

—કામવાદી લોકરની અભિલાષા—
 વધા સનર્થની, ને મિત્રાની મ્હેર ચાહું છું,
 અને જમ ઓહર લીલા મ્હેર ચાહું છું.
 બેક ટક પેટ ભરી ઘોરવા સાર 'હૃદયમત',
 જમ કમ એક કુ આરામ મેર ચાહું છું.
 જૂખમરો દેશમા કું મ્હેર ચાહું છું,
 પ્રભુનો કેર કમ મેરવેર ચાહું છું.
 વિનું કૃપાથી અભિલાષ મુજ કળે 'હૃદયમત'
 મુજને અમૃત અને બીજને મેર ચાહું છું.
 —'હૃદયમત ઓહર'

પુ. ૫ : અક ૧ લો.

સ ૧૨૩૫ ૨

૧૯૪૩

તંત્રી—'વહશી'

અનુક્રમણિકા.

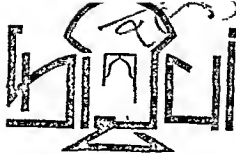
વિષય સૂચિ	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
કૌભીવાની લીકરની અભિપ્રાય	'હામત બોઝા'	રાષ્ટ્રલ ૧ કુ
પાચમુ પગથીઉ	તત્તો	૧
ધરનામી શિલાણુ (કુઆન)	મોં અ રહીમ	૨
(હનીસ)		૩
આનાઝળી દુનિયા	'એકર'	૪
ફતાવા	મોં અ અણગ	૭
'નહમે કુઆન'	'આલિમ'	૬
જમનાના કલિહાસનુ દર્પણ	સાનેહ બકીલી	૧૦
પોઠ	રા વણગરો	૧૨
મઝન	ધાપલ	૧૧
હીદારે રસુલ (સત્)	શિશ-સામેરી	૧૭
બેક આઢિદ	'વલી'	૨૦
ધરનામ પ્રચાર	'તાજ'	૨૪
દીના	'શકિર'	૨૮
નિહોળ	'હજન'	૩૦
નિદમ		૩૧
'નિહગીની જાવણી'	'કિરમત'	૩૨
ચોક્ક દિવસ દિલ્લીમા	રજા-શાઝો	૩૩
'આ યો જાગે'	'અચેશ'	૩૭
લસિત કાંગા	'હસિમ'	૩૮
એમ એમ પી. મદદ રહીકાર		૪૧
રહેર મુરિસમ શાદી-જન્મ-મરણ		ટાઈટલ ૩ જુ
રિવકાર અને સમાનોચના		ટાઈટલ ૪ જુ

વાર્ષિક લગાજમ દિ. ૨૬ ૫ બચા રા ૬ પરદેશ રી ૧૦ (રૂ. ૬૧)

જુગ મન આના

લગાજમ પૂર મનાવી બળર બાજુના ચોા
 હામા આપી છે, બીને અક મગદ ચાલ ત્વા
 સુધીમ જો લગાજમ નદી મગે તો વી પી
 ચી નવે અક રવાના યરી રેપર ઉપર માનક
 નળર દમેશ લખાવ છે તે નોધી રાખો
 મનીઓડર અથવા પત્રવ્યવહાર વખતે તે જ ર
 લખો અક નદિ મગરાની ક્યોદ તારીખ રપ
 સુધીમા દિહના મદદોએ કરી
 સત્તામુ નીચે મુજબ —

VAHSHI SAHITYA KARYALAYA

પાંચમું પગથીઉં

પ્રુદાના ફક્તો કરમથી અને તેના હાથીને પાક (મન)ના વચીનાથી ચુસ્તરાનું એકનું ને અન્તેક માસિક ચાનું અકથી-પાયમા વર્ષમા પ્રવેશ પામે છે પાયમે પગથીએ ચઢ્યા છતાં હજુ એના પગેમા નેહએ તેવું બળ આવ્યું નથી । ક્યાથી આવે ? એનય એના મીઠા બાર્ બાકુની જેમ લાખી ભૂખ-તરમ વેડી પડી છે આ ભૂખમરાના યુગમા મનુષ્ય શુ અન્ય પ્રાણી, પદાર્થો, અને વસ્તુઓ કે મગ્યાઓ પશુ બચી ગઈ નથી તો મિયાગ 'કારવા' જેવા નાના બાગકનું શુ ગરુ ? લાક્ષએ ધાગુએતે ભૂમે માર્યા છે ચોલાક મધગળોગ વહેપારીઓના અપનાદ મિરાય । તેમ 'કારવા' કાગળની અજન અને મોનવારીના અપરમા હોમાયુ છતાં એ મધુ પ નથી કે માદુ પડયું નથી એ ખુદાની મહેગ્યાની છે

અને ગ્રાહકોની મહેરમાનીથી હવે એ મનુષ્યત પગે વધતી દાદર ઉપર ધગધગાટ ચઢનાનો ઇરાદો ગમે કે બાકી તેખકો અને કવિઓતો મદકાગ આપ્યેજ નાય છે તે । નના વરમના આરબે આપને મોટામોટા વાચક તો શુ કઠીએ ? પશુ 'કારવા' પોતાની ભૂતગાળની સાનને જાગી ગઈ દહ નના નોખા કપમા આગળ વધજે, એના દુકા પગના છા લાખી આશા ફળે એ દુઆ પાચતી રહી ઝીચુરથી જોનાગને આ ચાનું અકમાજ કઈક નમિન ફેરકાગ ચએનો દેખાગે 'પોર' અને 'આરાઝકી દુન્યા' એ માહિલની દુન્યામા અને ગમિય વાચકોમા ખૂમ આદર્શણ જમાવ્યું છે 'દુઆન' 'હીસ'ના પાના તથા 'કતાસ' એ ધાર્મિક જગનમા ગમ લેખક મ્યો છે જેમ હડની ફકીનોએ અમુન વર્તેને ગયા વગમમા ફીક મ્યાન પ્રાપ્ત થયુ હતુ તેમ નવા વરમમા 'ઈસ્લામ પ્રચાર'ની લેખમાળા કઈ નવોજ પ્રમાય પાચન્ગે બાકી 'કારવા'ના ઔનિદ મિક, ભૌગોલિક, અને આમાગિક લેખો તેમજ નામની નદિ પશુ કામની કવિનાઓએ અનેક ચુસ્તરાનીઓના હાથમા ધર કું છે ખુગ એન નડુ ફનડુ ફાનડું કરે આખીન ।

—તંત્રી

(૨૬૭) અને ખુદાપાક જેને માગંથી લખતો રાખે તો તેના સિવાય કોઈ તેના માટે કામનો સાબળનાર નથી અને એ શુનેહગારોને તું જોઈશ કે બ્યારે તેઓ (દોઝખના) અઝાબને જોશે તો કહેશે શુ (ફુઆમ) પાછા જવાનો કોઈ માર્ગ છે ? (કુર્ચાન)

(૨૬૮) અને જો કદી તને શીતાન તરફથી વસવસો આવવા લાગે તો તું ખુદાનો આશ્રય લે, બેરાક તેજ સાબળનાર, જાણનાર છે (કુર્ચાન)

(૨૬૯) શુ જેઓ પુરાઈઓ કમાયા છે તેઓ એમ ધારે છે કે અમે તેમને એવા લોહોની બરાબર કરી દઈશું જેઓ ઇમાન લાબ્યા અને નેકીઓ કરી (એવી રીતે) કે તેમનું જીવન અને મરણ એક સરખું જ રહે, તેઓ આ પુરો દાવો કરે છે (કુર્ચાન)

(૨૭૦) હે ઇમાનવાળાઓ ! અદલાફના ફરમાન ઉઠાવો અને રસૂવના હુકમ પ્રમાણે ચાલો અને પોતાની કર્મીને બચાવ ન કરો (કુર્ચાન)

(૨૭૧) હે ઇમાનવાળા ! જો કોઈ દુરાચારી તમારી પાસે કઈ ખબર લાવે તો ખુબ તપાસ કરી લો એવું ન થાય કે નાદાનીથી કોઈ ઢોમ પર જઈ પડે તો યહી પોતાના કર્મો પર પસ્તાવો કરવા લાગે (કુર્ચાન)

(૨૭૨) આ ફુઆની જી દગી તો માત્ર રમત અને ગમ્મત છે, અને જો તમે ઇમાન લાવશો અને (શુનાહોથી) બચશો તો ખુદા-પાક તમને તમારા બદલા આપશે અને તમારાથી તમારી માલ મિલકત માગશે નહિ (કુર્ચાન)

(૨૭૩) અને આકાશો તથા પૃથ્વીનું રાજ્ય ખુદાનું જ છે, તે ચાહે તેને બહો કે અને ચાહે તેને શિક્ષા કરે, પણ ખુદાપાક બક્ષનાર દયાળુ છે (કુર્ચાન)

(૨૬૭) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે દીન ધૈરખવાહીનું નામ છે, દીન ધૈરખવાહીનું નામ છે, દીન ધૈરખવાહીનું નામ છે. સહાળાએ અરજ કરી યા રસૂલુલ્લાહ! કેાની ધૈરખવાહીનું નામ દીન છે? આપે ફરમાવ્યું અલ્લાહની તથા તેના રસૂલની તથા તેની કિતાબની તથા મુસલમાનોના ઇમામની તથા આમ મુસલમાનોની. (મુસ્લિમ)

(૨૬૮) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે સોનું ચાલીથી બદલવું વ્યાજ છે પણ હાથોહાથ વ્યાજ નથી. અને ઘડિ ઘડિથી બદલવું વ્યાજ છે પણ હાથોહાથ વ્યાજ નથી અને ખખુરને ખખુરથી વેચવું વ્યાજ છે પણ હાથોહાથ વ્યાજ નથી (સહીહૈન)

(૨૬૯) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે શરત પૂરી કરવામા તમારા માટે વધુ અગત્યની તે છે કે જેના લીધે તમે ઓઝોની નગ્નતા હલાલ કરી છે (સહીહૈન)

(૨૭૦) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે રમઝાનના રોઝા પછી અફઝલ રોઝા અલ્લાહના મહીના મુહર્રમના છે અને ફરઝ પછી અફઝલ નમાઝ તે રાતની (એટલે તહજ્જુદની) નમાઝ છે (મુસ્લિમ)

(૨૭૧) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે સિજદાની હાલતમા બદો પોતાના પસ્વરદિગારથી ઘણોજ નજદીક થાય છે માટે સિજદામા ઘણી દુઆ કર્યા કરો (મુસ્લિમ)

(૨૭૨) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે અફઝલ નમાઝ તે છે કે જેમા લાખુ કિયામ (હિલા રહેવું) હોય. (મુસ્લિમ)

(૨૭૩) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે તમે ભલા કામે વિપે આરા કરતા રહો અને ખુરા કામોથી રોકતા રહો નહિ તો અલ્લાહ તઆલા ભૂડા લોકોને તમારા હાકિમ બનાવી દેશે ફરી તમારા નેક લોકો પણ દુઆ કરશે તો કબૂલ થશે નહિ (બાએઅ)

આગાઝી દુન્યાકે દોરનેા ! આજે યુરોપી
 છેત્ની લગઈને ચાર વર્ષ પુગ થાય છે ને
 પાચમા વર્ષમા પદસચાર કરે છે, તેની સાથે
 'કારવા' પણ ચાર પુગ કરી પાચમા વર્ષમા
 પ્રવેશે છે લગાઇતા લોપો ને બાંબોના ધન
 કામા અનેક પેપરો હેબતાઇ ગયા, અનેક ફિક
 રમા ને ચિતામ દુનળા પાનગા થઇ ગયા તેમ
 'કારવા'એ દુબળુ થઇ ગયું છે ધનગંભીરી
 બડકા ગયું નથી અનાગની માપન ધી કરતા
 કાગળની માપન ધી વધુ કડક હોઇ બધાજ
 પેપરો પાનગા પડી ગયા છે ત્યા 'કારવા'

કથાથી જાકું અને ! લગઈની સાથે
 જરૂર હતા 'કારવા' લગઈ-
 જો નથી જન્યુ એ
 ખુાની મહેરબાની
 છે ! અનનત
 કેટલાક

આવાઝકી દુન્યા

કડવા
 સુથે ઉચારવા
 પડ્યા છે, અને
 તે બદલ એને સોાવુ
 પણ પડ્યું છે, ને ખોટ
 ખમીને ચોપુ પણ પડ્યું છે ।
 'કારવા' પોતાની એકધારી નીતિએ અડગનાથી
 વધતી દાવરના પાચમે પગથીએ પલગ લ કરી
 નહુ છે હીમતથી આગળ ડગલુ ભરી નહુ
 છે, છતા સાથમા ખોટનું બાધુ બાધેલું છે
 પણ એ કંઈ વહેપાર અથે નીમ્યું નથી
 કે જો ખમતા અટકી જાય અને છાપ
 એને સજદ થયા માટે જોડો બાકો તો ખુલ
 લોજ નેમએને ? ત ની સાદગ તો બહુ જુ જમા
 ઉધારના ટાટીમા મેળવવાની તજવીજ કરી રહ્યા
 છે, પણ જનતા જમા રોટના માટે વનખા
 મારી રહી છે, ત્યા સાહિય તરફ અ બ ફરકીને
 જોવા ની કોને ધુરસદ હોય ? અને તેજ વળી

મુરિનમ જનતા ! ખુદાની મહેરબાનીથી એમ
 તો મુરિનમ જનતા ઉવાર છે, પણ તેમની
 ઉધારના રસ્તાએ વિગાના છેને ? ફક્ત માદિ
 લના રરના તરફ એમની ઉધારનાનું ટકું બૂને
 ચૂકેજ જન્યુ નથી ! અને છતા તેજ પચમા
 વર્ષના આરભમા 'કારવા' સાહિયરસિક વાચમે
 તરફથી ચોમ્ય સદકાર ને ઉનેજનની આસા
 રાખે તો તે અરથાને નથી લાખી મજિજ
 કાપવા માટેય ટાટીયામા જોર હોતુ નેમએને ?
 અમે તે આડોઝ વધવાયાજ મળી શકે એ તો
 દીવા જેવી વાગ છે બાકી તે સાહિલના નામે
 જે સુકા રોમલા મળી રહ્યા છે
 તેજ મનીમન છે ! આ
 જૂખમનાના યુગમા તો
 એવું જ ચારેને ?

સબાવાનાર - 'કેકાર'

જમા,
 થીત ને ખધા
 માણસે અતે હાને
 છે ચિતાથી દુબળા થઇ
 ગએલાઓને અતે હાલુ પડે
 છે આપણા ચચીલકામ પહેલ
 વહેના ચીરટનું હુંકે ચોમા ધારીને વ । પ્રધાન
 પટે ચોટયા ત્યારે સજોગ જોના આમજ જલુતુ
 હતુ કે એ મળીથો બજ અધવચ્ચે મિત્રીશોનું
 ગાકું અટકારશે પણ ના ધારે ધીર ને મકમ
 પમને રડોચી ચીરટ પીના પીના અનેક આ
 માકીએ કરી કરીને તથા પ્રાનની પીક ચામડી
 ચામડીને ચચીને રૂચરેટના સદકારથી મિત્રોનું
 ગાકું થે ચમાથી કાઢીને પુર લેગે આગળ લાકા
 ગાડ્યુ છે ઉટુ એ મળીથો મગદ મુસોમો
 જોસી જનાથી ધમનું ગાકું ધરેડમા ફસાધું છે
 હીલર નહુએ પુજા આમલે પણ એ બગ
 દીધુ ઉત્તુજ નથી પુકાગ મારીને કે ચીંગણ

નીત્રી ! ગમે તેના ભડવીરનેય ભડકારી દે એવો નાત્રી બળદ પણ હવે થાક્યો છે, અને એ બળદ નમળો થતા તના ઉપર ચારે તરફથી બળા-ધઓ ઉડી આવીને વળગી રહી છે ! અધુરામાં પુરૂ રોનનીને એ બળદનુ એવું પૂજું પડ્યું છે કે ગમે તેવા ધમપછાત થતા તે પૂછું પણ મૂકતો નથી ! આ બગો તમાગો જ્ઞેષ્ઠ અધો અર્થીલ ચીરટના ધૂમા ! મદના હસી રહ્યો છે ને કીબેકથી ચોર્સીગનમાં જષ્ટ રૂએટટના માનમાં કહી ગયો છે કે હવે આપણા બેના હાથમાં જગનનું ત્રાજનું આવી ગયું છે, પણ નશિવાના માટના વચ્ચે આડા ન આવે માટે તેનોય વાગવાર તોનનામાં ઉપયોગ કરવો જ્ઞેષ્ઠએ ! ને જાપાનને જ્ઞેષ્ઠી નાખના ચાર ચીનનો પણ ધડો કરવોજ રહ્યો !” અસ્તુ

❖

આનાચ્છરી દુન્યા કે દોરતો ! બધે ધગી રહ્યું છે ત્યારે હિંદુસ્તાનમાં વધી રહ્યું છે જીવે બનધાન્યના દગના પકવતા આ દેશમાં ભૂખમરો વધી રહ્યો છે અને એ ભૂખમરતી પરવા ન કરતા પ્રજા વધી ગઈ છે અને એ પ્રજા પર કટ્ટોલ કરના રોજ દહાડો ઉગે નવા નવા ખાતા અને નવા નવા અમનદારો વધી રહ્યા છે ! દરેક વસ્તુના ભાવ વધી રહ્યા છે, તેમ તેમ ધારોનું પ્રમાણ પણ વધી રહ્યું છે ! પેટ ખાતર પત્તિ વેચનાના કે દુકાન રોટના ખાતર ભાષ કે પત્તિ પત્તિના ખૂન થવાના બનાવો વધી રહ્યા છે ! પરદેશમાં હાદના હિનેચ્છુઓની સખ્યા વધી રહી છે અને જેના તથા સીને માની ખુ સીઓમાં માકડોની સખ્યા વધી રહી છે ! રોટના ધગી ગયા કે, છતાં સીનેમાં જ્ઞેનારા વધી રહ્યા છે ! દનાના ભાવ વધી રહ્યા છે, તે સાથે મેનેગવા ટાઇફીડ, પેચ કે કોને ! કેસ પણ વધી રહ્યા છે ! પેસાનગેમાં સધતા-વૃત્તિ વધી નહીં છે તો ગરીબોમાં ભૂખમરતી વધી રહી છે ! એમરી સાહેબના કથન પ્રમાણે

હિંદીઓની આવક વધી રહી છે, તેમ તેમ તેમની આધરાત્તિ વધી રહી છે ને તેથીજ હિંદમાં અનાજનો દુકાન પડ્યો છે ! પેટના રક્ષણ માટે રિક્ટરો વધી રહ્યા છે, દેશના રક્ષણ માટે પરદેશી લશ્કરો વધી રહ્યા છે ને પદેશી કેદીઓ પણ બાદશાહી પરાણા તરીકે રોજને રોજ વધી રહ્યા છે ! કિવનસેને કારણે ધરેધર ગરમથુ હજીમો વધી રહ્યા છે, અને રેઝર બેન્ડ મોઢી થવાથી હજીમત પણ વધી ગઈ છે ! ઑક્સિમાં કારકૂનો વધી રહ્યા છે અને કાગળની અછત છે છતાં કાષ્ઠમાં તુમારો વધી રહ્યા છે પોરોજના માળો મેવા થયા છતાં પ્રેમપત્રોની સખ્યા અને લગ્નો કંગાચ છુગડેગતી સખ્યા વધી રહી છે ! વાચકો કે પ્રેક્ષી કરતા કવિઓની સખ્યા વધી રહી છે અને અક્ષરમદો કંગતા બેવકુફોની સખ્યા વધી રહી છે ! ભાડબૂજની ભઠ્ઠી મો રસોડા, ને બનચીખાના બોણ થઈ રહ્યા છે ત્યારે બોંડા અને વીમાં કપનીઓ વધી રહી છે !

અપનાના ભાન વધી રહ્યા છે તેમ અપલ ખાનાઓની સખ્યા પણ વધી રહી છે ! રોગો કરતા દામ્તરોની સખ્યા વધી ગઈ છે અને કળ્યા કરતા વક્રીનોતો આકડો વધી ગયા છે ! ઘી કરતા ઘારનેટન મદદ વધી ગયું છે ને અમૃત કરતા અડનું મદદ વધી ગયું છે ! ભરવાડોને ત્યાં ઘેાળી સખ્યા ધગી રહી છે ત્યારે રેલ્વેના થર્ડ ક્લાસમાં પેસેન્જરોની સખ્યા વધી રહી છે ! જાડના ખાદ્યા કરતાં ચતણી નોગોની સખ્યા વધી ગઈ છે ! વહેપારીઓ કરતા દલાનોની વરતી વધી ગઈ છે ! ખિરસા કાતરો કરતા વીમાના અજીન્ટોની વરતી વધી ગઈ છે ! પેયરોના આહકો કરતા મસ્તીયા વાચકોની વરતી વધી ગઈ છે ! ટાપી કે પાનડીનાગ મરતા ઉવાડામથાઓની જમાન વધી ગઈ છે, ચોટનાવાળી કરતા બોબ્બરવાળી જમાન વધી ગઈ છે, મૂડોવાળા કરતા નમૂની-

માએની મેન્જેરિંગ વધી ગઇ છે ! મદીર કે મન્જિદ કરના સીનેમા કે હોટલનું મહત્વ વધી ગયું છે ગામ કરતા ઢેંગાનું મહત્વ વધી ગયું છે, ગાવાઓ કરતા ગાગાઓનું મહત્વ વધી ગયું છે ! અર્થ કરતા આકાશનું મહત્વ વધી ગયું છે આમ નિદમા દેરદેર બધું વધી જ રહ્યું છે મગીબી વધી રહી કે કમાળીયન ને મુદતરી વધી રહી છે ને મરુર તથા ઝમ પથુ લોહી પીસા વધી રહ્યા છે અને એ બવાબની સામે હિદ ટકી રહ્યું છે એજ એની હીમનની કીમત છે !

મુબઇ મઝન મહન તરફથી દી વા કુબુલાન મોહનલાન જવેગીના માનમા એક મુચાઇરા મુબઇ ખાતે કાનસુજ જલગીર હોલમા જનામ 'શયદા' ને પ્રમુખસ્થાને ગોઠવશે દને તેનો એકાએક ઉનાળોયો યયો છે જેના માટે ખુબ ડમ વાગી રહ્યા હતા અને નિશાન કર ફરી ગયા હતા અને ને મુચાઇરાના પનિદાસમા અમર કે અન્નેડ યસા મરગયો દને ને મુચાઇરા અબુધારી રીતે કરરબૂસ યધ ગયો છે ! 'દમ તો હુમેમે મનમ તુજો બી યે હુમેમે' નેવેલા વા વધુ રમમા આવેના અમુક શાધર મિત્રોએ 'શયદા'નો કર્યો છે કહેવાય છે કે રમ જમાર વાના ધરાદે રમમા આવેલા અમુક શાધરોએ મુચાઇરાના રમમા લમ કર્યો છે ! પ્રેક્ષકો અને શાધરો નચે 'સાલગ' ! તેકે 'નથી સાબગના' ! ની ખુબ હોડ નમી હતી એ 'ટમ એક યોર'મા અને પ્રેક્ષકો જ્યા કોઇ કહુ છે કે પ્રેક્ષકો નિખળી હતા, તે કોઇ કહે છે કે પ્રમુખ વ્યવસ્થા નમી ન થકયા તો મઇ કહે છે કે પ્રેક્ષકો મેધાળીને સાલગમા માગતા હતા મેધાળીને જોનવા ઉલ્લા ન કર્યા તેથી પ્રેક્ષકો ઉરકેરાયા હતા ને તેને કારણે કેટલાક તો કેઇનેમ ન સંભળવાની જાણે પ્રતિગા લઇ જોયા હતા. અમુક શાધરો ગમેતેમ જોનતા હતા તેથી શરમાઇને ખુદ દી વા જવેરી પથુ ચા'વા જવાના હતા. આમ ગમે તે રીતે

પથુ મુચાઇરાનો શીઆરમા યયો અને મઝલ સમ્રાટ 'શયદા' સાકમની ગસોની ધમ્મત પર પાણી ફેરવાયુ પરિણામે સજાયાય છે કે 'શયદા', 'સગીર', 'કોર્કલ' વગેરે સિદ્દ હરન કવિઓએ તો રાજનામા પલ આપ્યા છે દને છુગાનો દમ લઇ સમ્રાટ એકાતમા પોતાના મનમા કહેવા હશે કે 'હે ખુદ ! તુ મને માગ મિત્રોથી બચાવ !' અહેવાનનો રમ, દમ જેના જથ્થા છે કે જે ઉપરાકત તથુ શાળોએ રાજનામા આપ્યાની વાન ખરી હોય તો બીજા પથુ તથુ ચાર રાજનામા અધાગેજ 'નસીમ' અને 'નારાદ' પથુ કનવી કારકારિ ધરાવે છે ને ! કેઇનેમ દિસાનમા ન નેમનાર પેલા ધન મીન, ને કાડેલીન શાધરો આ એકજ કોકરથી મુધરજે કે પછી "વહી મકનાર મેદગી ને પેદરથી મો અનબી દય !" ના મુજને વગગી રહેતી ! મઇ પથુ કીમને મુધારવાની સાથે બમાલામા પથુ સારિયાદારો અને ફરિઓનો રાજો નાનો સુમે હોનો નથી !

“દીન” દર સોમવારે પ્રગટ થતું સાપ્તાહિક

ત્રી - નિઝામુદ્દીન ફરેશી

વાર્ષિક લનાજમ -

દિદ માટે રૂ ૯ પરદેશ માટે પાઉન્ડ ૧ (રૂ ૧૩)

છુટક નકલ દિન્દ ચાર તથુ આના

મેનેજર - “દીન” પાચપદી અહુમદાબાદ.

ધરનામી માસની ૧ હી તારીખે પ્રગટ થતું

“નિઝામ” માસિક

ત્રી - નિઝામુદ્દીન ફરેશી

વાર્ષિક લનાજમ -

દિન્દ માટે રૂ ૩ પરદેશ માટે રૂ ૫

છુટક નકલ ચાર આના

મેનેજર - “નિઝામ” નાસિક

પાચપદી અહુમદાબાદ.

સવાસ-મારી ઔરત
સાથે સવારના નાસ્તામા
તકરાર થઈ ગઈ તે વેળા
મે ગુસ્સામાં કહ્યું કે,
'રાધણીમાથી બહાર ચાલી
જા, અગર નહિ જઈશ
તો નને તલાક છે' તેણે

છાડ કરી મે બીજી વખત ગુસ્સામાં તેણીને કહ્યું,
'તુ રાધણીમાથી બહાર ચાલી જા જરૂર તને તલાક
છે' એમજ ત્રીજી વાર કહેતા તે તુરત મહાગ રાધ-
ણીમાથી ચાલી ગઈ પડી મે તેણીને કહ્યું કે
'આજ આખો દિવસ તારે રાધણીમા આવવું જ
નહિ' એમ કહી હું બીજા કમરામાં ચા થો
ગથો ફરી તેણી સાજના વખતે બુધથી નાના
બચ્ચાની દુધની શીશી લેવા રસોડામાં ચા પાચ
કદમ ગમના તેને મારી વાત માં ચારી જતા
એકદમ પાછી નીકળી આવી તો તલાક થશે
કે કેમ ?

જનાબ-પૂછેલા તુરતમાં બે તલાક (૨૦૦૪)
ઔરત પર પડી છે માટે મજૂર ઔરતને
તમો ઈન્ટન દરમ્યાન રજુઆ કરી વગર નિકાલ
પટે પાછા રાખી ચકા છે રજુઆની મનાજમ
એ કે તમો મોદદથી એમ કહે કે મે રજુઆ
ક્યું છે અથવા તો તેણી સાથે સોદમન કરે
યા સુબન કરે એથી રજુઆ સહીક થઈ જશે
પરંતુ ભવિષ્યમાં ખ્યાન
રાખશો કે દવે એક
તલાક પણ આપશે
તો આગની બે અને
પાઠની એક મળી ત્રણ
તલાક થઈ જશે અને
ફરી હવાલા વિના ઔર-
તને નિકાલમાં લાવી

ચકાશે નહી તમોએ
બે વેળા એમ કહ્યું કે
રસોડામાંથી બહાર ચાલી
જા, નહિ તો તને
તલાક છે પરંતુ તે બે
વેળા કહેવાથી ગર્થ નહિ
અને ત્રીજી વાર કહે-

વાથી તુરત તે બહાર ચાલી ગઈ તો આગલી
બે તલાક પડશે ત્રીજી પડશે નહિ (દુરે) મુખતાર
પાનુ ૫૫૬, ૫૬૦)

સવાસ-જનાબડની નમાઝ રરતા ઉપર
જનાબડ રાખીને પડી શકાય ? અનેના ઇમામે
મસ્જિદમાં કોઈ પણ ભાગમાં પડવા માટે હુકમ
નથી એમ કહે છે, મસ્જિદમાં જુદું જમાન-
ખાનુ, જુદો વરડો અને ખુલ્લી સેદન ફાગત-
વાલી છે તે માટે શુ હુકમ છે ?

જનાબ-જે ભાગ મસ્જિદમાં દાખિલ
ગણના હોય ત્યા જનાબડની નમાઝ પઢવી
પુકાદાએ ફિગમ મકરૂફ લખે છે અને હદીમ
શંખા છે કે એથી મેયતને નમાઝનો સવામ
મળતો નથી જ્ને વરડો અને સેદન દાખિને
મસ્જિદ તરીકે ગણનામાં ન આવના હોય તો
ત્યા પડી શકાય છે પણ વરડો અને સેદન
મસ્જિદમાં દાખિન છે કે ખારિજ તેનો ફેરસો
મસ્જિદના અસવ બાનીઓ સિવાય બીજા કોઈ

કરી શકતો નથી
પુકાદાઓએ એક સુરત
આ પણ લખી છે
કે જનાબડ અને અ-
મુમ્મુસદતા ખાગિને
મસ્જિદમાં હોય અને
ખાકીની ચોડી કે વધુ
દાખિને મસ્જિદમાં

રોય તો વ્યવસ્થા છે જો વરડા અને સેદન દાખિતમાં ગયુનાં રોય તો ત્યાં ન પડે, રમ્તા ઉપર પડે તેમાં સાધા જેવું કંઈ નથી વગરડા અને સેદન મજિજથી દાખિત અથવા ખાંડિય હાસમાં ઘણી જગ્યાએ ઘણી મતફેરી હોય છે એમાં મતફેરીઓ વેળા ઝગડો કરવો મુનાસિબ નથી

સનાલ-કચ્છરતાનની દરમાં જ્યાં દબ્બુ કબરો નહિ મળી રોય તે જગ્યાએ ફરજ અથવા નહિલ નમાઝ પઢી શકે છે કે નહિ? અને મજબુર નમાઝો પાળ્યા માટે નમાઝની જગ્યાથી કબર કાઢી દૂર પોતી જોઈએ?

જવાબ-કચ્છરતાનમાં સાદી જગ્યાએ ફરજ કે નહિલ નમાઝ એ શરતે પાળી જઈએ છે કે સામે કબ્રો ન હોય અને ઘોડો હોય તો સામ દીવાર અથવા કંઈ આડ હોતી જોઈએ જો જમાઅતથી નમાઝ પાળ્યા આવે તો દરમને સામે સુતરો હોવો જોઈએ કચ્છરતાનમાં માન ધર્મામનો સુતરો ગણી નથી ખીજી જગ્યાએ માત્ર ધર્મામનો સુતરો ફારી છે

સનાલ-મસજુદ જે ઈમામ સાથે આવી મને તો તેને સના પાંચુ જોઈએ કે નહિ? અથવા નમાઝ પૂરી થતા બાકીની નમાઝ પઢવા ઉભા થાય ત્યારે સના પડે?

જવાબ-મસજુદ જ્યારે બાબીની નમાઝ પઢવા ઉભો થાય ત્યારે સના પડે

સનાલ-કોઈ માણસ ઈમામ કિરાઅત શરૂ કરે ત્યારે આવ તો તેને સના પાંચુ જોઈએ કે નહિ?

જવાબ-ઈમામ જ્યારે કિરાઅત શરૂ કરે તો પાછળથી આરનાગ સના પડે નહિ

સનાલ-ગાવુ, બખ્તરુ મુઝીક, રમવુ વગેરો કેમ છે?

જવાબ-ખાંડ નથી કુર્આને શરીફ તથા દહીસેમાં એવી સખ્ત વર્ત આવી છે

સનાલ-રેડીઓ સાલગવુ અને તેમાં

વાયુ વગેરે વાગે તે સાબાગવુ કેમ છે? ખુલાસા સાથે લખશે

જવાબ-રેડીઓમાં માનતાન વાજીત સા બાગવુ જાઈએ નથી તકરીર અથવા ખીજી જાઈએ વાગો સાલગવી દુરુદન છે

સનાલ-સાલગવી દુરુદ ક્રીયામાં જલુ તેમજ તેના મુદન વગેરેમાં ભાગ લેવુ કેમ છે?

જવાબ-ભાગ લેવો દુરુદત નથી માત્ર દિનસોઝી જાહેર કરી શકે છે

સનાલ-આગ/કાન ઓગતો ઘણાજ ઝીણુ કપડા પહેરે છે અદરમાં કપ્તા મીંગનેડ વગેરે પહેરે છે એ માટે ગો દુકમ છે?

જવાબ-ઓરતોએ એવા બાળીક કપડા પહેરવા જોઈએ નહિ કે જેમાં શરીર ખુલુ દેખાય દહીસ શરીરમાં આવ્યું છે કે કેટલીક ઓગતો કપડા પહેરવા છતાંએ ગામી રહે છે એથી ઘણી સખત વર્ત સાબિત થાય છે

સનાલ-મસજુદમાં માણસો વજુ કરના રોય ત્યારે સનામ કરવુ કેમ છે?

જવાબ-વજુ કરતા રોય ત્યારે મનામ ન કરવુ ખીજા વોડોને સનામ કરે

સનાલ-એક ઓરત જિનાહારને બેજાથ થી જે નાની છાતરીઓ છે તે બનેને એકી વખતે ઠાઈ નિકાદમાં નખી શકે છે?

જવાબ-તેઓ બને એકમાથી છે એટલે બને બેને ના માફ ગણાશે જો કે જિનાયા છે એકી વખત બનેને નિમદમાં રાખવી દુરુદત નથી

સનાલ-એક માણસની નિકાદની ઓરત છે છતાં રખાવો નખેતીઓ છ ધ ની ઓરતે એક દિવસ ગોડોને છોડી દેના કશુ ત્યારે ઘણીએ કશુ કે તને છોડી શકુ છું પણ તેણીઆને છોડી શકતો નથી' એથી તલાક થઈ કે કેમ?

જવાબ-તને છોડી શકુ છું' એ કહેનાથી તલાક પડે નહિ એથી મતલબ એ છે કે દુર તલાક તને આપવો નથી પરંતુ લાગિબમાં તને તલાક આપવા આવુ તો આપી શકુ છું

“નઝમે કુર્આન”

(“અલિફ—લામ—મીમ” કા દુસરા રફૂઅ ખાકી હીરસા)

ધેલી વોહ લોગ હે મારે હએ રાહે ઝનવલતકે,
જિન્હોને મોન લી હે શુમરલી બદલે દિલ્લપતકે

ન ખખ્શા કાએમ કુછમી ઉન્હે ઉનકી તિમરતને,
ગવાઇ રાહ સીધી ઉનસે ઉનકી દિલ્લકી આદતને

મિસાલ ધનકી હે જૈસે કાઈ આકર આગ સિવગાએ,
યહ તક હો કે ઉસકે હર તરફ કુછ રૌશની જાએ

ખુદા લે જાએ ઉનકે નુરખે યૂ ફેર હો જાએ,
ઉન્હી તારીકાથોમે હોમદે, અધેર હો જાએ

અમ ઉનખે દેખીએ, વોહ દેખકર લી દેખતે કયા હે,
સમઝ લીજો કે વોહ હર ચીઝકો સમઝે હુએ કયા હે

સમઝકી ખાતકી જાનિમ ન આએ હે ન આએગે,
વોહ બેહરે હે, વોહ મુજે હે, વોહ અ ધે હે, ન ભૂટેગે

મિસાન એક ઔર જૈસે આસમાસે મેહ ખરસતાહો
કહી મિજલી ચમકતી હો, કહી ખાદલ ચરજતા હો

ગજલ શોર સુનકર ઉગનીયા કાનોમે દેતે હે,
વોહ અપની મૌતકે ડરસે યુહી કુછ કામ લેતે હે

ખિનઆખિર હે ખુશ ધન, કાફરોકા ધેરનેવાલા
કે ધનમે હે હરેક અલાહસે મુહ ફેરતેલા

યકાયાક લે ઉળા જખ જિન્હીયા નુરે ખસારતકો,
તો આખે કાળકર દેખા કરે એક એકકી સૂરતકો

અગર ખિજલી ચમક જાએ તો ચલતે હે હલરતે હે,
અગર હો જાએ અમેદા તો કક જાતે હે ડરતે હે

ખુદા ચાહે તો જોગો ચરમસે બે-બહરા હો જાએ,
ઉસે હર ચીઝ ષર કુદરત ન વોહ દેખે ન સુન પાએ

(દુસરા રફૂઅ ખામ)

અઝ-અથુ નસ્ “ગાલિબ” દીની નિઝામી બજાદવી

જગતના ઇતિહાસનું દર્પણ

૧જી કરનાર રાજમાન્ય 'સાનેહ બકીલી' સાહુભ [સચીન.]
[યુજરતમા ઈતિહાસિક અને ઇથોગ્રાફિક સંગ્રહનો હરી કલમદ્વારા યુજરતમા
સાહિત્યને સમૃદ્ધ કરનાર છેલ્લી પચ્ચીસીના આ મહાન લેખકના પરિવચની
યુજરતને જરૂર ન ટોચ] —તત્ત્વી

ઈ સ. પૂર્વે ૫૦૦-૦૦ થી ઇ. સ. ૧૯૪૩

ઈતિહાસ પરેસાનો યુગ ઈ સ પૂર્વે
૫૦૦૦૦૦થી ઈ સ પૂર્વે ૬૦૦૦ અરૂંમય યુગ.

ઈ સ પૂર્વે ૪૦૦૦ મિસર (ઇજિપ્ત)મા
સરકૃતિનો આરભ મિસરી પિતામીડીનુ ચણુ
પચ્ચામ વાં અને મહીના

ઈ સ પૂર્વે ૩૦૦૦ મિસરનુ સાઆન્ય
ઈ સ પૂર્વે ૨૦૦૦ ઇસમા સરકૃતિ

નૈનવા શહેરની સ્થાપના મિસરમા પહ્લી
ઓનું વસતુ આમિનમા હમ્માબીની દફૂમત

ઈ સ પૂર્વે ૧૦૦૦ ટગએનુ યુદ્ધ એક
નીઝનુ ઓસને છતી લેવુ

ઈ સ પૂર્વે ૬૦૦ યૂનાન (ગ્રીસ)મા
નામરિક રિપાસતોનો આરભ પેનેસ્ટાઇનમા
પહ્લી રાજ્ય અને હેકલનુ ચણતર.

ઈ સ પૂર્વે ૮૦૦ પહ્લી કોમના વૈજયરે
મહાન રોમનું વસતુ હતીકપુનુ કારથેજ શરૂર
વસાવતુ

ઈ સ પૂર્વે ૭૦૦ અથૂરી સત્તાની ચડતી
અને પડતી યૂનાની નવી વસારનેનો આરભ
નૈનવા શહેરનો નાશ

ઈ સ પૂર્વે ૬૦૦ ચીનમા હકીમ કનહૂ
શિય હિન્દુસ્તાનમા ગૌતમ બુદ્ધ વિહાન
સોલનનુ એથેન્સવાગાઓ માટે મપદા કાનૂન
ખાનાવુ

ઈ સ. પૂર્વે ૫૦૦ ઓસના થીએટ્રોની
ઉત્પત્તિ એથેન્સનો સુ છેરી સમય મેરીલીનુ
યુદ્ધ

ઈ સ પૂર્વે ૪૦૦ એથેન્સ અને સ્પાર્ટા
વચ્ચે યુદ્ધ એથેન્સનો નાશ એથે સમા વિદ્યા
કળાનુ નવજીવન સીકેગીસ અને અસ્તાનૂન

ઈ સ પૂર્વે ૩૦૦ મારથજનો નાશ ઓસનું
રોમન સાઆન્યનુ એક પ્રાન બનવુ રોમનો
બુમ્મય સમુ. ઉપર કનજે મિકાબિથુની છેલ્લી
પહ્લી સ્વતંત્ર સત્તાન

ઈ સ પૂર્વે ૧૦૦ પોમ્પીયાઇનુ પશ્ચિમ
એશિયાને છાનવુ સીઝરનુ કાન્સ છતી લેવુ
સીઝરનુ માર્ખા જવુ ઓગરસ્ટસનુ શહે શાહ
બની જવુ

ઈ સ ૧ હજગત ઇસા મગીદ (અવ)
નો જન્મ ઇગ્નડી કનેદ મસી હવનનો પશ્ચિમ
યુરોપમા પ્રચાર

ઈ સ. ૧૦૦ રોમન સાઆન્યની ઉત્પત્તિ
ઈ સ ૨૦૦-૩૦૦ જગતીઓનો રોમન
સત્તાન ઉપર હુમલો

ઈ સ ૪૦૦ પોપ નિમચાનો આરભ
ગોથિક કોમનુ રોમને તનાદ કરવુ પશ્ચિમ
રોમન સત્તાનનો નાશ સંકલનેનુ હજારકામા
આરવુ

૪ સ ૫૦૦-૬૦૦ રોમન ખડિયરો ઉપર ચર્ચની યાપના અધિકારમય સમય (અગાન કાળ) ઇસ્નાગના યાપક હઝરત મુહમ્મદ સદઅ-મનો જન્મ

૪ સ ૭૦૦ મસીહિયતનો ઉત્તર યુગેષમા પ્રચાર મુસનમોનો ઉત્તર આફ્રિકા રપેઈન ૧૦ જીતી લેવું

૪ સ ૮૦૦ ૯૦૦ શાર્ગેમનનું રોમમા તાજ માથે મૂવું ઉત્તર તરફની કૌમેના હુમલા જ મીનક પાયા ઉપર રોમન સામાન્યને જીરા ડાના પ્રયત્નો પહેલું સ્થળ ગમ્ય

૪ સ ૧૦૦૦ પોપ અને શહે-શાહ ગેરીગારી સાતમા અને હુન્રી ચોથા વચ્ચે બમ્મડ ઇનાડનો રિજેના વિવીયમ પહેલું સતીષી (કુએની) જગ

૪ સ ૧૧૦૦ બધું સવીષી યુદ્ધો યુગે પમા બહાદુરીના મમોનો આરભ બૂમધ્ય સમૂહ વ્યાપારનું કેન્દ્ર બનવું યુનીવર્સિટીઓનો આરભ

૪ સ ૧૨૦૦ ગોથિક ઘાટના ગિરજાઓ બનવું ઇટલીમા વિદ્યાધાના પૂર્વજન્મનો આરભ સવીષી યુધ્ધોની સમાપ્તી

૪ સ ૧૩૦૦ બાકુના દરની રોષ કયુલ્ય સરદારોની સત્તાનો નાશ પ્રજામતવાળી સત્તા અને સનાદખર સમિતીઓનો આરભ

૪ સ ૧૪૦૦ જોન ઓફ આર્ક અગ્રે જોડી ક્રાસમાથી વિદાય ડાપકગાની રોષ છૂર્કાનું ડોનરેન્ડીનોપન જીતી લેવું અને પૂર્વ રોમન સામાન્યનો નાશ

૪ સ ૧૫૦૦ ક્રાલમ્સ ગોધખોજનો યુગ લૂથર ચર્ચની મુધારણા રપેનીસ અરમા પનો નાશ ઈજાડની મહાગણી ઇવીઅમેય વનદાઓનો રપેઈન વિરૂદ્ધ બગવો ફિનિષ બીગાડી પદબ્રજના વહાણવડા માટે દરેક કોમને રતત ત્રના મગવા પહેલી ચળવળ

૪ સ ૧૬૦૦ ધાર્મિક ઝગડા દુન્યાના દરેક ભાગોમા યુરોપીયન સગ્યાનોની રચાપના ૬ નાંનું યુદ્ધ ઇગ્વાડમા ઈન્કલાબ ચાર્લસ

બાદશાહનું માર્પા જવું સાયન્સનો આરભ ન્યુટન, શેક્સપિઅર, ફોમવલ વિ

૪ સ ૧૭૦૦ રૂસનું મહાન શક્તિશાળી થવું અમેરિકામા ઇન્કલાબ વોશિંગ્ટન ક્રાન્સમા ક્રાન્તિ બાત્શાહ લુઈસ માર્પા જવું ક્રાન્સમા પ્રજાસત્તાક

૪ સ ૧૮૦૦ નેપોલિયનની ચડતી પડતી યુનાનીની બધી નવું વેદક શાસ્ત્ર સુખાગરીના સાધનો રેલ્વે ગાડી નિજળીના તાર એન્જન વાળા વહાણ વરાળ યનો (એન્જન) અધાદમ લિન્કન દક્ષિણ અમેરિકામા રપેનીસ સરચાનોનો આરભ જર્મન સદનતતની ફરીથી રચાપના

૪ સ ૧૯૦૦ વિશાળ પ્રમાણમા ડિન્દ ગીની ઝરીઆનની વસ્તુઓનું તૈયાર કરવું યુદ્ધ સામગ્રી માટે દરીશર્ધ વિમાનની રોપ મહાન યુદ્ધ લીમ ઝોફ નેશન્સ વ્યાપારી દરીશર્ધ દુન્યાના દરેક દેશોમા આર્થિક એચેની જર્મની અને રૂસી બાદશાહનોનો નાશ અનેક નવીન પ્રજાસત્તાઓની રચાપના નાસકારક યનોની સપૂર્ણતા મહાન વિધયુદ્ધ (અપૂર્ણ)

• હેન્ડરિક વોન લૂન દૃત ઇતિહાસનો આધાર

સુરિનમ શ્રી જગતનું એકલું અપર્યાપ્તિક

“ચાંદની-એ-ઇસ્લામ”

તત્તી — સુરિનમ શરીફ

વાર્ષિક લવાજમ —

દિન્દ માટે રૂ ૬ પરદેશ માટે રૂ ૧૨ (રૂ ૬)

છુટક નક્ક બે આના

તત્તી — ચાંદની-એ-ઇસ્લામ

૧૧-૬, ૮૧૧૨ રોડ, બાદરા.

(મુળ ૨૦)

સુરિનમ બાળકોનું એકલું માસિક

“આલાદ”

તત્તી — એ એચ. આઝાદ

વાર્ષિક લવાજમ —

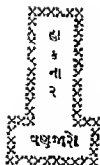
દિન્દ માટે રૂ ૪ પરદેશ માટે રૂ ૭

છુટક નક્ક ચાર આના

મેનેજર — “આલાદ”

જુરુમા મરિન્દ પાસે, ગજકોટ.

પોઠ

બીંતા જે વસીયા,
વસીયા જે મસીયા,
સસીયા જે નસીયા,
ચારે વૃક્ષ મસીયા

ઉપર રજુ થયેલી ગઝલ (યા જે હો તે)ને અત્યારે માદ કરનાવું કાગલું 'કવિતા' માસિકમાં છપાએલી અને સદચર 'દાદીઓ'ની દ્રષ્ટિએ "ખાસ 'ખાન એ ચનારી" કવિ 'સુદરમ'ની ગઝલ છે જો કે 'સુદરમ'ની ગઝલ ગુજરાતી ભાષામાં છે, અને ઉપરોક્ત ગઝલ (યા જે હો તે) ગુજરાત ગઝલ મંડળના માનવ મત્રીના ઘરમાં વપરાતી ભાષામાં છે ખસ આદરા તજવા તજાનલ સિનાય ટાઈ ખાસ તજારત મને તે એમા દેખાતો નથી થયો જુઓ 'સુદરમ'ની ગઝલને પણ જોઇ થયો

'અમન કયા સુમન કયા, મગન કયા, ઝગન છે, અરે, આતો જેવા બિશદર મગન છે, અને આપણો ન્યાદિ પેલો અમન છે, અમનની અદયા પાછી અદિયે સુમન છે'

રિવેચો કહો છે કે ગઝલ એટલે પ્રેમની ભાષા પ્રેમની ભાષામાં અમન અને સુમન જેગ નાહુકે રાખતો સત્વળતાથી રિહાર કરી શકે પરંતુ અમનભાઈ અને છમનભાઈ તો એમા નથી રોચા જેનાજ લાગે છે! વળી જરા સુદમ દ્રષ્ટિ દે'કો તો પ્રેમની વાણીયા અમનના સુમન દેખાસ અમનની સુમન નહિ અમનની સુમન તો ગરમામાજ રૂડી લાગે અને આ બધીય દાતિઓ ગળી જઈએ તો પણ જગન, મગન,

અમન સુમન,ની નરી કાશિયાની ગઝલ તરીકે અમારે ગળે ઉતરતી નથી એ તો વસીયા, સસીયા, નસીયા ને મસીયાની પેઠે ગળે ભરાય છે

કવિ 'સુદરમ' મુદાવરાના પ્રમુખ બની ચૂક્યા છે 'કવિતામાં લયરચાનો' બનાવતુ ભાવજુ પણ આ'થી ચૂક્યા છે અને રચના

માગ જેદનાજ હોવા છતાં મારાથી દબાવતુ મણી નામના મેળની ચૂક્યા છે, એટલે હું એમ કહું કે તેઓ ગઝલને પારખી શક્યા નથી, ગઝલના કનેવરથી તોત નથી, તો એ નાને એટ મોટી વાન લાગશે, પરંતુ એ સત્ય છે અને તેઓ સત્યામદ્વી છે એટલે તેમનો આ સત્ય કજુ ઘેજ છુટા

"નેખક બદિ હય તો ચોઢા હય, ચોથેકી પરખ સુકમે હય, સુકમે જે બચ્યા હય વહ ચોઢા કેલા, ઓર ચોઢા નહિ વહ નેખક નહિ"
"જીનેદકુંભાર"

મને લાગે છે કે દિલ્લીમાં શાંતિથી જોતે અટના આ બાબુજને પેલા નકંમન દજી જેવા કાષ લેખક ચોઢાનો ઝેગ થયો નથી નહિતર તેઓ આવું લખનાજ નહિ બાબુજએ સીધ રોચે, સીધી દ્રષ્ટિથી સીધા રહીને, લડનાર ચોઢા યા લેખકેજ ભાગેના લાગે છે, મુબાહા મદારીઓ સાથે તેમનો પ્રસંગ ખડેનો ભાગેના નથી એવા એકાદની સાથે બાબુજના પાવા પડે તો બાબુજને પોતાનું મતબ આમ દે વ્યેજ છુટકો કે 'લેખક બદિ હય તો હુમ્યા હય, હસકી ખગમ મોકે પર હોતી હય ઓર હુમ્યા નહિ વહ લેખક નહિ."

મિત્રોના ખાનગી પત્રો પ્રગટ કરીને એ દો રહુલી એક અથેળી એ બૂની ગમ્મ લાગે છે કે તેજે પણ બીજાઓને કાષ લયડેલું છે પોતે

કરેલા ૬ તુનોનું રમરણ એને સમયસર થઇ આવે તે સાઝ નહિનર એનો બધોય દણ્ડણાટ હેવાશટના ફેરમાં જશે અમારી આ કડી અને કડક છતાં દિનકર સૂચનાને તે મિત્રની રૂઢી સલાહ સમજે હરીફની ધમકા નહિ આમ છતાંએ જો તે રાદ પર નહિ આવે તો અમારે અમાગ બચાવ માટે કંઈ કરવું જ નહિ અને અમાગ એકલા બચાવનામાવીજ એ અધોળી સાહિત્યના ફેરવા આપના કરી બેસશે એ નહીં સમજવું માટેજ એને કહેવાનું કે,

“મોલ કરો તથવારકા, પરા રહન દો મ્યાન ”

“હુ છુ વતનમા બે વતન મારે વતન, વતન નથી.”

“વતન”ના મુશાઈશમા ગઝન લખનાર મહાગ એક મિત્રે પોતાને દાદ ન મળના પદલ ઉપરોક્ત પકિતજ મને કટાક્ષ રૂપે સભાષી હતી અને બીજા પથ બે ચાર મિત્રોએ ધનામી શેઅર પસદ કરવામા “પસદગી કરનારની રૂઢી ગઝલ લોકોને એક દર સારી લાગે તેવી નથી” એવી ટીકા કરી હતી આ પ્રકરણમા મુશાઈશના સપાદક અને ‘વતન’ના તત્ત્વી ઉપર કાંઈ પથ ટીકા કરવાનું હુ ઉચિત યેખનો નથી કેમકે જે થઇ રહ્યું છે તે શીરસ મુજબજ છે અને શીરસ ન જાગવનારને સજા ભોગમેજ છુટકો વરતુસ્થિતિ આમ હોવા છતાંએ એક વાનો નમ્રભાવે રજુ કરવાની ઇચ્છા ગાંડી શકાતી નથી એક તો એ કે ધનામી શેઅર પસદ કરવામા કિતરૂઢી કાળવપ્રેમને શૂનવુ ન જોઈએ નિપવનીજ એક તરશી દ્રષ્ટિ પર પસદગી દોળાય (પછી તે લખેને વતનપ્રેમ જેવો જરૂરી અને પ્રગતિશીલ વિષય કેમ નહોય) એ નિબંધ શુભ હોના છતાં કચવાટ નોતરવાના કાદચુચુત છે ગેઅરમા પ્રથમ શાઈરી જોનારી જોઈએ

નર્થો વિષય નહિ, માપની દ્રષ્ટિએ, ભાવની દ્રષ્ટિએ, રજુકારની દ્રષ્ટિએ, અને છતાંની દ્રષ્ટિએ એમા ઘણિત હોયુ જોઈએ એમ દરેક દ્રષ્ટિ કાણુથી જોયા પછી સંયુક્ત ભાવો એ ચાઈને સતરૂપે ઉમદા હોય તેજ ધનામી શેઅર ગણાવે જોઈએ આ પસદગીમા એવું નથી બન્યું એમ ગઝનકારોની શિકાયત છે ખીજ વાત પરિક્ષક રતતગ્રામા હોનાની છે નાનુક લાગણીને ચીરીને તપાસવું જોઈએ, ઉછરતાએને યા ઓળખીના એને આગળ લાવવા સાર જુના યા પિજાથ ન હોય તેનાએને પાછળ હડસેલવાનું શૂનથી પથ ન થવું જોઈએ આ બધું સુદર રીતે આટોપાય તે માટે અબ્યાસી ગઝલમગેની એક કમિટિ નીમવામા આવે તો વધુ ખેલતર થાય પથ એ અબ્યાસીએમા કાને લેવા એ નહીં કરવાનું કામ બધું અવર છે કેમકે કેટલાક ચોરા આજે અબ્યાસી અને ખા હોનાના દાવેદાર બની ભેગ છે લાઈ સાહિત્ક જૂઠા ચળકતા અને હરધડી જોના પક્ષતા નામે જોઈને પસદ કરનાને બદલે કમિટિમા સારા જાણુકા રેનેજ ચૂટજે એની અમને ખાતરી છે

હિંદી સાહિત્ય સંમેનના પ્રમુખને આવી મોઘાશી હોના છતાં યાદીના સિદ્ધાએથી તોળવામા આવ્યા છે એ વાચીને નવાઈ પામવું કે હુ ખી થવું તે સમજાવું નથી પરંતુ એટલી તો ધર્મ યાય છેજ છે કે હજી ચુજરોતે કાંઈ સાહિત્યકારને એના પુસ્તકમા પથ તોળ્યો નથી, જો કે કેટલાક લેખકો પોતાના વજન કરતા બમણા વજનનું સાહિત્ય પીરસી ચૂક્યા છે

મુશાઈશ પ્રવૃત્તિ જોર પકડતી જાય છે એવા રાણે મુશાઈશના લખરથાનો રજુ કરવા

અપ્રાસંગિક નહિજ લેખાય માન્ય કે કવિ-
તામા મનોરંજનની શક્તિ છે પરંતુ જે કવિતાઓ
માત્ર મનોરંજનાર્થે જ લખાતી હોય તેનું શું
મૂલ્ય છે વાર ? ખ્યાનપૂર્વક જોવામા આવે તે
મુશા ૧મા એકત્ર જનતા કવિનો એટલે આદર
નથી કરતી જેટલો કે એની મુરીથી વાણીને
કવિતા શ્રમે તેવી દોને પરંતુ વાણીમા લાભ
દશે તો જનતા તેજ કવિને આવો કરિ ગણી
કાઢશે આ રીતે જો ૥ મુશાધરામા કવિતા ઔણ
અને વાણીની મિશ્રણ પ્રધાન રહે છે

ખ્યાનપૂર્વક જોવામા આવે તો મુશાધ ૧
ઓની બાહ્યતાએ શાધરીનોજ નહિ બીજી
સાહિત્યિક પ્રગતિનો માર્ગ રોજા રાખે છે
ખ્યાતિ અને નામના માટે દરેક સાહિત્યકાર
વાર્તા, નિગમ નવનકથા અને નાટક લેખ
વગેરે લખવાનું જોડી મજન લખજેરો છે કેમકે
એમા ઓછા શ્રમે વધુ પાક ઉતારી શકાય છે
અને જલદી નામના મેળવી શકાય છે

મુશાધના વધના જાય છે તેમ તેમ મજન
કારોની ફોજ પશુ વધતી જાય છે શાધરો વધે
એમા નાખુશ થયા જેનું નથી પરંતુ સખ્યા
શક્તિ એ સાહિત્યશક્તિનું પ્રમાણ નથી એકજ
રાજ, એકજ લખ્ય અને એકજ પ્રગતી આહો
એમવાની દગથી જનતાને અણગમે આવે એ
સ્વાભાવિક છે શાધરો એટલા સુકુમાર પ્રકૃતિના
ચંદ્ર ગયા છે કે અમુક નહીં કરેલા કોમળ
શબ્દો અને કોમળ આકારો સિવાય તેમને
બીજું કશું સારું નથી લાગતું

ઉર્દુમા કોઈ પણ નવો કવિ જ્યાં લગી
પોતાના ઉસ્તાદ કવિનું નામ રજુ ન કરે ત્યાં
લગી એની કવિતા પ્રતિ ખાસ ખ્યાન અપાતું
નથી બસકે કેટલીકવાર તો મુશાધરામા તેને

ખોનવાનો અવસર પણ આપવામા આવતો નથી
પરંતુ મુજરાતીમા ધણા ખગ શાધરો ઉસ્તાદના
નામથીજ ગીતાય છે અને જે કાષ્ટએ એમની
કવિતામા કોઈ દાંતિ બતાવી તો પ્રથમ તો તેઓ
માનવાનાજ નહિ અને કથવાતે દિને માની પણ
ગયા તો મિચારા દીકારની જાતની ખેર નહિ
એને આ પૃથ્વી પરથી નાખૂદ કરવા માટે પેલા
રત્નજી કવિઓ દરેક પ્રયત્નો કરી છૂટે છે
આ કારણને લખને અશુદ્ધિઓવાળા કાળે પણ
હાલ્યે જાય છે

કેટલાક સોકોનું કરેલું કે કે મુશાધરાથી
કવિઓનો ઉસ્તાદ વધે છે તેઓ પોતાની ૧૬
પર આગળ વધે છે પરંતુ એ વાતની સાથે
તેઓ આજુ પશુ માં રાખી લે કે મુશાધ ૧થી
કેટલા કવિઓ મદદગાર થયા ? ઉનડું કેટલો
તો એનો વેપાર સધ ખોલ છે અમરગણીનું
આ મુલ્ય કે તેને થોડાં સિક્કાઓ બદલ વેચ
વામા આવે ? શાધરની એ આમર અને મોજો
કે જેનું દિલ ચાહે તે ખોનાવીને શીસ આપી
સાલણી લે અને કેટલેક રથે તે સમજાતી
વેળા એની એવી એવી તો કેહી થાય છે કે
ન પછો વાત પરંતુ વાદરે, શાધરની સાહસિ
કતા કે થવારા બીજા મુશાધ ૧મા મોજૂદ સમ-
જાતું નથી કે કવિનાના આવા નિષ્કળ પ્રયાસો
શા માટે તે જતરી રાખે છે ? જનતા સન્માન
વાને બદલે એને બનાવે છતાં એ પોતાની દબે
ગાયેજ જાય એ શાધરીનું, શાધરને કેટલું અપ-
માન છે ? મમજીઓ આવું જોઈને એમ કહે
છે કે આ કવિમા 'સ્વમાન' જેવું પણ કંઈ
છે કે નહિ ?

મુશાધરાએ એક બીજી અને ખાસ વાત એ
વેધ કરી દીધી છે કે, એનાથી પાર્શ્વો અને

વાળા દી અર્ધ પડી છે શાધરા પોતાની પાર્શ્વનો
રંગ જમાવના સાર ખીછ પાટીની જડ ઉમે-
ડવામાં લાગેલા રહે છે પરિણામ એ આવે છે
કે બંને પાર્શ્વોએ હોસાનોસીમાજ પડી રહે છે
અને પ્રગતિના નામનું મીઠું રહે છે એમનું
ધ્યાન વિરોધી પાર્શ્વની દીગ કરના તરફ વધુ
અને સાચી કવિતા તરફ કમ રહે છે

આ છે થોડીક મુશાધરાની નિચારના યોગ્ય
ખરાખીઓ મુશાધરાની ખૂબીઓ અને વખતો
નથી તેથી એમ સમજવાનું નથી કે એમાં ખૂબીઓ
ફેળ નહિ ખૂબીઓ ખૂબ છે, અને ખરાખીઓ
કમ પરંતુ એ કમ ખરાખીઓ પણ સાહિત્યને
ઓછી તુકસાનકારક નથી

“શયદા” મહાન છે અને એમની ગજોતો
રથાન બધા હોવું જોઈએ ત્યાજ છે” પ્રમુખની

તારીફ મંત્રીને કરવાનો આ મોઠો મળ્યા બદલ
બંનેને ધન્યવાદ! પરંતુ વાત એ છે કે મંત્રી-
શ્રીએ ‘શયદા’ની ગજોતોનું સ્થાન ક્યા છે? તે
ગુજરાતને બતાવી દીધું હોત તો ગુજરાત સાથે
અમે પણ એમના આભારી થાત આ તો પાછી
રોધધાની ઉપાધિ રહીજ કે “એ ગજોતોનું બધા
હોવું જોઈએ” એ સ્થાન ક્યા હશે? એ ગજોતો
અમાઉ હતી ત્યાની ત્યાજ હોય તો અમાઉ
કશું કહેવું નથી પરંતુ એણે પ્રગતિ કરી હોય
તો અમે આ મંત્રીશ્રીને વિનવીશું કે તેઓ
તેનું રપબ્દીકરણ કરવું એક નોખું વિવેચન
લખી ગુજરાત સામે રજૂ કરે આ શું ગોળ
ગોળ કહી રહ્યા છે એ પણ અમને શ્રદ્ધા છે
કે એ મંત્રીશ્રી એથી વધુ લખવાને અસમર્થ
છે કેમકે ‘શયદા’ની ગજોતોનું સ્થાન બતાવવા
જતા તેમની ગજોતોનું સ્થાન કોઈ જોઈએ તો?
—“વણમરો”

તરેહવાર પ્રીન્ટેડ પાકા રંગના

● હોરીયા, ● વોયલ. ● ટોબરાલકે

અને ● પોપલીન વગેરેનો

નવો સ્ટોક આવી ગયો છે.

— અમારી કૉલિટીઝ અને બાવો સરખાવો —

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ
ચોકબજાર : સુરત.

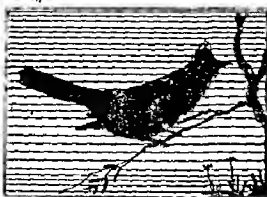
લેઇસ્ટ ડીઝાઇનના—

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેમરીક્સ

● ફેન્સી કાપડ

ખરીદવાની બરોસાપાત્ર દુકાન

— કવચ —

એક સત્ય

ચગવે રગ ખીજી કથીર કે ચન ચર્ચ નથી રાત્રું
સુગ ધીમા રહીને કાષ્ટ ચદન ચર્ચ નથી રાત્રું
કરેલા કર્મ પગથી જાત નિજ સમગ્રવ ડે'વાયજી'
કરીને વેશ પ'ટો કોષ સજ્જન ચત્ર નથી રાત્રું

[ગ ઝ લ]

કઝાને કે દયા આપે ? કઝાને પણ દયા આપી,
હતી મુઝ દુર્દશા કેરી ? હતી મુઝ દુર્દશા આપી ?

દયા આપી છતાં આપી, અદા આપી, જકાં આપી,
જવાની કોઈની આપી ને કોઈની કઝા આપી

ગુઝારી જિંદગાની માઠ લા માથે કઝા આપી,
ગણ જ્યાં એક આપી ત્યાં વળી બીજી બના આપી

સમજવાને ચહુ છુ પણ નથી એ પાત સમજાની,
નવાયી કોણ જાણે શુ એ સમજાની ગણા આપી

છુપીને એમ આવ્યા કે ન જોવામા વદન આપ્યું,
ધીરેથી એમ ખોલ્યા કે ન સુણવામા સદા આપી

રુ છુ તોહીના અશ્રુ એ જ્યારે માઠ આવે છે,
હસીને કોઈનું કહેવું 'બહુ આપે મઝા આપી'

નિરહમા ફૂલ પણ ખટકે છે આખેમા બની કાઠ,
જેના અશ્રુ રડાવે છે, વળી ઠકી હના આપી

ગયુ કોઈ સુખી પોદી સુખેથી પુષ્પ રોયા પર
અને કોઈ દુખીને જીવ આપી ગત ના આપી

કરે છે ખુદ કિનારો પણ કિનારો આજ મારાથી,
દયા કર તુ દયામિધુ હવે તો હદ યસા આપી

જિતમ પર એ જિતમ જે રુ ફરી બસવાદ દુઝાયા,
મને દિન માત્ર પૂજે છે કહે કેવી મઝા આપી ?

ન આપી કેમ "ધાયવ" ની હજુ સમાજ સેવાને,
મરી ગણ મેલ ક્યાં એ મેલતને પણ શુ કઝા આપી ?

પાળેદ]

["ધાયવ"]

દીદોરે રસૂલ (સપ્ત)

સ પા દ ક

[સર્વ હક સપાદકને સ્વાધિન છે]

વિદ્યાર્થ-સામેરી

પણ દરરાજ હ મેરા માન એક વખત સારે અને એક વખત સાને (કદી પણ છેલ્લા વગર) આ (નીચે લખેલ) દરદ પટે છે જેને લીધે તેને આ મુજબ હાસિલ થઈ છે

“અલ્લાહુમ્મા મદલે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન અદદા મન મદલા અલૈહે, વસલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન અદદા મદલ્લમ યોમલ્લે અલૈહે, વસલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન કમા યમ્મગિરસલાતો અલૈહે, વ સલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન કમા તજેબુરસલાતો અલૈહે, વ સલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદીન કમા અમર્તા અઈયોસલા અલૈહે, વ સલ્લે અલા મુહમ્મદીવ વ અલા આલે મુહમ્મદે-નિહાઝી નૂરોહ્ મિન નૂરિલ અન્વાઝે વ અશરકા બેશો-આએ સિદ્દીલ અમરારો.”

(૨) દલાએલુન ખૈનતના કર્તા (૨ અ) ફગમે છે તેમજ કેટલાક ઓનિયાએ કિન્મિ (૨ અ) પણ કહ્યું છે કે -આ દરદ શરીફ એક વખત પઢાયાથી ચોદ દગ્ગ વખત દરદ શરીફ પઢા નેટનો સત્તામ મળે છે અને

કુદરતી અક્ષરોથી કુદરતી રીતે અમુક અમુક પત્રો ઉપર એને લખાઇલુ નેવામા આગ્ય છે (દરદ શરીફ નીચે મુજબ છે)

અલ્લાહુમ્મા સદલે અલા સૈયદના મુહમ્મદીમ બહરે અન્વારેમા વ માઅદેને અસારેકા વ લેસાને હુજ્જતેકા વ અરસે મમલોકતેકા વ ઈમામે હકરતેકા વ તેરાને મુદ્દેકા વ ખઝાએને રહમતેકા વ તરીકે શરીઅતેકલ મોતલઅએ-એ બેતોહીદેકા ઇન્સાને ઐનિલ લુગૂદે વસઅબે શી કુલ્લે મોબૂદીન ઐને અઅયાને ખલ્લેકલ મોતલ-કદદેમે મિન નૂરે દેયાએકા સલાતન તફ્મો બેકવામેકા વ તબકા બેબકાએકા લામુન્તહા લહાફના ઈલ્લેકા સલાતન તુદીકા વ તુદીકે વ તર્દાએકા અન્ના યા રખાલ આલમીના

(૩) દલાએલુલ ખૈનતના કર્તા ફગમે છે કે -જ્યારે પણ કોઈ બદ્દુદાર યીજ નેરી કે પીવાજ, લસણ, મૂળા વગેરે ખાવાનો મોકા આવે તો ખાત પહેલા આ (નીચે લખેલ) દરદ શરીફ પઢી તેની ઉપર દમ કરી ખાવાથી ઈ અ એવી યીજથી જે કસાદિયત ખાત્રમ પડે છે તે નાબૂદ થઈ જશે

અહાહુમ્મા સત્ત્વે અલા સયદેના
મુહમ્મદે નિન્નળીયોન ઉમ્મીનીત ત
હેરિલ મુતહહુએ વ અલા બાહેલી વમ
લેમ

(૪) હઝરત શેખ અબી અબ્દુલ્લાહ સોમી
(રે અ)થી રિવાયત છે કે જે સાબુસ આ
(મીચે લખેન) ૩૦ શરીફને એક વખત પ શે
તે તેને એક દાનર વખત દરદ શરીફ પદના
બોમર સવામ મળશે —

અહાહુમ્મા સત્ત્વે અલા સયદેના
મુહમ્મદીન સલાતન તુકદેમે બેડા મ-
સ્લાહો વ તોશરેફે બેડા ઉકબાહો વ
તોબલેગો બેડા ચીમલ ક્રિયામતે તો
નાહો વ રેદાહો હાએ હીરસલાતો તા-
અઝીમલ લેહકદેકા ચા નૈયદેના મુહ-
મ્મદે

(૫) હદીસ શરીફ અને હિકાયતુસસો
લીવ' વગેરેમ છે કે જેવ રીતે આપ (મન્)ની
મુખારક ભાતની દાઢરીયા આપ (મન્)નાઝિકથી
તેમજ આપ (મન્) ઉપર દરદ શરીફ મોકલ
વાની તે અબ્બા મોઅત્તર ખુરૂથી ૯૨૫૨ થો
નય છે તેમજ રીતે આપ (મન્) ઉપર હમેશા
કસરતથી (અસબ્બ) દરદ શરીફ માનવા જોમા
પશુ એક ભાતની ખુરૂ અને મુગથી પેદા
ચાઈ નય છે

(૬) હઝરત અબ્દુ કાદિન (રદી)થી રિવા
યત છે કે જનામ રસૂનિદવાદ (સન્)એ મને
ફરમાયુ છે કે —એ અબ્દુ કાદિન જેણે સાચી
મહબ્બત અને ખરા ઉમમ શોકથી રાત્રે અને
નિન્સમા માત્ર તણ તણ વખત મારી ઉપર
દરદ મોકલ્યુ તો તે તાલ અને દિવસમા તેનાથી
(પનારથી) જે કંઈ મુનાફ ચવા હોય તે ખુ
ખાક માફ કરી દેશે

(૭) હઝરત અબ્દુ હોમિદ (રદી)થી રિવા
યત છે કે —જનામ રસૂનિદવાદ (સન્)એ ફર
માયુ છે કે જે કલામ અને મમની શરમાત
મુતપાકના ઝિક અને દરદ તરીખ વગર શર
કરામા આવે તે કલામ અને મામ ખેસફ-
બેમાયદ અને દરેક જ કામથી ખારી રહે

(૮) હઝરત કબ્બે મલુ (રદી)થી રિવા
યત છે કે કાઇ પશુ દાઢન મુકિત વગેરે
મારુ ન્યારે પશુ ખુ પાકથી કુઆ માગવા
ક્રિદો કરો તો પહેલા ખુ પાકની ચાલ અને
મતેયો લાવક તરી દરદ સના કરી હઝરત
(સન્) ઉપર દરદ શરીફ મોલી કુઆ મગો
ઉમ્મીદ છે કે ખુદપાક જરૂર કમ્પ કરશે કુઆ
સાચે દરદ શરીફ પગની ગીત એ છે કે દરેક
કુઆ માગવા પડેલ વચમા અને કુઆની
હેતુ દરદ શરીફ પાનુ જોઇએ માત્ર કુઆ
માગી હેતુ પડેલ એ કંઈક આખી ભરેલુ છે

(૯) હઝરત જામિર (રદી)થી રિવાયત છે
કે કુતૂરે (સન્) ફરમાયુ છે કે —દરેક કુઆ
શર કરવા પહેલ અમર કુઆની નમ્યા મારી
ઉપર દરદ મોકલો કુઆ પૂરી અથા પછીજ
દરદ ન મોકલો એટલે કે દરેક કુઆની શર
આનમા અથા વચમા દરદ શરીફ પ તુ જોઇએ
અને નહો ક માત્ર કુઆ પૂરી કર્યા પછી પાનુ

(૧૦) હઝરત જામિર (રદી)થી રિવાયત
છે કે —જનામ રસૂનિદવાદ (સન્)એ ફરમાયુ છે
કે જે કાઇ સમાજની નમાઝ પછી કાઇ સાચે
વાતચીત કરવા પડેલા એકસો વખત મારી
ઉપર દરદ મોકલશે તો ખુ પાક તેની જોડે
દાઢતો જેમા ત્રીસ કુ-પત્રી અને સિતેર આ
ખિન્નમા પૂર્ણ કરશે અને મગરેતની નમાઝ
પછી પછ એજ મુગમ પશુ જોઇએ સદામાઓ વ
(રદી) અર્થ કરી 'આપ (સન્) ઉપર કંઈ રીતે

દરદ મોકળવુ જોઈએ ?' આપે (સન) ફરમાવ્યું
 “ઈન્નતલાહા વ મલાએકતહૂં ચોસ-
 ત્તના અલન્નખી ચા અચ્ચેહલ્લહીના
 આમનૂ સત્તૂ અલેહે વ મતવેમૂ તરલીમા-
 અલાહુમા સલ્લે અલેહે” એ મુજબ પદો

(૧૧) હઝરત આઈશા (રદી)એ ફરમાવ્યું
 છે કે જનાન રસુલિલાહ (સન)ને ફરમાના
 મે સાબાયુ છે કે પાકી અને વઝૂ સિયામ
 તેમજ મારી ઉપર દરદ મોકળવાસિયાતી કાષ
 પથુ નમાઝ ખુતાબક કપ્પન કરતો નથી

(૧૨) હઝરત અબૂ દરદઅ (રદી)થી
 રિવાયત છે કે જનાન રસુલિલાહ (સન)એ
 ફરમાવ્યું છે કે જુઝઅને દહાડે મારી ઉપર
 પુકળ દરદ પઢયા કરો કારણ કે એ એવો
 દહાડો છે કે જેમા ફરિસ્તાઓ મારી સામે દાજર
 ચાપ છે અને દરદ પઢનાર પઢગથી મારિય માપ
 છે કે તરતજ મને તેની ખગઝ આપવામા
 આવે છે મે સમાન કર્યો ‘શુ આપ (સન)ની
 રહનત પછી પથુ એજ મુજબ યશે’ આપે
 (સન) ફરમાવ્યું ‘જેશક એમજ અને, કારણ
 અખીયા (અ સ)ના જિરમત ખાના જમીનને
 માટે દરામ કરી દીધું છે ખુદાના નખી દયાત
 જિદાહ છે અને તેને રિઝક પહેચાડવામા
 આવે છે’

(૧૩) હઝરત રસૂને ખુદા (સન) એ ફર
 માવ્યું છે કે -માન મધા હા એમા જુઝઅને
 દહાડે સર્વથી બેહતર-જેજ છે એજ દહાડે
 હઝરત આદમ (અ મ)ને પેત કરેલા અને
 એજ દહાડે તેમને (અ સ)ને દુન્યાથી ઉપવેલા
 એજ દહાડે સૂર પુકરામા આરો, અને એજ
 દહાડે હના ૧ જળી વગેરે પુદાન તેમજ
 હોનના અસાને પેદા યશે તમો એ તાડે
 મારી ઉપર પુકરી દરદ પઢયા કરો કેમકે તમા
 દરદ મારી સામે રજુ કરવામા આવશે સહાયએ

કિરામે (રદી) અર્જ કરી “અમારા દરદ આપ
 સામે કેવી રીતે વેથ યશે મગજકે શરીર મુમારક
 ખોરીદાદ યજ ગયુ હશે?” આપે (સન) ફરમાવ્યું
 “એનુ કદી પથુ યજ શકતુ નથી સનમ અખીયા
 (અ સ)ના શરીર મુમારકને ખાના જમીનને
 ખુપાકે દરામ ઉત્તમુ છે” (એટલે જમીન કદી
 પથુ ખાષ શકિત નથી)

(૧૪) હઝરત ફતાહ (રદી)થી રિવાયત
 છે કે જનાન રસુલિલાહ (સન)એ ફરમાવ્યું
 છે કે જેની આમગ મારો ઝિકર ચાપ (એટલે
 માઝ નામ લેવામા આવે અને તે સાલગના
 છતા) તે મારી ઉપર દરદ મોકળે નહીં તો તેજી
 (સાલગનારો) મારી ઉપર જકાજુમ અને મારી
 સાથે ગદદારી કર્યા બરાબર છે

“અત્લાહુમા સત્તે અલા મોહમ-
 દીય વ અલા અલે મોહમદીન ફી ફુલે
 વક્તીન વ હીનિન.”

‘ઈન્સાફ’ સાપ્તાહિક
 તરી - મુન્શી ફત્તેહખાન
 વાર્ષિક લવાજમ -
 હિન્દ માટે રૂ ૫ પરદેશ માટે રૂ ૧૨
 છુટક નકલ બે આના
 બહારગામ અદીઆના
 મેનેજર - “ઈન્સાફ” દરલામપુરા
 મુબઇ ન ૪

‘ખિસાફત’ ગુજરાતી સાપ્તાહિક
 તરી - ખાજા ગુલામ છતાની.
 વાર્ષિક લવાજમ -
 હિન્દ માટે રૂ ૬ પરદેશ માટે રૂ ૨૦
 છુટક નકલ ત્રણ આના
 મેનેજર - “ખિસાફત” ગુજરાતી સાપ્તાહિક
 લવનેત મગજાવ, મુબઇ ન ૨૭

આરી ખેસી તો સારું !' યુરકે સમ્યક્તા દર્શાવતા કહ્યું

'નહિ, છ, અહીં દુ આગમથી બિરી છુ "

"મારી સમ્યક્તા આ વાતને સહમત નથી કે આપ અહીં આમ આ પ્રમાણે બેસી રહો " યુરકે રિમત કરતા કહ્યું

શશિના મુખ પર પશુ એક દાસ્ય લદરી ફરતી અને રહી ગઈ અને મુવકની પાછળ શશિ રમમા આવી

ફિલ્મ રટારોના પોષ અને અન્ય પોસ્ટ-રોથી શબ્દમારોના ક્રક્રક્ર ગ્રોધન રમ શશિને જોતાજ ગમી ગયો યુરકે એક ખુરશી તરફ આમંત્રણ નિર્દેશ કરતા શશિને બેસવા કહ્યું શશિ નિ સહાયતાને ખુરશી પર બેસી ગઈ અને યુરકે પશુ કામતી એક ખુરશી પર રમાન જમાવ્યું

કેટલીય વાર વાનારશ્વ નિરવ રહ્યું શશિ માના કાચી ચતુરથી રહી હતી તેણી સમજતી કે મા એના થોડા થોડા પા ન કહેવાનું મળ્યું કહેશે

યુવક ઉત્ક્રાંતમા હનો કે હાઈ રીતે આ નિરવતાના ભગ થાય બીજો વિચાર એ હનો કે યુવતિ એન્યુકેટેડ છે કાંઈ અસમ્યક્તાની ન બેસે છેવટે શશિએજ મોન તોડતા યુવકની મુઠ્ઠાવશ્વ દૂર કરી

"ધણા વખત બેસવું પડશે નહિ વાર "

"છ હા ! ખાતર નવ વાગ્યા મુખી શુ કાંઈ ઉનાળા છે ? તારો મ માનુ ? શુધુ ?" તરતજ લેણે નોકરને અવાજ આપ્યો

"થેકસો દુ હમણાજ ખાઈ, પી,ને આવી આવું છું મ્હારી અસાધવાનીથી જરા મોકુ

શયુ અને આપને તકનીક આપી'

"એમા તકનીક શાની એકલપણથી તો

સારે થયું કે આપ આગ્યા

'તો શુ આપ અહીં એકલા છો ?"

"છ હા દુ અહીં એકલોજ છું એક મિત્ર મ્હારી સાથે છે પશુ તે અજો જના ટહેલવા નીકળી પડ્યો છે તે પશુ કામ તમારી માટે "

"કોઈના આગમમા દરે ' વાક્ય પુર કરતા શશિએ દસી દીધું યુવક કામ રોમાચિત બન્યો

"ન નજો કેટલાય વિભાને જામ રોકાવું પડ્યું દરો ર સાર તો છે કે હમો કોઈ બસા મજાસથી પરિચિત થઈશું " શશિની દ્રષ્ટિ યુવકનું દિલ ચોગી રહી હતી હદયની મનિ લેખ પડતી હતી

"આવતું શુભ નામ જણાવી શકશે ?"

શશિના વિકસિત સૌંદર્ય પર દ્રષ્ટિપાન કરતા યુવકથી સદસા પુરુષાર્થ મધું

"શશિકલા "

'ઓહ ! કેટલું મુદર નામ "શશિકલા !"

"અને આવતું ?" શશિએ પ્રજ્ઞ

"મુજ રાને સોઠા પ્રકાશ નામથી "

"આપ કોઈ કોરેજના સ્ટુડન્ટ છો ?"

"છ, હા ! દુ એમ એ મા છું અને આપ પશુ તો ?"

'છ, આ વરસે હું ફેર્ય ક્વેર મા આવી છું '

વાતનો કેમ આશુ રહે એ માટે પ્રકાશ નવીનની વાતો ઉપાડેલ 'આપ હ મેશા ગરમીમા અટી મહાનલેશર આવો છો ?"

"છ ના " આ પહેલીજવાર આ તરફ આવી છું મ્હારા પિતાનો તદુરતી કાંઈ કી

નથી ડોક્ટરોની સલાહ છે કે ગરમીની સીઝન પૂરું પહોંચ પરજ ચાલ્યા જાય ”

અને આમ વાત વાતમા નવના ટોળા થયા મળસલામતનો ઘોષાટ ચારેકાર થઇ રહ્યો

‘ ધણીજ ઝડપથી ટાઇમ પસાર થઇ ગયો ’ પ્રકાશે ધડી તરફ નઝર કરના કહ્યું

શશિએ ચાલવાની તૈયારી કરતા કહ્યું, ‘ થે કમ, ધણી તકનીક ઉઘવી આપે ’

તે દિવસનો બેઝેક આઉટ શશિ અને પ્રકાશ માટે શુભ સિદ્ધ થયો દિવસો જતા ઉભય અલિનન મૈત્રીથી ગુલાઇ ગયા શશિના પિતાને પ્રકાશ ખુબજ ગમી ગયો તેઓ એના

ગુણ અને શીન પર મુગ્ધ બન્યા અને તેથીજ તેમણે શશિ અને પ્રકાશને સમાજની સામે અમર કરી દીધા

ઝોરખામા આટા મારતા પ્રકાશે રિવચ ‘ઝોફ’ કરી ઝોરડો સ પૂર્ણ અધકારમય બની ગયો શશિ ચમકીને બોલી ઉઠી ‘અરે! આ શુ કરો છો ?’

“બેઝેક આઉટ છે ”

“તો પછી ?”

“આશ્રય શોધો ”

“તે તો તમોજ આપી શકો તે દિવસે પણ આશ્રય હતો અને આજે પણ ”

સૂચિત [હિન્દી પરથી]

ઇદ મુબારકના કાર્ડ

● તાજ કુંઠ લીઠ લાહોરના

● ખુબસૂરત કાર્ડ

● દરેકના ખિસ્સાને પરવડે તેવા.

ફક્ત એકજ મુલાકાત લ્યો—

ધી રાદેર સ્ટોર્સ : બુકસેલર્સ : ટાવર રોડ, સુરત.

આકર્ષણ નિત્ય
હજારો ઇસ્લામી
ધર્મ અગીકાર
કતા અને એ
ખાતનું તત્કાલિ-
રમે ઉત્તરમાં
દર્મા રપ્પર ઉ
તેમ કરેતો છે કે

[જનાબ ‘ઇકરામ’ સાહબ કૃત ‘આબે કૈસર’
ને મોવાના શબ્દોથી અલ્લમદ ઉસ્માનીને અર્પણ થયું
છે તેનું એક પ્રકરણ અત્રે રજુ કરવામા આવ્યું છે]

લાહોર - પ્રાચીન ઇતિહાસ મુજબ એ
વાત સીધી કરી છે કે સૌથી પછી ઉત્તર હિંદુ
સ્થાનમાં ઇસ્લામનો દિવસ સૌથી પહેલા લાહો
રમાં પ્રચાર થયો એટલું જ નહિ પણ લાહોર
તે સ્થળ છે કે જ્યાંથી હિંદુસ્થાનમાં ફારસી
શાહીનો આરભ થયો મસ્જિદ સમૃદ્ધ સદમાન
ને ફારસી બાષાના મદાન કરે હતા તેઓ
પણ લાહોરમાં જ નિવાસ કરતા હતા અને
એમણે હિંદુસ્થાનમાં ફારસી શાહીને લેવાપ્રિય
બનાવી એવીજ રીતે ઇસ્લામી ગીચન અને
એના પ્રચારના આરભનું પણ માન લાહોરને જ
ધટે છે સૌથી પ્રથમ ને જુમુર્ત દસ્તીએ
ઇસ્લામ પ્રચારના કાર્ય આરંભ્યા તે મેખ
ઇસ્માઈલ લાહોરી* હતા પોતે જુખારી સૈયદ
હતા અને ધાર્મિક તેમજ આર્થિકજ્ઞાનમાં
પ્રથમ પકિતના હતા એમને માટે ઇતિહાસ
સાક્ષી પૂરે છે કે ઇસ્લામી પ્રચારકોમાં એ તે
વક્તા છે કે જે લાહોરમાં મ સ ૧૦૦૫ મા
આવ્યા અને પોતાનો ઉપદેશ બેઠાને સભ
લાવ્યો. એમની વાંચેકમાં શ્રોતાઓની અધ્યાત્મ
મેદની જામતી અને એમની વાક જાણી

* તેમનાથી પહેલા અરબી પુસ્તકોમાં લ દે
રના નવ મુસ્લિમ ફકીર બાબા રતન, બાબા ખાકી
ને બીબી પાક દામનના વખત મળે છે

મોદદિસ અને મોદરિસ જુમુર્તોમાના
એક હતા લાહોરમાં તકરીર અને દરીસી
સૌથી પહેલા રૌશની ફેલાવનાર એઓ હતા
એમની વખતની મજ્મુસોમાં દરજો માલુસો
ઇસ્લામ રિવાજના હતા આપે દિજરી સન
૪૭૦ માં લાહોર મુખમે ઇન્તિહાન ફરમાવ્યો "

શેખ ઇસ્માઈલથી પણ વધુ ને જુમુર્તો
એ શુભ કાર્યમાં નામના કરી છે તે ગીઝનીના
મસ્દૂર શેખ અવા બિન ઉસ્માન દઝવેરી (રેદ)
હતા જેઓ જનતામાં ફાતામજ બખ્શ નામથી
પ્રખ્યાત છે એમનો જન્મ ઇ સ ૧૦ હમ
થયો હતો અનેક દેશોના પર્યટનો કર્યા પછી
સુલતાન મસજિદ શઝાનીના જમાનામાં તેઓ
પોતાના બે સાથીઓ સાથે લાહોરમાં આવ્યા
અહિં આ તેમણે એક મસ્જિદ બાંધવાના શુભ
કાર્યમાં પોતાનો કિમતી ફરો આપ્યો હતો
અહિં ગદી એક મુદત મુધી આપ લાગત
ઉદેશ કરતા રહ્યા અને પુસ્તકો આરંભવામાં
પણ પોતાનો કિમતી સમય કાળના મ્દે છે કે
એમના વખતમાં અનેક બેઠા ઇસ્લામમાં આવ્યા
એ બેઠામાં એક મદાન બાંધતા રાજા રાય
રાહુ (જે લાહોરનો રાજા હતો) પણ હતા
જેમનું નામ આપે ઇસ્લામમાં આવ્યા પછી
શેખ હિદી ૧૫૫૭ નેમના વસંતે આજે
પણ આપના મજાર પર મુખવરપણુ કરે છે

આપની વક્તવ્ય હ સ ૧૦૭૨મા લગભગ ૨૬
આપના ત્રયોમા 'કુશ્કુલ મેલુચુમ' કે જેનો
પ્રેક્ષક નીકસલેન્ડે અગ્રેજીમા તરજુમો કર્યો
છે ઉપરાંત 'કુશ્કુલ હંમરા'ર', 'મનહુએ
દીન અનખયાન', 'એલુલુલ અયાન' વગેરે
ત્રયો જનતામા અગત્યનુ માન ધાવે છે

ઉપરાંત પુસ્તકો તસવુક અને તરીકત
પ્રધાન છે એ પુસ્તકો લાગે આનેખાયા કે વ્યાપ
તસવુકના મરફ ત્રયો જેમકે મેખ મહાણુ
દીન સોહરવનદીની 'અવારીકુલ અઆરિફ'
કે હંમે અન્ખીની ખુશુશુલ હુકમ પશુ
દણુ આનેખાયા ન હતા અને તસવુકની આ-
ધુનિક નિયમતા જેણે કેટલીક જાગતોમા એને
સગ્ગે છરતામયો એક જુદીજ વસ્તુ બતાવી
હતી દણુ અસ્તિત્વમા આવી ન હતી

દઝરત દાતા ગળખખશની ફનિઓમા
પ્રાચીન સુધીઓના અસિદ્ધ અને અપારપકવ
માન્યતાઓ અને વિચારોનો સબૂમેજો નયો
ખાસ કરી એમા હુ યા અને હુન્મદારીયો વચિન
-હી મુશિંદતુ અતુકણુ કરી અસ્તાદ અસ્તાદ
કરીને અને હ યને કીના અને તમાથી શુદ્ધ
કરવાની તાતા છે આપ શાર્ખ પશુ દના જે
કે એમનુ દીનાન દાનમા નયો પરતુ ગદ્ય
ફનિઓમા એમના અશઆરો મૌબુદ છે

એ વાન સમ્રખાત છે કે દઝરત ખગલ
મુશ્તુદીન ચિશ્તી અજમેરી (રેદ) એ આપના
ગાઝા ઉર ચિ માકની કરી હતી અને આપના
વશગાનમા આ ગે'ર કલો દનો

'નજ બખ્ખે કેહે આવમ મજદુરે નુરે ખુશ
નાફિયાગ પીર મગિત કામિલ રા રહેનુમા'

ઉપરાંત શેખર આપના મજારે શરીફ ૪૦
આજે પશુ મારેતા મૌબુદ છે ને જે રચે
ખવાળ અજમેરીએ એતેમકે કર્યો હતો ત્યા

એક જુદો હુન્દરો પશુ મૌબુદ છે જેનો હુમટ
મહેનશાદ અકબરે બધાએ હતો

દઝરત દાતા ગળખખશ પછી પશુ
લાહોરમા એક કાનિલ હુમુગે મૌહાના દમન
સનઆની ચક્ર ગયા છે જે હ સ ૧૧૮૨મા
પેદા થયા હતા જેઓ કવિત્વ વિષા શખ્દોશ,
અને હદીસના નિખ્યાત હતા એમને એ વિષ
મગા અનેક કૃતિઓ આનેખી હતી એક મુદત
સુધી આપ મક્કા શરીફમા રહ્યા હતા અને
છેરે હ સ ૧૨૫૨ મા આપે બગદાદ શરી
ફમા પ્રાણુ છોડયો

અજમેર -દઝરત દાતા ગળખખશ
(રેદ) અને શેખ હરમાઈત લાહોરીનુ નામ
માનને લાયક અને અગત્ય રચાન ધરાવે છે
કિત્તુ ઈસ્નામ પ્રમારની અમલની સેના સાચે
ખાગ મુશ્તુદીન ચિશ્તી (રેદ) એ કરી છે
જેમનો મજારે શરીફ આજે અજમેરમા મૌબુદ
છે આપ હીજરી સન ૫૩૭ એટલે હ સ
૧૧૪૨મા સિસ્તાનમા પેદા થયા હતા ખાગ
પશુમા પતીમ થયા ને વિધા પ્રાપ્તિ અર્થે ધનક
ગયા નિશાપૂર પ્રાંતમા એક હાફેન નામે કર્જો
છે ત્યાં આપ ખગલ ઉસ્માન હામીનીા મુશ્તુદ થયા
અને વરસો સુધી એમની સેનામા રહ્યા અદિ
તેમણે ખિન્દાફ મેજરી તેમના છવવનો પહો
ખાગ છરલામી મુદ્દેકાના પર્શતનમા પ્રનિન થયો
આપે મહાન હુમુગોની મુતાકાતો લીધી કમ્દાખ
છે કે 'આપ ખામ મદિના ને સાન દિનમ સુધી
દઝરત જોસુન આઝમ (રેદ) ના સમગ મા
એક દુજ્જામા રહ્યા' જેખ ચહાશુદીન સોદર
વરદી (રેદ) થી પશુ આપનો ઘટ પરિચય હતો
એવીજ ગિતે શેખ નજમુદીન કુખ (રેદ),
શેખ જિયાઉદીન (રેદ), ખવાળ વાલીદોદીન
કાગમાની તેમજ ખીગ અનેક વલી અઘાદની
આપે મુતાકાત લીધી હતી એ વાન મુશ્તિલ

છે કે 'જ્યારે જન્મ સાદળ ગરી । મુનના ની
 ઝિહારત અર્થ ગયા ત્યારે આપને હિંદુસ્તાનમાં
 ઇસ્લામ પ્રચારના આદેશ મળ્યો હતો । ત્યુને
 અમરમ (સ અ ૧) જવાનમાં તલારીક લાન્વા
 અને ફરમાવ્યું કે ખુદાએ પાકે હિંદુસ્તાનને
 પ્રદેશ તમારા રંગધીન કર્યો છે ' એટલે આ ।
 પ્રતા ફરતા હિંદુસ્તાન આવી અડધા પ્રથમ
 લાગેરમાં આવ્યા બે માસ સુધી જંગલ દાના
 ગળાપ્રશ (રેહોના નજાર પર મોહકિશ રહ્યા
 પછી દેહરી પધાર્યા અને લાધી ઇ સ ૧૧૯૨
 મા અજમેર તરફ પ્રયાણ કર્યું અહિ આ આવી
 આપે પ્રથમ જયપાલ જોગીને ને નાગનો
 ગળાવ્યું હતો મુસનમાન કર્યો એથી આપની
 નામના ચોમર પ્રસરી એ પછી હિંદુઓના
 જૂથના જૂથ આપની ખિન્નમતમાં આવી ઇસ્લામ
 અ ળીકાર કરવા લાન્વા જ્યારે જન્મ સાદમે
 દેહલીથી અજમેરનો પ્રનાસ ખેડ્યા તો એ પ્રથમ
 હરયાત આપે પોતાની જાદુ મળાતીથી આસો
 હિંદુઓને મુમનમાન કર્યા અને ઇ સ
 ૧૨૩૬માં મુસ્તાન ના તમમના યુમમાં આપનો
 ઇ લેકાન થયા આપનો મજાર શરીફ અજમેરમાં
 છે ને ખાસ કરીને હિંદુસ્તાનમાં સર્વોત્તમ
 ઇસ્લામી ઝિહારતગાદ આનન્વાય છે ચિસ્તીયા
 પયનો આરલ આપથી શરૂ થાય છે એ
 વશાનથીમા એશુમાર ખૈનિયાઓ થઈ ગયા
 છે જેઓએ હિંદુસ્તાનમ જુદા જુદા ભાગોમાં
 ઇસ્લામ પ્રચારની સેવા ખગારી છે

મુસ્તાન — તસવુકની ખાતનમાં સૌથી
 પ્રથમ ચિસ્તી શાખા હિંદુસ્તાનમાં આર લાઈ એ
 પછી સોદરવરદીયાના અનુયાયીઓનો આર લ
 થયો જેની સ્થાપના શેખ બહાઉદીન ઝક
 રિયા (રેદ)એ પશ્ચિમ પશ્ચિમ કરી તેઓ
 મુ તાનમાં હિજરી સન ૭૭૮ એટલે ઇ સ
 ૧૧૮૨માં પેલ થયા હતા પિતાના મૃત્યુ પછી

તેઓ નિદા પ્રાપ્તી અંધે જુખા । મુતમ મુકદ્દસ
 અને બગાદ ગયા બગાદ મા ડેટનોક વખત
 શેખ શદામુગીન સોદરવરદી (રેદ)ની સેવામાં
 રહ્યા ને ત્યાં એમણે પિતાકૃત મેનરી પોતાના
 મુશિંદથી આપને હુકમ મળ્યો કે મુસ્તાનમાં
 જાઓ એજ તમાર નતન છે ન ને એ હોર
 છે કે જ્ય જઈતમે તોફાને યોધ(સાન આપો)
 ઉપરોક્ત હુકમ મળેલા આપ મુસ્તાનમ તરાગીક
 લાન્વા ને ત્યાં આવી પોને સોફાને રાન (શક્ષણ)
 આપવા લગ્યા મુ તાનના મુ નાન શાદ નાસી
 રહીન કબાયા પશુ આપના અનુયાયીમાં હતા
 કદી આપ જો હિંદીમાં આગમન કરના તો
 હિંદીવાસીઓ પશુ આપને ધણજ સપ્રેમ ને
 શ્રધ્ધાથી મળતા

સોદરવરદીયા પય માનવાના યોમાં ૧૭
 ૧૮૫૧ તેમજ સમાજની એટલી બધી પ્રથા
 નથી કે જેટલી ચિત્તીયા પયમાં જોવામાં
 આવે છે પશુ એટલુ સ લગવામાં આવે છે
 કે શેખ બહાઉદીન ઝકરિયા (રેદ) પશુ જાતે
 અમાજની મેદફિનમાં પધારતા ને એ કાર્યમાં
 ભાગ લેતા અને કાગરી ઉચ્ચતર પકિતઓ
 પર મરતક ધૂન કરતા ને કા પના રસારવાદમાં
 લીન થઈ જતા કાવ્ય પ્રત્યે એમનો પ્રેમ મગસી
 ના મદાન કવ ઇરાકી ના સસર્ગથી ઉત્પન્ન થયો
 ઇરાકી શેખ શદામુગીન સોદરવરદીના ભાણેજ હતા
 ને જેમની સાથે શેખ ઝ રિયા (રેદ)ની પુત્રી ૧
 લગે પણ યયા હતા ઇરાકી એ સમયે મુસ્તાનમાં
 નિવાસ કરતા હતા ને હુદયવેધક કાવ્યો આને
 ખાના હતા એતિહાસિક અચકાર ફરિના આ
 લેખે છે કે — શેખ બહાઉદીન ઝકરિયા (રેદ)
 એક રાત ઇરાકીની મેદફિનમાં આવી અડધા
 'ઇરાકી' નીચેની ગઝન અનાપી રહ્યા હતા

૧ નખજની બદલ કા દર નમ કર્દ,
 ૨ ચરને મરેતે સાધી દામ કર્દ

બગચે સયદે મુગે લને આગિક,
હ કુંદે માહરયા દામ કન્દ
બ આલમ હુ કુલ રહે મનામત,
બદમ છુરફ પ ઈશગ નામ કન્દ
ચુ છુર કર્દ શહે ખવિશન કામ,
મુગાદી ના ચગ બનામ કરદ

ઉપરાંત ગઝલ સાલગી હઝરત શેખ પર
એરી મનોવંધક અતર યધ કે આપ ગઝલમા
નિ'કુન વીન થઈ ગયા ને વારવાર ગઝલનો
અનિમ શે' ફરીફરીને સુધાનના સુખથી
ઉચ્ચારતા રહ્યા

આપની મ્હાન ધ સ ૧૭૬૬મા યધ
મુન્તાનમા આપનો મઝાર છે આપના મહાન
ખનીશ હઝરત ગેખ સદ્દુદીન આરિક હતા
જેમની કશમાતો મારે અનેક પ્રમાણી લોકના
વમ પ્રચનીત છે તેઓ પશુ પોતાના પિતાની
નજીક મુન્તાનમા દેન થયા છે હઝરત ગેખ
બહાઉદીનના ખીજ એક ખનીશ સેયદ જતા
હુદીન મુનીરશાહ હતા જેઓએ જગસીયાન
વસાવ્યુ અને પશ્ચિમ પગ્ગમમા એક મુદત
સુધી ઈલામ પ્રચાલુ કાર્પ સફળતા પૂર્વક
મરના રહ્યા આપનો મઝાર ઓછામાં છે આ
ઉચ્ચ શા'ના આયિમ તેમજ ગેખ હતા આપ
મુનાતુન મશાઇખ હઝરત નિઝામુદીન ઓલિયા
(રહ)ના સમનાયક હતા ને મુન્તાન આના દીન
ખીનજ આપને ઘણીજ માન ભરી દ્રષ્ટિથી
જેતેલ હઝરત મીર સેયદ જલાલુદીન જેઓ મખ-
દૂમ જહાનીયા જહામરતના નામથી પ્રખ્યાત
છે અમરો આપથી ખિનાફત પ્રાપ્ત કરી અન
નમણે હિદુસ્તાનના અનેક સ્થળોની મુનાઝાન
લાંધી ત્ય તેમણે તારોને શાન આપ્યુ ને
મુન્તાન પ્રચાર અદાતાપૂર્વક કર્યો પ્રેક્ષર આ
ના નખે ૬ કે 'મુન્તાનમા જરામ પ્રચારનું
કાર્પ આપેજ કર્યું હતુ' આપના મઝાર
ઓછામાં છે હઝરત કુલે આનમ (રહ) અને
હઝરત શાદ આનમ (રહ) જેમના મઝાર

અમદાવાદમા મૌમૂદ છે, હઝરત મખદૂમ જહા-
નીયાના પોત્ર અને પગપોત્ર હતા તેઓ એક
મહાન છુમુર્ગ હતા* અને મુન્તાનના મુન્તાન
એમને ઘણાજ માનપૂર્વક માનતા હતા

ચિરતી અને સોદરનાદીયા પથ હિદુ
સ્તાનમા ઘણાજ મુન્તાન છે ખાડી ખે પથ
એન્ને મદિરીયા ને નકશખ દીમા ઘણાજ સમય
પડી આરભાયા નકશખ દીમા પથ હઝરત
ખનામ ખાડી મિન્વાદ (રહ)એ શહેનશાહ અ-
નરના જમાનામા શરૂ કર્યો ને એ હઝરત
મુખરફિદ અ કેસાનીના પ્રચલનથી પ્રચાર પામ્યો
કાદિરીયા પથ પશુ સોગમી સદીના આરભમા
હિદુસ્તાનમા શરૂ થયો પશ્ચિમ પગ્ગમમા આ
પથનો આરભ હઝરત સેયદ મહમદ ગૌસ
ખીનાની (રહ)એ કર્યો જેઓ હુલમમા પૈદા
થયા હતા મિદ્યા પ્રાપ્તી ને હજ કાર્યથી પર
વારી આપ હિદુસ્તાનમા આવ્યા મુન્તાન સિક દર
લોદી આપના અનુયાયીઓમા હતા આપે લારેર
મુન્તાન અને ઓછામાં એક મુદત મુધી લોકોને
ઉપદેશ આપ્યો આપની વક્ત ધ સ ૧૫૧૭મા
ઓછામુકમિ યધ ને હજી સુધી કાદિરીયા પથનું
અગસતુ સ્થાન બેખાય છે પશ્ચિમ હિદુસ્તા
નમા મુન્તાન અને ઓછાપરે ૧૫ પ્રચાર અન
બાધ-તાનના મદદરતના રથો લેખાય છે પગુ
હઝરત મદકિત હક, ગેખ બહાઉદીન અરિવા
(રહ)ની ઝિદગીના હઝરત ખનામ ફરીફુદીન
અને શકર (રહ) આ મિલાગમા આવ્યા જેથી
ખાકપટ્ટણ પશુ સરીયોના મુન્તાન પ્રચારનું
અગતુ સ્થાન બની ગયુ એ છુમુર્ગોના પ્રચાર
સેના સુખ પરિણામો આને અમા સિધ અને
પશ્ચિમ પગ્ગમમા જેમણે છીએ કે અમા મુસ
લમાનોની બહુમતી છે ને રથો અથે છુમુ-
ર્ગોના મઝાર શરીફ મૌમૂદ છે ને સોમ એન
માનભરી દ્રષ્ટિથી નિહાયે છે ને એની ઇન્જાત
દરે છે (અપૂર્ણ)

* ખુલાસા મદે છુઓ 'અવિયાએ' મુન્તાન

એની શાત આખોમા એના જીવનના
 જનનાના જનજમી રહ્યા હતા અટારીમા બેસી
 બેસી એ કોથુ જાણે વાનાવરણની કંઠથીએ પગો
 ચીરીને જીવનમા જ્યોત પ્રગટાવના મથી રહી
 દોષ તેમ લાગતુ આજે પણ નિર્જળીથી જન
 કતા જગતમા, આવા અનેક આત્મા દેખી
 આલ્પમાના ધણુકને નવાઈ લાગે ખરી પણ
 દીના કહેતી 'મદને હજી સુધી જીવનમા અજ
 વાળ માટે આટલા બધા કાશ કેમ માગવા
 પડતા હશે?' હુ એને કહ્યા કરતો 'દીતુ
 તુ એક બે મોટા લેખક વાચ એટલે તને બધુ
 મળી મહેશે જો કલાપી ત્હને મજા આપશે
 રમણ્યાત ત્હને નિચાર વટોળે નદારો અને
 ધુમકેરુ ત્હારા ધણુ ખરા પ્રાપ્તનો ઉલ્લસ સૂચ
 વરી' મારે તેમની પાસેથી એમાનુ કશુ
 જોઈતુ નથી મદારે બીજા લેખક પણ વચવા
 નથી જ્ય સુધી હનામ ઉડના પક્ષિઓ છે
 જ્યા સુધી સંધ્યાના બદલના રંગો દેખી શકવા
 પુરત નૂર મદારી આખોમા છે જ્યા સુધી
 અર્ધ ઉત્તમ સરીર દાઢી યરયરતા નેવાના
 મળે છે જ્યા સુધી આપણે ત્વ અથવા
 અનાથો છે ત્યા સુધી મદને થોથ લામનાને
 કાંઈ કારણ જણાતુ નથી' દીના બળી ઉઠી

એમ તો દીનાનો અભ્યાસ ઠીક ઠીક દતો
 એતું વાચન પણ એની ઉમરના પ્રમાણમા
 ધણુ આર કહેવાય એને નાનપણથીજ કુ રત
 નિહાળવાનુ પસંદ હતુ એક વખત પાણીની
 એક લાખી સપાળી
 ઉપર ઉડતા એક પક્ષીને
 જોઈ એ બોલી ઉઠી
 આવડા મોઝ આકાશમા
 પણ આ નાનું સરખુ
 પક્ષી કેવા શાત પડવા

પાડી રહ્યુ છે ખરાબર એનીજ રીતે ડાબ મોઝા
 મેદાનમા જમારે કુ રત ઝૂક મઠ હોય ત્યારે જો
 આપણે મોટેથી શ્વાસ લઈએ તો એ આપણે
 આ અનત લાગતી કુદરતને નૂનરી મૂળએ
 એમ મદારી ખાતો છે હા પણ અફસોસ
 એટલેજ થાય છે કે મદારી સુદિમા ૨ ।
 સમાજમા મદારા જુમળ ડા પણ કોઈના કાને
 નથી પડતા । મદારી અશસ્ત્રિયો ઉપર માન
 વીની અશક્તિ ઉપર મદને લાગેજ અત
 સારસાનુ મન થાય છે પેના તમારા લેખકો
 અને કવિઓ ઉપર પણ મદને દયા આવે છે
 ગરીબ બિચારો નંખક, અન ગરીબ બિચારો કવિ
 કોણુ સાબળે છે—કોને સલામ છે એમની
 એ બાગો? એક વારતા ઉપરને ઠેલા ગીધને
 ખતાવી કહેવા લાગી મદુ ખાઈ ઉઘે બેસ
 નાર ગીધ અને અધમતાની ગીમા વટારી જઈ
 ઉઘે બેસના મથી રહેલ આજના માનવીમા
 મદને જમએ દરક દેખાના નથી વળી એક
 વાર ટેકરી ઉપરના હરણુને જોઈ એ બોલી
 ઉઠી આજાદ જીવનમા મૃત્યુ અને ખૂનસગતી
 પેદા થાય છે જીવનની આરી અનેક મીઠાસ
 માણુનાર દીના હુ ખી હોય એમ માનવુ મુશ્કેલ
 છે એ હુ ખી છે એમ ધણુ થોડા સોંકો જાય ।

એક દિવસ એણે મને કહ્યુ હુ અરે
 એ મિત્ર હતા અમારા વિચારો એક બીજાથી
 તત્ત્વ ચિરંદ દિશામા જતા છતાં એ અને હુ
 અમારી મિત્રતા જાગરી રાખના એક દિવસ
 એણે મને કાઠકાત
 ઘુસર તમાચો માર્યા
 મદને ચીદ ચદી મે
 બદલે લેવાનો નિશ્ચય
 કરી નાખ્યો અને એને
 જણાવી દીધુ કે 'તુ

દીના

“શાકિર” બી એ (અન)

જ્યારે સમયના દાયે તમાચા ખાગે ત્યારે હું બહુજ
ખુશી થઈશ અને અને તો હુંથે તને તમાચા
લગાડીશ ” એ પત્રી તો ધણી વખત વહી ગયો.
હું જગનના બદલાના રંગ સાથે બહુજ જૂલી
ગપ એ પથ બૂલાઈ ગયો હું જ્યારે ધર સસ-
રમા પડી ગઈ ત્યારે એક વેળા એ મદારે ત્યા
આવ્યા હું એમને જોઈને દિધમુદ બની મધ
ફટિયા વજોમા એક છત્તા મુઠ્ઠાને હું જોઈ
રહી મે પૂછ્યું “તમાગ આના દાસ ” એણે
જનાગ વાજ્યો “તારી છત્તા પૂરી કરવા સમય
અને તમાચા માર્ગજ ગયો, હું તમાચા ખાતો
ખાતો .. ” એને દમ મદી ગયો થોડીવાર
આસમ લીધા બાદ એ ફરી બોલે “ દને

તારા દાયને એક છેત્રો તમાચો બાકી છે
તે મળે એટલે હું મદારી મન્ત્રિય ઉપર પછોતી
જાઉં ” એ ઢળી પડ્યા મદારી બધી શકિતઓ
કાઢ્ય જાણે ક્યા ગુમ થઈ ગઈ હોય તેમ હું
કશુમ કરી રાકી નહિ મે એમની માશી માગી
ત્યારે એ બોલી ઉઠ્યા “તને માશી આપી મદારી
પ્રકાશિત દુન્યાને હું અધારી જનાવવા માગતો
નથી તું એક તમાચો મારી લે એટલે મને
આસમ મળી રહેશે હવે તું એમાં દીક્ક કરીને
અને નકામો વધુ દુખી ન કર ” મદારે ધણે
લાભે જનાનું છે ” એણે આપો માશી લીની
અને હું એમને ધોગ નિદ્રામા નિદ્રાળી રહી ”
(સપ્તમ્બર)

દિલ અને દિમાગને તાલગી બજશનાર

નાયાબ અત્તરો

ઇત્રે અજીબ તો ૧ ના ૩ ૬ ઇત્રે ગરીબ તો. ૧ ના ૩ ૫
ઇત્રે લાજવાબ તો ૧ ના ૩ ૫ ઇત્રે શાહી હિના તો ૧ ના ૩ ૧૦
ફક્ત એકનાર વાપરવાથી બીજી પચદ પડશે નવી ખુશ્ખ લાખા સમય મુધી ટકી રહે છે

મ પર્થુ નિદ્રા અર્પનાર ખરતા વાજોને અટકાવનાર, કાયમની શળાય સાત્યનાર,

હેર ઝોઈલ

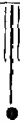
બાઈટ ઓષ્ઠ કે રખીરિટથી તદન મુક્ત કો શીશી ૧ ના દસ આના

દરેકનું ટપાલ ખર્ચ વી. જી. હુદુ

આજેજ લખો - હાફેઝ સાલેહ હાફેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ ગઝિલ, રાંદેર (૯ સુરત)

નિર્દોષ

આહાં નવ માસની નોકરી વેડી જ્યારે એ હું મારા સ્વતંત્રતા પંથાર છું ત્યારે મારી આખો એને જોવા ઉત્સુક થઈ હો એ મારી સ્વતંત્રતા સદસ્યની છે, સહારીની છે, હું એની રેતેહબીની છાયામાં વિશ્રામ લઉં છું

એના પર મારો અગાધ રેતેહ છે અપાર પ્રેમ છે, એટલેજ તો એ સ્વતંત્રતા સાથી બની મારી સાથેજ રહે છે અને હું એ એના વિના ક્યા જવાનું પસંદ કરતો નથી, અમી પરનાવની ચાહનીમાં શાન્તીથી મુગા-મુગા, અમે હાથમાં હાથ લઈ ઉવાકો સુતી સગિતા-કીનારે ખેસી રહીએ છીએ, જ્યારે હું મો' અકસ્મત વિચારોમાં એકતાર થઈ જઈ છું જ્યારે મારો હર્ષ પ્રકુશ્લ બની દુર્ગોન્મત બની જાય છે ત્યારે ત્યારે મારા હાથોએ હું એને ઢીંગાળી લઉં છું

એ એની પ્રેમાળહસિને વધ મારી પ્રેમપાત્ર બની છે મારી સુદરતાનું એક અંગ બની છે, એ જ્યારે મારી સાથે હોય છે ત્યારે મરીરતું વેંધિય ઝંઘ વધુ મુશોભિત બની મૌમામય દીસે છે અને કદાચ આજ કારણને લઈ મારો દેહ પ્રમાણ કર્ષ વધુ પ્રમાણશાળી લાગતો હોય એવું મને પ્રતિત થાય છે

એની આ વિશિષ્ટતાને લઈ જ્યારે જ્યારે હું પરદેશથી મારા સ્વતંત્રતા પંથાર છું ત્યારે એના સાનિધ્યમાં, એની રેતેહબીની છાયામાં રહી શાન્તતા મેળવું છું, ધેર આરામ લીધા પછી જ્યારે પરદેશ ગમન કરું છું ત્યારે એનો વિયોગ અસહ્ય બને છે

એની સેવાઓને હું ભુલી શકતો નથી, અનાયાસે ઉપરિચય થતી એની કોઈ અશાન્ત પણ જ્યારે મારી નીકટ રહેલા મિત્રો સહાય રેતેહીઓ, મહારાષ્ટ્ર જઈ નાસભાગ શરૂ કરે છે ત્યારે પણ એ તો મારા શિરજવના સ્વરૂપ અટન અણુનમજ રહે છે, હું એની આ અન્નય સેવાને સન્માનની દ્રષ્ટિએ ધરીકર જોઈને રડું છું

એની આ મહમતાને જોઈ હું આનંદાશ્ચર્ય કહી ઉઠું છું—

“મારી પ્રિય

છત્રી મારા નહી, આતો આનંદ માસનો દાણીક ઉન્માન છે

આવણુ વરસે સરવડે,

ઓ આવે, ઓ જાય !

નિર્દય

એ રએ કાળી હતી પરંતુ એનું કાળજી કાળું નહોતું, અને એની એ કાળજીની વિશુદ્ધતા કારણે એ મને પ્રિય આતી પ્રિય હતી,

એની નાજીક દેહવના મૌન્યમય હતી, મધ્યાના ઈન્દ્ર ધનુષી અબર રંગોની જેમ એની મુખમુદ્રા અસૌકીક રંગોએ પ્રભાસી રહેતી, એના દેહ પર ઝુરી રહેલો કાગો ગુચ્છો એના દેહ ચીરનમા અભિવ્યક્તિ કરતો, એને જોઈ હું ઘડીભર ઉદ્વેગ અનુભવતો

એના સહનરે હું ઉત્સાહી યદ ધણા ધણા કાર્ય કરી જતો, કો' દી કોઈ પાડી બગી ચામા જતો ત્યારે એની પ્રેરણાથી જાડ પગ ચુલના ફળ ફૂટતો રમાસ્વાદ લઈ શકતો, અધારી રાત્રે બ્યારે ધરે આરતો ત્યારે બસ્તા કુતંગઓનો સામનો કરવામા એ મને સહાયતા કરતી, એની મહાદયનાની કોઈ મીમા નહોતી, મહિવ્યજના, અને સેવા એ જાણે કેમ એના હૃવન મિદાત ન હોય ! એમ એ જીવનની હરેક પળે કર્તવ્યની નહી સેવા કરવા તૈયાર રહેતી, સદૃશ સમયે એની સ્વાધના ક્યારેક મને મકટથી ઉગરી લેતી બળતા બપોરે મને એની નાજીક દેહ ધટમા વિશ્રામ દેતી આરી અનૌકીક શકિતશાળી એ પ્રિયનમા મેળવવા માટે હું મને બાઅશાળી માનતો

લાખા મમય પ'ગી આજે એની જાતી બહેનો અગણિત મધ્યામા મને દ્રષ્ટાત યદ એણી આથી કદ બિરિમતા યદ હોય એમ મને લાગ્યું

બીજા પ્રિયે એ કઈ વ્યાજૂળ લાગી, મ્યારે એ નહીં ને આજ આમ કેમ ? હૃદયમા પ્રગન થયો જના એની પરના ન મરતા એને લઈ હું બહાર નીકળ્યો ઝરમઝરમર મેલુલો વગ્ગી ગ્લો દનો

એ મારી માથે થોડા મમય સુધી તો શાન્ત રીતે ચારી આરી પણ બ્યા એક મમીગનો મગ્ગડ મપાટો આન્યો ત્યા એ “કાગડા”નું રસપ લઈ નીજ દેહને ઉઠારી દીડું, હું બીજાનોગ ગદી મરે, ગદગદીઓએ અદ્વૈતાવ્ય કર્યું, મારા સ્વમુખેથી શમ્દો સગ્ગી પડ્યા —

જિંદગીની છાવણી

[મિત્ર વચન]

મોત પાસે પણ હતી મરનારની એ માગણી,
ઠહ લઈ જાજે મનમના ઘર ભણી
તારી માલક રૂપસુરાના વધ'ણે છલછલ થવા,
ખ્યાલી તડપે છે હજી ચંદુ તણી
તે બલે ના ચેન આપ્યું, કિન્તુ દર્પણ દિલ તણું,
ચીરનારી કા બની હીરાકણી ?
રક્તથી મારા બુએ પશ્ચિમ દિશા રંગાઈ ગઈ,
તોય બાકી છે હજી મુજ તાવણી
મેરના ઉચાણ ને માખ્યા ઉડાણે અખિધના,
ઘઈ શક્તી ના જીવતરની માપણી
ચાદ-સૂરજ સાથ સ્પર્ધા ફોડવાની યાય કા ?
આજ રૂઢી કલ્પનાની સાદણી
ભાત પડતી ધૈર્યની શી રીત જીવન—ચીરમા,
ને વિષમત્રા હોત ના એમા વણી
સ્નેહના ગોરય થકી રસવત આલમને કરે,
લાગણી થઈ જાય ને ગોવાલણી
બાણીતી નહોતી મને આ મુલકની આબોહવા,
તોય નાખી જિંદગીની છાવણી
કેમ 'કિસ્મત' તારી ઠોકરની મઝા માણી શકે,
પ્રેમની ને હોય કાચી બાધણી

“ કિસ્મત ”

દિલ્હી માં

અનુવાદક -રજા કાઝી.

(ગનાકથી ચાલુ)

તે દિવસે કરોન બાગમાં ઝંઘડી થતા થતા અટકી ગયો, વાન એમ બની કે વિજિયાના પતિનું પતિનું ધરાયુ તો તેણે વિજિયાને ખૂબ મારી કાઢ્યું કે તે દિવસે તે ઘેર ઘણી ગંડી આવી હતી પણ વિજિયાને એમાં સો વાક ? તે તો તેના જોને તમાથી આતી હતી કે જે તેને હજુ પણ આનંદ દેતો ન હતો અને એ તો બધા જાણતા જ હતા કે વિજિયાને બે દહા-દાર છે એક એના પતિ અને બીજો જે પતિ સાથે તો માત્ર લગ્ન થયા હતા અને જો અર્થ પૂરો પાડવા ઉપરાંત એના માટે રેશમી સાડીઓ નેશ ચઢીના ઝાઝ વગેરે લાવી આપેના હતા પતિ તો માત્ર આગે તેવ વેચ ના દુકાનદાર અને અશીષી હતો અને જો સાચા સો રૂપિયાને પગલાં હતો અને 'જોદો' દહા દમશ પતિ કરતા વધુ હોય છે, આપણા સમાજને એ એક સળ નિયમ છે."

વિજિયાને ખૂબ મારવામાં આવી છે જેવી જોદને જાણુ થતાજ તેમાંથી રાખી પ્રજા ઉપરિચન થઈ ગયો. આપણા દેશમાં દિલ્હુ-મુસ્લિમ પક્ષ સિવાય બીજા પક્ષ પછે છે અને તે પક્ષમાં પણ અધ્યક્ષાનું ચીજ રહે છે 'પગખી', 'નૈયા' 'બગાળા', 'દિલ્હી' મતનમ કે જેટલા પ્રતો એવા પક્ષ જે કે આ પ્રાનિક પક્ષોની છે આગાસીમાં દર વખતે માનુસોના ખૂનો થતા નથી પરંતુ ભાવનાઓના ખૂનો જરૂર થાય છે અને એ વેંઝેરને અગિ નરાપર પા સૂરી

ધુધનાને રહે છે અધ્યામણુ રાજ થનાજ એક છાકરો દોડતો આ ચો અને કહેવા નાગ્યો પિતાજ પિતાજ ? આજે અમારોથી લગ્ન થયો તમે પણ ત્ય જગો ?" આ સાંભળતાજ મ્હારો મિત્ર ટેનિકની ટપાળી લાકડી લઈ યુદ્ધ-ક્ષેત્ર પ્રાનિ દોડી નીકળ્યો નાજુટકે મ્હારે પણ તેના પાછળ પાછળ ધસાણુ પડ્યુ

લા જઠને જોયુ તો વિજિયાના પતિની દુઃખન પર ધણી પગખી અને ભંયાઓ ઉભા હતા, પગખીઓએ દુકાન પર હથો કંઈ અને અમારોને નિર્દયતાથી બહાર ખેંચી લાખ્યા અમારો બિચારી છાતી કૂટવા લાગી અતે લોકોએ વચ્ચે પડી મામલો શાત પાડ્યો મગીન બિચારા અમારોએ મારી મારી અને રણુસંભા 'સમભાગત' ડારા રી પતામ ફરડી

મ્હુ એક પગખીને પૂછ્યું "આ યુદ્ધનું મૂળ કાણુ શું તે સમજાવજો ?"

તે જોદ્યો - "આ અમાન પેલા પગખી બાણુ (કે જેએ સગકરી એક્સિમા મુખિન્ટેન્ટ છે) ને આજો લાડી લુચો તો ખા જમાનો ? અમારો પણ માથે ચઢવા લાખ્યા છે ? કરોન બાગમાં એ ચોરાથી આમ દમાઈને રીએ તો પછી ચર્મજ ન્હુ પણ એ અમાગજ જાણતા નહિ હોય કે અમ કોઈ રેલ્વેજ માણસો નથી"

મ્હુ કહ્યું હશે - "જના દો, આપ પક્ષ 'હુત્મ કરી રહ્યા છો"

તે જો દા - "ના સારેજ ! આ તો આજરો સવાય છે કનામ બાગનો હાલ તમે શું જાણો ?"

એ ચમારો ધણા હુઆ હોય છે” સારાસ કે મામતો એટલો વધે છે પોતિસમા પણ તિપેટ ચેઇ ગયા ને કે ચમારોએ નાશી માગી વીધી હતી છતાં બાણુજીના કોષ જેમનો તેમ હતો પાઈમા બનને પક્ષવાગા ધણા ખાના રહ્યા રિજિયારને પણ જોનાવનામા આરી ડેવટે લાખે ગાળે જઈને સમાધાન થયું

જ્યારે એક લેખા હાઈમ સારખે આ વાત સાલળી તો કોષમા બાડી ઉવા “આ નુઆ પળમીઓએ ચમારી ઇજ્જત વગમા મેમરી દીધી આટલા મારેજ દિદીઓ રનાજ મળતું નથી”

બીજી બાણુ પળમીઓ ખરાડી રહ્યા હતા - “કે આ લેખાએ આપણને મમલ શુ બેઠ છે?”

હું મા. મિત્રને સમગળના લાગે છે “પળમી અને લેખાનો જરો રા મારે પેલ કમ છે? જવડો તો માત્ર એક મોનો છે અને જ્ય સુધી હું મામા એક પણ સી દરો આરા ઝખાઆ મનાજ રહેવા”

મિત્ર મો થો - “તું તો પચન છે” અને તેમની પતિને બણકો કરતા કહ્યું બા. ભો, આજે તમારે ખાણુ બધ

શ્રાવણ માસ હતો ધીમે ધીમે વરમાદ નરસી ત્વો હતો ચમારોએ જુના બા.મા હતા અને શ્રાવણી નવાઈ રહી હતી ચમારો સાર નજો પછેરી આખોમા કાજળ અજી જાજરમા ફરી રહ્યા હતા ધનિયા ચમારણી બનને ખાઉધરી વહુઓ સાસુને જળુ અને ફેરી અપાવવા કહી રહી હતી જળુ અને ફેરી વણ ખુશીની મારી તેઓ પોતાના નાનકડા પતિજોની આગળી જાવી જુને બેસવા આવતી થઈ મદને સદસા વાદ આગુ “છાટિસે બાલમ મોર અનનેમે પુરા હુડે”

મહારા પણ બાગસન થયું હોન તો કેતુ સાર. હું પણ ફેરીની જોની ચૂસના ચૂસતા

પતિની આગળી જાની આ પોકો. પંડે ફગ અને ગમ પત્ની જળુ તોડી તોડી ખાયા કરત

દિંદીની આ શ્રાવણી મજા દિદાળને જળુબુ કે બાળાગન ધણુ સાર આ લોહાનુ જીવન કેટલું બધું ઉલાસપૂર્ણ છે પેલા ફિરગીઓ કે જેઓ સાડ નર્તી વમે ધરા યજને લગન કરે છે તેઓ જી જીબાળ નમરી મજા જરવુ આ બધું કદાચ મોમરાતુ કાજુ હતુ મુપમા નતો શ્રાવણ આવે, નતો ફેરી ને જળુ ચાલ છે, ત્યાં ન બારે માસ આઠાસ પર મુષણુ વાળ જવાપડું રહે છે” આતુ વિચારી ત્વો હતો કે મહારા મિત્ર બો.મા ચાનો બાજે કુતુખ મિનાજ જઈએ ફેરી અને જળુ પણ માથે લઈ લેશુ

એ કહ્યું - “અને શ્રીમતીજીને?”

“જગ ધીમ ખોત” તણુ કહ્યું

કુતુખ મિનાર આગળ ધણી બીડ હતી કુતુખ મિનાર જતા ખાસ લોઝ આવે છે એ જીવન ખડેરો અને મકમલઓ છે એમ તો પૂરી દિલ્હી કખરેથી ભરી પડી છે જેટલી કન્યા દિંદીની નીચે આમા છે એવી તો ઉપર પણ ત્યાં કાજ કારો આ ખાસ કાજ માતુ તજાર હતુ, પચુ હતે ત્વોના ખડેરોમ કે જગીઆઓમા ચોકો ખેડેવા હવા ફેટનાક તો ખાવાનુ, હુકમ પતિન અવરા વાસગતાઓને સાથે લખને આચા હતા કમ સારગી વાગતી હતી તો ફાલ કેમ જુદાં દસગને અચા આનો હતો, હોઝના ધણો ખરો લાગ સુકો હતો એટલે ત્યાં કપનાક ક્રેકતાઓ ફૂટગેન ગી રહ્યા હતા અમે વગીક માગી સીડીઓ પર યજને ઉપર મુગજ તરફ જરા લાગ્યા તો સામેથી બે સ્ત્રીઓ આવી ગઈ હતી અમને જોઈને તેઓ બાણુ પર પણ ખરસી શબ નદિ કેમકે જગળ ધણી સાકડી હતી કા તો અમને પાજ ફગુ પગન ચા

તેઓને, પણ એમણે મહત્તે પેલી બકરીનાળી વાન થાક આપતા અમે જાને જમીન પર સુઈ ગયા અને તેઓ અમારા ઉપર ચઢતે ચાલી ગઈ આગળ ચાલ્યા તો વળી ઉપરથી બે કિંગડોઓના દસસાને અવાજ આવ્યો બે ગોપીઓ હમી રહી હતી અને બે કનેયાઓ તેઓનો માર્ગ રોખી ઉભા હતા કેટલો સરસ રોમાન્સ! અદિવા પણ ફરી આગળ જમ કુલુ પડ્યો કે શું? એવું વિચારતોજ હતો ત્યાં જ નાદના સૂનધારો પાલ ઉપર ચાલ્યા ગયા અને અમે તેઓની પાછળ સીડી ચઢવા લાગ્યા અમે ઉપર ચઢીને ફૂટમાનની રમત જોવા લાગ્યા અને પેલી ગોપીઓ અને કનેયાઓ ખીંછ એકાત જગ્યા ગોધરામાં પડ્યા

કુતુબમિનાર સુદર જગ્યા છે એ કુલુ ડીન એકે બધાઓ હતો મહા મજાસાદનો અદિવા ચાર મિનારવાળી એક ભવ્ય મસ્જિદ બનાવવાનો હતો

આજમાય આ જગ્યાને લોકો મહેન જગ્યા માટે ઉપયોગમાં લઈ દિ દુરનાનમાં પુકો અને સ્ત્રીઓનું સડક પર એક ખીંચના દાથમાં દાથ નાળી ફલ્લુ અસખ્યતા ગણાત છે પરંતુ એમ ક્ષેત્રો કુતુબની મીડીઓ પર મજા જોવામાં આવે છે અર્થી ગત સુધી લોકો કુતુબ આવ જના મર્જીયામાં ફરતા હરે છે અને મિનારતથા પત્તિઓ સહિત જુના સિત્તીઓની ચિત્રકળા જોવા રહે છે કેટલો ઉચા મિનાર કેટલી મનોરમ નર કેટલો સુદર ચિત્રાર્થ! તે જોવા જતાજ સારા યાત્રી થાય છે

પોતાના પૂરેજો પ્રથે દિલ્હીવાસીઓને અસીમ પ્રેમ છે તેતોજ પ્રેમ જ જેવો લાણેર વાગાળવાને લાગી મરી મરીગો પ્રથે છે સજ પડી કે લાડો તુ બજાર અને મનીઓ જાદગી ઉડે છે પરંતુ દિલીમાં તેનાથી ઉધુ છે અદિવા

મનોહર પ્રેસની દુકાનો રાત્રે સાંજ આઠ વાગ તાજ બધા યાત્રી જાય છે આદની ચોકમાં નર વાગ્યા પછી કુતરા લમતા દેખાય છે મડકો સુનીસર યાત્રી જાય છે અને શહેરમાં ચૂપકાદી છવાઈ જાય છે

એક વેળા સડક પર ચાલતા ચાલતા મે વિચાર્યું હતું કે “આ લોકો બધા કયા જતા હશે? સિનેમા અને ચિત્રોટરો પણ ઉજાડ દેખાત છે રેસ્ટોરા અને કાફેમાં પણ તેઓ જોવામાં આવતા નથી શું તેઓ ધરમાં ભરાઈ રહેતા હશે? યા ખુદા! એ લોકોને પોતાના વર પ્રથે આટલો બધો પ્રેમ કેમ છે?”

પણ હવે મમજાલુ કે હુ બલમાં હતો જ્યારે દિલ્હીની મળીઓ અને બજારો સૂતા થાય છે ત્યારે ત્યાંના મકનરાઓ આનાદ થાય છે દિલીના મકનરાઓમાં રાત તેવીજ રાતક હોય છે જેની લાગેરના ચાનારની બજાર અને કનરાની ન્યુ માર્કેટમાં હોય છે જો તમે દિલીમાં નવે જવ તો ત્યાંના બજાર, મનીઓ અને સડકો ઉજાડ અને ઉત્તમ દેખાશે પણ કુતુબમિનાર આગળ લોકોની ભીડ દરો, ખામ લોક પર દસનાના અનાજો સલામીને કિંગડો સાદના મિનારાના બહેરોમાં સુદર મેહરિંગ જમેલી હતો હુમાયુના મકનરામાં લોગો મોજ માણી રહ્યા હશે એક બાજુ કોનેમની હોડગી એ તો ખીંછ બાજુ નવામ જગમનશાદ કે જેઓ તેમ્પરી વશમાંથી છે અને મિસ ઈર્જા જાનતુ ગાવુ સજગી રહ્યા છે કરોન બાગનો એક ચમાર કે જે ખીંચ ચમારની બીતુ અપ-દરજી કરી લાગ્યો છે, તે પણ છે પ્રેમી યુવાનો જૂખી નજરે ચારે બાજુ જોઈ રહ્યા છે મુમાયી કજર શાત અને આત્મવર્જનક છે કેટલાક તો પાનવાન, પચારી, દુકાનો, ફાનસ વગેરે સાથે લાગ્યા છે એક ખુલામાં કોને

ગર્ભ પોતાના સાથીને કહી રહી છે "શરૂ થાય
યુ સ્વાર્ધન" હતા તેનો પ્રેમી દરમિયાન પ્રેમચ્છાઓ
કર્યો જાય છે

હુમાંથી એજ સીડીઓ પરથી પડી ગયો
હતો અને એજ માર્ગે તેઓ પોતાનું સુખ
વેલ રાજ્ય કરી મેળવ્યું હતું "શરૂ થાય
યુ સ્વાર્ધન."

નવાન જન્મન શરૂ થવાની પ્રિયતમાને
કહી રહ્યા હતા કે "મદને સિનેમા થિએટર
ખિલકુલ પસંદ નથી, હું એવા નિર્ધારક ખર્ચોને
પસંદ કરતો નથી"

'જી' સાચું છે "

'હિંદુસ્તાનના મોટા મહાન આર્થિક પુણ્ય
ધરાનના છે, તેઓ ધર્મ માર્ગ જન આપે છે
અને છે તેઓ કેટલા બધા આગરાર છે
કે સિનેમા થિએટર નાચર અને એવી
જાનના નકામા ખર્ચા પસંદ કરતા નથી તેઓ
માત્ર પૂર્વગતી પ્રસશા કર્યા અને ગાભર
માર્થનાલયમા બેસી પ્રાર્થના કરતા જાણે છે "

કુલ્લુરીન એમકનો પ્રાર્થ આવા જીવન
આર મિનારી જનાવરાતો હતો, આર આપ
જીવતો

અશોકના શિલાખ પર લખ્યું છે કે
જનનમા પ્રમાણિકપણે કામ કરો "

"શરૂ થાય યુ સ્વાર્ધન"

ન મોડી રાતે અદની ચોકમા સવા હતી
વક્તા મહારાજ બરાળ પાડીને કહી રહ્યા હતા કે-

"આપણે એક છીએ હિંદુ મુસ્લિમ
પરસ્પર સાઈ સાઈ છે આપણામા કાઈપણ

સુરત છુક રેલ

જાતનપૂરી બાગેળ, સુરત.

"કારવા"ના છુક અક મળી શકે છે.

પ્રાં-એચરદાસ નાથુભાઈ

જાતનો લેદલાવ નથી પણઅથા કન્યા
હુમારી મુઠો આપણે એક દેશનાજ નિરાસી
છીએ એકેકામ તે એક સાપાવાળા આ
હિંદી છીએ "

મ્હે નિચાર્યું "આપણે હિંદી છીએ
હિંદુસ્તાન એક નાનાગના છે અને આપ
બધા છીએ તેના માત્ર દસાલ આપણામા
દરેક એને કેલે ત કેલે દાંધે વેચી ન આ
આર્થાઓને, જૂનાનીઓને, અરમોને તુકો
ફિરગીઓને

અને હાનમા અર્ધો હિંદીઓ તેને ધરદી
અને અર્ધાંજી જાપાનીઓને વચવા ચરે છે

'વાદર' હિંદીઓ જુઠા કપડી દગાપોર.

"૧૮૮ એ બધી પચાત આપણે
મરો પાનુ પીનુ અને મળ્યુ ઝોમા જલ
એક માણુરી શુ બસ યી" (સપ્તર્થ)

સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ સપ્તર્થ

બંધે માસિક "માંદગી"

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર 'મા નોટ'
ગાળીઓથી ચાલુ થાય છે માસિક અજ-
ચસની કાઈપણ ફરિયાદ માટે ફરજ મળી
દસ સાથે ગેરદી પત્ર આપવામા આવે છે
કીમત રૂ ૫-૮-૦ પંદરેશ રી ૧૦

-ગર્ભ રહેતો અટકાવવા.-

"રોહિત" દના ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ
લેવાથી જુદાં બરમા બી ગર્ભ રહેતો નથી
માસિક ચાલુ કચુજ તુકસા નીંદે જે ૮૭
ફેરુએ અચરાદેવી દગા સાથે ગેરદી પત્ર
મોકલવામા આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦
પંદરેશ રી ૧૦

ડૉ એસ એચ ખાન,

૪૨ અર્થજેન સ્ટ્રીટ, મોનજીની સામે

પ્રાં, મુબઇ, ફોન ૨૧૩૪૩

.....ચાલ્યો જજે!

[કાર્તિકાષ્ટકી વિદોષી 'કવાળી' દર્શનની ભાવનામય ગત્ય]

અથ સુસાક્ષિ, સંગમા તારા ન આવે કેા બલે,
એકલો બસ એકલો તુજ રાહ પર ચાલ્યો જજે.
હોા બલેને છાંદગીનો કાફલો મઝધારમા,
વીધતો તોફાન સાગર પાર તુ ચાલ્યો જજે.
દર્દની તારી કયા કોઈ બલે ના સાબળે,
હોાય એ લલકારતો લલકારતો ચાલ્યો જજે
છરવીને ઝેર જલલામા દર્દ જગને અમી,
એકલો તારા અનોખા પથ પર ચાલ્યો જજે.
જ્યાં ક્યાં નિશાન કોઈ ઓલીયા પયગબરે,
એજ ગરતે એ નિશાની યોગતો ચાલ્યો જજે
તુ નથી તણુખો અરે છે વિશ્વનો તુ આશ્તાળ,
તેજ તારૂ ફેકતો ફેલાવતો ચાલ્યો જજે
હો તિસ્કારે તને આખી જહા નાખુશ થઈ,
હોાય તું મીઠી નઝર વરસાવતો ચાલ્યો જજે
ફહની ખબસૂરતીનો ખીલતો હુદમ ચમન,
દમબદમ તુ એ ચમનને ચૂમતો ચાલ્યો જજે
ચેદનાના જામ તારા ખાકમા ઢાળી દર્દ,
હોરતો અવધૂતશે ચોળી બદન ચાલ્યો જજે
અણુઅણાવે તુજ સીતારી ફૂરતા, અન્યાય ભે,
દર્દ છલતા સૂર એ આલાપતો ચાલ્યો જજે
માકડી સ્થળ કાળ—સીમામા ફમાઈ ના જતો.
છાંદગીભર અત હીણા પથપર ચાલ્યો જજે.
કોઈના ઈતબાર પર રહેતો કદી સુરનાક ના,
તુજ તારો રાહગર “ચ પેશ” થઈ ચાલ્યો જજે

“ચ પેશ”]

[જુનાગઢ

ને શિલ્પી ને માન
 વકુળ માટે આશિર્વાદ
 સમાન છે તે જાને
 સર્જનને સાથી છે
 પ્રાંતિ એટલે હોય
 અને એનું કાર્ય માત્ર
 એટલું જ છે કે દેહવુ
 જોઈએ તેની આપ
 ના મા કળા મારો
 પોતાના અભિનયના

લલિત કળા

[એક વિવેચન]

અનુભવ

‘દાગિમ’ દીમાવ

(ગજકપી ચાતુ)

આત્મિક સાથે પ્રે
 મળે નથી તાબા
 ના એવું નથી તે
 માન એટલું જ દર
 કે સૌદર્ય અથવા
 આત્મિકો સળધ
 કળા સાથે તેનું રહે
 ને હૃદયમાંના અપહિ
 કરા અને અર્થ-
 સર્જન માટે જરૂરી

ઉપાધ્યક્ષી એક નવન સર્જિની જોઈ કરી
 રહી ને અભિનય નથી રિતુ નેતે અભિનયમાં
 આવડુ જ નેત્રએ ‘હકાન’ જરૂર અવરમ માં
 એ વિષય પર વેધક પ્રકાશ પાડ્યા જ

આજ કારણ છે કે ‘હકાન’ એ મતઓ
 અનેકાર બધા કરતા કદ્યુ હક ‘કળાની
 દૃષ્ટિમાં સૌદર્ય હોય કે ન તોય મુદ્ધ ના, મ
 બના પ્રાણ, અને વાસ્તવિકતાનું હોય અભિ-
 વાર્ય છે કેમકે જાણ અને જ્ઞાન અરબદહરુ
 એ વાનની સમિતીરૂપ છે કે માત્ર આત્મિકી
 અમલના પરજ બાર અપાઈ રહી કે જેને
 કહ કેદવાનું હોય છે તે સર્વ પ્રથમ એ વિચારે
 છે કે અંતે અર્થ અપહરે એજો સચળની
 દીપ્તિ કે નહિ જ શબ્દ વિદ્યાર અને સૌદર્ય રખ
 મારનું રચન એના પડી આવે છે ને કળાકાર
 એ બાધ સાદ્ય અથવા શબ્દ માત્રથી જ કલ-
 નગતો બોધ થઈ પડે તે જાણે એજ જૂની
 ગયો કે કળામાં મૂલ, પરંતુ પ્રાણ અને દિમાગ છે”

પુરુષ અદ્યામા પ્રમાણના હાથોમાં ‘બોઝા
 ન’ની સાધરી ઉપર વખવવા મતઅનુ ઉત્તમોત્તમ
 ઉદાહરણ છે ને પતનના મગમાંથી પસાર થના
 કોમાં જી સાથી બોગી ઓગળ છે

પ્રસ્તુત આનેબનથી એ સમજવાનું નથી
 કે ‘હકાન’ દાર્શનિક સૌદર્ય અર્થાત કળા

છે એનાથી દર દરનું અને આખ આખ માન
 કરસ એ મળ વિષયથી જુના અથ અમાન ન
 કળામાં વાન અને શ્રમ વિના પ્રાંતિના
 કાચા પદાર્થોને કદી પણ પોતાના હોયોસર
 કાનગી અથવા તાળી ચકાગા નથી કિવા કાચા
 પદાર્થો રચન કળાનિ માટે અનિનાર્થ છે
 પરંતુ સાથે સાથે એ પણ ન બૂબડુ જોઈએ
 કે વાન અને શ્રમ વિના કોઈ કળામાં દૃષ્ટિમાં
 પ્રાણ રેડી શકે નથી ‘વદચન’ના તાજોમાં-
 ‘કરો તબ્બ ખુલાશ અનર ન થા ‘વદચન’
 રિવાજ કમ ન કાયા હમને કરમે કુતે જિયે”
 ‘કલિાને’ એનું વધુ રજાકરણ નીચે
 મુજબ થયું છે-

દરબદ કે હંનરો મચાની હો ખુલાશ,
 મગિયો કદા મં દુનરમદ દે આજા
 ખૂર રો એઆરજ નરમો રો તઅમીર,
 મપખાનએ ‘દાગિમ’ હો કે મુખખાનએ ‘મેદજા’
 એ-મદખાનએ ‘પદમ કાઈ નોદર નહિ ખુલાશ,
 રોમન શરર વિરાદો દ ખાનએ ‘કદા’

અહીં એ કદી હેનુ આનુષંગિક છે કે જે
 ‘હકાન’ પોતે જાણના બાધ સ્વરૂપને જાણ
 રચન આપે છે કદ છે કે-
 ‘ન જશી કોઈ જગડી ન જમાગે બાખખા મે
 કોઈ નિલકુઆ મળ દો અનમી દો યા કે તાલી’

કિંતુ એ ઉપરથી એ અનુમાન પર આવડુ
 જોઈએ કે ‘હકાન’ની પોતાની કળા તેની

રત્નપમા સાદ્ય સપન્ન નથી ઉદાહરણ કેવે તેમનું એક કાવ્ય “મં એર તુ” પ્રથમ પકિતી કળા-નિર્ણયતાની દલીલ પૂરી પાડે છે નીચેની પકિતઓ જુઓ-

‘ફિર બિરાજે લાહોરે મંતાન હુએ કોહો દમન,
મુલકો ફિર નગ્મોરે ઉકસાને લગા મુએ ચમન
હુરને બેપરવાઝે બપની એનકાબી કે લીચે,
હો બગર શેહરોસે બન ખ્યારે તો શેહર અચ્છ કેબન?
મનકી દૌવા દાવ આતી દય તો ફિર ભતી નહિ,
તનકી દૌવત લાવ હું આતા હુ ધન ભતા હું ધન”

અર જોતા ‘ઈકબાલ’ના દ્રષ્ટિકોણમાં કળા રતના કુમળા છોડો હૃદયતા ખૂનથી ઉઠેરવામાં આવે છે અને તેમાં રંગ અને પરિમલ કળા-કારનું વ્યક્તિત્વ રહે છે મરિચકે કુર્ણુમાં એ મનવ્યને અત્યંત રસપટરીતે વ્યક્ત કર્યું છે-

‘રંગ હો ખિરતો સગ ચઝ હો યા હરરો શત મુઅજિઝને રૂનાકી હું ખૂને જિગરસે તુમૂ’
કતરમે ખૂને જિગર સિયક બનાતા હું દિલ !
ખૂને જિગરસે સગ સોઝો મરરો સરો”

કળામાં આત્મા અને શરીર, શબ્દો અને અર્થોની સચાઈ એવો નિર્ણયામક નિર્ણય ભાગ્યેજ ઠાઠ અન્ય કળાગરે કર્યો હશે આખા વિશ્વનું તાત્પર્ય એક એ પકિતઓથી સમજી લેવું જોઈએ

હવે પ્રશ્ન એ રહે છે કે કળાનો આશય શું છે? કળા કેવી હોવી જોઈએ? અને શું ક તુ જોઈએ? ‘ઈકબાલ’નું દ્વિમાગ નિરોગી દ્રષ્ટિએ વિચારે છે સંદર્ભ શબ્દોમાં કદી રાખાય છે કે ‘ઈકબાલ’ દ્રષ્ટિએ આત્મ ભાનની પારપૂજ્યતા એજ એમનો આશય અને ખેચ જે માં એ આશયની સિદ્ધિમાં સદાય કરે તે નુરસ્ત રાધ્ય-પોષક, અને ઉચ્ચ પ્રકારની છે જે એ માર્ગની આડે આવે તે વિનાશક અને અધીમતિ આણુનાર છે

‘ઈકબાલ’ની દ્રષ્ટિમાં અગ્રસાતોતી રહાએ હુંજુ, પ્રતિહુજાને અનુકૂળ બનાવવા સતત પ્રયાસ કરવો, અતરસોથી મુખ ન ફેરવતા તેની સામે ટક્કર લેવી, અને અતરસોને મિટાવવા અથવા મટી જવું નિત નવી અભિનાયાઓ નિત નવા ધોરણોને રદાને રાખી ગનિમાન રહેવું એનુંજ નામ જીવન છે જેનું જીવન એ કસોટી પર કસાઈતે પાંઉ ઉતરે તેનું આત્મભાન જીવન અને જાગૃત છે એ સિનાયની પ્રત્યેક વસ્તુ મોન, જોડકણાસખી અને ભ્રમ માન છે

જીવનના ઉચ્ચ ધોરણની પ્રાપ્તિ અર્થે જે કળા સક્ષમક બને તેજ જીવનની માર્ગદીપિકા રૂપ છે જે જીવનની વાગ્દનિકતાઓથી મુખ ફેરવવાનું શિખરે તે પ્રજ્ઞઓની પાવમાની નોત રનાગ માત્ર છે કળાની આ વિચારસરણી સૌ-દર્દના ધડતર નિયમાનુસાર છે કે નરિ? એ વાતને કારે મૂકી અત એક પગ માટે જરા એમ વિચારીએ કે નાશ પામતી પ્રજ્ઞઓ માટે જેની તમામ સમજશક્તિ પરંહીમ પડી ચૂકી હોય, જેની પ્રજ્ઞકીય અને રાજકીય એકતાનું બધારણ વેરવિખેર થઈ ગયું હોય, જેની નિદ્રા પશુ મૃત્યુ સમાન હોય તેને માટે ખેલામ’ની કળામજોના બપ છે યા ‘ઈકબાલ’ના પ્રાણપ્રેરક મીતોને?

‘ઈકબાલ’નું કથન છે કે અગ્રેમાંથી સાઈ-રની એક પકિત પ્રજ્ઞઓ માટે ચગીઝ ચનીઝ ખાનની સહારકતાથી પશુ વધુ નાસ્તારક શક્તિ ધનવે છે

એ દ્રષ્ટિએ દિલ્લી લલિતકલા પર છેલ્લી દ્રષ્ટિ નાખો, કવિની હાલત જુઓ પ્રથમ તો ગજન સિનાય અન્ય કોઈ વાતુને રથાન છેજ નહિ, અને ગજનની જે દશા છે એ અગ્રે એટલુજ કહેવું પડે છે કે વૈગમપ્રતિ અને અગ્રિપૂજ્યએ પ્રસાગેલ રિપ એની રજોગમા

બાપી મધુ છે ઉર્દૂ કવિતાનું વર્તમાન સ્વરૂપ
દિલ્હીએલી દાઝ અને ચિત્તનું પ્રતિબિંબ
પાવતું નથી (માત્ર ધોતક અપવાદ સિવાય)
બહે છવનની બદારનાઓની કદપનાના મિજનું
પ્રતિબિંબ છે છાંતી રિચારોનું નિષ્પ્રાણ્ય માળખું
કે અન્યોની કાવનાઓની નિરસ છાયા માત્ર
દેખાય છે કોર સર્થોની અવગળા, નશ્વર
જનની કદાપી એકાત્મતા અને સસાર
ત્યાગના જરીપુરાણ ગેદમ્મા આ છે આધુનિક
ગઝલના તરી આવના તત્ત્વો

આજકાલ ગઝલની કુન્પામાં એક એવું
પરિવર્તન લાવનાના પ્રયાસો થઈ રહ્યા છે કે
ગઝલમાં કમબલ વિચારો વ્યક્ત થાય એ પ્રયા
સોનું પરિણામ માત્ર એકસુજ આગે કે પરદા
નિષ્ક્રીય અને નિરાશાના ચિહ્નો દેખાતા દના
દલે એવી મઝનોહારા સાખી સુંદર યનાન,
મકુલ, વગેરેની ખૂબ ઊંચી ખેલાઈ ગઈ છે
માની લીધું કે ગઝલ કવિની તાત્કાલિક કુન્પાની
પટનાઓનું ચિત્ર હોય છે વિત્ત એ કેવો
અત્યાચાર છે કે ન ગઝલકારને કદિ બૂખ લાગે,
ન કદિ તે જૂઠું થાય છે, ન કદિ એને ચિત્તન
કે મનન કરવાની જરૂર પડે છે વિશ્વદમય
શુરોમાં પ્રેમ અને રૂપના રાગો આનાપનો જાપ
છે, અને લાનસાની એક કાન્પનિક મુદ્દર સંપ્તિ
સર્જી વાસ્તવિક કુન્પા અને ખુદાની સુબ્હાની
ખીજ નમામ મસ્તીથી તેનું દિત અને દિમાગ
સે કડા જોજન દર રહે છે

ઉર્દૂ મઝનગિરોના 'હારિજ' અને 'ખેવાખે'
જરા રિચારે તો ખતા કે ખેવામ' અને 'હારિજ'
પોતાના વર્ણનોમાં કેટલા માયા દના? અને
આધુનિક ગઝલકારોને તે વૈભવ વિલાસની તમા
વિશ્વ અને કળાને પોતાના ઉદાર દિવ શાદોની
નવાંજીશ, બેટ-સોગાદો અને મંદકિલોની તે
રંગીનીશો પ્રાપ્ત પશુ થાય છે ખરી? અને

એમની કળા નિર્માણ અને નિરોગી ન રોય
ઓખા ઓખુ ઓમા પ્રમાણિકપણુ તો નેરુખ
સ્તંભએને? એમને મળોધીને અદનામા 'ઈ
બાતે' કહ્યું છે—

“વેલ દિરાસે નજર અદલે દુનવળ તન્મીલ,
ફાગ દે ચરમે તમાગાધે નિદા ખાનએ જાન
ન ખી દે ન જ્દાને સદરા ચામકે ફીર,
ઝિદનાલીબ દરીફાના કમાફરાને નબા
આદ વો કાફિર બીનારા કે દે ઉન્કે સનમ,
અસરે રસાકે વોટી વંદ દુબે લાતો મનાન
વ દેખેવન વેલ દુન નેર જનાઝેકા હિમામ
નજર આની દે ગિરે મર્દદે સબિરવામે દયાન”
(અપૂર્ણ)

પુરુષોના કપડા
માયન્ટીફીક
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા માટે
ડબલ મળો યા
લખો

મુરદ ટલરીંગ વર્કસ
એન્ડ ઇન્ટીર્યૂર

MURAD TAILORING WORKS
Try our Secret Good Fit for
Scientific Cut, up-to-date
Fitting & Modern style
મો એમ જી મુરદ
મુનારાગી મારગદ પાસે સેદર

શુક્રિયા: • મદ્રેસા મોહમ્મદીયા પીપરડીવાલા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, રાંદેર.

● આફ્રિકાના સખીવજીદ વેપારીઓની મદદ ઉપકાર સહીત સ્વીકારે છે

			પા શિ પે
આગળ મળેના (જાન્યુ-ફેબ્રુ ૧૯૮૩ અ ક મા સ્વીકારેલા)			૫૦૪-૬-૦
લતીફ જાનુ એન્ડ સન્સ	(કાઠિયાવાડ)	વાલ	૨૫-૦-૦
શરીફ નૂર	"	વાલ	૧૦-૦-૦
એ. એ. જાનુ એન્ડ કુ	"	ત્રિવિગસટાડ	૧૦ ૧૦૦૦
મોહ મદ આદમ લીમીટેડ	"	બેલફોર્ડ નોર્થ	૧૦-૧૦ ૦
ઇબ્રાહીમ મોહ મદ મુલા	(ચાસા)	"	૨-૨-૦
ગની રંગર લીમીટેડ	(મહીષાગર)	"	૫-૫-૦
આમોદ સુનેમાન લીમીટેડ	"	"	૩-૩-૦
અદમદ ઇસા	"	"	૧-૧-૦
બીખા હાસિમ	(સરાયા)	"	૩-૩-૦
એમ એચ બેસફ એન્ડ સન્સ	(ગણુવાન)	પ્રિટોરીઆ	૫૦-૦-૦
હાસિમ આદમ એન્ડ કુ લીમીટેડ	"	"	૨-૨-૦
અબુ મુયેમાન	"	"	૧૦-૧૦ ૦
પ્રિટોરીઆ શર્ટ એન્ડ કસોધીંગ મેન્યુ	"	"	૨-૨-૦
જુસુફ હબીબ એન્ડ સન્સ	"	"	૩-૩-૦
સુલેમાન જુમા	(ભાનગર)	"	૫-૫ ૦
એન એમ ઇબ્રાહીમ એન્ડ સન્સ	(રાણાવાવ)	"	૨-૨-૦
એ શી એ ગની	(ભાનવાડ)	"	૫-૫-૦
એ. એ. લતીફ	(બેડીઆ)	"	૫-૫-૦
એચ એસ ઇબ્રાહીમ	(રાણાવાવ)	"	૨-૨-૦
ગની ઇબ્રાહીમ એન્ડ સન્સ	(ભાનગર)	"	૨-૦-૦
એમ ઇ લીમીટેડ	(રાણાવાવ)	"	૨-૦-૦
હિદાયતખીયા દાદખીયા	(મસોડ)	બેલફોર્ડ નોર્થ	૫-૦-૦
બાકિસ સિદ્ધક ખજાર	(લાહોર)	"	૧૦-૧૦ ૦
એમ એ. આજમ	(રાંદેર)	"	૦-૨-૬
એમ આમ વાડી	(લાહોર)	"	૨-૨-૦
મોહ મદ સાને કમરૂદ્દીન	"	"	૦-૨-૬
આર ખાન	(રાંદેર)	"	૦-૫-૦
હાસિમ હુસેન	(અબ્બા મા)	"	૦-૧૦-૬

		પા સિ પે
એમ ખાત	(સરિ)	નેદાનસરખર્ ૨-૨-૦
એમ એચ દાતુદ	(સેલી)	" ૧૦-૧૦-૦
એચ મુસા	(સેરમા)	" ૫-૫-૦
એમ એ કુકાત		" ૦-૫-૦
લીલાદ		૦-૫-૦
આર્જ એમ જુલજુલીયા	(લાઠપોર)	" ૧-૧-૦
એમ એચ પટેલ	(સેલેન)	" ૧-૧-૦
આર્જ એચ કાસમ	"	૨ ૨-૦
એચ એસ નાથ	"	૫-૫-૦
એમ હ જુલજુલીયાની	(લાઠપોર)	" ૫-૫-૦
એમ હ વાડી	"	૫-૦-૦
હ હ મુરતી	(સેલેન)	" ૧૦ ૧૦-૦
હ એમ કારા	(લાઠપોર)	" ૦ ૧-૦
એમ એ કારા	"	" ૨-૨-૦
એમ એ માખન	"	૦-૫-૦
એ એમ બાલ	"	૦-૫-૦
લીલાદ		૦-૫-૦
મારડી		નેદાનસરખર્ ૦-૫-૦
હરમાલસ કાસિમ		" ૦-૫-૦
લીલાદ		૧-૦-૦
લીલાદ		૦-૫-૦
લીલાદ		૦ ૧૦ ૬
એ હ બામણ	(લાઠપોર)	નેદાનસરખર્ ૧-૧-૦
એ હ જુલજુલીયા	"	" ૧-૧-૦
હાજ બામણ	"	" ૫-૫-૦
એમ એસ જુલજુલીયા	"	" ૦ ૧૦ ૬
એચ ડી માત	(કોર)	" ૫-૫-૦
એ એમ કાન	(લાઠપોર)	" ૫-૫-૦
એ એચ ઉમર	(પારનદર)	" ૨-૩-૦
હ જુમ્મા એન્ડ સ સ	(નમ ખમખાલીયા)	મીડનર્થ દ્રો સાલ ૫-૫-૦
જુમ્મા ખધર્સ	"	" ૫-૫-૦
હાઉ અલી એન્ડ કા	"	" ૫-૫-૦
એ બી હરમાન એન્ડ કા	(પારનદર)	" ૧૦-૧૦-૦

			પા સિ ચે.
આઈ એ બાબા	(ખાલવ)		૦ ૧૦ ૬
સર મોદ મદ અવી	(ગેડીઆ)	ફેરોવીના દ્વાનસવાલ	૫-૫ ૦
વી એન મોદ મદ	'	" "	૪-૦-૦
એસ એમ પી મોદ મદ	(રજુવાવ)	" "	૨-૨-૦
લીલલાલ			૦-૨-૦
દાજી ઉરમાન નરમદ મદ	(ગેડીઆ)	" "	૧-૧ ૦
મસિમ દસનજી		" "	૧-૧ ૦
ધસપ દાસિમ લહેર		" "	૦ ૧૦ ૦
ધસપ સુતેમાન લાખી		" "	૦ ૧૦ ૬
દયાવીમ મોદ મદ કાકા	(માહપોર)	મોએડીમ "	૨-૨-૦
એ ઇ ઠોરાન		કગલ "	૧-૧-૦
આઈ ઇ મીની એ ડ સન્સ	(અબેન)	નોત્રમીએટ ,	૧૦ ૧૦ ૦
એચ એસ પટેલ	"	" "	૫-૫-૦
એમ આઈ ગાડી	"	બાઈ રીવર ,	૧૦ ૧૦ ૦
મોદ મદ મુસા એન્ડ સન્સ	(ખાલવ)	બારગરટન ,	૨૫-૦-૦
સુતેમાન દયાવીમ બુદમાન	(ખાલવ)	" "	૫-૫ ૦
જી એચ બાબા	"	વન્ડર ફેરટીબર ,	૩-૩-૦
એ એમ ખાન		આરનોટ	૧-૧-૦
સુતેમાન ધરમાઈત મીચ એન્ડ કુ	(અબેન)	જોડા સરખમ	૨૧-૦-૦
ડી મોદ મદ		"	૧-૦-૦
એચ ઇ મખા	(બારડોલી)	"	૫-૫-૦
જી એમ આલી	(રાનાપુર) જી પટ્ટા	ટીક બર્થ દ્વાનસવાલ	૨-૨-૦
એચુન સુતેમાન	(બાનવડ)	ઝેલોમરટન દ્વાનસવાલ	૫-૫-૦
એમ ઇ વાનોડ	(વાનોડ)	રેટેન્ડરટન	૧૦૦-૦-૦
એ ઇ ગળા	(બારડોલી)	જોડાનસરખર્મ	૨૫-૦-૦

રાંદરે : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરણ.

શાહી

૦-૮-૪૩ અબ્દુરહેમાનખાન હાજી ગુલામ
ખાન પીરખાન-આરાખીખી હાજી
અહમદભાઈ બદલર

૨૧-૮-૪૩ ઇબ્રાહીમ આજમ અલુ-જુમેલ-
ખીખી હાશમ ઇબ્રાહીમ અલુ

૨૬-૮-૪૩ સીદીકલાઈ કાસમભાઈ ઉરમાન-
ભાઈ મેમલુ-અમીનાખીખી મોહ-
મદ રહીમ ગેખ

જન્મ

૧-૮-૪૩ ગુનામ હુસેન અબ્દુલ્લા-છોકરો.

૧-૮-૪૩ ઇસમાઈલ કાદમીયા-છોકરી હાજમ-
ખીખી

૪-૮-૪૩ અબ્દુલમદદ મોહ મદ હાફિઝ-છોકરો
માકુન

૭-૮-૪૩ ગુનામ રસુલ શેખ હુસેન તારવાલા-
છોકરી ચરીફખાનુ

૮-૮-૪૩ અબ્દુલ રહેમાન આજમ મુરાદ-
છોકરો આજમ

૮-૮-૪૩ હાશમ ગુનામમોહ મદદીવી-છોકરી
દવાખીખી

૧૦-૮-૪૩ ગુનામ મોહ મદ હુસેન ખલાલી-
છોકરો ઇસમાઈલ

૧૦-૮-૪૩ વઝીરોદ્દીન ગુલામ મોહ મદ-
છોકરો મોહમદ દરીજુદીન

૧૬-૮-૪૩ ઇસમાઈલ મુમાજી અમના-છોકરો
સુનેમાન

૨૨-૮-૪૩ ગુનામમોહ મદ અદમદ ખતારી-
છોકરો ઉમર

૨૪-૮-૪૩ હાશમ અદમદ હાશમ ઇસુફ-
છોકરી ફેઝીયાખીખી

૨૬-૮-૪૩ આરેફ અહમદ ભામ-છોકરી અ
મીનાખીખી

૨૬-૮-૪૩ ગુનામમોહમદ અબ્દુલ રહેમાન-
છોકરી ફાતમાખીખી

૨૮-૮-૪૩ શેખ હુસેન રસુલ-છોકરો ગેખ
ગુલામ ઇસુફ

૨૯-૮-૪૩ મસેક ગુનામયાસીન મનેક ગુનામ
રહીમ છોકરો ગુનામદૈદર

૨૯-૮-૪૩ યુસુફ ગુનામમોહમદ-છોકરી રશી-
દાખીખી

૩૦-૮-૪૩ અલી ઇસમાઈલ મોદન-છોકરો
ઇસમાઈલ

૩૦-૮-૪૩ હુસેન સુવતાન-છોકરી હાજમખીખી

૩૧-૮-૪૩ સેયદ હસન-છોકરો ઉસમાન
મરણ

૨-૮-૪૩ કુમરાનાનુ અદમદ ઇ સરમ
ઉ વ ૧૦

૪-૮-૪૩ કુલસમખીખી કરીમ પારેખની
છોકરી ઉ ન ૬૪

૪-૮-૪૩ અબ્દુલલીમ મોહ મદ મીસ્ત્રી ઉ
વ ૧૨

૧૦-૮-૪૩ આરાખીખી મનેક મોહ મદની
છોકરી-ઉ વ ૩૦

૧૬-૮-૪૩ નુરમોહમદ કાનુ પીગનયા ઉ વ ૩૦

૨૩-૮-૪૩ મોહમદ દરીજુદીન વઝીરુદીન
ઉ દિ ૧૪

૨૯-૮-૪૩ આલશાખીખી અદમદ મોં સાં
આમીયાની છોકરી ઉ વ ૨૮

૨૯-૮-૪૩ ગુનામરસુલ તે મુરશી ગુનામ
આપપાડીના છોકરો ઉ માસ ૪

❀ સિવકાર અને સમાલોચના ❀

મુદ્રકમદ ઇકબાલ - બહુમતે ઇકબાલ ગ્રંથમાળા વર્ષ બીજી પુસ્તક યોગ્ય હવાયે ઇકબાલ પરથી સદર્દી પુસ્તક જાણીતા લેખક જનામ 'સીરતી' સાહેબે તેવાર કર્યું છે અહીં ઇકબાલનું આ હેતુ પ્રકાશન ઇકબાલનું સાદુ સરળ અને દૃઢ જીવન રજૂ કરવામા સારી રીતે સ્પષ્ટ થયું છે ગુજરાતીઓએ જોશમા આરીને ઇકબાલના નામને અપીલની સાથે દરજગ કરવામા બાકી રાખ્યું નથી હા તરીકે 'બહુમતે ઇકબાલ' કે ઇકબાલ પ્રેસ વગેરે તો એ નામની શોભામા વધારો કરનાર છે પણ 'ઇકબાલ સ્ટુડ હાઉસ', 'ઇકબાલ રેસ્ટોરન્ટ', કે 'ઇકબાલ હૅર કટીંગ સેલુન' એ શુ સુચવે છે? ખેર! ૭૮ પૃષ્ઠના આ પુસ્તકમા ઇકબાલના અનુકરણીય જીવનના અશ્વમૂતા તત્વો, દરિયાને બટમા અપાવે તે રીતે સમાવ્યા છે મુસનમાનો પોનાના ખારા ફિશ્મ કવિના જીવનથી અગ રહે એ કેમ ખાતવે અમારી અમાગ વાચકોને વ્યારપૂર્વક લલામથુ છે છે કે તે બહુમતે ઇકબાલ કઠોર વાયા સાયણને સરનામે લખી આઠ આનાનું આ પુસ્તક જરૂર મળાવે 'દેર આપદ દુરસ્ત આપદ'ની કહેવત પર બરાસો ન રાખી, 'મુત્તાવી રાખવાના માણ કળ' ન યોગવે પુસ્તકની સરળ રીતી, વિવચની મહનતા સફળ છપાઇ અને સાદગી લેખક પ્રકાશકને અભિનંદનની ખડણી અર્પે છે!

કઠોર મદ્રસએ અલુમને ઇસ્લામનો તા. ૧-૮-૪૨થી તા. ૩૧-૭-૪૭ સુધીનો રિપોર્ટ અને રિસાલ અવલોકન અર્થે મળ્યો આ અલુમન ખાને દીની-દુ-વરી તાલીમ આપવાનો એક મદ્રસો, ઉપરાંત છોકરીઓની કન્યાશાળા અને રફાલરશીપ ખાલુ, બાર્ડીંગ વગેરે ઉપયોગી ખાના આતે છે ને તરફકો કરી રહ્યા છે

ઇસ્માઇલી આફ્રીકા - ધોરણ (મહીઆવાડ)થી બહાર પડતા આ ઇસ્માઇલી જમાતના પત્રમા જમાત સિવાય અન્ય મુસ્લિમોના પ્રતો પણ ચર્ચાય છે તેમજ સ્પષ્ટિયમા પણ એ પખવાડિક અસ્તુ રચાન પ્રાપ્ત કરી શકે એમ છે ખાસ કરીને એવી પખવાડિક 'મજલિસ' ગુજરાત કાઠિઆવાડના કાબરસિદ્દી આકર્ષણ બની મથ છે

મેમણુ મિત્ર - મુ બધથી નીકળતા કચ્છી મેમણુ જમાતના આ માસિકે ૨૫ વર્ષ પુર્ણ કર્યા હોઇ હાલમા તેની સીદ્ધર લુખીલી ઉજવાઇ છે મુસ્લિમ સમાજમા એક માસિક સુખરૂપ પચ્ચીસ વર્ષ પૂર્ણ કરે એ જાનદ સાથે અભિમાનનો વિષય ગણાય અને તે અભિ માનના ખરા હકદાર જનામ ઉરમાન દસન જાપાનવાગા છે એ એક સરળ, સાદા, ને ખામોશ સાદિતકારે હોઇ પણ જાતની ધાંધલ ધરપચ વગર પોનાના માસિકને પચ્ચીસ વરસ નિભાવ્યું અને હજુય આગળ ધપાવતા જાય છે એ જાત્ય એમને અભિનંદન અર્પીએ છીએ અને જે જમાતની સેવા માટે એ ઉપરિચત થયું છે તે એને થોડા ઉતેજન આપી વધુ સખદ કરે એમ ઇચ્છીએ છીએ

દારૂલ ઉલુમ મદ્રસએ અશરફીયા રોડેર - મજકુર સરયાના છેલ્લા વાર્ષિક જલ્સાનો રિપોર્ટ મળ્યો એ ઉપરાંત એ મદ્રસાની રોજની કારવાલી પણ અર્થે નજરે જોઇ છે મીતાના અદમદ અચરફ સાદગ જેના નેક અને મુખવીસ મોહતમીમની અન્નિડ વ્યવસ્થા શક્તિથી પ્રગતિ સાધતી એ દીની સરયા ગુજરાતના ઈતી ગુરાનની ગરજ સારે છે મજકુર સરયાની કારવાલી ને કારકીદી પ્રશ સાખાત છે

—ત્રી

સ્ટોપ પ્રેસ

મુખધથી 'કુગકુગી' અને 'લા જવાબ' ઉપનામધારી રાધરોએ બે કલાક કાગે આજકાલના શાષરતી મનોદયા પર કલાક ૩૫ મોકવાન્યા છે એ લાઇઓ ફક્ત અમારી જાણ માટે પોતાના એક્સ મોકલશે તે જરૂર જાણીશુ નામ ખાતગીજ રહેશે!

—ત્રી

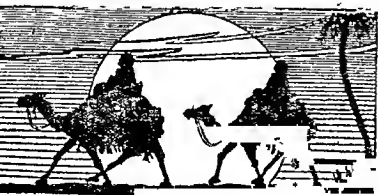

ઑક્ટોબર
૧૯૪૩

નવી સાત કરે

લાટ સાદગથી ને એક વાર મુલાકાત કરે ।
આપણા નેવાથી તે ખાક પછી વાત કરે ।
તે ગઈ સતની ના કોઈ અહીં વાત કરે,
અહીં નવો સૂર્ય, નવા તેજનું પ્રભાત કરે
આપ જલ્દામ થઈ કોઈ પ્રખ્યાત કરે,
પ્રેમ તે પ્રેમ કે ને રૂપનેયે મ્હાત કરે
ભક્ત પુરોપના એવા છે કે, ઈશ્વરને પશુ,
એમનું આવે તો ઈતિાથી આલાત કરે
કંઈક એસા છે આ શહેરમા દુનિયા કાઝી,
જનને છોડીને ને પાગલી પચાત કરે
હુય મનની તરફ જન દઈ દઈ હમણા,
એક બે કીમતી તે મીસ ને ખેરાત કરે
તુમથી મળના મહીં ઇનકાર નથી કંઈ મુગને,
સીને મોટે યદિ સીધી તું કોઈ વાન કરે
'શેખરચલો' અને શાહર ગણીશુ તેને,
જુના છદો મહીં પેદા ને નવી વાત કરે
—'શેખરચલી'

કી
ર
વાં

ત ની : "વહશી"

અ તુ કે મ ણિ કા.

વપય મૂલ્ય.	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
"નરી વાન કરે"	લેખકની	૧૫
મગ્ધ	"ધાવન"	૪૫
ધરનામી શિક્ષણ (કુર્ચાન)	મો. અ. રવીમ	૪૬
(હરીસ)	"એકર"	૪૭
આત્મજી કુન્ધા	મો. અ. અમર	૪૮
ફતાવા	મો. "ગાત્રિ"	૪૯
"નજમે કુર્ચાન"	રા. વલ્લભરા	૫૦
ચોઠ	સીતે પ્રિય	૫૧
એક કુટુંબ અવનોકન	"મુસ્લિમ"	૫૨
જલ ગીર પર બોદનાન	તની	૫૩
રવીમર અને સમાનોચના	રિંધ-માધેરી	૫૪
છંતેમને પુરમલાન	"ચાલી"	૫૫
દોઢ રે રસન (સ. ૧૦)	"તામ"	૫૬
કરિ કિ દોરો	"નિરિમ"	૫૭
હરનામ પ્રચાર	"અસર-મીરો"	૫૮
"બનાઓ વારતી આત્મ"	"સાન્ત"	૫૯
(ગર્જત)	"દાસિમ"	૬૦
"દિલના દાન પર"	"કુમરમી"	૬૧
(,)		૬૨
વતમાન તુર્કી રિથે કબક		૬૩
લલિત કળા		૬૪
"મુર્શિમાનો મગ્ધકાર"		૬૫
(કા મ)		૬૬
"શુ કરે રે! શુ કરે"		૬૭
" "		૬૮
તાથી સુમધા		૬૯
"સર્વોપરી હુ રજી છુ"		૭૦
(મય)		૭૧
"દાન જીવનના મધા—"		૭૨
(,)		૭૩
જીવનનું હા"		૭૪
જિન્દગી		૭૫
રોક સજા		૭૬
રાદેર મુસ્લિમ શાદી-૧/૨-૩-૪-૫		૭૭

ટાઈટલ ૩ જી

વાર્ષિક લવાજમ દિવસ ૩ ૫ બમા ૧ ૬ ૧-૨-૩-૪-૫-૬-૭-૮-૯-૧૦ (૩૧ ૩૨) છુટક સત આન

લવાજમ પુરુ થવાની ખબર બાજુના ચોક્કસ દાખા આપી છે, ખીતે અ ક પ્રગટ થાય તે સુધીમ ને લવાજમ નહીં મળે તો વી પી થી નવે અ ક રવાના થશે રેપર ઉપર પ્રગટ ન જરૂર મેશા લખાય છે તે નોધી રાખો મનીઓડર અથવા પત્રવ્યવહાર વખતે તે બંને લખો અ ક નહિ મળવાની ફર્યાદ તારીખ સુધીમા દિવસ પ્રાદેશીય કરવી સરનામું નીચે મુજબ —

કયાં ?

આખ એની એજ છે, પણ આખમા લગ્ન નથી,
બોત એના એજ છે, પણ બોતમા માઝા નથી
ઊર એના એજ છે, પણ ઊરમા કયા લાગણી ?
માનવી, એ માનવી છે કિન્તુ માનવતા નથી !

૧૩૬

સાવ સાચી વાત છે આ હુની અકવા નથી,
કોઈની હુન્યા નથી આ કોઈની હુન્યા નથી
મપ એ જનતાની સાચી શક્તિ છે મપ્યા નથી,
છે બધી બેકાર સપ્યા એક જો એકા નથી
છે ભરેસો એજ માધન ભક્તિનુ પૂજા નથી,
નકામી ભક્તિ જો વિશ્વાસ કે શ્રદ્ધા નથી
રિશ્ત શુ છે ? કોઈના મુદ્દા વિચારોતો રિકાસ,
ક'પના છે ક'પના ખીજુ કહા હુન્યા નથી.
સૂયમિત્રો જ્યા ન પહેચે છે નઝર દોડે છે સા,
જુદમ છે એ જુદમ કિતિજ દ્રષ્ટિ મર્યાદા નથી
છે વધુ પામન પરુથી એક એવો માનવી,
એક એવો માનવી જેનામા માનવતા નથી
ચાલ છે માઝા મુદ્દેથી આનંદ ભે-આનંદ,
મિધુ શુ કે મિદુ એમા કોઈની શોખા નથી
વાજને મર્યાદા મો શણગારતો મણગાર છે,
ધૂળ સો શણગાર ? જો આખમા લગ્ન નથી
આશ એનુ નામ છે મોતથી પણ ના મરે,
બે ધડીમા યાવ પૂરી એ કર્ન આશા નથી
જિંદગીમા કહા નથી, છે જિંદગી આખા ચક્રી,
મોત છે એ જિંદગી જેમા કર્ન આશા નથી .
હો મને મમારને મનાગ મિયા હો મો,
મારે મા મમારની મના માત્ર પણ મિયા નથી
જેકિ હુ હુ કિયથી પણ નીચમા ઊચા રિચાર,
મારે મન મોટાથી નાના લેશ પણ નીચા નથી
ગાધ એને એટલામા, એટલામા છે ધી,
હાયથી 'નાયલ' એ પૂગ હાયના ડેરા નથી

યુ પ અક રંજો

'નાયલ' (પાનેદ)

૬

કુર્આન

અલલાહ તઆલાનું ફરમાન

રહા

મી

શિ

ક્ષ

પુ

હે મુસ્લિમો ! ઘણાખરા અનુમાનોથી બચતા રહો, કારણ કે ઠેઠલાક અનુમાનો પાપ હોય છે, અને કોઈની જામૂસી ન કરો તેમજ કોઈ એક બીજાની નિંદા પણ ન કરો. શું તમારામાંથી કોઈને આ ગમે છે કે પોતાના મરેલા બાઈનું માથું ખાય (ખરેખર) તેથી તો તમને અણગમે થાય છે, અને અલ્લાહ (ના અજાબ)થી ડરતા રહો, જેણે કુદાપાક મોટો તૌઆલ કબૂલ કરનાર દયાળુ છે હે લોકો ! અમે તમને એક પુરૂષ અને એક સ્ત્રીથી પૈદા કર્યા અને અમે તમારી અનેક કેમો અને કુટુંબો બનાવ્યા કે જેથી એક બીજાને જાણખી શકે, માથેજ અલ્લાહની તજલીક તમારામાંથી તેજ વધુ માનવત છે જે સોથી વધુ પાકે-ઝગાર હોય, બેગક કુદાપાક સર્વજ સપૂર્ણ ખબર રાખનાર છે (કુર્આન)

હે અસહમાનો ! ન તો પુરૂષોએ પુરૂષોની મરફરી કરવી લેઈએ (કારણ કે) બનવા ભેગ છે કે (જેઓની મરફરી કરે છે) તેઓજ (ખુદાની નજીક) એ લોકોથી એક હોય, અને ન સ્ત્રીઓએ સ્ત્રીઓની મરફરી કરવી લેઈએ, બનવા ભેગ છે કે (જે સ્ત્રીઓની મરફરી કરે છે) તેણીઓજ એ સ્ત્રીઓથી એક હોય અને માહો માહે એક બીજાને ગહેણા મારો નહિ તેમ એક બીજાને ખરાબ અલકાળ વડે પોકારો નહિ, ઇમાન લાવ્યા પછી શુનાહતુ નામ લાગવું(જ) ખુર છે અને જે કોઈ (આ વતંત્રુકથી) અટકશે નહિ તો તેઓજ અન્યાય કરનારા છે (કુર્આન)

અ પાઠક -મોઁ અબ્દુર્રહીમ-

રસૂલુલ્લાહ (સલ૦)નું ફરમાન

રસૂલુલ્લાહ (સલ૦)એ ફરમાવ્યું લોકો ! તમે જાણો છો કે ગીબત શી વસ્તુ છે ? (આપે) ફરમાવ્યું તમારૂં પોતાના (દીની) ભાઇને (તેની પાછળ) એવી વાતથી ચાલ કરવું જે તેને ગમે નહિ (એજ ગીમત છે.) કોઇએ અરજ કરી, વારૂ જે કંઈ હું કરું છું તે વાત જો તે મારા ભાઈમા મોશુદ હોય, (તે પણ ગીમત છે ?) ફરમાવ્યું તું જે કંઈ કહે છે તે વાત જો તેમા છે, તો ખરેખર તે તેની ગીમત કરી, પણ જો તું કહે છે તે વાત તેમા નથી તો ખચિત તે તેના ઉપર તોહમત મૂકવું (મુસ્લિમ શરીફ)

* * * * *
રસૂલુલ્લાહ (સલ૦)એ મિનામા ફરમાવ્યું કે હે લોકો ! તમને ખબર છે કે આ કયો દિવસ છે ? તેઓએ જવાબ આપ્યો કે ખુદા અને તેનો રસૂલ બેહતર જાણે છે. આપે ફરમાવ્યું આ અદબ અને ઇઝતનો દિવસ છે (ફરી) ફરમાવ્યું વારૂ તમને ખબર છે કે આ કયું શહેર છે ? લોકોએ અરજ કરી કે ખુદા અને તેનો રસૂલ બેહતર જાણે છે આ અદબ અને હુરમતવાળું શહેર છે ફરી ફરમાવ્યું શું તમે જાણો છો કે આ કયો માસ છે ? લોકોએ કહ્યું ખુદા અને તેનો રસૂલ બેહતર જાણે છે આપે ફરમાવ્યું આ અદબ અને હુરમતનો મહિનો છે (ફરી) ફરમાવ્યું (સાબળો) ખુદા તઆલાએ તમારૂં આપમનું ખુન, તમારો એક બીજાનો માલ, તમારી એક બીજાની ઇઝત ને આબરૂ તમારા ઉપર એવીજ રીતે હરામ કરવામા આવી જેવી રીતે તમારા આ દિવસને, તમારા આ શહેરને, તમારા આ માસને હુરમતવાળો કરવામા આવ્યો છે (ખુખારી શરીફ)

—સાદિક સાં રહેદી

કાગ્ગાઈ સમાપ્ત કર્યા પછી પુનઃ તનમાં પધાતા કેટલાક વાવડા ભાગ્ય પુનઃ વાગ્યાવા માટે છેને! આનો મહેમાન મજમાનની વાદ્ય કરે એ તો દેખીની રાત છે, પણ મહેમાન રીને અંતે દિલને કેવી કેવી શાનવામરી ઓગાડવામાં આવે છે તે તો નજીબે બહિષ્કારિત જેવી લાગે છે! આથી એટલું તો ખરું છે કે દિલના ઘણા-પણીમાજ કંઈ એવી તારીર છે કે એનું ખાનારાજ બનના સુધી એનું ખોલવામાં નાજ હોય છે, અને અગ્નિબળીની વાન તો જીવે કે તે ખોલવામાને મુસદ્દીગીરીના રૂઝ નામથી સભારામાં આવે છે! ઘડતર, જેમ 'રહીને રોગ મગડાનો સધીયરો આવે, તેમ વેરન સાટેન, વડનની હીન પાગીઓના ખાણના ટેખના પંથી દિલને માટે સ્વસ્થ થાયજી શબ્દો બેઠા કાઢે છે, પણ આપણે તો એટલીજ પ્રાર્થના કરવી તરીકે એ કાં ખાણના ઘેકમાં મોનાયના શબ્દો ન હોય! બુનમાગેનો અનુભવ કહ્યું છે કે 'ખાણના ટેખના રથી મોનાયના શબ્દો હમેશા ઘેનમાં મોનાયના શબ્દો જેનાજ પુરવાર થાય છે! ખુદ કરે તે એમાં અપચદ રૂપ વેરન સાફના શબ્દો નીકળે કારણ કે અત્યાર સુધીના ૧૫સરોપ કમતા એમની વગ્ગીય અપચદરૂપ છેને! દિલને વાવડાના સોદા કરનાર વાણીયા કરતા તક તે રૂડ મનાર હરકતી વાવ સરોનની જરૂર હતી અને તે સિમ્નની સરમરે પુરી પાડી છે જોઈએ છે હવે 'લાડીને પાડી નીચે વખાણુ!'

પશ્ચિમના મુલકોમાં જાગી દો, હામરો કે ગ્રેહીયા શાહુમો કરતા વાણીયા લેખકોની દોન એાછી હોતી નથી ત્યાની કલમે હીનની ખાણ સમાન સાગિત થએલી છે ત્યારે આ જખડી ખાગસ દેશમાં કનમધારીએ સોંપી નિરોપક માન

હોય છે અને તેવાય મુજતાબમાં તો કાછીય કુજડા કે લાખૂળાવ કવમરવામીઓ કરતા જ સદર હોય છે! તાજેતરમાં ઉપવામાં તાગે! દિલી પરિવહના વર્તમાન પ્રમુખ શ્રી મખ લાલ ચતુર્વેદી કહ્યું કે નેખકોનો પોનાનાજ થક કાઠી કપડા રૂપે કહે છે કે, 'અન્ય દેશના લેખકને મન પોનાની કલમની શક્તિ એજ સાચી સપતી હોય છે, જ્યારે આપણે ત કલમ નેખકને માટે શાપ રૂપ હોય છે આજુ લેખકોને વિશ્વાસ બેસતો નથી કે તેની કમજુ ડાઘ મૂલ્ય ધૂકવશે! દિલી સાદિલમાં પ્રમુખ એ લેખકને મન વમદ છે' 'બહાની ને સરસતીનો મગ કદી ન જાય' એવી એવી બોલી કહેતાંએ આપણા લેખકોના દાગીયા વડે દીના કર્યા છે! આપણે ત્યા પ્રમુખને લય અને લેખ! મજનું છે, ત્યારે બીજા દેશમાં નેખકો તપના અને પ્રકાશમાં મજનું હોય છે! ત્યા પ્રકાશને દેખની લખતે નજીબા આપણે ધક્કા ખા! પડે છે ત્યારે આપણે ત્યા નેખકોને પ્રકાશને આગળે પગ ધસના પડે છે! આ હ અડીને અને ત્યાનો બેઠા નેખકો પોને પોનાની કીમત ક્યારે આકશે?

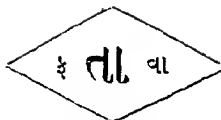
દીલે કુરખા ખામ અ ક

'કારવા' પોનાના વાચકો સમક્ષ - કુરખાનો ખાસ અ ક પરા કરશે જેના સ નાં તરિકે વાણીયા લેખક અને વિવેચક તથા કાં જનામ-નિસાર' સાદગ રંગે નખકો અને કસિઓએ અત્યારથીજ કમર મસીત તૈયાર રહેવું નોતમ થા! દિલમાં બદાર પડશે વળે એ તો જાણીએ છેને કે 'કારવા'નો ખ અ ક એટલે?

આદ્યશ્રીની તેની ગોખી શ્રી મના કંતી

—તમ

મવાલ-કેટલાક યોક્ષાનુ એમ માનવુ છે કે માણસ જો યુક યુક છે અને તેનો રમ તદ્દન સફેદ હોય છે અને તેમા યોદ્ધા હોય નથી તો તે સફેદ યુક મોદાના અદર રહે છે ત્યા સુધી પાક રહે છે અને મોદાથી બહાર નીકળવા પછી નાપાક થઈ વાય છે તો શુ એ વાન ખરી છે ?

જનરાખ-યુકના પત્તી પશુ સફેદ યુક નાપાક થવુ નથી જો તેની માથે લોહી મળવુ હોય તો તે નાપાક થઈ જાય છે સફેદ યુક કપડા વગેરેને લાગવાથી કપડુ નાપાક થવુ નથી હા કોઈ માણસ અણગમતાના લીધે તેને શાઈ કાઢે તો સાચી વાન છે

મવાલ-આજ્ઞાનના ઝમાનામા કેટલાક મેખાને રાજા મરીય અને મોદનાજ હોય છે તો એવા હાજનમદ મેખાને ઝમાનાના નાણા આપવા દુરસ્ત છે કે નહિ ?

જનરાખ-ઝમાનાના નાણા રાગીના મેલ છે માટે દનશી મજદનામા ઇમામ આજમ (૨-અં) ॥ મફદ રિવાજ મુજબ સાદાનેને ઝમાન આપવી દુરસ્ત નથી પણ આજકાલના કોલેક્ટરના ઝમાનામા આદતો ઘણી તકનીકમા નજરે પડે છે અને લી નાદ ખેરાનથી જોઈ તેમની ખીદમત કરી શકતા નથી માટે એવા સન્નેગોમા પાકના દનશી ઉનમાએએ આદા તેને ઝમાન આપવા વિષે ગાઈજ હોયતો ફતવે આપે છે કારણ કે આગના વખતમા એતુન માન માયમ થતા હતા અને તેમાથી સાદાનેને વચીના આપવામા આનના દાન અને દાનમા તે મૂરત મોગુન નથી માટે સાનનેને ઝમાનના નાણામાથી ગદન કરવામા આવે તો કદો વાથે નથી હમામ આજમ (૨-અ) થી પશુ એક

રિવાજ બાઈજ હોવાની સાબિત છે (તદનાવી અલા મરાઈલ ફતા) (૧) દુરે મુખતામ મજ- મુઆ ફતાવા અમદુનદે)

સવાલ-આજ્ઞાન યુગ્મગતના કેટલાક માયોમા ઇશિરવાલા મોનમદ રમઝાની પ્રવાસ કરી રહ્યો છે તે હમર, ઇકબાત, શામિય, જ્વેશ વગેરે નામચીન શાએયોના કલામ કોઈ પણ જ્વતના વાજિનની મદદ વગર તેમજ ગમ- રાગણી વિના એવે છે તેના કેટલાક કલાએ તો શાને ઇનાલી અને હમરત યોદ્ધા મદ મુરતશ (સલ્હ)ની ગાનમા છે તદ્દિપરત તે કન્યાનામા મરસીઆ પશુ એમ છે હવે તેની મેફશિયમા મુસનમાનેને શરીક થવુ શરીઆતની રૂએ બાઈજ છે કે નહિ ?

જનરાખ-સનાલમા દર્શાવ્યા મુજબ સાન ગેર અસઆર હોય, અદ્દાદ અને તેના રસનની તારીકમા અને ઇસ્તામની શાનમા શેર અશ આર પદનામા આવે તો તેમા કાક વાધા નથી પરંતુ મજલિસમા વાજિન વગેરે શરીઆત વિરુદ્ધ કોઈ બાત હોવી જોઈએ નહિ તો એવા અસઆર સાબગવા તેમજ એવી મજ લિસમા બાગ એવે વાધા અર્થુ નથી કન્યાના બનાવના કિસ્સા કે મરસીઆ પદના જોઈએ નહિ એવા પદના અને સાબગાથી યુનાદમા ફસાઈ જવાનો ઇ છે માટે એવી બાતનથી પગલેઈ કરવો ઝરૂરી છે

સનાલ-એક ઇમર પેશ ઇમામને અશીયુ બાધવુ બધારણુ જે અશીયુ બાધા સિવાય જમાઅતથી નમાઝ પદારી શકતા નથી જ્યો નિશાને લીધે નમાઝ પદાવવાનુ બાનગ રેમાલ

રહેતું નથી તો એવા સમજી પાડી નમાજ થાય કે નહિ? તેમજ એવા ઇમામને કાષ્ઠ રાખવા માટે કોશીય કરનારા માટે તુ દુકમ છે? અને નમાજની હાનતમા ઇમામ સાહેબ અટકી જાય છે તેમજ બરાગર જાન પણ રહેતું નથી

જવાબ-એવા ઇમામની પાડી નમાજ પાવી જોઈએ તિહ મજબૂર ઇમામ બદલી સારા પરહેઝગાર ઇમામ નીમવો જોઈએ એવા અકીલી ઇમામની દિવાયત કરનારા યુનેહમાર યરી એવા મોકાને સમજતરી શરીઅતના મમ લામો વધિકગાર કરી તારકાળી ઇમામ બદલવો જોઈએ

સવાલ-અમારે લા મરિજદમા કેટલાક ના હાફિઝ યએના છેકનએ તરાવીહ પાવે છે જેઓને બરાગર નાહ નથી એટલી બધી બુનો કરે છે અને ગદત પડે છે કે જેનો કેહ પાર નથી અને સારા હાફિઝ હાજર હોવા કના તેમને આપવા કરના નથી અને એમ કહે છે કે આપણા જેવા પણ હોય એમનીજ પાસે તતારીહ પઢાવવી જોઈએ બીજાને પાસે પઢાવવાની જરૂર નથી એમ નાકની ઝી

અને હા લઈ બેગ છે સમજતવા કના સમજતા નથી જેથી લેખિમા થણી મગમક અને બેચેની છે એક સાર પલ્લ સહી પડી રાકત નથી તો એવી હાનતમા તેઓ ૧ બદને સારા હાફિઝને ઉભો કરવો જરૂરી છે કે નહિ?

જવાબ-જ્યારે કે તેઓ થણી ગતીને છે અને કુઅને શરીફ સહી પડી રાકતા નથી તો બીજા સાર પઢનારને ઇમામ મનાવવો જોઈએ કેટલીક ગલતીઓ તો એવી રોય છે કે જેથી નમાજ મસેદ થઈ જાય છે ને કેટલીક વળા મકરફ થઈ જાય છે માટે એ વાતને ખાસ ખ્યાલ રખવો જોઈએ દીની બાગતમા અને તે પણ ખાસ કરી નમાજ જેવી ઇમામ મા નાક કા અને ઝી કરવી થણી બૂન જગી વાત છે માટે જે મોકા હા કરતા રોય તેમને તરતીથી સમજતરી શરીઅતના મમલામો બગાડ કરે. સમજાનનામાં એવું રૂપ ધારણ કરવું ન જોઈએ કે જેમા અગરા અને તકાર રીહ થાય અવાગત ઇમામની અને સમજાન જેવા મુનાગક મામની દરેક મરિયમ બાઈએ કરે કરી જેણે દીનના ખામા હાધમી કરે યુનાકનું કામ

તહેલુવાર પ્રીન્ટેડ પાકા રંગના

● હોગીયા, ● વોયલ ● ટોબરાલકો

અને ૦ પોપલીન વગેરેના

નવો સ્ટોક આવી ગયો છે

— અમારી કૉલિટીઝ અને બાવો મરખાવો —

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોકબજાર સુરત.

લેહટેસ્ટ ડીઝાઈનના—

● સુટીંગ ૧—શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેમરીકસ

● ફેન્સી ટાપડ

બરીદવાની બરોસાપાત દુકાન

૭૮૬

“નઝમે કુર્આન”

૭૮૬

(મર્વ હક સ્વાગિવ છે)

(૧૦૦ ' ગાલિબ " સાબી પરવાનગી વિના કોઈએ છાપવું કે પ્રગટ કરવું નહીં)

("અલિફ—લામ—મીમ" કા તીસરા રૂઢા)

તુમ અય લોગો ઇમાદત અપને ઉસ રબકી કીએ જાઓ,
કે જિસ રમને ક્રિયા પેદા તુમહે ઓર તુમસે અગાયોકો
સમય ચે હે કે શાયદ તુમબી હો પરહેઝગારોમે,
ખુદાએ ખમ બદોમે ખુદાકે ખાસ ખારોમે.
ઉસી રબને બનાયા જિઝકી દર અનિમ રખૂખીયત,
ઝમકી ફરોકી સૂરત ફલકકો સકફકો સૂરત.

ઉમી રમને ઉતાગ આસમાસે ઇમ લીએ પાની,
કે જિરસે હો ફતોકે રિઝકમે તુમ સમકો આસાની
તુમહે જાળ હમ હોજાએ ન પુ બે-ઇમ હો જાઓ,
જહી અખાદ હે સમકા મરીઝ ઉસકા ન લે આઓ
અગર ઉસમે જો શય હમને ઉતારી અપને બદે પર,
તુમહે શક હે તો ઉસ સૂરતકી સૂરત લાઓ હિરફિર દર
ખુદાકે મામિયા અપને ગો હો કોઈ ખુવાનો તુમ,
અગર સચ્ચે હો ઇન બેઘર આહો કો ખુનાયો તુમ
અગર ચેબી ન કર પાએ ન હરગિઝ દર સદાએ શર,
ડરો હમ આગસે હે જિરકા એધન આદમી પથર
જો દર એક કુકકી મતીમે રોલા જાર રેહતી હે,
જહાએ કાફિરોકે વાગતે તૈયાર રેહતી હે

વેહ જો ઇમ્મન લાએ ઓર અમન અરુએ ફીએ ઉનકે,
ખતારત ફેકે જન્મતકે ગુન્મતા દે નીએ ઉનકો
વેહ જન્મ જિરકે નીએ બેહતી હે નેદરે મઆમાની,
વેહ જન્મ જો મજહા દેતા હે દિનમે ચૂર ઇમાની
ફરોકા રિઝક મીન્તા હે ઇમી જન્મસે જાળ ઉનમે,
નઝર આતે હે સમ હમ શકત ધ્યાન આતા હે તમ ઉનકો
વેહ કહતે હે કે એસા રિઝક હમ પેદાએબી પાને ચે,
જો ખા દેખાતો મમકે ઝાપકે મમકે અનોખે ચે

મિતેગીમીમીયા પાકીઝા ઉન મમ ખુ દવાયોમે,
હમશાખી રેહાયશ હે હમેશા રેહને વાનોમ

અઝ-અબ્દુ નરઝ "ગાલિબ" દીની નિઝામી બગોદરી

*મકફ=મકાનકી દત

ગણેતું નથી તો એવા શાખની પાળી નમાજ
માથ કે નહિ ? તેમજ એવા ઇમામને કાયમ
રાખવા માટે ફારીયા કરનારા મારે શુ હુકમ
છે ? અને નમાજની હાનતમા ઇમામ સાહેબ
ચાટકી બાથ છે તેમજ બરાબર બાથ પણ
રહેતું નથી

જવાબ-એવા ઇમામની પાળી નમાજ
પૂર્વી જોઈએ નહિ મજકુર ઇમામ ખદલી
સારા પરહેઝગાર ઇમામ નીમવો જોઈએ એવા
અદીલી ઇમામ ની દિમાગત કરનારા ચુનેદગાર
થશે એવા સોજોને સમાજની શરીઅતના મસ
લાથી વાંકગાર કરી તાકાળીક ઇમામ બાંધવો
જોઈએ

સંનાહ-અમારે લા મરિજદમા કેટલાક
નવા હાફિઝ અએલા છેક એવા તત્તવીહ પદાવે
ક જેઓને બતાવર વાહ નથી એટલી બધી
બનો કરે છે અને મદત પટે છે કે જેને
કોઈ પાર નથી અને સારા હાફિઝ હાજર હોવા
જવા તેમને આપવા કરતા નથી બલકે એમ
કહે છે કે આપણા જેવા પણ હોય એમનીજ
પાસે તત્તવીહ પદાવની જોઈએ બીજાને પાસે
પદાવવાની જરૂરત નથી એમ નાહકી ઝી

અને દર હાથ બેંગ છે સમાજનગ છતા સમ
જતા નથી જેથી હોતોમા ઘણી ગડમડ અને
બેચેની છે એક સતર પણ સડી પડી શકતા
નથી તો એવી હાનતમા તેઓ ન બને સા
હાફિઝને ઉઘો કરવો જરૂરી છે કે નહિ ?

જવાબ-જવારે કે તેઓ ઘણી ગતી કરે
છે અને કુઓને શરીફ સડી ચડી શકતા નથી
તો બીજા સા ૫ નારને ઇમામ બતાવે
જોઈએ કેટલીક ગતીઓ તો એવી હોય છે કે
જેથી નમાઝ ધસેલ થઈ જાય છે ને કેટલીક
વળા મજકુર થઈ જાય છે મારે એ વાતને
ખાસ ખ્યાન ખબરો જોઈએ દીની બાવતમા
અને તે પણ ખાસ કરી નમાઝ જેવી ઇમા ત
મા નાહકી અને ઝી કરવી ઘણી બૂન જગી
વાત છે મારે જે હોરિ દં કરતા જેન તેમને
નમીથી સમાજની શરીઅતના મસલાથી બગર
દાર કરે સમાજવામાં એકુ રૂપ બાલુ
કરવું ન જોઈએ કે જેમા અગા અને તકાર
રેલા થાય અલાદના હામની અને સમાજન
જેમ મુગાક મામ ની રેક મરિનમ લાઇએ
કરે કરવી જોઈએ દીનના ખામા હામની
કરવી ચુગડનુ કામ કે

તહેલુવાર પ્રીન્ટેડ પાકા રગના

● ફોગીયા, ● વોયલ ● ટોબરાલકો

અને વોયલની વગેરેનો

નવો સ્ટોક આવી ગયો છે

— અમાની કલંદરિય અને બાવો મરખાવો —

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોકળખર . સુરત

લેઇટેસ્ટ પ્રીન્ટનના—

● સુટીંગ—મરફોસ

● લેડીઝ ડ્રેસ કેમરીકમ

● ફેન્સી હાપક

ખરીદવાની બરાસાપાત્ર દુકાન

“નજમે કુર્આન”

(મર્વ દક સ્વાગિન છે)

(૧૦૦ ‘ ગાલિબ ’ સાબી પરવાન ની ચિંતા કોઈએ દાખલ કે પ્રગટ કરવું નહીં)

(“ અલિફ—લામ—મીમ ” કા તીસરા ફૂઆ)

તુમ અય લોગો ઇમાદન અપને ઉમ રખાઈ છીએ જાઓ,

કે જિમ રખને કિયા પૈશ તુમહે ઓર તુમમે અમરેકો

સમય ચે હે કે સાયદ તુમની હો પગહેઝગારોમે,

ખુદાકે ખામ બદોમે ખુદાકે ખામ પ્યારોમે

ઉની ગળને બનાયા જિત્કી દર ગનિમ રખૂલીયત,

ઝમકી ફર્ગંકી સૂરત ફલકો *મકરૂકી સૂરત.

ઉની રખને ઉનાગ આસમામે ઇમ લીએ પાની,

કે જિમ્મે હો ફતોકે રિજકમે તુમ સમકો આમાની

તુમહે જમ ઇમ હોગમે ન યુ બે-ઇમ હો જાઓ,

પહી અનાદ હે અમકા શરીકે ઉમમ ન લે આઓ

આગ ઉસમે જો રાય દમને ઉતારી અપને બદે પર,

તુમહે શક હે તો ઉમ સૂરતકી સૂરત લાઓ હિરદિરે કા

ખુદાકે માસિરા અપને ગો હો કોઈ ખુલાવો તુમ,

અગર સચ્ચે હો ઇન બેમર આહો કો ખુનાવો તુમ

અગર થેની ન કા પાએ ન દગિજ કા મકોકે શર,

ડરો ઉમ આગમે હે જિતકા એધન આદમી પત્થર

જો દર એક કુકૂકી બસ્તીમે શોલા પાગ રેહતી હે,

જહાકે કાફિરોકે વાગ્તે તૈયાર રેહતી હે

વોદ જો ઇમાન લાએ ઓર અમન અમ્મે છીએ નિકો,

ખાગન દેકે જન્મતકે શુતિગતા દે દીએ ઉનમે

વોદ જન્મ જિતકે નીમે એદની હે નેદરે મઆમાની,

વોદ જન્મ જો મજ્હા દેતા હે દિનમે નૂર છપાની

મોકા ગિજક મીના હે છમી જાનમે જામ નિકો,

નજા આવે હે સમ દમ સકત પ્યાન આગા હે તમ નિકા

વોદ કદને દે કે એસા રિજક દમ પેદતેલી પાને ચે,

જો આ દેખાવો અમરે જાવકે અમરે અનોખે ચે

મિને મીમીમીયા પાટીયા કિન અમ ખુદારોમે,

દમગ્યાબે પેદાપશ દે દમેશા પેદને વાગેમ

અજ - અન નઅ “ગાલિબ” દીની નિજમી બગેદની

અડવાણ અસનથી છુટી તો ખગર
એમની લાખા માંડા ગલદાર ખરી પરતુ વાળ
કરે લારે બમ સાકર સરતી કરી મુકે આમ
જના મનાવનાર એવા કે પાસને પાસને ધમ
દીધા હો તેમ પાપ ન લાગે થોડા દિવસની
વાત છે કે એ હજારથી એકાએક બેસે થયો
વાન પરથી વાન નીકળતા તેઓ જોઈયા કે
“જેણે મેં મિલાડીઓને ખીર ના પત્ની તે?”
હું લાખા સોય વિચાર પછી પણ એમનો આ
કલ્પ સમજી ન શક્યો એટલે મેં કરીને
પૂછ્યું ‘કેવી મિનારી અને શાંતી ખીર’
કાંક અસકમા તો નથીને અડવાણ”

“હવે તો એજ બાકી રહ્યું છે તમે લોકો
અસકો અસકો નહિ તે સારિયમાથી અસકો
માળા શું મો લાખો ફરી હો જગતમા!”
અડવાણની વાન પણ પેયદાર બનતી હતી હતી
એવામા મહાકવિ દસમત જોગાની સ્વારી આવી
પહોંચી આતનાની સાથેજ તેઓએ ફેંક્યું માળા
હાથથીએ વધુ જોદા નીકળ્યા બર્ષ”

“અરે! જાપાતીસ કુગા એનાથી સાર
જે જગ વાર તો કુનીને ટકી શક છે” અડ
વાણએ વાતને વળી પાડો એક આમળો દીધો

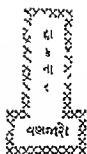
“આ તો પેની નાન યજ કે પેનાતુ શું ?
હારતો! કહ સાફ સાફ બસી કે હું પણ કંઈ
સમજી શકું! આ શું? બિંદાડી, ખીર,
જોદા અને કુંગા જેવા ન થોભના શયો
વાપરી કોઈની સવાર બગાડી રહ્યા હો?”

“અરે તને તો સવાર બગાડાની પડી છે
અને પેવાઓનું સો કાઈ બગડી ગયું તે નહિ
મિચાતાઓનું.”

“અરે પણ કેવું?”

“કહી દઉં? સાચેજ હું જાણું નથી!
તો હે સાબળ પેના શાસ્ત્રીય ગજલકારો (૧) જે
અસસમા પ્રાર જણુ હતા અને પછી બાર
જણુ ઉમેનાયા હતા તે ફરીને પાછા પ્રાર જણુ
થઈ ગયા એ ચાર જણુ પણ રહી ગયા એટલું
સાફ છે જેથી મડળના સમ મોનવાળા હોય

પોઠ

તો પણ તેને સોનાપુર પહોંચાડી શકે હોમત
શું કહું આ દિવાળી પર તો તે આખા દિવસ
જવાબ જરાયા હતા પરતુ દાખરે ફરિમત!
મુસોનીની નાકો અને એમની પનોતી બેસી,
કીટલીનું એ તોપન થોડાક અડખાખા સાથે
ગયું જણાયા મય પન ગજલકારના રવામમા
તેમણે એની એકી અઘઓ બનાવી કે તે એમ
નોજ દિગ્ગો દત્તે કાંઈ પણ શાખર-માણુમ
હોય તો તે ન પાડી શકે એકી-સુદ્ધ બપ
એમણે પાડી તેઓ માણુસ થોડા હતા, શાખર
હતા શાઈ અફસોસ કે શુનરાને એમને વધા
વધાને બદને ધૂનગયા ગજલકારી ખીર તેમને
ન પચરા તેમણે એકવા માડી પણ તે એટલી
મધાઈ કે જોતાઓ મો પન દાપ મુકી તેમને
છેડીને ચાપતા મધા નકરાનું ફી જાય

“જમા જાય દિગ્ગો લે સમ નર મુલ” એ
કહેવત પ્રમાણે તણુ તણુ વાર મેટ્ટિકની પરિ
દામા એજ પણ પરિણામ એ! એ ખોડુ
જાગ્યારીએ બંધુવાની છોકાને અબાઈ પગ મૂકી
નોવેલો નાયક માડી અને એમ વાચના પાવતા
લેખક ચચાના કોડ જગ્યા દરેક નવો લેખક
ચર કરે છે તેમ પ્રણય કામોથી ચરઆત કરી
શબ્દકોશથી સુદર સુદર શબ્દો વીણી થોડું
તરજુમીયા, થોડું જાકતી, અને થોડું ધરતું
એમ લાન, પોળા ને વાળી રંગોથી રચનાઓ
રચવા માડી દિદી માસિડામાથી અફર તા
ગરી નવલિકાઓ લખવા માડી લેખક માણુ
સમ નથી એનો પાછ પમજ નથી એમ
નક્કી દારી, પ્રસ ગાનુવાર કા થો અને લેખો
લખવા માડ્યા કુખ્જાકમા કુખ્જાની અને

વેશ્યાક્રમા વેશ્યા મુદ્દાની તારીફ કરના માડી સનસનાળી મચાવના સાડાં ધર્મ, ખુદ અને ધાર્મિક અગ્રેસરો નિરુદ્ધ પશુ બચડાગ મરુથુ આમ છતાં ગાંધી દીકરો ગુનાવ્યા સિવાય કોઈ બીજી રીતે એ દેવમા ક્રૂરાયુ નહિ લોકોમાં જાતે અને કુટુંબીઓ પાસે પ્રચાર કરાવ્યો કે મહીને દિવસે લેખો નખીને એક સો રૂપીઆ કમાઇએ છીએ, પરંતુ અમારું દિવન જાણતું હતું કે એક પાર્શ્વ પશુ એમા મળવાની નથી હેવટે પ્રચારવેડાને લાલ લઈ લીંગતુ જોર જોત નાજદારી દેવમા કુદી પગા કોગ્રેસ અને લીગ એ તો અમારો ધધો ધવાવવાની શાબ્દિક મુડી હતી જાકી ન અમે લીગી છતાં ન કોંગ્રેસી અમારો ધર્મ સિંચાત જે કાંઈ ગણો તે પેટ હતું અત એ પેટ આગળ અમે સર્જને હેઠ સમજતા હતા પ તુ લીડર યનામાય કશોય લાભ ન દેખાના અને અનેક ઘોટાગાઓ માથે પડતા આખીએ પોલીસી બદલી નાખી એડીંગ બનવા મુબ્બ દોડ્યા અને બની પશુ ગયા પરંતુ સીનેમાના પરદા પરના રાત્રની પેટે એ ખુરસી પશુ જેની હતી તેણે છીનવી લાધી અને અમારે માટે વળી પાડા સમદર કુકો ધણ ગયા હને હનમા સીનેમાની જાહેર ખર્ચો નખીને અને દેવતોને ગણો આણો નખીને આડ ગળાની નજા છીએ અમે છીએ શુજરાના પ્રગતિશીલ લેખક ગી

ટેડીને હાનદારે મા ॥ એટલે ટેડી ધરતી પર પગ ન મૂક એમા નવાઈ શી? પેના નશ્તામડળના એક મંચગને એક તરીએ કવિ તરીકે ગયા આપ્યું તો તેઓ કરિમાયી વિવેચક બની મેળ છે, હવે વિવેચકમાંથી તેઓ શુ બનશે? એ તો અત્યાર કેમ કહેવાય પરંતુ વિવેચક લખવાથીજ વિવેચક બની જવાનું હોય તો દરેક લેખક એકી સાથે વિવેચક અને શાષ્ટ્ર લેખાગે વિવેચક થવા માટે જે પાંત્રમ ઉત્તરવે પડે છે તે ઉત્તરવાની દરખા નહિ તો એ લાઈ પોનાની શાષ્ટ્ર તરીકેની નિષ્ફળતાએને

આન વિશેષજોના અચનામા ન છુપાવે તો સાડ તેઓ કદાચ એવું સમજતા હશે કે વિવેચક બન્યા પિના રહી જઈશું તો લોકો તેમને અવિવેચકજ દરાશે પરંતુ તેઓ સમજતા નથી કે તેમના અશુદ્ધ ખોટા શબ્દો અને ઉચ્ચારને લીધેજ તેમની બીનઆવડત વધારે પ્રગટ થાય છે સાચેજ માણસના મનનું કેળાવણપણું માણસને દરેક વસ્તુ કરવાને પ્રેરે છે

સાહિત્ય ગમે તે વાડમાંથી આવે શરત એટલીજ કે સાહિત્ય તે સાહિત્ય હોવું જોઈએ અને ખરૂ જોતા તો જીવનની વિવરણ રાહથી આવે તેજ સાહિત્ય કહેવાય માત્ર વાડ મા વાડની સાકડી ગવીઓમાંથી આવે તે ખરૂ સાહિત્ય ન હોય કોઈ પશુ સાહિત્યકારે સાહિત્યને બોટનોમા બંધ કરી નેમલ લગાવવાની વસ્તુ તરીકે એજાખાવ્યું નથી આમ છતાં શુજનતી સાહિત્યમા નાડ અને વાડીઓ દહાએ ફલી અને કાની રહી છે 'દહાશુજનત'મા આ સબધી કેટનીક વાનો વાચનાપા આરતા હુ ખચ્યુ

માણસ, માણસ યનાવ બૂનીને દેવતા બનવાની ચેષ્ટામા દક્ષ બનતો જાય છે ખુ સી પર મેસીન તે ઉલા રહેના ની ગત બૂની જાય છે મોટર પર ચઢીને તે પગે ચાલનાર પ્રતિ ધુણથી જુએ છે થીઅટરોમા જમ્પને તે કિ ખારીઓના ગીતો બૂની ગયા છે તે હસે છે પરંતુ પોનાનું હારમ સમજ શકતો નથી તે ગાય છે પશુ શુ ગાય છે તેનું તેને જ્ઞાન નથી અને એરીજ રીતે તે લખે છે પરંતુ શા સાડ અને શુ લખે છે તે નિસરી મયો છે ગોખીતા શરતે ચોજનાગને સારો સાહિત્યમાર માનના જનતા દેરાઈ ગઈ છે માર્સિસ અને અલ્વા-ડિકોમા ચિરજીવ લખાણ કેટલું આવે છે? જનાય તે સાહિત્યને નામે ધણી ન્યુ કે મોઈ દેખતું નથી મોઈ રોકતું નથી, એમજ ચાયા કરે છે

હુસમતના ચાક પન્થી

પ્રગતિશીલ લેખકોનું મુખ્યત્વ જાનવાની ડક્ષ મારનાર એક માર્મિક એટલી પ્રગતિ

કરી છે કે તેમા અડધું પાર્વ અને વહેલું
પાનું, આનું હતું તેની સાથે હવે ત્રણ
પાનું પણ આપના હાથમાં છે આજે રહે છે
કે હવે વાકું પાનું, ગેરળા પાનું અને ચોરસ
પાનું વાપરી તે તમા વાચનાની પુરેપુરી દુન
મન કરી નાખી પ્રગતેની રેણે પહોંચી જશે

‘નવચેતન’ સમી આવીઆપને એની અર્થજ
યજી જમરે એ ધડી મોજ’ તમા તમા સાદાને
જરાને બદલે જુનીયા મત્યા છે કે શય જાણી
‘તાલ નમકદગમોની કે માન જોષ ?
વિલીયજ કે જલ રિયા એનું દુનુઆનકે નેન’

‘સામિર’ની ગજા સુધારવાને કે મા રાખ
નાર ‘આસિમ’ જુની મથા લાગે છે કે રહેરમા
એમની ગજાને મેની પાસે ધરલાઈ માટે જની
હતી ?

‘શ્રી વલ્લભે મોનાના પેપદારા અનેક
ગજનકારે જન્માયા છે’ —આસિમ

ગજનકારેને જન્માનાર એમના માગપ
હોઈ સર, શ્રી વલ્લભ મા પેપર નહિ અજાણ
એની તારીફ કરનાર આસિમને શયદાએ પેપર
દાન જન્માયા રાય તો નનાઈ નહિ

એક ઉડતું અવલોકન—

નજમા સુવતના કેપીટાલમા ચાપના
જાણીના ડાયરેક્ટર મેદબુપના એ અનોખા
પિત્રાનું અવલોકન કરવાનું કાર્ય મારે માથે
આનું એ સર્વાંગ સુદર પિત્રચર નિહાળના
પછી હિની પિત્રચરે માટેનો મારો અભિપ્રાય
બહુલાયા આપણા ડાયરેક્ટરે હવે હિત્ય
કક્ષાના ચિત્રો બેટ ધરના થયા છે એ
નજમા જોના સમગ્રાય !

કયાવકે હું છતાં આકર્ષક હતું પાનેના
અભિપ્રાય પણ સમજાવકના હતા પદ્મના
કાકા જેવું કે છ ન હતું રેણીઆરીન સુદર
અને સર્વ જોષ તો સનારીના કદાશ હતા
આપણી દળની હતા જમાનું એ ચિત્ર

અતમા કરણના પર વાગતીકે રીતે ઉતરી પડે છે ગણનો સાધાગણ કેળીના હતા પણ
ધરનાથી સામાજિક ચિત્રેમા તો ‘નજમા’ એક અપૂર્વ અને અજોડ 1937રજ ગણુપ
દીકારમકને બદલે રચના મક વસ્તુ અનુકરણીય અને આકર્ષક ગણુપ ડાયરેક્ટર મેદબુપે આગ
એક વારતાવિક અને સર્જક પિત્રચર નારા પોને એક પ્રથમ પાકીના ડાયરેક્ટર છે એ
સાબિત કરી આપ્યું છે

નનાય જેવા સામેપાગ નવાનને સુધારી એક ખાનદાન મંદસ્થ બનાવના હલ્લમ ચનમ
નજમા અતે સર્જક મક અને પડકારી કુરનાની પણ જેની તેની ન હતી ! અભિનયની
દ્રષ્ટિએ વીણા પછી અંગેકકુમાર, મહુન કુમાર, સિતા ! અને વાકુળ વગેરે કમેકમે આવી શક
સાજીનાની કસોટીમા આ પિત્રચર 100માથી ૯૦ માર્ક જર મેળવી જનપ આપણા સમાજને
આવા બીજા ચિત્રોની આનંદવકતા ઉભીજ રી છે

—‘સીતે પ્રિય’

જહાંગીર પર બોહતાન!

“મુસ્લિમ”

કેટલાક ઇતિહાસકારો આ મસ્દર ઐતિહાસિક ઘટનાને આવી રીતે વર્ણવે છે કે — “નૂરજહાના તીરે-નઝરથી ધાયત થઇ જહાંગીરે તેણીના પહેલા ધણી શેર અફગનને કતન કરાવી, નૂરજહાને બળજબરીથી ચોતાની રાણી બનાવી” આ માન્યતાએ એટલી ઉડી જડ થાવી છે કે, એના વિષે ઉગ્રાચુમા ઉત્તરવાની ઇતિહાસકારોને જરૂરત નથી લાગતી પરંતુ નીચે આપનામા આવેલા લાખના કવીનોથી સાબિત થાય છે કે આ માન્યતા તદ્દન પોષળ છે અને કેટલાક ઇતિહાસકારોએ એને ઉપર કહ્યા મુજબ ખોટી રીતે વર્ણવી છે.

મેહરુનિસા (નૂરજહા) જ્યારે ચોતાના માત પિતા સાથે શહેનશાહ અકબરના દરબારમાં પહોંચી ત્યારે તેણીનું વય ફક્ત આઠ વર્ષનું હતું આ જહાંગીરનું વય આઠ વર્ષનું હતું ફક્ત આઠ વર્ષની બાળવયમાં જહાંગીર-નૂરજહા સાથે શાદી કરવાની હક (ખરી રીતે બાળહા) લઇ ખેસે, અને શહેનશાહ અકબર ચાર વર્ષની બાળવયની નૂરજહાની રાત્રી અવીકુલીખાન (જિઅફગન) સાથે કરી નાખે, એ એક ન સમજનામા અને ન માનનામા આવે એવી ખીના છે—આ દલીલને પણ જવા દઇએ અને આ દલીલ પર વિચાર કરીએ કે જહાંગીર તખ્તનશીન થયો ઈ સ ૧૬૦૫માં અને અવીકુલીખાનની શાદી મેહરુનિસા સાથે યઇ ઈ સ ૧૬૧૧માં.

આ ઘટનાને જુદી રીતે વર્ણવનારા ઇતિહાસકારોએ આટલું પણ નહિ વિચાર્યું હોય કે જે શહેનશાહના એક જ ઇશ્તા ૧ પર લાખો ગરદનો ઝુકી જતી હોય, અને જે પેશાવરથી રાસકુમારો સુધીના મુકનો સર્વસત્તાધિષ્ટ હોય,

તે ચોતાની મદખ્ખતને અમલી જામે! પહેગ-વવાની છ વર્ષ સુધી શા માટે વાટ જીએ?

અગર જહાંગીરને નૂરજહા પ્રત્યે પ્રેમ હોતો તો તેણે તખ્તનશીન થયા નાદ પહેલુ કામ એ કર્યું હોત કે શેર અફગનનો કાટો વચ્ચેથી દૂર કરી નૂરજહા સાથે શાદી કરી હોત પરંતુ જહાંગીરે આમ કર્યું નહિ, એ ઉપરથી સાબિત થાય છે કે જહાંગીરને નૂરજહા પ્રત્યે પ્રેમ તો શુ પણ ઝરાનણા લાગણી પણ નહોતી જ્યારે જહાંગીરને નૂરજહાની લાગણીજ નહોતી તો પછી તેણીને મેળવવાની અને શાદી કરવાની વાજ કયા રહી?

ધરીલર માટે આપણે માની લઇએ કે, જહાંગીર અત્યુક્ત સમયની વાટ જોતો હોય, પણ આ માન્યતા પણ ટકી શકતી નથી કારણ કે જેણે ચોતાના શાહઝદગીના સમયમાં અબ્દુલ ફઝલ જેવા એક પ્રતિભાશાળી માણસને મરાવી ન ખાગ્યો હોય, તે ચોતાના રસ્તાના કાટા સમા શેર અફગન જેવા એક મામ્રની માણસને નહોતો મરાવી શકતો, એ માનનામાજ ન આવે એવી ખીના છે.

જે આ ઘટનામાં અશ બાવર પણ સહભાગી હોત તો મહોટા મહોટા ઇતિહાસકારોએ અબ્દુલ ફઝલની ઘટના પછી આ ઘટનાનું પણ ઝુર વર્ણન કર્યું જ હોત ‘તારીખે ફઝિલા’ અને ‘કારનામએ જહાંગીરી’ના કર્તા મોતાના અકબરનાદ સાદબ ત્યા હેર’ડ સમીય, બની, સીમપસન અને બીજા યુગેપિચ્છન ઇતિહાસકારોએ આ ઘટનાનો ઇશારો સુદ્ધા નથી કર્યો જહાંગીરની શાદી મેહરુમાનીઓ-કે જે ખાસ

ખાસ માણસો પર ઉતરી-તે અનીકુનીખાન
પર પછુ ઉતરી હતી જહાગીરે તખ્તનહીન
યનાજ અનીકુનીખાનને ગેર-અફઘનનો માન
ભર્યો ઠરાવ આપી બહાન હ-સાને સુખ
બનાવ્યો દવે અદિ સનાવ એ ઉભો થાય છે
કે, જે જહાગીર-શીર અફઘનને પોતાનો દરીદ્ર
અને રરના વચ્ચેનો કાટો સમજાવે હાન નો
નેતે માલસોઈ માન અને સુમાગી ખજી,
શા માટે તેની પ્રીતના સધારત

આ આખીય નહતા ખરી રીતે આગ છે
કે જે અફઘનને ખરાબ જાણ ત્યાની પ્રતિ
ઉપર રાસત પ્રતિ ક્યા અને પ્રતિ વાદે ત્રિદિ
પોસાગી ઉડી આખર આ પ્રતિ પોસાગ જહ
મા ના રા સુધી પહોંચ્યો અને આ છત
હામ-કેરના હામારી થઈનહાકે, જે અફઘનના
પ્રતિપક્ષની તખ્ત કરવા બગાડા ગવર્નર
ક્રામુનીને આગ આપી આગી જે અફઘ
નના ખમર પના તેજે પાપ ઉભા પડી
જવાની બીકે કુલુનીને મારી તાખવાનું માલુ

રચુ, અને બાની મુગમન વખતે તેજે
કુલુનીની છાતીમા ખજર દુવાવી દાંધુ, પાતુ
ખાળી ઉભેમા કુલુનીના સિપાહીઓએ ગેર
અફઘનની આ દગાબાગી જોતા તેઓએ તેના
પર એક સામરો દુધનો કરી તેને કાન કર્યા
અને તેના અંગે કુલુનીને બહાન બનાવી
શાયી દરખાસ્ત હાજર કર્યા આ રીતે નુજ્જા
જહાગીરના દરખાસ્ત આવી

નુજ્જાને જહાગીરની સામગ્રી મા સાથે
સાખવામા આવી જેથી નુજ્જા સાથે
પોતાની પેટી દીકરી જેવો વર્તાર સાખી
જ્યા નુજ્જા વાગ વરસ રહી ત્યાર પછીજ
નુજ્જાની સમતીથી તેણી સાથે શાદી કરવાની
દરખાસ્ત જહાગીર પાસે ખૂબમા આવી કંઈક
માતામા દગાબાગી અને કંઈક નુજ્જાની દર્દ
ભરી દરખાસ્તથી જહાગીર આખરે પોરબા
અને તેણીને પોતાની બેગમા બનાવી આ રીતે
નુજ્જા 'મસકાયે-નિન્દ' બની

દિવ અને દિમામને તાજગી બજારના

નાયાબ અત્તરો

છત્રે ગાળુખ તો ૧ ના રૂા ૬ છત્રે ગરીખ તો ૧ ના રૂા ૫

છત્રે લાજવાખ તો ૧ ના રૂા ૫ છત્રે ગાદી હિના તો ૧ ના રૂા ૧૦

૧મા એકાગ વાપતવાથી બીજી ૫મા ૫મા ની ખુજ્જા લાજ સમાપ સુધી રહી રહે છે

મ પૂર્ણ નિદા અર્પનાર ખત્તા વાલાને અમ્મવતાર, કાલમ રી મળે સાચવતાર,

હર ઝાંઝાલ

બાહર ઝાંઝાલ કે રપીરિટથી તદન મુખ કો મીચી ૧ ના દસ આના

રોનુ રપાન ખર્ચ રી. જુદ

આજેજ લખો-હાકેઝ માલેહ હાકેઝ મોહમ્મદ

હાકેઝ મલિક, રાકેઝ (જી મુરત)

સ્વીકાર અને સમાલોચના

‘ખિનાદત’ [મુ. મધ] - ગણીય સાપ્તાહિક ‘ખિનાદત’ ગુજરાતીનો ૪૮ અંક નિબ્ધ અથ મળ્યો હોવા ચાર પાંચ માસ થયા એ સાપ્તાહિકે સાહિય જગતમા ઠીક ઠીક પ્રગત સાધી છે. ૮ આનામા આવે સુદર અંક આપને એ સાહસજ ગણાય ભાષીની વનીયાણીની મહેનત લેખે લાગી છે એખોની પસ દગી, ચિત્રોની ઝાણ વગેરે ઉપન્યાસ છે મુશ્કી કંતેહખાન, શ્રી રમેશ, જાન સાપાણી શ્રી નામુ દંકર, જાન ‘દુગામ’ જાન ‘નસીમ જાન જાનનીસગર દંધાદીમ મીઝી, વગેરેના લેખો તેમજ શ્રી ગયદા, જાન વી, જાન ગિરિમન વગેરેના કાગ્યો ખાસ ‘પાન ખેચે છે ગુજરાતી લેખોની કુશાલ કાલુ છતાં રમુજ ચિત્ર આનેખતો જાન ખેકાન’નો નેખ ખાસ ‘પાન ખેચે છે લારે જાન સારિ’ સાહમનો નેખ સાહિયની દ્રષ્ટિએ ઉચ્ચ પ્રમારને છે છતાં એક નાન એ ખટકે છે કે અમુક લેખાથુ વાખરોને જાણી જોખને ચદાવમા ગુજરાત-કાઠિઆવાડના કેટલાંક સિદ્ધદસન મઝામગેને અભાણતા અન્યાય થઈ જાનને સભન છે કાગળની કામી મે વગરીમા આવુ સાહસ કરવા બદન ‘ખિનાદત’ના ત નો સાહમને અભિનદન થઈ છે.

‘અવલોક’ (રાગરોપ) આગકોના એ સુદર માસિકનો ૪૬ અંક આગકોના બરને હોઈ આગકો હોસે હોસે ગાંચે જોવે બચે છે વેખો ની વિવિધતા અને છપાઈની સુદગતા મન દર છે થયુ આગેનાનો તથા તત્રીઓના સદેશ છે સદેશ તો સુદરજ હોયને ? મળ્યો અને નેમોની ચુટણીમા વિવેક જુદિના નર્શન થાય છે આવે સારો અંક મગના બદન વાચકને મુમારકબાદી અને ત નીને અભિનદન આપીએ છીએ ?

‘ઉમ્મીદ’ - સુગતથી નિકળતા એ યુવકોના માસિકનો દગધર ૪ અંક ગેટ અપને જોતા આદર્શક માનમ પડે છે લેખો અને કવિતા આ તથા છપાઈની ગોઠવણીમાય તત્રીઓએ ખૂબ જડેમત ઉઠારી હોય એમ જણાય છે ‘સાર લાગે એ ગમે ત્યાથી લેવુ’ એ જાણે ઉમ્મીદનો નિયમ બધામ મથો છે વાચન સગીન અને ઈમારત રગી છે “નોખ અજોડ નઅ અને નમ” દરેક લેખને માથે એ પાટી ગોરવવામા ‘ખેખુ’ સાહમે ખૂબ તકલી લીરી છે. પાને પાને ઝગકો યુવક વ્યવસ્થાપકોનો ઉત્સાદ વખાણપાત્ર છે.

આદનીએ ઈસ્લામ - ચાર આનામા સરસ છંદ અંક કાઢ્યો છે સમસ્ત ગુજગાન અને વૃદ્ધ ગુજરાતમા મુસ્લિમ સ્ત્રી તત્રીના હાય નીચે નીકળતુ આ એકજ અદનાકિક હોઈ ખેખની કલમી કારકાદિદા ઉતેગનનુ દકદાર દરે છે સ્ત્રીઆને ઉપયોગી સાહિય સા. નમા લુમા રજુ કયુ છે વિષયની પસદગીને છપાઈની સાદગી પાઠગ અનુભસી હાથોની મહેનત જણાય છે આવા ઉત્તમ અંક મદત મદ્ય બહેન નુન્નિસાને મુમારકબાદ થઈ છે.

શમેકદ્ર - ધી ૧૭ ની મુસ્લિમ યુવજા પાગી તરકથી શમેકદ્ર કઝીનનોને વર્ણવતી ઉચ્ચ ઉર્દૂ લખા અને ગુજરાતી લિપિમા છપાએલી આ નાનકડી પુસ્તીકા પહેલીજ નજરે ‘પાન ખેચે એમ છે ‘કલોમ’ સાહમની કનમ અને વ્યવસ્થા સુદ છપાઈમા દ્રષ્ટિગોચાર થાય છે પણ આગની ગધી અવરી લાવામા શા માટે ? આના વિષયો સરળ અને આસાન લાવામા પ્રમ થતા જોખએ કે થાકુ લાણેના પણ તેનો લાભ ઉઠારી શકે એમ અમે માનીએ છીએ.

—તત્રી

ઈન્તેકાલે પુરમલાલ !

પાક પર્ગઝગાર અને નેક શુક્રુ દી, રહેરના સખી વબુદ મુદરથ જનામ આગ્રમ આરેક બામ સાહેબનો ૭૬ વરસની વયે તા ૧૮-૯ ૪૩ ને રોજ ઇન્તેમાત થયો છે ઇજાલિલ્લાહે વ ઇન્ના ઇનયહે રાજેગિન રહેરના એ દીની અને ફુની દામેમા છુટા થયે ૧૮ કરનાર અખત અને જાહેર દાનાથી ગુજ ૧૮ તેમજ દિ ફુસ્તાન અખતખુ નથી એમના વાતિદ શુક્રુરના સખા વત ખાના લામ ચેગીટી ૬૩ તરફથી સે કડો મરિજો અને મદ્રસાએ ફેઝ દાસિન ક્યો દનો અને અનેક ઉચ્ચ તાલીમ વેના નિધાર્યાં એ અ. ૧૮૫૫ એ જોના તુરેરથી પારમત થયા હતા રૂનો અન હોરપીયો મદ્રસા ને મરિજો એમના સત્તાવતી અતથી તરેવાજ થઈ રહી હતી અત ઈ ચેગીટી ઉપત એમની ખાનગી સખાવતોનો સરપોચ લામે રૂપિયાનો થયા જન્ય છે કવેલ કે બિારના ધરતીક પો મરિજો અકસાના સમારમમે કે તુકીના ધ તીડ પોમાય એમને જાદયાદી રકમે ખેરાન કરી હતી મહંમ સખાવતના ધુની જાદયાદ હતા ધુનમા સમાય તેને ૮૬ લગી નબાવી જનુલા કેવમાય કોમને માટે ૩ લાખનુ રસીયનામુ રોંગુ અને એકાદ લાખના મકાના વકફ કરી ગયા છે મહંમ અખુત હતા, પછુ અમતુ કુટુબ વિશાગ કે મહંમના ઇન્તેકાલથી ગુજ ૧૮, દિ ફુસ્તાન અને સમરત ધરનામી આનમને એ સખાવતી દાનાની ખોટ પડી છે ખુલ મહંમને ગરીક રેલમત કરે અને એમના કુટુબને સમે જમીન આતા કરે આગાન

અમારા એક દિલસોઝ મિત્ર !

રહેરની મુ ઉરપે સરીના માછ ડોકટર મહમદમિયા મનિક તા ૬-૧૦-૪૩ના રોજ જન્મત નશીન થયાના સમાચારથી અમા ! મિત્ર સર્કલમા અને એમના મહોગા મિત્ર તથા કુટુબ સમુદાયમા રિવગીરીના લાગણી

પ્રસરી હતી કે મહંમ સીધા સાા અને જવા માનરી હતા એમના માયાગુ રનખાવે અનેક દરદીઓના દિવ જીલ્લા હતા રહેરમા આવો જનો ડોકટર હજુ સુધી કોઇ આપ્યો નથી કોટ પાખુન ને દેટમા હમેશા સજ રહેનાર, એ તોદજગુદ ગુજાર પાકા મુખનમાન હતા એમના તથુ પુનેને એમજો ઉચ્ચ તીમી એલી ઉગ્ધ તાલીમ અપારી હતી થેરોજ સમય થયા પેન્સન લીધુ હતુ એમના જાન નશીન થયાથી અમે એક દિનસોજ મિત્ર અને એમના કુટુબ એક પ્રેમાગ વડિલ ગુમાયો છે ખુલ મહંમને જજગુન રિવહોસ અતા કરે અને એમના કુટુબીઓને સમ

એક નિડર પત્રકાર !

લાઇ-નગીનનાવલાદ તે વિત્રપુના તત્રીના તા ૨૭- ૪૩ના રોજ થયેના અકાગ અનસાનના સમાચાર સાબળી અમારા દિલને આચાન થયો છે અમા ! પરિચયમા અલેલા અનેક પત્રકારમા ૨૫૦ નગીનલાન જેવો નિડર અને ધ્યેય હી પત્રકાર અમે ખીન્ને કોઇ લાખો નથી સીનેમા લાઇનમા કોઇની આપજુસી ક્યા વગર એકક પત્ર ચતાવયુ એ લાખગતિનાગા અને દિમતચાન માથુ સતુજ મર્થ મણાવ ૨૬૦ની ખોટ ગુજવાને વરસો સુધી સાનરી યુવાન વયમા અરસાન ચાચી પત્રકારિલને એમના કુટુબને તથા મિત્રમડગને પડેની ખોટ પુાય અમ નથી પ્રયુ એમના પાજગવાગા જોને ધીરજ અર્થે એજ સન્ધર્થતા !

—તત્રી મરવા

જરૂર આર તરફ

સાચિર સાદખનો જે ચર્ચારપદ રખ ખિખાદતના હદ અકમા પ્રગટ થયો છે જે રિપે અમે વિયુમા દયાગે ક્યા છે, તે લેખ એકદીમોજના ૧૬૩૫ના હદ અકમા પ્રગટ થયેનો જણાય છે —તત્રી

દીદારે રસૂલ (સસંઠ)

સ પાઠક
વિશ્વ-સાબેરી

[સર્વ હક સપાદકને રનાધિન છે]

“આ અગાઉ લખવામા આવેલી હતીસે તેમજ અમુક અમુક નહીં લખાયેલી હતીમોના લાવાઈ નીચે મુજબ છે

(૧) જે માણુસ દરદ શરીફ પટે છે તે ખુદાપાકના કામમા તેનો સાગી બને છે કારણુ આ તે કામ છે જેને ખુદ ખુદાપાક પોતે પશુ કરે છે ‘ઇત્ત’ તાકા વ મના એક તફ ચોમલૂના અનન્નપી” “અ તાક તઆના અને તેના ફરિસ્તા નપી (સન) ઉપર દરદ મોકલે છે” જે કે એમા સહેલ નથી કે ખુદાપાક અને આપણા દર- વચ્ચે મોટા ફાટ (અનર) છે છતાં પશુ રેક રીતે ખુદાપાક સાથે દરદ પદનાના કામમા મનનાણુ જરૂર થાય છે

(૨) મજકુર ન ૫૨ ૧ પ્રમાણે ખુદાપાક ઉપરાંત રિસ્તાઓ સાથે પશુ દરદ પદનાના કામમા મદદતાપણુ થાય કે, કાળુકે જેવી રીતે અલાદ તઆના નપી (સન) ઉપર દરદ મોકલે છે તેનીજ રીતે તેના ફરિસ્તા પશુ દરદ મોકલે કે જેથી ન ૫૨ ૧ પ્રમાણે મદદતાપણુ જરૂર થાય છે

(૩) જે માણુસ (મુમનમાન) રસૂનુ તાક (મન) ઉપર દરદ મોકલે છે તે અત્તાહ તઆના અને તેના ફરિસ્તા તે માણુસ ઉપર દરદ અને સલામ મોકલે છે

(૪) જે મુસલમાન એક વખત દરદ મોકલે છે તે ખુદાપાક અને તેના ફરિસ્તા તેની ઉપર દશ વખત દરદ અને સનામ મોકલે છે

(૫) જે માણુસ એક વખત રૂદ મોકલે છે તે તેને દશ નેપી મને છે, તેના દશ ગુન્હા માફ કરી દેવામા આવે છે, અને તેના દશ દરમન ખુદ કરવામા આવે છે

(૬) દરદ પદના ને દોઝખ અને કુસ પર્થા છુગ કરી દેવામા આવે છે

(૭) દરદ પદનાને જન્મતમા શહીદીની ખોડશમા શખવામા આગે, એટલે શહીદીના મકાનોની ખોડશમાજ દરદ પદનારાએ માટે મકાનો બનાવવામા આગે

(૮) જે કુઆની શરઆતમા, વચ્ચે, અને છેલ્લે દરદ શરીફ પદનામા આગે તે છં અ જરૂર કબૂલ થશે

(૯) દરદ શરીફ પદનાગ કયામતને દલાડે નપી (સન)ની શાફઅતનો હકદાર થશે

(૧૦) દરદ શરીફ પદનારને તેના માણુ પહેલા જન્મતની ખુશ ખનર આપવામા આવે છે

(૧૧) જે માણુસ એસો વખત દરદ શરીફ પટે છે તે અત્તાહ તઆના તેની ઉપર દરદ વખત દરદ પટે છે

(૧૨) દરદ શરીફ પદના આગે સાથે ફરિસ્તા મદખાત કરે છે અને વધુમા પદનાઓની દરદ રીતે તેઓ મદદ કરે છે

(13) 1986 સરીકે ૫૬ માસ ગર્ભવતીના હુરૂર
(સત.) સાથે એની ગેને દાખલ થશે કે ખારેખી
ખાધ મચેની દરે, એટલે બહુ નાજદીસી
સાથે દાખલ થશે

(૧૪) દર્શક શરીર પડના । મરણ પામે છે
ત્યારે દર્શક શરીર તેના મુઠા માં કાનવા મુઠા
પાડને સિદ્ધિશ કરે છે

(૧૪) કયામનને એમ દરદ શરીરનું વચન
ઓહોહ પહામના વચન જેટલું કરવામા આનગે
કે જેથી પહામના વચન વધારે માર્ગ નવ

(૧૬) દરદ શરીર પદનાવાઓ માટે એક
કરિતો નકલ કરવામાં આવે છે જે દરદ
શરીરને રક્તનુસંદ (સિધ્ધ)ની કમ મુશ્કરકમ
વળત કરે છે

(૧૭) દરેક સરીફ પદનાચોક્કસ કારણ
સાચા આપવામાં આવે છે

(૧૮) દરેક સારીક પદનારાખોના ગુણ
દરેકજ મરતા મરતા છેરો તલન મટી જાય છે

(૧૬) દરેક શ્રીક પદ્માને સત્તાળ ગુનામ
આગ્રહ કરવાથી પણ વધારે છે

(૨૦) એક વખત હરદ સરીક પડવાથી
તે એક વાસના બધા નાના નાના ગુ હા મા
મધ ભાગ છે

(૨૧) દર્શકશીરૂં પદનારાઓના ગુન્હા. વસ
દિવસ સુધી કીરામન કાનેબીન સખતા નથી
અને તૌબાની ઇતેઝારી કરે છે, એ એ સુદતમ
તૌબા નહીં કરે તેજ સખે છે (એટલે કે સખેન
ગુ કાને છુત નહોત સખજ તેથી તૌબા કરવ
વસુ દિવસથી સુદત મને છે, જન એ સખામ
એ તૌબા કરી મેવામા આવે તે ગુન્હા
સખતાજ નથી) દર્શકશીરૂં પદનારાઓ ઉપ
ખુરાપાની કેટલી મેગી મદેરાપાની છે તે નજ
૨૦-૨૧ થી પ્રકુ જણાય છે

(२२) दृष्ट शरीर पठनार भागवते द्वा
 दोननाइ देखावोथी पथने रवेथी

(૨૩) હરદ શરીર પદતારને ખુલાખાની
વદમલ ચારે તરફથી ઢાકી લે છે

(૨૪) દરેક શ્રીક પદનાર અત્લાદ તમા
લાના મરસાધી નિર્ભય રહે છે

(૨૫) દર્શક શરીર પદનારને કથામતને
દહાડે અર્થ જાણીના સાથે મલશે

(૨૬) દરૂદ શર્કી પદનાં છેત્રાપથી બચે
રહેશે અને તેની નેકાતો પત્નો શુદ્ધ વચન
દાર થશે

(૨૭) દરુ સરીકે જનારને મેલને મેલ
સરખા વરસતી તણીકે યશે નહિ

(२८) दूध खरीद पटनार होखभना पुन
(पुन कराव) छिपर पग भूताञ्ज पार यता
तेना पग उग्रभञ्जरी नादि मिठने छप पछ
दरगत के तासीक वगार पार यत वरी

(૨૬) હાજર વખત, પીછા દરીસ મુજબ
દરરોજ હાજર વખત ૩૨૬ શરૂઆત પડનારે તેના
મગસુની પહેલાજ જન્મતમા પેતાની જગ્યા
અને રોગાથ જોઈ એને

(30) ६३६ शरीर पान्धारने जन्मनामा
धर्मी जीजीमो भनगे

(૩૧) હરદ શનિહ પદનારને એટનો સવામ
મલે છે કે એટનો સવામ એક માણમને ૨૦
વીસ વખત જિહાદ કરનાથી મને છે

(૩૨) દરદ શરીર પદનાતે સદાગો પશુ
પદ્યો મહે છે

(૩૩) એકસો વખત દરેક શારીરિક ખર્ચાને
એક લાખ નેકા મને છે અને તેના એક લાખ
અન્ના માટે થઈ જાય છે

(૩૪) જે માણસ દરોહ એકસા પાખા
દરદારી પડે છે તેની દરદારી એકસા
હાજોતો ત્રીસ ફુપી અને સીતેલ અમેરા
પરી કરગણ આવે છે

(34) દરરોજ એકસો વખત દરદ સરીક

મહત્વ આપો દિવસ અને આખી નાન ઇમાલત કરવા બરોબર છે

(૩૬) દરેક શરીર પદ્મ એ અસ્વાદ તઆત્રાની નજીક બીજા બધા કામોથી બેઠતર છે

(૩૭) જે મજલિસમા દરેક શરીર પદ્મમા આવે તે તેની શોભા અને કયામતમા અમકતુ નર છે

(૩૮) દરેક શરીર પદ્મથી ત ગતરદી અને મોહતાજ દર થઈ જાય છે

(૩૯) દરેક શરીર પદ્મનાર સરકારે દો-આલમ (સલ)ની બહુજ નજદીક થઈ જાય છે

(૪૦) કસરતથી (વધુ વખત) દરેક શરીર મદનાર અસ્વાદ તઆત્રાની છેક નજદીક પહોંચી જાય છે એટલે તેના મુકરરંબ બની જાય છે

(૪૧) દરેક શરીર પદ્મનાની બરકત પદ્મનારની ઓનાદમા પણ પડેલો છે

(૪૨) જે માણસ દરરોજ ૫૦ વખત દરેક શરીર પડે છે તેને કયામતને દલાડે નસુલ્લાહ (સન૦)ની મુલાકાત કરવાની ઇજ્જત મળે

(૪૩) જે માણસ કસરતથી દરેક શરીર પડે છે તેનાથી અગર કોઈ ફર્જ પૂર્ણ કરવામા કાતાલી (કમી) થઈ જાય તો તેને માટે તેને પૂજામા આપશે નહિ

(૪૪) દરેક શરીર પદ્મનાના દિનનો મેલ દર થઈ જાય છે

(૪૫) જે દુઆની (શરઆન, વચ્ચે, અને છે.ને) સાથે દરેક શરીર હોય છે તે ખુલ્લાક સધી પડેલો છે તેને કોઈ પણ ચીજ રોજી શકતી નથી

(૪૬) જે માણસ દરરોજ સવારે અને સંજે દશ દશ વાર દરેક શરીર પડે છે તે આકાએ દોગહા (સન૦)ની શકાઅતનો હકદાર બને છે

(૪૭) જે માણસ શૌક અને મદખતથી દિવસના ત્રીસ વાર અને રાત્રે પણ ત્રીસ વાર, અમુક હદીમ મુજબ તથુ તથુ વાગ, દરેક શરીર

પડે છે તો તે દિવસ અને રાત ૥ તેના બધા ગુન્હા માફ થઈ જાય છે

(૪૮) જે માણસ ખુદ પોતાના અગર બીજાના વરમા હાખન થઈ ધરવાલાઓને સનામ કરી દરેક શરીર અને સુરએ ઇજ્જાસ એક વખત પડે છે તો તે ધરમાથી ખાના પીવા વગેરેની તગી દર થઈ જાય છે

(૪૯) અગર કોઈ વાત જૂલી ગયા હોઈએ તો દરેક શરીર પદ્મનાથી તે માદ આવે છે

(૫૦) ધરમા કોઈ ચીજ મુકી હોય અને મળતી ન હોય તો દરેક શરીર પદ્મના પદ્મના શોધવાથી ઇ અ મની જશે

(૫૧) દરેક શરીર પદ્મનાર મહપણુ ચીજને બૂનતો નથી એટલે તેને “નિસ્મા”ની ખીમારી થતી નથી

(૫૨) જેની પાસે સદમમા ખર્ચવા કંઈ ન હોય તો દરેક શરીર પદ્મનાથી સદમનો સવામ તેને મલશે

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર “ધી નોહ” ગોળાઓથી ચાલુ થાય છે માસિક અન્-ચલુની કોઈપણ ફરિયાદ માટે રૂબરૂ મળે દના સાથે ગેરદી પત્ર આપનામા આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ લેવાથી જ દગી ભરમા કદી ગર્ભ રહેતો નથી મસિક આતુ કથુજ તુકસાન નહિ, ડૉક્ટર વૈદોએ અજમાવેલી દવા સાથે ગેરદી પત્ર મોકલવામા આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

ડૉ એસ એચ. ખાન,

૪૨ અર્થગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની મામે કાગ, મુબઈ, ફોન ૨૧૩૪૩

કવિ ફિરદોસી

અનુવાદક 'શાહીન' (૧૯૩૯)

દારશાદ'ના તખ્તપુસ્તકી પૃથુ લખેના છે 'ફિરદોસી'ના તખ્તપુસ્તક વિષે મનબંદ છે કાંઈ કહે છે કે, ફિરદોસીના વિના સુગીનીન અણુ મો'સરતી માનકાના ફિરદોસી' બાગ પાંચી પોને તખ્ત પુસ્તકી કુ ઝ, સારે જાગી બધાગીરનાન મા લખેલું છે કે જ્ઞાના મદમુલ્કી મજલિસ કવિએ કિ ગેમ સમી પનાવી હતી તેથી ફિરદોસી' તખ્તપુસ્તક પૃથુ છે ફિરદોસી તુસના દાકિમના કુ મથી તુસ

ફારસી કાવ્યના પ્રાણસખા કવિ ફિરદોસી' વિષે આજે આપણે ખૂબજ અજાણ છીએ અવમાદમાં 'ફિરદોસી', કેસીદાગતરીકે 'અનગી', અને મજનકારમાં મોખ 'સા'દીનું રચાન ઉચ્ચ છે કવિ 'ખાકાની' કસાપદમાં અને અમીર 'ખુસરુ' મજરીઆનમાં 'અનવરી' અને મોખ 'સા'દીની મરોમરીમાં કદાચ આવી વાક પગુ 'ફિરદોસી'ની ખરામરીમાં હજુ સુધી કાંઈ આજુ નથી

વિશ્વના સાહિત્યમાં 'મહાકાવ્ય' ધણુ જ ઓછ છે અને એ ઓછામાં એક મહાકાવ્ય તે ફિરદોસી કૃત "શાદનામા" છે, અને એ 'શાદનામા'ના કવિ તરીકેજ ફિરદોસીને સમી દુન્યા પિછાને છે ફિરદોસીનું બીજુ મગ્ન 'સુસુર અને કુનેખા" છે ફિરદોસીએ જીભ અનેક કા થો લખ્યા છે, પણ ખરી અગરતા માટે તો 'શાદનામા'જ બસ છે 'શાદનામા' લખાવે નવ નવ સદી વિની ગઈ જાયથે તેનુ રચાન આજે જગતમાં એકુને અતુ છે

કવિ ફિરદોસીનો જન્મ તમના એક ગામમાં ફિજરી ૩૦૩-૨૪ (૯૩૫ ૩૬)ના થયો હતો

ફિરદોસી કવિનુ તખ્ત પુસ્તક છે પણ પૂર નામ તો હુસન બિન ઇન્દલાક બિન શારફ શાહ છે કેટલાક કા થો તો ફિરદોસીએ 'ઇન્ન

છોડી મજરી આને છે તપા ખૂબ આશ્ચર્યક મુશ્કેલીઓ લેવી, છેવટે કરિના ગાઇને કાઢ માઢ પોનાતુ ગુજરાત મંગલ છે આ વખતે કવિ 'અનવરી'નો ખૂબ માનમગ્નવો જોઇ 'ફિરદોસી'ને તેની સાથે મૈત્રી દરવાની ઇન્જા થઇ ફિરદોસી કવિ 'અનવરી'ની મજલિસમાં જાવ છે મવિ અનવરી તેા આથીદારો અસમઠી ને ફરખી સાથે વાતો કરી ગઢો છે તેવામાં ફિરદોસીને જોઇ અનવરી તેની મજલક કરતા કહે છે કે, "નિવાદર, કવિની મેહફિનમાં કવિનેજ પ્રવેશ મેવ ઝ" ફિરદોસીએ જગતમાં આપ્યો

'હુ થે થોડો ધંપો કવિ છુ" કવિ અનવરીને ફિરદોસીની વાતમાં મજીત ન આપ્યો અને તેની કાવ્યમંથિ કેટલી છે ને પા ખવાની ઇન્જા થઈ

"અમે તબેર એકે કહી કરીશુ અને ચોથી કહી તુ કરે તો અમં તને કવિ તરીકે ગિઝરીશુ" કહી અનવરીએ એક કહી ગાઇ 'તુ આરીઝે તૂ માન નવાશઠ ગેરાન" એટલે કે તારા માનવી શેાડી ચદ્રમાથ નથી મીજ કહી અસમઠીએ ગાઇ "સાનદે રખત ગુા નજુવદ દર ગુલશન" તાા રવન મરીખુ એકે ગુન ગુલશનમાં નથી" ત્રીજી કહી ફરખીને ગાઇ 'મજગાનન દમીકુન્દ ગુઝાઝ અઝ જોશન" અખતરમેથ વીધી નાખે એવા તારા નયન છે આ પ્રાસતી ત્રણ કહીજ મગી શો પથ ફિરદોસીએ ચોથી કહી શોધી કાઢી અને ગાયુ

“માનન્દે સનાને ગીન દર પુગન” જાણે પુરાણના જગમા ગીનના લાના આજ ફિરોસી કાબ ચકિતની ચિરોપના-અનુપમતા-મદતા

અનવરીએ ફિરોસીની મદતા પિઝાળી અને તેનું કારસીનું જ્ઞાન જ્ઞેષ તેને કારસના શાહોની ‘તમારીખ’ લખવાની છત્તિમાય કરી

કવિ અનવરી ફિરોસીને સુલ્તાન મદમ્ ગઝનવીની હજુરમા લાવે છે અને ફિરોસીના તવારિખના જ્ઞાનની તારીફ કરે છે સુલ્તાનની કસોડીમા પણ ફિરોસી પાર ઉતરે છે

ફિરોસી ‘શાદનામા’ લખે છે ૩૦ વર્ષની અયાગ મહેનતે અને ૮૦ વર્ષની ઉંમરે ૩૮૯ દિવસીમા તે પૂર કરે છે સુલ્તાન મદમ્ ગઝના વઝીર અને ફિરોસીના આશ્રયદાતા અબુલ કાસીમ અદમદ બીન અલ હસન અલમમ મન્દી મારફત આ ‘શાદનામા’ સુલ્તાન આજગ રજુ થાય છે આતમયમન્દીના ચિરોપી ધણી હોઈ, ફિરોસીને દિનાગને બદલે ફિરોસી અક્ષિમ મોકવાય છે ફિરોસી હમામમા હોઈ આવેલ ફિરોસીમાથી ૨૦ દળાર દમાબીને, ૨૦ દળાર પુકાઈ (મદાખ વેચનાર)ને અને ૨૦ દળાર ફિરોસી લાનારને વડેલી દે છે

પછી ફિરોસી આ-શાદના કિતાબદાર પાસેથી ‘શાદનામા’ બધ સુલ્તાન મદમ્ પૂર એક ‘ઉપદાસ’ લખે છે જેનો અર્થ એ છે કે “કેટલાયે વગસ મે ‘શાદનામા’ પાઠગ ઝડેમન ઉપાડી અને તે એ આશાએ કે શાદ મને તાજ બક્ષિમ કરે, પણ અતગના ખુનજ મને મળ્યા, પનથીજ મુઠીએ ભગઇ શાદ શાદનુજ ફરજન્દ હોત તો મને સેનાનો તાજ બક્ષિસ કરત, શાદની મા બાનુ હોત તો મને છુટણ મુખી સોના ચરીથી ભરી દેત, પણ નીચ કુટુમ્બના ફરજન્દ છુત્રગાનની તારીફ ક્યાથી સખી સકે? રક્ષ રવસાવેજ કડવુ હોય, પત્રી ભરેને જન્નનના ખાંચે રોપાય, ને ફિરોસના ઝાંઝેથી પાણી પવાય કે ચીર ને ચગન

યે સિઆય-ફળ કડવાજ ઉતરના ! નાપાક-જાદથી થી ઉમ્મીદો રખાય? સીદીનો રગ ધાયે સફેદ થયો સભાયો છે ?” આ ઉપદાસ કારસી આલિસમા ધણોજ જાણીતો છે, અને ઉપદાસના કવિ તરીકે ફિરોસીની તખ્તેની સ્પષ્ટી પૂરે છે તેમજ કારસી ઉપદાસક કવિનાનો છતિદાસ આ ઉપદાસથીજ દોરાય છે

વળી બીજી હકીકત એવી પણ જાણવા મળે છે કે, સુલ્તાન મદમદ દિદની સફર વખતે દિદના એક દાકિમ પર પત્ર લખે છે અને અલમમમન્દી તરફ નજર કરી પૂછે છે કે “ધાર્યો જવાબ ન આવે તો ?” અનમમમન્દી ‘શાદનામા’ની એક પકિત જવાબમા લાયે છે “અગર, લુગ્ઝ બકામે મન આપદ જનાબ મન એા ગુઝે એા મયદાન એા અફગાસી-યાબ” ધાર્યો જવાબ ન આવે તો પછી હુ છુ, સમજો છે, અફરાસીયા ને મયદાન છે” સુલ્તાન મદમદ આ પકિતના કવિ વિષે અવ-મયમન્દીને પૂછે છે અલમમમન્દીએ કહ્યું, “આ કરિતા બનાવનારો મિથારો ફિરોસી છે” આ જવાબ સાબળી સુલ્તાન ધણોજ પરનાય છે અને તુરત ૬૦ દળાર દિનાગની કિમતની નીતથી લદાયલા ૪૦ ઠેટતુમ તરફ રવાના કરે છે હજુ તો જીટ તુસમા પહોંચે તે પહેલા તો ફિરોસીના અરમાનના સમાચાર જાણવા મળે છે ઠેટ તુસના દરવાજામા પ્રવેશે છે ત્યાં તો બીજો દરવાજોથી ફિરોસીના જનાબને લઇ જતો જોવામા આવે છે કહેવાય છે કે, ફિરોસીની ખજેનને આ અક્ષિસ આપવામા આવી, પગુ તેજે તે ન રીકાગી

ફિરોસીનું અવસાન ૮૭ વર્ષની રમે દિવસી ૪૧૨ મા તુસમા થયાનું જાણવા મળે છે અને તેની કબર પણ હજુયે તુસમા મોજુ છે

જ્જાનગ લુલ્લી એ પસ્તી રૂઈ
ન દાનમ રૂઈ દરમી દરતી રૂઈ

[જગનની શુનદી ને પસ્તી વજર છે,
તાગ મર્મ નથી ઉકલાતા, પણ દરતી વજર છે]

દેહુલી-દત્તરત
જ્વાળ મુહુરુદીન
અજમેરી રહુ
વખત અજમેર
મા રતા દેહવીમા
એમના પચના
કાર્ય જ્વાળ કુતુહ

અનુવાક -

ઇસ્લામ પ્રચાર

“ તાજ ”
[તરે]

(ત્રાકથી અનુ)

દીન બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦) કરતા રહ્યા
આપનો જન્મ ઓશમા થયો હતો વિદ્યા પ્રાપ્તી
પછી બગદાદમા આવી જ્વાળ મુહુરુદીન અજ
મેરીના મુરીદ થયા અને ખિલાફત મેળવી બપારે
દત્તરત જ્વાળ છુતુર્ગ (રેહ૦) હિદમા પધાર્યા,
ત્યારે દત્તરત બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦) પણ
આપની કિયારત અર્થે બગદાદથી હિદમા આવ્યા
।યમ મુત્તાન આપ્યા અને શેખ બકાઉદ્દીન
મરીયા (રેહ૦) અને શેખ મહમુદીન તમરેઝી
મહ૦)ના મેહમાન રહી દેહવી આવ્યા અદિથી
શપે દત્તરત જ્વાળ છુતુર્ગ (રેહ૦)ની સેવા
રવાની ઉત્કૃષ્ટ દર્શાવી પરંતુ એમને ઉત્તર
।યો કે “એકામાઓ માટે દર છરી કાષ
રતુ નથી માટે તમા દેહવીમાજ નિવાસ કરો”
તથી દત્તરત બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦) વધુ સમય
દેહવીમાજ રહ્યા આપના જીવન પ્રસંગોથી એ
ના સિદ્ધ થાય છે કે શરીબન અને તરીખના
મા તારલા જેણે હિદમા હતિહાસમા અનેક
નરૂયો લીધા એની પ્રથા આપનાજ યુગમા
।ર થઈ એની રીતે કે એ સમયે રોખુન ધર્યા
નું પદ ખાની હતુ સુતાન અત્તામચ જે
જરત જ્વાળ (રેહ૦)નો અનુયાયી હતા તેમણે
જરત બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦)ને એ પદ
।રણ કરવાની વિન નિ કરી પરંતુ આપે એનો
વીકાર કર્યો નહિ અને એ પદ શેખ નજમુ-
દીન મુગરાએ રવીકાર્યું જેઓ પણ એક મહા
પુગ્ય હતા વળી જ્વાળ મુહુરુદીન અજમેરી
(રેહ૦)ના રનેહી તેમજ અનુયાયી પણ હતા

પરંતુ જ્વાળ બખ્તીયાર કાકી (રેહ૦)થી
એમને અલ્પબત્તાર દેનો એનુ કારણ એ હતું
કે જ્વાળ સાદગને સમાજનો અથાગ ગોખ
હતો અને માનતાનની મેદફિનામા વખતો વખત
ભાય પણ લેતા રોખુલ ઇસ્લામ એમના આ
વર્તનને વખોડી નાખતા બીજુ કારણ એ
હતું કે જ્વાળ સાદગના અનુયાયીઓનુ એવુ
માનવુ હતું કે રોખુન કરનામ એ વાતને પસંદ
ન કરતા હતા કે સીક જ્વાળ સાહેબને પોતાના
કરતા વધુ માનભરી દ્રષ્ટિથી નિહાળે જેથી
દત્તરત જ્વાળ છુતુર્ગ (રેહ૦) દેહવી આવ્યા
ને આપે રોખુન કરનામથી એ માનો ઉત્તેજ
કર્યો કે “બીજાઓને ઉપદેશ આપનાતઓને એ
વાત ન થો કે તેઓ પરસ્પર એક બીજાથી
અરેખાઈ રાખે કારણ કે મહાપુરુષોમા એવી
વાત ન હોવી જોઈએ કે જે વાત દુન્યાદરેમા
હોય” આપે જ્વાળ કુતુહીનને અત મેઝ પોતાની
સાથે આવવા કહ્યું આપ તૈયાર થઈ ગયા પરંતુ
એમના અનુયાયીઓએ દત્તરત જ્વાળ છુતુર્ગ
(રેહ૦)ની સં।મા અરજ કરી કે દત્તરત જ્વાળ
કુતુહીનને દેહવીમાજ રહેના હો જેથી દત્તરત
જ્વાળ છુતુર્ગ એકતાજ દેહવીથી અજમેર
જતા રહ્યા

દત્તરત જ્વાળ કુતુહીન કાકી (રેહ૦)
અને એવના સદચર કાકી દમીદુલીનને સમાજ
નો અથાગ ગોખ હતો તે એમના આ
રોખને લઈ ચિસ્તી યથમા પીરોએ સમાજને
અગત્યનું ધાર્મિક રચા। આપ્યું

હજરત ખવાળ છુટ્કર્ગ (રેહ૦)ના જીવન પ્રસંગોથી એવો પ્રસંગ નથી મળી આવતો કે જેથી એ વાત સિદ્ધ થાય કે આપ સમાજને અગમ્યના ધાર્મિક દ્રષ્ટિબિંદુથી નિહાળના હતા પરંતુ આપના મુશિંદ હજરત ખવાળ ઉરમાન હાડતી (રેહ૦) તો સમાજના ખાસ વિરોધી હતા હજરત ખવાળ છુટ્કર્ગ (રેહ૦)ના અનુયાયીઓએ એ પ્રયાસ કરી ને હજરત સુનાન મશાઈખ ને હજરત અમીર ખુશરવ (રેહ૦) એ એને વેગ આપ્યો જેથી 'આદાએ આનેકીના' કૃતિએ એ વાતનો સાફ ઉદ્દેશ્ય ક્યો છે કે 'મરગુલ'એ પીરાને ચિસ્ત કે દો રૂન હૈ, અબલ રૂન નમાઝ, ઓર દુસરા રૂન સમાઅ

ખાખા ફરીદ (રેહ૦) - હજરત ખવાળ કુલુદીન બખ્તીયાર કાફી (રેહ૦)ની વફાત ઇ સ ૧૨૩૬ મા થઇ ને આપનું સ્થાન હજરત ખવાળ ફરીદુદીન ગજેસકરે લીધું જેઓ ખાખા ફરીદના નામથી પ્રખ્યાત છે હજરત ખાખા સાદબનો મુનાન નજીક ખોટવાનમા જન્મ થયો હતો પ્રાથમિક શિક્ષા મુલાનમા પ્રાપ્ત કરી જ્યાં ખવાળ કુલુદીન બખ્તીયાર કાફીથી આપની મુલાકાત થઇ ખાલીક વિદ્યાથી પરગર્ગ આપે દરલામી દેશોની મુલાકાત બીધી અને શેખ ફરીદુદીન અત્તાર અને શેખ શહાબુદીન સોદરગરદી તેમજ બીજા છુટ્કર્ગોની જિવારતો કરી આ પર્યટન પડી આપ દિદમા પધાર્યા જ્યારે ખવાળ કુલુદીન (રેહ૦)ની ઇ સ ૧૨૩૬ મા વફાત થઇ ત્યારે આપ તેમના જ નરીતપદે સ્વીકાર્યા આપ પાકપટ્ટુ તરાગીદ લઇ ગયા જે તે સમય અભિષેકના નામથી પ્રખ્યાત હતું પોને મરણીત મુવી એટલે ઇ સ ૧૨૬૫ સુધી લાજ રહ્યા આપે જ્ઞાન ઉપદેશ ને યાદે ઇલાહીમા ઝન વ્યતીત કર્યું પગખના કાક વચન્ને જેવા કે

તવાનાએ આપના હસ્તે ઇસ્લામ અગીકાર કર્યો હતો આપની અનેક કરામતોનો લોહો ઉત્તેજ કરે છે છતાં આપની ઉચ્ચતર કુગમતો એજ હતી કે આપે પવિત્ર ને નિરવાર્ય જીવન વ્યતીત કર્યું

ખાદશાહી દરબારમા અને શહેરી જીવનના ઝડપથીથી આપને ઘણીજ ધૂણા હતી આપે ખવાળ કુલુદીન (રેહ૦)ને જેખ નજમુદીનના બખેશઓ જેવા હતા, ને જાણતા હતા કે શાહી દરબારમા જવાબી આગ પ્રકારના બખેશઓ ઉત્પન્ન થાય છે જેથી એવા કસહોથી બચવાનો એજ ઉપાય છે કે શાહી દરબારમા ન જવું જેથી ખવાળ કુલુદીનની ઝિદગીમા આપ વધુ વખત હાંસીમા રહ્યા ને આપની વફાત પછી પાકપટ્ટુમા તરાગીદ લઇ ગયા પોતે જ ગલમ નિવાસ કરતા અને જુના પુરાણ કાટ્યા તટ્યા કપડા પહેરતા અને અનેક વખત ઉપવાસ પણ કરતા આપની એ વિશેષતાથી તેમજ આપની પરહેઝગારીથી આકર્ષાઇ લોહો આપને ઘણીજ માનસરી દ્રષ્ટિથી નિહાળતા મુલાન બદ્દમ પણ આપનો દ્રઢ અનુયાયી હતો એજ પોતાની પુત્રીના સગન આપથી કર્યા હતા આપના મહાન ખલીફા હજરત કુલુમ જમાનુદીન હાસની હતા જેમના પર આપનો એટલો જયો વિશ્વાસ હતો કે કોઇ પણ ખિલાફતની સનદ એમની સહી વગર આપ સમૂર્ણ લેખતા નહિ કહેવામા આવે છે કે એમણે મખદૂમ અનાઉદીન સાબિર (રેહ૦)ની વિનાયતની સનદ દેહલીમા ફાડી નાખી જેથી મખદૂમ સાહેબે પોતાના પીરથી એ વાતની શિકાયત કરી ત્યારે ખાખા ફરીદ સાહેબે કહ્યું કે 'જમાનુદીને જે સનદ ફાડી નાખી તેને ફરી કોઇ પ્રસંગ જોગમા હું સાધી શકતો નથી મારે જાઓ દેહલીની વિલાયત તો તમને નહિ મળે પરંતુ કલ્શરમા જાઓ જ્યાં નમે ખુશાથી વિલાયત કરી શકો છો

મખ્દૂમ અલાઉદ્દીન સાબિર (રેહૃ) - હજરત મખ્દૂમ અલાઉદ્દીન અની અદમદ સાબિર (રેહૃ) બાબા ફરીદના ભાણેજ દગા જેઓ ખેતવાલ ગામમાં દિગરી સન ૫૬૨માં એટલે ૪ સ ૧૧૬૫માં પેદા થયા હતા. બાબા સાહેબે આપને ખાસ મહબ્બત અને મહેનતથી તાલીમ આપી હતી સાબિરી પથ કે જેમાં દગાએ આદમી શમિલ છે આપેજ શરૂ કર્યાં આપના જીવન પ્રસંગોથી એ વાત તરી આવે છે કે આન વધુ વખત નીમ મદ જૂન (અર્થ અશુદ્ધિ) અને દરિયસાક (લીન)ની અવસ્થામાં રહેતા હતા પૂતન અને લોક માન્ય પુત્રકામાં આપનો ઉ નેમ ધણેજ થોડો થયો છે પરંતુ હાનના ગ્રય રો અનેક પ્રસંગોમાં ઉતરખ કરે છે જેમકે બાબા સાહેબ (રેહૃ)ના પુત્રની વક્ત આપના પતિનની વખત, શેખ જમાન હાસવીનો અતિમંગ ને સહેર કલ્મશની વીરાની વગેરે વગેરે આપના અનુયાયીઓ તો આ પ્રસંગોત આપની અકિમક શક્તિનો ચમત્કાર લેખે છે ૫૦૮ દીકારો એ પ્રસંગોતે વખોડી પશુ કાંટે છે આપ દિગરી સન ૬૮૦માં એટલે ૪ સ ૧૨૯૧માં વક્ત પામ્યા આપનો મજાર શરીફ રૂળકા નિહને સહરાનપુરથી ત્રણ માર્ચ દૂર ૬ વરમાં છે અદિ પ્રતિ વર્ષે ઉર્સના પ્રસંગે સમાજની મેહફિનો, ફાતિહાખાની, ને જિકરો ફિકરોના હાવરા વાઅઝ નસીખની મજલિસો ને નાચ રંગની મેહફિનો અર્થાત કે સર્વ કષ્ટ થાય છે ને આં દસ દિવસ સુધી જૂન રંગ જામ છે આ સ્થળની નજીક આર્થ સમાજરોનુ ધુરૂજી આવેલુ છે જ્યાં જલ્લશરીઓને વિદ્યા આપવામાં આવે છે ને કૌમ ને દેશની સેવા અર્થે કુળવવામાં આવે છે

મખ્દૂમ સાદખના ખનીફ શેખ શમ્શુદીન

તુર્ક દગા એમના પછી રોખ જમાનુદીન કખીર ઓલિવા પાણીપતી થયા એમના સિવાય પશુ અનેક છુત્રો પશુ છે કે જેમનો ઉત્તેખ મિર્જા અદમદ અખતરે કર્યો છે ને એમને સાબિર પયના વર્ણવ્યા છે પરંતુ એમણે અનેક પથોથી લાભ ઉઘવ્યા છે ને એમની આત્મશક્તિની ઉન્નતિમાં માન સાબિરી પથની તાલીમને કષ્ટ લાગતુ વગરતુ નથી જેમકે શેખ અદમદ અમ્દુલ હકક તોથાર દેહલવી, શેખ હુસેન નાગોરી શેખ અમ્દુલ કુદ્દસ ગગોહી (રેહૃ), શેખ સતીમ ચિરતી (રેહૃ) શેખ જમાનુદીન થાનેશરી, કખીર મેહફી જ્જેનપુરી, (રેહૃ) શેખ મુહમ્મદ તાહી ગુજરાતી (રેહૃ) વગેરે વગેરે

મુહતાતુલ મશાઇખ (રેહૃ) - જેખ કુત્રે જમાલ અને મખ્દૂમ સાદખ હજર બાબા ફરીદ (રેહૃ)ના મદાન ખલીફાઓ હતા પરંતુ એમના સર્વથી શ્રેષ્ઠ ખનીફા સુ નાનુખ મશાઇખ હજરત નિઝામુદ્દીન મેહમ્મદે ધનાહી (રેહૃ) હતા એમના માટે એ વાત મશ્હૂર છે કે જ્યારે તેઓ પોતાના મુશિદની સેવામાં આવ્યા એ સમયમાં બાબા સાહેબે એક ખવામ જ્જેથો જેમાં આપે જ્જેથુ કે, પોને એક જાળ પથારી છે જેમાં સે કોડ પક્ષીઓ આપીને ફસાયા છે પરંતુ એમાં એક શાદગાઝ પશુ આપીને ફસાવુ છે' એથી બાબા ફરીદ સાહેબે જમને જ્જેથા ત્યારે કહ્યું કે -

“અય ખાતિરો ફિરકત વિહા કખાખ કરના સેઅમે એરતેથાકત જાહા ખરાખ કરના”

હજરત મેહમ્મદે સાદખ ૪ સ ૧૨૩૮માં નવમ્બન મુકામે પેદા થયા હતા આપનુ મૂળ નામ સૈયદ મુહમ્મદ હતુ પ્રાથમિક વિદ્યા પોતાના સહેરમાં પ્રાપ્ત કરી પછી દેહવી થયા ને દયાજ વિદ્યા સનાપ્ત કરી એ પછી બાબા

સાહેબની સેવામાં પાકપટ્ટણુ મયા વીસ વગસની ઉમરમાં તો દેવની નાવન પદ પ્રાપ્ત કયુ આપની ભક્તિભાવના અને બદગીથી આશર્પિત બાગદરી અનેકવાર કહેતા કે 'પુત્રના લક્ષણ તો મારણામાયીજ પરખાય છે' ને ખરી હકીકત તો એ છે કે જો આપનો એમનુ એ નતન તપાસીએ જે મજદૂમ સાદગ્ય ને સુઆતુન મશાઈએ પોતાના મુશ્કિલ વિશ્વાસુ શેખ જમાપુરીન હામરી (રિહા)થી કયુ 'હતુ' તો મજદૂર બેઉ મહાપુરોની ચચળતા ને હજરત સુઆતુન મશાઈખની દિમત અને એમના પાતનુ આપણને લાગે યદ આવે છે મજદૂમ સાદગ્ય જ્યારે શેખ જમાસી પાસે પહોંચ્યા ત્યારે તેઓ ચડૂલ પગ રવાર હતા શેખ સાદગ્ય આપના રવાચન અર્થે દરતાબ મુધી આગ્યા પરતુ તેઓ રગરી પરજ બેસી રહ્યા ને ચડૂલથી નીચે ન ઉતર્યા શેખને આપનું આ વર્તન ન રૂચુ પછી જ્યારે મુનામાન પ્રસંગે સંખ્યા યદ ગઈ હતી જેથી જ્યારે મજદૂમ સાહેબે સનદ પગ મહોર કરવાને માટે કહ્યુ તો શેખે ફરમાયુ "સાહેબજાન આ સમયે ચિરાગ (ખાતી) નથી સગા થતા મુધી થોભી જાઓ આટલી ઉતાવળ શા માટે?" પરતુ મજદૂમ સાહેબે એજ વખતે મહોર મારતા માટે આમદ કર્યા જેથી બેઉ ભુત્રોમાં એ પછી જીવન મરણનો વેરલાન ઉત્પન્ન થયો એથી હિરદુ જ્યારે સુઆતુન મશાઈખ કુતુબ મેખ જમાત હસીની સેનામાં પહોંચ્યા ત્યારે કુતુબ સાહેબે એમનુ સાર રવાચન કયુ ને ગોંધાને માટે એમને એક જુદો દુગ્ધરો પથ્ય આપ્યો. આપ તમા ગોંધા લાગ્યા બે મામ પછી કુતુબ સાહેબે પૂછ્યુ 'બાઈ આપને આવવાનુ શું પ્રયોગન છે?' સુઆતુન મશાઈખે કયુ 'જો આપને એ પાતની ખગર ન હોય તો હુ કહી દઉં' કુતુબ સાહેબ એ સભળી

મોન થઇ ગયા એ માસ પછી ફરી પાછો એજ પ્રશ્ન કર્યો ત્યારે પથ્ય એજ જવાબ મળ્યો પછી કહ્યુ કે "વાર ત્યારે સનદ લાવો" કુતુબ સાહેબે એ પગ લખી આપ્યુ -

‘હજારા દરદો હજારા સપાચ,
કે જોહર સપુર્કમ બે જોહર સનાચ’

એ પછી આપ દેહની પધાર્યા અને શહેરની બહાર તથા ગાઈનના અતરે નિવાસ કર્યો આપના ફકીર મિત્રો દ મેશા ત્યા આપની મેવામાં હાજર રહેતા આપના વિશેષ લક્ષણોમાં એક ખાસ વિશેષતા એ હતી કે આપ ધણુજ ઉતાર હતા. હજારો માણસો આપના દરતરખાન પર ખાહ બેતા તેમજ આર્થિક સહાય પથ્ય મેળવતા આપના મુરીદોની સખ્યા અસખ્ય હતી આપને જે કંઈ બેટના રૂપે પેસા ટકા આવતા તે આપ તરતજ ખર્ચ કરી નાખતા આપને પોતાના જીવનમાં જે પેશન ને માન પ્રાપ્ત થયુ છે તે દિદુરતાનમાં ખીમ ગ્રાઇ સાહેબે તર્કીકત ભુત્રોને પ્રાપ્ત થયુ ન હોય મોટા મોગ અખીર ઉમરાવો અને આમ જનતા આપની મુરીદ યદ હતી ને બાદશાહ પથ્ય આપનુ ખાસ માન સખતા હતા આપનો આરભિ સમયનો જમાનો શુતામ વશના બાદશાહોનો હતો પછી ખિતજી યુગ આવ્યો અલાહિદીન ખિતજીના પાટી પુન ખિતજીખાન આપનો મુરીદ હતો કે જેને મનેક કાફરે અમ કરી અલાહિદીનના લઘુ પુત્ર કે જેની ઉમર નાની હતી, અને જેનુ નામ સાદિકખાન હતુ તેને ગાદીએ બેસાડ્યો તે પથ્ય આપનો મુરીદ હતો પરતુ અલાહિદીનના ત્રીમ પુત્ર કુલ્શુદીન મુખારકશાદ મનેક કાફરને ફતલ કર્યો ને પોતાના ભાઈને ઉનાગી પાને ગાદી પર બેઠો. કુલ્શુદીન મુખારકનો યુગ અંધારી ને બદમારી માં મગદર છે બાદશાહ પોતે સ્ત્રીઓના વેશમાં આભૂષણો અને અવકાશ પહેરી દગ્ગા મા આવતો અને દરબારના મરકના કાક લાટ, દલાગના આગ-દાર પુરોની મરકી કરતા. [અપૂર્ણ]

બલાઓ વારતી આવી!

[ભણીના શાસ્ત્રીય અક્ષરકાર 'કલ્પીમ' વાહિગીતા આ ચોથા
નવશીનની મુજબતીઓને ઓળખ આપવાની ન હોય-તત્તી]

કેાઈની માન મારા દિલ મહોં જાપ મારતી આવી,
અટકા દિલની અતે જીત મધ તે હારતી આવી

જવાની રૂપની કયા પ્રેમને મજુકારતી આવી,
ઉલ્લસતા નિજના જોખનને અરે! શયુગારતી આવી

કાઝા પશુ જાન લેવા આવી તો પડારતી આવી,
મને વિશ્રામ મૃદમા લઈ જવા સત્કારતી આવી

ચમનમાં પુષ્પના શાવિ વિસર્જન પર રૂદન કરતા,
ઉધા ઝાંઝાના શીતળ અધુ-બિદુ સારતી આવી

નિહાળી પથ પર મારા મગેમા જોમ ને ચેતન,
નિહટ લેવા મને મજિન ઉતારી આરતી આવી

હૃદયની બેટ મે મરણે ધરી તે દામ સગ દિલના,
કયા સત્કારતી આવી અદા હુતારતી આવી

તસવુરમાં બૂટી મે ચડેલી જોઈ જાનિમરી
નિરાશાઓ મિનન-આશાને મુજ વિરતારતી આવી

ચમન તારાજ, મુનનો દામ, વહીવટ જાનખર ફેરે,
વસતા જુવજુવની આવી અનદાને ધાગતી આવી

ખંચો લાચાર નાવિક મધ્ય દરિયે જ્યા તરજોયી,
અરે! ત્યા મારી દિગ્મન નાચડી હકારતી આવી

હું આવી તેમની મેહરિનથી કહેવાને મથે ખાલી
પછી આશાઓ આવી સ્વપ્નમાં ઉજવાતી આવી

સુખોમા નાખવાને ધૂળ માદી જૂન કુખ ફરી,
જખી કુર્બાનની મુજ કલ્પનામાં તારતી આવી

ફોળે તો કેમ "મિસ્મિલ" રૂપનું દર્શન ફોળે મુજને,
અણઓ મારા નયનો પર બલાઓ વારતી આવી

["મિસ્મિલ"]

[ધોસાજની]

દિલના દાન પર

(યુવરાતના બે જાણીતા ગદ્યકારે જનાબ 'અસર' સાહેબી તથા 'સીરતી' સાહેબની આ સચુક્ર પ્રસાદી મેળવવા બદલ 'કારવા' અતિ હર્ષ અનુભવે છે)

—તત્ત્રી

આશા રહે છે દેશને એના જ્ઞાન પર,
નાવિકને હોય જેમ ડાંગેસો સુખન પર

પ્રેમી જીવનમાં એક નિરાશાના કારણે,
વીત્યા અનેક પિતકો આશાની જનન પર

હસવામાં એની આખથી આશુ સરી પડે !
વર્ષાની સાથે વીજ પડે મારી જનન પર !

એ પશુ નિશાન ખાધી ગયું ? હોય ! એમાં શું
આશાનું તીર પાછું ચડાવો કમાન પર

અફસોસ એજ છે કે તને કંઈ પડી નથી,
હું દિલની વાન નાખુ જન્મ કોના કાન પર

આશાઓ એની યાદને દિલમાં સનાવો કા ?
એવો સીતમ કરે છે કેંઈ મેદમાન પર ?

એ શુર કે 'તાકો દિવ' ને 'જીમર પર' એજાય છે !
દેકો નયનના તીર જાગ્યર નિશાન પર

તાગ વિગ્દમાં હોય શું ? બીજી તો કંઈ નથી,
એક તાર નામ છે જે રહે છે જાગન પર

કુર્માન તારા દિલને કરી દે તું 'સીરતી'
આધાર પ્રેમનો છે 'અસર' દિલના દાન પર

—'અસર'—'સીરતી'

વર્તમાન તુર્કી વિષે કંઈક

[“શાન્ત”]

(‘ મુસ્લિમ રેફ્રેન્ડસ યુનીયન, મુબઈ તરફથી “ હરવામ કનબ ” મા નામ પર તુર્કી કોન્સલ જનરલ તથા તેમના મહોરદારને વા ૧ -૮ ૪૩ ના રોજ ન્યામ રજુ આપી તુર્કીના હાલદવાલ” જલાવવા વિનંતિ કરવામા આવી હતી પ્રાથમિક દુક બાદલ બાદ પ્રશ્નાના જવાબરૂપે વાર્તાલાપ થયેલો તેની વિગત નીચે રજુ કરી છે આગ્રહ છે કે વાચકગણનો આદર ખામચો લેખક)

“ઉસ્માની ખિવાનુત”-સાનસી વર્ષ અગાઉ રચાવેલી, લારથી તુર્કી જાહેર થયુ ૪૦ વર્ષ પૂર્વે બા કન પુદ થયુ બાદ ઓસનું પુદ થયુ લાઇ એક અનિર્વાર્ણ વ્યવસ્થા થઈ પડ્યો ગત મહાયુધમા હાર્યા બાદ ઉન્નતિની કાંઈ આશા ન રહી માત્ર કમાન અતા તુર્કની જોહમતકરી અને કુરઅ દેશીથી હાનુ તુર્કી બન્યુ

મુસતાત અ હુમીદ ખીખના સમયમા સુધારાનો વિચાર અમનમા ન આવી શક્યો કેમકે ધાર્મિક સત્તાધિશો મુસ્લા રિગેરેનુ જોર બહુ હતુ સીટીલ યો ચનાવે અશક્ય હતુ તેમજ તઓના સામે કેસ ચનાવેા મુશ્કેલ હતો

તુર્કીશ નેશનલ એસેમ્બલીમા સૌથી પ્રથમ ગાજપ ને ધર્મને અલગ કરવામા આવ્યા બનીશનો મોબો ને દગજો દવા તેવાજ રહેવા દીધા માત્ર ૨૦૮ના કામકાજમાથી તેની દખાન દર કરી

તુર્કી મા ઇસ્લામનુ ન્યાત-રાન્ય નર દુધી કરી દખલ નથી ચોનચોનાની ઇન્જ મુજબ નમાઝ રોઝા સૌ અત કરે છે ફક્ત ઇસ્તિસ્નાતમા ૧૭૦૦ મરજદો છે તેનુ સમાર કામ દેખરેખ ગળ્ય તરફથી છે એસી ટકા મુસ્લિમો ધર્મચુસ્ત છે નમાઝીઓથી ફેરીઓ પશુ ઉલરાઇ જાય છે કુરઆન શરીફની લીધી અગળી પશુ છે મગવડ ખાતર રોમન લીધી

દાખલ કરવામા આવી છે અગાઉ અક્ષરશાનતુ પ્રમાણુ ૨૦ ટકા હતું રોમન લીધી બાદ ૪૫ ટકા થયુ છે શાગામા રોમન લીધી ચાને છે

ઇદની ચાર દિનસની રજા પાગામા આવે છે મુદરમમા પદરમીએ રજા પાગે છે આઝન તુર્કી જબાનમા દેવામ છે વાએઝની છુ છે પશુ પ્રથમ મલુગી લેતી પડે છે

કેળવણી-પ્રાથમિક શાળાઓ બાદ ચાર વખતો યુનીવર્સીટી ઈર્સ છે મીલીટરી શિક્ષણ ફરજવાત છે સર શિક્ષણની પ્રથા છે મફત કેળવણી મળે છે માત્ર ખાના પીના તથા ખીજા અર્થો વિદ્યાર્થીને શીરે દોષ ૬ ગરીબ બાગ ઝાની કેળવણીનો અર્થ રાત્ર આપે છે

દેશની આબાદી તુર્કી ખેતી પ્રધાત દેશ છે સરકારી મારીફાની બધી જમી. છે ખેડે તેની જમીન જમીનદાર પ્રથા નથી જાતે ન ખેડી શકે તો સરકારને વેચી નાખે ઉલોગો સરગર દરતક છે મારકુતના ૫૫૦ ૩૧ ૭૫) હોમ છે પ્રમુખને પાઉન્ડ ૧૨૦ ૦) માસિક મળે છે સરકારી નોકરો પાર્સીઓ ચાર ટકા વેર રેફ લેવાય છે ખીજા બધા પ્રમાણુસર આનક-ગેસો છે ૨૦૮ કેપીટલ નામે છે તર્કીખ તર્કીઝમ છે ત્યા બહુ માવદાર નોકો નથી સામાન્ય મધ્યમ વય આમ રીતે ધણો છે ફરકને ચોખવું રંગાનું એકા નાનુ ધર ગાય કે જકરી હોય છે ગામજા અધુક લધુ આના છે તુર્કીમા ધરકામ માં નોકરની પ્રથા નથી સ્ત્રીઓ ધરકામ કરે છે નોકર બહુ મોથો

પડે છે દરેકના એ પાઉન્ડ આપવા પડે છે
“નોકર કે માલીક” શ્વેતિ ત્યા નથી

આમાશુક સ્થિતિ - ગુન કરનાર દ પતિ
મ્યુનિસીપાલિટીમાં નામ વખાણે છે આદ વનદગ
રીતે છાપવામાં આવે છે યોગ્ય દિવસે પછી
“લગ્ન ઓશીસ”નો કારકુન લગ્ન સાક્ષીની
રૂબ કરી આપે છે ધાર્મિક નિધિની ધ્વજ
પેપ તેા લ્યારવાદ કરી શકાય છે સ્ત્રીને વાગ્યો
ધણીની અર્ધી મીલકત મળે છે પરિવારના પુત્ર
પુત્રીઓને આકાશની મીલકત મળે છે

સ્ત્રીઓનું સ્થાન - કેળવણી બાદ જગતે
મળતા પુરુષોના શ્રેયમાં સ્ત્રીઓ આવી છે
સાગમાં સાગ સ્ત્રી વધીને છે, સ્ત્રી શક્તિ છે
એર પાપસેટ પથ છે ઓરિમ કામ, ચોરટમેનનું
કામ સ્ત્રીઓ કરતી હોય છે ગેરી જગનાર
પથ સ્ત્રીઓ હોય છે કુદ દરમ્યાન પચીસ
લાખ પુરુષો રોમથેના રહેના તેમની ગેર દાજ્જ
રીમાં સ્ત્રી, પોતાનું ખેનર એડતી, આગાને
સલાખતી અને છવનની બીજી દરજ્જે આવ
કરતી રહી આ સન્નેગોના લીગે પરદે પાળવો
અમવડલથો દતો દજ પથ કામ સખી કુદ-
બની સ્ત્રીઓ પરો પાળે તો કાવલની કાષ
મના નથી સ્ત્રીઓ દેટ પછેરે છે તે પથ
પસદગીની વાન છે તેમાં રેટ તરફથી કાષ
પ્રયોજન મળેલુ નથી સ્ત્રીઓ દ્રામ કડકટર
છે મોટર ચલાવે છે, અને લાજ દરમ્યાન
પુરુષોનો ખમે મેળવી જુડી ગલ્ફનો અને
બદુકાથી લાખ લડી છે તેના દ્રવ્યને છે
સ્ત્રીઓ રમત મમનને બદુ પસદ કરે છે અને
અખાગવાજ સ્ત્રીઓ ધણી છે ગરતોની લરિ
કાષમાં પથ માખરે રહે છે

દેશનો વલિવટ - રીપબ્લીક સરથા ચનાવે
છે ર૧ દકા બીજી લઘુ નિઓને પથ દકા
છે જ્યુ, બાર્બનીયન ન ખોરતીઓને લકકગ
હોદા, રાગદાગી દોદા, મીસીટરી રકુનમાં દખન
નથી તે નોખ મુસ્લિમ તુર્કી અને પત્ની

શક્તિ નથી, ન તો તુર્કી પુરુષ જ્યુ આર્મી-
નીયન કે ખોરતી સ્ત્રીને પ છી શકે છે

હી હી મુસ્લિમો અને તુર્કી - ખીનાદ
તમા હિહી મુસ્લિમોની આથિક સગીન
મદદની રૂએ તુર્કી પ્રજા તેમની ઋણી છે
મિત્ર તરીકે દરજ્જ બજારી તેના આભાર માને
છે હિદના મુસ્લિમોને લગતી બાનતોને તુર્કી
અખાગરો છાપે છે હિદના મુસ્લિમો આઝાદી
બળવે એમ તુર્કી ધરૂ છે પથ કાષના વગના
ઝલ્લામાં તે પડના નથી માગવુ

શહેરી લોક - કોઈ પથ શખ્સ જે તુર્કીમાં
પામ વર્ષ વસગટ કરે તો ત્યાનો તે શહેરી
તરીકે લોક મેળવી શકે છે મુસ્લિમો માટે
પોલીસ તેમજ સરકાર બનતી સગવડ આપે
છે બાકી સાધારણથી માડી ખર્ચાગ દોરેતો છે
ત્યા રહી શકાય છે લગાધના સમયમાં ત્યા પથ
કાષી ખાડ નિગેરમાં રેશનિંગ છે દરેક બાગક સ્ત્રી
ને પુરુષ દેશાભિમાનથી છલગી બચર કરે છે

હાનના તુર્કી પ્રમુખ ધરખત ધનુન બદુ
ધાર્મિક શ્વેતિના છે

‘કારવાં’ એજન્ટસ:-

- (૧) મેમર્સ લિમ્બાડા એન્ડ કુા
પો બોક્ષ ૭૬૩૬, જોહાનસબર્ગ
- (૨) મેસર્સ તન્ના ન્યુસપેપર એજન્ટ્સી
નાનકવાડા, કરાંચી
- (૩) ઓસમાનીયા ટ્રેડિંગ કુા
ન્યુસ પેપર એજન્ટ્સ, રાણાવાવ
- (૪) મેમલુ ઉરમાન ઈબરાહીમ
કમલાની લીડ ગેન, રસકસની હુમને,
ભુજ-કરજી
- (૫) અ મત્તાર ઈબરાહીમ
ખુરેગી ચોગ, વેરાવળ

લલિત કળા

[એક નિવેશન]

અનુનાક

‘દ્વાશિમ’ દીમાય

(ગત કથી ચાન)

હિન્દુસ્તાનની સંગીતકળાની દશા તો એના ધીમ દર્દનાક છે. દિદની સંગીતકળા કે જે એક વેળા પ્રાર્થનાનું એક અંગ હતું અને પ્રાર્થનાની આર્પનાની બળા આપતોની કૃત્યના (ખાસ કરીને હિન્દુસ્તાની) દેવતાઓ સમક્ષ દીનતા અને નમનનું પ્રદર્શન છે આ માને બળ આપનાર સાધન નથી એને સંગીત કળાના તમામ મર્મો અને રહસ્યો એજ ધીની આસપાસ ધૂમતા રહે છે. હકીકત એ છે કે હિન્દુસ્તાની સંગીત પ્રાચીન યુગના જીવનનું પ્રતિબિંબ છે જ્યારે ઇસ્લામી દેવતાઓની વધુ સમીપ હતા તે સમયના મુશ્કેલી દેવતાઓ પ્રત્યે જે આરથા ધરાવતા હતા તે વર્તમાન યુગમાં ક્યા છે ?

પ્રકૃતિના ચિન્તે તડકો નીળું વિજળી આકાશ અર્ધનિને તેઓ દેવી રહસ્યપૂર્ણ સમજવાને લાગ્યાર હતા કેમકે ત્યારે માનવજાતિએ એના પર અધિકાર જમાવ્યો ન હતો સામાયિક દેવતાઓ એ શક્તિ ધરાવતા એટલેજ દેવતા હતા તે કાગે ઇસ્લામ મળ્યાર હતા કે પોતાની સંગીતકળામાં એ શક્તિઓ રદામે પોતાની વિવશતા, દીનતા અને આધિનતાને રિખમર કરે હિન્દુસ્તાનની તમામ સંગીતકળા અને નૃત્યકળા દેવમાનાઓ સાથે ઓગ્રાણ છે

એના તમામ મુખે રહસ્યો મર્મપૂર્ણ સકેનો અને એના પ્રાયેક જાનોમાં વિરે વા માનવીની સદાપતા દીનતા, વાચારી અને દેવી દેવતા એના ઉપનું આર્થિક પ્રગટ કરે છે એ સંગીતમાં ઇસ્લામ પોને એક તુલ્ય અંગ છે તમરાગણીના રવરેષો જુઓ એક પ્રમારની કોમળ લાણતા તો છે કિંતુ પ્રભાવ કે આકર્ષણ કરે એવું કોઈ ચિદ દેખાતું નથી ક્યાકે કોઈ લનતા અપાના પુષ્પોની દારમાળા પહેરોને વીણા વગાડી રહી છે તો કોઈ ઝગ

ધારી જોગી જાળામાં સર્પ નિલાળીને ખાનમન છે છુદ એ રાગણીઓની અસર નિદાગો ખમાયની એક નિશિષ્ઠ પ્રકારની છરા નિદાગની વેળા કેલનની મગની પહાડીરી દરપૂર્ણ મીઠાસ સરગની નિખાસ એ બધુય છે નથી માત્ર બગદારી તરત અને ઉચ્ચ દામ ભક્ત જના માટે ખાનમગન ધવાતું આ એક સુદર સાધન છે કિંતુ એ નિયમબદ્ધ આધારોના મર્મો અને સકેનો હમાની જિદગીથી એટલી હદ વેગળા થઈ ચૂક્યા છે કે ન્યા લગી આપણે પોગે જુમમાળા દશાએના મુતપેળાની જેમ જીવનથી અવિધન ન થઈ જઈએ જેના જીવનનું એ સંગીત પ્રતિબિંબ પાડે છે ત્યા લગી આપણે એમાથી મના રવાદ મેળવી શકતા નથી ક્યાકે ક્યાકે નિશ્ચિન્યાપી અસૌના ઇશાવ આપણા સંગીતમાં મોજદ છે પ તુ એના પ્રગટિકરણ મટે એક નિપૂણ સંગીત કારની જરૂર છે અને આજનાં ચાતાર જુમા એવા સંગીતમગેનો દુ કાગ છે

એ સંગીત જીવનની રસાકસીમાં આત્મ જાનની પરિપૂર્ણતામાં આત્મા અને નિમગની જામતિને લાખમગક તો શુ નીવડત અનયમ મુનાઓની એક મા પનિક દુયાની આનંદનું અદિશ્વ જરૂર પીરવાવે છે એવા પ્રકારની પીગે દરવાદી કળા સબધી અલનામાં ઇકમાન

કહે છે—

“નાતવા નોઝાર મી સાઝો તિરા,
અઝ જહા બેઝાર મી સાઝો તિરા,
સોઝે તિલ અઝ દિલ જુર્મ ગમ મી દહદ,
ઝહર અદર સાગરે જમ મી દહદ.”

‘કારવા’ તો એગ સગીતનો રસિયો છે કે જે પાક લણતી વેળા ખેડુતની દાતરડીની મળિ પીર સૈનિકની તદ્દારની જેમ વેગવાન બનાવી દે, જે શુભ શકિતઓને ઉભારીને આવાઝના કિનાર ચલાવશે એક નૂતન જગતની રચાપનાનો સદેશ અને તેના વિજયની સ્થાપ સભાગાયે

જે કે હજુ દિદમા એ પ્રકારનું સગીત જન્મ્યું નથી એ નિર્નિવાદ છે કિતુ હું એટલું તો અવશ્ય કહીશ કે કેટલાક પગળી ગીતો નિયમ, પ્રેરણા, અને જીવન પોષક તત્ત્વો મહીત શબ્દોની એક રિશિષ્ટ રચના અને અતરંગા ઉણમ્માયો ઉદભવના બાવોને પ્રગટ કરવાની એક અનોખી લાક્ષણિકતા ધાવે છે અને એ સભળાને મને દમેશા એમ લાગ્યું છે કે હાથ પગની શિથિલતાને ચચળતામાં પરિવર્તવા સાથે એમા જીવનના પ્રનો સાથે ગાય બીડવાની હાકલ પણ હોય છે

(મુઝરાનીમાં પણ આવા કેટલાક ગ્રામ્ય-ગીતો છે જે સાબળાને આપણે કહીક જીવન તરન મેળની શક્તિએ છીએ અનુગદક)

સગીત કેવું હોવું જોઈએ? એ અ’નામાં ‘કારવા’નાં મુખે સાબળો—

ખુલ તો જાના હય મુઝન્નીએ અમેઝરએ દિલ,
ન રદા જિદા વ પાઈન્દા તો કયા દિલગી કુશ્દ,
દે અબી સીનએ અદલાકમે પિન્દા વોદ નવા,
નિરશી અરમીએ પીગર જલે ગિતારોઝા વજદ,
નિરશી નાસીગને આદમ દો અમેઝાઈએ પાક,
આર પેદા દો અવાઝીએ મકામે મદમ.”

સાંદોના તરીકે વેગથી જીવનની ઉજાગાર મિન્દો જેવી રીતે ઉત્પન્ન થાય છે એનું

સર્વશ્રેષ્ઠ ઉદાહરણ કારવાનું તે પ્રેરક અને પ્રાણવાન કાવ્ય છે જે અદ્ધગાનેનું લાક્ષણિક ગત “વા કુરમાન”ની ધુનમાં ને લાગમાં લખાયું છે

“રમી બદલે રામી બદલે બદલા દિહુત્તાન,
તુભી અય ફરજદે કહરતાન અપની ખૂદી પેદયાન,
અપની ખૂદી પેદયાન એ ગાદિલ અદ્ધગાન!
માસમ અચ્લા, પાની વાફર, મિટીલી ઝરખેઝ
નિસને અપના ખેત ન સીયા વોદ કયસા દહકાન?

અપની ખૂદી પેદયાન એ ગાદિલ અદ્ધગાન!
ઉચી નિરશી લદર નહિ હય વોદ કેસા દરિયા,
નિરશી દવાએ તુન્દ નહિ દે, વોદ કેસા વૂફાન,
અપની ખૂદી પેદયાન એ ગાદિલ અદ્ધગાન!”

નૃલકળા પણ સગીતની જેમ દેવતાઓના જ ચણે ધરાઈ છે બોધ પોતાના શિક્ષણ અને પ્રચાર કાર્ય અંગે વ્યાખ્યાનો આપતી વખતે હાથ અને પગની આગળીઓના દલન ચલનથી જે કામ લીધું હતું પ્રાચિનકાળના નૃત્યકાળના વિશારદોએ બોદતી એ સમજુતી આપનાના હાવભાવના અર્થો અને મર્મોને એક શાસ્ત્રીયકળા બનાવી લઈ પોતાના શરીરના શક વળાકની છુન્વા” એ ઇશાગઓ પર નાખી અથવા દિદુ દેવતાઓની પ્રતીક આકર્ષક પ્રજ્વલિતઓને નૃત્યોનો સ્વાગ પેદાવવાનો પ્રયાસ કર્યો એ કળા પણ આપણા જીવનના દરેક પ્રજ્વળી અવિષ્ન રહી. પ્રાણી નકામી અને હાજર સુતી બની ગઈ છે ન તો એ નૃત્યની ચેષ્ટામાં જીવન છે ન એવા અર્થો જેના મર્મોથી આદિમક રમાસ્વાદ લઈ શકાય નૃત્યકારના હાવપગની ચેષ્ટાઓ અને શરીરના વાકવળાકો કશાય અર્થ કે પ્રજ્વળ મિના બુચિ-તિઓની આદુનિઓની પડે એક પછી એક થયે જાય છે એ સાચું છે કે કેટલાક જાતીની નૃત્યકારો તેના નૃત્યમાં પૂણી પ્રજ્વલિતઓની એવી સચિટ રજુઆત કરે છે કે આપણા

જીવનના પાયાના પ્રાણો ને એમાં અગ્રી છે
કિંતુ એવા દાખનાઓ ઘણા એવા છે 'ધક
પાન'ની વાણીમાં—

જેમ દૂરપકે લીરે રસસે પદનકે ખગોરોએ,
રહકે વહસમે દે અરમે કરી મુલ્લાલી
સીલા હસ રહસકા હૈ તિરન હીયે જામે દહન,
સીલા હસ રહસકા દરેરેલી વ રાહેનશાલી

જ્યારે સૂત્રાન દુસેનના દરનારમાં ચિત્ર
કળાના યુગ રોધાર મથો લારે એહુઆદે હીજા
ધનની સુભવા રંગોનુ ચિત્ર હતી લેનાર
મિથ્યો એ કળાને કદાચ ચિકિત્સાવામાં સંગીતા
મેળવી ને દરબારી જીવનના સામાયિક પ્રસ
જોના ચિત્રો હતા અથવા ધરાવી કુનવાલીમાં
મિત્રોની મરતીઓની ચેહરિનું ચિત્ર

જ્યારે દુમાર એ કળાની કનમ સાથે દિદ
આવશે તો મોગન ચિત્રકળા પશુ એજ દરખા
આવી બધ તક્રિયત માન એટલેજ હતો કે
કળાની કળામાં આ કૃતિઓ લેખના લોકોથી
કોરી હતી

કિંતુ મોગન ચિત્ર ગીએ એ જાનાઓને
ચિત્રોમાં-મનિર્માણી કરવા સાથે કેટલાક પ્ર
ણીઓની તરફથી વિશેષણ ઉત્સાહ મન્દુર
ચિત્રો અપ્યત આકર્ષક છે આમ જણ એ
મોગન કળા પશુ દરબારી વર્તુળમાંથી બહાર
ન આવી ન કહિ એને જનસમુદાયની હિમ્મતોનુ
રૂપાતર કરવાની તક સપડી

રજપૂત ચિત્રકારોએ મોગન ચિત્રકળાની
સાથે સાથે કઈક નડીનના ઉમેરો જેને પટલાક
અંજો અસાલકો (Syalak)નુ ઉપનામ આપી
એ પ્રત્યાધાતી નરવને હુપારવા ચાહે છે એ
કળાકારોએ સામાન્ય રીતે આજના દિનનોની
તસ્વીરોની જોખપાક અદ્ય કંવાને બદલે જે
સમાજની હાલકોતો પ્રતિબિંબ ખાલી હતી
યોનાના મુખ હિંદુ દેવમાળા પ્રતિ દેરવી લીધું

અને જે સગીનમાં બનુ હતુ તે ચિત્રકળામાં
પશુ એનુ પુનગતન થતા લાગુ પા
કુખ્યના મુખ્ય ચિત્રો દેવમાળાની પ્રસિદ્ધિઓના
ચિત્રો, રાજરામણીના રવરોએ એ રજપૂત ચિત્ર
કળાના વિશિષ્ટ વિષયો છે આપણી કળામાં
આ પાછા દાવળી જીવનમાં મુખ્ય રેલી લેવાની
એક મર્યાદા સૃષ્ટિમાં સચવાની દેવ નરો પડે
છે તે ચિત્ર જામાં પશુ કેમ નરો ન પડે!
પરિણામે આજ સુધી આપણી ચાહક વિષયોની
હલેથી આમળ આવી શકી નહિ મધ મોગન
કળાના રજામીત તત્વોનો પ્રસાર કે મધ
રજપૂત સામાજીક ભક્તિભાવ અસીને પ્રસાર
સક છે કિંતુ આમ ધર્મના જીવનની સમીપ
આધુનાની અથવા એને રવરોવાની કોઈ કળા
કાર કેસિત કરતો નથી તેજ સાધુઓના મંદોનુ
ધાર્મિક વાગવરણ તેજ કવિના થતી અન
આમશના જન્મ ત ક્યાં વારવિવરના પ્રચારી
એવવાઈના ચિત્રો કળામાં પશુ નખરીખ
જોતમોત છે

'કોરના' આ જમિનમાં એ તરફ ઉદારો -
કરો છે—

કિસ દરજે થકા આમ હુઈ મં તખતુલ
દિલી બી ફિરંગીઝ મુકદ્દિલ" બજબી બી
મુલકા તો ચેલી અમ દે કે હિસ મેરકે બેહદા
બો બેર દે મશરિક હા મુરર બકરી બો
માલુમ હે જે મહે હનર તેરે કમાનાત
સનનલ તુને જાગી હૈ પુરાની મી નહ બી
ફિતરતકે હિખવા બી દે હમા બી હે તુને
અલ નચે ફિતરતને દિખા બપતી ખુરી બા "

સ્થપત્ય કળા ચિત્રે કશુ નહિ શુ
કમકે એજ એક કળા છે જેને મુસામાનેએ
એની પરિપૂર્ણતાની રોને પસંદ કરી છે એ
અજોડ અને એનમન છે જે દિવસ પર
એક સિનુત નિનક હખી જો છુ

(સપૂર્ણ)

● એકના પાપે વહાણુ ડૂબે તો ત્રણના પાપે શું ?

(મઝલ મરણના છેલ્લા મુગાઈરામા જે રક્ત થયો હતો તેથી સાબ પામીને એવા ગાઈરો ઈશ્વર પકડે એ હેતુથી એક પ્રેમકે આ કાવ્યો મોકલાવ્યા છે)—તત્રી

ગુર્જરગિરાનો ગઝલકાર !

હુ ગુર્જરગિરાનો ગઝલકાર છુ,
સરાખી, કબાખી છુ ઝખખા છુ !
ઉંઘાસો! નિલાસો! ખીસસી કપિ,
ખીભસ, નગન-કાવ્યો હુ રચનાર છુ !
રગીચો, દગીચો લગીચો ખની,
તરગો હુ તફ્ફી કરનાર છુ !
કપાનુ, ને કાપુ, ને નાચુ સદા,
હુ હીનકણી સાથ રમનાર છુ !
હુ ખીમાર યજને બન્યો મમ પગ્ગત,
ખરે! રહેજ પર હુ લયનાર છુ !
હુ કાજો, ઉકાજો રે નાનો છુ નગ,
હુ ધીરે ધીરે રિય પાનાર છુ !
બન્યો યજુમેગામા સરકસનો ખેન,
ખેનાડી છુ હુ ખેન રચનાર છુ !
જુઝમે જો દીપક તો અધમારમા,
લઈ 'દૂગડૂગી'ને બજનાર છુ !

શું કંઠ ? રે! શુ કંઠ ?

ઉર્મિઓની યજ મજારો શુ કંઠ ?
પુષ્પ વિજ્ય કટકનો ભારો શુ કંઠ ?
'દુદ'થી પાડ્યો પનારો શુ કંઠ ?
આશનો તટગો મિનારો શુ કંઠ ?
છે પ્રદારો પર પ્રદારો શુ કંઠ ?
ખાડણી ખુદે ખુમારો શુ કંઠ ?
જીભ લયડે છે વનારો શુ કંઠ ?
સર્મના યોગમ પ્રકારો શુ કંઠ ?
બાગ્યનો દૂબ્યો સિનારો શુ કંઠ ?
આરાગ, ના કાઈ આરો શુ કંઠ ?
શી રીતે કરવો મુજારો શુ કંઠ ?
યજ ગઈ મોટર ખટારો શુ કંઠ ?
મર્મ છે રૂના—મજારો શુ કંઠ ?
'દૂગડૂગી' યજ ગઈ નગારો શુ કંઠ ?

‘દૂગડૂગી’ (સુખ)

રાણી સુગંધા

અનુવાદક

‘સામેલ બકીસી’

(આ વાર્તા, કાશ્મીરનો એક હૃદયદ્રાવક
ઐતિહાસિક બનાવ છે એનું હુંક વલન કલ્પનના
પ્રખ્યાત પુસ્તક ‘રાજ તરંગીની’ ઉપરાંત મોવાના
સુહ્રુમહુદીન સાહેબ ‘રાંક’ કશ્મીરી ફાન
‘વારીએ કરમીર’ અને બીજા પુસ્તકો માં)
છે પરંતુ હવે સુધી આ વાંચને કોઈએ
સચિરતા રજૂ કરી નથી)

મૃગ જેવા નયનોવાળી સુગંધા દરવ
પ્રદેશના રાજ્યકર્તા રજામીરાજની સુદર અને
સુકોમળ પુત્રી હતી એના રૂપાના ચહેરા ઉપ
રથી મદભરી ચુનાતીના મરતીમાં આકર્ષણ
એવી રીતે જતકતા હતા જેમ આદની નાતમાં
પ્રકાશિત ચંદ્રના નાતી કિરણો નારીના શિનળ
વાયુને ઘીરતા ઉધાનોમાં નૃત્ય કરવા લાગી
જાય છે એનું સુકોમળ રાસીર કાંઈ પ્રયુક્ત
પુષ્પની પેઢે નરમ અંતે નાજુક હવુ એના
શાન સુધાનીની ઉગ્રતાથી તમતમી નહા હતા
એના ધુધરમાલા સ્થામ રેશ કલાપ જગત માટે
એક અજીમ આકર્ષણ હવુ એના ગુનામની
પાખડીઓ જેવા હોડ જેના ઉપર એક ચિત્ર
કાંઈ મુરકાદાદ દરદ મેરા તમતી મેલી અત્યંત
ચિત્રકર હતા

કાશ્મીરમાં રાજા શકરવર્માને સુગંધાના
અસાધારણ સૌંદર્યની પ્રસશ્ન સાંકળીને તેને
પોતાની બહાવી રાણી બનાવી લીધી પરંતુ
સ્થિતિ આશાથી વિરુદ્ધ બાક મહા કિરમતે
સુકોમળ રાણીને કુળના દર્માંના ધોષી દીધી
રાજા શકરવર્માને સિધુ સંગિતા કિનારા ઉપર
જુદા જુદા રાજ્યકર્તાઓને પરાજિત કરેલી
પોતાને સ્વદેશ આવી રહ્યો હતો કે ઉગ્રતાના

પ્રદેશમાં કોઈ શત્રુએ મારી નાખ્યો અને
સુગંધા ભર્યુનારીમાં રિધવા બની રાજાની
બીજી રાણીઓ પોતાના પતિની ચિંતા ઉપર
સતી થઈ ગઈ પરંતુ શકરવર્માના ન્હાની
વચ્ચે પુત્ર ગોપાનવર્માના સંરક્ષણે કઈ
સુગંધાએ સભાગ્રી લીધી

નવો રાજા ન્હાની વચ્ચેનો હતો જેથી
રાજ્યની લગામ સંપૂર્ણપણે તપી રક્ષણકર્તા
માત્રા હાથમાં રહી

સુગંધાનું દિનજીવન રૂપ કારણક હવુ પુત્ર
નીડી ગોદમાં નાચી રહ્યું હવુ તે ધણીજ દી
પોતાના પતિને જૂની ગપ પુરાતીના હગતા
સર્પના કિરણ વડે એનો સુદર ચહેરો હવુ
પ્રકાશિત અને આકર્ષક હતો આદની તોમાં
જ્યારે તે એકલી પતી ત્યારે સીનામાં એક
પ્રકાશનું મીઠું મીઠું દદ તેને મેલેન મરી નાખતુ
તે લાગણીવશ થઈને ધણીના સુધી જાનુંજનુ
રક્ષી રિધવા સ્થિતિમાં ત પોતાને પવિત્ર
નાખી ગઈ નહિ જેમટે પાપ લીલામાં પડીને
પવિત્રતા ખોલ મેલી એની પસદગી પ્રચાર
નામે પ્રધાન જે દરબારમાં બાલી નામક થરા
વતે હોન્પર પડી તેને પોતાના રૂપાકક
બનાડી નીચે અને આવી રીતે પતિગ્રાતા અમલ
મોનીને જોમ નિનાસને બેઠ ચાલી દીધી

એક રાત્રે જ્યારે મોસમ ખુરશુમાં અને
ગોગદેમ વાર્તાનું સામ્રાજ્ય હતું નવયુવાન
રાજા ગોપાનવર્મા એક ભવકર રરખ જોખેને

* રાજા શકરવર્માને ઈ.સ. ૮૮૩ થી ઈ.સ.
૯૨ સુધી ગાલક કય આ રાજા અત્યંતિવમનનો
પુત્ર હતો

+ ઉરગા, તે પદવી પ્રદેશનુ પ્રાચીન નામ છે
જે એવળાના પામે માવેલું છે

ચોક્કા ઉરથો અને ગભરાએલી રિચતિમા પોતાના
શયનાતથમાથી બહાર નીકળી નરમ નરમ હરી-
યાળી ધાસ ઉપર ફરવા લાગ્યો આકાશ ઉપર
નહાતા મ્હોટા તારાઓની સભા ભાગએલી હતી
ચોદમીનો ચંદ્ર પોતાની સપૂર્ણ તેજસ્વીના
સાથે સજાના પ્રમુખપદે બેસે નૂતની વર્ષા
વરસાની ન્હો હોતો તારી અર્ધ વિતી ચૂખી
હતી અચાનક એણે પોતાના વેગવિખેર વિચારો
રોતે એકત્ર કરી પોતાની માતા શયનાતથ
તરફ દ્રષ્ટિ કરી તે વિચારમય ચર્ચા ગયો, ફગે
હજી સુધી ત્યાં રોયતી ચંદ્ર રહી હતી કુદરતી
રીતે એના દિલમાં એવું કારણ જાણવાની
પ્રવળ ઇચ્છા યર્ષા આવી

દગ્ધાન પદ્યરતા રચતેને ટેકા લગાવી સુષ્પ
રહ્યો હતો તાજા ધીમે ધીમે દગ્ધતા પગને
ચાનતો શયનાતથ પાસે પોતેએ અને પાંચ એતે
જોતું નથી એની ખાતરી કરી લીધા પછી,
ઝીળી જાગીઓના પરદામાંથી અદર ઝાકવા
લાગ્યો આદા! ફવાળા ઉચ્ચા કરનાર શર્મભર્યું
દ્રશ્ય! એની માતા સુગંધા અને પ્રભાકર દેવ
પુત્રોની સુગંધિત સંગ ઉપર અધ નગન અને
રચામા સૂતા હતા ગણીયા ઉભરેલા મિત્રોની
મીનો તુલાની સમુદ્ધાની લહેરો પેરે મોજો મારેને
અને નિમકદામ પ્રધાનને દાથ તેની પ્રમગ
કમરને ફરતે ચીટગાઓને હતો જામરતીમા
દુન્યા અને દુન્યાની બધી વસ્તુઓથી બેખબર
એમના હોઠ આપસમાં બેગી રવા દતા ગોપાલ
વર્મન આ અનિતીમય દમ્પ ન જોઈ શકતા
પાળા હાં ગયો

અમકતા ચંદ્રે પળ શરમાઈ પોતાનો ચહેરો
પાળીના રથમાં દુકાશ રહે સગાડી લીધો પાજ
ફરતા જાગ્યે અધાગમાં નિદ્રાસ્થ દરવાજા
પગ સાથે મોઝ ખાધી અને તે ઉઠી બેઠો

ખનદાર! મારું છે? તેણે ઉત્તાની સાથે
નનવા ઉગામીને પૂછ્યું પગ ચડના ચહેા

ઉપરથી વાદળીનો દુકાડ ખમી જતા ગોપાલ-
વર્મનનો ગભીર ચહેરો રપટ દેખાવા લાગ્યો
દરવાજે ખાનપૂર્વક મસ્તક નમારી દીધું

આ બતાવે આંતરી રાગની શાન્તિ અને
સતોષ બન્ને છુટી લીધા ચાનાક પ્રભાકર
પ્રધાનને દરવાજાના કહેવાથી ભેદ ખુલી જવાની
જાણ થઈ ગઈ એણે મોઝે મોઝે રીતે ભવા
રાગ ગોપાલવર્મનને* કમેશાને મારે મુત્યુના
ખોળામાં સુવડાવી દીધો આંતરી રીતે જમારે
રાગ શકરવર્મનનો વશ ખદમ થઈ ગયો તારે
રાણી સુગંધા ખૂદ સિદ્ધાસનારદ થઈ ગઈ
એણે રેવતની સામે પોતાની પવિત્રતા અને
ધર્મિષ્ઠતા પ્રદર્શિત કરવાને મારે મરના
રાગના નામ ઉપર 'ગોપાલમહા' અને ગોપાલ
કેશવ' નામે નિહાળતા મદિર અણખ્યા પરવું
આખી દુન્યાને કમેશા બેરકુક બનાવી શમતી
નથી જાદોથીજ કુદરતના મજબૂત દાઢીએ
ફરેજના રથમાં પરદાઓને ચીરી નાખી દગ્ધતા
ઉગાડી દીધ પ્રભાકર દેવે ગાતશબ્દ આપવાન
મરી લીધો. લોકો રાણીની મિત્રતા કારણ કરવા
લાગ્યા

આ જોઈને સુગંધાએ ઇચ્છ્યું કે પોતાને
રચાને પોતાના એક સગા નરગિતવર્મનને
રાજ્યાસન ઉપર બેસાડી દે, પરવું ને નિષ્ફળ
નિવડી કેમકે નરગિતવર્મન અત્યંત દુષ્ટ આચ
જી, ગંગા, વિશ્વન પદ અને નુનાદગાર
રાણીના ગાયમાં રમખાંડ મમાન હતો

આતે તનરવ રોગના યોગ્ય-જોગ્ય
સેવ્યમાં વાડુ બગ દગુ-રાણીને જામરદતી

* ગોપાલવર્મનને ૬ મ ૧૦૦ થી ૬ મ ૧૦૬
સુરી ગાંધ્ય કૃષ્ણ 'રાજતરંગિની'માં લખ્યું છે કે
નિચ પ્રધાને પોતાના એક સગા દેવથી-જે નડુનર
હતો-ની માને ૧૬ ગોપાલવર્મનને મગાડી
નાખ્યો

+ ગાંધીએ ૬ મ ૧૦૪ થી ૬ મ ૧૦૬
સુધી ગાંધ્ય કૃષ્ણ

જિન્દગી

અનુવાદક
'રજાકાઝી'

પ્રેમ, રમેદ લાગણી દમસ્કી,

જમન મૂર્ખ જમન, હા! નિર્દય જમનથી
જે આશાઓ વધ આ જમન મતલબી છે
એમા વસનારા સ્વાર્થી તિપ્તુર, કાનિશ કે
જેઓ મોંના મોટે મગ્યા ભજે છે ન છવવા
મોતે પણ છવવા નથી અને જીવને
છવવા દેના નથી

તમે તમા છવન આ નિર્દય જાલને
સમર્પી દો કિતુ જગતની દ્રષ્ટિએ સૌથી મોટી
ધિક્કાર પામેની હસ્તીજ રહેનાલ

ન્યા સુધી આ પૃત્વીપટ પર તમે છવતા
રહેશો તમારો સત્તાર તમારે સ્વામન 'મુર્દા
ખા'ની મજાનાઓથી થતુ રહેશે

હિ હુરાનના સાહિત્ય મહિત્વામ પર એક
આહો દ્રષ્ટિપાત કરો મીર, ગાલિમ, સોદા
અને ઇકબ્રાહિ જેવા અલેક નગેતુ માનનાર્થ
છવન અપવચન કરવામા આવે તો એમના
છવન પુરાકની પૂર્ણાકૃતિ થતા પૂર્વે નમને
"મુર્દાખાદ" એ શબ્દો ચો દિશામા શુજતા
સહાયો પ તુ એમની છવન-ઓત ઓન
વાનાજ 'જિન્દગી'ની યોગ્યુઓ થઇ થઇ
મહી છે અને થતીજ રહેશે

આ ઉપરાંત જમન ક્ષતિદામ કે જે એવી
અસખ્ય હતીઓના ઉદાહરણો રજુ કરે છે કે
જેઓ જુદા જુદા દેશોમા જન્મ્યા અને જિંદગી
ભર રૂદન કરતા રહ્યા અને છેવટે નિર્ધન અને

કે મારી હાલતમા મરી ગયા પણ દુનિયાએ
તેઓની કદ ન કરી તેઓને ન ઓળખ્યા

પર તુ જ્યાર એ સમન બળિઓને
કામના ઉપમાગ અને સુદર દાયે છીવરી
લીધા તો જમન સ્વમ્ધ થઇ મયુ આગર
આખે એમ ની શોધ આગળી પણ તેઓ
એક એવી સૃષ્ટિમા જન્મ પડેલા દુના
કે વધા આ જગતની કદાલી અને
ઉપકારકિતનો કમો અર્થ નથી

જમન મોકમા હુબી ગયુ, પાદમાર દાયમ
કરી, અને વાનાવરયુ "જિન્દગી"ની યોગ્ય
ઓથી શુભ ઉદયુ

છવતા છવન 'મુર્દાખા' અને મૃત્યુ પછી
"જિન્દગી" એક એવી ઘટના કે જે જમન
તમા પૃથ્વીના મધ્યે પાતે અમર રહેશે

પુરુષોના કંપકા

માયન્ડીકીક

રીતે વેતગતા

અને મીવણુ

ગીખવા માટે

કપડા મળો યા

લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્કસ
એન્ડ ઇન્સ્ટીટ્યુટ

MURAD TAILORING
WORKS

Try our secret Good Fit for
Scientific Cut, up-to-date
Fitting & Modern style

મો એસ જી મુરાદ

મુનારમાઝા માર્કેટ પાસે સરદર

(એક હુથવી નિબંધિકા)

(મુસ્લિમ-ગુજરાતના આ ગેરવા અને બહોડ વિરોધકની કવમ બોળખની મોહતાજ નથી —તત્રી)

અણુ ખાટકીએ આગણામા પગ મૂક્યો ત્યારે રાત અડધેથીએ આગળ વધી ચૂકી હતી કાળા રંગની બે પડીકીઓ ખાનદીમા નાખી તે પાણીને જોરથી દલાવના લાગ્યો, અને જ્યારે કાળો રંગ બનામર ઘાળાઈ રહ્યો ત્યારે તેણે પોતાનું કમીસ કાઢી તેમા નાખ્યું એની પત્ની રહીમન જે ધારતી પડી હતી તે સદાગી બેવી થઈ પતિ િ આ હીનઆવને વિરમવતાથી નિદ્રા ળના લાગી અને કંઈજ સમજ ન પડતા બેાવી ઉઠી ‘ આ બધું શુ થન રહ્યું છે ? ”

“કંઈ હિં, એ તો પેના મુસ્તફા કોના દના ને તે મરી ગયા એમના શોકમા કાને દડતાજ છે એ દડતાગમા જવાની તૈયારી કરી રહ્યો છું માને દુકાનો બધ કંગારવા જવું પડશે ને ? ”

“મદારી બના જાણે કે એ મુસ્તફા કોનો દિંગો હતો ? પરતુ મારામારી થઈ હતી કે એમજ મરી ગયા મુઆ ! આ રોગના કાસથી હું તો કંટાળી ગઈ છું તમને હજારનાર કંટુ કે ઘર હિંદુ બતામાથી ખસેડી મુસ્લિમ લગામા લઈ બન્યો પરતુ સભોજન શાના ? ”

જવાબમા “અરે ! માડી” કહી અણુ દસગ લાગ્યો અને પડી બે ચાર ડગ રહીમન તન્ક બરીને કંઈક યાદ આના બીજન ખડમા જઈ સૂન ગયા

ઉપની સારે તો કાળા રંગ અરસ

કાળા ઝડા સાથે બજારમા ધુમવા લાગ્યું “ઈન્કિલાવ ઝિન્દાબાદ” “ઈન્કિલાવ ઝિન્દાબાદ” એક હિન્દુ વેપારી જે પોતાની દુકાને જઈ રહ્યો હતો તેણે આ ટોળાને દરથી બંધુ અને તેને કાળ પડી તેણે ખડીયાર તો આમ તેમ નજર નાખી દરથી આવતી દ્રામ જાણે એનું જીવન લાંબે આની રહી હતી જલદીથી તે એમા ભરાયો અને મઠતી કરી ગયો કાનોકાન ફૂટકા મારતી આ વાત આખા શહેરમા પ્રસરી ગઈ અને જરાનારમા તો સડાસડ મૌના પાડીયા દેગઈ ગયા

“દડતાગ તો પડી મગર મહુમ્મદ અલી જયસી નહિ” એક આઆએ જીના રમરણો તાગ કર્યા

“ઔર ચેલ દ્રામનાને તો જયસી જાનનેહી નહિ” બીજન એકે દડતાગની અપૂર્ણતાનું જ્ઞાન કરાવ્યું

“ઈન્કેલાવ ઝિન્દાબાદ” ને દ્રામની આજીવનગુ કાળી ઝડીઓ ફરી વળી આ ઘેરો જોધને ઉનાડઝોની કિ મનના આકાં વધુની ગયા અને કડકટગે રોજની મજુરીથી ફૂટી ગયા

માજના વિશાગ મેદાનમા એક ગોકસભા ઝોસન શહેરભરમા યુદ્ધઓ ત્યા હાજર દના પાનખીડીનાગા, સાદનાગા, ચનાગેર મરમવાગા આ ગોકસભામા દઈની પુનઝરબીઓ બેગી ગલા દના સભામા કેટનાકે શ્રીમાતો એના

પણ હતા કે જેમને આ બધું શું થઈ રહ્યું છે તે બાથવાની પચાન મક્કા ન હતી

મેલનના એક ખુરો એક ઉદભાઈ એક બકરીનાંને સમગ્રવી રહ્યા હતા કે 'મુરતકા કમાન બુલ્લ મોટા બાથસ હતા મારી હો' હતું નામ હવેથી "કમાલ હોટપ" રહેશે "અને અપને ખીરો કંગાની સાથુ નામ હવેથી 'કમાલ સોપ' રાખ્યું કેટલું ખુબીપુલ નામ મીની આપુ " બકરીનાંએ આદ પૂર્ણ

એક બાલુ એક ચકર જેના સાહેબ આખી સમાને પોતાના કેમરામાં સમાવી લેવાની કોશીશ કરી રહ્યા હતા તો ખીજ તરફ ચીર બજાર રી દબાવા એક જીપાન એક મેરવાનીની જેમનું વજન આપી રહ્યા હતા

શુભાનું કામકામ શરૂ થયું

એક હાડકાના મારીખા જેના વજીવ સાહેમે કમાલની વીરતાનું વર્ણન એટલા બુરસાથી કરવા માંડ્યું કે તેમને ખાસી ચડી આવી અને તેઓ 'પાણી' 'પાણી' પોકારતા નીમવતન થઈ મૃત્યુ પર ની પડ્યા "અલસાહો અકમર"નો ગમનબેગી અવાજ છુતદ થયો અને વક્તા બદલાઈ ગયા આ બીજા વક્તા એક 'ફરફરીઆના એડીટર હતા એમના મનમાં તો કમાનપાશા કરતા 'કાનન' વિષે વધુ માન હતું હજી એ તકલુધુ બની માન ખાટનું સાગ્યા તેમનો એકએક શબ્દ શ્રીના ઓમા આગ વરસાવનો હતો

"કમાન તેજ મહાઅકિત હતા જેમણે માદહા પુખ્તને ફરીથી નેમવત બનાવ્યું "હિન્દીમાં જિન્દગાદી"ની ઘેલપુ આ એક મહેરીવાળાના ઘાટથી શરૂ થઈ આખી સજામાં

દેનાઈ મઈ એ નેઈ ભાવ્યું કરનારના પચમા ઓર નેર આપ્યું અને પછી તો તેમણે જે શબ્દ આપ્યું તે બાદવા માંડ્યું 'કમાનપાશાએ અકાન થણુ તુર્કી ભાષામાં જ દેવાનો ઓર કર્યો કેટલાક મુન્દાગઓએ એ રી સાથે માયુ ઉચ્ચકું તો તેમને મરજીની પો મસળા નાખ્યા"

"બુકુ મી છે! ફર છે! બકવાસ બક કો!" એક સાબી દારીવાળા વેરાકમામ હાનીમને આગવ વધા ઓનાઓ આ નેઈ અગાવા સાગ્યા તુઓ હો શું ? હરનામના એ દુરમનને ઉતારી પાડો" અને પછી તો અણુ ખાટકાની પાર્ટીએ એ કલમ બહાદુરને એવા તો લીધા કે તેમને કંઈ રસ્તો નાહી ફરતુ તે અપક મઈ પડ્યું એક પથર આંચો અને એડીટરના ઉધાગ માધાની વચ્ચે પચ લઈને પડ્યો એ નેજ આગવા ને ત ત્રીજીની દાગેમાં અપકા અને રહી મવા અ તે એ વીર નર ભાગ્યો એક મિત્ર એના પાવ પર પાગ બાધી તેને ઘેર પછોચાડવા ઘોડાગાડી સાંચો અને મુરતકા કમાલ જિન્દગાદના પોકારથી સખ બરખાસત થઈ સજાથી છુત પડતા સમાજનોમા નીચે મુજબ વાતચીત થતી હતી

"તો કાનથીજ નમાઝ શરૂ કરીશ"

'કમાલ મોટા ખરા પરતુ મહુમદઅલી પયુ ઓજ મોગ ન હતા"

"કમાન હેરકટીંગ સેતુન બન ખરાન નામ તો નથી"

'શને સતોજ આવવો નેઈએ"

'મુસતકા કમાલ' બરાબર સાન અજરો તુજ નામ છે" x

xપ્રેરિત

રાંદેર : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરણ.

જન્મ

- ૨-૯-૪૩ ગુનગરખા રહીમખા-છોકરી રેહ-
મતખાતુન
- ૫-૯-૪૩ સુનેમાન દાઉદ દખમ-છોકરી
જુમેદા
- ૫-૯-૪૩ યાકુબ હસમાઇન જાલ-છોકરી
રાહિખાતુ
- ૬-૯-૪૩ ઈબ્રાહીમ હસમાઇન અબુ-છોકરો
કાસમ
- ૮-૯-૪૩ અબ્દુરહેમાન દાઉદ અહમદ મુદના
-છોકરો મોદમદ સલીમ
- ૮-૯-૪૩ મોદમદ મોદમદ મુદના-છોકરી
ફાતમાબીબી
- ૮-૯-૪૩ ગુનામ મોદમદ ગુનામ દાવા-
છોકરી જુમેદાબીબી
- ૮-૯-૪૩ મસીહ હુસેન મસીહ મો. મદ
રસુન-છોકરો મસીહ રસુલ
- ૧૧-૯-૪૩ સૈયદ મોદમદ સરહુદા-છોકરી
જેનબતીસા
- ૧૪-૯-૪૩ દાઉદ કાસમ-છોકરો મુતુકા
- ૧૫-૯-૪૩ હસમ ગુનામ મોદમદ કાસ-છોકરી
ફાતમાબીબી
- ૧૭-૯-૪૩ દાજી મીયા મોદમદ ગેખ-છોકરો
નિસાર અહમદ
- ૧૭-૯-૪૩ કાસમ ગુનામ હુસેન ખાસી-
છોકરો દાઉદ
- ૨૩-૯-૪૩ નવુ ઈમામ-છોકરી હાજરાબીબી
- ૨૩-૯-૪૩ હુસૈદ ઈમામ મોદમદ-છોકરી
હાજરાબીબી
- ૨૩-૯-૪૩ મોદમદ કાસમ-છોકરી જુમેદાબીબી
- ૨૪-૯-૪૩ ગુનામ મોદમદ ગુલામ રસુન કા-
પડીયા-છોકરો દરીમુદીન
- ૨૫-૯-૪૩ માનમ હાશમ માનમ હસમ-
છોકરી મોદમદ રારીદ
- ૨૮-૯-૪૩ પગેલ અહમદ હસે આદમ-છોકરો
ઈસુફ
- ૨૮-૯-૪૩ માસમ ગેખમીયા માસમ અબ્દુલ
ગાક-છોકરો મોદમદશરી ઉર્દુ
મીગજુદીન

૨૮-૯-૪૩ અલી આઝમ આરેફ-છોકરો
હસમાઇન

૨૯-૯-૪૩ અહમદખા લાલખા-છોકરી અરીના
ખાતુન

મરણ

૨-૯-૪૩ ગુનામ મોદમદ હાસમ ખયેરીયા
ઉ મા ૧૦

૨-૯-૪૩ ગુનામ મહીયુદીન વદની ઉ વ ૧૧

૪-૯-૪૩ ફાતમાબીબી તે મુસા ભગીવાનની
ઓરત ઉ વ ૫૦

૪-૯-૪૩ આસાબીબી તે સાનેદ મુસાબીબી
છોકરી ઉ વ ૬૦

૬-૯-૪૩ ખતીબમીબી તે કરીમ મીબીબી
ઓરત ઉ વ ૭૫

૬-૯-૪૩ ગુનામ અબ્દુલ્લાહ ઉ વ ૭૦

૭-૯-૪૩ અબ્દુલ દગી- અહમદ સરગ
ઉ વ ૧૪

૮-૯-૪૩ મોદમદ હસમાઇન લીમલીયા
ઉ વ ૨૭

૮-૯-૪૩ ફાતમાબીબી ગુનામરસુનની છોકરી
ઉ વ ૨૨

૧૧-૯-૪૩ ફરીદખાનુ ગેખ હરદાક મોદમદ
સેનાદ ઉ મા ૬

૧૪-૯-૪૩ ખીબી સુનતાન તે હુસેન સીપા
ખતી વિધવા ઉ વ ૧૦૦

૧૭-૯-૪૩ સૈયદ અબ્દુરહેમાન સૈયદ અબ્દ
લ્લા ઉ વ ૫૦

૧૯-૯-૪૩ આઝમ આરેફ સામ ઉ વ
૭૬ આસરે

૨૦-૯-૪૩ કાઝી હાશિમ કાઝી ખતિયતુ ના
ઉ વ ૬૦

૨૩-૯-૪૩ કાઝી ગુદમતુલ કાઝી હુસેન
ઉ વ ૫૫

૨૮-૯-૪૩ ખીબી તે હસમાઇન હસમ તમાના
ની છોકરી ઉ વ ૯૦

મેહબૂબ પ્રોફેશનલ પહેલું મુસ્લિમ ચિત્ર

૩ જી
ફેબ્રુઆરી ૧૯૬૮

—શરતના આગણે કદી નહીં ભેગેલી એવી ગીદી જમાવણું—

મુસ્લિમ સંસ્કૃતિ

શું છે? કેવી છે?

શું કહેવા માગે છે?

આનો જવાબ માત્ર એક જ છે

— આવો અને જુઓ —

આજરાને

પાત્રો

- અમોહકુમાર
- વીણા
- સિતારા
- કુમાર
- યાફૂઝ

ન જ મા

હાયરેક્ટર મેહબૂબ
સ્ટોરી-સવાહ આગા જાની કેમીની
ફોટોગ્રાફી ફરેહન ધરાની
સંગીત રફીક ગઝનવી

જેમા

- મુસ્લિમ ઔરતનું કર્તવ્ય અને ફરજ સમજાવે છે
- જાળીગદીને જાન બૂલી ભેગેલી શ્રીને શ્રી-સન્માન ગીતવે છે
- કળાના પુષ્પો વેરણું
- દરેકે દરેક કુટુંબને નેવા લાયક

—મુસ્લિમ સામાજિક કળાકૃતિ—

પરદાનશીન જાનુઓ માટે

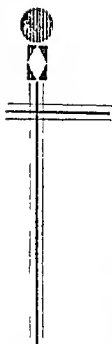
ખાસ અલાહેદી મંજૂર

રાખવામાં આવી છે

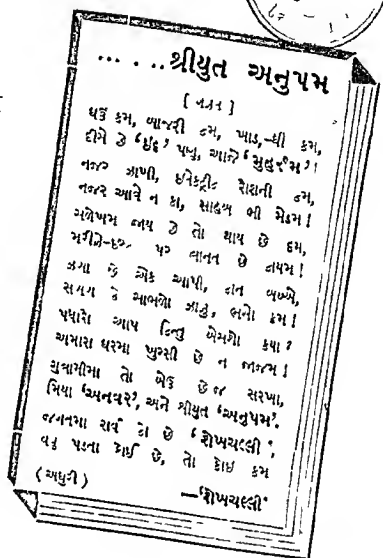
શરત શરતના કુટુંબ માટે

ક
બી
ધ
ર

કેપીટોલ
રાહી જ

તત્રી
'વહશી'

પુ : પમુ.
અક ઉમે

નવેમ્બર
૧૯૪૩

‘નિસાર’ના સ પાદન હેઠળ ઇદને દિવસે
બહાર પડશે

-ના આવતો અંક

આજ સુધીના અકોમા નવીજ ભાત પાડશે
નવી દ્રષ્ટિ
નવા વિચાર
નવતર રૂપ

એમાં શું હશે ?

કારવાના ■ નવલિકા ■ કાવ્યો ■ તવારીખ ■ વાર્ષિક લેખો
કટાક્ષ કાવ્યો ■ નારિકા ■ કટાક્ષ કાવ્યો ■ વિવેચન ■ કુર્માની કાવ્યો
ગુજરાતમા નવી ■ કટાક્ષિકા ■ મહેફિલ ■ નિબંધ
ભાત પાડે છે ■ આ ઉપરાંત, આવાજકી દુયા, પોદ, અને ક્રતાવા ના
ચાલુ આકર્ષણો.

એના લેખકો

જનાબ ગયદા, જ બેકાર, જ અસર સાલેરી
એમ એ જ યાવર ખી એ જ ઉનીયા ખી એ
જ મીંગતી, જ નિસાર, જ નસીમ, જ શુ હુમેન
મુસ્તુફા, જ કિમ્મત, જ વલી, જ દિવાન, જ હાશિમ,
જ રજાકાઝી, જ સાલેહ બકીલી, જ માબિર સાહબ,
જ તાજ

એના શાઈરો

મારાએ મુસ્લિમ ગુજનાનના મજલકારોને
‘કારવા’ને મહકાર છે

મુસ્લિમ ગુજરાતની મન્માનિત સાહિત્ય પ્રવૃત્તિ
એટલે ‘કારવા’ વિશેષતા અને વિવિધતા બધી
એના વિશેષાકત્તુ વાચન ચૂકવુ એટલે જીવનની
એક રસદહાણની તક સુમાવવા બરાબર છે
ચાલુ માહકોને મફત. નના માહકોને પણ મફત.

છુટક નકલ : બાર આના.

કારવાના

કટાક્ષ ચિત્રોમા
પણ નવીન
નજર લેશે

કટાક્ષ કવિ

શ્રી શેખઅલી

કટાક્ષ ચિત્રકાર

શ્રી ચક્રાર

સૌદર્ય, સુગુણ, સુવાસ અને સર્વાંગી કલાની સુવાસથી મધમધતું એક ગૃહઉપયોગી પ્રકાશન

ચિત્રો ૨૫૦

દિરંગી છપાઈ પચરંગી કલાની કારીગરીથી ઓપના નયનમનોહર આકર્ષક ચિત્રો અને આકૃતિ સાથેના શ્રી કનુદેમાઈના પચરંગી સુવાસીન ઓકસ અહિંત 'સસ્કારલક્ષ્મી'ના પ્રકાશન એન એમ ઠક્કરની કંપની તરફથી ગૃહઉપયોગી આ ખીજી પ્રકાશન રજુ કરવામા આવે છે સસ્કારલક્ષ્મીથી અતિ સુપ્રતિષ્ઠા પામેલા શ્રી હુગરસી ધરમસી સપ્ટનીજ આ કૃતિ છે સસ્કારલક્ષ્મીની જેમજ આ પુસ્તક પણ ગૃહઉપયોગી જનાવવામા આવ્યું છે સસ્કારલક્ષ્મીમા જે વિષયો નથી તે, તથા ઓએને માર્ગદર્શક વર્ધ પડે એવા અને સ્ત્રી-જીવનને સ્પર્શતા વિવિધ પ્રકારના વિષયો આ પુસ્તકમા જણ કરવામા આવ્યા છે ધરની રાણી એ એક એવું પ્રકાશન છે, કે જે મધ્યમ અને સસ્કારી વર્ગની જહેનો માટે તથા ગ્રામ્ય જહેનોથી માડીને તે શહેરની મુધરેલી જહેનોને સ્પર્શે તેમને એમાથી શીખવાનું મળે એની રીતે તેની રચના કરવામા આવી છે

સ્ત્રીને ઘરની રાણી કહેવામા આવી છે સ્ત્રીથી જ ઘરની શોભા છે આ રાણીપદ તેને ક્યારે મળે છે કેવી રીતે તે પ્રાપ્ત કરી તેને શોભાવી શકે અને એ પદ પાત્ર કયાં જાદ તેણે એને ઢેવી રીતે યોગ્ય જનલુ તેની માર્ગદર્શક માહિતી એમા દાખલા-દલીલ અને દ્રષ્ટાંતો સાથે આપવામા આવી છે ઓએ ધરની રાણી જની ધરનો પછીવટ કેવી રીતે ચલાવવો, ધરમા રહેતા અનેક પ્રકારના સબધવાળા માનવીઓની માથે કેવી રીતે વર્તવું તે આ પુસ્તકમા સરસ રીતે વર્ણવી જનાવવામા આવ્યું છે

'ધરની રાણી' પુસ્તકને પાંચ ભાગમા વહેચી નાખવામા આવ્યું છે પહેલો ભાગ સ્ત્રીની સુન્દરતાને સ્પર્શતા છે એમા ઓએ સુન્દર શા માટે બનવું ? કેવી રીતે મારચી સુન્દરતા મેળવવી, ચહેરાની સુન્દરતા કેવી રીતે વધારવી, કેશ-શુદ્ધતા વિવિધ પ્રકાર, વેણીની રચના અને તેનું સૌદર્ય, સોજ શણગારની કળા, આનનું મહત્વ, રનાન કેવી રીતે કરવું, સૌદર્ય, પ્રયોગો, રાજ અને તેનું રક્ષણ વેણી-શુદ્ધતા પાચીત તથા અર્વાચીન પ્રકારો, સૌમાગ્ય-ચાંદો, ચાંદવાની વિવિધ ફેશનો તથા પ્રચલિત પ્રકારો, શૃંગારની વિવિધ સજાવટો, વસ્ત્રોનું સૌન્દર્ય વસ્ત્રો, પહેરવાની કળા તથા તેની ફેશન, અલકારો અને આગુપણો, કાન, ગળાના અલકારોના અર્વાચીન ઢબના નમુનાઓ તથા ફેશનો તરેહતરેહની જગડીયા, કંગન, મુવણું કંગનો, શરીરનું આરોગ્ય, બ્યાયામની જરૂર, અપવાસ આદિ વિષયો એમા પુષ્કળ ચિત્રો સાથે દિરંગી રાણીમા સુન્દર રીતે આપવામા આવ્યા છે

ધ
ર
ની
રા
ણી

ધરની રાણી

વિવિધરંગી પુષ્કળપિત્રોસાથેનું
પુરતક.

ળીળ વિભાગમાં પતિને ઢેવી રીતે વશ રાખી તેને વશ બનાવવો તેની યુક્તિ-પ્રયુક્તિઓ બતાવેલી છે, શ્રી લે ધારે તો પતિને ચોતાને અનુકુળ બનાવી ચોતાના ગરીબ અને નાના ઘરમાં પણ સ્વર્ગનું સુખ ઉતારી શકે છે શ્રીઓ ઢેવી રીતે ચોતાના પતિને પુશ રાખવો લેખ્યો, તેને કેમ છુતવા તેણે શું કરવું લેખ્યો, પતિ ઢેવી રીતે પ્રસન્ન બની શ્રીને વશ થઈ શકે નિગેરે વિષયો એમાં સચોટ રીતે વર્ણવેલા છે આ વિભાગનું શ્રીઓ અધ્યયન કરી તેનો લે અમલ કરે તો અનેક શ્રીઓ ચોતાના દુખી તકરારી અને કલેશથી બળવા ઘરોમાં પણ મોનાનો મુરજ

ઉગાડી શકે છે જ ને પતિ સિવાય બીજુ કોઈ મોટું નથી પતિનો પ્રેમ એજ પ્રભુનો પ્રેમ એન્હો પ્રત્યેક સ્ત્રીઓએ આ બીજો વિભાગ તો ખાસ વાચવોજ જોઈએ આ વિભાગ પણ સચિત્ર છે આકર્ષક રીતે દ્વિતીય શાહીમા તેને છાપવામા આવ્યો છે

તે મહીના ત્રણ વિભાગોમા જુદા જુદા ઘરોમા ને સમયના સમાર ચિત્રો એન્હો તો સજીવ અને આકર્ષક ઢંગે આલેખાયા છે, કે તે વાગતાએ આપણુ-આપણા પડોશીઓના તથા આપણા અગત સગાઓના હોય એવુ જણાયા વગર રહે નહિ વઢકણો માસુઓને પ્રેમથી અને પોતાની કામગીરીથી વશ બનાવી દેતી વધુઓ, મસરા અને જેઠાનો પ્રેમ સ પાલન કરનારી વધુઓ તથા ઘર આખાને પોતાને કબજે કરી લેનારી પુત્રવધુઓના રમણ્યાં, બુદ્ધિ, શિક્ષણ અને જ્ઞાનથી આપણા સસાર ચિત્રો એમા પાને પાને બરવામા આવ્યા છે કુટુંબના કલેશને ઢેલી રીતે દૂર કરી શકાય, સાસુ, નણ્ણ દો તથા જેઠ અને દીવરોને પ્રેમથી ઢેલી રીતે પોતાના બનાવી, ઘરનો કબજો મેળવી શકાય તેની શ્રમ ચાલીએ લેખકે કુશળતાથી અદર જણાવી દીધી છે આ ત્રણે વિભાગો સ્ત્રીઓને ખુબજ વિચારશીલ વાચન પુરૂ પાડે છે, અને તે દ્વારા સ્ત્રી મસારને લગતુ તથા કુટુંબજીવનને લગતુ ઘણુ તેઓ જાણી શકે છે

આ પુસ્તકમા ૨૫૦ ઉપશત ચિત્રો મુદ્રાબદો છે શુજરાનના પ્રસિદ્ધ ચિત્ર-કારોનો એમા માથ છે શ્રી કનુદેમાઈ, સૌ બદ્રા બહેન, કે નલિનીબહેન માવાણી, શ્રી બાનુ મ્માત્ આદિના ચિત્રો એમા મુખ્ય છે પુસ્તકમા રાસ નૃત્યો, ગરમા, મેદી, ગોત્રત અને ગપૌરાના ચિત્રો પણ સુંદર રીતે આકારેલા છે આ પુસ્તકની ગરમાતના ભાગમા કુમારી નલિની બહેન માવાણીનુ જ ગાળી કંટપનાનુ અને માતૃપ્રેમનુ ત્રિતીય ચિત્ર ખરેખર આપણા મનને સુગ્રવ બનાવે છે આવીજ રીતે આ પુસ્તકના અત ભાગમા મૂકવામા આવેલુ મી બાનુમ્માતૃ 'કોન્સર્ટ' અને પ્રેક્ષકો'નુ ત્રિતીય ચિત્ર પણ એટલુજ નયનમનોહર અને મનને લોભાવનાર છે એમા ચિત્રાકનની કલા નાથે આજના શિક્ષિત નારીસમાજની ટેંગ-શુધતની કલાનો પણ સ્મિત પરિચય કરાવવામા આવ્યો છે આ ચારે ત્રિતીય ચિત્રો આખા પુસ્તકની બે પાખ જેવા મુદ્રાબદો અને રણીવામણ બન્યા છે

આ પુસ્તકનુ કોથી વિશેષ આકર્ષણ તો એવુ જોડસ છે જેવી રીતે 'સ રેકાર્ડ્સમી'ના જોડસ પર ચાલેલો, કરતી મોહાગણનુ સુંદર ચિત્ર આપવામા આવ્યુ છે તેવીજ રીતે 'ઘરની રાણી'ના જોડસ ઉપર શુજરાતની કલા અને સમ્મરિતાનો પરિચય કરાવતી એક શુજર કુવવધુનુ સુંદર, આકર્ષક અને નયન મનોહર પચતી ચિત્ર આપવામા આવ્યુ છે આ ચિત્ર અમારા શ્રી કનુ દેસાઈની અપૂર્વ કલા રચનાનો સજીવ પરિચય કરાવે છે જોડસની બીજી બાજુએ શ્રીમતી બદ્રાબહેન દેસાઈનુ ત્રિતીય ચિત્ર છે આ ચિત્ર પણ આકર્ષક અને દેખાઈ ૬ પતીની કલાનો પૂરો પરિચય કરાવનારૂ બન્યુ છે

અને ઘરની રાણીની સૌથી નવીનતા તો એ છે, કે આ પુસ્તકને હાથમાં લો કે તરતજ તેમાંથી સુદર મધુર સુગંધી આવે છે એના લોકપ્રિય પ્રકાશક પોતાના દરેક પુસ્તકમાં કંઈને કંઈ નવીનતા કયેજ નાંખે છે. ઘરની રાણીને તેમણે સુદર મિત્રોમાં કલાચુક્ત રીતે શણગારી વાનીંશવાળા બોક્સમાં સુક્રી, એટલુંજ નહિ પણ મધુર અને દીલને હરી લે એવી ખુશખો પણ તેમાં સુક્રી, જેવી રીતે સરકારી અને કુલિન, શિક્ષિત અને કલ્યાણગરી સમજી કુલવધુ, ઘરમાં આવતાંની સાથેજ પોતાના રૂપ ગુણોની મધુર સુવાસ ઘરમાં પ્રસરાવી દે છે તેવીજ રીતે આ પુસ્તક પણ એના રૂપ ગુણ અને કલાની મધુર પ્રેરમનો પરીચય કરાવે છે અંદર મૂકવામાં આવેલી મધુર સુવાસની જેમજ પ્રત્યેક ગુણસુન્દરીનાં ઘર સુગંધ અને આનંદથી કિલ્લોલી ઉઠે-પ્રત્યેકના ઘરમાં કુટુંબપ્રેમ, સાચા સસાર જીવનની મજાદ અને દૈવીપ્રેમના આનંદની ઝાકમઝોળ ઉઠે એવી શુભ ભાવના આ કેરમની પાછળ રહેલી છે અને આવા ઉમદા, શુભ હેતુ માટે પ્રકાશક આપણા અભિનંદનને પાત્ર છે

આમ ઘરની રાણી એ વહુઓ-કન્યાઓ અને તરૂણીઓ માટેનુંજ નહિ, પરંતુ પુરૂષો અને સ્ત્રીઓ માટેનું એક અનોખું પ્રકાશન છે દરેક સરકારી અને શિક્ષિત કુટુંબોમાં એ અવશ્ય હોવું જોઈએ એઓને વહુઓને, ઠાકભરી કન્યાઓને શુભ પ્રસંગે, નવા વર્ષે કે જન્મદિન પ્રસંગે ભેટમાં આપી શકાય એવું આ એકજ પુસ્તક અમને જણાય છે અથો અમારા વાંચકોને એ ખરીદવાની આગ્રહભરી વિનંતિ કરીએ છીએ સુદર સામગ્રી, રૂપ ઉપરાત ચિત્રો, આકર્ષક પચરંગી સુવાસી બોક્સ અને આખને ઉડીને વળગે એવું રૂપાણુ સુદ્રણ જોતા કિમત રૂા ૬-૧૨-૦ ચોગ્યજ છે વી પી ખર્ચ ૦-૧૨-૦ અલગ

આફ્રિકાના ઘરાકો તરફથી ચૌદ શીર્ષાંગ મળતા પુસ્તક ઘેર બેઠા મળશે.

‘ઘરની રાણી’ પ્રગટ થતાની સાથે દુક સમયમાંજ લોકપ્રિય બની ગયું છે શ્રી ડુગરશી સપટે સ્ત્રી-જીવનના પ્રશ્નો એમાં સુદર રીતે છણી તેને સજીવ બતાવ્યું છે એઓને વિવિધ પ્રકારનું જ્ઞાન આપી શકે, તેમને સસારમાર્ગના મક્કળ સુકાની બતાવી શકે એવું આ માત્ર એકજ પુસ્તક છે ઘરની રાણી પ્રત્યેક ઘરમાં હોવુંજ જોઈએ એવો અમારો આગ્રહભર્યો મત છે. પુસ્ત નીચેને ઠેકાણેથી મળી શકશે

એન. એમ. ઈફ્ટરની કંપની.

લુકસેલર્સ પબ્લીશર્સ

૧૪૦, ગોવિંદ બિલ્ડીંગ, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨

લેઊટેસ્ટ ડીઝાઈનના

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ટ્રેસ ફેબ્રીકસ

● ફેન્શી કાપડ

● નાનકલાક ● મલમલ ● સાટીન કક
● ટુવીલ ● દોરીયા ● તરેહવાર વાંધલ ● ક્રીલ
● પોપલીન ● પ્રીન્ટેડ ટોબરાલકો ● ટુવાલ
● નેપકીન્સ ● ચાદર ● ચારસા ● રમાલ

ભાત ભાતના કાપડ

બરોસાપાત્ર કૉલિટીઝ

બરોસાપાત્ર બાવે ખરીદવાની

બરોસાપાત્ર ડુકાન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક—ખઝાર : સુરત.

પુ. ૫ : અક્ક ડાંગે

“ કોયલા ”

ધૂનવાના સમયે પદા. ૫૨ આક્રમણ કરતા
કુણુ —

‘ હું મદાન છું

પદ્માડે ઉપેક્ષાથી એના આક્રમણને પાડે
હાવના કુણુ —

‘ હું મદાન છું ’

—અને ત્યારે આશ્માનથી ક.ક તી વીજળી
પડીને મનુદને-સકડ કડી નાખ્યું અને પદ્માડને
બાળાને બરમ !

બનેને હના ન હા કડી દીધા ! !

એ ઈ માન પેદી ઈ હાન હાન અને
તેઓ જન્મગર મળતા રહ્યા

એક દિવસે રમશાનની એ કાગી જૂઠી
પર બે ચિત્તાઓ બગી અને કડી યજ્ઞ નાખ
એકબીજાને અડકની ઉડી મધ,

જેઓ એકબીજાથી અલગ થૂણા રાખતા
હના તેઓ પોતાની પ્રગતે પળ રોજી શાખા
નાદ !

—કંઠમાઠવ મુરેયા [પોગળદર

જીવન-સંધ્યા

સુપ્રસિત યજ્ઞ યુક્તિઓ અને સિતારો દિવસની
સમાપ્તિની ખગર આપી રહી છે એ મારા
પૂજનિક, ત્યારે હું આ “જન્મવાના પગિમલ-
તરંગો” થી કૂચ કરે ત્યારે મારા ભગ્ન હૃદયને
ધૂણા ન ઉપજે

ત્યારે મારી નાંખ જીવન-અસ્તિત્વના ઈંડા
અને ગદન સમૂદને ઓગળે, ત્યારે એ માના
પ્રભુ, એના ભય કર તરંગોમા વિસ્તર ન જાગે.

મારી જીવન-દીપિકા એક પરોડ-દીપની
જેમ ટમી ટમી રહી છે અને તેના પાછીની
નિમિરતા વ્યથાની આપી એ મારા
પત્નેશ્વર ત્યાર મારી વિધમાન-દીપિકા
ઓતવાઈ જાય, ત્યારે હું તેજ માત્ર પજ
ભયભીત ન બનું

આસેસ ! હું તરતજ આ કાલુષ્યથી
જન્મને છેલ્લા પ્રણામ કર, જેથી તેને-જેણે
મને સન્નિધિ છે—એકવાર પુન જોઈ લઉં !

—સુનિવ
‘ ખામોગ ’ [કુનિવજા

અહંતાલ તઆલાનુ ફરમાન

(૨૭૬) હે ઇમાનવાળાઓ ! ખુદાપાકથી કરવાનો જે હક છે તે પ્રમાણે કરો અને ઇસ્લામ સિવાય બીજી કોઈ હાલતમા પ્રાણ આપશો નહિ અને સર્વ એકત્ર થઈ ખુ- (ના દીન)ની રસ્તીને મજબૂત પકડી રાખો અને એક બીજાથી છુટા પડો નહિ, તથા તમારા ઉપર ખુદાનો જે ઉપકાર છે તેને યાદ કરો કે જ્યારે તમે (એક બીજાના) દુશ્મન હતા, ત્યાર પછી ખુદાપાકે તમારા દિલોમા પ્રેમ રેડ્યો તો હવે તેની કૃપાથી તમે ભાઈ ભાઈ બની ગયા, અને (જે કે) તમે દોઝબના એક ખાકાને ફિજરે (પહોંચી ચૂક્યા) હતા છતાં ખુદાપાકે તમને તેમાથી ઉગાર્યા, એવીજ રીતે ખુદાપાક તમારા માટે (બીજા પણ) હુકમો જાયાન કરે છે કે જેથી તમે મીઠી રાહ પર કાયમ રહો.

(૨૭૭) ખેશુક (સોથી) પહેલુ ઘર જે લોકો માટે નિર્માણ થયુ તે ઘર છે જે મક્કા (ગહેર)મા છે તે બરકતવાળુ અને જગત માટે માર્ગદર્શક છે તેમા ઘણી રુપૃ નિશાનીઓ છે જે પૈકી એક (નિગાની) મક્કામે ઇબ્રાહીમ છે અને વળી જે કોઈ તે(ની હદ)મા દાખલ થાય છે તે તો અમન (સલામતી) મેળવે છે અને ખુદાને (રાજી કરવા) માટે (તે) લોકોને શિર આ ઘરની હજ્જ (ફર્જ) છે જેઓ ત્યાં સુધી પહોંચવાની શક્તિ રાખતા હોય અને જે કોઈ ન માને તો ફરી ખુદા- પાક પણ કુલ જહાનથી બેપરવા છે (કુર્બાન)

(૨૭૮) ખરેખર જેઓએ ઇમાનને બદલે કુદ્રે લીધુ તેઓ (પણ) ખુદાનુ કંઈ જગાડી શકશે નહિ અને તેઓને માટે દુ ખ- દાયક અજાબ છે અને કાફિરો એમ ન સમજે કે અમે તેઓને જે મોહલત આપીએ છીએ તે તેઓને માટે કંઈ બેડતર છે (કદિ નહિ બંડકે) અમે તેમને એટલા માટે દીલ આપીએ છીએ કે જેથી તેઓ (પોતાના) પાપોમા વધારો કરે અને (આખેરતમા) તેઓને માટે હલકાઈ કરનાર અજાબ છે (કુર્બાન)

સ પાઠક - મોઁ અખુદુરફીમ -

રસૂલુલ્લાહ (સલૉ)નું ફરમાન

(૨૭૬) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે ખચિત હલાલ બહેર છે અને હરામ પણ બહેર છે પરંતુ હલાલ અને હરામની વચ્ચે સદેહની વસ્તુઓ હોય છે જેને ઘણા લોકો બાબતા નથી તો જેણે સદેહની વસ્તુથી પરહેજ કરી તે પોતાના દીન તથા આબરૂને મલામત લઈ ગયો. અને જે મદેહની વસ્તુમાં પડ્યો અતે તે હરામમાં પણ પડ્યો જેમકે ભરવાડ હેમા કહેતા રોકેલી જમીનની આસપાસ (જનાવરો) ચરાવશે તો નશ્ક છે કે તે (જનાવરો) હેમામાં પણ ચરશે સાબળો કે બેગક દરેક ગાદગાહની એક હેમા હોય છે અને ખચિત બાણી લો કે અલ્લાહની હેમા તે તેની હરામ કરેલી વસ્તુઓ છે બાણી લો કે બેશક શરીરમાં એક માસનો ટુકડો છે કે જ્યારે તે ઠીક હોય છે ત્યારે આખું શરીર ઠીક હોય છે અને જ્યારે તે ઘગડે છે તો આખું શરીર ઘગડે છે બાણી લો કે તે ટુકડો દિલ છે (સહીહૈન)

(૨૭૭) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે ખચિત અલ્લાહ તમારે માટે ત્રણ વસ્તુ પસંદ કરે છે અને તમારે માટે ત્રણને નાપસંદ કરે છે જે તમારે માટે પસંદ કરી છે તે (૧) તમો તેની ખદગી કરો અને અન્યને તેનો શરીર બનાવો નહિ (૨) તમો ઘણા એકત્ર થઈ ખુદાની રસી (કુર્આન, હદીસ)ને પકડો અને (મોહોમાહે) પુટ ન નાખો (૩) અલ્લાહે તમારા ઉપર જેને હાકિમ નિર્માણ કર્યો હોય તેનું લાલુ ધરો અને જે તમારે માટે નાપસંદ કરી છે તે (૧) નકામી વાતચીત કરવી. (૨) વગર હાજતે ઘણો સવાલ કરવો અથવા ફેગટ વાતો પૂછવી (૩) કમો કે માલ બાંચે કંવો (મુન્લિમ)

(૨૭૮) રસૂલુલ્લાહ સલૉએ ફરમાવ્યું કે તારાઓ આકાશ માટે પનાહ છે તો જ્યારે તારાઓ જતા પડે તો જેનો વાયદો થયો તે આકાશમાં આવશે (એટલે તૂટે જશે) અને હું મારા સહાબા માટે અમન છું તો જ્યારે હું જઈશ તો જેનો વાયદો થયો તે સહાબામાં આવશે (એટલે ફૂટ પડશે) અને મારા સહાબા મારી ઉમ્મત માટે પનાહ છે તો જ્યારે મારા સહાબા જશે ત્યારે મારી ઉમ્મતને જેનો વાયદો થયો તે આવશે (એટલે ફમાહ અને જિદઅત લોકોમાં પ્રગટ થશે (મુન્લિમ)

—સાદિક સાં રહેરી

ધ
રહા
મી
શિ
દ
પ્ર

(સર્વ દેક રવાખિન છે)

(૧૦૦ ' નાસિમ સાબી પદવાન ની વિના કે હએ હાલુ કે પ્રગટ કરુ નહીં)

(“અલિફ—લામ—મીમ” કા તીસત કૂચ)

ખુ ! એશુના ઐસી ખાનસે ચરમિન્દા કયૂ કર હો
મિસાન અદનાસે એક મરુહ છી લાએ પાકે ખલ્લ કર હો
જો મૌમિન હૈ ઉ હો માનૂમ હૈ દેક ઉનકે રનસે હૈ
યે કયૂ કર હૈ ? ચે કેસે હૈ ? ચે કયા હૈ ? કિસ સમનસે હૈ !
જો કાશિર હૈ વોલ કેહતે હૈ ચે કયા અ નાહને ચાહા
મિસાન ઐસી કહી જૈસે કોઇ હસકર કહે આહા
છ હી ખાનાસે ખગેતો કો ખુત શુમરાહ કરતા હૈ
કન્દી ખાતોસે ખગેતો કો ખુત આગાહ કરતા હૈ
નહીં શુમરાહ કરતા હા મગર એક કક વાનકો
જાને દાયમી બખ્શા ગયા જિન એ—કમાનેકો
ખુદાસે રાખધ કરકે અદલો જો કાટ દેને હૈ
કુવોકો જો નેતે હૈ મગર દિર પાટ દેને હૈ
ખુદાકે દુકમો વોલ તોગતે હૈ જિસ્મે મિલના થા
મગર છનકો તો દુન્યામે કસાદી ખનકે રેહતા થા
ચેહી વોલ યોગ હૈ જો હૈ ખસાગ પાનેવાનો મૈ,
ચેહી હૈ અપને જનમે હી ફસકર ખાનેવાનો મૈ
યે શુમ છન્કાર કેસે કરને હો અલ્લાહ બરબરમ
કે જળ શુમ શુદ્ધ ચે ફિર શુમકો કર દિયા જિન્દા
શુમહે ફિર માર નંગા શુમહે ફિર જિન્દા કર દેગા
શુમહે ફિર ઉરકી જાનિમ લોટ જાઓગે ચે મમ કેસા
વહી જિરને કે શુમ સમ પર પુવેદા કર દિયા સમ કુજ,
જો કુજલી હૈ ઝબીમે ઉસને ધી કર દિયા સમ કુજ
ફલકમ કરદ રખ્યા તો ખગમર સમકો યૂ રખ્યા,
ચેહી સાત આસમા રખમે ન યૂ રખ્યા ન વુ રખ્યા
ઉસે હા ગીઝકા હૈ છ મ વોલ પેદચાન લેના હૈ
ખરો ! કુબ જાનતા હ આર બહેન કુજ જાન લેતા હૈ

(તીસત રકૂઅ ખતમ)

અજ-અબ્બ નઝમ “ગાલિબ” દીની નિઝમી બજોદગી

‘જાવન જટિલ જગ છે જાવનથી બહાર જ
જાવનથી બહાર જશે તો પાવન બની જશે’
—શયદા

‘નનચેન’ વાળા આપતીભાઈને પ્રેમાર્તન
આપના શ્રી ‘રામજી (એ, રજુ કરેલી ઉપરી
પકિતમાં) કપી કિંદુસુરી સમજાવવા માગે છે
તે તે તેઓજ નાણે એ માન્ય કે આપણી
ભાઈ ‘જાવન’માં છે પરંતુ તેથી તેઓ જટિલ
જગમાં પહોં છે એ કેમ કહેવાય? જાવનમાં
વરસમાં પ્રવેશ કરનાર દરેક જટિલ જગમાંજ
પ્રવેશ કરે છે એમ તે શી રીતે કહેવાય? વળી
શ્રી શયદા તો દુ ખારે હુ ત્યા લગી
હજી ‘વન’માં પહોં પે! નથી ત્યા તેઓને એ
‘જાવન’ની જટિલતાનો અનુભવ મ્હાથી? એ
ખર છે કે શાઈરીને અને અનુભવને વધુ
મનમંથ નથી, નહિતર કેમલાક શાઈરો પોંચના
પ્રવેશના પહેલાજ ઊકિતરસના અને ત્યાજના
કાચો ન લખી શકત આમ છતાંપણ એ જાવન
ની જટિલ જગનો ઉકેલ હજી મારાથી સમ
જાયો નથી એક વિચાર એ થાય છે કે ‘જાવ
ન’જ જટિલ જગ શા માટે? શુ જીવન જટિલ
જગ નથી? અત તેથી જીવન જટિલ જગ
છે જીવનથી બહાર જી જીવનથી બહાર જશે
તો ? પરંતુ જીવનથી બહાર જવાનો વિચાર
આવતાજ આખોમાં અધા! છતાં જાય છે
અને શાઈરીનો બધો નગો ઉતરી જાય છે
ત્યારે બીજો વિચાર મુઠે છે કે, એ જીવન જટિલ
છે તુ ‘વન’થી બહાર જી

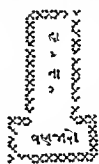
તુ જીવનથી જીવન જશે તો એકસાક બની
જશે આ દેરકારજી!
અનિલકે લાગે છે
માણુ કે એમાં જાવન
નહિ પહોં આખાએ
‘વન’નો કિયા એકા
વનથી અજાન સુધી
નો આકેડે આવી
જાય છે અને
આગળુસા અને સાં

પોઠ

એ તો એકસાના સગાવડા! જી લેખાપ ત્યારે
આમ જોતા તો વન ‘માથી બહાર જતા સંક’
બની શકે છે, પાવન નાંદજ પરંતુ સંક’ એ
શબ્દ લોકો શ ‘ની પેડે વાચે કેમકે—આપણે
ત્યા રસિયા’ અને ‘ગંધિયા તો તકાનન નાણાની
વધુ લાગજગમાં ઓછા લોકોજ ઉતરે છે અને
આમ જોતા એ આશિય ઉતરી નાપ બની
જાય છે એટલે એ પહોં નમામુ ત્યારે? સીધી
સાદી વાત એ છે કે એ પકિત આમ
વચાપ તો—

‘જાવનથી બહાર જશે તો ત્રેપન બની જશે’

શુ કહ્યું ત્રેપનનો કરો અર્થ નથી? વાલ
સાહેબ એના અર્થ સાથે શી નિરખન! ‘જાવન’
થી નીકળી ‘પાવન’ બનાવ કે નહિ એ તો
એ માણસના આચાર પર નિર્ભર છે પરંતુ
‘જાવન’થી બહાર નીમ્મના ત્રેપન’ તો બનીજ
જવાય છે એને માટે કશાપ બંધન યા શરતની
જરૂર નથી જાવનથી બહાર નીમ્મજાની વાગ
જાવનથી બહાર નીમ્મજા કે સીધા ત્રેપનમાંજ
હવે એવ ન માનતુ હોય તો અમા! દોરત
અઝાજીએ એક નમુજ દ્રષ્ટિકોણ ગોધી મદ્ય
છે એમનુ મતગ્ય છે કે જાવન જટિલ જગ
છે એ પકિત મૂળ જાવનની રમતમાંથી ઉદભવી
લાગે છે જાવનની રમત એટલે જાવન પતની
રમત જગિલ જગન તેઓ એમ શી કરે છે
કે જાવનમાં રહે છે ત્યા લગી દરેક પહોં પોતે
રમન જગમાં એક કરદાર (અપરેકટ કરતર
નહિ) કિયા પાત તરીકે ગુલામ રહે છે અને
એક બીજીથી લા છત થતુ રહે છે જેમકે

આદ્યશબ્દ સખી ગુલામ
એકેડા, દુરી વગેરે
હવે જે પહોં આ જાવ
નથી હોય છે કિયા
ત્રેપનમુ હોય છે તેને
આ જટિલ જગ સાથે
કહા લેવા દેના નથી
રોતી કિયા તે મ્હોથી

પાનન હોય કે એ 'પાનન' પાત્રનું નામ
ન્ટેકર હોય છે એટલે પકિત આમ લખાઈ
તેન તે આ ગુચ્છાડો ઉભો ન થાય

‘આવનથી બહાર જશી તો ‘તેકર’ બની જશે’

પરંતુ આપથીઆઉ જેવા સંસ્કૃત ૨૦
આવો શબ્દ નજ હોય, અને ‘શયદા’ જેવા
એમના નિખાતસ મિત્રના મનમાં એનો વિચાર
સરખો પણ ન કરેકે એ તો જન એન દિલી
ખાનર હુજ લખુ છુ બનને માનનીય
સુરખીઆની કામા સંય

પાત્રની પ્રિયતામાં ‘જમના તટ પર
લેતો એક નિષ્ઠા પ્રેમી અને હાનકડી-
ધડીવારમાં નધ પડી જાય તેવી માગજડીવાળો
કવિ લખે છે કે —

‘તે તુ આરે તો આ જગથી નધે આવા ખસી નધે
ફાલિજથી પા બનેખી કાઈ દુયામાં વચી જઈએ’

સુંદર શબ્દોના મનમણી છુરખો ઉતારી
નાખીને ઉપવી પકિતને એના ખન ૨૪મ
કિવા અર્થમાં સજલવાની ગણિય કરીએ તો
શુ દેખારી ? વાણીના દુરપચીત નરી ખસ ન
ધના જમના તટ પરથી આધા ખસીને જમના
માં બુસકા ન માં સકનાર આ જગથી આધા
ખસવાની ઘાતો કરે ના જલે આ જગથી
આન ખસવાનુ ન મુગથી મુજઈનાસી જવાનુ
હોય તેમ ફાલિજથી પદની બનેખી દુન્યા
(અહાહા ક પના તા સુદૃ છા) પરંતુ એ
દુન્યામાં તો આગરકાન જગી જવામઠે રહેવા
જાય છે, લા પ્રેમીને માટે જન્યા ખાની મળાશે
કે કમ ? એ એક સરાવ છે અર્થ જુઝવા
વગર સુહોવા દેકેથી કાવ્ય રચના કરનાર એ
કવિતો પહેલી લીંગતો “અમે” શબ્દ શુ
સરવે છે ? અમ એટલે તમે એકલાજને ?
કેમકે એમાં ‘તું’ ઉમેગય તો પછી ‘આમને’
કહેવુ જોઈએ ‘અમે’ તદિ એમ છા

“અમે” એટલે એકનાજ બનોખી દુન્યામાં
આમજ જગના હોય તો પછી એમની પ્રિયતામાં
જમના તટ પર આવા તેનું શુ થશે ? એમના
જેવા ખીલા કાઢ તેને પણ મળી આવશે એમજને ?

“જાણેના મુસનમાનો દિનુ ગુજરાતીએ
જેવુજ ઉચ્ચારશુ કરે છે વિદ્વાન મુસનમાનોના
ગુજરાતી ઉચ્ચાર વિદ્વાન પાસેથી કરતા પણ
શુદ્ધ હોય છે લળી ગુજરાતી, એ ગુજરાતના
તેવુ દમ મુસનમાનોની રવાજાવિષ ખોતી છે”

—પ્રોફેસર [અપુત્રસાહ ત્રિવેદી
(કેસન્ટમપી)]

અને છતાંય તેઓ ગુજરાતી સદિલમાં
લક્ષિત જેલુખ માન મળવી સકના નથી
અને છતાંય તેમને કોઈ સંવર્ણચક્ર અપાને
નથી એમનુ કોઈ લખાણુ પદ હોવા ગદ્ય
કવાયે એકાન લેખા પણ પાલ્ય પુખ્તોમાં,
એટલેની ગુજરાતી છોમાં કુનીવર્સિટીના ગુજ-
રાતી માર્સમાં નેવાનુ નથી એમને કવાય
જાણણીની નરીકે નાતરવામાં આવના નથી
અને એમના ૨૧૧માં કવાયે સમારજો ગો રાના
નથી કવા રહે છે એ મુરિસમ વિદ્યા ?
મુજાતમાં કા ગુજરાત જલાર ? પાગીસિયથી
તા મે આગ પણ પરખાવા એકે તો કાકિલ
પરિવલના પ્રમુખપદ પણ નિજવા (એકે એ
ખુરસી સતમે કમમગીતી રહી અને એમને
તમાયે હાલુજ પાનુ ૧) પરંતુ બિચારા મુરિસમ
વિદ્વાનો તેવુ દમ રવાજાવિષ મુજાતી મેરાય
છા સદિલ પારિવમાં કાવા જગતા નથી
આ તો પેલી ગત થઈ કે ધર નધાર નધાર,
પરંતુ કાલજ ?

‘દીવાની હુમકો એક બહુ હવ
તે પી દુન્યાવી હવ’
પ એનાય (ચિત્રપટ)

પરતુ પડિતજને ખમર નદિ હોય કે અમ સુભગીએ એક કાકરે એ પક્ષી મારનારા છીએ ત્યાં 'મેનાવી' દ્વાયમા આવે તો પડી ડાહીએ? જુઓને અમારા એક ત નીગાએ એ ધૈનાની થી એવો સિકાર થ્યો છે કે એક તરફ આપો અન્ન 'સીનેશ' પ્રશસ્તિથી ભરી દીધો છે એમને એ ગોળી વાગી ખીતેમા વાળાઓને બીજી અ અક રૂપીઆ એકની કિ મતે બખરમા મુકયો છે એટલે વાચકોને બીજી ગોળી વાગે આમ મેનાનીથી મેવડા મારો કરીને દિવાનીતી એ બન્દુકથી લાલ ઉધળ્યો છે અને એ તો રોજ કે આઠન એકએ, 'હુન્ના જુતી હવ છુકાનનાના ચાલીએ'

લાઇરો કેવા છુતી હોય છે એની કેમ્પીક માદિતી હિદના કાનેગી કરિ 'નેશ' પોને પોતા સમઘી લખેલા લેખમાથી મળી આવે છે એમાની હુ થોડીક એક ઉદુ માસિકમાથી ૧૯૪૨ છુ તેઓ વખે છે કે—

(૧) એક વેળા હુ રેશન પર ફરી રહી હતો એટનામા દ્રેન આવી હુ દ્રેનમા જતો હતો 'પ્રેક્ટોર્મ' પર ચાના વાગ્યો એકએક એક ફરટ કાસના કાસમા મારી નજર પડી, તો મારા એક ખાસ પ્રિય મિત્રને લા બિગજેલા નેમા હુ રનેલા જુરસા સાથે એમને જોટવા એમના પ્રિય ધરશે તેઓ પછુ બાગીની પાસે આવી. ઉભા એમના ચરે પર મને મજાગી કમી ઉત્સુકતા તરવરતી હતી એ પુછ્યોજ ના

પરતુ જોવો બારીમા ડોળીયું કરી હુ એમના સાથે દ્વાય મેળવવા બહુ છુ લા તા કનીક વસ્તુના વૃત્તનોએ અવાજ આપ્યો મારા માથામાથી મોડી દપકમા લાન્દુ અને તે પ્રિય મિત્ર અમએક ત્થાથી છુ ચઇ ગયા જાણ્યો હો એ મિત્ર ખાજુ દના? બારીના મચળા માઝ પોનાયુ રહેલુ પ્રતિભાવ? કિવા હુ જ મારો મિત્ર હતો

(૨) એક નનગવાન મિત્ર સાથે હેદના બાદતી એક સુદર જગ્યાએ બેઠો હતો એટલામા ત્થાથી એક મોટર પસાર ચઇ મોટરમાની છુખુર્થ વ્યક્તિએ મતે સલામ કરી અને મે તેમને પછુ સનામ કરી

મોટર દર ચાલી ગઈ એટલે મે મારા મિત્રને હેદનાક શબ્દોમા કહ્યું, "જેમુને! જીનમા આનાજ મૂખાંઓ મળી આવ છે ન જાણુ ન પહેચાન અને સાામ સા'મ" આપુ બોલતાની સાથે મે મારા મિત્ર પ્રતિ જોયુ તો એતુ મો ઉતરી ગયેલુ દેખાયુ એનો પીયો પડેનો ચરેરો જોઈને મતે સદસા સભરી આવ્યુ કે 'મોટરમા જનાર અને સનામ કરનાર તો એ મિત્રના બાપ હતા'

(૩) એક દિનસ ઓશીસ જમણુ મોકુ' ચયુ હતુ એટલે વહેનો વહેના હુ કપજ પડી જાલર નીકળ્યો એટલામા મારી પતિન નયા બાગોડોના ખડખડ જેમથી દસવનો અવાજ આવતા હુ ઉભો હતો લાજ રતબ્ધ થયુ મથો રકક લાન આવતા શુ જોયુ કે બધાજ કપડા પરેયાં છે પરતુ પાચગનો પહેરનાનું બની ગયો છુ

(૪) રાનના મિત્રો સાથે ફરવા નીકળ્યો હતો પગે ચાનતા ચાલતા અમે પોનીસ જે આજળ મળેને પસાન થવા એટલામા પોનીસે ફાઇ ક્રાલુસર જોનથી બ્ડીસન મારી હુ એક દમ ચલી ગયો અને મિત્રને કહેના લાગ્યો કે 'જરા જુઓ તો 'એક લાઇટ' ગતવાઇ ગઇ છે કે શુ?' મારો મિત્ર દસવા લાગ્યો

જરા માર પછી મને લાન આવ્યુ કે હુ તો પગે ચાલી રહ્યો છુ મોટરજ નયો લા એક જાલ્ટ શાની હોય!

કુલ ગરણીઓ.

સહિત્ય પરિષદના પ્રમુખ તરીકે સેડી નિધાગૌરી નીનક હતી વરણી યદ્ય છે એ વાસ્તવા પડી એમા ઓદને કષ્ટ પૂઠવનુ રહેતુ નથી કેમકે બહુનેને આગળ લાવવાની ભારે જરૂર છે.

સહિત્ય પરિષદનું અધિવેશન વડોદરામા મળવાનુ છે અને એ માટે વડોદરા સરકારે રૂા ૭૦૦૦)ની સહાયતા કરી છે આ વાસ્તવા પડી ગુજરાત-મહીઆવાડના નવામે પશુ સાહિત્યને ઉત્તેજન આપવા પરિષદે યોનારશે એમ માનવાની જરૂર નથી કેમકે એના નકમા નાણા બરબાદ કરવામા તેઓ સમત નથી.

* રોપી માયાનીજ મળે તો સારૂ પરતુ મૈત્રી માયાની ન મળે તોજ સાગ આમ છતાં બૈરી માયાની મળા છે અને રોપી માયાની નથી મળતી! મને નદિ! શેખર વી અને હામને

* એક કશીય ટીમ રિના પત્રવ્યવહારમાથી નીચેની લીમીઓ ઉતારુ છુ

ધામય તમે ઉરનાં છો પશુ મા! નહિ મારા ઉરતાં અસર સાનેરી' માન્યું છે

મેકક-મં તમને માગ શાર્મિદ લાયક કયા ગણ્યા છે કે કયા તેના બરા બર બનાવ્યા છે કે શુર અને શિખની મિનાને જન્માવી

(ધરમાઈની આફતામ)

મને તો આજેજ ખમર પડી કે અસર' સાદળ પશુ ધરનાદ મે છે વાદ ઉરતાદ' અમને ઘણી વેળા મળવા છતાં કિ વાન બરણી પશુ ન કરી, ખીજુ તો કષ્ટ નાહ મારે એ ધરનાદ કેમ ધાપ છે તે જ્ઞેતુ છે કાથુ કે ગુજરાતી કાગ્યે તો વધુ પ્રમાણમા ધરનાદ' ઉત્તાર' શારિદ' વગેરે લકશમી મુક્તજ હાય છે

કુરતના જાણીતા કેન્દ્ર લાહભાઈ કુલુળના નળીરા અને સાહિત્ય-પ્રેમી ગિરાહર યુસુકે એ કે ફેઝુલાહભાઈ "બેખુદ" ની શાદી ખાના આમાલીની પાન-ગુનાનની મજ નિસ જુરુઅ તા ૫ ૧૧-૪૩ ની ૫ ૦ ના ૧૫૨મા આરી હતી સુ તના કેનેકટર મીં વેલ સાં અને દિજ દોવીનેસ નામં મુ તજ સાં, મામુન સાં અને લાઇ સાહેમે અને જાણીતા હિન્દુ-મુરિનમ-પારસી શ્રદરથોા દાગરી ખાન બેચી રહી હતી, કળાતમક મંપની ગોમનણી મહ માનાવુ દિન દરી લેની હતી આપસકીમનાલાહટ રિક્સમેન્ટ પછી એક અમ્ય અને શાનવાર વરથોરા નીકળ્યા હતા. જે ખાસ ંગેશ લતાઓમા રૂપા દત્તો વરથોડો નિલમથવા માં ડેરેર રતાઓ ઉપર માનન મે ની જામી પડી હતી અમે મિત્રાંર 'બેખુદ' અને તેમના કુટુંબીઓને દિવી મુગરક બાદી અપીએ છીએ

—તારી

આવાઝકી દુન્યા

અભિજ્ઞાન 'મેચર'

મોઝોની ત્રિશુ પાંચ સજ્જાતી
 યાં ઉતરી છે અને નાઝીઓનો
 ધાટ ધવાતી યોજના પુરેપુરી નાઇ ગયતી
 વાગે વાતાવરણમાં વહેતી ચઇ છે દન ઇંડન
 વગેરે પોત પોતાના માથામાં આવીને ભરાઇ
 ગયા ? કહેવાય છે કે આ પર્ણિદ્યથી મિત્રો
 નિકટ દુન તે દુન પશુ વધુ નિકટ આવી
 ગયા છે કારણકે બેટલાને બદલ લેકર બચ
 લગી થઇ ગયા છે અમેરિકાએ તો ખુલા
 દિને તરતે કરી દાણ છે કે લગાડનો પોણો
 ભાગ -શિયાળો પાતાને માથે ઉપાડી લઇને
 અમને અભિજ્ઞાને માન ખાતા બચાયા છે
 ખેડા સો પા જેનું ડેવટ સાઠ મિલોના
 નાના, નાના સઘા વાઘા મરી ગયા છે તે
 મેનીલી મંત્ર મુજબ નગરો મળતુ ચઈ
 ઇ અધુ સલગાય છે આમ નાનના મળ
 ન્યાયાવા મોંધી તામી મૂઠાયા રેનીનની
 નાનુ પામી રશુ છે નાઝીઓ કુદને મેન્ડે
 ખૂન ઝીંગા ગાય છે અને છટવીમાં પશુ
 ઝિલીસ-અમરિકા લાંકરોની ધીમીધીમી ફૂલ
 પ્રતાપ પાડ દના દના 'મ લેગ ચઇ ગયા
 : આ લખાણ ઉપાડને બદલ પડતી વેગ
 તે પ્રદાય મેમથી આગળ પશુ વધી ગય દુગે
 રાવેન સાઈબી અને મોટી-ટ યેનની
 પથ ભાગી ગયા પડી દિદના માન્યા પજ
 સારાગા યથા છે મેજુ પર્ણ કુ છે ન
 દેવાનું છે અમ તે ઝીંગ કરી ઝીંગે
 પડેન 'વા નાણા' જે પડેન મા કને તે
 નારી લેવાગી તા દયા ધી દમ વડા છે

દવે તો બાલમ ધમાગે કુનાનીજ વાં છે
 'મનુ ચરે ડાસ જન પ્યુવતો વાન
 ચાહોમ કરીને પડો ફતેહ છે આગે "

આમ લગાઈ દિદની નીકટ અને દિદ
 લાઇની નીકટ આવી તારા છે તેમ તેમ
 બખમરાનું ખાંદર પશુ તેજ થતુ જાય :
 આટઆટી મદદ મળાગમાં મઇ જના મગથના
 અકલ આગ થતા નથી વળી કોઈ અમરિકાન
 મદાસથે તા બાંધવા લાખુ છે કે ૧૯૪૮માં
 તે આખા દુનમાં બખમરો ફેલાશે જે
 યુગમાં બખમરો ફેલાશે તે અમેરિકા પશુ
 ઉચરગતુ નથી જામ બખમરાની તારા
 આગળ નધની ના છે અને ચારે બાજુથી
 મિત્રાન વિજય પ્રાપ્ત થવા ગય લાડ
 દુમય જેન તો મોલ ચેન્દ નાણા નથી
 વનલ નજાય તો બખમરો વજાય એ કેળી
 નીજ વાં છે દિદમાં માપબધીનો અમત
 દો દેર લા ચલો છે અનાનની દુમનો દર-
 તાય ભાગની અનલારોરી નેગા નધી
 ચઈ છે દિદમ તો હમ બાગાય પેલ ક
 નાી માન સિવાય બીડ બધી મનશે પડ
 અદા માન ચલો 'ડ' દનલમના અમત
 પણ અકુમરો હટની ગમ્યા નથી 'આટ
 ખામ ખાલે નાનુઓ અર્ધા થઈ ગય, કમ
 યા કરી કરીને હસ નીકળી મઇ જના તાલ
 નમાનીથી ન તા દડ દરને દમ બી
 છે અને પ્રમુ પશુ આ બખ તમાને દા
 પડે જોમ તા કા અને દેમ ન મુવે

વિદ્યાનને જોરે વિધુને હરાવવા નીકળેનો જુરા
માયાનો માનવી પોતાનાજ સરજેના વિદ્યાન
વડે અદરો અદર કપાઈ રહ્યો છે ત્યાં વિધુ
ખેરો ખેરો તમારો કા ન જીવે ? નદરથના
કેમ ધારણ ન કરે ? પણ ભવા ભગવાન એ
પશ્ચિમની પાપડી સાથે આ પૂર્વની પ્રમથ પથ
બાધ રહી છે તેનું શુ ? દ્ર કંઈ પૂર્વના
પાપોની સજ્જનો મુખમત રૂપ દેનો નથી ?
પ્રુદાખ બાતે ખુલી જાને ?

ૐમે તેટલી કામજોની અજા અને મંમે
તેટલી મધતારી છા રાનાપીના રંગના પતરગી
દીવાળી અકો નીકળ્યા છે જેમ અનાજની ગમે
તટલી અજા છા લિખારીઓ પાપાઈ રહ્યા છે
તેમ મથેતેના કારમા સન્નેઓમાય બધા દીવાળી
અકો અપોચપ વેચાઈ ગયા છે દીવાળી ન કરી
જેમએ' એવો બધાને ઉપદેશ દેના પતકારાએ
પોતેતો દીવાળી કરી નાખી છે !

અને અરેના રૂપરમ અને તેનો ઉદ્ધન
જોના તત્રીઓને તમાચા મારીને પોતાના
માલ રમવા પડ્યા હોય અવુ પણ જણાવ
નથી અનાજની અજા અને રાશનોમને લીધે
રોજાની બૂખ મદ પડતા વાચન બૂખ ઉધડી
હરી કે શુ ? નહિતર મેધામોધા અકાપ
શુજરાતીઓ અદ સાના ઉદાવી જાય ? અકોમા
રગીનતા છે પણ સજીનતા કેટલી છે તે તો
વ્યકિતગત દરેક અકને ફેદી જોઈએ અને
પેલા નાટકવાળાઓ કહે છે તેમ હીરનીર
ન્યાયે' અવરોડીએ ત્યારજ સમજ પડે બાકી
માયા કરતા પાવડી મોગીતી જેમ દીવાળી
અકોમા લખાણો કરતા જાહેરખતરેનું પ્રમાણ
મોટું જણાય છે પણ તત્રીઓને પૂછા તેઓ
રોડકો જવાન પરખાવે છે તે કે ' જાહેર
ખતરોજ પેપરનો આદમા છે ને ! અને જો
જાહેર ખતરો ન મળે તો પેપર પરમાદમાને
હવાને કરવું પડે ને !' આમ ખતજ છે ને ?
ચાનો સારે હવે જાહેર ખતરને પણ સાહિત્યનું
એક અગ સમજીને ધપાવે રાખો !

મુખર્જના ગજન મડગીમા તનાડ પડ્યા પછી
મુશાધનાનું જો નરમ પાંચુ છે કોણ સાધીના
સનેપાન ઓઢો થયો છે ! પણ ના પાછું
કત્રી મુશાધનાનું જોર તો વધુ છે ને ?
તેજ કીક છે નહિતર ખિયા ! સાધી વરાગ
કમ મન ? સાધી મનમા ને મનમા બહાના
રજે તેના કમતા વરાગ કાઢના રહે એજ કીક
છ ન ! વગી હવે તો શિયાળાની સીઝન પાસે
આવવી જાય છે સાહત્ય છે કે શિયાળામા
ગજાઓનું આડપણ વધુ જોર કરે છે તો પછી
સાધીના વાણુપણ કેમ જોર ન કરે ? કસમી
મુશાધો ગોવનનાર તત્રીઓ પણ દુરઅદેશ
દકતરે જોવા છ તેમજો નાડ જરાગર પારખી
લીધી છે ! જેમ ગાજીનીજ ને તાકાન પછી
બરસાદ વરસતા શતિ થાય તેમ સાધીની
કુન્યામા પણ હવે ગાજીનીજ પછી કંઈક શતિના
રથન થાય એવા ચિન્હો સાપડી રહ્યા છે

હવે જો નમે કેશવણીના માયા દિમાવતી
હોય તો ખુશ થાય કે સાર્જ ટ કમિગિએ
દિદની કેળવણીમા તળિયાજાટક ફે ફાર કંગાની
એક યોજના તૈયાર કરી છે ' જે યોજના પુરી
પાડના વારિક નથુ અનજ તેર કરોડનો ખર્ચ
થાય એમ છે એ યોજનાના અમલ માટે ૧૮
લાખ શિક્ષકો ૫ કરોડ ૨૦ લાખ વિદ્યાર્થીઓને
ભણાવવા માટે જોઈશે આ શાળાઓ માટે
૭૫૦૦ શિક્ષક અને ૧૫૦૦૦ નર્સની પણ
જોગવાઈ કરવી પડશે આનત અવી વિગત
યોજના અમલમા આવે તો દિદમા એક પણ
માણસ અશુભ પાડતો નજર ન આવે ! પણ
આ યોજના પુરી પાડવા માટે ને અખજ
સીતોનેર કરોડ રૂપિયા કર વે પાઈ ઉત્તરના
પડે કરવેલાના ભારથી દિદીઓના તાનમાજ
એમી ગય છે, ને આગેના વધુ ભાર તેમનાથી
વેરી સમગ્રે ? વધુ ખોજ લાદના જેમ નખજા
બજો રસ્તામાજ બેસી જાય ને પડી પૂઠક
અમમતાય ન ઉડે એવી હાલત દિદના રથ
સીપા ગાવતી છે !

૨૧ વેદનાં દેવે એનામાં જરાય તાકત બાળી રહી નથી એટલે બીજા કોઈ ઉપાય અજમાવવા તો બની શકે મિત્રીલ સંરિસના મોગ પચાઈને પર કાપ મૂકાય અને બીજા મોગ મોટા સરકારી ખાતાએ ચલાવવામાં પ્રકસર કરી આ કેળવણીની યોજનાને આમળા ધરાવવા તો ધણી શકે યોજના તો સારી છે, પણ તેને પુરી કરના માટે "ચેનીકા મુદ્દ સાકડા તો કપા કરે નર કાકા !" જેવું થવાનો સલાહ પણ પુરપુરા છે !

શીખામણ આપવાના અભિપ્રાયની નહિ પણ મુસ્લિમ સાદિકારોના કિતાબે અને સાદિકના ઉપધારોએ મોઢા ધગડા મુઝબીલી અદાથી દુ આજે શીખામણ આપવા તથા થયો છું ! શીખામણ આપરી રહેલી છે આલ ભાવી આપરી છે એ દુન્ય જાણુ છું છતાં આ અનેક કાર્ય કરી રહ્યો છું અનઅત એકે તમારુ મુજબની ચાહરીની દુન્યામાં મુસ્લિમ સાદિકારો એવડક આગળ વધી ગયા છે, પણ તે સાથે સાદિકના બીજા અગો તરફ જાય

ઈતેકાસે પુરમલાલ

શહેરના જાણીતા અને સમસ્ત મુસ્લિમ હદ તથા જગતમાં ચોનાની બારાકી સખા વતોથી જાણીતા રહેલા મોટા ભા કુટુંબના એક જુનાનને આજે ઈતેકાસે યસાના દુ ખદ સમાચાર તોષના અમને ખૂબ લિંગીગી થાય છે પ્રખ્યાત ક્રિકેટર જોહ દાહ અદમદ બોગરાળાના ક જદે અજમદ મીન યસુફ બોગરાળા ૨૩ વનમી જા રુનાન વય તા ૩૧-૧૦-૪૭ ના રોજ દેર ઇરાનમ લખખાના ૧ ક્રાઉન્ડ ૨૨ ક્રિકેટ રમવા રમતજ જનન નરીન થયા છે (ઇન્ના)

મજમ યસુફે અતીકદ મુનીરગીની મદિની પરીક્ષા પચાઈ કરી હતી તે પછી મજમ મો બોગરાળા ચેરિગીજના દૂગી તરીકે ચલાના ચેરિગીજના કામકાજની દેખવાનું શિખણ તેમના સાલિકના હાથ હેઠળ નેના હતા મજમના જનનેમનથી અદમદ કદ અને તેમના કુટુંબ પર જાણુ દુ ખની રિજગી તરી

લક્ષ અપાયુ નથી આપણામાં કરિઓની સખા અનેક ગણી વધી ગઈ છે, ત્યારે તેખ કોઈ સખા સાવ ધની ગઈ છે જોકે યોન ધણી મરવા ગાયા છે, તેમાય મૌલિક રખો કટવા આગળીના વેદા પર ગણતાય એજ ઉતરે એટલા મુસ્લિમ કનમધાગીએ પછના પચને અજનાળા જરા થશે અને મદના પચે પ્રવાણ કરે હવેઓ ધારે તો અનુમદો સહેલાઈથી બની શો છે પણ અનુમદો શા માટે અને ધણી નાચે ખૂબ રિચારે અને ચોડુક પણ મૌલિક મદ લખતા થાય હવે મુસ્લિમ સર્કલ કદ જોણુ નથી ? સાહિત્યની વાચન જૂખ પણ જોણી નથી ? તો પછી એ તક કા ન ઝડપાય ? જાક વધુ તકલીફ પડે એજ ન તો તકલીફ વગર કસુ કામ પાર પડે છે તે જગ રિચારી જુને બિશારો ! તમારી કનમની કામન અકાવવી તમારા હાથમાં છે માટે હાન તો ચોડુ લખ્યુ ધણ કરીને વાચનાની અવધના છે !

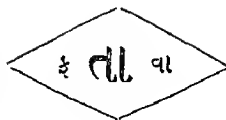
પરી હતી આજુ તોરે શોકમાં મરકાવ થયુ હતુ હિ દુ-મલિમ દુખાવોરોએ સપૂર્ણ હડ તાગ જાહુર કરી હતી નિશાળો મુનિસિયા લોગી અને ખીછ દરેક સરખાઓએ દડાને પાકી શોકમાં લાજ બોધો દતો દરેક મદેસા ને મસ્જિદમાં મહમના ઈસાન સચાવ માટે ખતમે કુર્આન થયુ હતુ તમામ મુજબના આ સમાચાર ફેનાના રાહતુ વાનાવરણુ હવાયુ હતુ દિનગીગીત સદેશાના તારોના દમલા થયા હતા

અમરે ઇનાકી આગળ બદા વાચાર છે જુલ મહમને મરકિ મેમત કરે અને તેમના તિ તા તથા કુટુંબીઓ મજદદાના તથા બહાગા મિત્ર સમુદાયન સજે જમીત આગ કરે આમીન ! આમીન ! યા રમજુન આમીન !

જે અદમદ બોગરાળાની દિવગીગીમાં અમે ખા અત રજીયા લાગ લાએ છીએ અને જુ થી પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે તે એમને સ્થ અતા કરે આમીન ત ત્રી

સરાલ ન્યારે કાંઈ માણસ મ મગ મથરા
 હુખને દિવસે મરી જાય ત્યાર તેને દફન કર્યા
 પછી તેની કબર ખાસે બે નજીક દેખે તે કુખાને
 નરીફની તિલાવન માટે બેખ સમા આવે, જેઓ
 જીવ્યાની નમાઝના નખત સુધી નવાગા
 કુખાને સગીરી નિનાવન પા દરે, અને
 નમાઝના નખતથી બંધ કરી જેમ ક સારી
 મૈયન કમરના અઝાપથી બંધી જાય કે એની
 માન્યતા છે કા જુ કે જ્યાં મુઝી નિનાવન થતી
 રહે કે ત્યાં સુધી મુન્કર નકીર નિસામ કિનામ
 વાગે આપના નથી અને જ્યારે નીનાવન થય
 થત જાય કે ત્યાર આવે છે અને તે દિવસ
 જીવ્યાની નમાઝ મયન કમરના અઝાપથી
 બંધી જાય છે મગાય કે નખી (સન૦) મ
 પ્રમા યુ છે કે જે મોમિન જીવ્યાના વિસે
 મરી જાય છે તેને કમરના અઝાપથી મદફજ
 છે તે શુ સરાનમા પૂઠરી મૈયન નખી
 (સન૦)ની ફરમાવેની ફરીસગા લામેન થયે કે
 નાદિ શરીઅનના એમા યુ હમ છે ?

જન્માખ-ફિકરની માનવર કિનામ દુર
 મુખ્તારમા સખ્યુ કે ક ઉજરત આપી જુઆને
 સગીર પદાવનુ એથી કમાને સવાન થયો નથી
 કમરુ કે પદવાર તે મજદરી પસૂત કરે છે
 એની નાનવમા જ્યારે તેની પામે સવાન મહેને
 નથી તો ખીજતે કેવી રીતે બખરી શકે અને
 કાંઈ માણસ ઉજરત વગર પોતાની ખુલીથી

પટી મખને તો સરામ નજર પગલો સરામ
 દર્શાવની દફીકન મુજબ અમત ક વા જોએ
 નરિ અસન તો કબર ખાસે બેસી કુખાને
 સગીર પગપા બેખ ખીને મખવ છે વગી
 એવો અઝાપી સખવો કે કબર ખાસે બેસી પ
 વાથી મુન્કર નકીર આપી મુરને સરાન કરી
 શમા નથી એ ખલ ભરી ના કે દલીસ
 સરીકમા આખુ છે કે મુરવને દખા કરી તેને
 માટે એટલી વાર સરી દુખા કરામા આવે
 કે જેટલીય એ ઉટને નફા કરી તેનું મોખત
 વાગે મામા આવે કે અને એ દુખા મુ વી
 બખરીસ અને મુન્કર નકીરની સરાન જનાખ
 આસાની રિયે છે સરાનમા જણાવ્યા મુજબ
 આજકાન નમ મ રિવાજની પાગદી ની
 જોઈએ નાદિ સદામા (મદીબ)ના જમાનામા એ
 રસમ દની નાદિ પાઠગથી કેટલાક બંદનોએ
 પોતાનું પેટ ભરવા એની રીત કાઢી કે જે
 સુનનના વિરુદ્ધ છે આ નાદ સખુ જાણુવાર છે

સરાલ-મૈયને કમરનામા કાંઈ જના
 જનામા આમગ અહીં મોતુ પગાને રિવાજ
 છે તેના માટે સગીઅતનો શુ દુકમ છે ?

જન્માખ-જનામા સાથે મોતુ સરીક પગી
 સખિત નથી બધી દનરી મજદમી માનવર
 કિનામોમા કનેમએ મૈયના જનામા સાથે રીમ
 થીમે પદવાનુ નખવમામા આ યુ કે અને
 જોથી નખુ સમદ સખ્યુ કે માટે મોતુ નો
 રિવાજ બધ કરવો જોઈએ અગર ના પા
 સાથે મોતુ પગાને દુકમ હોત તો સદામા
 (મદી) જરૂર પગ પરતુ ચાર મજદમમા એની

કંઈપણ સામેલી નથી એવી જિંદગીને અને રસમો મુસતમાનોએ બંધ કરી સુન્નતે ચલુ દનાદ (મત)ની તામેદારી કરવી જોઈએ એમાજ આપણા માટે નમન છે

સવાલ-મૈયનને દફનાવ્યા બાદ તેની કંઈ પગ અર્થો અજાન આપે છે એ માટે શું હુકમ છે ?

જવાબ-કૃષ્ણ પર અજાન આપવી જિંદગી છે જિંદગી એટલે જે ચીજ શરીરતથા સામિત ન હોય અને આપણે સાત સમજી દીનમા નવું મમ મદી અને એની દહીસ શરીરમા ધણી સખા વખત આવી છે જે રાઇમ પર જે કામ વિષે અલ્લાહના સુવ (સત)એ અજાન આપવાનો હુકમ કર્યો છે તેજ મૌલા પર અજાન આપવી જોઈએ ન કે ખીજે મૌલે આપણે અજાનો નધારી મદીએ મૈયનને દફન કર્યા બાદ કૃષ્ણને સિરાહો અસિદ્ધ વામ મીમથી સુફનેદન મુખી એને સુરોએ બારની મુઝબ આપતો અને પગ તન્દુ એને ઉવરનો રકુઅ એટલે આમતર રચનો મરેગીન મુખી પદતુ સુન્નત છે તેમજ દહીસ શરીરમા આ ધુ છે કે મૈયનને દફન કર્યા બાદ નધા દાગર નોખા મંગતની સામેન કદમી વિષે એટનીય મુખી દુઆ કરે કે એક ઉટ નહોર કડી તેનુ જોતત કાપી વહેચવામા જોટની વાગ લાગે કે માટે જોટલું કંઈ નહીં રાપે તેટલું ધીમે ધીમે પદી મૈયનને સચાન જખમે અને તેની મગફેન માટે બધા પોતપોતાના દિનમા અત્નાદ પાસે દુઆ માગે વચર દાય કિમતે પશુ દુઆ થઇ ગઈ છે અને કલ્બઆનમા દાય ઉગરી દુઆ મામલી પશુ મુરિયમ શરીરની દહીસથી સામેન કે માટે સુન્નતના માફક અમન કરવો જોઈએ

સવાલ-નિશાદ વખતે દુસ્તાને પાચ કનેમા

ઇમાને મુજમલ, મુસ્તમત કાઝી પદાવે છે તે તે પદાવતુ સચાન છે વા નહિ ?

જવાબ-મુસવમાનને ખાસ નિકાદ વખતે કનેમા વગેરે પદાવવા કંઈ જરૂરી નથી બલકે જરૂરી સમજી પાનદીથી પદાવતુ જિંદગી છે કદી કોઇના વિષે કાઝી મુનખીમ સમજી પાવે કે દુસ્તાએ કદાચ બૂતકાગમા કુદ્દ કનેમો બકથો હોય તો બ્યાખખી કે નહીં તો ખાસ પુગનો રિવાજ સમજી પાનદી કરી બૂલભરી નાત છે

સવાલ-એક માણસની ઔરત પોતાની મહેર ધણી પાસે માગે છે કે મારી નહીં હરેવી મહેર અદા કરો પરતુ ધણી પાસે પેસા નથી અને ઔરત માગમાગ કરે છે ધણીના મામા મોજુદ છે એની દાનતમા ધણીએ મહેર આપવી જરૂરી છે કે તેના મામાપને આપવી જોઈએ ?

જવાબ-ઔરતની નિકાદ વખતે નકકી કનેની મહેર બાકી હોય તો જ્યાર માગે ત્યારે ધણીએ અદા કરવી જરૂરી છે મારણ કે ધણીના શિરે ઔરત તન્દુથી કર્જ છે ધણી કોશિય કરી કોઇ પશુ રીતે મહેર અદા કરી આપે ધણીના મામાપના શિરે અદા કરી જરૂરી નથી લેકિન પાતાની ખુલીધો મામાપ આપશે તો એદસાન અને સચાન થશે જો ધણી તગીમા હોય તો ઔરતે મોદતત આપવી જોઈએ અને જો તેણી ખુલીધો મદર માફ કરી આપે તો માફ થઈ જશે અને તેણીને ધણી સચાન મગશે

સવાલ-ગદુ તથા નાખાક દરમ તેમજ મુદ વગેરે જલાથી જયવા માટે દિદુ બગત (મૂર્તેપૂજક) જરૂરીજીને મતગી માદળીયામા ભરી મગામા પહેરવા આપે અથવા તાજાનુ કંઈ દાય પર પહેરવા આપે તો એ ચીને

પહેરવી ભાઈ છે ? અને પહેરવાથી નમાઝમાં તથા કુર્બાને શરીફમાં કઈ વાધો આવે છે કે ? હા એટલું નક્કી છે કે એમાં કોઈ નાપાક વસ્તુ મેનવામાં આવી નથી

જવાબ-જાદુ તથા મૂઠ મારવી વગેરે સખ્ત હતામ છે એમાં યોગો વિશે કુક્રનો અદરો છે ભાઈ રીતે તેનો ખચાવ કરવો જોઈએ શિક્ અને કુક્રથી ખચવું જરૂરી છે સચનમાં દર્શાવેલા હકીકત મુજબ ધનાઝ કર નહિ એવી યીન્ને બાધેથી હશે તોએ નમાઝ ધર્મ જરો

સનાલિ-ફેટલાક યોગાનું કહેવું કે કે શરેરી કષ્ટનર કે જે ઘરમાં જ પાગવામાં આવે છે અને જગની કષ્ટનર જેમ ગમે ત્યાં ચરતા નથી તેવા શરેરી કષ્ટનર ઘરમાં પાગવા નહિસ છે શુ એ ખરૂં છે ? અને કેટલીક વાર બચ્ચાની પેતાશ બહુ થતા અટમાતા માટે કષ્ટનરના છા દેખી દેવામાં આવે છે શુ એમાં ગુનાહ છે ?

જવાબ-બને તરેહના કષ્ટનર પાગવા આવ્યા હુસ્ત છે પાગવા નહુસ નથી પણ પાગી બૂખે મારવા સખ્ત ગુનાહનું ગમ છે

સનાલિ-એક માણસ પરદેશમાં પોતાના બાનખચા સાથે ખૂશીથી રહેતો હતો અને પોતાના માનની ઝકાત પણ અલ્લ કરતો હતો હવે તે માણસ ગુજરી ગયો છે અને પોતાની પાછળ સાત બચ્ચા અને એક બોરત મૂકી ગયો છે મજકુર બાનહાન પોતાના વતનમાં આવી ગયું છે તેઓના રહેવા માટે ઘર લેમજ

ખર્ચ માટે ૫૦-૬૦ લી રકમ કરજે હસના તરીકે આમળની છે અને ખર્ચ ૧૦૦થી વધારે છે માટે તેઓને ઝમાનના પૈસા લેવા ભાઈ છે ? એક માણસે ઝમાનના પૈસા આપ્યા તે નહિ લેવાથી સામેવાળો માણસ નાશજ ન થાય જેથી ઝમાનના પૈસા મૂકી રાખ્યા છે તો તે ખચ્ચ કરવા કે કેમ ?

જવાબ-જે તમને ગરીબી હાનના અમુક રકમ કરજે હસના તરીકે મળવી હોય અને માસિખ ખર્ચ વધારે હોય જેથી કઠંદારી થતી હોય અને ઝેરર પણ ન હોય તો એની તમનીફની હાનતમાં ઝમાનના નાણાં લેવા અને ખચ્ચ કરવા હુસ્ત છે એમાં કઈ વાધો નથી પરંતુ ઝેરર હોય અને માત્ર ખર્ચની તક્લીદ પતી હોય તો ઝમાન લેવી હુસ્ત નથી મગજ કે ઝેર તમારો માન છે તેને ખર્ચ કરી શો છો

મુસ્લિમ ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાંદેર

તમથી યોગ્યનેના મુશાહમના સમ્રદ
કાવ્ય કુજ પુ ૧૫ કી ૮ ખ સહિન (નથી)
, , , ૨-૩ , , (,)
, , , ૪-૫ , , પાચ આના
, , , ૬ , , પાચ આના
, , , ૭ ૮ , આઠ આના

દરેક કવિ અરે કાવ્ય રસિખ પાસે આ સમ્રદ લેવોજ જોઈએ

પુષ્પ ૪ થી ૮ જેવી કી મત ૮ ખ સહિન
રા -૨-૦ થાય છે તે ૬૫૦ રા ૧-૦
મોકલી મગાવો

ધી રાંદેર મેટાસ ટાવર રોડ મુગત

જ્યાં માનવતા ઉંઘે છે અને ન્યાય મો ધુપાવે છે તેવું :—

આ શહેર છે!!

અનુવાદક “રઝાકાઝી”

આ શહેર છે !

અહીં દરેક જાતીના મનુષ્યો વસે છે, તોફારો, બેકારો, પીળા પચરક રોગીઓ, ડોક્ટરો, મોટા પેટવાળા ધનરાતો, મીન માનેકો પાતળા દુબળા મજ્જુરો, રેશમી સાડીઓવાળી જગમ્મીઓ, અને કાળી મજ્જુરી કરનારી મજ્જુરો.

અહિંયા ક્યોરીઓ, વક્રોનો, ન્યાયાધીશો અને આરોપીઓનો પણ તોરો નથી આગસ પદાલુની આનિશાન મિડીંગો તરેન યુ પડીઓ, સાકડી અને અધારી ગલીઓ અને નર્ક જેવી બદલો લારેલી પોળો વગેરે

અહીં ધણી કોનેન્તે પણ છે, જેમા હજારો નિઘાયીઓ વિદ્યા પ્રાપ્ત કરે છે પરંતુ એ કોનેન્તેમા યુવાનોને એક્ટર અને યુવતીઓને એક્ટ્રેસ બનાવાય છે તેઓને પ્રેમ કરવો, પ્રેમને પોપવો અને બેદ ઉઘડી જવા પર પ્રેમનો લાગ કરવો એજ શિક્ષણ શિખવાય છે છેકરીઓ માના પિતાની લાજ રાખ્યા વગર પ્રેમ કરી શકે છે, પાર્ટીઓમા ખુ લમ ખુલ્લા લાગ લઈ શકે છે મિત્રોના કહેના પર ગાઇ શકે છે અરે ! નાચી પણ શકે છે, પ્રેમીઓને પત્ર દ્વારા પ્રેમનો નિશ્વાસ આપી શકે છે અને મોંઘા પર તેની સાથે નાસી પણ જઈ શકે છે સાગરા કે અહીં કોનેન્તેમા એવી રીતે વિદ્યાર્થીઓ વિદ્યા

પ્રાપ્ત કરવા આવે છે કે જાણે સ્વયંવરમા જઈ રહ્યા હોય

વળી કોનેન્તેમા નાટકો પણ ભજવાય છે પરંતુ આ નાટકોની આડમા પરદા પાછળ પ્રેમના નાટકો ભજવાય છે છેકરા છેકરીને ફસાવવા માટે નાટકો ભજવે છે અને છેકરીઓ છેકરાઓ સાથે નાસવા માટે પાર્ટી ભજવે છે

અહિંયા સૌંદર્યના હાટ ભરાય છે કે જ્યાં મોટા મોટા સન્મન એટલા માટે જાય છે કે ખીનઓની ઇજ્જત ખરીદી પોતાની ઇજ્જતમા વધારો કરવા આવે છે એ હાટમા તમને માન વતા ઊ ધતી, ન્યાય આધોળો અને સન્મનતા બરાડતી સભાઓ

કાશ ! મ્યુનિસિપાલિટીના સભ્યોને એની જાણ થાય કે શહેરની બાહ્ય સુધરાધને નદલે લોહાના દિલની સફાઈ કરવાની વધુ જરૂરત છે

અહીં ધણી છખીધરો પણ છે કે જેમા ચોપીસ કલાક કોનાદવ થતો રહે છે સિનેમાવાળાઓ એક ખીનની હરીફાઈમા નવાનવા ચિત્રો રજુ કરે છે અને ટેટલાક તો નાની નાની ગરીબ છેકરીઓને સુદર વસ્ત્રો પહેરાવી મેલા નામ ધારણ કરાવી રોજ પર નાચ માનવો શો' જોઈની જનતાનો ખુસ પેસો ચુસે છે કેમકે પખિસકને આના ચેનચાળા ગમે છે

તેઓ પાંચી છાન વિનારી યાયા પછી પવિત્ર
છવન વિતાવવા ચાલ્યા નથી અને એમને
એમ તેઓનું છવન નમાણું અર્થદીન થઈ
જાય છે અને જાણુ અર્થદીન છવન ગ્રામના
ગેઓ બીજા દગારો મનુષીના છવન પાવમાલ
કરી દે છે

અહીં બીજારીઓ પણ યોગી સખ્યામા
છે તમે તેઓને ગદા કપડામા, સુધી તપતી
સડક પર 'નાથ એક ધેસા આપો ભગવાન
તમારે ભાનુ કરશે' આવા ઉદ્ધારો અદિત
જોશી ભોળાના શુભાંગને અચાજ કે માડીની
દીન દીન સભળવાજ તે તરફ હોય એ
ધણા દહીલા હોય છે તમે તેઓના બાળોને
સડક પર એક ધેસા મારે દાપ જોડી કાલા-
વાના કરતા જોશી આ પાવ પરસવા બાળકના
મુખમાથી "અત્સાદ વુજાહે ખચ્ચદે" સાબળી
તમે આશ્ચર્યમા પડી જશે કે આ બાળક
બાળક કેરી રીતે અનર છે એ શુ બલે ?
પરંતુ આવા વાકયો તે પોતાના માનવિતા પાસે
એવી રીતે શીખી ને છે કે જો રીતે એક
આધુનિક કોનેજનો વિચાર્યો બીજા પાસે સિગ
રેટ પીના શીખે છે

અહીંથી માસિકો દેવિમા પણ ધણી સ-
ખ્યામા પ્રગટ થાય છે દરેક પેપર જનતાનું
મુખપત્ર હોવાનું અને વધુ સખ્યામા તીકળ
વાનો ઘરો કરે છે જુદું જોનાનો તોમને
બનાવવાનો, અને જામીમા ફલાવવાનો અદિયા
સર્વને હકક છે અદિયા તેજ પત્ર વધુ આવ
કાર પામે છે કે જેમા કુર્માંગાની ગવરીઓ,
જવાનોના પત્રો, જાનિય વિવધક લખો અને
સિનેમાની એક્ટ્રેસોની આતરીક જાવતો છપતી
હોય

તમારો અહીં ભવાનક ચહેગવાળો, કપિત
હદયવાળો, અને ધૂનતા અતર અદમવાળો

લેખકો અને કવિઓ માથે બેઠો થશે પરંતુ
એમાના કેટલાક તો લેખક કહેવાને યોગ્ય હશે
અને બીજા એવા પણ હશે કે જેઓ એટલાજ
માટે લેખો લખે છે કે તેમને કુન્યામા બીજી
કમ નામ મળતું નથી

અહીં તમને સમ્યક્તા મોજમાનદ ઉતારતી
પ્રિન્સેસર થશે રેશમી સાડીઓવાળી સુદર
ગ્રીષ્મીઓ પાડળા દિલ્હીસ્તાની કાળા કન્યાઓ
ફરતા દેખાશે

સારસ કે શહેરના સરકાર મંચમા અન
સરૂતિ પ્રગટ કરી રહી છે એટલે અજ્ઞાનતાએ
પણ પ્રભવત કરી છેને ?

ગામકુ સાર કે શહેર ! એ બધું વિચાર-
વાની વસ્તુ નથી શહેર, શહેર છે ને ગામકુ,
ગામકુ ! ગામગામ શહેરની તે પ્રગતિઓ અને
સરકાર ક્યા ?

બંધ માસિકે "માંદગી"

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર 'શ્રી તોહ'
જોગીઓથો આનુ થાય છે માસિક અન-
ચલુની કોઈપણ ફરિયાદ માટે રૂનર મળા
દવા સાથે ગેરદી પત્ર આપવામા આવે છે
શીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ રી ૧૦

—અર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

"માંદગી" દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ
વેવાથી છદ્મી બરમા કરી ગર્ભ રહેતો નથી
માસિક આનુ કશુજ નુસ્તાન નાદિ ડૉક્ટર
વેદોએ અજમાવેલી દવા સાથે ગે દી પત્ર
મોકલવામા આવે છે શીમત રૂ ૫-૮-૦
પરદેશ રી ૧૦

ડૉ. એસ. એચ. ખાન,
૪૨ ચર્ચજેટ રડ્ડીટ, મોનજીની સામે
મોટ, મુખબ, ફોન ૨૧૩૪૩

દીદારે રસૂલ (સંસ્કૃત)

સંપાદક
રિશ્ક-સાબેરી

[સર્વ હક સંપાદકને સ્વાધીન છે]

(૫૩) દરદ શરીફ મોકલનારાઓને હુઝૂર (સન૦) પોતે જવાબ આપે છે અને તેઓ નખી (સન૦)ના જવાબની ઇજાજતની મગરૂરી હાસિલ કરે છે

(૫૪) જે માણસ દરદ શરીફ પડે છે તેનું અને તેના બાપ, દાદાનું નામ એક ફરિતો હુઝૂર (સન૦)ની આગળ રજુ કરે છે એટલે કે તે ફરિતો કહે છે કે -વા રસૂલ તાહ (સન૦) કયાણ માણસે દરદ શરીફનો તોલફ મોકલ્યો છે

(૫૫) દરદ શરીફ પડનાર તે આમનતથી દુર રહે છે કે જેને માટે હજરત નિખાલને (અન્સ૦) દુઆ કરી છે અને હુઝૂર (સન૦) આમીન કહી છે

(૫૬) દરદ શરીફ પડનારને કયામતને દહાડે જન્મનનો મોતો ટીકવાની જરૂરત રહેતો નહિ

(૫૭) હુઝૂર (સન૦) ઉપર શ્રુ મ કરવાના તોલમન અને કાર્યથી દરદ શરીફ પડનાર બચેલા રહીને કારણે હુઝૂર (સન૦) ફરમાવ્યું છે કે જેણે મારું નામ સંભળી મારી ઉપર દરદ ન મોકલ્યું તો તેણે મારી ઉપર શ્રુ મ કર્યો

(૫૮) દરદ શરીફ પડનાર ખુદાપાક અને તેના રસૂલ (સન૦)ની સામનતથી બચેલા રહે છે

(૫૯) દરદ શરીફ પડનાર કલ્લુસ કહેવન બનવાથી બચેલા રહે છે કારણે હુઝૂર રસૂલપાક

(સન૦)એ ફરમાવ્યું છે કે -“જે માણસ મારી ઉપર દરદ મોકલતો નથી તે કલ્લુસ છે”

(૬૦) દરદ શરીફ પડનાર સાથે સરકારે દોઆલમ (સન૦)ને મદખમત થઈ જાય છે

(૬૧) દરદ શરીફ પડનારને ઇમાન અને દિલ્લપતની દૌનત આપવામા આવે છે, તેનું દિન જિંદા કરવામા આવે છે અને વધુમા મુમરાહી અને મુન્દાના કામોથી તેને બચાવી લેવામા આવે છે

(૬૨) દિલી શૌક અને મદખમનથી દરદ શરીફ પડનારનું દિન આપના થઈ જાય છે અને તેમા હુઝૂર (સન૦)ની મુનારક મૂરત હ મેશ માટે કાયમ રહે છે

(૬૩) દરદ શરીફ પડનારને માટે આરમાન અને જમીનના બધા રહેનારાઓના દિલમા મદખમન અને દોરતી પેશ કરવામા આવે છે એટલે તેઓ બધા પડનાર સાથે મદખમન અને દોરતી કરે છે

(૬૪) દરદ શરીફ પડનારની ઉમર, ઇમાન, મામ અને એહનો અવાનમા બરકત (વધારો) થાય છે

(૬૫) કસરતથી (અસખ્ય) દરદ શરીફ પડનારને હુઝૂર (સન૦)ની મદખમન દિલમા વધતી જાય છે

(૬૬) ઉમમતીઓ ઉપર હુઝૂર સરકારે દોઆલમ (સન૦)ના બહુ મોગ હક છે જે હક દરદ શરીફ પડનારથીજ અદા થાય છે

(૬૭) દરેક શરીર પદનાગને ખુલ્લપાકના
જિક (પાંચ ધનારી)નો પચુ સવાય મને છે

(૬૮) દરેક શરીર પદનારનો લગભગ ૫૦
મા કરનાર (કસીરત જિક) ગણનામાં આવે છે

(૬૯) કસગતથી (અસખ્ય) દરેક શરીર પદના
ગને રસુનુ-લાદ (સન)ના દીવાર ખાગમાં તેમજ
જાગૃત દાનમાં પચુ જોવાની ઇજ્જત મળે છે
અને આતમે જર્જા (એટલે મરણ પછીથી
પ્રયાગન સુધીના ત્રયગાગેના વખત)માં સરકારે
દેવાનમ (સહ)ની સોદગત અને નગદીકી
દાસિન થાય છે

(૭૦) દરેક શરીર પદયુ જગત સુલુલાદ
(સન ની સાથે મદબ્બન હોવાની દલીલ છે

(૭૧) જેણે મારી (કુઝૂર સન) ઉપર
દરેક મોક્ષલુ મોક્ષ રાખ્યું (ડોડી દીધું) તણે
જગતનો માર્ગ વિસારી દીધો

(૭૨) જેની પાસે (કુઝૂર સન) પાદ થાય
જના દરેક મોક્ષલુ નહો તે જગતનો માગ
ખૂટી જશે

(૭૩) કુઝૂર સન પર વધુ દરેક મોક્ષનો
કારણ એ કાર્મ તમાગ માટે જ્ઞાત છે એટલે
તમારા બદનાની પાકી છે અને વધુમાં વધારે
સવાય માવમાં બરકત, અને ગુન્દાઓની
માફીના કારણ રૂપ છે

(૭૪) દરેક શરીર પુન સરાત પર નર
(રૌચાની) થશે

(૭૫) જે મોહ મારી (કુઝૂર સન) ઉપર
જુગ્મમાને દહાડે એ સી (અમુક હદીમ મુજબ
એકસી) વખત દરેક મોક્ષરૌ તેના એ સી
વરસના ગુન્દા માફ થઈ જશે

(૭૬) દરેક શરીર પદનાગ જ્યાસુધી પદનો

નરે છે ત્યાસુધી ફરિતા તેની જખવીશ માટે
કુઆ માગના રહે છે

(૭૭) ફરિતાઓ દરેક શરીરને જુગ્મ
ઇજ્જતની રૂપ પગચાડી દીએ છે

(૭૮) કુઝૂર (સન) ઉપર એક વાર પચુ
જો દરેક શરીર મોકનવામાં આવે તો એક
ફરિતા કુઝૂર (સન)ની રૂપ તે દરેક શરીરને
લઈ જાય છે ત્યારે આ (સન) તે ફરિતાને
કહે છે કે મારા તરફથી દરેક પાત્રને દરેક
દરેક પહેચાડી કરી છે જે એમાંથી એક પચુ
દરેક હશે તો તુ જગતમાં મારી સાથે લખન
થશે અને હું તારી શક્ષા કરાશ

જેની રીતે દરેક શરીર પહેચાડા અમુક
ફરિતા છે તેવીજ રીત સનામ પહેચાડા પચુ
ખુલાખે અમુક ફરિતા પૈયા કર્યા છે

(૭૯) કુઝૂર (સન)ની કમ મુગાગની પાસે
અમર દગરૌ માઇલ દૂર ગમે ત્યાર પચુ દરેક
શરીર પદનામાં આવે છે તે કુઝૂર (સન)ને
પહોચાનામાં આવે છે

(૮૦) જે રાત્ર માણસને કુઝૂર (સન)
ઉપર અને એટલે પૈત ઉપર ભરપૂર દરેક
શરીર મોક્ષલા ઇન્દ્રો હોય તો તેણે આ
મુજબ મોક્ષલુ —

“અદલાહુમ્મા સદલે બવા જૈયેદેના
મોહ મદે નિનનખીચિલ ઉમ્મીચે વ
અજવાજેહી ઉમ્મહાતિલ મુઅમે લીના
વ કરીચિતેહી વ અહલે બેતેહી કમા
સ લૈતા અલા ઇશ્લાહીમા વ બલા આલે
ઇશ્લાહીમા ઇન્નકા હમીદુન મહદ”

“સલાતુતરબીહ”

[આ વિષય અહીં એટલા મટેજ લખવામાં
આવે છે કે દરેક શરીર જાણતી જે જે કિતાબો

વગેરેમાંથી મેં આ લખાણ લખ્યું છે તેમાં અકસ્માત (વડા બાળની) કિત મોમાં એનું વર્ણન જોવામાં આવ્યું છે અને આવી એક નેક બાળની વાચકોને મહાદેવ ગણના માં દિલ નાસાઈ થવાથી વધુ છુ ખુલાસાક મને તેમ જોતે એની રચનાત આજે આમીન]

એક દિવસ હુજૂરે અકસ્માત (સત્ર) આપના કા ને કહ્યું કે -હું તમને એવી દશ ખરલતો બતાવુ છું કે જેના કગવાથી ખુલ્લપાત તમા દરેક ના મા, મોટા, છુપા તેમજ જાહેર, જાણી જોઈને અગર અજાણના કરેના નવા શુંદા માફ કરી દીએ

માન કાકા! ચાર રકબના નમાઝ એવી રીતે પઢો કે -દરેક રકબતમાં મુ એ મનેદા "અલ્લાહ" અને તેની પછી બીજી કાબ એક સુરત પઢો અને પછી પછી રખત "સુબ્હાન હીલ્લે વસ હુમ્દા લિલ્લાહે વ લાઇલાહુ ઇલ્લિહનાહો વહીલ્લો અકબર" પઢો પછી રકુઅમાં એજ (મજહુર) શબ્દોને દન વખત પઢો, અને રકુઅમાંથી ઉભા થઇ ઉભા રહીને દશ વખત, સજદામાં દશ રખત, મજદામાંથી બેઠા થઇ બેઠા બેઠા દશ વખત, બીજા સજદામાં દશ વખત, બીજા સજદામાંથી ઉઠી ઉભા થવા પહેલાં બેમીને દશ વખત મજહુર શબ્દોને પઢો, આવી રીતે દરેક રકબનામાં પોણાસો વખત પઢો, અને મજહુર રીતે ચાર રકબના પૂરી કરો.

"જે તમાગથી બની ચકે તો આ નમાઝ દરરોજ પઢો, નહીં તો દર જુમા (શુક્રવાર) અને જો એ પણ મુશ્કિલ લાગે તો દરેક મહી નામાં એક વખત પઢો, જા પછી જો એ પણ મુશ્કિલ લાગે તો આખી જિંદગીમાં માત્ર એકજ વખત જરૂર જરૂર પડશે."

(મજહુર રકુઅ, સજદા, કૌમા વગેરેમાં પઢવાનુ લખેનુ છે તે બધામાં રકુઅ, સજદા વગેરેની તગ્બીદ વગેરે પઢવા પછી એને પલ્લુ સંપાદક)

મજહુર નમાઝ જુદી જુદી રીતે પઢવાની અમુક દિવાયતો પણ છે જા તે બધામાં હજ રત અમ્દુનાહ મિન મુનારક (રહી)ની બતાવેલી રીત જે હજરત ઇમામ મઝહાની (રે અ) એ "અહ્યાકિલ ઉતૂમ"માં લખી છે તે સારી છે, જે નીચે મુજબ છે -

પહેલી રકબનામાં તગ્બીરે તહમીમાં "અલ્લાહો અકબર" પછી સના "સુબ્હાનહીલ્લાહુમા " પૂરી પઢી પછી વખત મજહુર તરખીદ "સુબ્હાનહીલ્લાહે વસ હુમ્દા લિલ્લાહે વ લાઇલાહુ ઇલ્લિહનાહો વહીલ્લો અકબર" પઢની તે પછી પૂરી "મિરિમ્લાહ" અને સુએ ફનેદા થા બીજી એક સુ પઢીને પછી મજહુર તરખીદ થ વખત પઢી, એ પછી રકુઅમાં જલુ અને રકુઅની તગ્બીદ "સુબ્હાનહીલ્લાહે અકબર" પઢી મજહુર તરખીદ દશ વખત પઢની, અને રકુઅમાંથી ઉભા થની વખત "રખના વકત હર" પઢી ઉભા રહી થ વખત મજહુર તરખીદ પઢી, અને પછી મજદામાં જલુ, અને સજદાની તરખીદ "સુબ્હાનહીલ્લાહે અકબર" પઢવા પછી મજહુર તરખીદ થ વખત પઢી, પછી સજદામાંથી બેઠા થઇ "રખનેગ્ફી" પઢી મજહુર તરખીદ બેઠા મેં દશ વખત પઢની અને પછી બીજો સજદો કરવો અને સજદાની તરખીદ પછી મજહુર તરખીદ થ વખત પઢી આ રીતે પઢવાથી દરેક રકબનામાં કુને પોણાસો તરખીદ થાય છે એની ગતે બીજો સજદો મરી તરખીદ વગેરે પઢી મીધા ઉભા થઇ જલુ, બેસવુ નહીં, તેમજ ઉભા થઇ "સના" પણ પઢવી નહીં,

પણ સૂરએ કાનેડા પદના પડેલા પદર વખત મજકુર તરખીદ પદી પડી સૂરએ કાતેલા અને ખીછ સૂ. પદી મજકુર તરખીદ દસ વખત પદવી અને એ પછી પડેલી રચના જેમ રૂઝ વગેરેમા મજકુર રીતે પ્રમાણે પડુ અને ખીજ સજદા પછી બેગીને માત્ર (તલદ દુદ) “અતદહ્યાન” પૂરી પદવી અને પડી ઉભા થઇ જવુ અને ખીછ રકઅત જેમ ત્રીછ રકઅત પદવી શરૂ કરી અને ખીજ સજદો પૂરો કીધા પછી ઉભા થઇ મજકુર રીતે ચોથી રકઅન પૂરી કરી (તલદદુદ) અતદહ્યાન-દર શરીફ-દુઆ વગેરે પરી સનામ ફરવણુ આ રીતે ચાર રકઅતમા કુરને તબુસો તખીદ થાય છે

[જેરી ગીતે ખીછ નમાઝમા ફઝ, નાઝિમ, વગેરે પદનામા આવે છે તે પદના ઉપસત મજકુર રીતે મજકુર તરખીદ પદનામા આવે છે એજ માત્ર એમા વધારો છે બાકી બધી

રીતે નમાઝમા પદનામા આવે છે તે બધુ પણ પડુ જોઇએ —સ પાદક]

મજકુર રીતને ધણુખરા હાથી આલિમોએ અમલમા લીધી છે (એટલે મજકુર રીતે પડી છે)

જે સાચકની ખુશી અગ (સવ) ની જાળવેલી ગીતે પદવા ડી હોય તે તેમણે બને કાઠકમા “અતદહ્યાન” પદના પડેલા મજકુર તરખીદ પદી લેવી પણ ખીજ બધા રકુનો વગેરેમા તે તે રકુનો વગેરેની તરખીદ વગેરે પદના પડી મજકુર તરખીદ પદવી

હજરત હાને અન્નાસ (રહી)ની રિવાયત મુજબ મજકુર નમાઝમા નીચે લખેલી ચાર સૂરઓ “અતદહ્યાન” પછી પદવી બેદનર છે -
(૧) સૂરએ ‘તકસીર’ (૨) સૂરએ ‘અસર’
(૩) સૂરએ ‘કારિશન’ (૪) સૂરએ ‘હખાસ’,

અને ફરીક રિવાયતોમા —(૧) સૂરએ ‘ઝિઝાન’ (૨) સૂરએ ‘આદીવાત’ (૩) સૂરએ ‘નસર’ (૪) સૂરએ ‘હખાસ’ પણ લખેલું છે

દિવ અને દિમાગને તાઝગી બખશનાર

નાયાબ અત્તરો

ઇત્રે અજીબ તો ૧ ના ૩ ૬ ઇત્રે ગઝીબ તો ૧ ના ૩ ૫
ઇત્રે લાજવાબ તો ૧ ના ૩ ૫ ઇત્રે શાહી હિના તો ૧ ના ૩ ૧૦
ફક્ત એકવાર વાપરવાથી ખીજ પસદ પડશે નહીં ખુશ્લુ લાખા સમય સુધી ટકી રહે છે

સ પૂર્ણ નિદ્રા અર્પનાર ખરતા વાગોને અગઝાતાર, કાયમની કાશાશ સાચનાર,
હેર ઓઈલ

બહાઈ ઓઈન કે રખીટથી તદન મુક્ત કી રીશી ૧ ના દસ આના
દરેકનુ ટપાન ખર્ચ વીન જુદુ

આજેજ લખો - હાફેઝ સાલેહ હાફેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ મજિબ, રાહો (જી સુરત)

ગંગા-જમની!

કરૂં ત્યાં હું બ્રહ્મને માણીશ માનમ ઇસ વિશે,
 તારા મુસ્લિમન કે ગો'અંધોડા દવા દેની પડે
 એથી ને રૂદન કરૂં છું આજથી મધ કાલનું,
 'લાલીના લાકડાંઓને' જેથી દવા દેની પડે
 વેા દવા દુઝા તમદુનથી આત્મત કે રિશે,
 શાશીયે મુલકકો મળ્યુન શિક્ષા દેની પડે,
 સરકૃતિના રેલની એવી દવા અર્પણ હું,
 જેથી નાહુરકે ખુદાને પણ શિક્ષા, દેની પડે
 આકસે હિંદોતાકી તો ઉ'લ્લમા સહીદ,
 ગિનકે મદકનકા ઝળીને કન્યા દેની પડે
 હિંદ-બ્રામિથી સહીદ ઉપન એવા હું કરીશ,
 'કલ્પલા'ની લોમ જેને દાટવા દેની પડે
 એરે દમરાલી 'કરેગે પુસ તરફ જાને નિસાર,
 અરે' અરે! કદાએ મરદમા દેની પડે
 પ્રાણ અર્પણ એવી રીતે કરેગે મારા સહચરો,
 'વાદવાની દાદ' કલ્પણનેય હા, દેની પડે
 કીમને મજદૂર કરૂં દુઝા જહા પર આકરિ,
 કશમકશમે ખવાદ જાને મુલ્તિલા દેની પડે
 મુસ્લિ જે મજદૂરના છે તે હું જમ જાહેર કરીશ,
 જાન પણ એ કાપેમા છોડે જવા દેની પડે
 એ કૃષક મુઝકો મિટા લેકિન કહો એસા તહે,
 આકડી મુરખોડે બદલે કીમીયા દેની પડે
 નાસ કરૂંછે બોમ મારો પણ ન કંઈ એવું બને,
 ધૂળ બદલે કીમીયાની કંઈ મતા દેની પડે
 ઇસ કરૂં કરૂં દુઝા માઓડી મહબ્બતકો બતદ,
 દિલકે દુકળે ડા શાદાતકી દુઝા દેની પડે
 ઉચ્ચ એ કદાએ હું લઈ જઈશ માતાઓનો પ્રેમ,
 નીજના પુત્રો દે બળીતાન, એ દુઝા દેની પડે
 ઉર્દૂ 'એલુમાન' દાનિશ ● ગુજરાતી "અમીન" આગદ

ઈસ્લામ પ્રચાર

["તાજ" [સંદર્ભ]

(ગતિકથી આતુ)

કૃષ્ણદીને મુજતાબના એક નીચ જાત અર્થ મુસ્લિમ યુનામ ખુશના હાથમા પોતાનો સર્વ કારોગર સોંપ્યો હતો તેણે રાજગાદીની લાતસામા પોતાના અ નવાનાનો વર કર્યા, તે પોને રાજ્યગાદીનો હક્કદાર થઈ બેઠો ખુશ ફરોઃ યુગ ઇસ્લામી દુરૂમત મારે એક કસોતીનો યુગ હતો કેન્દોજ હીરદરીમા લખ્યુ છે કે, ઇસ્લામને એ સમય એ મુસલમાની ધણીજ જરૂર હતી ખુશરૂની પૂરી ટોળીમા રોષ એવો ન હતો કે જે માત્ર નામનોજ મુસલમાન ન હોય કેટલાક તો એગહના કે જેઓએ ઇસ્લામ પશુ અગીમર કર્યા ન હતો દ બારમા છડે ચોક્કસ ખુન પરસ્તી થતી, તે ઇસ્લામ ધર્મની અમરગણના ને અપકિર્તિ થતી મુસ્લિમ દનિસ્તમ કારો આ પ્રસંગે ધણીજ ખેતજનકરીને આ ઘણે છે કે, મુસલમાનોની મસ્જિદોએ સમયે અપવિત્ર હેતી યા ખડન થતી એટલુજ નહિ પરંતુ ઇસ્લામના પવિત્ર પ્રસંગે ખુશરૂઓ અને રટુનોની જેમ બેસવાના કામમા વપરાતા”

ઇસ્લામને મારે આ યુગ ઘણો કટોકટીનો હતો પરંતુ માત્રી મુલક ફખરદોન જાનાએ જે માળગથી સુતાન આસુદોન તથાલગના નામથી માત્રીએ બેઠો તેણે આ આકાને દર કરી તે એક સાચો મુસલમાન હતો એટલુજ નહિ પરંતુ ખિનજી વશનો એક નિમકહલાલ સેરક હતો દોઢી ખુશરૂને પોતાના કુષ્ટ કૃત્યની સજા આપી એમણે ખિલજી વશના વશઓની શોધ કરી પરંતુ જ્યારે એ વાનતી ખજર પડી કે

મુવરઝે એ વશના એક પશુ બાળકને છાત જોડ્યુ નથી, ત્યારે ઉમ ગોના આમદથી પોને રાજ્યગ દી પર બેસે

બહિરુમની દી પાશાદ અને સુતાન મશાઈખનો સબધ પ્રથમથીજ બમડી ગયો હતો એનુ કારણ એ હતુ કે જ્યારે ખુશ એ બેસુ કે માત્રી મુલકનુ સૈન્ય નજીક આં પહોંચુ છે તે એણે એના મુખામયા અર્થ પોતાના સૈન્યને કાષ્ટક રસોનો પગાળ અગાડીયા આપી દીધો એટલુજ નહિ પણ એણે મઝ્દર ફકીરો અને મશાઈખોને ખુશ કરવા અર્થે મોતી માત્રી રકમો એમની સેવામા રજુ કરી એમાથી ત્રણ લુખુર્ગીએ તો એ બદમાર અને ઇસ્લામના દુકમન પાશાદની બેટના રતીમાર ન કર્યા પરંતુ કેટલાકોએ રતીકા પશુ કયા જ્યારે આ દીન તપલમ માદી પા આગે ત્યારે એણે એ બેઠો પાઠી માત્રી સુતાનુત મશાઈખને ખુશરૂએ પાચ વાખ રૂપિયા આ પા દના પાંતુ જ્યારે નવા પાશાદે એ બખરીશની રકમ પાડી આપના મારે દુકમ કર્યા ત્યારે આપે જવાબ વાળ્યા કે “મને જે કષ્ટ મળ્યુ હતુ તે મ તેજ વખને યોરોને કાત કરી આપ્યુ છે હવે એ રકમ પાડી આપી શક એમ નથી” આ સાલગીને પાશાદને પછો બે થયો ઉપાત પાશાદ ગાતે એક સાચો શરીઅનો પાનદ હતો જે સમાજની બેદ દિલને શરીઅના દુકમ વિરુદ્ધ યેખને જેથી તેણે તમામ મઝ્દર મશાઈખો અને આલિયોને સમાજના વિષય પર વા વિવાદ કરવા એકત્ર કર્યા જેમા સુતાનુત મશાઈખ પણ પધારા દના ઉમ ચર્ચાઓ પછી એ આલિમ મહમ એ નિર્ણય પગ આપ્યુ કે સમાજની બેદદિલ શરીઅત મુજબ હરામ નથી”

એ વાનતો તો એ સમય નિઘાત આગે પરંતુ શરીઅત અને તર્કીકની નિસાકસી પૂરી ન થઈ જ્યારે પાશાદ બગાળ પર અજ લખ ગયો, ત્યારે એને ત્યા એવા અમાચાનો

મળ્યા કે 'એનો વડીન પુત્ર ઉલ્લાખ સુસ્તાનુન મશાઇખનો અનુચર થઇ ગયો છે, તે સૈન્ય એણે કરી રહ્યો છે, કે જેથી ખાપને તાનજ કરી પોને માદીનો હકદાર થઈ જાય" પાદશાહને કાને જ્યારે એ વાત આવી ત્યારે પાદશાહે સુસ્તાનુન મશાઇખને હુકમ કર્યો કે "મા ! આત્મા પછેના તમે દેહથી છોડી આ બા જાઓ" કેટલાક ધર્મદાસોએ આને એ છે કે ગેબ નિ-આમુદીન (રેહન)એ પા શાહનું કહેલું સાલગ્યુ ત્યારે એ ૧૧ જનામમાં કાસ્તીની તે મરદગ મોકલવાયા હતા મોકલી કે 'હનોઝ દેહી દુર-અરન" તે થયું પણ એમજ જ્યારે સુસ્તાન દેહથી પાડો આવ્યો ત્યારે ઉલગખાને શહે દતી મહાર એ કાખના મહેનમાં પિતાનું આગન કર્યું એ મહેનમાં એક લા ! એગ બનાવવામાં આવ્યો હતો કે તે પર જરાક ભોજ આવે તો આખી ઇમારત પડી જાય જ્યારે પાદશાહ ખાનપાત્રી પરવાર્ણ ત્યારે ઉનગખાનના કહેવાથી કાગ્ગિએ મગાયા અને મહેલના એ નાજુક ભાગને કાગ્ગિએ પાસ રહ્યું મરાની જેથી એ મહેલ પડી જાયો તે પાદશાહ એની નીચે દબાઈ નૂઓ

આ પ્રસંગ ઉપર ઇતિહાસમાં એ અનેક વિવેચનો કર્યા છે "જગાન દસન નિજમી આગે પણ એવો આલગાય આવે છે કે ઉપરોક્ત મહેલ ઉપર વીજળી પડી હતી, કારણકે ખુલ્લા-ને પોતાના મહેલમાં જઇતું કયન સસ પૂવાર કરતું હતું કે 'હજુ દેહી દર છે" કેમકીજ દિરદરીના કર્તિએ ઉનગખાનને પિતાને કાલિજ આવેખન નિચાગ દર્શાવ્યો છે કે 'પાદશાહના દતનના સુસ્તાનુન મશાઇખનો પણ હાથ હતો" જેથી અમે પણ એ નિર્જન ઉપર આવીએ છીએ કે એક લાયક ન્યાયી ને સાચા મુમનમાન પાદશાહના

મૃત્યુને કામન લેખે એ ઉચ્ચતર ન ગણાય તે નવો કેમકીજ દિરદરીના ઉપર સબધમાં ન તો કોઈ ઇતિહાસીક આંખતી મળી આવે છે કે સુસ્તાનુન મશાઇખે પાદશાહના મૃત્યુ અર્થે કાવતરું ઘડ્યું હતું સંભવિત છે કે પાદશાહનું મૃત્યુ અકસ્માતથી નિપજ્યું હોય કારણકે જ્યારે ઉનગખાને વરગલ તરફ સૈન્ય લઈ પ્રવાણ કર્યું ત્યારે ત્યાં પણ એણે પિતાની સામે જાગવો કરવાની ઇચ્છા દર્શાવી હતી ને જ્યારે એનો નાપ એક મુત સુધી બચાવમાં નહોતો ત્યારે એને પોતાની મનોઇચ્છા પૂર્વ કરવાનો પ્રસંગ સાપડ્યો તે એણે પોતાના પિતાના વધનું કાવતું રચ્યું એ પણ થઇ ગયું છે મુત-ન આમુદીન તવલગનુ મળ્યું ફેણુઆગી થા માર્યું છે સ ૧૩૨૫માં થયું તે એ પડી થોડા દિનસામાં એટલે એ પ્રિતની ૩૭ તારીખે સુસ્તાનુન મશાઇખની વફાત થઈ એમના સાચા મદદગર મ્યાન શેખ ઉસ્તુદીન મુહતાની પણ કાગર દત્તા જેઓએ જનાઝાની નમાઝ પઢાવી હતી મજાગ દેહીમાં મોજુદ છે સુસ્તાનુન મશાઇખ ખુલા ફગનથી આયુષ્ય પણ લાણુ પામ્યા હતા ને એમના મુલાકાતે એમને એમના અનુયાયી ઇતિહાસગારો સાપડ્યા એટલે અમીન ખુશાહ ને ક્રિયાદિદીન જાની જે ખેડે આપના મુર્ગિ હતા જાપને એ સમયે ઘણીજ કિતિ સાપડી હતી પોને પોતાની કુશળતા અને અર્થ શક્તિ તરીખત અને ઈસ્લામ પ્રચારમાં ખર્ચાઈ હતી દેહીમાં રહીને આપ દર દર દેશમાં પોતાના ખર્ચાઈ મોકલી તેમની માગન ઇસ્લામ પ્રચારનું કાર્ય કરવાના હજાર નિઝામીના કથન અનુસાર આપના મુર્ગિ દિદ ચીન, અને અરબમાનમાં પણ મોજુદ હતા વળી ગુજરાત ને દખખણમાં ઇસ્લામ પ્રચાર માટે આપે ૫૦૦ મનીશા મોકલ્યા હતા જેથી આશ્વત પણ એ વચના લાભો મુમનમાં

તમા મૌજુદ છે ચીનના શહેરોમાં આજકાલ ૧૫૦ ખાનકાહો કે કે જે નિઝામીયા પચથી આપાદ છે અધીનસ્તાનના દરબારો મુસ્લિમ ખાનદાનેનો સખ ઝોનાથી છે દિલ્હીસ્તાનમાં કોઈ પણ શહેર કે ગામ એનું નથી કે જ્યાં હઝરત મેદવુન ઇનાહી (રેહ૦)ના પચનો કામ ન હોય ખાસ કરીને પચવળ તો નિઝામીઓથી ભરપૂર છે

સમાજ સખ ધે સારીચતના દુકમે બને ગમે તે હોય પરંતુ એ વાત તો નિશ્ચિત છે કે, એથી સગીન રિવાજે યજ્ઞજ ઉજ્જન મળ્યું છે એ નિવામાં અમીર ખુશરૂ પછાજ વિખ્યાન દતા હતા પગ તેઓ પોતાના મુશ્કેલીના એક જ નિસાર અનુયાયી હતા પોતાના કનમાં સમા અના પ્રેમજ એમને પ્રખ્યાન બતાવ્યા એ સબધિત છે તેથી અમીર ખુશરૂને મુકાહુસ સમાજમ પણ કહે છે એમણે અતક તાજ તમણીઆ પ્રચલિત કરી મગીન નિવામાં તેઓ નિપુણ હતા સિવારમાં એમણે અનેક વાનોનો અવિષ્કાર કર્યો કમક તમે ઉપલક કર્યા, તમેમા વપ ઉપલ કરી સમાજની ઉત્તનિ અર્થે જેટલી સગીનની અમલતા છે નેટવીજ સુદર કવિત્વની જેની શાહરીને પણ એમા વગ મળ્યો સુતાનુન મરાઇખના ખાસ મુરશિમાં અમીર ખુશરૂ અને હસન મરહૂર શાહરી હતા

નિઝામીયા પચ જે સાબરીયા પચી જેમ ગિરતીયા પચની એક શાખા છે જેની પ્રયા આપથી શરૂ થઈ કેટલાય કહે છે કે હઝરત ખૂ અહી કવદર પાણીપતીએ પણ સુતાનુન મરાઇખથી બેગન કરી હતી કવદર સાહબ જે કુએ જમાવ હાસી (રેહ૦)ના મતીઆઈ ભાઈ હતા તે સુતાનુન મરાઇખના અમવાયક હતા આપ પાણીપતમાં પૈદા થયા હતા ખાહી વિષા પ્રાપ્ત કર્યા પછી આપે

ગાન ઉપદેશનો કાર્પ આરંભ્યો ગાન વત્સ મુખી કુચરત ઇસ્લામ મરિજદમાં વાઅજ કરતા રહ્યા એ પછી એક ફૂગની અસ થી ગાન ઉપદેશનું કાર્ય ઠોડી જ મનમાં નીકળી ગયું ને કનદાની અવત ન રાહ લીધી

આપના જીવનના વાજ્ય ગતોગ અનેક પ્રસંગો છે જેમને શરીઅત ને અખલાઅત નિમિષ દુધી નિહાળીએ તો તે પર અનેક રીતોએ યજ્ઞ શકે છે પરંતુ કુયા આપને એક દસ નર તરીકે ઓળખે છે ને એ વાત તો ચોક્કસ છે કે જે માણસે દુન્યાનો ત્યાગ મગી હોય તેને દુન્યાગીના નિયમોથી આપણે પાખી તો નજ રાખીએ? આપની ઉમ ઘણી ખરી તો લીનતામાં અને નિર્લાન અસથામાં બનિન થમ ને જ્યારે દિગરી સન ૭૩૪ ના રમગનમાં આપ વધાન પામ્યા ત્યારે આપની પાસે પ્રાઇ ન હતું અને ત્રણ ગેજ સુધી પ્રાઇને પણ જાણ ન થઈ કે આપ દુન્યાથી દૂર કરી ગયા છે

તોમ તિસે ટેટનાક લાકડા શોડા રમોએ તેમની લાગ જોઇ અને દશનાવતી તૈયારી કરી મઝાર પાણીપતમાં છે (અપૂર્ણ)

‘કારવા’ એજન્ટસ -

- (૧) મેસર્સ લિમ્બાડા એન્ડ કું
ચો બોર ૭૬૩૬, જોહાનમખર્ગ
- (૨) મેસર્સ તન્ના ન્યુસપેપર એજન્ટ્સી
નાનકવાડા, કરાચી
- (૩) ઓસમાનીયા ટ્રેડિંગ કું
ન્યુસ પેપર એજન્ટસ, રાણાવાવ
- (૪) મેમલુ ઉસ્માન ઇબરાહીમ
કમહાની લીક ગેન, રમકમની દુકાન,
ભુજ-કચ્છ
- (૫) અ મત્તાર ઇબરાહીમ
ખુરેશી ચોરા, ચેરાવળ

કાઠીયાવાડમાં પ્રાચીન મસ્જિદો

રજુ કરનાર ' પુરાતત્વ ત્રેશી '

આખા કાઠીયાવાડમાં મુસ્લિમ સંસ્કૃતિ દલી એમ ઇતિહાસના પૃષ્ઠે ઉપજાવતા માન્ય પડે છે તે વખતે ધણી શહેરો અને ગામોમાં ઇસ્લામીઓએ મસ્જિદોના પાયા નાખ્યા છે તે પૈકી સરોધન દ્વારા જે પ્રાપ્ત થયું તે વાચકો સમક્ષ રજુ કરું છું આ ઉપર સાનમાં સારો પ્રકાશ તો જનામ 'કોકિલ' જેવા પાડી ચક્ર અને એની આશા અરમાને નથી, છતાં જેટલું મળ્યું તે રજુ કરું છું

ફિરોઝ તખલ્કે ઇ સ ૧૩૬૦માં ગુજરાત ઉપર સ્વારી કરી જુના સોરઠમાં મુસ્લિમ સત્તા પ્રથમ કરી ઝકઝપાનને ગુજરાતનો સુબો નીમી તે નિહી ગયો એના પાઠના વખતમાં એણે ઇજ ઉદ્દીન અને સૈયદ સિકંદરને માગરોનના જોડિન રાવળ સામાં લશ્કર લખાને મોકલ્યા તેનો પગપગ કરી ત્યાં રાવળ મસ્જિદ બંધાવી તેમજ જુમ્મા મસ્જિદ પણ બંધાવી એ મસ્જિદ જો કે આપાનેરની જુમ્મા મસ્જિદ કરતાં ઉંચરતી, પણ બહારનો ડોળ દમામ તથા નકશી કામમાં અદમદાનદની જુમ્મા મસ્જિદથી જાણ તેરી નથી તેની બાધણી ધણી ઉમદા છે માગરોલ માથી એક ફા સી લેખ જડયો છે તેમાં ફિરોઝ તખલ્કની બાદશાહના માગરોલ ગામમાં ખાસ સદર-ઉત અકાબરે ઇ સ ૧૩૮૫માં એક મસ્જિદનો પાયો નાખ્યાની વાત છે

મહમદ બેગડો જુનાગઢના સ્થળથી એટલો બધો ચકિત થયો કે તેણે પોતાની ગજબાની

ત્યાં આજુવાનું નક્કી કરી પોતે ધણી દિનસ સુધી લાજ રહ્યો એ અરસામાં તેણે શહેરનો કિલ્લો મજબુત કરી ઉપર કોટમાં એક મસ્જિદ બંધાવી

આ અરસામાં એખાના વાઘેન સરદાર બીમાએ મુસ્લિમ મહમદ સમરકંદીની ઉપર હુમલો કરતા મુસ્લિમોએ જાને આરી મહમદ બેગડની મદદ માગતા મુસ્તાન પડે લશ્કર લખાને ગયો અને જંગન-દારકા છતી લીડુ ત્યાર પછી રાખોદાર ખેટ છતી લઈ દારકામાં મસ્જિદ બંધાવી ને ફરાન-ઉન-મુલ્કને લાનું રાજ સોંપી પાછો ફર્યો મિરાને સિકંદરીમાં લખેન છે કે દારકા આ પહેલીજ વખત મુસલમાનોના હાથમાં ગયું

અદારમાં સૈકામાં દારના અમરેલીના દસિયુ તથા પશ્ચિમ ભાગ, જેને દાલ પણ જુનો અમરેલી કહે છે અને જ્યાં આગળ જુનો છુટ નેમા દાલ તુરગ છે ત્યાં જુનો મસ્જિદ છે તે અમરેલીનો જુનો ભાગ હતો

સોરઠનો પ્રસિદ્ધ સુબો મલેક અયાઝ ધણે ભાણે દીવમાં પણ કોઈ કોઈ વખતે ઉતામાં પણ રહેતો ઉતામાં એક જુનું તળાવ છે તેમાં-હેનો એક ઇ સ ૧૫૮૨ ઇ સ ૧૫૨૬ ની સાનના સરકૃત લેખમાં મલેક અયાઝનું નામ છે અને તેની કબર ઉતા ગામની બહાર હજરત શાહની મસ્જિદમાં બનાવવામાં આવી છે આ મસ્જિદ કોના વખતમાં બંધાઈ

મુરિનમ સત્તાનત જ્યારે આખા મળીયાતમાં હતી ત્યારે કુતીયાણાને મુજફફરાત કહેવા કારણ ગુજાને સુતાન મુજફફર હતીમ જ્યારે સોરાનો સુખો હતો, ત્યારે તેને કુતીયાણા બ. ગમતું તેથી તેણે એકાને ધોનાળ્યા અને ગામ ફરતો ડાઠ બધાગ્યો છુ. ફરસી લેખે તથા દસ્તાવેજોમાં કુતીયાણાને મુજફફરાત કહ્યું કે અહીંની જુમ્મા મસ્જિદ દિ સ ૯૪૦ ઇ સ ૧૩૫૯ મા બધાં છે અને એક ફરસી સેખમાં લખેલ છે કે આ મસ્જિદનો બાંધનાર કોઈ ઇશ્લાહીમ નિજામ હરમી હતો તે ગુજરાતના સુતાન મહમદ ત્રીજાના વખતમાં થઈ ગયે

જુનાગઢમાં માર્ચ ગરેબી છે ત્યાં એક જુની મસ્જિદ છે તે મસ્જિદના દરવાજા ઉપર અરબી બાયામાં સર સન ૧૮૫૬ સ ૧૨૮૪ નો લેખ છે તે ઉપરથી જણાય છે કે જુનાગઢમાં મસ્જિદ-મદીના હજ કરવા જતા મુસલમાનોના એજન્ટ તરીકે રહેતા હતા તેણે બધાં છે

સુતાન મહમદ બેગમ્બે જુનાગઢનું નામ બદલી મુસ્તુફાત રાખ્યું અને કિનેમી કરી એક મસ્જિદ બધાં તો કઈ હશે ?

ધારીમાં એક જુની મસ્જિદ છે એ મસ્જિદ ગોરી બેનીમને નામે ઓળખાય છે

ધ્રાગધ્રામાં મુસનમાનેલ થાણુ ઇ સ ૧૪૮૬ મા હતું તે વખતે એક મસ્જિદ બધાં

મહુવા બાદ રોડના દરવાજા બહાર એક જુની મસ્જિદ છે તેમાં અરબી લેખ દિ ૮૨૬ નો છે તેમાં લખેલ છે એ મસ્જિદ મયેક અસર ઉન મલિક નિન મનિક નૌદરે ગુજા તના સુલતાન અહમદશાહના વખતમાં બધાં

દિગરી જળ્ય ઇ સ ૧૩૭૩ મા મામ રાવમાં મુસલમાન હકીમ ઇબ્રહીમ બિન યારામ-

શહે જુમ્મા મસ્જિદ બધાં અને ૧૧૧ મસ્જિદમાં એક દિગરી ૭૮૦ નો અને ૧૬મન મસ્જિદમાં દિગરી ૭૮૪નો લેખ છે એ મસ્જિદ કોણે બધાં કરો ?

વડાજીમાં સુતાન અહમદશાહના વખતમાં મોટું થાણુ હતું વડવાજીના વજી શા સી નેખોથી ફરીન થાય છે કે અહીં ત્રણ મસ્જિદો બધાં છે તેમાં બે અહમદશાહના વખતમાં ત્રીજી સુલતાન મદમદ ત્રીજા આમૂરોન વહીવીના વખતમાં બધાં આ રિયય પર મોઇ પુરા તત્વવેત્તા વધુ અજ્યણ પાડો એ આશાએ હાન તો વિ મુ છુ

મુકેપોતા કપડા
માયન્ડીફીક
ગીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા મા?
ડખડ મળો યા
લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્ક્સ
એન્ડ ઇન્સ્ટીટ્યૂટ

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut, up-to-date Fitting & Modern style.

ઓ એસ જી મુરાદ
ચુનારવાડા મસ્જિદ પાસે ગદેર

“ધઉંની દુકાન”

‘મઝાક’ માહત્ત (અગ્રણ)

ખરા બપોરનો સમય હતો ગરમીથી દિનો બેકરા હતા એક દુકાન અને આટલા બુખ્યા રહ્યા. અવ પરવર્દ્યાર મા. રહ્યા. એ લાઈનામાં નિર્દોષ બચ્ચાઓ અને માતાઓ પણ છે, બુખ્યા અને અસકત ધરણ્યો પણ છે, તથા ઉદાસ અને નિરાશ વિધવાઓ પણ છે. જુઓ, કેવળે નામ્નુક બચ્ચાઓ કરમાઈ રહ્યા છે! અફસીસ એ માસુમ બુખથી નહીં નહા છે! એક જામુ પાક પવિત્ર અને લગ્નના માનાઓ શરમથી નીચી નિગાળે બેસી છે! એક તમ્ક અનાથ કુમળા બચ્ચાઓ મુઝાઈ રહ્યા છે! હરે તો હું ખુશ છું આસરો આપ! એમનામાં હવે સકિત રહી નથી એક તુલ છે આપ! આપના, બીજો મોઢ ના! નગર નથી-નહિ તો વાત મહે કે હથના મનના એક દિવસ જરૂર આવશે! નહિ તો વિધવાઓના બચ્ચાઓ બુખથી મરી જશે!

કેટલા દિવસ ઘાઠાઓથી એમને એમ પાછ ઘે. જો? છેડે જરૂર એક દિવસે બુખ્યા મરી જશે! એમના રૂપ રંગ તો જુઓ? જાણે સો ચર્પના ન દેખાતા હોય! ઉઠી ઉઠી આ જો જાણે કપરો ન દેખાતો હોય! જાણના હા મા જાણે કમળી દીવાનો ન હોય! આ એક છવત શરીર જાણે હાઠકાના પીંગામાં રહે ન હોય આ તો કાઠ એમની જિંદગી હા જાણે મોત! જાણે હાનની આ નવી છવતી કપરો! શુ ધઉંની દુકાન પર એ મોત શેધવા આવ્યા હશે? જો જિંદગી એમને બક્ષી હોય

તો અવ “રૂઝ” એમને છવવા દે આવી રીતે એમને બુખ્યા ન રાખ, અને ઘોઠી ન પીના દે! આવા ધરણ્યોનો મુઝિકલકુશા મોઢ નવી? એક તુલ છે બીજા મોઢ તારા ચકર નથી?

એક દુકાન પર રહી રહીને ગરીબ વઢી રેખી કરી રહી છે, “જલુ દિવસ થયા મારા બચ્ચાઓએ રેડી ખાધી નથી અફસીસ! એક દારો પણ દુકાનથી મળતો નથી! સાગ પડી જાય છે પણ મારો વારો આવતો નથી! મારા ધડપણ પર કાઠને રહેમ આસતી નથી શુ રહેમ અને દવાના દ્રવ્યા સુકાઈ ગયા છે? ત્રીજો દિવસ છે મારા બચ્ચા ઓએ મોઢ ખાધુ નથી મોઢ મારા દુખનો ખિસો સલાવુ નથી! જુનમ છે કે માખુસ તે માખુસ ખુશ પણ સાબગતો નથી!”

આટલું કહેતા તો તેને બુખથી ચકર આવ્યા હી બુખરી પથાળી સમક ઉપર ઉધા માથે બેઠોશ યજને પડી! આખમા આસુ અને માયમાથી શીશુ નીકળવા લાગ્યું હું કપી હાર્યો અને ખુદાને જોઈ પુારી કહેના લાગ્યો

‘જો’ આ છવ આપે છે તારી રહમતના મેમદ છે! તારી રહમતના સોમદ છે! તારી હમ્મજના સોમદ છે અગર ધઉ ખાવાને ન આપે તો તુ તેમને મોત આપી દેને!”

હજરતે આ મનો મદનો આ-મીથી આવી રીતે ન લે”

*(સૂચિત)

સુરત છુક સ્ટોલ

બરાનપુરી બાગેળ, સુરત

‘કારવાના છુક અક મળી શકે છે

પ્રાં બેચરદાસ નાથુભાઈ

હુસ્નકી આ દેખલે ગુજરાતમે મળખૂરીયાં !

[જનાન હકીમ બરીદ અદમદખાન "ઝખમી" અદમદખાન]

નીલગ સાડીયે ઝરદોઝીકીથી રંગી બદાર,
યા ફલકે પરથી સિયારોકી જનાની બેકાર
ચર્ખ ચકગના કુશ બોલા હે મેરી હમસરી
આખે આવાજે ખરિસ્તા હે વહી રીનમ પરી

સાઅદે સીમીયે રક્સા વોદ તિનામ વૂળીયા,
યા રવાએ ચર્ખ પર બોલી શકકા સા સમા

વોદ સરે અનુસ્તમે નવમાસકી અનુસ્તરી
દેખકર યુ-ધીયાએ બિરમ નૂરે ચામે મુસ્તરી

હુનેસે કિસ તગદ પાએ માઇ ઇસકી કમર,
બુગ્તબમે ખો ચૂકીહે શાકરોકી બી નઝર

હર કદમ પર સર બ સિજદ હો રહાયા આરમા,
પકીકી ઝગાર પર કુર્બાનીથી મૂસીકીમા

દેખ લેતી ધરકી આબોહા અગર મસ્તાનાપન,
નગિસે રઆના પે હા જાતા વહી દીવાનાપન

બુગિરી લગસેથી છરે મીઠે કુ ઝુમ નઝમે ખા,
ખામશી પર ઇસકીથી સરમસ્ત સોસનકી ઝુખા

મય ભરી મીનાએ મદન ચૌર વોદ ઉરકા નિખાર,
સાકીએ બઝમે ફનકકા હોશ હો બિસ પર નિસાર.

હેર લેકીન અપ તિયે સદઆકે દામા પાશ કર
હીદએ ઇબ્તસે રગ દહરકા નઝઝારા કર

હુનેા મૂસીકીકે સર પર બેકસીકા ખાર દેખ
પહેલુએ ગુલ્લાએ તરમે બેગસીકા ખાર દેખ.

ઇસ બુતે તન્નાજ પર મન ભરકા એક સદુક દેખ,
હીરે સરમાયા પરતીકા હે ચે મઆયક દેખ

હુસ્નકી આ દેખને ગુજરાતમે મળખૂરીયા,
કૈ ચૌર રંગીનીય વૌર ચૌર ચે મઝહૂરીયા !

('મહીના' માથી)

-કોઈને પણ કામનું!

“કાગડાં વિષે પવિત્રપણું, બુઝારને વિષે સમપણું, સર્પને વિષે ક્ષમાપણું, સ્ત્રીને વિષે કામની શાન્તિ, નપુસકને વિષે ધીરજ, મધ પીનારમા આત્મજ્ઞાનના વિચાર, અને રાગને વિષે મિત્રપણું નેધું નથી, ને સાહચર્યું પણ નથી”

પત ગીવાનું તેજ કયા સુધી? ચંદ્રનો ઉદય થયો નથી ત્યાં સુધી ચંદ્રનું તેજ કયા સુધી? સર્પનો પ્રકાશ થયો નથી ત્યાં સુધી

“જે રાગઓ પોતાના સાથીઓ સાથે ઘણાજ મળતાનહા ધનાનો દેખાવ આપે તેમને માટે એમ સમજવું કે તે માણસનો ઉપયોગ નારંગીઓના જેવો કરવાનો તેનો વિચાર છે, એટલે કે રસ ચુસવા માટે નારંગી ખર્ચે છે, અને તે ખતમર ચુસાઈ રહી એટલે તેને નાખી દે છે વારતે સભાળ રાખજો કે તે તારા વિચારો બધા વાચી લે નહિ, કેમકે નહિ તો પછી એક પુરેપુરી વાચી લીધેલી ચોપડીને પોતાની ચેડીની પછવાડે જેમ તે ફેંકી દે છે, તેમ તને પણ ફેંકી દેવાને વાર લગાડજો નહિ”

“હુકુ ઓઝ આલવા”

કુળવાન પુરૂષો સાથે શોમત, પડિતો સાથે મિત્રતા તથા જ્ઞાનિ ભાષ સાથે સપ કરનારો પુરૂષ ક્યારેય પણ દુઃખ પામતો નથી

વિદ્યાવ્યસ એ તરણાનરયામા પોપણુ જુદાનરયામા મોજ, સતિમા રાણુશાર તથા વિપત્તિમા દિલાસો છે ધરમા તેથી આનંદ ઉપજે છે, બહાર નખ્રતા પયતામ છે, ને દિવસે કે રાત્રિએ એ વિધે, મુશ્કારીમા કે એકાતવાસમા તે આપણને હોડી જતી નથી

‘સિસરો’

ગાળ સેવા કરવી તે તરવારની ધારને છબથી ચાટવા બરાબર છે, રાગ્ય સેવા કરવી તે સાગને બાથમા ઘારીને મળવા બરાબર છે અને રાગ્યની સેવા કરવી તે સર્પણીના મુખનું ચુમન કરવા બરાબર છે

‘પહાડોમા જેમ પાણી રહી શકતું નથી, તેમજ ઉદાર અને મહાન પુરૂષના હૃદયમા કોનો અથવા દેવ ટકી શકતો નથી

સ પા’ક - ‘મીરજાં’

• દાકતરની ચિકિત્સા •

અનુવાદક

‘ચાંદ્રમુત’

દાકતરે એને જોતાજ કહ્યું ‘તું મરી જઈશ તા ! મરણ વિષે મને હેરા પણ શકા નથી આત્મારે પણ તું મને મઝા જેવોજ લાગે છે ”

આટલા મોઝા દાકતરના મુખેથી આ શબ્દો સાંભળના સહીમ બચ્ચીન થઈ ક પના લાગ્યો દાકતર બદરીદાસ એરશાલના મહાન નિબંધના હોષ એ બદન આતરનાશ્રીય ખ્યાનિ પણ પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યા હતા ધરતીના પટ પર એવો એક પણ દેશ નહોતો કે જે એમના ગાન અને કાવિસિંધવને ઈન્કારી શકે

સહીમ એમના મદદ મ મિત્રનો એકનો એક પુત્ર હતો દાકતર બદરીદાસને એના પર વહાલ હતું અને એ પણ એમની પાસે જોજો યોગ્ય દિવસે અચક આનંદો

દાકતર બદરીદાસ, સહીમની આખો જો વાર અબાસપૂર્વક તખામી બોલ્યો, ‘ઝેરની સપૂર્ણ અસર છે, કમનસીબ હોય તો કશું બોલ તે શું કરું છે ?’

મૃત્યુને સામે નિહાળી સહીમના બોલે સુકાઈ રહ્યા હતા બચ્ચી ધૂનતા તેણે જવાબ આપ્યો, ‘મે કાઈ પણ નથી કરું ’

દાકતર સાહેબ એની વાણીનું અનુકરણ કરતા બોલ્યા, ‘બેટા ! જન તારી માદશકિત સતેજ કર તે કોઈ વસ્તુ ખાધી છે, કોઈ વસ્તુ પી લીધી છે, કોઈ વસ્તુ સૂઈ લીધી છે ?’

સહીમે કહ્યું, ‘માગ એક દોસ્ત માગવાના જ મનોમા પ્રસાસ કરી રહ્યા છે એમણે મને

એક લાલ ફૂલ પરમિગિયામા મોકલ્યું છે, મે એ ફૂલ અવરખ સુધુ દહું ”

દાકતર બદરીદાસ એરના અકની એક બરેલી ધીની પોતાના રૂમાન પર ડીંચી વાળના બો વા, “ક્યા છે એ ફૂલ કે ક્યા કે ? જાન મને પણ જોવા તો દે ”

સહીમે ખીસામથી પ મિઝિયુ મટી, તેમથી ફૂલ લઈ દાકતર સાહેબના મેજ પર ચૂડી દીધું ફૂલને જોતાજ દાકતર સાહેબ મોઝી બોરી બંધ્યા “મારી ચિકિત્સા બિલકુન સમી છે આ ફૂલનું નામ છે ‘પાપરા મિનેસીસ ઈન્ડિયા’ (Papaverines Indica) આ અતિથય ઝેરીનું દાવ ન તે આ ફૂલ ક્યારે સુધુ દહું ?”

આજે સવારે નવ વાગે ”

“આનું ઝેર ચોવીસ કલાકે અસર કરે છે અને સવારે બનામર નવ વાગે તારૂ મૃત્યુ નીપજશે ”

સહીમના ચરેગ પર દિહારા રસી આરી તે બોલ્યો, ‘દાકતર સાહેબ ! મારૂ શરીર તો વદન ત દુનન છે ”

દાકતર બદરીદાસે કહ્યું ‘તું ઝેરની રિશત નથી જાણતો કોને જ્યારે તન વાગવામા પચ મિનિટ માગી રહેશે ત્યારે તારા હૃદયમા એમ એક દસ્ત થતા માડશે અને તું પાચ મિનિટ માગ તબદી મરી જઈશ ”

“દાકતર સા મ ! કોઈ ઉપાય ?”

“કોઈજ ઉપાય નથી ”

ચૂંકાપ અને અમેરિકાના તખીમો પણ જેમની સમક્ષ વિદ્યાર્થીઓ ખની જાવ છે એવા

ઝેરશાખના નિખળા દાકતર બહરીમાસની ચિકિત્સા કંઈ રીતે અસત્ય હોઈ શકે ?

ત્રેલીસ, ચોનીમ વર્ષનો નવજનન સરીમ દીવાના પેટે દાન્તર સાદમના દનાખાનામાથી બહાર નીકળ્યો એના પગ લથડી રહ્યા હતા- દ્રષ્ટિ સમક્ષ મૃત્યુની તગ્વીર હતી 'ઝાને બાર બર નવ વાગે હુ મરી જઈશ' -એ એકજ વિચાર એના મગજમા મોગાયા કરતો હતો.

પડતો આખડનો એ રાત્રિના આ વાગે પોતાના નિવાસસ્થાને પહોંચ્યો

૪૬ ચાકડીએ એને કહ્યું, 'ભોજન તૈયાર છે જમી લો'

'પરંતુ કંઈ ગીતે જમી શકાય ? અને હવે જમવાની જરૂર પણ શી બાર કલાક પછી તો જીવનપ્રદીપ છુટાઈ જવાનો છે' સરીમ સ્વગન બેળે

માથુ હુ ખવાનું બહાનું બનાવી એણે પયારી પર લખાવ્યું પણ ઊંચ કપથી આવે ? એ વિચારના લાગ્યે, "મારે માર્સિક સો રૂપિયાની જીવજવાળી જમદાર છે એનું મારે વસીયનામું કરી નાખવું જોઈએ પરંતુ વારસ દાર તરીકે મને મુકર્રર કરતો ? નથી મોઢ મિત્ર નથી મોઢ સ્તુ વહાલું !'

હા, એના મર્હમ ચાચા બેક જવાન દીકરી નસીમા હતી પતીમ નસીમા ધણી ત્રણેથી એના મામા માયે હુ ખમય જિદગી ગુલન્ટી હતી સરીમને નસીમા માટે રૂપિયા પ્રેમ હતો, પરંતુ એની સાથે શાદી કરવાની પોતાની ઇચ્છા એ કેરી રીતે ગમત કરી શકે ? એણે સાલગ્યુ હતું કે નસીમાના મામા પૈયાના પુત્રની છે

આખરે એણે વસીયનામું ધડી નાખ્યું, એમા એણે નસીમાને પોતાની તમામ માલ-

મિલકતની નારસદાર દેની દીધી

એ વિચારના લાગ્યે, "નસીમા કેની ખૂબ સૂરત અને હિમ્મત હોકરી છે, પરંતુ મિયાગી આફનોમા ઘેરઘેલી છે ચાર પચ્ચ દિવસ પહેલા જ્યારે હુ એને મળ્યો ત્યારે એ કેટલી ગમગીન હતી' એમ લાગે છે કે એના મામાએ પેલા આવેડ ઉમરના અજગઝ લશ્કરી અસર સાથે એનું વેવશાળ કરી નાખ્યું છે જુના વિચારોનો અભણ જમીનદાર ! એને વિચારાને છમકતા યુવાન દેવાના આકર્ષણોની શી લાગણી ! એ તો હ મેશા રૂપિયા, આના, પાર્શ્વના વર્તુળ-મજ ધુમ્મા કરે છે એને મન રૂપિયા એજ સર્વરન છે નસીમા' કમનસીમ નસીમા મને રડના રડના કહેતી હતી કે હુ જોર ખાઈ મરી જઈશ પણ એ ખરામ રાજાવના લશ્કરી અસર સાથે હ મિઝ શાદી નહિ કરું એની વાનચીન પગથી લાગતું હતું કે એ ધણી મોઢના પ્રેમમા પડી છે આવ એ મને ચાલતી ઠાન તો ! નસીમા મારે માટે અર્વોત્તમ જીવનસાથી નીવડત એમા જાય શકા નથી, પણ હવે એ વાતો ઉચ્ચાગવામા જો લાભ ? રાતના બે વાગી ગયા' સ્નાન કલાક પછી મારી જીવનસાથા સમેટાઈ જરો પરંતુ જો મારે મરવાનું જ છે તો મારી વહાની નસીમાને મુસીગનોમાથી મુક્ત કરવા માટે હેદનો પ્રયત્ન શા માટે ન કરું, એના મામા સાથે ત્રગડો કરી, રૂપિયાની લાન ચમા ફસાઈ એ અજગઝ લશ્કરી અસર સાથે નસીમાની શાદી કરતા એને શા માટે ન અટકાવું ? પણ એ કઈ ગીતે ખુરી યશે, બહુજ જિદી માણસ છે ! હુ નસીમા માટે માર જીવન ખતમ કરીશ મરચિયાનો સામનો મોઢ નથી કરી શકતું જો મારે મરવું જ છે તો એક સ્ના મર્થ પાડજાજ જાન કેમ ન આપું ?'

ઉપરોક્ત વિચાર કરી સતીમ ઉભો થયો
ધડિયાળમા જોયું તો ત્રણ વાગી ગયા હતા
એણે કપડા પહેલાં અને એ નસીમાના ચામના
ધર તરફ ચાલી નીકળ્યો

તમા જઈ પહોંચા એણે હાલેથી ધરતું
ખાસ ખખડામું, પછી ખેચાર જુએ જાડી
પણ કોઈએ જવાન ન આપ્યો એટલે એણે
એક મોટા પથર ઉપાડી એનાથી ફાલે એમ
દરવાજો ભભકાવવાનું શરૂ કર્યું

નસીમાના મામાની આખ બાંધી ગઈ
ગભગતમા ખોલી ઊઠયો 'કોણ છે ?'

સતીમે જવાબ આપ્યો 'એ તો હું સતીમ
જો નીચે પધારો

'સતીમ ! અસાર તમે શા માટે આયા ?'

'કામ પડ્યું છે એટલે, નહિ તો શા માટે
આવું ?'

સતિષોણાશમા સજ્જ થયેલા નસીમાના
મામાએ નીચે આડી પૂછ્યું, 'કેમ શી
ખાતલ છે ?'

સતીમે કહ્યું 'હું આપને એ વિનંતિ
કરવા માગુ છું કે જેની પછેલી સ્ત્રીના ચાર
દીકરા હયાત છે એવા પેલા છુટા રિસાલદાર
અબ્દુલ્લાહખાન સાથે નસીમાની શાદી કરવાનો
વિચાર મૂકી દેશે'

'તમે આ શું કહી રહ્યા છો ?'

'હું જે કામ કહી રહ્યો છું તે ઠીક કહી
રહ્યો છું, સમજી વિચારીને કહું છું મારા
શબ્દોમા કોઈ સમરમા નથી રખેલ રાખ્યો છે
અને એનો ભાગ્યર્થ પછી રખેલ છે શું આપ
ન સમજ્યા ?

'એમ થઈ શકેલ નહિ'

'એમ થશેજ'

'મે જાલ આપી દીધી છે, હવે નસી
માની શાદી રિસાલદાર અબ્દુલ્લાહખાન સાથે
જરૂર થવાની''

"કોઈ નહિ થાય"

'કોણ અટકાવશે ?'

'હું

'જોઈ લાંકશ મે તમારી વાતનો જવાબ
આપી દીધો હવે તમે જાલ અને જે થાય તે
કરી દો

'આટલી રાતે દીડીમા જાઉં ક્યા ? હું
તો આપની પાસેજ રહેવાનો'

નસીમાના મામા બસાડી બેઠા 'રહેવું
રોજ તો રહેા પણ હું તો એમજ સમજાવું
તમે ચાલ્યા ગયા છો અને હું તમારી સાથે
વાતચીત નહિ કરું"

સતીમે સરિમત જવાબ આપ્યો 'જન
આપ વાત ન કરેશો પણ આપના ઘરમાં મને
આટલી રાત તો પસાર કરી દેવા દો' એટલું
કહી એણે નસીમાના મામા સાથે પકાતમા
પ્રવેશ કર્યો નસીમાના મામા પધારી પર પડ્યા
પડ્યા બનકતા હતા 'શી સજ્જનતા છે શી
વિવેકશીલતા છે ? દીડીની મોસમમા ખારજી
બલગવી કાંઈ માણસને રાતના ત્રણ વાગે બેઠ
માથી જગાડ્યો એની બેઠ બગાડી અને તે
પણ એક આરી વાત માટે'

સતીમે એમની વાતનો જવાબ ન આપ્યો
એક ખૂણમા નસીમાના મામાએ જુનો સિનાર
રાખેલો હતો એને એ પોતાના પ્રાણ કરતા
પણ અધિક પ્રિય ગણતા હતા સતીમે સિનાર
ઉપાડી સતીત શરૂ કરી દીધું-તાન તાન
તુન તુન

નસીમાના મામા ગભગભરે બેઠા થઈ ગયા
અને કહેવા લાગ્યા 'સતીમ ! ખુદાને ખાતર
માન સિનારને દાંધ ન આડો'

સતીમે જવાબ આપ્યો 'આપે તે પછે
સાથીજ એ માની લીધું છે કે હું ચાલ્યો ગયો

હું હું એમ સમજી લઈશ કે આપની આ
ઓરડામાં દાગરી નથી, મારી મરજીમાં આવે
તે કરીશ' તુન તુન, તાન તાન

'જુઓ મિયા સતીમ ! હું તમને સમ-
જાવું છું તમારી આ બધી કુટિનતા મૂંઝી
દે મને આ જાનની નકાળી વાતો મમતી નથી''

'આપ આ ઓરડામાં બિરાજમાનજ કયા
છો ?' તુન તુન, તનુમ તાન તનુમ, તાન તાન

'ખુદાને ખાતર મા ! બિનાર પર મ્યા
કરો એ મારી પાસે વીસ વ સથી છે અને
હમણાજ તથુ રૂપિયા ખરચી મે એના તાર
બદલાયા છે આ જમાનાના હોમગ્યોને પેસાનુ
કાછ કું ખજ નથી જાણે તથુ રૂપિયાનો કાઈ
અર્થજ નહિ !'

'વાઝ, સાર આપ મારી વાત મા ય
રાખો છો ?'

'કાઈ વાત ?'
'રૂપિયાના પ્રેનોસનમાં નસીમાની શાદી
અજગજ લગ્નકરી અફસર સાથે ન કરજો ?'

'એ નહિ બની શકે''
હીં સારે સાલગેલ'' તાન, તનુમ, તાન,
તુન તુન તુન તુન, તનુમ તનુમ તાન
હાય, માગે સિનાર તૂટી ગયો '

'હાય, મારી નસીમાનુ જીનન જગત
ચલુ'' તુન તુન, તાન તાન

'હાય, માતા વીતી ગયેના વૌનનતી નિરાની
સિનાર !''

'હય, માગ મદમ કાકાની નિરાની
નસીમા'' તાન તાન, તુન તુન, તાન તાન,
તનુમ તનુમ તન તન તન

વૃદ્ધ જમીનદાર-નસીમાના મામાએ-ક ટાળી
જઈને પૂછ્યું આખરે તમારી છત્ત શુ છે ?'

સતીમે જવાબ આપ્યો, 'બમ આજ કે
પેલા જગતી લગ્નકરી અફસર સાથે નસીમાની

શાદી ન થાય'' તનુમ તનુમ, તન તન
'રિસાનદાર મુન્નર ખતામ રતલાવો છે '

'એ તો હું પણ કહું છું '' તાન તાન
તાન, તન

'ખુદાને ખાતર સિનાર મૂંઝી દઈ ઇન્સાનની
પેડે બાન મરો ''

'ખુદાને ખાતર મને મિનાર સ્થાપવા દો''
તન તન તન, તનુમ તનુમ, તાન તાન તાન

તાન, તનુમ
હવે સતીમ સિતા ને પૂરોજ કરી નાખશે
એમ લાગતુ હતુ

જમીનદારે મ્યુ ''જે હું હવે વેવિરાજ
તોડી નાખુ તો રિસાલાર મને જાનથી મારી
નાખશે'

બસ આવીજ વાન ! એને તમે માતા
પર હોડી દે જે આ અસાન રિસાલદાર શાદીને
નિચાર હોડી દે તો નસીમાને પોતાની મરજી
મુજગતી શાદી કરવાની છુટ આપવામાં આવશે''
તન તન તન, તાન તાન

'હા, મિય મવીમ ! હા ખુદાને ખાતર
હવે તો મારો ખિતાર બગાડેખ''

તન તન તન, તાન તાન તન, તનુમ
તનુમ તન તન

વૃદ્ધ જમીનદાર વીદનતા બોલ્યો, ''હવે શી
બદમારી મારી છે ?'

મતીમે અદ્વદારખ કરી જવાબ આપ્યો,
'આ તો આનંદુ ગીન છે હવે જરા એ કહો
કે એ ગમાર રિસાનદાર રહે છે કયા ?'

જમીનદારે એને મગાવતુ ઠેમણુ આપતા
કહ્યું, ''ત્યા જ ! સમજ નિચારીને પણ મૂકવે,
ઘણુજ ખતામ રતલાવો લગ્નકરી અફસર છે
મ્યા તો તમને જેતાજ લખાયા હો શે જે
મહં આડુ અવળુ લગાઈ ગયું તો તમને
જાનના નહિ મરે''

‘જોઈ લઈશ’ સતીમે કદનાથો જવાન આપ્યો અને નિસાલદારના નિરાસરધાન તરફ બેઠો.

લગભગ પાંચ વાગે એ ત્યા પહોંચ્યો એણે બાણુ ખખડાવ્યું પથુ કાઢી જવાન ન મળતા એણે બૂમો પાડવા માંડી નિસાલ ૧૨ સાહેબ, અરે નિસાલદાર સાહેબ !”

અદરથી બપોલક અવાજ આપ્યો, ‘બાણુ જગતી છેકા’ કરી રહ્યું છે ?”

સતીમે સ્વિચ બજાવ્યો આપ્યો, “અરકાંડ ! જરા નીચે પધાગ્યો ? હું જમીનદાર સ્વેડેબનો એક અગત્યનો સરેશો લઈ આપ્યો છું”

બારે કદમોનો સચ્ચાર સાબળો મકાનનું દાર બેઠકાનું નિસાલદાર બદા નીચેથી લગભગ પચાસ વધવી ઉંમર, સારી તન્દુરતી, મોટી મોટી મૂનો, બરાબદાર ચહેરો અને આબોમા મુન્નસ એણે રસાઈથી પૂડ્યું, “મોનો શું ભ છે ?”

સતીમે જવાબ આપ્યો, ‘હું અદર બે’ બીજા જવાબ આપી શકીય”

નિસાલ ૧૨ એને ચોનાના કમનામાં વધ યો દીવાનો પર સર્વત્ર તરફ તરફના હથિયારો પોતી રજા હતી પથારીના શિરાણે કિરમ હતી, ગાંડુમા રાષ્ટ્રફલ અને મેજ પર બે રિવો વગે રડી હતી

પ્રથમ તો હથિયારો જોઈ સતીમ જરા ખચકાયા, પાણુ પછી એને વિચાર આપ્યો કે ત્યારે હું કુન્થામા ચાર કે સાડચાર કલાકનોજ છું તો પછી મોનો બચ શા માટે ?”

નિસાલદારે એને કહ્યું, “હવે આપ આપનો ઉદ્દેશ કહો”

સતીમે કહ્યું, “આપ જમીનદાર સાહેબની બાણુજ સાથે શાદી કરવા માંગો છો ?”

“હા”

‘આપ એની સાથે શાદી નથી કરી શકતા”

“મને કોણુ અટકાવી રાં છે ? લોરીની નદીએ વહી જશે, નદીએ”

‘હું અટકાવું છું”

“તમે કોણુ છો ?”

‘એનો પિત્રાઈ”

નિસાલદાર અપકુદનાકબાને ચોનાની મોગી મોગી મૂનો પર તાન દઈ સતીમના ચહેરા પર નજર પડેલી મૂંઝી બરાબદાર ચરીરગો સુદર નાજવાન, પરંતુ ચહેરા પર મજામતી મજામતા એણે કહ્યું, ‘ભા છેકા ! ભા અને તારી નાજવાની પર રહેમ આવે છે”

સતીમે જવાબ આપ્યો, “મને રહેમની જરૂર નથી”

“શું તું તારી જીવગીયો કંઠાળી મથો છે કે મારી સાથે લગ્ન આપ્યો છે ?”

“અને તું શું તારી જીવગીયો ત્રાપી મથો છે કે મારી પિત્રાઈ બહેન સાથે શાદી કરવા ઇચ્છે છે ?”

“જો મે સુકડો માથુસોનો તલવા થી લટ ધડી નાખ્યો છે હાન માતાથી મોગી રામ ગીંગાજ કુન્થાની સપાટી પર મોન્દ નથી”

‘મને પથુ કોઈ આવા સપ્રામવીરની જરૂર હતી કે ને મારો સમોવડિયો ધધ શકે” નિસાલદારે સિદ બેની મજાનો કરી, શું ખરેખર તું મારી સાથે લગ્નવાજ માંગે છે ?”

સતીમે જ્વરથી મેજ પર મુકી મારી જવાબ આપ્યો “અને તું શું મરકરી સમને છે ?”

“જો, તારી મા માથે હાથ મૂકીને રોગે”

“વાહ, હું મારી માને પચેલજ રોજ ચૂકવો કહે કઈ વસ્તુથી લકીશ ? તલવારથી,

બહુકથી કે રિવો નથી ?' મેજ પર બે બે ગિવો વે? પડી હતી તે તક હાથ લખાના સતીમે ક્યુ, 'આર રિવો નરોયોજ લડીએ એક તુ ન એક મને દે"

રિસાનારે ગિવો વરોને ખસેડના કહ્યું "મિયા સાહેબજી ! અગિન-શસ્ત્રોને હાથ ન લગાડો એનાથી રમવું એ મરમરી નથી બનના બેખમ છે"

સતીમે જવાબ આપ્યો, 'તુ મરવાથી ગભરાય છે શાને ? તુ ડરપોક લાગે છે"

• "હું ડરપોક ? આપનો મરજી લસકરી અદસર !"

'વાહ ! શું કહેવું રિસાનાર બહુ દુનતુ ! મેનથે તો લવ પામી યરયર કાપી રહ્યા છે"

હું લવથી નથી કૂજતો જરૂરે અત્યારે ઠંડી નિશંપ છે"

'જે લવથી નથી કૂજતા તો મારી સાથે લડો '

રિસાનદારે નમ્રતાથી કહ્યું મિયા ! લડવા ઝગડવાથી કે કાપદો ? સજ્જન પેડે બેસીત વાનગીન કતા આપરે તમારી કમજી થી હે ?"

સતીમે પોતાનો સૂ બતાવર કરતા કહ્યું, 'બસ એજ કે તમે નસીમાની સાથે શાદી મરવાનો ધરાયે ડોડી છે"

રિસાનદારે કહ્યું 'સાચી નાન આ છે કે જમીનદાર સાહેબની ભારોજ સાથે શાદી કરવા હું પોતેજ ના જ દનો એ સોગસતગ વરસની નવજવાન છોકરી અને મારી ઉમર પચાસ વયની એનાથી મોટા તો મારે દીકરા છે પણ જમીનદારે મારી માનમિદકતની વાનચે મને બુગી રીને ઘેરોતો હું તમારા હોદ્દા પૂરે પાડમ સહર્ષ તૈયાર છું પણ મુશ્કેલી એ છે

કે તમે મને ધમકાઓ આપી છે, અને આજ મુઠ્ઠી કાઢનીવ ધમકાને હું વશ થયો નથી"

સતીમે જવાબ આપ્યો, "અર મદારાય ! હું મારી તમામ ધમકાઓ પાછી બેચી લઉં છું આપ તો મારા વિતા સમાન છે અને વળી આટલા મોજ રિખવાન અફસર હો આપને હું શું ધમકાઓ આપવાનો હતો ! કરો તો હાથ જોડી આપની મારી માગી લઉં "

રિસાનદારે એની પીઠ પર હાથવેધો ટાપની મારી કહ્યું, "જે આમ છે તો મને તમારી કમજી માન્ય છે હું તમારી વિવાહ બદેન સાથે શાદી કરવાનો ધરાયે મૂકી દઉં છું "

સતીમે કહ્યું, 'તો મહેરમાની કરી મને એ જના લખી દેશો ?'

રિસાનદાર સરિમલ બેઠવા, 'મિયા સાહેબ જવા ! તમે હો સજ્જન સહેનાઈથી છોડો એમ નથી ' એટલું કહી એણે શાદીનો અસ્ મરપત્ર નસીમાના મામાના નામ પર લખી આપ્યો.

સતીમે સાચા છ વાગે રિસાનદાર પાસેથી વિદાય લઈલગલગ સાન વાગે નસીમાના મામાને ઘરે આવ્યો.

જમીનદાર સાહેબ દીવાનખડમા બેઠા બેઠા હુકો ગડગડતી રહ્યા હતા સતીમને જોતાજ તે બોલી ઉઠ્યા 'ફરી મને હેરાન કરવા આજ્ય ને ?'

સતીમે જવાબ આપ્યો 'હું તમને હેરાન કરવા નહિ પણ ખુશ ખબર આપના આજ્યે છું રિસાનદાર સાહેબે શાદીની કમજી કરતા પત્ર લખી આપ્યો '

જમીનદારે ચોક્કી ભીડી પૂછ્યું, "શું ? સાચેજ તમે એ બદમિલજ રિસાનદાર પાસે

ગયા હતા ?”

“હા હા.”

“તદ્દન અસહવિત ન્ને ત્યા ગયા હોત
તો છવતા પાછાજ ન આવી શકત.”

“અરે, જુઓને આ રહો રિસાનદાનનો
પત્ર.”

જમીનદારે પત્ર લઈ એને વિરમધથી
તપાસતા કહ્યું, “તમે એના પર શું જાદુ કર્યું ?
એ તો બહુજ નિંદા માણસ છે.”

“અને હું શું એણે નિંદો છું ? લાગે
આ ખુશીમાં હું તમને સિવાય એકાદ ગીત
તો સહજાવું.”

એટલું કહી એ મકાનમાં નામે જમી
નદાર સાહેબ એની પાછળ બ્રમે પાડતા ઉંચા
“જો ખબરદાર, મારો સિવાય ન બગાડતા,
નહિ તો માથા જેવો કાષ્ટ ખરાય નથી.”

સતીમે અદર જઈ નસીમાની તપાસ કરી
એ રનાનગૃહમાં હતી સતીમે બ્રમે પાડી દાર
કરી, “નસીમા, નસીમા ! જલદી બહાર આવ.”

સતીમાની આજ્ઞા સાંભળી નસીમા જનતા
નરાએ બહાર આવી એના વાજમાથી ટપકતા
જલમિદુએ એના સૌંદર્યમાં વૃદ્ધિ કરતા હતા
એણે સતીમને કહ્યું, “આજ સવારના પેટોરમાં
આ રસ્તે કેમ બુલા પડ્યા ? મામુલન કરેતા
હતા કે રાતે ત્રણ વાગે પછી તમે આવ્યા હતા
હો તો મળીમાને, તો શું છે ?”

જમીનદારે કહ્યું, “વાત શું છે ? તાર
પિત્રાર્થ જાણતું મગજ ખરાબ થઈ ગયું છે
આખી રાત પોતેય હેરાન થયા અને જીજ
ઓળી ઊંધ પછી ખરાબ કરી.”

નસીમાએ પૂછ્યું, “આખરે એ કરતાં
શું ?”

જમીનદારે કહ્યું, “એ એમનેજ પૂછી લે.”

સતીમ બોલે, “હવે પેલા અજ્ઞાત રિ
સાવદાર સાથે તારી શાદી નહિ થાય. મેં એની
પાસે એમ લખાવી લીધું મામા સાહેબે મારી
સાથે કર કર્યો છે કે હવે શાદીની બાબતમાં
તું સ્વતંત્ર છે જ્યાં તારી ઇચ્છા હશે ત્યાં
તારી શાદી થશે.”

નસીમાએ માથું નીચું નમાવી વક્રદષ્ટિએ
સતીમ સાથે જોયું તદ્દ જમીનદારની અનુભવી
આંખે નસીમાની ચોંટી નિગાહોમાં સર્વસ્વ
જોઈ લીધું એ બધું સમજી ગયા એણે કહ્યું,
“સતીમ ! હું નસીમાની શાદી તમારી સાથે
માન્ય નાહું છું.”

સતીમનું હૃદય જોરથી ધગકવા લાગ્યું
એને કષ્ટે પરસેવો વળી ગયો એણે કહ્યું,
“મારી શાદી નસીમા સાથે ! નહિ તો એની
છાંટી ખરામ કરવા નથી માગતો હું આપની
પાસે માથા એટલા માટે આવ્યો હતો કે મારા
મર્મ કાઢાતું એક માત્ર સમરણ, એની નસી
માને છુટ્ટા રિસાનદારના ત્રાસમાંથી મુક્તિ અપાડ
અને એને મારે વસીયતનામું સીપી દઈ.”

“વસીયતનામું ? રેતુ વસીયતનામું ?”
જમીનદારે પૂછ્યું

“મારે વસીયતનામું મેં મારી માનખિન્નત
નસીમાને નામે ચાપી લીધી છે.”

“શા મારે શા”

“આઠ વાગવાના છે હવે હું આ કુખમાં
કલાક સવા કલાકો મહેમાન છું હવે હું ધરે
જઈ છું—મરણ મારે.”

નસીમા માથું નમાવી સુપચાપ બિલી હતી
એણે મજાજી જઈ સતીમ તરફ જોયું “આજ
તમને શું થઈ ગયું છે ? કેવી વાતો કરો છો
પોતાના મોતની કોઈને ખબર પડી કે ?”

સતીમ કહી નિશ્વાસ નાખી બોલે “હા,

નસીમા ! મને મારા મૃત્યુની ખબર છે મે
ગઈ કાને એક ઝેરીલુ ફલ સૂધુ હતુ, એના
પરિણામે હું આજે નવ વાગે આ દુન્યા ત્યાગી
આ ચો જઈશ”

નસીમાએ પૂછ્યું, “તમને આ કોણે કહ્યું?”

“દાકતર” સતીમે જવાબ આપ્યો

“ક્યા દાકતર?”

“દાકતર બદરીદાસ કે જે દેશમાં ઝેરશાસ્ત્રના
સુધી વડા નિષ્ણાત છે અને જેમની ચિકિત્સા
ક્યારેય ખોટી ઠરી નથી”

દાકતર બદરીદાસનું નામ સહગી નમીમાં
અને તેના મામા બન્ને ખડખડાટ હસી પડ્યા
સતીમે આશ્ચર્ય થઈ હસતાનું માર્ગ પૂછ્યું
નમીમાં દોડીને કમરામાંથી એક દેનિજનું પાનું લઈ
આવી અને સતીમને એક સમાચાર જતાવતા
ખોની “તમારા દાકતર બદરીદાસની સ્થિતિ
વિશે તમે જાતેજ વાંચી લો”

સતીમે વાંચનાનું શરૂ કર્યું અખબારમાં
લખ્યું હતું -

“જણાવના અલત અરસોસ થાય છે કે
અમારા શહેરના જાણીતા વૈદક-નિષ્ણાત દાકતર
બદરીદાસના મગજની સ્થિતિ એકાએક ખરાબ
થઈ ગઈ છે વાચકોને ખબર હશે કે તેઓ
દેશના ઝેરશાસ્ત્રના મહાન અને અજોડ નિષ્ણાત
હતા અને દર્મશા ઝેરીલી વસ્તુઓની ચિકિ-
ત્સામાં મરજૂન રહેતા હતા ઝેરશાસ્ત્ર પરના
એમના સતત મનન અને ચિંતાને પરિણામે
એમને એવો વિચાર ઈસી ગયો કે જે દોષ
વ્યક્તિ એમને મળ્યા આવે છે એ ઝેરી
અસર તળે છે, એટલે રાતના નવ વાગે પોતાનું
દવાખાનું બંધ કરતી વેળા એમના મગજની

સ્થિતિ તદ્દન બગડી ગઈ અને એમણે “આ
દવા પણ ઝેરીલી છે, આ ખુરશી પણ ઝેરીલી
છે, આ મેજ પણ ઝેરીલુ છે એમ કહી કહી
દવાખાનાની તમામ શીશીઓ દવાઓ અને
સરસામાં બહાર સડક પર ફેંકવા માડ્યો
એમની આ પ્રવૃત્તિએ ફેટલાક રાદવાગીઓને
સ્વર્ગ એની ઈર્ષા પણ પહોંચાડી પોનીસે એમને
મહા મુસીબતે કાબૂમાં લીધા અને તેજ રાતની
ગાડીમાં એમને અમદાવાદના દવાખાના તરફ
રવાના કરી દેવામાં આવ્યા”

સતીમે હાથમાંથી અખબાર મૂકી દીધું
અને નસીમા તરફ જોઈ ખોંચી, “નસીમા !”
નસીમાએ ધીમેથી કહ્યું, “સતીમા !”

બન્નેની આખોમાં બળે અશ્રુમિ ફુંગાડી
રહ્યા હતા *

*(હસ્તવિખિત “સારા”માંથી)

‘કારવા’ના નવા ગ્રાહક બનનારને.

‘કારવા’ના નવા ગ્રાહક બનનારને
કાઠિઆવાડના એક હંમદદ ગૃહસ્થ
તરફથી

મોહાના ‘મહમદઅલી’

નામનું પુસ્તક લેટ મળશે માટે
ગ્રાહક બનનાર મિત્રો આ તક ઝડપી
લેશેજ એ આશા રાખવામાં આવે છે
આ ઉપરાંત ‘કારવા’નો ખાસ ઇટે
કુરખા આ કે પણ લેટ મળશેજને?

-તત્રી

વતા શીખતુ જોઈએ હું મિત્ર ધર્મ જાણી
ચક્ર, પતિ ધર્મ નદિ જોતો તમારે ખેમાથી
શું જોઈએ છે ?' ઉઠા એકદમ જતુજ
જોતી મધ

મ ઉપાને સમજાવતા પ્રવલ કળા કહ્યું
“ઉઠા, કવિતા કરતુ જાનું સંસ્કૃત છે જીવ
વની નકકતા એ જીવની વસ્તુ છે મિત્રતા તે
કહ્યું તે મુજબ-માન એક મરિની કદમના છે
આજે જમતામા મિત્રતાએ જે અવનવા પ્રકલો
લખામ્યા છે તે જોવા પછી મને મિત્રતા
જગીએ જરૂર દેખાતી નથી મુજ વિચાર કર
ત્વારી અને મ્હારી મિત્રતાનો અર્થ શો ? કલ
એટલે જ કે તમે અસારે જે કવિતા મને
સાગાતી એવા કવિતા ક્યાં કરતુ” એકો
વિચાર કરીને ઉઠાએ પૂછ્યું ‘નિતિ અનિતિ
માનો છે ?’ મેં જવાબ વહ્યો “નિતિ
અનિતિના અખાલો કાષ્ઠ આજે પછેની વાર
નજરે પડતા નથી આજે તો કદાચ કાવ્ય અને
સમાજ સુધારાએ એને બહુ મોટું રૂપ આપી
દીધું છે નિતિ અનિતિ કાવ્યથી જ ધ્યાની નથી
કાવ્યનો આસરો લાઇ જીવી રહેવ આજનો
માનની નિતિ અનિતિ જોતો નથી આજે નિતિ
શુભી છે અનિતિ આજકાલ છે-કાવ્યના જગ
ઉપર”

ઉઠા, મ્હાર ઉપરુ વ્યાખ્યાન સભગતી
રહી થલો વિચાર કરીને જોવી “દયામા માનો
છે ?” મેં કહ્યું “દયા ? એ તો જાપડી અમુક
તમુકોને પ્રગરો જની ગઈ છે પ્રભુના જગતમા
“દયા”ની આજે જે કેકડી ચક્ર રહી છે તે
જોઈને હવે મને તો ‘દયા’ માગના ઉઠર
શુભો આવે છે શું તું મને દયા જાણવા
માટે વિચાર કરી રહી છે ? જો એમન દેખ
તો તું ત્વારી પથ કાપ પ્રભુમા શ્રદ્ધા હોવા

ઉપરાંત પૂ ત્વારી દયા માથું ઉઠા, તું મને
તે ‘પત્ર તો’એ મ્હારે તારી દયા ન જોઈએ-
કેઈનીએ દયાની મને જરૂર નથી’ ઉઠા
ઉઠી અને આની મધ એક તમ પથ જોવા
વગર

એકાદ અંકાડીઆ પછી ઉઠા મ્હારે ત્યા
આવી મ્હે એને જાણીને આવકાર આપ્યો
ઉઠાએ કાવ્યમાત્રુ પુરતક મ્હારા ટેવન ઉપર
મૂઝું અટોનહીની વાત ક્યાં પછી એલો પુરતક
પાથુ તાવમા લીડુ અને કહ્યું ‘આજે તો
હું એક બે કવિતાઓ લખાઈ શીખતા આવી
છું, કેમ, શીખવશોને ?’ મેં જોડી કાવ્યમા
લીધી

એ પુતકનું નામ દગ ‘પગના’ મે
પૂછ્યું ‘કઈ કવિતા શીખતુ ?’ ઉઠાએ એક
કવિતા કાઢી એનો જાણ્યો હતો આજનો
ધમકી યુવાન જે પગના માટે છે, જે ઇતિહાસ
રચે છે તે પગના ખીજે દીસે જુલાય જુલાય
ર, જે ઇતિહાસ આજે એ રચે છે તે ખીજે
દિવસે જુલાય જુલાય છે આ તમા પાનો ઉપર
સુદરતાન જાડુ ચારે છે એટલે એ નમાનો છે”

જાણ્યો સભગત પછી ઉઠા જોતી “રવી
સુદર કવિતા” મેં કહ્યું ‘એનારી સુદર
કવિતા હું તને જાનાતુ” એટલુ કહી નીચલી
કવિતા જાણી મયો—

“જો પોતાના ખેવમા કુળીમૂત યતો નથી,
જો પોતાની આગની જૂનાનો વિચાર ક્યાં વગ
રજ વર્તમાન અને જનિષ્ઠ ઉપર મોઝ માટે
છે એવા વિરલ આત્મા આજે આપણે લ છે”
ઉઠા ખુબ થઈ હોય એમ મને લાગ્યું

(સપ્તર્થ)

રાંદેર : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરણ.

શાહી

- ૮-૧૦-૪૩ ગુનામળી ગુનામ હુસેન
ખતુ-ફાતમાળીખી ખીનને મો-
મદ ખતુ
- ૧૦-૧૦-૪૩ યુસુફ દરિદ હસમાઇમ શના-
અદીખાળી તી ખીનને હાજ મો
દ મદ હુસેન ઇલાહીમ મોનામા
- ૧૬-૧૦-૪૩ ગેખ હસમાઇમ મુતુકા પીરભાઈ
પોટર-મરીયમ માળીખી ખીનને ગેખ
મુનીર રોખ દરમાઇન
- ૨૯-૧૦-૪૩ મીરજા અદમદ મીરજા અબ્દુ-
લ્લાહ મી. મોદ મદ-ઝીનખીખી
ખીનને ગેખ અદમદ ગેખ મોદ
મદ અલરફ
- ૨૯-૧૦-૪૩ મીરજા મોદ મદ મીરજા અબ્દુલ્લાહ
મીરજા મોદ મદ-સા ખીખી
ખીનને ગુલામ હુસેન
- જન્મ
- ૩-૧૦-૪૩ મોદમદ અદમદ ખયેરીમા-હો.રો
યાકુમ
- ૩-૧૦-૪૩ મોદમદ દસા ભરૂચી ખાટકી
-હો.રો. હાજીખાન દસન
- ૪-૧૦-૪૩ ઉમર અની નાદનામાઇ-હો.રો.
અની
- ૪-૧૦-૪૩ મેયદ હુસેન સેયદ અની-હો.રો.
ખતેજા ખેગમ
- ૬-૧૦-૪૩ દામમ અદમદ આજમ હસમા-
ઇન-હો.રો. હાજીમ
- ૮-૧૦-૪૩ માદમ-ખાન રસુલખાન-હો.રો.
રફેખાળીખી
- ૧૦-૧૦-૪૩ હાજીમ અદમદ સુ તી-હો.રો.
યાકુલ
- ૧૩-૧૦-૪૩ હાજીમ શુ મો ધુપવી-હો.રો.
દાદેખાળીખી
- ૧૫-૧૦-૪૩ મસમ ગુનામ મોનમદ દીની-
હો.રો. યાકુમ
- ૧૬-૧૦-૪૩ આજમ દામમ દીની-હો.રો.
દાખીખી
- ૧૬-૧૦-૪૩ મહાઝીમ -દીમ-જોડગી સખીના
ખાળી
- ૧૭-૧૦-૪૩ મુસેમાન હસમાઇમ ઝોના-

હો.રો. હસમાઇમ

- ૧૮-૧૦-૪૩ યાકુમ મોદ મદ સાનેદ હાસીયા-
હો.રો. હાજીખાળીખી
- ૧૮-૧૦-૪૩ ગેખ ગુનામ મોદમદ હુસેન-
હો.રો. મુરતાક અહમદ
- ૧૯-૧૦-૪૩ હસમાઇમ ગુ.મોદ મદ જમાલ
ખાટકી-હો.રો. અલ્લાખા
- ૧૯-૧૦-૪૩ દમમાઇન અહમદ ખાટકીવાળા-
હો.રો. યાકુમ
- ૧૯-૧૦-૪૩ ગુનામ હુસેન મોદમદ નાખુદા-
હો.રો. હાજીમ
- ૨૪-૧૦-૪૩ મોદમદ દાસમ તીનતાગી-હો.રો.
રફેખાળીખી
- ૨૫-૧૦-૪૩ અહમદ મોદમદ જ અગલીયા-
હો.રો. ખે
- ૨૭-૧૦-૪૩ ગેખ પીરસાઇ ગેખ આજમ-
દાકરી ફાતમાખીખી
- ૨૮-૧૦-૪૩ ઉમરજી હાજીમ-હો.રો. જુ-
બેદાખીખી
- ૨૮-૧૦-૪૩ પી.સાગ સેયદ મોદમદ-હો.રો.
હો.રો. ખેગમ
- ૩૧-૧૦-૪૩ હાજમ આજમ હો.રો.વા-હો.રો.
જુબેદાખીખી
- મરણ
- ૫-૧૦-૪૩ હાજીમાળીખી રસુલ ગદીમતી
ઝોરત ઉ વ ૬૦
- ૬-૧૦-૪૩ મહીના ખેગમ સેયદ ગુનામ
રસુલ મુરતુફાની હો.રો. ઉ વ. ૨૦
- ૬-૧૦-૪૩ અબ્દુલ હમીદ આરેફ મોદમદ
ઉ વ ૪
- ૧૨-૧૦-૪૩ ફાતમાખીખી તે અદમદ અબ્દુ-
લ્લાહ કેલામી હો.રો. ઉ ૧ ૧૧
- ૨૦-૧૦-૪૩ શાદળ તે હાજીમ મોદમદ
સેનેદને હો.રો. ઉ વ ૧
- ૨૩-૧૦-૪૩ આસાળીખી પી.ભાઇ કમરની
ઝોરત ઉ વ ૫૦
- ૨૭-૧૦-૪૩ અહમદ માદમદ ઝોનીમ ઉ
૧ ૮૫
- ૨૮-૧૦-૪૩ જુબેદાખી તે હસમાઇમ મોદ-
મદ હાજીમી હો.રો. ઉ મા. ૮
- ૩૧-૧૦-૪૩ યુસુફ અદમદ મોસાવાળા ઉ વ ૨૩

● ● ● તમારા માનીતા પાત્રે ● ● ●
અશોકકુમાર, વીણા, સીતારા, કુમાર, યાકુબ

૭ મું
સદ્ગુણ અભ્યાસીય

મળીને સર્જે છે તમારે માટે મનોરંજન
અને
મદ્યોદયની મામૂલી
અનેક મદ્ય ચિત્રોના નિર્માતા મેહબૂબ

ન જ મા

સમાજને ગાદ અધકારમાંથી
પ્રકાશ તરફ દોરી જાય છે

ખાનદાનીના અપ્પરમાં
હોમાઈ હૃદયલગ્ન
થયલા એક સુવક
એક સુવતી
અહેરમાંથી અમૃત
ખનાવે છે

આપતા ચિત્રો ૧ એનીકુતિ
ન્યુ ઇન્ડિયા ફ્રીટ પુછ
શ્રી રામાનુજ મિનરવાકુતિ
કમલોપ ફ્રીટ પૃથ્વી વલ્લભ
રાહનશાહ ૧૭ જાન ફ્રીટ
અકબર ત મ રતે

ખેનો માટે ખાસ
જોવા લાયક ચિત્ર

કેપીટોલ
આજ રાત્રે
પા., ૮૧ ને ૧૦૧૧

عَلَيْهِ السَّلَام

પ્રેમનું ધર્મ શું છે નામ ખગલ,
 દોષ દંતા ન એવું કામ ખગલ!
 પ્રીત દિવસા ગ્રહે તો સુદ છે,
 એનો દેખાવ હુમધામ ખગલ!
 નેખના મોધની છે એ મલકન,
 હુલ સારો ને આણુ ગામ ખગલ!
 પગની 'ગુડમાય' ને 'પ્રણામ' મરસ,
 નાગી વ્યવસ્થાકુચ્છતામ ખગલ!
 મારો નહિલ છતાય પણ આઝાદ,
 નાની રોસા જતા ગુલામ ખગલ!
 કંઈક લેનાતુ હો તે મિત્રિમઆહ,
 પાછ દેવી પડે, હગમ-ખગલ
 ઈ-મજાસા આપ ના આત્મા
 થઈ ગયો મરે પ્રેમામ ખગલ!
 'શિખરદલી'નું કાન્ય માડ છે,
 દેવા નેહએ એને ડામ ખગલ
 — નેખવદલી!

સી. સી. સી.

આજરાત્રે:— હિંદના રૂપેરી પડદાનું ગૌરવ

: ગુજરાતના સાહિત્ય સમ્રાટ :

શ્રી કનૈયાલાલ મુન્શી

— ની અમર નવલકથા ઉપરથી —

કાળેલ કલમબાજ

અને

કથકાના ઈલમબાજ

એકલા ધર્મ જનતા સામે ખડા કરે છે

-ભારતના ભુતકાળના ભવ્ય પાત્રો-

મુંજ-અને-મૃણાલ

— જ ગી કાફલો —

સોરાબ મોદી અને દુર્ગા ખોટા,

સ કહાપ્રમાદ, કજ્જન, મીના,

સાદીકઅલી, કે એન સીંગ,

અલ—નસીર, નર્મીન યાજ્ઞીક ત્રિ

ચિત્રકથા-સવાદ ને ગાયનો
‘ધુપલાવના’ના પ્રખ્યાત લેખક
પ્ર મુદ્રણ

શયરેકટર.-સોરાબ મોદી

“ મીનરવા ” એ લાખખોને
ખર્ચે ઉનાગેલું

પૃથ્વી વદ્ધ ભ

ટ. ન. ૨૨૩ કે પી દો લ

પ્રજા એવ —

પા., ૮ ન ૧૦૧૧

ત્રી વેણી-સંગમ

શ્રી. હુંગરસી ધ. સંપદ

ક. મિણુલાલ વસતલાલ

મજે

હેસાઈ

અને

રામરાજ્યના કલાનિદેશક

શ્રી. કનુભાઈ દેસાઈ

આ પ્રણેતા સચુક્ત સહકાર

દ્વારા સંપાદિત થયેલ દાખલ્ય-

જીવનની આપૂર્વ ગમકથા

જીવન સખી

ખા. ૧-૨-૩ સાથે

કર્તા:-શ્રી. હુંગરસી ધરમસી સંપદ

પ્રસ્તાવના લેખક-સાક્ષર ટી રમણુલાલ વસતલાલ દેસાઈ M A

ચોલ એજન્ટ-એન એમ ઠક્કરની કંપની

બુકસેલર્સ પબ્લિશર્સ, ૧૪૦, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૨

કિંમત : ૩ ૪-૪-૦ ; વી. પી. ખર્ચ' હમ આના જુડુ ૯૫ જેટલાં દ્વિરંગી

ત્રિરંગી ચિત્રો સુદર ત્રિરંગી બોક્ષ સાથે

[વિશિષ્ટ માટે પાછળ વાંચો]

સરકાર લક્ષ્મી અને ધરની નાણીને
મહેલા અનનિમ આવશ્યકી પ્રેરણને થી
કુચરસી ધન્યસી સપટે આ પુસ્તકની રચના
કરી છે તેમના પ્રસિદ્ધ સર્ગ । સરસ્વતીશ્રીમા
ને છે તે ધરની શાળીમા નથી અને ધરની
શાળીમાં ને છે તે સરકારલક્ષ્મીમાં નથી અને
એ બન્નેમાં ને નથી તે જીવનસંખીમા ઓ,
એરી કમનુ આ બનોખુ અને ચિત્રાકનોથી
પૂર્ણ સુવાળુ સર્ગન છે શ્રી કુચરસી સપ
ટની નેખીની માટે એ મત નથી ગુચરગ એમને
એક મિલદરન બેખક તરીકે માને છે અને
આ પુસ્તકની પ્રગાથનામા ગુચરગના પ્રસિદ્ધ
નવકાર સાદાર શ્રી રમણનાથ વસતવાલ
દેસાઈએ કહ્યું છે તેમ “તેમનો વિદ્યાઆસન
બદુરિધ પ્રાગ્ને છે અને અર્થશાસ્ત્રના શુદ્ધ
વિષયથી માડી નવનકથાના રસગદ્ય લેખન
સુધીની તેમની નેખન-પ્રશ્નિ પ્રચગ છે”
આવા પ્રસિદ્ધ લેખકની આ કૃતિ હોવાથી તેની
સરળતા માટે એ મત છે જ નહિ.

જીવનસંખી એ એક
રસકથા છે અને રસકથા કહેલી
કે શ્રીઓ માટેની સસાગરકથા
કહેલી એ બન્ને સંખુજ છે
પુસ્તકને નવ ખાંડો વડેથી
નાખવામાં આવ્યું છે પહેલા
બે ખંડ વિવિધ વિષયોથી
ભરપૂર છે આ તે સુન્દર
સંયિત રસપ્રમા અપાવતા
છે ખંડ પહેલામાં અષ્ટ
નારીશ્વર અને માતૃસ્તેવ,
શ્રીઓની મદત્તા, વદ, મન
ભારત અને સંસારમા તેમનું
રયાન વગેરેની ચર્ચા કરવામાં
આવી છે શ્રી-પ્રશસ્તિના અનેક વચનામૃતો,
લાલી ગાદણી ગતવા જીવનસંખીએ પાગલ
સ્તેર્મન નિવમો વગેરે આ વિભાગોમા સુન્દર
અને આકર્ષક રચપદમા આપવામાં આવ્યા છે
એજ ખંડમા ‘મરુવૃદ્ધ’ને લગતું એક પ્રકરણ
પણ આપવામાં આવ્યું છે આપણી શ્રીઓને

ધરમરુ વેતેનુ ગ્રાન પણ હોવું જરૂર
અને તેઓ જે આવા જ્ઞાનથી પૂર્ણ હોય
તેમનું પોતાનું જ નહિ પણ ધરના માણસો
સતોનોનું આરોગ્ય પણ સ । કાયમ જ
પામે છે નાના પ્રકારના અનેક રોગોના
ધવાને આ ખંડમા ગતાવતમા આવ્યા

ખંડ બીજામાં ભારતની આદર્ સત્તા
ઓ જેવી કે અરુધની અનસુવા, હમપા
શકુનલ મારિતી, મૈત્રેયી, લીલાવતી, અદ
ચંદનીમી, શાણી લક્ષ્મીનાઇ, કમળા ને
સૌ હરતુરમા રોગેના પ્રેરણાત્મક જીવનચરિ
તેમના જીવનસંદેશ માથે આપવામાં આ
છે આ ખંડની નીતતા શ્રી કનુ દેસાઈ
ચિત્રોથી ભરેલી છે શ્રી કનુ દેસાઈએ
ખંડમા આપણી મતી-શાષ્ટી શ્રીઓના જીવ
એરી તો કથન આ આખે, જ કતમે ત્યા
કર્તા છે કે એ ખૂન જ મજીરન ન પ્રેરક લ
છે આજ વિભાગમા ‘શ્રી અને પુરુષ’ પર
મદદમા શાધીજનો રેખ પણ સદર ગતે મ

દર્પ આ પ્રાચીન મદદર વધારી દેવામાં આ
છે આ લેખ હરેક શ્રી-પુરુષે વાચવા જ
છે એમા શ્રી-પુરુષને સખધ, એકર્ષ
પ્રાચેની રજા અને હિદુધર્મમા એનું શ્રી
છે તેની ત્રીજીવદભરી મીમાસા કરવામા આવી

ખડ ત્રીજો એક સમય ક્યા તરીકે આપણી આગમ રત્ન થા છે ગુજ ૧૧૪ સ ખેડ જેના અનામ રિલાયમાં આવેલા ગામથી એની શરૂઆત થાય કે અને તેનો વિસ્તાર સુખત પ્રાનો, પગમ, તેપામ અને વાપના સરદદ તેમજ અફધનિરતાન સુધીના પ્રદેશ ઉપર ફરી નયે છે પાત્રોની ગ્રથણીમાં પણ નરીનતા છે સ પાસીથી માડીને સોરવા લિરટ અને કમ્પુનેરટ પાવો ખેતી જમીનદારી, નવીન કેળવણી અને મિનેમા ૧૧ ધધા સુધીના કાર્માં ૨૧ જેના ચિનસયેતા છે જુના, વચગાળાન અને ક્રડપથી ફરના વાધ જમનામાં પણ શ્રી કુ મરરીશાર્માં એ અનિ કુશળતાપ્રવેક આ નર્માં ઉરેના છે આપીય વર્નામાં આર્થ સોએર માટેની ઉચ્ચ જાવના સુકત કુટુબની મધ્યમ વર્ગીય મમાજમાં રપતી જતી મરાબાર્માં એ મધા વિખાતે પ્રાચીન આપી તેનો ઉકલ પણ તેમજે વ્યવદાર કુદિથી સૂચયે છે અને આપીજ રસમર્વા ઉદેસાળા આ વાર્તા રસભરી બા ૧૬ એમાં જરાય શકા નથી

આમ 'જીવનસખી' અ-જીવનતેજ નહિ પરંતુ સમગ્ર કુટુબજીવનને રપર્ડતુ એક અનોખી દબતુ પ્રકાશન છે આપુવ પુસ્તક યુવાન ચિનમર શ્રી કનુ દેસાઈની કના-કાગી ગરીથી શણગારવામાં આગ્યુ છે પાને પાને શુભોક્તો ત્રિરંગી-દ્વિરંગી ચિત્રો અને આટ નિઓ મૂકવામાં આવ્યા છે ત્રિરંગી ચિત્રોમાં જીવનસખી, જીવનનૃત્ય, સ્નેહ અને સવેદના ચિત્રો ખુબજ કલાપૂર્ણ જાણ જતાવે છે

દ્વિરંગી ચિત્રોમાં વટસાવિના, વ્રીજમાની વેલડી, માનુસેદ, પ્રાગીન અને અર્ચીન યુગલ આદિ ચિત્રો ખાસ આકર્ષણ ઉપજાવે એક કે આપુ પુસ્તક જે રંગી શાહીમાં જાપવામાં આવ્યુ છે અને આપણુ પુસ્તક-પ્રકાશનમાં આ એક અતિ આવકારણ્યક અને અનુકરણીય નવીનતા છે

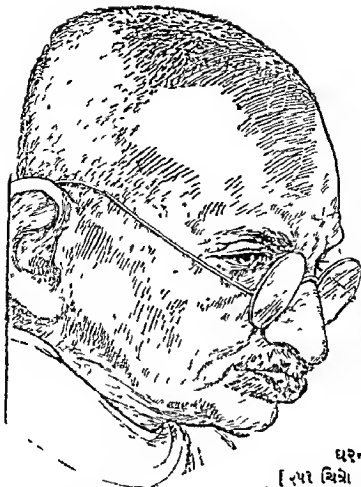
પુસ્તકની પ્રસ્તાવના પ્રસિદ્ધ નવલકથા. કાર મી. રમણલાલ દેસાઈએ લખી આ પુસ્તકનુ મુદ્દાકન વધારી દીધુ છે શ્રી રમણ લાલ દેસાઈની સાહિત્ય-પ્રસાદીથી સારૂય ગુજરાત પરિચિત છે આવા વિદ્વાન લેખકની કલમથી આ પુસ્તકની પ્રસ્તાવના લખાઈ છે તે સોનામાં સુમધ મળ્યા જરાયર છે

કનુ દેસાઈ ચિત્રિત ત્રિરંગી ચિત્રથી અને એક ત્રિરંગી ચિત્રથી આપતા જે ચિત્રોવાળા આકર્ષક ઝાંકસમાં આ પુસ્તક મુકનામાં આવ્યુ છે પુસ્તક -પરગમા ખેનમૂ છે ભેટ આપના માટે, જાનસરકાર ખીતરા માટે, રમૂતિ માટે આ પુસ્તક જેટુ ખીજી કાષ વાચન કે ભેટ નથી પ્રસિદ્ધ પણ 'સદેશ' લિમિટેડનુ આ પ્રથમ પ્રકાશન છે તેને સુદર રૂપરગમાં તૈયાર કરવા 'સદેશ'ના રદાઈ તેમજ 'સદેશ'ના ઉપ તત્રી શ્રી રતીલાલ સરનેશ્વએ ખુબજ પરિશ્રમ ઉર્વા સર્વોત્તમ રરૂપ આપ્યુ છે આવા સુદર અને ઉત્તમ પુસ્તકને રસાયવાની અમે અમાસ વાચકોને આગ્રહભરી ચિનતિ કરીએ છીએ કિ રૂ ૪-૪-૦ થી પી ચોરટ ખર્ચ ૦-૧૦-૦ અનામ, આ પુસ્તક નીચેના સ્થળેથી મળશે

એન. એમ. ઠક્કરની કંપની

લુકસેલર્સ પબ્લિશર્સ ૧૪૦, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ,
મુબઈ-૨

સોના
ચિત્રમય
મહોરોથી

ગાંધીજીને

જગવદના

કિ મત રૂ. ૧-૧૨-૦

વી પી ખર્ચ છ આના

સ પાદક

શ્રી સર્વપક્ષી રાધાકૃષ્ણ

અનુવાદક ચ દશ કર શુકલ

ધરની ગણી

[૨૫ ચિત્રો પથંગી સુવાસિત
બોક્સ ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, સાથે]

કિ મત રૂ. ૬-૧૨-૦ વી પી ખર્ચ આર આના

લેખક શ્રી કુમરસી ધરમસી સપટ

ધરની ગણી એ એક ગૃહકૃષિગી મુવાર્ણ
સર્જન છે આજની સ્ત્રીઓને શુ જોઈએ છે ?
તેમને શુ ગમ છે ? સ્ત્રીએ સુદરતા કેવી રીતે
મેળવવી ? પતિનો પ્રેમ કેવી રીતે જીવે, સસરા
જીવનની માત્રી સફળતા એમા છે તે બંને
ગણીપદ મેળવવા માટે સ્ત્રીએ કેટલું બહુ જોઈએ ?
પતિ સાથે સસરા દેખી નેહાણી, નમ્રદ,
વગેરે સાથે કેવી રીતે વર્તે તેમના હૃદય જીવતા
તે બધું આ ગ્રંથમા સચિત્ર રીતે સાદી અને
સરળ ભાષામા આપવામા આગ્ય છે વિશેષ
નરીનતા તો એ છે કે બોક્સમાથી પુસ્તક
ખુલ્લાર કાઢતા તેમાથી સુદર મધુર દ્રારમ
આવના માટે છે શ્રી કનુ દેસાઈ અને ગુજરાત
કલાસંઘના ચિત્રકારી કલાકૃષ્ણભાઈ તખ્તારેષ
સુદર બોક્સ ચિત્રોવાળુ સુવાસ પ્રસરનું આ
પુસ્તક મંગાવી લે.

જીવન સખી

[દામપત્યજીવનની ૫૨ કથા ભાગ ૧-૨-૩ સાથે
શ્રી. કનુ દેસાઈના ૬૫ ચિત્રો-ચિત્રગી બોક્સ]
કિ મત રૂ. ૧-૪-૦ વી પી ખર્ચ દસ આના

લેખક શ્રી. કુમરસી ધરમસી સપટ

મદેશ' નિમિટ્કના આ પ્રથમ પ્રકાશનમા
શ્રી કુમરસી સ ૧૮, શ્રી કનુ દેસાઈ અને શ્રી
રમણલાલ વસંતલાલ દેસાઈ આ ત્રણેનો સહકાર
મળ્યો છે 'જીવન સખી' એ સ્ત્રી-પુરુષ ને ને
માટેનું એક સર્વોત્કર્ષ પુસ્તક છે એમા
સસારજીવન, ગૃહવ્યવસ્થા નૈતિક બોધ અને
પતિ-પતિની પ્રેમને દ' જતાવનારી દાખલા-
દહીતો સાથેની ગમમય રાત્રી છે એમાના
સસારચિત્રો રસિક ને આનંદ આપે અને આપણા
ગૈર-જ રોજના જીવનને આનેખવારા જ
રામ ભાવના કલાનિર્દેશક શ્રી કનુ દેસાઈની
કલાસૌભાગ્યી આ પુસ્તકનું પ્રત્યેકનું પ્રત્યેક પાનું
મહોદ્ધાર રચ્યું છે શુભ પ્રસંગે ભેટ આપી શકાય
તેવા ત્રિગી બોક્સમા તે આપવામા આગ્ય છે

એ ન. એ મ. ઠ કુરની ક પની :

આં દી ના ઢગ સ મા ન ગ્રંથ ર ત્નો થી ત થા લ ક્ષ્મી ત મા રં ધર સ મૃદ્ધ કરો

જગતભરના ફિલસૂફો દાર્શનિકો ચાળીસીસો, સ સારશાસ્ત્રીઓ અને નામાકિન વ્યક્તિઓ દ્વારા વિષય ઘ મહાભાષાને જે અર્જનિઓ અપાઇ છે તે વિશ્વપ્રકાશ તરીકે તેમને જેઓએ અપનાવ્યા છે એમા સી એફ એન્ડ્રુઝ, પર્સ નક, રોમા રોના, અષ્ટન સીકનેર, આઇન્સ્ટાઇન, સ્મટ્સ, જ્યોર્જ લેન્ડમરી વગેરેએ આ પુસ્તક દ્વારા તેમને અર્જનિઓ અર્પો છે 'દરિબન બધુ'ના તત્ત્વો શ્રી ચંદ્રશેખર શુક્લે આ અનુભાવ તૈયાર કર્યો કે દિલના આ અર્જનિક સન પુરુષને અર્પણ કરાવે આ મધ્ય દેક ગુજનનીના ધરમા હોવો જોઇએ મહાત્મ દેસાઇ સાથે શી ગાધીજીની છેલ્લામા છેડી તરસીર નેમજ ભોજન નેના ગાધીજીની દુષપ્રાપ્તિ યમી આગ્રયમા મૂકવામા આવી છે તમારી પ્રતિઆજ્ઞાન ગાધીજી આસ યમા આકિ મતથી એ મળી મુરકેલ મર્ધ પડશે

સ રકોર લક્ષ્મી

શ્રી લક્ષ્મી મહોર

[૧૦૫ ચિત્રો સોનેરી બેકસ સાથે ભાગ ૨] કિ મત રૂ. ૧ પી પી ખર્ચ પાથ આના
કિ મત રૂ. ૬-૧૨-૦ પી પી ખર્ચ રૂ. ૧૦ આના

પ્રિથમ સવન ૨૦૦૦ની મા ગીરી દરેક

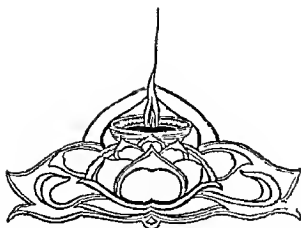
લેખક કુમરસી ધરમસી સપ્ત

આ પુસ્તકે પ્રગટ થતાની સાથેજ દરેક ધરમા પોતાનુ સ્થાન મેળવી લીધુ છે મદિને મદિને જેની ત્રણ ત્રણ આરતિઓ ધરત ધર છે તે પ્રસિદ્ધ પુસ્તકને માટે પ્રનયા કરી તે સોના પર ટાંગ ચલાવના જેવુ છે ગદ્ય જીવનને સ્પર્શતા દરેક વિષયો આ ગ્રન્થમા ખીચોખીચ લખ્યા છે એમા કળા, હુન્નર, શાસ્ત્ર, ઉદ્યેશ, નીતિ તથા જોએને જ્યે તેના રસિયો સચિયા-રગોળી, તોરણપદ્ધતિ-મીનજી જરનકમ, પકવાન-પાકચાલ, વજ-સગવડ વગેરે વિષયો પણ આમા છે પુષ્કળ ચિત્રો, આકર્ષક ખેરમી છપાઈ, આખને ગમી જાય એવા લખકાર બોહસવાળુ અતિ પદ્યવદ્ધ આ પુસ્તક તમારે લા ન હોય તો આજેજ અને સત્વર જરૂર નસાવી લ્યો.

ધરમા જળવાઈ રહે તે માટે તથા લક્ષ્મીજીવિના ચિન્હવાળી આ મ ગળમય બાવનાવાળી મહોર જેની એક બાજુ પર કો લાલ-શુભ સહિત નિર્માણે લક્ષ્મીજી કલામય રસપ્ર આપાય છે તે જેની બીજી બાજુમા પ્રિથમ સવન ૨૦૦૦ જે દાખરુ નામદેવ વધારે તેવુ રસતર દિલના પ્રતીકનુ ચિત્ર અપાયેન છે તે આસ નેવાર નવામા આવી છે શ્રી પચ્ચાતુની બનાવેન આ શુભવતી મહોર સીત્વર નેટેક હોવાથી કળા પડતી નથી ને ગુણ બાવના વાળી મ ગળમય રસપ્ર હોવાથી પૂજાકાર્યમા વાપરી શકાય છે રેન્ડી મિત્રોને સગાસગધી જોને, વેપારી-વેપારીઓમા લક્ષ્મી દીક્ષીતી શુભે મહાન ચિહ્ન તરીકે તમે આ લક્ષ્મીસરૂપી મહોર લેટ આપી શકો છો ને સપર્ગી શોખ છો આત્ર ગચ્ચીનીજ મહોરો છે માટે ઉત્તમ લ્હો ખનાસ યમા મળશે નહિ

૧૪૦, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ : સુબર્ષ-૨ [પાછળ વાંચો]

તમારા ઘરનો

આ પુસ્તકે તમારી તુરતજ મગાવી લે. ખલાસ મળી શકશે નહિ આજે લક્ષ્મીમહોર) છુટક છુટક રૂ. ૫૦-૫-૦નો ચાલ છે મગાવનારને ફક્ત રૂ. ૪૫)મા ખર્ચે ઘેર બેઠા પુસ્તકે તકનો આજેજ લાભ લે. અથવા વી પી થી મગાવવા

આત્રપાલી

(ભાગ ૧-૨ મા સપ્તર્થ)

શ્રી કનૈયાલાલ મુનશીના આવકાર સાથે

કિંમત રૂ. ૬-૦-૦

વી પી ખર્ચ ૧૨ આના

લેખક શ્રી રામચંદ્ર ઠાકુર એમ એ

બૌદ્ધ યુગની પ્રસિદ્ધ રાજરાજેશ્વરી નૃપા ગના આત્રપાલીની આ એવિશ્વાસિત છાન ગતી ૫ થ વચના સંગ્રહને તૈયાર કરાઈ છે એમ બેઠેજ નાના પૂજી કરવાની તમજા જાગે તેમ આ પુસ્તક માટે પ્રસિદ્ધ સાક્ષર શ્રી કનૈયા નાથ મણિકલાલ મુનશી લખે છે કે 'આ ગતિનો વિષય બૌદ્ધશાસ્ત્રના હોય મોટક છે એમની રીતીમાં સચોટતાના લક્ષણ છે વાર્તા કહેવાની કલામાં શક્તિ છે અને અપ્રત્ય પુસ્તક રસથી નચાવ તેવું છે'

સૌન્દર્યમૂર્તિ પ્રેમ-મૂર્તિ ને ત્યાગમૂર્તિ એવી આત્રપાલીની આ બન્ય કથા જાત ર્થના જૂનકાળે । સરથું યુગનું એક મુર્ચ્છ સર્જન છે શ્રી કનૈયાલાલ મુનશી રેખકે ચિત્રોત્તમ વધુ સજીવ બન્યુ ૭ તમારા હૃદયને સર કરી ચેતી આ નવનકથા જરૂર વાચ્યે અન રસાવે

મગાવવા માટે લખો-

ભવિષ્યવાણી

(૮૦ ચિત્રો ભાગ ૧-૨-૩-૪ સાથે)

કિંમત રૂ. ૬-૧૨-૦

વી પી ખર્ચ ૧૨ આના

લેખક - શ્રી આનંદકુમાર બાટ્ટ

સાચે સાચા કાથા પાતા આ પુસ્તક માના ભવિષ્યદર્શનને અનેકો મા લાભ ઉપાગ્ય છે તમારીજ નહિ પરંતુ તમારા મિત્રો, સજાઓ અને તમા કુટુંબીઓની જન્મભાગીખ પ થી તેમજ ચરિત્ર તેમના ગુણ-અવગુણ જાણવા માટે ગુરુશાસ્ત્રીમાં આ એકજ પુસ્તક છે આ પુસ્તક જેટલું સચું છે તેટલુંજ તે અદ્ભુત છે અસ્તકવિજ્ઞાન ચક્રે । પરથી માણસને પિઠનવની કળા પશ્ય એમા બના વણમા આ છે લોભને રુચ્યા રગ્નપમા ઝોગખવા માટે, ધર્મો, વ્યાપાર તેજમ દી તેમજ રાજ્ય-વ્ય-રાજ બનતા નનાવેલું ને બા માસનું ભવિષ્યદર્શન મારસીમા મુખ દેખાય તેમ જોવા માટે આ ગ્રંથનો લાભ ન્યો પુણજ ચિત્રો અને વરસોની જાહેરત બાદ તૈયાર થયેલો આ ગ્રંથ તમારે વસા થેજ દૃષ્ટકો છે ખનાસ યત્ન ફરી મળશે નહિ

એન. એમ ઠાકુરની કંપની

સંસ્કારી શાળા ગાર

પાસે જે જે ન હોય તે તે
થતા ફરી આ કિમતમા
સેટ (૮ પુસ્તકો ૧ શ્રી
મગાવતા દપાલ ખર્ચ માથે
પરંતુ એકી સાથે આ સેટ
(ચેકીંગ ખર્ચ માથે) અમાગ
પહોચતા કરીશુ આ સોનેરી
મનીઓડંબી રકમ ત્રોકલો
આજેજ તમારો ઓડંર મોકલો.

લગ્નનો આનંદ

(જાતીય દામપત્ત્યજીવનની મુદ્દારેલી
પુષ્કળ ચિત્રોવાળી ત્રીજી આવૃત્તિ)

કિંમત રૂ. ૩-૧૨-૦

વી પી ખર્ચ આઠ આના

દક્ષિણામૂર્તિવાળા અમિત કુળવણીકાર અને
માનસશાસ્ત્રી શ્રી હરભાઈ ત્રિવેદીએ આ પુસ્તક
કની પ્રસ્તાવનામાં લખ્યું છે કે "આ પુસ્તક
રોજના જીવનઅવધાર પરતે લાન બતાવે છે
છે વાચનારને આ પુસ્તકથી એક દરે લાભ
થાયનો આ રિપય હેડના આપણી આરભની
નિયતિમાં આ પુસ્તકને આપણે સમાજ આવ-
કારજ આપે આપણે પુસ્તકના વાચનથી જ
પ્રાપ્તની જ્ઞાનપિપાસા બિપદશે"

આ પુસ્તક માટે એનાથી વિશેષ કરેલું તે
જ્ઞાના પર દોષ ચઢાવના બતાર છે જ્ઞાતીય
વિજ્ઞાનને લગતા જે પુસ્તકો છે તે બધામાં આ
પુસ્તક અનોખું જ સ્થાન મેળવે છે પુસ્તક
સમજવામાં માર્ગદર્શક સાથે તેવા ચિત્રો તેમાં
અપાયા છે દરેક સ્ત્રીપુરુષ અવસ્થા વચ્ચે જે
લગ્નજીવનને ખરો આનંદ મેળવે એની આ
ક જી આવૃત્તિ છે તેજ એની જરૂરિયાત અને
મહત્તા બતાવે છે

વાત્સ્યાયન કામસૂત્ર

કિંમત રૂ. ૬-૧૨-૦

વી પી. ખર્ચ આઠ આના

લેખક

શ્રી વસિષ્ઠ સાસરી

ધર્મ, અર્થ અને કામશુ સાચુ મહત્વ
વર્ણવી જેમણે જનનભરના જાતીય ચર્ચામાં
પ્રથમ સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે એવા પ્રસિદ્ધ
વાત્સ્યાયન મુનીના સુગ સંસ્કૃત ગ્રન્થનો આ
સુદ અને સરળ મુજબતી અનુવાદ છે આ
પુસ્તક પ્રગટ થવાની સાથેજ અધ્યાયક લેખ-
કાઈ મર્યું છે પરિણીત જીવનનો ખરો આનંદ
બોધવના માટે, સાચુ સામાજિક મુખ્ય પ્રાપ્ત
કરના માટે તથા જીવનને સુખ, આનંદ અને
સ્વભવિય બતાવવા માટે આ પુસ્તક એક સાચો
સાધન છે જાતીય વિજ્ઞાનને લગતા આખી
દુનિયામાં અજોડ એવો આ માન એકજ મંથ
છે કે જેની કૃત્ય તથા અગ્રીય બાધમાં લાખે
નકરો વેચાઈ મર્યું છે આવા મહાન ગ્રન્થની
આ ત્રીજી સુધારા-વધારા સાથેની આવૃત્તિ છે
પુસ્તક સચિત્ત યોક્તમાં આવે છે આ અમૂલ્ય
ગ્રન્થાત્મ આજેજ મેળવી રહ્યો

૧૪૦, ચિન્સેસ સ્ટ્રીટ

મુંબઈ-૨

આજેજ
ખરીદો

વિક્રમની વીસમી સદીની છેલ્લી યાદગીરી

શ્રી લક્ષ્મી મહોર

અ

ને

વસાના યોગ્ય આઠ અંથ ન્નો

ગણીતી પ્રકાશક પેટ્રી મનસ એન એમ દક્ષની
ક પની (મુ ગધ ૭) ત દથી આનુ યુદ્ધ કામ દરમિયાનની
સખત મોધારી છના પુસ્ત ક્રેનુ પ્રકાશનકામ આનુગ
રહેવા પામ્યુ છે તે આનદની વાન છે આ ક પનીકાગ
નિકેમ સ વા ૨૦૦૦ બે દળરની વાદ વરાવર પરા
ધરમા જળાપાદ રહે તે માટેમજ લક્ષ્મીદિ ની શુભેચ્છના
ચિન્દ તરીકે બેટ આપી શકાન તેરી શ્રી લક્ષ્મીમહોર
જેની કિમત માત્ર રૂ ૧) એક વી પી ખર્ચ પાચ
આના છે તે આપરામા આવેન છે ઉત્તરન સદેશ

પ્રકાશન મદિરનુ પ્રથમ પુષ્પ છાનસખી
(રૂ ૪ મા રી પી ખર્ચ ૧૦ આના) ધરની
જીવી (રૂ ૬ મા વી પી ખર્ચ બાર આના)
સમકાલિન લક્ષ્મી (રૂ ૬ મા વી પી ખર્ચ ૧૨
આના) આ ત્રણે ત્રયો ખાસ જ્વાન બેએ તેરા
છે એ ત્રણે ત્રયોના કાર્ત સાક્ષી કુ મરસી
ધરમમી સ ૧ ૬ આ ત્રણે પુસ્તકો શુદ્ધિય
યોગી નિર્દાશ તિયવના અને એક એકથી
સામગ્રી ચિત્રોને રૂ ૧૧ થી રૂ ૧૧ બધ એમ
છે અ ત્રણે ત્રયો શ્રી કનુ દેસાઈ ત્રિવિત
સદ્ગ, કામમય ચિરગી બોક્સમા રોગથી
જેમ પશુ આપી શકાય છે મહાત્મા ગાંધીને
દનિવાના પ્રેમધ પુષ્પો તન્દરી જે અગ્રસિ
એ અપાઈ હતી તે પુસ્તકરૂપે ગાંધીજીને જમ
વદના એ નામથી આ ક પનીકારા મગે છે
ગાંધીજીના છંદના મે ફોગાણુ આ પુસ્તક
ગાંધીજીને આદના આએ તરન વસા પી લેતુ
જોઇએ (કિ મત ૧ ૨-૫૨ ૦ ની પી ૭
આના છે) વાત્રવાય ૧ મીના મરૂત અન્ય
વાત્રવાયન કામચૂનની શુભાતી ત્રીજી આગતિ
આ ૬ એ તાજેતરમાજ પ્રગ કરી કે આ
પુસ્તકે ગણેતો અર્ધ આદ મેગરી લીધો છે
(કિ મત ૬ મા રી પી ખર્ચ ૧૦ આના) જલ્દીય
મે થોમા મોખરે ન્હોતુ લગતો આનદ (કિ મત
૩ મા રી પી ખાદ આના) પશુ વસાનય યોગ્ય
પુસ્તક છે એમા જલ્દીય જાનને ધગતી સળ

સમજ વૈતાનિક રૂપે આપવામા આરી છે
શ્રી દરબાઈ ત્રિવેદીએ આ મ યને આમ
આથો છે જેને જન્મ તારીખ ઉપરથી ભવિ
ષ્ય જોરા માટે તથા તેજ રૂ ૧૨ વધધદ,
ઉત્પન્ન અને ભવિ ની આગાહી મેગરા
ભરિતવાળી (રૂ ૬ મા વી પી ૧૨ આના)
જેનુ એકેક પુસ્તક શુભરાતીમા નથી એ કે
સિવે દર્શકન છે આનીજ રીને જાંધીજી ન
લક્યાઓમા મોખરે નિગજતી નેમજ જેને
કનેવાલાન મુનશીએ આપ ર આથો છે
આપાલા વાગ ૧-૨ રૂ ૬ વી પી ૫
આના) જેમા રમતી જમાવટ એરી કુશળતા
કમળ છે કે એકી બંદોજ તે પરી ૧૦ વી ૦
એરી છે આ નધાજ પુસ્તકો એન એમ ૯૩
ક પનીના ચક્રકલગી સમા જ વા કે સેતો
એને ખૂન રખાવવા છે ને આગતિઓ
આગતિ બહાર પાચે જાય છે આ આ
સેતી કિ મત રૂ ૪૫) પેર્ગો સાથો છે
આ કિ મતમા તે થોગેસ (દેલવે તથા પોરો
ખર્ચ માફગી) આથો સેતો મોકનવાની બાર
કરી છે અમે અમા વાચો ૧ એ વખ
નેગની આમદભરી જનામજ કરીએ છી
આ પુસ્તકો મેમસે એન એમ દક્ષના
ક પની યુકસેલસ પબ્લિશર્સ ૧૪
પ્રિન્સસ સ્ટ્રીટ, સુબર્ધર મા મળશે.
[જા.

અનુક્રમણિકા

વિષય સૂચિ	પૃષ્ઠ	બાહ્યર ખખર
ગુલામ ખગળ (કાવ્ય)	૧૧૭	કેપીટાલ ટ્રોફીક સુરત
પહેલી નજર		એન. એમ. કમરની કપની મુળાઇ
નિવેદન		મગોત્રી પ્રિ પ્રેસ સુરત
આગમથી બાગ (કાવ્ય)	૧૨૫	મહમદઅલી એન્ડ સન્સ ,
હદ કુરમા	૧૨૬	રેડીઓ ઇલેક્ટ્રીક હાઉસ "
માર્ગ નિગાહથી (કાવ્ય)	૧૩૨	હાઉસ સાપેઇ હાઉસ મહમદ રાદેર
I અને III કલામ	૧૩૩	ગીન એન્ડ ટેક રેડોર્સ સુરત
ભેટ	૧૩૮	ધી નેશનલ ડેરી કો "
ખોવાયયા પાના	૧૪૧	મુરાદ ટેલરંગ વર્ક્સ રાદેર
કનિતાતુ સૌદર્ય-સન્ન	૧૪૪	અહમદ એન્ડ કુ સુરત
શાહરીના તુરાન	૧૪૭	લકી બુટ હાઉસ "
એ નહિ, આ	૧૪૨	રવીલાલ એન્ડ અધર ,
પ્રગતિસદી-દશરતાન	૧૪૫	અલીબાઈ તાજબાઈ કીનખાખવાલા "
હજરત ઇસ્માઈલ (અલે)	૧૪૭	સસ્તની પ્રકાશન મદિ બાવનગર
કારકુલ	૧૪૮	ધી હામીરીયલ ટેલરંગ કોલેજ સુરત
છવનના પ્રયોજન	૧૪૭	એ એસ એચ ખાન મુળાઇ
મેહફિલ	૧૪૫	નેગ એન્ડ એલીસ મુળાઇ
કુર્માનીની બાવના	૧૮૪	ધી રાદેર રેડોર્સ સુરત
કુર્માની	૧૮૫	હબુરી એન્ડ સન્સ ,
તને હુ વેચાયો (કાવ્ય)	૧૮૬	બાહસાહ એન્ડ સન્સ ,
મને તે (કાવ્ય)	૧૮૭	
દીદારે રસ્તન (સલ્લ)	૧૮૮	
નઝમે કુર્માન	૧૯૦	
ઇસ્લામ પ્રચાર	૧૯૨	
ઇસ્લામી શિક્ષણ	૧૯૪	
ખગાળ સકટ	૧૯૭	
મૂર્ખતા મારી (કાવ્ય)	૧૯૯	
સાધ્યાજ કરે છે	૨૦૦	
ઇન્સાન	૨૦૩	
પોઠ	૨૦૭	

એક ઉડતુ અવલોકન

પૃથિવ વલ્લભ . ઇતિહાસિક ચિત્રે
ઉતારવામા મીનરવાના સોહરામ મોદી
મોથી અગ્રસ્થાન ધનાવે છે 'પુકાર'
અને 'લિકદર' પત્રી તેનાથીય ચાર
ડગલા આગળ વધી જાય એવું ચિત્ર
સોહરામ મોદીએ સીને જગતને આપ્યું
છે અને તેનું નામ પૃથિવ વલ્લભ છે
કનૈયાલાલ મુન્શીની કલમને મી મોદીએ
ઓપ ચઢાવ્યો છે અત્યાર સુધી કહે-
વાતું હતું કે આપણા સાહિત્યકારોની
ઉત્તમ કૃતિઓ રૂપેરી પગ્દા પર ફેલ
જાય છે તેમને આ ચિત્ર સરસ જવાબ
આપી શકે છે અભિનય સમ્રાટ મી

મોદી અને અભિનય સમ્રાટી દુગ્ગો ખોટેને
સામસામા ભેવાએ પણ એક અણમોલ
તક છે આપેટોનો પ્રેમ એમા ખૂબ
બહેલાવ્યો છે પણ સયમ જળવાયો
છે વરતુ શુથળી અને મવાદ ઉચ્ચ
પ્રકારના છે પડીત મુદર્શનની કલમ
સવાદોમા ખુબ જગડી છે અને સેટી
એની બાવતા રમુ કરવામા રૂસ્તીએ કરે
પણ કમાલ કરી છે એક દરે ચિત્ર
સર્વાંગ સુદર બન્યું હોઈ મીનરવાની
કીર્તિને વધુ ઉજવણ કરે એવું છે
સામાન્ય પ્રેમકો કરતાય માહિત્ય રસિ-
કોને એ વધુ આકર્ષક જણાશે

— 'સીનેપ્રિય' —

● કળામય દરેક ભાતની ધેની

● સીવેલા તૈયાર કપડા.

● કંટપીસ.

● સાઈકલની ગાદી
કનર.

મહુમ્મદઅલી એન્ડ સન્સ.

જયાજ ધ વેચનારા ખનાવનારા

આપાબજાર, પોસ્ટ ઓફીસ પાસે,

મુરત

કાઉપિલુ જાતના

છાપકામ માટે

ખીજે જતા પહેલા

"ગંગોત્રી પ્રેસ" ની

મુલામત લેવાથી

જરૂર ફાયદો મેળવશો

'ગંગોત્રી'

પ્રીન્ટીંગ

પ્રેસ,

કલુપીઠ ખાડબજાર, મુગ્ત

આ સ્થાને બેસવાનો અમને પણ હક્ક છે

‘કારવાં’ હક બાકે

અધિકાર

પહેલી નજર

લેખક યા ઝવિની કવચથી નિર્ણય પાનાઓ પર ટપકાવેલા ચોટાડ-કાળાં વા બેથુ-સાલીના ટીપાને ત્રણ મુખોના નાનૂત માનવી 'કળા'ની મઝા નહિજ આપે તે તો અત્રે કળાકારની રમીન સાલીના રથાને એના રધિરના લાલ લાલ બિંદુઓ લેવા માગે છે મતનજ એ કે કળાકારે રવપ્રત્યે લખન પ્રત્યે અને કળા પ્રત્યે પાર્ણ સચ્ચાઈથી વર્તવાની નજર છે

સાહિત્યથી હૃદયની ભૂખ ભાગવા નાહતા આજના વાચકને વાળા નાળા લેખો વાચવાની કુતસહ કયા? તેને તો હરતા કંતા એના માને રપરો એવું વાચન ભેઠવે છે અને મેજા મેઠુ સાહિત્ય દોઈ શકે છે

આ અકમાની વાચન સામગ્રી કઈક અસી પણ વાચકના હૃદયને રપરો તેવી, 'કળા'ની સજ્ઞા પામે તેવી હશે તો પ્રવન ચક્ર લેખારો સપાદક વીકે પ્રેમી પણ મારે કશું કહેવાનું નથી

તે મિત્રોએ મદદગી માગતીથી પોતાની કવિઓ મોકલી છે તેમને તથા ભેગલે માનવી સિવાય પણ મોકલી આપી છે તેમને પણ આજારી છ અને તે આ અકમા લેવાઈ હોય તા ન લેવાઈ હોય

આઈ 'એકાર', 'વહુરી', અને 'તાજ' તથા 'અજારી પ્રેસ' ના મ વિકા વગરનો પુરેપુરો આનાર માનવા એસુ તો પડી એ આજાર નો બાર ફંગળીને ગદાપત્ર કેમ? હતાય માનુ છે અને ન ચલાવાથી અને વિરસુ છે

—સપાદક

કોટાર,

તા ૫-૧૨-૪૩

નિસાર

નિવેદન

ખુબના ક્ષત્રે કમચી અને તેના હાથીને પાકના રનીનાથી 'કારવા'ના વાચકો સમક્ષ
અમે છંદે કુમાના આ સુધારક પ્રમણે, આવી કાગળી કારથી મેલવારી છતાં ખાસ અક પેલ
કરીએ છીએ મરના ની પ્રગતિમા છે ના દોઢ વરમથી પોતાનો ખમ દુગો આપનાર મુરિમ
સુગરાનના જાણીના વિવેચક નેખક, આ કવિ જનામ 'નિગા' (શિખર ની) ને આ અદ્યુ
સપાદન કાર્ય મોપ્યુ હતુ અને તેમણે તે કામ મતોતકાર રીતે બખન્યુ હોઈ પહેલી તર
અમે તેમનો આ સાગ માનીએ છીએ ખુદ 'મરના નો અકજ ગવાડી આપી રહો છે કે,

તા ની મેલી મરી શોખીશ રજન દેમી

લેખન ર્ધના મરના માપરા માપત જનામ શુ હુનેન મુજરા તથા કાગિતમા
મદમર આપરા બ ન નિગન કાવાનપાગા મ ન્યનિસાનો આભાર માનીએ છીએ અને
સૌથી વડુ જકેમન હાથી 'કારવા' ના ખાસ અક માટે ઉમગા વેનાર બાહ 'તાજ' નો
આભાર કેમ રિમગાય

આમારા નેખકો અને કવિઓનો મરના નુ આમતથુ મળતા તરતજ દેકારામધ લેમે
તથા પ્રિતાઓ મોપરાએ જ તેમનું નામ નો ન મિસરાય એકુ છે આ તેમાય ખાસ શ્રી
કુમળની સપ, જ શપા કવિ શ્રી સુદરમબાહ, અને કવિ ની હુબાહનો ખાસ આભાર
માનીએ છીએ પણ રપગ સકાયને નીમે ખાસ અક માટે મોકલાવેની આવેની ઘણી મામતી અમે
પ્રગા મરી શાખા નરી તે બ વ તે લેખક અને કવિ મિત્રોની દિગ્ગીરી સાથે નાશી માગી
વજી છીએ

અને છેવટે 'કારવા'ના વાચક કે જે તેમનો દેમ
ન હોય નો અમાર મુજરા ન નમની શકે નેમનો આભાર
ન માનીએ તો અમે નમુસુજા મદેસહએ તો પડી
અમાનમા વિધાસ મૂકી પોતાની જાડુનનો આપનાર
વડેસાગી મધુઓ, તથા પુત્રેપુત્રી જકેમન હાથી અમે
દીસારનાગ મગોત્રી પ્રેમના મારિયે રામુનર્જ આ ની
પરે તથા પ્રેમના અસ પરમેશરી આ અક નિષાગ શયો
છે ત મગોત્રી પ્રેમના કામતરોનુ નકચુ પચુ કમ રિમરાય
એ મધાય શુગીજનોના આભારના બા તમે દયાને
પચુ અમે મરાગ મદન અક કારવાની કોશિષ કરી છે
પડી નો જે વાચકોને મમે તે અક

"મર કુશલ વૈદ્યાન કહે ઈન્દ્રો સરદ"

—'પહરી' ત ની 'કારવા

આગમાંથી આગ

ના કર્યું તે અવગુણોની મર્નિનું ખગડન હતું,
આગમાંથી આગનું ના થઈ ગયું સર્જન હતું
મર્તિ-પૂજક એકેશ ને મર્તિ-બાજક એકલા,
એમની એ વીરનાતુ થઈ ગયું ચિતન હતું ?
ને અદબને પુત્રને કુશળાન કરવા નીકળ્યા,
રા ન મમકરો એ ખરીનુદાહનું યવન હતું ?
પુત્ર-ગ્રીવા પર ઝૂંબી મનારનું કનામ લે,
એમના જેવું નરબાણુ તે જીવન-મથન હતું ?
સીતળ્યા નેણે પિનાને ઝર્મ નિરતી પાળતા,
એ કમ્પીકૃષ્ણાદના કિન્નરુ કર્યું મોષન હતું ?
તે તમન્ના છે યવતી મેલ-સાથક ભક્તગાય,
રા ન શદ્ધાથી કેરે તુ ના તાડ પૂજન હતું ?
આયુનું સાધ્ય, આમોદાગને કળે, જતા
નલ્ય કાળે નડોના તે કર્યા દર્શન હતું ?
રિશ્તના કનિદામના મંચી જતી છે નામના,
નામદ નમ આચરે ના દેમ મર્ધવર્નન હતું ?
આનંધ્યુ-મદેગ વ્રજ આસી હતી ધિરદુદા,
એ સ્ત્રી "કિન્નર" હતી ને નિરતી રેલન હતું

કિન્નર

“ ઇદ - કુરબા ”

(મરવ અમુદાબાદ માં તાહેમની મા તકવી ૨૯ મી ડિસેમ્બર ૧૯૧૧ના રોજ લેવારે ૧૬ી સે-રેકોશનેથી ખોટકારટ કરવામા આવી હતી, જે બોલ હિન્દીયા રંગબોની આજ્ઞાથી તત્તુમાનુષ-કુઆન ૮૯ ૧૦ મા પ્રા ૧૦ થઈ છે - અનુવાક)

તહેવાર અને ઇસ્માનના સામાજિક જીવનમાં આ મહત્વ હોય '૭ વ્યાપ્તી મનુષ્યે આ ભૂમી પર સામાજિક-જીવન બંધાવવાનો આજ્ઞા કર્યો છે ધણે અગે ત્યાગી-૪ ઉત્સવ-ઉજવગીનું પ્રણય પણ શરૂ થયું છે જમનમાં કોઈ કોઈ એવી નથી અને કદી ગઈ પણ નથી કે જેઓ એ કેનુસર નમ્મમાં એ ચાર કે પાચ દસ દિવસ નહીં ન કર્યા હોય ! એ તહેવારો વાનતરમાં મમાજનો આત્મા છે લોકોનું એક સ્થળે એકત્ર થયું મામલિખ બાનાઓ પ્રશ્નિત કરી હમીમગીને અતદ ઉજવનો, એજ પ્રમગની વિનુમ્ત થયેની નમ્મા પાગની વગેરે વસ્તુઓ પોતાના અદર મરમ્તો ગુણ ધરાવે છે, જેનાથી યક્તિઓ પરપર મર્પ માંની એક અનુ સામારી બને છે, અને તેઓમાં મામલિક-આત્મા પ્રેમગ ઉત્પન્ન થાય છે, એટલુંજ નહિ પણ અમુક નમયના અતરે તાજે અને જાગૃત થતા રહે છે !

આમાન્ય રીતે જે તહેવારો વિષયના વિવિધ દેગો અને કૌમોના ઉજવરામાં આવે છે તેમનું અવરોકન કરતા જણાય છે કે પ્રત્યેક તહેવાર પા તે ગર્વ મરન કૂર્ષ અનિહિયક ધાન્ય 'આત્મક તરીકે ઉજવરામાં આવે કે વા કોઈ મહાન વ્યક્તિની જન માથે સમધ ધરાવે છે, વા કોઈ વિશિષ્ટ ધાર્મિક ઉત્તર સાથે નમય મળે છે, સરથા તહેવારને માટે કોર્ટ ન કોર્ટ એવા પ્રમો-પ્રમગ આદર્યક છે જે એક કૌમની વ્યક્તિઓ અથવા એક દેશના વસા

હતીઓને માટે સામુદાયિક દ્રષ્ટિએ રમખ વસ્તુ હોય, અને જેની માથે તેઓની પ્રમગ બાવ નાઓ સમજાએની હોય, એજ નગણમર એક 'કૌમ' વા 'દેશના ઉત્સવમાં ખીજ કૌમ વા દેશના લોકો રસ લેતા નથી ! અને નહિ હેતુ સર અનિહિયકે કદાચ રમ લેસા હિન્દે તો પણ લઈ શકતા નથી ! જરણ કે એક કૌમનો તહેવાર જે પરપરા અને પ્રણામીઓ માથે મનધ રખે છે, તે ખીજ કામની બાનાઓ અને ઉત્તારોમાં એનું આદાન પે ! કમીજ નથી જે ખુદ તે કૌમમાં પેન મ છે !

જમનમાં જુદી જુદી જાતીઓમાં ઉમર-ઉજવગીની વિવિધો પણ અગતિન છે કોર્ટ અથે તરેવા કેવળ અનમન અને ગમરમ, તેમજ આગો-પ્રમો મુધીજ મયાનિ રહે ૭ ! કયાક એ દિનનગી સનવાના નીમા બોગમી દુઆર તથા કર્ન-વિમર ૬૯ મુરી પહાચી ૧૫ છે ! કોઈ જાનમે મુરેની જમની વિનોદી-કોમ મારે રેન-પ્રમગ ૬૯ મી મો પણ આ ! કનામા આવ છે ! અને કયાક એ સામુદાયિક ઉત્સવ-પ્રમગોનો લાલ લા હોગેમા હિન્દ પ્રકારનો તેતિક-અજમા પુરવા, તેમજ કોઈ મહાન ચેર સાથે મહુમન અને પ્રેમ ઉત્પન્ન કરનાનો પ્રપામ કરનામા આવે છે ! મારા કે એક મેનની જમન ઉજવરાની રીત જણે એક માપ છે જેના રૂઝે આપ તેની નાડ તેની હામ અને તેની ઉગગોને પ્રત્યક્ષ રીતે માપીને જેઈ શકા

છે। જે કૌમના જેટલા ઉચ્ચ નૈતિક આત્મા હશે તેટલાજ પ્રમાણમાં તેના ઉત્તમો પવિત્ર અને સવ્યતામય હશે, અને એજ પ્રમાણે ગર્ભ ગ્રૈમ નતિષ્ઠ દ્રષ્ટિએ જેટલી નીચ કક્ષામાં હશે તે પોતાના તહેવારોમાં તેટલાજ અયોગ્ય અને બુડા દ્રવ્યો વગુ કરશે

કારણ કે 'ઈસ્લામ' એક વિશ્વ વ્યાપી મુશ્કેલ મસલે છે। જે ગર્ભ આમ દેશ સા કૌમ માયે મબદ ધગરતી નથી, બન્ને જગતભરના માનસીઓને એ- 'મુ-મવ-મસ્ક' નિના અનુયાયી મનાવના ઈચ્છે છે એના માટે જે રીતે તેણે જીવનની એક દિશા પોતાની ખાસ પધ્ધતિ પર દાખરી છે, તેરીજ રીતે તહેવારોને પણ એક જીવન સરૂપ અર્ધુ છે। જે સમગ્ર જગતના તહેવારોથી નિગણુ છે।

નામાનિક જીવનના તહેવારોની જે અગલતા છે, અને સમાજના મામુદાયિષ્ ઉત્તમ પ્રસંગો માટે જે એ નૈમગિ-ત્વા દ્રવિયોચર થાય છે ઈસ્લામે તેની અવગણના કરી નહિ બ કે તેનો ક્ષામ ઉદારતાનો મપૂર્ણ પ્રધામ મ્યો છે પરંતુ તહેવારના પ્રમગો તહેવાર ઉજવવાની પધ્ધતિઓ અને તહેવારની નૈતિક સ્પીરિટમાં મુગલત ફેરફારો મ્ની દીધા છે, જેની નજી મદામ વિશિષ્ટતાઓ પ્રતિ આપનુ લખા દોરીશ

(૧) એક વિશ્વ-વ્યાપી મુશ્કેલ ગેમ-ઉત્તમોને ઈન્ઝનિન દ્રષ્ટિએ જોઈ ગ ની નથી જે તહેવારો દિવા ઉત્તમોની મુન્દાદ વિમિન્ન પ્રમેલી પ્રખાનિમઓ પર અવનમિત હોય જેમની સાથે માન એકજ કૌમની બાવનાઓ અને ઉમગો સકળાઓની હોય, અને જેમાં એક કૌમ માયે બીજી કૌમ અવબાધિત રીતે ભાગ ન લઈ નમ્તી હોય, તે ખરે જોના

માનવતાની વિમિન્નતા અને નૈમદર્ષી ભાગનાને પ્રમળ બનાવનારી શક્તિ છે। તે જેની રીતે એક કૌમને પોતાની અદ્ધ વ્યવસ્થિત થનામાં સ્થાય રૂપ છે, તેરીજ રીતે દરેક કૌમને બીજી કૌમથી વિષુદ્ધા અને અલગ પાડવાની સેમ પણ મુશ્કેલ છે। માટે ગર્ભ એરી મુશ્કેલ કે જે કૌમવાદથી પર ચઢતે માનવતા માયે સર્ચા કરતી હોય, અને મમમ્મ દુન્યાના મામ્લી ઓને એમ્મ સરૂતિની હારમાળામાં પડેવાના ઈચ્છતી હોય તે એ પ્રકારના તહેવારોને માત્ર સ્વીકારતી નથી એટલુજ નહિ, પણ સાખીએ શમ્તી નથી। કારણ કે એ તેના હેતુની મિદિયા એક અતગાય રૂપ હોય છે। જેથી તેની દ્રષ્ટિ મમોપ હેતુ-માદ્યતાની સ્વ બાધિત માગણી એજ છે કે જે કૌમો તેના અગલ હેક્કા આવે તેમની પામે તે કૌમો-ઉત્તમોની ઉપેક્ષા કરાવે, અને એના ઉત્તમો નફી રૂપે જેમાં સમગ્રી કૌમો ભાગ લઈ શકતી હોય। જે એમ સાથે કૌમો પણ હોય અને "આતર-કૌમો પણ। જેની બુન્દાદ કૌમો પ્રણુસીમઓ અને બાવનાઓ પર ન હોય બન્ને માનવતાને માટે નામુહિત અને મસુમ્મ અગલતા ધગરતી બાવનાઓ અને પ્રણુસીમઓ પર હોય।

(૨) ત્રીજી જે મસલેટ વિશ્વ વ્યાપી હોવાની સાથે પ્રભુ-મક્તિથી એતમોન પણ હોય તે એના ઉત્તમોને પસદ કરતીજ નથી કે જેમાં 'શિર્' દિવા 'સુટિ-પુજન' તથા ગિર્ફ-મય શકાઓનો અગ માત્ર પદ હોય। તે પોતીમ 'મિશનના અવવાની દ્રષ્ટિએ લાચાર છે કે જે જે કૌમો અને ગણદાના તેનો અમલ કરસે તેમના પુગણા ધાર્મિ-તહેવારોને તેમજ તે બધા ઉત્તમ-પ્રમગોને કે જે પુરાણી માન્યતાઓની યાદ તારી મરનારા હોય, બધ કરી દીએ, અને તેમની જગ્યાએ એવા તહેવારો

* આ સ્થળે મુગ દેખડે પોતાની વિશિષ્ટ પત્રિયામાં વિશ્વ-ધર્મ 'ઈસ્લામને એક 'વિશ્વ વ્યાપી' ' મુશ્કેલ ની ઉપમા આપી છે। અનુવાદ

નવી કંઠે જે પ્રત્યુ-ભક્તિ તે યેગ નગ ધન
વતા હોય

(૩) પ્રત્યુ-નતિની-મારે નીનિ ચાગિયના
એ-ઉચ્ચ પ્રેયનુ-પત્ર યનુ-અનિસર્થ જ
અને તે આ નાના સાડા એ પ્રત્યુ-
મય-મુનમે-ન' પોનાના અનુચારીઓને એવો
તહેવાર અર્પે કે જે દુનિયા અને ધર્મ દોડની
તદન ટેરો હોના જેના વિનોદ અધ્યત્ત માયે
અને ઉત્સાહ વિનય સાયે હાય જેની ઉચ્ચાલી
વેળા રમનગમનમાજ પૂર્ણ ન થઈ જાય
બ કે તહેવારથી માનુષિ-ઉવન મા જે એ
ધર્મગપૂર્ણ આગેનત ઉત્પન્ન થઈ જાય છે,
તેનો ઉચ્ચ પ્રત્યુ ના નેનિ હેતુ માટે સપૂર્ણ
પરો ઉપયોગ કરામા આવે.

દુનિયાને રોનાના અનુચારીઓ માટે જે
તહેવારો નાની ધ્યાં છે, તેના એ નો વિતિ

તાઓ સ્વપ્નને નેનામા આવે કે અન્ય
સ્નાન દગા, મિમર, ગ્રામ અને અન્ય નોના
જે મનોએ ઇન્દ્રિયામનો અગિયાર થયે છે, તેમના
બધા ધર્મિક અને ધૈર્યી નોનાગેનો દિનામે
લાગ કરાઓ, અને તેના મન ને તહેવારો
પ્રચલિત ધ્યાં જેમને આપણે '૬૬' અને
અધર કદના નામે ઓગળીએ છીએ, જે
પૈળી પ્રથમ તહેવાર તો આ ખુલાસીમા જ
વવામા આવે છે કે ખુલાસા નામ પર રમજાન
નીન રાજા રાખસાનો જે રુખ આપણને
આપસમા આન્યો દતો તેના ઉપર મર્ત્ય
પરાયણ થામા આપણે મૂળ થયા, જેથી એ
આત્મા-પાનનમાથી નિજ થા આપણે આપણ
માનિતો શુક બજારી લાવીએ છીએ. રજો
બી ને તહેવાર તો એ તે અન્યેક આનનમાગની
લાગાર કે આપણી ચર દગા રા પૂર્વે
ખુલાસા એ આવ્યા આગમિત બન્દામે રોનામા

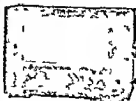
૦ મુબઈ જતા નહિ!!!

૦ મહીનાઓથી રાહ જોવાતા

અમેરિકન રેડીઓ

૨૨ જુદા જુદા મોડેલ્સ.

મુબઈનાજ સાથે મુન્તમા પણ મળી ગકને!!!

તમારા જુના રેડીઓના ઉચ્ચ વળતર મેળવો
અમારે ત્યાંથી એક્સ્ટ્રેન્જ પણ કરી શકશે
જોવા, સાબળવા તથા ઓછામા ઓછી રીમતે
ખરીદવા, અમારા શો-રૂમમા આજેજ પધારજો

રેડીઓ ઇલેક્ટ્રીક હાઉસ

બીલીમોરીયા બેકરી પાસે, ભાગાતળાવ ગેક, મુન્ત

નાખરામાં આસતો હતો જે તે મનમે ઉપરિચિત થતા હતા, જે ઘેલ લગ્નથી થા ગાજીય ઝગત તે મનમે ટ્રિ નમન હોય તો તેની વ્યવસ્થા પણ ત્યાજ, તેજ પ્રમને કરી રેવામાં આવતી હતી! માયુનાયિક અગત્યનાઓ પ્રતિ પણ લેવાનું લક્ષ હોવામાં આવતું અને દરેક વ્યક્તિ પોતાની શક્તિનુમાર તેની સહાયમાં ભાગ લેતી, ત્યાં મુદ્દી કે ગિયાલેતોમાં આવું છે કે ત્રીઓ પોતાની જાણસે સુદા ઉતારીને જમાવતની મેના માટે આપી દેતી હતી! પછી એ સમય દરમિયાનથી પાડો ફગો હતો, અને હુમ આદતો કે જે માર્ગે ચક્રને આવ્યા હોય તેનાથી ઉઠા ખીમ માર્ગે ચર્ચ ધરે તરફ પાડા ફરે! કે જેથી લક્ષ્યો કોઈ પણ ભાગ તમારી તખ્તીગેતી મુજથી રચિત ન રહી જાય! નમાજથી પાડા ફરી 'અમર-ઈદ' ના દિવસે મરણા મુમાગી અને શમિદાળી મુન્નિમે કુર્માની કરતા હતા એ કુર્માનીનો લેતુ માન તે ઘટનાની વાદનેજ નહિ બલકે તે ભાવના અને ધગરાને પણ તારી કરવાનો હતો જેમની સાથે ધગમો રનાહતી એક મુત્તાફિર મુન્નિ મનુષ્ય [હજન દશાગીમ અર્ધ] મકામાં ખુદાને ધર્શામે મગતાજ ખુદ પોતાના પુત્રને ખુદાના પ્રેમના કુમાર મગસ તત્પર ચર્ચ ગયો હતો અને અણીના મનમે ખુદ તઆનાએ પોતાની દયા અને કૃપાથી તેના પુત્રને મને ઘેરા ની કુર્માની કરવાની આના આપી હતી મિ કુન તેજ તારીએ તેજ દાએ મધળા મુન્નિમે તેજ મર્મ નકીય રૂપમાં જી તે ભાવનાને જાગૃત કર છે કે હજન દશાગીમ (અર્ધ)ની જેમ તેઓ પણ ખુદાના મુન્નિમ અને આજ્ઞાકિત બદાઓ છે, તેમની જેમ પોતાનો જન, માન, જોનાદ અને પ્રત્યેક રમુકે ખુજની આજ્ઞા અને તેના પ્રેમ ખાતર કુર્માન ન્યા માટે તૈયાર છે! અને તેમનું મનુ, ઉવવુ, બહુ ખુલને માટેજ છે! આ ધર્મદો જનવર (પ્રાણી) જમ્મ

કરવાના કર્મથી તેમજ તે શમોથી જાહિય થાય છે જે જમ્મ (૧૫) સમયે મુમાનથી ઉચ્ચાવવામાં આવે છે! "ઈન્ની વચ્ચેલુતો વજહિય સિલ્લકી ફતર રસમાવાતિ વવ અરદ હતીફ વમા અન મિનલ મુશ-ઈદીન હન્ન સલાતી વનુમુદી વ મહયાય વ અમાતી સિલ્લાહુ રખિયલ આવમીન લા ગરીક લહુ વ બેઝાલિક ઉમિરતુ વ અન મિનલ મુસ્લિમીન અવ્વાહુમ્મ મમ્ક વ લક બિસ્મિલ્લાહે અત્રાહો અકબર' યાને 'મે માઝ મખ તેના તરફ ફેરવી દીધું, જેણે આપ્તાનો અને જમીતને પેદા કરી છે, હુ મિ કુવ તેજ પદનિને અનુ સરનાર હુ જે દશાગીમ (અર્ધ) ની પદનિ હતી, અને હુ ખુદાની સાથે બી નઓને "ધમા દત પાત ગણનાગઓનાથીજ નથી મારી મમાજ અને મહાઈ કુર્માની, મહાર ૨૨! અને મહા મનુષ્ય એ મનુજ જગતના પાનનદાને માટેજ છે, જેનો ગેઠ નરીમ નથી જેનો નાદ ગરીક નથી એનોજ મને હુમ આપવામાં આવે છે અને હુ ખુદાના આનાકિત બદા ઓનાથી દ, દ ખુ! આ તદાગજ માન છે અને તદાગજ માટે હાજિર છે મિન નાડા અત્રાહો અકમ

નહુ મમ્મો મુમાનથી ઉચ્ચાવવા માટે જાત-જમ્મ (પ્રાણી-૧૫) મે સમા આવે છે અને એ દ્રવ્યો વ ત્રીઓ તથા માગમે બસાજ જુએ છે એના માટે જાય મા દબોમાં તેજ (કુર્માની) આમનોમ અને ખુજો પ્રેમ તથા આના-પાનનતી ભાવના જાગૃત થઈ જાય પછી તે માન ગરીમે તથા સગામ્નેકીઓમા વહેતી દેવામાં આવતુ હતુ અને એવાનો એમ ભાગ ધરમ પોતાને ખાસ માટે પણ ગમી તેમાં આવતો હતો જનવ મુ આમકુ યા તેની મિમત ગરીમ લેએને આપી દેવામાં આવતી હતી અને એ ઉપરાત

દિન ખાળીને દાન પશુ આપરામા આનતુ હતુ । એટલા માટે કે હું એવા મૂડીસદેનોજ તરુવા જાનીને રી નય નહિ ।

બસ એ હું હતી જે નખી નવળા મમયમા ઉગ્ગરામા આવતી હતી જે 'મર-કારી' (સ્ત્રીમા આના પ્રમાણેની) કદીઓ ઉપનામ 'મિનમસકારી' રીતે યુવાનો નેકે નિર્દોષ એન પચ ની એના દના । અને ધરેલી બાળકાઓ હામીમીતે મૂકે રીન પશુ માર્કિયેની હતી । પરંતુ એ ચીત્રા મન એક હૃદયી અદ્વૈત હતી, તેનાથી આગળ હાતુ ભગવાની આના ન હતી । બ નેમોમયરીના મરમાગ તો યુવાનોની એ મયજ, માત્ર ની અને વાન્નરિદ ખુનારીમા પશુ બાગ એના બચના હતા । એટલા માટે કે તેઓની એની દિમ્મન ન વંડી મય ને આગળ દના તેઓ નાગમજ, ને-આનમી અને અસન્નરિદ દેખાતે કનાની દિમ્મન નગા સાં । આગેતાનોની જે કાર્ય પધ્ધતિ હતી તેનો ખાપ આ મનારથી કાદી રાકાય છે, જેનું નિવાનપાન નિમયનોમા વર્જન થયુ છે, કે એક મમયે કદિના દિરમે નખી મનએ પોતાના ધરમા પ્રવન થયો, તો જોયુ કે હજરત આયશા (નિ)ની જામે પાણગની મે આગળીઓ મેગિતે ગીન માર્કિ રહી છે એ ગીતો કોર્ક પ્રેન-કદા નીઓ કે રાગમ કાગમતા રિરથો મજધીન હતા, મરડે "બુગામ-બુધ્ધ મમયના દરનોહતા લાકાઓ પશુ કોર્ક ધધાદારી અને મગીત-મજાનાગ । હતી બરડે ધરેલી વડુ દીકરીઓ હતી જેઓ કદી કદાચ દિન બહેનારામા માટે મેગીને પરખર

નિર્દોષ ગીતો માર્કિલીએ છે મસુ' નાલ મય એ તેમીઓની એ ખુનારીમા હખનગીરી કાધી નહિ, અને છાનામાના એક ખુણામા જઈ આદર ઓછીને સૂઈ ગયા । ચોરીસા પડી હજરત અમૃમદર (મદી) આ-આ અને તેમજે પોતાના મળેમજાની (પુત્રી)ને દપડે આપ્યા ને "મસુના ધરમા આ કેરી રીતાની દરમન થઈરહી છે" તેમજે અસાત્ર મામળી નખી મયએ એહગ પરથી આદર હરાસી દરમાબુ કે "એવા દીઓ ! દેકે મૈમની એક હૃદ હોય છે, આજે અમારી હૃદ છે" આ હજરત (મન)નો આ હુકમ મામળી દરમત અબૂબકર (મદી) ખામોશ થઈ ગયા પશુ તે "ગીન-પ્રમણ" માતુ રી મન્યુ નહિ । તેમજે થીક ફેરવનાની માયેજ દરમત આયશા (મદી)એ લાકાઓને આખતો દશારો રથો, અને નેમીઓ પોતાના ઘેર નાપી મન આ જાપારવી મમૃમ પડે છે કે યુવા નેમી નિર્દોષ મન અને મજા ગાં લેનાને જનજ તો નખરામા આનતુ હતુ પરંતુ મોગઓ (આગેતાનો) પોતે એ નમ પ્રગતિ ઓમા બાગ લદને તેઓની દિમ્મત રધાનતા ન હતા । પાળળથી જેમ જેમ આગેવાનોમ મયાદીઓ નખરની ત્યાગી દીપી તેમ તેમ ફેર દીની થતી ગત ત્યા મુધી કે દવે નાયગમી હૃદ વરાની વાન આદી મુધી ચતેગી છે કે 'રાજે-હૃદસ્વ લવે-ખુરશ મય-આન કને' । ચારએ-કાગે-ખુ નય નિરના લમા ન કનેદી' ।

[આજે તો હૃદને દિમ્મ છે, માટે મુજ એના રોટોને રાગમથી લીના બનાવે, । લે, શુષ્ક એકાદાઓ । પોનાને ઉપાય નહી કરે ।]

* હૃદવા નણ દાયકાથી શુદ્ધિમ આકિત્યકાગે ગુજરાતીની એવા કરવામા ઝળ માી રહ્યા છે, પશુ કોણ નજે સાહિત્ય પનિદને એ દેખાતુ નથી । શું હુકી દ્રષ્ટિ કે ન્તાથળાપાર પ્રાપ્ત થયુ હશે ?"

"આજના ડિવિની દ્રષ્ટિ આમગની ચદા ઉપ-મી કિતરીને અવતિના ઉકરડા પર ઠરી છે આજના કચિ એ મગનગામી મી વાસ્તવિક બનવામા બૂવ કરી છે કે સાર ઠયુ છે, તે માધાર્જક કરવાતુ કાય નવરા-નિવેચકોને સોપીએ છાએ "

—શ્રી 'હૃદમત યોગી'

મારી નિગાહથી

ચા. તો જગને બન્ન કરે હૃદય દહથી
 દુન્યો મદરી નાણુ કે એમ નિગાહથી
 એ પળમાં આ ગગનના પુ નુખા હાસી હૃદ
 વામિદ હૃદ નથી તુ નિગર એ આહથી
 સમજ સુગતુ પાન બને ગુનાહ હે
 ઉદાર તારો થઈ જશે એના ગુનાહથી
 દેખી મન મગમથી નિગાગ દગી પની
 તુ મેળવે નિગાહ તે મારી નિગાહથી
 જનની પ્રીતિની હવે મનગો દગી
 તડે પડી ગયો હું મનમની મગથી
 પાન જશે નિમા મારી તોય ચર્ચ મડ
 તામ છા તુ તમે મને એની નિગાહથી
 જનની મનાઓ પગિપૂણ થઈ જશે
 ચા. ૧ તા. 'ગીતી' તુ સાચા આહથી

I અને III કલાસ !!!

મવાદ

હિંદુમાં અર્ધવ પર ન બેલ દોષ એવા તો અમખિલ પેમેજરો દરો, પણ ટ્રેનમાં ન એડુ દોષ એડુ તો કાઈ બાગમેજ દરો I અને ટ્રેનમાં બેસનાર દરેક બેસાર (પેમેજર એટલે ઉતાર દાલમાં એ અર્ધ બેસાર દેખાવો છે) I II, III ની ઉભી લીટીઓ ચાને કે ફરફ, સેકન્ડ, અને થર્ડ કલાસના દેખાથી તો થોડે ધલે બરો પરિચિત દરોજ ? એમલ માની લઈ આમલ વધીએ છીએ

—લેખક

એ દિવસ મવાગના પરોગના ચાદ પીધા રિનાના અધિભૂયાની જેમ ફર્ટ દવામનો એક ડોઝ મેવે મેલનની માલકીમાં લુપી ગ્લો હતો એવામાં મેન્ડિગવાળાઓએ એક થર્ડ કલાસના ડાખને તેની માથે અથાડી દીધો એકાએક ધક્કો લાગવાથી ફર્ટ કલાસનો ડોઝ નહુન પાડો તો દડી ગયો, પણ ગરદન ઉચી કરી લાનખ જેરી આખ કરના બોલ્યો,

I કલાસ—અથા, તુ III કલાસ ને દુ I કલાસ તારી ની મગરૂ કે તુ મને અડધી તરે ? મનાતની મદાનતેથી જેમ દેડ બગીચો ફર મે છે, તેમ તારે તો માનથી ફર ને ફરન મેલુ નેલએ મનાના મપના વખતમાં તારા પડાવો મારી ઉપર પડાવથી મારે આ શિવાળની મીઝનમાં પણ તારે પાછીએ નહાલ પડો ? હ, અપવિત્ર ! આટલો ગુનના તો મારે મુ, પણ ને હવેથી આરી રીને મારી માથે અથાઈ પડીગ તો પડી તારી વાન તુ નહો ?

III કલાસ—પણ માયા એમાં આટલો બધો લાન-પાનો રાતો થઈ નહુ છે ? તુ કલાસને મોટો પરિભગુ પૂઠકુ થઈ ગયો ? અથા, જે લાકડામાંથી દુ બન્યો હુ ને લાક

ડામાંથી તુય બન્યો છે તને અને મને લડનાર તુથા ને તુલાર પણ એકજ છે, પડી તુ કલાથી ઉઘો ચક્રને આન્યો ? આ જગ એક બે માદીરાળી બેટો, અને ઉભા ઉભા લુલુકા કલાની મોલવલુ તાગમાં વધી મર્મ એટલે તુ ઉઘો થઈ ગયો ? અમરકા ! આ હગિનન યુગમાં ઉચ નીચની વાન ની તો ઉડે તુન નાન ખ્હાઠ થઈશ અથા, તારી માથે અથાડવાથી મને કાપદો ગો થયો ? ઉડા માર તો લાડન, પામળા દુખી ગયા ! એ તો દુ ખીમાઠ અને રળી તાર જેવા મગદિલ માથે બટલઈ પડવાથી ફર તમીયન બગડી છે માળા આ મેન્ડિગવાળા પણ જમગ બેપરવા છે આ ને ત્યા મને બગડારી મારે છે !

I કલાસ—અથા, તુ તાનુ દમલો આમાંથી, આરી મોટી હિંદુરીની વાન કલાથી લાન્યો ? અમલ તુ ને દુ એ નાનના તો અગર, પણ નીચ લોનની નોનતથી તુ નીચ થયો, ને ઉચ લોટાની મગતથી દુ ઉચ થયો ? જેને અલારે પણ તારના બેલ લા થઈ કલાસ માનરીઓના આમ અને પડમેવાથી તાર અમે અમ મધાર્મ ઉપુ છે ! બાપા આપો દર, નદિ તો નને લોનિર થયો ?

III દુઃખ—એવું તમારી આમ
માન્ય છે? આવડી બંધી નાના નવ પ્રાણી?
નાગ સોમનીઓ નીચે તા। સોમનીઓ
હય? એ તો હય અને નીચ માપવાનું થમો
મિટ્ટા નીચળે સાથ સમજાવે આપી મા।
(મ)નીઓનો પચ્ચેના તાગ મૂકીવાદી મો ની
ઓના પચ્ચેઓ અને અત્યંત લગાડેના પચ્ચે
ના હમત મળે ના છે? આપની પ્રી
હોય તો આ મેગના ડિપ્લોમી અને પૂરી
એને!

] કુધાસ—] ત્રી ? તમ ? એ
 મેલીના જેવા ઢીલન તીડે મારી ઉચ્ચનાત
 માપ આથી મારી ગ ત ગુણપાત પત પતારો
 રાગી । પ્રેમના આનામીએત રાગીરાગી
 ખુ મીએતની રી ખમ । એ ગર્ધવોને તત ।
 નતી ત્રી મદ । મેરા મારા જમીન રે આ
 ધોગારાગા તત તદ । ત તતીન । ડોમે
 પતિએ મેરા મેરા નના ગે મગાળ અમ
 તાગ મેરા પેરાગા રેપારીએ અ મેરેખા
 ગો ત્રી અમારી । તતે કે એ તના ।
 ખાહીના માગીરા પતે ના યતીયા તીડે ।
 તએ ?

શ્રી સમન્તે ખાખા બિર ની માકમલ ગમતે થતી?

II કુવાસ—એ મરા જરેખાની સાન
 ૫૨ કે પણ એમારી લગ્નશ્રી ના ને
 અમીયો। મીનકા। મુમો ને માનવાની
 માનના ના ન જુારા મે તમા।
 કમનાનીસામા રમાઈ ના મિત્ર।
 ના ને જણાવીરા માગા પગ દન તા
 મહત્તીયા હોય હા ખાનગી ન થતી રાત્રી
 હિપ્પા મી મી ને ફૂકી જોજો। અન્યા
 તાક નાન ના ન કુવાની ફેડથી જાના
 જગતની રી ખાત્રી રાય એ ત। અકરેખા
 પેમેજગ નો દેવ નાને બીખ મગાવે એવા
 હા એની તને ખા કે રાજોગીની જોમ
 લાન આમે નાન કે ના અમાગ થઈ

જામીયાઓને પ્રતાપે તો કે જે આપાને ડી જણા
હેા અમા । મોમનીઓની ઉલ તા જુવા
૧૦ માણુમને બેમનાની મીટ પર જી થી ૪૦
ગોમ્મલ શરૂ કરી સમાઈ નવ છે પોતાની
તને રમ જોડી સ્થિતિસ્થાપન મનાવી દેડા
પોને પડે મધ્ય પેગેને પણ સામેરામાનુ બનુ
ર છે અમા । થડ પ્રામ પેમેજાના ધાડા
ને ધાડા ન આરતા હોય તો તમા । ફર્ડ ને
મેજામાઓ તો કે જેમાઓને આરા બન
વાની ફર પાડે । આમા મન્તીયાઓની રખી
લાત આ હાવી નીમ્જોડે ।

૧૮૪૨—અચા ૮૫ ધિ મુખમો
શુભામના ધ્યાન નાથે ? બરે મા । પઠ ઠમ
આથીજો મફતીના ૮૭૦ પછુ નેની ગોના
તો એમના સીજ વરે દેને ? નજના મન નેલી
મારાના મગરડ ૭ બન ડનાશામા યાજ તાન
થડે ડનારીયાઓ નજીરી ૧૧૧ મીમમન ડે
છે સ્વા અમા । ૫ ૫ ડીજ ડડાગોના મેના
અમાન મોમતીઓ ગાજ મ પત્ની પેગીમા
મમમેના ડયુમના હડા મો લીજમ હડા થડે
પગા ૧૨ છે સ્વાજે તારા મધારીયામોની તા
બીડને તીરે ૭૨ પમ્પ હરામ થડે ગાય ૭
માન આમતીઓ કિધમા ૧૧૫ તો ૧૧૬મની
ગી મી તા ગ પુ યમ જના પા રિમન
હોતી નથી । ફર્ડેનાન મેન મમા મા
૨૪૪ અન થડેનાન એટન ૮૧૭ ૮૧૭
૭૪૮૮૫ ?

III કુલામ—મે તાડ નગ તને મુ ॥
 ૪૩ ને મા નર્મ મોમમા ૪ એ તા । મનરી
 માની લીરેના મ્મર્ગેના માનરીઓમા મા । રના
 ૪૪ની હેર મામા માનરીની લાગા ॥ ૬૫
 દર્દીથી તો માવ મગ દોવ ૪ । પાટોલી ધર્મ
 તો એ મુ એમના માપ । ૪૬ ॥ ૬૮ ॥ ૬૯ ॥
 ૬૫ । ૪૭ એમ ૪૮ પાનપોતાની મીઠ પૃ
 ૬૯ ॥ ૭૦ ॥ ૭૧ ॥ ૭૨ ॥ ૭૩ ॥ ૭૪ ॥
 ૭૫ ॥ ૭૬ ॥ ૭૭ ॥ ૭૮ ॥ ૭૯ ॥ ૮૦ ॥

યરના ગયા સાથે છે યા સુપચાપ મીચેટ
પીએ ૭ પોતાના પાડોની પેમેનગની મમે
તો નેતોન નથી ને બેતો હોય તોય પચગના
પાગીયાની જેમ મુએ મતર મટે ૩ । ૫૦૦
માનવિની મમાદરી કરે તોય પાડોની પૂઠે
નહિ કે તુ કયા માનુ પોહીયા ૩ । ૬
અમાન થઈ કવાગીયા માનરીઓ ટેસ લારબી
વાળા ૬ સાથીઓની માન પેદીને ધનિહામ
ધડીરામ માળી લસાનો પ્રથલ કરે, અને
પૂડી પૂડીને દૂમ કાઢી નાખે ।

I કલારા—દમગા ઇડીયટ । જગવી ।
ઓયોડોન ઇડીયનો । એ કયારે નુપનગે ?
સહેની મડો મુરરી, ગરૂડો મુરૂગી, ન્યન
પેગીઓ મુધરી, પણ થઈ કનાસના પેમેનગે
ન મુધર્થી તે નન મુરૂગી । માગ દીડગ વાતોના
એસ તડાળીયા કે બીજાઓની તો કનાસના
ન ગમે ! મટેન આપના મડના પેમેનગે માયે
ગાઠાનાળી કનામાય એ નમન નચાને
માટે મવારીઓની જેન ધમમધી કનામાય
પાસગ્યા । ને પાડી ગાડી ઉપડી કે આતમાન,
અદગાન, ને આપાતમાની વાતો કનામાય

એમ । એ ગરૂરી, બરૂરી, અશીનીયા, ને
બીડા કુનાગ મદ માનરીઓનો મનુમેગો
એમને તો એમેગીએ અગન આપરાની રમીને
ના પાડી છેને । માગા ન્યા એમે ત્યાને ત્યા
ટરીના ગોટયા, ટેળાના છોતન ઓગના છીયા,
મનદળીના છોડા, મેડીના કુચા કે કુચનના
બળખા મુદા નાખે, તથા પાનની પીચગીઓ
માટે । લાગ મળતા કોઈની વડુ દીડગીઓ સાથે
આખો માટે ને માગો બોનતા કે મિત્ર મ
આજા કુતાય ન શકાય । ફરકાકે તો મેરડો
કે તાડી પીને તોકાન કરે । સારે ટેચાન ડામ
મુધી બળેયા અડુગ વડાઓ પેત્તીન ન નન
સાથી ગાડીના બળગના રીંતો વેષ લખ
ગાર્ડ, ટી ટીઓ તથા મટેશન માતરા, અને
જેને કાંતે તેને માગો લખે તથા મિત્ર મ ચિના
મે । એસાઓની માય, મધાતમા મેનરા કુતા
આપસન મવા નુ બોટો ?

III કલારા—મને આપસન મરીને
મટેને ક્યો બા તમને અટકાવે છે ? અમાગ
ઓડુ બળેયા પેમેનગે કેવેના મનગમા
માગો લખે છે તો તમાગ વડુ બળેના પળ

દિલ અને દિમાગને તાઝગી બપરાનાર

નાયાબ અતરો

ઇત્રે અજગ તો ૧ ના ૩ ૬ ઇત્રે ગરીબ તો ૧ ના ૩ ૫
ઇત્રે લાજવાળ તો ૧ ના ૩ ૫ ઇત્રે શાહી હિના તો ૧ ના ૩ ૧૦
ફક્ત એકવાર વાપરવાથી બીજુ ૫મદ ૫૩મે નદી ખુસ્ખ લાગ્યા સમય મુધી ટકી રહે છે

સ પૂર્વે નિદ્રા અર્પનાર, ખરાબ વાગેને અટકાવનાર, કાયમની કાળાશ સાચવનાર,

હેર ઓઈલ

જાઈએ ઓઈલ કે રખીરિટથી તદન મુક્ત કી શીશી ૧ ના ૬૨ આના

ફેક્ટુ ટપાવ ખર્ચ વીન જુદુ

આજેન લખો - હાફેઝ સાલેહ હાફેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ મલિક, રાફેર (૭ મુરત)

મેક્સ અને જાતીય શાસ્ત્રના ચિત્રો ન્યા ફોગ્તા નથી ? અમારાના યર્ડ પ્રામ ગાથો વખે છે તો તમારાના ફર્ડ પ્રાસ લા અરે ? મગ્તા શમ્પે લખે છે એ બધુય એનું એ તારા વિનાયતી આત્માના દેરી બેાળીયાસાળા પેમેજરે પ્રિનાયતનો ઉભો દાડ પીએ, ઉઘી જાતનો પ્રિનાયતી પ્રેમ કરે ને ગમે તેમ નાન એનયાળા પ્રે તોય કામાને પાત્ર ! અમારા ગાડા ગમના પેસેજરે ગરીબોના ગળા પર ઢરીઓ કગ્તા નથી ! વિધવા અનાથોને ગ્લાવતા નથી ! લુગડે મેના છે એવા હૈયાના મેના નથી ! તમાન 'તનકે ઉજલે મનકે ગરે' પેમેજરે જેના પુગણા પારી નથી ! ધોળા બગના રૂપી ' જે હોય ને બગડી નાખે એના બન્બડીયા ખન પણ ગેરનું વગ ન માટે ગેરનું ઘર ન ખો ! દેશભેદ ન પ્રે ! તારા અક્કડ ને ફક્કડ કપડા વાળા શુનામ મનોદરા ધરાવતા લાગળીશુન્ય પચગ્તા પાળીયાઓ મગ્તા અમાગએ ગાડા ગમના કુમળા હૈયાના, વધુ લાગળીવાળા રોય છે તમારા દેખાવમા શોભાતા ગાળીયા જેવા સફેદ શયનાનો પ્રેતા અમારા એ મેનારેના માનવીઓ હજાર દરજ્જો મારા છે !

। કલાસ—તુ શયના ! તારો માપ રાયતાન ! !

।।। કલાસ—પીગે પડ બાપ યા, પીગે પડ ! કઈ તાનારી ડરી જવાનો નથી ? તુજ જગ કડા દિને રિચાડ પ્રી જોને ? તાન કોન ફર્ડ કનાસીયા પેમેજરને ચકરી આવે તો તેની મામેની મીટરાગો પેસેજર આમો દમ્પારો કે ? અરે ! આખો દમારાની વાન તો બાજુએ ગઈ મોહુ ફૂગી રેશે ! સાચાગો પેમેજર માફો રોય તો તેની ખમન રેશે કે ? પેનાને ઉડી યાય તો એ એની માન્યાર પ્રમેજર ? અરે ! ઉટો અધરઅ રુને આખળ ખેચી તે પેસેજરને ઉનરાસી મુવાની ઉજવળ મગિય ગશે ? તેના મોનેના જતુ પોનાને ઉડીને ન

વળશે ! અમાન યડ પ્રામરાળા તો પોનાની મુમાફીનો રિચા અધરઅ પડતો મુખ પોનાનું મનમગ છોડીને પેનાને ધમેજરો કે ફરિયાતાન બેગો પ્રીનેગ ઠોડે તમા ! કગ પ્રામીયા અપ્રેખાઓ તો મામેરાળા મામાને મેનેગિવાનો મન્થન, રાડકોડ-મનેગનો જતુ પેમેજરો ઉદગ્ગ મમજ ખેરો મોડ છે ! નામમા ગધ ન છુગી જાય માટે દગ્ગ નાંડમાન ધરી ગણે છે ને આખતીય શમન ન પડે માટે આખે મળા કે જતુ ચરના ચગારી નાખે છે એટલે બધી દુન્યા એને મળીન દેખાયને ?

। કલાસ—પિત્તો બેદ તો બગનાન જારો બાન મારી તો એ માન્યના છે કે ને બદાનથી મેવો તે અદરથી પણ મેરો હાય ! જે હવે તે હોટે એ મેવનમા પણ કઈ તથ્ય હોને ? લાખ વાર અમારા પેસેજરે અના ને અળ ખામણા પણ તાન યર્ડ પ્રામીયા જેવા બ્યા ને ત્યા વપગી પડે એના તો નહિને ? એ માન દીક ! મજનુ ને પ્રદાદના સીધા રામ્પદાગે જરા અપ હુ-ડેટ સાડીના દર્શન થયા કે ધડતુ ને આશન ધડના ને મીનેમતુ મઈ મુરીયાલુ ગાલ ગણગણસ લાગ્યા

‘ હમ્મીને મુજકો પ્રેમ સીખારા ’

ત્યો જાણે મીનેમાનો પીગ યર્ડ પ્રામના કમાના હારી નીમ્મો છે ! ને રમી ને રી યર્ડ કનામમા બેરો ફાર્થ પ્રામ તમીયનનો આખ ટોપીસાગે હડખાયો પ્રેમી હોને તે તો તાન પગ મામેજ વનમાગો -

દેખ લેના હમરો સર ગઈએ

રિચે વાખાકે બાદે ઉતર જઈ !

હમને ચલ્તે હ સીના ઉમારકે !

યા તો મઈ મુરીયાલી પ્રવારી નનમ શે ?

મેહરબા હો નહિ દઈ જિગર હોને તો હો ખુફ ગલે બાઈને નાહોમે અસર હોને તો હો ?

અને કે ગામડીયો પ્રેમી દરેકે તે તે
ગમે -

‘મે ૧૧૧ નીડુ ગીર અહિં

બસ નમમે તેર ચાલે’

આસાઓની સખાના કન્યા તને ગમ
નથી આસની ? આમાગ કન્યા નામ સાળાઓનો
પ્રેમનો કેર પગ ફરે તેણે છે, અમમ્યાતિ
મીઠા મુઝડુ નાચા ન મન ન બાહુની
પ્રેમ નહિ !

III કલામ—અનુચિત તેણે મનાસી તો
ખેલેલો ? તમાનાસાળાઓના પ્રેમના પ્રેમીનો
પડાવો તેણે છે. યુગપતી ન રાણ છે
બે તમે વિનાસની અપૂર્ણ આપસન કે
નામે દેવી કીરી કરીએ ! પણ થઈ કામગમ
બધાય જેમજન કઈ ધમ્મતીયા કામ પ્રેમીએ
તેના નથી એના પડમા નાન ૧૫ । તેણ
તો મનાગમા તોડતો ગાના થાય ? નમાગમા
નર્મલ ઉતરતો ? આખી એવું તો ખરું
તમાગ ફરે કામના ૮૦ ૨ । મનામના
પ્રેમીએ તેણ છે, ત્યાં અમાન થઈ કામગમા
૮૦ ૨ ૨ ના વિના પ્રેમીએ તેણ છે પણ

અના । પ્રેમીએ કામ મેળની
સાના કામખના નામથી
આપ કાને ચૂપ નર છે
નામ નાના પ્રેમીએ તો
પ્રેમી બાન આપસન ક
ખૂન નથી પગની મલ ૨ ।
પ્રેમ ક વિના ખાન અપદ
બુ કે ખૂન એ પગના
ખાન રમનો પડેના નળ તો
વાગે છે । અના । જેમજન
ખૂ, બુ, તો પાગ પાન ।

પાખી તફાસનાગ દોણ છે પગ તમાન
જેમજનના તો મેળના આસની પાગ નાગ
જેમજન, - ૮૦ ૨ । ૧૧ દરેકે તે તે
પગના નળના નેર, કાન, અને અપ-કુ-કે
ખૂનીએ પણ દોણ છે । પ્રથુ નામ કીપનને
પગના વર્ગનો જેમજન ન બનાવે ।

I કલામ—બાઈ, તારી એ વાન ખરી
છે કે દરેક દરેકે તો ફરે, મેકનના પમા ખાત
અનેના ખૂન થાય છે । તેથી કેનાક કાનીયા
ને મલ જેમજન શૈયા અને પ્રાણનુ કામ
કા થઈ કામના આમને તેના જણાયા છે
પણ એ નથી કઈ તારી વિજય મિલ થતો નથી ।

III કલામ—અરે ! બઈના, પણ ના
વિજય ક્યા મિલ કામને છે ? તારી બુ
બામસી એ નારી ફરે હતી બાખી આપનો
તો એ ન માનાપના છેલ કીએને । તુ બુના
છે ને, ધનો છુ એકેનાર ફેર બાખી ફેર
કાને તો આપને એની રખેને પડેલીએ
કીએને ? કઈ તુ પડેનો તો પગની જોનો
નવીને । બના બાઈ તારુ ઉપાડ માથુ, ફેર

- નાકાની કામી તો મુળ
૨૦ અને આ મેનુમેડ
કામી કામીપુનાની રોખી-
પાવકી મને મનાગ ।

[બને દાથ મિનાસીને
બગમીર થઈ એક એક
નાની નાથે નેકાઈ નહિ એ ।
અને ગાના ગાના દોડા
નાકે છે]

‘અરે પગની આજ
જામે અરે રખની નાકા’

‘એકાદ’

‘કેપરની નાગે કેડ લઈ આત તો’
ઈશાનીમે પોતાની પત્ની અમીનાને જૂન પાળીને
મ્યુ, જતાય ને મહારણી નહિ તો ફરીથી
તેની ઘાટે કાઢતા તે બચડો

હો રૂપ થી ‘કેડ લઈ આત’ માન્યુ કે
હવે અમીનામે ઈશાનીન તન્દ્ર નેયુ
અને મોરી

તોનુ કદી નવા જા

એ પ્રેમના તો નહિ કેડ

ની તોડ / માછી પામે તોડ ક્યા

માન ક્યાન કહેતો તે વલેજ કેપર અમે
અને કેડ પાડે તીવ્ર ચારી બહાર જરા
નીકરમે

ગીતે તેનો બાજા પા માત નાથ નો
નતાના કાલોડીમ મડબડા લાગ્યો મા
માન્યુ બેગેરી પાનુ ન પાડે ક્યાન મુકી
માણા કીયા સામે માન્યુ અને માન્યુ
પણુ નુ / નાનુ તા અને તોડ આંખી
એમ માથા ના એ એક કટા તો
પોતાનુ માન પાલેજ કી નથ વડુ મારે પડે
નએનો ત કી મનમે કેડ અથે આવે
અમારી પણ કમનખી

ગીતે જે મામાની માન બડુ ક્યાની
માબગી કલો હતો ક્યા લાગ્યો “માનીની
આ હાનન ક્યારથી થઈ નુ તેઓ મુગથીજ
જેના છે થા હમબા હમબા થઈ જનાર

ઈશાનીમ-ગાના તો આપુ બડુ નહેનુ
પનુ હવ તો હવે થસા માડી કે એની માની
પર એજ હાનન હતી નથા / સામે પણ
એમા દેખામાજ નહિ

ગીત-ત્યામે તો એમની માન રથન
એમણે વેસા માડ્યુ કે એમ / માડ્યુ, ક્યા
તો બારે ક્યા

ઈશાનીમ-પડુ તો પૂડાજ નહિ હવે
તો એ મને થા / મડ તો એ ક્યાથી છા
મરો થા / બરેપણુ શુ આન્યુ માન્યુ
પણ માન રેતુ આન્યુ માન્યુ / આરીને શુ
પણુ ભેગુ મરુ કે એમને તો એમની
માનન પચ્છ કેડેલા સા

એન માન્યીન નતા ન મા ન મા
અનમ નથા નથે હાનકાનના કુચામા

ગીતની ચારે તેની પત્ની નિના પચ
અન / ક્યાથી આરી હતી મમીના / મન પા
નિતે મન હનન હતી તે કી વિચા મા
વિન હતી સા અમીના તેની પામ આરી
અને મોરી

“મેરી નિના

નિના નથા મમતાશુ થા ની માબગી
માબે હતી તેનાથી પૂડા મિતર “અનમ માબી
મકામા તો કોરે”

“હવની હો બેગી અમીનામે વચામ
વાલમે

નિનાના આ રથનો પાન ન હતો તેનો
હવસા સાં પચુ અમીના માનમે છે એ ગાત્રી
તે નસા પામી અને પૂડા લાગી મળી
તમે જાન વચામ માબગી ક્યા કોર

અમીના અબજા હમીતે ક્યા નાગી
ન ન મામશુર મરો શુ થયુ કે તે ન
મામશુર

સામે તમે મકરા નથી / ત મે ત મે
નહન ન હોનાર નિનાએ ક્યુ નાથી ક્યા
માડ્યુ

“ઠહિ નહિ, હું ના મારે બહેરી હોડ ૨
ખુદા ન કંડે”

નિહાનાથી મમનનુ ન હોતુ આમા ખડ
શુ ? તે વડુ પડના લાગી “તમે ત્યાણી જોતને
નજેગ બની બેઠા ડે એમ ?” અમીનાએ મહેરા
માડયુ “હા બેટી, બહેરા યર્ધ જતુ એ અમારી
ખાનદાની બેટ છે એ વાગ્યો અમાગ કુળમા
કેટલીએ પેઢીથી ઉતરતો આવે છે તમારી વધે
હુ હતી ત્યાં મારી માએ એ બેટ મને બાપ્તી
હતી મારી માને એની માએ તે બેટ આપેની
અને તાલી ને એની માએ બાપ્તેવી હતી

માબજો બેટી ખુશ ખ્યાનથી માબજો
ઠરતમા રાતિ અને મુખ પામરા માડ રીતે
મૌથી વધુ ડોઈ વગુ ખપ લાગતી હોય તો
તે આ બહેરાપણુ છે, એનાથી નહિ તુ તુ
મે મે તી તોબનજ અણતી નથી પુરખોતો
મિત્રજ જુદો એમતો મુગ્યો તીમ એટલ
પ્રમગે અપ્રમગે સાબજુ ન માબજુ કરી
નાખરામાજ માં કે મૌ ડોઈ આપણને કો
કર્ડ ન્દે અને તે માબજી માબજીને આપજો
બડુ મદલુ કરીએ તો કિંદગી દોઝખ બની
નય એટલે જદરનુ નાબજાનુ બાકી બધુ
બહેરાપણુમા ટાળી ફવાનુ મારી આ વાત તાર
ગમે ઉતરતી હોય તો હુ તને બહેરાપણુ બેટમા
આપુ છુ એને કહુન કં અને પડી ને”

નિહાના મામીનુ મોડુલ નેતી રહી ગઈ
એને એ વાત તો બગમર મમજર્ધ કે ઠવ
તમા માબજુ ન માબજુ કરવાની જરૂર છે
ગીની વોતો નામજીતે ને કેટલી બગી હુલી
હતી” અને તે માથે એની મામુ અને નણુદની
પ્રાય પ્રાય, હુ તૌમા ! એ ધરમા ચોડો
રાઈમ રહે તેને હાવજ યર્ધ જાય પનુ હવે
તેને ઠવતમર્મ મમજો ન મામજસા જેતુ
હાય ત્યાં મજેગ બની જવાતો પનુ તે
ચિચાગી હતી કે તેનાથી મહેરી ચર્ડિતગને ખ. ૨

મોડીસરે ઈસાદીમ અને ગીદ ધનમા
પધારી ગીદને જેઈ નિહાનાથી સ્વગત બોલાય
જરાયુ “તુ આપાણી તો એ નહિ અને”

ઈસાદીમને આવેતો નેઈ અમીના વહેલી
વહેલી ખાણુ પીઅવામા દોખા અને ગિદા ॥
ચુલા પામે બેટી ધમગતા અગામમા પોતાનુ
પ્રતિમિજ બાળવા લાગી અમીનાએ ત્વગથી
બંધી વગુઓ સુરડ અને મદ્રામિધ પીગગી
કાઠી એ જેઈ ગીદ બોલી ઉઠ્યો “મામી
બહેરા છે પણ એમનુ કામકાજ બોરનુ છે
કેટલી ઝડપ, કેની વ્યવસ્થા ! ઈસાદીમ બોલ્યો-
એમા તો કઈ કહેવાનુ છેજ નહિ પરતુ આ
બહેરાપણુથી તો મારો નાખમા દમ આરી ગયો
છે મને તો ભય રહે છે કે હુ કયાક મુગો ન
યર્ધ જાઉં મારી આદત રહી બોલના ચાનવાની
અને એમને ત્યા કલાકો મુધી બોનો, બગોડા,
માતે, વગમોતે ? માબજનુ કે કાને ? પરિણામે
મારી બોનવાની ટેન ઝાંઝી થતી જાય છે

ગીદ ઈસાદીમ પ્રતિ હમદર્દીથી નિહાળી
ગ્યો ઈસાદીમે ગીદ પ્રતિ નેઈ બોનવાનુ
ભરી ગમ્યુ ‘બારી, તારા પર ખુદાની મહેર-
બાની કે કે નિહાના બહેરી નથી”

ગીદ બોલ્યો બેરાન ! અને એટલામા
એને કઈ વાદ આરના તેજે પોતાની પતિને
ખુશ મારી “નિહાના”

નિહાનાના ગાંઠો પર લારી દોડી ચારી
તેજે આખ ઉઠારી એકવાગ મામી પ્રતિ જોયુ
પરતુ ડોઈ પણ રીતે એ જાણુ પડના કીરીજ
નહિ કે તેજે માબજુ છે હાલ્યા ચાલ્યા રિના
બેટી હતી એમન ને બેટી રહી ગીદ ફરીથી
ખુશ મારી “નિહાના”

નિહાનાએ નેગથી હેઠા બીંચી લીધા અને
ચૂપચાપજ ન્દી ઈસાદીમે સુચર નમરે ગીદ
તરફ જોયુ, ગીદના હાથમાથી નાળીઓ છૂટી
ગયો તે ઉભો યર્ધ નિહાના તરફ જરા વાળ્યો
અમીના મામેથી પાખીના બે ગવામ લઈ આરી
ન્દી હતી તે પળવાગ થબી ગઈ અને
સુચર હાથ દમતી આગળ વધી

ખાનદાની બેટ વાગમદાને મોપારી મુખી
હતી અને એનો સ્વીકાર પણ કરી વેરાયો હતો *

*ચાનવ

લેધટેસ્ટ ડીઝાઈનના

● સુટી ગ્લેસ—શરટી ગ્લેસ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેબરીકેસ

● ફેન્શી કાપડ

● નાનકલાક ● મલમલ ● સાટીન ડેક
● દુવીલ ● દોરીયા ● તમેલવાર વૉયલ ● ફ્રીલ
● ચોપલીન ● પ્રી-ટેક ટોબરાલકો ● દુનાલ
● નેપકીન્સ ● ચાદર ● ચારસા ● રમાલ

બાત બાતના કાપડ

બરોમાપાત કૉલિટીઝ

બરોમાપાત બાવે ખરીદવાની

બરોમાપાત દુકાન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક—ખજાર : સુરત

— ખોવાયલાં પાનાં !

શિયાળાના આ ના દોન ધયા આજે
વાર્તા જની / જોએ એને કાંઈ કન્નારે
આપેન પાના જનદી વાચના લાગ્યો

હજુ મે પાના વાચી ત્રીજુ દિવસુ હતુ

હુ શ રાચી નહો છુ એ ન મનન
તે નખતે મ્હારી દલા આમણા મ મરે,
કિનમ જોતી વખતે પ્રેમોતી થાય કે
તેનીજ છતી

એમનાં ફરી બધા પાના જોઈ ગયો કે
એમની એ જોતી તો મયા નથી પણ તેન
ન હતુ મનનનુ ન હતુ આ રાતો છે
ન શુ કે ?

આજે મન જોપેન પાના જોયા તો જોના
નશ આન આપન હતા

ધીમા માણસાગે દરોડે પ મો મરે
કોપી મ નાનને પૂરુ તો તે મોલો મ્હારી
પામે જોડના પાના વાચા તેજાની મોળી જી
આ રી જવાન નાખી મનગર ગયો કે આજે
વાર્તા મો મારે નહીં પણ મને ?

અજુ મને આ વાત મના ઉસાહ
પૂર્વ નખાઈ હતી તો હવે ફરી લખવા મેસુ
તા મન જોવો ઉસાહ નારંગ કયાથી ? પણ
પાના મયા મયા ? અપિતાગે પતંગ ચદા
મે દોડી તો ન તારી નાખી કોણ ?

જોરના જોરના મનોમન ધનના મનાઓ
પર મડકડી લો હતો પામેજ ટેમન પર
પાપનો દગ પડ્યો તો રખતો નખન કમ
પડે એમને વેચી માર્યા ન હતા ગયા જના
જોના ધતિહામના મનોધા પ્રતિ મ્હાન હૃદય
મા મનમાન ન હુ અને મરે નિર્ણય ફરી લીધે
મે નિર્ણય નહાન આપે તો પણ ધતિહામ

તો મનોધ તો મની નહિ એક
પત્રી એક બધા પેપરા જોયા પરતુ
એક પગ પેપર એમન દે માતુ કે જોયા
મોજ પ્રેમીડા ન નતી ખુશારીનો
હ જોય નરામા ન આ મો જોય

પણ એમી મારે મ /

મ્હારી વાર્તાનો નિય પપુ એજ દલા કે
એક મદ પુરુ નુ દિન પોતાની નાનની મીકાઓ
માની જતી જના મારે મેા વૈવનની મનમન
મર્મ ના કે

પત્રી અનમાર્ગમાના રા પુન । જોયા
શ્રીમતીને જાણ આન એના મારે ગુમાન ને
ગુમાના મનમયો પણ કયા મન નહિ બન
નિગમ યજ્ઞો રિવાજ લાગ્યો મ્હાન હનન
આપસોની જનાન બૂન હોય ન મના
નિા જિનને એ ન મનો મ્યો તોય કે મ્હાન
મન મનમન ન પપુ નમન ચાર એક
પછી એ મ્હાની કિદીમા મને મનાવો
આમો મનમ આપના લાગ્યા મ્હાન મે રા
લાપ મડ્યો હતા પહેરીના મીન આ મિત્રો
હોવા જના મ્હાન આ દલા હવે મનમન
મે હે જગ્યાએ મ્હાન ન મપ વેવાનુ ?

હવે ફરી વાત તખતીજ પડતી પણ
મન જોતી નખામે ? ના ! પહેરીવારના બધા
પુષા અનાજુ નાનુ દોય કે પહેના જોવો
મુ રના લીડના આસી નખતી નથી ત્યારે
મ્હા મીજાનુ નખાણુ માત્ર નહની હને !
એના પાતી મુરત્યા લાથી આરને ? નાએ
માયુ મ્યુ ન કે મના વિનળી છે મડ
નિષ્ણાન આજિવાની એમો પણ નય રખતે
આજિ રેલી નથી તો માલિત્યની રાનજ
કયા રી

મા મન મોરાવન પાનાઓ નિા
નિવા ના લો મોડી નને વ્યાન આ મો કે
પેગીમા તા મુન દેવાયા નથી ? તમનજ પથારી
ચારી રી જાનર રાગચારી મરી પેગી જોગી

વળે પગ મૂક્યા રોષ તો મારે ? અતે
નિરમ યર્ષા મુકી ગયો

વડેરી તારાં હવે ચૂપચાપ લખવા મેળી
ગયો, મારી યિધિ તે સખત પટેરીસા સ્ટેન
પર આપના ના જેરી હતી અતે ખુલ ખુલ
મી વાર્તા પૂરી મી પગ પ્રયે મમયે લખની
રોગા ખુલી ચાપ છે તેરી ખુલી તો નજ
ઉતરી આજે વાર્તા નાના મી ફનાની ન્યો
નિ ઉદામ હતુ આમગના પરિમ શિષ્યે
ખુશગમી દુસા જેતુ દ્રવ્ય નેજે મહાર હદય
ઓ ઉમ યર્ષા નહુ સધ્યામગની તોના કદી
ઝાખી પડતી નથી એ તો નાની લીરેરી સાવ
છ પણ માનવ હવનની તોના જુદીજ વખતુ
છે માનવ વખત / એ એતુ ઉપનન છ જે
જેની વેરીઓ એકજસા ફોફોરે જે ત્યા
નાનની લખાએરી નાની આજે નથી લખી
સકાતી

થેર પાગ ફ્યા તો લીનતી બોલ્યા કે
બોલાયના પાના નગી ગયા છે એ મામગી
સુખને બહેર દુખ યતુ ત્વે તે પાના વાયુ
ને આજના લખન ની નતીમ્યા તો ? ફૂનના
હાયે પાના લઈ એ પણ ન પૂજુ કે ક્યાથી
જડયા ? મીરો એ કામા જઈ જનદીથી સાગી
ગયો વાન્યા પછી એવો બમ થયો કે તોગી
સખત જોગરી આજે છૂટયો છુ

કાનના અને આ તના લખાયુના આમગ
પાનામતો રૂકે હતો આજનુ લખાયુ મન
મના ધણ સમ લખાતુ હતુ કેમકે આજે
એવા ધણા નરીન મિયાગ મુર્યા હતા કે જેનુ
કારે નામો નિશાન પણ ન હતુ

હવે મમગયુ કે કાયમક દુનસાથી દીવો
હધો વગી અણમોન પુનક જગી જરા ઠના
ન્યુન કેમ ઉદામ થયો નહિ ? કેમકે તેને
મિત્રામ હતો કે બગી ગએલા પુસ્તક કરના તે

એનાથી મ મ લખી રાજો તે બનમા પ્રતિ
ગાથાસૂર્ય કીટેએ જેના ન હતો પણ બવિય
પ્રતિ હમના મુખે ગનિમાન હતો

મહેર થયુ કે ટેનીમનની પેરી Home
they brought her warrior' વાયુ
'મત્ર પગ એતુજ ઉદામગુ છે તે મામના
પરિા મન પતિના દેહ પર અધુ માનની નથી
પણ નાના બામગી તોગામા તેના / તેની
આખમાથી અધુઓ નેસા તો ડ તે અધુ
ઓરી એ નથી સમનતુ મ બનમા નિર્જય
અને મવિય નહન ડ

દુ મને આખી નન તોસાનના પાનાઓ
મિરે તડફડી ગયો તો અને આજે તે પર
હમતુ આવે છે કારે માજે , નમ તના હતો
કે મધ્યામગની રોના કદી ઝાખી પડતી નથી
હવે મમગયુ કે માનવ હવનનુ સોદ્ય
મધ્યામગની રોના હના વધાજે મળીય છ

આજે મનુષ્ય પુનન / કાળની ચૂપડીમાથી
આનીમાન મિ ગમિમા રહેના તા થો છે પત્રથી
પથન ધમીરો દીવો સગા માનગે મીય દાની
દીવો સજગામવા સુધી પ્રગતિ મી છે મીમા
ગીમા પ્રતુ ને ચામના મના આજે પોને
તેને ઉપાય કરી શકે છે આ મતુ માનવના
બવિય પ્રતિ વિશ્વામથી પ્રાપ્ત નથી થતુ ?

ત્યાર મહે કેમ ન મિચારું કે બોલાયના
પાના મના સમ લખી રાખી ?

મહારી અગકિતનુ મણ મામાન્ય માણ
નની જૂનમા પ્રતિની આપ બદા તો ન હતી
મનુષ્યનુ બવિય પ્રતિ રાગિ નહેતુ ચોન્ય
લેખો કેમ તે અદ્ય છે પણ તે વર્તમાન
પર વિશ્વામ કેમ ન રહે ?

સિંગેનૂ નામક નવનપથાના એક જગ્યા મે
દૂરી પડેન ખીણમા એ મળુ ના હાય માપ્યા
મિના ઉપન દારી સમતા ન હતા અંજો હાય
કપસા માટે કોરોદોર્ગની સખત જરૂર હતી

પેટી ખોલના કોરોઝોર્મની ફૂગી મચેલ તીલી
જડે છે વળી ને જગ્યાએ ડોઢટ ઉભા હતા
તે જગ્યા તૂટી પડાનો બપ હતો ત્યારે ડોઢટ
અશીશુનુ ઈન્કન્ડગન આપી એવાન થવા પહેલા
તેના હાથ કાપ્યા તે વેળા ડોઢટ ટૂટે છે કે
અહિ પુત્રકોનો ઉપયોગ નમો છે'

બૂનમગ પણ આ પુત્રકનાન જેવો નથી?
મહારામા જે તે ડોઢટ જેની વિચારશક્તિ
હોન તો હુ આ ખોવાયના પાનાઓ રિં
વિચારનેજ નહિ પણ ચૂપચાપ તપસ એમી
નત

જગનના પ્રત્યેક આણુમની ઇચિ પેના
ડોઢટ જેની ચાપ છે ખોવાયવા પાનાઓની
વાન જવા ને અગે? એનાથી પણ મુશ્કેલ
વસ્તુઓ ખોરાપ નવ છે કોઈનુ જાન આપ
હોય છે, તો કોઈને માન આપવાનો મોકોજ
પ્રાપ્ત થતો નથી અને કોઈ શાપનોને ઉપયો-
ગના લાભી શકતો નથી અને કોઈની આરસ-

પડાણની દેરી ધૂળની થઈ ગય છે અન્સર
એનુ લાગે છે કે આ હુન આપસનેની
જગપન છે તો મશન માણુઓ ખોરાપથી
વસ્તુ માટે મના મટે

મ્હારી નામે મનના અને આજના જખેન
પાનાઓ પડવા હતા બન્નેમા પોનાની નાનની
દીપઓમાથી બચેલ અને તેના પર નિર્ભર
મ્હેનાર નાના હવા માટે તડપનાર એ મ્હનુ
મખાર ચિત્ત હતુ તે મખાર ચિત્તજ એનો
તોડ લાગી મનુ હતુ

પગનુ આ મખાર ચિત્ત ને મગન પર
ચિનાએનુ હતુ તેના ખોરાગ જમાથી હુ મખ
ગઈ નવો હતો

પેના નવનથાના ડોઢટનુ કથનન મત્ય
છે - 'એના પુત્રકોનુ નુ કાન? કે ને
વાચ્યા હોય કે બપ્યા હોય'

સચિત

વી ને શ ન લ ડેઈરી કું.

ચોક જખર,

આપાનેરીઆ

ફોટોગ્રાફરની

જાનુમા,

પ્રાચ.—

હમુરી કોલ્કોક

ઉપો સામે,

નવસારી જખર,

સુર ત.

"એક ત દડસ્તી દળર ને અમત"

જરાયે લેણસેણ ચિનાનુ * ચોકળુ અને તાણુ

ધી ધાડ્યા અને કીમમાથી દુધ અમારી પાણેથી
બનાવેલું લેસોનુ મનુષ્ય

●માખણુ

૦૬હી

ભતીય દેખરેખ * મંપૂર્ણ સ્વછતા

શાહકોને સપૂર્ણ મતોષ

શુભ અવમરે માટેના જોડાર અગાઉથી મળતા માન

પૂરો પાડવામા આવે છે

ફેક્ટ એકજ આપને સતોષ આજેજ
પ્રાયલ આપશે. પધારે.

કવિતાનું સૌંદર્ય-સર્જન

કવિતા એટલે શું એ રશ્ન સમજવો મટેનો નથી પરંતુ એટલું તો ખરું કે પ્રથમ મરિ કે પ્રતાપને આ બાર યોગ્યતા સાથે ન જોઈએ આપણે જોઈએ એ સામગ્રીની અન્ય ગાથ યજ્ઞ મો કવિ કે કલાકારની દૃષ્ટિ કે દૃષ્ટિની અંતર એના એ સ્વચ્છતા ઉદાત્ત ન્યાયના હોય છે વસ્તુની મુદ્દતો અને કે પતા એરોગતા-એ મનેતો તમને ગણ્યમા આપ તો પતે તને તમા ખા મરે જોઈ મધન

કેટલા વિવેચકો આપણે કે કેટલા એ સૌંદર્યનું અનિર્ણય રી પતુ અમ્યતા છે એ સૌંદર્યનું એક અમેરિકા છે પરંતુ મળાના સૌંદર્યની ઉપત્તિ અનુભવ અને મર્જના પછિએ યાવ છે એ અનુભવ કે સમર્થને લીધે સ્વચ્છ સૌંદર્ય જારી રાકાય એ દર્શાવવાની જીત રમ કે રાખિ એટલે જ સૌંદર્ય જોઈને હૃદ મુડી એક વસ્તુ કે સૌંદર્ય જારી નામ્ય એટલે જ હૃદ ન મુદ્દત એક ચિત્ર

કા નુ ચિત્ર હો એ ચિત્ર મૂર્તિ રીત તમા કુના બાતો વ્યવસ્થા કરી શકે તમાનું વાતાર છે મર્જા છે તો તેમ જુઓ યે ઓળખી શકાય એ બાતોને વ્યવસ્થા કરવાની રાખિતો ચિત્રમાં ખા પચિત્ર અનુભવ ન હોય તો એ સૌંદર્ય મર્જ નહિ આ છે સૌંદર્યની વ્યવસ્થા

પરંતુ મરિ પછ સ્વચ્છતા મરણ રીતે તની ને ક્યામા પુરુષી દર્શાવી નમની નથી

એક ચિત્ર મને તારી કે પતા અતે કલામય રીતે હોવાના આપણે હતા પણ તે ચિત્ર ચિત્રની સ્વચ્છતા એકરૂપ થતુ નથી તેજ પ્રમાણે મરિ પણ કવિનાનું મર્જન જતા પડેતા મરિ વિષય પ્રમથને મુદ્દત રીતે મુદ્દત પ્રમાણે અર્થ જુમીથી દર્શાવવાની આતા નમે છે પતુ જેન જેમ જાત છે આમ જ રીત નમ તેમ વસ્તુમાં કે તે મર્જિતા કે પતા રમ છે અર્થ મર્જ પૂર્ણ થતા જમી રમ કે રમ મની વિચાર રીતો અર્થ પડીના આપણા કે તો પચોજ છે

ધ્યાન એન મારો કે કેટલે કલાકાર કરિ કે ચિત્રમાં જોઈએ આ રીતે પમ પોતાની કૃતિમાં પોતાના વ્યવસ્થિતને વર્ણવે છે ચિત્રમાં ના ચિત્રમાં તનુ આ મર્જિત પણ તમ છે કે મરિના કાન્યમાં પોતાના અર્થિ રીતે પ્રતિમા અમ્ય આમ અને તેનું વ્યવસ્થિત દર્શન યાવ એ સ્વચ્છ જુની છે પતુ વ્યવસ્થા મરે અમ્ય પ્રાની અનિર્ણ

કે એ કે મરજાય નહિ હુ તા મેમ અમરુ હુ કે મરિ મર્જનુ નર્મી ન તા પતા મરિનાના વિષય અતે સ્વચ્છતા પોતાના અમ્ય રી પાત આપ છે તે મરે તે પોતાના વ્યવસ્થિત કે વિચાર કે તો મેરી તા નથી

મારની મામાન્ય મર્યા પતે આમની સ્વચ્છતા મરેની થિ પતે મરિ કાન્ય

એ છે પરંતુ હું ધાર છું ત્યાગી એ મરિ
તાનુ બા મોદર મરિએ પદ્મના નમ્હોના
અને તેની નમ્હોયગીની કંકુ હાથ કે
ગમ્હોની પમ્હોનીમા અને રામ્હોની ગુણગીમા
ના કે જે મરિના મરિ કે આપણે એમ
મ્હોએ કીએ કે 'નાન'નું 'રમત વિનય'
એ નુન ગમ્ય છે, એટલે એમ માની ગમ્ય
કે એની મુદ્દના એના નમ્હોમા ગ્હેલી કે,
કેમકે એ રામ્હોમા જ નમ્હોની અમ આપણા
માનમિત્ર નત્ર હવે મરે છે તેન કીને તેને
મુદ્દ ગમી નમ્ય કોલ એમ નુન પુત્રી
ગ્રે મરિનાનુ મોદર શમ્હોમાન હોય તો
પત્રી તેના પ્રમગો કે નરિનાના સિપનુ નુ
એને લીરે મરિનાની મુદ્દના નથી હોતી કે
એમ કહેના નથી માલુમ કે પ્રમગોમા કે
વિપયમા મરિનાનુ મોદર નથી, પરંતુ એટલુ
તો ખતર કે મરિનાનુ ખત મોદર અને
ઓનમ તો તેના ગમ્હોમાન કે એમાન
ખરી પ્રનિમા છે, અને એનુ કાગ્ય એટલુજ
કે એન નમ્હોમા વાગ્યની અમ અમ પેદા
ગમ્હોની તે ગમિત્ર થાવે જે અમુક રામ્હો
વાગ્યને જે અમુક થય કે તેન નમ્હોએ
તેન ભાર્યવાગ્ય ખી ન નમ્હો તેની અમરમા
અતર પાકી કે કે 'રમત વિનય' ગમ્યની
ધારી પગિત્રઓ દાઢ

ધીમ ધીમે દસથી કુનુમરજ વડ દોરતો વાધુ વાય,
મે પાસે વહિઓથી પાંચ પ્રમરે, નેત્રને નુમિ પાય,
ભરીને કોબ ભને પગ્મલિકા નાન સ્વગિત્ર ગાય
નાય તમે નાચારી ગમિત્ર ક વરે, દમિથી દાસી ભવ

કિંગમન નમ્હોમા જે મળુન (કાન્તે)
તુષુ ક ન ગ્રામન મુદ્દ છે, અને એ
પ્રધાની અમ પેના મરે છે ને એજ ગ્હેને
ખીન રામ્હોમા મરિને એન રાનાવગ્ય મરુ
હાય તો ધાર હું કે નુન એમા કઈ પડી
નય એટલેજ આ પગિત્રઓની મુદ્દતા
એના રામ્હોની પનગી અને ગુણગીમા
ગ્હેલી કે, અને એ પનાગીએ પદોએ કે

આપણા નમ્હોમા એ રામ્હો નુન ગમી
ગ્હે કે એ મમયે આપણને નરિ માનમનો
કે કાગ્યમરજ પદેના કા વિગાનએ નરિના
કિમાનમા પ્રવન મ્હો મરે તેનો, કે ન્યા પ્રમ-
ગને કાં તેને આ પ્રેમગા નત્ર દરે તેનો
ખ્યાન આરનો નથી આના તો કન એન
વગુન માલમ કે અને તે સીમાવિત અમ
ગિપગલમાની નરિનાની મરજના

આ ગ્હેને કિમાના ગાય નેના નરિ
તાનુ નત્રપદ્મન ખત કે કે નવમ આમાન
મરિનાના અગમિત્રમા, કોબ કે દમનો
અન ખગેર નરિના એ નરી મરજન કે કે
નાન ગોવરાની મિમારી નમ્હોની વગુ
કુ રાઠ ક કે એના આ મુનુ દોરિ રાકે
કે આ મધાની પ્રનિત્રિ વોદે મરે અમે
દાય નેન નેવે કે નમ્યના કોબ કે દમ
કેરી ને દા પરંતુ આ દમની પાગ
કોલને નેનમાનો હેતુ હોતો નથી મા પ્રમ-
ગના આગવની તાનમ હોતી નથી એનુ નવપ
મખી હોતુ નથી નેરી કીને એ માનુ માગ
ગમ્હોમા ગમ્હોમા ક્રેન પ્રમગનો કોબ ક્રે, દમ
પ્રમગન કે એન પ્રમગનો કોબ કાનમા હોય
કે મરિ એજ કાપનિત્ર મરિ ખરી મરે કે
અને તેની માથે માગ નમુ હાય તેમ એ
ક આ અર્થમા એને કોબ કે દમ
ની રાન

આટલેથી નરિનાનો ગાય ન પૂલ થતા
નથી હન પળ તે રિમાન ક કિમા એ
નમન કે કે ન ને નેરેએ એન 'રમત
વિનય'નુ દસા હો 'નાન' એ ગમ્ય
વગુ જે તેની પદેના ન હનુ, પાનુ મરિએ
કયા ન રને મરુ ૨ પાનુ કે મહીના પાનો
મન્યા કે તેમના ગાય અને કુખ નન્યા
મગમા નેરેએ તો મરિએ આમા કુદરિ નન્યુ
નથી મરે એન વગુ અને તે નરિના-કાગ્ય
મરિની નન મમય પાત્રા પદગાથી દવા,

તેના પ્રમગા પડેથી ન હતા કવિએ તે ઉચ્ચ લઈ તેનું આનેખન કર્યું તેથી તે અસન, મુજ મૌનિ મર્મન નહી વસ્ત્રવિક પશુ નહિ, નાસ્ત્રવિક જેવું જાગે છે

કવિ કાવ્યમાં મલ્ય દર્શન કરવાના સસનુ સમોધન કરે છે પોતાની ક પનાના બને સૌર્વ્ય ઉપગ્રી તેનો આવ પડે હુ કરે છે અને આપગી મમય તેના નર અને મલ્ય મરપમા નજુ કરે છે કવિ મારિમી પશુને મને તેટલી ઉગાપુ નહી જોઈ સહે, સમગી રહે તો પશુ હુ માનુ હુ કે તે અમુક અસે મર્મોદિન બની ગે છે અને એને લીરે જુદી જુદી વ્યક્તિઓની દૃષ્ટિ એકજ રસુને જુદી જુદી હુ સુધી નિહાળી રહે છે કેટલાક પ્રેમને પડાયા સમાન ગણે છે તેઓ જણાવે છે કે મને તે કાગે તે વિરિન યા જાપ છે એ અમ્મ જેટલુ હુડ છે જાગી ગયા પછી માન તેને આભાસજ ન્દે લાગે કેટલાક કહે છે કે પ્રેમ કાળની મર્યાદી પડ છે એ તો અનલ કાન સુધી વહેનાર મલ્ય છે અને બાવા હમ્મ છે લાગળીઓને અગર કરવા જેટલી બનેમા સકિન ડ

કાવ્યમાં શરૂ અને રમુ મુથાલી મરિના ઉપર આધાર રખે છે અને તેમાં ચિચારો પ્રમાણે તે ખાલા ખોટા હોઈ શકે એ તો નિમક છે પરંતુ એટલુ ધ્યાનમાં નખસા યોગ્ય છે કે એ મલ્ય કે અસલ્ય વસ્તુ જે રીતે લાગળીઓને આડકે તેટલી દહે તે વધુ અસર કરતુ બની શકે અને તેટલી દહે તેનુ વધુ મહત્વ હોઈ શકે એમ હુ માનુ છું નીચેની પકિતઓ જુઓ,

હુ મુઝાઉ છું મુઝને હુજવ દેવી નથી કિરમન, પગીએ મગાશેથી નાવ દુશનોમા લાડ છું

પ્રમુન મેગતો નર્થે તો મેઝે મમગી શકાય એમ છે એના વર્ણના સાવનો અસ નથી કવિ પોતે નૌકા લઈને ખરેખર દુશનમાં હુની જવા વતો નથી એ તો દુશન કથના છે અને

જે રીતે લાગળીઓને મર્મો છે તે રીતે મુજ છે આદિબાર મુખ્ય ભાગ બનવે છે આમ મરિના માટે મુદર શરૂ, મુદર ધનિ ઉપાન લાગ લીઓને જાગે બેદી રીતે મર્મો તેની સર્મન શકિતની પણ આરસકતા છે આ સર્મ વસ્તુઓનો યોગ્ય મેળ હોય તોજ કવિનાનુ મૌદ્ય મર્મન થાય

કવિ કે ચિત્રકાને જે કઈ મહેવાનુ હોય તે પોતાના મલ્ય કે ચિત્રના માં આપે તો મમ નામવિદિના મૌદ્યમાં છે અને સૌર્વ્ય દૌક વસ્તુમાં છે એજ રીતે ક પાઓ રિચા રોમા પણ એટલુજ સૌર્વ્ય હોઈ નકે જેટલુ એજ ચિત્રમના ચિત્રમાં રડ પડતા અનુભવો આપ મેગેજ વાસ્તવિકતા પ્રતિ ખેલે છે અને દૃષ્ટિ રાપ તો તેના સૌર્વ્ય નેજ શમ્ય એ ચોમમ છે (સપૂર્ણ)

પુરુષોના કપડાં
સાયન્ડીકીટ
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા માટે
ફળદ્ર મળો યા
લખો

મુરદ ટલરીંગ વર્ક્સ
અને ઇન્ડીયન

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut, up-to-date Fitting & Modern style

પ્રો. એમ. જી. મુરદ
મુનારનાડા મારબદ પાસે સંદેર

શાહરી

તાં

વૈદ્ય

લેખક

—વલી

મારા મામથી ચોરે ફર, રાહેને મીઠાડે,
જ્યા શરૂગીઓ મનીમાનથી માડી મનના બાર
એક વાગ્યા મુખી પોતાના આખાપ દિગ્ગમે
ચાક ઉતારા આવે છે, રાહેગીઓનું રિવાજ
મ્યાન છે આરે તરફ ધરાણ આપાઓતુ
શુભ, જરાધારી જેગીની માફ આદરે
જગાવનો વડ, અને વડની બાળુના આવેતુ
આવીશાન તજાર માગ એ માનીતા રથો
વાગવા જઈ પુ એસુ છુ અને 'ઉડતી કુદ-
ગત'ને અને લગી જાહેગીઓ જેડે દિનવગી
કર્તા કરુ છુ

તામડીમાથી દોળાઈ જતા દૂધ જેડી એ
આદની આનાની ધરાઓના નીમરીયા સાથે
મતાકુડી ગી ગી હતી આદની—જગાન
હતી એની ઉડતી જગાનીએ જાન લીરો હતો
અને એ લીરેયા કાલને ચૂંચસા કોઈ જેડો
હતો નવરોડીરો નવચુસાન, કે જે, ખીલતી
આનીને બાધગા બીડી બર્ધા કરે એના નેમ
ગીક સૌર્યના ઘુટકા

કહેવાય છે કે, 'હ' પનીયા કાળ' દંનિયાન
કોડો લાનો રિતા કદન આ ટેકરી ઓથે
દકાર્ક છે બાળુમા વડી જતા આ તમાર
માટે કહા કેટલાય પ્રાણોની બેઠ અપાયતી છે
એડી દતકયા તો પુ જેના તેના મુખેથી મામજુ
છુ થયુ કોઈ મોઝમ સમજતુ નથી કે
ટેકરી ઓથે હુપાયતી લાગેને કોણે કયા મગ
બુમર, ના માટે મારી નાખી, અરે હા બાહ,
મ્હે એ જાગુ કે મેડીના ટૂંકા માટે, કા
એમ-જને ? માથી વાન હુપાવસાનુ કોઈ કાળુ
નથી તો એમ-કરી દો ને કે ચુગાનના

"હ" પનીયા મગ નુ પુનગતન જમાગને
જેહ તો

કોણ નામે ગા કાગમર મહનુ કોઈ
માણમ આજે આ તન્દ આનુ નથી અરે,
આ મનુ નુધ્યાય કમ્પુ નથી ટેકરી અને
નગાનની રચમા પથગયતી આનીનાન ગિના
પન જેગ જેડો પુ એ-ર રિચાને મોતી રેલો
હતો કે આદની અને અરોપ થઇ મઇ રિચા
ગીની દુન્યામાથી લચુ કોકીયુ મ્હે છુ આ
જેયુ કે એક પ્રાણ સાતી ક્રિયાવેગમા આદનીનું
મગ વર્તી ની છે

અરે ! મારી આનુનાનુ આ નાચગાનની
"મેલદિર" કેડી ? અરે આ પુ ધારન
મચતી મ્હેયુ કે ? મુ નુ ? માગી, જાન,
જનમ, અને આ મગ મન બની મુખી
મ્થા છે નવરો ? અરે મર્નિની પૂર્ણિમા !

હા પેના વરોડી મ્મનસાગા મુદ્દાએ મઇ
કરે-ર અને અર્દા ન અરસાનુ મચન કર્યુ
હતુ અને નેરી-ર તો રાડેન મનુ મુદ્દાય
આ તન્દ આનુ નથી લાન લોટી જેવા
લીમોડો પાડેને તાગે આ નાનથી ખર્સો,
કાલે વાટગીના નળ પત્તમા મચકાયતી
"આદની" હટતી, નવે પામીના પત્તેથી
છેડી દરબી બાગતી વાટગીનુ નાદુ તેસ
ખીજા રાડાની દોડી રી હતી આની તન્દ
આની બાગતી હતી

જેમક તન્દ અરે ! અર્દા તો રોન પ-
તાન પમ આનજઇ ચુખી, એવ મુદ્દની
મ દન, મનમ, વાર, રથડીયા ખાતી એક
આનુનિ મ્દાન તન્દ ધની રી હતી નાક

આપુલ અગ ક્રુષ્ણ ઉચ્ચ, મારી મૂકીઓ
તેથી ભીંમણ મન, આમો મનમૂલાથી
મીચી મન અને મન તેની એક ના
નાખી મેલકિનથી રિદ્ધ 'લખી શામી'
સાક ક્રી માગ પદાર્થ અસાક ધજેન મુકી
પગલી ગયો મેલકિનસામા મહામ આસાક
માનગી આમી પદ તમથી જાનુ તાન
લોગી ઉત્તર ના લગ 'માગ ક્રમસા
લગસા મુગએ આમનેગે ખામો 'મામનુ
મોદુ શીલ્ય ઓમસા લામ્યુ મામુ ના દમ
પપમ કોરી પનની તેજ નમી તેને લઈ
ઉગી મઈ અને તુનદી નુ ગન ખામી
જુગા પનનાના મીનદ ન તાન પોસ મીન
પનની નમીઆના મૂથાય
ગતુ ત્યા ના મધીય આ
નિઓ મહામી આનુમાનુ
આમીને મેમસા લાગી

અમ અને 'સાગ'
અહોઅહ અથકાને તુગી
ગયા શામમ મ્ય નીએ ઉડી
મઈ મધા માગી નાગી આગળ
દીનના મુરે નમી પડયા મુગી
પસા સાકા નિગમ થઈ
પાન રગ મેલકિનથી દુન
મિડન દુન કિડગી પડયો

તેના હાથ ક્રુષ્ણના રાખ્યા નમ અને
સાગ હાથમારી છૂગી બોલપ પડી ગયા
હાથેના થોદા જેના તેએ ખુલામા નમીમે

મહાગના વિરગીન નમ આરી રુ દર
મલકિનસામાએને મમેથી ક્રીસા ને ના
નાખી આનુનિઓ તુડ ઉગી

હુ અદાશ નમો
તમાક મનમ ક્રુષ્ણ ને માલી મે
માયુ નમારસ માન તથી પચ મ્યલના
નગકાલના પીમાલના નિગો આનદ મ્યજ
આનનિ મનાવવા માટેનો આ મરેજ છે
હો! મહારા આ આનનિ મદેન લદમાન

‘મહી’

નિગ નિગમા તામગી બગી દો તમા
તેમાન હુ થોને બાનવામા નાને કામ નિગેને
કાસામમ માસી દેને

મીન આ દુષ્ણ માગે મિમતી પ્રાસુતી
આનુ નિઆનાની મેચનત મોગે મામગો
તમે ક્રી પાડ ક્રીને એ પચુ તુડ કે
આમ આડેન મા પચનમેરી નદીગેની
સાગો નમી આમોની ન નેને સાન થોનીરી
પચ રુ નાન ની ને આમ ક તેમના
ની અને કાતિના માથા પરી મ્યામેરી
મામી નમેમારી મનુ ની જુઓ
જુમા ના મમાથ અગ ક જુઓ
નન નિ છી નમર જુઓ મા લોની નામ

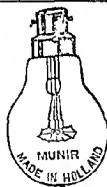
મા દેમાન લામાઓ
ધની અગ આમમા
તમે નગ પમ પ મરી દીરો
કે નાક અન પોથી પગ
રુ માન
મમ મુગમ અન એ
નિયોગો નિગ મોકીની
દોગી મેરી રજો છે દા
પચુ તમેને શુ અમ
તમેએ તો મ્યાનમાથી નપ
જીતી તસાના તાકમા
તેયા ને દે રમે દન

આ મામ મગનાઓના જુથ જેસા દાગેની
ન સામા માન મામે હાથમાગી લેના મિમાનેનો
મુષક અને તેમાથી પ ના આગના સાન આહા
મ્યાનન ખગી મરી ક આ મકુ થુ પમ
તમા ના આઓનુ દુખ તમને નથી લાગતુ
તમો અમ ક દિલ્લગાન-અર આસાનની
મ ન તો મોગેનો મ મ પઈ જો કે નુ
તમારી લાગ કીઓ ની પનગી ન તમાક
આમમાન તમાગી ને રાસાન મક્તિ ન
મકીએ લગી લીરી કે મોનો! અમ મ
તો મોનો! નુ તમારી જાનન સાન મોગી
નમુ પડી ગયુ કે મોનો ન તો મોનો!

એનએ તેજ દલાની લેરી આવી અને મમીપમા બેરી આનુનિઓની લાગબી બડખી ઉપી જુડેના મન્નડો ઉચ્છાઈ ગયા મારેઆદે ચર્ચા થના લાગી યોડીકવાર પડી એઝ આઠો કોનાહય મચી ગયો નિધામ અને રુદ્ધ, યુમ બગાડ અને વિનાષ નાટ અને દર્શાદ, કઈ એની રીતે નર ચયુ કે એક બધકા તૂકાન મચી ગયુ યુકુ અને મ્તાયના હથિયાર તેજ થના લાગ્યા નમમા ઝોમરે પઝ ઝોપ ચ્દના માડયો તના હથિયાર બતના લાગ્યા અને બનીને તંવાર થના લાગ્યા

ફાલુબગ આ પરિચિતી કાષમ ન્દી બધીય શ્રુત લાગેમા બાગિયાગતી બોનમાયા દની બનાય મદમે લુપ્ત પાળરા, તમે ઉપર હના મારો વિન્ય હનો મારી છત નહમમા હતી કે તેમને દુચ માટે ફરી દઈ પુન્ય અને ત્યા મેહરિયમા આઠો કોનાહય મચી ન્ચો દધક હોડા, કેલ્ડ કચરા, પચાન, અને દલક

૮, ૯ મે મે થના લાગી વાત એમ હતી મેનિન વાળાઓ પોતાના નરતા જતા નગમન, રીગ્ત બાનુબાનના મદ-પોરક સાતાનગમમા બાની થઈ ગયા હતા મહેજનાગમા પોતાની ધ્રુણ પરિચિતી બૂવી બેય હતા અહબાનના બદલે ધમડ “હમ લી કુલ” ની ઇંગળજમા શુચના જયા હતા બનીય મેહબાનની વહેચાળીમા મેહરિયનાળાઓ વહેચાઈ ગયા હંચ, નીચના પ્રમાણે અહીયા પાશુ ઠાટા ઉગાડયા નેતનેતામા એક વ્યવસ્થિત સમ્મા, વ્યક્તિગત કનલમા ફમાઈ ગઈ ધમડે એમના દિવો કિમાગમા મ્યાન વીધુ નેઓ અયા મુંડી બુમીઓ સામે નિદાહ જગાડવાના આદેવનો જગાડી ગ્યા હના, તેઓ માહોમારે અથાનાની અલ્હી પઝ આની બેડા અન્યનુ અન્તિત્ય મીટાનના નીકરેયા પોતાનુત ગયુ કેધના આતર બન્યા ધરાધર વડતી બખોનમાયી એ આગા-

અહમદ એન્ડ કું.

કમુખીં બજાર, સુરત

* પ્રાથમમ સ્ટવ	* પ્રેડોમેશ બત્તીઓ
* સોનીના ચુલાઓ	* ઇલેક્ટ્રીક ફેન
* ઇલેક્ટ્રીક લેમ્પસ	* ઇલેક્ટ્રીક તોરણો
* ચોટર લીટર	* ઇલેક્ટ્રીક આરસી
* નાઈટ લેમ્પસ	* એવરેડી ફુલેગલાઈટ
* બેટરી બલ્બસ	* વીજળીનો દરેક સામાન

અમારા કારખાનામા બનતી દરેક સાઈઝની
* સ્ટ્રીલ ટ્રેકમ * ગુટ કેસીસ * બેગમ વી.

ઉચ્ચ ક્વોલીટી — મિશ્નન લાવ
માહકેને સ પુર્ણ સતોષ એજ અમારુ ધ્યેય છે.

ચીડીયુ ઉડયુ અને માગ મોદા પગ લખપ
અપ્પુ પમાર થઈ ગયુ ફરી પાછી ચાલની
પણ એક દુધનણી વાગીની ચૂગાનમા ફસાઈ
પડી હતી ચાલનીતુ મુખ શીકકે રડવા જેતુ
થઈ ગયુ હતુ, અહીંયા મેહફિનમા પણ કાગી
વાદળી દરેકના મોદાપગ ચરેલી હતી શોકતુ
વાતાવરણ હતુ ચામચીયાની વપકડે ચારુ
આમનાન જમાડયુ મેહ આ યુ જ્યેયુ

અરે! ત્હમે આમ અદરો અદરો લડી
ત્યા હો? મેહ ફરીનાર એજ ફોનાદી પત્થરની
ટેકરી પગથી શાહીને નહેતી મૂકી ઉચ્ચ
પણા ઉચ્ચ આવાજથી મેહફિનમાળાએને પગપર
મ્યો પનનની એક ખેરદાર સિકરી
મળળાપ સામેવાગુ આનાવાડિયુ ધમાકા વડ
અને આનુમાનુતુ યાતવ છુ ચરયકી ઉચ્ચ
કુજેના ચાતાનજુને સાત મગા મહારો પડાડી
આવાજ ત્યા પગથી મધો અને બધુચ શાત
એક કાણમાત્ર માનિતુ સાત્રગાન્ય સ્થાપાઈ ગયુ
મારા એ પ્રથક વરનિ સામે પહેતી નર્મદા
નદીની ઉચી મેખડાએ હકતારી દીધો
અને મેહફિનમા વાતાવરણમા એક આછી
ગરમી ન્યાપી ગઈ

એક ગેગીના દૂકડા માટે વનખા નાની
જુરીજુરીને મગના આ મૂતા માએ ત્હમેએ
મદી પાણુ ફગીને એ પગ જ્યેયુ ડ

આજનુ બગાળા અરે કનકતામા કક
કેટલાય છવેા દિવસ ઉગે રેણનીના એક મજ
માટે વનખા નારી સાન પડે પગ ધમી ધમીને
મોનને ઘરશે જાય છે તમે કદી 'વદેખાનરમ્
'જન્મજુમિ વતન યાજમ્ 'નુ
કોનીકન ના પાનાએ ઉડીને બગાળના
"કુલુ સત્ય ને જોવાને પરરા કરી છે? બગા
ળના જૂખમરા પર ન્યાતી કવિતાઓ અને
બનને ત્હમેએ 'કવિતા (માસિક) કે ચિત્રપ
ઉડાડીને વાન્યા છે ત્હમે કયાથી વાએ

એવ કોમગીયાના બહુસાથમા જકડાને
મરી પનરેલી વાગો તમારુ એ પણ કંગુ
આનુ કે બગાળને અગમપને છિન્ને માર,
તરફથી ડા ૨૦,૦૦૦) ની પર્મ, હાંદના કાપે
આગ્રમ તરફથી હજારો એક અને એરી
કેનીય નાણાકીય મદદ મળી રહી છે
તમાક મ્થન મત્ય છે પરતુ એ મનગુચ
ત્યા પગેચરા પછી તેતુ શુ ચતુ હરો તે
કાણુ બાણી બેઠું છે? હા તમારે એ પણ
કહેતુ સત્ય છે કે અત્યારે હિંદુસ્તાન પાસે
નાણાની નધુ છૂટગટ છે પરતુ તીતેગીમા
સડી જતી એ નાણાની ધરીઓને જખ
મારતી ત્યા અનાજજ નથી મળતુ ત્યા
નાણુ શુ કામ લાગે? ત્હમેએ એ પણ રિચારું
છે કે રા ના હો' શેર ચોખા એક રિલા
કુડબ મારે કેટલા બાગી પડના હરો? તમારો
તે જમાનો હતો ઝખનીયા કુકળ તો કેવલ રે
મહારાણી વીકટોરીઆની પણ મહે માની હરી
કે તમને ટ્રેનિક બજેવ મોખા બાજરી અને
જુવારની ડોન વ્યક્તિચન મળતી હતી આજની
નાણાકીય મદદ આગળ એ બરીગીયા ડોન વધુ
કિંમતી હતી મમત્યા પરતુ આજે તો નાખાર
મ કાગળ પોતાના લગકરનો ખેરાક પુરો પાડરા
નારે અનાજ મોથી રહી છે ત્યા બગાળો
ડોન તે શુ પણ ટોપરી અનાજ પચુ કયાથી
મરે? શુ કલુ? 'જૂખમરો અને હિંદુસ્તાનના
થેગેર જૂખમરાએ પ્રજુલ જમાવવા માડુ
છે ચાતુ મોધવતી અગે ત્હમેએ જૂખમ મુ
ખેનાતુ દારણુ યુદ્ધ કયા જોડું છે? નામદો!
તમે તો મોન આવતા પહેલા મરી ગયા
પનતુ અહીં તો મોન પણ જૂખમ! સાથે
સત્કુકડી ને છે શુ કલુ? અમારે રિલા
મેને મનુ જોઈએ! અમે મીએ છીએ
તો મદદના હિંમતથી 'નામદ મની નરી
મગ્યા બને તરફથીયા ખાઈ, ગરીબોમા એમ
પણ પતિના બારવે આરોગીએ 'બને ગાડખાન

તેાઓને આદાર ની આત્માને ચતોરીએ' પગતુ અમે ચીરીચાગા છીએ મનના ? તમને ખબર થી કે મગાના બૂખમગ માટેનો નામ બાગ માણ ગર્વનગ વનન વોડ વીનચીયોના રીંગર ઝંઝૂમે છે "લેખત નામ ? હા નકોમનનમુ વોડ વીનચીયો પગ નેઈ અમારી આગ્રાદી !

મપાન ટેને છી, બનેને એ અનને ત્રાગી આખથી નેઈગે એમની બીય મગના ચુએચુન મગની શક્તિ હગાગમા આવી ગી કે હમે હવે તેવાર ચીંગ્યા છે તેવા મગન નેવા હાથોની સખમા ટેમનિકન, રીફૂર્મ, મિનીમી એ આગ પી આ મ અગા માટે ગેહના બાગ્યા હાની હોમને ના મગરે કિરાડા મૂખ્યા છે સમના નમેએ ૧૪ની નકામિ નદિ નેએનુ બહુ હવે નેના મને કે નુ મુ ? બગીમા, બગીમા હમાટે દાખન ચુ કે ? તાય બેમાવ વગ નમાગ માટે રેકેરાને દગાગ ખુના છે

'ગાહી બૂખમગપ, ત્યારે હમેએ માબ બુબ શુ છે ? અરે ! કનમતાના નહેમનગ નેન બગાળ બૂખમગ પગ પગમ પડોચાડી રવા છે ઝપનીયાના મગના દુહાએ તો હમેએ અખા બગન કે ચકમણિના બનાવના ધાય ના ચા હશે પગતુ નેચની ગીન ગાહી, કાન્નિમગી મારી આગળ હમાગ એ મો બગનડા પાગી બરે કે પાડી નિમગની મામરની નીક ન બપ એરી 'લેચ'ની ચાહી કે અરે હમેને ને મામગ તો હમે ઉગી, ઉગી, ને મામગ માટે ?

વડની ઘટામા મુડોએ પાખો ફરડારી મહા બાખ્યાન હુ બધ ન ચુ હુ નેહદિનસાગાએ એક આખ ઉડારીને મારા મામુ ન નેતા બધાય એ કલ ખ્યાન મગ દના ખૂણામા લપાયેનો માળી વિજેનાની હમે ઘેડી ઘેડીને મારા સામુ નેઈ નો હતો.

અમ મા શરામ નાચી ગ્લો હતો વગી પાડી મેહદિનસાગાએની આખ માળી પ્રતિ એચાઈ સાગર મુમરા લાગ્યો ટ્રાનો કક પલુ નિર્મળ આનાક આઓ 'એપા' છુ છુ શરામ લાન નગમ" શુ મહુ શરામ, ભમ-માડી વગી પાડુ એન તાનમધ નાય-ગીત-એન ગ તંગ-મહે ફરી પાડો એન પડકાર ક્યો એચ લાગણીકીન નકેટો નુ તમાગમા દિનનો જરાય હાગે નથી ? શુ તમાગ મરવા માયે તમારી લાગણી પલુ મગી ચૂની કે ? તમાગ કગતા હમે તામે દરજે ચીયાતા છે મગીએ છીએ જ્તાય વિને અને નાગ્યીને છનતી મુડીને મેહદિનનો ગગ ગગમ થતા મહે ત્યાથી મુડીએ વાગીને દોડ મુડી મેહદિનસાગાએ અત્યાર પર્યંત આખા જગત રિદ્દ નાયગાનમા તનીન હશે અને હજુ મુડી હુ પલુ મનમગ એન રીને ભગતિનો સદેશ મબળાવેનો મુડી આવાગીને દોડ મગી ન્યો છુ (ન પૂર્ણ)

ૐ સુ દર,

ૐ ટકાઉ, અને

ૐ સરતા

ખુ શુ, મેનમ અને ચપતમ

ક્યાંથી ખરીદશે ?

એક જ જુની અને સરોસા ન ન

દુકાન —

લકી બુટ હાઉસ

કલુપીક બલાર,

મુરત

વાસા પૃ ૧૨ ને ૩૦ મેં જોયું હતું —

→ એ નહિ, આ.

જા થો ચચા હાં મચન મન્ના ચચા
 હાં જોચન ના નખગા ધ ની નખગમી (ક્રી)
 અમો વગે રે તો ખેચી હાં નાહી બ્યો માર્
 મીમન દમ ના થોમે તેમ થોની ખુ
 ખુ- ખામની યાડ ની પડી મર્ડ

ॐ नमः ५ कन्या तो या आत्मा -
 यही तो आत्मा ना अभागी माधव छे
 ५ तु अनमारी ओ नाया मममाणी
 हिंसा मायुनी मा पागना उज्याना छे
 ॥ अनी वे ॥ अने मुझे नमस्तु ५ मद्रभा
 अनता वरा भोयिनी नर नथी अर्द्धाया
 अभागी आय मंगोना गामा १ केरी अन
 भा १ गान भेम न ५ तु अने न मानी अने
 अ अ नाहनी मनी पागना उज्यानाग पेरी
 अने ना ॥ नरानी आनाम ॥ ना नाप्या
 १ ॥ मं नमस्तु १ पीयापीय लक्ष्मि दुतु
 १ ॥ प्रोडावा नमस्तु १ य लेम मानन
 १ ॥ अडीया आम नम यही नी हनी आनरानी
 १ ॥ वरा म नी भु न हनी नताओ नकु सा
 यगे तो ओ अ गागे ॥ प्यान अमरता अने
 आमन अम नापी राधभा वनी अनी मानन
 भेन्ती बी ना दिला ॥ ॥ त १ १ प्या उज्यामा
 वता हना अन भेना आतुमे अने भिया
 नाहनी दोरीनु नमस्तु अन्त्य अने नरा
 १ ॥ विनानी १ ॥ १ ॥ विनाम १ ॥

૧૧ મેં જોયું ત્યાં જાતે જાતે મિથા
 ત્યાં જોયું ત્યાં જાતે જાતે મિથા
 ત્યાં જોયું ત્યાં જાતે જાતે મિથા
 ત્યાં જોયું ત્યાં જાતે જાતે મિથા

અને ફરિયાદો ગણી ગણીને એક ટેકા
છે. મુઠ્ઠી પહાચ્યા હતા એમની બાબત
લાગણીથી માત્ર તો અધિક દુર્લભ નથી હોતી
એવો

આ તે કંઈ જાનતું ? આખી તે આખી
ભેગી ચુકી હોય ! નહિ માનવ મેલીમાં
આમનેમ યઈ ગઈ હો એવે બેગે ન થયા
લાવ ફરી રી નેધ વણુ એમ તે કંઈ હોય !
ગઈ સાનગે ક નેધને પૂછીએ તો ના
ખડ ? ભેગીએ ગઈ ખોડાઈ નય ખરી ? તની
હને એક બાજુ પગુ આ તુ ? ખીને છેડે
આની નેતા પણ પતો રી ! અથે તનીની
પીડા !

આમેના રમેગામ પૃ. તો બૂદથી ન પડેાની
 હાથ લાવ ત્યા પડુ જોષ આપુ નરી. ૭૧
 આમમગાનુ ક તો દતો ત્યા મગાનો વીધોય
 - ગુ ? જોતો નરી કુનીયદ આરી થો ?
 તે મ્તી જોષ મી મી જો મતે ગ થો

માબંધુને જોઈને મેં ઉનાનગમ
 નેવા માત્ર આ નાબળી તે નાનું જાતે હું
 મનજ્યોતે ગળી ઉઠ્યો અમ દુઃખા । જોઈ
 ન્યા બન્ધુ દુઃખે મન યુ અને ના બંધુને
 હું લાચી પાકો વચ્ચે અને ખિન્ન વદને મુના
 આનાના નજરે મોં રિચા માથો મેં જાપા
 ના નીચી આડી ન હાડે લાડને જોઈ
 વહાલો હાડે રોવાની મળી તેમા સુસાધ્યા
 અને રિચાપતિના રિચાની પેરે ના મરીના
 મુખનું નિર્મલા મરી વચ્ચે પાણી “શ્રી ન
 આજ અમળી મેં જો આડીને નાનું પામે

મેડો બાપુ નિનને હરી ગયો હતો એવે
મીઠાઈ મળ્યાની અને આજના બનાવ હવે
ચિત્ત અને મન નના માણુ.

રોશન પરતી બીડબાડમા એક જનની
બેરી ખીંછ જનના વગ માથે ચારી જરાના
અને એની રીતે વગ-વગુ બદનાઈ જરાના
મનાચારા પેપરમા વાચરામા આન્યા હતા
પગલુ આની રીતે મદતર મેરીન શુન ચરાની
વાન એરી મળુરામા આવી હતી

‘ગાઈની માથે નામી ગઈ હને એમ ?
હૃદયે આપવો રિચા’

‘આગળના એમન પગ તાર કરે ? પગલુ
ટ્રેન તો, અદીઆન ઘાડીમા પડી છે આનગ
ગઈ છેત્ર કયા કે તેમા ચારી ગઈ હોય ! અને
ફનીયર મેય આનરા પડેના તો તે ખેડકોન
પર હતીન નરિ ગાઈ ડિટેક્ટીવને રોડી એનો
આસરો વડે ? પગલુ એને કહીના કેરી રીતે ?
હુ આનો નામરગ માણુમ એની બેરી આમ
એમન પગથી શુભ થાય ! રાગમ નગન !

પગલુ એ કમ્મામાથી કુતરીને ત્યાથી
હનીન શા માટે ? જરૂર એક કમગવાન છે
મેનફ મેનફ ની ? હવે મળા આવે નોય
એ માગીન રામણુન મધર શુ મમગની હતી
મને એ ? એક લેખકને ? એક કવિને ? પેપર-
વાળાઓ આની અગર પડે તો છાપી માગે
કે ગુજરાતના પ્રખ્યાત કવિ મી ની પત્નિ
ખોસાઈ છે ? કેટલું રામભણુ ? હજી મના વેગ
જના નીકળ્યા છે બારી જનામા હજી થય
મળ ! હવે તે મ્યા મોટે જગુ ? ધનરાગ
પૂરને આના શુભ દિને એકનાજ દેન ? વડ
કયા ? એની મા વગર આ છાપે એક
વેદાનો ?

કહી દેલ કે ‘મરી મળ પલ પાડી
પૂરપગ આનગે કે ગઈ માનતા પદમ. તો

નાયે આવવાનુ વાપુ હતુ ને એમએક વુ
થયુ ? મરી ગઈ તો તમે મળુ પલુ ન કરી ?
વગેરે થા અ નાહ ! આ કેરી રિગ્ટ હમા

અને આ માપુ ? હમણા લગી તો ચૂપ
છે પગલુ મિદ્યે તો શીમન મગગ માથરાડથી
પલુ અને મેરેવો મુદ્દેય એ તો એની માને
માગે

મા ? એની મા ? કેરી મા ? આના નિદા.
લુનમને પલુ લૂરીને ને ચારી ગઈ એની
લાગળીલીન બરી એની મા ધિન્ગ છે એની
મા પગ ! માડ ચિત્ત અને મનન હલએ
આગળ લવાયુ હોત પગલુ ટ્રેન આનરાનો
વગ વાપે અને હુ બાપુને લઈ દાદ તરફ
વધે ને દાદને એક દોડના મરી નતો હતા
એને ચદના કુતરા પદાડ જેનુ લાગુ મામેના
ખેડકોન પગ નરિ એક માપુ ટ્રેનની પ્રતિમા
મનો ધોખો મરાન થરા બાપુ હતુ ગમા
વાગાની વ્યૂમ પડી ‘આનુ પ્રમાન’ ટ્રેનમાથી
મળી આવેલી એક બાનની લાગ ‘એન’
નામના માર્પે આપરાત કરી બેરી હુ લેનથી
બગડી કયો ‘એન’ સાથ થયુ ! બોલી
થા ‘એન’

‘અરે એ નરિ પણ આ’ માન મગગન
અ નો નોડી રાપો પડયો પાગ્ર નમાને
નેડ છુ તો ગ્રીવા હુ કની કની ગે રી એ
સાથે હતી રની હતી

‘નકરટ મ્યાની’ ટ્રેનની સાથ મ નાનરા
માડયુ સા ધણો માનના મી ખો મને ન થો
‘મ્યા સાના મિગટુ દુખ્યત, તમારી વડ
નસાને તો માથે લેના નાન’

‘એ ગડુનનાને દવે આગમમાન મળી
આનો નાન સા એનુ મ્યાન નથી’

એમના માનુન હતી સા ટ્રેન આવી
અને તથા મિગટુ ખાન મદિન ગ્રીવા

અને એની એન ટ્રેનમા ચડવા ટ્રેન આની
અને મી ખાને બધીય બીનાથી મને વાઝે
કગતા કહ્યું કે “એમા ગ્રીયા બીન કમર છે
આ બધીય આકત રબી કગનાર તમારી આગી
અ એમ એ વેડિંગી ગમમા ધમડી લારી
હતી, અને મને પણ કઈ મોનરાની મનમડી
હતી તમને પનનરા હતા, અમ્માવરા હતા,
તેથી આ બાક ગ્યાઈ હતી અમે રિશ્તાનિત્રી
રેશનથી બેસા હતા’ ખાનસાહેબ ફોગનર હતા,
અને એમની પત્નિ મારી પત્નિની એન હતી
અને તે પણ મોગી એન એટલે મારા મસાવ
આપોઆપ ટળી ગયા ખાનસાહેબે ગ્રીયાને
સંબોધતા કહ્યું ‘તેને ગ્રીયા આ મિયા
સાહેબને માયનરે આજુદ રેશને મ્યાં તેઓ
ન શુમ થાય તેઓ ખોસારે તો જડવા મુરકેન
ડે’ અગી બધા હગી પડ્યા ગ્રીયાએ મામુને

ખોમામા લીરો અને હામા આહતી હાય એરી
રીતની ચોરીથી ધરારત કરી હુ જવામમા
ખામોહજ ન્હો અને પડી તો આજુદ આવી
ગયુ

“પગુ આપની પત્નિજ મ્યા છે તે ખોચાઈ
જતો બચ ન્હો! બધાય મિત્રો હગી કહેવા
લાગ્યા

“અરે બાઈ, એ તો એરી વાંચમા ધાગી
લેવાનુ કે-‘છે’ આનો લારે બામુ અને બામુની
માને મારી માર્ગના પાત્રો સમજે પનુ વારી
તમને કેરી નાગી

“બીનકુલ નરી’ કહેવાની સાથે મી મિત્રો
રિમેનયા અને હુ મામુની માના સ્વખા
મેવનો ‘કાનરા ઉચરાવરા નામો

(મપૂર્ણ)

દરેક જાતના લોટઅ ફેશનના

ઘડીયાળો

તથા

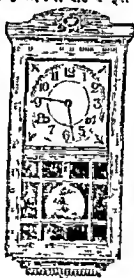
રેડીઓના

ગજવર

શો!

— રૂમની —

જરૂર મુલાકાત લેશો

રેડીઓ

— અને —

ઘડીયાળ

ગેરટીથી રીચેર કરી
આપનામા આવે છે

રેડીઓના

દરેક જાતનો મામાન
ડીક્ષયત બાવે વેચનાર

સ્તીનાના એન્ડ

પ્રગતિવાદી-કબ્રસ્તાન

(૧૦ માહત હપન મિન્ડોના એક લેખને "સામિન્ક" નહિ પણ

૧૦૨આદિક તરબુએ કેટલાક સુધારા બધારા સાથે)

લેખક-અસર સાલેરી એમ એ, બી ની

આપણા દાકેમ માટેમોની સરકૃતિ અને તેમના સરકાગના ગગડા જેટના નાશીએ તેટના યોગા કે અસરમ અને જગતી દિન્દીઓ પર તેમણે જેટના કપકાર કર્યા છે તે અગણિત છે આજ મનુનિના કાન્થે અમારી ગામડી યજોએ મુદ્દગનાના અતેગ પારો મિખ્યા કે તેમના ઔદ્યોગના પ્રદર્શનાર્યે અડધી બાયેના ખ્લાકિઝ અર્પણ થયા મેમ અને કાનનની જગ્યા લીપરગીઝ રૂઝ અને પાવડે લીધી અને મળી મમલુમારીઓ લાન લનનાઓ મની

આજ મમમના પ્રનારે અમારી યુવની માખમનના ઓથા કેટલા પોતાના યૌવનની દુકાન ઉરાડી પોતાના શરીરને અમક કપીઆમા અમક નખન માટે અમુક રીતે પણ મિન શ ને ગમે ને પુડના અગે ધરી દેના શીખી પ્રગતિમય આ પુડાએ ચોરીયા નેયા વિના મીનીન મેરેન માટે કોર્ડના ચાન્સા દોખના રુડરુડે નોધાએના નિવાદ ગમે ત્યારે કેદી ગકાય કે એ લનીકનથી તેઓ માદિનગાર થયા નગ નમને ન તો અગ્નિ સાપીની જગડ ૧૦૨ ૧૦૨ ફવાની મેનન લમ ગાહજ બધાતી નથી અને તેજ કાગે આ લખ તેગીજ મહેનાથી છટા થઈ નવ ૧

નાચરેગ ઉરાડી છે લપ જાહ તમે તમાગ નમના અનગેને મેડિ કપમુદ્દીની નગે ગગ મી-ની માથે મપર્ આરી દાનની ને એ કનમોમા જર્ડિયો રીમ અનનસરોની દાનરીમા તેમનેજ હાથે તમે તમારી મધી દોનત જુગમ

રમા હારી શરે છે સુકા પરદેરાના કોઈ બાર-ટેબન પાસે મેગી એમ્સાઈઝ ખાનાના ઇન્સ પેક્ટરનેજ તમે તમાગે સાકી બનાની શકો છો એ તો બધુ અગે દીધે પણ આ સરકૃતિએ જેવટના પારો આપી 'નન કનમ જેવી મમ્માઓની વિચારણા જગતી દિન્દીઓના બેજમા મુગી દીધી છે

અગ્ને બાન્ધા જાન જેના સુચોના ધકનારા એહમાન કમેમાગ નથી? એક શર પાસેથી આપણુ આપણુ શિખ્યા પછી તેમને શર-દક્ષિણા આપ્યા વિના કહેડુ આન્ધા જાન તે ખરેખર દિન્દીઓજ કરી શરે શર-દક્ષિણામા તમે તમારી આજાદી આપી તે બોગી વાત એ લોકો તો મિયાન વેપાગયે આવેના તમે લોકો એજ તેમને રાજ્ય અનાવરા મજબૂર કર્યા મિયાન પરદેશી ૧

જગ વિચારે! અનગેના ગયા પછી 'નમ કનમ ઉરાડવાની યોજના મેલુ અનનમા ચમને? આ નાયધગેની મબાળ નેના કોણુ તૈયાન થરે? કોની ગાએ ગેર મૂ ખાની છે જે નનનાઓને નાયમા લઈ નાવના પગના માડરી? આપણા મમનામોની સંભાળ મેલુ લેજે? એક બીજા નેડે નડી મરસાગે પ્રે લ્યા કોણુ આપજે? આ મહેરમાતોના ગયા પછી આપણી મુજિમરીઓ અને દિન્દુ મબાઓ કેન ન્યાપિત થગે?

દુકમા જે પ્રગતિ અમે અને અમાગ દેગે અએજ શાસકોના સમયમા સાડી છે તે બૂત

કાગળના પાણી વખતે નજરે નોતી પડી
આજે આમી દોડતો, મને જીનેલાઓ
અને આમી નાચરો કુદકે અને જમકે
આમી રમે છે એટલું નહિ પણ આમી
કચ્છનાનો પણ પ્રગતિ તરફ ઝડપભરે પગના
માડી ન્હા છે

જમની જેમના મેનને બોલ મોની દામીજ
દેરામા આવે છે, જાશે મર્ધા પડી કમિયાનની
મર્ધિમિતજ નથી પ્રગતિસાદી કચ્છનાતોમા
આવુ જનનુ નથી મને આ મન્ય ત્યાગે
મમજનુ જ્યારે માગ માનુશી મુમખમા શુભી
ગયા નાના ગાનજાતો રહીયા મને આ
વાનની જાણ નોતી કે મોગ શહેરોમા મેવન
હપા પણ કુદમની નાન્ય ચારે છે

માનુશીની મેવન ખીમ્મ એરડામા પડી
હતી અને કુ કુ ખોનો માર્થો એક મોડા પગ
નિચાગમજ બેગે હતો કે એવામા માન એક
મિત્ર જે લામા મમપથી મુમખમા નેના
હતા પરાયા અને કટેના લાગ્યા બાઈ હવે
આપણે કચ્છનાની ચિંતા નથી નેકએ

મે કહ્યું 'એ તો હવે તમે જાણો
તો અહીં નવો રમનાનું છું

એ ૧૬ મીન ચલ નેકે પણ સૌથી
પટના ખમ્મ મોડની ઢેરી નેકએ તમરી
મા શુભી ગયા

નો

અહા નેકમાજ સુધાઈ જોરીમ છે
ત્યા સુધી ત્યાની મર્ધિમિટ નહિ મને તમને
કચ્છનાતમા દક્ષનાવનાની પનાનગી નહિ મને
મિત્રે હમીમ કરી

જોરીમમા ખાન મોનના ત્યાથી એક
મદદદરજ પધારા અને પ્રતોત્તરી નાક થઈ
મ્યાન ગુન્યા ૧૬૦ જીમારી હતી કેટલા
દિનમથી માલ હતા ૧ મ્યા ડોક્ટરની દવા કન્ટા
વનુચિનિ એમ બનેલી કે મારી એ
હાજરીમા મા લલમધ ગવાથી શુભરી ગયેના

અને મદદપણ ડોક્ટરની દવા ૧ વા જે ની
કુરમત નેમણે નોતી આપી આ સત્ય મે તે
મારે મ આમી ગયું મ્યું તેમને સતોદ ન
યથે નેના લાગ્યા 'તમારે ડોક્ટરનું મર્ધિમિટ
ન્યુ કરવું પડે કે મનુ હલપથ પડવાથીજ
થવું છે

કુ ખીનવારો થોડા હનમ પાન મકન
શન્તે મારી એ આન્યા મામનો નુ ૧૧૩નો
નેક માન મિત્ર પેના સાહેબને એકાતમા લખ
મયા થોડીક મમનત થઈ જ ને પાઠા ફર્મા
મિત્રે મારી તક હિસારો કરી માહેમને મેમોથી
મ્યુ, આ તો મર્ધ છે નવો આવેના છે
શહેરની વાતો શુ જાણે? ત્યા પડી તેમજો
મા ખીમામાથી બે રૂપીઆ ફાની મારેમો
ધર્મા મારેમે રૂપીઆ ખીમામા મમતા આન
નિ વલને કહ્યું 'હવે એમ ફરો કે દવા
જોની ખારી બે ત્રણ બાનીઓ મને આપો
જુઓને મળણ મારે ખીમારીનું કાન્ય નો ન્યુ
મ્યુ જોકએ? તમારી પામે જુના પ્રીકાપ
નન દોર તે પણ મને આપી મે નામ ગમે
તે દોર દુ સબાગી લઈ

આ વાતો એની હતી કે મને થઈ આન્યુ
જાણે મારી મારો ખૂતી છું અને આ તોમ
મારા પન દવા લારી આ જોક પગ પડ્યા
પાડવાના ભગીન્ય પ્રયત્નો મેકે અને તમને
મનાવે કે નેવી મૂનની નિશાનીઓ મામ ન
ને રિચાન થયો કે માહેમને ધક્કા મારી ધગ
જાગ મદી મકુ અને ધગમા પટેલી બધી
ખારી બાનીઓ એક એ કરી તેમના માથા
પગ તોડને જાડે પણ હાથે રિવેક! મારે
તોમ ત્યા પ્રગણે મરુ પડ્યુ

૧ રૂપીઆ સામેના ખિમામા પડતાજ
નુધરાજો દાખરો મને મળી ગયો હવે કચ
મતાનના થોખડી બાગલા અમા ૧ મારે લાગ
હતા બે મોગ બારણાની નેકમાજ એક મી
હતી જાણે મીનેમાની મીમા-ઓશીમ જનાઓ

આજણ પામે પડેચનાજ એવી હતી મારીવાળી
એ હતી આખો અમારી તરફ ફરી કશ-
ચાનની એસાણી હતી આ મનુષ્ય અખિત
કાનક શમ્ભોચ્ચાન કરે તે પહેલાં તો આજ
નિત્રે મારી રાટે મુધગાળે તો દાખલો તેની મમ્મ
ધરી દીસો કશ્ચનાના મેતેન્ડે અમારી મામે
તેણે મળે તેને ખાલી ચર્ચા કરે, જનાઓ
વગર મીનું કામચ થયો નથી

અન્નાના દાખલ થતાજ મને લાગુ
તો હુ ખેતીસાડી ખાતાના કોઈ દેવદા આવી
પડયો 'હુ કમરો જુદા જુદા પોટાના બેઠેથી
નાખસામા આરેતી ઔથી પહેલાં ને કમરોની
હાજ નાખાઈ તે પાછી હતી તે પોટાના કેમજે
કેકાજે કાઠો લગાડી જનાને તીનજ અને ધરાજ
ખસરાસા પ્રયામે થયા હતા તો આ અમરમા
પડેના મુદ્દાને પ્રનનજ એ-મિનુ પલ ન
મને નેજા ખનના પ્રયાનો મેતેન્ડેન્ડે જના
દેને કમરની આમપાન શુદ્ધાન, ચસી, મોગજ

મિંગેના છોડ હતા આ નમાનામા કન મદા
વવાની ધુનન થાડી એવી મને એ દમી
કનનું મેતેન્ડેન્ડે જાન દોઈ દીર્ઘદિ સાપરી
આ ડોઝ મેપેના પુરાથી જણાયુ કે દશ
આનતો આ હાજનામ છે મળ્યો રૂપીઆ
આપસથી તમે તમારી પોતાની જે તમાન
મેદિ મબધીઓની દમરો આ શિનજ અને
હસાજ જળામા ખોદાની બનારી મને જે
કબજ બનાઆ પડી તેની દેખરેખ માટે વર્ષ
દહાડે ખીન જ રૂપીઆ ખર્ચા એટલે મેતેન્ડે
માટેજ એ બધી ચિના પોતાને માથે લેના
તેજા કે તે પડી કમરને મળતી દે-ખામ
મગરડો પડે તેઓ પુરુષ પાા આપને

માન નેજા ને ત્રણમે રૂપીઆ
ખર્ચા મક્તા નથી તેમની મળે ત્રણ કેજા
વર્ષ પડી નેત્રી મડી તેઓ નામુદ ફરી દેનામા
આર છે અને મીન ખીન મુદ્દાઓ માટે
જળા ખાલી થાય છે આ પોટના રડાજ

અક્ષીભાઈ તાજભાઈ કીનખાખવાલા.

Est 1829]

[Tele Add FAJ

એમ્પ્રુન્ડ ગવર્નમેન્ટ કોન્ટ્રાક્ટર ધડીયાલ પાને. સુરત
આથ હુસેન ધંધલ

Est — 1929

પા. એ. ૨૮૬, કે પાલા (યુગન્ડા) ઈ આફ્રિકા

સીંગાપુરી લુગી (જીમ્પર ડેઝ માફ)

અમારા કદરદાન ગ્રાહકે ના ખાસ આજ્ઞાથી અમેએ પાકા સ્કરની

સીંગાપુરી લુગીઓ બનાવવાનું કામ શરૂ કરેલું છે

એક વખત અમારી દુકાનની મુલાકાત લેવા વિનંતિ છે

નિવાર—અમારા મારખાનામા ગવર્નમેન્ટના ટન્ટ માટે દરેક જાનની નિવાર માટે
મથામા તૈયાર થાય છે એક વખત અમારા ગ્રાહક મારા પાસે આવે છે

આઠ નોના મરીમીના હાથ રોમમા મળ્યું
પામેનાઓની કમરોને પણ હાથ વાળુ ન પડે
તે કારણે સૂર્યનો તાપ તડકો અને પુલ્કની
હવાની પૂરેપૂરી જોગવાઈ કરવાના મેનેજમેન્ટે
કચ્છના નોનાં રાખી ત્યાં મિચાગી કમરો ત્રણ
આઠ વર્ષનાગ લીધું થતા નાખૂદ થતી દુન
ક્રિયા નખને મટોડી માથે એસા ગ્રામલોક
પદાર્થો મેળવી દેવામા આવે છે જેથી લાસ
અને તેના હાથમા અને ત્યાં સુધી જતલી માગીના
મળી જાય ઈન્ના

કચ્છનાનમા આમ બે કનામે હાથ અને
લાખના ખોટો હતા ક્રિષ્ણીતાનમા જેમ પચમે
હાનમથ ગોસ્વેના હોય તેમ અર્ધો પણ કમરોની
લામી હાત હની દરેક કમર ૫ ઓળખાણ
માટે નમર તમાસવામા આવેલા આ નમર
ચાગ આનાની કિમતે કર્મીનમાથી મળે છે
હાથકાસ સીતેમાના આજ પ્રમા ડે કે મીટ
૫૦ નખર નાખી દેવામા આવે છે અને તેજ
નમર દીક્રોટ ખગી નાતની મીજોટ ૫૦ હોય છે
જેથી લાકસ કુન હોય તો ટટો કિમાદન થાય
અને તમે જુનમા બીજી સીટપર બેસી ન જાન
ત્યાગે લાસને કચ્છાવી દેવામા આવે છે ત્યારે
કચ્છનાનમા મેનેજર એક રોખડની તમાપન
વખેલા નમરો કમરની માણુમા ખોટી પાન
ડે આ નમર ત્યાં મુધી બીજા મડદા માટે
કમર ખાતી ન થાય ત્યાં મુધી ત્યાગ નડેલા
દેવામા આવે છે જેમ એક ગો પૂરે થતા તમાગી
જગ્યાએ બીજે પ્રેમક આવી મેમે ડે તેમ

આવા નમર મળવાથી મીઠું પણ નરજા
ચક છે તમે તમાગી કાચરીના તમાગા એક
મજાકીઓની કમરના નખર ૫૦૦ લખી રામ
ડા કલાય મવન ૨૦૦૦ ની કાચરીનુ ૫૦૦
પાનુ નીચે પ્રમાણે હપામે —

ખુર નમ

૧

માત્ર નમ

૨

ટે સિફાન નખર

૪૦૦૦

વીમે પોલીમી નમ

૨૫૧૭૧

નાની કમર નમ

૪૮૧

અને જે જમાનો ઇંડુ પ્રગતિ કરશે તો
તમારી પોનાની કમરનો નખર તખને તમાગ
જન્મ દિવમેગ મળી જશે

કચ્છનાનમા પ્રવેશતાજ એક મુદર મરિજ
જાણ્યું જેની બહાર એક પાળીયુ નોટિમના
સ્વરૂપમા લાકાવેનુ હતુ તેની ઉપર 'જરૂરી
મુચના નીચે પ્રમાણે લખેલી વચ્ચા —

જો કાઈ સખન પોનાના વાનસનો કાનો
ઓળે બનાવવા હમ્મનો હોય તો તે જો
ખોદીએ બનાવી દેશે, બીજે કાઈ બનાવી નહિ
શકે મોગી મર બનાવવા મે સ્વીયા ચાર
આના, જેમા મવા રૂપીઓ ગોગ ખોદીવાની
મજૂરી અને એક રૂપીઓ કચ્છનાનનો હા, નાની
કમરનો મવા રૂપીઓ, જેમા ગોગખોદીવાના
ખાગ આવા અને કચ્છનાનનો હા આ આના,
જે નહિ આવે તો તેમનો ઓળે પાડી નાખ
વામા આવશે કચ્છનાનમા કાકાને ન્હોરાની
પત્રાનગી નથી હા, નેપન માથે આવે અને
પોનાનો નોટા" લઈ બહાર ચાલ્યા ૧૧૫
જો કાઈ મેપન મદા થી શુનત રમ આવે
અને તેની માથે શુસન દેવારા હાય તો પજુ
તેનાથી કચ્છનાનનો હમ્મના ચાર આના નેરામા
આવશે જે નેપનને રાજે શુસન દેવામા આવશે
નેને જે આના ખતી ખર્ચ આવવા પડશે
કચ્છનાનમા ટટો કિનાલ કચ્છનાને પોલીમ સ્વા
ધિન મરવામા આવશે કચ્છના વાગન પોનાના
ઓળા ૫૦ પાળી નાખવા અને છોડ રોપવાનુ
મન ગોગખોદીવાને સિપુર્દ કરી મળે છે તે મા
નાસિક ચાર આના આપવા પડશે જે નહિ
આપે તેમની કમર પર ગોગખોદીયો પાળીએ
નહિ નાથે અને છોડવા પણ નહિ રોપે

નોટ — ગોગખોદીયો નોનીસે કાગ તૈપન
મળશે

નવના નેગ છે કે મમયના નવન નાથે
આ સુચનામા પણ સુધારો વધારો થઈ નીચેની
કલ્પો વધારવામા આવે

“વાવાઓઃ અથવા બોનરુદિ જેવી આસ-
નાની સુવનાની વખતે કબરોના પૈમા પગત
નહિ મગે જે હમમો પોનાના મોદિ મ નથીઓની
કબરો પગ “અંર રેહ રોહર” બનાવના ઇચ્છતા
રોમ તેમજે અદીમો ડપીઆ વધુ આપવા આ
હાનવમા પણ કબરની લેખમદગી અમારે
શિર નથી કબરને “અંર કન્ડીશન્ડ” બનાવના
નાના નાના નકમાઓ ઓરીમમા નેવા માટે
બુદ્ધના છે દરેક મામ જેટલો વિનયીક પાવ
અચારો તેની કમ કમના વાગ્મે ઘૂંટી આપવી
પડશે”

આ મોટા પાટીયાની પામે એક બીજી
નાનુ પાગીયુ હવુ લેના ૪૦ યુગન વિગેરેના
આવો ટાકેવા હતા તપાસી શુવા

નમાએ જનામા ૦-૧-૦

ગુમવ મોગી મૈયત ૧-૪-૦

“ નાની ” ૦-૧૪-૦

મૈયતનું પાણીગરમ કરવા કાકડા ૦-૪-૦

પાણી બરવા અને ગરમ

કરનાની મચુરી ૦-૨-૦

મોગી મૈયતના બગ્ગા બગ્ગા દીડ ૦-૨-૬

નાની મૈયતના બગ્ગા બગ્ગા દીડ ૦-૧-૬

મોટ — “મરગા” તે પાટીયાઓને કહેવાય
છે જે કમગના ખાડામા મૈયતની ઉપર મકવામા
આવે છે, જેથી માગી નીચે દર્ખાઈ ન ભય

કોઈ અપ-દુ-રેટ હેરકદીંગ મચુનમા જઈ
શુવો તો ત્યાં પણ માદકોની મળના આજ
પાટીયાપગ નીચે પ્રમાણે લખેલુ જમ્મો —

પુ પોના જાન ૦-૪-૦

બાળકોના બાલ ૦-૩-૦

લેડી બાલ ૦ ૧૨ ૦

ભેગી માન ૦-૬-૦

દાડી ૦-૩-૦

બાલ દાડી ૦-૪-૦

ગેરુ ૦-૩-૦

બાન-દાડી અને ગેરુ ૦-૬-૦

તમારે બાલ માથે દાડી પણ બનાવવી
રોમ તો એક બે આનાની ગહત મળે છે
બનવા નેગ છે કે વખત જતા કમગનાવળા
પણ આ પ્રધાને અનુસરી પોનાના માદકોના
લાભાર્થે નવા ભાવનિયમન નાની કરે અને
“ગહેર સુચના” બહાર પાડે કે, “જે હમમ એક
વર્ષમા બે મોટી કબરો બોદાવશે તેમજે એક
નાની કબર મહત મોટી આપવામા આવશે
જે હમમ ઓછી માથે બે કમરો બોદાવશે
તેમજે ગુલામની બે કમરો મહત મળશે જે
હમમ કદન કદનની બધી વસ્તુઓ, અમારે લાધી
ખરીદશે તેમજે કમરોના નબર એક સુદર તકતી
પગ મહત મળશે”

બનવા નેગ છે કે કમગનાની પ્રગતિ
સાથે કમરોની “એડવાન્સ બુકિંગ” ની પ્રથા
દાખલ થાય, એટલે અમાગ વરોટક રનેદીઓ
માટે બખે ત્રણ ત્રણ વર્ષ અગાઉ સુદર અને
દરાદાર કમગનામા “સીટ બુક” કમગી સહીયુ
તે મમયના મદદાઓને કદન કદનની પ્રથાઓમા
પણ નવિનતા નગરે પડશે કોઈ પ્રગતિમય
ગોખોદીયો “કારવા” કે “દોન” જેવા પેપરોમા
“ફાનાના પેન નીચે એક ગહેગત આપે -
કસાલ સુસાલ એન્ડ સન્ડ, કદન કદનના
નિષ્ક્રાત

સુરત બુક સ્ટોલ

બગનપુરી ભાગોળ, સુરત

‘કારવા’ના બુક અંક મળી શકે છે.

પ્રિઠ બેચરદાસ નાથુભાઈ

સરસ્વતી પ્રકાશન યોજના

૧૯૯૯ નાં ચાર સુદર અને ઉપયોગી પુસ્તકો

વાર્તાના બે સુદર પુસ્તકો

ભિર્મિલા

(૫૬૬ નવલિકા)

સે પારાગર્થ પાકુ પકુ રૂ. ૩૫
ભિર્મિલાના પત્રોમા મળે છે. જેથી
સંસારનો અનનવો દિવસો ગુનાઓ છે.

૫ દેખાવરમ

ન્યા સધી પુનાની અને આજની સમાજ
છે ત્યા સુધી આ વાર્તા તેના કુખના રૂપ
બીકરણથી નવા સુખનો મર્થ સમજાવે
તેમ હિંમતુ છુ -સરસ્વતી

વૈશાખી પનમ

(ચાર ભૂતકથાઓ)

સે મયૂર પાકુ પકુ રૂ. ૩૫

દરેક વ્યક્તિએ નાનપણમા તીવ્ર ગિર્યાસ
સાથે જુન, ચૂલ, ઝાલુ, મામા, જીન, ને
ખરીસની અનનવી કથાઓ સાંભળી હોય
છે પરંતુ આવી લોક કથાઓને શમાયક
વાર્તા નૈસર્ગિક વ્યવસ્થિત મંથરે આપવાનું
આ પ્રથમ પગલું ગુજરાતી વાર્તા સાહિ-
ત્યમા છે. શ્રી મયૂરનું વાર્તા કોશિકા આ
અદ્ભુત વાર્તાઓમા જોર ખીલી હોયું છે
આ પુસ્તક વાચવા ચૂકશો નહિ

આરોગ્યના બે ઉપયોગી પુસ્તકો

પ્રતિદિ મઠે કમળે લખાનો કે પ્રેરણા કરાનો નેમને ઉશરો ન હોનો
પરંતુ નહોરનું યનગિચિત મલુ મકલવાના હેતુએ એક મૂળા સેવકને
દ્વારે ગુજરાતને સામાન્ય આરોગ્ય અંગેના આ બે માર્ગદર્શક પુસ્તકો
સાપડી મળ્યા છે. દરેક વાર્ષિકી અને કુટુંબે અવશ્ય વસાવના

કુદરતમય જીવન

ખોરાક

આ અમનસાલ મા વૈષ્ણવ કિ. રાત્ર
એરોફ્ટ મુસ્લિમ રીટર્ન દુ નેચરનું તમારી
માનુષ્ય (ગુજરાતી)માં આશ્વના કરવાનું
હો એ જાણી ચોક્કસ મને જુન આનદ
વધો છે -બેનેડિક્ટ હુરે

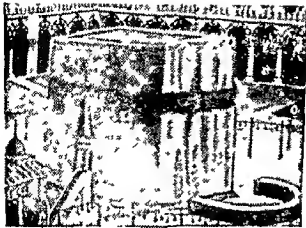
આપણે આપણા સરીર રચના, મજબૂત
અને ખર્ચ રાખવા નેમને કુદરતના
કારન પવિત્ર કારન છે તેને જીનસ એ
ખુશ આરોગ્યને જીવવા ખગર છે

સે અમનસાલ મા વૈષ્ણવ કિ. રાત્ર
નાના લીલા વામનજી અને રૂપ, થી તથા
સંપૂર્ણ પોષણ તત્ત્વવાળો મિશ્ર ખોરાક ને
આપણે લઈએ છીએ તે જ ખાવો તે પણ
આપણે જાણતા પડે એમ છે આ જાન-
વનુ આપણુ ઘોર અત્યંત ખોરાક પાછળ
આપણી ખર્ચાતી સપ્તિને અને તેથી
ધણી જાણે પેટીને કેટલું અર્થદિન છે
તે આ પુસ્તક મુદ્ર રીતે દર્શાવે છે

આ ચાર ઉત્તમ પુસ્તક વગરનું આપણું ગૃહ કે પુસ્તકાલય અધુરું છે
આ ચાર પુસ્તકો મળતે મેળવવા માટે યોજના પત્રિકા મંગાવો

સરસ્વતી પ્રકાશન મંદિર

દાગુપીઠ—ભાવનગર

હજરત ઇસ્માઇલ (અલૈ.) —સાલેહ બકીલી

મહા મુઅઝઝમા અને
કબ્રા મરીફતી સ્થાપના

૯

હૉ હમ્માલ (અલૈ) મહામા

હજરત ઇસાહીમ (અલૈ) જલાલ ખીખી
નાનદતી નાગઝીના રિઆઝે ખીખી હાજરહ અને
મુસ્લિમ હમ્માલ (અલૈ) ને તે હમ્માલ અને
નિજા સંગીમા મુતી ગયા જ્યા હાન મમ
મુઅઝઝમા આમા મુમનમાન દનિદામ ગ
એમા અનેકમત રંગે કે હૉ હમ્માલ
(અલૈ) ને જેલી રથે પોતહા પિતાના થમ્માલી
નાદરામા આન્દા હતા જેલી કા જે
મેળા થ નયા હતા અો હૉ માનદના પુત
હૉ હમ્માલ (અલૈ) માથે જરોડો કુસાને મળ
પેલા જરુ પગ હવુ કેટલકેનુ માનવુ કે
કે આપ જી નમથે ત ન મન્મમ માળક હતા
તો હાની પ્રથમ સાનતી સામિતી મજે છે
અને મુમનમાન દનિદામમેશ ખીજી વાનતે
માનના છ
આપની તપા

હૉ હમ્માલ (અલૈ) ના મુખને આ સા
જલા પડી હૉ હમ્માલ (અલૈ) ને ત મ
લાગી એટલા જાસ તપાજ થયા કે ઝીખી
કપર પગની એડીઓ રમડા લાગ્યા આ
મનીમન દુખી માતાથી જેખી રામહ નહિ
અનિ પગસાની અો આતૂતાપૂર્ક હોજતા મથા
અને મામેતી મે કુમરીઓ મધ અને મરહ

કપર એ પડી એક મગી મરીને નેવા લાગ્યા
કે દેહ મથે પાણીનુ જા હોય તો મલુ
નરે પહોચેના વ્હાયા પુત્રની તપા શાન કે
આ મેમગીની હાનમા આપ તે કુમરીઓ
હૉ માનના એરી રીતે દેહયા કે કદી મદાથી
મન્મા, હવર જતા અને મી મન્મથી સહા
કપર આજ તે મુતન ક જેો કબ્રમા મી ના
લાડઓ મહા અને મરહ કમર દોડીને મથમ
ગમે છે

ઝમઝમ

જ્યાથે પાણી મ્યાએ નજર પડ્યુ નહિ અો
નિગમ થકને પાઝા કયા લાગે ખુ લા ફરિયામે
આમરામારી પોઝારી કલુ - હૉ હાજરહ
હોને જુ થક કે હૉ નહિ ને માળકો
અસાજ ને જ્યા પડ્યો છે, ખુ એ માખતો
જ અને મામ ને હમડ અને પાનાના હાથો
કે નલામ - એને એક મેળી કીમ મના
સીગ પડી ખુદાએ હાજરહની આખો ખોરી
તેમજે એ કુતો નેવા તુરત ત્યા જરહે પાણી
બરી લારી અને પોતાના પુતને પાડુ +
મનનમાનોનુ મથા કે હૉ હમ્માલ જ્યા
ઝીખી કપર પગ ગાડતા હતા, લાજર આપના
પગનીને આ પાડ અને માફ જગડ મરી થક
રિઆમપાત્ર અદાગીમથી સામિતી મુજે છે

* અહીં 'જીમ' પે ૧૮૨૧ બાબ ૨૧, જાણત ૬-૧૦

+ અહીં 'જીમ' બાબ ૨૧ જાણત ૧૭-૧૮-૧૯

૧૦ ઉદ્ધતે ખુલા હૃદયથી આ જગ્યાને
વટેને ક્યો હતો જેને નેતાજી ૬૦ હાજર
ખુલા નુક મનની સાથા ૬૦ હાજરની
તમ મટાડી અને આ જગ્યાને લાથથી રોકાને
કહેવા સાથા - "જમજમ" (ચાલ ચાલ) જમ
એજ મનથી આ જગ્યાનું નામ "જમજમ"
પડી ગયું જેનું પતોનું પાણી આજ મુઠી
હાલથી માફતે કન્યાના દરે બાગેમાં પહેલે
કે અને અત્યંત અમર માથે મહાન મનની
વનુ તરીકે પીવામાં અને આપેલા સમયમાં
આવે છે

બાહ્યલની અગાર

આ મનાવે ને કે એક મામાન્ય ખાનગી
જગ્યાને પછિણે બનવા પામ્યા પગુ એમાં
ખુલા મોટા મન્યેદન હતી આ ખાનગીની
જગ્યાએ અમ કૌમી ઉમનિ મી એનાજ
પછિણે હજાર મન્યે ખુલ મન્યામ પૈલ થયા
અને મુલાક દીને ક્રિયાન કન્યામાં જાદો
થયે આ વાતો પ્રયે ખુલ્લે પટેનાયીજ હસાગે
ક્યો હતો, તે મન્યે ન્યારે કે જગ્યા સાજર
ફિસ્મનિ (પિરેમીટ) મા હતા ખુલા ફિ-
સ્તાએ આ જગ્યામાં તેમને આ આશ્ચર્ય
આપ્યું હતું 'હુ તારી ઓજાને ધણીજ
વધારીશ તે અમજ હોવાથી મળાને નાદિ' ૧
અને એજ મનથી મમીપ ખુલ્લે ૬૦ હાજ-
રીમ (અમ) ને વચ્ચે મ્યો હતો "ને, હુ
તને બચત આપીશ અને તેને ધણીજ પનદ
મીન અને નેને ધણીજ વધારીશ અને નેનાથી
બાર મહારો ઉપજ થશે અને હુ તેનાથી
મોટી મૈમ મનાવીશ" ૨

જરુરમીઓનું આગમન

હજાર જરુરમીની મનથી ન્યારે આ
નિર્જન વાદીમાં જમજમનું જગ્યા ની થઇ ગયું.

ન્યારે તન દુષ્ટપના અને આમાના ચિન્નો
જગ્યામાં સાથા ખાનગી મ્યો કન્યા પક્ષીઓ
તેના ઉપર હડતા સાથા અને ૬૦ હાજરનો
આવનિમ માટે પક્ષીઓનો રામર કવાનો
મોટા મન્યા માત્ર આ એજ આવનિમનું
માન દનું, જેના ઉપર પ્રથમ ૬૦ હાજર
અને ૬૦ હાજરને પોતાની જિન્દગી મુજાનવા
માડી વેગા દિવન પડી જન્દમી રંગમાં
ચિનાઓને એક કાલિયો પાણી અને ખાલુ
જમીની ગોધમાં ફરે ફરે મહાના પર્વોતની
તમેરીમાં ઉતર્યો પક્ષીઓને હડતા જોડેને કદ
નજીકમાં પાણી મળવાની આશા ઉપજ થઇ
ગોધમાં મોધવા તેજ વાદીમાં પહેલ્યા, ન્યા
૬૦ હાજર પોતાના આગ પુત્ર માથે બેડા
હવા ન્યારે ને શોને જાણ થઈ કે જગ્યા
આપનીજ નાલિનીનું છે, સાથે તેમને અદિ
મહેવાની આપની પામે ગા મેજરી અને
પોતાના બધા માથીઓને બોવારી લારીને એજ
વાદીમાં વમી મયા દવે ૬૦ હાજર અને ૬૦
હાજરની જિન્દગી એરી રીતે બનિત થની
કે એમના પાણીની જન્દમી શોડા પોતાની
તથા વાત કરના અને જરુરમીઓના ખાલુથી
આ મને પહેલી મા બેડા પોતાનું પેટ પાળના
આરી રીતે આ વાગીમાં યોગ્ય રંગ બની
મયા બ કે એમ ફરેનું નેએ કે મહા
આમાદ થવાનો પાયો પડ્યો

એમની મૂળ હુકીકત

આ જન્દમી પોતાની ગાનુજ અમ આ-
બદમાં કે આ મૈમ આદતી સમયની હતી
કદનાનીઓ પહેલા આમાદ હતી અને અમ
સ્તાનના ચિન્નચિન્ન બાગોની હુકીકત પામ
એમની પામે હતી વનને પ્રાચીનમગમ એક
મહાન જગ્યાપ્રયે તનાદ કરી નામ્યું હતું જે
'અથે અમ' ના નામે પ્રખ્યાત છે આ જગ્યા
પ્રજાપતી મુનીશવતી ઘણા જન્દમી ખાનગી
ધમાર ચિનાના થઈને અમજાનના અબોમાં

૧ અદરે કરીમ' બાબ ૧૬, આયત ૧૦

૨ અદરે કરીમ' બાબ ૧૭, આયત ૨૦

બઠકના ફરના હતા એમાનુજ આ પણ એક ટોણુ હતુ, જે ઝમઝમને કડિ આવીને વસી ગયુ અને જેમના બાળકોની સાથે ખેતીકુટીને ૬૦ હજારના મેદાન થયા હતા

જે થોડા જગતીઓ મહામા વગી ગયા હતા અને જેમને જનામ હાજરહતી બરકતથી તપી હતા શિયાઓ અને બાળી નાખતી રતી નન્ને એક નિર્ભળ ગરજ મળી ગયુ હતુ એમની સફળતા અને સુખાચવી ખમ જ્યારે એમના દેશબધુઓને પતેલી ત્યારે જીમ પણ ધણુ જગતીઓએ આ તરફ આનનાની તૈયારી કરી નાખી અને આદિ આનીને રમણ કરી લીધા

મદદગારિન અમ્ર જગતી

પાળી દુકડીમા જગતીઓનો સંઘ મદદ મિત અમ્ર જગતી પણ આવી ગયો જગતીઓ આરસા પડેના આ રાત્રીની અ ખે પડો કુતુહ નામે બીટ કૌમ આનાદ હતી જે અમાનકામથી હતી જગતી પ્રથમ તો આ મુશ્કેલીનીનાના મેદમાન હતા પરતુ થોડા દિનમ પછી એમનો સંઘાર મદદ મિત અમ્ર આવી ગયો એવે મને જમાવ્યોમા નિરહતા થવા નાખી અતે આ નિરહતા એમને સુધી વધી ને તે તરફથી આનમાથી તનવારો નિકળી પડી જુની કૌમનો જુઓ મદ પડી ગયો હતો આ નરી જમાવ્યોમા મેદમાન અને મદનશિલ્પના સામે હારી પણ વિશેષ હતી એનુ એ આવમ્ય પગિઆમ હતુ કે મદદની દિનગીએ મુશ્કેલીઓને પગાઉત કર્યા અને જે મેદમાન મનીને આન્યા હતા તે ધરમાગના માનિ મની ગયા જગતીઓએ મુશ્કેલીઓ એને હનવીએ એટલા મધા દયાના ક આ કૌમ પણ પોતાની બીટ મનમાની કૌમ પ્રમાણ હતા થાંગ

૬૦ હજારના (૫૦૦)ને જગતીઓમા ની અને એમણી દમીનમીને અરમી

માસ શીખી લીરી ગજોવાપ યા પણ ગીપ્યા અને જ્યારે મોટા થયા ત્યારે જગતીઓની એક માળા સાથે જેનુ નામ કમા દ હતુ નિમલ પ્રી વીધાન

૬૦ જગતીમા પુત્રને જોવા પનારે છે

દગત ઇલાહીમ (અને) હવે ધણુ જુદ થઇ ગયા હતા અને પોતાના પરદેશમા પડેના પુત્રને યાદ કરીને ધણુ મેતામ થઈ જતા હતા આ બેનામીને દેખીને જનામ સારાહે આપને બેવાર પુત્રને જોવા જવાની રજા આપી પરતુ એરી શર્ત કે ઉમા ઉમાગ વાનો કરે અને તરત પાડા ફરી આવે આરી ગીને જ્યારે આપ પહેલીવાર આત્રા ત્યારે જનામ હાગ રહ મકમા આરામ કરી ચૂક્યા હતા અને ૬૦ હજારના મિત્ર મારે બદાગ ગયા હતા ધમા માન વડ હતી જેણીએ આપની સાથે ધમી નોહડાઈવાપરી ૬૦ હજારીને નામ બેરે વિગત પૂરા પછી જ્યારે ખાત્રી કરી લીધી કે આ દરમાનનીજ પત્નિ છે ત્યારે પોતાનુ નામ નર્તિ બનાવતા કહ્યુ, તમાગ પતિ આવે ત્યાર કહેજો કે એક વહુ પુરુષ આ થો હતો તે તમને પંગામ આપી ગયો છે કે તમારો ઉપર સાગી નથી એને બદલી નામો બોળી બાળા આ ઉખાણાનો અર્થ મમલ નહિ અને

* તોરના બધાથી જણાવ છે કે દગત ઇરમ ઇલ એક મિસરી બાળા સમે નિકાદ કર્યા હતા પરતુ ઇરમામી મજહબી રિવાયતો અને અરબ ઇતિહાસકો કહે છે કે આરે જગતીએ માન નિકાદ કર્યો હતો અરબી રિવાયતો તોરતના મુકાબલમા વધુ માનવા લાયક જણાય છે, કેમકે દગત દરમાધ જ્યારે જગતીઓમા રહેતા વસતા હતા તો પછી કોઈ દરન નથી કે પેતને મદિ મિસરી કઈ જાણે ને વેને પરતુ કરી શકાય એમ છે કે જગતી લોકોને મૂળ સબધ પણ મિસર સમે હતો કેમકે તેઓ આફ્રિકાથી આવીને અરબરતમા વસી થયા હતા

માને ન્યારે પતિ રમ્યા આન્યા ત્યારે અત્યથા
 ૫૬ પુત્રનો પૈવામ ન મટેગમ્મ કહી સખાઓ,
 હું ઇન્માર્ગિ આ માબળીને ચોક્કી કહ્યા
 તૂ પુત્રપત્ન સંગે વર્ણન પૂરું અને ન્યારે
 આતી થઈ ગઈને તે ૫૬ પુત્ર ૧૬૦ સંક્રામીત
 હતા ત્યારે પોતાની પતિને કહેતીને જોયા
 "તેઓ માન પિતા હતા ઉગર એકને ખુર
 તુજ છે ખુર અને તાનરી મુ કહેનાઈ
 થઈ ગઈ તેની મને આના કી ગયા કે કે
 તને તપ્ત દઈ" આટલુ કહીને હું ઇન્માર્ગે
 ઉમારખને તનાક આપી દીની અને એનીજ
 ભત્રીજ એકથે ભારતી ડોકરી મામદ મિન્ને
 મહાદય મિન સખ માથે નિનાદ મ્યાં થોડા
 વિવમ પરી આપે એક થીજે નિનાદ ક્યો
 અને આ પાત્રના નિકાક ઉપનથી અગ્રજો થઈ
 શકે કે કે જગદમીઓમા આપ દેરી માનતી
 પ્રિયે જોસાતા હતા કેમકે આપની ત્રીજી

પત્નિ આમ જગદમીઓના મનસર અને મક્કના
 મન્યમ્નાં મનસ મિન અમ્મતી પુરી મેયદ હતી
 હું પ્રિયારીન જ્યારે હું માગદતી નગ્મી
 થીજાત આપ્યા સાથે મેયદનેજ હું ઇન્મા-
 ઇનના પત્ની ગાળી તરીકે જોડે હું ઇન્માર્ગિ
 આ વખતે પણ થેર ન હતા મેયદદ મળી
 અને કહ્યું "હું તેમની પતિ છું" આપે નરી
 વડુને પણ પોતાની ઓળખ આપી નહિ અને
 તેની નૌનિક ખૂરીઓતી પરીમા કરવા લાગ્યા
 સંયદદ પોતાની શગદન અને નેકાને લીર
 અપત અખનાકપૂર્વક વર્તી ઘણી ખાતર મર
 દાન મી અને ખુરીખુરી દોડીદોડીને મેયા
 કરવા લાગી આ ભાગ્યશાળી વડુનો આવો
 ઉદાર વર્તન જોઇને હજીન ખવીનુ'નાઈ ઘણાજ
 ખુની થયા અને વિદાય થતી વખતે કહેતા
 નસ "તમાન પતિને મટેજે કે હવે તમારો
 ઉગર થજો સારો કે એને વધુ શ્રદ કરો "

● દરેક ધરમ્મ રાખવા લાયક

● ધેન બેઠા ઉસ્તાદ દરજી બનવાનું પુસ્તક

● ગુજરાતી ભાષાનું પહેલું પ્રમાણભૂત પ્રકાશન

ઈમ્પીરિયલ સિસ્ટમ ઓફ કટીંગ

મુચના પત્રક બે આનાતા

૧૯૨૫ મોડલ

મગ લે

લેખક-વી એ પૂનાવાલા

વેતરણ અને સીલાર્થ વગેરેની સંપૂર્ણ સમજણ,

૨૦૦ ઉપનાત ચિત્રો અને ડાયાગ્રામો સહિત

ઉચ્ચ કાગળ

પાકું બાઈન્ડીંગ

ભાગ પહેલો કી કપીઆ અઢી

ભાગ બીજો કી કપીઆ સાડાગણ

ધી ઇમ્પીરિયલ ટેલરીંગ કોલેજ,
સુરત. R. S.

હં ઇમાને ત્યારે ઘેર આવીને પિતામીનો આ
નવો પૈગામ સાનત્યો ત્યારે ધણાજ નાકી થયા
અને નંચ દને તેના મુખાગ્ય માટે મુખારંગવાગી
આવી *

ખાનઁ કમ્પાની આપના

એ પછી નીચ નાર દત્તગત ઇલાહીમ ખની
તુલ્યાદ જૈનુનાદની તઅમીર માટે તશરીફ
લાયા લાયા મળથી વિમુગ પટેના પોનાના
ફરજન્દને મળ્યા આ મખયે હં ઇમાનની
વય ત્રીમ વાની હતી પિતામીને મળીને
ધણાજ ખુલી થયાઅને ખાનઁ ખુલનાવવાની
તૈયારી કરવા લાગ્યા આ શુભ કાર્ય માટે ન
ઠાઈ મોળી વ્યવસ્થા કરામા આવી અને ન
તો થઈ રહે એમ હતી જૈનુન મુદ્દમ મજિદે
અકમા જેમ આ ન તો ઠાઈ મીમી હમારન
હતી અને ન તો ઠાઈ કૌમી જુમ્માએ એની
તૈયારીમા પોનાની શાનો શૌમન દેખાડાના
અયનો ક્યાં દના આદિ તો માન મે નેક
ખુલ પગમ્ત પૈગમ્મના ખુલમુ અયુનર હતુ
જે હમેશાને માટે પોનાની બન્કન અને દુઆના
મજબૂત પુસ્તા બનાવીને મૂકી ગયા ખરેખર
આ ઇઈ નહી આશ્ચર્યની વાન નથી કે
કમ્પા પોનાની તઅમીર પછી મેકડો વર્ડ
સુધી મર્તિપૂરગેના મજામા ગરવા છતાએ
નિર્ધામ તરીજર ગધુ અને એની સાદી
ઈમાનને કદી પશુ તુકમાન પગમ્મુ નહિ
પરતુ મજિદે અકમા જે કે કમ્પા પછી
બની અને મોળી વ્યવસ્થા તથા શાનો શૌમન
પૂર્વે તૈયાર થક જતા કીપણ એમ સ્થિતિ
ઉપર રી શખ નહિ હમેશા એની હાનત
ગદી છે કે ખોળાની હતી અને ફરીથી બનતી
હતી કમ્પાની તઅમીરનો માન એટલેજ
દુધ અહેવાત છે જે અમે ગાની શમ્પા છીએ
કે હઝરત ઇમાન પતરો ઉચખા ઉચખને

આપના દના અને હઝરત ઇલાહીમ અયુના
જતા દના

હઝરત અરવ

હીવાન પોકી હતી ધવા આવી હતી કે
હઝરત ઇલાહીમે એક મારો ધાગીનો પથર
માગ્યો જેથી નેને બહાની તન્ક અયુવામા
આવે અને એક યા ગાર પ્રમાણે હમેશા કાયમ
રહે કેટલીક મજદમી રિવાયનો ઉપત્તી જણાય
છે કે એ પ્રમગે અમૂ કમીમ પર્વતે પોનાની
મયાને હાનથી પોકાગીને કથુ આ અમા
નન તો આગી કાઠની મારે સિદુ કે
જેથી એજ પર્વતનો એક સપા અને ચોગ્ન
પથર હં ઇલાહીમ (અનૅ)ની યા મીમી માટે
મુલામા આ પો જે લગનમ આ હજાન વર્ડ
થયા આજે પશુ તેજ મમાણે તેજ મથો
કાયમ છે અને હારે અઅને નામે મરદ
થાને મોળા અઅપૂર્વક મૂમવામા આવે કે
આ પછી ત્યારે દીવાનો ઉચી થક મર્તિ ત્યારે
આપ એક ઉચા પથર ઉપર જમા બીને
અયુનર માન કરવા લાગ્યા જે પથર પશુ
આ સુધી મકામે ઇલાહીમને નામે પ્રખ્યાન છે
કમ્પા માટે દુઆ

આવી ગીને ત્યારે આ ઇમારત બનીને
તૈયાર થક મર્તિ ત્યારે બને મનુને ઇલાહી
ચિતા પુન જમા થઈને દયા કરવા લાગ્યા
હે ખુલાદા અમારી આ માનતને મૂન
કર અને આદિ એક પૈગમ્મર પૈદા કર જે
આખી આનમને હિદાયત મે એ પછી
આને લોમને દમાદને દનાહી અને હજનો
તુકમ આપે તોના તરીમ અને કાયમના
જે આજ સુધી મુમનામાને રીધે મયમ છે
આ બધી વાનોની વ્યવસ્થા કરીને તઝરત
ઇલાહીમ (અનૅ) પાલા કિતમીન મયા અને
હઝરત દરમાઈન (અનૅ) નમૂવત મેગીને
જરહીઓ અને અથ અરની કૌમોમા તોહીક

અને મિલ્યને દનદ્રિયદ હાહાહીમિલ્લનો પ્રચાર
કરના લાગ્યા

પુત્રની કુર્બાની

મેતુન્નાહની તત્પરીર પછી આ પરિત્ર
પિતા પુત્ર કુર્બાની માટે બેગા મળ્યા જેની
અગત્યથી ચંદીઓમા તેમજ મુમત્તાનોમા
એવો હમણા સુધી ગિરાજ છે અને ક્યામત
સુધી આ મુત્તને ઈશ્વારીમાં ગાયમ કરમે મજ
બનામ એવો છે કે હં ઈશ્વારીનો ખુદ તર
દુધી પોતાના એક પુત્રની કુર્બાની મનાનો
હુકમ મળ્યો હતો ઉ માએ ઈશ્વામ અને
હનિલાગપરે આ વાતમા ધજોજ મનબેદ
ધગવે છે કે આપ ક્યા પુત્રને કુર્બાનીને માટે
મંદાનના લઈ ગયા હતા ત સાનાન્ય ગીતે મુમ
લમાનોમા પ્રખ્યાત છે કે આ ફરીન હં
ઇમમાદને પ્રાપ્ત થઈ હતી અનેક ઉ માએ,
તામને આ કથનને હં અમુન્નાહ મિન
અમ્મામ પ્રત્યે માન્યો છે એની રિહ્દ
ગોધળોજ કરનાગ રિત્તોનું મોટું યોશુ
હાવો કરે છે કે આ ફરીન હં માહના
પુત્ર હં ઈશ્વાક (અર) માટે ખાસ હતી
મદામીઓમા હજન ઉમર શરક (લી) હજન
અની મુર્જા (૨૨) અને હજન અમ્મામ
મિન અમ્દન મુત્તનિય (૨૨) નુ એજ માનુ
છે આ કે નામ રાગિઓએ અમ્દનાદ મિન
અમ્મામ (૨૨) ના એક કોનથી પણ એ માન્યતા
મામિન કરી છે તોગના કુર્બાનીનો બનાવ
હં ઈશ્વાક પ્રત્યે બનાવેલો છે, પરંતુ અર
એ કે આન અ નાનની કોમી ગિરાયનો અને
કુર્બાને મહા આ હદીમ મા અને ઈર્શિદોથી
આ મપૂર્ણપણે સામિન છે કે ત્રીનદ હજન
હમાનિ હના પ્રનામ સમાયદ ઉત્તએ
તામઅદને ઈમગની ગિરાયનોએ શકામા નાખીને
એવો રિયાઝા થો છે કે કમીદ હં હાદા

હતા પરંતુ એ વિશ્વામપાત્ર નથી

કુર્બાનીનો બનાવ

આ કુર્બાનીનો ખરો બનાવ એવો છે કે
હજન ઈશ્વારીને કોઈ હાનો ભગનો ફરજ
ન હોવાના કુખથી પરેશાન થઇને માનતા માની
હતી કે જો મને ખુદા કોઈ પુત્ર આપશે તો
તને જેના નામ ઉપરના કુર્બાન મરીશ આ
માનતા માન્યા પછી હં ઈમાદનિ (અ) પેદા
થયા મનાક વખત સુધી ખનીતુસહે પોતાની
માનતાનો વિચાર ક્યો નહિ પરંતુ બપોરે હં
ઈશ્વાકનું મોટા થઈ ગયા તારે ખુદાએ એક
ફરિસ્તો મોમ્તીને તે ભવકર માનતાની યાદ
અપાવી આ અમ્માની પેગમ સામગીને આપ
તેવાય થઈ ગયા અને ખુદાનીજ આજ્ઞાથી
પોતાના બ્દાસ પુત્રને ફારામની કુમરીઓમા-
ન્યા આરનાક પુગમા હજન રમુને આખિ
ફરજમાન (સન) નો ઝૂક થવાનો હતો-પર
ગયા કુર્બાનીનો એ મમથે એવો તરીકો હતો
કે લામ્પાઓ વીણીને એક ચીના બનાવનામા
આમની અને જે નવનરની કુર્બાની મનાની
હોય તેને બાનીને ચીના ઉપર મુકનામા આરનો
પછી તેને ઝુલ્લ મરીને લાકડીઓ મળગાવી
દેવામા આમની આરીજ રીને ચીતા ઉપર
સુવાડીને હં ઈમાદને ખૂમ મજમૂતીથી
બાધી વીધા અને ઝગી મગાઉપર ફેરવાનેજ
હતા કે ખુદાએ પોકારીને ફરમાન્યુ 'હાહીમ !
તમારો હાથ રોકો બસ તમારી પરીમા પૂરી
થઈ ગઈ હો કુર્બાની માટે થેકુ મીજૂ કે"
આપે આ જલારી અવાજ માતમી ફગીને જોયુ
તો ખુદાએ મોકલેલ તે થેકુ ઉચ્છ હતુ અને
તેના નીંગડા એક જાડીમા અડેના હતા
આને લગત હં ઈમાદનના હાથ પગ ખોરી
નાખીને ચીના ઉપરથી ઉતારી વીધા અને એ-
મી જાદે પેગમે સુવાડીને ઝુલ્લ કરી નાખ્યુ
આની ગીને ખુદાએ આપની માનતા પૂરી કરી

અને ખુલે પી નાના પુત્રને પણ મચાવી લીધો *

પ્રથમ પરીચા છે એનો બન્ને એ મદાન કુમાનીના કપમા અમે તમને આપ્યા અને એને આવનારી નજા ઉપર મથમને માટે વાનિય કરી દીધો મનામ દાને ઈલાકીમ ઉપર અમે આમજ નેમીનો બન્ને આપના રહીએ છીએ (સપૂર્ણ)

કુઆનમા કુઆનીનું નખુન

હમરત દયાકીમ (અને) એ સ્વખાના વાગાર એકુ કે મણે તેઓ પોનાના પુત્રને ઝુમ્હ કરી નહા છે તો આપે મનજી નીક ક આ નાહનો એજ કુમ છે આરેહમ ન છમાનિ (અને) ને આની મીને કવુ હે પુત્ર! કુ રનનામા તેકે કુ કે તો ઝુમ્હ કરી નહો છુ તાક શુ કહેકુ છે? હમ છમાનિ નવામ આપ્યો દે પિના! ને કાલ આપને કુમ થાય છે તે (મુજમ) કરી નાનો ને અ નાહો દમજી તો આપ મને ધીજી ધમનાજી તેશી દમજી ઈલાકીમ પોનાના વ્હાના પુત્રનો નવામ સામજીને અ નાહનો કુમ બમરા તયાર થઈ ગયા પુત્રને ઝમીન ઉપર સુનાહીને ગળા ઉપર હરી દેવનાનેજ હતા કે આવાઝ સબગાયો હે ઈલાકીમ! તમે તમારે અવન સાચુ કરી દેખાડુ છે એનીજ રીતે અમે બનાઈ કરનારાઓને જ નો આપીએ ડીએ મેગક આ રપજી કમોગી અને

‘સાનેહ બજીવી’

* તરીખ અરબ કબનન હરન મ ના અધરે

‘ પાણી વગના સુક્કા નાજિએરોની જામરમા જાઝી કીમન અ કાતી નથી, તેમ સુક્કા લેજવાળા માનવીઓની નાહિત્ય-મારકેટમા જાઝી કીમત અ કાતી નથી ”

✕

‘ ઘરમા બાજરી ખૂરી પડે તો કવિતા રચવા મેસી જઓ કવિતાથી પે ની ભૂખ મરી નય છે! આ ઉપરથી હેઈ એમ ન સમજી લે કે પ્રેરણાનો અર્થ દોટલી હોય? ”

✕

“ પ મેઘર સર્વશક્તિમાન અને મર્વંધ્યાપિ કહેવાય છે, તેમ હવે હવે તો માકડ અને મચ્છર પણ સર્વશક્તિમાન અને સર્વંધ્યાપિ થઈ ગયા છે! ”
શ્રી—‘ હકમત ઓઝા ’

✕

પ્રોફેસરે કહ્યું - તમે જીવનમાં થયું થયું કરી રહ્યા છો ।

અને તેને જીવન આગળ તો એ

બનો માન -

કા રહુ ન

એને પોતાની એક પામ પુત્ર ઉપાડી.
તેના જ એની આખાથી આસુ મરી પડ્યા
અને તે પાસે બુકમાં નવા થઈ ગયા તો
નિરાર્થી અવસ્થામાં એક સ્ટિની નથી
કમાઈ એમાં મનાઈ મળ ન હોય । એને આજે
પહેલી જ સારા અનુભવ થયો કે આજની ડુન્યામાં
એનું ભાગ્ય એને એવા આસુ ઉપર
એમાં રમતુ બાકુ અને એ રકતુ ખાસતુ
આપી શકે છે ધૂસનીમાં એવે એની મન
સ્ટિ તો ક્યાનીએ એની આંખેથી ખળી મલ
હતી છતાં એ માનતો કે મ્હાર બહાર,
મ્હાર જાન છે આંકતુ બાકુ નમતુ તો
નથી જ આજે પહેલી જ સારા એનથી એટલું
મધુ "હાથ જીવે, હાથ જીવે."

આજે દસ માટે એને પેતાની જગત
વડી પામ બુકમાં તેણે તો ક્યા એક
કપીએ અને એક આજે એના ખાતમાં જમા
હતો એ પોતે એરીમના દસાનેથી પેતા
ઉપાડવા વગર પાડો ફર્યો અને આનંદ ચાલતા
એજે કોને જ અને મુલ જીવના અનેક કળે
તેણે ત્યાંની એની દિશી ઉડી છતી બ્યારે
એની આંખો સામે આવી ત્યારે એ જાણી
ઉપર એના મથો એની તે જા એના ઉપર
હતી રી હતી । સ્ટિ બુકમાં હતી છતી
તેજ એજે પોતાના સગી ઉપર એ નજર
નાખી એજે પોતાની જાનને રિમ્મી એને
લાગુ કે, એની અંદર મર્મિ તો વર્તો થયા
મરી મલ છે હવે તો માત્ર તે છતીની એક
આનિ બૂકી કેખા ની મલ છે એને લાગુ
કે એજા એરીમર થઈ જવાની અથા મેનો

શાકિં ઉનીયા ખી એ

પૂત્ર તો ક્યારેનો મરી ગયો છે સમાન
અને મરગરમાં અનેક પન્નિર્તન લાવવાની
અબીલામાં મળનાર પૂત્ર આજે પોતાના
દેહમાં પન્નિર્તન લાવતા અશક્ત છે બરાજ
સ્પોર્ડિમમાં આગળ પડતો ભાગ લેનાર મનજીવ
બાધાતો પૂત્ર આજે પૂત્રની માળીને માત્ર
ચાલી જ રહે છે, દોડી નકો નથી એને લાગુ કે
મળી જાળીમ કપીઆએ એનું જીવન અને એની
જૂસની ખૂસી ની રી છે એ ચાળીમ કપી
આના પગારે એને માળુમમાંથી એક વચ
જોતો નિર્જન બનાવી દીધો હતો મરકુનની
ખુમ્મીએ એના જીવનને મ્મ ચૂરી નીરો હતો

પડતો આખલો એ પેર-કમ ઉપર-પડે
એ એજે અને નિચારો વડી કાપા એને
વિચાર આજે કે આજના જગતમાં આગ
વગાડી રી નેમ્મ જે પાલુ એડનામાં ફરી
પાડી એની નજર સામે એના કોને જ જીવની
છતી આવી અને મ્હુલા થાળી, "મર્મિ ચાળીસ
કપીઆના દેહ લેવાના જીવનમાં આગ લગા
ડવાની શક્તિ ધરાવતા નથી તો પડી જીવન

તમા શુ આમ લગાડવાનો હતો! એને જાણે
વિચાર આવ્યો કે હવે મ્હારે નોમરી છોડી દેવી
તરતજ એની અસન ઠમી એની સામે આવી
ઉભી અને કહેવા લાગી “જનનની કુમાર અને
સ્તુતિ, કાંઈ ખુશીયા સાત સાત કલાક બેસ
પછી બાકી રહેતી હશે! પણ તે કંઈ જનન
ધડતુ હશે! મારકુનીના ગળાઈ મએલુ શરીર
તે કંઈ નહુ જનન ધડી સખાતુ છે!” એની
આખે અધાગ આવી ગયા એ સ્પષ્ટ મએ
એને અનેક સ્વપ્નો આવ્યા ઘણા ખરા સ્વપ્નો
તો એના કોનેજના દિરસોનાજ હતા એ જાણે
પોતાના પ્રેદિસર સાથે વાન કરી રહ્યો હતો
એના પ્રેદિમગ કહી રહ્યા હતા, “મી તમાન
જેવો ભણેવો યુવાન જીવનમા ઘણુ કરી સમશે
તમારે માટે કામ કરાતા અનેક મેદાનો પડ્યા
છે તમારી પામેથી અમને બહુ આશા છે”
એ જાણે બહુ નમ્ર ભાવે બહુજ કરી શકશે

એમ કહી ચલો હતો પછી એણે નેયુ કે એ
કોનવેન્શન હોનમા ડીપીનો ગળ્યો પરતીને
ચાનમેવરતુ બાણ સામગી રહ્યો છે એમએક
એ યોડી ઉત્થો

જીજ્ઞે દિવમે એ એની સરયુ પામે ગયો
કોનેજની સરયુ આજે નોતી આજે માતા
બની મએન સત્યએ મુમનને આવમા આવ્યો,
અને પૂજ્ય “મુમનભાઈ, હવે કયા લગી એકના
નરેશો?” મુમનને પાઠા કરી જવાતુ મન ધર્મ
મયુ પશુ અત્યારે એ કામસર આવ્યો હતો
એટલે જોયો “આ મારકુની છુટે નહિ ત્યા
લગી” “કેમ એટના કટાગી ગયા છે! સરયુએ
પૂજ્ય મુમન જોયો “સરયુ ત્હારી
સનાહ લેવા આવ્યો છુ હુ આ મારકુનીથી
કટાગી ગયો છુ મ્હારે હવે શુ કરતુ?”
સરયુને લાગ્યુ કે બહુ દિવસ પછી મોમ
મત્યો છે એવે યોડી મરકરી ની રડશે
એટલે એણે કહ્યુ “નીડર બનો તત્રીથી ધડ
જાવ તોએ સાઈ છે અને જો એ પશુ
ન થવાય તો પછી એકટર બનવામા તમને
ચોક્કસ સાર્જના મગશે” મુમનને લાગ્યુ કે
સમયતી નિર્ધનના છાટા અહીં પશુ એના
ઉપર હો છે એના ભણતરમા રતી આખીઓ
એ પછી એક એની આખો આગળ આવ્યા
કરે છે બહુનરતી મપાઈઓ હવે એને માનૂમ
પડી એને લાગુ કે “જગતમા એના મુખને
માટે એક પશુ કાપો નથી” જગતને મુખી
કગવા માટે લખાયના બધા પુત્રકો એને
આખીવાળા લાવ્યા બધાજ એના લેખકો અનુ
બન વગરના વાઘ્યા સરયુને ત્યાથી એ એકદમ
આવી નીમ્યો

ગુને ચાનના ઘણા લોમે એને સાહેમજ
સચામ કરના એનો અતન આત્મા પુમરી
હોતો “સાહેમજ મનામ કગારને શુ ખનર
હોમ કે અહીંયા છુ વૃક્ષન ધડ રહ્યુ છે યુનામ
શતિએ આપણને બુધ્ધી વગરના બનાવી દીધા

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ નિસતી અદર ‘કો નેશ’
ગોમીઓથી ચયુ ચાર છે માસિક અડ-
ચપી કોઈપણ ફરિયાદ માટે રગર મળ
દ્યા સાથે ગેરની પન આપનામા આવે છે
કીમત રૂ. ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

— ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ બધ
લેખથી હાલથી બરમા કહી ગઈ છે એને નથી
મસિક આતુ કશુજ નુકસાન નહિ હેકટર
વેદોએ અજમાવેની દવા સાથે જેટી ૫૫
ચોકવવામા આવે છે કીમત રૂ. ૫-૮-૦
પરદેશ શી ૧૦

ડૉ. એમ. એચ. ખાન,
૪૨ ચર્ચજેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની સામે
કો, મુબઇ, ફોન ૨૧૩૪૩

લાગે છે' ઘણા પૈમાન અભણ લોકો બધાં એને મનામ ક્રૂતા સાંઠે એને લાગ્યું કે એની આગેશનાગી ખુશી ભને છનનતો ન્મ ચૂરી લે, પણ એ ખુશી બનમનાઓને સનામી ભગ્ના મરી દે છે 'ચુનામ દેગોના નાનરી તરિ પણ ખુશીઓ ખુશી છે તે મુ આનુજ નામ હને? એના આત્માએ સવાન મ્યો એની બુદ્ધિએ જવામ વાલ્યો 'મોઈ ઓરીમના અગર મોઈમાહેમના પગવાળાઓથી બધિન્તે માનતા મીલમાનીકો મુધી એ સસથી નરિક છે એને ઘણા વરો પહેનાતી એક વાત પાદ આની મલ એક અભણ મિત્ર પોતાના પુત્રને સમજારી ગલા હતા 'મેગ, બધા સુધી સગ કાર ના ગાપતુ રાજ્ય હોય ત્યા લગી, માહેમ ન થાય તો મગકતી પણ કાઠ ખોગી નથી, અને જો એ પણ ન થાય તો પગવાળાતો એ કાઠ આઠો મોલ નથી હા, યાદ મખજો હો કપલી મા આપના મળ્યમા તો સાહેમ એ માહેમ અને કાગકુત પગવાળાએ માટેમ સુમનની બુદ્ધિ નજો આ છે નાકય માનસા તંપાર નોતી જના એને લાગ્યું કે છનનમા ઘણીરાજ એનુ બને જરગ છે

આમ ધીરે ધીરે સુમનમા હિંમત આવતી

મઈ, પણ ચિંતાથી ખનાઇ ગએન શરીરમા સ્ફૂર્તિ આવી આગીને ડેલી આની શરે? સુમન પણ થોડીક વાગમા પાછો ખૂન થાકી ગયો હોય એવો મઈ મયો છવન દીપક નજો છે-નો પ્રનાશ આપી રહ્યો હોય એમ છવનની છેતી ઘડીઓમા એ કારકુતને પણ છવન અને કાગકુતીના વહન્ય સમજાઈ ગયા એનુ યાદેનુ શરીર હમેશને માટે આનમ કરવા પોતી મથુ બીજી મહાવે પાડીમીએ નાવ્યુ કે 'સુમન બાહ છનનની છેલ્લી કમાઇમા એક આસ પાસ ખુશમા જમા કનરી ચાન્યા ગયા છે' (સ પૂર્ણ)

‘કારવાં’ એજન્ટસ:-

- (૧) મેસર્સ સિમ્પાડા એન્ડ કું
પા બાક્ષ ૭૬૩૬, બોહાનસખગાં.
- (૨) મેસર્સ તમા ન્યુસપેપર એજન્ટસી
નાનકવાડા, કરાચી
- (૩) ઓમમાનીયા ટ્રેડિંગ કું
ન્યુસ પેપર એજન્ટસ, રાણાવાવ.
- (૪) એમણુ ઉરમાન ઇબરાહીમ
કમલાની બીડ ગેટ, રસકસની દુકાને,
ભુજ-કચ્છ
- (૫) અ મત્તાર ઇબરાહીમ
ખુરેશી ચોગ, વેરાવળ

‘સહિત્વ પપિદ્મા પ્રેક્ષકો યા એતાઓ કાપરા નેખતા હોય, તો સમજી લેવુ કે નિબધ વાચન થાય છે તે ગેલમા આવીને તાળીઓ પાડતા હોય તો સમજી લેવુ કે કોઈએ લાવણુમા કાચુ કાચુ છે”

“એ તમે પુનર્જન્મમા માનતા હોવ, તો માનજો કે, છાપાના વિવેચકો, ઈન્કમેક્ષ ઓફિસરો, ને તવાલીઓ મરી ગયા પછી બીજા લવમા ઉદર તરિકે જન્મે છે!”

શ્રી-‘હકમત ઓઝા’

શિયાળાના દિવસો શરૂ થયા છે

જીવનના સોનેરી સ્વપ્ના સગી પકતાં હોય
શરીર તંદુરસ્ત અને સુખાકારી ન રહેતું હોય
જીવન જીવવા માટે આકર્ષક લાગતું હોય-તો

પ્રુથો માટે રૂપેરી
અને
સીઆ માટે સોનેરી
ગોળાઓમાં
વેચાથ છે

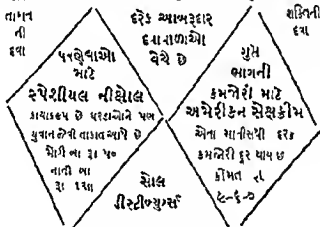
નીક્ષોલ

દરરોજ વાપરવાનું ચાલુ રાખો.

કોમન
મોગી માટી L ૮)
નારી માટી રૂ. ૮
દરેક દવાગાળાઓ
વેચે છે

— નીક્ષોલથી થતા ફાયદાઓ —

જી મગજ અને શરીરના જાનનવસ્તુઓની નબળાઇને દૂર કરી સાચી રક્તિ અર્પે છે
જી કમગની અસહનતા, અલ્લેની શીયાળ અને મદ રમરજીશક્તિ દુર થાય છે
જી ખરાબ સોડીને સુધારી તાજી સોડી વધારી શરીરમાં રક્તિ અને શક્તિ આપે છે
જી વિર્ષ નિગારના બધા દરેકને જડબૂજથી નાશ કરી અત્યુત રક્તિ અર્પે છે

નેશ એન્ડ એલીસ

અમલવાદના રોગોરૂઠ -

અંધ એન નાતાવવાડા

તથા દરરાજ, અમદાવાદ

ક્રોમ્પ્ટેક્સ એમસી એનેક્સી,

ત્રીજે માથે રૂમ નંબર ૩૩

મેન'બી ગાડ, કોટ મું'ગઈ

સુ મઈના રોગોરૂઠ -

સુલતાનીઆ મડીકન

રોડાર મદમદ અલી રોડ

ખાસ નોંધ - આ બહુશનતુ કટોંગ કાપી રાખો મા સરનામું નવરીમા નોંધી દ્યો બનવા
જોગ છે કે તમને અથવા તમારા મિત્રોને આજે અથવા આગલી રાત્રે આ
દવાઓની જરૂરત પડે

હિન્દી શિક્ષક પાઠશાળાની પરીક્ષા લખાઈને માત્ર સાદા ગાદિયાં નામની થાય છે

કાલકાલે જોઈ જાય છે

ત્યારે માનવ હંયામાં બૂખના દુતાગત બગડી હોવા હતા, ત્યારે માનવ મગધાનાએ એના કર્તવ્યનું કેવળ દેવાનું જ દેખાડ્યું હતું, ત્યારે કથન્તાની આ દનબાગ્ય બૂખી જ રહે પગદી મૂકી

અગાઉ પણ આ સંદેશમાં હું અનેનાર આવી ચૂંચો હતો જેમ આ વખતે આપ્યો તેમજ, પરંતુ આગળ તે આજના કલંકના વચ્ચે ધણીજ તજાવન હતો, ત્યાગના કવન્તાનું ચોવન, ચોવનમય હતું, એના ધોવનના માર્ગે હતું કૂંડના ન્હોતી,

આજની જેમ સારે પણ પ્રયત્ન, જના-લવ, યોનાટ અને ધમાન હતી, અને એ ધના ક્રિયા ઉવનમાં ઉવની-માનવના ઉવની હતી, એની માનવના મરી ન્હોતી, ત્યાર માનવના મુખી હતી, આગાહ હતી, સારે તો મર્તજ તાન્તી મમુદિ, ને ઉવનની પ્રકૃતના ચોમેરે વેગએડી દ્રષ્ટિમાન થતી એ મધને આજે આ બૂખ, આ વેદના, આ માનવ-મન્યુ કેમ ? દુ નિમાનનુમાજ રહ્યો,—

એક દિ, કલન્તાના જનમાર્ગ-ચીત્રજન એવન્યુગેડ હવરથી પમાર થઈ રહ્યો હતો, સાર એ-મધે મુધગર્જ ખાતાએ મુઠેલી કમરપેડી તરફ મ્હાલી નજર મર્જી ત્યેયુ તો કોઈ જનાકથને ત્યા થએની હમળીના એજ પાછાનો ત્યા મોટા હગ ખડકામાં હતો, તેના પર ચોરેલા દાણાઓને ચૂરી લેવા કમુનગી જેમ મુઠાંતો

પ્રેમ્ય એકતથયુ હતું, એ એક દાણા, દાણાને વીગળી નીડી પેટના પ્રગટેલી બૂખની આમને ધાન્ય કરવાના કાર્યમાં મનમય મુધાનો નિમગ્ન હતા

પાછાઓના હમને કેવળતા કેવળતા એક મુઠાંત આના હાથના યોડા આવજના દાણા ચોરેલ પાત્ર આવી ગયું, સાર બીજી બૂખી રૂઝે આ ત્યેયુ, જેનાની માયેજ એની બૂખ વેના વિચારમુન્ય બની અને કાપે મારી પેલીના દાપમાથી એ પાત્ર છુટી વીડું, બન્ને વચ્ચે કપ કપી નમી, બન્નેના પેટમાં બૂખની આન બડી હતી, બન્નેને એ પાત્રની જગ્ગ હતી,

મે ત્યેયુ, આ કમ્બુડ કથ્ય હતું મ્હાલી આખ આગથી દૂર થતુ નથી, એકાદ હાડમ નારે આપમના લડના એ કુતવઓના કથ્યે ગામના ચાંપાગતેલા હતા, આવીજ કઈ કથિનિ આજે મ્હે માનવ નનની થતી નેઈ

મ્હને થયુ કે લેડિ આજના મુગને નવ મુગ, પ્રગનિચીક મુગ, મગ્ગી મુગ વગેરે નામેથી વધારે છે એનું હાર્દ આ મુકીવ દી મમાજ સ્વાતાનુ નિર્મીલુ હશે, અને કદાચ આનુજ નાત નવમુમ દને એનજ માનવને ?

મ્હને થયુ કે આ મુકુ કેમ ? મુગ પલ્લાયે કે માનવના કે લેડિએ જનામ આપ્યો “મુમ” ત્યારે મ્હાગ હદયે હતું “માનવના” દુ દુની વિચારના પડયો

મ્હાલી નકરોએ ત્યેયુ, એમાજ નહી અનેજના ત્યેયુ કે આજની માનવના એના મગ્ગાને, એની મમાનનાને જુલી માનવનાને નિમરી, નકાખોળીની કાવનાને વગવી રહી છે દવે એને ઉવન છૂલી લવા ખાતર ધમાય કરવાની નહી, આજે તો એના હંધે નહી-ઉમગો, નહી મુન્નઓ, અને કઈ નહી નવી મહત્વા પ્રજાઓ મનાઈ કે

મ્હે વેપારી માનવતાના દર્શન કર્યા ત્યેયુ

તો એમના અનની નાની આજે ખુમન
ખીની હતી આજનુ એનુ હાથ એ મદ
હાથ હાઈ થેનુ એ હાથ ખુમન પ્રફુલ્લ હતુ,
ખુમન આનંદમય હતુ જાણે એમનુ જીવન
આજે વમતની ખ્યાના મ્મ અને જૂની રેડુ
થેનુ થઈ હતુ હોય એમ માફ માફ દેખાતુ
હતુ આ તરફ વેપારી માનવતાનો અન
ઉન્માદ અને એ ઉન્મા મા હુપેરી ઉન્માદીની
આશા એ અધમનાના આરે ઉની ઉની અદ
હાથ વેગી ન્દી હતી જ્યારે ખીજી તરફ આ
હાથના પ્રતિરોધોને ઝીલતી એક માનવતા
ખુમન વ્યાપ્ત અને વેદનામા હતી એ માન
વતાને ધેમા ન્દોતો જોઈતા, એને મુઠ્ઠી આન
જોઈતુ હતુ, એના પેગમા જાગેરી જૂખની
આગે શાન્ત કરવા એને યોગ રોગીના હુમ્મની
આસ્થાતા હતી પરતુ ઉજ્જીયાનમા અપતી
માનવતાને એની શુ પડી હતી કે એ એના
તરફ ધ્યાન દે! ઉજ્જીયાત માનવ સમાજની
આ લાપરવાહ, આ નફાખોરી, અને આ સઘ
રાના પ્રતાપેજ જૂખની બીજાતા ધીરે ધીરે
વ્યાપક બની અને અતે એ વિવસ પશુ આસીને
રહ્યા કે અનેક મેથુનાદ માનવો જૂખના નામે
મૃત્યુની ગોદમા સમાઈ ગયા

ઉજ્જીયાત માનવ મમાજની આજ સમ્યના
હતી, એમાજ આજના નનુગની ત્રિસિલ્તા હતી

ઉજ્જીયાત માનવ સમાજ સમ્યના ખુમન
વિકસીને રહી હતી સમુદ્ધિના મોપાન ચી
લીધાનો આત્મ મતોર લેતી માનવતાની નજરો
રોજ-બ-રોજ-જૂખ અને એ જૂખની કલ્પિત
વેદનાથી રીનાઈ રીનાઈ મરી જતી માનવતાને
જોતી હતી જૂખની કૂ વેદનાથી તરખના,
અનેક માનવ-હોલુ સાક્ષાત દર્શન થતુ હતુ
માત્ર ખોના જોટના ધાન્યના અભાવ મરી
ગયેરી માનવતાની સેમ્પે લાગે એમના માર્ગ
વચ્ચે મોગેરે પથરાયેરી હતી સારે પશુ
એમની મમ્મરિતા સૂતી હતી

ધ્યામતથી જરાએ કમ નહી એરા દ્રષ્ટો
દ્રષ્ટિ મમી દોડી જતા હતા છતાએ કે બોધ
પાઠ લેવાની જરૂર ન્દોતી સરકારી માનવતા

એની મસ્તીમા નચ્તો, પ્રેરણિયનિ થઈ જતા
સ્વપ્ન સેવનો, એની નજરને ફેરીને વડીજ જનો
ફેરી ગિલ્તા ફેરી મુદર સમ્યના ફેરના
હવ્ય મસ્કાર

સમગ્ર, સમ્યના, મમાનતાના નામે ફેરના
મુદર ફેરના ઉજ્જવળ ફેરના ભ્રમકભર્યા છેને
જાણે આ રામ્પો સાવેજ દયા, બાનના, સહિ
પડતા સહન્યતા કેમ કુડી કુડી ન બરી હોય
પણ એના સાક્ષાત અનુભવ પછી જાણે નવ
મુમ્તા આતૃતિ ખીજો આ નામે, માન માનને
આતર કેમ ન હોય એની વાત્તરિમ્તા નજરો
સામે ઉભી થઈ જાન છે ત્યારે હૃદય ન્દી
ઉડે છે, થડીમર આ મુનાળા રામ્પોનુ નાશ
કરી નાખાતુ મન થઈ જાય છે, પશુ યાય
શુ, વ્યા માનવતાના એક ત્રિરા સમુદ્ધને આ
વસ્તુ ત્રિય હોય, ડોળ-મામમાજ જેમો મમ્મ
તાની બાવના દેખાતી હોય જે આ રાત્રી
નીતીમા જતાએ મુધારો મરા તૈયારજ ન હોય
ત્યા શુ થાય ?

ધ્યાર-મયુ સોનુ પકરતી બગાનની
જૂમી પર હતુ પશુ એ મહાજનો અસ્થિત
છે કે જેમના ગોદામે અગની જુણીઓથી
બગપુર છે, એમના પત્રો હતુ પશુ એવાજ
મતીમાન છે જોટના પૂર્વે હતા, જુણે જુણે-
મોટરોના મોટરો, ઉન્મા અતી ઉન્મા મહાનયો,
કરોડો રૂપીઆથી ઇનમારતી એમની નિન્દેરીઓ,
દિવસ ઉગ્ધે એમની ગોળમોની છાતી પર પડ
ગતી ધાન્યની વેગનો

આ પૈમ્પીના હજારો મહાજનોમાથી માત્ર
એમદ મહાજને પર હૃદય પર આ વાન લીરી
હોન તો આજે જૂખનુ નામ ન્દોન એકે મૃત્યુ
નજ થયુ હોત-નિમદેહ

યુગને દોર દેનાગઓએ જો આ તરફ દ્રષ્ટિ
ફેકી રોતતો વમ્બુની નમ્મતા સાદ નજરે પડી હોન
ધન ધાન્યની આગલી રિપુનતા પછી
વેદના, જૂખ, કે મૃત્યુ કેન મભવે ? માનવ
જીવનના પ્રયોજનજ એના માટે જવામદાર છે,
અને ગોરૂં અસ્તુ

મેહરિલ

સપાદક

— પકિત —

“નાશભાથી એક નવું સર્જન થશે.”

દર્શન, સર્જન કારિયા થશે, સ્ત્રીક

—[૧]—

ની ખમર આવું પરિવર્તન થશે ?
દિન મરીઓ દોસ્ત પણ દુરખન થશે !
સુનિચાગે છે તો મરુર્તન થશે,
છે ચિગગો તો કદી ગૈશન થશે
ત્રણ મરીને એક તન, મન, ધન થશે,
શીંગ સાટે શબ્દનુ પાવન થશે,
ને કહીશુ તે કરી રેખાશુ,
વાનની સાથે હવે વર્તન થશે
ડગ પ્રલયનો કંઈ નથી, ગમ એવ છે,
નષ્ટ સરજનહારનું સર્જન થશે
તુ મતારીને તો ને માડ હદય,
માર દુખ, તાર મનોગળન થશે
ઠે શબ્દિક તો પણ નથી છલ્લુ જતુ,
શુ થશે વ્યાગે અમર છવન થશે
વાન છાની લાખ વાતે ના રહે,
છમ કા તો આખથી રૌગન થશે
દોન્ટ ! તાર દોન્ટ જુના છોડ મા,
દોન્ટ સૌ જૂના નવા દુગમન થશે
મોન પર મરનાગ મુખ માનની,
નુ થશે ને મોક્ષ પણ જવન થશે !
પાપ મમજ પાપને તરડોડતા,
પાપથી પણ કિંદરી પાનન થશે
હર લક્ષત ‘ધાયલ’ તુ લક્ષને પ્રેમથી,
નેગ એ ‘અમૃત’થી સૌ દુરખન થશે
—‘ધાયલ’] [પાનેદ

—[૨]—

એક અતોપુ ઉર મહો ઉપવન થશે,
કિંદરીનુ ગુલ ખીલી શુશન થશે
ત્હાર દિવ ને પાપ વિમોચન થશે,
તોજ માનવનાના કંઈ દર્શન થશે
ચિત્તના ને બ્રહ્મનુ ચિત્તન થશે,
તો તને માનન થવાનું મન થશે !
તુ બને ને કોઇના કદમોની ખાક,
તો કોઈની આખનુ અગન થશે
પાનખરમા ખીલશે દિવ વારિકા,
અશુના નળથી પદિ મિચન થશે
દિતના દગિયામા ને દુખડી મારશે,
તો નને ચોદે તમક ગૈશન થશે
બ્રહ્મ તત્ત છે અનિનાથી છતા
નાશભાથી એક નવું સર્જન થશે
ને ધડી બમ કાળ-કોર લાગશે,
તે ધડી વિસ્મિત તુજ લોચન થશે
મેકડો નાનન નિત્રોથી વધુ
કીક છે દાનો ને એક દુરખન થશે !
અન્યને ને ઠોકરે ઉડાવશે,
તો તમારા ચર્ચનું પૂજન થશે !
કંઈ નથી પન્વા બને રૂઠે જગત,
એકનો મારો ને તે માનન થશે
આયડે કયા રોધરા ‘એકાર’ તુ,
દિવમા ને ઈશ્વરતણા દર્શન થશે !
—‘એકાર’] [સદે

-[૩]-

દિનથી દિનનું વેશ પણ વર્ણન થશે,
યાતના અગ્ન એક જગતું નન થશે
મિત્રની નજરો કરે છે શોધખોળ
નયન અશ્રુ-સ્નાનથી પાનન થશે
પાનખરની થાય છે પધતમણી,
ત્યાગ બુધ્ધિન લયને ઉપવન વન થશે
એટલે મુજ નાશ પગ હર્ષિત છુ હુ,
કોઈનું મન કેટલું રજન થશે !
રૂપ પ્રત્યે પ્રેમ મીઠો માઝ મા,
તેજ સૂતા કપાક તુજ લોચન થશે
આપ સાથે કાળ પણ દુઃખન રહે,
કેટલા મારા હજુ દુઃખન થશે !
કોઈ પ્રેમના મિત્રમ વર્ણવે નહીં
મનને જોનાનું ફરી પણ મન થશે
આત્મ-સ્વામી એટલું દર્શાવે
મુજ અક્ષી કંઈન મક્ષી કંઈન થશે ?
પ્રેમનો પ્રારબ ને નાનું હૃદય,
કેટલા અરમાનનું આમન થશે ?
કષ્પનામા થાય છે સુખ-દુઃખનો બામ,
કેંકે પણ મુજ બામ્યમા નૂતન થશે
મસ્તકે આરી થગાઓ સ્થામ સ્થામ,
પુન મુરા-ગમોનું નયોજન થશે
કપારે થાગે સ્વાદ નપતોને નમીન ?
તેમના કપારે અરે ! દર્શન થશે ?
માર્ગ-સૂચકની ન કર પગલાં 'કહીમ'
વિદ્યથી પથે વધુ સ્થાન થશે
- 'કહીમ' વાકિદી] [ધોરાજી

-[૪]-

જો યુવકના રક્તનું સિયન થશે,
તેજ દિદુસ્તાન નદનન થશે !
થઈ જવા દો નાશ દુન્યાનો બને
નાશમાથી એક નવું મર્જન થશે
વીર કોઈ દિદમા બાકી નથી
શુ પરિવર્તન કે આદોનન થશે ?
લોહી પી લે માનવીનું માનવી,
શુ ખખર એના પરિવર્તન થશે ?

[૬]

આપ સન્ને તો નવું સર્જન થશે
માર દુન્યામા અગ્ન કંઈ થશે
સાક તારે ન્યારે સદચર મન થશે
વિનના દર્પણમા તને દર્શન થશે
દિનની પૂછને જગ સભાનું તુ,
દિન વિના દુન્યામા તુ નિર્ધન થશે
જો થકી બેસો તમે મુજ ચન કને,
હજમા કપારે ફરી મિના થગ !
જોને જગમા તુ ગણે તા ! મગર,
તારા થર્મને તરા એ દુઃખન થશે
શેષ આરો મયદે તો આપના,
અર્જથી ધર સાગીતું પાનન થશે
ના હસો મુજ અશ્રુઓ જોઈ તમે,
રક્ત બીના આપના લોચન થશે
ખેન ના તુ પ્રેમ થેના નુકથી,
પગમા ખેડી મર મા તુજ બધન થશે
આપ મનનું હો વિચારો શુ કરો ?
એ વિચારોમા નરી ઉત્તન મને !
નાત્ર તમને છે યુવાની પગ મગર
ચાર દિનમા નટ એ પૌવન થશે
પુષ્પ ખીને છે ખીની કરમાય પણ,
નાશમાથી એક નવું સર્જન થશે
ધૈર્ય ધર તુ હે અભિનાતા જરા,
હર મુખથી કોઈના ચિ મન થશે
વેણુમા તુજ છે અનન્ય જા, 'દુના'
ખોન પર તાગ દિદા દુરમન ધરો
- 'દુના'] [રાદર

-[૬]-

એ અદલુ થાશે નવું દુન્યા મહો,
અન-મુખપગ નુકથી ચિ મન થશે
જો નિગાને હમીને સન પ્રેમમા,
'નાગમાથી એક નવું સર્જન થશે
જ્યા જાહે કો' ફર્યો છે મુકમા,
છુટવાનું ના કોઈનું મન થશે
દિગ્ગમા આસુ ટપકના જોડને
પાદોમા પણ અનન્ય ઉત્તન થશે

ખેડવાની છે ગઝન બૂમિ હડ, ગુર્જનીમા પણ ગઝન ગુરતન યશે એને લેવા દો અનુભવ ગોદરો, એજ દુર્જન આખરે મન્યન યશે એમ જો પર્ગેજ આરે આવશે, કેવી રીતે આપણ દર્શન યશે ? માગ મર્થા માંદે મિત્રોને 'અમીન' ? માર છવન છવવાનુ મન યશે ! - 'અમીન' આઝાદ] [સુગત]

- [૭] -

પ્રેમગમ ઝરો, અખી વપન યશે ન્યારે ન્યારે પણ હલ્ય મથન યશે ખોન દિનની આખ જોડુ હોય તો, જિન્દગી તુ ! યાગતા દર્શન યશે પ્રેમ ગાજી છેડ દિવના તાન તુ, નિન અતેન દર્દનુ ગુરતન યશે ખીજ પરેસ વાવ તુ ખાતી મહી, 'નારાયણી એક નવુ મર્જન યશે' ધીર ધર દિન ચાર તો બોગી જમગ ! અવનવા પૌષન પર્વિર્નન યશે આખમા નાખીને આખો લેછ લો, દિનની હાવન આપ પર ગેશન યશે કોઇને આપી હલ્ય તો જો 'હડી' એક આઝાદી પ્રણય બધન યશે - 'હડી'] [મદો

- [૮] -

હક મોડુ આપનુ એ મન યશે ? જોડુ મુજથી મર્વર્નન યશે ? નવ હતો વાઙિક કે મુજ ગહમા, ગહનગ મોગેજ ખુદ ગહન યશે આપ આત્મા પ્રેનુ માઝ જ્યુ ! આજ મારી જુપડી પાતન યશે એ મુખીમન ! હદ યહ જાલિમ હવે-કહક વર્નનમા પરિવર્નન યશે ? ખારતી વાતો કરો મૌ ખારથી, ખાર કેર ખારથી પાતન યશે

જિન્દગી ને જિન્દગી મમઝા તમે, જિન્દગીથી જિન્દગી મર્જન યશે "અમે અગતી" શીઢ કમે મૂસા નમી, "વનગતી" મરતે અયમન યશે ભમ થઈને પણ કંડુ હુ ઉત્તનિ, ખાનુ મારી કદી અન્યન યશે જોવા બેપદા ચહે તુ અય "મઝાક" જોઈ લે, આકાશમા દર્શન યશે - 'મઝાક'] [કોઈ

- [૯] -

આખથી જો આખના ખેન યશે, ઊર્મિઓના ઉગ મહી ધકકન યશે નડખી હમો આરમુઓ દિવ તણી, જો ન્યારે મુખ થતી ચિલ્મન યશે હાથ રંગીને મ્યુ મુજ ખૂનથી, આ હવે મુજ રપનુ મોમન યશે માખણી રંગો શુ મારી દુષ ક્યા ? દર્દ-ગમ પૈદા વધુ નતન યશે જિન્દગી જોના બગેમા પર હતી, તી ખમગ કે હાથ, એ દુસ્મન યશે તાજ ! યશે કેમ કરના નાશ તુ ? 'નારાયણી એક નવુ મર્જન યશે' વીનના "અમકાર થી પણ વેગમય, નિશ માટે કોઈ દી છવન યશે - 'અમકાર'] ["આવનગર"

- [૧૦] -

દિવની માથે એક જો તનમન યશે મીઠા મીઠા દર્દનુ ગુરતન યશે આશા તો હા, એ હતી મુજ દિવ મહી એ ખમગ મોતી ફલ દુસ્મન યશે કલ્પના કોને હતી એ પ્રેમમા, કે હલ્ય આશા તણ મદકન યશે તુ વિચારે છે ? હે ! જાલિદ ખી ભણા, સ્વર્ગના તો અમ ધડી દર્શન યશે નર્ક છુ નિલમા ઉમગોને લઈ, બેકસીમાં, કમ પર રદન યશે

દર્દે રેડ થઈ ગયું, માત્ર થયું,
એજ અતે મુજ ગિરન મારન થયે
નાજ પડ તારા ન અશુ માર તુ,
'નાજનાથી એક નવું મર્જન થયે'
ધ્યેય પર માન નહીજ સામિત કદમ
ગળ પહુ મારે કડી દુસ્મન થયે
ક્યાથી ક્યા 'અશરારકે' તુ આયો ગયો,
કોણ નવું ક્યા પળી મદદન થયે ?
-અશરારકે] [વહાતુ

-[૧૧]-

રૂપનુ જ્યારે જગ દશન થયે,
તો પણ્ય આશા-તાણુ મડન થયે
એ ખગર કોને હતી કે છેરે
હમગોનુ મુજ હૃદય મદન થયે
પ્રાણ છે મુજ જોગિયામા જ્યા લગી,
સા લગી હર રમનનું મિચન થયે
પાનખર જોઈ કયે છે જુ'મુયો,
પુષ્પનુ હરાનમા ખડન થયે
હુ નવા નિન ઇન્દિનાગો જોડ છુ,
ભાગ્ય-તારો ક્યારે મુજ મેઝન થયે
આ જગન આ જ્યોમ ને આ જોમ પણુ,
એક દિન મારી તારું મર્જન થયે
ક્યા ખગર 'મુઝતરકે' હતી એ કોઈને,
ભાઈ પણુ ભાઈ તણો દુસ્મન થયે
-મુઝતરકે] [પોનાછ

-[૧૩]-

આપ આગ્યા, માત્ર દિવ ઉપવન થયે
આપ આગ્યા, પાકુ ઉપવન વન થયે
દિનમા જ્યારે પ્રેમના સિચન થયે,
રોજ એમ આસા તણુ મર્જન થયે
આપના તીજે બધે દિનમા ગ્લા,
દિનમા દર્દે-દિન તણુ માધન થયે
યાદની દોનન મરના દિન મહી,
નીર વહેના અપુચ્છો નિર્જન થયે
અશુ-મિન્દુ, દિનનું દર્પણુ, આમ-નાર,
જ્યારે પણુ તૂટી જશે પાન થયે

પ્રેમ મારે રહી જશે અગધરને,
આપના જ્યા રૂપા દર્શન થયે
મૂટ માલી ખારે ગુ'શન થયી,
બાગમા કહ એજ મુજ દુસ્મન થયે
છો બધે જગ-નાજ થાયે અમ ધડી,
'નાજનાથી એક નવું મર્જન થયે'
મોન સાયે થઈ રહી છે મતણા,
'તાજ' તેનું અમ ધડી મિચન થયે
-તાજ] [નહેર

-[૧૨]-

આખડી અશુ થઈ પાવન થયે,
આપના ને કોવનુ પાવન થયે
ખાખ ખાલી થાય છે જ્યા દિવ ખળા !
કોઈની એ આખનું અજન થયે
પાક તારો પ્રેમ હો ને વિશ્વા,
આપ મેરે "રૂપના" દર્શન થયે
પ્રાણ પધારે પ્રાણને કરનો નથી,
પ્રાણ મારે મશુ 'હુ દુસ્મન થયે
રોકોથી ક્યો મિટારી દો મડુ,
નાજનાથી એક નવું મર્જન થયે
દામ મારા હરના બ્યાપર બતી,
જોઈ લેમે દોષ દી મૈશન થન
ચાવ ચાવો જોગખી મયોગ તો,
માળના 'મજબૂર' મો માધન થયે
-મજબૂર] [લેનપુર

-[૧૪]-

મુનમુયેનુ જાનમા ગુજન થયે
ને કડી પુષ્પો તણુ નર્તન થયે
આખથી એ આખ મિચારી જયે,
એથી દિનમા પ્રેમ - મરેન થયે
આમ જાણ જોડીને ચા'વા ન જા,
આજ જીવન - મોતના ખેતન થયે
આપના કા આકતો અચકાવ હો ?
આકતો ખુદ માત્ર આશ્વાસન થયે
શીદ ગબરાયો પ્રપચ - સહાઈ ?
નાજનાથી એક નવું મર્જન થયે

મેળનો છે તમ મને, પણ “અમર”
એના પીરાથી જીવન પાવન થત
-‘અમર’ સાહેરી] [વરોહગ

-[૧૫]-

પ્રેમ મ્હારા રિધમા નેશન થશે
૩૫ જેજે તારૂં તો લોપન થશે
પ્રાણુ મારો મોતરે છે મેળને
નાશમાથી એક નવું મર્જન થશે
સાથ તારો પૂણ્ય હું માગીશ નહીં,
પાપ જે આપ્ત થઈ પાવન થશે
દામ દારી હટ નહીં સમ્રામમા
ધર્મનું તો શૌર્યથી વર્ધન થશે
પા હવે તું લોહી તારા દામને,
પ્રાણુના ભોગે નવું શુદ્ધન થશે
કાળની કાળી કયાઓ સામળી
આપ્તથી ‘શૌકીન’ શક વરન થશે
-‘શૌકીન’] [જોતપુર

કેનરો “દારિદ્ર” પણ દરિત મની,
જ્યારે નિન્ન ઉર-વાદનું વાદન થશે
-દારિદ્ર] [ભાવનગર

-[૧૬]-

આથ કંઈ જે સમે ખડન થશે,
તે દિવસ મામે જ તું સમજન થશે
આદમિયત - નીગમા તું નાહી લે,
ઝિલ્લી એ રીંથી પાવન થશે
પગ્નુ ખો પીરાતું જે યારો વસન
આશિરોથી ધન્ય તુજ જીવન થશે
સરકૃતિ જાહે બમે જગની જા,
નાશમાથી એક નવું મર્જન થશે
જીવતરનું ધર માપ હું આશથી,
જેને આગણુ પ્રેમનું યુગશન થશે
તું બૂની અપકામને ઉપકાર કર,
અર્થ મા જાતનું એ વાદન થશે
-સમક્ષી] [પૂના

મુશાઈરા—

ગુજરાતીની પ્રથમ રાષ્ટ્રઆત કરનાર

મુસ્લિમ-ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાહેરના બંધ કવિ સ મેલનોમાં
વ ચાએલા કાવ્યોનો સ ગ્રહ

કાવ્ય કુજ (પ્રમુખના ભાષણ સહિત)

નામે પ્રગમ થયા છે

દરેક કવિ અને કાવ્ય-પ્રેમીઓ પાસે અકેક પ્રત હોવી જરૂરી છે

પૃષ્ઠ ૧ હું } નથી પૃષ્ઠ ૪-૫ ને આના ૪૮ ખ આ ૧ | ત્રણે પ્રસ્તિકાની કીમત
“ ૨-૩ } “ ૬ “ “ ૪ “ “ ૧ } ૮ ખ સાથે એક
“ ૭-૮ “ “ ૬ “ “ ૨ } ૩ થીઓ ને આના

મનીઓઈરથી ૩ થીઓ એક વસન થના ત્રણે પ્રસ્તિકા જુક ચોરટથી રવાના થશે

ધી રાહેર સ્ટોર્સ : બુકસેલર્સ : ટાવર રોડ, સુરત.

- [૧૭] -

સ્વપ્નના જે આગના મર્જન થયે,
આયુષા મિદ્ધિ તાણા મિચન થયે
પર્ણુદી નિશમ્ તરત પર કદી
પખીઓ કેમ મંદુર ગુજન થયે
આ બચાવનું મ્યામ માઝન મતમા
ચક્રિના ડો' મમે કીડન થયે
જળ સિંહાણા આ નિશાળના હરે
કેકની નૌકા તાણા નર્નન થા
નિયતામા કિદગી ડુખી નન,
દિવ્ય એનુ આત્મનુ વર્નન થન
કોણુ તુજને રોડો ગાના 'શિતામ્' ?
કોઈથી ના કદનુ થન થન
-શિતામ્] [બાનગર

- [૧૮] -

નિગ્રી જે માનુસ તાણી ચિનન થયે
આકિડોનુ ત્યા ને ત્યા મદન થયે
જે કદી કોને - વેનન થન,
એમનુ અધાર મહો એગન થન
અધારીનુ જિનન કેનુ મગ ?
અનથી તો કોક નનુ બધન થન
જે વળી વમ્તી વે મમ્તી બની,
તો પડી આતમ્યનુ ધન થને ?
મનુ મડન થયુ તો નુ થયુ ?
ગૌરતાનુ ના કદી ખડન થને ?
વાળના પરિધા ને નાનુદ આતવી
મર્ગમા મંડી તાણા દર્નન થન
નાચનુ પાન આજ તો એ આઈ હે,
જેને અપોનુ દિન રળન થન
આકરો અબચામકમ કોને-તો,
એમીઓથી ના કદી ચેનન થયે
પૂર્વ ને પશ્ચિમ તણો નમે ન મેમ,
શબુમેળાથી ન કઈ નેગન થને
હાલમા 'હુમત' બને તરી જયે,
નાશવાથી એ નનુ ગર્જી થને
-હુમત ઓઝા] [મજેડી

- [૧૯] -

કાળ માયે હામ્યમય કીડન થયે,
મોત માયે હર્ષમય મિચન થયે
તુ ખડ પ્રમે ધમે ન - હોવાથી,
ત્યા વીવાહકી તાણા દર્નન થયે
બધ કર યા દે મહારી રિથને,
કલા મુડી હે દિવ ? છપા કદન થને ?
કેક છે આ, દર્દથી અમળા નહીં,
છકમા તો આત્મના અર્થન થન
કિદગી તારી પ્રથમ મળગાવ તુ,
તેજ તુજ ઈન્માનિયત મૈગન થયે
વેલુ તાર કુ મીદા 'એકામ' ? તુ,
નાગ મમ તુજ મન તાણા કોનન થયે
એકામ] [બાનગર

- [૨૦] -

તાણી નીકે એ નડાન થયે
કો' તરણુ જુલમુન તાણુ મદન થયે ?
વાહગી મુમર્ગી નરે દટની
તાણી તરપર અચુનુ ર્વન થન ?
વાન 'લીના', વામ લીના' ને તન
'લીના લીના' કોનુ કિપન થયે ?
'લીના' પે, 'લીના' કેળા-નર્ગી,
પદ્મીના આદાનુ ગારન થન
નળા રમે-ગાન કોપન મડ,
નડયા ચેન-હુ નન થન ?
ની ખમર દે એમ લીનાને તર-
કાળ 'લીના' દુખ દર્નન થન
હાય જુલમુનને નરાની' નર્ગમા-
તારી 'લીના' કરી દર્નન થન
શુ થયુ ? કો ખાના નુ ખાન ?
નાતમારી એ નનુ નર્નન થા
કો મગી રથમા કિનારમા ની ને ?
આપુ પહ એ નિર્તન (?) થયે
કુનકુગી' નજુ વગાડે એકથી-
તો પ્રભ-લીના નાક દર્નન થન
-કુનકુગી] [મુગ

- [૨૧] -

જાના નાના પંતુ નિર્મિત થયો
ત્યા ની ઝટિ નતુ મર્જન થયો
એ એક માત્ર મધ્ય મથા થયો
માત્ર તે આપીન માત્ર મન થયો
શુ ખમગ કે પ્રેમમા નિ નમ્મ થયો
કે ના નયતે તાતુ અગ્ન થયો
અને થાઉં હરીકૃષ્ણી નામ
નિર્મિત થી હો જોમનુ વર્જન થો
તુને તેવા ને જગ હો-આરમી
મન મને તુજને તુજ દર્શન થશે
એટલી કૃપાનિધી મરો કૃપા
માર નિમ્મન જોડે હામન થશે
મન - કથાની તુ કથુ સ્ત્રાનના,
હો છ એમા હુ ખનુ મુજ વણુન થશે
હામની તારી મોની થઈ જરા
અશુભીના યશ ને લાચન થશે
નાશના મોનુ દિન ને જાન છે
નાશમાથી એક નતુ મર્જન થમ
નાજ નખગમા અદા ને મનમા
અપનુ એમજ વ્યનિત યોવન થમ
જગ યવસ્થા કાજ મર્જયા હુ ક
માન તુજથી માર નમખડન થશે
વ્યકત હર ન્યાયજતા 'મિસ્મિમ' ન મ
એમ તુ કૃત્ય તુજ દિન થશે
- 'મિસ્મિમ'] [ધાગ]

- [૨૩] -

આખમા એ નના અગ્ન થયો
ત્યા નમ્મ ત્યા નમ્મ દશન થો
હો દિનના જોન ના ત્યા દદ છે
તમના હાથે હુદાદન થો
અશુભોને કા યગે છે હુદ
એ નિના તો માન તુ નિર્જન થો
જયતિની આશ જેનાથી ધરી
રી ખમગ એ હામનુ યોવન થશે
રી ખમગ 'મુરાદ' તાગ હાથથી
નાશુગદીનુ સત પાનન થયો
- 'મુરાદ'] [જાનમગ]

[૨૨] (અ)

જિંગીનુ એ અમત થઈ
તુર અમી ક્રિતે મપાદન થન
યાનના તો કે મદનનાની લીન
એ તાત્ર પ્રેમનુ વાદન થયો
અશુભોનુ આખમી મર્જન થના
હુ ન દિન દૂરી કિપવન થશે
દિને તેની વાલુ સમવણુ થન
આખા હોરાન તને માધન થયો
આના કે 'અમ' માચી હાથ તો
નરુ હો તુર પગ દર્શન થયો
- 'અમ'] [કૃપા]

[૨૨] - (બ)

મોનથી પૈદા ફરી હવન થયો
નાશમાથી એ નતુ મર્જન થો
મન તુજથી નિશ્ચ મવરોમન થો
આમનુ તાગ તને દર્શન થયો
અ તો નાખીને નમ્મ આની ગયા
વૃદ્ધા ને નતુ યોવન થયો
અ માર દિનની વધા તો નેધને
તમ મારાનુ તને પણુ મન થયો
નિત થઈ ખાતે મુજને છે કમો
તુ થમ તેઓ અમગ દુમન થા
માર રોજ હમ જર 'મજ્જમ' ન
અપના પણુ આપના દર્શને થરા
- 'મજ્જમ' જેતપુરી] [નમ્મ]

- [૨૪] -

આશ છે તો જાનમા વધન થયો
ન નિગળામા નિમોગ જાવન થયો
અપ હાથ મારે દુરો વ્યર્થ છે
અપનુ પગ એ દિન ખડન થયો
તિનાન રો તુ કુલાનની
તમ ને મતોર નપાન થયો
મોન આપીને દોષે મદે
નાશમાથી એક નતુ સર્જન થના
હાથ 'મુજ્જમ' એસ ના લખજે ધરી
જોતલી કર્તવ્યથી જોશન થયો
- 'મુજ્જમ'] [જેતપુરી]

- [૨૫] -

જુ'મના નિત નિત નવા ગોપન થયો,
 ૨૫-મંત્રિય જે દિને ધૌન થયો
 રે, હલ્ય-આજ્ઞાત્ય દેતા એમને,
 રી ખમર કે આપ્ત નામન થયો
 દોષ્ટ, દુષ્મન મૌ મિત્રગે પાપ મુજ,
 ૩૬ મારી તો પતિન પાતન થયો
 એ રિનાગક ! એત પ્રત્યાસાનથી
 નારામાયી એ નુ મનન થયો
 માનની છે લાનયુ, મુખ 'ન
 તુય તે એ કાળ' શ મુખ થયો
 આ કપાળો દેહ છે એ કુપ પગ,
 ૪૭ કુડના એનુ રિમર્શન થયો
 ગતથી ગમીન અતઃ-આચાર,
 એમનુ જે દિન મહા આન થયો
 -અનામી] [ભારત]

- [૨૬] -

આમની છે આપના રાકા મને
 કોઈ રાખે નિજતણો દુષ્મન થયો
 થાગે જે પીક તારી રીગતા
 મડોનુ તો નિરાખ ખડન થયો
 આપ્તઓ ઉચ્ચ પાત્રી ડગી
 ગભ જાણે કયાં વગ પાતન થયો
 ગમ એક પાથગીને વૈભવો,
 એનુ એયાગ જે બધન થયો !
 -એયાગ] [નેતપુ-
 - [૨૭] -
 -પને મનુષ્યના દર્શન થયો,
 ૨૫ પથ એ પ્રેમથી પાતન થયો
 આપની મર્તિતો દિલમા પાસ છે,
 નિય ન તોડો આપનુ ખડન થયો
 આગ કોળેય એરી કયા હતી
 માથમા 'મુન્શી'ના શુભ વર્તન થન
 -મુન્શી] [કમો-

[૨૮]

અપના ત્યા આપના દનન થયો
 પ્રેમના મારી ત્યા બધન થયો
 મારી નનને કોઈ જાડો નહીં
 દિન માતા દાયે કરાવન થયો
 પ્રેમ તોડો જગમા ત્યાં ધર્મ જગે
 ત્યાં મન્ય નાન આ જન થયો
 ખાન ધર્મ પડુ આગિડાનનો
 એ તમાન દાનનુ મનન થયો
 નર્મમા ગણો તમે કે સ્વર્ગમા
 આનનનેનુ મમેન થયો
 નાન દીન્ય થાય કે મિત્રન બન
 મેખનના વગ નુ લડા થયો
 આપડા જગમા ત્યાં કે નાપડી
 નુ દવે આમી' પરિવર્તન થયો !

'આમી']

[મુન

-કુર્બાનીની ભાવના ! ? !

‘ જેમ નાથ મળાને લીલામ લી નથા ’ તેમ મુનવમાનોનાથી ખનીરી કુર્બાનીની ભાવના
 ૧૨ થી બીજી જોવાની જોવાની આસાની તૈયારી આપે રહી ગઈ. ‘ ખુલા નાથ પંચુરને કુસાન
 મનાવી જાન તો ’ ગિના આજે તો ખુલા નાથ જુની મમ્મો ખાત્ર ધનીઆના દર મારામા
 આદ કે રિધરામોની થાપમ આંધારસાગ આપ છે. ’

નન્યતા સાથે પ મરી જિજ્ઞાસ મનવમાનો આજે મ ના તુમકાથીજ બરનાગર તરી
 જા , મરીમ પાગોની બખરી મરીયા પ સાને મરી જાય તેની અમીર પાકોશીને પડી રહી ।
 નાથ બીજી દુનની તો મેરી રનુ છે અગા નાથાનુ દયાએ પળુ ત્રિજતાના હજમનાથી
 રૂડો લીસા છે । પાગોની ધર્મ, બાઈ તરીકેની દુનર જોડે સુરતન જુની સાન થ ગઈ ।
 મનવમાન નાથ મનવમાન મરી દિગ્ગે દતો તે વખાનો મયો આજે તો જાવેને જો એને
 જોને મેરે આપજો નુ ર ની બારના કેળસાની ગાડ ૭

નાજે તકરીર-અસામ અમમ ’ ના મનનેદી બાગે તો આજેય ગાજે ૬ પા ।
 ૧ ના તેમા મન મિનલા કથુ । દસારાની તામન ક ન રે ખેગર દુખાડવાની નમિ કે ’

‘ ત્ય એ ૥ ૥ મ ના ૥
 આલીપનથી રીકામ્ય થએના
 મગા મુખ । નેકરને મનન
 દરી નુ છે ’ મરના નાગી
 બોના દાગીયા જીન પડ દેતા
 નરી બૂખના દુપા ધુન ના
 કે ’ મ મી કમાની રતો અન
 બનાએ એમન મ્યાપના નાખ્યા
 નથી । થોડા સાથા ન ।
 પચારો અન મ’ ના વિચ
 આગ કિજીયાન રગ બન
 મોગી મોગી સાતો તો રાય
 પપા એ ઉપ રી મુર દેખાના

નાથ

વિદ્યા પળુ અદ થી નાર થ ।
 રાય છા મેમની દમ દીના
 લાગા લાગા બાપો કમાન
 જમાનરી લીડરો લાગા પીથી
 માવ રો । હાય છે એ કુજળા
 લીડરોને તો પોનાની ખુ નીની
 પડી છે મેરી નેકરી મેમની
 તો મારને ચિતાર નથી ।
 મીપી મીપીને બારુ મના
 મે આજેસાતો પોનાની આ
 સની દમરી મખરા મગ
 કપીને મ ને પેરેના જાય છે,
 કામની મેરા કરાસી એમને

પડી નથી એમના અપ-દુ-ગે ના પાટન અને નુકી ૧૦ ચોનાની કે દાગરુ થવી મે સની
 નેકર એમના તનની રોના વસાર કે પાડ એમના હોયો મેમની નસમગરીથી માવ મેન છે
 દખાડસા જુના ને ચારસા જુદા રેસા લાથી જા જેવા લીડનરી ખુલા આપજોને બચાવે
 ગિના ગગા ખામેરીયામા પડેની, રિસાજના ખુલા રમમા દમે રી, આપા રી મરીમ જમાનને
 ગા નાથ આજે નાઈ નથી, નાથા દુનમા આમળ દેખાતા મુનવમાનો મામાદક ક્ષેત્રમા
 નાથ આમળ પડતા નથી । મુનવમાનો પોનાની અબજુનાની, કુડન ખર્ચાની ઉડક રીની
 રિસાનેતી કુર્બાની આપના ક્યારે નાખજો ક લોમની અને મોદિની કુર્બાની એજ માથી કુર્બાની કે

દક્ષગત ઇશ્વારીય (અર્થ) અને દક્ષગત મુહુર્તમદ (મિલન) મા શુક્ર છે. દક્ષગત ઇશ્વારીય (અર્થ) ભેદ પુત્રોના ક્રમતા નથી અને ૬૦ મુહુર્તમદ (અન) એ બેઠેને જાહેર કરે છે એવોના-એ અને પંચમગેશમા કરે છે એવી-૪ રીતે અને પંચમગેશમા લખતે જિગેશમા પણ છે ૬૦ ઇશ્વારીય (અર્થ) તે શલાહતની એક આગ્રહ અને ઇગિદો છે, પણ ૬૦ મુહુર્ત (ની) ઇગિદો અને આગ્રહની તખ્તખી છે

૬૦ હિમ્મતિ (અર્થ) એ જ્યાં યસની હિંમત ગાંધી પણ આપની યસારી નમનમાં એ મગતો મળ્યો, અને આપને યસારી લેવામાં આવ્યા અને એજ હિમ્મતને મચાવવા માટે ૬૦ હુસૈન (ગદી) એ જ્યાંની આપી એટલે જે હિમ્મતને માટે ૬૦ હાસીદીમ (અર્થ) ના વળતે નિમગ્ન થયાની લેવામાં આવ્યા હતા તેજ હિમ્મતના બધાને માટે ૬૦ મદમદ (મન) ના મનન કેવુ ગીયુ કર્યો. થયુ

૬૦ હમિનાઈન (અંનં) નિહાદા ઇરાના અગીયાની ઇગી નના એ માટે માગી - થા
અને ૬ હમન (ગદી) એ અનુમા ખીને પુષ મતી મંદાનમા આપ્યા - મારે જલે
જુટી થીધું, તોડીને ઇગી નામ્ય

કચ્છના એક ગામેના સમયેડા (ચુલ્લા) ૬૬૦ ગ્રમનાથના
(અંશ) નો કાપીનીતો પેરા આ સમયનાં એક નમુનો
(જિ) કે અતો ૫૦ ગ્રમના (ગા)ની નકાલ (ગા)ની
આ સમયનાં ઉદાહરણ, અંશ ૬૦ ગ્રમના ૧ (ગા)ની
ની કેની ૬૬૦ગો કે તો પાછો જાવ ૬

ગુજરાત સરકાર
 ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમી
 ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમી
 ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમી

૬૫૧ અમરનાથોએ પાચ મુદન ૧૫૫ જો.એ - ૬૦
 કમિયાતે (અમર) ને કુમાતીની આનુ મળી ૨૫ -
 ૫૩૧ ૬૦ કુમે (અમર) ને મા ૫ અમરના જો.પર
 ૫૩૧ થાતી ૬૨૫ મળે

તને

હું

વેચાયો

તને હું વેચાયો, નથીજ કશું કહેવું વધુ તને,
ખરીદી લેવાનું ગજુય નથી મારૂં ગરીબનું
તને વેચાવું એ પણ નથીજ સામાન્ય કશની,
ખરીદી લેવાની રહીજ પછી કયા વાત સજની ?
હાથ અધારાનો મરમ મર જે હોય કવિનો,
પ્રકાશથી હું તો ચહું છું જરૂં અધાર ગલીએ
પ્રકાશે જે હૈયું મૃદુ કઠણ નિખાણ દિસતું,
તિમિરે એમાથી અમીઝરણ લાગે પ્રગટવું
હું તો સાદી વાતો સમજું નથી ઈન્દ્રાણી સરખી,
તું, કે હું ના પેલા સરપતિ સમે રવામી કુટડો
ગમી આપે એથી અધિક ગમી હુઆ હુઆને,
ગણે એને પ્રીતિ, તરત-બૂખ કે તુચ્છ મનસા
મળે છે ત્યાં, કેરી પરમપદ વાણુ પરખને,
પછી તો વેચાવું સહજ બન્યું છે સો મનખને

—ઈન્દુલાલ ગાંધી

આખા કાન્યનો મુખ્ય પ્લન ગ્રંથિયને સંભાળવાનો છે એમા નેટલી
વિવશતા છે-રૂપક વિવશતા-એથીયે અલગ તત્વ તો બનેલી અસપરસની મૃદુ
પ્રેમભક્તિ છે અધારામાથી પ્રકાશમા જવાની વાત તો ખૂબ ચર્ચાઈ-ચર ઈ ગયેલી
છે પણ પ્રેમ તો દરેકા અધારામાજ કશું અદ્યુત શોધે છેને ? આપણે અસપરસ
પરસ એટલા બધા રૂપાળા-ઈન્દ્ર-ઈન્દ્રાણી સરખા-ન દોઈએ તેથી શું ? આપણને
જે અમ્યુ તેજ અને ત્યાજ આપણે મોક્ષ, એટલે સાચી કેરી-પ્રેમ કે પછી વનનની-
એવી વિવશતામાથી, એક દિલીમાથીજ નીકળે છે પરમપરના વાણુએ પણ
આનાથી મોક્ષ મારે અધિક શું હમ્મે છે ? એટલે વારામા લયલીન ધવાની, ને
વેચાઈ જવાની અશીષા નેનામા ન દોષ તેની પ્રેમભાવના બૂઝી, તપમયી બૂઝી

મને તે—

મને તે ફૂલ લીધું, ફૂલની ખુશબૂ મળી રીધી,
કરામત પ્યારની કે કે' અનોખી તે મલી લીધી,
અને છેલ્લે જુટાવી ફૂલ મારા હાથથી લીધું,
જુટાવી માત્ર ના થયો, અરે તે' ફૂલને વીંધ્યું,
અને હર પાદડીએ તેહની તાડ્યું જુટી કીધું

હવે હા, એકલી ખુશબૂ મને તું આપવા આવે,
મનાવા કે' કસબ આવે,

પરતુ ફૂલ વિણ ખુશબૂ

હવે સુઝને મળી તો શું ?
અમર બે તા મળી તો શું ?

દીદારે રસૂલ (સપ્ત)

[સર્વ દેક સપાડને રાધિન છે]

મજબુર નમાઝ મનાતુલ્લખીદની નમાઝ જેમજ પચાસા આવે છે પણ એમા તખીદી મુન્દાન ત્યાદે નવદન્દો નિત્યાદે ને બે નીચે લખેલા (અગર જે ખુલી ફેમ અગર જે યાદ હાય તે) દર શરીફ તખીદની ગણુની પચાસા આવે છે ઘણા ખુશુર્માને દીન પણ આ નમાઝ પચાસ દવા

(૧) અન્નાહુમ્મા મદ્દે અલા સય્દે દેના મોહમદે ઈન્તખીયીય ઉમ્મીયે

(૨) અદ્દવાુમ્મા સદ્દે અલા અદ્દે દેના મોહમદે અન્નાહુમ્મા વ ખીયેરા વ રસૂલેકન તખીયીય ઉમ્મીયે વ આવેહી વ ખાન વ સ વેમ

(૩) અદ્દવ હુમ્મા મદ્દે અલા મોહમદે વ અના આવે મોહમદે વ ખાદેક વ સ વેમ

‘સલાતુલ હાજત’

આ નમાઝ દર દાજન પૂરી થયા અ ઈર મિકત ૭ અને વણા ખુશુર્માને દીને (૭અ) પરી ૯ અને પચાસ માટે બનામત પરી છે

મા નમાઝ પણ મજબુર મનાતુલ્લખીદ અને મનાતુસ્મવાન જેમજ પચાસા આવે છે અને એમા તખીદ અને દર શરીફને મને નીચે લખ્યામાથી નવ પછુ એ તખીદની ગણુની પ્રમાણે પચાસા આવે છે—

(૧) હરથીયલાહો લાઈનાહા ઈવા લેવા અંવયહે તાક્કવતો વ હોવા રખુવ આર્ગલ અઝીમ

(૨) હરથો-નવાહો વ નેઅમલ વધીલો

(૩) હરમોનવાહો વ નેઅમલ વધીલો નેઅમલ મોવાવ નેઅમલ નસીગે

ને ઈલ રીતની હાજત ન હોય અને ખાસેમન રિવાઝ મજબુર ત્રણે નમાઝો એ દરો મેં પરી એક એમ પચાસા આવે તે ખુલાસા પ નાગી દરે મીને દને નામરી ઈ અ મદ્દ મને એ કપાત રીતી અને કાય ને આપમે જે સામન પ નાગ પોત ના ને અનુમતી રાશી લખવામા નાઝ જાન થા જાન આ નુવા ઈન્તને ખાત તમ મેમ વપરોમ મર જેથી કામી મકાય મેમ નરી

મજબુર નમાઝ પરી ત્યા પરી અમ ૧૧ વખત દરદ શરીફ પરી નીચે નમેન દુઆ એક વખત પરી જે કઇ હાજત વગેરે હાય તે ખુલાસા પાને માગી અને તે પરી કે જે ૧૧ વખત પાતુ દરદ શરીફ પચુ જે કઇ હાજત વગેરે દરો તે ખુલાસા મજબુર પરી મરને—

અન્નાહુમ્મા ઈની અસ્અલોકા બેરિમેકા બિસ્મિલાહ હિરહુમાનિરહી મિતવઝી લાઈલાહા ઈલા હોવલ હરુથુવ કેયૂમ લા તા ખાઓહુ મેનતૂવ વવા નોમલ્લહી મલાઅત અઝમ તહુ રમમા વાતે વલ અદ્દિલ્લહી અતા લાહુવ વે તૂકો વ ખાશઅતિતહુમ અન્નાતો વ

વળ-લતિલ નોડુઓ ધિન ખડ્યતેહી
અતોસહી અલા મોહ મહીન સહુલાહો
અલેહે વ મહલેમ વ અતાઅતેની હાજતી

અગર કેમ જોઈતો વખત હોય અથવા
કહ મુસીમન આતી પડે ત્યાં પ્રથમ ૧૧
વખત દર શરીફ પદી નીચે લખેન દુઆ
એક વખત પદી દુઆ માગી અને છત્રે ૧૧
વખત દર શરીફ પદતુ આ દુઆથી જે કઈ
હાજત પગેરે હશે તે પણ માગવાની ઈચ્છા
પુરાપાક પૂરી કરશે —

અલ્લાહુમા બેખેશુર્ફલ રહે એ ઇન્દ-
સ્સોનુદે લકા યા એયેહી બેગેરે બેહુદીવ
વ બેકા યા અલ્લાહો યા જમીલો ફલા
શૈઆ એદાનીકા કીમલીલિક એહુદે વ
બેકુમીશ્ચેકલ મોકલલે બેનુએ એલા
અગેકલ અબીમિલ મઅહે વ બેમાકાના
તલતા અશૈકા હક્કત રહલા અતખ
લોકરસમાવાતે વ સૌનિનકે લકા ઇન
કુન્તા મિસ્લા માલમ તજન કર્તો એલા-
હન એરેકતા બિન્તૌહીદે ફજઅલની
મિનલ મોહિબની
નલ મબૂનીનલ
મોકરૌનીનલ આ-
ગેકીના લકા યા
અલ્લાહો, યા અ-
લ્લાહો, યા અ-
લ્લાહો, યા અ-
લ્લાહો, યા અ-
લ્લાહો, યા અ-
લ્લાહો, યા અલ્લા-
હો, યા અલ્લાહો, યા અલ્લાહો

સુધારો

‘કાપા’ મામ નવેમ્બર ૧૯૪૩ના પૃષ્ઠ
૧૦૨ માં નંબર ૮૦ માં જે દર શરીફ છે
તેમાં નીચે મુજબ સુધારો કરી લેશો —

- (૧) ઝીવત ને બદલે ‘હુર્મીયતેહી’
- (૨) કમા મનતા ને બદલે ‘કમા મલ્લેતા’
- (૩) હમીદન ને બદલે ‘હમીદુમ’

હુમ્મરહુમ ઉમ્મતા મોહ મહીન” પછો
મ્હેરો તો પુરાપાક તેનું નામ અમદાવાદમાં
લખતે એટલે અમદાવાદને જન્મે તેને આપશે

આગે તમે માહો કે પુરાપાક હલ ખીમરી
કે જેના મૌથી દલપટી માલખણની ખીમરી છે
તો તમોને જોઈએ કે કસરતથી —લાહોલા
વલા કુવતા ઇલ્લા બિલ્લાહિલ અલી-
ચીલ અલીમ પદવા કરો મજકુ મિતાવ
એના અનેક ફાયદાઓ હદીમ રજીકમા છે
તેમજ જુઝુમોને હીન પણ ફગમી ગયા કે

મને તેની મખત હાજત, મુબીખત, વગેરે
આતી પડે લાગે મગિનદમા જઈએ કાન નહિલ
પદી તેમો મવામ હુમ્મર (નલ) ને અખી દર્દી
નીચે લખેલ દુઆ પઠવા પઠેલા ૧૧ વખત
દર મરીફ પદી એક વખત દુઆ પઠી, જે
ઈ હાજત, મુબીખત વગેરે હોય તેની પુરા-
પાકથી માગણી કરી અને પાકુ ૧૧ વખત
દર શરીફ પદતુ ઈચ્છા માલ જમી કામ મલ
જશે કામ પૂર યાવ ત્યાં સુધી દરગજ પઠતુ
જોઈએ પોતાના મકાનમાં પણ પદી શકાય છે,
પણ જમ્યાની પાળતો આમ ખ્યાલ નાખતો
જોઈએ તેમજ નહીં કરેન વખતે પઠતુ જોઈએ —

અલ્લાહુમા ઇન્ની
અઅલોકા વ તવ-
જમહો એલેકા એત-
બીયેકા મોહ મહીન
મહલવાહો અલેહે
વ અલેહી વ અલ્લા-
હોહી વ અલ્લાહા
નખીચી હુમ્મતા યા

દરમત મઅકક કર્ખી (રિયા) થી નિાવન
કે કે ને કાઈ દરગજ કમતથી અમલ્લા-

મોહ મહીન ઇન્ની અતવજમહો બેકા
એલા રખેકા લેલકલા હાજતી અલ્લા-
હુમા ફરફઅહલી (ખાહી)

“નઝમે કુર્આન”

(‘અલિફ—લામ—મીમ’ કા ચોથા કુશ)

بسم الله الرحمن الرحيم
سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ

કહા જબ તેને ખબર મારે દુન્યાકે ફરિસ્તોકો,
તન-તુન્જા મસ્તોકા મુકદ્દરકે નિસ્તોકો
બનાવેવાના ' દુન્યામે અપના જનશી કાઈ,
બના કયુ કુ રહે એમ ઉમ તક ખિન્ન શુઆ કાઈ
ફરિસ્તોને કહા કયા તુ બનાએગા જમીમે વોહ,
ફસાદો ખૂન રખેગા જો આઈને મુર્બીમે વોહ
હમી કયા કમ હું જો હુ વખત દમ લેગી બગે હું,
તેરી તદબીદ એર તસ્લીહ એર તકદીસ કને હું
કહા અનાદને મુનકર મે સમ મફદમ હું મુઝકો,
તુમ્હે જો કુલ નહીં માનુમ વોહ માનુમ હું મુઝકો
મિખાએ હઝને આત્મકો નમ એર નામકી ખાને,
કે જિન ખાલોસે જાદિદ હો મઈ હર કામકી ખાતે
ફિર આત્મને ફરિસ્તોકો મુનાકર નામ યૂ પૂઝ,
અગર સન્ને હોતો સમજાઓ ઉન નામોમ કુલ મનગા
કહા સગને કે તુ હું પાપ, હમ લા-ઈમિ હું લેકિન,
જો કુલ તુને સિખા રખ્યા હૈ દમકો હૈ વગી મુઝિન
ખેનાશક હિકમતોમ જનનેવાના તુહી તો હું
હમારે હિમકો પદેચાનેવાના તુહી તો હું
કહા આત્મસે ઉન નામો । તુન ઉનપર અયા કરદો,
તુમ અપને હિમકી દૌવતકા કુલ કુલ નઝદ કરદો
જબ આત્મને ઉન્હી નામોકો ઉનપર કર દિયા જાદિ ,
જો થા ખાતિનકે પરદોમે વોહ આખિન હો મયા જાદિ
કહા કયુ મે ન કહેતા થા ખેનાશક જનના ' મે
જમીનિ આસમાક જમકો પેદચાનના હું મે
ઉસે બી જનના હું જિરકો મિન એલાન રખને હો,
ઉસે બી જનતા હું મિન મિનખીનમાન રખતે હો

કરો આમકે મજદા જમ ફરિતોસે કહા હમને,
 મિયા મજદા મગર મુઝતર મિયા હુખીમકો ગમને
 દિયા હન્દાઝ ફિર હમને તકબ્બુર બી કિયા આખિર,
 હુવા વોહ કાફિરમે તુકસે માગ ગયા આખિર
 કહા હમને કે અથ આદમ ગેહો જન્મતકી બન્તીમે,
 તુમ ઔઝીરી તુમહાકી દોનો હમ રેહમતગી બન્તીમે
 ને તુમ આહો ખુશીમ દોનો મિનકર ખાઓ જન્મતમે,
 તુમહે મિન જાઓગા નમ કશ હમાકી કત્રે મોહબતસે
 ન તા ॥ હમ દુખને ખામકે નહીકે બૂલેમે,
 અથે ન નહી આતા ખતે બારીકે જૂલેમે
 વગર ॥ જાલિમેમે હોકે નહ જાઓને તુમ દોનો,
 ખતા હમમે હમાકી કયા હૈ મદ જાઓમે તુમ દોનો
 મગર મિ બી હન્દી દોનોમે નીતાને દિયા પો જુલ
 યે નનસાઈ ક્રેખી આનમે વાકિફ ન યે મિદકુલ
 નિકાયા ખુદમે નિન્ને યે દોનો રેહતે બન્ને યે,
 જહા ઈનાનકે વેદમે સુખાક બદ રસ્તે યે
 કહા હમનેકે કિતરે તુમ-ક તુમ આપમમે દુરમન દો,
 જર્મી પર દેહરે હપ હદ તકકે એક વખતે મોઅયન દો
 તમ આદમ અપને મમે અદ ખાતે સીખકર આપે,
 ખુદને તૌબા કી મજૂર તો મિગરે મવર આપે
 કે તા તન્વાળા નિન્કી જાનમે ધાને રહીમી હૈ,
 કે નિમ માને રહીમીમે મજનગી આલ ખીમી હૈ
 કહા હમને કે હનરે મમ જર્મીમે હન મહનોમે,
 કે નમે સુગને જાતે હ પન્કિદે આશિવાનોમે
 જર્મી સાતામે જમ મેગી દિગયત તુમકો નિય જાપે,
 ફિર હમ મેગી દિગયતકા તતમ્બો-કોઈ કર પાપે
 ન હનરો ખીફ દોના હ ન વોહ મમગીન દોતે હૈ,
 કે નિન્કો દીન મીન જાઓ ન વોહ બેદીન દોતે હૈ
 વોહ ને કાફિર દુએ યોગ જૂટ આગી આપને જર્મી,
 અન્ન જૂલેમે જૂલેમે બી યે ખાતે નહી માની
 યેહી દોઝખકે ખાશિન્દે હમેગા નિમમે રેહના હૈ
 નિન્કે દુ ખ હૈ મેહના હૈ નિન્કે દુ ખ હૈ મેહના હૈ
 (સર્વ દર "મજાહ"ને રવ ધિન ૭) (ચોથા રૂબ ખતમ)

- જુલ=રૂબ
- તન્વાળા=તૌબા કનલ કરનેવ તા
- તતમ્બો=તામેની કનના

હજીરીનાં

સર્વે મુરિલમ ત્રિદશીને

ઈદ-મુબારક

હજીરીના ઠંડા પીણા

— એટલે —

અંતરનો આરામ

હજીરીનું તદ્દન નવું રીક

“ સોસીયો ”

(નોન આલકોહોનીક—ટુંટવાઈન રીક)

તાકત, તાઝગી અને સ્ફુર્તિ આપનાર હોઈ

દરેકને પીવા અમારી ખાસ

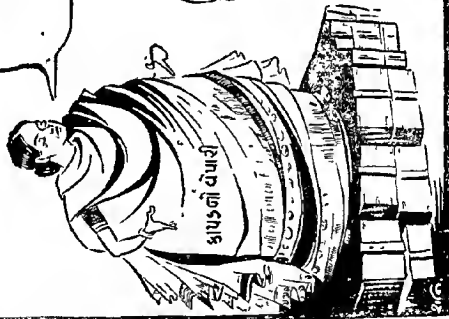
સલામણુ છે

હજીરી એન્ડ સન્સ

સલાબતપુરા રોડ,

મુરત. SURAT.

જેઓ, જેઓ, ભાગ નીર જેઓ,
હે નસલાઓ! હું કોપલી રૂપે
તમને વચ્ચેકરજી કરવા વિનવું છું

બંગાળનું અનાજ

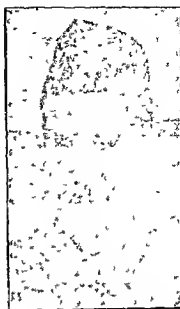
સંકટ

બંગાળ એ હિંદનો મોટો વસ્તીવાળા પ્રાંત ગણાય છે એનું ક્ષેત્રફળ ૮૪૦૯૨ ચો માઈલનું છે એની વચ્ચે ૭ કરોડ માણસોની કે બંગાળના ઉપમાગર ઉપર એ આંચો છે આમા કુચમીહારના અને બીજા દેસી ગન્નોના વિસ્તાર પૃથક ચો માઈલનો છે બંગાળનો પ્રદેશ ગંગા અને કલ્કતુયાના કાંપનો બન્યો છે એ પ્રદેશમા આ બન્ને નદીઓ જિભાનયવી થાય લાગીને ફવેરે કે, બંગાળમા નદીઓ કારા જગ વ્યવહાર મોટા પ્રમાણમા થાય છે આ પ્રદેશમા પુષ્કળ પ્રમાણમા વચ્ચાદ વચ્ચે છે, બંગાળ મહેજ ગરમ પ્રદેશ છે પણ કળકુષ ધણો આ પ્રદેશ હિંદમા બહુ અમલનો ભાગ કે બંગાળનું મોઝું મેદાન નદી નાળાઓથી ભરપુર છે સહેરો ગામડાઓ પથુ પુર્ણ છે વસ્તી ધીચ છે ખુબ વધે કે આ વચ્ચે બંગાળમા સર્વજન લુખમરો છે

વસ્તી-બંગાળની રસ્તી ખુબ ગરીબ કે વિવેશી માન અને બુદ્ધિવાન કે બંગાળમા ૭ કરોડ માણસો વચ્ચે છે તેના પર દેકા મમલ વાલ, ૪ લાખ બુરિંગો અને ૪૭૮૪ હિન્દીઓ બંગાળની રસ્તી વડાચ- ગણાની નાંખી એનો મુખ્ય ખોગક ચોખા કે ધનસાન વર્ષે માન્યા આવ કે ધનસાન વર્ષેના મુખ્ય નમી હાલે કે એઓ ગાદમિ- નવી મોટાનું સુન્ત ઉવત માલે છે

બંગાળમા વડુ બહુર મોડા ખાદે છે એટલે ઘડનો ઉપયોગ મોટો કે મગાળમા

કુળગમી ધનમની નપર

બહુ ધીચ વચ્ચી કે દર ચો માઈલે ૨૫ માણસ વચ્ચે છે બંગાળની વચ્ચી ખુબ રીકિ થાય છે દર એક રાઈ ત્યા દગ લાખ માણસો પધે છે આથી મગાળની ફળકુષ જમીન આરડી મોટી પ્રજાને લવિધ્યમા કેમ નબારી રાગે એ મોટો પ્રશ્ન મમાળ પામે છે મગાળમા નીચી જમીનના પાણી ભરાઈ મેન-સોનના જગનો બન્યા કે એમા રસ્તી બહુજ થોડી છે સારો અને મગરો મુદ્દ વનમા વસાને મહે કે મુદ્દ વનમા પાણીના ખાળોચીઆ ભર્યા મહે છે આથી મગાળમા મેદેરીઓ તાર થઈ મહે કે વચ્ચે લાખોનો ભોગ વે કે

ભાષા-માહિત્ય મગાળી ભાષા એ મમ કૂતની અને પ્રાટની પુત્રી છે એ ભાષા ખુબ ખેડાયેલી છે મોઝવે નકુર કે એનું માદિય રિગમ કે મગાળમા મદાન લેખડો થન ગયા કે બંગાળી ભાષા હિંદનાની મોથી વધારે ખેડાયેલી ભાષા છે બંગાળી પ્રન્ત ચિતરગા, નગીત, નાટ્ય એવેમા ખુબ કુગળ કે, પન્દુ

કેંગેલીઓની જાળ નેરી બાપી મનનન હજી
પણ ત્યાં થાય કે નખતી નુકીઓ ધાતુના
વામણો માગીના રામણો પણ મોં કે

આખા પ્રાનના હાથ વણાઈની રાખો ગાળા
તમ કંઈ કે રામણો મનારકનો કિયોન બ
ગાળના નાપી પોં થાન છે સમના અડ
હોગ પણ મિત્ર મિત્ર અને હ ગાળીનુ પ્રમ,
તેનુ ઓ નમ પાટ મો ન મની નમીઓ
વગેરે અને કિયોના મનામના થાને હ

સ્ત્રીઓ - ગાળાની સ્ત્રીઓ ધન પ્રમ
કન્યાવાળી, અને મલતીની છે એમાં મિત્ર
મિત્ર બહેની છે મિત્રની નામ તો ન મિત્ર
નમ્યાન સ્ત્રીઓ બગાળના થાને હ બગ
સ્ત્રીઓ પ દો પાતે કે

ઉપરનો - ગાળાના જુદા (નખ)નો કિયોગ
મુનુ હ એની ૧૦૦ મીના બગાળના હ
એમાં નકુ લાખ મનુગા તમ હ છે મીને
કિયોન બનમાનો કે હ મીન પગની પણ

છે આદતી પણ બગાળમાવી મિત્ર થાય
કે ઉગો પણ બગ મોં નાં પૂગેલીયો
માનસાકીઓ અને મુત્રાની મોના દાયમા છે
મગાળી જમીનમો પેગાલ છે પણ માકમિ
નથી વેપાર પણ હશે ખરો પગેલીઓના
હાથમા છે

મુખ્ય ગાળો - નમતા એ નખત આખા
હિદુ ગમ્યાનીનુ ગરુ હુ એની વમી
૨૦ નાખ મનુષ્યો લખતી છે નમતા મુદ
સેન હ મોગ નમતાઓ અને મહેનો જેવા
મનો ધમને કે મોટુ બહુ અને મોગ
પ્રમાણના વહાણુનુ અહીં આવે કે વેપાર
પણ મોગ કે મનમા નાનુ ગણ અને આ
એ મુખ્ય વેપારો કે મીન ગરેરો હામ
મીનાનુ ગમ્યાન મર્મિદામદ વગેરે છે
માઝ હ કેમ બગાળી એ જ ભાસ, નીપી
આને મનુનિ ધમને કે બગાળીઓ લગમક
પ્રદીનના તથી મપૂર્ણ

‘મૂર્ખતા મારી’

મદખંત એમની શુ ધર્મ ! હારો ધર્મ ખતા મારી ! !
અને દિવ એમને દીધુ, ખરેખર મૂર્ખતા મારી ! !
કર કિયાદ કેને ? એજ જાનિમ ન્યા બની બેડા ! !
ન્દમ સજ ને તથી ખાત, એને ફુદા મારી ! !
ઢોઈની યાદ પણ સર, જેન પણ લેવા નથી દેતી ! !
હુ કેને ? પ્રણય બદલે ગળે મુજને સજા મારી ! !
મને મનુર, મારી હાર છે, કયા ના કહુ છ હુ ?
જક્ષો એમની છતી, ને હારી છે વજા મારી ! !
એ મારી મૂર્ખા નમને, કે માઝ બોળપણ સમને,
કે એવાને કહી નાખી, બધી છવન કયા મારી ! !
હવે પતાઉ છુ ‘ઉત્તમ’, કમીને ખ્યાર સગ દિલથી,
હરક હુકા હે છે એ, હમેશા ઇતેન મારી ! !

‘ઉત્તમ’

નારોએ કુખાનુ છે,
ચુકાન્યો વેચાય છે,
પીવતો પીસાર્ધ રહ્યા ર,
તેમ છતા જગતનુ વહે—

આલ્યાજ કરે છે

તેણે એક મંનિકને પૂછ્યું આ યુધ્ધ શા માટે ? કયા હેતુભર ? પુત્રી પ્રગમ ! મૈનિકે જરાય વાલ્યો હું કઈજ જાણતો નથી અને જાણીને જ પણ શું ? લડતુ એ મારો ના સાય હું મૈનિક હું મહેને પગાર મળે છે પ્રાણને હથેલીમા લાગે ફર જુ મહાગ કહે બનુ પોરણ અમાને નિર્મલ એ કમાલીમા થીજ થાય કે હેતુઓથી અને શુ લાગેજાગે ? શિયા મહેને ખરીદી રહે કે થોડા મિત્રા ઓમા મહાગ ટપને વેચી રાહ છું ને હિદુસ્તાનીઓ મહેને હગનવામીઓ કરતા વધુ નાણા આપે તો હું તેમના પડખે મીને લઉં તમારે યુધ્ધનો આગય અને હેતુ જાણવાના નો અમારા મહાનને પૂછો પડી તે મહાગ મને મળે

હું શું ? તારી રીતે મુ ? હું પોતે પણ નથી જાણતો પાતંગમથી હું એક નાના કુખામા હું હું મને આટલે મળ્યો કે લડાઈ શરૂ થઈ છે, તમારો તમારો લડકો લડ જાણુમિ પર હાજર થાય હારી ફર્જ બગડી ગઈ છે એવી વિશેષ કનુ જાણુતો નથી

તમાના માથીઆમાંથી ગ્રહને ખસાડે ? તેણે આશ્ચર્યમ ભેન પૂછ્યું

‘હા, નહિ ! તેઓ પણ ખારી જેમ દોનન અને નાનનાની શોધમા નીખેરા કે નિજ્ય મળે તો નિકેતાનુ ગૌસ્વર્થનું મિત્ર અને ખપી જરાય તો મીલે”

ત્યારે હને હું કેવી રીતે મળી શકું કે આ મહાનક અને વિનાશક જંગ શા માટે ? તમે નિર્મિ અધિનગીઓને પૂછો નહાય તેઓ જવાબી રહે

તે એક હવ્ય અધિકારી પામ મળે તેણે જરાય આપ્યો, લડાઈને કાળજી નાવ સાધાગલુ કે આગથી ધોમ ના પૂર્વે હગનના એક ખામસના અને હિદુસ્તાનના એક મુસ્લીમા પ્રમુખોનાચારી થઈ હતી જેની યિદા દુન્યાને આ રીતે મળી ગઈ છે અમાન પ્રધાનો તો અનને વિશ્વાન અપાવે કે કે આ યુધ્ધ માનરતાના ઉધાર માટે અને હગનની ઉત્તિ માટે ખેનલ કનુ કે પરતુ સાચી લાન એ કે લાભો જાળોકો અનાથ થઈ ગયા અને લાભો માનાઓની મોઠ ખારી થઈ ગઈ અને મરીય સ્ત્રીઓ વિના થઈ ગયા શા માટે ? બન એમજ મગાર કાળજી વિના !

આ કોઈ તેણે વિચાર્યું હગનનાનીઓ મનુષ્ય નથી, નનપણુઓ કે નાનજા હગન બર્માઈને લાયક છ

(૨)

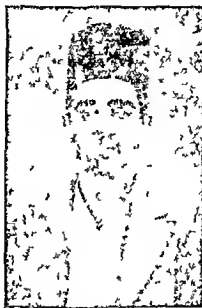
તે ગતનુ ખાલ પોતાના એક મંનિક મિત્રની પત્નિ સાથે ખાવતો હતો તેને જે મિત્રનો પર પણ પડોચાડવાનો હતો તે લા પગલ્યો તેનુ મમન મેટન મુદ્દર અને ગલ ગારેતુ હતુ ! તેણે વિચાર્યું કે આલુ બન્ય શકેર ના માટે ભગમીજન કરવુ નેદએ ? પરતુ ભોજન પાનેશ અને ભોજન પડી એણે એવી,

ધણી વસ્તુઓ તોઈ ધણી એવા કસ્યો તોયા
જેનાથી એના દિને આધાન થયો મૈનિકની
પત્નિ એ મોહામણા યુવાન સાથે પ્રેમદીપ્ત
કરી ગી છે એ ન્યાયાધિશ પોતાની સ્ત્રીને
હોડી એ વિધવા ત્રણે લાસ્યુ નજરે નેહ
ગ્યો છે અને એની પત્નિ એ પુણ્ય પુણ્યની
આથે મોક્ષ પગ મેળી કહાં સુમધુમ ની
ગદી છે આ તુકતી મનનશક્તિ આ નરુ
ગદ્ય મનનવાને અગત્ય હતી એ નમતો
કે માગમેના હૃદય પર પાપનુ નાત્રા ત્ય
હવાયે છે તેને આમશ પ્રતિ નિાદ મી
કથુ આ મના અને નરુકમા મગી નરો
સ્પર્ધા દેવ અને વૈગતિ આ જગતમા ઉધન
પાયત મનામ આદિયા કધીની મગિા અને
અશુઓના માનગ વહેનો ગદેગે પતિઓ પોતાની
સ્ત્રીઓને પોતાના મિત્રોને કાગ માગે અથવા
પ્રેમીઓ સ્ત્રીઓ માટે મગી તેના પતિઓનુ
મશળ કાદી નાખમે કુરન એવા થના પડેના
આ શહેરને રિષપગ પગથી બૂની નાખે તે
મા. તેવાજ વિચારમા નીન હતો કે તેને એક
મદને તોયો તોયે કાગા સ્ત્રી પહેરેના હના
તે પેના નરજવાન ન્યાયાધિશને મળના ચાહતો
હતો ન્યાયાધિશ કામગતો એ પોમો ગમી
તેની તરફ દેખ્યો ને વાન સુદ્ધ કરી નહિ
પેતો વૃદ્ધ નગરનો એક અગ્રગણ્ય ધારાસભી
હતો તેણે પોતાના હવનમા પચામ વર્ગો
કામનના અવતોમનમા ગાત્યા હતા જ્યારે પેતો
ન્યાયાધિશ હજુ કિશોર રૂપનો હતો બહુ તે
પચ્ચીમ નરની એની વય હતી અને કાપદાનો
તો એણે બે દિવમ પછુ અગ્વાસ કર્યો નહોતો
પેતો વૃદ્ધ વળીન વેદ્યા પકડાયેલો હતો અને
તેને મુન્મદના માટે મુકદમાના ચુકાદા લખવાના
હના તે કે એ નવજવાન મુન્મદ સુદિમાન છે
પરંતુ પેતો વૃદ્ધ અને અનુભવી કાયદાસભી
શા માટે ન્યાયાધિશ ન બની શક્યો આપ
મમજ્યા નહિ આ દેશમા શ્રમજીવીઓને બહુ

માનથી નવાજવામા આવતા નથી આ નવજવાન
એ ધનાઢયનો પુત્ર છે અને મપતિના બન
આ હોહો મેળી શક્યો છે કરાનમા ન્યાય
મવાનો અધિશ પછુ વેચાતો મગે છે આ
દુનીયા દેશમા નોકરીઓ પાણુ તેઓજ મેળી
શકે છે જેઓ અમીર હોય જ્યા ન્યાય મગ
વાનો હક વેચાતો હોય ત્યા ચુકાદા પછુ વેચા
તાજ હોવા તોઈએ એક અધિકારીએ કહ્યુ
એમા અથવા જેનુ શુ છે ? મનેજ જુઓ મે
આ મારી પક્ષી ખરીદી છે મારથી વધુ
મનેન એવા માણમે હજુ નીચી પાવગીમા
વર્ગોના વર્ગથી અગવાયા કરે છે પરંતુ મારા
ધન વડે હુ આટલો મોટો હોહો મેળી શક્યો
હુ આ દેશમા મરીબોને વમરાતો માર્ક અધિ
શ નથી આ દેશ અમીરોના માટે છે, જેઓ
મરીમોનુ ખુન ચૂમી ચૂસી હૈનન મેળી
કરે છે

હવે તેણે વિચાર્યુ કે આ દેશમા વિદ્યાનો
આથે મુનાકાત કરી તોઈએ કાશ્ય તેઓ
કાગ એતો મર્મ જાણી શમય ખીજેજ દિવમે
તે એ શિક્ષણાનયમા ગયો જ્યા શહેરમા
બાબકા શિક્ષણ મપાદન કરી ગયા હતા જરા
પહેના એક અધવા દેનાઈ મહ કે તે આ
શિક્ષણાનયના સુધારા માટે અદિ પધારે છે
તન્તજ શિક્ષમે તેની પામે દોડી આન્યા અને
એ ખીજની નિદા ચાકી મગા લાગ્યા મર્વેતો
એમ્ સૂર હતો અમનેજ ગયો અમેજ મનેન
છીએ ખીજ મધાએતો કાદી મૂમે તેણે
વિચાર્યુ કે કેવા છે આ યોમે ? વિદ્યાન કે
બરોગમજોના છે પ્રમને શિમજી આપી રલા
કે પરંતુ પેતે ક્યા જઈ રલા છે તેની ખમર
નથી નીચ કર્દાના શા માટે એ ખીજની
નિદા મગા હમે ? એ ખીજની લુગદઓ
શા માટે કના હમે ? શુ તેઓ મપથી ન્દી
શકતા નથી ? આપલા બધા સ્વાથી કેમ ?

આવી બધી દવડ
શમાની ચિંતા શા
માટે આ બધું
સુખના ચોખ્ખું
પરંતુ એમનો મુધાગે
કાંતિ આવે તો
અંધ શકે છે નવો
કાળ, નવી વસ્તુઓ
નવી પ્રજા દાન
શિખ્યાવશે મારા
એક-ધનિષ્ઠ થાય
અને ધનન મરક
થઈ જાય અને
આજ માગીમાથી
નવું રાત્રી મરકે
જેમા આ પુણ્ય
મસ્કારો નામ પણ
ના હોય

હારિશ મીઝાલ

કાંતિ કે કલિતાવ
તાગે મારા શમિ
મ્યા મારા મુ તાનમા
હવે એવન નથી મુ
તેજો કુસ્તની રેકી દીધા
અને મટોગી જેમ
મહાગ ની મી આ થો
તેનો એક વિજ્ઞાન માય
મેટા થયો તેની નમન
પાતાનુ અશિન હવે
કાનુ તે મર્કે કલો
આમ શા માટે વિજ્ઞા
કલેના લાગ્યો કુન્ય એ
તો પગપૂર્વી કરેની
આરી છે અને કની રી
છે છુડી દુહના મયે
નમમા અભિનયમા હોય

(૩)

એ પછી તેજો પુનઃકાન્યના નવું દાનના
સાહિત્યનો અભ્યાસ થયો ત્રયેષ કૃતિ વિનામ
સ્વ-હતા અને આગિય વિનામક તરવોથી
મતર હતી આવું હતું લાડ સાહિત્ય યુષ્પ
અપત સુર છે મુનકુન તેને ચાહે છે
વાટિકાને વમત પોતાની હાથિયાથી મુગ્ય
કનારી નવોગ સમ શણગારે છે પાનખરના
નિર્દય હાથો એવું લાગ્યું હતી લે છે-આહા!
હવે પ્રેમ છે અને પ્રેમ હવે છે અને
આનામ પ્રકારની બીજી અર્થદીન વાતો!

આ સાહિત્યકારે મ્યા પવે જઈ ન્હા છે
શુ તેઓ પોતાની મૈત્ર અને દેશને પતનની
ધોર નિનામા પોતાની દેવા આદે છે પોતેજ
તકામા છે નિર્ભીન છે ત્યારે કંઈને ની મીતે
જાગત કરશે તેઓ કાંતિ શા માટે પોકારતા
નથી? રહીના શુનામ કેમ? સમાજના અનિ
હોને નિર્ધનને ચૂમના મૂકીવાદીઓને હથાકા
કેમ પાડતા નથી? ઉલ્ટા એમના ઉપન પ્રસસાના
યુષ્પે વેરે છે!

હવે અમે કીએ છીએ કે તત્માન યુગ પ્રપરામા
પ્રપગ હ આમારા નડવાઓ પગ એજ કરેના
હતા માહિત્ય મારે પણ હોય છે અને નરશુ
પણ જમનમા મનાતન કાળથી રીતિ અનીતિ
નો જમ થતો આવે છે છંદ અને અનિષ્ટ એક
બીજા માથે મઝામ એરી ન્હા હોય કે
જમનમા અધકાજ અને અનીતિનુ સામ્રાજ્ય
હવે મુ છે તેથી શુ થયું? આ કુન્યા
છે એમા એમજ થયું રહે છે માંત્ર દત્તાની
એજ શા માટે? જેઓ વૈમવમા ચૂન થઈ ગય
છે પાપના ખાડામા ખુપી જાય છે કાંતિમ
અને અન્યાયારીઓ અને છે એક દિવસ તબે
હના નહતા થયુજ પડે એ વિદ્યાતાને અધર
કાનુન છે જે દેશના વતનીઓ પોતાની યુગ
હઓ હર ન કરી મરે કાંતિના નામ માવથી
કપી હો તે દેશે અને પ્રજાએ બર્માદ થયુજ
જોઈએ જમનમા હવવાનો અને રહેવાનો
તેમનેજ અધિમ છે કુન્યા તેમના માટે છે!
જેઓ પોતાને એના પાત્ર મિધ્ય છે કે તેઓ
કુન્યાના રહી શકે છે?*

* ઉદ્દેશ પસંદ

ઈન્સાન

ગત અધારી હતી આકાશમાં તારના ચમત્તા હતા નિન્દી હૃદયના ઝખમ પ્રમાણે માર્ક કોર્ક સ્થગે કીણી કીણી વાદળીઓ તારના પર ફરી નળની હતી, ઝખમ હૃદય મન્દન માફ

ગ્તાની ખત્તીઓ મળતી હતી, દુ ખીયાન અતર જેમ દુ ખીયાના અતરને જેમ જોડે નથી મળતુ એ રીતે ગ્તાની ખત્તીને જેના કાઈ તોતુ ન્તો મુમસામ હતો, કષ્ટતાન જેવો, અથવા વેગા રંગા માફ

ગ્તાની મને બાજુ ઘૂમે પાનથી જન જગ આનદ વેના હતા પાડા દળવે દળવે હોચમ ખાના હતા, પરન દોર પર

ઝોદરા પોનાના આનંદના બેને હતી, વિચારના લીન એના મગજના અનેક વિચાર આવતા હતા .

ઝોદરાની જુવાની બળતા બધો જેની હતી આયોના તે-પાણી સૂર્ય માથે દોડતા ઉતરે એવા હતા ઝોદરાની આખ માથે નાં આખ મેળવે એમ ન હતુ. આખ મેળવનાર પળના માટે નજી મુઝી પામતો

જુવાન ઝોદરા માટે માગા આવતા બાપ ઝોદરાને માગાથી માહિતગાર કરતો ઝોદરાની નાંના બાપ ગણ હતો, ઝોદરાતી મગજ વિના માદી કરનાની હિંજા ઝોદરાના બાપને ન હતી

ઝોદરાના કાકા બે નાણ્યોનો આચાર અણમગ નેતો હતો એક હમિગન, બીજો અગી

હિંમતના વખતે આ બન્ને જુવાનો ઝોદરાના બાપ પાસે આવ્યા હતા, એક પછી એક

ઝોદરાના બાપે આવેન યુવાને સવાનો કર્યો હતા ઝોદરાએ એ સવાતેના જવાબ

માનવ્યા હતા બાપે હમિગને પૂછ્યુ હતુ "તમે તુ કરો છો ?"

"હુ ડોક્ટર છુ હાર્ટ એસ્પાલીટ મારી આનક અનગળ છે ઝોદરાને હુ મારી જન માથે ગમીશ "

બીજા અક્ષીએ કહ્યુ હતુ કે "હુ ઇન્સાન છુ હુ ઝોદરા-માથે એમ સાચા ઇન્સાન તરીકે યર્નિશ "

ઝોદરાને આ ડોક્ટર અને ઇન્સાનમાંથી એકતી પમદગી કરવાની હતી પમદગીના વિચારના એ દમણા કુબેલી હતી કોને પમદગી આપની, એ વિચારે ઝોદરાને મુઝવી મારી હતી

ડોક્ટર જન માથે રાખનાર હતો અગીર ઇન્સાન તરીકે રાખનાર હતો

કોને પસદગી આપની એ ઝોદરાથી સમજાવુ તોતુ વિચારના ને વિચારના એણે સમય કાઢ્યો, અને એવામાં કુઝાએ આસાજ આપી

કુઝાની આસાજ કન પર આવતા ઝોદરા ઝખમી, અર્થ નિઘ્રામાંથી નગી, અને તરતજ ઇન્સાનમાં મમ્મૂય થતા હતા

મરારના દમ વાગ્યા બાપ ઝોદરાની પાસે આહ્યો ઝોદરાની આખો શુરમથી દગી ગઇ બાપે મરાય કર્યો —

"સા નિર્ણય પુર આરી બેટા !"

ઝોદરા ન બોલી શકી એના અતરને જાર બાગે થયો અતરના બાગથી ઝોદરા દમાઈ ગઈ બાપે ફરીથી પૂછ્યુ —

"દીકરી ! તારી મદજા વિના મારાથી કશુ થાય તેમ નથી બોલ બેટા ! તારો શુ વિચાર છે ?"

ઝોદરા દમાતા દિનથી બોલી—

"આપ ને કરોશો તે મારા બધાનુજ

પુદ્ગલ લાક્ષિક , ગીમનર પર કેમો યાય છે તેના ધધાને તેના કુટુંબને અને તેને વિશ્વપર પરથી નેસ્તો નાખી કરી નાખના ॥ શમ્ય તે પ્રયત્નો કરી છટાય છે અને બીજી ધણ ધણ તે મિચારાને મહેતુ પડે ૭

તે લેખકે યા શાહરોની મુનામ મનો દશાનુ શુ કહેવું કે જેને પોતાને લેખક યા શાહર સામિત કરવા માર વખોને ખગવે છે સાહિત્ય પણ અંગે વાદી અને પ્રતિવાદી વચ્ચેના વિચય હોય તેમ એની લાક્ષી શાસ્ત્રાર્થને બ ને મંડીયત પીતન ટેડના કાચનાની બાંધીગીઓની લડવામા આવે અને એનો મુકાદો કોઈ વિદ્વાન નહિ પણ મેટરોડ આપે । મુનામોનુ રક્ષણ પણ બહારનાઓ કરે તો મુનામોના સાહિત્યનુ રક્ષણ પણ બહારનાઓ કા ન કરે ? સાહિત્યમર અને કવિ થવાની અને દેખવાની ટેટવી અને કેવી એજ । પોતાની કનમ પર એમો બધો અવિશ્વાસ કે તે પોતાનો બચાવ પણ કરી ન શકે ? અને શાહરને મનુ કરો મનુ કરો કહેના મરકાની, શરણુ મનિ મોલ્લી પડે ?

સાહિત્યના ઝગડાને ન્યાયમર પતારી દેવામા કષ્ટક મરી શકે તેમોએ કષ્ટ નથી કર્યુ એ પણ મારે સખે કહેવું પડે ૭ દુન્યી જોને હમનાશઓ પોતે એનો ભોગ યા પડશે ત્યારે બજાશે કે આપણા સાહિત્યમા આ અન્યાય-અનિશ્ચ અન્યાય થયો છે અને એ અશ્વમરૂતિને પરલાથીજ દામવી જડગી હતી

જગ વિચાતર થયુ વાત એ હતી કે દીકાકારને ભુડી વીતે છે મારા એ મુગ્ધી મિત્ર એના માટે મારી સાથે સીધે મોટે વાત નથી કરતા કે મે એમની મિચિત વચણ પર હળવી ટીકા કરીજ કેમ ? જો કે તેઓ પોતે બાને છે કે મે એમનુ અન્યાય નથી કર્યુ પરતુ એમને દુખ એનુ છે કે મે ટીકાજ કેમ કરી ? એમની પોતાની બાન કદિ પણ ટીકાપાત્ર થઈ નથી શકતી એમ તેઓ માનના લાગે છે અનમત તેઓ ટીકા ટીમળ બહુય કરી શકે છે, પરતુ બીજાને એ હક આપના ખુશ નથી

એક કવિરાજ (?) મારાથી એટના માટે બહુકેના રહે છે કે તેમના 'દાબજાને હુ કરિતા

મરી ગા માટે પોતામા વખાણનો નથી ? અને એમને ઉત્તાદ મ લેખનો નથી

એ મિત્રે મને એના માટે ઉતાડા પાડવા નીમ્યા હતા કે હુ અમર પેપરમા વધુ છુ શા માટે ? તેમણે તો શગડતના એના મન કાલી લીધા કે એમના પર અગત લખેના પત્રો પેપરે ચટારી દીરા અને માગેનો લેખ ન છાપી એ અગત લેખની પણ ટીકામા અમર લખી નાખી અને મનાર આપી દીરી કે કોઈએ એમને પામે કમકવા નેવા નહિ

બીજા એક મુનામની મિત્રે (જેઓ નામ નારાયણ પાડકનુ મ્યાન માચનનાર છે) એના માટે મારા પર વે વાળવા માડ્યુ કે મે તેમને એક લેખ અમથી મોગમો, હળવી દીકા કરી હતી

આ અને એવા તો ઘણા કડના અનનવાની હારમાળા મારી પાસે છે આ બનુ શા મા ? થયુ ? કયા મુન્દામર થયુ ? મારી નજરે જે દેખાયુ તે મે લખ્યુ એટનાજ માટેને ? બાળા અને માર્મની સાથે દરનનારત તો હતીજ નહિ આટના નવા મસૂરની આટઆટી સમજો ! આવી આવી આ પછો ? મુ લખને કોઈ ? મારા પર ટીકા કરો કોઈ ? વિવેચન અને સમીક્ષા ટાની ફુનિ પર કરશે ? પહેના સત થવાનુ મુતો અને પછી ટીકા કરશે પહેના પીસાઈ અને મરી જવાની તૈયારી મેરા અને પછી મનમ ઉચકો ! નહિતર પેની કહેવનની પોંડે ચૂપચાપ જોયા મેરા કે લોહુ જાણે ને લુહાર જાણે કેમકે અહીંનો દરેક ગઝલમગ જિગર અને જમીન છે અહીંનો દરેક વાર્તા કાર શમ્દ અને ખાડક છે અને અહીંનો દરેક લેખક એમી સાથે મારા નરવિકાકાર સિમધ કાર હાસ્યકાર વિવેચક અને ન જાણે શુ શય છે અહીં કોઈ એક પણ કાઠધી કમ નથી બન્યું તે એકજ સર્વથી ઉત્તમ છે ।

જોધુને 'કારવાના તત્રીએ પણ ટીકાકાર હોવાના કસર બન મારી પોંડ ને છેક છેનુ રચાન આપ્યુ નહિતર હમેશા અકમા આગળ રહેનારો વણમરો આમ પાળી શા માટે ધડેલાયો તે મમજનરો ?

ઈક સુખારક

ઈક સુખારક

બાદશાહ

ના

દિલપતીર ડ્રીકસ -

ઓરેન્જ

મોસમ્બી

વીરાકશ

સહેજતદાર -

આઈસક્રીમ્સ

સ્વાદિસ્ટ

બરફ શરબત

— વિગેરે —

સ્વાદિષ્ટપણા માટે બિન હરીફ
પુરવાર થયાં છે.

[બાદશાહના પીણા ફક્ત બાદશાહો માટે જ છે એમ રમ્પે સમજના
બાદશાહના પીણા બગીરો ગરીબ સાને માટે છે]

લગ્ન, મેળાવડા, પાર્ટી વિગેરે શુભ પ્રસંગે

આઈસક્રીમ, ડ્રીકસ વિગેરે પુરો પાડવામાં આવે છે.

એકવાર ઓર્ડર આપી ખાતો કરો

આપની હાયરીમા ઠેકાણું નોખી નાખો

બાદશાહ સોડા ફેક્ટરી

ઝાંખાબજાર, કુરવા રોડ,

સુરત.

Printed by Maganlal Mangabhai Patel, at The 'Gangotri' Printing Press
Kampli, Khand Bazar, Surat

Published by Asim Ahmed Esmail 'Vahshi' for Vahshi Sahitya Karyalaya
Tower Road, Surat

1583

- Philips
- Westinghouse
- RCA
- અમેરિકન
(ગેનર્લમેન્ટ)

radioplayers

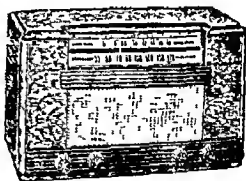
બેન્ડ રેન્ડ ૫-૬-૭-૮ વાદવ

રેડી સ્ટોક

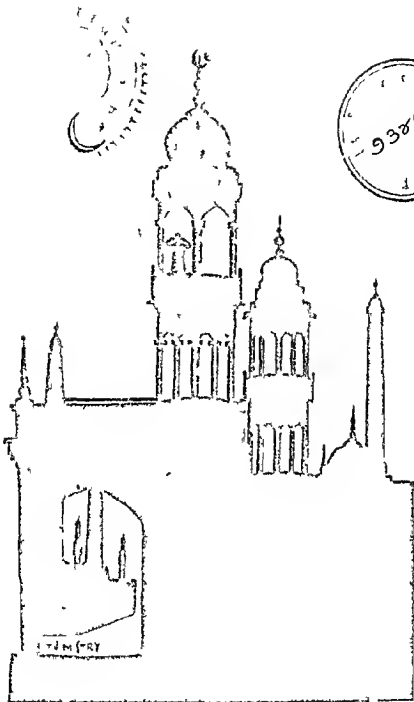
આગેજ પધારી સાંભળો

ધી જનરલ
રેડીઓ કું.

લાલગેટ, : સુરત.

રેડીઓ
અમેરિકન
બેન્ડ રેન્ડ
૫-૬-૭-૮
વાદવ
રેડી સ્ટોક
આગેજ પધારી સાંભળો

કલર વાં

કલર વાં

સાચી
સાચી
સાચી

અનુક્રમણિકા

(વપય મૂલ્ય)	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
અશુ-અ જની (સામ)	ગિરિમલ	૨૦૬
હરનામી શિક્ષણ (કુર્આન)	મોં અ રહીમ	૨૧૦
, , (હદીસ)	" " "	૨૧૧
આ-સજીવી દુન્ધા	"બેકા"	૨૧૨
માનવી પગ દયા કંઠે રાખ (કાવ્ય)	"અમીન"	૨૧૬
ચોંઠ	મ વણુગરો	૨૧૭
શાદીખાના આનાદી-સેકલ	તાજ	૨૨૦
રણુ	જુમાઇન ફેસાઈ	૨૨૧
ફનાવા	મોં અ અલ્લરફ	૨૨૧
વમીયન	"ફેરમત"	૨૩૪
તુર્કી વિષે કહક	"સાન્ત"	૨૪૧
"નઝમે કુર્આન"	જાં "ગાલિબ"	૨૪૩
શહેન્શાહ આલમગીરની શાખામજો	સાનેદ બકીવી	૨૪૪
અ માર જો" - "ઝમઝાર જો (કાવ્ય)	શોબીન-મઝદૂર	૨૪૮
મેહફિન	સાલક	૨૪૮
ધરનામ પ્રચાર	'તાજ	૨૫૧
દીવારે રસૂન (સન૦)	રફેઇ-મહેરી	૨૫૪
સ્વીઝર અને સમાજોચના	તત્રી	૨૫૭
સરેંગ મુસ્લિમ શાદી-જન્મ-મરણ		૨૫૮

વાર્ષિક લેવાજમ દિવસ ૫ જમા ૧૬ પરદેહ રી ૧૦ (શ ૧૩૩) હુકમ આના

લવાજમ પુર ચાલી ખાન બાબુના ચોક
સમા આવી છે, ખીજે અક પ્રમટ થાય તો
સૂચીમ જો લવાજમ નહીં મળે તો વી પી
વી નવો અક રવાના થશે રેપર હિપર આ કે
નબર દમટા બખાષ છે તે નાધી નખો
મનીઓડર અથવા પત્રનાનદાર વખતે તે જરૂર
લખો અક નહિ મળવાની ફર્યાદ તારીખ ૨૫
સુધીમા દિવસ આદેશો કરી

સરનામું નીચે મુજબ —

VAHSHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road, Surat

પુ. ૫ અક ૫મો

અશ્રુ-અંજલી !

(શબ્દોરની પવિત્ર સેવામાં)

અસ્સલામ અલૈ કરીમના વીર રજુધીર અસ્સલામ,
અસ્સલામ અલૈ હૈર્થના ધરનાર શબ્દોર અસ્સલામ
અસ્સલામ તુજને મુદ્દમદ મુન્તાહના લાડલા,
અસ્સલામ અલૈ કાતેમા ને મુતેઝના લાડલા
મગ્દળા તે જુઠ પાસે નવ નમાઝુ શીશને,
મગ્દળા તે મનના ખાતિર કપાઝુ શીશને
લાંબા મામે માત્ર બોતેર લઈને આઝમે નીરલા,
ગ શત્રુ-મૈનમા ભાગે જમાઝમે વીગલા
હાક તારી સાબળીને મૃત્યુ પશુ કપી જતુ,
જોઈને જુજ જોઈતાં જો શરકરી શબી જતુ
કગળવામા હોઝવી પીધો શહાદત-ગમને,
ને અમન્તાને વગી કર્યું અમર તુજ નામને
તે ખુદની શહમા ક્યા કોઈની પરવા કરી,
ગમને કુગ્યાન ઉગમત મુક્ત બસ કગવા કરી
મકરો હમ્તા મુખે ધીરજથી સેદનાગ હુસૈન,
ન્યાય ને સ્વતંત્રતાના સત્ય ચાહનાગ હુસૈન
હો સવામ અગણિત તને અગણિત મલામીના ધણી
અસ્સલામ બને જમાતની નેકનામીના ધણી
અજલી અત્ર તણી અમે છે “અસ્મિલ”ની કમ્બુલ
વીગ નગ આજે મલામી દિલથી મુજ દિનની કમ્બુલ

“અસ્મિલ” ધોગજની

અહલાહ તચ્ચાલાનુ ફરમાન

(૨૮૩) અને યતીમોને નિકાહની વયે પહોચતા સુધી અજમાવતા રહેા ફરી ને તેઓમા કંઈક સભ્યતા માલમ પડે તો તેમનો માલ તેમને હવાલે કરા, અને તેમના મોગ થઈ જવાની ચિંતાએ તે માલ ઉઠાવપણે અને ઉતાવળે વાપરી ખાઈ ન જાયો, અને ને (વાલી) શુબશવાળો હોય તો તેમણે યતીમના માલથી બચવુ નેહએ પણ ને મોહતાજ હોય તો (તેમાથી) રીતસર ખાવુ નેહએ, ફરી જ્યારે તેમની મિલકત તેમને સોપો તો તે ઉપર સાક્ષી રાખે, અને ખુદાપાક હિસાબ લેનાર બસ છે (કુર્ચાન)

+ + + +

(૨૮૪) તમારી માઓ, દીકરીઓ, બહેનો, ફાઇઓ, માસીઓ, ભત્રીજાઓ અને બાણીઓ તમારા ઉપર હરામ કરવામા આવી છે અને જે માએ તમને ધવડાવ્યા છે તે તથા દૂધ બહેનો તથા તમારી સાસુઓ, તેમજ તમારી જે સાથે તમે સમાગમ કરી ચુક્યા છો તે ઓરતોની (આગલા ઘરની) છોકરીઓ, જે તમારી દેખરેખમા છે, (તે પશુ હરામ છે) પણ ને તમે તેણીઓથી સોહબત નથી કરી તો (તેણીઓ િ છોકરીઓ નેડે પરણવામા) તમને કંઈ શુનોહ નથી અને તમારા વચ છોકરાઓની વહુઓ તે તેમજ જે બહેનોને એકઠી કરો, (તો તે પશુ હરામ છે) પરંતુ (આ હુકમ પહેલા) જે ચંઈ ચુકયુ (તે માફ છે) જેણે ખુદાપાક અનિ ક્ષમા આપનાર (અને) મહા દયા કરનાર છે (કુર્ચાન)

* + + *

(૨૮૫) જેઓ ખુદાઇ ફરારનો તેની મજબુતી પછી બગ કરે છે, અને જે વસ્તુને ખુદાપાકે નોકવા ફરમાવ્યુ તેને તોડી નાખે છે અને દેશમા ફસાદ મચાવતા રહે છે, એ લોકોજ બાદે નુકસાન ઉઠાવનાર છે (કુર્ચાન)

સ પાઠક -મોં અબદુર્રહીમ-

રસુલુલ્લાહ (સલ૦)નું ફરમાન

રસુલ

મી

શિ

ક્ષ

ણ

(૨૮૩) રસુલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે સ્વર્ગવાસીઓ પોતાના ઉપર ઉચે મહેલવાળાઓને એવી રીતે નિહાળશે જેવી રીતે કે તમે આકાશના કિનારા ઉપર આવે પ્રકાશિત તારાને જુઓ છો. પછી તે પૂર્વમાં હોય કે પશ્ચિમમાં હોય, આ તફાવત તેઓમાં મરતખાના કારણે છે, સહાબાઓએ અરજ કરી ત્યાં રસુલુલ્લાહ ! તે લગ્ય મહેલો તો પેગમ્બરોના હશે તેમના સિવાય અન્ય કોઈ ત્યાં પહોંચવા પામશે નહિ ? આપે ફરમાવ્યું કે ઠેમ નહિ (પહોંચશે ?) મોઘદ છે તેના, જેના કાબૂમાં મારો પ્રાણ છે કે ત્યાં તે લોકો પહોંચી શકશે કે જેઓ અલ્લાહ પર ઈમાન લાવ્યા અને રસૂલોને સાચા માન્યા (સહીદેન)

(૨૮૪) રસુલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે એક માણસે પોતાના સુન્નતમાન બાઈની જે બીજા ગામમાં રહેતો હતો તેની સુલાકાતને ઈરાદો કર્યો, તો અલ્લાહે માર્ગમાં એક ફરિશ્તાને બેસાડ્યો. જ્યારે તે તેની પાસે પહોંચ્યો તો ફરિશ્તાએ પૂછ્યું કે કયા જાય છે ? તેણે કહ્યું કે આ ગામમાં મારા એક બાઈને મળવા જાઉં છું ફરિશ્તાએ પ્રશ્ન કર્યો શું તારો તેના ઉપર કઈ ઉપકાર છે જેને વધારવા ચાહે છે ? તેણે ના પાડતાં કહ્યું માત્ર ખુશને માટે તેની સાથે મહબ્બત રાખું છું ફરિશ્તાએ કહ્યું કે હું ખુશના તરફથી આ મહેલો લઈ તારી નજર મોકલવામાં આવ્યો છું કે જેવી તું અલ્લાહ વાસ્તે તેની મહબ્બત રાખે છે તેમ અલ્લાહ તારી સાથે મહબ્બત રાખે છે. (મુસ્લિમ)

(૨૮૫) રસુલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે ખચીત સત્ય બોલવું નેહીનો માર્ગ જતાવે છે અને ખચીત નેહી સ્વર્ગમાં પહોંચાડે છે અને ખચીત એક ગાણુષ સાચું બોલ્યા કરે છે, તે એટલા સુધી કે અલ્લાહને ત્યાં તે સાચો લખાય છે અને ખચીત જુહુ બોલવું નાફરમાનીનો માર્ગ જતાવે છે, અને નાફરમાની દોઝખમાં લાગી જાય છે અને ખચીત એક માણુષ જુહુ બોલ્યા કરે છે, તે એટલા સુધી કે અલ્લાહને ત્યાં તે ઘણો જુહુ લખાય છે (સહીદેન)

-સાદિક સા૦ રાહેરી

આવાઝકી દુન્યા

સંભારણ 'એમન'

આવાઝકી દુન્યાકે હોગો! જાણો છો
હોદરામાં શુ આદિત્ય પરિવર્તન ૧૫ મુ સમેન
બગાઇ ગયુ અને તે પછુ પુરા કાઠમાથી વરો
દગના ન્યાયમદીરમા એ તરફ અમનધરો,
ખીજી તરફ કેમિયાઓ અને ત્રીજી તરફ રહેજ
તરફ કેટલાક નામનીન સાહિત્યધરોના સહ
કારથી એ જન્સો ઉગરાઈ ગયો અને બહાર
રૂઢી ગયા થોડાક બૂખડી-બારસ સાહિત્ય ગમિકો
ને માહિત્યકરો. ગરજવારી વ્યવસ્થાને પ્રનાષે
ગટનાક સાહિત્યધરોના અપમાન પછુ થયા
પછુ અપમાનથી ટેવાયના સાક્ષરો માન્યા સાના
ભય રહશે! વગસો થયા નારીજાતીને નરજાતીએ
રમાડી, હવે નારી! કુખ જાણુવા એક નારી
નીજ નીમલુકે ચર્ચ દેઈ નારીએ નારીની
નાક પાગખી! નમન્યા ન મનન્યા દોષ તો
મનને કે પરિવ નારી જાતી અને તેના
પ્રકુખ પછુ વિદ્યાગૌરી નારી જાતી દોષ નેમજે
એની નાક પારખીને ત્રીજી નારી જાતીને જન્મ
આપવાનો પ્રયત્ન કયો ત્રીજી નારી જાતી તે
જુજાતી યુનિવર્સિટિ પરિવર્તમા ગમે તે થયુ
પછુ શુ યુનિવર્સિટિની રચાવના આગે મગજ
ગીત ખૂન મરાયા આમ ત્રીજી જાતીના ઉત્પત્તિ
આત્મ નમી ચતા નાથી નારી રખડી ગઈ
એથી નારી તે શ્રીમત ગાયકનાક નરેશ પ્રતાપ
રામના પત્ની એમજે સાહિત્ય પ્રદર્શનનુ તો
ઉદ્ધારન મ્યુ પછા ગૃહસમાજ બારણ દેવાઈ
ગયુ! શુ સાહિત્ય પરિવર્તન ઉદ્ધારન કંગવાનુ

કાય પ્રતાપરાવે પોનાને માથે લીડ રંગ પછુ
આદિત્ય પરિવર્તન ૧૫ મુ સમેન
દોષ એમજે પોતાના દોરાન કૃષ્ણાઆચારીને
માથે પરિવર્તન ઉદ્ધારનનો બાર નાખી પોતે
મુનહ જાહેર ખીજી રાખી પગણી એવ બિચારા
સાહિત્યધરો તો ન્યાયમદીરમા એમને ગાયકનાકી
જનગણા નીચે ગાયકનાક નરેશની કીર્તિના
રણનીગણા વગાડીને દંડુ થેગ પગ પહોંચા
નદિ હોય કે રાજ્યએ 'રાજ્ય વાજને સાંભળી
મિત્રનીરે સાચી દેરી એમ તો બધાય ખીજી,
ત્રીજી ચોરી, કે પાચમી રાગી કરે કે! નેમા
શુ થઈ ગયુ? અદો જુદી વાન છે ગાયકનાક
ગટમા તો 'એક પગ ખીજી! કંગવાનો કાયદો
કે' એમ પર ખીજી કંગવાને સખત સખત
થાય છે! પણ આનો જેજે માયદો રચો તેજેજ
તોડો મનુ થયુને? કઈ દીવાન અને રાજ
વચ્ચે દરીદ્રાઈ તો નથી જાતી? દોરા! અગર
હરી હરીને નરી નરી તાનદારી રંગને ગાયક
વાગની જનગણા નીચે આખ્યા કર અને નરેશ
દોરા નરી ગળીઓ રમાન્યા કરે! જાનના
દેરો અગર હોય છે! એ પુરા ત્રી પ્રધાન
અનુમતી માયદાનારે એમનો આગે શુનો
દરજાગર મરે અને કડક જોઈ વીરમગ જનગણી
એમને કુજ ન પાડે તો નાર નદિનગ અમા!
નખાનુ નારેગારો સા કેતાય નાકકાયા આપ!
ખુદી જરો!

કંગડી ખાતે લેડી હારના પ્રસુષપદે એ મુસ્લિમ મદિલા પગિદ પહુ ભગઈ મઈઅને તેના પ હમ્મ ઉપરાત મુ આનુઓએ ભાગ લીએ હતો પગિદ સપુષુપએ સદમ થઈ હતી, અને તેના એનુ જણાયા હતુ કે "મુસ્લિમ કોમની ભાગીતિ માટે સ્ત્રી વર્ગની ભાગીતિની ખામ આગમ્ય કતા છે સ્ત્રી કેળવણીનુ પ્રમાણ બીજુ કોઓને મુકાનને ધાલુ ઓહુ છે, જ્યા મુધી મુ સ્ત્રી કેળવણીને ફેલાવો થશે નહિ ત્યા મુધી મુ કોમની મામાનુ, આર્યિક, કે મળદાગિ એક તરીને લગતા સવાયોનો મતોપકાગ કેવેય થવો મુકેય છે" વાત તો માત્રી છે આપણો અભણ સ્ત્રી સમુદાય આવી પરિવેશી ભગત યાય અને કેળવણીના ક્ષેત્રમા દાખલ થાય એ ઇચ્છના ભોગ છે, પણ આગળ કોમની

સ્ત્રીઓ દિદુ ને પાસની, કોમની બલેથી ને ગણેવી મણાની સ્ત્રીઓ, કેળવાયા પછી કપાની દાષટીય વપારે, ઉગી ધણીને વધુ ને વધુ બાર પાની ભય છે, એની ઉપલક્ષમા દાષટીયા કેળવણીથી કઈ શુદ્ધવાગ વળાનો નથી' છતામી સરકારના વર્તુળમા નીને કેળવણી અપાય કે નેથી મુસ્લિમ સ્ત્રીઓ નેક ખીમીઓ બનીને રહે રૂપ-મૌનદર્શની ફરતી હાટકી નેવી મુધરેવી દેશી મામો નહિ! આદસ ગૃહિણીઓ બને, પ્રગતિવાદી માતાઓ બને શમ્યે મેહફિલ નહિ! કારણ કે જ્યા મુધી પશ્ચિમી તાલીમને આધારે આપણે છવરાતુ છે, ત્યા મુધી યુરા પની નહલ યુરી જનાનો ઘણો ભય રહે છે! આપણા મમાનને મનુષિતિને બધમેસ્તી તાલીમ આપાનો પ્રમથ ધાય અને તેમા મુસ્લિમ

મક્ત! FREE મક્ત!! FREE મક્ત!!

શ્રી પુરૂષના ગુપ્ત સ જ ધ માટે અલોક પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લેખીઓ

દરેક પરચિત નવજાન માટે આ પુસ્તક વાચતુ ખેલદ જરૂરી છે ગુપ્ત વાતેથી લગ્નપુર લેખો, અમુદય લેલની વાતે કાનમા કહેવા લાયક શીખામય, એકાતમા જેસી વાચના લાયક યીજન, જેની દરેક સ્ત્રી-પુરૂષને જરૂર છે ને જાણ પોતાના સહેર કે આચના દસ ગુજરાતી મણીતા ગૃહસ્થાના નામ અને પુર સીરાતા મગાની એક ખાલુએ અ જો જમા લખી મોકલશે તેમને ૩૬ પાનાતુ આ પુસ્તક મફત મોકલવામા આવશે

ધન્ડો જીન્યુઇન કેમીકલ વર્કસ (૨૭૨૮૬)

પોસ્ટ ઓફીસ જીનમા મસ્જિદ, દીલ્હી નાં K S

(પત્રવહેવાર અંગ્રેજીમા કરો)

મલિનાઓ પુરક નદિ પણ જ્યાંય તાલીમ લે એ ઇચ્છના નેગ છે અહુરી ઓ ઉપન યાયા તાલીમ યા પરિખની ગિન્મીગીસ તાલીમથી સીઓના આચાર કે રિચાર સુર રસો મને બગડે છે બો એ બનામમા અધ્યક્ષરી કેળવણી આપણી બાનુઓને મીલેવાના જના ॥ ગો પુરેપુરી બગડે છે અને બારીધ નમની અરનીની અપ્પન જેની દેખાવી યુનિઓ જેની થવાના મુનિમ યુનિઓને પણ ૧૩ બો છે તે તરફની બેપ રાજ પાનવ તેની નથી મહેન્ની મલિ બાગીની તાલીમ મુધરી જસો જેટલે સબર હ તેમન રીતેમાથી બગડી જતાનો પણ હુનો મનવ છે અ તર બાનમતી વરના બીન્મીની કીએ !

૭

મગ અગીટન હશે અરીગ યુનિર મિડિ ॥ મનેચેસન મગકા આપેના આગુઆ હનામ ॥ પતિદાસ અને મગુનિનુ ગિયણુ યુનિર મિડિઓના આપણી મજબુત દિમા યન રી જી તેમજ આયગીરીક શોધમેળ વેપાર કસોમ સારી મામ તર મુનિઓને આગળ આપણની મૂલના કરી હતી એમના આખા બાળમા આગે બઢે નો સર હતો ગામ જે રોય તે બાણુ ના મમનમાન યુસ નોને આગે મગે ॥ આગે મગે ની ના ॥ નબળાવ ૭ તો તે જ ॥ આગે હાડીને નેતના પણ નથી કે મમનમાતા નોથી આજે બઢે ॥ હોર ૭ જીવાના પાગ્ર છે ૭ જીવા ૧ રોડાની આમ ૧ સમજાવા અને તેની નસમજ નામસામા પપુ મમનમાન ૭ ॥ મોગ માગ અમન રોડી આગળ વાન મનાના પગવામા રણુ મમનમાન ૭ ॥ મુદરમના તામૂત નાનનાર તે તેની આગળ સાર બનીને

ફનાર પણ મમનમાન છે ॥ ઉપર ૭ આખી નત્યની તાલીમ આપણની માનવ બરે માગે પણ નામને અપનાવનાર તો મમનમાનો ૭ છે આગુઆની મોનવાગીથી દેશ ખીડાય ૭ બના માગીઓમાનામનાગી મોની દુગકી નમઆનની કલાને અપનાવનાર તો મમનમાન ૭ અગ વાડી રોમેને દુગલામે બરે દુગમ રોગ્યા છતાય ખીઆ મેનેગી ધનનાર તો મમનમાન ૭ છે ॥ જુમાન ॥ આદમમાય મોવી મોખરે તો મમન માનવ ૭ ॥ તાડીના જાડ માયવનાર કે મોગ્રા મા મીનમાને ના દનામ માયવનર પણ મસનમાનો ૭ ॥ મો રીએ વાચોઆ મને તેના રોદા રડે પણ ઓરસોમા રોડા નયાવ

સાયન્સની એક અદ્ભુત શોધ

જેણે દુન્યાને આશ્ચર્ય થોદગ કરી દીધી કે

રોગને તિલસ્મી- (Riddle) આ તેત નથી,

ખતે જનુ છે જેની આશ્ચર્ય મારક અસર

તીબ્બી (વેદક) દુનિયામા અદ્ભુત કાનિ

ઉપજ કરીને મોગ મોગ નામગીન હજીમોની

અડગને ચક્રમા નાખી દીધી છે આ

દવાના ઉપયોગથી ૭ માસ જેટલા દુકા

રાગમા પાય હજાર કરતા વધુ નિરાશ અને

કળને કાઢે પહોંચેલા દર્દીઓએ નવજીવન

પ્રાપ્ત કર્યું છે પુરુષોન્મીયની તમામ આમીઓ

અને ખગબીઓ- જેમકે વાકાપણ દુકા

પણ, મુસ્લી અને નામરદી વાગરેન દર

કરવા માટે બકરીગ અને અસરકારક છે ને

એક અદરાડીયાના ઉપયોગથી ઓટલી લખાઈ

અને જાઈ થાય છે કે મનુષ્યની શુદ્ધિ

દત્ત થા જનવ છે એક જીવોને માટે એકજ

શીશી પૂરતી છે મીમન ૧ શીશીના રૂ ૩)

હિંદ બહારના દવા મગવાનાઓએ દવાની

કિંમત પારદલ ઓડરથી એડવાન્સ મોનની

ધરો છ યુર્ન કેમીકલ વર્કમ (૧૭)

જુમ્યા મરિદ દીલ્હી ન K S

નામ મુસલમાનોના છે. હોય મુસલમાનો કંઈ બાંધતમા પડત છે? હા! કેળવણીના પડત હોય, હાથી નોમીઓના પડત હોય, વહુપાર નણજ કે હુમર ઉદ્યોગના પડત હોય તેમાં શું થયું? વાંદીપટાના અપમાનમાં તો આમળ છેને! આવે મેદાને દુશ્મી કની હોય તો! જુને જામન એમીયન મન આમાં પણ મુસલમાન છેને! શાહીઆલ મુસલમાનો કયા પાઠન છે? કામ થયા પડતો મનને અને સતોના ઉત્તમ! મુસ્લિમ શાહી અને તેમને આજવા મુસ્લિમ જનતા કર છે! દોષ પણ મુસ્લિમ જાસાની ધામધુમ નેજા, તેમાં અપાતા બાક શોનો જુસ્મો નેજા, આગેમનોતો બપકો

નેજો, તો તેમને ખાતરીજ થઈ જાને કે મુસલમાનો કોઈ વાતમાં પાઠન નથી!

અનેક બધી માટે આની અને ગઈ, પણ મુસલમાનોમાં કુખ્યાનીની બાવના સતોજ થયાને બાદ્યે હાદી મદ થતી જાય છે હા! ગોળ ખાસાની બાવના ખૂબ વધતી જાય છે એ ખત! તેમજ અનેક મુહર્મની ઉજવણીઓ વગેરે વરમ થતી જો છે ને શહાદતની બાવના હૃદયવાળી સાન નિસરતી જાય છે! મુહર્મ ઉજવના નીજાનાર મુસલમાનોને પૂરો કે હુમેન (અને)એ હાથે કમીને મીકરેરી નાકા દત્તો મર્મ શું છે? તો તે કાને હાથ થંગે! સાપ ગયા ને લીધો! રહી ગયા તેમ ગિરાઈ તહેવાર તરીકે મુહર્મને પોતા વાદ કરે છે સ્વયં વચન ને કે ખાતર શહીદ ચનાર તે શહીદના શત્રુઓની શહાદત પડ્યો બોધપાઠ લેવાનું મેલો મુજબ નથી

અહમમ કિસ હોના કય હર કમનાએ બાન

એવું તો ધણાય જિવાથી લેખને લખે છે અને સાચોમાં જોરોત્યી કહેવાય છે પણ દોષ માને સાચાનીને ધ્યાનમાં લેતું નથીને! સત્ય ખતર પોતાની જાતને, કુદાને, ઘર બારને, તારાજ વગેરે ને અહમમીને માનનાર મુસલમાનો પોતાના ખ્યામ નથી મનની ઉમ્મતની ખાતર આજુ ખાનદાન તમામ કરનાર તે સહીદો! મહુનાજાહની યાદ મુસલમાનો ખાલી ટીપરીત રીતે ઉજવી રહ્યા છે! પોતાની અવળી ખનોદાથી તેમના નામ અને કોમને બદનામ કરી રહ્યા છે! મુસલમાનોમાં ખુદાના ફજરથી મેગર હીનું પ્રનાલું તો વધતું જાય છે, હતા આની ગિરાઈ જાહાનનું પ્રમાણ તો જગલ થતું નથી! ખુ! મુસલમાનોને મનિનનો મનિમા અને નવાદના મર્મો સમજવાની તોરી અના મે! આમીન

ઓપરેશન વગર હરનીયા અને અંડવૃદ્ધિનો ઈલાજ

અહાપમાં આતરક કે પાણી ઉતરી આવ્યું હોય તેના પનાજની આશ્ચકાક દવા સાહિત પ્લાસ્ટરનો ઉપયોગ કરો. મર્મો તેટની જુની બીમારી કેમ ન હોય, એકજ અહાપમાં કાચથી કાપે કમી કે કે આ વાય કર બીમારી માટે આ એક અસરકારક દવા છે જેના ઉપયોગથી પરસેવાદાર ખતાજ તત્તો બહાર નીકળી મડ એની અસરી હાનત પર આની જાય છે ઓપરેશન કરવાની તો જરૂર નથી સ પૂર્ણ કાયદા માટે એક શીટીની કી મત રૂ. ૪-૮-૦ પો અર્થ અલગ જવાબ મારે, ૧૧ આનાની ટીપાટ મોકનવી હિદ બહારના દવા મ મા વના ઓએ દવાની કા મત પોસ્ટલ ઓર્ડરથી ઓડવાનસ મોકનવી

ઈન્ડો જીન્યુઈન કેમીકલ વર્કસ (૨૭) જુમા મરિજદ પાસે, દીલ્હી K ૭

યો છાપાનાગાઓને પાઠ જોગ્ય નથી
 ગયો છે મિયાન ઝોન્ડેરીયાવાળા કે રી નાગેમ
 ની મગાળના ચરનર પટે નીમાલક ચનાજ
 છાપાવાળા દેડકાની જેમ ઉઝળી પડયા છે
 નાગેચાનો કનનાની મળી ચગી ગયા છે ને
 જેમ અને તેમ લખાણોમા ને ખાસજોમા મી
 કમીની મનનર તરિમ્તી નીમાલક અમે ધૂળ
 ઉગડી ગયા કે કહે છે કે ઝોન્ડેરીયાના
 જોગ્યો દિદના મળા માનસીએને કા દાખન
 ચરા દેતા નથી ન આવા એમ આરુરેનિયન
 આદમીને દિદના એમ પ્રાતમા ચર્ચન પટે
 આપીને વિચિત્ર મનગરે દિદનુ અપમાન થયું
 હવે દિદને એસા અપમાનોની આજો
 છ ? આમિના કમી કાચદથી ૧૪ કયા
 અપમાન થયું ન રડુ ? ચુનાએને વળી માન
 શા ને અપમાન શા ? નવાયુ ત્યા મો પુગ
 સમજને સપાર્થ વાએને ? અને બુ ધમપગડ
 હમોતેલ પીળ નગાખલામા તમાની પપુડિને
 અસાજ ધણુ મામજસાતુ હતું ? આ જોના
 તો દિદાઓએ ભગવાન મામે કપમી દર
 ખામ્ન યમાર કમી લેએ એ કે તેએ આપણી
 ગામડીને મ મોલ કે લકર તા મન નવા
 હો ? શુ એના કારખાનામા કિતળ રમી
 જોડ પડી હતી ? બરે આરુરેરીયાથી નવનરની
 આરાત થઈ છે તેને આપણે ઘાનિથી મધરીયુ
 તો ઝોન્ડેરીયાથી એને પાઠ પાઠ લકની
 પાળ આપાન થમે અરે મી મગી પોતામા
 માન્યારને દીપારા પુ નાય મગાળને મુમે
 મગવા નહિ દે તો જમ દિદની બુખના
 નિવા છુને મને આરુરેરીયાથી બાવિના આર
 નાઠ લકની શુ રીએના કા ને જલુ નૂપ
 ગેડનામા માઠ કે જતાય આરમા તો ધાડો
 બેમી જમે બીમુ શુ ?

હાહનાહનો ઝોડજનક છેતમવ -
 રહેનમનના સુમુર્ગ તરી કાહ સુનાવજી
 માહેય કે જેઓ પડ નગમી મહે નમન
 નામે મામિક ચનારી ન્હા હવા અને લીન્ના
 હજાઅમરી જમાનત એક આગસાન હખર
 દતા અને હાનમાજ તેમના પતની મોડન
 ન્યુળીરી કલમપ દલી હજનાઅમરીએની
 દીની અરે દુન્યરી ભતલો મારે જેમનેમકકો
 કિતામે નખી દલી અને અજો મામદઈક
 ફગ અને મગ્યાઓ ચનારતા રના એસાએ
 મુકુર્ગ આજેનાન પતકામા કિતેમનથી હરેમી
 આનમ અને શુ માદિયો વસો મુર્મી ન
 પુનય મંથી મોડ નરેજો સુદા મંમને મરીક
 રમત દર અને તેમના ન નથીએને નરે
 જગીન ભતા મર આગીન

માનવી પર દયા કરે કોણી ! !

ન્યાય કેવો,	જક્કા કરે	મોર્
ચુપ રહીને	સદા કરે	કોણ
દદ છે તોજ	દિયનુ દુવન	કે
હંની શુ દવા	કરે	કોણ
છે શુનાગેમા	પણુ આરબ	સજ્જત
કેમ પાણે	ખત્તા કરે	કોણ
એવા કેવો દ	જમ મુસફિર	હુ
જેને ખસ	હુદય કરે	કોણ
દિશી દાલત	તમે તો	નજો છા
શુ વમેશા	ઠણા કરે	કોણ
ને ખુ	નાપુદા નથી	ખન
નાપુદાન	ખુદા કરે	કોણ
દદ નથી	એના ગોળ	જમમ
માનવી પર	દયા કરે	કોણ
દુ નુ પીતો	આખરી દમ	તક
પ્રેમે પીતર્યા	કરે	કોણ
દઈ છે મારા	સિમ મિત્ર	‘અમીન’
મિત્રને શુ મના	કરે	કોણ
‘અમીન’ આકાદ		[સુગન

પોઠ

તા
ક
ના
ર
વૃત્તગતરે

ગાયકરાડી છત્રપત્યા હેઠળ મનુ મુન્શી આથી નુ એ લગ્નવેલુ 'શુભરતી' સાહિત્ય પત્રિકા 'નુ નાટક ખ્યાસ થયુ અને એની પાછળ ઘણી ઘણી ચારે હોયતુ ગયુ છે કેટલાંને એ "લગ્ન જલસો અને અપ કામ ગીરી" જેનુ લાગુ, ત્યારે રેટનાકાને એ 'ઉમરાવોની સલા' જેનુ લાગુ નાટક લગ્ન વનાતુ' રચના ન્યાયમદિર હોવા છતાં એ નાટકમાં ઘણાંએ ન્યાય ન મળ્યો 'ખતરદાર' ને પ્રમુખસ્થાનેથી કેમ ખસવું પડ્યુ એ સવાન એમનો એમજ રહ્યો અને એ ખુરશી પર લેડી વિદ્યાગૌરીને બેસાડી દેવાયા એની દરખાત લાવનાતા અને એને ટેકા આપનારા બધાથે વિદ્યાગૌરીની તારીફના એટલુ અને એવુ મેં પણ કે ત્યારે કોઇએ પકેરાયી એમને એમ બોલનાનુ મુસતજબ કરી રાખ્યુ હતુ જનાય એમાં રમણનાલ દેમાઇએ તો રંગ રાખ્યોજ લેખાય એમએ તો આખી દુન્યાની નેનાગીરી શ્રીનેજ સોપરી નોઇએ એટલે દરજ્જે કહી નાખ્યુ શખેરા વાપરના હોય ત્યાં કંઠુમાં શા માટે કરતી? જગત પણ ઉમરાવે પૂજે છે, આનકારે કે આધારી થયેનાન, જતા રહે નારને, કોણ સહારે છે? સાહિત્ય પરીપરે આમ જનતામાં પડેયતુ નોઇએ એમ માનવા જતા કોઇ કંઈ બોલ્યુ નહિ "કનેવાની લીલા" આગળ ગળે કોઈનુ કંઈજ ચાલતુ ન હોય તેમ! કનુ દેસાઇ બોલ્યા ધૂમ'તુ બોવા, બેગીનાવ બોલ્યા અને એ ખડુ હાવામાં છપાઇ ગયુ ઠીક છે, સાડ કહેનાય, અને બસ મામ બામ શુ હોય? પરિપક્વતા સદા અપાયા છતાંએ વહે-ચાયા, પાનખર્નિઓ બોલાઈ નિગધો વચ્ચા, અને સગીત પણ રજુ થયુ, ગરબા પણ

મરાઠા અને ઘડીઆ નાસ પણ રમયો મનો રંગના એ પ્રેમીઓ સાથે મનોલાજકના બનાવો પણ જના પોલીસનાઓએ ઘણાંએ રોક્યા, ઉતારી પાયા, લોકર કહ્યા ટીકીટો ન મળી બચસ્થ પણ બગાવર ન જળનાઇ સાહિત્યની સલામાં સાહિત્યકારોનુ અપમાન થાય ઉમારા કરુ સુન્દરમ, વીમાનાળા ચાપગીલાઇ જેનાંએ પોલીસ પેસના ન દે એ શુ કહેનાય? પાછળથી એ બદલ મારી માગના કરતા પહેલાંથીજ એની બચસ્થા જળનાઇ હોત તો સારુ સાહિત્યની સલામાં પણ એક જાતનુ અમલદારી રાજશાહી વખતારણ છતાંએ રહેતુ, અને ઘણાના ગળા રૂધાના આમ હોવ તો પછી એના માટે કોઇ બીજુ રથાન કેમ ન રખાયુ? પ્રગ વગ, સાહિત્યકારોની સલા એક અરકારી મકાનમાં શા માટે? સાહિત્યકારો, જે આગ્રાદી ધરણે કે તે સલામાં ન હોત ત્યાં શુ મજા આવે?

નવલકિટ માટે ગમનારાયણ પાકને ચદ્રક અપાયો એમાં બચદાર દક્ષના માત્ર હતી તેઓને પ્રમુખ ન જનના મળેતુ તેની બેટ જેનુ એમાં લાગુ પાદખર્નિ માટે મનુ દવે, અને બીજાઓને અપાએલા છતાંએ જુઓ અને એમની કૃતિઓ જુઓ, સાધારણ પ્રાસંગિક વસ્તુ રજુ કરવા સિવાય એમાં કાવ્ય જેનુ શુ છે? કવિતામાં સદ્ગતતા, અર્થવનતા, ની વાતો કરનારા ત્યાં બેઠા દના જતા કેમ કંઈ બોલ્યા નહિ?

નિગધો કોઇએ રસથી સંભળના નહિ, દ્વિયાક્રખાનુ મગીત ચાલતુ હતુ ત્યારે લોકો રિખેગઇ રહ્યા હતા નિગધોમાં પટણી સાહેબે 'દુધ' 'ધી' ની વાત કાઢી એમને જુનાર ચાખાની વાત કેમ પાદ ન રહી? અને સાહિત્યની એ પરિવ્રામ તેઓ બીજુ કાઇ કહેત તો સારુ! કેમકે, ભાવનગરમાં તેઓ દુધ ઘી ખાજરો અને એ વિપથો પર બોલ્યાજ કરના હોતે?

ધૂમકિટુ બોલ્યા "કાશ કારકૂન થજો, લેખક ન થતો" આ સવાદ સાક્ષી એમને "ખડુ ગુલ્યા" કહેવાતુ મન થઇ આવ્યુ ભના આ મી એ નથી જાણતા કે કંઈ પણ થવાની સજ ન પડનાથીજ લોકો લેખક થાય છે કાપકારકુન

ધાની મનાદ આપી તો શુ મેકર નથી થા
શમતુ ? પરતુ વેખાને બીજી કંઈ થયુ
નથી વેખક થયુ છે, અને તોડુ છે તમે ના
કરેગો તોપણ એ આત્મ દવે છૂટી મુકેલ છે
મારે એ સત્તાદ કંઈ કામ ની નથી

બીજી વાત 'વેખક મિતન'ની પણ વાતી
મૂઝાઈ છે જો કે એમા તરુ ઉઘાડે હોયે છે
જાહેર થયુ નથી પરતુ લાગે છે ખરે કે
લેખકનું મન મથપાશે ખરે

છેતર એકજ વાત એ સમાચાર મેલને
મેલેથી ના હોવી અને તે મુરિલમ સાદિત્ય ની
મુરિલમ સાદિત્યમગેની ! ગુજરાતમા આટઆટા
મુરિલમ વેખા પત્રાગે અને કવિઓ નેના
જાના બૂબથી પણ કાષ્ટએ મલામા એમને
સલાયા નહિ એનું મગલુ દુ દરો ? એમા કમર
વાર કોણ લેખાનુ જોઈએ ? એ સવાનના જવાબો
જવાબો વાચકો પોનેજ વિચારી લે

આપણા આરેધ. ચી ગએત મગજને
મેલે આજવાન તમમાજ એકર છે- 'ચોદમુ
સ્તન (૫ કે દોર)

સાક્ષરથી બગાડમય દારે પોનાના લાખા
હાનમાયા રોધી કાટેલી સાગી વદા છે
"ચોદમુ તન" કિવા મધીપાક યાને માર
મનેનુ સતન અને કાચાએનું દહાપણ ન્યા
નમામુ નીવડે છે ત્યા એકજ વસ્તુ સર્ગ થાય
છે અને તે માર અને તેથીજ તો કુદરતે
જગતપર દિનદર, રોજે રેવીન, જેવા માઝએ
મોડલી આપ્યા છે જેથી આડે ચઢી ગએના-
એને ચોદમુ સ્તન ચખાડીને સન ડેકાણે લાવે
વેવી ગુજરાતીની જુની કરેત "મા" જુક
અને કર સીધુ" પણ એ મત-ચના ટેમરૂપ
છે અહિસાની આટઆટી ચર્ચાએ મના જા
અને મધેથી દિદપર, ગુજરાતપર અહિસાના
પૂર ફૂટી રજવા જા બનુ કાકા પોને પોતાની
શ્રદ્ધામા પાકા છે તેઓ દિસામા માને છે
તેઓ છેવટનો અને સર્ગ મુકદે વિવાદથી
નહિ પણ એમને યોસથી લાવવામા માને છે

સારે તો આપણે પણ પેનુ જનુ ગીન ફરીથી
આનુ સરે મીન ?

ભુને નર બાજની
ભુને નાર પાધી
ભુને રોનુ કોદવા ન
ભુને જાકર હાનુ રી

આ ભુને એને ભુપવારે નહિ પણ ભુનુ
મારે કિવા ચોદમા મનના પ્રતાપે

'સર' મુખની સીમા માન" એનુ કરેનાર
પડિતે પોનાના કથનમા માન એકજ અસુગની
બલ મી છે અને તે માન નહિ પણ અનાન
વખનુ. કેવુ જોઈતુ હતુ એથી જગતને આજે
વડુ પીડી રહુ દોષ તે વિમાન છે ચોકો રહુ
દુખી થઈ રહ્યા હોય તો તે નાનીઓ છે
આજનુ ધોર મુક માને જમાયુ છે અને
વિમાને વિરનાયુ અને ભય કર બનાયુ છે
આવના સમાચારો બનતા મનાવો, એક જાનીને
એટલા મૂળવે છે તેટલા અનાનીને નથી મૂળ
વના "આ શુ થના એકુ છે ? દવે શુ થશે ?"
એ રિચાઝ જેટલા જાણુમાને આતીન પગથતા
દને તેટલા અનાનને નહિજ સામાય રીને જોના
સામુ યિક વિવર્તિઓથી અનાનનીઓ બચી
ગકતા નથી પરતુ તેઓ અક વસ્તુ જરૂર
બચાવી શકે છે હદયનુ સ્વાસ્થ્ય મનની શાનિ
પણ જાણુમાને એ વસ્તુ મગી મુકેલ છે
અને એ શાનિ ન મળતા તે દુખીજ થાય
તે નાની અને બાજની કરીએ જોડપ ન
દોષ જા એક સદચને મોટરમા ફરતા જોઈ
અને પોનાને પગપાળા દેખી જે દુખ નાનીને
થય છે તે અનાનીને થતુ દરી કે કેમ ! એ
એક સવાન છે મમે તેમ હોય પરતુ એટલુ
તો હજ કે મખમા તે રહી વકે છે જે આજન,
અજાણુ હોય છે જાણુનુ, સમજનુ, ઉં
ઉંનુ, જે કાઈ આપી શકે છે તે અસતોષ
હોય છે અને અસતોષમાગી દુખ પેના થાય
હજ મારે વધુ જાણુ ની અને વધુ સમજવાની
કેસિસ ન કરવી એજ એક સુખી થરાનો
ઉપાય છે

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાયન્ડીકેટ ઓઇલ (૨૭) આશ્વર્થજનક તેલની અસરકારક અસરથી બાહ્ય ઉદ્યોગ ન પાન બાધાની જરૂર છે કે ન તો કપડું લપેટવાની અગર, ન ફાલતા ઉડવાની બીક છે લગાડતાની સાથે જ નસોમા પ્રવેશ થઇને બેચેન કરી દે છે માત્ર એકજ રીતીનો વપરાશ ચાહે ગમે તે કારણે વામપણું, સુખી, નપુસકતા કે ઇન્જ ન થવાની હિતિ પેશ થઇ મઇ હોય, તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોષાદ સ્વ બનાવે છે ખાત્રીથી માને કે આ તેલથી ઉત્તમ તેલ આ જગતના પદ ઉપર કયાય નહિ મળે આના વપરાશ પછી નસો અને પર્વચોમા નવ છાન, ઘણી સખતાઇ, ન મહન થવાની તેજી આવી અવ છે જેને જાહેર કરતા સખમતા આદ આવે છે આ તેલ બધા વાતો માટે ચમત્કારીક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખાત્રીઓને દૂર કરી નકામામા નકામા થઈ ગયેલાને ગર્વ લેવા ન્નજ સાચો પુરુષ બનાવી દે છે કિ મન માત્ર બે રૂપીઆ. પોસ્ટેજ જીલ્ડુ આના વપરાશ પછી હમેશના માટે પુરુષાતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઇ જાય છે તદ્દન બીનબિખમકારક અને અચુક આનંદ આના છે કિ મત માત્ર બે રૂપીઆ : પોસ્ટેજ જીલ્ડુ.

હુબ્બે ઇસ્માત (૨૭) આ ગોળીઓ ભારે ટકાઉ છે ખાસ પ્રસંગે ઉપજતી લાજની બચાવી લે છે જલદી વીર્યખતનની ફરીયાદ કઇપી થતી નથી અબીમાની અબીમાન પણ વારમા દૂર કરી તેને શુભામ બનાવી લે છે કીમત બારલી એકના બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ મગાવનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોસ્ટેજ માફ.

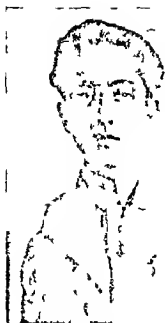
હાફે છર્યાનો એલુતીલામ (૨૭) આ જીલ્ડુ અસર મગવાની ટીકડીઓ દરેક પ્રકારના હકીકા ધણુત્વાર અને સ્વનમા જતી ધાતુના રોગને ખુબતા રજનીથી દૂર કરે છે પેશાનથી પહેલા અથવા તે પછી આસતી સંદેહ અને ખાત્રી ધાતુને ૪૮ બનાવી પુરુષાતનને બગાડન બનાવે છે ગરીબમા તાજગી અને બળ પેશ કરે છે ચહેરાને લાલચોળ બનાવે છે ચોક્ક દિનસના વપરાશથી શર્મ પર અસર કરી વીર્યને ઘટ ને મજબૂત બનાવે છે અને ૧૫ થઇ ધાતુ નવેસરથી પેશ દરે કે આના વપરાશ પછી ધાતુને લગતી તમામ ફરીયાદો છાનવાર માટે દૂર થઇ જાય છે હાનરો ખીમારો પર અજબાવેલી દવા છે ૮૦ ટીકડીઓની નીતીની કિ મત રૂ. ૨, પોસ્ટેજ જીલ્ડુ આ દવા અવરામમા લેવાને લાયક છે હાનરો નિરાશ ચએલાઓને આશાવત બનાવી દેવા એ આ દવાનો અદના ચમત્કાર છે દિલની બહાર પણ આ દવા ભારે ગ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુઆસનો જડચુળથી નાશ કરવા માટે આ દવાની બરામરીમા આવે એવી દવા હાજર કરવાની દિલના દરેક દવાખાનાને અમારી ચેતન છે જેનું મન ચાહે ને અજમાવશ કરી લે

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ. ૨ પોસ્ટેજ જીલ્ડુ (દિલ્લીનું જગમગદું શરખાતું)

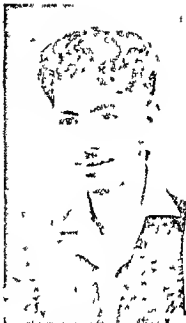
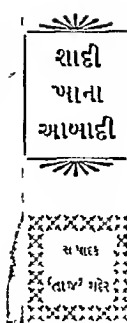
UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો. જેન્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૨૭)

Phone 6920 જામે મરહુદ, પોસ્ટ ઓફીસની પાસે, દિલ્લી ન K S

ક્રમિકા ૧

આખાદી

ધૂમ કા રશ્મિમા આ યદ રૂત
કેમ જ્ઞાનની બસા ખર હૃદ
જ્ઞાનામા સદ એ અબગ રૂ
'વહુશી' પુત્રો તબની ના ભરુ

કાલનાના તત્ત્વ જ્ઞાન આજમ અદ્યમ ઇસ્માઈલ વદલી 'તા પુત્રો અને હિરના મશૂર ઇસ્માઈલ ખાનનાના આગેવાન તેમજ અમ ન ન પી દુસ્તા દુગી જ્ઞાન તાજ અદ્યમ આજમ ઇસ્માઈલ સાહેબના પોતો બાઈ ઇસ્માઈલ ને આશિની દાગી તેમના નિવાસ સ્થાન નાખુલા રૂટીટમ તા ૧૮-૧૨-૪૩ના મેજ નખી સાન્નીયી થઇ હતી
જો વહુશી આદ્યના જ ને ફરજદી તાનીમ રિયે જો મજા સહુમના સમોમા રૂદીએ તો—

બમે રૂજદ હ કે તો રો હરમ હૈલ ન મી દે
સાહ બી એ માર રી મેળમ બા મારે નિશામી દે
તે મરકદ હૈલે રો " હજુદ ન બિરુ જાને રો
યે એમ જે પામ હ મા બાની આખોડે ત રૂદે "

આ શાદીમા રોદરની જનતાએ ધણુજ ઉત્સાહથી બાગ લીધો હતો નાના મોગ સૌ પધાર્યા હતા બહાદુરી આમ ત્રીન મેદમાનો પણુ પધાર્યા હતા જેમા ખાસ કરી એમ એમ પી મકુનના એક એક ને શાદીમા મુખ્ય હતા જો અસરના સમોમા રૂદીએ તો—

"બામ પર મહેર કે હુર ચખવાલા આ હા,
જિસ તરેહુ વહુશીકે ઘરમે સાઈગેકા ઝુમવણ "

રાહેના જતાળ 'દના', 'બેકાર', 'મુન્દી ઉમરખાન', 'હેલી', ઉપરાંત બે ધડી મોઝના ત્રી જ શયરા, જ 'તમીલ', 'ધાપન', 'નિશ્ચર', 'અસર' સારેરી, મીન્દી, મન્ત 'દબીંગ', 'અમીન' આઝાદ, 'મઝાક', 'અમી' 'અઝામઝી' વિન શાહરી બહાગમથી પધાર્યા હતા.

નાના દસ વાગે જતામ વહલી આહળના ધર આગળ અપૂર્વ માનવ મેંદની જમી કેમ ન જાગે? એક તો રાહેના ચરફ ખાનદાનના નખીરાઓની શાદી ને બીજી શાહરી સાલગવાની ઉત્કેહ.

પ્રથમ દાર્દિઝ યુદ્ધ ગુલામમદમદ હાથએ કુખાન શગીરી તિલાવન કરી એ પડી શાહરીએ પાનાના મેહરઓ વામ્યા હતા પ્રથમ ગુજરાતી ને પડીથી ઉર્દૂ સેહરઓ વાપા હતા.

આમ મેહમમદમાગ બે કનાક નીકળી ગયા એ પડી ફૂવદાર અર્પણુ યથા બા સૌએ કેડિના પીચુને ઇન્સાફ આપ્યો ત્યાંથી સૌ રૂપસમા ભાઈ હમ્માઈલની નિકાહખાની ચારે જ યુદ્ધ પદમ હાડીયા સાહેબને ત્યાં ગયા હતા. ત્યાંથી પરચાર્યા પડી સૌ ભાઈ આરિફની નિકાહ ખાની ચારે જ હાજી હખાહીમ મદમદ યુદ્ધ મરમાઈન સાહબને લાગ્યા હતા નિકાહખાની પડી ત્યાંથી મો સરવમ રૂપ જ વહલી સાહેબના ઘેર જઈ મુબારકબાદી આપી રિમજન યથા હતા.

આ અર્પર્વ શાદીના યાદગાર પ્રસંગે વાચેલા સેહરાઓમાંથી યાદીક પ્રસાદી અને રજુ કર છુ.

-[૧]-

સુખ છે સુદર અને સુદર પેરે સુદર સેહરો
રહી જરી યાદ બધાને એ છવનભર સેહરો
પ્રેમ પડકારો પાનાનો પચિસ પોતે,
બધાને બાધો બન્નેને બતગર સેહરો
નાવ એક બનશે ને બીજો સુગની બનશે,
પ્રેમ તોફાનના છનકાશે સ્વગર સેહરો
એ મુતાકાતો નવી, રાતો નવી, વાળો નવી,
રચરી દુહન અને દુહાલુ પ્રણય પર સેહરો
જ્યારે સેહાલુ યયુ પ્રેમથી શીંગ પર બધન,
મુખને નૌચાહના ભેતો રહી દમભર સેહરો

—અમીન' આઝાદ મુન્ત

-[૨]-

જોઈને શુભ ધડી, જોઈ શુભ અવસર સેહરો
સ્પર્શ એક રચશે નહુ આજ વખત પર સેહરો
સર્વ જ્ઞેનાર કહે છે જોઈ સેહરની બહાર
રહી જશે યાદ અમીને આ છવનભર સેહરો
અમીની આની છે મહબૂન દુઆએ ચમને
પામે તે કયા ન પછી યેકમા આ ર સેહરો

ચરે પથ કેઈ દીવો દાર એ જગાડળનો,
મનોગમ મુખથી ઉપર જોઈને મનહર સેહરો.
ઉર્મીઓ, આશાઓ હમ્માઈએ બરાગર જોઈ,
બાધવા રતેદતા બધન યથો તરપર સેહરો

—મરત હુધીબ

-[૩]-

અતેરી બાવના હુ ચન્દ મહીં લાલુ છુ
અમુખ્ય મોલીઓની મુલાહડી લુલાલુ છુ
હદમની ઉર્મીથી દુહાઓને વધાલુ છુ
નથી તો કામ્ય તો હુ આપડી બીજલુ છુ
નવીન આર્થ નિચે બાળ તમે જાઓ છો,
દિલામ છે નવીન બેના એક ચાઓ છો,
તમારી આશતો સો દુર દુર ચે જાઓ,
તમારે કાજે વિશ્વ પુનર ચે જાઓ,
બેર છુ તર! નહીં જો તુર ચે જાઓ
સાગ દિવ મહીં હિતામની દોનત ગણો
દુઆઓ દઉં છુ મુબારક સનામત રાખો

—શયદા (મુબદ)

- [૪] -

સભા છે લગનની ઉર્મિના થઈ રહ્યા વિકસન,
ધડી છે આજ કે રસની સુરા ભરે જીવન
પતંગ છુનછુનું છે-તે ચિરાગ છે ફૂંચે
અદિ રચાયેનું નિરખુ છુ-એક નવું ગુચ્છન
શિખા ચિરાગની-એક નવ બહાર થઈ ગઈ છે,
શિખા નથી કઈ-જ્યોતિના ફૂન છે ગૈશન
કે, બગ્ગ મંચીઓ ગુ થે છે આરિક ધરમાધલ,
રે, બાપ એના સુખદ લાગતુ કરે નુયન
સદાય હવની જીવનમાં નો મહાર રહે,
હવથી હવ છુ હું શાહી તથા અભિનદન

- નસીમ (મુબલ)

- [૫] -

એક આક્રમક છે જ્યારે એ લાંબા સેદરાની
પછી દિલમાં ન થાયે કેમ રીઝવે રીટ સેદરાની
નજર ગુ હરની માફક સર્વની ચોટી છે નૌશાદ પર
ખરેખર મોટી છે રીટો અને કેડીટ સેદરાની
અન્ધો સુરજ ને ધરમાધલ તો છે ચદ્રમાં આરિક
જગત અન્નેને સામે સો દકા છે શી સેદરાની
ચુઆરક હો મુઆરક લાંબા આજમ આપને જમમાં
ધડી એ જશનની સાદામણી નાંદા સેદરાની

- આસી સુલત

[રીટોના સેદરાઓ પોરટ મારફતે આજા હતા]

- [૬] -

રજો ગમ દર્દો-અનમ દર નિરાશા હોજો,
હુ'દા ફૂલનનું કરે ઉચ્ચ મુકદર સેદરા
ફૂલદા-ફૂલનના માનાપ મુઆરક તમને,
આગળે લાગ્યો છે અજ આ શુભ અવસર સેદરા
ખુશ થઈ આજ દર એક પુષ્પ દુઆ દે તમને
દેખો ઔલાની ઔલાદના સિરપર સેદરા

- મઝલુમ [કલમતા]

- [૭] -

માટે માહે માળીઓ ટકરાય છે !

સેદરા ઉત્તમ આજ કોનો માપ છે !

એ સ્પર્ધામાં થયા બને અન્ને,
ગીર્મિ સેદરા સડુ રીઝાય છે
બને વરણ કામ લાગી નય છે,
સેદરા ખુચોના અદિ બધાય છે
શતુઓના દિન તપાસો ત્યા જઈ,
કેના તીણા કટાં બોકામ છે

- સૈયદ અમીરુદ્દીન [અબી]

- [૮] -

જીવો દાદા-પિનાને આજ શાહી-ભેદના રૂપે
તમને મોખ્યા આહી સહર્થે ગુચ્છને સેદરા
મુઆરક કારના-તત્રીને હો પુરો તણી શાહી,
મૂળી છે આજ માજા ઉર્મિઓના નતને સેદરા
સમર્પી રગરગ સુખ, સફલ, સમૃદ્ધિ ઉભય દિવને
મગલવા જિંદગીને નિત પ્રથુના ગુજને સેદરા
રદમ વરસો ખુાની નિલ બને દાતીના પર,
રફગ આગુ બને કર્તવ્ય કરા પાનને સેદરા
અભિનદન, શુભેચ્છા આપી ધરમાધલ, આરિકને,
ગો કિરમત બધા છે બેમા હવે નિજ આસને સેદરા

- કિરમત-પૂના

[ઉદ સેદરાઓ]

- [૯] -

શુક સદ શુક ફિર આઈ હૈ આનમમે બગર
શુક સદ શુક કે પુર કૈર હુએ લીરો નિદાર
તસ કદર આજ હૈ ફેના દુઆ દર સિમેન સફર
જિરો દેખો નજર આના હૈ ખુશીસે માગર
ધરમાધલ આજમકરી ચે શાહીકા ખુશીકા હૈ અસર,
આરક આજમકરી ચે શાહીકા હૈ એક ખુશ મન્ગર
વાદ કયા ખુમ ચે શાહીકા મધા આજ સમા,
કે ફિજ હો મઠ વાદેરશી મુનઝરે જના
મુન્ના બેકાર બી અન દિનસે ચે દેતા હૈ દુઆ
કે દમેશા હી નહે શાદ બની ઔગ બના

- બેમર [ગિર]

- [૨] -

અગર તુમને નહીં માન્ય તો સુનો સુનાઈ મે,
 ઓર ઇસ્માઈલ કે ઘરવારોની બાતે બનાઈ મે
 ઇસી એક ખાન મેં હજારો અહમદકા નામ આપા,
 સુનારક નામ વાને હૈં મુબારક હી પયામ આપા
 દુઆએ તુઝા દેની ચાહીયે ને દિલસે નિકલી હો,
 વોહ વૈનાએ ઉમીદગી હો ને ચેહની નસે નિકલી હો
 દુઆ યે હૈ કે ઇન્શા શા માનો કામશ રખએ,
 વોહ જગતક રખને નાના ચેઝીનો આસમા રખએ
 —મજાકે [કોષ]

- [૩] -

મેરી નજરોએ હૈ વોહ ખાન ને ઇસ્માઈલ,
 બયાન કયા હો મિન્જબાન યા કે મિત્તહસીન
 મગર કે ઉન્કે ભુતુર્મ એક અલમદે વાના,
 કે જિન્કે નેક નિહાલ આજમે યરાફત ઝા
 જનામે આજમે અહમદકે હૈ હૈ લખતે જિગર,
 સુરે કહ્યે સલીમો વગુલ દૂરે નજર
 કયા ને ઇન્શા હૈ બી એ જનામે ઇસ્માઈલ,
 વોહ ખુદ આરિફે એમ એ શાદ રો ફલીન
 ઇન્દોસે કારે પિદરકી હૈ શાન બસાદો મદ,
 “અગર પિદર ન તવાનદ પિસરે તમામ કુનદ”
 હન્દોકી આજ હૈ ચાહીયે શા માનીય રોઝ,
 હયાત જિન્કી હર્ષ રોઝનીયે મહરે ફિરોઝ
 યે નાહ નૌ હૈ બને આરિફે આંઝ હરમાઈલ,
 ખુરીજહ, આપરાહ દુલદા બનીકે રખએ સખીન
 ખુરીજહ આરિફે એમ એ કી શાનકી તમ્બીલ,
 તો આપરાહ હૈ સુરે જનામે ઇસ્માઈલ
 દુઆયે ‘ગાલિમે’ હીની કુખૂલ હો બજમે,
 કવી કવી ઇસી સુદાનકી દલ હો બજમે
 —અબ્દુલરે ‘ગાલિમ’ બજાદા

- [૪] -

કયુ હૈ તાજા યે સખાઝા ઝારે ચમન,
 વજએ ઝીનત હૈ કયુ બહારે ચમન

સુનો લાના હૈ કયુ નિસારે ચમન,
 ચહેઆતે હૈ કયુ હઝારે ચમન
 મઝદએ બાફિઝા સખા લાઈ,
 બામે આઝમ’મે ફિર બહાર આઈ
 શયે ઉમ્મીદ ફિર ન કયુ હો હરી,
 ખિલ ગાઇ દિલકી એક એક કવી
 રોઝ અહમદ કે ઘર રવી ચાહી,
 મિયા આઝમ કે નૌ નિહાનોકી,
 હો મુબારક બહાન રખએ જનીન,
 તુમકો શી આરિફે ઓર ઇસ્માઈલ
 ઇન્શા દુનસે હૈ ખેદનવા દોનો,
 તુકતે તુકતે સે હૈ બાખબર દોનો
 આહમે દુદમો શી દુનર દોનો,
 પાક તીનત હૈ નેક તર દોનો
 ખુશ સયરે ખુશ ખુશન હૈ દોનો,
 ખુશ લકા ખુશ જમાન હૈ દોનો
 લહીયતનામા ઇસે ખામ કરો,
 એક નહ બાન જિરસે હાસિલ હો
 ફિક તારીખ આવ ઉમર કર લો,
 મિસલ તાજા યાની કોષ લિખો
 લો નિદા જેનસે યે આઈ હૈ
 માયએ દૂર કતખુદાઈ હૈ
 —મુન્શી ઉમરબાન

નોટ —ઉદલી લાઈતના અહલ મલતા સને
 ૧૩૬૨ દિનની નીકળે છે

- [૫] -

કયુ ર નહિ પેહચાનતે આઝમ કે હૈ દૂરે નજર,
 જિન્કો શાદ કે જશન મે આવે તો તુમ દોળકર
 યે હૈ ઇસ્માઈલ અહમદ કે ભુતુર્મકી કી ઉમર,
 યે હૈ આરેફે ચાખની આઝમકી તમન્નાઓડા રંગ
 ઇન્કી ચાની જગમએ ખુદતાકી ગોયા સુદનઝ,
 ઇન્કે સેદરે અહમદો આઝમકી ચરહે આરેઝ
 હર લગી હૈ ઇન્કે સેદરેકી મુકમ્મીન પ્રદક્શા,
 આમઝન હૈ ઇસપે ઉમ્મીદકા આઝમ કારવા

ઉન્કે સેદરેકા ખમોલી એક સરોદે વન નવાઝ
 ઇન્કે સેદરે દેખાર મમતાકા આખોમે ગર
 એક સેદગ બાગે જનન એક રિરેસે મહાર
 જે પર રદગ તરુદુક, એક પરદર નિસ્સર
 એક સેદગ બાપકી અજમત હ શાકા વિકાર
 એક ખેલનોકી તમતા, એક માકા ઇસ્તેખાર
 ફલકી લળીયોમે બલ ખાતા હૈ યૂ રંચે સયામ
 જૈસે ચિલમનકે કરીય આ વળચે કોઈ માહનામ
 આખમે રખન ઉકર દેખરે ગર હમનલોં,
 મમમ કોષ ખાર ઇન સેદરોકે કુનોમે નદોં
 ફુલતે નાઝ આફ ૭ નાહુક બલ નાહુક ખિનામ,
 બિનમે ઉતરી આ રહી હૈ જૈસે શાદરકા કયામ
 બેનમગ ઉન્કા અગર જલનમે ફર દેખને
 હૈ તમતાયે અફસી ઉન્કે દિલમે કરવટે
 એક ફુલદન ગાખે યુન હૈ એક હૈ બદા યુતામ
 એક શાનમકા સિનારા એક દુરેં લાખનામ
 એક હૈ ઇસ્માઇલને અરમા ખેદરે અફગ લનામ,
 એક હૈ આરિફે પુર હસરત જના રાનોકે ખવામ
 જખતકે કસીયા ખિન સેદગ બને શાદી રચે
 મકુમે ફુલદનમે કોષ જખતકે અફસા ભરે,
 જખતકે ગદરેસે ફૂકર બહે તાપી નદી,
 જખતકે તાપી નદીમે રહવાય હો તેરતી
 આરેફ ઇસ્માઇલ ઇસ ઘરમે રહે કાયમ મુકામ
 યાદ હૈ જખતકે ખલીનુદનાડકે ખેટગ નામ
 મદુને આઝમકી જિયાસે હો મુનગર ઝિદગી
 ધર્મ અહમદમે રેલકર હસ પટે દિલકી કલી
 માકી મમતા ઔર ખેલને કી દુઆ બી સાથ હો
 દસ્તે ઇસ્માઇલ મે આરિફા દાખમ હાથ હો

—‘અસર’ સાયેરી (હોન્ત)

અમે બને વગરબુને ખગ અત પૂરક
 અબિનદન આપીએ છીએ ને દુઆ કરીએ
 છીએ કે તેઓ સદા આનંદ અને ઉનાસમા
 રહે બને વરવધુઓને ખૂદ મોગી ઉમર અને
 લાજુ નિરોગી આયુષ્ય અતા કરે આમીન

જ વહરી સાદગ ને જ હાજ અહમદ

સાદગ તેમજ કુટુબીઓને મુબારકબાદી અપી
 હુ પણ વિરમુ છું ‘તાજ’

શુક્રિયહ

માત્ર ફરજ દો ઇસ્માઇલ અને આફિની
 શાદીની મુબારકબાદીના ટેલીગ્રાફ અને પત્ર
 લાવ ધણા સદેશ માર વાનિ સાં મા
 નામે અને ફરજનોના નામે ધણા અગત
 મિત્રો કારવાના લેખક-કવિ મિત્રો અને
 એમ એમ પી ઓલ ખોટા બધુમે
 તરફી મળ્યા છે કામના અનિશય દબાવના
 સીધે બધા સદેશઓના જવ ખો આપી શક્યા
 નથી તેથી કારવા કા। બધા શુભેચ્છાઓને
 મા। વાનિદ સાં અને ફરજ દો તેમજ
 મા। પોતા તરફી શુક્રિયહ અગ કરે છું
 વહરી

સોના ચાંદીની મંદીનુ

રહસ્ય

આજે ખુલુ થાય છે

વેપરીઓએ લાભે રખીયા મેમ શુમા યા

માગશર માસમા ચાંદી સોનાના ભાવો પદમે

એમ ‘વ્યાપારી ભવિષ્ય અને ભાગ્યોદય’

પુસ્તકના પાના ૧૪૨ ઉપર આવામા આવેલ

છે પરંતુ જે જે વેપારીએ આ પુસ્તકનો

લાભ-હોતો ઉપયોગ્ય તેઓએ લાખોતુ તુક

સાન કર્યું ર સોનુ ચાંદી અગારી ખીયા

ખાનગી તેજ મદી માટે શેખ અનાજ,

કપાસ બાજરતી વધાર માટે વ્યાપારી

ભવિષ્ય અને ભાગ્યોદય ની સનાહ સ્થે

(આ પુસ્તક ૧ વધુ વિગત

પાના ૧૪૬-૨૪૭ ઉપર જુઓ)

રણ

કુમારજી એચ. દેસાઈ

તે સિવાયના કરે ન સિવારનો અત આવે
કે ન તેને જાગૃતિ સ્પર્શે । સુખની દુન્યા જાણે
એના જીવનમાથી અનોખ યર્ષ ન ગઈ હોય
એમ કશુંભરી દ્રષ્ટિએ જડ માનની જેમ
મતલ જોયા કરી નયનોમાથી ઘોડાક ઉન્દા
આસુઓ સગદારી હૃદયને ઠંડુ પાડતો ।

— એના માટે અનેક મવાનો ખડા થયા —

પેન્શનીની આછી રૂપરેખા, અપૂર્ણ અન-
ધો એને તે પછુ તનુ-માર નિગમ-આ
ખધાનો મેળ એ જાણે એનું જીવનચિહ્ન હતો
એ પછુ એક યુવક પરુ ખીજાઓ છતા
જીદાજ પ્રગરનો સુખ પર હમેશા નિગમના
ગરીબના અવધવો હમેશા દીકરાક યર્ષગએવા
પાગળા માલમ પડના ખમીલના બદન હોના
છતા ન બીકરાની તેની બેપગસ રીત જીવન
એને માટે જાણે જૂરીઝૂરી ખરી પડેના ગાક
જેવું ! હાસ્ય કાચિત જ માલમ પડતુ, અને
તે પછુ શીકકુ-દુઃખ-હૃદયની નમનિ વિનાતુ,
જર્મિ વિનાતુ નિમિત્તા તો એને કદીયે ન ગમે
ગમે એને કકત એકાત ગજકતુ એ તે જ ગત
દિવમતુ કાર્ય યર્ષભડકુ હતુ કોઈ બોલાવે
નહી ત્યા સુની એ જાણ પછુ બોલતો નહી
અને બ્યારે કોઈકે તેને બોલાવવા દબાણુ કરતુ
ત્યારે તેના વદન પર કટાણાખર્ચા મિતો દેડી
આવતા, અને પોતે ગળ્યાગાદ્યા અર્થસૂચક
મન્દો બોલી આગળ ચાલના માડતો

તેને નેતા મહેન અતુમાન યર્ષ શકતુ કે
જગતથી તે દગાએવો હોવો નેત્રીએ તેના વદન
પરથી જાણુ કશુંભર્યા જાણે તરલા મધ્યા
નમથે, નદીના બીનાજમ ધાનથી બજેલા તર
પર તે એકબીજા બેમી રહેતો કાચિત ઉજળના
પાણી તરફ તે દ્રષ્ટિ ચોટાડી ન ગમતો કોઈ
કોઈ રખતે નજીકના ગાક પર બેઠેલા કોઈ
ખૂનસરન યુગન-પખીને નિહાળ્યાજ કરે, તો
કોઈ વાગ દૂર દૂર નજી નાખી પોતાની જાનને
સિવાર-સટિમા દર ધંજેલતો મોડી ગત સુની

આવો ખુશમીજનકા રહેનારો, મિત્રમડળમા
નિલ નહાલનારો, નત નસ કપડા પહેરનારો,
અને સુકાનીવું છકકતુ મૌહ્યવાળો આ મુરેશ
આમ કેમ ? એના જીવનમા આ એકાએક
પડે કેમ ?

જણાઓ એને પૂછના, “કેમ મુરેશભઈ
આમ કન ?”

“જાય એ તો જીવન છે ને !” દુઃખ-આદો
પરતુ દર્દભર્યા જવાબ મળતો

“અરે પછુ આ શરીર દિવમે દિવમે કૃપ
કેમ થતુ જાય છે ?” કોઈ હીમાયતી મિત્ર
લાગી મખવવા પૂછતો

“એમ ન ચાને-એ તો માદીની કાયા છેને
એનો જો નિધામ ?” દુઃખ-ધાર્મિક પ્રરથના
સુખમા ગાલે એવો જવાબ મળતો

“મુરેશ જાણી લેને ?” માતા આશ્રક કુની
“અરે રા હુ જન્મમાનુએ ભૂલી ગયો ?”

જાણે જીવનાથી જાગૃત થતો હોય તેમ મુરેશ
અમળને આમે મરાન પૂડતો

પરતુ મુરેશતુ જીવન એકધાર્ણ
ચનનત ગતિમાન થયે જતુ હતુ નિરમતા,
નિગમ અને દિવગીરી એ એના જીવનમા જાણે
પ્રયોગો ! ઘણી વખતે પોતે બીખારી જેવો
લાગતો જતા એ અનન્યામા પછુ એના મસ્કારો
પોતાનો પ્રકાશ ખીજાવના હતા

એના તરફ કટવાક દિવમો થવા માક
ધ્યાન બેઆયુ તેના વિશે ખીજાઓને પૂછના

હું ફક્ત એટલું જ જાણી શક્યો કે છેવટના એ વર્ષથીજ તેની આંતરિક સ્થિતિ યથા પડી છે એક દિવસ એ તેને નવી કીનારે બેઠો જોયો હું પણ ત્યાં ગયો તેની દ્રષ્ટિ અસ્થિરતાના વહેવા જળના તરંગો પર હતી હું તેની છેક નજીક ગયો અને યોડીવાર સુધી ઉભા રહ્યા પછી એક બાજુ બેઠો સહસા તેનું ધ્યાન મારા તરફ ખેંચાયું હું બોલી બેઠ્યો 'શું બેઠી રહ્યા હતા ?'

મારી તરફ ટકરવર આંખોએ જોયા પછી તેણે કહ્યું, 'કંઈ નહીં',

હું બોલ્યો, 'તરંગોનું જીવન કેટલું ક્ષણિક છે ક્ષણભરમાજ અશ્વ્ય યથા જાય છે હવેનું પણ એમજ છે તરંગીત ધામ છે પરંતુ "હું આગળ જોતુ એ પહેલાં એ જોતી હતી"

'બાહ ! તરંગોની કુન્યા સોહામણી છે મારી એ સ્પર્શ છે મારા તરંગો અને નવી કુન્યામા ખેંચી ગયા છે'

તમારા તરંગો

હા હા મારા તરંગો ! એ મારા કંઈ નાના તરંગોએ વિસ્તૃત સ્વરૂપ ધર્યું છે હું સુખીમા સુખી માણસ છું તમે સુખી નથી"

તમે સુખી ?' આશ્ચર્યસહિત બોનાઈ જવાયુ

'હા હું સુખી છું ! મારા તરંગો અને અપૂર્વ આનંદ આપી રહ્યા છે મારી સ્થિતિના ક્ષમાધાતા યથા શક્યો છું'

વાહ ! એ તો બહુ સરખા ! હા મનેય તમારી માફક સુખમા તરંગોળા કરોને ?

એણે કહ્યું "મારી સ્થિતિમા તમારા જેવાનું કામ નથી"

'કારણ ?' એ પૂછ્યું

"ત્યાં પ્રેમીમતી ઇચ્છા વિના જઈ શકાતું નથી"

'પ્રેમીકા !' હું ચોકચો

તેણે શબ્દો પર બાર મુદ્દા મધુ "હા પ્રેમીકા"

હું વિચારજીવ્ય બન્યો, એ પૂછ્યું, 'તમે કોઈ ખિસ્તી મન્યાના પ્રેમમા તો નથી પડ્યાને !

'ના પરંતુ ખિસ્તી મન્યા પૂજાનું મળ્યું ? એણે એકદમ મનાઈ મ્યો

"એ બેવકાલનું પ્રદર્શન મહેતાબી કરી શકે એમ છે એવા પ્રદર્શનમા એમની સમ્માન કોઈ કરી શકતું નથી માટે' એ મારા અન બર ઉદ્ગારો

સહમા તેની દ્રષ્ટિ બ્યોમ તન્ક જે ચોઈ ત્યાં હતી સધ્યાને જોના હોઈ બહાર એક નિશાસ મરી પડ્યો મારાથી બોનાઈ જવાયુ 'નિશાસ !

તેણે કહ્યું "નિશાસ નહીં પણ ઉન્નતામ તમને મારી કુન્યાની કયા ખમર છે ? મારી પાછળ છુપાએલા હૃદયમાની કયા ખમર છે ?

"જણાવશો ?

"સાબરો હું મારી કુન્યાનો ! માનની છું તમારી કુન્યાનો નહીં, હા પ્રથમ હું તમારી સ્થિતિમા વિહારનારો હતો પરંતુ હવે નવી તમે જણા છે ? આહા ! આ અથો જ્યાં અત્યારે હું બેઠો છું ત્યાં આજથી એ વધ પહેલાં એ અનેક ગમ્ય સ્વપ્ના ધડ્યા હતા અનેક તરંગો મન્યા હતા અને તે કોની માથે ? મારી એક વખતની સાધના માથે ! સાધના ! મનના ! એ કેટલું અનુષમ નામ તે વખતે મને હિમતુ હતું ! એને મેં મારી સમજ હતી, અને અનેક સ્વપ્ના આ સ્થળે ધડ્યા હતા અને બનેએ પ્રેમગીતના પાના ઉઘાડ્યા

લેઝટેસ્ટ ડીઝાઈનનાં

● સુટીંગ્સ-શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ટ્રેસ ફેબરીકસ

● ફેન્શી કાપડ

● તાનકલાક ● મલમલ ● સાટીન ડક
● કુચીલ ● હોરીયા ● નરેહવાર વાંચલ ● ફૂલ
● પોપલીન ● પ્રી-ટેડ ટોબગત્રકો ● દુવાલ
● નેપક્રીન્સ ● ચાદર ● ચાગસા ● રમાલ

જાત જાતના કાપડ

બરોસાપાત્ર કૌસિટીઝ

લરોસાપાત્ર ભાવે ખગીદવાની

બરોસાપાત્ર ડુકાન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક-ખઝાર : સુરત.

■ ૮૮૫૩ ૪૦૪૩ ૪૩૪૩ ૪૩૪૩ ૪૩૪૩ ■

હતા આકાશમાં ઉમે ઉમે ધરો ફર ફર ઉડવાના
મનોગથો મેં આ હતા અને જૂઓ આરા આરા
કદીયે ન બનાય એના પ્રમગો પણ બનેના
તમે મિતેના બેના હો એની રીતે એ પ્રમગો-
એ બનારો અને સવારો તમારી આખો મમમ
ગુણ કરો

“બે માનના તારાજ ખરેખે ખારો નિરાદ
મેં તોડાઓ છે માનાપિનાના હૃદયને દુઃખ
પડાયાદીને જેને તુ ખારો નિરાદ ક’ને”

“શુ સુરેશ તમે પણ એવું એવું બોલો
છો પ્રેમ એમથી થાય છે નહીં કે અનેકથી”
સાધના આમ કહેતી અમાગ બનેના પ્રેમ
અખૂટ-નજી નાની મમતગમન કમ્પી-નાજી
દોડતી સરિતા જેવો અમે જઈએ પણ માથે
ફરીએ પણ સાથે આવીએ પણ માથે ચાનના
ચાનના વાત-ફરતા ફરતા વાત-નજી અમાગી
વાતોનો અતજ ન આવે એ અને લગીયગીને
સાત કરે-ધડીમા આગળ ફરી નાન કરે તો
ધડીમા બને હાથ એક ગાંધી લીગીમા રાખી
રતો રોકી લાડ કરતી લોકો ટીકાએ મરતા
“શુ વાત કરવાની ધરમા કુસંગ નથી” બધા
જાણતા કે અમાગ રનેહયઅ યગે-ગાનગ્ગનિય
સન્ન થશે

“સાધના! મારું જીવન મુઠ્ઠી તારે ચઢશે
હા?” કાઈ કાઈ વખત હું કહેતો

એ કહેતી, “હા પણ સુરેશ તમારો અ
જાવ દિવસે દિનમે આમ કમ થતો જાય કે
જાવે વિશ્વાસજ નહીં હું મારું પણ મનોગથોમા
તમને નહીં મૂકું-નહીં મૂકું પછી છે કામ?”
નો આશ્વાસન મળતું ને મતોય થતો

એક દિવસની વાત છે મેં પૂરું “જૂઓ
માધના આ શું છે?” મારા હાથમા ચિત્ર

પ્રત્યેક દંતુ

“પાણીથી બરેલા દંતિ” ચિત્રમા નેપા

પછી તોજે કંથુ

“અને આ?”

“પુરાન

‘મામગો તારે આ પુરાનો એન ચાન
છે કે પાણી પીધું પુનુ આગળ મામે ગળા
નુ જ જળથી બરેલા આગળ તરક આમળદંતિ
નિરાદ મર છે કે આ તો પાણી ખારું કે મા
ને મીઠું મજાનું પાણી ત્યાજ પીરો” પુનુ
ચિત્રો એવા બધા આમે દોગવા દતા કે
માધના તો આચાર્ય બની ગયેની પછી મેં
તરતજ ખીનુ ચિત્ર ફેરવ્યું અને પૂરું “આ
ગાંધી”

“તીનુ ગણ”

આ પુરાને ફરીયાનું પાણી તરુ નો દીક
પુનુ આ નયુમા તો એને નામ ત મ લાગે
છે શુ કરે મિત્યારા?

“અગે” અહીંઆ તો પાણી નથી ના
મામે ચિત્રમા આગળી મ મ બનાયુ

“પણ પલો પેતુ પાણીનું ખામેલીયુ તા
છેને?” મેં સાધના માથે નીં ન ફરી બો
ત્રીનુ ચિત્ર ઉઠાડ્યું “જૂઓ પુરાન મુજનો-
મૂગળાતો આગળને આગળ પાણી આ
તરક આ મોજ જાય છે નેયને?”

“હા

પછી ને એવું ચિત્ર ઉઠાડ્યું “પલો
શુ દેખાય છે?”

‘ઘાઘરા પાણીથી બરતા નુજ આડો’

પછી મેં પાચમુ ચિત્ર ઉઠાડ્યું અને કંથુ

“તે પુરાનની દ્રષ્ટિ તે તરક પછીને તે ગેનો

પછી તો છૂટા ચિત્ર કંબળાબરી દેખા દેતી

ચિત્રનું પાનું ફાડક દળને ઉઠાડ્યું

“જૂઓ આમા યુવાનનુ મશુ કધાય કે પોને ઘણો અઢગાય કે જના પશુ પાણી તરફ ધમકાય છે”

“હે !” માધનાની આખો ચિત્ર નેઘ મટકાટ થવા લાગી

“પરંતુ તુ થને તે તમે લેશુ ?”
“જુઓ” અને માતમા ચિત્રે દેખા દીધી

“યુવાન મમે તેમ કઠી ત્યા પડેએ કે પરંતુ ત્યા કનુએ નથી એના જતા પહેલા પાણીનુ આધખમન થઈ લગાડાયે-સૂએના જમમ તાપથી ઉડી નાથ છે ને જૂઓ આ છેડનુ ચિત્ર યુવાન નિગન અને કે મળાને લેગથી દમાવે છે મશુ મુઠકુ થા મએડ નાલમ પડે છે અને ડેનીમા પટલાઈ બચા બે છે અને એ નરકડી મરી નાથ છે”

આટનુ બનાવ્યા પડી મે એ પ્રકારે નિમાઓ નાખ્યો-પુરતમ થા કીધુ અને માધનાને પૂચ્છુ “માનવાની આમા મટ મમન્યા ?”

“ના” એણે અનાચ બની કૂડો ડનગ આપ્યો

“તો મમને માગ રિસાકને માટે મને અનેક મુશ્કેલીઓ મળતી હતી-નાગ પિનાની આમક કનનલ અને યામરગને લીરે નાને નાનપણુનો વિવાદ પણ મે તોણની નાખ્યો તેની પાપુ તમને ખબર ટેને ?”

“હા” કઈ અનવા આણે પ્રગટાવી ને બોલી

“તો તુ પણ તે યુવનીઓના કવિયાને કેડી એ મશુ તન્દ આવી ઝોલો કુ કમ એક નાના મુમમગ પા ફીટી બેગા આમ તરફ આમકને-એના રિધામે-તો એનુ ન યાથ કે

પાણી આપમન થઈ-સૂએના પિના તાપને લીરે-કડી નાથ”

“ના ના ખાનુ પાણી તે શુ હુ ?”
સાધનાએ સવાય કર્યો

“હા તુના તે અમમ પાણી” મે કહા ક્યેને જવામ વાલ્યો

“અને સૂએના પિના તાપને વગી કાણા”
કપોન પ્રદેશ પર અનની મૂલમળુ બેગી રેખાઓ ઉપરિયન કઠી તેને મવાન કર્યો

“તે તમાગ કુડબનો વ્યથલ તમને મમ નવસાને માટે થાગ પ્રયોગો-પ્રયત્નો”

નગ આટનુ મામગી માના અવાચ બની મા કોટ મદાન આદન આગામ પન્વી ઉનગ એની કપર પડતી દોષ એન તેને લાગ્યુ લાલબના રિજગીના મકમકાટ કંઈ અથડાયા ભાગે મગ દમણાજ તૂટી પડેને એરી કોડ અકથ કપાલી સાનનાને-નેના દેહને અપર્ણી જતી લાગી

પડી કુ આગમ વ રો માવના ત્યાજ થોગી કુ જમન આરે મપો ન દોલથ ત્યા તો ‘જગ મામગોતો કઈશિય અવાજ મે માન્યો કુ વચરન પાડો કર્યો

‘મુઝે કુ સાનના કુ માની માનના અગર કે રિજગીના કટન થઈ પડે જના પશુ કુ નાનિ કમ’ નમ આટનુ કહેનાતી નાથે તેજે માગે દાથ પમથો ને ન વાલ્યે મોનેગી ઝો પૂરી આગમ રમખેની બાનુ

આમ નિ પગ નિ રિચે જના દના
થોગા દિરન પડી જતો મને પડી એમેની લાચરા માડી માધનાના થમનો મમાન તેના ધમમા ચર્ચાઈ ઝો દનો પુરેપુરી લમરમ માધના પર અનનાનાની હતી ‘મા’ ખૂન

ગતી હતી ગે-નને ? આતઃગ્નિય વખતે એ
મરાત હતો કાગ, મામા, બાઈ અને બોના
વિગેરેના આક્રમણો-મહેણાઓ ઉપગડપડી નૂત્તા
હતા પત્થર પણ પીગળી પાળી થઈ લઈ
વહેના થઈ જાય એની મોડી વાળી પણ વપ-
રાતી હતી છે-ત્યા ચાગ દિવસો થયા સાધના
પણ અને મળી ન હોતી મામ અમરત દેહ
સળગતો હોય એમ અને લાગતુ

અને એમ નધ્યા સમયે બ્યારે
એની રાહ હુ જોઈ રહ્યો હતો, ત્યારે સાધના
દૂરથી આવતી દેખાઈ અને ધડીબગ થયું કે
મારા હવનની આશા પ્રગળી પડતુ એની
આનમા અને જગનનો ચામ લાગને મોગ પગ
નિગરાના બાલો છૂપાએના હતા છતા તેને
પચાની સમવાની શક્તિ તે ઉપજા કની દોષ
એમ લાગતુ તેના મુખ પગ રીમસ-હામીનના
તેમજ શામ્ની ઘેરી છાયા લીંપાએરી હતી
આટલુ હતા પણ તે બધા બાલોને છૂપાવવાની
તે નિર્ઘંક મલિસ મરી ગઈ હતી તે એમદમ
વત્રવત માગી પામે આત્રી, તે નુ જડની
જેમ-તેમને તેમ ત્યાગ મોગી ન્યો તે મોરી,
'મા ૬' !

તેનુ મણુ રાષ્ટ્ર મણુ એ આગમ મોની
'માના પ્રેમને હુ હુમરાવી શકતી નથી નુ
'માની એકનીએમ છુ-એની આરાનો છોડવો
હુ-મને પાળી પાહ મીચી-યોહી પાઈ પ્રાદીન
કરી ખીનાવ્યો છે અને માફ કર મુરેશ અને
મા ૬ કર તુ બૂરી જા !' એની આજો
નાથી દાદા આસુઓ નરી પડ્યા ને ને
આગળ આની નીમળી

તે આની ગ હી

માન હવનના મુગેમળ તવો નીચેલીને !

માન આરાના ફોતને બે હથેરીમા પી ળિતે ! !
માન ખીનના-હમતા મોદ્યને મૂગી ! ! !
માન આગાના મિનાગને માગીમા મેગરીને ! !

મારા નમનીયાળ, નિહોંપને બાવનથી છવ
નને મુકકુ-નુખુ-શીકકુ ને નમ વિડો !
બનારીને તે આની ગણ

બમ આટલુ કહેતાની સાથે મુરેન હબો
યયો "સાધના, સાધના એમ જોરથી પુકા તો
દીવાના માફ દોડ્યો ને ત નવ "લુ " બ'
'લુ' એમ જોરથી મીમ પાડી જમીનપર
ધમામ દઈ પડાઈ ગયો મે મુરેશ ! મુરેશ !
એમ બૂમ પાડી દોડ મૂખી

પુરોધાના કપડ
માય-ટીડી
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા મા
ઉખડ મળો વા
હજો

મુરદ ટેલરીંગ વર્ક્સ
એડ હન્ડીટ્યૂ

**MURAD TAILORING
WORKS**

Try our secret Good Fit for
Scientific Cut, up to-date
Fitting & Modern style

મો એમ છ મુરદ
ચના વાડા મારદ પાસે રહેર

ગવાસ-છડ નહિવ
બને ગનિસા થઈ
પણ અહીંથી પદ
માઈનના અતરે આઠ
ગુફાએ ગને જાણીએ
પોતાની હદ શુક્રારે
થઈ તેમજ અહીંના
નવારીઓ પામે ડી

મૌવાના અદમ્ભ અગરદ રહેરી

ફાત હોવાથી બહાગામથી ગિષા મળ્યા કે ગાદ
દેખાઈ ગયો છે અને ગુફાએ છદિ છે અહીંના
વેળાઓના માણસો લેન ઉપર ગએન હોય
અનથી પદ નાઈનના દુનના ગામના ગુફાએ
હૅ યદ એમ જણુ નુ આ ખુશાગાઓ
મળવાથી અમુક માણુમે શહેર મઝી પામે
જતા શહેર મઝીએ આ વાત મૂન મી નહિ
અને ગુફાએ રોડો નખરા બતાવા કી
તેમજ ગામ નુખને પગ ગનિસાગીન હદિ
મૂન નખી બીન માણુમે કે જેના માણુમે
વેળાથી આન્યા હતા તેઓ તથા ટેરીંગ
વાળાઓએ તે માટે વાગે લીધો તો હવે એ
બાનતનુ નીનકણુ કેમ કુડુ ? હદ શુક્રારે
કરી કે ગનિસા ? અને ગુફાએ ઓ ગમે
તો તે રોડો હગમ થાય નહિ ?

જવાબ-આદની માનેની નિ ડીરિન
હવે બેગેમાં મેવે નેદએ નહિ ફેનથી
ગાલી માનમ નથી અદમ્ભ ટેરીફાનથી
વાત મનાનના અવાજને જે માણુમ બામ
ચોખ્ખ રીતે ઓળખતો હોય કે જેના અવાજમાં
જગએ શમ પડતો ન હોય અને તે વાન
મનાર માણુમ પણ માતમ આજકાલ હોય
તો એની મૂનના આનિમેએ ટેરીફાનની
મહાકીને ગાન્ય ગાખી ડ નવારે તમારે લા
મઝીએ ટેરીફાનની ગાસી માનમ નખી નહિ
અને ગનિસાએ છદિ નથી મી એન તમારી હદ
શનિસાએ થઈ મી એમા નહ કુશાની કસરત
નથી અ સાદ વડુ ગમનાર છે બે બીજ

જગ્યાએ શકવારે દ
ઉનવાના આરી હોય
તમારે મી મેઝો હગમ
નથી

સવાસ-નિમદ પછી
ધોડો વખન ધણી ધણી
આણી તરિકે આવે રવા
પછી એક મુની મુમ

લખા પોતાની ઓરતને મોગનના એને
જણુ તવાર આપે છે ધણીએ પોતાની ઓગનને
એ નણુ તનાક પોતાની તન તદુજીની
દ નખા આપી છે પણ હદિતના ૮૦ દિવસ
પૂગ થયા નહિ ને એ માણુમ ગુજરી ગયો
હવે આ મનેગેમા એની ઓગત મના
ધણીના માન અને મિનતમા શમ થને ન
નહિ ?

જવાબ ધણીએ પોતાની ઓગતને તન
આપી અને તનામની હદિ ખનમ થયા પહેલા
ધણી ગુજરી ગયો તો તેના માનમાંથી તેણી
વાનમ થને ધણી ઓનાદ છોડી ગયો છે નો
તેણીને આઓ બાગ એમે ગપીઆ એકમાથી
એ આના અને ને ઓનાદ ન છોડી હોવાની
બાનતના ન રિતે ચોયા બાગ એમે ગપીઆ
એ માથી ચાન બાના નજરો તેમજ તેણીના
નિમદ વખનની નથી કરેની મહેર બાજી હને
તો તે પણ વાગના વગેરે આપસી નેદએ
અન્યાદ વડુ ગતાનુન છે

સવાસ-અન એક મોડુ ભનમ કુ માની
મારે ખાડુ કે જેના અમરના ચાન બાગ
છે બદના મે બાગ છે અો છેદનો એ
બાગ હ હવે એ રો જગ આ રિયાન પ
આન્યા છ કે આપણે એ જનવગને કમ્મ મી
લાગ મમાકીન તથા અદબાનને દિઆ ત
ગીમ કયા વગર ગોગત વગેરી દેવ અને
આપણે ન નો કસરત જેડુ વધ નુ
અમમને પાચ મેર બેઈએ છે બદરને બગે

અને એકને ત્રણ રોડ તો એ સરત મનઃકે છે કે નહિ ? અને હિંમ્માદાએ એકુનનુ જોડન લઈ શકે એના માટે શરીરનનો શુ તરીકા છે ?

જનામ—કુળાનીના જનનવગમા બધા બાગીદારોની નિધ્યન કુળાની અથવા અધ્યાત્મની દોની ઝરરી છે એક બાગીદારની પણ નિધ્યન માત્ર જોસ્ત ખાતાની હશે તો કુરમની ઝરરી પણ દુસ્ત થશે નહિ જે બાગીદારના નેદના હિંમ્મા દોષ તેટલા હિંમ્મા બગાડ તોન કરી આપના ઝરરી છે પરંતુ કોઈ બાગીદાર પૈકી બાગીદાર પોતાની રાજ્યપુત્રીથી પોતાનો બાગ બીજાને બદલે કરી આપે એ પણ દુસ્ત છે કોઈ પણ બાગીદાર પોતાની હાજરને લઈ બિયાડ આપે નહિ અથવા બુ પોતાના ખપમા રામે એ પણ જાણ છે મનન કે એ બીજાની નાશક્રીથી બોડીવત્તો વહેય તી દુસ્ત નથી

સવાલ—નીનગાય (ગિઝ) પાગેતુ છે, તેની કુરબાની થઈ શકે કે નહિ ? બે નરસ ઉપરતુ છે

જવાબ—નીનગાય (ગિઝ) તેમજ હનજુ વગેરે જગતી જનનરની કુરબાની દુસ્ત નથી

સવાલ—કેસ્તાદને હુકકો પીવાની આદત છે તે હાફિઝ પણ છે તો હવે હુકકો પીના પીતા હાફિઝ થનાર હોમગુ દૌર યા સગક સામગી શકે કે નહિ ?

જનામ—કુળાન શરીર પગી કે પદમની વેળા હુકકો પીવે નેદએ નહિ એમા મોગી બેઅદની થાય છે

સવાલ—હિન્દુઓ બાગમુ કરે છે તેમના ત્યા ખાવા ને મંથ, છતાં પણ મંથવને બીજે તેમના સાથી ખાણુ આવે તો મુમનમાનથી તે ખાણુ ખાઈ શકાય કે નાનવક છે ?

જનામ—ગેરમુનિમની કોઈ પણ રિવાજ કિયામા મુમનમાને બાગ લેવો નેદએ નહિ ખાસ કરી બાગમુ તેઓનો ધાર્મિક રમખ નિવાજ છે નાણુકે ખાણુ લેતુ પડે તો ખાપ નહિ અને જનતા મુધી એકતેવાન કરે

સવાલ—એક નાણુસંતી શાદી એક નાણુસંતી હોદી સાથે થઈ જે નિનકુન અલુમખ હતા તેનો બાપ ત્યા મૌનુદ ન હતો અને શાદીથી ખુશ પણ ન હતો હોદી બાનિગ થતા પછી તે પીએ આ નિમક તોડવાનો દિવસ પામ્ને ધનિદો કર્યો તો પૂઠ વાનો મતનમ એ છે કે શરીરનના મારા મુમન આ નિકાહ ત્રી શમે છે કે નહિ ?

જનામ—જે નાનાની હોદી નિકાહ બાપ અથવા દાદાએ પગત્યા દોષ તે નિકાહો તેથી કોઈ પણ સંતેજે રમખ કરારી રાકતી નથી બાપ, દાદા મનરો ખીજા બેગીએ નિમક પગત્યા દોષ તો એરી સરમમા તેગી નાગક હોવાથી બાનિગ થતા છુલ નિકાહો નામનુર મને તો તો પી રમખ મગનાનો હક ધરાવે છે (દુર્ મુખતાર)

સવાલ—મા. નાનીને ડગરમની ખાનગે મારી જોગનને મે પહેલી એ તનાક તા ૫-૮-૪૭ના આપી કરી બીજી તા ૫-૧૦-૪૨ ના આપી ત્રીજી તનાકની મુદન ખાનગા મે છુપી રીતે તા ૧૮-૧૧-૪૨ ના આપેની મે તનાક વાપસ બેચી લઈ મારી ઓરત પર પોમ્ત માનકને ગળુ થયાતુ મગમ મોમ્તુ, કાણુ કે મારી નીયત ખાસ તનાકની હતી ની માત્ર મારા મપને બીજાવા આ કાનતુ મેતુ કે જેથી મો અર્થ આપે આ સાથે રજુના મગમની કાપી તમાગા બેચા માટે

મોકલી છે તેથી આપને જણાઈ આવે કે સાત એ તનાક આપી છે ત્રણ તવાક આપેલી નથી

જવાબ—તમારો સવાલ ત્યા રજુઆ કરવાના કાગળથી સીધ થાય છે કે તમેએ એ તનાક આપી છે, ત્રણ આપેલી નથી, અને રજુઆ મુદતના અદ્ય નથી માટે બાકીને તવાક પકી મઈ છે નવેમરથી નીકાડ પડવા બેઠાએ નીકાડ વીના ઔરતને તમે રાખી શકતા નથી

સવાલ—એક માણસના ત્રણ દીકરા અને પાંચ દીકરી હોય તેમા ત્રણ દીકરાઓએ એક દીકરા પૌતાનું ગુજન કરવા અશક્ત હોય અને બીજા બે દીકરા બાપની હયાતીમા જુદા થાય અથવા જુદા થવા માગે તો એક દીકરાને અથવા તે બન્ને દીકરાઓને બાપે શું હિસ્સા મીલતમાથી ભાગ આપવો? બાપની હયાતીમા શરીરત મુજબ વહેંચરાતો શું હુકમ છે? અને મરવા બાદ ધી રીતે દરેકને પૌતાની ઔગત સુદા હીએ મળવો બેઠાએ?

જવાબ—અગર જો હયાતીમા બાપ છોકરા છોકરીઓ વચ્ચે વહેંચણી કરી આપે તો હનરી મરનાના હુકમ મુજબ દરેકને મળવો બાપે આપે, કારણ કે હયાતીમા આપણુ બખગીમ તરીકે છે અને વાગસો મરના પછી વહેંચણામા આવે છે પરંતુ કોઈ માણસ પૌતાના છોકરાઓ પૈકી એક છોકરાને વડુ બચાવનાજ તેમજ હાજતમદ મમલ (બીમાઓનો હમ ન માગવાની નેપતે) અમુક રકમ અથવા મીલત વડુ આપે એ જાએ-છે અને જો બીમાઓને હક્ક બાતેલ કરવા એમ કર્યો તો થઈ જશે પરંતુ અવાહના નજીકે ગુનેહગાર થશે અને હયા-

તીમા વહેંચના ઉપગત બાપના નામે જે મીલત બેઠાલી હશે, તેમા બાપના મરના પછી બધા વારીમદાર થશે છોકરાઓને કબલ અને છોકરીને મીગન અને જે છોકરાને બાપે હયાતીમા વડુ આપ્યું છે તે પણ બાપના નામે બેઠાલી મીલતમા વારીમદાર થશે એમની મીલતમા છોકરાઓની ઔગતનો કોઈ હીએ નથી

સવાલ—નીકાહનો ખુલ્લો અરખીમાજ પડવો બેઠાએ? ખીજા ભાપા માટે શું હુકમ છે?

જવાબ—નીકાહનો ખુલ્લો અરખીમાજ પડના સુભત છે ખીજા ભાપામા પડવાથી મુતનની વીરક થાય છે માટે અરખીમાજ પડતું બેઠાએ ઠીકાજ અને કબૂલ કોઈ પણ બાપાના થઈ શકે છે

મુઝિમ ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાંદેર

તરકથી થેગએના મુશાધરાના સમક

કાબ કુળ પુ ૧૫ કી ૮ ખ સહિત (નવી)

“ “ “ ૨-૩ “ “ (“)

“ “ “ ૪-૫ “ “ પાસ અંકના

“ “ “ ૬ “ “ પાસ આના

“ “ “ ૭-૮ “ “ આંક આના

દરેક કવિ અને કાબ રસિખ પાસે આ સગદ હોવાજ બેઠાએ

પુષ્પ ૪ થી ૮ જેની કી મત ૮ ખ સહિત

૨ ૧-૨-૦ આપ છે તે ફક્ત રૂ ૧-૦

મોકલી મ માવો

ધી રાંદેર રંદાસ રાવર રાડ મુગત

વસીયત

મેખક 'કિસ્મત'

સાંજના ચારેક ાગે એક સાધક કચ્છરતાનના પ્રવેશદાર પાસે ઉભી રહી અને એક યુવાન એના ધરથી નીચે ઉતરી એને બારણાના થાભવા સાથે ટેકવી અંદર દાખલ થયો.

પ્રવેશદારમા પ્રવેશનાજ કચ્છરતાનના રખ વાળની નાનકડી ઓરડી નજરે પડતી હતી જેલા યુવાને ત્યા જઈ બૂમ પાડી, 'કાનુમિયા, ઓ કાનુમિયા !' પછી કશી જવળ ન મળતા થડીક તો યુવાન ચૂપ ઉભો રહ્યો થોડીતરે કાંઈ વિચાર આનતા તે આગળ વધ્યો અને એની ધારણા અનુસાર દૂર એકાદ કંપર સમારી સહેલા કાનુમિયા એની દ્રષ્ટિએ પડ્યા કાનુમિયાએ પછી યુવાનને જોયો એમણે યુવાન ઠી નજીક આવી કાગળેથી પરસેવાના ટીપા નિતારી પૂછ્યું "કેમ બાધુ ?"

'કાનુમિયા ! એક મોળી કનર બોલવાની છે" યુવાને જરા શોકપ્રસ્ત અવાજે મંત્રી

'કઈ તરફ ?' કાનુમિયાએ સંપેતા મુઝબ સ્થાન પ્રછેડ્યું

'સા કૂનાની બાજુમા" કચ્છરતાનના એક ખૂણમા આવેતુ પોતાનું અવિરતપ કોઈ કોઈ વાર બૂલી ચરખીના કિચક કિચક અવાજથી જાહેર કરતા કૂવા તરફ આગળી ચીંધી યુવાન બોલ્યો.

'ભને લાઈ !' કહી કાનુમિયા પોતાની ઓરડી તરફ આગળ વધ્યા

'જુઓ કાનુમિયા ! મૈમતને તૈયાર કર બધા વાર નહિ લાગે મા' કબર પછી જનદી તૈયાર કરજો" પોતાની સાધકલ તરફ જતાં યુવાને કહ્યું

'હમણાજ કામ શરૂ કરી દઉં છું ને ?'

કહેતાકને કાનુમિયા પોતાની બોઝીમા વેરવા યુવાને સ્વૈકકનને પવન વેગે ઊડી ચૂકી

શહેરથી દૂર આવેલા, જીવનની કાચુબ ગુસ્તા અને મોનતા વસોડાન ગાતા કચ્છરતાનની પ્રસાત આશગગાડો નાનક માટે માત્ર માગીના હમ સમાન હતી જ્યારે છુદ્ધિમાન માટે એમા જાનના ભગર બરેના હતા રાખ અને રકનો સમાન સતકાર કરતી કચ્છરતાન-જમિની કરજી સાતિમા પછી જીવનને પ્રેરણા પાનાર માન અવિરતપણે ગૂંજ્યા કરે છે એની માથુ તા કહી ચકે એમ છે

કચ્છરતાનના રખરાગ કાનુમિયા આજે તો જીવનની અર્થી સદી રહી રહ્યા હતા કાર બોદરાનેર અને કચ્છરતાનની રખવાળી કરવાને ધધો કાનુમિયાને એમના પિતા તમકૂદી વાર સમા મળ્યો હતો એમ કહેવામા કશી અવા રતવિતા નથી કાનુમિયા એને એકમિણાએ સલાહયે જતા હતા કદી કદી જે પોતાના આયુષ્ય પ્રથતા પ્રેરણુ વાચ્યા બેસતા ત્યારે એમની આખ અજુબીની બની જતી એક દિવસ કચ્છરતાનની ભય કર રખવાળી વીંટળાઈ

ગહેલી એમની નાનકડી ઓટડીમાં આનંદનું અનન્ય સાત્તાત્મ્ય જામેનું હતું એ સાત્તાત્મ્યના સજ્જા એટલે કાનુભિયા, એમની નેક પરિત, એમનો સોળ વરસનો પુત્ર અને એમની મારેક વરસની પુત્રી, પણ વરસો જતાં ઓટડી પર કાષ્ટતાનની ગાદી મેંચીની અસર થતા માડી માત્ર બે વરસના શાળામાં કાનુભિયાને પોતાના ત્રણે સ્વજનોની કનરો વેદના ભાષાં જિગરે બેઠવી પડી અને આજ એમની જીવનસંધ્યા સમે એમની હૃદય-શ્વિત્તિને કુટુંબસંખ્યાની મુવર્ણે રચાયેલી રેલાયેલી નહોતી સે કડો કનરો ખોદી ચૂકેલા કાનુભિયાની કાયા આજ પડે મેં વરસે પણ રત વરસના યુવાનને લજ્જિત કરે એવી હતી જીવનના કાત્રમાં આધ્યાત્મ અને પ્રસાદાત્મી અકિત ધણેલા એમના પ્રસાદ ગહેવા પર, એતારને સન્માન પ્રેરતી મ્વેત દાદી ખૂંસી રહી હતી જીવનની લગભગ તમામ લાનસાઓથી પર ચડે ગણેલા કાનુભિયા પોતાનો ધણેખરો સમય યુવાની જ ગીમાજ ગાળતા ઝડી કંડી મનરંજનાની કશુ પાદ એમના આર્દ્ર હૃદયને અક્ષિત કરી એમની આયોમાથી અશ્રુભિન્ન ઉતારી જતી

યુવાનના મધ્ય પછી દુરતજ કાનુભિયા પાવડો, ત્રિકમ, કોથ અને જકડિલુ લઇ દર્ગાવથી જગ્યાએ કનર ખોદવા બેપડા થોડી વારમાં તો એક માનના જીવને આજ્ઞા આપવા માટે ધરતીએ પોતાનું ક્ષેત્ર ખુલ્લું કરી દીધું

‘આજકાન ગામમાં મરણ વધારે થતા હોય એમ લાગે છે’ હજી સારંગજી બે કનરો ખોદી ચૂકેલા કાનુભિયા મનોમન ખોદ્યા, શહેરમાં મેરેરિયા તો ઘણા દિવસથી ગતિમાન હતા પણ હમણાં હમણાં જાણે એણે ભયકર રાદય પડ્યા માડયુ હતું

“માણસો પી જિ દગી કેટલી દર્દભરી છે । પોતાના સજ્જનોને દેનાવતા એમના જિગરમાં કેવી વેદના જાગતી હતી ?” કાનુભિયાની વિચાર-શ્રેણી આગળ વધી એમના સમર્થ હાથ પર તીના હૃદયમાં ધ્યાન પર ધાવ કર્ષણ જતા હતા

“જેનું કોઈ નહિ હોય એના વિચારો એકદોકલનું શું થતું હતું ? કું મરી જઈશ તો મને કાણુ દેનાવશે ?” અમાનક કાનુભિયાના દાયમાં ત્રિકમ ચળી ગઇ, એમને પોતાની મોત પાદ આપી ગઈ એ બેકામ ચળને કનર સામે તાકીને ઉભાજ રહ્યા કાષ્ટતાનના હાંધિ યાગ ધાસનો રનાદ ચાખના માટે કાષ્ટતાનના પ્રવેગદાને ઉવાડવા મનો કરી રહેલી ગાયે જે એમનું પાન ન આકર્ષ્યું હોત તો કદાચ કનરમાં સૂનારની મૈયત આવી પહોંચત ત્યાં સુધી કાનુભિયા એજ દશમાં ઉભા રહેત

હું, હૈ ! ગાડી !’ એમણે ત્યાં ઉભા ઉભાજ પડાર કર્યો લીસા ધાસને બદલ ધોગા દાયનો માર આપને ગાય તરફ નહોતી એકને એણે આગળ દૂર કરી અને કાનુભિયા પલ્લુ પોતાનું નકી રહેણ કાંઈ સંપૂર્ણ કરનામાં પ્રેટા થયા

લોડા મેમતને દેનારી ચાત્યા મધ્ય એટલે માનુભિયા પોતાની ઓટડીમાં આવી ખાટના પર આડ પડ્યા ફરી એમના મગજમાં પેગે અચાનક ટપકી પડેગે વિચાર સજ્જનો કેમ જાણે એમના સિરામ અન્ય કોઇ કનર ખોદ નારજ ન હોય । ધડીકે તો એમને પોતાના એકલચાણ જીવર પર ખૂન તિરેકાર આંખો પાનના અરસાન પડી તકે છતા ફરી લગન ન કરવા જાલ આને એમને પરતાવે થવા લાગ્યો ઓટડીના નાનકડા દારમાંથી દેખાતી અરસ, પદ્યર અને માડીની કચકારો સામે એમણે જોયું અને એમનાથી આંખે નિશ્વાસ

જુકાઈ ગયો “મારી પાછળ મારી આવી ક્યારે
કાણુ બધાવશે? એના પર ફલ પશુ કાણુ
અધાવશે ને કાણુ કાતેલા પદશે?” એટલું
નિયારતા તો એમને પાસનાર લેલના થઈ
હોય એમ એમણે ચોતાડી આપી બધ
કરી દીધી, થોડી વારે જ ગલતી વનરાજિયા
ઝળ્યા રોડે તેમ એમની અશ્રુવારાઓ એમની
દાંડીના સફેદ વાળમા લકી ગઈ સાજ તો
કમારનીય આયમી ગઈ હતી છતાં એમને વાનુ
માટે ખીચડી ગાથવાનું પશુ યાદ ન આવ્યું
દૂર દૂરના દાવરમા રાત્રિના નરના ટોકામ વામના
સાડયા અને અયાનક કાનુમિયા ચોતાડી
વિચાર તદ્દામાથી ઝમકી બેઠા થઈ ગયા એમને
નમાઝ થઈ આવી અને એમણે એરડીની
પાસેજ આવેલી નાનકડી મરિજદ તરફ પગલા
માડયા

ખીજા દિવસનું પ્રભાત ગરમ હતું હરેક પગે
પ્રસાત જથ્થાનું કબજાતાનું પશુ પ ખીઓના નાદે
ગાજી ગયું આજે તો શુક્રવારનો પરિચ દિવસ
હતો કાનુમિયા અકવાડિયામા એકવાર શહેરમા
જુમાની નમાઝ પઢવા જતા બપોરના જમીને
નીકળતા તે છેક સંજે ઘરે આવતા અતજત
પ્રુદ ન કરે ને કોઈ મૈથત થતી તો તેમને
જલદી પાછા ફરવું પડતું અકવાડિયા પૂતી
ખરીદી પશુ તે દિવસેજ કરી આવતા જામે
મરિજદની આસપાસજ એમના જની દોરાત
લતીફની કરિયાણીની દુકાન હતી કાનુમિયા
જુમા બાદ ત્યાજ જઈને બેસના, ચા પાણી
પીતા અને ચોનાના મિત્ર સાથે ચેટ કરીને
વાનોડરતા

“કાનુમિયા, ચાને” નમાઝ બાદ કોઈ
સાથે વાતો કરવામા રોકાયેલા કાનુમિયાને લતીફે
જોગ પહેરતા પહેરતા બ્રમ પાડી

“આવુ છુ, લતીફભાઈ!” કહેતાકને
કાણુમિયા પેલા આથે વાન પતારી આવી પહોંચ્યા
અને બન્ને બેઠકયા લતીફની દુકાન તરફ

“બેસો” લતીફે કાનુમિયાની થા સામેની
ઢાંચમની બેઠકે આપતા કહ્યું

“વા ખુદા!” કહી કાનુમિયાએ બેઠક પર
ઝૂંપાવ્યું

દુકાનની માલ્લીનું હાક પાણી પીનાને
કાર્પકમ પૂરે ચતા ચાના પ્યાના આવ્યા એને
ક્રન્સાઈ આપતા આપતા બન્ને મત્રોએ અરસ
પરસના કુરાગ સમાચાર પૂછી લીધા

“આજકાન ગામમા મેચરિયા ખૂબ જોર
પર છે” લતીફે ખીડી સગણનાં કહ્યું

“હા, લતીફભાઈ! રોજની બે મૈથતો તો
દમણા દમણા આજુમા હોયજ છે” કાનુ
મિયાએ લતીફની વાનુ સમર્થન કરતા કહ્યું

“અરે, મન અહીં મરિજદમા એક પર
દેશી મરી ગયો તે મદામુસીમતે એના કફન
ફરની જોગવાઈ થઈ” લતીફે આગળ અગ્રાવ્યું

“હા, ભાઈ! આ એકબેસીકલનો તો જમા
નોજ નથી પાછા કોઈ કાતેલા દરદ પગનાર
પશુ ન હોય એરી જિદગી જીવ્યા તો પશુ
હીક અને ન જીવ્યા તો પશુ હીક” કાણુમિયાએ
ચોતાની દેવારી વરાળ દાલરી

પડીકે શાંતિ પ્રસરી ગઈ

“હું મરી જાઉં તો મને દેનાવવા આ
શોને લતીફભાઈ?” “કાનુમિયા શાંતિનો લગ
કરના મરિમત બોધ્યા

“અરે, ચાર! શી ખમર કે તમારી પહેના
હુજ નહિ ઉપડી જાઉં!” કહી લતીફે દગરી
પડયો અને આથે કાનુમિયા પશુ દરયા

ઉપરી વાનને પાચેક દિવસ થયા હશે ત્યા
તો કાણુમિયાના મિત્ર લતીફનું અનસાન નીયજ્ય
એટલે કાનુમિયાને લાગ્યું કે ચોતાની અતિથ

શિયાળાની હવા

અને

શક્તિની હવા

- આ બન્નેને જગજ્ઞતા સખીપણ છે એ બન્ને જુદી પડતીજ નથી શિયાળાની હવા લાગી અને શક્તિની હવા કામે લાગી શિયાળાની મોસમ એ બાદશાહી મોસમ છે એ મોસમ દરમિયાન તમારા શરીરના બાદશાહ એટલે વીરને સધારતુ હોય, મગજશક્તિ, યાદશક્તિ, અને શરીરની નિર્મળતાની ખીવવણી કરવી હોય તો સારી હવાતુ શરણ લેવું જોઈએ ધણીવાર બગર કે પેટ દવાઓનો સાય રોધવા જતા તો “ઉનમાથી ચુનમા” પડવા જેવું થાય છે માટે તમારે શક્તિનો સંગ્રહ કરવો હોય તો આજથી “નીક્ષોલ” વાપરવાનું ચાલુ કરો. એવું પરિણામ જોઈ તમે અગ્રજ થશો સ્ત્રીઓ અને પુરુષો બન્નેને લાભકારક છે કીમત મોટી બા રૂ ૩૫ નાની બાટલી રૂ ૩૦-૪૦-૦ સ્ત્રીઓ અને પુરુષો બન્નેને લાભ ૧૫ છે

નીક્ષોલ આથે “અમેરીકન સેક્સ કીમ” જરૂર વાપરો

ગુપ્ત લાગતી કમતેરી દુર કરવા માટે મરફર છે

કીમત એક ટયુનવા રૂ ૯-૬-૦

પરણેલાઓ માટે “રુપેશીયલ નીક્ષોલ” મજબૂર છે.

વરણોને પણ યુવાન જેવી તાકત આપે છે એવાર જરૂર ખાત્રી કરો

કીમત મોટી બાટલી રૂ ૫૦ નાની બાટલી રૂ ૧૨-૮-૦

સોલ ડીસ્ટ્રીબ્યુટર્સ - નેશ એન્ડ એલીસ

સુ ગાર્ડના સ્ટોકીસ્ટ —

સુલતાનીઆ મેડીકલ સ્ટોર

બેગ મોહ મદ હાઈસ્કુલ બીલ્ડીંગ

મહમદઅલી રોડ

પ્રોપેક્ટ એગ્રસ એનેક્સી, ત્રીજે માળે, રૂમ

નં ૩૩, હાનગી રોડ, કોટ—સુ બર્ધ નં ૧

અમદાવાદના સ્ટોકીસ્ટ —

એમ એન. નાતાલવાલા

ત્રણ દરવાજા

કિયાનો બહોળાત જલદી કરી યેવો જોઇએ
કબરના મઠે આવી ઉભેલી જિંદગીનો શો
ખરોસો ?

આજે કબરસ્તાન આખું રોશનીથી ઝગમગી
ઉઠ્યું હતું એના પ્રવેશદ્વાર પાસે ફકીરોની દાર
લાગી હતી, જરા દૂર લાગીએવાયા અવનની
વાણીમા પોતાની વસ્તુઓની જાહેરાત કરતા
ઉભા હતા અને હમેશા સુખસામ લાગતું
કબરસ્તાન આજે અજબ ધ્રુવોથી ગાજી ઉઠ્યું
હતું આજે શમે ખગત હતી માખસો પોતાના
વકાલા સ્વજનોની આમણાણે ઉતરે સુગંધિત
ફૂનો ચડાવવા અને ફાતેલા પર્વા આવી રહ્યા
હતા કેઈ મોટર કે મટીમાં આવતું તો કેઈ
સાધક્ય પર સ્થાય થઈને આવતું અને ધણીએ
રોજાખંધ પછે આવીને આનંદા હતા

કાનુમિયા પણ આજે અવનન સ્થાનમાં
હતા કબરસ્તાનના સમગ્રજાતિ આજે માન ન
હોય તો ક્યારે હાથ ? રિવાજ મુજબ કાનુ
મિયાએ પોતાની ઓરડી પાસે સફેદ ચાદરનો
ટુકડો પાથરી રાખ્યો હતો માખસો હોરો હોરો
એમાં મનગમતી રકમ ફેકતા હતા કાનુમિયા
તો પોતાના સ્વજનોની કબરો પર ફૂલ ચડાવી
ફાતેલા પડી કુઆઓ ગળુગળુના કબરસ્તાનમાં
ગૂંપી રહ્યા હતા જે કેઈ એમને મળતું તે
પોતાના આત્મજનની કબરની સભાગી રાખવાની
કહ ને કહ સૂચના કરી જતું કાનુમિયા તેનો
સતોષકારક ઉત્તર વાગતા

પાછની રાત્રે ધીમે ધીમે માનન એની
વાંખેગવા માઠી કબરસ્તાનમાં ફરી પૂર્વવત્ સારિ
પ્રસરવા લાગી કાનુમિયા ફરતા ફરતા એક સફેદ
આસપદાણની કબર પાસે આવી પડેલા
કબર પાસે જનતી અગરબત્તી અને કબર પર
મુઘાયલા સુવાસિત સુમનેથી આસપાસનું
વાતાવરણ મધમધી રહ્યું હતું કાનુમિયા કેઈ

મદન દ્રષ્ટિએ એ કબરને તારી રહ્યા થોડીવાર
એ આગળ રૂપા ઝગમગતી રોશનીમાં એમની
નજર એ નજી માગીની કબરો પર પડી એ
નજીક સર્પા એમણે જોયું તો એ કબરો પર
એક પથુ ફૂલ નહોતું એમના પરની મારી
ખરી જતા સ્વદેશ ખાડા પડી ગયા હતા 'મારી
કબરની પથુ આવીજ દાલન થયોને ?' એમ
નાથી મનોમન પૂછાઈ ગયું અને એમણે એક
આદ નાખી "ના ના હું મારી કબરની આવી
રહ્યા નહિજ થવા હું મારી કબર એવીજ
થી જોઈએ" પેતી આગસની કબર તરફ જોઈ
એ ગળુગળવા જમારે એ પોતાની ઓરડી તરફ
આવ્યા ત્યારે કબરસ્તાન કે એની આસપાસ
એમની જન સિનાય બીજું કાંઈ રહ્યું નહોતું
લારીજાણ અને ફકીરોના અવાજો શરી થયા
હતા અને ફરી સમસ્ત કબરસ્તાન પ્રગાઠ સતિની
ગો મા લપાઈ ગયું હતું કાનુમિયાએ પોતાની
ચાદરમાંના પૈસા જમા કરી લીધા આશરે દસકે
રૂપિયાનું એ પરચૂરણ હતું "આ મારી કબર
બાધનામાજ વધારો" પેતીમાં પૈસા મૂકતા
એમણે એ પૈસાનું ભારિ પથુ નિયુક્ત કરી
નાખ્યું

કબરસ્તાનના સમગ્રજાતિ ગર તહેવારે સારી
એવી આમણની હોત છે કાનુમિયાની એકલ
જાતનો વધારે ખર્ચો નહોતો એટલે એમણે
ઠીક ઠીક ખર્ચ કરી હતી

બીજા ત્રિસે કાનુમિયાએ પોતાની મૂડી
ગણી એમની પાસે એમનું રૂપિયા પચ
આના રોકડા હતા "આટલા રૂપિયા તો ઘણા
થઈ પડશે એમાંથી મારી કબર બાધવાની
અને જીવેરાન ચાદરને એના પર ફૂલ ચડા
વવાની વસીલન કરી જઈશ" એમણે ફરી
પૈસા ગત્યા મૂકી પેતી બંધ કરી કલ્પ
હેલા પાચ વર્ષમાં પહેલીજ વાર એને તાણું
મારી દીડું

“પણ વસીમત કરી કેને?” ખાટવા પર આવી બેસના કાનુમિયાના મગજમાં નવીન છતાં મહત્વનો પ્રશ્ન ઉપરિધન થયો આજસ મરહીને ઊભા થયેના એ પ્રશ્નનું નિરાકરણ શોધના જતા વૃદ્ધ કાનુમિયાની શક્તિઓ દારી ગત્ત પોતાની વસીમતનું અદ્ધારણ પાવન કરતર, એમને ખૂબ વિચારવા છતાં કોઇ નજ મળ્યું આખરે કશીની એ બદાર ચાલ્યા મધા

જયોરે કાનુમિયાના હાથમાં ટપાળી એક પોસ્ટ ડૉ મૂકી ગયો કાનુમિયા તો પત્ર જોઈને આશ્ચર્યમાં મરકાવ થઇ ગયા કેમકે છેલ્લા કેટલાક મહિના નહિ પરંતુ કેટલાક વર્ષ થયા એમણે કોઇને પત્ર લખ્યો નહોતો કે એમને કોઇનો પત્ર મળ્યો નહોતો એ પત્ર વચ્ચે મળ્યા એમના એક દુઃખ લાગેજો એ લખ્યો હતો નામ એવું લાતમિયા હતું એ કેટલાક વખતથી બેકાર હતો એટલે એણે મામાને કોઇ નોમી શોધી આપવા લખ્યું હતું

“ભાઈ, હું તે ક્યા નોકરી જોતવા જાઉં ? મારી ક્યાય લાગનજ શોધીજ ચાને છે ?” પત્ર વાંચી કાનુમિયા બોલી બેઠ્યા, અને પત્ર બાંધે જોઇ કંઈક વિચારવા લાગ્યા શોધીશરે એકએક રૂઝિંથી ઊભા થઈ ગયા એમના ચહેરા પર અજબ આનંદ છનાઇ ગયો હતો

“નસ દમજાજ એને કાગળ લખી બહો બેનાની લઉં ખુદ તઆનાએ મારી દાંડીની લાજ રાખી મને પણ વસીમતનો પાલનાર આપી દોયો” કહેવાકને એ હાથમાં લાકડી લઈ ચહેરની ટપાવ એફિસે રાખ્યા થયા

પત્ર લખ્યાને યોયે દિવસે તો લાલમિયા એની સ્ત્રી અને એના બાળકને લઈને આવી પહોંચ્યો કાનુમિયા એ નાનકડા પરેશાને જોઇ ખુશ થઇ ગયા એમને લાગ્યું કે એમની મેળ રૂધરી ગત્ત

“જો ભાઈ, હું હવે કબરને કાઢે આવી

પહોંચ્યો મને હવે મારી જિંદગીનો લારસો નથી તું તારા બાલબચ્ચા સાથે બહો રહે અને મારે કામ સલાળી લે” કાનુમિયાએ પોતાના બોળામાં બેઠેલા લાલમિયાના બાળકને માથે હાથ ફેરવતા ફેરવતા પોતાનો સમસ્ત કારભાર બાણેજને સોંપી દીધો

લાલમિયા પણ સત્પનિષ્ટ અને તદુરત જવાન હતો એણે પોતાના મામાની જવાબદારી ઉપાડી લીધી પોતાને આત્ર સમયે મદદ કરવા જદન પોતાના મામાનો અને પરાર દિશરનો એણે દાર્જિક આભાર માન્યો

કાનુમિયા હવે પોતાનો લગભગ બધામ મમય બદગીમાંજ ગળાતા એમના પેના વિશ્વ પ્રશ્નનું નિરાકરણ થઇ જતા એમનું મગજ પણ સ્વસ્થ અને પ્રકુલ રહેતું દિવસમાં અનેક વાર એ પહેલા આરસ અને માટીની કબજા પાસે જઈ જઈ વિચાર કરતા ઊભા રહેતા લાલમિયાને એમની એ રીતભાગ જરા નિચિત્ર લાગતી પણ એ કદોયે એ વિશે એમને પૂછતો નહિ

આખરે એક દિવસ પેલી કબજો અને પોતાના સજ્જતોની કબજો તરફ જઈ આવી પોતાનું વસીમતનામું લખી નાખી કાનુમિયાએ સંતોષનો શ્વાસ લીધો

લાલમિયાને આશ્ચર્યને એકાદ મહિનો થયો હતો ત્યાં તો કાનુમિયાને ખુદના ધરતું અફર તેડે આવી ગયું એ પચારીવસ થઇ ગયા કચવાને મને એમને નમાઇ ઊઝી પડી પણ દરદમ એમની જિંદગા ખુશતુ નામ મટતી હતી લાલમિયા અને એની પત્નિએ એમની યથાશક્તિ સેવા જનતી મ જુનો કારયો પત્ને પોતાના પત્ર પડ્યો લા સુધી કાનુમિયા સજા નજ દવા મરજી પહેલા એમણે લાલમિયાને પોતાની પાસે બોલાવી કહ્યું, “લાઇ હવે હું શોધી મરીઓ પછી મારી આખો મીચી દઇશ એમ મારો કાત્રા મને કહી નહી છે તે” અને નારી જોરતે મારી ખૂબ સેવા કરી મારી

મોત ઉઠાવી છે ખુદા તમને એને જન્મો આપશે” પત્ની એસીકાની નીચેથી ચારી કાઢી લાનગિયાના હાથમા આપતા ઉમેર્યું, “જો ભાઈ, આ પેલી પેગીની ચારી છે એમા એક ગળનો છે તેમા પચાસ રૂપિયા છે અને એક કાગળ છે એ કાગળ માફ વસીયતનામું છે ભાઈ, મારે કંઈ મેળી જાગી નથી કે લાખેની મિનકત નથી હતા મે માફ વસીયતનામું લખ્યું છે મને ઉઝીદ છે કે તું મને એ વસીયત મુજબ વર્તન કરવાનું વચન આપીશ”

“મામા તમે નચિત રહે હું તમારી વસીયતનું બરાબર પાલન કરીશ મામા, મામા” એ કુરુકે કુરુકે રડી પડ્યો અને એવું માથું કાનુમિયાની છાતી પર નાખી દીધું કાનુમિયાએ ધીરે ધીરે એના માથા પર ખોતાતો વસન હાથ ફેરવવા માડ્યો દૂર ખુશ્મા બાળકને તેડીને જાહેરી લાનમિયાની પત્નિને પણ એમણે પોતાની પાસે બોનાવે એના અને બાગકતા માથા પર હાથ ફેરવી એ પરિવારને દુઆઓ આપી આખરે અદતાદનું નામ લેતા લેતા કબરતાનનો એ ભગ્નમાન વૃદ્ધ રખવાળ કબરતાનની શાંતિમા લખી જવા તરફ ચલ ગયો એ વખતે મહેરની વસ્તી માથી બીજ માગીને પાંઠા ફાટી કાઢી સાંદલ મલમરતો જતો હતો —

“આક કા પૂતળા બનાવા આકડી તરવીર હવ, આકમે મિલ જય જ હે આક દામનગીર દવ”

કાનુમિયાના મરણને બીજે દિવસે લાખ મિયાએ પેગી પેટી ઉધાડી એમાથી કાનગો કાઢી પેલું વસીયતનામું મેળવી એની પત્નિ સમક્ષ વાંચવા માડ્યું —

“ભાઈ લાનમિયા,

હું મારી પાછળ આ થોડાં ધણે કામન અને પચાસ રૂપિયા મૂંઝી જઈ હું મારી તમન્ના હતી કે મારી આરામગાદ આરસથી બાંધવામા આવે, એના પર દૂધના દગ ફેરવાયા

આવે પણ એ તો અત્યંત આત્માનો મોદ હતો ખુદના લાખ લાખ શુક કે દિવસો વધા ધડી રાખેલું વસીયતનામું લખી નાખું એ મહેલ પેગી માટીની કબરોએ મારો એ મોદ નષ્ટ કરી નાખ્યો. મજકૂર રકમની મારી પાઠગ ગરીબાને સખાવત કરી દેને મારી કબર માગીનીજ ગઢેવા દેને, એને બાંધવાની જરૂર નથી અને હા, તમને કયારેક પુરશ મહેલો તો મારી અને માતા આપજનનેની કબરો પર ફોદલાવા કૂચા મલાવતા રહેજે ખુદા તમને આગાદ રાખે કાનુમિયા”

વસીયતનામું વાંચી લાનમિયા અને એની પત્નિની આંખો અશ્રુથી હનકાઈ ગઈ પોતાના મામા શા માટે વારવાર પેલી આરસ અને માગીની કબરો પાસે ચિચરના ઊભા રહેતા હતા તે પણ લાનમિયાને બાળે સમજાઈ મધુ

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર ‘ધી નોહ’ ગાળાઓથી ચાલુ થાય છે માસિક આ-ચક્રી કોઈપણ ફિયાદ માટે ફળ મેળે દા સાથે ગેરટી પત્ર આપનામા આવે છે ફીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ સી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દા ફક્ત ત્રણજ દિવસ બાંધ લેવાથી છ દગી બરમા કદી ગર્ભ નહેતો નથી મસિક માનુ ફરુજ નુસ્તાન નદિ ડૉર વેદોએ અજમાવેથી દા સાથે ગેરટી પત્ર મોકલવામા આવે છે ફીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ સી ૧૦

દા એસ એચ ખાન,

૪૨ અર્થગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની સામે

કોટ, મુનઈ, ફેન ૨૧૩૪૩

તુર્કી વિષે કાંઈક

(તા ૩૧-૮-૬૩ ના રોજ મુળક અનુમતે ઈરશમ હોલમાં પરદેશીના કોન્સલ જનરલોની હાજરીમાં, જીનાદ કેલેજ ફોર લેડીઝ, લાહોરના પ્રીન્સીપાલ મેગમ ફાતીમાબે, હુર્દીની સફર અને ત્યાંના અનુભવો બાબતે બાષણ કર્યું હતું તેનો સારાંશ અને આશો છે —લેખક.)

તુર્કીની મજબૂત પાળ દી - હજારી પર-
વારી વગના અમેએ તુર્કીની સફર કરી તુર્કી
સરહદ પર તુર્કી-રેલવેના ડામા ઉપર "દિવાન"
ચીતરેલા નેપ્થ આનદ થયો માર્ડ, સ્ટુટ
(Stutt) પહેરેલા કપડે દરખત નીચે નમાઝ
અદા કરી રહ્યો હતો સીપાઇ કે એકસરો
પથુ ગંગામાં બળસૂસાયા કુઆન સયે નેપ મા
અપાયા.

અમી ગોરા-શહેર રુધિરાઈ અને બાધકામ
અમી ઉત્તર તો હોટલ સુદર હતી કમાયે
અમીના ચાલુરને ઉત્તમ જતાવુ સાત માં
હના રસ્તા ઉપર કે પીટસના બનાવે
કે સડક (Road) બંધ કે પેગીસથી પછી
સારી છે ગાડીની બાબત, બગીચા, રસ્તાની
બંને બાજુ પાનનીક પાક, મગના, રુધિરાઈ,
સગે મરચ ને પ્રત જેટલો છુટી ઉપયોગ
યો છે નવા મકાનો વૃક્ષોની શાન જાહેર કરે
છે કાચી બારીઓ બીડેર કાચની છે

મુસાફરો તરફ વિવેક-સંચારી છુટાએ
અગામી મનાવ્યું બરીબ મુસાફરો પ્રત્યે સદ્વતનતા
તરફથી હામદર્દી છે ગાહની હાલ આપી
ફક્તર કચેરીઓ મનાવી મકાનો આનીસાન દત્ત

તુકી સીએની તાલીમ : ઇમત
ખતુએ જાના રકુન ખનાવેલ છે તેમા
સીડીઓ, ધનાસ-ગિડા અને યજુનકામ એવા
ભવ્ય છે કે જાણે બાદશાહનો મહેલ। મુરોખમા
એ શાન નથી જાણી એ સાખામા દૃ--

શ્રદ્ધા આપુન લાજે છે હસરતને કમરો ખાસ
ધ્યાન એ જે છે આળસથી કુદીને જત ઉપર
ઉછળીને કુદતી આપણા દેશનાં હોકરાઓ પછી
એ ન કરી શકે! હનાયાત-ઓહિસર બી છે
મુઠ્ઠની બિદમત અઝી તરફ કરે છે "લક-
ખાયા તેજ આગથી બની દુઃખ હવ"

શિક્ષણ અને સ્ત્રી ઉદ્યોગ વગેરે તાબે ર
અનીએને પોતાની કારમા ફેરવી પાછીને રીઝ
ર્વોયર (Reservoir) તથા નવું તળાવ બતા
વા પોતે મજબૂત બાધાના અને કાર્પરાકિત
સારી ધરાવતા હતા. ધણી ઇજ્જતથી ચાલ
પીનગ્રવી દ્વરની એફિસ આવીશાન હતી
બજે કે સજદરથાન । પુરાણી તથા નવી
ચીન્નના મોડેલ જ્યાં જર્મન પ્રીન્સીપાલથી
મુલાકાત થઈ તેમજે શરાવની મોડલ મુકી
જે ડાહ્ય કે અમારે શરાવ દરામ છે પ્રીન્સી-
પાને કહ્યું કે તેણે પહેલીજ વખત મુસ્લિમ
બાઈને જોયે પોતે પુરા મીંગલ હતા કેનેજ
બતાવી પહેલા બદરના પ્રોફેસરે કહ્યું હતા,
હવે મુખ્યત્વે કરીને તુકીય છે અશુરના
ખેનરે હતા સહસિકાણ ત્યાં હવે જ્ઞાનસોમાથી
બસો છોકરીઓ હતી, જે બાગ્યાનીનું પશુ
કામ શિખતી હતી સો સોસો છોકરા છોકરીઓ
લાયબ્રેરીમા વાચના હતા, ત્યાં એની તો શાનિ
જળાવાતી કે જાણે કેઈ નથી અરબી લીપીમા
લખતા હતા બધા અરબી ખત લખે છે
રગનામા જોયે કે બાળકો અરબી પઢી રહતા

દેવેજ ડોન્ટેલની વ્યવસ્થા -૭૦૦
વિદ્યાર્થીઓ રહી શકે તેવી સગવડ હતી આઠ
સાઠ બાઈ સરખારી નોખી સાથે પથારી
મળતી ગોઠવે આધુનિક કમે ફર્નિચર મોગી
દેગોમા ગેસથી (Gas) બાથ પાકવું ખર્ચ
સરકાર આપતી

ઈસ્ટમથ્યુવની મરિજ -મીસરની મરિજ
દુધી મોગી અને ફુવામા પશુ મોગી લખાવ
છે 'અમા રૂપીયા'ને મ્યુઝીયમ ક્યુ છે
"સુલતાન મરિજ" તથા "નુરુલ ધરનામ
સારી મરિજો છે મનેસાના કમરા પથારી
દગર તાલીમુન ધમ પદો શકે તેવા ફરારો
છે મરિજોને 'ફુલનગી તરફ' સંગ્રહી છે,
જેમા વીજળી અમલ છે તુર્કી રોપીથી કેમ
નમાજ પડે છે? મુલ્યા સાહેબ રમુદ પહેગીને
આગા ગાંધી ઉતારી પાંધડી પહેરી છુ ઉતારી
નાખ્યા બધાએ રોપી ઉતારી કેમલ બાધી
નમાજ પદો મેરાઓ અવગ નમાજ પડે છે
ફરેક મરિજમા જુરમા થાય છે સુલતાન
અહમદની મરિજ છે ત્યા ૧૫-૨૦ જણ
તિનારને કુર્આન કરતા દના અજાન અરબીમા
તેમજ ખુઓ પશુ અરબીમા દે છે મને
બોરોએ કહ્યું મુરમે નૂન પદો? હાહની
તાઝીમ કરે છે 'નુરુલ ધરનામ' મરિજો
એક બજાર છે તથાથી ચાર દગર ફુકાનો છે
ગલીઓ બાજુમા છે વક્ર આમદાની મુસાફરો
અને મરિજ માટે છે બધાને પગાર આ
બજારોના અકવાફમાથી મળે છે મુલ્તાતાનીમ
જાગા હોય છે

ઔરતોની આઝાદી -ગત મહાન યુદ્ધ
અગાઉ મોટા મંદેસા ન હતો જગ બા
આ રીતજ મદદથી સ્ત્રીઓએ તાલીમ
લીધી હાનમા સ્ત્રી-મુન્સફે, નેડી જેરીરગર

દગગજ, ડોન્ટે, મ્યુનિમીપાન ઓરિસ
અને અન્ય મુખ્ય હોટલ સ્ત્રીઓ બોયવે છે
મોગી રમુલમા નરી વીસ વર્ગની સત્રીયા ખાતુન
મી-સીપાન હતી ઇંગ્લીમા બળી હતી
છોકરીઓ દાય-મરીગીમાં ઉતમ જણાઈ
કાજગના ફૂલ, બગવા મોઝા વિરિધ તરેદની
મિલાઈ બનાવે છે શોરૂમ્સ (Show-Rooms)
આના દરજ્જાના દના તેમને શોખ છે તે
મુરો આને છે છોકરીઓ માટે ટ્રેનીંગ સ્કૂલો
છે તુર્કીના સમ્રાટશાનો (Museum) એટલા
બધ કામેન છે કે મહીનાઓ સુધી જાવજ કરીયે
સુનાનના બમનાઓને મ્યુઝીયમ બતાવ્યા છે
નેમા સારા જવેરાન તખ્તે તાઉસ સેકેડો
વર્ષોના સત્તાનતના નમુના વિગેરે પગીક માટે
ખુશ દના

‘કારવાં’ એજન્ટસ:-

- (૧) મેસર્સ લિમ્બાડા એન્ડ કું
પો બોક્ષ ૭૬૩૬, જોહાનમખર્ગ
- (૨) મેસર્સ તન્ના ન્યુસપેપર એજન્ટી
નાનકવાડા, કરાચી
- (૩) ઓસમાનીયા ટ્રેડીંગ કું
ન્યુમ પેપર એજન્ટસ, રાણાવાવ
- (૪) મેમલુ ઉસ્માન ઇબ્રાહીમ
કમલાની લીડ ગેઝ, રસકસની દુકાને,
હુજ-કરછ
- (૫) આ સત્તાર ઇબ્રાહીમ
ખુરેશી ચોરા, વેરાનળ

“નઝમે કુર્આન”

(“અલિફ—લામ—મીમ” કા પાઠવા રકૂઅ)

(સર્વ દર અઝકાતને રવાયિન છે)

અમ હસરાઈવકે બેરો કરો તુમ યાદ વોહ નેઅમત,
કે ને મે ને તુમહે બાપરી હે અઝ તહે કરમ ઇઅઝત

કરો તુમ અહદ પુરા, અહદ પુરા મે બી કઝ કુઆ,
તુમહારે પર ઝમાને લાગી આસાઈશ સે લર કુઆ

અગર રહ્યાનીયત મેરે લીધે કી હૈ તો અમ્મી હૈ,
કરો મુઝસે કે ઉસ ડગેકા ફત બાનતકી કુશ હૈ

ને કુહ મે ને ઉતારા, ઉસપે તુમ ઇમાન લે આઝા,
ચેકી ઇશાફ હે પાગદીએ કુર્આન લે આઝા

તુમહારા ને ઉસને દીન હૈ તરદીક કરતા હૈ,
દકો બાતિલમે ચે કુર્આ બજા તેદકીક કરતા હૈ

ઈસી કુર્આનકે, પડેમકી તુમ મુનકિર ન હો બાઝા,
ન મેરી આયતોકો લોકે કમ કીમતપે તુમ બાઝા

મુઝીસે ઇતકા કરસો, કે રહ્યાનીસે બહાર હૈ,
મુસલમાની ફકીરી ચાને સુનાનીસે બાહર હૈ

અબી તક મુન્તઝીર ચે બાનીએ પ્રલામકે લેકિન
અબી કયા હો મયા દક બાનકો કેહતે હો નામુકિન

હમ બાતિલકી આમેઝિસે તુમ અપનાહી ખોતે હો,
ચે મફતત કયા હે તુમ નજે કુએ હો, ઔર સોતે હો

સમઝકર બાનકો દક બાતકો ચોશી રખતે હો
પુરા કાતે હો ઇઅમાનોકો ચોશી રખતે હો

નમાઝે પાઠતે હો લેકિન બ બાતીન ધરમે પાઠને હો,
ઝકાતે દેને હો લેકિન બ ઝાદિર સનસે બાઠને હો

કરો કાપમ નમાઝોકી દીએ તબો ઝકાત અપની,
કુશ તુમ કુકનેવાનોમે ઉસે સમઝો નામન અપની

ચે કયા તુમ નેકીયોકા હકમ ઇનસાનોકો દેતે હો,
અગર અપની તહી રખતે, અગર અપની બી લેતે હો

ફિર ઇસ પર ઔર ચે તુર્ન કિતાબ-અલ્લાહ પાઠતે હો
તુમહે અબ કાન, સમઝાએ કે ધરતે હો કે બાઠતે હો

સમઝકર નાસમઝ બનનેકા ચે અલ્લહ હોવા હૈ,
કે નાસમઝે ધ ભો અપની સમઝ પર નાઝ હોવા હૈ

નમાઝો સજ્જસે ચાહો મદદ ને સનસે મુરકિય હૈ,
મગર ને ઇઅઝાને હે ઉન્હે ચે બાન હાસિન હૈ

જિન્હે માનુમ હૈ વોહ બનતે હૈ રખસે મિલના હૈ
ઉસીકી રીમન લોઝે, ઉન્હે કિસ દબસે મિલના હૈ

કુ પારો ખતમ પાઠવા રકૂઅ ખતમ

શહેન્શાહ આલમગીરની શિખામણો

૨૦૭ કરનાર સાસેહ બકીરી

શહેન્શાહ આલમગીર (૨૬) દમેશા પોતાના પુત્રોને શિખામણની વાતો લખતા રહતા હતા એકવાર શાહજહાં મુહમ્મદ આલમશાહને લખ્યું કે, એક વખત આલાહઝરત (શાહજહાં) ની સેવામાં સાદુલ્લાહખાન વઝીર વિનબ મરી આન્યા આપે મરણ પૂછ્યું વઝીરે મધુ એક પુસ્તકમાં કેટલાક ક્ષત્ર નઝરે પડ્યા તે આપ આલમગીરની સેવામાં પેશ કરવાને ઉતાવતો હતો તે ક્ષત્ર આ છે

(૧) સહનતનો પાયા ન્યાયથી કાયમ રહે છે

(૨) વીરતા અને ઉદારતાથી સન્નતન વિશાળ થાય છે અને માન વધે છે

(૩) નિહાનો પાસે બેસતું અને અસાનોથી દૂર રહેતું અપ્રમદીની નિહાની છે

(૪) અકબર (આન્યા) પર અમન કરવો જોઈએ (અર્થાત એવું ન હોય કે આન્યા કઈ અને કાય નહ)

(૫) દુખો નાચે પણ દ્રઢ રહેતું જોઈએ (અર્થાત કેટલીએ મુખીમતો આવી પડે તેનો મુકામના મજબુતીથી કરવો જોઈએ)

(૬) દન્યની કામોમાં તદ્દમીર કરવામાં હીન કરવી ન જોઈએ અને તકદીર પર રાજી અને શાકિર રહેતું જોઈએ (અર્થાત ન્યા મુધી અને ત્યા મુધી તદ્દમીરથી કામ લો અને પરિણામ તદ્દમીર પર છોડી દો જે સફળતા મળી તો સારું, નહિ તો સમજી લો કે તકદીર એવીજ હતી)

(૭) ખાનદાનનું લાખી મુદત મુધી કાયમ રહેતું થતીમો-અનાયો પર દયા કરના ઉપર અનનમે છે (અર્થાત તેજ વરા કાયમ રહી શકે છે, જે થતીમો ઉપર દયા કરનારો છે)

(૮) મુદતાએની હાજત પૂરી કરવી મુહ તાઘથી બચાવે છે

(૯) સન્નતનની વ્યવસ્થા વઝીરોની સલાહ અને કાફૂલી-નથી મરવી જોઈએ

(૧૦) કુખીરોની દુઆની મદદથી કન્માન સફળ અને નિગમી થાય છે

(૧૧) દમદોનુ દર્દ દૂર કરવાથી મનુષ્ય તદ્દરત રહે છે

(૧૨) માણસને મુશ્કેલીમાં મુશ્કેલીમાં મારીની ખુદાની રહમતની ઉમ્મીદ લાખી નેઈએ

આ શિખામણો સામગીરે આના હઝરત ધણાજ ખુશ થયા અને તે બના ખાનની પેશા પીપર મુબન મુધું પાઠના પદારે ફેટનકે આન મદમૂદી ઝરદોઝીના તે ખાનને અપણ મ્યા આ નયાન કરીને આલમગીર લખે છે અમે આ શિખામણોથી મોતેજ લાન લેશે મુનાસિમ અમજાયુ નહિ, જેવી પોતાના બહાવા ફરજ દને તે લખી મોકલી છે ખુદા સાને અમનની તૌશીક આપે

હુઝરત શાહ આલમગીર પોતાના પિતાશી શાહજહાં આલ્લાહની નોટમુખાથી પોતાના ફરજન્દ મુહમ્મદ આલમશાહ તરફ થોડીક સારી શિખામણો લખી મોકલે છે અને ફરમાવ છે 'હુ પસદ કરતો નથી કે એનાથી હુ એકનોજ લલ લઈ જ કે હુ હમ્મુ કે ફરજન્દ આત્મીક પણ ફાયદો ઉઘવે

(૧) ખરામ નોખે પ્રત્યે ધ્યાન આપતું ન જોઈએ

(૨) મતલબ પૂરી ન થવાથી દુખી થતું ન જોઈએ

(૩) તેક વચાવના માણુમને નારાજ કરવો ન જોઈએ

(૪) અતિશય ગદ્યરત વિના સવાય કરવો ન જોઈએ

(૫) દીનદાર માણુસોનો ગદ્યરામ વચીકાળવો જોઈએ

(૬) જલકિયોને પેતાની મજાદામના જોસાડવા ન જોઈએ

(૭) સાચક માણુમોને પુગ કપાળોએ ઝાંખી કાઢવા જોઈએ

(૮) હરદારોને મનાજ કરવા પહેલાંજ ખની શકે તે આપી દેવું જોઈએ

(૯) પોતાનો વ્યવસય મધ્યમ રાખવો જોઈએ

(૧૦) આત્મન્યાના કલન પ્રાપ્તિ ધ્યાન આપવું ન જોઈએ

(૧૧) નિકામોની ઈજ્જત કરવી જોઈએ

(૧૨) તનુજ્ય રાખનાગ્યોની ખચગીરી કરવી જોઈએ, પણ તે મજદાર ન હોય

(૧૩) તે એકવાનું અગ્નિતત મનીમત સમજવું જોઈએ જે ખખતથી આગેા હોય (અગ્નિત તે અસાધવાળા હોય દુન્યાનો બરો ન હોય)

(૧૪) તે કામને અપસાર કરવું જોઈએ, જેમા દુન્યા અને આખિરનું કામદો હોય

તમને રાજ્ય કરવાની ઈચ્છા છે, તો માત્ર માણુમોને શોધો મેળવો એ લાભ હોયવો"

હજરત આલમગીર ગાદશાહ એક ખતમા પોતાના પુત્રને સુનકેલા દિવ પુગ રાખનાને માટે શાહજહાની વચીરોનો તરિકા બતાવે છે, કે તે હરોજ પહેલી સવારે કાઢાયથી રવાનત કરતા હતા પછી તાસ્ત રખને નારતો અને ખાણ વખતે ખાણ ખરાડાતા હતા અને રખમત વખતે સુમધી નાને પાન આપતા હતા તેમજ મેનકેલા આગવચા માટે પશુ ખાણુ

મોકલતા હતા, કે જેથી તેમના બાળબચ્ચા તેમના એકવા ખાણ પર અને અખીરોની નાહિ-મતી પર ટોણો ન મારે અને હસરત ન કરે

આલમગીર અથ વખીને ફરમાવે છે કે

"આમના સમયના એક યુગ્યોની પાસે એક

શખે ગયાનાની શિકાવન કરી આપે ફરમાવું

હમણા તો શાહ અને હમ્દનો મૌકા છે કે

ઈન્સાનને ન રાહીની ચિતા છે, ન તો જાન-માલના નુકસાનથી, અને ન તો દીન ધીમાની સુરતીનો અદેગો છે, પરંતુ તે ગમનો આવનાર છે

આરે ૧—(૧) દુન્યાવાળાઓની નિયતો બદલાઈ જશે (૨) જીનગતના કુદ્દો ઝાડિર થશે (૩) ન્યામ અને ઉપકાર તદ્દન રહેશે નહિ

(૪) શહેરા રહીકો અને વનરયાપકો કુદ્દાટ કરના બડી પડશે (૫) સમયનો મતાધિશ ફર્કોદીઓ તરફથી આગેા બધ કરી લેશે (૬) અખીરા એક બીજાની અગાધી ઝાનિયોની મદદ કરવા લાગી જશે (૭) ખોડા અને અન્યાયી દકા ગ્રાહ યતે (૮) ઔરતો દિવેરી સાથે આગળ વધશે (૯) છોકરીઓ વગારન સાથે મનુષ ધરાયે (૧૦) લાલક શેકાને બેઢીથી અને બેઢીથી નાણી બેઢને કુધારણાના કાચોમા શાગિન કરામા ન આનશે (૧૧) કામ કરવાને લાલક લોકો એકાતનાસ સેવવા છતા મયાખતીમા ન હશે (૧૨) કુખલુધ અને નકામા લોકો કામે લગાડારો (૧૩) પુત્રો પિતા-ઓને દુખી કરશે (૧૪) પિતાઓમા ગ્રેમ રહેશે નહિ (૧૫) તેક ઔરતો ખરાજ પતિ ઝાલી બદારી અને ગ્રેમ વિના દુખી થશે (૧૬) વર્ણ વખત પગ થશે નહિ (૧૭) હાકિમો અનાજને પોતાના સ્વાર્થ માટે ખોડુ વેચાવશે (૧૮) હાકિમોના કુખલુધી સુક વેરા થઈ જશે (૧૯) બાદશાહી અને અખીરોના ધરોમા બદમર ઔરતો લાખય થશે અને (૨૦) મદ ઔરતોનો સિનાસ પહેલાની ઈચ્છા કરશે

વિ સ ૨૦૦૦
ના તથા ઉ સ
૧૯૪૪ના સ પછી
વતોરા સાથે

વ્યાપારી ભવિષ્ય અને ભાગ્યોદય

૨૫૦ વિષયો ૨૭
પ્રકરણો કિ મત રૂ
૫-૦-૦ વી પી
ખર્ચ દસ આના

લેખક જ્યોતિર્નિદ રતનલાલ આણેકલાલ દ્વિવેદી

વ્યાપારમાં વસતી સફળી થેગવવા માટે જે ચાર્જ હોય છે પરેલા માર્ગ છે કુનેલસુદિથી વ્યાપાર કરવાનો અને બીજો માર્ગ છે બોખતે આધાર નહી, જ્યોતિર કવિ ય પી દ્રવિયથી વ્યાપાર કરવાનો પહેલા માર્ગમાં કુનેલસુદિની જરૂર રહે છે સાથે સાથે પેસાની પણ જરૂર પડે છે કુનેલસુદિ ધર્મીવાર નિષેધ પણ બન્ય છે અને નિરાશા પણ મળે છે વળી એમાં અગત્યા સન્નિગો પણ મળતા નથી બીજા માર્ગમાં અગત્યા સન્નિગો થળી રહે છે, સફળીની છાંગો હિજરતી દેખાય છે બાગ્ય ચમકવું હોય છે તેા બોયેજો । નાજા તિન્નરીમાં ફનવાના બન્ય છેજ જ્યોતિ ફન માન હોય-સજીઠ ભવિષ્ય ખતાવતા સાધનો તમારી આગળ હોત તેા આ માર્ગ સુલભ અને વિના જોખસે ને વગર મહેનતે સફાવિધિત બની જવાય છે આમ છે એના લેખક જ્યોતિર રાજ્યના અગત્યારી ને અને આ ય ધની રચનામાં તેમણે કંઈક વર્ણવેા ગાયા છે આ ગ્રન્થમાં વિક્રમ સત ૨૦૦૦ની સાધનો તથા ને સ ૧૮૪૪ની સાનનો સ પૂર્વ વતરો છે જાનર ભારતી વધવાર, પાકની ઉત્પન્ન નાશિવાર ભવિષ્ય યુદ્ધ, અંકરમાન ને વ્યારોગ્ય વગેરે અનેક વિશિષ્ટ એમાં સાંભીય રીતે ચર્ચવામાં આવ્યા છે

આ પુસ્તકની સુખ્ય તરતો એ છે પરનામાં એ વ્યાપારી નામના સજ્યગ બમાજ વિષયોને અર્થે છે અને બીજામાં વિ સ ૨૦૦૦ના અને ને સ ૧૮૪૪ના વર્તિન સ પૂર્વ નાશીવાર ભવિષ્ય આપવામાં આવ્યું છે એટલે આ પુસ્તક જેમ વ્યાપારીઓને છે તેમ તે સાધા થી જનતા છે જેમને પણ પોતાનું શુભાશુભ ચઢતી-ચઢતી જાણવાની હિદાય છે તેમનું પણ છે

આ પુસ્તકમાં ક્યા ક્યા વિષયો છે તેા કંઈક સારીતી અને આપીએ-એમાં ૨૦૦૦ની સાલનો વતરો છે અને બીજામાં વિ સ ૨૦૦૦ના બનનાનું ક વ્યાપારી આર્થિક રોજદારી તથા સમાજિક દ્રષ્ટિએ તેનું ચઢતન થી છે એમાં ક્યા ક્યા ખનાલો બનશે તેા વિગતવાર ચર્ચા છે ફરેક મહીનામાં બનતર ભાગની વધધન માસનાર ખતાવવામાં આવી છે જાનરના ભાવો ફરી રીતે અને ક્યારે વધે તે જ્યોતિરની દ્રષ્ટિએ જાણવાની સુચન અને સળ પદતિ અદર વ્યાપવામાં આવી છે વ્યારે ગરિમનું ભવિષ્ય સુદર અને સજીઠ રીતે ખીતતરગ આપવામાં આવ્યું છે ત્યાજ્ય માસ તરથી થોડા, નરેસનના પ્રકરણમાં રોજ દીસો યુદ્ધ મરો વરણીએ વેચવાના-ખરીદવાના નકશો ગ્રામ મહીનાઓ સારા ચઢતરના રજો

સજેજ વ્યાપારીને લાભસદાયક શુભતા ચલોદિતના પ્રકરણમાં અંક ફરોડેક નિર્ણય મરોના ફળ સકાન્તિ-પરિના મરો

મહે, ચંદ્રોના ઉચ્ચનીચ, અમદાવાદ, સુગત, યુનાઇન પ્રદેશો લાલ્લ યતો કે નહિ, બીજાના ચંદ્રનો વેપાર, રાશી, પતેલી, ફાળક કોળમકાનક મહીનાવર તારીખો મકરસ ક્રાંતિના લાલાલાલ આદી બાળોતોની સુદમ ચર્ચા છે

ધધારેજગારના ભાવતાલની સાધનાસામગ્રીના પ્રકરણમાં રાશીના આકે, આકેરા અક્ષય પાત્રનો તથા યત્રનો ફોટો, રોજની તેજમ દી મળવાની રીતો, વીજો મત્ર વગેરે િ સમજ છે

રેસમાં છત્તનાર ઘોડા તથા અડીલુના ધધાના આકે નામના પ્રકરણમાં કચો ઘેડો છત્તરો, વિજની ઘોડાની રોધ, ધનબિન્ડ, ઘોડાના નામ પસી નેહો વિકશન કાદવાની રીત, શાન્તમાં કચો ઘોડો આદરો અપીલુના આકેના નીર્ણય વગેરે આગતો સચોટ રીતે બતાવેલી છે આજનાર વાર્ષિક વ્યાપારી ભવિષ્યના પ્રકરણમાં દરેક મહીનાનું ભવિષ્ય વ્યાપારી દ્રષ્ટિએ આપવામાં આવેલું છે આગાહી, વધધદ, લાલાલાલ તેજમ દી પ્રદબળ વગેરેના કોમ સચોટ વર્તીયા છે

આરે રાશિની ભવિષ્યવાણીવાળા પ્રકરણમાં દરેક રાશીનું પુનઃ બાર માસનું ભવિષ્ય વિસ્તૃત રીતે આપવામાં આવ્યું છે કયા દીવસો લાભકારી છે કયા મહીનાઓમાં છનાકવનો, ઘેખસ પતોનો યોગ છે તેવી પણ ચર્ચા એમાં છે

વાર્ષિક સરવર્ણયાને વર્તારો—આકારાવાણીની વેપારી વર્ગની સાવધાની આ પ્રકરણોમાં ૨૦૦૦ ની સાલની સરવર્ણયુ સમગ્ર ક્રિષ્ણિ કોમની ચર્ચા સુદર અને સરળ રીતે અર્ચવામાં આવ્યું છે, વળી કોમ મદમળ, આકાર, વ્યોમ, પુદ્ગી વગેરેને લગતા મહોની રચીતી, તેમના ઉદમ અને અગત અને તેથી થનારા લાલાલાલની ચર્ચા પણ કરવામાં આવી છે

આમ ૨૭ મેલા પ્રકરણોમાં ૨૫૦ નેટલા વિવરો ચર્ચાનું આ પુસ્તક વ્યાપારી આતમને માટે તથા સાધારણ જનતા માટે રોજી આગીવાની ગરજ સારે એવું છે આ પુસ્તકમાં આપેલી બાળોતોની ખર્ચતિસર અભ્યાસ કરવામાં આવે અને તે આધારે ચાલવામાં આવે તે વ્યાપારની રીતિ યથા વખત રહેજ નહીં જેમને આસમાની—સુલતાની નેચી છે, જેમને તેજમ દી ર, અગરો બીખાના બળદોની સાચવી રૂખ જાણવી છે, જેમને ર-અનજ-સોના આદી ગ્રે અને કાસના બળદોની સચોટ તેજમ દી—આગાહીઓ ન્યોતિતી દ્રષ્ટિથી જાણવા છતાંકા છે તેવાઓને માટે આ પુસ્તક જોનમુત છે કોમ ૨૦૦૦ની સાનતો વર્તારો રાશીવર આપીને આ પુસ્તકની મદદમાં વધારી દેવામાં આવી છે

વ્યાપારમાં વસતી લક્ષ્મીને યેજવવા માગ આ પુસ્તકની મદદ લો એમાં આપેલી કોતેરી ચાવીઓ વડે તમે તમારા બાળમની ચેરીઓ ઉધારો લક્ષ્મી, સિધ્ધિ, ક્રાંતિ, માનપ્રતિષ્ઠા અને સુખ કોમથી રમકુમ કરતા બદાર નીકળશે અને મેજળી તમારો ભાગ્યેદય કરે

આ પુસ્તકની રચના પાછળ અનેક વર્ષોની મહેનત છે અનેક પ્રાચીન—અર્ચોચીન ગ્રન્થોના આધાર છે એટલે કોની કોક પણ વાત ખોટી નથી જે છે તે સચોટ અને સાચુજ છે કોની અવગણના કરવી એટલે પોતાની ભતતેજ નિષ્કળ બનાવવા બારાજર છે આજેજ પરીદો! કિમત રૂા પ) વી પી ખર્ચ ૦-૧૦-૦ અલગ

— ન્યોતિપશાસ્ત્રનાં બીજા લોકપ્રિસિદ્ધ વ્યાપારી ઉપયોગી પુસ્તકો —

ભવિષ્યવાણી રૂા ૬-૧૨-૦

કોચની ભાષા રૂા ૫-૦-૦

રાશીર સાસુદ્રિક રૂા ૩-૦-૦

વી. પી. ખર્ચ ૧૨ આના.

વી પી ખર્ચ ૧૦ આના.

વી પી ખર્ચ આઠ આના

— આ તથા તમામ જનના પુસ્તકો મળવાનું કોજર પ્રખ્યાત ઢોઝલું —

શ્રી હરિહર પુસ્તકાલય ધાવર રોડ, સુરત.

અંગાર ને,

આખડીનો એમની પતંગ ને,
વીજનો ભણે થયો ચમકાર ને
પાય છે સાફી મને રસ-ધાર ને,
બેઠ જગમા થાય છે ચમકાર ને
કાંઈ જગમા પ્રાણુ તો સોપત નહીં,
મોત માથે હાત ના સણુગાર ને
હોરા માગ હોરામા રેતા નથી
થાય છે દબી તણા દીદાર ને
ના, નથી બેચાર પલુ કઈ લાખ છે,
શત્રુના માગ ઉપર આભાર ને
રૂપ એ તો દામ છે શુદ્ધ પ્રેમનો,
પ્રેમ તો છે હશનો અવતાર ને
યાદ પોથી ઉઠ મહી પગલાઉ હુ
જખના છે રૂપની અગાર ને
નીચ એવા નીચમા હોતા નથી,
પારકા હાથે અગે! ખાનાર ને
નેતરે છે નાશ મનર દાચથી
જીવના જીવન બને લાચાર ને
વિશ્વમા હસનાર 'શૌકીન' કાક છે,
લાખ છે ઝાને ખૂબે રડનાર ને
[શૌકીન] [નેતપુર]

અખકાર ને;

૨૫ થર ને, પ્રેમનો મણુગાર ને
આ તારનો નવો ચમકાર ને
પૂન્ય માથે પાપનો અખાર ને,
એકથો છે સિન્હગીતો સાગ ને
એ બનાહમા બરો થાતો નથી,
છ મુગ-મિા બુરો મમાર ને
પાગથી પચાનમા તારો હવે,
વૃજધાત્રી થાય છે અવતાર ને
૨૫ પોતે આવશે ખેચાળે
પ્રેમનો ત્રિમૂર્ત ૩૦ પિતાગ ને
પ્રાણ ખારો મુખ મહી કમ્તો નથી
પાનમ કુખથી ખગી જનાર ને
દામ્ય એનું હોહ એના દાત ને,
મીપ-મોનીતો ખરો અમકાર ને
આમરના કાકરાઓ થાય છે,
નામનાની ધૂનમા રમનાર ને
છે જિજ્ઞાસુ એકને મળનાની યુ
કા ? થયો ઉરમા ફરી ધમકાર ને!
દામ થર 'મજબૂર' દિનમા દામ થ
ને પછી છે રેટના નમનાર ને
[મજબૂર] [નેતપુર]

મેહરિલ

[ચાલુ]

(ઈદ બક્રમા આ મહલો મોટી મલવાથી અને

પ્રગટ કરીએ છીએ) — ત્રી

— [૨૯] —

વક એના ને કહી લોચન યશે,
કાળને પણ કાળનું દર્શન યશે ।
દુઃખી ને આપના દર્શન યશે,
આસ છે, નિઆસ પણ દુઃખન યશે
તેજ પગતાથી તથે આસે નહો,
તેજ મારા દિલ તણી ધકકન યશે
કોન આપો છો તમે આવેશથી,
પણ બના એ માલનું પાલન યશે ।
ચતુ દરે કોઈ દિવસ મિતતા,
કોઈ દિવસ દોરત પણ દુઃખન યશે
કોઈ દિવસ હવળી સત્કાર્ય,
કોઈ દિવસ અશુધી પૂજન યશે
ને યશે ત્યા આપની પધરામણી,
વન હશે તો વન એ, નદનવન યશે
આશી ધર આગણે, એ સુલથી,
ખલથી ધર આગણે પાવન યશે
આશ મૂકી ધર મહો દુઃખન યશે,
તુ ન સમજ્યો ધર બધું રોશન યશે ।
ના રહ્યું ચિરગમ એ રહેશે નહો,
નાશ તાર એક દિન માલન યશે
વાન નિર્મળથી કશું વળતુ નથી,
વાન જેવું કોઈ દી વર્તન યશે ।
એટલે તો એકને હું ચાહું છું,
એકના અપણીતમા દર્શન યશે
કાળ તો કે' છે અપાઠી કાળથી,
એક રીત ધનવાન તું નિર્ધન યશે
નાશ તો ચાલે નથી કદિએ વિનાશ,
નાશમાંથી નિત નવા સર્જન યશે
રજને કદ રજ 'શાયદા'ને નથી,
રજથી પણ એનું મન રજન યશે
— 'શાયદા'] [મુબ

— [૩૦] —

રસતણી કુન્ને ફરીથી વન યશે ।
રસ કોરોશનું ફરી માલન યશે ।
રંગથી આપી છે, આજે નવ બહાર,
વિશ્વના મુશ્કાત ફરી શુશન યશે ।
પ્રેમના કપારા બધે રોપી દિયે,
વિશ્વમા આ, રવગાનું સર્જન યશે ।
રૂપ એકજ છે અને દષ્ટિ જુદી,
લેહની દ્રષ્ટિને શુ દર્શન યશે ।
રમ તારા પ્રેમનો ઘેરા નથી
કપાથી ઘેરા રમતુ જીવન યશે ।
રોકના અતગની ને રંગીનીયો,
જિદગી 'તાર' નવુ શોભન યશે
રનેહની વાતો ન કર, સદચર ફરી,
અશુભોશી માર તર દામન યશે ।
રમ દર્શન શુ કરે નરગિસની આખ ૨
ગુજને કપારે ગુરતી લોચન યશે ।
ઉર દહને તુ નહિ સમજ શો,
રસતણી ભોગીને શુ દાન યશે ।
જિદગીની આવના મરતી નથી,
મોતની પાછળ ફરી જીવન યશે ।
છે કલાનો ધર્મ કયા કોઈ 'નસીમ' ૨
હરતી સુગંધ છે-ઉર અકન યશે ૨
— 'નસીમ'] [મુબ

— [૩૧] —

એકથી છુટા બધા બધન યશે,
વેર સહનાયનું સાધન યશે ।
રેશનગી સમા જ્યા રોશન યશે,
કષ્ટના વેપારે રિસર્જન યશે ।
કોઈ હારે ચા કે છોતે વારમા,
આપણે તો જેવણ ચદન યશે ।

બાકો હો કે સુરો પાપડ ખેલેતુ,
સરખુ રેશન કાડ મા રાશન થશે
'આજ' 'ખા કનકી ખમર અદવાદ કો,'
એ કહેવતતુ બધે પાનન થશે !
ખાખ જે બનીન પર દનવાય છે,
તેથી ફીટલરનું પરિવર્તન થશે !
પશ્ચિમી સાથનસને નોતી ખમર,
ખુદ જગતના નાશનું કારન થશે !
એ કલકિત કાગિમા બાગાના,
'નાશમાથી એક નવું સર્જન થશે '
હુનહુનોતી આદથી સેવાદનુ
અપ' 'ગની' સાચેજ નિ કદન થશે !
- 'ગની'] [સુરત

- [૩૨] -

હિન્દુ મુસ્લિમ એકતા એકમત થશે,
જ્યારે સદુ દિદીએ દિદી જન થશે
એકતાથી જ્યારે આલેસન થશે
તો યુનાનીના છુગ બધન થશે

આરથા સયે અચગ જે મન થશે,
તોજ આઝાદી તથા દશન થશે
નાનરી શે નાશ, તન, મન, ધન તથા
'નાશમાથી એક નવું સર્જન થશે '
લાવશે કુરમા પીચો કઈ એવો રગ,
દાદ દેવા ખુદ પ્રભુનું મન થશે
જેમણે લેશે હિન્દને આગા પથ
આપ મેજે દિન્દ ન દનવન થશે
દિ દ ત્વારી દુર્દશા આ શી થઈ ?
એનું શું કલિદાસમા નર્ણન થશે ?
કઈ રિચારો દિન્દીએ દિલમા જરા
કયા સુધી આવું બતીત જીવન થશે ?
દશે જે બગિચન મૂકિત માર્ગમા,
એવા યુવકને સદા વદન થશે
દિન્દથી પેદા કરીશ એવો શરી,
જેના ચ ભોથી જગત પાનન થશે
કારે આઝાદીના જાએ પ્રાણુ જે,
તા સફળ સમજશ મુજ જીવન થશે
એજ મુજ હિલને ધગરા રે છે 'હુબીમ',
દિ દ ક્યારે મૂકત થઈ પાનન થશે !
-મરત 'હુબીમ'] [સુરત

દિલ અને દિમાગને તાઝગી બજાનાર

નાયાબ અતરો

ધત્રે અજીબ તો ૧ ના રૂ. ૬ ધત્રે ગરીબ તો ૧ ના રૂ. ૫

ધત્રે લાજવાબ તો ૧ ના રૂ. ૫ ધત્રે શાહી હિના તો ૧ ના રૂ. ૧૦

ફક્ત એકવાર વાપરવાથી બીજી પસદ પડશે નહીં ખુરજ લાગા સમય સુધી ટકી રહે છે

સંપૂર્ણ નિદ્રા અર્પનાર ખરતા વાગેને અટકાવનાર, કાપમની કાળાશ સાચવનાર

હેર ઓઈલ

બ્રાઈટ ઓઈલ કે રપીરિટથી તદન મુક્ત કો શીશી ૧ ના દશ આના

દરકનુ ટપાલ ખર્ચ વીન જીવુ

આજેજ લખો - હાફેઝ માલેહ હાફેઝ મોહમ્મદ

હાફેઝ મજીબ, રાફેઝ (જી સુરત)

• ||| ઈસ્લામ પ્રચાર ||| •

લેખક 'તાજ' [રહિર]

(ગનાકથી ચાલુ)

ગુજરાત—કચ્છ.—મનમાર પડી ઈસ્લામ પ્રચારનું કેન્દ્ર મુસ્તાન અને એના બંધુ કે જે મુસ્તાનથી એ સી માઇલ દૂર નેચલ્ય ખુશામી આવ્યું છે એ આશ્ચર્યની વાત છે કે અરબ વિજયીઓથી કબ્જ સળધ ન થવાતી એક ટોળીએ આદિ વ્યવસ્થાપૂર્વક ઈસ્લામ પ્રચારનું કાર્ય આરંભ્યું એ ટોળી હપત બિન સજ્જાદના અનુયાયીઓની હતી દસન બિન સજ્જાદની વફાત ઈ સ ૧૧૨૪ માં થઈ એના પ્રચારકો તરખા સૈકામાં કાહેગથી હિદમા આવવા લાગ્યા તે ધીમે ધીમે એમણે સિધ ને પશ્ચિમ પગ બમા પોતાનો કાબુ મેળવ્યો દિલ્હીના ઉપર મહમુદ ગીઝાવીની ચલાઈએના મૂલ છેલ્લા આ લોકોનો નાશ કરવાનો હતો જેથી એણે મનસુગના ઈસ્માઇલી ગવર્નરનો પરાજય કરી ત્યાં એક મુજી મુસલમાનની નિમણૂક કરી મહમુદના ગયા પછી ફરી આ લોકોએ કબ્જો કરી લીધો જેથી મહમદ ઘોરીએ બોંછ વખત ઈ સ ૧૧૭૫ માં મુસ્તાન સર કરી તેમના કાયમથી પગલાં લીધું મુસ્તાન મહમદ ઘોરીનું મુલ્ય પણ આ લોકોના એક પ્રચારકના હાથે થયું હતું હનિદાસકારો એ લોકોને કશા મતીન પણ કહ્યું છે ઈસ્માઇલીયા પચના પ્રચારકોએ પહેલાં એાઠને પોતાનું કેન્દ્ર બનાવ્યું હતું, પરંતુ યોગજ સમયમાં એ વજ્ર સુન્ની પીરો અને હાકિમોનું કેન્દ્ર બની ગયું જેથી ઘણાખરા ઈસ્માઇલીઓ ગુજરાત અને કચ્છમાં આવી વસ્યા હાલમાં વહોરા અને બોળ કૌમમાં કેટલાક લોકો એવા છે કે જેમના

વશજ સિધને મુસ્તાનનો ત્યાગ કરી ગુજરાતમાં આવી વસ્યા હતા

ઈ સ ૧૬૨૧ની વરતી ગણુની પ્રમાણે વહોરા કૌમ રોડ લાખથી કાઠક વધુ છે તેઓ બધા હિંદુઓમાંથી મુસલમાન થયા હતા એ લોકો કાનગી ખસીદ અલ મુસનનસરના ગાદી ગરસ અનમતઅલીને માને છે, પરંતુ બોળ કૌમ અલમતઅલીના ભણ નકારને માને છે કેટલાક વહોરાઓનું કથન છે કે હિદમા એમના ધર્મનો પ્રચાર સૌથી પહેલાં અબ્દુલ્લાહ યમનીએ કર્યો, જેઓ ઈ સ ૧૦૬૭માં ખલાન આવ્યા હતા જેમની વફાત ઈ સ ૧૧૭૭માં થઈ મજાર આજે પણ ખલાનમાં છે

વહોરા પ્રચારકોનું ચાત પ્રચાર કાર્ય સૈકાએ મુધી ચાલુ રહ્યું કેટલીક વેપારી કૌમો એ પચમાં નેગ્રાઇ એ લોકો ઘણી ખરી ખાનગીમાં હિંદુઓથી મળતા છે વારસગી કાર્યમાં એ લોકો શરીઅતના પાનદ નથી બ્યાજ લે છે તે આપે પણ છે દિવાળીના પ્રસંગે હિંદુઓની જેમ પોતાના ઓપગ્રઓ ખડપે છે તદુપગત કેટલીક ખાનગીમાં તેઓ આમ મુસતમાનો કરતા શરીઅતના પણજ પાનદ છે એમનો ખરોદેશ આમ જનતાથી બુદ્ધ છે ઘણા ખરા અગ્ર અદાના વહોરા દાદી રાખે છે, હિંદુઓના હાથની મિહાઇ પણ ખાતા નથી અને હિંદુ ધોખીઓથી કપચ પણ પોતાના નથી જો ધાવગ્રવે છે તે ફરી તેને પવિત્ર કરી દે છે

વહોરાઓની એ જમાત છે એક મુસ્માની

અને બીજી દાઉદી એમની લિનના પણ વ્યક્તિત્વ પર છે કેટલાક વહેગ ગુજરાતના સુસ્તાનોના સમયમાં સુન્ની મુસનમાન થઈ ગયા તેઓ ઘણે ભાગે ખેતી કરે તે પણ ખરા શિયા વહેરા વેગાર કરે છે એમાં દાઉદી વલોત આગળ પડતા છે એમની જમાન વ્યવસ્થિત તેઓ સુરના વડા મુન્તાજના દુકમને આધીન છે મુન્તાજ સાહેબને જમાત સબધીના તમામ અખતીવાર સોપનામાં આપ્યા છે એ લોકો આમ મુસલમાનોની મરિજદમાં નમાઝ પણ પઢના નથી એમની ઇજાતમાં હોદ્દા છે કશરતાનો પણ જુદા છે ઇંદો અને બીજા તહેવારમાં પણ તેઓ આમ મુરલમાં નોથી જુદા પડે છે માત્ર ત્રણ વખત નમાઝ પઢે છે સવારે બપોરે અને સાંજે જુઝમાની નમાઝ જમાતની સાથે પડતા નથી ગુજરાતી ભાષા બોલે છે દાનના મુદનાજ સાદબ અરમીના ફાજીન છે હજ પણ કરી ચૂક્યા છે ખેતતી કાર્યમાં પણ સારો ભાગ લે છે એ પણ પોતાની જમાતને માત્ર જુરો વાડો ખાવાનો મક્કમ ધરાદો ધરાવે છે આજે પણ આપણે કોઈ વહેરાને પૂછીએ કે તમારો ધર્મ શો છે ? તો તે મુરતમાન કહેવાને બદલે વહેરા કૌમ ખતાવશે

ધરમાદ્ધી આરથા ધરાનભરાઓની બીજી જમાન જોળ જમાત છે જે પળમ, સિધ, કન્ઝ અને કાપીવાડમાં જોવામાં આવે છે એમના પ્રથમ દાઇ નૂર સગર હતા જેઓ ખારતી સદીમાં કીનાઅવ મોનથી મોકલવામાં આવ્યા હતા એમણે ગુજરાતમાં આરી પ્રચાર કાર્ય આરબુને પોતાની કશમતોથી ઘણું લોકોને પોતાના અનુયાયી કર્યા એમણે પોતાનો નામ હિંદુ જેવો નામ્યુ છે પરંતુ મુસનમાનો એમને નુરદીન કે સૈયદ સઆત કહે છે એમણે

કહ્યુંથી તો અને કોણી લોકોને કે જે ગુજરાતની નીચ જનો ગણાતી તેને ધરમાદ્ધી લીયા પથમાં દાખન કર્યા એ પથના બીજા જુઝર્થ પીર યમસુદીન હતા જે ઇરાખી જોહમાં અવી વગ્યા હતા ત્રીજા પ્રચારક શેખ સદ્દીન કે જેઓ ખરાસનથી સિધ આવ્યા હતા અમલે પોતાના પ્રચાર કાર્યના નિયમ ગુજન પોતાનું નામ હિંદુ સમ નામ્યુ હતું અને કેટલીક હિંદુ ધર્મની મા પતાઓને એમણે સય મેની હતી કે જેથી ધરમાદ્ધીના ધર્મનો પ્રચાર સહેનાઈથી થઈ શકે એમણે એક પુસ્તક દસ અવતારના નામથી લખ્યુ છે જેમાં રમુતે અરમ (સ અ વ) ને અલ્લા હક્કતઅની (ર અ) ને વિષ્ણુ અને હક્કત આદમ (અ સ) ને શીવ તરીકે જાનેખ્યા છે આ પુસ્તક જોળ કોમનુ પરિત્ર પુસ્તક લેખ્યુ છે અને એનું વાચન ધાર્મિક મેહકિનોમાં તે મરજુ પ્રસંગે િખા ના ખિરતર પાસે પ થમાં આવે છે પીર સદ્દીન સાહેમે પહેલા સિધમાં પોતાની માન્યતાઓનો પ્રચાર કર્યા પછી કન્ઝ અને પશ્ચિમ દિના બીજા ભાગમાં જેથી જાણે પણ જોળ કૌમના લોકો એ ભાગમ વડું પડ્યા નજરે આવે છે

હિંદુસ્તાની જોળઓની પણ બે જમાત છે એક તો હિતર પળમ અને ચિરાલમાં રહે છે અને બીજી આગાખાની કે જે કન્ઝ કાપીવાડ અને પશ્ચિમ હિંદમાં રહે છે એમની સખ્યા વધુ નથી પરંતુ જમાતનું બધારણ ઘણું જ સરસ છે વેપારમાં પારસીઓ અને ગુજરાતીઓની હરોળમાં છે વહેરાઓની સર આમણીમાં કે જેમણે પશ્ચિમ વિદ્યાને મહત્વ આપ્યું નથી પરંતુ જોળ કૌમે એ વિદ્યા સારી રીતે માપે કરી છે પહેરવેશમાં પણ વહેરા અને બીજી કૌમે કરતા તેઓ પશ્ચિમનું

અનુકરણ વડે છે સ્ત્રીઓ પડતો કરતી નવી એમના કેન્દ્રાક ખાનગન ધરાવી વચના છે, તે એક આગળ પત્ની કોમ છે સગ આગા-ખાન, મીરટર મદમદઅથી જિજ્ઞાસ ને સર કષ્ટાદીમ રેદમતુ તા કે જેઓ એ જમાનના છે પરતુ એમના વ્યક્તિત્વનો પ્રભાવ તમામ મુસનમાનો ઉપર છે એ જમાનના હાનના સરદાર હિંદ હાલનેસ આગાખાન નીચ છે જેમ ૧૧ દાલ ઇ સ ૧૮૪૦ મા દિદ આગા હના આગાખાને પોતાની સહયુદ્ધિ ન અનુભવથી એ મૌમને આર્થિક તેમજ તંત્રમંદારી મગવણી આપી છે પોતાની જમાનતુ બધારણુ પુગતન નિયમો ઉપર કાયમ રાખ્યુ છે પોતાની જમાનતુ લશ આમ મુસનમાનો તરફ દેરી તમામ અગતના અને કટોકટીના સમયે મુસલમાનોને સાથ આપી મુસનમાનોમા સાર માન સપા ન કષ્ટ છે પરતુ આમ મુસનમાનોને વહેરા અને જોગ નોમથી એ શિખાય છે કે એમના નજર, દનાખાના, અને રૂપોનો માત્ર એજ કૌમ લાભ ઉગવે ઠ ખીજી મુસલમાન કૌમને એમાં કષ્ટ કાપત પહેચાડના નથી પરતુ કહેવાય છે કે હવે જોગ જમાને ધીમે ધીમે એ કાર્પમા પોતાની દ્રષ્ટિ વિચાર કરી છે અલીગર મુનિવર્સિટીના બધકાસમા એમજો સારો કામે આપી હતો ને હવે તમામ કોમી કાર્યોમા લાયક છે

વગેરે એમ અત ખોજાઓની માન્યતાઓ અને જમાનતના બધારણુમા કેટલીક જાન્ય એ ૧૧ છે કે જેથી યોગેને આશ્ચર્ય ઉપજે છે હાનમા એ પચના નરચુનોએ એ જામતો સમે દવાતનો સર ફક્ટો છે એ વાન મીક છે કે જમાનના બધારણુમા તેના સરદારને કેટલાક અખનીયારો આપ્યા જેમજો પરતુ એ અખતીયારો જમા તના ઉન્નતિ અર્થે વાપરવામા આવે એ લીક

લેખાપ જેથી જમાનના લોગે એમની સામે કષ્ટ પચુ મોરી શકના નથી

ગુજરાત અને કન્નડમા ઇસ્લામીયા પ્રચાર કાર્યના પ્રવરતો માત્ર સુલ્વચરિયન નહિ બ કે ખીજા મુસનમાનો કરતા પહેલા આગલા હના જે કે ખીજા મુસનમાનો એ વખતે ગણિત ન હના સેવદ મુસુફીટીને પ્રથમ સિધમા અને પછી કન્નડમા ઇસ્લામનુ પ્રચારકાર્ય મ્યુ ને યોદાણુ કૌમના લોગે એમના દાંય મુસવમાન ચયા ઉપરાંત કન્નડના કેટલાક કોષ્ટોને મલેક અબ્દુલ લતીફ દાદલ શાહે મુસનમાન કર્યા જ્યારે ગુજરાતમા મુસવમાન સુદતાનીની હુકુમત જામી ને ખલાત હિંદુસ્તાનતુ અમલનુ બદર બન્યુ સારે મહાને ઉત્તર હિંદુસ્તાનથી લોગે અહિ આસતા જતા એમા કેટલાક ખોવીયા અકશમ અને મુલાઇમો પચુ હના જેમના મજાર આજે પચુ જ્યા લા નજર આવે છે એમજો અદિ ઇસ્લામ પ્રચાર કાર્પમા પજો અમલનો લાભ બજાવ્યો મુની મુસનમાનોએ માત્ર ખીન મુગિવમ કૌમમાજ પ્રચાર કર્યો નથી બ કે રોજ તાદીરિટીને (૨૬) ને ખીજા બ્રહ્મગોએ વહેરા કૌમના અનેકોને મુનો મર્મો બનાવ્યા જેથી આજે ગુજરાતમા મુની મુસલમાનો ચિયા મુસનમાનો કરના બદુમતીમા છે એક કૌમની વસ્તી કુલ વસ્તીના દસમા ભાગ જેટલી છે

સુરત યુક સ્ટોલ

ગરાનપુરી ભાગોળ, સુરત

કારવાંના છુકં અક મળી શકે છે.

પ્રા. બેચરદાસ નાથુભાઈ

—: ભવિષ્ય મુઝવણનો ઊકેલ —

—જગમગાડું—ખણીતા ભવિષ્યવેત્તા—ગજન્યાતિપી—

જ્યોતિષી પી. શર્મા

—જેઓના કામકાજ બંધ જગતભરમાંથી રાત્રી, મહાનામ, કાઠેર માહેલ, જમીનદાર, વગેરે માન પડતા તત્ત્વીયી સુપ્રસિદ્ધ નિનેમા ગ્રામ, પ્રતિષ્ઠીત વર્ગ અને જાહેર મનજનો તરફથી મધ્ય મધ્ય પ્રમાણ પત્રો, ભેટ, પૈસી તેમજ બીજો મળ્યા છે

—: હાલની અહેવાલ —

—આ અહેવાલની એક જ જાગૃતી લાભ થતી તેમ જગમગેતી રહી જવાય થયાના સખ્યામ અભિપ્રાય મળ્યા છે સુપ્રસિદ્ધ માસ 'નવચંદન' માં મહાનિહાન તરીકે નામનાર શ્રીયુગ ચપલીબાઇનો અભિપ્રાય — શ્રીયુગ જ્યોતિષી પી શર્મા એ મારા જીવનનો જે અહેવાલ લખી મોકલેનો તે ધરો ખા સાથે પડેનો મધ્ય છે તેમજો બંધાનમાં લખેલી એક ધરના જે સ્વપ્નમાં પણ સાચી નહિ પડે અમ દુ ધારો દનો, તે અચાનક જતી અજોગની સાથે તમજે માર માનસ ૭ મારી ખાસીનો લખી મોકલાવે તે પણ ખાજ દના તેમજ તેમજો મારી આસપાસના જે સજોજો લખી મોકલાવે દના તે પણ સાચા દના આ સર્વથી શ્રીયુગ જ્યોતિષી પી શર્મા તરફ મારા શ્રદ્ધા—જ મી છ

—હાલની અહેવાલમાં અનેક જાગૃતી જ મધ્યમ રામાર ખાસીયત દુખ દર્દી બાગપણ રિદાબ્યામ લમયોગ પતિપત્ની મુખ, સત્તાન દુખ મિત્ર રાત્ર, પ્રેમનજ કૌટુંબિક રાત્રિ માનસિક આધ્યાત્મિક ધાર્મિક યોગ આર્થિક વ્યવસાય સમાજિક જાનનો ધરો મારગ મુસાફરી, વાણિજ્યના પ્રકાર લાભિક વર્ષો નુકસાની તમજ નબળાઈના ધાર્મિક વર્ષો દાસના તેમ જાતબના સજોજો, જાગૃતી થાય દહીકત આધુનિકયોગ ધરોજી લખાજ જુનામાં જાગૃતી જગમગની જગમગની અચવા પત્ર લખવાના રાત્રિ સાથે આનુ હિમર જાગૃતી લખવુ હાલની અહેવાલના ચાર્ટ ટપાન ખર્ચ સાથે ડારીઆ એકરીસ પરદેશ માં ખાજો હાલની ખાસ અહેવાલ (Special Life No 1) રૂપીઆ એકાવન પરદેશ માં ખાજો ચાર

—રૂપર મુલાકાત—ભવિષ્ય મુઝવણના નમ તેમ વિમ્બ કસોના ખુલાસા તમજ સચોટ ધારા જાગૃતી છે તમજા વચરે ખોનવ તમામ દહીકતથી તાજાન થશે એક જ મુલાકાતથી ખાસી થશે રૂપર મુલાકાત સચોટ નવ પછીથી રહીકાન ન. ૬૦૬૭૮.

પ્રોફેસર શર્મા:-

મી એમ બગાયો ન. ૬૬
હિન્દુ કોલોની રોડ નં ૧
તિલક બ્રીજ સામે, દાદર
પોષ્ટ બોક્સ નં ૫૫૦૭
સુબર ૧૪.

દીદારે રસૂલ. (સત્તર)

૦

[સર્વ દેક સ પાદકને સ્થાપિત છે]

દીન દુન્યાની બેદબ્દી, દરેક ગુનાની માગી
નગેરે માટે - હજરત અથ્થ લાગવગદ (ગદી) થી
વિખાત છે કે "જનામ રસૂલિ હાદ (સત્તર) એ
ફરમાવ્યુ છે કે રૂકને પમાળી પર ૭૦ ફરિશ્તા
છે તેઓ જયારે ડાઘ માયુસ (નીચે લખેલ)
આ દુઆ પઢે છે તો તે ફરિશ્તાઓ "આમીન"
કહી છે આ દુઆના ખીગત અનેક ફાયદાઓ
હકીસ સગીરમા છે તેમજ જુહુગોને દીન પશુ
ફરમાવી ગયા છે પદનાગને એના શપથ માલુમ
પડતા જાય

અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અરઅલોકલ
અફવા વલ આફિયા કીહીને વદદુન્યા
વલ આખેરા અદનાહુમ્મા આતેના ફીદ
દુન્યા હસનત વ વ ફીલ આખેરતે હસન-
ત વ વકેના અઝાબનના

અગર જેલ માથી નહિયે હોય નેમન
દરીયાઓથી પણ વધુ ગુના હોય તો મજકુર
દુઆ કસનતથી પડવાથી ઇ અ બધા ગુના
ખુદાપાક માફ કરી દેશે, તેમજ અગર કાષ્ટએ
એવી દુઆ માગી લીધી હોય કે 'યા અ નાદ
તારે જોઈએ તો દુન્યાના મને એમ તે ક્ષાનમા
ના પશુ આખેરના અગમ વગેરેથી નમા
વજો" અને જો તે માણસ ખીમાગી, મુરખી,
મુસીમ વગેરેમા પકડાયે હોય તો મજકુર
દુઆ કસનતથી પડના રહી દુઆ માગેથી ઇ
અ દરેક મુસીમ વગેરે ખુદાપાક દૂર કરી દેશે

ત ગદરતી-ગરીબાઇ દૂર થવા
વગેરે માટે -

જુમાનાને દડાં જોગમા વખત, માત્ર ચાર
રકાઅત નરીવ પડે આ નમાઝ બનતા સુધી
દર જુમામાએ પઢવી, જો ન થઇ શકે તો દર

મહીને, અને એ પણ ન થઇ શકે તો વરસમા
એક વખત જરૂર જરૂર પડવી જોઈએ, એને
દરગીઝ ઊઠવી જોઈએ નહીં આ નમાઝ
પદનાર કદીપશુ ફકીર થયે નહીં, ફકીર (એટલે
ગરીમ) હશે તો ઇ અ ધનનાન થશે, કમનસીબ
હશે તો ઇ અ નસીબદાર થશે અને દીન
દુન્યામા ઇજ્જત હામિલ કરશે એ ઉપાત
જમીન અને આરમાનની મખયુક એકન થઇ
એનો સનામ લખના માગે તો પણ એનો
પૂરેપૂરો સનામ લખી શકે એમ નથી માશા
અલ્લાહ ! કવી નેક નમાઝ છે, ખુદાપાક સૌને
એની રમગત આપે આમીન

ચાર રકાઅત નરીનતી નિચત કરી નમાઝ
લડ કરવી દરેક રકાઅતમા સુરએ કોનેલ એક
વાર, પછી પૂરી આયતુલ ફુરકી, સુરએ
ફલયા અરેયોહલ કાફરન, ફલહોવલ્લાહો -
આહદ, ફલ આહિઝા ખેરખિબલ ફલક,
અને ફલ આહિઝા ખેરખિબાસ, દરેક પૂરી
સુરતો દશ દશ વખત પઢવી એ મુખ્ય ચારે
રકાઅતમા પઢવુ અને સનામ ફરમા પછી
અમ્તગેરફલાહ ૭૦ વખત અને શુબહાત-
લાહે વલહુમ્મા લિલ્લાહે વયાહવાહા
ઇબ્રાહિમ વલ્લાહો અકબર ૭૦ વખત
પઢવુ, અને અગીઆ વખત અથવા કમતીમા
કમતી તથા વખત નીચે લખેલ દુઆ પઢવી -
અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અરઅલોકા વ અત-
વલજહો અલોકા બેદબ્દીબેકલ મુન્નદા
ઇન્દકા યા હબીબના યા સયેદના મોહ મદા
ઇન્ના નતનસસો બેકાઇલા રખેબકા ફરક
અલના ઇન્દલ મોલલ અઝીમે યા નેઅ

મર્મસુહુતાદિરો એની શરૂઆત તેમજ પદી
ગવા પછી અગીઆર અગીઆર વખત દર
શરીફ જરૂર પડે મજબૂર કામ આ ઉપરાંત
જે કંઈ હાજત, મરાદ કામ વગેરે માટે તે
કામ પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી દર જુએ એ મજ
બૂર રીતે મજબૂર નમાજ પઢવામાં આગે તો
ધ અ પારેશુ કામ અલપાક જલુ જવદી
પૂર્ણ કરશે

દુઆ ટપુલ થવા માટે —

જેને ખુદાપાકથી મ્મ હાજત વગેરે હાય
તો તેને જોઈએ કે પોતાના નામના અદદ મની
તેદવી વખત નીચે લખેલ દુઆ દરોજ પદવી
કામ પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી દુઆ શરૂ કરવા
પહેલાં, વચ્ચે અને છેલ્લે અગીઆર અગીઆર
વખત દર શરીફ જરૂર પડે ધ અ જલુ
જવદી કામ પૂર્ણ થશે

(૧) અલ્લાહુમા ઇન્ની અસ્અલોકા
ફધન્ની અરફદોઅન્નકા અતદરાહુલ્હી
લાઈ લાહા ઇન્તા અતલ વાહેદુવ અલ્-
દસ્સમફુલ્હી લમગનિદ વલમ યુવદ
વલમ યકુલ્લાફુ ફાદાવન અબ્દ

(૨) અલ્લાહુમા ઇન્ની અસ્અલોકા
એઅન્ના લકલ હરદો લાઈલાહા ઇન્તા
અતલફન્નાતુલ મન્નાનો બદીકસ્સમા-
વાતે વલ અદે યાહુજલાલે વલ એકરામે

(૩) યા હર્યો યા કર્યુમો એલકકે
લાઈલાહા ઇન્તા અતા મુષ્હાનકા ઇન્ની-
કુન્તો મિજાલેમીન

ઇન્તે અન્નામ (રદી) થો રિવાયત કે
કે-હુરે (સન) ફરમાવ્યુ કે-જે માયુસ
જુમગતે ઝોદર અને અસરની વચ્ચે જે
રકાઅત નમાજ જેની પહેલી રકાઅતમાં 'સુરએ
ફાતેહા' એક વખત અને "આયતુન કુસી" ૧૦૦
વખત અને બીજી રકાઅતમાં સુરએ

ફાતેહા' એક વખત અને "અએ ઇન્શાહ
કુનહોનનાદ" ૧૦૦ વખત પની સનાપ ફેવી
૧૦૦ વખત દર નરી પડે તો તેને રજા
શાએગત અને રનજાત એ ત્રણ મહીનાના
રજા વખત જેટલો સમાપ, તેમજ દર
જેવુ લા' ૫૨વા જેટલો સમાપ મળશે અને એ
ઉપરાંત જેટલા મોમિન-મુસલમાનો હોય તેમની
મથુરી પ્રમાણે નેકીઓ મળશે

દરકે મુરિકલ આમાન થવા તથા

દરકે હાજત પૂરી થવા

હજત અન્દુનાહ બિન ઉમર (રદી) થી
રિવાયત કે કે-હુરે (મલ) ફરમાયુ કે-
જે ઠાઈને ગમે તેવી મુરિકલ આની પડી હેવ
અમર ગમે તેવી (શરીઅત મુજબ હાજત)
હાજત મોલ તો તેને જોઈએ કે જુવ જુમે
રાત અને જુમમાના રજા રાખે અત જુમમાને
દાદે નવ ઘોઘ સાફ કપડા પહેરી અને જે
તકત હોય તો અમુક સહે લઈ મરિફદમા
જઈ જુમમાની નમાજ પડી રહ્યા પછી (નીચે
લખેલ) આ દુઆ પડે ધ અ જલુ જવદી
કામ થઈ જશે આપે (સન) વધારામાં એ
પણ ફરમાવ્યુ છે કે 'આ બે અને રજા
એવકુદીને ફોવો નહિ કેમકે નહિ તો તેઓ
ગમે તે (શરીઅત વિરુધ્ધના) કામ માટે એનો
ઉપયોગ કરશે

અલ્લાહુમા ઇન્ની અસ્અલોકા બેઈ-
રમેકા બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહીમીલ્હી
લાઈલાહા ઇન્તા હોવવ હુયુલ કર્યુમ,
લાતાબોઝોફુ સેનતુવ વલા નોમલ્હી
મલાઅત અજમનેાહુસ્સમાવાતેવલ અદિ-
લ્હી અતા લાફૂલ વોહૂલો વ ખશઅ-
તિલ્હુલ અસ્વાતો વ વજલતિલ્હી કોલૂમે
મિન ખશયતેહી અતોસતવી અલ
મોહ મદીન સહુલાહો અલેહો વ સલ્લેમ
વ અતાઅતેની હાજતી

❖ સ્વીકાર અને સમાલોચના ❖

ચિત્રપટ દિવાળી અ.ક. [મખ. ૧]
કી ૩૧ ૧૧ મુગધરી તીજના તમામ ગીને
પરોમા આત્મા ચિત્રપટનો પોરો સીન છે
મગન્યુમેશનની કટિએ એનો પટેનો નજર
એ ૧૧ મર્દમ તનો નગીનમ નાના આ ન
ભોમ અને જાનાનીથી એ પત્ર મોખરે આ યુ
ઉ તેની કીર્તિને જોય આપે એવો દળદાર
અને જોનામા ગીન તથા વાચના મગીન
અ.ક. મદરાજાન વર્તમાન મપાત્ત જગનાતમ
નૈનજને અનિદન ૧૧ છે યુ ન ગાદ,
મુનુ, મગનકુટીર મેમર દિવાર પ્રત ન
નાહ નમુ દમર, હજોત જોડા સમેના નેમો
ને મન્થો આમ ધ્યાન જેમે છે

એ છરી મોજ દિવાળી અ.ક. [મખ. ૨]
તની ગી નયદા કી ૨) મમદગા. અ.ક.
અર્પણ કરાની નરી પ્રથા ગી-ધ્યા. જેમે
છ નમેતા મુનમ મપદાજનો દિવાળી અ.ક.
બવાથી મોખોજ તરી આવે છે મુગધરી
તીજનેના બધા દિવાળી અ.ક.મા મે રડી મોજના
દિવાળી અ.ક.મા મૌથી નુ નરવિમજો પીન્માઈ
છે જાણુ જોઅપ અને ગીતા પાલુ ધ્યાન
જેમે એની છે મેજા મરા સમે અને મન્થો
છે તેનો ઉચેષ જસતેષ અરમા નથી
આનો મરામ નુદર અ. મદવા મદન મગન
મમ્રાને મગા મગાની પેગ કરીએ છીને અને
માવે એ પાલુ જગારીને છીએ કે નણ નગ
વાર ઉત્તર ની રૂપા પડી અ.વ. પ્રાપ્ત થશે
હતો.

દેગબલુ દિવાળી અ.ક. [નુ. ૧] [કી ૩૧]
૧) ની-૧ અંગે મુખને બપનમા આ અ.ક.
મદેન જામો આપ ૧ પમુ સાચન દિનામ
નગીન ૬ સાચ અને મરિતાની પમદગી.
ધોનુ ઉચુ ૭ શ્રી હમિ રીમાસજા આ
ધામધૂમી ૮ જગનાતમ આવો મોજ અ.ક. નરે
લે એમ પગરે ૯ આજ તો મોમ અ.ક. ૧૧
૩૧ ૧૧ને નદિ પત્ર ઉપના કામકાને વ્યુત્તે છે

તેજ ચિત્ર દિવાળી અ.ક. [મખ. ૨]
મખ. ૧ આ યુનનુ મામિ- કીર્તી પીનનુ
જાય છે ૪ આનામા મૌથી મુદર દિવાળી
અ.ક. કાઠવાના ખરેખર માદમ મુકુ છે ચિત્ર
અને લેગોની મિરિધતા મરી છે ૩૧-૧૧
લેનુજ એ મખ. ૧ ૧૦૪ એમ ૧૧ મુકુ છે
પૈમા અને મહેનત મુન થઈ છે એમ ૩૧)
પાલુ વાચ- મરી ને

લીમજ દાડેવ દાડેવ ભીમ ન.ક.
રીવાળુ નામ વગેરેથી મુનમતમા ગામનુ થકુ
છે આજેય તેમના ૩૧ મના અને દાડેવ
૧૦૨, મુગન, નમમારી અમદાવાદ ૧૦૨ અ.ક.
કે એ લીમજ દાડેવનો કુકુ ઉપન મુન
નમદ માદિય મમાના નની મન નુ માન્શન
આ નાનકડી પુનિનમા આ યુ ૬ અ.ક. ૧૧
જોવાળ પડી આ તેમની બીજી અંતિરાર્થ ન
ઉપયોગી પુનિનમા ૬ નખમની ધમ. અ.ક.
ક્રિમિદુ અગિનનને પાત છે

અદાસત ૦૬ અ.ક. [મખ. ૩] કાં
આસના એમ દુર મુગામારી પાલુ માનિય
મેરા મગનાજો મરા નીજ હરે ૭ બાહ
કુતુબ આજા એના નની હાલ મરામાવે આ
પત્ર પ્રમર મર છે કુમ સારનોમાય આરી
દિમત દાને મમિન છે અ. નાના ૭ના
માગે છે

પટીન લલીદા ૧૧ હાનશાદ દુનન (અ.ક.)
ની વાન્મા બાવનગથી રમર થએની મા
પુનિનમ હદયની સાગ ની મે સીન્પના રપ
પુનસ ૩૫ છે અ.ક. ૧૧ એ મુદર્જના રમર
પ્રમર યુ રીનુ વાર્તિ ૬ બાગમ ના
મોજ મુમગવાળા મનિનમ માદિયનગેશ
કિમાદનુ એ ૨૧૧ ૧મુ કાત છે બ.ક.
બચુબની ૭ પડેન મોરમનમરી એ નુ.
નીની મહેનત મે નાગી કે મે મગામગીના
દમન ૧ આ ૭ કી ૧ આના મરામ-ની
પરેવની કુ નરેશ મરી ભાનનન

[આજ આજ અ.ક.] — ની

રંદેર મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરણ.

શાહી

૧૨-૧૧-૪૭ મેદણુખીયા મુનીરખીયા દાદાખીયા-ઝીનતખાનુ હાશમખા મળેખ. ૨૮-૧૧-૪૩ હાશમ મોહમદ યુસુફ જામ-હસબીખી દાઉદ આરેફ જામ

જન્મ

૧-૧૧-૪૩ ઇસુફ મોહમદ મણી-છોકરી ફરીદાખાનુ ૪-૧૧-૪૩ હુસેન હસમાઇત-છોકરી
 ગુલામ મોહમદ ૫-૧૧-૪૩ મીરજી અબ્દુલકરીમ મીરજી મોહમદ-છોકરી મીરજી મોહમદ
 ૫-૧૧-૪૩ અહમદશાહ મમદુશાહ છોકરી પાતુખીયા ૬-૧૧-૪૩ ગુનામ મલીયુદીન મોહમદ
 ઇનમ-છોકરી ગુલામખાનુ ૭-૧૧-૪૩ મોહમદ અહમદ સુરતી-છોકરી અયુબ ૭-૧૧-૪૩
 સૈયદ હસમાઇત સૈયદ મોહમદ-છોકરી તાહિરા બેગમ ૮-૧૧-૪૩ હાશમ અહમદ નાબુલ
 છોકરી ઇસ્માઇલ ૧૦-૧૧-૪૩ રહેમાનખાન હુસેનખાન-છોકરી શીરોઝખાન ૧૦-૧૧-૪૩
 સૈયદ અબ્દુલકાદર સૈયદ ખતુના-છોકરી એનજી બેગમ ૧૧-૧૧-૪૩ હસમાઇત
 યુસુફ તમારા છોકરી કાનમાખીયા ૧૨-૧૧-૪૩ શેખ રસુલખીયા શેખ અબ્દુરહીમ એલપાઝ
 વાલા-છોકરી શેખ અબ્દુલ મજીદ ૧૩-૧૧-૪૩ અબ્દુલ મજીદ રસુલ સરખુદીન-છોકરી
 સહરાખીયા ૧૬-૧૧-૪૩ અકબર દાઉદ છોકરી-રેહમતખીયા ૧૭-૧૧-૪૩ મોહમદશાહ
 રસુલશાહ-છોકરી હાજરાખીયા ૧૭-૧૧-૪૩ અહમદ મોહમદ મનસુર પેદીવાળા-છોકરી હયાલીમ
 ૨૫-૧૧-૪૩ મોહમદ અહમદ કાઝી-છોકરી યુસુફ ૨૭-૧૧-૪૩ હયાલીમ ગુનામ મોહમદ
 ધુપી-છોકરી યાકુબ. ૨૮-૧૧-૪૩ હાસમ હસમાઇત-છોકરી રાખીરાખીયા ૨૮-૧૧-૪૩
 આજમ મોહમદ આજમ હસમાઇત છોકરી હાજરાખીયા ૨૮-૧૧-૪૩ અબ્દુલ્લા દાઉદ મુલ્લા
 ખી એ-છોકરી અમીનાખીયા ૩૦-૧૧-૪૩ મીર કાસિમ હાજી હયાલીમ મુલ્લા-છોકરી
 ફરીદા ૩૦-૧૧-૪૩ કાસમ મોહમદ સોની-છોકરી સા ખીયા

મરણ

૪-૧૧-૪૩ આસાખીયા તે હયાલીમ આરેફની રિધવા ઉ વ ૮૦ ૫-૧૧-૪૩ કાન
 માખીયા તે હાજી આરેફની રિધવા ઉ વ ૬૦ ૫-૧૧-૪૩ ગુનામ મોહમદ તે હુસેન હસમાઇત
 પાનજીગરાનો છોકરી ઉ રિધવા ૨ ૬-૧૧-૪૩ હખીયુલ્લાહ મુરશી પટેલ ઉ વ ૫૦
 ૧૬-૧૧-૪૩ મરીયમખીયા તે મોહમદ ગુલામ જીજા સાડવાની છોકરી ઉ વ ૧૬ ૧૮-૧૧-૪૩
 સૈયદ મોહમદઅલી તે મુ-શી ગુનામ નખીયા છોકરી ઉ વ ૬ ૧૯-૧૧-૪૩ સકીનાખીયા
 તે ખોજ લતીફ ખોજ હખીયાની ઓરત ઉ વ ૫૦ ૨૦-૧૧-૪૩ હયાલીમ તે કાકુ હયાલીમ
 મીરઅલીના છોકરી ઉ માસ ૪ ૨૨-૧૧-૪૩ માકુબ યુસુફ અરશદ ઉ વ ૧ ૩ માસ
 ૨૪-૧૧-૪૩ હમીદાખીયા મલેક મોહમદની છોકરી ઉ વ ૭૫ ૨૪-૧૧-૪૩ રસુલ ધસીટ
 ઉ વ ૮૦ ૨૬-૧૧-૪૩ મજીદ તે રેહમાન રસુલ બહાદુરનો છોકરી ઉ વ ૧૫ ૨૭-૧૧-૪૩
 જીનખીયા તે હાજી મોહમદઅલી મોહમદની છોકરી ઉ વ ૧૭ ૨૮-૧૧-૪૩ હયાલીમ માસમ
 હયાલીમ પટેલ ઉ માસ ૬ ૩૦-૧૧-૪૩ હાજરાખીયા તે હુસેન હાશમ ગાંધીયાની છોકરી ઉ વ ૨૨

‘કારના’ના જાણીતા વેપક, કરિ અને વિવેચક ‘વલી’બાઈના એક પુત્રના ગુજરવાના
 મહાત્માને પુરુષ મ પલ યસુ નદી તેરામા ખીજા પુત્રના જન્મનગરીન ચરાના મહાત્મા
 નાપડયા છે (ઈન્) બાઈ ‘વલી’ની ધીજની જાએ કુદરત કમોગી કરી નહી છે પણ ખુના
 હુમ આગળ બદા સાચા છા ‘વલી’બાઈના ગોઝગા અને પુરી દિની હમદદી જાકે ફરીએ
 છીએ ખુદ મંમને ગરીબ ગહેમત કે અને તેના માત-પિતાને જાએ જમીન અતા કરે આમીન

(રાદેર યાદી, જનમ-મરણ માટે ડીસેન્સ)

શાદી

૧૨-૧૨-૪૩ સાનેહ શુભાગદુસેન ઇસમાઈલ કુ આયશાબીબી યુસુફ ઇબ્રાહીમ મુલતા
૧૭-૧૨-૪૩ આજમ ઇબ્રાહીન માકડા-સારાબીબી યુસુફ ઇબ્રાહીમ માકડા ૧૮-૧૨-૪૩
ઇસમાઈલ આજમ ઇસમાઈલ-આયશાબીબી યુસુફ મોહમ્મદ હારીયા ૧૮-૧૨-૪૩ આરિફ આજમ
ઇસમાઈલ-ખદીજાબીબી ઇબ્રાહીમ મોહમ્મદ યુસુફ ઇસમાઈલ ૧૯-૧૨-૪૩ માલમ શુભામહાદેર
માનમ શુભામ મુરતુકા હુસેનખીયા-મેરાબીબી ઇસમાઈલ હુસેન મોહમ્મદ મીલી ૨૨-૧૨-૪૩
હાજીખાન ઇમામખાન આજમખાન-ફરોમાબીબી આજમ હુસેન ૨૩-૧૨-૪૩ મહમ્મદ મોહમ્મદ
વાવડા (કોટાર)-રસુલખીબી મેયદ અહમદ (રગુન)

જનમ

૧-૧૨-૪૩ મોહમ્મદ આરિફ દાખલી સેનક રાદેરી-છોકરો શૈહાલુદ્દીન ૨-૧૨-૪૩
અબ્દુલ્લીમ સૈયદ હખીમ-છોકરી જ્વેહરા બેગમ ૩-૧૨-૪૩ આગા મોહમ્મદ હાશમ મેદતર
છોકરી-જુબેદાખાનુ ૩-૧૨-૪૩ રોષખદર મોહમ્મદ-છોકરો ઇકબાલ અહમદ ૫-૧૨-૪૩ કાસમ
મુસાજી માકડા-છોકરી ૫-૧૨-૪૩ રસુલખા હામેદખા છોકરી-જુબેદાખાનુ ૫-૧૨-૪૩ કરીમ-
શાહ કાસમશાહ છોકરો-ઇનાતશાહ ૭-૧૨-૪૩ કાસમ મોહમ્મદ આના છોકરી-સેદરેખાનુ
૧૦-૧૨-૪૩ પીરશાહ કાસમ હખમ છોકરો-યુસુફ ૧૧-૧૨-૪૩ મલેક ઉસમાન મલેક બંદર
છોકરો-મલેક રસુલ ૧૧-૧૨-૪૩ નુરમોહમ્મદ નાથુ છોકરો-ગુલામ ૧૩-૧૨-૪૩ હાજીકાસમ
હાજીમોહમ્મદ યુસુફ હામ-છોકરી આયશાબીબી ૧૫-૧૨-૪૩ મકુરમીયા અબ્દુલનબી છોકરી-
સકીનાબીબી ૧૫-૧૨-૪૩ મોહમ્મદ હાકિમ અહમદ શુભામ મોહમ્મદ-છોકરી મગીયમબીબી
૧૫-૧૨-૪૩ શમસોરખાન મોહમ્મદખાન-છોકરી ખુતેમખીબી ૧૭-૧૨-૪૩ આજમ કરીમ
છોકરો-અબ્દુલ્લીમ ૨૨-૧૨-૪૩ શુભામ મોહમ્મદ ઇસુફ કુધા-છોકરી હાજરાબીબી
૨૨-૧૨-૪૩ ઇબ્રાહીમ હાશમ મનસુજ બખ્તવાલા છોકરો મોહમ્મદ ઉમર ૨૫-૧૨-૪૩
કાસમ આજમ મુસાદ છોકરી-હાજરાબીબી ૨૫-૧૨-૪૩ આજમ ન ના અહમદ છોકરી-
શીરીનખાનુ ૨૭-૧૨-૪૩ હાશમ મોહમ્મદ આજમ ઇસમાઈલ-છોકરી હનીશાબીબી ૨૮-૧૨-૪૩
યુસુફ શુભામ હુસેન ધુપરી-છોકરી શીરીનખાનુ ૨૮-૧૨-૪૩ ઇસમાઈલ હાજી મોહમ્મદ
અલી મોહમ્મદ-છોકરી ઝેનબખીબી ૩૦-૧૨-૪૩ ઇબ્રાહીમખાન વજીરખાન-છોકરી ખીલકીસખાનુ

મરણ

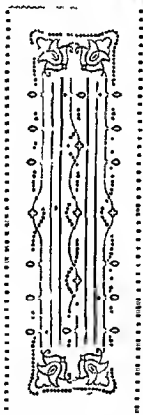
૩-૧૨-૪૩ ખતીજાબીબી ને મોહમ્મદ પીરન ખાજરીગગની છોકરી ઉ વ ૨૧
૪-૧૨-૪૩ હવાબીબી ઇમારાબીબી ખતીજાબીબી છોકરી ઉ વ ૩૦ ૬-૧૨-૪૩ જુબેદાબીબી
અબ્દુલ્લીમ કાસમ બખતીબીબી છોકરી ઉ વ ૨ માસ ૧૦ ૭-૧૨-૪૩ આસાબીબી ઇબ્રાહીમ
કાસમ મેદતરની છોકરી ઉ વ ૬૫. ૮-૧૨-૪૩ હાજી મોહમ્મદ અહમદ મીયાના ઉ વ ૩૫
૯-૧૨-૪૩ રોષ અહમદ મોહમ્મદ આનાપાડી ઉ વ ૫૬ ૯-૧૨-૪૩ મોહમ્મદ આજમ
મનસુર ઉ વ ૬૦ ૧૩-૧૨-૪૩ માનમ હખીદખાન તે માનમ શુભામમીયા વાહેદખાનને
છોકરો ઉ વ ૩૦ ૧૬-૧૨-૪૩ આસાબીબી મહમ્મદ અહમદ બપોરીયા ઉ વ ૨૪
૧૭-૧૨-૪૩ આજમ ઇસુફ મોહમ્મદ ઉ વ ૩૫ ૧૮-૧૨-૪૩ આગામીબી કાસમ હામની છોકરી
ઉ વ ૮૫ ૨૧-૧૨-૪૩ જુબેદાખાનુ તે રસુલખા હામેદખાની છોકરી ઉ દિવસ ૨૦ ૨૩-૧૨-૪૩
અહમદ ઇસમાઈલ મહમ્મદ ઉ મહ ૧૧ ૨૫-૧૨-૪૩ જ્વેનબીબી તે ઇમામ ઇમાનીબીબી છોકરી
ઉ વ ૧૫ ૩૦-૧૨-૪૩ કાસમ મોહમ્મદ કાઝી ઉ વ ૫૫ ૩૦-૧૨-૪૩ જીનબીબી તે
હાશમ નવાની ઓરત ઉ વ ૬૦ ૩૧-૧૨-૪૩ શુભામ હુસેન પીરશાહ ઉ વ ૫૦

Printed by Majanlal Mangaldas Patel, at The 'Gangotri' Printing Press
Kanjibh, Khand Bazar, Surat

Published by Azum Ahmed Esmail 'Vahshi' for Vahshi Sahitya Karyalaya
Tower Road, Surat

મુદ્રા નં ૨૬

ખાટી જશે

મન માન નેઓજ ખાટી જશે,
 તો અડચણ પાતે કાગી જશે
 મથા માદની રી રિકર મરતને,
 નર ને કોઈ આવી કાટી જશે
 જન પીઠ સાહબથી ખચતે જતામ
 દેવ પીઠ માનીત ચાગી જશે
 ન કર ગર્વ, ના એક, ગર્વિષ્ઠ પ,
 કલ 'નર' ની આખ કાટી જશે
 ખખખા દત્તી જોખના મિત થઈ
 કમજોના પા ને તાજ જશે
 —નેખચડી

પ્ર. પ અક ૧ કો

ફાળુ આગી

૬૬૬૬

ત્રી—'વહશી'

અનુક્રમણિકા.

વિષય સૂચિ.	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
ખાદી જાગે	શેખરચાલી	૨૪૨૯ ૧૯
ગઝલ	મીલાના 'આઝાદ'	૨૫૬
ધરતીથી શિક્ષણ (કુર્આન)	મોં અ રહીમ	૨૬૦
" " (હદીસ)	" " " "	૨૬૧
આનાઝી દુન્યા	"એકાર" "	૨૬૨
પરદેશના આદેશો	એને જર	૨૬૫
મિયારી ઝિદગી (કાવ્ય)	"મની"	૨૬૬
ચોં	રા વણુનરો	૨૬૭
ફતાવા	મોં અ અશરફ	૨૭૦
માતૃ-વિત્ત (કાવ્ય)	'અબ્દ'	૨૭૧
સ્વીકાર અને સમાનોચના	ત ત્રી	૨૭૨
મહબૂબની દુન્યા	'મ.જાક'	૨૭૩
જનેતાની યાદ (કાવ્ય)	'અબ્દ'	૨૭૩
બરમા ઇડીવન એસોસીએશન સુરતનું માનવત્ર	ત ત્રી	૨૭૪
"નહમે કુર્આન"	જાં "આયિબ"	૨૭૫
ફઝલ	'સીરતી'	૨૭૬
કે'વાઈ જા (કાવ્ય)	'અનામી'	૨૮૫
રશાઈ જા (કાવ્ય)	'અમકાર'	૨૮૫
એકારો	'સવીમ'	૨૮૬
બાગાનો બૂખમરો	'મજદૂમ'	૨૮૮
ધરનામ પ્રચાર	'તાજ'	૨૯૧
દીદાર રસલ (સાન)	રિકાઈ-સાબેરી	૨૯૪
પદસાહિત્યમા ગઝલનું સ્થાન	'સબિર'	૨૯૭
સમાનતાનો સાદ	ડીગોલ	૩૦૪
રાદો મુરિદમ શાદી-જામ-મરણ		૨૪૨૯ ૩ ૧૩

વાર્ષિક લવાજમ દિવસ ૫ જામી ૧૬ પરદેશ શી ૧૦ (૨૧ ફા) છુટક આન આના

લવાજમ પુર થવાની ખબર બાબુના ચોં
સાથ આપી છે, બીજી અ ક પ્રગટ થાય સા
સુધીમ જો લવાજમ નહીં મળે તો વી પી
ધી નવો અ ક રવાના થશે, રેપર ઉપર આવક
ન બર દેશેલા વખાય છે તે નોધી રાખો.
મનીઓડર અથવા પત્રવ્યવહાર વખતે તે જરૂર
લખો અ ક નહિ મળવાની ફર્યાદ તારીખ રપમી
સુધીમા દિવસા પ્રાકાશ્યે કરવી
સરનામું નીચે મુજબ —

VAHSHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road, Surat

पु. ५ अ. ६ दृष्टो

ग. ३६

जनाय भौ. सुदंती मैयद मेहदी दुमन "आआह" सा. शाहजहानपुरी

भहे ताभा हो शर्मादा न भू उस रोजे शैशनमे,
 डे होता है तुम्हे मेहदे रफ्ता जिन्हा बिहमनमे
 दानी ही रेहती है जहाँ जवा भेरे नरोमनमे,
 निकल जाऊँ कदा मे उठो खेर छेदे सुशानसे
 ननीज ये हवा मज्जोलीये मैपारो शुर्माही,
 निकल जाये जग्गे जूजे गुन जुम्बुलनी शु'गनसे
 तेरी तेजे नज्ज है निम जवाही छिम क्षामतनी,
 डे जिलडे यत्नेही पन्नाज ले जाती है ज तनमे
 जदारे उजे गुजको फेभको धुरता है हम भेग,
 अजे मैपार रफ भरे फभको हू शु'शनसे
 ये क्या आग्या हू कैमी आग्यू है क्या तमन्ना है,
 न मैं जूट कभी छामे जवाजे मैद अइगनमे
 नभरे पुननी जातिगदी बि'मनको उगोते तुम,
 डे जेक हसरतका भागनी लगा जहाँ है बिहमनमे
 हदी अम्मा नही भाक छिन्ही दामनगी हो जज्जे,
 अजर शुज्जे कोल तो जयजे शुज्जे भेजे भदनमे
 क्षामतनी क्षामत है भरे गकतन ये निम्मीन पर,
 डे कानिन छेको देता है हवा अज्जके दामनमे
 गे न्नेजे पुनूके दौरे छिन्ही छिने गुजरे है,
 कोल पूजे ये मेरी आरतमे भेजे दामनमे
 मे लुगयत पमद 'आआह' हू दुमन तम्बुनका,
 न मैं भजितमे रफता पाता " ३७ न नज्जमे

ધ

કુર્માન

અદલાહ તઆલાનુ ફરમાન

રહા

મી

શિ

ક્ષ

ણ

(૨૮૬) અને નો સુલભમાનોના થે ટોળા માહોમાહે લરી પડે તો તેઓમા મેળાપ કરાવી આપો, ફરી નો તેઓમાથી એક ટોળુ ખીજ પર જીવમ તો તમે સો જીવમ કરનાર સાથે લડો, એટલા સુધી કે તે ખુદાના હુકમ તરફ રજુ (આધીન) થાય, ફરી ને તે રજુ થાય તો તેમની વચ્ચે ઈન્સાફથી મેળાપ કરાવી આપો અને ન્યાયથી વર્તો, બેશક ખુદાપાક ન્યાય કરનારાઓને પસંદ કરે છે (કુર્માન)

x x x x

(૨૮૭) હે ઈમાનવાળાઓ ! એક કોમ ખીજ કોમની મફકરી કરે નહિ કદાચ તેઓ એમનાથી બેહતર હોય અને સ્ત્રીઓ પણ એઓની મફકરી કરે નહિ કદાચ તેણીઓ એણીઓથી બેહતર હોય, અને એક ખીજને મહેલુ ન મારે, તેમ એક ખીજને, ખીજવવા માટે નામ ન પાડો, ઈમાન લાવ્યા પછી ગુનેહગારીનુ નામજ ખોટુ છે, અને જે કોઈ તૌમહ ન કરે તો તેઓજ બેઈન્સાફ છે. (કુર્માન)

x x x x

(૨૮૮) હે લોકો ! અમે તમને એક પુરૂષ અને એકજ સ્ત્રીથી દિવનન કવી અને અમે તમારી અનેક કોમો અને કુટુંબો બનાવ્યા કે જેથી તમે એક ખીજને જોળો, બેશક ખુદા પાકની નજદીક તમારામા વધુ માનવત તે છે જે વધુ પર-હેઝગાર છે, બેશક ખુદાપાક સર્વન્ (અને) ખબર રાખનાર છે (કુર્માન)

x x x x

(૨૮૯) પુરા ઈમાનવાળા તો તે લોકોજ છે જેઓ અદલાહ પર અને તેના રસૂલ પર ઈમાન લાવે, ફરી કઈ શકામા ન પડે અને પોતાના માલ અને જનથી ખુદાની રાહમા લડે, એ લોકોજ (ઈમાનના) સાચા છે (કુર્માન)

સ પાઠક-મોઁ અબ્દુરહીમ-

(૨૮૬) રસુલુલ્લાહ સલ૦ એ ફરમાવ્યું કે એક દીનાર (સોનાનો સિક્કો) તેં અલ્લાહના માગમાં (જેહાદમાં) ખરચ્ય કર્યો અને એક દીનાર તે શુલામ આઝાદ કરવામાં ખરચ્ય કર્યો અને એક દીનાર તે મોહતાબને દાન આપવા ખરચ્ય કર્યો અને એક દીનાર તેં પોત ના ઘ-વાળાઓ પર ખરચ્ય કર્યો એ સૌમાં જે તે પોતાના ઘરવાળાઓ પર ખરચ્ય કર્યો તેના સવાળ મોટો છે (મુસ્લિમ)

(૨૮૭) રસુલુલ્લાહ સલ૦ એ ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પુરૂષ ઉપર અમીર (મુસલમાન હાકિમ) ની તાબેદારી વાજિબ છે પછી તે તેને મારી લાગે કે મારી લાગે એટલા સુધી કે તેને કોઈ શુનાહનો હુકમ કરવામાં ન આવે પણ જ્યારે શુનાહ અને શરાઅત વિરુદ્ધનો હુકમ કરે ત્યારે સાબળવું અને તાબેદારી ન કરવી ભેધએ (ખલીફાન)

(૨૮૮) રસુલુલ્લાહ સલ૦ એ ફરમાવ્યું કે રાતમાં એક ઘડી એવી છે કે મુસલમાન જાહો અલ્લાહથી પોતાની બેહતરીની માગણી કરે અને તે ઘડી તેને માફક આવી જાય તો અલ્લાહ તેને જરૂર આપે અને એક રિવાયતમાં છે કે હુન્વા તથા આખેરતની બેહતરી માગે તો તે જરૂર આપે અને તે ઘડી દરેક રાતમાં છે (મુસ્લિમ)

(૨૮૯) રસુલુલ્લાહ સલ૦ એ ફરમાવ્યું કે આગળ વધીને અનાજની ખેપ ખરીદો નહિ તો જે કોઈ આગળ વધી ખેપ કરનાર પાનેથી ખરીદશે, ફરી જે તે ખેપનો માલિક બજારમાં આવે તો તેને અખત્યાર છે. એટલે આગલા વેચાણને મજૂર રાખે અથવા નામજૂર રાખે અને પોતાના તે અનાજને બજારમાં વેચી નાખે (મુસ્લિમ)

આવાઝકી દુન્યા

સભગાનનાર 'બેકા'

આવાઝકી દુન્યાકે દોરસો! સમયના રમ
ન્યારા છે આજે ન્યા ત્યા દરેક વાતની અહત
વર્તાઈ રહી છે, છતાં છત વધતી નય છે
જીવો કાગળની અહત છતાં છાપાની અને
કરન્સી નોટાની છત વધતી નય છે! ધરમાં
આનાજની અહત પડે છે, છતાં છોકરાની છત
વધતી નય છે! કદનૂની અહત પડે છે,
મસાધુમા લાકડાની અહત વર્તાય છે છતાં
મુઠાની છત વધતીજ નય છે દવાની અહત
છે, છતાં ખીમારોની છત વધતીજ નય છે!
રશુખમિપર ખપી જતા સૈનિકોની છત ઘટતા,
વિધવાઓની છત વધતી નય છે! ઝમ કર
નારાઓની અહત થતી નય છે તેમ તેમ
ભાવજીવોગોની છત વધતી નય છે! લાછધી
દુન્યાની સિકલ ખગડતી નય છે, તેમ તેમ
વંતનરચનાવાળા એક્ષપર્ટોની છત વધતી નય
છે! નમાઝીઓની અહત વર્તાતી નય છે, તેમ
તેમ મરિજોની છત વધતી નય છે અસીનોની
અહત થતા, વડીનોની છત વધતી નય છે!
આસ્તિકોની અહત થતા, નાસ્તિકોની છત
વધતી નય છે! દિદો સલાદ-શિખામલ્ય
આપનારાઓની જરૂર નથી છતાંય સલાદકારો
ઉપદેશ આપવા આવ્યેજ નય છે! વાચનારા
ઓની અહત દેખાય છે, છતાં પુસ્તકો છપાયેજ
નય છે! ખાડતી અહત વર્તાય છે, તેમ તેમ
ચાદ પીનારાઓની છત વધતીજ નય છે!

સેવાધારીઓની સખ્યા ઓછી થતી નય છે,
તેમ તેમ ખિનાખધારીઓની સખ્યા વધતીજ
નય છે! મુઠાગઓની સખ્યા ઘટતા, હાથાઓની
છત વધી રહી છે! રેલ્વેની અહત થતા,
ચેલેજરોની છત વધી રહી છે રેડીની અહત
વર્તાય છે છતાં ગ્રેમનો છત વધી રહી છે!
લખના કરતા હૂટાઈઓની છત વધી રહી છે!
એક પનિવૃત્તની ભાવના ઘટતી નય છે, ભારે
એક પર ખીજ ને ખીજ પર ત્રીજ કરવાની
ભાવના અદ્રપુરુષોમા વધતીજ નય છે! સરી
રમા લોહીની અહત વર્તાતી, નય છે, તેમ
તેમ ખિસ્તરામા માકડોની સખ્યા વધતી નય
છે! મઝરદાનીઓના કુકાળ પડતો નય છે,
ત્યારે મઝરોને કુમાળ વળોતો નય છે!
કપોટીદરો ઘટતા નય છે ત્યારે લેખો વધતા
નય છે! ગાડપણ ઘટતું નય છે, ત્યારે કવિતા
વધતું નય છે! લાછકે ખાને ઝિદગી દુકી
થતી નય છે તેમ છેમ લાછકે ફરિયુરન્સ
કપનીઆ વધતી નય છે! ગજના તગ થતા
નય છે, તેમ તેમ વેગ વધતા નય છે!
આ રો તગ થતી નય છે, તેમ પગ લખાતા
નય છે, અને પગ દુકા થતા નય છે, તેમ
તેમ પાટ્યૂન લખા ને પરીણા થતા નય છે!
ઝોરડીએ સાકડી થતી નય છે, તેમ લાડતો
વધતા નય છે! બેળ ધસાતા નય છે, તેમ
તેમ મોઝનાઓ વધતી નય છે! આમ જમાનો

અછતના ગર્ધન પર છતની અબારી ફરતો જ ચાલે છે !

લગ્નની અસર જગતના અણુએ અણુ મા પ્રસરી નહીં છે, જેથી લોગ પણુ એ તો 'બાર કવોનીટી'ની વગર જાણી નહાવી છે છે જુવો પહેલાં જાણી શોળા ખતામી જેવા કાગળ પર જાણતા હતા તેને બદલે કેટલાય જાણી શોળાનીયા રતે જાણતા ગયા છે ! શિવાસળીની પેટી પર ૬૦ શિગળીઓ લખેલી હોય જાણ ઉપરની કાપલી દૂર કરી અદર જુવો નો ૪૦-૪૫ નીચ સમજા નીચે અને તેમાય દસ-૫ દરજ્જા તો તૂલી હોય ! થઈના પદર રૂપિયા જાણ આપો તોય નર્મ મુદાલ અને શાના દાણા પહેા તો કપ્પિયો કહેશે કે જાણ સામ એ તો બાર કવોનીટીનો માન છે લગ્ન શુ થઈના શાણા પણુ દુસી મઠ દરો ? માન બને લગ્નને સીધે મેલો ચાપ પણુ જમરી શી રીતે જાય ? થઈ જોશાના અચરજથી થગા બકડે તો તગત વાળુ કાણ કહે કે શુ કરીએ બાર કવોનીટીના અરતન છે નવા તો મળતા નથી જેથી મસી ધસીને નહાલીએ છીએ ! જરી તો કે દસ ને પદર રૂપિએ જાણ એના તકવાદી કે એક જાણુય ન વેટે ! અદ્યા, કીમત વધી તો બને વધી પણુ આ દાણને સળીયા કા તકલાદી ચલ ગયા ? અને કપડુ કેમ ઝડક થઈ ગયુ ? તો જીતીમગ જાણ દે કે 'જાણ સામ એ તો બાર કવોનીટીનો માલ છે, વેળા હોય તો દ્યા નહિ તો રતો પડે !' મપડમા બાર કવોનીટી દુસી મઠ ! દરજીની સિનામુમા બાર કવોનીટી દુસી મઠા મિરકુટ ને પાઉશીમા તો કીક, પણુ વેગજી ને બડકામા પણુ બાર કવોનીટી દુસી મઠ શુ જમીનના

મડમા પણુ લગ્ન દુસી મઠ દરો ? મેલપણુ રતુ મે તેટલી મોલી કીમતે ખરીદી પણુ તે અસર જેવી તો જોતીજ નથી તો શુ જડ અને ચેતન જધાયમા બાર કવોનીટીનો માન જોતા ડો બડની મોધને માન્યા વગર છુટોજ થતો નથી કે જડવરતુઓમા પણુ જીવ છે, અને તેથીજ લગ્નનું વાળાવરણ તેમને પણુ રૂપર્શી શકુ છે !

થાડો વળે કે ન વળે છતાં 'નિ' ઉજવ વાની પ્રથા શુજરાતમા દહાડે દહાડે કીક મર કરતી જાય છે તા ૨૬મી જાન્યુઆરીએ પ્રાત જરની માધ્યમિક શાળાઓમા શારીરિક તાલીમ દિન' ઉજવાયો હતો જુનાઓમા આવી તાલીમ અને ઉત્તેજન મળે માટે સરકારે એવી સામુ દાયિક કચાવતમા જાણ લેનાર પ્રત્યેક હજાર જાણક દીક જણુ રૂપિયાની આટ આપવાનું હાજુ છે શી ઉચાર ઓદર ? અમદારે ! જણુ રૂપિયાના દાળિયા લખ્યે તોય એક એક ઉકારને એક દેસાહારે પણુ ન મળે ! બાપી આ દેશ નીગલાજમાનામા આવા શારીરિક તાલીમ દિનને પગાવવાની જરૂરત શી પડી ? શરીર કેળવાતા જાળોને વધુ જૂખ હાગે તો ? અને અનાજ તો માપસર મળે છે ! ઉદ્ધુ હવે તો 'જૂખમગ દિન' પાળતો જોઈએ કે જેથી જાળોને જૂખા રહેવાની તાલીમ મળતા એમના આત્માની પણુ કંઈ ઉન્નતિ ચાપ ! "જૂખથી સુરિર નમજુ પડે પણુ આત્મા વધુ સતેજ ચાપ છે" એજુ જોઈ જૂખથી જાણ મદાતમાનું કયન છે ! બાપી આ તમે એક વાત યાદ આરી જાય છે કે આ દેશનીગજાળોએ 'ટકે ગેર ભાજી ટકે રોર આજા'ની કહેવત ખરી પાડાનો કીક પ્રયત્ન કરવા માડ્યો છે પહેલવાન અને પ્રેદેસરને પણુ સરજો જોગ ! સડ અને બડરીનું પણુ

સરખુ પ્રમાણ જોગમાં જળવાય ! આ સમાન
લાની યોગના અને એકજ નગરે જોવાની
નીતિ જોતા પેતા અધેરી નગરીનો અર્થ રસેન
રાજા પુન આપણા સ્મરણ પદ પર તાલે
ચાય છે

“સુતેલા શી પ્રમુછના મનુષ્યો મને સરખા હા”

આગકાન મેલાઓના નામ સાથે રેસના
ધોડાઓના નામ જોડવાનો મેનીયા ખૂબ ચાલે
છે રોની ! અને રજવેસ્ટ નામે ધોડાઓના
નામ તો આપણે સાબળાજી હના, હવે વાવેલ
નામે ધોડાનું નામ બદલે આપ્યું છે રેસમા
ધોડા ધોડાવનારાઓ રાજદારિ દરોને પણ શુ
રેસનું મેલાન સમજી બેસા દરો ? જ્યાંકે ત્રીજી
વટથી જોતા દ્રુમ જળાય છે ખરું ! જુનને
જમતના મેલાનમાં અભારે રોસીન, હીલસર,
અર્થાલ, રજવેસ્ટ ને ટોળે એ નામના પાત્ર
ને પમા રોડા રોડી રહ્યા છે છો મુસો
નામે ધોડા અધવચમાં અટવાઈ ગયો છે આપુ
જમત પ્રવિષ્ટએ કે વગર હખાબએ એ રેસમા
રસ લાઇ રહ્યું છે જોડાએ છીએ ડાચ વીન
આવે છે ? અમારે તો મૂજબો ધોડા રોસીન
નીન થવાના ચિ હો જળાય છે પછીનો જા
લાવિતી વાતુ લગવલ નવો !

જુનો એક તરફ આમ સરખાપારો કે
વડ પ્રથાનેના નામની સાથે રેસના ધોડાઓના
નામ જોડાય છે તો ખીજ બાજુ હીડગના નામ
સાથે હોલસો અને મેકરીઓના નામ જોડાય
છે જ્યાંકર મેકરી, ઈકબાલ રેસ્ટોરન્ટ, ગિન્નાદ
હોટલ એવા નામો રખાય છે તો ત્રીજી બાજુ
હજમો ગર્જભક્તિ દર્શક નામો પોતાની સંજુના
પર લટકાવે છે હાખીરીપલ દરે કદીંગ સંજુન,
દુપલ દરે કદીંગ સંજુન, એમ્પાપર દરે કદીંગ

સંજુન ! આમ ખિતાબની લાલચ રાખ્યા વિના
હજમો ગર્જભક્તિ બળવે છે બાકી આમેચ
તોના નામો રસતાઓ સાથે જોડવાનો રહેયો તો
જુના વખતથીજ ચાલ્યો આવે છેને ?

હવે લગાઈના લેન તરફ ટ્રાફિ હોયતીએ
આસકાનના મોરચા તરફ તો જાણે સનાકુહીની
રમન જેની લગાઈ ચાલી છે ત્યારે રસિયાના
મોરચે રોટીનના લાન પાણ છેક પોનેક અને
હોટીયામાં ધુસી ગયા છે મુકેન અને વ્હાઇટ
ગસિયામાંથી પણ જર્મનો બાગી રહ્યા છે આમ
રસિયા આગળ લપટુ જાય છે તો જર્મનો
પાછા હાંથ જાય છે કાત સુધી દુકાર કરનાર
હીલસરને હવે હોચોક કહેવું પડે છે કે કા તો
રસિયા છોને કા તો જર્મની છોને પણ જો
રસિયા છોતરો તો આપુ મુરોપ તરોળાશી !
અને જો જર્મનો છોતરો તો શુ મુરોપને
પુરોપથી વધારી લેશે ? લાલની હાડપ જોતા તો
રોટીનના મોડા બર્લીન સુધી રોડવાની આચા
રહે છે રોમના મોરચે પણ પાત્રી ક્રમક આરી
છે મિત્ર લશ્કરોએ એનએકે ધણો કર્યો હતો
પણ જર્મનોના મામા પ્રતિમરથી રહ્યો લગાઈ
ધીમા પડી દેખાય છે હાખ ધીમ ધીમે પણ
મિત્રો આગળ વધે છે ખરા આમ જર્મનો
ચારે દિશાએથી સાબુસામા સપડાના જાય છે
જોડાએ છીએ કથો કુશળધારી એ કુશીધરને
પોતાના કર ડીવામા કેદ પુરે છે

નાયબુ એ પણ એક કથા ગણાય છે
કમ્પુની પીસબી સદીમા નેટલું ન ચાય એટલું
આપુ છે ! અને તેવ જી નૃતિકાએલુ રચાન
હવે તા પુરવ ત્રાયકારો ઝડપના જાય છે ઉલ્લ
ચ કરે તો નૃત્ય તી કાનજ પણ રચાવી દીધી છે

અને ભાગીય કામને નામે તેને અપનાવનારા
હાની નીકળ્યા છે જે પુરુષો જે બાલકોએ જે
યુવનો આશના ખેત માટે તરફ રહેવા નોંધ્યો,
મર્દાનગીના કાર્યો કરવા તૈયાર રહેવા નોંધ્યો.
તેને અદ્યે પછે ધુરરા શાધીને રહેજ પગ
નાથવા તૈયાર થાય અને તેને લોકો તાણીઓમાં
વધારી ને! મ્યુનિમિતે અદ્યે રગમિતે મર્દો
દીપાવ એ દિદની કમનસીબી નહિ તો બીજી
રાત્રિ અને દલ તો ખાનદાની ધરેમા પથુનુ
ધુરુ છે જે કુમારિકાના નામની પાછળ
ઓછામા ઓછી ની એની ડીકી હોય અને
જે નૃત્યમા પ્રાવણ હોય, તેના લગન ખાનદાની

ધરેમા થવા શરૂ લાગતી નથી મોટા ધરની
ઔઓમાથી નોંધાઈ કળા બવાતી જાય છે ને
નૃલકળા મિકસતી જાય છે પશ્ચિમના મુધારાનો
જવન આ ગીતે પૂર્વની મરુનિતે એકજ ગાથા
ઉગ્રી દઈને આપણી શૃંગીણીઓને મદ્યરવટી-
યજ્ઞો બનાવવાની ફરજ પડી રહી છે લાખોઓ
ધરનો ભાર પોતાના ખલા ઉપરથી ફાટીને
બહાર પડે જાય પછોરતી જાય છે અને તેમાં
પછો મેજ બદલાતી સીનેઆની ફેરવે તો સુધ
રેની સત્કારીઓને અદીની કે તદીની પથુ રહેવા
દીધી નથી!

૭

પરદેશના ગ્રાહકોને

‘કાન્વા’નો એક્ટોબર ૧૯૪૩નો અક નિયમિત રીતે તા ૧૫ ૧૦ ૪૩
ના પોસ્ટ કરવામા આવ્યો હતો એપ્રિલ ૧૯૪૩ના છેલ્લા અઠવાડિયામા જે
અકો પોસ્ટ થયા હતા તે Export Prohibited ના નિષ્કા લાગી દખલ
ખાતાએ પાછા ફેરવ્યા હતા તે કાન્વાનર તા ૨૦-૧૦-૪૩ પછીના અકો જાન્યુ
૧૯૪૪ ની આખરી સુધી રવાના થયા નહોતા તે ફેબ્રુ ૧૯૪૪ ના બીજા અઠ-
વાડિયામા પોસ્ટ કરવામા આવ્યા છે જે ગ્રાહકોનુ લવજમ ત્યા સુધી પહોચતુ
હતુ ત્યા સુધી તે મામની પૂરી નકલો રવાના થઈ ગુપ્ત છે

પરદેશના ગ્રાહકોના ઘણાખરા લવાજમો ડિમે ૧૯૪૩ મા પૂરા થાય છે
તેમને જાન્યુ ૧૯૪૪ અક રવાના કરવામા આવ્યો નથી

જે કે લવાજમ પુરૂ વધારી ખર જે માસ અગાઉથી આપવામા આવે
છે, છતા વળતસગ લવાજમો વસૂલ થતા નથી જે ચાર માસ પછી તબુ લવાજમ
ગ્રાહકો મોકલે છે અને તે સાથે પાછલા મહીનાઓના અકો માટે માગણી
કરવામા આવે છે કમળની અતિશય મોઘવારીને લીધે ખપત જોગીજ નકલો
મગટ થાય છે જે નકલ મીલકમા હશે તોજ રવાના થઈ શકશે ગ્રાહકોએ આ
મામતની નોંધ લઈ લવાજમ અગાઉથી મળે એવી વ્યવસ્થા કરી

—મેનેજર

‘બિચારી ઝિંદગી’ -

મોહ, માયા પાપથી મુજને ઉધારી ઝિંદગી
કાર્યપથે દોરવે છે આજ મારી ઝિંદગી

પાપ કે’છે હું વમળ છું, કાષ્ઠમા લખ કુચ્છ તને,
પુણ્ય તારા જો તને તારે તો તારી ઝિંદગી

કાળ જો મદવાક લાવે તો જીવન સાચું કરે,
મોતતે પાછી ધકેલે માર મારી ઝિંદગી

રાજપુતે રણમા દરતે મુખ દષ્ટ દીધું જીવન,
વાણીઆએ મોતને ખાતે ઉધારી ઝિંદગી

આજ મુજને જોય જોશે તે કરી દીધો ખરે
કાળ, તુ જીવે અને દારી અમારી ઝિંદગી

મદ એક અજાણને મારે એ કોઈ મદદ છે ?
કાળ નર જાતી રજો નારી બીચારી ઝિંદગી

આવું, આવું, શું કરે આવી તો જો વિકાળ કાળ,
તારી વધેલો કરે છે છતેજરી ઝિંદગી

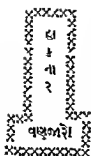
મોત તુ આવે તો મારો ભાર કેમ હળવો કરે
પાપથી શિલા સખી લાગે છે ભારો’ ઝિંદગી

મનને મારી તુ મરણ પડેલા મરી જાએ “ગાની”
મોતની ઝુલ્મી બને શું કામ તારી ઝિંદગી

સૂત]

[“ગાની”

પોઠ

એમ તો આખી દુન્યાનો મુખ્ય સત્તા અસારે લગાઈ છે પરંતુ એ સવાલ-સમસ્યા તાબામાંના ખીળ ખડીઆ સવાનો પણ કંઈ એળા નથી અને ખડીઆ નામ પણ આખરે તો રામજી દેવ જે તેમ એ સવાનોનો દમામ પણ કંઈ એળા નથી દાખવા તરીકે ખોલે છે. સવાલ એક જમાનો એવો હતો કે ખેડાકે કિંવા મામને રડનારા નામદં લેખના હતા આપણી પેલી કહેવત મુજબ કે 'નામદં રડે મામને, અને મદં રડે નામને' પરંતુ આખરે તો નામદં અને મદં બંને કે સ્ત્રીઓ અને બાળકો બધાય મામને (ખેડાકાને) નડી રહ્યા છે કેમકે મામ જેની પાસે હશે તેનું જ નામ રહેવાનું છે નહિતર ધણા નામો બ્રહ્મણ ગયા તેમ જ સાધ જવાનું છે એમ જોનારો સવાન મુખ્ય સવાલ બને છે ત્યાં તો બાળકો સવાલ ધડકો મારીને તેનું રચાન લઈ લે છે અને તે ખોલે (કિંવા અનાજ) મેળવવાનો સવાલ એ સવાલ કંઈ પણ બોળ્યા સિવાય પોનાનું મદન ખીળ સવાનને આપી દે છે અને એ આનારા સવાનનું નામ હોય છે "હાં ગીતે મેળવવું" હવે 'કરી ગીતે મેળવું'ના પગ નૂત્તવા લાગ્યા કેમકે દરથી આવી રહ્યા છે મીન શુ મેળવવું" સાહેબાં હવે 'શુ મેળવવું?' સારંગ પ્રમુખ ગયાને બેઠા છે અને એમની સામે એમનું રચાન રેગ મારે ખીળ સવાનો ધુરંધી ન્યા છે ઘડિં સાહેબ, જીવાર બાઈ, દાગબાઈ, સાકરબાઈ, ચોખા સાહેબ, બાજરોબીબી, મગસાઈ બગેરે એક વેળા

લાકડાબાઈ પણ લડી મયા અને કોસસા સાહેબે પણ પોતાનું અસન કાળાપણાનું ખમીર બતાવી દીધું આ બધું જોતા એમ લાગે છે કે જાણે 'શુ મેળવવું'ના સવાલમાંથી આખી સવાનોની દુન્યા પેદા થઈ ગઈ અને સાચી વાત તો એ છે કે આપણે સવાનોની દુન્યામાં જીવી જ રહ્યા છીએ કેટલાકો મધીમધીને થોડાક જવાનો જોધી કાટે છે શોધી કાઢી રાક્યા છે પરંતુ ધણા સવાનો એવા છે કે જેના જવાબો મળ્યા વા મેળવવા આપણી વરાળી વાત નથી અને બધા કિંમી દુન્યાની વાત જુદી છે કેમકે એમાં 'જનાબ' પહેલા જન્મથી હતો અને 'રાવાલ' એના પછી, એટલે કે હમણા જન્મ્યો છે અને જન્મને કરી નિરજન પણ નથી જાણ તે સવાલ જવાબ તો છેજ

પરંતુ તમે કહેશો કે સાદિત્ય મર્યાદરવાડી છાકીને આ સવાનોનું પીંજણ શુ પીંજવા માંડ્યું તો હશે, હું આપની સાથે સાદિત્યની દુન્યામાં પણ વિચાર કરવા તૈયાર છું પરંતુ ત્યાં સવાન તો સામે ને સામેજ આવી ઉભા છે જુઓ તે બોલી રહ્યા છે તે સામનો, આપણી સાદિત્ય પરિપદ જોતે છે કે 'મુખ્ય સવાન તો એ છે કે 'સાદિત્ય કેવું હોતું જોઈએ' ત્યારે વિનોદ્યા ભાવે કહે છે કે સાદિત્ય કેવું હોતું જોઈએ એ સવાલ મદનનો નથી મુખ્ય સવાલ તો એ છે કે સાદિત્ય શેનું હોતું જોઈએ?' પ્રગતિશીલી રેખા કહે છે કે "સાદિત્યમાં જીવન ધમધમ જોઈએ" ત્યારે જીવવાણી લેખકો અને સાધુઓ મદનનો સવાન એ છે કે 'કળા કળા મારેજ મર્ગની જોઈએ નહિતર એનું સર્જન ખરમચકુ બની જાય છે" લાઇમથ રિવેચક કહે છે કે અમારી દ્રષ્ટિએ મુખ્ય સવાલ 'કેવું હોતું જોઈએ' અને શેનું હોતું જોઈએ'નો નથી, મદનનો સવાલ એજ છે કે તે સાદિત્ય 'શેનું' હોતું જોઈએ કિંવા શાબુભાઈ, નાથુભાઈ, કેતુભાઈ અને રમાબાઈ, પતીલ લખે તેજ સાદિત્ય રાખા,

ખેડાર, કલીમ, નરીમાન અથવા નિમારનુ લખેલુ વાચના થા તે પર વિવેચન કરવાની અમને કુતસદ પથ્ય નથી અને એની જરૂર પણ નથી તમે પૂછશો કે એનું કારણ? તો હું જગતમાં જણાવીશ કે મુખ્ય સનાય એ છે કે । અને પછી તો સવારોની આખી કુન્યા છેજ

“વીસેક વરસથી પુસ્તકો વાચુ છું અને દસ વરસથી તો તમારા માસિકનો ચાલુ આદક છું પરંતુ હજી સુધી હું એ સમજી શક્યો નથી કે ‘સાહિત્ય’ એટલે શું ।”

લાદોના એક માસિકના તત્ત્વી પર બધા નીચા એક આલોક લખેનો ઉપર મુજબનો પત્ર ખૂબજ રમુજ ઉપજવનારો છે પરંતુ આપણે ત્યાં એનાથી પણ ઉત્તમ નમુના લોકેએ તેટલા મળી શકે તેમ છે ગનીમત છે કે એ જાણ વાચી તો છે અને એમને ‘સાહિત્ય’ એટલે શું તે જાણવાની જિજ્ઞાસા તો થઈ? અમારે ત્યાં તો વાચવાની અને જાણવાની પણ ખણીને ધમ્મજા થતી નથી અને એની જરૂર પણ લેખાતી નથી વરસોથી દૈનિક વચના એક મિત્રે મને એક વેળા પૂછેલું કે “તાજેતર” શહેર કેટલુંક મોટું છે? અને તે કયા આવ્યું? મેં પૂછ્યું કેમ? એની શી જરૂર પડી? જગતમાં ફરમાવ્યું કે “તાજેતરમાં બહુ બનાવો બનવાનું પેપરો લખે છે કે બહો રોજને રોજ તાજેતરમાં કંઈ ન કંઈ તો બને છેજ હવે એ જાણતી સમજશક્તિની શી દાદ દેતી?”

વળા પાછી ‘સમદા’ સાહજતા એક શેઠરે મારી સમજશક્તિમાં ગુચળું પેદા કર્યું છે તેમના મુખેથી એ શેઠરે સાબળ્યો ત્યારે એનો ઉકેલ પૂછવાનું મન થઈ આવેલું પણ બીજી વાતોમાં એ વાત જૂલાઈ મઠ તે આજે

‘શારદા’નો તત્ત્વી અક જોતા વાદ આવી એ શેઠર નીચે મુજબ છે

“એ સમયની વાત છે જ્યારે સમય બદલાય છે સમજ એના એજ એનો અર્થ જુદો થાય છે”

સમય બદલાતા શબ્દોના અર્થો બદલાઈ જાય છે એ વાત સાચી એમ? મહાર મન તો એ વાત માનવાની આનાકાતી કરે છે એ હું માનું છું કે કેટલાક શબ્દોએ પોતાના અર્થની સીમામાં વધારો કર્યા છે એટલે કે દ્વિઅર્થી થા એથી વધુ અર્થો બન્યા છે પરંતુ તેથી એનો મૂળ અર્થ કંઈ પરવારી ગયો નથી એ પણ એની સાથેજ રહ્યો છે દાખલા તરીકે ડોક્ટર, નર્સ, ખસત, ફિરમન, કવિતા વગેરે શબ્દો લઈએ તો તેના અર્થ નીચે મુજબ થાય છે

ડોક્ટર-(૧) મૂળ અર્થ	(૨) ફિરમનું નામ
નર્સ-(૧) -,-	(૨) , ,
ખસત-(૧) -,-	(૨) બહિતનું નામ
	(૩) ફિરમનું નામ
ફિરમન-(૧) -,-	(૨) ફિરમનું નામ (૩) કવિનું નામ (૪) પેપરનું નામ (૫) અર્થના રૂપમાળીજ
	ફિરમનું નામ

કવિતા (૧) મૂળ અર્થ સાથે (૨) પેપર, (૩) ફિરમનું પણ નામ છે

એ માન્યું કે અત્યારે એ શબ્દો મુખમાયા નીકળતાજ એનો ઇશારો ફિરમના નામ પ્રતિ થાય છે પરંતુ તેથી તે શબ્દોએ પોતાનું અસલી ખમીર ગુમાવ્યુંજ છે એમ કેમ કહે વાચ? આ રીતે તપાસના તો ‘શબદ’ સાદૃશ્યની પકિતમાં ‘જુદો’ની જગ્યાએ ‘નવો’ થાય છે’ મુકાત તો વધુ ઠીક થાત પરંતુ મહારે આદ લીજ સૂચના કરીને અટકવાનું નથી હું તો એમ માનું છું કે એ નિયમજ બૂલ કારેના છે” ‘સમય આવ શબ્દોના અર્થ પથ બદલાય

હે" ના, મહારી તો માન્યતા એ છે કે "અર્થ એનો એજ રહે છે કતા સમય બદલાતા સમયે બદલાઈ જાય છે" આ વાત જરા ઉમટી છે એટલે વાચકોને મને સહેવાઈથી ઉતાવળી અવગી છે જાણ હું દાખલા આપુ છું નેનાથી મહારી વાત સમજી શકાશે અને એના ખગાવણાની કસોટી પણ થઈ જશે મૂળ અર્થ છે 'ભેરૂં' એને માટે પહેલા શબ્દ વપરાતો હતો "મૂર્ખ" પરંતુ હવે સમય બદલાતા 'મૂર્ખ'ને બદલે બેળા' વપરાય છે જેમકે "તમે બહુ બેળા છો." એનો અર્થ આપારે 'મૂર્ખ' છે" એજ દ્રષ્ટાંત આપ છે દયાભાઈ બારે "મુરસદી" છે એમ કહેવાતો મૂળ હેતુ તેઓ અથવા બા હુમ્મય છે પહેલા એ અર્થ માટે 'શમોડા' નો પ્રયોગ ચાલુ હતો પરંતુ સમય બદલાયો તેમ અર્થ ન બદલાતા શબ્દ બદલાઈ ગયા એવીજ રીતે 'રાજા આદમી છે'નો પ્રયોગ થાય છે ત્યારે એનો અર્થ ખીન જવાબદાર, બા બેટકાર થાય છે એને માટે પહેલા 'એપગવા' શબ્દ વપરાતો હતો એવીજ રીતે ટેલગીના રથાને હરિજન, ગરીબના રથાને જ્યોતિષ, બાળમીન રના રથાને પંચમી કતાન, પશુપાણીના રથાને સદૃષ્યમારિણી, ગાયબના રથાને બાર્ડ, ચિત્રાના રથાને ચિત્રકાર, અને કાળીઆના રથાને કાળીદાસના શબ્દો બિરાજવાયાં એના અર્થો એના એજ રથા છે આજ શબ્દો બદલાયા છે અને તેથી સમય સાદબત્તી પડિતામાં આમ સંધારો થાય તો એ ઠીકજ યેખાગે કે 'એ સમયની વાત છે જ્યાં સમય બદલાય છે, ત્યાં એના એજ પશુ મળે નવા ધોળા છે" પછી તો કોણુ જાણે ?

"તમે કહો છો કે સારી નવલિંગ નથી લખાતી તો હજી સહજો." એવું દિમતથી કહેનાર એક યુવક મને નહિ કિનારે મળી આવ્યા અને આમતેમ જોઈને તેમણે પાનાતુ બચાવ્યું

ચર કહું (હિંમત શુ હતુ તે હું જાણતો નથી)

"દાસ અને દાદીના જવા પછી પિતા પશુ ગયા અને એમની પાછળ માતા પણ મધ એ સીતે વારસ હું પણ જઈશ અને પછી એક દિવસ તમે પણ જશો કેમકે આપણે જના માટેજ આવ્યા છીએ મરી જવા માટે"

"બસ, બસ, બસ" મે તેમને આપણ વધતા રોક્યા "કેમ ?" તેમણે પૂછ્યું

"જેમા મને સાબળનારને મરી જવાતુ કહેવાતું હોય એવી વાત મારે નથી સાબળની"

"ત્યારે તો તમે મરવયાં કરો છો ? ખીકણ કંઈના ?"

"મને લાગે છે કે આપ ચાર પાચેકવાર મરી ચૂક્યા હશે"

"મરી ચૂક્યા તો નથી પરંતુ હવેય પણ નથી આદતો"

"તમે હવેવા નથી આદતો ? કેટલુંક છપી નાખ્યું તમે ?"

"પીસ વરસ થયા દરો"

"એ ? આટલી નાની વયમાં મરી જવાનો વિચાર ?"

"એવું જ છે કહું"

"એ મને તે હોય પરંતુ વાચકો પર તો આપે છતાં ખાલી જોઈતી હતી એક તો તેઓ હવેવા માટે વલખા મારી રહ્યા છે તમા તમે એમના ઉત્સાહને મારી નાખવા બેળ છો તમે સમાજનું, સોશીય વાચકોનું તો બહુ હજી ?"

આવી વાનચીન આત્મી હતી ત્યાં એ બાચુથી કુતર અને એની પાછળ ઘેરા માણસો નજરે પડ્યા મુઠા પડ્યા માગી કે "હડખાધુ છે જીવવત્તે" અને હું ઉઠી થઈ સ્વસ્થ થયા બાઉ છું ત્યાં મ્હાત એ જીવાત યેખક મિત્ર કેટલેક દુર પડેથી મળા દગા પાંજુ વળાન ન જ્ઞેનાર અને મુઠોએનાળો નાક છું એ મિત્રના શબ્દો કરીને મા ! કાનમાં ઝુલ્યા "હવેવા નથી આદતો, હું મરી જવા આહુ છું"

ફત્તાવા

મોલાના અલ્લમદ અશરફ રાદરી

સનાતન-એક પાસે કેટલોક કાપડનો માથ
છે અને સરકારે નક્કી કરેલા બાવળી ન
વેમતા વધુ ભાવે વેચે છે એ કે સરકાર રેવતની
રાહતને લીધે મજૂર કાપડો અમલમાં લાવી
છે પણ એ સરકારી ઠરાવેના દામે ખરીદવામાં
આવે તે કાપડનો માથ પુરી રીતે મળતો નથી

જવાબ-જ્યારે લોકો માલના બાવળ એકદ
મમાલુમાં વધારે, તો સરકારને લાન ડેન્ડવે
નમોએ છે આજકાલ જે રીત વેપારીઓએ
અખિતપાર કરી છે, કે એકદ માથવારી કરી
ખુદાની મજલૂક ઉપર ઝુલમ કરી રહ્યા છે
એ ખરેખર નામનાસીય વાત છે લોકો છુદ-
ગીના દીનસો ગુનારવાથી લાચાર થઈ રહ્યા છે
અને એના માન પેસામાં કદી બરકત થઈ
શકતી નથી ખુદાની મજલૂકને રાહત અને
સુખ પહોંચાડવાની નૈયત રાખવી જોઈએ
આજકાલ બધા વેપારીમાં સદા થાય છે અને
એ જુગાર છે અને જુગાર વિષે સખત વાઈ
અને અજાણ કુર્બાન શરીર તેમજ દહીસ શરીર
મા વધુવામાં આવે છે

સનાતન-એક માલુસ ફજર, ઝોહર, બસર
મગરેબ એ બધી નમાઝો ટાઈમો ઉપર અદા
ન કરતા ઇશા બા મજૂર નમાઝો અદા કરવા
રિવાજ રાખે છે એ વિષે શુ હુકમ છે ?
તેમજ કઝા કરતી વખતે સુન્નતે મોઅકદદ
ને પણ સાથે પડવું જરૂરી છે ?

જવાબ-કોઈ વેળા નમાઝો કઝા થઈ જાય
તો તેને ઇશા બાદ પડશે તો નમાઝો અદા થઈ
જશે પરંતુ હ મેશા એવી રીતે ફર્જ નમાઝો

કઝા કરવાની ટેવ પાડે નહીં મારણ કે કઝા
કરવાથી સખત ગુનેહગાર થશે એ વિષે સખત
વાઈ આવી છે અને નમાઝો તેના ટાઈમમાં
પડતાની ઘણી તાકીદ વારિદ થઈ છે સુન્નતે
મોઅકદદની કઝા નથી માત્ર ફજરની બે રકાત
સુજન રહી ગઈ હોય તો ફજરની નમાઝ બાદ
ગુરુ ન પડતા સુજન બરાનર નીમળી જવા
પછી પઢી શકે છે

સનાતન-અકરી બદની નમાઝ આગળ
મરિજદમા લોકો બેગા થાય છે બદની નમાઝ
પહેલા એક માલુસ તકબીર પુકારે છે પછી
સર્વે માલુસો પણ તકબીર પઢે છે ફરી સર્વ
સક્ષે બરાબર કરી હમામ મુસ યા ઉપર ઉભા
રહી જોઈથી કેટલીક વખતે તકબીર પઢે છે
તેમજ પાઠનાઓ પણ તકબીર પઢે છે એ
વિષે શુ હુકમ છે ?

જવાબ-એ વિષે કાંઈ સાબિતી નથી
વખતકર લોકો નમાઝ માટે હમામની પાછળ
ઉભા થઈ જાય અને સર્વ મરાયર સીધી કરવા
માટે તાકીદ કરવામાં આવે સરાસમાં દર્શાવ્યા
મુજબ તકબીરો જોરજોરથી પડવી જોઈએ
નહિ એ તો માત્ર એક રિવાજથી છે અને
એને જરૂરી મુમજુબ મિદઅન છે માટે એમ
ન કરવું જોઈએ

સનાતન-હફુલ ફિજ અને હફુલ દોહામાં
મરિજદમા તકબીરો જો થી પગલામાં આવે તો
શુ હુકમ છે ?

જવાબ-હફુલ શીતમાં હફુલાદ જતા મા
ર્ગમાં ધીમે ધીમે તકબીર પઢે અને હફુલ
દોહા માટે જતી વેળા જરા જોરથી સાધારણ
અવાજે તકબીર પઢે મારજદમા તકબીર જોરથી
પડવાનો હુકમ નથી પરંતુ મરિજદમા લોકો
ધીમે ધીમે અદનાહતા ડાકરમાં મજબૂત રહે
ફુવાની વાતો અથવા ગીતો કરે નહિ એ
જાગતો આસ ખવાન રાખવો જોઈએ

સનાતન-એક માલુસ ફજર ઝોહર અસ
ગી નમાઝ પઢી નહીં અને તે માપુસ

અસરની નમાજના બાદ જેવું કે અસરની નમા
જનો વખત પામ વાગે નમાજ થઈ ગયા પછી
નધી નમાજોની કયા પદવા આવે તો પડી
શકે છે

જવાબ-નમાજો છુટી થઈ ગઈ હોય તો
અસર બાદ ફરજ નમાજો કયા તરીકે પડી શકે
છે દનશી મજદૂરના અસર બા- નફિસ નમાજ
પડવી મશરૂદ છે

સવાલ-અસરની નમાજ બાદ કયા નમાજો
તેમજ સજ્જએ તિલાત કરવો, વિતાતની કયા
પડવી મ છે ?

જવાબ-અસરની નમાજ બાદ કયા નમાજો
તેમજ સજ્જએ તિલાત અને વિતાત કયા
તરીકે પડી શકે છે પરંતુ મરિજના અસર
બાદ હોમીની મેલુદગીમા કયા નમાજો પડવી
જોઈતર નથી બેહતર એ છે કે, ૧૫ જમાએ

અથવા મહાનમા એકાતમા પડે ૧ જમી હોમીને
કયા નમાજ પડવી માન્ય પડે નહી

હિજરી સન ૧૩૬૨ના સાલની

ઈસ્લામી બળી મુહમ્મદી

તકવીમ ઉર્દુમાં

કીમત દપાલ ખર્ચ સહિત રૂ. ૧)

—૦—

મરિજો, મદ્રેસાઓ અને દીવારો

ઉપર ચોટાકવા માટે

ખુલાસા ઈસ્લામી બળી

મુહમ્મદી તકવીમ ઉર્દુમાં

કીમત દપાલ ખર્ચ સહિત ત્રણ આના

આજેજ ઝોડરે સખી નાખો —

ધી રાંદેર સ્ટોર્સ, ટાવરરાંદ, મુરત

—માતૃ-વિરહ!—

જનેતા, રે! તારા મનુજની લે જાળ,
માતૃ વિયોગે બાળક રહતા, દ્રષ્ટિ પ્રેમ નિહાળ-જનેતા રે
તાત ગયા ને માત જતા અમ છૂટયો સઘળો સાથ,
સ્વાર્થ ભરી આ અવનિ વિષે ઠેઠ ન નાથ અનાથ,
બોલાવી લે બાલુકાને તુજ પાસે તત્કાળ-જનેતા રે
વિશ્વ ભેગી ગઈ સ્વર્ગમા માતા,
વેરણુ થઈ શુ હાય! વિધાતા,
નયન ભરીને રહે તનુભે, પ્રણય-અશુ નવ ખૂટે,
ખ્યારી જનેતા, વસી છે ઉરમા કદિયે નવ ઝલુ છૂટે,
અરણુ-જને "અનુકર"ને વામો, રેજે દીન-દયાળ-જનેતા રે

(સુચ)

—અબદ

સ્વીકાર અને સમાલોચના

કેશની [સુગત] નામ પ્રમાણેના ગુણ ધરાવતું એ ત્રિમાસિક પત્રના અધ્યક્ષ વીર કોશની પાથરી રહ્યું છે. રેખન અને છપાઈ ઉત્તમ છે એની નવનિર્મિત 'કેટોઆર્થિક વિભાગ' છે એના તત્ત્વીય બાઈ ફિરોઝ મગમ એક નવનિર્મિત અને સાહસિક એમેચ્યોર કેટોઆર્થિક છે કમિત તો તેમણે જ છપાવી નથી તો અમે કયાથી લખીએ ?

યુવક મુબઈબોહગ એલ્યુમેન સોમા વગી તન્દીથી પ્રગત થતું આ માસિક નામ પ્રમાણે ગુણ ધરાવે છે યુવન જેવું એતન તેમા દેખાય છે વિરયોની પમદગી અને છપાઈ ઉચ્ચ પ્રમાણ છે છુટક નકલ ૪ આના

ગાઉ નગત (મુહર્રમ નમર) બાર નગરથી ૫૩ વરસ થયા નીકળતા એ માસિકે ધરપણ ન અનુભવતા હજુ જુવાની જાળની રાખી છે મુહર્રમના અબ્યાની શેખો ને કાચોથી અંક ભગ્યક કર્યો છે દિન અને દિનાગને પુરી તમીક આપી હોય એમ જણાય છે

ધી અબુમને હિદુલ હસ્લામ (કર માડ)નો સાતમા અને આઠમા વર્ષનો દિસાખ અભિપ્રાય અર્થે મળ્યો આ મર્યા તન્દીથી લાયબેરી રેકોર્ડ દવાખાનું, કંઈન દંદનખાનું અને દીની દુનવી તાનીશ લેતા વિદ્યાર્થીઓને કિતામો-એપડીઓ અને નેક નરશીપો આપવાના જરૂરી મર્થો થાય છે ગામમા અગ્રેજી શાળા સ્થાપવાના પથ પ્રવર્તે યર્થ ન્હા છે સરયાની મર્થવારી વ્યવસ્થિત અને પ્રશ્નમાપાત્ર છે અને મર્થો ઉત્તેજનને પાત્ર છે ઉમાહી કાર્યકર્તાઓની મેવા ને ધગગ અભિનદનીય છે

આપણા રસૂલ ભાવાન્તરમા 'અમીર ધી હોમ નિગરી મોમાયી કુતિયાલુ (કારિ આનાડ) કી, ૦-૧૦-૦ જમિયદ મિન્નિયદના વિહાન પ્રોફેસર ખ્યાલ અબ્દુલ હે ફરશીના

હમારે ન્યુ નામે પુત્રનો મળ અને મફળ તૈરીમાત જુમો મરી મન્નિમ ગુન્નાતી વિદ્યાર્થી આનમ પા બારાનનાંએ ઉપમા કર્યો છે દરેક બાળને આપ નામીનુ જીવન જીવન માટે આ પુત્રક વાયવુ જીવેએ મોગઓ પા દ મોદમદ (મન)ના જીવનથી અન લાય તેને માર્ગદર્શન રૂપ યર્થ પડે છે આ ઉપયોગી પુસ્તકના બારાતમર્તા પુસ્તક પ્રમાણમા મફળ થયા છે અને તે બંન અને તમને અનિનદન અર્પાએ છીએ

ધગ મુસ્લિમ યુનિયન (મુબર)નો કેશણી ફડ મમિતિનો આમા વન્મતો ગિર્થો તથા હિનામ અનિપ્રાય અર્થે મળ્યો છે મુબ હના યોડા મેવામારી મુસ્લિમ યુવાનોનું આ મડળ કેશવખીના ઉત્તેજનમા ઉપયોગી ફાગો આપી ન્તુ છે અમે એ મડળની કાર્યવારીથી પચિચિત ડીએ મર્થકેશની મેવાની ધગરા અનુ મ ખીય છે અસાર મુધીના ૧૭૦ વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તકોનો નામ આ નમ્યાએ આપ્યો છે

બહુ તતવો બનવત ' આવા આવા નાના નાના, તાતાણાઓ વરેજ મુસ્લિમ કેશવખીની રસી મજમૂન થુડ રાંદ

એમણુ અનાજ બિલીફ કમિટી (કુનિ યાણુ) ૧૯૪૦-૪૧નો ગિર્થો ને દિમામ નાન જાનનો એદ રાખ્યા નગર મરીમોને ઓજા બાવે અનાજ પુર પાડતી આ કમિટીએ હાનના મમર્વને પા ખી અની ઉપયોગી અને અનિવાય પવિત્ર મેવા બગતવી યુદાની મખ્મૂકની સેવા મરી છે કમિટીના મર્થકેશની મેરાની ધગરા તથા દેદી મેરાની ૧૦ હન્નની લોન આપવાની ઉદ્દગના બીજાઓને અનુમોદીય બનો આવી રિનીફ કમિટીએ હાન ગામેગામ અને મમે મમે ગદત અનુભરતો થાય એ શુ હન્નના જોગ નથી ? કુનિયાણુ આજમાન દરેક માનવમા રીક વીક પ્રગતિ માધી ન્તુ છે નતરી

“મહાબળતની દુન્યા”

આન, આપણુ દુન્યાથી દૂર વસ્તીની જેવી પાઠ, એક એવી દુન્યા વસારીએ તે આ દુન્યા માળાઓથી ગિનકુલ નીલગી અને અનોખી હોય જેનું બીજ વહેતા અસુ અને શરીરની રાખથી માટી બનાવીએ, જ્યાં દર્દ, બેકનગી, બેચેની હોય, જ્યાં દુ ખની ઘટાઓ ધરતી ચારે બાજુ પથરાયેલી હોય સૂકૂન અને ઇન્મિત્તના નામને માટે પણ ન હોય, આહો જાને દગમા ચુ જતી હોય, અને તરનુમ પૈદ કરે, મહાબળ તના દર્દભર્યા ગીત ગાતા હોય

આ સ સારમા જ્યાં હુરનની દેરી ઝિલ્લ મિદામન પર બેસી ૧૪ ક તી હોય, જ્યાં વળા રીતે ધર્મ અને મહાબળા જેવું પાનન થતુ હોય, જ્યાં હુરનના પરતવથી રાન ગા ગણી થતી હોય, અને આસુઓથી મગા વેદની હોય, જ્યાં આશાઓની નાહી મનધાનમા થયેલા ખાતી હોય

તે દુન્યામા જ્યાં પ્રકૃતિથી જગ કરતી પડતી હોય, દિનરાગ આંખોના તીરથી ધાવન ચાલ બિરિમલની માફક તડપડતા હોય, આખથી

આસુઓ રવાના થતા હોય, આરોગ્યરોધી કુદગ પણ યગ્યરાતી હોય, જ્યાં ખૂનના આસુ ખની મહાબળતની બેતીને પાણી ખાતા હોય, અને માથુરા મરણ બાદ જ્યાં અમર નામથી ધાદ કરતા હોય, તે દુન્યામા જ્યાં હુરનની પુગ કે રતની પુગ સમાન થતી હોય જ્યાં આખથી દુખની પરી ઢટયા પાછી-ઇશરગ ઇશર નગર આવે

પ્રેમી આને તે સ સારમા આનીને તેની આગાદી (વરતી)ને વધારીએ-અને તે દુન્યામા આપનાયગીઓને મહાબળતને સાચો રરતો બનાવીએ

પ્રેમ અમારો આત્મા-પ્રેમ અમારો ધર્મ-અને પ્રેમજી અમારો ઇશર હોય

—‘મજાક’

જનેતાની યાદ !

હે યાદ જુલું કમ ? હૃદય આગ જનેતા ગુણગાન કરુ શુ ? દયા આગાર જનેતા મ્હારો હૃદય વિશ્વમા ફૂંકાને છીનવ્યો, મ્હારી મટલી સતી ગુન દીરો યયો, હે વૃદી મયો બીન તજો તાર જનેતા-ગુણ પ્રાપ્ત કુરદ માતા ! દગ્ગે વામ રવમમા, અધાર ! રદમ હો, સદા હો દુ દર્મમા, દિવ ‘અમદ’ જા ગરગે ખાર જનેતા-ગુણ જૂન

—‘અમદ’

સુરત બુક સ્ટોલ

જરાનપુરી બાગોળ, સુરત

‘કાન્વા’ના છુટ્ક અક મળી રાકે છે.

પ્રાં બેચરદાસ નાથુભાઈ

ધી ખરમા ઇડીયન એસોસીએશન સુરતનું માનપત્ર.

તા. ૧૫-૧-૪૪ના રોજ મુખ્ય ઈલાકાના નામદાર ગવર્નર સાહેબ સર જ્ઞાન મનસીલની સુરત-રાદેરમા પદ્મ ભણી થઈ હતી તે પ્રસંગે ઉપરોક્ત એસોસીએશન તરફથી તેના પ્રેસીડન્ટ મી સી એમ એ ઇસ્માઇલે એક માનપત્ર અર્પણ કર્યું હતું જેનો સારવાગ નીચે પ્રમાણે છે

આ બર્માના દિ હી આશ્રિતોની એસોસીએશનની સ્થાપના એપ્રિલ ૧૯૪૨ મા થઈ હતી એના સને ૧૯૪૨-૪૩ સુધીમા ૪૮૩ સભ્યો નોંધાયા હતા ૭૫૦૦ હજાર આશ્રિતો અને તેની ઉપર આધાર રાખનારા સુરત જિલ્લામા છે અને આ એસોસીએશન તરફથી રૂપિયા સત્તર કરોડના ઘણા સરકારમા નોંધાયા છે

૯૦૦ અરજીઓ જેઓ સભ્યો નથી તેમના તરફથી તેમના લતી કરેલી જેમા ૮૦૦ ને મદદ મળે છે આ કાર્ય માટે કંઈ પણ ખર્ચ સિવામા આવ્યો નથી

આ એસોસીએશને રેડક્રોસ ફંડ, અને બ ગાલ રીલીફ ફંડમા મદદ કરેલી

મુખ્ય સરકારે આશ્રિતો અને તેમની ઉપર આધાર રાખનારાઓ માટે રૂ. ૧૦૦૦)ની નજીની મદદ કરેલી જેમાથી ૨૪૪ આશ્રિતોને કપડા, વૈદિક સારવાર, અને કેળવણીની મદદ અપાઈ હતી આ ધણીજ નજીની રકમ ગણાય

સેર પુરુષોત્તમદાસ ઠાકોરદાસે પણ રૂ. ૧૦૦૦)ની મદદ કરેલી જેમાથી ૪૩૫ ને કપડા વગેરેની મદદ અપાએથી

અમારા કાર્ય તરફ સુરતના કચેકટર તથા બીજા ઓફીસરોએ સહયોગે દર્શાવેલી અને સેન્ટ્રલ રિફ્યુજીય ઓફીસર, વેસ્ટર્ન ઝોન, મુખ્યએ પણ કીમતી મદદ કરેલી

હાલ અપાતી મદદ જ ન પુરે થાય ત્યા સુધી આપુજ રહેતી બ્રહ્મએ એવી વિનંતિ આ

એસોસીએશન કરે છે આશ્રિતોને જિલ્લાના નિભાવ માટે ધણીજ ઓછી રકમ મળે છે જે તે ન થાય, તો જૂખમરા તરફ તેમને ધકેલાવુ પડે જેમા મોગી વળના પુરોષો, સ્ત્રીઓ બાળકો વગેરે તો કામ કરવાને અશક્તજ ગણાય માટે જ ન સમાપ્ત થતા હુધી મદદ મળવાની આપ સાહેબની મારફતે દિ હી સર કારને અરજ કરીએ છીએ

બીજા કેટલાક એવા માણસો છે કે જે આશ્રિતમા ગણી શકાતા નથી પણ તેમનો સીધો સંબંધ બર્મા કાયે છે તેમની રથવર અને જગમ મિલકતો બર્માના હતી અને તેની બાવક ઉપરજ એમનો આધાર હોત જે ધણી કીમતી હતી, અને ના સરકારને પણ તે મિલકતોમાથી ધણી સારી આવક મળતી અને તેક વસુલ થતા હતા જે બધુ કાયથી મધુ છે આમા આવેડો, વિધવાઓ લતીમો પર્દાનશીન સ્ત્રીઓ તથા કેટલીક ધાર્મિક સરમઓનો પણ સમાવેશ થાય છે

દિ હી સરકારની રકમથી આ લોકો અને સરમઓને કંઈ પણ મદદ મળતી નથી મુખ્ય સરકારને અરજ કરવા જણાવવામા આવેલું પણ તે નગરનામા આવેલી છે જે આપના સમય અગાઉની બીના છે આવી મોટી સંખ્યાને પહોંચી વળે એવુ એક શેરદી ખાતુ નથી માત્ર આપ તે લોકો તરફ લક્ષ આપશેજ એવી વિનંતિ છે

ઉપર પ્રમાણેની આવશ્યકતાઓ માનપત્રમા અરજ રૂપે રજુ થઈ હતી એ માનપત્ર રોર આને રોરે રાઉન રૂપ ના આમણામા ઉભા કરેલા વિશાળ મંડપમા રાત્રી સભાઓ હુતુ અને જેનો ના ગવર્નર સાહેબ તરફથી સહા

નુભૂતિપૂર્વકનોગવવાપ અપાયો હતો

—ત્રી કીશા

“नजमे कुर्बान”

(“गालिय—लाम—मीम” का छठा दृश्य)

(सर्व दृक “मजक” ने स्थापित है)

अप्य धसराहलके जेरा करो तुम याद वोद नैअमत,
के जे जेनआमकी थी मैने तुम पर इजवाजी भरते।

बिलासक सारे आवाम पर छुजुगीं तुमको ही मैने,
जहदाध आगर मैने जहदाध जिदगी मैने।

गउअमला नही जलके उरो इस दिनसे जिस दिनको,
विक्षायत कर नही सकता शार्फ मुस्किन वही मुस्किनको।

न काम आवे शक्यत और न कुछ जहदा दिया जवे,
मदद वही क्या दीजे जज्जेगे वही जज्जे कुछ मदद आवे।

तुम्हे दिओनकी उस कौमसे हमने छुजाया है,
अजाणे सफतसे जिसने तुम्हे दरदम सनाया है।

तुम्हारी आदती औलाहको वोद कल करते थे,
तुम्हारी जेरीयोको छिदा रખते थे जुराहसे।

ये सभ कुछ था मगर उसमेवही तुम पर आजमाईस थी,
तुम्हारे रसकी वनियसे—के जिसकी ये नयाजिस थी।

वोद दिन वही याद रज्जे जज्जे जज्जे हरिया किया हमने,
छुजाया तुमको आशतसे, छुत क्या कर दिया हमने?

कुओथा हमने उस हानतमे रिस्खोली जमावतको,
के तुम जुद देवते थे अपनी धज्जत उनकी किरमतको।

वोद दिन वही याद रज्जे हमने जज्जे आनीम रातोका,
किया वाअद जे भूसासे, के छे अजाम मातोका।

मगर तुम ये के अपने आप पर व. जु’म करते थे,
जु’म होअग जज्जेके जज्जे सरो धरते थे

मगर दिनकी हमारी मेदनगानीम ये आनम है,
वक्षयक छीन लेना भरतयोका, हममे ये कम है
भुआरी तुमको ही, शायदके शुके उसका जज्जे लाओ,
मिगयनेका तो भिरजे छे, अगर सजये तो जज्जे जज्जे।

वोद दिन वही याद रज्जे हमने भूसाकी धरकासे,
डिताओ भोअज्जज हमने दीजे कानूना ओकासे।

के शायद राद था जज्जे अगर कुछ जज्जे छे जज्जे,
ये नाउम्मीदीको पत्रमुदजे गुप दूध हो जज्जे।

वोद दिन वही याद रज्जे जज्जे कदा भूसाने ही तुमसे,
के मेरी कोम ये छिम्हा तो दरगिज न थी तुमसे।

सरासर जुदम अपने आप पर तुमने किया आभिर,
के ओके जेजन जज्जेको भुदास कर दिया आभिर।

[जाही आय-१६]

રંજનુ

(' સુદેસ અગ્રીમઆખારી 'ની
એક ઉદ્ધ નવનિકા ઉપરથી)
વેબક - 'સીરતી'

ત્રીસ હજાર રૂપિયાનું કોફેન લઇને જ્યારે
કલજી પોતાના શહેરના રોડને પહોંચે ત્યારે
તેનો ગભરાટ કંઈક હળવો બની ગયો હતો
તેણે બારીમાંથી બહાર ડોક કાઢી આસપાસ
નજર દોઢવી પર તુ તેના સાથીઓ મનુ કે
નાજીમાંથી કોઈ જણાયું નહિ. હ મેશાના દરતર
પ્રમાણે બંનેએ તેની રાહ જોતા રોડને અચૂક
હાજિર રહેવા જોઈએ પરંતુ તેમને ન જોતા
તેની નિગરાનો પાર નહોતો નહિ. ફક્ત કામ
બહારથી કોફેન લાવવાનું હતું અને તેના સાથી
મનુ અને નાજીનું કામ તેને બધાવાનું હતું
તે ગાડીમાંથી ઉતરીને ચોમેર જોવા લાગ્યો,
પરંતુ મનુ કે નાજી કોઈ તેની નજરે પડ્યા નહિ.
તે ઉતાવળે પોતાનો સામાન કુલીના માથે
ચઢાવી રોડને બહાર નીકળી આવ્યો. તેની
પરેશાની અને લય ધીમે ધીમે વધતા જતા
હતા. રોડને બહાર પચ તેને પોતાના દોરોનેના
દર્શન થયા નહિ તે એક ધોળગાડી પાસે
જઈને થોભ્યો, કેટલીકવાર રાહ જોયા પછી
જ્યારે કોઈ જણાયું નહિ ત્યારે તે ગાડીમાં ચઢી
બેઠો. ગાડી બતાવેલા ડેકાણે રવાના થઈ તેના
સામાનમાં ત્રીસ હજાર રૂપિયાનું કોફેન હતું.
કોફેનને તેણે એવી સ્વચ્છતાની સાથે છુપાવેલું
હતું કે કોઈ બીજાને તેની શંકા સરખી નામ
નહિ. તોય તેને પકડાઈ જવાનો ડર હતો. લય

અને ચિત્તની લોસ વચ્ચે લોસાતો તે અંતે
દોર પહોંચ્યો મકાન બંધ હતું ધરમા ન તો
મનુ હતો કે ન નાજી નોકર ચાકરમાંથી પચ
કોઈ ન હતું બંને જરૂર પોલીસના હાથે ચઢી
ગયા હશે એમ તેને લાગવા માંડ્યું. પોતાને
ગિરફતાર કરના માટે પચ પોલીસ મીઠી માડીને
બેઠીજ હશે એ વિચારે તેને ચિતાતૂર બનવી
શક્યો આ મકાનને બંધી તુર્નજ કોઈ સુર
ક્ષિત રથે જાત્યા જવાનો તેણે સંકલ્પ કર્યો,
પરંતુ તે લાખી સફર બેઠીને આગ્યો હતા અને
થાકના કારણે તેના સ્વપ્નસાધના કળતર થતી
હતી એટલે તેણે દાન તુરત તો એ વિચારને
પડ્યો મૂક્યા.

તેણે પોતાનો સંપૂર્ણ સામાન એક મુખ
અને સનામત રથે છુપાવી દીધો ત્યાં આગ
જાનું પચ કેટલુંક કોફેન છુપાવેલું હતું આ
કામથી પરવારી તેનું પર આવી ન્દાના બેઠો
તે હજી ન્દાનોજ હતો ત્યાં મોદનના આ
માણસે આવી જમાચાર આપ્યા કે નાજી અ-
વાડીઆ પ'તાજ ગિરફતાર થઈ ચૂક્યો છે,
મનુ ધ્યાક અદ્રશ્ય થઈ ગયો છે અને પોલીસ
તેને પચ બેઠી રહી છે ન્દાઈ પરવારી તેણે
પાસેના એક લાટનમાં જઈ નામ્તો કર્યો ત્યાં
તેને સંપૂર્ણ માહિતી સાપડી કે શી રીતે
સલીમની રોગકાંઠે નાજીને પાંચવી દીધા હશે
અને હવે તેઓ પોલીસ સગાયે રહી મનુને
જોખવાની કોશિશ કરી રહ્યા છે તબા દાન
તુરત તો આરામ કરવાનો વિચાર કર્યો પ તુ
એ વિચારને તેણે તુર્નજ બેઠી નાખ્યો. તે
મનુની તત્કાલમાં નીકળી પડ્યો એમ એવ
પચ રથના છ જમા તે તેના મિત્રો વિષે સચી
વિચાર મેળવી રોકે એમ છે અને તે રથના
ફૂલકુમારીનું ઘર હતું ફૂલકુમારી મામની
દરજગની ઓરત હતી અને આ તબે મિત્રો
તેને ન્દાના હતા. અને તે પચ એ જણની
મદબબતનો દમ ભરતી હતી તે સીધો ફૂલ
કુમારીના મકાન ભણી ચાવી નીકળ્યા.

પરંતુ જ્યારે ફૂલકુમારીના મકાને પહોંચ્યો ત્યારે તેની હેતુનીતા પાગ નહોતી નહિ, ત્યાં તેની દુઃખન ટોળકી મૌન્ય દત્તી ને તેને આ વાતની અગાઉથી જાણુ દેતી તો તે કદી પશુ ત્યાં જતો નહિ. પશુ હવે શું ચર્ચા શકે એમ હતું ? તેને નિહાળતાજ એક જણ આવી ગયો.

“કમ દિકરા ! આરી પગેયો ? ફેલ્યુ કોન લાગ્યો છે આ વખતે ?”

બીજો બોલ્યો

“મદારો બેટા હજી પગયો રોય એમ લાગતું નથી” ત્રીજો બોલ્યો

“જનો નર ! ઇન્ચેકટર સાહેબને તેડી લાવતો.”

મન-માથી હરી બેચો સૌના દુકડે દુકાન કરી નાખાવું મન ફૂલજીને યદ આપ્યું

પરંતુ તેઓ હ જણુ હતા અને પોતે એકેય ફૂલકુમારી અત્યાર લગી સંપીમની સોડમા ગુપચુપ બેઠેલી હતી તેના વદન પર ગુસ્સા અને નફરતના ચિન્હો અકિન હતા ફૂલજીએ આ જોયું અને તેની રમરમમા રોય વ્યાપી ગયો ફૂલકુમારી જાનેને રડી હતી પરંતુ કદી તો તે તેની સાહ મેની મુશી હતી, અને આજ વાત એવી છે જેને કોઈ પુરુષ કદી પસંદ કરતો નથી ફૂલકુમારી અને પોતાના જા. દુઃખનની ગોદમા ? તેની મેરત એ થી રીતે મદાર કરી શકે એમ હતું ? તેને દાડોડા લાગી આવ્યું પશુ તે મજબૂર હતો તેના એજીટ રહેજ કપીને રડી ગયા ફૂલકુમારી જાણે મીસ પાડી ઉઠી

“અહિ શું દોલુ છે તાર મયા ! નાજુ મરો મા ! સધળા ધરેણા દમીને ઉપાડી ગયો

મફત! FREE મફત!! FREE મફત!!

મી પુરુષના ગુપ્ત સ જ ધ માટે અલેક પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લોખીઓ

દરેક પરચિન નવજનન માટે આ પુસ્તક વાચવું બેદ જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી લારપુર લેખો અમુલ્ય બેદની વાતો કારમા કહેસ લાષક શીખામજ, એકાતમા બેમી નાચન લાષક વીચન, જેની દરેક સ્ત્રી-પુરુષને જરૂર છે જે લાષ પેલાના સહેરક મામના દમ ગુજરાની જાણીતા ગૃહસ્થાના નામ અને પુર શીસનાયુ કામગીરી એક જાણુએ અમે જમા લખી મોલમે તેમને રક પાનાવું આ પુસ્તક મરત મોકનવામા આવશે

ઇન્ડો જી-યુધન કેમીકલ વર્કસ (રજીસ્ટર્ડ)

ચોરટ મોરીસ જી-મા અસિમ, દીલ્હી ના- K S

(પત્રવેચાર અમેજમા કો)

અને ફાળી પ થો મન્નુ! કોણ જાણે કયા મુમ
યમ્મ ગયો છે અને તુ ? જુ શા મટે અદિ
આવ્યો ? શુ આ તાર નાની દાદીનું વર સમજ
ખેરો છે ? નીકળ અદિ થી '

તે નશામાં ચૂર અર્ધ નગ્ન હાલતમાં ઉભી
યમ્મ ફજ્જુ તરફ ધસી તેના ખારીક વચ્ચેમાં
તેનો ગોરવણો દેહ રૂપે દ્રષ્ટિગોચર થતો હતો
ફૂલકુમારીને અધર ઉપાડી ઝગીન પર પટકી
મારવાની તીવ્ર તમન્ના ફજ્જુના દિલમાં જાગી
ભડી તે શોભમાં સાદે ખો થો

‘રડી ’

અને દવે તે અદિ એક પછી પગ પછી
થોળી શકે એમ ન હતું તે એકદમ પાછો
ફર્યો તે જોવો ફર્યો તેવોજ એક તાત્પર્ય
હાથનો મુકો તેની ગરદન પર પડ્યો પછી
ખીન્ને, ત્રીન્ને, ચોથો સવળા તેને વગડી
પડ્યા હતા અને તે મારના કારણે અધમૂના
જોવો બની ગયો ફૂલકુમારી ખોલી

“ખતમ કરી નાખો એ રડીના બચ્ચાને !

સવળાએ મળાને એને ખુમ પીગ્યો અને
તે પોતાને બચાવી પછી ન શક્યો એક ખીન્ને
આનાઝ સબળાયો

‘પતાની દો કોને ફરોશને !’

પછી સતીમ વચ્ચે પડ્યો

‘શા માટે નકામું પોલીસની આખે ચઢ
વાનું કરો છો ? કામ લગીમાં તે દિકરો કયા
રનો જોલ જોગો યમ્મ ગયો હશે પછી ખનમ
યમ્મજોજ સમજજોને !’

આ વાત સબળાને પત્ત પડી સવળાએ
તેને છોડી દીધી અને પછી સૌ મન ફાવે ત્યા
ખેસી શરત્ત દીધ્યા લાગ્યા ફજ્જુ અર્ધ
ખેલાન જોવો પડેતો હતો તેનામાં ઉઠીને લાગી
છુટવાની પછી શક્તિ રહી ન હતી તે સર્વ

કાંઈ પોતાની સગી આખે નિહાળી રહ્યો જે તે
કાંઈ પપ્પુ રીતે જોવા માગતો ન હતો. સબળા
શરત્ત પીના હતા અને ફૂલકુમારી અર્ધ નગ્ના
વસ્થામાં સૌને શરત્ત પાતી હતી સૌની જાંઘ
પર ખેસી પોતાના હાથે ગનાસ તેમના એ ઠો
સાથે વગડી ની હતી કદી આજુ રિમન ફર
કાતી તો ક’ી અટ્ટહાસ્ય કરતી કદી કોળના
ઓટ આગળ પોતાનું મુખ ધગી રેતી તો કદી
કોળનું મુખ ચૂમી લેતી

હુકમાં ત્યા રગરાગનું વાનાનરણ સપૂર્ણ
જાગ્યું હતું અચાનક નૂર ફજ્જુ ત ફ જોષ
ખોર્યો

‘કેમ દિશા ! કેની મજા પડે છે !

ખીન્ને ખો થો

‘અરે ! હજી આ છુટ્યો તો અદિ આ જ
પડ્યો છે જતો કેમ નથી ?’ ત્રીન્ને કહ્યુંવા
લાગ્યો

કયા બચ્ચામાં જાનાની શક્તિ છે ? ખીન્ને
તો યમ્મ ગયો છે ખેગનો ? સાદ છે જોવા તે
ખેટમને તમાશો !

એક મદાર ગાયસ ઉભો થયો અને તેજો
ફજ્જુ પાસે જઈ તેના કાન જોરથી આમ થો
ફજ્જુના મુખમથથી ચીસ નીખી ગઈ તેનામાં
પોતાનું રક્ષાય કરવા પૂરતીય તાકત રહી ન
હતી તેની ખેચેની જોષને સપળા હતી
પડ્યા પછી તે કાંઈ કરી શકે એમ ન હતું
મારના કારણે તેના દેહના જાણે ચૂરેચૂર થઈ
ગયા હતા ફૂલકુમારીને એક નવી શરત્ત
સજી આવી તે શગવનો ગનાસ લાંબને ફજ્જુ
પાસે ગઈ અને ગાના લાગી

‘પીને પીને હો મોરે રાખ

અને સબળા હસવા નાખ્યા એક જથ્થ
ખો થો

‘તદન બરાબર છે એમ ન પામે તો નાક વાટે પીસ્યાર’

ફલકુમારીએ જેટુ મનાસ ફલકુમારના ઓપ્ટ સાથે આગડયુ કે તે એકદમ મનગણી ગયો એક જણ એ નિદાણા બોલી બીકેયો

‘મારો દોકરો તો એકદમ ચલાવી ગયો પગલો એ ચૈતાન પાસેથી રૂપીઓ’

મનગણએ મળી તેલી પાસેથી રૂપીઓ જીવનવાની કોશિશ કરી અને જિતની પશુ લીધો અને તે કાષ્ટ ન કરી શક્યો તેઓ પુન શાનમ દીવયા લાગ્યા થોડીજ વારમા ફલકુમારે નશી ચદના લાગ્યો મારના કારણે તેના જીવનમા જે કળતર થતી હતી તે ધીમે ધીમે દળવી ખતતી જતી હતી ધીમે ધીમે તેના દેહમા શક્તિનો સચાર થયા લાગ્યો તેણે લાગી લાગી જૂઠવાનો સક્રમ કર્યો, તે બીડી ઉઠા થયો અને ધીમે રહી હરમાળ તરફ ધસ્યો ત્યારે એ નિદાણા બોલી બીકેયો

“માર ખાધને કેવો સીધો થઈ ગયો છે ? ખડ છે, મારવી ગત પશુ ન્હાસે છે” બીજો બોલે

“જન દિકરા ! શામ બાકુ કરે કાન વગીમા તો એક બે વરસનો બંદોબસ્ત ધઈ જરો મળ નામની કાષ્ટ જરૂર નથી”

ફલકુમારે આનો કોઈ ઉત્તર આપ્યો નહિ તે ચુપચાપ દરવાજામા આવી ઉભો સ્વપ્નમા પુન ચાલ્યો અને રંગરંગ ઉત્તરમા મરજૂલ બની ગયા દરવાજામાથી જ્યારે તેણે કદમ આગળ ચૂક્યો ત્યાં કોઈ ધાની જેમ તેનું ખદન દુખી આગ્યુ સાથેજ એકવાર પુન તેનો ચુકસો જાગી ઊઠ્યો પોતે શુ શિથિમા છે, ક્યા છે તેનું જાણે તેને સ્મરજીવ રહ્યું નહિ, તેણે કમરમા હાથ નાખ્યો જરી મૌનુદ હતી અને તે સારાસારનો કંઈ પશુ વિચાર કર્યા વિના

સાળાઓ પર તરી પડ્યો જેટલા હાથ ચદના તેમને છગી વતી ઝખ્ખી કરી તે લાથી એકદમ નીકળી નાહો તેણે એ પશુ ન જોયું કે કોને ત્યાં છગી વાગી છે

જ્યારે તે બહાર નીકળ્યો ત્યારે અધકાર બરાબર પથરાઈ વાલ્યો હતો મ્યુનિસિપાલિટીની મુર્દાલ મૈસની માર્ગને રોશન કરવા નીકળી મશિસ કરી રહી હતી તેણે રોડમા જ કંઈ ફલકુમારીના મકાનમાથી કેટલાક માણસોને બહાર નીકળતા તેણે જોયા હતા અચાનક તેને એક સાકડી અને અધારી ગળી હાથ ગલી મર્ષ તે તેમા ઘુસી ગયો છરી તેના હાથમાજ દની ક્યા જવુ અને શુ કરવુ તેની મુજબજીમા હવે તે પડ્યો પોલીસની ગીધ દ્રષ્ટિ નેને બોળી રહી હતી એમા તો હવે તેને રહેજ પશુ સરેહ રહ્યો ન હતો તેણે છગી વડે કંઈ કેટલા માણસોને ઝખ્ખી કર્યા હતા તેની તો તેને રતીલાગ પર્વા ન હતી જીવનમા અનેકવાર આવી ઘટનાઓથી તેને ખાનો પડી ચુક્યો હતો તે એ પશુ જાણતો હતો કે પોલીસને આવા બનાવોની ન તો ખબર પડે છે કે ન તો પોલીસ એ પશોના અવગ બોલ્યા રસ લે છે પરંતુ તોય, શાન ક્યા પસાર કરવી ? શુ ખાતુ ? પોલીસની નજરથી રી રીતે જાયવુ તેની તેને ચિંતા હતી નાજુ ગિલ્દાર યદ્ય ચુક્યો હતો મનુતો પતો ન દનેલ આવા સન્નેગીમા ખાતાર વિટબણાઓ પછી તે જે કોડેન લાગ્યો હતો તેનું શુ કરવું ?

અચાનક તેને જાન થયુ કે તે જે અધે ઉભો છે તે રથજ આત્મત મદુ છે એ મકાનની દીવાનો વચ્ચે પાખતુ સાફ કરવાના રથને તે ઉભો હતો

અને તે અધારી ગળીમાથી ઉતારવે બાજ નીકળી ગયો

અચાનક તે ફલકુમારીના ધર તરફ પાડો

કર્થો ગમે તે થાયો તેની પર્વા કર્યા વગર તે ફૂલકુમારીના ઘર તરફ ચાલવા લાગ્યો. પહેલા કરતા હવે તે ચોતાના બદનમા ઠીકઠીક કુવત આનુભવતો હતો. શરીર કુખ્યુ હતુ પરંતુ તેની પર્વા ન હતી તેણે ફૂલકુમારીના ઘર ને કાષ્ટ જોયુ તે તેને યાદ હતુ તે ફૂલકુમારીને ચોતાની માનતો હતો પરંતુ તેણે ચોતાની સગી આખે ફૂલકુમારીને દુરમનોની સોડમા બેઠેલી જોઈ હતી હવે તેને એકજ તમન્ના હતી અને તે ફૂલકુમારીથી બદનો હોવાની હોસીમા ખત્રાસથી ખરી હતી તેના હાથમાજ હતી તેને શ્રદ્ધા હતી કે એકવાર પુન મુકાબલો થશે સતીમ યા તેના સાથીઓમનુ કોષ્ટ ન કોષ્ટ અવસ્થ ત્યા હશે છત્રીની પકડ વધુ મજબૂત બની ગઈ અને તે કપાટાજે માર્ગ કાપવા લાગ્યો.

ફૂલકુમારીના મકાન પર જઈ તેણે જોયુ તો સહીમ યા તેના સાથીઓ માહેનુ કોષ્ટ ન હતુ ફૂલકુમારી અને તેના કાકા જીગો આપ સમા અપડી રહ્યા હતા જીગો રજી સારીના વર્તન બદલ ફૂલકુમારીને કપકે આપતો હતો અને ફૂલકુમારી ઝમીન પર પાથરેલા મોન ગાદલા પર સીંગારેટ પુડી પડેલી હતી ઠાકાના ગુરસાની જાણે તેને રતિભાર પર્વા ન હતી તે ધીરે ધીરે કંઈક ગણગણી રહી હતી ફૂલજી થોડીક નાર આ તમારો જ્ઞેતો ઉઝો રહ્યો તેના દિલમા દાવાનળ સગતો હતો ફૂલકુમારીની છાતીમા છરી ભોકા દેવાની ઉઝ ઉતકેશ તેને યદ આવી પરંતુ તેણે ચોતાની એ ઉતકેશને મનમાજ શમાવી દીધી ઔરત પર હાથ ઉચકવો એ નામદનુ કામ હતુ અચાનક તેનો શેપિત આવાજ વાતાવરણમા ગૂંજી ઉઠ્યો

“ફૂવા ”

ફૂલકુમારી સંશયી બેઠી યદ ગઈ જાણે

કાષ્ટ સોડામજી રવળ બાયાનક રવરૂપમા બદલાઈ ગયુ તેણે પનડીને ફૂલજી તરફ જોયુ અને તે ક પી બેઠી હવે શુ થશે? હજી થોડીવાર પહેલાજ ફૂલજી પર ને પીતી હતી તેનું તેને રમરથ હતુ પરંતુ તે વેરમા હતી આવા સન્નેગોમા શી રીતે કામ જેનુ તે તેને બસંચર આવડતુ હતુ તે ચોતાના મુખને બન્ને હાથોમા છુપાવી રહ્યા લાગી ફૂલજી ક્રોધિત રવરે પુન ત્રાડી બેઠો

“મદમાશ રડી !”

અને ફૂલજીએ આખા ધસી તેનો ચોપ્પો પખડ્યો ફૂલકુમારી કાષ્ટ ન બોલી તે મુગી મુગી આસુ સારી રહી હતી ફૂલજી પુન બો યો

“સુરેલ !”

ફૂલકુમારી હાથેથી ફૂલજીના બદન પર દળી પડી અને બોલી

‘તમારે મનમા આવે તે કહેલ મા! કદેરા પર તમને થોડાજ વિશ્વાસ આવવાનો છે? અગર હુ એવુ વર્તન ન ચલાવત તો તમે થોડાજ જીરના બચવાના હતા? સતીમ હમણાજ તમારી શોધમા ગયો છે તમને જાનથી મારી નાખવાના મનસૂના તેઓએ પડયા છે અગર હુ તે લોકોનુ કશુ ન કરતે તો શુ કરતે?’

ફૂલજી ગુરસામા બ્રૂત થઈ રહ્યો હતો પરંતુ ફૂલકુમારીએ જોયુ સારીરને ઢીલુ કરી તેના બદન પર નાખી તેના ગળામા ચોતાના નંગ આડુઓ વીંટાળી દીધા કે તેનો કોષ્ટ એકદમ હળવો થઈ ગયો ફૂલકુમારીના નાનુક અને નરમ બદનને સ્પર્શ થનાજ તેને અતેક વાતોનુ રમરથ થઈ આવ્યું તેણે કાષ્ટ પશુ વિચાર્યા વિના ફૂલકુમારીને ચોતાની છાતી સ્પર્શે ચોકાડી દીધી ફૂલકુમારી પશુ પાણેશી બિલાડીની જેમ તેની સોડમા સરી જઈ

લેઊટેસ્ટ ડીઝાઈનનાં

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેબરીકસ

● ફેન્સી કાપડ

● નાનકલાક ● મલમલ ● સાટીન ડેક
● કુવીલ ● હોરીયા ● તરેહવાર વૉયલ ● ફ્રીલ
● પોપલીન ● પ્રીન્ટેડ ટોબરાલકો ● કુવાલ
● નેપટીન્સ ● ચાદર ● ચારમા ● રમાલ

ભાત ભાતનાં કાપડે

ભરોમાપાત્ર કૌલિટીઝ

ભરોસાપાત્ર ભાવે ખરીદવાની

ભરોસાપાત્ર દુકાન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક—ખઝાર : સુરત.

પ્યારભરી વાતોથી તેનું મન મનાવવા લાગી થોડીજવાગમાં ફૂલકુમારીએ ફેબ્રુઆરીને પરવડ બનાવી નાખ્યો.

અર્ધા કનાક વીતી ગયો તે ફૂલકુમારી કનેથી લણી વાતો જાણી શક્યો નાજી શી રીતે ગિરફતાર થયો અને મનુ શી રીતે નાસી છૂટ્યો તેની ગંજેજ દક્ષીણ ફૂલકુમારી પાસેથી તેને મળી ફૂલકુમારીએ નાજીની ગિરફતારીનો સંધો આરોપ સનીમ અને તેની ટોળા ઉપર ટોળી દીધો ઉત્તરમાં ફેબ્રુઆરી માત્ર આટલું જ બોલ્યો.

“જીવતો રહ્યો તો સાબળાં રહે, ફૂલાં એ બદમાશોથી સમજી લઈશ બસ એક બે દિવસમાજ સાબળાંને કે રુ ચુરુ?”

ફૂલકુમારીને જુનાવની વાનતુ રમરણ થયું હોય તેમ બોલી બી.

“પણ હવે ચાલ્યા જાઓ પ્યારાં હમણાજ સલીમ અને તેના સાથીઓ આવી લાગશે તેઓ સંધળા તમારી જ શોધના ગયા છે.”

ફેબ્રુઆરી પણ નિસરાવથી વાત યાદ આવી હોય તેમ બોલ્યો.

‘કયા કયા લઈ ગાને છરી લાગી હતી ત્યારે?’

હજી તે વાત પૂરી પણ કરવા ન હતો પાંચો ત્યાં દરવાજા પર સલીમનો બોનવાનો આવજા સંભળાયો તે કહ્યો હતો.

“મનુ ગયો હોરિપટલમાં બીમાર છે.”

ફેબ્રુઆરી શુપચુપ બેઠીને બીજી તરફ સરકી ગયો બહાર નીકળીને તેણે જોયું તો સલીમ અને તેની આખી ટોળી દરવાજા પર ઉભી હતી તેણે ચાલતી પકડી તેનું જાન હજી કળતું હતું તેને હવે એક જ ચિંતા હતી અને તે મનુને જોવાની તે હોરિપટલ જઈ મજાને જોવા ચાલતો હતો. સનીમની વાત પરથી મજા હોરિપટલમાંજ હોવા નજીબે એવી તેની દૃઢ

માન્યતા થઈ ગઈ હતી પણ આખા મંજો તે એવો ન ખર્ચ ગયો હતો કે ત્યાં લગી જવાની તેની દિમત ન આવી તે ચુપચાપ ધર તરફ રવાના થયો. પરંતુ માર્ગમાંજ એક માણસે તેને જાણાવ્યું કે ચોવીસ તેના ધરને ઘેરો ઘાતે બેઠી છે તે જાનોમાનો બીજી તરફ ગઈ ગયો અને નિર્જન માર્ગે પર થઈ સીધો હોરિપટલ જાણી રવાના થયો.

જ્યાર તે હોરિપટલમાં દરવાજે પહોંચ્યો ત્યારે સાંતવ વાગી ચૂક્યા હતા મનુ સાથે મુનાકાત યાપ એવી તેને આશા ન હતી હોરિપટલ પહોંચ્યા પૂર્વેજ ચોતે ચોવીસના દાયમાં ઝડપાઈ જશે એવી ધારણી રાવતો તે આગ્યો હતો જ્યારે ગિરફતાર ન થયો ત્યારે તેને વિશ્વાસ બેસી ગયો કે મનુ મજા પામ્યો હશે તે ધણીજ કદગી રિથિતિમાં હતો એચાર બદર આનંદ કરનારાઓ ભેગો તે પણ બદર ધુસી ગયા.

હવે તેની સાથે ફરીને એક નવો સવાન ઉજો થયો હતો હોરિપટલની આરડી મેગી ઇમારતમાં મનુ ત્યાં દશે? તેણે ચોમેર નજર ફોડીને ઉંચી ઉંચી ઇમારતોની બાજીઓમાંથી જાણે પ્રકાશ બહાર ડોકતો હતો તેને ત્યાં કોઈ પણ માણસ એવું ન મળ્યું જેની પાસેથી તે મનુ વિષે માહિતી મેગવી શકે તે ચોમેર આટલું મારવા લાગ્યો હવે તેની શક્તિએ જવાજ આપી દીધો હતો મારના મનુએ શરીરમાં લેદના પણ ચતી હતી વધુ વાર દબર કરવાની તામન હવે તેનામાં રહી ન હતી કોઈ આનંદ અને સતોયની જગ્યા મળી જાય તો થોડીક વાર આગમ લઈ લેવાની તેને ઇચ્છા થઈ તેના ખિરસામાં હજાર કડના વધુ રકમ મૌજુદ હતી પરંતુ આરામ અને સતોયની જગ્યા ઇચ્છા પણ ન હતી તેની નિમાસય અને મુઝવણો.

પાર ન હતો તે હોરિપટલના વિલાળ વરગ-
ઓમાં એવું રથગ જોગવા લાગ્યો ન્યા તે
આનામ મેળવી શકે પરંતુ સવજે બીચારોના
સગ સખ પીઓ, નર્સ, કપાહિન્દરા અને હોરિટરો
હાફર કરી રહ્યા હતા ત્યા ઇર્ષ્ય એવું રથગ
ન હતું ન્યા તે થોડીક નાર પગ લાખ્યા કરી
આગમ કરી શકે

નાન કયા પસા કરવી તેની વિમાસજી
અનુમતિથી ફરજી એક ઝાડ હાથ આવી
હોબા તેને એક બીજી પર પાદ આપ્યું
હસેરીનું તેવું પર નોક હતું જ્યાં ફલકુમારીને
આજો મુદદના તેનાથી પરિચિત હતો બીજા
ઘાઈ ધરમા જમને રહેવાની મગલન એ ઘાપ
કે સધાગતે તેની મૌન્યગીરી ખમર થાગ
હસેરીનું પર કિનારે હતું તે તેના વિષે
ઘાઈ પણ જાણતી ન હતી તેજે તખજ જવાનો
સકાપ કર્યો

જપાર તે પોતાના એક મિત્રના મુખે તેની
તારીફ સાંભળી હસેરીને ત્યા મથો હતો ત્યારે
એક અમતિયા, બાગડા જેની હસેરીને નિદાગી
તેને પ્રજ્ઞા ઉત્પન્ન થઈ હતી તે હસેરીની કર
માયવી સુરત નિદાગી થોડાક ગુસ્સે પણ બજ્યો
હતો થોડીક નાર લગી તે હસેરીનું મુખ તાકતો
ઉઠો ત્યારે હસેરીએ પૂછ્યું હતું

“શેઠ! શું વિચારી રહ્યા છો?”

“આ લે, મીઠાઈ ખાજો”

અને તે હસેરીના હાથમાં બે રૂપિયા
સરખાની પાકે કરી મથો હતો ત્યારે તેના
મિત્રે પાછા ચાલ્યા આવવાનું કાજ પૂછ્યું ત્યારે
તેજે કહ્યું હતું

“આ મારીએને ન તેજે બેલના આપડે
છે ન હમના નિમિત્ત પ્રેમ કરવાનું એ લોકો

શું સમજે? મુશ્કેલ તો એ છે કદી કદી
ખરેખર એ છોકરીઓ પ્રેમમાં પડી જાય છે,
અને એ લાલુચ ખરાગ હોવાય રહીતું થર
બે ઘડી મેજા માણસ માટે છે ત્યા જઈ ન
કાપડે પ્રેમ કરવો જોઈએ નતો રહીએ કાપડની
સાથે પ્રેમ કરવો જોઈએ ખરી મજા તો તેમાં
છે કે જાનેએ બનાવડી પ્રેમ લાખવો જોઈએ
અને જાનેએ પોતપોતાના મનમાં એમ
સમજવું જોઈએ કે સામાને તે બેવકૂફ મનની
રહ્યા છે સાચી મજા એજ છે અને આ
છોકરીઓ એ કળામાં બિલકુલ પાવરધી હોતી
નથી”

પરંતુ તેજે ફસેરીને ત્યા જવાનો વિચાર
માડી વાળ્યો અને અદિજ કદી પડી રહેવું
જોઈએ એગ વિચારો તે હોરિપટલના એક
નિર્જન રથગ તરફ ચાલ્યો હોરિપટલમાં એવી
જગ્યા ઘણી હતી જ્યા એક બે વોડેશ કાષ
વાધો થશે તો તેના હાથમાં એક બે સિક્કા
અરકારી દેવાનું પણ તેજે મન સાથે નક્કી કર્યું

અતે તે એક એવા એકાત રથગે આવી
પહોચ્યો જ્યા એક માણસ કામલો બોદી
સતો હતો તેજે પાસે જઈ દગવેલી કહ્યું

“અરે લાઈ પહેરેગીર! સાબળો છો ?
મારે પણ જરા ચુલ છે”

તેને કાષ ઉતાર મથો નહિ તેજે પુત
કહ્યું

“સાગ પડતા ચાલ્યો જઈત, પાર!
આ પાખી માટે ટપક લાઈ લેજો”

તેજે તે બોલ્યો નહિ એટલે ફરજીને પકાન
ધઈ ગયું કે ને શાદ નિદામાં પડેતો છે
ફરજી પેલા માણસની સોડમાં જ આડો પડ્યા
સથે એટલે ટાપ વાળા લાગી પેલાને ઉઠાડી

કામળો માગી લેવાનો તેણે વિચાર કર્યો પણ
જાગરાથી ક્યાંક શરૂએ ન થાય એ ડરે તેણે
પોતાનો ધરણો પડતો ચૂક્યો તેની આંખો
ઘેરાવા લાગી અને થોડીજવારમા તે ઘસઘસાટ
હાંથી ગયો

ખટ ખટ ખટ ખટ

અને ફજજીના કાનમા કોઈનો આવાજ
અથડાયો

“આ બદમાશને અહિં કોણ ચૂકી ગયું
કામળો પણ નથી ”

“અને કોટ બેગોજી છે વગી ”

ફજજી ઉઠીને બેગો ચપ્પ ગયો તેણે જોયું
તો બે માથાસો વાસ કાપી રહ્યા હતા ફજજીને
બેડો થયેલો નિહાળી તેણે ડરીને આંધા ખસી
ગયા તેમાના એકે પૂછ્યું

‘તમે અહિં શી રીતે આવ્યા?’

‘સૂરાને ભાઈ! શરૂએ થઈશ નહિ ’

‘અને તમને ડર સરખો લાગ્યો નહિ રાત્રે?’

‘એમા ડરવાનું શું છે?’

‘અરે એ તો મુઠ્ઠું છે કાને સાઝના જ
મિચારો મરી ગયો દસ દિવસથી બીમાર હતો’

ફજજીના માથે જાણે વિજળી પડી આખી
રાત તે મુઠ્ઠાની સોડમા સૂતો રહ્યો તેને વિશ્વાસ
ન આવ્યો તેણે મુંઝા પરથી કામળો બેગ્યો

ઉફ! એ તો મનુષ્ય રાત હવે તેણે મગજ
જહેર મારી ગયું તે ચક્કર ખાઈ ટગી પડવાની
અણીએ પડ્યો પરંતુ ઘૂર્જા સ્વરથ ચપ્પ
તે ખાંચો!

“આ લાચ રહા! રોસ્તાની છે થોળો એને
દશગાનાની વ્યવસ્થા હું કરીશ ”

તે ત્યાગી રવાના થયો હોરિષ્ટમાથી
લાચ તી રીતે દસ્તાગન કરવી તેની તેને માલિતી
ન હતી તે પાગલ જેવો કફન-કફનની
વ્યવસ્થા કરતા દોસ્તીદનમાથી બહાર નીકળ્યો
અર્થોર્થ ચપ્પ ચૂક્યો હતો અને આખા શહેર
પર તેની ગૈરની પથાઈ વગો હતી

અચાનક કોઈએ તેના ખભા પર હાથ મુક્યો
“ફજજી!”

ફજજીએ પાછળ ફરી જોયું બે સિપાઈઓ
સહિત થોળીસ ઇંચોકર લા ઉભે હતા!

સામન્સની એક અદ્ભુત શોધ
જેણે દુન્યાને આશ્ચર્યચોદગ કરીદીની છે
રોગને તિવસ્ત્રી-(Regd) આ તેલ નથી,
તે જ વજુ છે જેની આશ્ચર્યકારક અસરે
લીજી (વેલ) દુનિયામા અત્યુત કાનિ
ઉત્પન્ન કરીને મોગ મોગનામચી ન દર્શામાની
અક્ષરને અક્ષરમા નાખી દીધી છે આ
દવાના ઉપયોગથી હ માસ જેટલા ટુકા
ગાળામા પાચ હજાર કરતા વધુ નિરાશ અને
કબજા કાઢે પહોંચેલા દર્દીઓએ નરજીવન
માન કહ્યું છે પુરોષેન્દ્રીયની તમામ ખામીઓ
અને ખરાબીઓ, જેમકે ૧ માપા પુકા
પણ, સૂસ્તી અને નામરદી વાગેરેન દર
કરવા મારે અકસીર અને અમરમા ક છે ને
એક અકસીરવાના ઉપયોગથી જોટલી લ ગાંઠ
અને જાગાઈ થાય છે કે મનુષ્યની શુદ્ધિ
દગ થઈ જાય છે એક દરદીને માત્ર એકજ
શીશી પૂગતી છે કીમત ૧ શીશીના ૮ રૂ
હિંદ જવાગતા દવા મ ગાવના (એમે ટવાની
કિમત પોરતલ ગોડરથી એડવાન્સ મોકલવી
છંડો જીયુર્ડન કેમીકલ વર્કમ (રજી)
જીમ્મા મરિજ, દીલ્હી ન K S

કે'વાઈ ન

એમની આખો યજ્ઞ રિધાઈ ને,
પ્રેમ - નગરીમા જિગર પકાઈ ન
ક્રાંતિદાનુ દઈ વચન એજે કહ્યું
લે તને ખાધી ડીંચી છાણ ન
આશિષો દીધી જિગર રિધારને,
સત્ય સત્યીથી વધુ પકાઈ ન
ખુશ ચાકી ગ્યું છે, ને તું હે છવન!
જા, કાઝા મજિરે ચોરો ખાઈ ન
જો નિકામ ઉદ્ધારી દીધી એમજે,
ચદ્રા કે રિવેક શીખ સતાઈ ન
તું અમલમા લાઠી ખોરવા વચન,
વાણજી વાતોથી નિહા. તરવાઈ ન
દઈની કુન્યા બધી તડપી ઉડે,
આકા! એવો આજ તું વળ ખાઈ ન
પાપ ધોવાને કરે જો તું દયા,
અશ્રુ હેવી. આજમા મડાઈ ન
તો સફળ થાને 'અનામી' તુજ છાન,
જગ રિધે જો માનવી કે'વાઈ ન
આનનગર] - 'અનામી'

રંગાઈ ન

કુંડની ઝહરમા જકાઈ ન,
આખડીના મારથી રજાઈ ન,
પ્રેમ શું છે એ સમજવાને પ્રથમ,
કોઈના નમતો વડે જન્માઈ ન
શું શરમ છે એટલી આવી મહા
દષ્ટિ મળતા સાથ તું શરમાઈ ન
કાણ સમજાવે તને એ પ્રેમનર!
જો જગન પડી ગયું પનરાઈ ન
એકતા સાચી પ્રવીને વિશ્વમા
પ્રેમના બધનથી તું બધાઈ ન
કા મારે ઠોકરો મારે દગ?
કે દવે તો હાથ તું ગમ ખાઈ ન
પાપ કરતા કયા કદી જોયું હતું?
આખરી પગ છે દવે પડતાઈ ન
જુલવા ચાલું છું એની ચાલને,
આલ દિલથી ચાલું તું જનાઈ ન
ભાખ્યો "અમકાર" ચાલ જો ખસિત,
રિશ્વના રંગો વડે રંગાઈ ન
આનનગર] - 'અમકાર'

તે કારકૂન હો, તો
તોસે કપડોના દુકા
પગારમા નાહના મોટા
પાચ બજુ ૧૧ કુટુંબનું
પોષણ કેવી રીતે થઇ
શકે ? આ અ પ
રકમ માડ માડ પદ
રીસ રીવસ સુધી

બેકારી

“સહીમ” બોધ

કારકૂનની સહાયતાનો દમભરી વિદાય લઇ જતી
અને તે પછી બાકીના દિવસો તો મહોલ્લાના
વાણિયાની કૃપા અને દયા ઉપરજ પસાર થતા
તે છતાં હેબુ વાળવાની ચિન્તા તેને ફોવી ખાતી
કાંઈ નથી તો આટલુ એ બસ છે માત્ર એટલા
સતોષ ઉગર તે એક દિવસ પછુ પાચા
સિનામ અવિશ્રામ નોકરી કર્યે જતો

પરતુ જ્યારે કાળો વિકાળ પત્તે પડે કે
તો તેમથી ઉગરતુ અરાકમ ટોચ છે, મિચાગે
કારકૂન પછુ તેનો બોગ બન્યો અર્થાત સખત
માદગીમા પટકાઇ પડ્યો ગરીમ કુટુંબ જેના
જીવન નિર્વાહનો આધાર માત્ર આ એકજ
બ્યક્તિ ઉપર હોય આવા સમયે થુ કરી શકે
છે ? દવાદાર તો બાળુએ ગલા, ત્યા તો અન્યા
પછુ સાસા હતા છતાં તેની પ્રેમાગ પતિને
ધરની અને પોતાની રહી સહી વસ્તુઓ વેચી
ઝેકટરોની શી અદા કરી અને તેણે પોતાના
સુખચેનનો ત્યાગ કરી પતિસેવામા એટલે સુધી
પ્રવૃત્ત રહી કે લગભગ સત્રા મહીના પછી
પોતાના પતિને ત દુરસ્ત બેઠ શકી સારાચ કે
આ સત્રા મહીનો કુટુંબ માટે ભારે દુખ અને
કમોડીનો પસાર થયો પછુ હવે કારકૂન સાન્ને
થયો હતો એટલે આજનો દિવસ આખા કુટુંબ
માટે ખુબજ આનંદનો દિવસ હતો કારણ
આખા કુટુંબના સહાયકરણ પરતુ કુરતની
કસોટી તો હજી અપૂર્ણ હતી માથુસ પર
જ્યારે મુશીબતો આવે છે તો બધી બાળુએથી
એકકામટી આવે છે કારકૂન આને સાન્ને
થયા પછી નોકરીએ ચઢનાર હતો તેણે ઝટપટ

નારનો કર્યો કપડ
બદલી સાનદ ઓ
શીસે જવા નીચ્યો
પોતે શેઠને આજીજી
કરી નિનવશે કે તેને
માદગીના દિવસોનો
પછુ પૂરો પગાર
આપનામા આવે

આવા રોખમણીના વિચારોમા એક પછી
એક રસ્તા વટાવી તે ઓરીસના અપા
સી આવી પડેલ્યો અને ત્યાં એકદમ અટકી
પડ્યા બાજે કોઈ દેવી રાક્ષાએ તેના આગળ
આનના પગ ચલાવી દીધા પછુ કાંઈક વિચાર
આનના હાર ખોતી ઓરીસમા દાખન થયો
“સાહેબજી રોહ સાહેબ” યુસબીના નમસ્કાર
કર્તા, હતા તેને કાંઈજ ઉત્તર ન મળવાથી તેના
આશ્ચર્યનો પાર રહ્યો નદિ કારણ પ્રથમ આજ
જેહ દત્તા કે જે એનાથી સત્રા ખુગ રહેતા થોડી
વર નો આ રહરખને કારકૂન કળી લાયો નદિ
અને ખારશે ખતી તે આમનેમ ઓરીસમા
જેતા નાચી પાતુ જ્યારે તેણે પોતાની જગ્યાએ
બીજા કાનુનને ત્યા કામ કરતો જોયો એટલે
એને વીજળીના આચકા જેઠે મખત આગત
થયો તે આ દેખાર વડુ વખત ન જોઈ

‘કારવા’ એજન્ટસ.-

- (૧) મેસર્સ લિમ્બાડા એન્ડ કું
ચો બોક્ષ ૭૬૩૬, બેહાનસખમ
- (૨) મેસર્સ તન્ના ન્યુસપેપર એજન્ટસી
નાનકવાડા, કરાચી
- (૩) ઓસમાનીયા ટ્રેડિંગ કું
ન્યુસ પેપર એજન્ટસ, રાણાવાવ
- (૪) અ મત્તાર ઈબરાહીમ
ખુરેગી ચોરા, વેરાનળ

રાકવાળી મતરજ પાછો ફર્યો-એટીસ જહાર આગમાં પછી તે વિચારમાં પડ્યો કે હવે શું કરવું ? ક્યા જવું ? અને આ દુખો કોની આગમાં રડી હૃદયનો ભાર હલો કરવો ? તેણે આવા વિચાર વમળમાં ગોથ ખાતો એક બાજુ ચાલવા માડ્યું તે એક આગમાં આવી પડે-એ લીલીછમ નામ, પછો પોલી પમ હાથસાવતી પૂ' પતનાએ મનોહર તળાવમાં આસાદી સાથે તરતી ખતમ, રમખેર મી પુષ્પો પી મુખપુર મુગધ વાતાવરણમાં અતરનો ડહમર દરતી હતી આ મનોહર દ્રવ્ય તેને પૂ' જગ રંગુ અને તે નૈસર્ગિક અર્થ નિહાળવામાં થોડીવાર તો પોતાના દુખ સુધા બધી ગમે સદસા તેનું આ મીઠું રવર દૂરી થયું અને પોતાની સ્થિતિનું જાન ચના પામન પેઠે ચાલવા માડ્યું

બંધ માસિક "માંદગી"

ફક્ત જલ્જલ નિવસની આ હો "ક્રી નેહ" ગોળાએથી ચામુ થાય છે મનિક આ-ચમુરી કોઈપણ ફરિયાદ માટે રંગ મળે દસ સાથે ગેરટી પત્ર આપવામાં આવે છે કીમત : ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

"ગણત" દસ ફક્ત જલ્જલ દિવસ આપ વેસથી હદમાં ભગમા દહી ગર્ભ ગળો નથી મનિક ચામુ હજુ તુકસાન નહિ એક્ટ વેદોએ અજમાવેલી દસ સ્ત્રી એટી ૫૧ મોડવામાં આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પ-દેશ શી ૧૦

હો એમ એમ ખાન,
જર અર્થગેટ મીટ, મોનહની સામે
કોડ, મુમહ, કોન ૨૧૩૪૩

અને જગરનો રરતો લીધો નાની મોટી દુગનો કાગખાના બધેજ નોકરીની તપાસમાં ખરી નાખ્યા પગલુ એની નેહરી સેવાની કામનેએ જર ન હતી વિરાલ અને હાથ થઈ આપે પાડ્યો સડોની ધૂળ ખાતો અને ઘેર આવ્યો આવી રીતે તે નોકરીની ગોથમાં નિયમિત જતો અને રવડી—રડી સાને ઘેર પાઠો આવતો વરતા માણસ સમજતા કે તે નિય નોકરીએ જાય છે અને આવી રીતે ત્રીસ દિવસ પછાત થઈ ગયા પણ આ નિયામ હાલમાં કાગખાની નોકરીનો કામજ મગ ન ખાતો

આને પડેલી તારીખ હતી પગરનો દિવસ હતો દુક પગરના નોકરાને પડેલી તારીખ એટલે મનમાંની તારીખ અને આનંદનો દિવસ હોય છે આને તો કાગખાની પતિ પણ આનંદમાં જલ્જલી હતી આને પોતાને દસ હકમીરીના આમમન પછે તેનો સ્થાને કરવા તે અતિ ઉત્સુક હતી જરુ નિર્દોષને કપ ખતર હતી કે આને કાગખાન હવે સાથે છરીઓ નિર્દેશ રોતે રમતી હતી હુમ્મ-ચુક ખાઈ કાગખાને તેજ જાગનો રરતો લીધો-મનોહર ઉદાનમાં તો કશું એ પરિવર્તન ન હતું, તેજ વિવિધ રમી પુષ્પો અને ચિત્તાર્થક કથો જેમના તેમ હતું કાગખાને તો પોતાનું પરિવર્તન કામી જતું, કથિયાએ સાગના દેશો પગાડી સજાગવ્ય કે જગીસમાં દરમજરવાનો જખન પૂરો થયો દવે તેના દવાન બધ થયો નિરાશ કાગખાન પણ આ દેશો સજાગ દવાન મુધી આવ્યો પણ વર્તન પાછો ફર્યો અને તમાવન વિનારે આવીને માથુ પાડી ગેસો ગમે અને ત્યાર પછી આજ મુધી કાગખાને પણ કાગખાને ન ગમેલ

(કેદુઆરા)

"સલીમ" રોય

બંગાળનો ભૂખમરો

દેશ આ કેવા છે કે જ્યાં જાનની કિંમત નથી
ખંડસાન કેવા છે કે જ્યાં હંસાનની કિંમત નથી
(મુખમ્મસ)

અધુઆં હાથમાં અખોથી બસા દુ રુ લખુ !
શુ લખુ બંગાળી એ અવસા દુ રુ લખુ !
ચીન વિષુ મારે દબાવે મુન દુ રુ લખુ !
ચરધરે છે જ્વન લેવા જુદ ક્યા દુ રુ લખુ !
અવસા કેવી છે આ તે અવસા કહેણ ના
એ છે દુરત તણા એ કોઈથી સમજાય ના
(૨)

એક દાણા જ્વન મારે મેં લઈ રહ્યા છે ક્યાક !
ચાસના ને ચાપના બિયુક પડી રહ્યા છે ક્યાક !
સાથ મર મા બાપની બાગીક રી રહ્યા છે ક્યાક !
બાગીક મા બાપ સામે તરફી નવ છે ક્યાક !
બાગ જુવો-ઓતોમા આમગ શકિત નથી
આવવા શકિત હો ક્યા જ્યા માયરા શકિત નથી
(૩)

બૂખથી રાના કમગા સેડો સમજાય છે
તરફે છે કોઈ જુને કોઈ ક્યમ આય છે,
સેડોના બૂખથી મુશ્કેલ દમણ થાય છે
દસ્ય એવા નોંધને જુદ શય કપી જાય છે
એમ ને છુને ધણુ મણુ જાનમા ક્યા જાન છે ?
દાસિજર છે ઘરીને નાખના હંસાન છે
(૪)

ચાસના ત્ત્તા ઉપર લારો દિસે છે બેમુખા
ફેગવી દહિને ઘેરો થાય છે લયી પશુ
ના દવાનો અસ છે, ના દર્દ છે દિનમા સમાર
સમ્યતા હંસાનિયત આજે ફરી ત્તી છે પુતાર
દેશ આ કેવા છે કે જ્યાં જાનની કિંમત નથી !
ખંડસાન કેવા છે કે જ્યાં હંસાનની કિંમત નથી !

(૫)

મહાજનો પાસે લર્ચા કંઈ ધાનના બગાર છે
કિન્તુ કોઈના પગે એ ક્યા કરવા ઉપકાર છે।
જૂખથી જોતે મરી જાએ અરે સસાર છે,
એતે એની મૂડીને કરતી ગણી દસ બાર છે।

સૂખ-પિલાસો-વૈભવોમા જેની વિતે દર પડી,
જૂખ કે કુખ રક-કમોની એને શુ પડી।

(૬)

આપ્તો મગામ પર આવી રહી એકધારી છે,
જૂખમરો છે એક તરફ ખીછ તરફ બેમરી છે,
ક્યાક તો જળ રેલ ને તૂટાન છે મગામી છે,
હા વગરની મોલસારી સાથમા ખીમારી છે,

અનરતા મુશ્કળની લખતા કદુ શુ થાય છે ?
કયા ગી મારી કલમ મુગ દિલમા લાગી લ્હાય છે

(૭)

હે સમય બદલાયો આને એમ કંઈ શકા નથી,
કોઈથી મિલતે આને લેલ પણ આશા નથી
ધર્મ, ગર્ભ સ્વપ્ના, સરકાર, મર્યાદા નથી,
માનવી તો છે બધા પણ દાવ માનવના નથી।

જૂખથી નહિ તો મરે આને બસા જગાન કાઠે
લાખો છે જાલ લખપતિઓ, યાના આવા દાવ કાઠે

(૮)

માનવી તો થઈ ગયા છે આજ માનવતાથી પર,
એ દમાગુ આજ તુમથી કર દયાની તુ નહર,
તારી કુન્પામા મરી રહ્યા છે જેઓ અન્ન વગર,
અજ એ “મહાનુભ” હન્સાનોની આરી લે, ખજર,

દઈ કુખ આપત મુશીગનથી બતા આજાદ કર,
થઈ ગયા જર્વાદ એને શાદ કર આગ્યા કર

કતીલા]

[“મહાનુભ” જોતુરી

દવાઓની દુનિયામાં સનસનાટી મચાવનાર
 ✨ સર્વોત્તમ ગુણકારક દવાઓ ✨

નીક્ષોલ

- તમે જીવાન હોવા છતાં જૂદા અવસ્થા બેઠવા હો, થમાર અને બેથેનીથી તમે નિરાશ થયા હો તો આજથીજ, જમનનું મહાન ટોનીક “ નિક્ષોલ ” વાપરનાનું ચાલુ કરો. કમરની અસક્રિય, ગરેરાળી શીમાન અને મદ રમરણુશક્તિ દૂર થાય કે વિચરનું પાતળાપણું દૂર થાય છે અને ખામ યોહીને નુકાગીને શરીરમાં જોમ અને સ્ફુર્તિ આવે છે.

પૂરેપૂરો માટે રૂપિરી અને સ્ત્રીઓ માટે સોનેરી ગોળીઓમાં દરેક દવાનાળાઓ વેચે છે.
 કોમત મોટી ખાટવી રૂ. ૮-૯-૦ નાની ખાટવી રૂ. ૩ ૪-૦

“અમેરીકન સેક્સ કીમ”

(ગુપ્ત બાગની કમજોર નસો માટે)

અતિસમ અથવા હસ્તરોપથી ગુપ્ત ભાગ કમજોર બની હોય તે માટે આ કીમ જાદુઈ સમાન છે. નસોની કમજોર રોગમાં વિજળીક જોમ આપી કાયમની તાકત મેળવી આપે છે એના ચાલુ વપરાસથી પુરો આદી અને ગરમીના રોગો થતા અટકે છે.

કોમત રૂ. ૮-૬-૦

“રુશીયલ નીક્ષોલ”

(ખામ પરજોનાઓ માટે છે)

જમનનો રોગાય અને પશ્ચીત જીવનનું સાચું સુખ આ ગોળીઓના સેવનથી મેળવી શકાય છે. નામરદીથી શરમાતા હોય તેઓ માટે આ દવા આશીર્વાદ સમાન છે. અપાર કૌવત અને ઉત્તમ માટે એવા “રુશીયલ નીક્ષોલ” જરૂર વાપરો.

કોમત મોટી ખાટવી રૂ. ૫૦-૦-૦ નાની ખાટવી ” ૧૦-૮-૦

— સોલ ડીસ્ટ્રીબ્યુટર્સ —

● ન શ એન્ડ એ લી સ ●

પ્રોસ્પેક્ટ ચેમ્બર્સ એનેક્સી, ત્રીજો માળે, રૂમ નં. ૩૩, હોન’બી રોડ, મુંબઈ ૧
 — મુંબઈના સ્ટોકીસ્ટ —

સુલતાનીઆ મેડીકલ સ્ટોર

બેંગલોર મહા હાઈસ્કુલ બીલ્ડીંગ,
 મહામદઅલી રોડ

— અમદાવાદના સ્ટોકીસ્ટ —
 એમ. એન. નાતાલવાલા

મણુ દરવાજા

ઈસ્લામ પ્રચાર

લેખક 'તાજ' [શરિ]

(ગતિકથી આશુ)

બાબ — મધ્યકાલ, ગુજરાત ૧૨૭ અને ઉત્તર દિવ પછી સૌથી પહેલાં જે લાગમા ઇસ્લામ ધર્મ ફેલાયો તે ગાગા અને આસામ નિલામ છે આ વિભાગ કુલુની અહમકના સમયમા ગુજાનીયાર ખિનુમે છુટ્યો હતો, અને ગોળમા ઇસ્લામી કુમતની રચાપના કરી કેમ્બાક સમય પછી રાત્રી, કસતા વખતમા બગાળમા ફરી દિવુ સમય થયુ પતુ છ સ ૧૪૦૪ મા એના મરણ પછી એના પુત્ર જટમલ મુસલમાન થઇ ગયો તે જનાનુની મહમદશાહ નામ ધારણ કરી ગાદીએ બેઠો એના રખતમા વડા મોઝાએ ઇસ્લામ ધર્મ ગાંધીયો પતુ હોયય છે કે જટમલના સમય પહેલાં પછી ગાગામા ઇસ્લામી પ્રચારકો મોનુદ દતા સૌથી પહેલાં જે છુટુમે દેહલી છોડી બગાળ તરફ ચલાય મ્યું તે ગેમ જલાનુની તમરેઝી હતા તઓ છતાની વરાના હતા તે શેખ શહાજુદીન રદરરવીના મુરીદ હતા પોતાના પીગલાઈ હઝરત બાહિડીન ઝક ગીયા મુસ્તાનીને મળ્યા માટે દિદમા પધાર્યા હતા પતુ હઝરત બહાડીનને આપની ટાટ વાન પસદ ન આવી જેથી એમણે તેમને સમર્થ હાડ્યો એ પછી આપ દેહલી આવ્યા અને ખાજા ગજાનીયાર કાઢી (રેડ) ના મુરીદ થયા ન ખિવાફન પ્રાપ્ત કરી મહેયય છે કે આપને મમાઅનો અથાગ ગેમ હતો જેથી આપના શિદ્દીઓએ બાબત પર અનોખ પ્રમ રના આસેપો થતા જેથી આપ દેહલી છોડી બહાયુન અને પછી ગાગા જઈ પહોંચ્યા

અહિ આપને ઘણુ ઉતેજન મળ્યુ જે સ્થળે આપની ખાનકાદ છે ત્યાં પહેલાં છુટુખાનું (મદીગ) દતુ અહિ આના બધા પૂત્રોનીઓએ આપના હાથે ઇસ્લામ અગીયાર કર્યો આમ પાસના સોના પછી મુમલમાન થયા જેથી એ મદિરને રથાને મરિજદ બનાવી આપની વધત છ સ ૧૨૨૫મા એમે દિગરી ૬૨૨મા યદ આપનો મજાર સીનદગમા છે

ગેબ જનાનુની (રેડ) ના સિયાય કેટલાક છુટુઓ પછી બગાળમા આવ્યા હતા હોયય છે કે સુન્નાતુમ મસાઇમે આ તરફ આસ લક્ષ આપુ દતુ આપે તેમ અપી સિત-જુદીન બહાયુની (રેડ ને (જેમની વધત છ સ ૧૩૫૭ મા થત) ખિવાફન અર્થે છકી બગાળમા મોમદયા હતા એમના

મુસ્લિમ ગુજરાત સાહિત્ય મહા, નોદેન તરફથી ચોખ્ખોના મુશાઈરાના સમ્રદ.
કાવ્ય કુજ પુ ૧૫ છી ૮ બ સદિન (૧થી)
" , , ૨-૩ , , (,)
" , , ૪-૫ , , પાચ આના
" , , ૬ , , પાચ આના
" , , ૭ ૮ , , અહ આના
દરેક મ્લિ અને કાવ્ય રસિક પાત્ર આ સમ્રદ હોવોજ જોઇએ
પુષ્પ ૪ થી ૮ જેની છી મત ૮ બ સદિન
શા -૨-૦ થય છે તે હમત શા ૧-૦ •
મેકરી મગાવો
ધી નાદર મોસા ૮૫૨ ૩૬ મુન્ન.

મુરીદ અનાહિતોન અનામન દક્ષ જેમની વધાન ઇ સ. ૧૩૮૮ માં યદ્ય હતી એમના પેઠા અધિકારી રજત મીંગળ અશરફ જુદાગીરી હતા એ જુદાગીરીના સેકડો મુરીદો હતા એમ નાથી બગામમાં ધરનામનો પાયો મજબુત થયો પરંતુ એ જુદાગીરીના પ્રયત્નો કરતા પણ ધરનામની સફળતાનું મૂળ કારણ ફરવામી આતમશક્તિ અને લાઘ્યાયો હતો ધરવામ ધર્મ શહેરો કરતા ગામડાઓમાં અને ઉચ્ચ નહીં કરતા નીચ વર્ણમાં વધારે ફેલાયો એના કારણે દર્યાના ડોકરો હાટર લખે છે કે “એ લોકોને માટે કે જેઓ મુશ્કેલીમાં મારીમાં, શિમરી, હુગરા અને નીચ વર્ણના ખેડૂતો હતા તેમને માટે ધરનામ એક નવીન અસ્તાર હતો જે એમનેજ માટે આકાશથી અવતર્યો હતો. તે એક તાજકર્તા કૌમનો ધર્મ હતો એના પ્રચારકો અન્બાદ સાગા હતા તેમજે તોલીદ અને લાઘ્યાયનાની ખુશખબરીએથી કૌમને સલામીની કે જેને લોકો નીચ અને દલગી સમજતા હતા એની તાલીમી ખુદા અને ધરનામી લાઘ્યાયના ઉચ્ચ વિચારો ઉત્પન્ન કર્યા બગામની ઝડપથી વધતી જતી કૌમો કે જે સેકડો વરસથી દિલ્લ સમાજથી અલગ થઈ અપમાનિત જીવન વ્યવિત કરી રહી હતી એને ધરનામ માનપૂર્વક પોતાના લાઘ્યાયનામાં દાખલ કર્યા

દક્ષિણ-દખખજુમાં સૌથી પહેલાં જે જુદોઈ ઇલામ પ્રચાર કર્યો તેમનું નામ પીર મહાવીર કે કાલન હતું કહેવાય છે કે તે ગ્રામ અત્યંત હતા અને ઇ સ. ૧૩૮૪ માં દખખજુમાં આવ્યા હતા વિળાપૂરના ખેડૂતોમાં આજે કેટલાક કુટુંબો એવા છે કે જેઓ પોતાના બાપ દાદાઓને જેન બાવાં છે તેમજે પીર મહાવીરના હાથે ધરનામ અગીયાર કર્યો હતો તે મહાવીર કરતા પણ વધારે મજદૂર હજાર વધી

સેવક એમ ગણ (રેહો) થઈ ગયા છે જેઓ હીજરી ૭૨૦ એટલે ઇ સ. ૧૩૨૦ માં રેહ લીમાં પદ થયા હતા જેમજો હજારત ચિત્રાગ દોસ્તીથી ખિનાફ પ્રાપ્ત કરી હતી ચળીસ વ સની ઉમરે અનેક મતાઈમો રાણે દક્ષિણ પધાર્યા હતા આ આપને ધણીજ સફળતા મળી આપે પના અનાહિતગામમાં અનેક લોકોને મુન્વમાન કર્યા આપ શાહર પણ હતા આપનું તખ્તુસ ‘મુદમમદ’ હતું આપના એક મુરીદે ‘જવામે કલાગ ના નામથી આપના મુરીદો તકથી એના કર્યા છે એ ઉપરાંત આપે તકરીર, શીરા, અને તસબુકી અનેક કિતાબો લખી છે આપના મજાર મુન્વમાન છે જે દક્ષિણ દિલ્હી તસબુક પ્રચારનું અગત્યનું મથક છે એ ઉપરાંત પશ્ચિમ મોટી ઇલામમાં ગેખ જાગા અગત્યએ મુન્વ સુધી ઇલામ પ્રચારનું માર્ગ કર્યું આપનો મજાર પાયા જિન્દગાની દલાલ ગામે હા ધા વાડ જિન્દગામાં ફેરલાક જુદાવા છે જેઓના બાપદાદાએ સેવક દક્ષિમ ગુજરાતીના ઉદ્દેશથી ઇલામ ખૂલ કર્યા હતા નસીર જિન્દગામાં શાદ મુદમમદ સાંકિ સમરન દુસેરી, અને ખવાજ ખુરી મર દુસેની પણ સફળ પ્રચારના તમા જિન્દગામમાં પણ અત્યંત પ્રચારક સેવક મહમદ ઇબને સેવકજીની અને સેવક ઉમર કાદુસનું નામ પણ મજદૂર છે કલાગ જિન્દગાની દક્ષિણમાં ધરનામનું એક મુમલમાનોનું ગામ છે અદિ આના લોકોને એક નવ મુસ્લિમ પીર મુસનમાન કર્યા હતા જેમનું દિલ્લ નામ શબ્દ અથા કોશી હતું જેમની દરગાહ આજ પણ ઘણી ખબર લેખાય છે

એકીજ રીતે અહમદનગર જિન્દગામાં સજમનેરમાં શાદ ચખખીર (રેહો) શર્હિદ હતા જેઓ હજારત એસગાજના કાશના સાથે દખખ

શુભા આગળ દત્તા જેમણે આ જાગૃતિ ધણીને
મુસનના કર્મી દત્તા ઉપરાંત અનેક જુઓર્ગોના
મજાર ફેરફાર જેમણે આપે છે આનેદિ
એમની હકીકત ચર્ચાએન્ટ ગેઝેટમાંથી લઈ
પોતાના પુસ્તકમાં આપેલા છે જેમાંથી જાણે
આ વાત ટાકી છે પરંતુ એ વાત તે જોડાસ
છે કે એ જુઓર્ગો સમિતિને દર્શાવત તે
લાગેજ એમને થઈ ના છે કે કાંઈ એવી
અભુત્તવ રચનામાં આવે કે જેની રચનાઓ
દિ દુસ્તાનના પ્રયેક જિલ્લામાં જોનાવમાં આવે
અને એ સાખાઓમાં પ્રયેક રચનાના જુઓર્ગો
ગોની દર્શાવત એકેક કરી દિ દત્તા મુસનનાનો
સ પૂર્ણ આર્થિક હિતહાસ પ્રસિદ્ધ થાય

એ જુઓર્ગો ઉપરાંત જેઓ પોતાની જાણે
છનામ પ્રચાર કરવા માટે દખખમાં ગયા
દત્તા મુસન મદયત તથાએ ફેડલીને બદલે
દોનાનાદ પાટનજી બનાવ્યું ત્યારે એવી સ્વયે
ઉત્તમાં અને ફેડલી લોભા ગયા દત્તા તેઓ
દખખમાં જઈ ગયા આપ દખખજી છનામ
પ્રચારનું કન્દ્ર બન્યું એ પછી આજીવી મુસના
નોએ પોતાની કુદગત દખખજીમાં રચાવત કરી
જેથી બહારથી મુસનનાનો લા આતે વરવા
જેથી ફરિયામ પ્રચારનું કાર્ય ધણીને મદદ
તાથી થયું

ઉપરાંત કા જો કેપાન આ વિજ્ઞાનમાં
છનામને જે સફળતા મળી એનું મળના
કાંજી પ્રેનાળી તાનીમ દત્તા દલિજીમાં જૂન
જાનનો લણેજ રિવાજ છે ફેડલીઝ અહીં
કોમો એવી પથ દત્તા કે જેમને સ્વીકાર્ય માગે
ચાનવાની ફેડ ન દત્તા આનેદિ તમે છે કે “એ
લોભાએ છજીમ અ ગીમર ફરી અપરિતી કરેલા
જનનાથી ગુનિત પામ્યા અને મરુતને સગુ
લિતી દલિયા પોતાના વચ્ચેની હિતિત સ્થાપી”
દલિજી દિ દુસ્તાન માટે ગી વાર્તે મીચનગી પત્ર
“મુસિન વર્ક” મા એક લેખ લખ્યો હતો
જેમાં પ્રચારની પ્રવાનો ઉ નેખ કર્યા છે કે
“છનામે દલિજી દિ દત્તા અનેક પ્રવાનો પામ્યા

ને તે પથ દુભ નિવડ્યા છતાંમે દુનર
હિતિતને ઉન્નાતિ આપી કારણકે મુસનનાનો
મદદાતી અને કાર્ય પ્રિય જોખ છે છનામે
નાનજનના પામ્યોમાંથી મુનિત અપાવી બીન
મુનિતમાં સચે લગત કપડાં અને છનામ
ફેડલાથી નાનજનના બધનો દીવા યથ ગયા
નવ મુનિતને પછો ખરો જાગ નિચના થર
માળી ને વહારીત મુનિત પ્રુક કોમમાંથી
લેવામાં આગ્યો હતો જેથી છનામમાં આગ્યા
પછી એમની ધાર્મિક, સામાજિક અને આર્થિક
ઉત્તિ થઈ છનામે લગત સમયમાં વધારો
કર્યો ને બીજા અનેક મુસરકારોની છપાપાડી”

૧ મુસિન વર્ક અક્ટોબર ૧૯૩૧

પુરોના કપડાં
ચાલ-ટીકીક
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા માટે
કબજ મળે મા
લખો

મુરદ ટેલરીંગ વર્કસ
અને કન્ટ્રીટયુટ

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut, up-to-date Fitting & Modern style

પ્રો. એમ. જી. મુગદ
મુનારાયા મારગદ પાસે ગરેજ

દીદારે રસૂલ (સત્તર)

[સર્વ દેક સપાલકને રવાઈન છે]

જેને પશુ દુઝર (સત્તર)ના દીદાર કરનાનો દરદો હોય તેનો નીચે લખ્યા મુજબ અમન કે વાધો ધ અ બહુ જરૂરી દીદાર નર્સીમ યો

દર વખત બદન તથા કપડા પાક સાફ રાખના, (અને બની શકે તો બાબરૂ રહેવું અફઝન છે) ગુલ્તયસ હોય નો દેશી ખાનસ અતર લમાણુ, બહુ અમ અને દિનની ખાનસ મદમત અને ખરા લિમ મધી ખાવજૂ પડવું

જે મોખ પશુ દરદ યાદ હોય તે આખો દિનસ કસરતથી પાવુ અને નાતે સુલી વખત પશુ કસરતથી પડવું એવી રીતે કે પડવા પડના ઉધ આર્ બનપ, એમા મણુતોની કધ જરૂર નથી પશુ કમરતથી પડવું આનુ ગહેવું જોઇએ અને શુભાની જગ્યા, મિરનર વગેરે પશુ પાક હોના જોઇએ

દીદાર માટે ખુદ દુઝરે (સત્તર) બનાવેલી રીત અને દર શરીફ તેમજ અકસર જુઝગાંન દીન (ર અ) સાહેબોની રીત, દર શરીફ માટે કરેલી લનામણુ વગેરે નીચે મુજબ છે ખુદાપક સોને આ ખેમુલ મીઠાથી માનામાન કરે આમીન

(૧) 'સાફન મમ્મા'ના કર્તા વગેરે ઉકે - દુઝરે (સત્તર) દરમાગ્ય છે કે જે માણસ આ દરદ 'અહીદુમા નલ્સે અલા રહે મે.મમ-દીન ફિલ અર્વાહે વ અલા જ સ-દેહી ફિલ અમ્મસાદે વ અલા દેહી ફિલ ફાખૂર' દસ તથો દમેશા પડને તે મને જો, અને જે મને દુ-ખમા જોયો તે કયા

મતમા પશુ જરૂર જો, અને મને જોનાર તી શાઅ કયામતમા દુ કરેશ, અને જેની દુ તદાઅત કરીશ તેને ખુ પાક દીને કૌસનુ પાળી પીનારો, અને એ પાળી પીનાર ઉપર રોઝખની આમ હામ છે (આ દીદાર ઉપ થી દુકમ એ માલમ સફ સાફ માનુમ પડે છે કે દીદાર કરનાર જાતની છે તેમા કધ પશુ શક હોને તથી)

(૨) 'અઝઝેકીમી મા લખેવું છે કે - જે માણસ નીચે લખેવું દર શરીફ કસરતથી દમેશા પડને રહેશે તેને દરદરત રમને ખુલ (મન)ના દીદાર ધ અ મદુ જ દી નમીમ થશે -

અત્રાહુમા સલ્લે અલા મોહમ્મદીન ઝમા અમનના અનોસલ્લી નલ્લેહે અલ્લાહુમા મલ્લે અલા મોહમ્મદીન કમા હાવા અ-મ લોહુ અલ્લાહુમા સલ્લે અલા મોહમ્મદીન કમા તોહીબો વ તહોલહુ અલ્લાહુમા મલ્લે અલા મોહમ્મદીન ફિલ અર્વાહે વ અલા જ-મ-દેહી ફિલ અમ્મસાદે વ અલા કહેહી ફિલ ફાખૂર

(૩) હઝ ત શીખ અબ્દુન હઝ મોહમ્મદ સ રદદી (ર અ) 'અઝઝુન કોનુ'મા લખે છે કે - જે માણસ પાક સાફ અને યઝુ સાધે નીચે લખેવું દરદ શરીફ કસરતથી પડને રહેશે તે દુઝર (સત્તર)ના દીદાર જરૂર કરશે

અલલા હુમ્મા સલ્લે અલા મોહ-
મ્મદીન વ આલેહી વસલ્લમ કમા
તોહીબ્બે વ તદૌલદુ,

(૪) કેટલાક છુતુગાને દીને (રે અ)
નીચે લખેના ૬૨૬ શરીફને હુમ્મર (સ લ.)ના
દીવાર માં બંદુજ મુજર્મિય કહેતુ છે —

કમતીમા કમતી રા દિવસ મુધી કશાની
નમાઝ પડ્યા પછી બાનમ્ એકસો એક વખત
પડતુ અને કાર્પની સાથે કષ્ટ પણ વાત્નીન
કર્પા વખર લખ મુધ જતુ

અલલાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહ-
મ્મદીન હતા લાયકામિન સલવાતેકા
શૈકન, વ બારેક અલા મોહમ્મદીન હતા
લાયબકા મિરગરકાતેકા શૈકન, વસ-
લ્લેમ અલા મોહમ્મદીન હતા લાયબકા
મિન સલામિકા શૈકન, વહમ અલા
મોહમ્મદીન હતા લાયબકા મિરહગતેકા
શૈકન

(૫) 'મુકાબેન ખરનામ'ના નાં લખે છે
કે — જે માણસ દજગત નસુને ખુલ (સા)ના
દીવાર જોવા માગ્નો દોષ તો તેજો જુમ્મા
(શુક્રવાર) ને દહાડે એક દગ્ગર વખત નીચે
લખે — ૬૨૬ શરીફ પડતુ એ મુજર્મ પણ
જુમ્મા મુધી પડતુ હ અ એ મુતની
અદર તેને દીવાર પાઠ (મખ) નસીન યશે,
અથવા તો ખુપાક તેને એક એની સીજ
દેખાઓ જે તેની ખુશીતુ કારણ યશે એટલે
તે સીજથી તે માણસ બંદુજ ખુલ અને રાઝ
યશે આ ૬૨૬ શરીફ અસર અને મકરેન
વચી પડતુ એકન છે

અલલાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહમ્મદે
નિન્નખીયીલ ઉમ્મી

(૬) કેટલાક છુતુગાએ નીચેની રીત પ્રમાણે
પણ કૃપા છે —

જુમ્માની રાત્રે (એટલે જુમેશનનો દિવસ
ખત્તસ થઈ જે નાન રાઝ થાય છે તે રાત્ર) ને
રકબત નરિલ નમાઝ પડવી અને તેની પહેલી
રકબતમા "મુએ કાનેદા" પછી 'આયતુડ
કુરસી' અગીઆર વખત પડવી અને બીજી
રકબતમા 'મુએ કાનેદા' પછી "મુએ
ખખ્લાસ" અગીઆર વખત પડવી અને સલામ
ફેરવા પછી નીચે લખેતુ ૬૨૬ શરીફ એક
દગ્ગર વખત પડતુ હ અ એવી રીતે કરતા
ચોટી જુમ્મા પૂરી થશે નહીં તે અરશમા
દીવાર પાઠ નસીન યશે થજા ખરા બાકિશાને
રસુલતુ અનખાવેતુ છે

અલલાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહમ્મદે
નિન્નખીયીલ ઉમ્મી વ આલેહી

જે રાત્રે મજદૂ નખર ૫-૬ નો અમલ
કરશમા આવે તને બીજે દિવસે એટલે જુમ્માને
દહાડે "સલાવુતખીલ" (અને બની શકે તો
'સલાવુતખાત') પડવી કે જેથી અસન
મકસદ જ દી દસિદ થાય

(૭) કેટલાક બાકિશાને રસુલ નીચે લખેની
રીત પણ જાણી ગયા છે —

જુમ્માની રાત્રે જે રકબત નમાઝ એની
રીતે પડવી કે ૬૨૬ રકબતમા "મુએ કાનેદા"
પછી પચ્વીસ પચ્વીસ વખત "મુએ ખખ્લાસ"
પડવી અને સલામ ફેરવા પછી નીચે લખેતુ
૬૨૬ શરીફ એક દગ્ગર વખત પડતુ હ અ
બંદુ બંદી દીવાર પાઠ નસીન યશે.

સલ્લેવાહો અલન નખીયીલ ઉમ્મી

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાયન્ટીફિક એક્ષન (૧૭) આશ્વજનન તેના અસરકારક અસરથી લાભ ઉઠાવો ન પાન આધારની જરૂર છે કે ન તો કપડું લપેટવાની અગત્ય ન ફેરવા ઉઠાવની બીક છે લગાડવાની સાથે જ નસોમા પ્રવેશ થઈને બેચેન કરી દે ૬ માત્ર એજન્ટ શીટીનો વપરાશ આજે ગમે તે કારણે વાગપણ, મુસ્તી, નપુસકતા કે છંદા ન થવાની દૃષ્ટિ પેદા થઈ ગઈ હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોનાદ સ્થળ બનાવે છે ખાતરી માનો કે આ તેલથી ઉત્તમ તેલ આ જગનના પટ ઉપર કયાય નહિ મળે આના વપરાશ પછી નસો અને પગાંઓ નવ જીવન, ઘણી સખતાઈ ન સદન થવાની તેજ આવી જાય ૬ જેન જાહેર કરતા સખતાઈ આડ આવે છે આ તેલ બધા વાનો માટે ચમત્કારીક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઓને દૂર કરી નમમામા નમમા ચર્મ ગમેથાને ગર્વ લવા જેગ સચો પુરુષ બનાવી દે છે કિમત માત્ર બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ જુદુ આના વપરાશ પછી હંમેશા મારે પુરુષતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઈ જાય છે તદ્દન બાનભોજનકારક અને અચુક આનંદ આનાર છે કિમત માત્ર બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ જુદુ.

લુછમે ઇશારત (૧૭) આ ગોળીઓ લારે દમ્ભિ છે ખાસ પ્રસંગે કૃપાળી લગ્નથી બચાવી ને છે જલદી વીર્યપ્રલયની ફરીયાદ કદાપી થતી નથી અમીમાનીનું અભીમ ૧ પગ વારમા દૂર કરી તેને ગુલામ બનાવી લે છે કીમત બારબી એવના બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ મગાવનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોસ્ટેજ માફ

દાકુએ હરયાનો એલ્ટીયામ (૭) આ જાદુઈ અસર ધરાવતી રીઝીઓ દરેક પ્રકારના હઠીતા ધાતુઆર અને રસાયણો જતી ધાતુના રોગને ખુદના અઝારથી દૂર કરે છે પેશાબથી પહેલા અથવા તે પછી આવતી સોરી અને પનળી ધાતુને ધર બનવી પુરતન ૧ બળવાન બનાવે છે શરીરમા તાજગી અને બળ પદા કરે ૪ ચઉતો લાકચે ૧ બનવ છે થોડા દિનસના વપરાશથી શરીર પર અસર થી વીર્યને ધટ ને મજબૂત બનવે છે અને નવી ધટ ધાતુ નવેઅરથી પેદા થરે છે આના ૧૫ રાશ પછી ધાતુન લગતી તમામ ફરીયાદો જીવનકાળ માટે દૂર થઈ જાય ૬ દલરો બીમારો પર અજમાવેલી દવા છે ૮૦ ટીકડીઓની શીશીની કિમત રૂ. ૨, પોસ્ટેજ જુદુ આ દવા અવશનમા તેલચાને નાપક છે દળમે નિનાશ થએલાઓને આશાવત બનાવી દેગ એ આ દવાનો અદના ચમત્કાર છે દિહની બા ૧૫ પથુ આ દવા લારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધટુઆરને જ મુળથી નારા મગા માટે આ દવાની બજારગીમા આવે એવી દવા દાખર કરવાની દિદના દરેક દવાબનને અમારી જે ન છે જેનું મન આજે ને અજમાવશ કરી ને

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ. ૨ પોસ્ટેજ જુદુ (દિહની જગમગ કરવાના)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જેન્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૧૭)

Phone 6920 જામે મસ્જીદ, પોસ્ટ ઓફીસની પાસે, (દિહી ન K S

પદ્ય સાહિત્યમાં ગઝલનું સ્થાન

લેખક — 'સાબિર' વઘવા

પદ્ય, નવાં લાગણી વેગઓનું વાહન રિનામ છે કે, નવાં ભાવાનાનું સાન્નિધ્ય પૃથક્કણી ઉપરના પ્રશ્ન વિષે ક્યારેય પણ એક મત ફેળવી શકાય તેમ નથી. પ્રાચીનથી માંડી અર્વાચીન પદ્યવિનોદન પછી એજ સાર તારવી શકાય છે કે, ક્યાંક પદ્ય લખાણી ભગાઇ દ્વારા લાગણીઓ અને ઉર્મિઓમાં માનવ સમૂહને ડોનાવ્યું છે, તે ક્યાંક લખાણના મૂલ્યો અમમની રાખે યોગ્ય અને વૈષાક-હિર પ્રકારમાં માનવ સમૂહની આખો અગ્રી કારી છે. પદ્ય વાદ જગનમાં એના ઉત્પત્તિ સાથેજ જનમ્યો, અને એના અત્ત સુધી જગનના માથે જડા એનો રહશે એક આખોય સમૂહ નાગણી અને ઉર્મિઓ દ્વારા ભાષાની શાસ્ત્રિયતાને ઓગળી દેનારા પદ્ય સર્જકોનો પ્રશ્ન સકળ જની રહેશે અને ખીજા સમૂહનું નાક અને આખો એવા પદ્ય સર્જકો તરફ ખેંચાની રહેશે કવિના કવિતાનું કામ કયે જશે, સર્જકો પોતાની વૃત્તિઓ પદ્યના ચોક્કસઓમાં ઓગળે જશે. પદ્યમાં જે સર્જન ઇક્ષિત છે તે સમાજના વિચારો અને આચારમાં પરિવર્તન લાવે જશે દેશ, કાળ, અને પ્રજા માનસના છત્રા યત્ર તત્ત્વો કવિની વાણીમાં દોપડે, અને પ્રકૃતિને નવાજ સર્જન તત્ત્વો સ્થલે તે કોક કવિજ્ઞ આપે છે, ખાખીને સમાજના માનસિક અને ખ્યાની કૂચ નદીને જવડોથી પોતાની નાણીયી

અને ઝડપી બતાવવા પુનઃજ વાહની વિલાસ ખેડી જાય છે અને તેરજ કહ્યું તે નવાવુ દર કવિઓ આકાશી તા. ગણોની પડે મર્મમાં દળવો પ્રકાર આપી રહે છે ત્યારે, સેડે એકાદ ઠન કે નના મર્મનું દર્શન આપી શકે છે અને ફરી પાછા એ નવા મર્મો દેરનારનું અનુકરણ અને અનુસરણ શરૂ થાય છે આ છે જગન આખાની પદ્ય રચનાનું મયમી રસરસ,

પદ્ય રચનાના ઉપર વર્ગવેલા કાયમી સ્વ - પદ્ય પદ્ય બે ખાત્રુઓ છે એક પદ્યમાં નગી ઉર્મિઓના કિરણો ફેડી જનારા પદ્યની અને એક પેતાના પાણિય દ્વા. થેરા મિતન અને મનનના મિનાન અણી જના. પદ્યની ખાત્રુ પરથા પદ્યમાં નાનની ઓછપ, ભાષાનું ભાન, શબ્દોની શુદ્ધિ, અને વિચારોનું વિરતન વિરલ્યુના દોષ દેખાઇ આવે છે છતાં તેમાં ઉર્મિઓનું અસેનન, હૃદય સ્પર્શન ભાષાવિધાન, અને સિંધાવોનું સ્પર્શ નિદાન પોતાની ખૂબીઓ દ્વારા ડોમખા સિવાય રહી શકતા નથી અને એજ કારણ છે કે જનનાનો મોટો ભાગ દિને કાયમી રહ રમાડી જતી એવી દગની કવિના તરફ વધુ આકર્ષાવનો રહે છે જ્યારે ખીજા ખાત્રુએ જાતનું અતિરેક ભાષાનું શુદ્ધિકરણ, પૈશ્વરણીય દગ હાન, વળિયની અગમ્યારી, વચનના વગેરે દ્વારા પાશ્વરની પ્રગળના પદ્ય

વહેણુમા કયાક ઉમિ' નજતાનુ ઘેર વહેણી
 દ્યે છે છતાં એમા શુદ્ધ ભાસા વિધાન રિસ્તન
 શબ્દ પ્રયોગ, અને આયોજન સાબ્ય શસ્ત્રિય
 રીતી, અને અભ્યાસની જોગવાઈઓ તેમજ
 ભાસા સરકૂતિની ઉચ્ચ ગામી મજિલ જોગાઈ
 રહે છે અને તેથીજ એ દિશાનુ પદ સાદિય
 સમાજના ઉપલા વર્ગને આકર્ષી જકડી દ્યે
 છે આજને નહિ પદ સાદિયને એજ સવા
 તન ધર્મ છે કે, એણે પોતાના ઉપાસકો વચ્ચે
 ઉપના બે પદો પાડી દીધા છે

મને કહેવા દ્યે કે, મદ માત્ર પુસ્તકીય
 હોય અને તે તેમજ રહેશે, પદને માત્ર પુસ્ત
 કીય બનાવ્યે પાતવે તેમ નથી પદમાથી
 પાડિયને ઉઠેછેદી નાખવાનુ હું કહું છું એમ
 રખે કોઈ માની દ્યે, અલગત એને નર્મ
 પાતિયના સોપાને પડી પુસ્તકારથી ઘેરમા
 ાગે દેવા જેટલી દૂરતા પશુ થતી રોકવાની
 આવશ્યકતા નથી ?

જો શોહસપણે આજના કારિ મિત્રને
 'હારો' ઉપનો અનાજ પહેાવે તો આજે એજાઈ
 હવે પદમૂમિના પાક પર જગ ન્યાયભરી
 દ્રષ્ટિ નાખે અને જુએ કે નિત્ય નવા છદ
 પ્રયોગો અને માત્ર શબ્દકોષિમા શબ્દ પ્રયોગો
 પદ સાદિયના નામે જગતાના સર્જન અને
 ઘડતરમા કેટલો દુઝો આપી રહ્યા છે ?

અનગત આજના પુસ્તકીયા પદ સાદિ
 ત્વથી ભાષાનુ દેન કમારેય ન હતુ તેટલુ
 રિસ્તરુ છે પરંતુ એમા ગુર્જરી ભાષાની
 અસ્મિતા ગુમાથી રહી છે એટલુ માન્યા વીના
 રહી શકાતુ નથી જો આજની હલોખ પદ
 રચનાઓનેજ ગુર્જરાતી ભાષાના કટિ અનગતમા
 આવે તો, અને તેમાથી એના શબ્દો છાટી

નાખવામા આવે કે જેને ગુર્જરાતીઓના કર્ણ
 પટ સાથે કંઈજ સબધ નથી તે પદ સાદિ
 ત્વમા આપણી પાસે ગુર્જરી ભાષાના મૂલ્ય
 અકારણ જેવુ ગુ રહે તેમ છે ? એટલે જાણે
 આજે ખેાતુ પદ માત્ર પાતિયના પ્રદર્શન
 માત્ર એજાઈ છે એમ ન છુડે માનવુ પડે
 છે જે ભાષાના પદ સાથે આમ પ્રગ્ન સમૂદનો
 સમધ ખેાર બાઈ જાય, તે ભાષાના પદ સાદિયના
 અનગતમા શબ્દ પ્રયોગો પ્રગ્નના શા ખપના
 ગહે તેમ સમજાતુ નથી

હું પહેલાજ જણાવી ગયા છું કે, પદ
 સાદિયના કામથી રનરપને બે બાજુઓ છે, અને
 તે સનાન છે, છતાં જ્યારે એક બાજુ એટલી
 ભારે બની જાય કે તેના ભારે ખીજુ પાડી
 સાન હજીતુ દેખાઈ આવે ત્યારે સ્વર ભારે
 પલાને કંઈક હજીતુ કરી ભાષાના પદોને
 સમાન કરવાની અગત્યતા ઉભી થય છે

કંઈક હજીતુ અને હજી રમે તેવા શિખ
 ત્વની દાદ મદ રહી ગઈ દરિયાત અને
 ભજ ગી વિલયા શોપાઇમા જોગ આવે મદ
 કંતાએ મદતા લધાઈ ઉપગતીમા અશ્વ
 યધુ પગિમના વાયરે ચડેનાઓના દિલ અને
 દિમામ સોતટની આધીમા અદ્દર ઉ.યા ગુર્જ
 રીના પદ ઉપાસકો પૂટીના પડ ઉપર નામ
 અને નામ્ય હજી ખેલતી અને કુતી, લિમા
 ધર કરી રહેતી અને જિવનમા એની છે ની
 પદો સુધી જગાઈ જતી પદ કટિઓને જાણે
 કે નુનન પદ સર્જકો ખાઈ આવી ગયા નવુ
 કંઈક અશે નમનગૈયક નિરાડય ખર, છતાં
 એમા પચાકતત્વના અભાવે તે હતું સને સજ
 રહુ, જનતાના ગમે ઉતરી એના હાન તત્વને
 પોષ્ટિક થવામા સાન નિમ્ન ગયુ ગયુ એમ
 જાણે કે પ સર્જકોની અગત્યો અતમા

વિનાના સુદર શરીર જેની બની ગઈ ગુર્જરી પર સહિષ્ણુની આ ઘર મર્યાદી તેનાજ બાલો અને પરમ ઉપાસકોના સતત અને અણચક પશ્ચિમમાંથીજ સાપડી આવી ધરની દિપમાએ એજ લડકી, બાબૂકી ધરને બાળી મૂક્યું

ગુર્જરી ઉપવનમાં આતી આ દુનને વર્ષો પછેના કેટલીક વ્યક્તિઓએ ઓળખી હતી એમ કહેવામાં કદાચ અતિશયેક્તિ નથી રન બાળાશ કર, મણીબાઈ, કલાપી કાન્ન, ધૃત્વદીએ એની સાથે એક દાળ બનાવી ગઝન તાણીના નામે ગુર્જરી બાળામાં અદાનેક જગ્યાએ જનતાના દિન અને દિમાગદાય કરવાના થાને મા ક્યાં પરતુ એ પ્રાથમિક પ્રયોગ કરીએને સત્તાશાસક સાથે અને સદકાર મળી શક્યો નહિ તાજાંતર ગુર્જરીમાં વાવેલા એ ખીજ રોપ થઇ કાવવા અને કુલપાના દિવસે આવી શાગ્યા

શ્રી કવેરી, અને અરેશ છાએ વધારાક્તિ તે પ્રયોગોમાં ઉમેગો મ્યો અને પછીનું રોચ દરીઆળુ દેખાના અને એમાં આખા ઉપ વનની જોગવાઈ જણાના રવ દાણ, રન આજિજ, સનામત નહે 'સપદ' 'ફીંગ', 'કેકિન' છત્વાદી એ ઉઠરી રહેના આ નુનન ઉત્તવને છોટી પાણી એક કરી સૌચવા ગામ્મુ

મને કહ્યુંના દયા કે, ઉત્તવ અને પગ વુ દેકે ઉપવન બેદન અને બેનગતીન હોય કે અમુક રિકાસ પછી એની કટાઈ હાટ શર થાય છે ખરેખર ગઝનના પ્રાથમિક પ્રયોગો પછુ દેકે અમે એવા ખરા પરતુ એ હી લડલ, પ્રાસામેજનું આર્થિક કારણ પ્રેમની પશ્ચિમમાં ખુલ્લુ વદન, આખોમાં વસી વાવ તેવુ રપ

અને દિવ, દિમાગને દરી જાવ એની વાવવાહી ગત જનતા માટે આકર્ષક બન્યા

મૌરનના આમણે પા' પા' પગની કરતી કરતી, ગઝન તાણી તાંપીના તટે વસના મહેરની આખે ચઢી નિસાર, 'કના', 'બેનાર' 'વદશી', 'જા', 'અમીન' 'ઉદ્ધત' 'વગેરેએ ગઝલખીમરોપણ કરી પછીથી થી મુન્દી (ધરમાન તે રાંદર મુ સહિલ મઝળના માણ મનો)ની આખે એના દર્શને નાખી ઉના જાડા, નિત્ય દસના અને હસવતા, આખા મોતુ લાઈ 'બેનાર'ના દિવમાં એના દર્શને મદમદયા થયા તાંપી તટે એક ત્રોજા સોયતી સાથે બેઠેલા એ મિત્ર મળે ના ધોવના ગઝન પ્રથે મીટ માડી એની ઉપાસના આદરી, વ્યક્તિગતના બદને દવે સમૂદગત ઉપાસનાના મદાય થયા મઝગ બન્યુ, સમેલના શરૂ થયા જ મુનાગ, અને જનામ ફેફલિવ, 'ગાર' અને મારેહી' અબાસી 'નસીમ', અને અતરની તજી' માની કરતા રવ 'કાની' છત્વાદી છુ । અને પ્રગટ મઝન પ્રેમીએ એ ગઝલ નવદગનુ કાર્ય આરંભ્યું

કવિ સમેલનોના નામક તરિકે જનામ મકિપ એક અબાસ તરિકે હાનકુ વાવણ આખી થયા 'બેનાર'ના કાએ એ નામકી આરતા તેમણે ચોનાની રૌની અને દમે મુન્દાના ગુણ ગીન ગયા (એટલે મઝમાં ઉતર્મી) જાનાવ્યા, અને બોલારનાજ દરદરથી ગઝનના વિઝરી મહેલા અજો ઉપર મીટ માડી એના સૌદર્ભનું જાનાજના પાન કરી ગરેલા જાણીના તવલ કયાકાર શ્રી રમણલાલ દોષ્યા આપ્યા, એમણે એક ચિત્ર રમણિયુ વાવણુદાગ મઝલ સદિ ત્થના ગુર્જરી છતિદાસમાં અમર પદ મઝી લીધુ

શ્રીમે શ્રીમે જાન જોગાઈ, અસન ચોનાની નિગળી દેખે અને હમે આવી મળ્યા, 'મીની'એ

સાથ કથો એવા આપ્યા કે જનના માનપાન વધી ગયા હવે મહેમાનોના માનપાન કમા અને કેવી રીતે જાળવવા તે સવાલ આવી ઉભો અને એજ થયુ જે એકથી બે, અને બેથી ચાર થના થતુ આવડ્યુ છે સાદમારી ઉડી જનન જનના ઠેકણે, કન્યા ચેપરે, અને વરરાજ જેવા 'બેકાર' અને મુન્શી અરમાનો ભર્ષા અર્ધા માગેથી ઠેરના ઠેર વરથેલા ટાણે વહે ચાપના પુરુષ શુઝેડે એ લગ્નસરની મીઠી યાદી તાઝી કરતા આજે પણ જનનૈયાઓના ઘરેમા મુર જાના કપાક કપાક પડ્યા છે (અને રા સા મહંગના ગઝન સમગ્રે તરફ દર્શાવે છે)

શુજર્ની ગઝલના સૌદર્ય પાતે ચઢેના બાજુ 'અસર' સાનેરીને ઠોડ જાગ્યા, ડોહાઈમા શ્રી દયાલાભની જ્યોતિએ એ ઠોડ પુરવાનો જાણે 'અસર'ને વાપરે કથો હોય તેમ રસભર્ષા ગવિની રમ્મ ભૂમિ પર ચારે તરફથી ધરા ચઢી રસભર્ષા રેલી ગણ રમણનાલ પછી સુદરમને લઈ આવવાનું માન અસર સાથે ડોહાઈ અને ડોહાઈ સાથે દયાલાભના નામથી સુસંગત તહેજે સૌદર્યના દરથો અને વર્ણનો દ્રશ્ય અને શ્રોતાને ડોહાવે તેમ સાત નવતર શ્રી સુદરમ પણ ડોહા ધ્યા તે માનવ મંદની વચ્ચે ડોળી ઉઠ્યા એમણે તેજ દિવસે પોતાના જિવનમા પહેલીગવાર ગઝલ લખી અને બેપરવાઈથી મુશ્કા વરા વચ્ચે વાચી સૌદર્યના કેદ ચઢ્યા પછી પરવા અને શોભા જેવી મર્ષાઓ મૂકાવી એ જાણીના અને માનીતા પ્રશ્ન સામવા, અને વખણાવના કવિને પણ ધડીભર અતિ બાળીચના સાથે નચારી લીધા તે મે બરાબર આખે જોયુ છે

હોમોઈથી ઉઘાડી ગએલા શ્રી સુદરમ એ પાટનગરમા ગઝલના ગીત મિત્રોમા ગાવા

માફકા તેમજ એક મળી 'મજલિસ'ના નામે ગઝલવાદીનું સંઘાતકાર કરવા ચગવણુ ધડી ભર એક અમૃતભરી 'વાદળી આકાશપર આવી અને ચારી મધ' પાનનગરના પદસર્જક એમ ગઝન સાથે ધડીભર રસ કિતોબ કરી રહી ગયા

પટેલાથી પ્રયત્નોએ ચઢેલા સીંધા સાધા અને લોળા ભાળા બે ધડી મોજવાળા રાવણ સાદમે પથુ બે ધડી મોજમા મમલિત ઉપામના કથો ગળી કેટનાક રચાનિક અને જાદારના મુશાવરોઓના પ્રમુખપદે ગઝન ઉપાસો વચ્ચે તેમની ટિલ્કામા સૂમન માગો શોભી રહી

ગઝન વાયુમા ઉડી, અને માયેજ તેડી કિતી કેટનાક દિતશયુઓ અને પ્રતિ રમ્પી દૈવિના વલજુથી છુદાઈ, ચગદાઈ અને લગભજ ધણુ વર્ષોની ગઝલ મુખેને ગોદમા લઈ ફરતા પ્રસિદ્ધ એવા આનામનું નામ પણ એની ખ્યાનિ સાથે સમયિત છે

પ્રસિદ્ધ છુનેડીનાં તત્રી રાજકોટમા જાગ્યા, એમણે પણ ધોડા દિવસમાજ જેટલું કર્યું નેટલું પથુ વધારે છે કાઢીનાડામાથી એક આખોય ગઝન સર્જક વર્ગ ઉભો કરી દેવાનું માત્ર એમનાજ નામ ચઢાવી સમય

અને સીંધી વધારે તો ગાવું ગોપીચંદન ધમેજનનાજનાળ 'વહશી'એ કારવા'દારા રાજ કપા ત્યારથી આજ નિ સુધીના અણુયક અને અણુ અટક પગિશ્વરો સૂચાઈદારી તથા માગી થયે છે અને હા, ફરી પાછુ ગઝલ રૂપ શુજરાનના એક વધુ પ્રતિભા સપજ હસમુખા અને સજ્જનોમા અનેખી ભાન પાડતા ફરિ રિવેચક શ્રી ઉમારાકર જેપેને પોતાની વનુમા લઈ આપુ "તો પછી જાઓ અમ દિતની કથા કહેતા નથી" કહી જૂરા પટેલાએ જૂરા પડ્યા

અને હિંમત બચાવી રાખે છે તેમ સત્યમારીએ
ચક્રમાં

હિંમત મુશાવરો શ્રી હવેરીના નામે સહ-
બાથો, અને તેનું શુ પરિણામ આવ્યું તે
સાક્ષ્ય રાષ્ટ્રોથી અનુભવ નથી અજ દિવ
સુધી ગતિ હિંમતોએ મેળવેલી મુશાવરો કિર્તી
એમ ગતિ હિંમતોએ કહેવાતા કટનાકના ફરી
વર્તનમાં હોવામાં ગમે કાલિયાવાસમાં એક ફરી
એકાએક ચમકી હોયે 'માયત્ર' ને 'મત્રી' તો
છેન મુ અમ્મમાં 'શયર' પછી 'નમીય', 'અમીર'
ને 'નામીર' પણ બુલવા જેવા નવા ઉપલા
પ્રસંગો વચ્ચે વળી એક માન્યાર પ્રસંગની નોંધ
ન લેવાય નો નોંધ એનારી ફૂલના લેખાવ
આજના પોતાની મેળે જાની બેઠેલા ગદ્યને
નોંધક માટે એની ફૂલના કદાચ કોઈન ચલાવી
રહે, કહેરને કેર, બુનાપ કે કોરના નામે વળી
એ વિશ્વવિદ્યાને લઈ આજનાનું માન હિંમત છે
એક તો કહેત મુશાવરો પતિ થી નાદારવણુ નાદ-
સવણુ તે બંધીતા એકમર લાનુચ કર વ્યાસ, અને
બીજા કટના સાદન, 'કટના' સાદન તે હેઠ કાઢીયા
વારથી ગદ્ય પ્રેમમાં મગત થકે કોડી આપનાર
પાનકેના દરમારથી કમાલકોટના આજ એમનું
ઉપનાય કહેત મુશાવરો મુશિત પગિત,
"અમાને પાનકોના પડી છે" નાણે આજના
એના દિવસે માટેની બંધીનાણી કેમ ન હોય
નામે કહેર અને નળા આવી રપટ પગિત
પછી ને જન્યુ તે મુશરી આપમને નાદન
હ કોરના મુશાવરો ચમકાવવા બંધીના રિવે
ચક અને કવિ નિશાર' (કાવ્યમાની) ત્યા
'સી તીનો મુખ્ય કાગો કનો

મુશાવરો પ્રતે અલગ અલગ મર્્યાદિત થઈ
છે, છતાં રપટિત અને મર્્યાદિત રવરે કલગી
મુશાવરો રપે તેના દરન વ્યાપક છે નહાય

તેવા વર્તમાનપત્રો પણ એના માટે પાનાઓ
કાઢી ગયા છે

આ બધા વિવરણ અને પ્રતિસાદોની
નોંધનો હેરફેર એકજ છે, અને તે એ કે
મુશરી પણ સાક્ષિમાં મળતનું રપાન કયા
છે તે દેખાડવા પુરતો શ્રી હવેરી અને શ્રી
અનુદેશ, શ્રી રમણનાથ શ્રી મુદરમ અને શ્રી
ઉમાચકર જોષિ, શ્રી બાદામણ, અને શ્રી
ચક્રવર્તન મહેતા સુધીનાને પોતાના નામે બેચતી
મુશરી ગતિનાં જોઈ 'એ' નહો કમતા ઉપલા
કામોના ઉત્તેજ પછી વધારે પછીના પુરાવાઓ
વળુ કરવાની આવશ્યકતા છે

ઉપના દાખલાઓથી સાબિત થઈ છે કે
મગ્રને મુશાવરોના પદ સમજીના છેક ઉપલા

ઓપરેશન વગર હરનીયા

અને અંદૃષ્ટિનો દલાલ

અડોપમાં અપારકે કે પાણી ઉતરી આવ્યું
હોય તેના કનાગની આશ્ચર્યકારક દવા
સાદન દલાલકોના ઉપયોગ કરો મમે
તેટની બુની બીમારી કેમ ન હોય, એકજ
આવાડિયામાં કાપથી કાપો ફરી કે છે આ
કાપ કો બીમારી માટે આ એક અસરકારક
દવા છે જેના ઉપયોગથી પડેલાદારા ખરાબ
તરફ બદલ નીકળી આજ એની અસલી
દલાલ જા આવી જાય છે ઓપરેશન કર-
વાની તો જરૂર નથી સપ્ત દાવો માટે
એક શીશીની કીમત રૂ ૪-૮-૦ પો
અર્થ અત્ય જવાન માટે, ૧૫ આનાની
દીકરી એકલવી કિલ બદારના દવા મગ
બનાવ્યોએ દવાની કીમત ચોરટત એકરથી
એકના-સ એકબરી

મગ્રો રુબુબન કેમીકલ વર્કસ (૨૯)

જુમા પ્રસિદ્ધ પાલે, દીલ્લી K S

સમાનતાનો સાદ

['હારવા' માં જેમની કેટલીક કૃતિઓમાં અનુવાદ આપી ગયો છે તે ઉદ્દિગ્ધતાના સ્વપ્ને અને અલોક નવલકથાકાર દિલ્લિશ એમ એ જેમની પ્રાલભ્ય નૈયમી લખાણોની કૃતિઓ જનનના સર્વોત્તમ નવલનવેશીની કૃતિઓથી રહેજ પછુ ઉતરે એમ નથી તે દિલ્લિશની એક વાર્તાનવલકથા, ક્યેચવર્ણી, અને હૃદયમાં સોસરી ઉતરી નય તેવી એક કૃતિનો આ સરળ અનુવાદ છે - અનુવાદક]

જે હોટયમાં હુ ઉતરેતો તેનું નામ હતું દિલ્લિશ એના ત્રણ માળા હતા દરથી એના રૂબાવ દોરતના બદલે એક હર્ષશીર્ષુ જહાજ જેવો હતો મહારા કમરામાંથી સ્થપિતનુ અનુ પમ અને લન્ય દ્રસ્ય એવા માટે હોટયના અન્ય ઉતાડ્યોની દહ જમની એ શબ્દમીમાં એન્કરો, વેપારીઓ, અને પતારકો પછુ હતા વિદ્યાર્થીઓ પછુ અને દર્શનાભિલાષીઓ પછુ હતા મગમ, હરાની, એન્કરો ઇન્ડીયનો, પગપી તોખી બાપા નિરાળા પહેરવેશ, મિત્રમિત્ર વાતો હાશિશ્વક દારૂ .

એમનું જીવન ધેય સપતિ એ સોપા એ હજાર માણસ ચારીરે ગુલમગની સવુણી સંધાના સંપત્તિ ગી દરથી એના આબ્યા હતા મત્રયુગમાં પ્રત્યેક ઇન્સાન રૂપિયા માટે વવખા મારે છે મુઠીવાટે તેનું જીવન કષ્ટ, તેના દિલને અધમ, તેના આત્માને અશુદ્ધ બનાવી દીધો છે કિતુ સૌદર્શની તૃપ્તિ હજીય નહી પામી નથી તે માનવ-સૃષ્ટિના કોઈ ખુશ્ખામ નવાવેલી નક્કી જેમ તડપી રહી છે નહિ તર સંધાના આર્થિક અને દિવજીત દરથી નિહાળવા માટે આટલી બધી વ્યાધુળતા શા માટે ?

એ કેટલા હર્ષની વાત છે કે માનવહૃદય માધી હજી પછુ તે વ્યાધુળતાનું તણુખા ઝરે છે તેનો અતરઆતમાં તેની કલ્પના કાળ, તેના રવર્ગની અપેક્ષા, જીવત અને જમણ છે અને જ્યાં લગી એ જીવે અને જાગે ત્યાં

લગી ઇન્સાન પછુ જીવે તરીવાદ અસાચારી સમાજ, શાહીવાદ, નાગીજમ, શક્ષિરટ વ્યવસ્થા કે જમનની માત્રી પ્રાપ્તપણુ વ્યવસ્થા કે દુકુમત તેને નાખુ કરી મકગે, નહિ હુ ઇન્સાનના સુખી અને ઉગવગ લારિયા નિરાશા કે હનય થનો નથી

'દિલ્લિશ' અમીર પ્રમોદીઓની દ્રષ્ટિએ એક સામાય દોરતન હતી પછુ મહારા જેવી રિશ્તિના માણસને બારે પડે તેવી હતી કિતુ શુ કંઈ કોઈ હિંદુસ્તાની હોટયમાં જગ્યા ખાખી ! હતી નિરપારે અદિ ઉતરે છે દિલ્લિશમાં જેઓ ઉતર્યા હતા તેમાં અર્ધા ઉપર તો ગોરા સાલ્યો હતા ખાજીના એશિયાનાસી કનઠ વેદરે એક નિયત પ્રમારની કાશા ખેલતા હતા જે નતો અંગ્રેજી હતી કે નતો હિંદુસ્તાની, બન્ને એ જાનને બાપાના અરજાવિક મિત્રલુધી ઉદભવી હતી બેજાન હની કાશા રહે આરેમતુ હવુ પરતુ ધણીખરી હરીઓ છુરી અને કાઠા હય ખજ રિજાના રોરસમાં હિંદુસ્તાની ખાણની જેમ સાન મોરયાની એટની જરમાર હતી કે, બિચારી લે ક્રેશાપરની આબાઓ અને પરિચારી કાચોની જીજ અગચથી હાતી અન તે હોટવના મુખ્ય ખમ ચી પર માળીના એવો તો વર્ષો વર્ષાવતી કે હવથી તેની છાતી એક ગજ ફલી જતી ખજરગીના હર્ષનો મર્મ એ છે કે, તેને જેમ વધુ શણે પડે તેમ તેમ તે વધુ આનહિત રહેશે નહિ તર બીજે દિવસે ઉદય

પછી હોટલ છોડી ચાલ્યા જશે એવું
એના છવનનો પરિપાક દેના કદી એને
પ્રથમ ગળેા અને પછી ભેટ, તો મોકવાર પહેલી
ખજિરાશ અને પછી ગળેા મળતી દરેક દાલ
તમા એ આનાદેત રહે છે ફિરંગી સગ-
કારણની સૌથી મોટી બૂલ એ છે કે તેઓ
પોતાના ખમત્તીઓ પરથીજ દિદી પ્રમળોનો
અદાજ કાઢે છે તેઓ દિદીઓ સાથે પોતાના
ખમત્તીઓ જેવોજ વર્તવ દાખવે છે અને
ક્યંટ છે કે દિદીઓ પણ તેમના ખમત્તીઓ
(cook) પેકે જે તેમનાથી સતુષ્ટ અને ખુશ
રહે હવે દિદુસ્તા ડિઓની અવળાણ અને
અકુનતતાનો શો ઉપાય કે તેઓ રાષ્ટ્ર પણ
સંસ્તેગમાં સતુષ્ટ દેખાતા નથી ગાળ કે
ખજિરાશ, દસાપથી તેમનેસારતન થતુ નથી

દેાનનો ચેનેજર દેના એક કારમીરી
સુસનમાન, નામ દગુ અહલજી દુનજો પાનજો
ખી એ પાસ, હેમેપર નિગણા તરવરી રહેતી
નયતોમાં તે અધા રચનાઓની ઝખના જે
અધુન દના આપિ સ રૂપીયાનો પગાર ચેટરનો
માસિક અવીજી દેના જેવો ધણીજ મુસોલીથી
જગલના કાકઝ ચોરીને એ હોટલ અજમી
હતી પોતે ચોર એટલે પોતાના ચેનેજરને
પણ ચોર સમજતો દરરોજ અધકપણે હોટ-
લનો દિસાગ કિતાગ ખૂન ઝીણુરટથી તપાસતો
અધ અને માખણ તો પોતાના હાથેજ વેચતો
છતાપ સતોર ન યતે વધુ ચખતી દેખરખ
તાખસ માટે એક શીખ જવાનને પણ તોડ-
રીએ રાખ્યો દેના આમ પાકિંગના અને
શીખીસનાત એક ખીમતી સમીપ રહેવા છતાપ
પરસ્પર શકા અને અવિશ્વાસની દ્રષ્ટિએ જ્ઞેશ
લાખા અવિશ્વાસગથી શકા ઉલ્ભરી અને
એમાંથી અપ્રમાણિકતાનો જન્મ થયો સ મ

અને સીધી વાતોમાં પણ ખનાવટની અંધ
આલસ લાગી આપોની નિર્દોશતા અને સૌદમ્ય-
તાએ નિદામ કીધી પરિણામ એ આખું કે
દોષની તમામ અવરથા મુખ્ય ખમત્તીના
દાખમાં ચાલી અહં દિદુસ્તાનના સગદારી
ક્રિતિકાસતુ પુનરાવર્તન 'દિર્હોસ'માં પણ થયું

મુખ્ય ખમત્તીના હોક પર હંમેશા કારમ
કચ્છા રહેતુ નિગપત ખજિરાશ રિવકારતી વેળા
તો એની રિયતિ જ્ઞેના જેની થતી એ સમયે
મને વજન જોવાતુ તે કળવાતુ મન સલામી
આવે છે જેમાં એક આનો નાખતા ખીજગ
દાણે ખટ દહને એક ડીક્રાટ બદાર નીકળી
આવે, જેમાં તમાર વજન લખેતું હોમ છે
ખમત્તર એજ દસા મુખ્ય ખમત્તીની હતી
આ તરફ તમે ભેટ એના દાખમાં મૂકી કે
તરફથી એની દતાવની નજર પડવાની, આદા
કેટલી તરફથી એ દતાવલી ઉચતી વિજળી
જેટના વેગથી તો તે વજન જોવાતુ વચ પણ
કામ નહોતું કરતુ જેઓ એમ કહે છે કે મન
ચાનુ'ય કરના વધુ વેગવાત છે તેમજે 'દિર્હોસ'ના
મુખ્ય ખમત્તીને એકસર જ્ઞેશ જ્ઞેશ

'દિર્હોસ'ના એક મિત્રતીનુ નામ અમદુલાદ
દગુ અમદુલાદ એક જગ કારમીરી દેના કદરો
અધ્યા વચ ની આવ, આપોની આસપાસ કાળા
ધજી, ગાંધોપર શીખીના માથા આગળના દાંતો
પરી મજેલા, વચ સાદે વર્ધી વધારે દેને
અમદુલાદને એક પુત્ર દેતો જ્ઞા ખાપે અનાય
જેજે સામો દેના અગિયાર વ્યાર વર્ધી વચ,
હાય વચ પણા ગદા, છુટજી સધીની છગર
કમીસની બાથે કાટેની, કમગની જેમ ચમગની
ચોગી ચોગી આખો નિર્દોશ મુખ પરથી દપ
હતી હતી, વધેતા અસ્તઅસ્ત વાગ, એક નિર્દો

આત્મા જે ક ગામિયનના કીચકમા ખુબી મચે
હનો માર નાકાવાલી શકિત નણેલી સદાર
માટે પોમરી રહો હનો એને મધાખાળ લિપી
કહેતા અબ્દુસાદ પોતાના પુત્રને મચતાથી
મગીય કહીને જોલાવતેલ રિચિત નામ છે મગીય
પણુ ! એ નામ સાલળાને મહાત શરીરના રવે
રવા ખડા મધ જાય છે ગરીબી દુ-ખાને
સોથી મહાન યુનોદ છે જમવાના કાષ્ટ પણુ
પિતાને એ અધિકાર નથી હોતો કે ખાતાન
પુત્રને મગીય કહે કિતુ પણુ કરીને અબ્દુસાદ
એક કચેર પારતવિકતા બાંડા કરતો હનો તે
પોતાના પુત્રને મહાત ગમ્ત કહીને નીજને અને
દુ-ખાને છા આપના હતેહો ન હતો

હોદસમા બીજો પણુ એક લિપી હતો
પ્રસૂર બિતકુલ 'દ' દરોજ માર ખાના છા
ગાળ વિના કામ કરતો નહિ મજેરી પણુ હતો
ઓએનો દલાલ પ્રસૂર નાના ફિરતીનો માદ
મિત્ર હતો નાનો વેધટર એક કાચકા માણુક
હનો સેવચાકગીમા એકો છ સિત્તય તેના
મુખમાથી અન્ય કાલ કાળ નીકળતો ન હતો
વાણી અને વર્તનથી તે એટલી બધી ખુશામદ
કરતો કે ઇન્સાનને બારે વનશતીના હીનોડખો
લાગતો નથી સમજતુ કે આટલી બધી ચાપ
હુસી શા માટે ? કાય જેકીને હમેશા ઉભા
રહેતુ, લગી લગીને સલામો કરવી, જે પ્રત્યેક
શરીક ઇન્સાનને મારે અલ્લત ચરમલણુ છે
આવો ખુશાનદખોર, આટની દીનતાથી વા
કરનાર મે માગ છતનમા કહી નથી જોયે
એ પણુ ખોરેતોને દલાલ હતો કિતુ માત્ર
યુરોપિયન અને એંગ્લો ઈન્ડીયન ઓએનોજ
કહી કહી કાષ્ટ હિદુરાતી સીનેયા નરીઓનુ
પણુ કામ કહી આપતો તેનુ નામ હતુ શુ
નામ હતુ ? કષ્ટ મારજ નામ હતુ દિખામયા

આવી રહુ છે છલ પર નથી આવતુ હા
કમાનખાન ! કમાનખાન ! આ નામ એટલા
માટે લખી રહ્યો છુ કે શકય છે કે તમારા
દિલમા પન આવીજ કાષ્ટ તુડા લગે અને
તમે ફિરિસમા જમ્ત ચડો દપરે કમાનખાનનુ
નામ ન બૂનતા એજ દરામી છે એ ફિરિસમા !

એ જહાજો જેવી દેખાતી દેખાનુ વર્ણન
અન્યુ રની જશે જો હું અદિના એક કામખી
રંગસીનો હ તેખ ન કેક એ એક આધર્મીશ
રેસા દ ! ઉદના દમ વાંધી યુનમર્ગમા એજ
કાતનયા નિવસ કરતો હતો યુરેસ કહી
આઈ-મદાનના જેતુ મરુત તેવાજ મુચાગા
વાળો એનુ નામ મોલાઈન હતુ એ ખૂન
દીયતો અને હમેશા કીમતી રાતાજજ મ
મદાનો જ્યારે નશાયા ચૂર થતો ત્યારે તત
જાતીની જેમ સરસ વાનો સભાગવનો દીખગી,
રનભવે યુએ ઉકલતા ફિટ્ટરીભર્ષા બાકે
કટામપ નનિયા વર્ણન, જે એના બકિતમન
છતનનો નીચોડ હતો કહી એ કલકોના દલાલ
સુધી વાગે કરતો તો કાષ્ટાર કયાકા સુધી
નીરવ રહેતો ન તો તેને શિશ નો રોખ હતો
કે ન તો જોએનો વિચિત્ર ખાન તો એ છે
કે મામ પણુ ખાનો ન હતો હા પગિ તેને
પણુ પસદ હતુ કેદતો કે પર્વતના એક
ટુકા પર દસ દિવસ લગી છતનો રહી શકુ
હુ તમે હજી બાગક છો જ્યારે મહારી પચે
ખજોચ્છો ત્યારે ખાતી થશે જીના મોવનમા
પણુ તે તાકગી નથી જે આ પતી ના દુકામા
અને આ અખૂય શરાંગના દીપામા છે પીગા
પીએ, બસ પીએ અને યુનમર્ગની આ રંગ
રંગી મેખાને નિદાગો જેના ઉકળતા રવીરથી
પલિમન શિવિજની સૌ દર્શતામા હમોને ધણી
વધો ધધ જાય છે (અપૂર્ણ)

રાંદેર : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરાણ.

શાહી

- ૨૧-૧-૪૪ અબ્દુલ્લેહખાન યુસેનશાહ કમાલ
શાહ-નુરખીખી કાનુશાહ સુતાનશાહ
૨૩-૧-૪૪ કાસિમ સુવામદુસેન હાસીયા-રહે
ખાખીખી કાસિમ અહમદ બેખીયા
૨૭ ૧-૪૪ અબ્દુલ્લાદખાન ઉમરખાન હાસીમ
ખાન-હમીદબેગમ મીરીનખાન સુ-
લતારખાન

જન્મ

- ૧-૧-૪૪ મોહમદ અબ્દુનઅમર-હોકરો સુનામ
દુસેન
૨-૧-૪૪ હમીદખાન કાસમ જુલા-હોકરી
મહેરસીસા
૩-૧-૪૪ હસમખાન અહમદ ખીપરદી-હોકરી
રસખીખી
૬-૧-૪૪ હખીમખા સુનામખા-હોકરો નુરખા
૮-૧-૪૪ શકુર કાસમ-હોકરો સુનામદુસેન
૧૧-૧-૪૪ મોહમદખાન હામતખાન-હોકરી
મરીયમખીખી
૧૬-૧-૪૪ યુસુફ અહમદ અશરફ-હોકરી
હવાખીખી
૧૮-૧-૪૪ હજીમ મોહમદ પેરોવાના-
હોકરી હાજરાખીખી
૨૦-૧-૪૪ શેખ અહમદ મોહમદ અશરફ-
હોકરી લાહોરાખીખી
૨૫-૧-૪૪ સુનામદુસેન યુસુફ મુરાદ-હોકરી
અહમદ
૨૬-૧-૪૪ રહીમખાન હાસમખાન-હોકરી
દુસેનખાન
૨૮-૧-૪૪ સૈયદહસન મોહમદહસન-હોકરી
અમીનાખીખી
૩૧-૧-૪૪ યુસુફ દુસેન સગસનાદ-હોકરી
રહીમખીખી

૩૧-૧-૪૪ અહમદ હસમખાન સ્વાદક-હોકરી
કાસમ

મરાણ

- ૧-૧-૪૪ મતલમખીખી કાઝી રસુનખી હોકરી
ઉ વ ૬૦
૨-૧-૪૪ અહમદ યુસુફ હાનીયા ઉ વ ૬૦
૫-૧-૪૪ આસાખીખી અબ્દુલની હોકરી
ઉ વ ૨૧
૭-૧-૪૪ સુવામ મોહમદ અહમદ નાખુલ
ભાફ્યા ઉ વ ૫૦
૧૦-૧-૪૪ યાસીનખા સુનામખા ઉ વ ૩૫
૧૨-૧-૪૪ અમીનાખીખી તે મોહમદ મુસાજી
જામની હોકરી ઉ વ ૧૭
૧૩-૧-૪૪ અમીનાખીખી અહમદ સુ મો
ધુપલી ઉ ગા ૧૧
૧૩-૧-૪૪ સૈયદ હસન સૈયદ અબ્દુલસા ઉ
વ ૪૭
૧૮-૧-૪૪ આસાખીખી તે શેખ રહીમ સુનામ
મામસતદારની હોકરી ઉ વ ૩૦
૨૧-૧-૪૪ હલીયાખીખી તે હાસમ મોહમદ
આજમ હસમખાનની પાલક
હોકરી ઉ વ ૨૦
૨૨-૧-૪૪ મરીયમખીખી અહમદ હામમ
ઉ વ ૮૧
૨૫-૧-૪૪ હસમખાન ઘઉં ખોરદીનાના ઉ
વ ૩૫
૨૭-૧-૪૪ હવાખીખી તે હસમખાન મોહમદ
આજમ હસમખાનની હોકરી
ઉ વ ૧૬
૨૮-૧-૪૪ કાતમાખીખી દુસેનખા ઉ વ ૪૫
૨૯-૧-૪૪ મોહમદ અલી મનમુર ઉ વ ૩૩

Printed by Maganlal Mangaldas Patel, at The 'Gangotri' Printing Press
Kanpith, Khand Bazar, Surat

Published by Azum Ahmed Esmail 'Vahshi' for Vahshi Sahitya Karyalaya
Tower Road, Surat

આજરાત્રે

પોલીસો પણ યાકો
ગયા
મુબદ્દના
યુ વેસ્ટ એન્ડમા
આ ચિત્ર રજુ થયું
ત્યારે ત્યાં ઉલટી
પડેલી માનવમેદની
ઉપર કાણુ રાખતા
પોલીસો પણ યાકો
ગયા

રાગતી
પ્રતિમા કાંઈ પ બુગ
મટે પાવાના નોર
ખ માંને બા લખનાવી
નહ ગયા પણ ત્યાં
ના સાચાબાપા હાગ્ય
થઈ ગયા અને રેખો
થઈ ગયો એ વખતે
વાસ્તીની શોકસ કેવી
થઈ તે જોયા જરૂર
મદકુદુખ પધારવો

જગદીશ વિનોદી સમાજ ચિન

સંગીત

ગીતો

નોશાહ

મધોક

વિગ્ધક

સાદિક - શનિ

ન મ સ્તે

મુખ્યકામ

કેપીટોલ
ટાકીઝ

મુગ્ધ

વાસ્તી, પ્રતિમા દાસગુપ્તા,
જગદીશ, નાયમપણી,
મિશ્ર વિ

મુખ્યકામ ગ્રંથક
આદિત્યપ્રસાદ

૧ ૨૦૧૨૮-૧૧-૦૧
ગજપતીના આગમી ૧૪
વરદન પ્રતિષ્ઠા સાથે
સીરદમ મશીનથી મુદ્રિત

પુ. ૫ મુ : અક ૭ મો

માર્ચ ૧૯૪૬.

ગ્રંથી અવલ ૧૩૬૩ હિ

તત્રી 'વહશી'

ગાંડલ

ખુદ ને પતંગ ખાવ લે શુ કુખને પનચારી શરે,
 દેડનો કદમે વગાદ કંઈ લારી નડે ?
 તો પુત્રથી પ્રેમ કન્યાનું મને ફાવી શરે,
 હિન્દ સરખણા ધારના તો ન આવી મડે ?
 એના બળ હોય તો લાખો ઉપર ફાવી શરે,
 એક ચિણુભારી તો આખુ શહેર મળભારી શકે ?
 જોખો હસવા વળ તો શી ગીતથી ફાવી શરે ?
 ઘન મોહના ન હો ત્યા બદલ નુ આવી શરે !
 વીર તે વાતાવ જુને નેઓ સર્જેવી શરે,
 તે નહિ, માતાપુત્ર નેઓને મર્જેવી શરે !
 રૂપની લગ્ન છે એને પ્રેમનો મુલમા બિનમ
 ન તો વ ફાવી શકું હું, ના તો તે ફાવી શકે !
 સુનિશ્ચારો વગર મુસાવન વહરી છે જનામ
 નેતુ ખાંડ હોય તેના મોહમર આવી શકે
 —નેખ ચણી

અ તુ ક મ શિ કા

વચન મૂલિ	સેષકલુ નામ	ટાઈ
ગઝન	ગેખચરી	ટાઈ
આખરી પૌગાનધારી છે (ગઝન)	નિયાન	
ઈન્દિયામી નિશાબુ (કુઆન)	મો અ દીન	
ઈન્દિયામી (કુઆન)		
આવાઝની દુન્યા	‘એમ’	
પતાવા	મો અશન	
પોદ	વપુર્ગન	
મેદદિલ	અ પાદ	
ઈન્દિયામ મચા	‘તાઈ’	
આધાર	શાકિર ઉનીઆ	
નમાની-એમ આમન પર (કાન)	‘એખુ’-‘નિગિયમ’	
ગુપ્તીમનો પત્ર	નાશાદ	
મમાનનાનો સાદ	દીમેન	
નમ્રમે કુઆન	‘ગાનિય’	
નીદારે રસન	નિશાદ-આમેની	
વિશ્વતાગક મુદ્દમદ (નાબત)	‘નિરિમન	
મન્દેઅબા થાએ (નાબત)	મન્ત-‘દમીન’	
કઈ તરફ	રજામી	
જગદાના	‘નમ્રા’	
મદીનાનો અભિવાદી ! (કાન)	‘અમદ’	
જીવન નાદ	‘ઈન્દન	
પરિવર્તન	‘અમન’	
રાદેર-શાની, જન્મ અને મગલ		ટાઈ

વાર્ષિક લેનાજમ . હિન્દ રૂ ૫ બર્મા ૧૬ પરદેશ રૂ ૧૦ (રૂ. ફા) છુટક આન

લેનાજમ પૂર થવાની ખબર જાણના જે હાથો આપી છે, ખીજે અ ક પ્રમદ થાય સુધીમા જો લેનાજમ નહીં મળે તો વી થી નવો અ ક રવાના થશે રપર ઉપર અ ન જર દ મેશા રખાય છે તે નાધી ના મનીઓર્ડર અથવા પત્રવ્યવહાર વખતે તે લખો અ ક નદિ મળવાની ફર્માદ તારીખ ર સુધીમા દિદના આડકાએ કરી.

સરતામુ નીચે મુજબ —

VHSAHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road, Sur.

પૃ. ૫ અક ૭મો

આખરી પૈગામધારી છે

જગતમા પૂજા લાયક ફક્ત તે જાને બાગી છે,
 મુહમ્મદ જેના જેના આખરી પૈગામધારી કે
 પ્રાણ અપણ કો જે હજરતે 'ખૂ બક'ના નામે,
 'મદાકનનો તે ચાહક છે, સદામત તેને પ્યાગી છે
 નથી મદબાર જેના દિલમા કંઈ હજરતે 'ઉમર' પ્રત્યે,
 નિરખતા ન્યાય દ્રષ્ટિએ તે અન્યાય કાગી છે
 જનામે મંવડે ઉન્માનનો છે પ્રેમ જે દિલમા
 તો તેના માટે મિતિવત મમારે અસારી છે
 'અલી'યે મુર્તજાને જે નહીં મુરિકવકુલા માને,
 મરણ કામો પણ તેના માટે આ દુન્યામા બાગી છે
 'નિયાજ' આ કરતા ત્હારી ખુશમીની બીજી શુ હોએ,
 મસુનાહતી હમ્મતમા છે, તે ચાપ બાગી છે

યુ દી. નિયાજ [મર્દમ]

૬

કુર્આન

અલ્લાહ તઆલાનું ફરમાન

રસા

મી

શિ

ક્ષ

ણ

તુ એવા માણુમ તરફ લક્ષ ન આપ જે અમારી યાદથી મહેા ફરવે અને માત્ર હુન્યાની હુદગીજ ચાહતો હોય ખસ એટલા (જગત હુવન) સુધીજ તેમનું જ્ઞાન પહોચ્યુ બેશક તારે પરવરદિગારજ તેને ખૂબ જાણે છે જે તેના માર્ગથી લમ્બે અને તેજ પણ ખૂબ જાણે છે જે સીધા માર્ગે આવ્યે (કુર્આન)

અને મૂસાના કિસ્સામા નિશાની છે જ્યારે અમે તેને ફિર-
માનની પાસે સ્પષ્ટ નિશાની મહિત મોકલ્યે તો તેણે
પોતાની સત્તાના કારણે મહેા ફરવ્યુ અને બોલ્યે એ તો
જાદૂગર અથવા પાગલ છે ફરી અમે તેને તેના લશ્કરે
સહિત પકડી લીધેા ફરી તેમને (રાતા) સમુદ્રમા ફેંકી દીધા
તેણે ઠપકાને પાત્રજ કામ કર્યું હતુ (કુર્આન)

અને આદ (કૌમની હલાકી)મા નિશાની છે જ્યારે કે અમે
તેમના ઉપર તદ્દન ખાલી હવા મોકલી તે હવા જે વસ્તુ
પર પહોચી તેને એવી ન ઓડી કે તેને ભુકા માફક કરી
નાખી ન હોય અને સમૂદ્ર (કૌમના નાશ)મા નિશાની છે
જ્યારે તેમને કહેવામા આવ્યું કે અમુક વખત સુધી ફાયદો
ઉઠાવી લેા ફરી તેમણે પોતાના પરવરદિગારના હુકમ મ્હામે
અહકાર કર્યો તો તેમને લાયકર અવાજે પકડી લીધા અને
તે જોતા રહી ગયા ફરી તેઓ ન ઉઠવાની શક્તિ રાખતા
અને ન મુકાબલો કરી શકતા હતા (કુર્આન)

સ પાદક -મી૦ અબ્દુરહીમ-

રસૂલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે—‘એવી ચીજ જેના વડે અલ્લાહ શુનાઈને મટાડે અને પદ્મીઓ વધારે તે શુ હું તમને નહિ બતાઉં?’ સહાબીઓ અરજ કરી—‘યા રસૂલુલ્લાહ જરૂર બતાવશે’ આપે ફરમાવ્યું કે કંઠણ વખતોમા પુત્ર પુત્ર કંગુ, મરજુદ તરફ ઘણી આવડા કરવી અને એક નમાઝ પછી ખીલ વખતની નમાઝની વાડ ભેવી તો ખરેખર આજ ઉમદા રેખાત (ઉરલામી છાવણીની સભાળ) છે (મુન્વિમ)

* * * * *

રસૂલુલ્લાહ સલ૦એ (એક સહાબીને) ફરમાવ્યું કે શુ મને ખબર નથી, કે તુ રોઝો રાખ્યા કરે છે અને ઇફતાર કરતો નથી અને આખી રાત નમાઝ પઢ્યા કરે છે? તો તુ એવું નહિ કર કારણ કે તારી બને આખોનો પશુ હક છે અને જાનનો પશુ હક છે અને તારી પત્નીનો પશુ હક છે માટે ગેબા ગખ અને કહી ન ગખ સત્રે નમાઝ પઢ અને ઉધ પશુ અને દર દશ દિવસમા એક રોઝો રાખ અને તને તે દિન સિવાય નવ દિનનો વધુ સવાખ મળશે (મહીકેન)

* * * * *

રસૂલુલ્લાહ સલ૦એ ફરમાવ્યું કે કુર્બાન (મીઠે માદ રાખવા) તુ ઉઠાહરણ આપેલા ઉટ ગમાન છે ને તેનો માલિક તેને બાધી ગખશે તો તે ગકાયવુ રહેશે પણ ને તે તેને રસ્મીથી છોડશે તો તે જતુ રહેશે (મહીકેન)

—સાદિક સાં રહેરી

આવાઝકી દુન્યા

સંભાળનાર 'બેમલ'

નરુ બજેટ આન્ય છે, પણ તે નવી વઢુની જેમ શરમાતુ, લમતુ, ધુવડ તાણીને ડરતું ડરતું આન્ય નથી! અખડમોની ઘરડી સાસુની જેમ ધૂમધડાકા કરતુ આન્ય છે જેના આગ મનથી સારાય દેશ ખળખળા જીવે છે ને વડી ધારામખાના પણ અનેક વિરોધી સરે વહેતા થયા છે હિંદ દેશ ગરીમ હોય તેની સાથે, એણે કે હિંદની ગરીમી સાથે હિંદી નાણામત્રીને જરાય સેવાદેવા નથી તેને તો ખોટાનો ખોટો પુરો કરવા એકજ અને અન્યેડ રામબાણ અજમાવેજ છુટકોને કરવેરા વધારી બજેટનો ખોટો પુરો કર્યો છે ગત વિનાની 'ગંધડી જેવી હિંદી જનતા એ બાગ વહન કરશે કે અંધ રસ્તેજ ખેસી જશે તેના વિચાર કરનાની ટાઢને પુરમદ નથી? હિંદ ગણજને માટે નાણા તો જોડ્યેજને? વડી ધારામખાના સમ્યોને તો કકળાટ કગાની આદત છે તે કર્યો કરશે! પેપરોને તો ગમે તે રીતે પોતાના પાના બરવા છે તે બર્ચો કરશે! બસ લોટા પેટ પહાણા બાંધીને પણ નાણા આપવા બધાએના છે! જનતારૂપિ આનના બમવાથી નાણા મત્રીનો હાથી કઈ થબી જનાનો નથી? આપણા ઉદ્યોગવાદીઓ અને મૂડીવાદીઓએ પેની પદ્મ વર્તની અનજોની યોગના બહાર પાડી કે એથી જણાવુ હશે કે હિંદ કઈ કગાન દેશ નથી એ તો કગાનીયતના ટોગ કર છે અને તેથી આખો ખીંચીને નવો કરનો બાગ વાદી

દેવાના એમજે ડહાપણુજ કપું હશેને? નાણા મત્રી તો વાસ જેવેજ દેવ! પવનનો ઝપાટો લાગતાં વાસ નખી જાયને પાટો પવન ચાની જતા પૂર્વવત ઉમો રહે વિરોધના વટાળ માટે નખી જડને પણ એ વાચની જેમ ઉમોને ઉતો રહેશે ને નિધિના લેખની જેમ બજેટ કાયમ રહેશે પત્રી ધારામખાને જોડ્યે તો આનરમ પાસ કે નહિતર બાપની મોતી સાંધીને કબૂત્ર કર્યેજ છુટકો છે! બને પાન ખાનાગ સોપા રીના હુકાને બને આમનીના ચીસુડા કે ખજુગના હાળીવાથી કામ ગમડાવે! બીડી પીનારા જરા એછી પીતા થાય ને મોતરોખને તિના જની આપે પણ પેના મરણવેરાતુ શુ? જેઓ મિયાગ ધર્મોદા કહનથી દહન થયા હશે તેનો વેરો ટાણુ બરશે? હવે આના વેગ ટોક્યા છે તો પત્રી જનમ વેરો વિપુર વેરો વાત્રીયાવેરો વાદાવેરો શા માટે બાધી ગખાશે હશે?

રેલ્વેના બજેટ પણ નફા પગ જકા જેતુ કપું છે! રેલ્વેએ ૪૫ કરોડનો નેમ કરવા છતાં રેલ્વે સમ્મ ૧૦ કરોડનો વધારો કરવા ૨૫ ટકા બાગમા વધારો લાવ્યા છે મ્હે છે કે લોકો સુખારી એછી કરે એ માટેજ જાણે એ વધારોનો દડ નખાયો છે! સ્વે જાણે થઈ કનાસની દમ-દસ માણુમની સીખા ૪૦-૪૦ માણુમ મમાય છે તે મોતરોખની ખાત

સુસાધરી કરવાનું જેવના હરોતે? હા આ, પણ આજે એ અગવડનોય અત આવશે કારણકે પેલા ૧૦ કચેડનો વંધારો રેલ્વેની સગવડ વધારવામા વપનગે એટલે હવે થઈ કલામમા પણ ગાદીઓ અને છોકરીકાના પગા આડગે એમનું કારણ મળુને? અને પછી તો મોટા મોટાઓ પણ થઈ કલામમા સુમા કરી કમતા મફતાય નહિ પામે! બને જેમનું જેના મનવા પર યોરોડ કાગ પડને પણ નગવડ તો વધશે? પણ આપણી આયોરોડસ આબુ ૧૨, અને મિનકેળનાયની પ્રજાને મોટાઓના વચનમા વિશ્વાસ નથીને? અને ભટ્ટા! વિશ્વાસ વહાણુ ચાને અને વધુ વિશ્વાસ હોય તો દુનિયાને જાહેરે સ્તીમા પણ વહાણુ ચાને તુ મમનવા? ન મમનજી હોય તો પગપાળા સુસાધરી કોતે? પગ પણ મનખૂત થશે ને તદુગ્તી પણ વધશે રેલ્વેના ડોઝરો પ્રમતી તનદુગ્તી અને તદુગ્તી વો એન હકિતે છેને?

પૂર્વતો માત્રથો વધુ શ્રમશીલો બનતો જાય છે પેતેરોડનમા પડુદીઓની બગીચી અંગો ભડમતા જાય છે, તેમને ભય છે કે રખેને કંઈ અમેરિકાની ધાજમેનથી પેતેરોડનમા થુદી ગત્ય સ્થપય? કા જુ વરીવટ સિટીસનો હોના જતા અમેરિકાની વાવમેવ વધની જાય છે 'દૂધનો દાઝ્યો ઝામ દૂધીને પીએ' તે ન્યાયે અંગેનું ભડમું વાજખી લેખાય કે અને મીચર, ક્રિગ, ટાન્મનેર્ડન, અરમત્તાન વગેરેનો અગમ સમઘનના પડયા પણ ભાવિ સસથના કારણ કે વધુ યેના જનના નય છે લાકઈ પછી કંઈ તેન તેન ગયા ને મેગ ખેલ ગયા' જેતુ ન થાય તેની આગમયેની રૂપે અંગે આજમ મન્ડી ગયા લાજે છે હગને પણ કંઈ કાન ટદાર કર્યા છે કાન્યુકે એનેય ભય પેરો છે કે કંઈ લાકાઈ પડયા પછી મોગજીનુ વર્ચસ્વ ધરાન

પર જામી ન પડે? આમ મરાયતુ માધાન્ય પૂર્તિમા વિપ્તગી મળુ છે ત્યારે પૂર્તિની તરમચના વધુ થેગી બનતી જાય છે પૂર્તિ કહે છે કે અમને વચન પ્રમાણે તમન મનનમ મળ્યો નથી મોતે જાહેરે ફકત છે ટકાન માલ મળ્યો હોઈ અમે ધાડની આમળ જેતડ થવા સાગતા નથી, અને તેથી મિત્રો અને છર્ષ વચ્ચે તુમ 'બપના મુદ્દ હવડ કરો મે અપના મુદ્દ કંધર કરતુ' જેતુ થયુ છે!

જાણે કિંટ મેચના ખેલાડીઓ યાજીને વિગમ લેતા હોય તેમ છંદાવીને આગકાનના મોગ્યે શુધ થીજ ગમેતુ દેખાય છે પણ મશિયાતો મોગ્યો નો ધીનોન છે બહુ ગરા એલો હુરોપતો બીને મોરચો હજુ હધડ્યો નથી ને ચર્ચાલે તો પાકામેન્ટમા કવી પણ દીધુ છે કે ૧૯૪૪મા લાકઈ ખનમ થનાની વાન મે ફગીર નથી છતા ડેલ્લા ફટકાની ખુમ તમાન સેવારીઓના ડોલ નગરા વાગી ગયા છે એક વાગ દુશમને ઝાજતી રીતે ચર્ચાલે પાનામેન્ટમા જર્મનોની ૩૦૦ જાગી ગદેની કીરીઓના તથા તેના સમઘરેના લાકાયક ખાગીની તારીફ કરી છે આથે માથે જર્મનીની આનુબાજી ભીડાતા માણુમાની મનજીલાર્થ વર્ચ્વાઈ ગલી છે મેક આર્થગ પ્રમાનના મે એ કીરીક જાપાનીઓને ધીમે ધીમે હક્કની ગ્યો છે આ છે મજુ ગોન્યાની ફકી દકીકત ફકા સૌથી વધુ પ્રચારનો મોરચો ગમ્મ થત ન્તો છે અને જાણે રેડીયોથીજ લાકઈ છનાસાની હોય એવુ ઘડીભગ લાગે છે લાકની ખીજ જાણુમા બર્ચીન પગની મોગમ કિટિ હજુ જગાય ધીમી પડી નથી, તેમ એકની જોગમટકિથીજર્મનીનુ લાકાય ખખીર ખદિ વટે એરા અનુમતીઓની વાખી પણ અભગાઈ ગલી છે તીજ જાણુ ગિનેડ અને

બહોરીયા જુદી સનાદ કરી લેશે એમ પણ જોગશાસ્ત્રી મળવાય છે તો એવે અને તુર્પી તટસ્થતાના નાણા તાણીને બાધી રહ્યા છે । યુરોપના મોરચાની આમ બાંધત છે ત્યારે આપણો હિન્દુસ્તાનનો સડેની જુનાર અને જનનો મોરચો વિસ્તરતોજ નય છે ।

ધાનમમાઓમા અને ડાપાઓમા ચારેગા હાકોટા પડી રહ્યા છે કે માપનથી દાખન થઈ છે પણ હજી ચાપનથી થઈ નથી । કાળા બળરોના જોગ હજી ઘટયા નથી તત્રમા મ્યા ખામી છે ? તે હજુ રોશન થયુ નથી સરકારી બહારોમા શી રીતે અનાજ સાચવી રાખવું તે ડીઝીવારી અમલદારો કરતા ખેડૂનોજ સારી રીતે જાણી શકે ઘણી જગ્યાએ સરકારે સમજેલું અનાજ ખણીડી જવાનું કારણ એજ છે કે આવનારા મહાજનાગમનવીઓની ખોટ છે કાગળના પત્રકોમા પાના પૂરનાર કારકૂનોનું એ કામ નથી । કુબારા પામેથી હજમોનું અને હજમો પામેથી દરજીનું કામ શી રીતે લઈ શકાય ? એક તરફથી જેમ બને તેમ આજી આજીનો ધોન ધાય છે તો બીજી બાજુથી નસ્તીનો કુગાવો થઈ રહ્યો છે । ચનાણના કુગાવા કરતા કોઈ રીતે વસ્તીનો કુગાવો ઓછો ઉતરે એમ નથી । મોજમમદના કર વધ્યા છતા સીને પ્રજાકાનો કુગાવો વધતાની સાથે સીને અભિનેત્રિઓના ચાહકોનોય કુગાવો વધતોજ ચા થો છે । અને સીને અભિનેત્રિઓમા પ્રેમીઓની મમ્મ્યામા જેમ જેમ વધુ કુઝાવો થાય તેમ તેમ તે અભિનેત્રિઓના પગારના આપકામાય કુગાવો મરનાની પ્રોજેક્ટસરોને પ્રલક્ષ કે પરોક્ષ ફરજ પડે છે । બીજી બાજુ કાગળની અડત હોવા છતા નીચેના કરકરીયામા કુગાવો ચા થો છે । ગ્રાહકાની સમ્યા આગમીને વેટે બને ગણી શકાય એટલી

હોય જના મીનેમાની જાહેગન પર એ પોતાના કુગાવાને ટકારી નાખવાની મહેનત મરે છે । આમ એક તરફ દરેક વખતની અડત વરતાતી જાય છે તો બીજી બાજુ કુગાવો થતો જાય છે, પડી એ મેળ શી રીતે મળશે ?

જનપણીમા તો કદાચ નહિ પણ બીજી બામતોમા તો દેખાદેખી મુસનમાનો પણ ખૂમ આગળ વધી ગયા છે મસ જુગારને નામક-મીનેમાના મુમનમાન યુવકો તો ગમીયા હતાજ પણ હવે તો મર્દનગીન માનુઓ પણ સીનેમા જેવામા ઉનટબેર બાગ લાક રહી છે 'જનાના શો એનો સ્પષ્ટ પુગવો છે એ જુરખાઓનો મર્દો દર કંવામા આવે તો એની નીચે નરીજ સીનેમાની નકવ દેખારો એક એક બાતુ જાગે એક્ટ્રેસની હડીકાઈ કરતી દેખારો દેખાદેખી દરેક બામનમા મુખ્યમ સ્ત્રીઓ સારાનનસાનો વિચાર કર્યા વગર ધપી ગી છે । હવે રંગસડી બાઈમધ કૌમોના ખાનદાન ધરોમા કુસેની નયોની કળા મુસનમાનોના ધરમા ન ધુસે તેની તકેદારી નખની રહી । બાકી ખાનદાની ધરની વડુ-દીકરીઓ સીનેમામા મમ કરતી થઈ ગઈ છે આ સુધારો મુસનમાનોને ધામીના કુતરા જેવા ધમ્મા અને ધામ્નાય નહિ રહેવા દે માટે મુસનમાનો આખો મીમીને આગળ ધપવાને બનતે ૧૩૧૦ વરન પાછળ હડી જાય અને ઈસ્લામના તે મહાન માર્ગદર્શક મીધેના માર્ગેજ પ્રવાણ કરે ! આતુ અનુ આનસથી દીન અને દુન્યામાથી ગબડી જ્યાએ આજના મીનીનીયા સુધારા કરતા તો મનના કુધાનજ સારા હતા ખુદા મુમનમાનોને પોતાનો જુલોનો પય મૂકણ કરવા પાછળ હડવાની તીક્ષ્ણ અતા કરે ।

મૌલાના અહમદ અશરફ રાદગી

સવાલ-એક ગૅર સૈયદ કેઈ સૈયદની છોકરી સાથે નિકાહ કરી શકે છે? અને જો કરી શકે તો ઔનાં થાય ત મૈયદ નહેવાશે નહિ?

જવાબ-મૈયદન ઔરત સાથે ગૅર સૈયદ મદના નિમદ ગર્જ છે હઝરત ઉરમાન ગની (રદી૦) સાથે હઝરત (સન૦)ની મે દીકરીના એક પછી એક નિકાહ થયા હતા અને હઝરત ઉરમાન મૈયદ ન હતા તેમજ હઝરત ફાતેમ (રદી૦)ના નિકાહ હઝરત અની (રદી૦) સાથે થયા હતા અને હઝરત અની મૈયદ ન હતા પરંતુ હઝરત ફાતેમહની ઔનાંદ મૈયદ નહેવાને મીનગ્યોની ઔનાં માને લીને મૈયદ કહેવાશે નહિ કાગ્યુ કે નસમની નિગ્યન ગાધના તરફ થાય છે.

સવાલ-મોના અને આદીની તાનીજ પહે રની ગર્જ છે?

જવાબ-મોના આદીની તાનીજ મદો અને ઔનોતો માટે ગર્જ નથી જેમકે મોના આદીના વાસલ મદો અને ઔનોતો માટે હરામ છે ઔરતો માટે મોના આદીના ગૅર પહેરના ફરમ છે પરંતુ તાનીજ ગૅરમા દાખલ નથી જ કે વામજુની માફક છે.

મવાલ-જો ઔરત ધણીના મુન્દરી જગથી ઇદતમા થેગી હાય તો મકાનના ચેહમા ધરના અદર નીકળી શકે નહિ? મગદર આ વાત છે કે આસમાન દેખાવુ ન જોઈએ.

જવાબ-ઈદતવાળી ઔરત વગી અદર

ચેહમા નીકળી શકે છે આસમાન ન દેખાવુ જોઈએ આ વાત માતખર નથી.

સવાલ-એક મેદાનમા જનાઝાની નમાઝ પઢવામા આવે છે અને ત્યાં સામે ટેલીક કનરો નજરે પડે છે કેઈ તરેહની આઝ નથી.

જવાબ-નમાઝે જનાઝલ પઢતી વેળા મામે કમર મૌજૂ હોય તો ઈધી વાગે નથી જના ઝહની નમાઝ પઢતી ગર્જ છે કારણ કે મૈયતનો જનાઝો મામેજ ગહે છે અને વગી જો મૈયતને વગર જનાઝહની નમાઝે દફન કરનામા આવ્યુ હોય તો નીમ હીનસ સુધી નમાઝ પઢવાનો હુકમ છે અને કલ પઢ હઝરતે (મન૦) જનાઝહની નમાઝ પઢી છે મેશક બી) નમાઝો આઝ નગર કમ તરફ પઢતી મના છે કાગ્યુ કે ગૅર અ લાહતી ઇમાદતની મુશામેહત થાય છે.

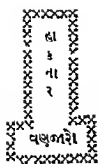
સવાલ-હનરી મઝહમમા બદનને કયાથી કયા સુધી હાકવાથી નમાઝ મઢી થાય છે અપધી આમ્તીનનુ ખમીસ પહેગવાથી નમાઝ નથી થતી? અને નગર ટોપીએ માધુ ખુ ન રાખી નમાઝ પઢી લકાય કે?

જવાબ-નીચી મુઝલુની તીએ સુધી નમાઝમા હાપતુઝરી છે નમાઝમા હાથની ફેણીયો ખુલ્લી ગહેને તો નમાઝ મઝહ તહરીમી થને ખુલ્લે માથે (ટોપી વિના) નમાઝ મઝહ થાય છે નમાઝની હાનતમા અગર ટોપી નીકળી જાય તો એક હાય ઉચકી પડેરી શમતો હોય તો પહેરી હે.

સવાલ-હનરી મઝહબ મુજબ નિમદની મેદર આખા બાદન ઔરતને હાય લગાડી શકાય કે?

જવાબ મેદર ઉધાર પણ રાખી શકાય છે પરંતુ ઉધાર રાખના ઔરત મબુર પ્રે નહિ અને રોમ્ડ મામે તો મેદનના રોમ્ડ નાણુ અન કવા ઝડરી છે અને એની મુરતમા ઔનન હાય લગડા ના પાડી શકે છે.

પોઠ

ડો જોન્સનને કોઇએ પૂછ્યું કે “રફાર લાડવાળાઓ જ્યારે અકળાય છે ત્યારે કયો માર્ગ લે છે? ડૉક્ટર જવાબ વાળ્યો કે “તેજ માર્ગ, જે તેમને લાડન પહોંચાડતો હોય”

પણ એ તો લગાઈ પહેલાની વાત છે અત્યારે ત્યાં એવું બનતું હતું કે કેમ તે એક મવાલ છે અને એ મવાલનો જરામ રટર સિવાય બીજા કોઈની આપી શકાય તેમ નથી પણ અમને કટરના જરાબની જરા પણ જરૂર નથી કેમકે અમારે ત્યાં કામનો જવાબ કામ કરી બતાવવાનો અપાઈ રહ્યો છે કિંવા રફારલાડ વામીઓથી દાન જે નથી બનતું તે અમે હિન્દમાં કરવા માડ્યું છે કે જે એટનોજ કે તેઓ લાડનનો માર્ગ લેતા હતા અને અમે મુબઈનો રસ્તો પકડીએ છીએ અરે બૂલ્યો ગ્લો નહિ પણ ટ્રેન પકડીએ છીએ મતનમ એ કે, આજે સૌ કોઈએ મુબઈ જવા માડ્યું છે ચોતરફથી લોગોએ મુબઈ પર ધસારો કરવા માડ્યો છે “ક્યા ચા-ચા?” એક, બે, ત્રણ ને ચોથી આસામી તો જરૂર મુબઈ ઉપડનારીજ નીકળવાની અને ટ્રેનમાં ખડ પડે તો રૂઆમ પણ મુબઈ જનારોના પડે છે બને તે પછી મુબઈ જનાર હરીઓ ભગી કેમ ન હોય!

લોકો મુબઈ શા માટે જાય છે એ વિષે હું એટલું જ જાણું છું કે કંઈ જ જાણતો નથી છતાં તમે મારે મોટે કંઈ કહેવડાવનાજ

મામતા હોય તો મારે કહેવડાવું રહ્યું કે ‘બમ જાય છે’ જુઓ પેના બાઈ છે ને તે એટલા માટે જાય છે કે મુબઈથી કોઈ સાડ મામિજન નીકળતું નથી તેથી તેઓ ત્યાં જઈને નરી શ્રેણી, નવુજ માસિક કાગ્ગે! અને પેના બીજા બાઈ નવું નીતેમા અકવાડીક કાઢનાની વેત્રણમા જાય છે! પેના ત્રીજા છે તે દિ’મમા નવી દમના ગીતો આપના સાર જાય છે અને પેના ચોથા છે તે નરી દિલ્લમ કપની કાઢના સાડ ઉપડયા છે પેના બાઈ મુનીવર્સિટીમા બહુના અને પેના છે તે એ આગ પી મા જોડાવા અને તેમના સાથીદાર છે તે રેડીઓ પર ગાવા જાય છે અને આતો એકજ દિશાની વાલ ઘઈ આવા તો ચારે દિશાથી મુબઈ ઉપર હુમના ચાતુ છે રાત અને દિવસ આ હુમનાઓની પનરણ મુબઈ તરફ વધતીજ જાય છે અને મુબઈમા પહોંચી ચૂકેના એ હુમનાઓરો ઉપરાત હજીય ધણાય એના છે કે જે મુબઈ તરફત મોડું કરીનેજ શ્રેણી છે અને એ બધાય જઈને મુબઈમા તેજ મમ કરવાના અપનાવામા છ જેને નનીન કહેવાય જેમા નનીનતા હોય, અને આ બધું હોના છતાં કશીએ નવીનતા મુબઈ અનુભવતું નથી છતાં હુમનો ભરી છે બગાળથી દખખણથી ચુનરાતથી, કાઠીઆવાડથી દિલ્લીથી અને પગમથી હુમનામેરો મુબઈ પર ધસી રહ્યા છે મુબઈમા આરીને મુબઈની વચ્ચેનચ્ચ સ્થાન જમાવે છે સરકારતુ સરકારણ ખાતુ સમગ્ર છે તે આ બધું જુએ છે છતાં ચલારી લે છે કોણ કાણ કેમ? હુમનાઓરોને કોઈ રોકતુંજ નથી પણ આતુ લખીને તો હું પોતેજ મુબઈ પર હુમનો કરી ગયો છું ના, મારે મુબઈ જવું નથી ‘મુબઈગરા ચલું નથી

x x x

પેપરોમા એક નવી જાનની જાહેર ખમગ જેનામા આવી એક હિન્દુ અને એક મુસ્લિમ

પગપર હાથ મેળવીને મોઢું પશુ મેળવી રવા
છે એવું ચિત્ર છે અને તેની નીચે લખેલું છે કે

“મહાદેવ અને મહામંદ હાથ મીલાવ્યા
અને સુબન કર્યા ‘ધરની રાણી’ માટે.”

હાથ મીલાવ્યા એ તો બાંહેડી વીક થયું
પશુ ‘સુબન કર્યા’ એ શું દહી છી છી
પુરૂષો પશુ એક બીજાને સુબન કર્યા લાખ્યા
કે શું અને તે પશુ શરીવાળો, ચોટલીવાળો
ચુરો અને ચોટલીવાળો દાદીવાળો કે હે સાન
ચક્રા હે ચુકરજી, હા હો તમે? આ તુ ધર્મ
ચક્ર છે? આખાંડોની વ્હવી ચાલ, અને વ્હવી
પાડી! હા હો તમે? ખૈર એ વાતો જવા દો
એ બધું અમભવિત છે અને હેન જાણ
જવા દો પરતુ યશ એ થાય છે કે નેઓ
ધર કિંવા વતન કિંવા દેશ માટે હાથ નથી
મીલાવતા તે ‘ધરની રાણી’ માટે આપે દરજો
દેખ જાય? અવાન્તરિકપણની પશુ હા
ઓળખી ગઈ છે એ કંપના! અને તે ‘ધરની
રાણી’ પશુ શું છે? એક પુરત અને પુરતક
માટે આટલું બધું? કાને તો તે એ રાણીઓ
માટે તત્વારો ખેલતા હતા, તે શું થયું? અને
એ બધુંવ હાવા છતાં મહાદેવની પત્નિજ એ
‘ધરની રાણી’ને આકારે તો આકાર, કેમકે
તે ‘રાણી’ હિન્દુ છે મહાદેવની બીબી તો એ
શોકપત્ર સાન ધરમા પેમવાળ નહિ દે, કેમકે
તેને રાણી માન નથી અને તે વલુ કરીને એટલું
ભાવીજ શા માટે હોય કે ધરની રાણીને જોડુ
પડે? ચિત્રકારને આ નીકાત જન ધનપાદ
આપીએ છીએ

“જે બાપ, જે પ્રેમ બાપના, જે અતરસ
હઈ છતો બદ કરિતાઓના નથી હતું તે

આ મજતોના ઉતરું છે અને એજ મજતની
શક્તિ પતાવે છે”

(જનમખમિ)

મજતની મકિલો આ ક્રિયકાર મજતકારોના
નવું જોમ રેડશે એની ખાતરી સાથે હું આ
મેડી મેડી ‘દાદ’ દેવા બદલ ‘દાદ’ દેનારો
આખર માલુ છું છન્દોમદ કરિતાઓથી મજ
હને વ્હવી પાડવું વાજબી નથી કેમકે
મજતનો પ્રકાર નિમગ્નો હોવા છતાં તે પશુ
છન્દોબદ કરિતામાજ ગણાવી જોઈએ, અને
છન્દોબદ કરિતાઓની પેરજ સ્થાન પામી
જોઈએ ચુર્જગિરામા સારૂતિકે છન્દો
અને પ્રામ તમા છદથી મુક્ત એના
સાનેટો, અપમામથ વગેરે આપકારાય અને
મજત થા માટે નહિ? મજતના પ્રસ્તુતો અને
પુરુષદાગ ગુરો, ચુર્જગિરાનો પાનન તરફકરો
કુમાર અને મુનામ ભરી દેશ પાનનને ખરડો
નહિ મજત પ્રત્યે સુગ અને એપરનાઈ સિનમ
છે સાલરાઓ રિવેચકો એને આપકારે, કહિએ
હવેએ તો નહિજ એજ અભવના

સમરકીઆ જતા પેાને સૂરી સાહબ
લેખાવતા એક મિત્રને ત્યાં મહેમાન જરાવું
ચલુ એમની બેઠકનો આરોઠો જોમા અને
મેમકારના આઓ હતો તેનું ચિત્ર દર્શક
આવું હતું હાલર, દક્ષિણ, પૂર્વ, પશ્ચિમ આરે
દિશા અને આરે ખુજા ઉપર અને ચેતવણીના
સૂતેથી ભરેલા હતા “એજા” ખાખ, એજા
હથે, હમો નહિ, વાતોમા વખત ન
ચુમાવો, નજર મરાએ નીચી રાખો,
‘જોરુ છ હવાનેકી હન્યા નહિ હથે’,
કયામખી હો, ચોરી ન કંડો, મરવાની

તૈયારી કરેા વગેરે ત્રણે આ બધુ જોઈને
અને વાચીને મારા તો હેરાન હડી ગયા
નાસી જવુ કે બેસવુ તેની ગડમથનમાજ
હતો કે મારા તે મિત્ર પધાર્યા ચૂપચાપ ઘોડી
પગેા તીતી પણ માગથી તો ખામોશ ન
રહેનાયુ એમયે મે પૂછ્યુ “મુરબ્બી, આપે જે
સૂત્રો ટાંચેના છે હુ એનો (માનવાથી ઇન્કિાર
કરતો નથી) પરતુ આપનો મહેમાન છુ એટલે
રત્ન લઇનેજ કંઈ કરવુ માઝ તો હા, આપ
હવે દરમાલો કે મારે મ્યા ઉપદેશ પર પહેન
વહેનો અમન કવો? માઝ ખાસતુ બધ
હસવાનુ બધ ઉચુ ત્રેનાનુ પણ બધ
આટઆટની બધીઓના એકજ માર્ગ મારા
ખાટે ખુલ્લો છે અને તે “મરવાની તૈયારી
કરવાનો તો ફરમાવો કઈ રીતે મરે? ફરમા
ખાઉં યા બારીમાથી ફૂદી પ ? હુ તે આપનો
મહેમાન ચાહને આવ્યો છુ કે ફૂદી તેજ
મમજતુ નથી ખુન વાસ્તે એ બધા સૂત્રો
ઉતારી લો અથવા મને દાદર ઉતરી જવાની
રત્ન આપો એમને પત્યુ અને હા મારા
જવા પછી ‘મરવાની તૈયારી કરેા વાળા સત્રની
પાસે એક બીજુ મોડ ટાળીજ દેજો અને
તેમા આમ લખજો કે “મર્યા પછી કંઈન
દંનનો બ દોખસ્ત અત્રે મરૂત કરવામા
અમારો” બસ અને હુ ઝટઝટ દાદર વરફ
દોડ્યો બહાર નીકળીને ખુત્તી હવામા ગયા
પછી હવમા જીવ આવ્યો

મિમા દોન (મુગત)નો મગાડો પોતાની
પાઠળ ઘણી ઘણી યાદગારો મૂકી ગયો છે,
ઉત્તમ વ્યવસ્થા, ઉત્તમ કા પો અને ઉત્તમ
ત્રોતાઓ. માર્ચેજ દરેક ભાગ લેનારના દિનમા
એમજ મેત ાઇ રહ્યુ હશે કે એ દિન મમ
બુલાવ? પણ ખરી મજા તો પકિતની ગજો
ખતમ થતા જમી હતી ‘શયદા’ અને
‘એકાદ’ ‘અમીન’ અને ‘ગેખચડી’
એ ત્રોતાઓને ધડીઆળ સામે ત્રેતા ગાકી
લીધા હતા એમુજ નહિ તેમને મન્તી અને
ભાવનામા મગ્ત કરી દીધા હતા એકજ સુર
મબળા યે જાવ, એક જામ ચૌર નડા
પીએ જાવ અને બમ પીએ જાવ મજન
સુતાના પાન પણ એ બધુ
“ના સમજવુ હોય તેને કાબ સમજવો શકે”

લેખકા અને કવિ મિત્રોને!

ઉગતા મિત્રોને “કાગના ના મ્યાન મળતુ
હોઈ ઘણાએ ઉગતા મિત્રોના લેખો અને ખામ
કરીને કાલ્યો-ગજનોતો દગ આવી પડેન છે જે
પ્રગટ કરવા યોગ્ય હશે તેને યોગ્ય સમયે સ્થાન
મળશેજ તાકીદે પ્રકાશન ઇચ્છતા મિત્રો કાઈ
ન મોકલે એજ આ કાગળના દુકાળમા ઇચ્છના
યોગ્ય છે

—તત્રી

(આગમ-૧)

મેહરિલ

તા ૨૭-૨-૪૪ના રોજ સુરતના મેહર દોવમાં સુરત વિવાર્ધી સાહિત્ય મંડળના આશ્રયે એક સાનદાર મુલાયમે જય સમ્રાટ જનાબ 'શયદા' સાહુબના પ્રમુખરૂપાને યોગ્યતા હતો તે પૈકીની કેટલીક ચુટેની અગ્રવ પસિઓ રજૂ કરીએ છીએ

—સ પાદક

—: પંક્તિ :—

“ ના સમજવું હોય તેને કોણ સમજવી ગઈ ? ”

—[૧]—

—[૨]—

રૂપની દ્રષ્ટિ અમી વગસાદ વરસાની શરૂ
તે એ જવાબા ધાય તો કલ્યાડ સળગારી શકે
વાત સાચી આધળાના ધ્યાનમાં આવી શકે
ના સમજવું હોય તેને કોણ સમજારી શકે ?
હું ન સમજારી શકું કે તું ન સમજારી શકે
શ્વાસ ચાચો જાય પાછો નહીં આવી શકે
એક રજમણ નેઉ છું ને લાખ આવે છે નિચા
ભેદ એમાં શું હશે એ કોણ સમજારી શકે ?
કોઈ મારા શ્વામ પર મળે કંઈ ? મકરૂર શી ?
મોત પણ મગજ વિના પાસે નહીં આવી શકે ?
આવે આવે આવ્યા રમે ઉતારે ઊરમાં
હો તમે માલિક તમને કોણ અટકારી શકે
આજ એણે જોઈ છે મદથી ભરી તીગ્રહી નજર
હોશ મ્યા છે હોશમાં કે હોશમાં આવી શકે ?
નું મને પૂછી રહ્યા છો ? શું સમજારી શકે ?
આખની છે વાત એને આખ મમજવી શકે
શબ્દ તે હણકો મ્હે છે ન કદી આનીસ ચા
આખડી છે છસારાથી મને આનીસ કે ?
તો પછી હું પારકાની આશ તે કયાથી કરે ?
આપણા ધર્મ આપણને જો ન અપનાવી શકે
માનની છે, માનનીથી શું નહીં ધાને પછી
પતથરો પણ પતથરેથી આગ પેટાની શકે
અશુના બિન્દુ પિંડ શક્તિ છુપાઈ છે અજન્ય
આગ સળગારી શકે છે આગ જોનાની શકે
આટલી આ વાત 'શયદા' રાખજે તું ધ્યાનમાં
જોન બધારી શકે છે, જોન ડોડારી શકે
સુખધ] [- 'શયદા'

યુવકો નિજ હાકથી આકાશ ધબારી શકે,
કાળના પણ કાળને ડોકની હાકારી શકે !
આલતા નિજ ચર્ચથી ધરતીને કપારી શકે
કેશ કેશ ભાગ્યને પળમાં એ પટારી શકે !
ખેડા હો રરતા મહીં તો ખેડા ઉધવાવી શકે
કાલના કલિદામનાં એ પૃષ્ઠ ઉટારી શકે !
તેન સીચી રકતવુ દીપક એ પ્રકટાની શકે
એક નૂતન વિશ્વને એ પથ બતલાવી શકે
જ્યેષ્ઠોની સાથમાં તેના યશો તો ફારશો
જોવીયા સમ લોખને હરકોઈ ધમકાવી શકે !
જીવતા મુગ્ધા સજુ હા ! છે શુભામીનુ જીવન
કોણ સમજાને વમીને રગ જેનાવી શકે ?
માર્ગમાં કાળા તણા ગેરા ઉમે એ રીતથી
જિંટ જ્યમ ઉપુ રહી ભેમોને બાકારી શકે !
આપણ પરદેશમાં હા ! કેટલું સન્માન છે ?
કાયદેસર પોટલા સૌ કોઈ બધાની શકે !
લગ્ન વેરો જન્મ વેરો, ને મરણ વેરો છે કયા ?
જો હજી ધારે તો એના ટેકા ઓકારી શકે !
તમ-દિલથી, સગ-દિનહુ યદ્યથા છું આખરે
માગસાવાળા મને નવ સેશ શરમતી શકે !
માપબધી તો યદ્ય પણ ચાપબધી ના ધર્મ
પાઠના દારેથી નાણા કોઈ મગકારી ગઈ !
સમજવું હોયે માનની તો સાનમાં સમજી શકે
ના સમજવું હોય તેને કોણ મમજવી શકે ?
નામ છે 'એકાર' કિતુ તું ધણો છે કામનો
તું નિના આની મખાને કોણ ડોનારી શકે ?
શરૂ] [- 'એકાર'

- [૩] -

હાડપીંજર હિંદમા જે રેશનીંગ લારી શકે, એમરી ત્યારેજ અગ્નેતે ખનડારી શકે જોધને દુકાળથી પ્રગાળ એ બગાળને, ચર્મ છે જે હિદીઓ ના કાન્તિ લારી શકે માનની જેમા પ્રે માનવતા નથી હેવાન છે, કોણુ જગના મુડીવાદોને એ મમજની શકે જે શુનામે હોય તેઓનો ખુલ હોતો નથી, નહિ તો અનિમ શામકો તે આન તે દારી શકે ? એ દીની ક પના ને ઉર્મીઓ શા કામની કાન્તિ લારી શકે, આઝાદી ના લારી જો હિંદમા આજે જરૂર છે તો એક લેનીનની જે શુનામોને હમેશા મારે દફનારી શકે ઝિંદગીમા ઝિંદગી છે કામની એ ઝીંદગી, જે મરેલા દેશમા કઈ ઝિંદગી લારી શકે છે સમજનારા તો આજ ના સમજનારા વધુ એ વધારે મુર્ખને આજ શુ મમજની શકે એક તો માનની દુકોને દુકી ઝિંદગી, ક્યાથી મુજ બહોળા વિચારો કોઈ અપનારી શકે શુ કહુ એ આસન બ્યા હુદગી નિશ્ચય છે, પાસ સમજે એટલુ બમ જઈ શકે આવી શકે તોજ એ સમજનારાઓને માલુ 'અમીન' ના સમજનુ હોય તેને બ્યારે સમજની શકે મરત] [- 'અમીન' આઝાદ]

- [૪] -

મદબરી આખોની મન્ની મિમ જે પીસડારી શકે તો હુનનમ ગિરુર ના હોગમા આરી શકે શહેજ એરી ખૂમીથી લીનમા આરી શકે, રેસ રૂપી જગમા જે ટોર્મ દોડારી શકે આજનો યુવક ફક્ત એ વાત અપનારી શકે, વાત એ પશ્ચિમ તણી ધર ધરમા ફેલાવી શકે એક પત્નિ પર બીજી પત્નિ ન કો' લારી શકે, રાજનીતિ કાયદો નન લેશ અટકારી શકે ।

એતો મમજે ઈ હતા સમજ મમજનુ એ નથી ના મમજનુ હોય તેને કોગ મમજની શકે ? નળ કાતિની અરે મહાગજને છે મ્યા ખબર ? તોનમા મનિ ધિએગરની શુ આવી નકે ? સ્તી ગઈ ખૂમીમા ખૂમી એજ તો યુનડ મરી, કઈ પ્રે ના તોય પશુ પતિ તો તનડારી શકે । મદની મુઝા ગઈ, આંઝો તણા બમ ચોના । પ્ર પછી ના એ પ્રમરખા એ નજર આવી શકે ? પ્રાડ હો કબચર્ચના હવન પિતાવાના પછી ના પરણુનુ હોય તેને ગણુ પરણુની શકે ? પડે ને પોતે મરે છે જે નયનના વારથી એના પ્રેમીઓ તે દુ તનાગ લગમી શકે ? ટ્રેન બધ ને પારસન બધ, ને વગી બૂમીગ બધ પ્રેરણા આવે તો ક્યાથી ? રી રીતે આવી શકે ? સ્વાગતા એ વેગમા પૈદા થઈ છે ડાકલો કોણુ એ વઢેરીઓને દાનમા લારી શકે । 'તાજ' પડતા મુક તાન એ બધા ઉપરશને ના મમજનુ હોય તેને મણુ મમજની શકે ? સહેર] [- 'તાજ']

- [૫] -

તુ જે નાચા દિનથી તારો સાં સબળારી શકે, તો કુ માલુ છુ કે પત્યરને તુ પિગળારી શકે દના દેનારને બમ પ્રશ મ્હારો એજ છે, પ્રણુ મ્હારા દિવની એતામીને દફનારી શકે ? બાનની મગદદ છનાગી પ્રેમ પાગન ચર્જજને રૂપ મર્યાદાનો જેથી અત તુ લાવી રાપે ઠર-તીમિરતાલુ નિનારણુ એજ રીતે રામ્ય છે તૂ-દીપક લઈ ફરીતે કોઈ જે આવી શકે । મુજને તેરી આગની છે એ મુદતથી તનામ જે ખુગ્રતા અતરોતે પળમા ચેતાવી શકે કામના સાએજ તારા દિનની મજિન થઈ જશે, આત્મચક્ષુ તુ જે તારા દિનમા જન્મારી શકે જે સહનની હામ છે તો પાગ આશા થઈ જશે, તેજ સુખ પામી શકે જે દુ ખને અપનારી શકે

તે અમીરજી મહેને તો કયાય દેખાતી નથી,
કાળની વિકાળતા જે પળમા થભાવી શકે
આત્મમજાનેવું જગનમા પ્રેક્ષીબીજું બળ નથી,
આત્મમજાથી તું જે ધારે શું ન સર્જવી શકે ?
ઠોકરો જેણે અનુભવની કદી ખાધી નથી,
તે જાના શું સિદ્ધાંતને ખામ વિશ્વાસી ગણે
મિત્ર હવેનીમા લઇને જે કરે છે 'સીરતી'
તેજ માત્ર છું નિમદેહ યુગને પડાવી શર
મોગ] [-સીરતી

-[૬]-

સોગાહ બાહુ જનનના સાથ સરખાવી શકે,
જીવનીના મૂલ્ય તેને કોણ મમજાવી શકે ?
વાત મારી છે મમજા જે સમજામા આવી શકે,
ના મમજાવું હોય તેને કોણ મમજાવી શકે
એક એની યાદ છે મુજથી > જુનાની નથી
એક તેઓ છે કે મારી યાદ જુનાની શે
એ પતંગને કોણ પુછે મહામ્મતની મજા
પ્રેમનો માનાગ બીજે કોણ મમજાવી શકે ?
જે-મહામ્મત જનનુ, મરણુ, બધું મરણુજ છે,
કટકને પુણ્યની ંકયાથી મજા આવી શકે
મત્યની જેડી નવી એ એક છે ને છે અપ્રમ,
લાવ એની જોડ જો તું કયાપથી લાવી શકે
તું જુવે છે > બે એની તને પ્રાપ્તી ખમગ ?
'મિત્ર' વિશુ એ વાત તુજને મેણ મબજાની શે ?
મુબર્ક] [-મિત્ર

-[૭]-

માબજાને એક તું જો ચાર સમજાવી શકે ?
તોજ વૃત્તને આ જગતમા જીવવું ફાવી શકે
પ્રગતિ મારી કદી જાની તને જાની શકે ?
તો તું મારા માર્ગમા આડે નહિ આવી શકે
જીવતા લાખો જનનમા તે જીવન આદર્શ છે,
જે જીવન 'જીવી' જીવનો મર્મ મમજાવી શકે
હે યુવક નેતાગીરી કંઈ જોન ખાવાના નથી ?
છે એ લોકાના મણા જે નીગલા આવી શકે

તુજ નજર મામે બને તુજ ધગને તું જોયા કરે !
દીપ સળગે ને પતંગોને ન સળગાવી શકે ?
હિંદીઓ બેગા મગા એક તન યર્ધ એક મન યર્ધ
કૂક મારે તો પવન પૃથ્વીનો પવનની શકે ?
છે પરંપીનતાતું તાણુ બ્યાસુધી તુજ મુખ પરે,
જી રીતે મનનુ કથન તું ઓટપગ લાવી શકે
એ મરણુ જીવનનું ત્યારે રંગ કઈ લાવી શકે ?
જો કંઈનમા કુલના મૈયાદ દુઃખાની શકે
ઉતરી આકાશથી ભગવાન આવે તોયે શું ?
ના સમજવું હોય તેને કોણ મમજાવી શકે
સાચ છે તાર જગતમા રાજની તારા શુભમ,
ફપ તારી સત્તનતને કોણ ઉધનાની શકે
તું તો જમ ધોળા ઉપર કાણ કરી જાણે 'ગની'
કાવ્ય તે કહેવાય જે પ્રધ નામ ચમકાવી શકે
મુગ્ધ] [-ગની

-[૮]-

પ્રપનામા પ્રેક્ષની ના એ કદી આવી શકે,
કોણ સમજે બેદ તારા, કોણ મમજાવી શકે ?
આખના એક જ ધરિારે એમ તો મમજાવી શકે
ના મમજાવું હોય તેને કોણ મમજાવી શકે ?
સર્મ આવે છે મુનામીને હવે તો હાંસિમા,
હિંદીઓને કોણ એની વાત મમજાવી શકે ?
છે વતનનું નામ પણ બધામ પ્રેમીવાદથી
કોણ એ બીમારીને ભારતથી છોડાવી શકે ?
નામની પરવા ન કર તારા વતનનું કામ કર
ગોતની દરકાર શું ? બ્યારે બને આવી શકે
તાર મન જીતી વતનની નાનું સુકાન લે,
તોજ તારી નાન સાગર પાર તું લાવી શકે
વીર તું ચુરસીર તું, તખ્તીર તું, તદ્દીગ તું,
તું લખેલા લેખ પણ પ્રિમતના પવનની શકે
મોત તારા હાથમા તોફાન તારા સાયમા
નિકરે એવા કાઠમા તો મેણ અપકારી શકે,
હિંદુ મુસ્લિમ એક ઘડ જે હિંદમા રહેશે 'કરીમ'
એની તાકત છે પડી એ દેશમા આવી શકે !
મુગ્ધ] [-કરીમ

- [૯] -

તુ યુવક છે વાત એ ને જ્ઞાનમા લાવી શકે,
 તોજ આ તારી વિપદનો અત કઈ આવી શકે
 હાકથી તારી યુવક તુ ધરતી ધ્રુવની શકે,
 તુ મેદાની ગતિ પણ ગતિ આકાશે થભાવી શકે
 સૌથી જે તારામા છે ને એને પ્રગટાવી શકે,
 જદની રગમા યુવકનુ જોમ તુ લાવી શકે
 તુ ને ધારે તો જગનનુ તત્ર ઉચનાવી શકે,
 તુ ને ધારે તો નવી સૃષ્ટિએ સર્જવી શકે
 રોકીને બેઠા છે તાગ ઉન્નતિના માર્ગ ને,
 અત એવાઓનો તો પળમાજ તુ લાવી શકે
 તારી નિર્મળતાથી તુ જોને પરાધીન દેશ છે,
 તુ યુવક શાનો ને એનો અત નાલાવી શકે
 ઉઠને યા તૈવાગ મુક્તિ માર્ગમા દેવા બની,
 તુ નથી કઈ કામનો ને કામ ના આવી શકે
 તુજ એ નિર્મલ્ય કા પેદા થયો મુજ દેશમા,
 જે જીવન જીવતા ન જાણે તે શુ જીવડાવી શકે
 મર્વ માખી લેવાની એ ત્હારી વૃત્તિથી પવ,
 તુ ને પ'ટે તો બધાનુ બાવી પટ્ટાવી શકે
 તેજ જીવનમા જીવન છે જે કામ આવે દેશના
 તેજ યુવકમા યુવક ને દેશ દીપાવી શકે
 બુદ્ધિવાળાને હશારો કારી છે મારો 'હુબીબ'
 ના સમજનુ હોય તેને કાણુ સમજાવી શકે
 સુરત] [- 'મસ્ત હુબીબ']

- [૧૦] -

એન મુજને તુજ વિના કેરી તરહ આવી શકે,
 તુજ વિના માગ હૃદયને કાણુ સમજાવી શકે
 આખથી અશુ નિકળવાનુ કંઈયુ છે દુ ખ વિના,
 કાણુ તારા તોડીને આકાશથી લાવી શકે
 કેમ આ મારા હૃદયને દુ ન આપુ ધન્યવાદ
 એજ છે જે તારી નિર્લયતાને અપનાવી શકે
 ખાસકાનો માર સમજાવે તો સમજાવે કદાચ
 ના સમજનુ હોય તેને કાણુ સમજાવી શકે

ગત દિવસ માર દિન તેની કરે છે ગોધબોળ
 મુજને તાગ કપના જે ગગ મબળાવી શકે
 બની નેહને બને નાદાન તેનો શો ઉપાય
 ના સમજનુ હોય તેને કાણુ સમજાવી શકે
 એવો માણુમ મધ 'એકસ' જગમા દેખાનો નથી
 દુસ્મનોથી તેના બોળા દિવને પનગાવી શકે
 સુરત] [- 'એકસ']

- [૧૧] -

કોણ છે આ જગ મદી જે જગને ગન્નાવી શકે
 ક્યા ગયુ તે રૂપ જે પુષ્પોને શરમાવી શકે
 ઝિન્દગી રમગ ખિનારીમા મુજગી હોય તો,
 કેમ કે નિશામ તારી વાત પગ લાવી શકે
 બે-મમજ હોએ તો તેને મદેવ છે સમજાવનુ
 ના સમજનુ હોય તેને કાણુ સમજાવી શકે
 આજ મુરકન થઇ પડી છે શાએરોને શાએરી,
 ખાધને ચોખ્ખા કઠાના શુ વિચાર આવી શકે
 જાવો દિન કુરમાન કરનાયે હુ તૈયાર છુ,
 મુજ હૃદયમા તે અગર મેહમા બની આવી શકે
 બે સમજનુ તુ ના સમજ મુજ દિતને નાદાન સમજ,
 વાત કઈ એવી છે જોને એ ન સમજાવી શકે
 કોઈ પણ હે 'શાદ' તુજને યાદ તો કંતો હરો,
 બે સમજ કઈ દિવસોયો પણ દિવસમા આવી શકે
 સુરત] [- 'શાદ' હામોની]

- [૧૨] -

જોઈએ શીખાનને એવી હવે તો શીખની
 ધરના બદલે નૃત્યથી જે રટજ ગોનાવી શકે
 લાસ આશિકની પડી છે દિવસ્યાના આગરો
 એવગરીમા પરતુ કાણુ દેશાવી શકે
 ખાસકા પડ્યા મુમેલીનીના ઉપર યુધ્ધમા
 ખાખા લખ્યા તે હિટલર કયાથી પનગાવી શકે
 નાસ્તામા રેડીયો ગ્રાયામ એવા જોઈએ,
 વાસી તાલ્લ ગપ્પાજ રટરના સબળાવી શકે
 જેઓ પરદેશી રિજાઓના છે હે 'આસી' શુનામ
 તેઓ આઝાદીને કેવી રીતે અપનાવી શકે
 સુરત] [- 'આસી']

- [૧૩] -

કામ તારા જે યુવક અજામ એનો જે યુવક,
 હર્ષણે તારીજ સુગત તુજને શરમારી શકે!
 હાથ પર તુ હાથ નાખી કેમ કાપર ચપ્પ ગણો,
 તુ અગર ધારે તો જ્યાં જ્યાંકાગ બોલાવી શકે!
 તુ અગર શ્રીમત છે તો ઔથી પહેલા શીખ એ,
 રકના તુટેલા હંધા કેમ હજારી શકે!
 તુ તજ કાળી પ્રયા થ જા મહાવક રકનો
 ઢામ રડા કર લહદમા દીપ પ્રગટાવી શકે!
 સુગ હૃદય ઉત્સુક હતુ પણ વ્યગમા તેઓ વંચ્યા,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે!
 -ચુચુદે] [નાની નરોલી

- [૧૪] -

દશ દે તે ડપના જે દિલને તડપારી શકે,
 આપ મુજને તે હૃદય જે પ્રેમ અપનાવી શકે
 આપ એકજ જામ જે આપી શકે માછી તો આપ,
 જે હૃદયની સાત ઉર્મિયોને કોણાવી શકે
 હુ ગરજ તેનેજ મમજુ હુ ગરજ પણ તેજ છે,
 જોત જોતા જે સભાને ગગમા લાવી શકે
 હુ તો શુ દન્યા બધીતુ વ્યર્થ છે સમજાવુ,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે,
 શી પ્રતમા હુ કંઈ એ 'લાલ' તુજી રૂપની,
 ડપ તે જોયુ છે ના ગવ્દમા આરી શકે
 સુરત] [-'લાલ'

- [૧૫] -

ખે-સુરાને સુગમા હા! કોણ ગવડાવી શકે?
 તાર તુડયા દિલના એને કોણ મીઠાવી શકે?
 તીર છૂટયા નૈનના એ કોણ ચૂકાવી શકે?
 દદ વિજુ દિલને અહા! ક્યાથી મજા આવી શકે?
 રૂપિયા બોદા થયા પેમા મરી કાણ પડ્યુ!
 રૂપનો ઉબી જતરે જોર અજમાવી શકે!
 મોતને તુ માગ પહેલા ને મરી જે તુ પછી,
 તુજ શરીરી પથરોમા પ્રાણુ રેલાવી શકે
 સુગત] -અગદેવ બોલીયા]

- [૧૬] -

અન્યોઅન્ય લીડોગે મિચાર અથડાવી રહે,
 માન ને મોટાઈ લેના દેશ સળગાવી શકે,
 દેરાના મળધને સાધીને સધાવી શકે,
 જે ન મમજે તે અવગને કેમ મમજવી શકે
 શોધકો સાહસ કરીને મોધ છર્ગાવી શકે,
 પણ જીવનના મેદ તો મર્મજ સમજાવી શકે,
 પૂણ્ય બ્યા પુરે થયુ ત્યા કોઈ ના ફાવી શકે,
 ના મમજને કો 'રમણ' તી રીત મમજવી શકે
 સુગત] [-રમણુ ફવે

પાદ-પુતિ

આવીયા આ જગા વિશે સત પયગમગ્ર ધણા,
 ને જીવનભર મોધ આપી જ્યમ પયે મથયા,
 તેમ જાદુમારી અને પાપો ગળા દન્યા વિશે,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે?
 સુરત] [-કમ્પર વીમાવાળા

હિન્દુ-મુસ્લિમ કૌમ જે ભાગત જાનેતા બેઠેની,
 બેઠેમા વિષ્ણુવાદ યાના દુર્દૈવ્યની વગ્ગે ઝડી,
 નિનામને અપનાવીને નીજ નામને એ જોતરે,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે?
 સુગત] [-જયમનગોળી પાઠક

હાડિવર હિદમા બ્યા ત્યા મથે નજરે પડે,
 ભાગ્ય જોગે મૃત્યુ પયે માનવા છે આરકે,
 મત્ય અદિમા મત મૂલન અપૂર્વ છ રૂપી શકે,
 ના મમજવુ હોય તેને કોણ મમજવી શકે?
 સુગત] [-પદ્માવતી દેનાણ

ચતુ છતાં સહે નહિ અક્ષય છતાં પણ આયરે,
દિવો લઈ આગળ ધરે પણ આઈના નજરે પડે,
બુદ્ધિ અને વિપરીત તો ના કોઈનું સુણવું ગમે,
ના સમજવું હોય તેને કોણ મમળારી શકે ?
સુગત] [-વનહીલા ભટ્ટ
શેણુ દુ ટુગને ખરે સાગર તરંગોની મદી,
શેણુ દુ ટુગને મધુરા પુષ્પો રંગોની મદી,
ટુગને કંઈ દુ કહિ બાળક રૂપે મૃદુબાળમા,
માત્ર દુ ટુગને સદા શકિત રૂપે મી પ્રાણમા

મુજ હૃદયના મથનો દુ કેમ સમજવું તને
ના સમજવું હોય તેને કોણ મમળારી શકે ?
નુરત] ભટ્ટિકા મહેતા]
આણુ કહે છે દિદને ના રાખશો અસ્પૃશ્યતા,
ભાઈ બહેનો છો સદુ લટશો નહિ અન્યોન્યમા
દિદુ-મુસ્લિમ એક છો બે દેશ સંનુનો એક છે
ના સમજવું હોય તેને કોણ મમળારી શકે ?
-રજની પાઠકભ] [સુરન

છપાય છે

શ્રી

હમલ સમ્રાટ જનાણ 'બેકાર' સાહબનો કાન્ય મ થઈ

....રણકા....

જેવું નામ છે વીમ, વીસ વરસથી ગુજરાત અને બૃહદ ગુજરાતને દમાવ
નાર એ હાન્ય અને કટાણના અન્નેક કવિની મર્મવાળી વાચ્યેજ તમારો
છુટકો છે પોષ્ટ કાપરીની સાષ્ટ્રનું એ કાવ્ય પુસ્તક તમારા મનવામાં જેમ
સમાઈ રહેશે, તેમ તમારા મનવાને પોષાશે પણ ખરી! હાથમા શરૂ
થઈ ગયું છે

પહેલો તે પહેલો

અગાઉથી પ્રાદ્ય થનારને ૧૨૫ ટકા કમીશન મળશે

પ્રકાશક-શ્રી રાંદેર સ્ટોર્સ બુકસેલર્સ અને પબ્લીશર્સ
ટાવરોડ રોડ, સુરત.

ઈસ્લામ પ્રચાર

ચપ્પમ તાજ* [સદે]

(મતકમી ચાત્ર)

કાશ્મીર — કાશ્મીરમાં ઇસ્લામ ચૌદમા સદીમાં ગર થયો. મહાનના એ- હુકુમ શાહ મીન્જા ઇ. મ. ૧૩૧૫માં કાશ્મીરના મલ નય-ચમીંગની તોળીમાં ત્રેગણા બ્યાગે સમ દેરને એક તીમનીએ હાઠ આપીને પોને ગ. વ બની મેળે તો એણે શાહ મીન્જાના હાથે ઇસ્લામનો રસીનાર થયો. તેના મગણ પંજી દેશમાં પાલ ગબેગ થતા લાગ્યા હેવે ઇ. મ. ૧૩૧૮માં શાહ મીન્જા મારેમ પોતે સમગ્ર પીન શાહ નામ ધાનણ ઈ. ગાદીએ બે. ૧ કમ્બીજ દિગ્ગરીના નાં લખે છે કે 'નના શાહે પોતાના અખનીયાગે મમગ્ર મુઝીને અને ધરીત મીતે વાપથી મમ્મીરના દિદુ મગ્ગાએ વણાણુ મી હતા નેમ્મી પોનીમી એજ હતી કે મ્યન પામે દાગરેશી મિરાય કહ રહેના ન પામે નસ શાહની હુકમત વીમન નિરમે મુજમ હતી એમણે મેદનાઝ અનૈમિલ અને અન્યાયી દેશા નો ધ્યાં ને તેને વમુન મગાની બુલ્લી રીત બધ ઈ. ને મમ્મીર આવક પેલગનો દે ભાગ નક્કી કયો. ૧

એજ મહીના અતમા મમ્મીર મીર મ્યન બની હમદાની દરિયાવી મમ્મીર પંચાથી આવ્ય એક મહાન હુકુમ અને આનિમ હતા દિદના મુસવમતેના આલિમ ધનિદાનના એમણે મ્યાન ધાલુજ મહલવુ હતુ આપ દિગ્ગરી ૭૧૪ના મમ્મીર મામની બામી તાગીએ એને

૨૧ અમ્મીર ૧૩૧૪માં ૧ નદાનમાં પંદા થતા હતા વગ્મો મુસી ઇસ્લામી દેગોમાં કુર્ચા પ્રે વાય છે કે આપે ચૌદમા ચૌનિયા અ નારોવી મુસામત રીસી હતી દિગ્ગરી મત ૭૮૧ એગે ઈ. મ. ૧૩૭ મારે આપ ઇસ્લામ હોડી માનના મ્યદોની માયે મમ્મીર આન્યા હતા એ વખતે કાશ્મીરના મુ તાન હુકુમીને આપની માયે ધણ માનનધુ વતન નામ્યુ હતુ પોતે અને પોતાના માલીએએ વણાજ પૂનનેવડી ઇસ્લામ પ્રચાર મુ નર્થ તર મુ આવે અને પુનનેવડી વણા કે નેવા કે 'મમ્મીર-અનદગીમ' શુએ અમ્મીરે હમની' 'મમ્મીર મમ્મીર', 'શુએ મુગુનુન હુમ, 'મીગુન નાનેઈન' વગેરે વગેરે આપ અને આપના માલીએના પ્રય તાવી મમ્મીરમાં ઇસ્લામનો પાયો ના મુન બન્યો આપની વધાન ઈ. મ. ૧૨૮૪માં થઈ એ મમ્મીરે આપની કમગ ૭૦ રમ્મીર હતી

દગ્ગન મ્યદા અરી હમદાની (મિ) ની વધાન પરી વેલાજ વગ્મો મુ તાન સિમદન મારી ૫૦ આ યો એનો વડીલ મીદા બ. દતો એનો ૩૧મ્મીર મમ્મીર હીમ્મીરો ના લખે કે - મો મા નસા ધર્ન મારે ઘણો ૧ કિમાદ ત્તો મમ્મીરે દાદાણેમા એ વખતે અણુર્મી પહે પણુ મની થતાનો રીતાજ હતો નસા મુમ્મિમ વડીને એ સાત રથતી ન દતી નેવી

૨ બુલ્લો હિરમાએ દિદ આનોતે ઈ. મ. ૧૨૮૮માં લખ્યુ કે ને દિ. તી ૭૦ની લગ લગ છે

૧ "કમ્બી ૧ દિગ્ગરી" બાગ બી ને પાના નબ-૨૭૭

એ પ્રથા નામુ કરવા માટે એવો ઇનામો પ્રચાર કર્યો' મહેનાબ હે કે સુતાન સિદ્ધના મમયમા કેટનાક મદિરો તેડી નાખવામા આન્વા અને હિંદુઓ માથે મખ્તાઈ પાણુ ધર્મ સુતાન સિકદરની વધાન પડી ચાર વખતે સુતાન જૈનુન આમેદીન માદીએ આન્વા જેણે સુતાન મિક્કર અને મીંદા બની નિતિને વેગમી મુજી અને જે લોકો હિજરત કરી ગયા હતા તેમને પાછા તેડ્યા અને પોતાના ધર્મ પ્રમાણે વર્ગ વાની પ્રત્યેકને છૂટ આપી એમને સુરી મમતીના રિવાજને પાણુ માન્ય ગખ્યો સુતાન જૈનુન આમેદીનને મરમીરનો અકબર કહેવામા આવે છે કે એતી દુખકતથી એ વાત માફ ગણાય છે કે એ કામેલીયન અને નિતિમા મુગન બાદશાહોથી પાણુ આગળ હતો કેમકી હીરટી લખે છે કે જે લોકોએ સુતાન રિદ્દરની ધાકથી ઇસ્લામ મળુન કર્યો હતો તેમજે જૈનુલ આમેદીનના સમયમા પોતાનો અસન ધર્મ અગીકાર કર્યો એ વાત વો મિદ છે કે સુતાન સિકદરના પહેલા અને સુતાન જૈનુન આમેદીન તરી કાસ્મીરમા જેટલા મુસનમાન પાદશાહ ધર્મ યા છે તે સર્વે હિંદુ મુમનમાનોએ એકી નજર નિહાળના હતા

ઇસ્લામ પ્રચાર—જેવી રીતે હિંદુસ્તાનના જુદા જુદા બાગોમા ઇસ્લામ પ્રચાર થયો તેનું સહિષ્ણુ વર્ણન અને આગળ કરી ગયા છીએ પરંતુ કેટનાક યુરોપીયન અને અમેરિકન લેખકો કે જેઓ વેરભાવથી આગેજે છે કે 'હિંદુસ્તાનમા ઇસ્લામ પ્રચાર મુમનમાન પાદશાહોએ તતવાગના જોર વડે મ્યો' કેકાટર ટાઈ ટમે પણુ એ વાતનો ઉલ્લેખ કર્યો છે પરંતુ એમના માટે એજ જવાબ બધ છે કે દેહલી આગ્રા લખનૌ, અહમદનગર અને અમદાવાદની આબુબાલુ ત્યા વરમે સુધી ઇસ્લામી દુકુમત

મયમ લી હતી આજે પણ ત્યા મુમનમાનોની વખતે મેકડે ૧૦-૧૫ ટમથી વધુ નથી ને મુસનમાન પાદશાહોએ તતવાગના બળે ઇસ્લામ પ્રચાર મ્યો હેત તો એ લિખાગોમા મોરી વધુ વમતી મુસનમાનોની જ હોત હિંદુસ્તાનમા મુમનમાનોની બનુમની બે રિખાગોમા છે એક વાલ્ય કાખમા એમને મનહદ પ્રાન કાસ્મીર અને પશ્ચિમ તેમજ મિધમા અન બીજુ અગ્રિ પ્રાણમા એમને બગાળ અને આમાનમા બે મ્શડ જેટલી વસ્તી વાલ્યન મયુમા અને પોળા તથા દરેક જેટલી વખતી અગ્રિ પ્રાણમા કે વાલ્ય કાખની બનુમતી રિરો કે વેખ મતા મીઠ વાગન એમકિન્ટન્ટ જન ન મદામ એ રોટરી કનમ મદામ મા બાણુ મના મુચનુ હતુ કે સમદ પ્રાન અને પશ્ચિમમા મુમય માનોની બનુમતી મ શુ કાકુ ધણુ મડેનુ છે કે એ પ્રાતો મુરિયમ દેશોની નટમ આવેના છે અને સૌથી પ્રથમ મુમનમાનો અલિ આન્વા અને વરમા અગ્રિ પ્રાણ રિરો ઉમેખ મે કે -

બગાળમા મુમનમાન બનુમતીનુ શુ કાણુ મરેખર એ ઇનામી દુકુમતનુ પરિણામ નથી અમન ને એનજ દાત નો સમુજા પ્રાન અને દહેલી કે જે ઇસ્લામી દુકુમતનુ મ્શ રલુ છે ત્યા મુમનમાનોની બનુમતી દોરી નેહની હતી બગાળના મુમનમાનોની બ મતી છે એનો મખધ ઇસ્લામી રિચ્ચો ને ઇસ્લામી દુકુમત માથે કોઈપણ જનનો નથી એ કેવળ એક કુદગતી મમમ હતો અને તે પણુ બમ્મ રાખ્યમા અત્પ મમયમા ઉત્પન્ન થયો ઈ મ ૧૮૩૧મા મુમનમાનો બગાળની કુન વખતીના ૩૫ ટમ જેટલા હતા ને હિંદુઓ ૪૩ ટમ જેટલા હતા ૧૮૮૧મા ત્યાજે પહેલી વખતી મળુતી ધર્મ ત્યાજે મુમનમાનો ૧-૩ ટકા અને હિંદુઓ ૪૮ ૮ ટકા હતા એ ઉપરથી

મમલ ગણ્ય છે કે ઇ, સ, ૧૮૭૧ના હિંદુઓ
કુલ વસ્તીના ૫૦ ટકાથી ઉપગત હોય અને
ઈન્ડિયાની હુકુમતના જમાનામાં સાચેજ એમનું
પ્રમાણ બહુમતિમાં હશે' જગાણના વસ્તી
ગણતરી ખાતાના સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ લખે છે કે
"જગાણના હિંદુઓ પોતાની અતિમ મજા
સુધી પહોંચી રહ્યા છે, ને ઘણીજ તરતજ
એમનું પ્રમાણ ઓડ થવું જશે, ને એથી
કેટલું સુમલમાન વસ્તીનું પ્રમાણ વધવું જશે"

તે 'વાનપૂર્વક' તો સામા આંધે તો સુમન
માનોના પ્રયાનના અગમ્યના કાલો છંદ્યામ
પ્રચાર અને બીન્દ ગાલોથી પણ અધિક
કુદરતી મહાગે હોય જે જગાણ અને આના
મના દેખાઈ આવના ઈન્ડિયીય ગેઝેટમાં
એ આવત ૫૦ પામ ઉપેક્ષા કરના આપો
કે પ્રામ હોને દક્ષિણ મેડના ધર્મ
પરિવતનથી જેટલો કેવાયો નથી તેટલો કુદરતી
રીતે કેલાયો છે પૂર્વ જગાણના જેના ૨૦
વરમમાં સુમલમાનોની વસ્તી એવી લાખથી
વધીને એક કરોડ માડાગા લાખની થઈ ગઈ
સુમનમાનોની બહુનતી થવાનું એક ખાસ
કારણ તો એ છે કે એ બીજી ટોંખો કંતા
ઘણીજ માંડી રીતે જગણ આપોહવાનો સુકામનો
મી શકે છે સુસતમાનો મામાહારી કે ને
તેઓ પોતાના પડોસી હિંદુઓ-ગતા મજામાં
ણીમાં વધુ શક્તિમાન ખોરા ખાય છે
છંદ્યામ વિધના વિરાહનો હામી અને બામ
લખનો વિશેષી છે જેતુ પરિણામ એ આવ્યું
કે એની વજો વધતી ગઈ અને એની ઉમર
લમાંઈ ગઈ કહે કે કે જે જુનથી
સુમલમાનો કરનામાં આવ્યા છે એનો જવામ
એવોજ કે પહેલા સુમલમાન પાદશાહી કે
જેમની હાનત એટલી બધી મજાકુત ન હતી
કે તેઓ પોતાનો ધર્મ પ્રચાર કરી શકે શક

શકમ મોમન પાદશાહો પણ ધાર્મિક બા ભોમો
દખલ કરતા ન હતા તેઓ પોતાની લડાયક
અને રાજ્ય પ્રકૃતિમાં એટલા બધા બીન હતા
કે તેઓ ધર્મ પ્રચાર તન્દ્ર સારી રીતે લક્ષ
પણ આપી નકવા નથી એમની હુકુમત
ઘણેખરે ભાગે ગ્વપુત લોકોના સમધને
આમારી હતી અને તે ગ્વપુત કુમારીઓથી
કે જેમનાથી એમને લગન મ મધ તોડયો હતો
શાની ખાનદાનમાં આવ્યા પડી એગણે હિંદુ
સરકુને અપનાવી અને હિંદુ ધર્મને માટ
અતેક છૂટકોટી નધારે અપાવી"

એ કુદરતી કાલો મિનાય ઈન્દ્યામ પ્રચાનું
અગત્યનું કાણુ છંદ્યામનો ભાઈચારો હતો જે
ખાસ કરીને નીચ જતો માટે આગ્રાહી અને

ઓપરેશન વગર હરનીયા અને અ ડવૃદ્ધિનો ઈલાજ

અડોળના આતરુ કે પાણી ઉતરી આવ્યું
હોય તે ૧ ઇનાજની આશ્ચર્યકારક દા
સાઉન્ડ રેકાર્ડનો ઉપયોગ કરો ગમ
તાની જુની બીમારી કેમ ન હોય, એકજ
અંદાજમાં કાનથી કાન કમી દે હ આ
ભયકર બીમારી માટે આ એક અસરકારક
દવા છે જેના ઉપયોગથી પરસવાદાર ખરામ
તરત ગદાગ ઠીકળી બડ એના અસવી
હાનત પર આવી જાય છે ઓપરેશન કર
ના બી ત જરૂર નથી સ પ્રણે કાવત માટે
અક શીશીની કી મત રૂ ૪-૮-૦ પો
અચ અનચ જવામ માટે, ૧૧ આનાની
ગાટ મોકવવી વિદ મહાનતા દગ મ થા
વના ઓએ દવાની કા મત પોસ્ટલ ઓર્ડરથી
ઓડના સ મોકવવી

ઈન્ડો ઇન્ડુપ્રેન કેમીકલ વર્કસ (૧૭)
• જુમા મરિનદ પાસે, દીલ્હી K S

જાનેનો પયગામ હતો અને એ મળધમા અને બગાળ મળધી આપાડના નિચાગે ટાપીએ છીએ કે “નીચ જાનેની તે બહિતઓની એક યાદી બનાવવામાં આવે કે જે ઈસ્લામ આગી કાર કર્યા પછી મૈન્યદા મન્દાગ યા મુમાઓના હાકિમ થયા, જે જેમની મુજબ જાત કાગી કિતાબો અને પામેતા બપાઈ મજ છે, તે એ બે-સાથી ઈસ્લામ પ્રચારનું ખાસ કાગ્યુ સમજી શકાને”

હિંદુસ્તાન પર ઇસ્લામની અસર —

ખિનજી ખાનદાનના વખતમાં ઇસ્લામી હુકમત આપ્યા હિંદુસ્તાનમાં કાયમ થઈ ચૂકી હતી કૃષ્ણ ગત પ્રચારકો અને મશાઈઓ પણ હિંદુના ખુબ મુજે પહોંચી ગયા હતા અને તે કાર્પ આગ બાઈ ચૂમ્યુ હતુ કે જેનાથી આગે દિવની વસ્તીનો એક મોટા ભાગ મુસલમાન છે હિંદુમાં મુમલમાનો આવ્યા પડી ધાર્મિક, સામાજિક, અને ગણદારી ફેરફાર થયા એનું વાચન ધાણજ મુજબ અને અગત્યનું છે પરંતુ અગ્રે એ વાતનો ઉલ્લેખ કરવાની શુભાશિ નથી એની કટીક બાળુઓ ઉપર કોઈપર તાગયદે એક પુસ્તક અને ગ્રેફિંગ ટામલે એ મહિખત પત્રીકા લખી છે સગ જૂનાથ સરકારે પણ ઇસ્લામી અમરનો ઉલ્લેખ એક લેકચરમાં કર્યો છે જેમાં તેઓએ કહ્યું હતુ કે—“મુમલમાનોના આગમનને ઇસ્લામી હુકમતના આપનથી હિંદને નીચેના કાયદાઓ થયા છે —

(૧) બહારની કુન્યાથી સબધ ને નૌમનન્ય દરિયાઈ વેપાર કે જે સોનાગ મળ્યોના મમ થયા અધોગતિમાં આવી ગયો હતો, ઉન્નતિમાં આવ્યો

(૨) હિંદના મોટા મોટા ભાગમાં અને ખાન કરીને વિધ્યાયજના ઉત્પાર્થમાં શાની ન્યપાર્થ

(૩) એકજ પ્રમણુ ધારામોજુ હોવાથી મમન્યનમાં થઈ

(૪) ઉચ્ચ પ્રમણી તમામ રજીમાં, નધા કરીમાં ને પોતાના મળનાપણ આવ્યુ

(૫) દિંદુ ઈસ્લામી આઈમાં હિંદુસ્તાની અને ચીની ટોનગમના નમદા ગામિન થઈ ગયા મમનેલા બાકાનમાં નરી રીતમાં આવી ઉચ્ચ પ્રમણા ઉગોગોમાં ઉલ્લિ આની જેવા કે શાળ વણુક, મનમન અને કાલીન વણુક વગેરે

(૬) એક મુકી ભાયા કે જેને ઉર્દુ કે હિંદુસ્તાની કહે છે વણુદમાં આવી, સગી લેખન વ્યવહાર કે જેની પ્રયા કાગી આવેખ નાગ હિંદુ મુનધીઓએ કરી

(૭) દેહલીના પાછાભોના તાનામાં શાલી અને આર્થિક ઉન્નતિને કાગ્યુ પ્રાપ્તિ માહિત્યો આરબ થયો

(૮) તૌહીદનો આરબ અને તમનુફરી ઉલ્લિ

(૯) ઇનિદામી પુસ્તકો

(૧૦) મુહમ્મદ અને યોદાની મનુક્રિતમાં ઉન્નતિ (સપ્તર્થ)

[આપતા અકથી ‘ઇસ્લામ પ્રણેતાઓ’નો લેખ શરૂ થયો — તમી]

હિજરી સન ૧૩૬૩ના સાલની

ઇસ્લામી બળી મુહમ્મદી

તકવીમ ઉર્દુમાં

કીમત ટપાલ ખર્ચ મહિત રૂા ૧)

—o—

મજિદો, મદ્રેનાઓ અને હીવારો

ઉપર યોગાડવા માટે

ખુલામાં ઇસ્લામી બળી

મુહમ્મદી તકવીમ ઉર્દુમાં

કીમત ટપાલ ખર્ચ મહિત ત્રણ આના

આજેજ ઓડર લખી નાખો —

ધી રાદેર સ્ટોર્મ ટાવરરોડ, મુરત

આધાર

ગાકિર ઉનીઆ.

જનનમા કોઈ જનના આધાર માટે એ

વનખા મારતી, અને એ કહ્યા કરતી “આધાર
વિના જીવી શકેનો ક્યો માનવી મુદ્દા દેખાય
છે, માનવીએ હાથી કરેની કંઈ હમાગતો
આધાર વિના મુદ્દા મરી છે, માનવાએ ગયેલી
કઈ દિવસથી અગર મનુષ્ય આધાર વિના
જગનને આકર્ષિત લાગી છે ” મને લાગતું
કે મનુષ્ય ની છે એટલે એને આધાર વિના
ચારી મોકે નહિ એ ખરું છે પરંતુ ઉપર
જણાવેલી એની દિવસથી માનવા હું તેવા
નથી મ્હારી પામે એકજ જરામ હતો હું
એને પૂછ્યો “ જગનમા આધાર વગરના
આરામ કરના બીજા વડુ મુદ્દા વડુ નથી છે ?
એના જરામમા એ મ્હોની ‘માનવીના પુન્યના
કામો, જે જગનની નગી આખે નથી દેખાતા,
એ આમશના મતલો છે ત્યારે માનવી પામે
પાપ મિત્રાય બીજા કશુંજ નહિ હવે ત્યારે
એ આકાશ તૂટી પડશે ”

આમ મ્હારી એને મનુષ્યની વચ્ચે ‘આધાર’
ઉપર ઘણી વાર ચર્ચા ચાલતી એને આધાર
વગર જીવન મુશ્કેલ લાગતું નહી આધાર વગરના
જનનમા માનતો એ માનવી પ્રેમ અને
એનીજ બીજા ઘણી ખરી લાગણીઓ
માનવીના આધાર સમાન છે હું માનું છું કે
એ માનવી માટે આધાર નથી પરંતુ જીવનને
આગળ ધપાવવામા માત્ર મદદરૂપ છે, અને
જન, એ ખરું છે કે લાગણી શુન્ય માનવી
જ્યાનો ત્યાજ મ્હો છે પણ એ જીવે છે જરૂર
વળ જગતમા વસેતા પ્રાણીઓમા કઈ બાવના
કે લાગણી તેમના જીવનનો આસાર છે માનવી
માટે આધાર માત્ર તેના કૃત્યો, નહિ કે તેની
બાવના અને તે વિના પણ જીવન મંભવિત
નથી એવું માનવાને કોઈ કાશ્ય આપણી

પામે નથી

અમારા નિચારે મમે તેના હોય પણ મર્યુ
મ્હાગમા કવિતા એવી અને મ્હને તેનામા કવિતા
જરૂરી એના બોનવામા મીમસ હતી, એના
દરેક હવનચક્રનમાથી કવિતા ઝળતી એ વિશ્વા
જનુ મુદ્દા રીતે વગાડતી એક દિવસે મે એને
કહ્યું “વિશ્વામા જીવન છે એમ તું માને ખરી ?”
એણે જવાબ વાળ્યો “આધાર વિનાનું જીવન”
મ્હો એને મવાવ ક્યો “વિશ્વાનો આધાર કાણ ?”
એણે કહ્યું “હું જે કોઈ વગાડે તે”

ઉપવા જતામ પછી સમયુના લક્ષ્ય ચર્ચાયા
મ્હારી મિત્રતા પહેલા જેવીજ હતી એ મ્હારે ત્યા
આવતી, અને હું એને ત્યા જતો એક દિવસ એ
મ્હારે ત્યા આવી અહીં તહીની વાત કર્યા
પરી મે પૂછ્યું “મર્યુ, આજકાલ મ્હને
જીવન ધણજ સુક લાગે છે ” એણે જવાબ
વાળ્યો “આધાર શોયો એટલે બધું ઠીક થઈ
મ્હોશે ” મને લાગ્યું કે મર્યુ હજી પણ એની
ગેલજા મૂંઝતી નથી, એટલે મ્હો પૂછ્યું “મ્હારે
માટે તું કયો આધાર સૂચવે છે ?” જવાબમા
એણે કહ્યું “જીવનની એમદ કળાને ખીલવે,
જીવનની એમદ મુવામને હવામા વહેતી મ્હો
જીવનને જગનના એકાદ રંગથી રંગી નાખો”
આજે કાણુ જાણે કેમ મને મર્યુના બોનમા
ઉપર વિશ્વાસ એમતો હોય એમ લાગ્યું, મે
કહ્યું “લાગે તું મને વિશ્વા શિખર ” મર્યુ
ખુશ થઈ ગઈ અને યોગાજ નહીનામા મને
નુદર વિશ્વા વગાડના આરડી મથુ, મ્હને
વિશ્વાની ઘેવલા લાગી ગઈ હોય તેમ વિશ્વા
મગર મમતુ નહિ

હું અને મર્યુ એમ માજે ફરવા નીકળ્યા
નાનવ મેહની જ્યા જતો હતો બરોબર ત્યાજ
એક અંધ ફરીર વિશ્વા વગાડી બીખ માગતો

હોતો મે સંયુને મ્મુ “છત્રની એકાદ
સુવાસને વેદતી મુન્નાર, આ અધ કુકીરને
જો તને નથી લાગતુ કે એના અધાપા
સિવાય આજે એના કોઈ પણ આધાર નથી !’
સંયુએ મ્હાગી જૂન સુધારના પ્રયત્ન કર્યો
અને જોયો

“એના અધાપાએ એને રિજીનો આધાર
અને એણે માનવતા સમક્ષ પોતાને નિહાર
ખતાવનાનો પ્રયત્ન આદર્યો એમ કરી એણે
એના અધાપા અને રિજી બન્નેને છેતયા ”
મે કમ્પુ ‘સરથુ, બગ મર એરી-ર રીને મ્રાઇ
પથુ જાતના આધાર ઉપર છી નહન માનરી
પોતાને તેમજ જેના ઉપર એનો આધાર હોય
તેને પણ એ છેતરે છે સરકુનિ અને ફિન્સરી
ઉપર રચાએનો માનર સમાજ અને મેને નથી

છેતનનો મરીમોના વોના આધાર ઉપર છી
ગરેનો સમાજ કોઈ કોને નરી છેતનનો !
મરીમોના લોનીના આધાર ઉપર છી હેના
મમાનના એક લાગને આપણામાંથી ધપાને
છેતનવા પડે છે એ વુ નથી જાણતી વાર !
વિજ્ઞા સીખી મ્હે તને છેતરી અને આમ
કરીને મ્હે મારી જાનને પણ ફગી છે ત્હારી
મગીન કળા, ત્હારી કવિતા અને ત્હારી વાણીના
આવારે મો અને તને દુખ્યા છે એમ માન
વામાં મને કરો વાધો નથી ’ નન્યુ કમ્પુ
જોરી નહિ-જોરી શકી નહિ

‘આધાર’ એટલે દુઝારા ! કોઈપણ જાનના
આધાર ઉપર છી રહેન માનરી એટલે
દુઝારુ કપા પ્રાણીઓ આધાર વિના જીવે
છે એટલે એ દુઝારા નથી મપૂજ

મફત ! FREE મફત !! FREE મફત !!

સી પુરૂષના ગુપ્ત સ બ ધ માટે અલોડ પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લોખીઓ

દરેક પરણિત નવજવાન માટે આ પુસ્તક વાચતુ એકદ જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી
ભરપુર લેખો અમુલ્ય બેઠની તાગે કાનમાં ફેરવા લાવક સીઆમલ્ય અખતમા બેસી
વાચક લાવક વીગન જેની દરેક સ્ત્રી-પુરૂષને જરૂર છે જે ભાઈ પોતાના શરૂરે માનના
દસ ગુજવાની જાણીના ગુરુચોના નામ અને પુરૂ સી નાચુ મગમગી એક બાલુએ અમે
છામાં લખી મોકલશે તેમને કદ પાનાતુ આ પુસ્તક મફત મોકલવામાં આવશે

ઇન્ડો જી-યુઇન કેમીકલ વર્ક્સ (૧૯૨૮૬)

ચોરટ ઓશીસ જુમ્મા મરિમ્, દીલ્હો ના. K S

(પત્રવહેવાર અંગ્રેજીમાં કરો)

નમાવી-પ્રેમ આસન પર!

(સમુદા-કાવ્ય)

જીવન-વેલી પ્રકુલિત છે અરે! તુજ આત્માન પર,
અણવિકરી ઉર્મિયો વિક્રમી પડે છે તારા વર્ણન પર,
તુ આનીને ઘડીભર એમ માગ ભર સિ હામન પર,
તો અરમાનો ભરી આશાઓ વારૂ તારા ચોવન પર
હૃદયની આખડીના અચ્ચુઓ નિરખી શકે તો જો,
શુ મીઠો માડીને બેઠા છે મિથ્યા મારા લોચન પર
પ્રલુપ્ત-ગૌરવથી ઉચા મસ્તકે ફરવે જગતમા તુ,
તો દેશે રૂપ શુદ્ધ મરનક નમાવી પ્રેમ આસન પર
તમે ઝડી ગયા, તૂટી ગયું દિલ, આખડી છલકી,
હજારો આફતો ઉતરી પડી એક મારા જીવન પર
વિરહની વેદના, દુઃખ બગતરા દિલમાજ રહેવા દે,
મિલન આશા નિવારી દે છે એના કેમ કર્શન પર,
પપીહાથી ધગશ પુષ્કળ ધરાવુ છું હું અતરમા,
વિયોગીને વ્યથાઓ સાલજે છે મારા ગાયન પર
છે મારી રૂપ-ભક્તિમા અઘૌઠિક પ્રેમની શક્તિ,
પછી કા અન્યની ભક્તિ કડે ઘોષડના સૂચન પર
ઘણી કૃપા કરી તો એક વધુ ઉપકાર આ પણુ કર,
કરી એકાદ ઠોકર દે લગાવી મારા મદકન પર
નયન ત્યા નીચ છલકાવી કરી દે છે મને દોષિત,
સરે છે એક એક ગિહુ બની લ્યા હાય દામન પર
વીમગ્નારા કદી પણુ હું તને વિમગી નથી શકતો,
ચિગ્ન્યાથી છબી તુજ કોતરી ગખી છે મે મન પર
નિગશા ફર ડો દી યઈ નથી માગ હૃદયથી તુ,
ખિણ મમ લૂટવા આવી પડી છે આગ-ઉપવન પર
સળગતી ઝિદગીમા પ્રેમની મે દિવ્યના ભેડ,
જીવન ઉજળુ જગતમા રાખુ છું હું એજ સર્જન પર
શુલોના રંગ પણુ કઈ જ્ઞાન વર્ધક હોય છે “એષુદ”,
રહે છે એટલે “મિસ્મિલ” અરે! તેના વિમર્શન પર
“એષુદ” — “મિસ્મિલ” ધોરાગવી

રકીબનો પત્ર

લેખક

રકીબના નામે! "નારાઈ"

તા ૧૭મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૨

અઝીઝી-બાઈ અરનમ

ટુકા અરમાથી બધ થએના આપણા પત્ર નહેવાર અને સનામ-કનામ પછી આજે તને આ આખરી પત્ર લખના તૈયાર થયો છું આખરી પત્ર! ખરેખર આ છેલ્લો પત્રજ તને લખવાની હિમ્મત ફરી રહ્યો છું તારી માથના મીઠા અને કદાચ જિન્દગીભર યાદ રહે એના સબધો ટૂંકી ગયા પછી આજે મેણુ જાણે કેમ તને પત્ર લખવાનું પણ મન થતું નથી કુદરતી રીતે હિન્સાનની જિન્દગીમા ષ્ટરીક પત્રો અમર થઈ જાય છે તેવીજ રીતે આપણી જિંદગીમા પણ એ અમર હિન્સુ કમનગીબ થઈ હતી કે જ્યારે તારી અને મારી જિન્દગીમા નર્ગિસ આવી ગઈ નર્ગિસ માથે તારી જૂની મિત્ર મારી હતી એની મને પાઠજી ખમર પડી નર્ગિસનું નમણુ મૌન્ય-એની ઉડડના ફૂલ જેવી જવાની-એની લચક-અને એનું મોહક અને માદક ડોનન હલ્લના ઉડાણુમા મોસમનું ઉતરી જાય એવું હતું તું નર્ગિસની દર અદાને જાણે છે એનું આ બધી વસ્તુઓ નકામી અને અર્થ વગરના છે નર્ગિસ સાથે તે મારો પ્રથમ પરિચય કરાવ્યો અને પહેલી મુલાકાત દેવાને ડગમગારી દેનારી મામિત થઈ જીવો તરફ દુ કેરી દિલ્લે જોઈ છે એ તને ખમર છે પણ અહીં મને કબૂલ કરવા દે કે નર્ગિસના મમાગમ પછી મને મારો દિલ્લેણુ જાદુ લાગે પડ્યો છે એ પછી તો નર્ગિસે ઉપરા માપરી અને મુલાકાતો બીધી અને અમન! હું નથી મહી શકતો કે માત્રા એવું મ્યુ આકર્ષણુ હતું કે એ મારા તરફ અલ્બુન મીને

આકર્ષણુ દુ એમ નથી કહેતો કે આ દોગમા મને એના તરફ આકર્ષણુ થતું ન હતું હું એ સાથે હતા અને મને એમ લાગે છે કે નર્ગિસ માન તરફ-મારા કે તા પણ વિશેષ વેગ અને ગતિથી ખેંચાઈ આવી હતી જામા! આ ખેંચાણુ અને આકર્ષણુની રિજળી તારા ઉપર તૂટી પડી હતી અને તું મમન શકુ છું કે તું ધોર નિરાશામા ટૂંકી ગયો હશે નર્ગિસ માથેની મારી પ્રથમ મુલાકાતને બા પછી ઉમેરે મામ વિચારે એના હા મામ! અરમા દર મિયાન આપણી બધાઓની જિંદગીમા કટમના પરિવર્તન થઈ ગયા એ વિચારતાજ રથમી જોઈ છે મા! દિમાગમા ધૂમરીઓ ઘણા થઈ જાય છે અને હલ્લ પડે નરનરો ફરી રહે છે તને એમ નથી લાગતું કે આ બધું શું થઈ ગયું? નર્ગિસે તને તરડોડી દીધો અને મારી હલ્લ વીણના મુઠા સાથે તા મિયાવર લાગી નર્ગિસ માટે તા! હલ્લના ગમે તેના વિચારો હોય પણ દુ એના મીત્રામા ધમમતા હુશાણી દિવની થઈ અને હુમિઓની ગમી મારે પણ અનુનરી શકુ છું આજે પણ એના શમ્દો ઉપ થી તને એમ લાગતું હશે કે દુ આ બધું શું મહી ગયો છું? ખરેખર હોત! ન મહેરા જેતુજ બધું આજે તને મહી રહ્યો છું માન અને નર્ગિસના નમના તું હાઝર ન્દીજ ન શકે એ તારી નિર્નિયો દુ અગાન નથી અમાન હાનને આજે બગન ત્રણ મહીના અને ચાર દિવસ થયા છે અને બાઈ! આજે મવારે ૮ અમા! મમાનમા નર્ગિસની જિયા નના ફાનેડા પાંખ ગયા છે!

તાગી આખો ફાગી પડતી હતો, અને તાર
હવે તાર નીચી પડતુ હતો મગ દોસ્ત!
ના માગી હતોત છે પત્ન દિને ગરેજ
માગી ગોઠના એવ મેઘન અચાનક એતુ હવે
બધ પડી ગતુ અને યાદ છે કે, એના હવેના
બધ પડના અગાઉ મે એના મીનાને દેશીની
તેતુ હતુ અને મને એના હવેના ધમધમ
ખુમખ વેગવાન સાચા હતા, અને વેની રક્ષને
સિંજાઇ વગે એમ એ મને સિંજાઇ મર્
હતી એની જિન્દગીના ચિનાગતુ તેન અચાક
ખામ ચર્ચ ગતુ નર્ગિમના મૃત્યુનુ આ હવે
વિદગ અને હવેમચારી નેતર કપ્પ સાચ

જિન્દગીનર નહિ બની શકુ બરી બરી
વમતમા ગુલામની વેની પત્ની એ પૂર્ણ
વિદામિત અને નરપત્રવિત ગુનાખને ખરી
પડતુ તેતુ કે? એની જ રીતે માગુ હનની
સ્વતમાથી નર્ગિમ ખરી પડી છે મર્ પત્ન
જાતની ખખર મિના ને જાગપણ સદેના વગર
મોતના નિષ્ક અને વલમ હાનોએ મદાને માટે
ગોઠમાથી નર્ગિમને છીનવી લીધી છે ત્રણ
મીનાની મદમત અને મુગથી છનખી પડતી
જિન્દગીની દુખ-અતિવધ દુખ દાતાન કુ
તને શુ લખુ? એને કુ માગ હવેમાઝ
મચી ગણુ કુ એ જિન્દગીના ન બની
ગમય એના મીધ મમગજોની ચામદાજ કુ
માર નેન છનન પૂર મરી નાખીશ, એતુ મને
યમી છે

નર્ગિસના એ એના અને અચાનકના
મૃત્યુ વિશે તુ તાગ હવેમા ગમે તેવા તર્ક
વિર્તા બાધતો હતો તુ એમ પણ મમજતો
હોતે મહમ્મતો કશિખ ઉમા નર્ગિમને એના
છનની ના બનાવી દીધી અને એ ઉતારગી
પમદ મીને પોતાના છનને મજાતામા દુવાની
દીડુ ખંદ આ વિદાદાપદ ચર્ચામા કુ અત્યારે

ઉતરના માગનો નવી દરેક રમીના પોતાના
પ્રતિમર્ધિ-મીમ માટે જેવા વિચારો દોષ,
મામાન્યપણે તાગ વિચારો પણ એવાજ હોય
એમા શમને ચાન નવી પરતુ નર્ગિમ આત્રે
દુન્યામા હયાત નથી, એનો છન-દીપ અકારો
ખુઝાઇ ગયો છે પણ તાગ તરુ એને કેની
લાગણી અને મમાવ હતા એ વિશે કહ્યું
મરેવા માણુ છુ ખુદાની ખાતર તુ એમ ન
મમજતો કે તુ તારી ખુનામદ કરી રહ્યો છુ
અને તારી માયે પાગ સજાધા બાંધના ઈન્કુ
છુ કુ તને ઉમાડા શમોમા જણાતુ છુ કે
તાગી કે, તારી મિત્રતાની જગય પગા મરતો
પી અને વિગર તો ન મિત્રોની દેખીથી
માગી ગયો છુ કુ માગ હનનો ગર્થ જુદોજ
નાર્થ બનાવાઈ કુ, એની ખાતી રાખજો
નર્ગિમ તારી વીર હયાત ધર્મ હતી અને એ
માટે એને મર્ પણ હતો એણે મને કુ
આપી હતી અને મે એના મરેમા પત્ની મારી
જિન્દગી નિમાગી હતી આ અમારી મુહમ્મત
અને ઈમ્લામની વ્યસત યા છે કદાચ તને
એમા જાની સમજ નહિ પડે અને તુ એને
મતનવાની કેમીશ પણ ન મરે તો માઝ
નર્ગિમની તાગ તરુની લાગણી અને હમદર્દીનો
માગ હનનો આ એ વાદગાર પ્રમગ છે જે
આત્રે કુ તને અર્પણ મરી દઉ છુ આ પ્રમ
ને મદજ પણ અનિશ્ચયોક્તિ મિના જેનો
બનો છે, તેનોજ ફત્ત અને મ્મુ મરી દઉ છુ

માગ હવેની ઘોડી વાદગાર ગરિએમા
એ પણ એ વાદગાર ગરિ હતી મિત્રોની
દાતો અને પરેમાનીએમાથી માઝ માઝ છગિને
એ સરે નજર મોડો મમને આચો હતો
ધ ના ટેમન લેમ્પ ધીમે ધીમે દમરમી રહ્યો
હતો કુ બકુલ ધીમેથી મમાનમા દાખર થયો
તને ખમ છે કે, ગરિએમા ઉગગથી અચ્ચા

જન હમેશા નાનાઝ થાય છે અને પિનાઝના દેવકાથી બચરા માટેજ હુ ધીમેથી મક્કનમાં દાખન થયો હતો પણ મને આશ્ચર્ય થયું કે, નર્ગિસ દેખન પત્ર બેઠા બેઠા કદક લખી રહી હતી દિવસે નહિ ને આ નિવ ગતિમાં એ શું લખી ગઈ છે, એ માટે મેં સહજ કુતુહલ થયું હુ મારી જિજ્ઞાસા પૂર્ણ કરના લખાનો છપાનો એની પામે પહોંચ્યું એ પહોંચના એ માં આગમનને મમજી ગા અને હમ્મા હમ્મા એવું મને આવતો

‘આપ આવી ગયા? મદન મોડા આવે તો દીક થને,’

‘દેખ જતા આવે આ જાત જાતુ હુ યહ રહ્યું છે’

એક બહુજ જુરરી પત્ર લખી ગઈ હુ હજુ પુરો થયો નથી મારો હંગેદો હતો કે, એ પુરો થઈ ગયા પછીજ આપ આન્ધા હોત તો દીક થાત.” એણે પોતાના હાથને ચાતુ ગમ્મતજ જવામ દીધો મારી જિજ્ઞાસા ઓર પછુ વધી મઠ મે પછુ આનદથી પૂછી નાખ્યું

“રાત્રિની નિગ્ધ શાન્તિમાં આ કેને પત્ર લખાઈ ગ્યો છે? મારી હાજરીથી કદક વિસેપ પડતો હોય તો હુ પાડો ચાન્ધો જાડે’

પાછા જતાગ નેયા ન હોય તો! જરાક જુગડા બદલી લો એટલે હુ પૂરો કરી લઉં છુ હવે જાજી નથી, ફક્ત બે ચાન્ધ લાઈનેજ આજી રહી છે”

હુ તરતજ અદર ચાઈપો ગયો અને થોડીસરમાંજ જુગડા બદલીને પાડો આવી ગયો નર્ગિસે પત્ર પુરો કરી દીધો હતો એ કુરંગી ઉપચી ઉભી થઈ મઠ એની આખમાં આજે કદક થયું ખુમાર હતો નરજવાન આખોમા ઉધ અને જરાનીનો ખુમાર ભેગો

થઈ જાય છે, ત્યારે એ બહુજ મુન્દર અને મોહક લાગે છે નર્ગિસની આખો મને હમેશા કરના આજે ખૂમજ વડુ પ્યારી લાગતી હતી ખર કદુ તો મને એમજ લાગતુ હતુ કે એની પ્યારી આખોને મારા હૃદયના ખૂબામાં નાખી લઉં એ આગમ મરડીને મોહા પર લાગી ચા પડી અને મારી મનુ તન્નાને તોડી નાખના એણે મળુમળુતુ શરૂ કર્યું

“ધણા દિવમથી માન હૃદયના અન્ધમને એક પર લખવાની હજાર હતી આજે મે લખીજ નાખ્યો છે તમે જગ એને નેત્ર શા અને આવતી કાનેજ અને ગ્વાના મરીદો એટલે મને નિગમ વળગે

મને નર્ગિસના આ ખુનામાથી આશ્ચર્ય થયું મે તરતજ લખવાની યેન પચી એ પત્ર ઉઘાવી લીધો અને એક, બે, અને મને યાદ છે કે આ પત્ર હુ જાનાર સાત વખત વાંચી ગયો ખૂમજ વિચાર અને ચિન્તન પડી એ પત્ર લખાઈ હતો એમજને લાગના માન્ય તારા દેશની લગામો ટૂંકી હશે, તુ વ્યાકળ થઈ જતો હશે કે નર્ગિસે આ પત્રમાં તારા માટે શું લખ્યું હશે? હુ તને શાન્તિથી ખૂમજ શાન્તિથી મારો આ આખો પત્ર વાચવાની વિનનિ કરે છુ નર્ગિસના એ આખા પત્રના વાગવા ના વાચન પછી એ પત્ર તને મોહનવા માટે હુ નાગઝ હતો ખર કદુ તો આજે પછુ આ પત્ર તને મોહનવા માટે હુ ખુગી નથી નર્ગિસને એ વખતેજ મે મારો વિરોધ દર્શાવ્યો હતો તારી વિચારસરણી અને તારા અપવાદને વ્યાપ્તિથી હુ મમજી શકુ છુ, ત્યાંથી નર્ગિસના આ પત્રમાં તને દરમ અને આગમ ન દેખાશે, અને મધ્ય તુ એતા મકેનો નમજવાની દરમર પછુ નહિ કરે નર્ગિસે મને તે વખતે આ પત્ર

તને મોડલના માટે વધુ હિમગત કે આશ્રિત ન કર્યો માત્ર એટલુજ કહ્યું કે —“અમ્મલમ માટે મને, મનુ બધ રહ્યા કંઈ છે એના વિચાર, વર્તન અને અખ્યાત્યી ડગીને હુ મારા હૃદયની માત્રી મિતિ એને લખી મોકલના માટે ખચાતી હતી હૃદય પર એક બાર મગ્યુ રહેતુ હતુ અને મારા હૃદયના આ મારને લખેલા કુના માટેજ ઘણા મનોમન્યન પડી આ પત્ર મે નખી નાખ્યો છે મારા હૃદયનો બાર કલક અંગે એટલો થયો છે, એટલો મને મતોપ છે’

એ પડી નર્મિમના લખેલા પત્રને મે એના કમારનાજ ગમી દોષો હતો અને એ મેરે એની તમીઅત જગા બાગી બાગી લાખતી હતી તો પણ એ મલાન હતી અને મારી અરતોનો પુરતો ખ્યાન નખતી રહી મોડી મને અખો અને નુષ્ઠ ગયા

આ બનાવને પણ લગભગ બેએક મામ થય ગયા હશે અને એ અમા દુઃખિયાન એણે લીધી પણ આ પત્ર મિે મને પૂછવગ કરી ન હતી આજે કરીવી એ પત્ર મારી મારે ફરફરી રહ્યો છે અને અને અધિન કરી અમાગી સ્મૃતિઓ જગાવી રહ્યો છે નર્મિસનો આ પત્ર હુ રોઈ પણ રીતે તને મોખી શકતો નથી, તે માટે મને મામ ફરફે મારી રીતે હયાતની જે થોડીઘણી ચિન્હાતી સ્મૃતિઓ અસારે મારી પાસે છે, તેમા આ પત્ર પણ એક છે એની એક પણ વસ્તુ હુ મેહને પણ આપી શકુ એમ નથી મને લાગે છે કે, તને એની ખનર પડયા પડી કદાચ તુ આ પત્ર વેના માટે અહીં સુધી પણ આવ્યો આવે અથવા મારી માથે પત્ર વહનાન ગત કરી હીયે તુ એનુ કશુજ ન કેરે એટલા માટે તને મે પત્રની એક નકલ આ માથે વ્દાના કે હુ અને ખરેખર, હુ તને

આ પત્રની નકલ એટલા માટેજ મોકલી ગઈ છુ કે, એ તારા માટે એવો લખ્યો હતો અને તને એ મળે એની એની એક વખત ઇન્કા પણ હતી આ નમ્મલ તને મોકલતા મને જે વેદનાઓ થઈ રહી છે, તે કદાચ તુ નહિ સમજી નકે નર્મિમની એક આગી અભિપ્રાયને હુ ગમે તેની વેદના અને સકરો ઉપતીને પણ પૂરી કરી શકુ છુ, એ માટે મને મતોપ છે પણના અવન કોઈડી ગમેતો જોયા હતા, આજે માર પોતાનુ અવન ઉગડી ગએલુ બેઈ હુ મારી કિય અજે મુમીખતેલુ આમ કાટયુ છે અને એમા દિનાસાના થીંગણ દેનારા ઘણા આવે છે એમા દમદદોંથી પણ હુ બેજાગ છુ આશા નખુ છુ કે, આની હમદદોંનુ નાટમ બજનવાતી તુ પ્રાસિસ નહિ કંઈ મને મારા હાલ પર છોડી

બંધ માસિક “માંદગી”

ફત તજુજ દિવસની અદર ‘શ્રી નોટ’ ગોળીઓથી ચાલુ થાય છે માસિક અડ-ચલુની કોઈધિયુ ફરિયાદ માટે કન્ય મળે દના માથે ગેરડી પત્ર આપનામા આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પરદેશ રી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

‘તાહુત’ દના ફત તજુજ દિવસ ખાઈ વનાથી છુદગી લરમા કડી ગમે રહેતો નથી મસિક ચાતુ કશુજ પુકસાન નહિ ઝોકટર વેલ્લેએ અજમાવેલી દના માથે ગેરડી પત્ર મોકલવામા આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પરદેશ રી ૧૦

હા એસ એચ. ખાન,
૪૨ અબ્દેટ મ્પીટ, મોનહુની સામે
ફાટ, મુબમ્બ, ફાન ૨૨૩૪૩

દેસમાં આને એની તુ મૌ પ્રાપ્તી અને ખુલ
વદે પ્રીમથી પલ્લુ અર્જ કરે છે. એની નેત્ર
લેજે નીચે નગિમના પતની શબ્દશ નમ્ર
કનાગી દડે છે અતી રિંગે. મારે મુન
મોડુ નથી

અનન્ય

મ્યા નાનથી તમને મોડુ એ મુજબ
નથી બાંધે તમને મોધીશ તો મહા
તમાગી લાગે ની ધનાઈ જશે અને ખીજા મંદ
પલ્લુ નામથી મોધીશ તો માગે હૃદયની દુર્બલતા
પ્રતિન થવાનો બધ છે એટલે તમને તમાગ
નામથીજ સમોધવાનું મુનામિત મમજી છે તમે
મારી જિન્દગીમાં આપ્યા કે તમાગી જિન્દ
ગીમાં આપી, જ આપણી જિન્દગીને અમર
અકમ્ભાન હતો તમને નથી લાગતું કે, જિન્દગી
અમરમોતેની પરમપરથી અમરપત્રી પત્રી હ
માદા શબ્દોમાં મુ તે જિન્દગીનું નામજ અમ
રમાત છે તમે હૈનનમદના રિકગ છા અને
તમને પોતાને લાગે છે કે તમે ન જ લખોરા
અને વિહાન હા એટલે કદાચ મારી આ વાતોને
તમે નદિ ગળુમગે પાતુ હવે મો પલ્લુ એની
જાગી દમગ નથી તમેને પત્ર લખવાની પલ્લુ
નુત ન હતી પણ તમેએ મારી મિત્રાચારીનો
જે અર્થ લાગ્યો હતો જ ખોટો અને પ્રાપ્ય
તમારી જિન્દગીને બમ્મારી મારે એવો હતો
એવેજ આ પત્ર લખવાનું મુનામિત ગમ્યુ છે
સ્ત્રી પુરુષની મિત્ર અને એ સપગધ હશે પલ્લુ
સ્ત્રી પોતાના પુરુષ મિત્રની પત્નિજ અને એની
દિલ્સરી તમે મ્યાથી ઉપજાવી માની એ મારી
મમજમા આપતુ નથી મને યાદ છે ત્યામુડી
તમે આટલી હદે જઈ શકે એસા મગ્ગો મે
મ્હી પલ્લુ આપ્યા નથી પોતાના જીવન-સાથીની
પનદગી કરવી એ ખૂનજ મુગ્ધ ન વિરય છે

તથાપિ જિન્દગીની ગુલો અને મરિ-નોનો કે
લીક વખતે અચાનક અા અગસથો જ ન
આપી કપ છે, તેનીજ ગીને મારીક વખત
જીવન અને મનના મોલ નારી દેનારી આ
જીવન-માથીની પનદગી પ્રાપ્તી મુગ્ધીનો
અત પલ્લુ એવો ધ પે આપી નવ છે તમે
માનો મ ન માનો મારી આ મુગ્ધીનો હુમ
માન વિચાર-મારી જાવનાઓ અને મારી
અમિતારાઓને અનુગમ અચાનક આપી ગેસ
છે મારી જિન્દગીમાં અશુભ આવ્યા અને અ
અમમગ થઈ ગયો જીવનની અધમાથી આવ
ગયતી પગહી મને દિવ અને અનિ નાશન
દેખાવા માડી અશુભ પદ્ધતી નજરેજ મા
હૃદયના-માગ વિચારોમાં મારી આવા અને
અનિવાર્યમાં અમાડ ગયા મ, ટુકા અ
નામાજ મે મારી અમજ પ્રનાજો એમના
હૃદયનો લાગ લઈ લીજો અને મારા જીવનમાં
બહુ અશુભ અવસ્થા થઈ ગયું અમના
જીવનમાં આજે માઝ શ્ર મધાન છે અ હુ તો
ન મનારી શકુ અને અનારસા ચાનું તો પલ્લુ
તમાજ જેસા મા અમે તો નમ મનારી શકુ
તમને ગ્રીઓ માધે દનસામનસો તેમજ મિત્રા
મારી વધારસાનો ખૂન ત શો કે ગ્રીયા-પ્રાપ્ત
ન્યા-પુર્ણિત વિગેરે તમાગી ખામ મૈત્રીઓ
છે એમના મસ્તક ઓ અમની જિ પીના
ધોરણુ રિંગે મુ મુ પલ્લુ મ્હેવા નથી માગતી
પલ્લુ અન્યમાં મને તમાજ માટે ના ની આને
છે માગ પલ્લુ આર્થ કે કૃષિ વિના ની જિન્દગી
અ જિન્દગી નથી મનુષ્યના હૃદયમાં પોતાના
આર્થો ફાવસાની દીપ્તિમાન અને મગગતી
તમજાઓ ન હોય તેને આ જગતના જીવવાનો
કશોજ અધિમગ નથી તમે તમારા જીવનમાં
હેમિધુ મ્હી જો ને તમને એમાં મહ ઉગે કે
આર્થની હાયા-પ્રતિહાયા જેતુ પલ્લુ દેખાતુ

રોય તો ગીમત ગણી લેતો અને ખરેખર એવું કનુજ ન હોય તો જિન્દગીની આકાશગણીને જાનાગીને કેડી દેતો. મારી આ વાત ને મને જિન્દગી હોય તો તમારી જિન્દગીને નવેસથી કપડે ઉઢેનામય અને આદર્શવાન બનાવવાની કોશિશ કરતો. સ્ત્રીઓ સાથે હળનામળવાનો અને મિત્રતાગી વધાવવાનો મોહ મૂકી દેજો તો પણ કપડે આનન્દમય સુધારો થશે, એમ હું માનું છું. મિત્રભાવે આપવી ચત્તાક આપી છે. જતા પણ વડુ પડુ લામનુ રોય તો દરમુઝ કરશે.

ફરીફરીને તમને એમ વસ્તુ વલુણી દઈ તમે કરી પણ આપણી મિત્રાચારીતા અન્યાદરમિયાન એક ધડી માટે પણ-માગી આજોમા, માગ નિચાગમા કે માગ હૃદયમા ઝાઈ અમા નાન્ય વ્યક્તિ તરીકે સમાયા નથી મને એમજ કહી બેસા દો કે, તમાગ જેવા મોટા માણસની ચરણુવળ જેવી પણ હું મને સમજી શકી નથી, તો પછી તમાગી માથે જીવન અને મગજનો મોદો કરી નાખવાની તો વાતજ ના મહે કેવે માગ હૃદયમા તો આવો વિગાર પણ મૂક્યો નથી. માગ જન્મ પછી તમાગ વિને મે જે જે વાતો માખણી તેવી મને લાગી આવ્યું કે, માગ જેની એમ મામૂલી જાગીના હૃદયને મનગરવા જેટલી શુદ્ધિ પણ તમારામા નથી.

ખૈર, હું લખાણ કરવા ચાહતી નથી તમાગ માટે મને જે કંઈ કહેવાનું હતું, તે મે મારી મનન પ્રમાણે તમને જણાવી દીધું છે. આ બાબતમા તમાગ નાં જુલાસાની પણ નુરવ નરી તમે મારી ચિન્તા કરશો નહિ, હું જાહેર આનન્દ અને ખુશીના છું. માગ હૃદયના હડાણમાથી મને એવું પ્રતિત થાય છે કે, આજે હું જે ધરમા છું, સાજ મારૂં ગ્યાન હેઈ સહે

આટલા મતોજ અને શ્રદ્ધાભર્યું જીવન અન્યારે હું જીવી ગઈ છું અને મને વાજે છે કે માગ માટે આટલુંજ મુમ છે.

તમાગી જે મમને તે,
“નર્ગિસ”

જીવના જન્મે પત્રો વાંચ્યા પછી પણ તને ખતમા આવે તેવા નિચારો બાપજો પણ તને હું ફરી વાદ અપાવું છું કે, આ બાબતમા કે બીજા દોષ પણ બાબતમા મને મળવાની ન પત લખવાની તમ્હી ન લેજે.

નાનાદ,

અમરાવતી

ના મયામ

સાધ-સની એક અદ્ભુત શોધ જેણે દુનિયાને આશ્ચર્યચોદગ કરી દીધી છે. રોગને તિલસમી-(Rigdy) આ તેજ નથી, નરે જન્મ છે જેની આશ્ચર્યકારક અસરે તીન્થી (વેદ) દુનિયામા અદ્ભુત શાંતિ ઉત્પન્ન કરીને મોશ મોગ નામથી ન હજીમોની અકબને ચક્રનમા નાખી દીધી છે. આ દનાગ ઉપયોગથી જ આસ જેટલા દુઃખ મામામા પામ હજાર કરતા નધુ નિશાસ અને કબને કાંડે પહેલેલા દર્દીઓએ નવજીવન પ્રાપ્ત કર્યું છે. પુરુષેન્દ્રોમા તમામ ખામીઓ અને ખતબીઓ જેમકે, નાકપણ, હાકા પણ સુત્તી અને નામરદી વીગેરેન દર કરવા માટે અકસીગ અને અમરકારક છે તે એક અકસરીવાના ઉપયોગથી એટલી જ નાઈ અને જાગઈ થાય છે કે મનુષ્યની શુદ્ધિ દગ થઈ જાય છે એક જગીને માટે એકજ શીઘી પૂગતી છે કોમલ રીશીનોસ ૩૧ ૩) વિદ જહારના દગ મ માનનારોએ એ જગી કિ મત પોરટલ ઝોડરથી એકમાસ મોકનની ઇશા જીનુધન કેમીકલ વકસ (રજી) જુમા મરિનદ દીદહી ન K S

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાચી ટીક ઓઈલ (૨૭) આશ્વિનનાં તેલની અસરમાં અસરથી લાભ ઉઠાવે ન પાન બાધનાની જરૂર છે કે ન તા કપડાં લપેટવાની અગત્ય ન હોવાના ઉદાહરણી બીક છે લગાડતાની સાથ જ નસોમાં પ્રવેશ થઈને બેથેન કરી દે છે માત્ર એક જ શીશીનો વપરાશ ચાહે ગમે તે કારણે નાથપણ સુરતી નપુસકતા કે ઇન્દ્રિય ન થવાની રૂપિ પેદા થઈ ગઈ હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદરતે પોના સુખ બનાવે છે ખાત્રીથી માને કે આ તેનથી ઉત્તમ તેલ આ જગતના પદ ઉપર કયાય નહિ મળે આના વપરાશ પછી નસો અને પગમાં નવ જીવન, ઘણી સખતાઈ ન સહન થનારી તેજ આવી જાય છે જેને જાહેર કરતા સખતા આડ આવે છે આ તેલ બધી વાતો માટે ચમત્કારીક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમાં વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઓને દૂર કરી નમમાપ નકામા થઈ ગયેલાને ગર્વ લેના જોગ સાથે પુર ન બનાવી દે છે કિમત માત્ર બે રૂપીયા પોરટેજ જુદુ આના વપરાશ પછી હાથેના માટે પુરપાતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઈ જાય છે તદ્દન બીનબોધમકારક અને અચુક આનંદ આપનાર છે કિમત માત્ર બે રૂપીયા પોરટેજ જુદુ.

હુખમે ઇશરત (૨૭) આ ગોળીઓ બારે દાક છે ખાસ પ્રસંગે ઉપજતી લગ્નગથી બચારી ને છે જલદી વીર્યરખનની ફરીયાદ કદાપી થતી નથી અબીમા પ્રિનુ અબીમાન પગ વારમાં દૂર કરી તેને શુભામ બનાવી લે છે કિમત બારે દાક બે રૂપીયા પોરટેજ મગાનનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોરટેજ માદ

દાકમે જીરવાનો એલુતીવામ (૨૭) આ જુદુ અસર ધગવનારી ટીકડીઓ દરેક પ્રકાર ૧ હઠીના ધાતુસ્વાર અને સ્વપ્નમાં જતી ધાતુના રોગને ખુદના પ્રત્યક્ષ દૂર કરે છે પેશામથી પહેલા અથવા તે પછી આવતી સફેદી અને પાતળી ધાતુને ધમ બનાવી પુરપાતનને મગવાન બનાવે છે શરીરમાં તાજગી અને બળ પેદા કરે છે ચહેરાને લાખચોગ બનાવે છે ઘોઝક દિવસના વપરાશથી શરીર પર અસર કરી વીર્યને ઘટ ને મજબૂત બનાવે છે અને નવી ઘટ ધાતુ નવેસરથી પેદા કરે છે આના વપરાશ પછી ધાતુને લમતી તમામ ફરીયાદો જીવનજાર માટે દૂર થઈ જાય છે હાથેના ખીમો પર અજમાવેની દવા ૭ ૮૦ ટીકડીઓની શીશીની કિમત રૂ ૨, પોરટેજ જુદુ આ દવા અવેરાતમાં તોલવાને લાયક છે દાખલો ૧૧ થએલાઓને આશાવત બનાવી દેરા એ આ દવાનો અદના ચમત્કાર છે દિલની બનાર પછુ આ દવા બારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુસ્વારનો જડમુજથી નાશ કરવા માટે આ દવાની બરાબરીમાં આવે એવી દવા હાજર કરવાની દિલના દરેક દવાખનને અમારી એને જ છે જેનું મન ચાહે ને અજમાયશ કરી લે

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ ૨ પોરટેજ જુદુ (દિલની જગમગ કરાવતું)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જ્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૨૭)

Phone 6920 બે મસ્જદ, પોરટ ઓફીસની પાસે, દિલ્હી ન K S

સમાનતાનો સાદ

(ગાકથી અર્થ)

ઓશાહન દિદોમો તત્ત્વચાલી એ કદી
મુનમર્મ પહોચો તો જરૂર તેની મુનમ લેશે
તે જીવનના તે સત્યોને વ્યક્ત કરે છે જે તેણે
તેના જીવનના અખભોગથી નીચોડ્યા છે, તેના
જીવનનો મત્ત અને સાર છે એની ગૈરી કોર
એ રૂધિર વહેતો અખ છે એક દળારળ
વિખો પ્રનાદ છે કિંતુ એ ઝેરીલા પ્રમદની
દરેગીઓ પર એક એસ દારૂની છાયા છે કે
જેનાથી તમે અગ્નિયા કે એપાયા વિના ત્હી
શકો નહિ અને જો સાચુ પૂજા તે જીવનમાં
બીજી છે પણ શુ ?

અખુસાહના પુત્રને કાપના બાજુસને
ધણજ શોષ હતો તેણે ઉદ્દની બાળપણથી પૂરી
કરી હતી હવે તે ઉદ્દની પડેલા કિવાળ પડતો
હતો, જેના પ્રથમ પૃષ્ઠ પર તેનો પિતા કુકો
પી ગયો છે અખુસાહને ત્યાં પછી અવકાશ
મળતો ત્યારે પોતાની કોઠડીમાં જઈ કુકો
મડગવરતો કાંઈ કાંઈ વાર બાહરનીમાં પણ
આવી ચડતો એનો પુત્ર મ્હારી પાસે બાજુતો
અને અખુસાહ પોતાની જીવન-ગણ સંભળા
વતો એ ગાથા તેણે કુકો કુકો, જુદી જુદી
રીતે, સંભળાની હતી રિમત અને અચુદ્ધાન,
નહાના ટનની પાસે ઉભા રહીને, કસારા
પડે ખાસના ખાસના, દમના વ્વાધી સાથે
જગ બેવતા એ કાંઈ સનસનાટીભરી લાખી
કયા નહોતી ટેઈ લખાનક કહાણી નહોતી
એ તો એક સરળ દર્શી બોળા ખેડુનું જીવન
હવે આનંદ નામ માત્રનો ગ્રેમ પણ કયો
હતો જીવનના ચોગ્રક વર્ષ ધણાજ મુજમ

મયા, જીવના રચના રચના હતા મુસીબતો
આની કિંતુ મુસીબતો ઉછળના રૂધિરે મોઢ
નાખી માગાપના મરણ પછી તેણે મામના
મહાજનનું દેણ ચૂકવ્યું ખેતીની ઉત્પન્ન
વધારવા માટે જીવે જીવે ઉપાધો વિચારવા
લાગ્યો ખેતરના એક ભાગને કળ ફળાદીના
ગ્રંથા રોપવા માટે જીવે પાડ્યો અવરમા
કિમ જો હતી ઈચ્છા હતી કે સામાન્ય ખેડુન
ન ગળે મામનો ધનવાન જમીનદાર અને ધન
સંપાન અર્થે તેણે મહાજન પાસે નાણા
વ્યાજે લીધા કિંતુ બે વર્ષની સતત બરફ
વર્ષાને કારણે તેમ કુ કાળના દૂર પ્રહારે એના
રચનાઓ ધૂળમાં મેળવી દીધા અખીન વેચાઈ
મઠ મોટા પુત્ર મરી ગયો સ્ત્રી પણ એના
ખરપગમાં હોમાઈ મઠ તે તેના નાના અને
એક માત્ર પુત્રને છાતી સરસો ચાપીને દેશ
પરદેશ રમડ્યો માતની લાનીમાંનું રથાન કાળારો
લીધું આખોતું તેજ ઉડી ગયું કાપનાની
ગુણે ઉચ્છા ઉચ્છાને દમનો ભોમ થઈ પડ્યો
હવે ખાસી જણ રાઈ થઈ ગાળામાં કંઈ બાકા
વાગ્યો કંઈ રાવા લાગ્યો દીદા ઉપસી આવ્યા
પાચે જ વર્ષ આંદિ તહિ વનખા માયાં પછી
અતે પેનના વનન પાછે રૂથો કેમકે વતનની
માટી પ્રથે ભટકના આત્માને નિગ તર પાછો
આવવનો પૂકાર કરતી હોય છે જ વર્ષથી તે
આજ હોટલમાં કામ કરે છે "ગનીમત છે
આ જીવન ઈશ્વરનો પાક છે સાહન બે, દક
રેડી મળી મૂલ્ય છે સાહનો છનામ પણ આપે
છે મ્હારો અનાથ પુત્ર છે ગરીબ! પુલ

તેને સનામત તપે અહીં એવીજ રીતે પડશે રહેશે તો બિરતી સિવાય બીજું શું કરવાનો છે? થોડું થાડું બધી વેશે તો કાપાપલટ થઇ જશે ખુદ આપને એના બદલે આપને મહારા ગરીબને ભણાવે દીક દવે હું જાઉં છું વિશ્વમ સાકળને મા? નહાવાનું પાણી તેયાર કર "

આહા! કેટલો ઘેર અન્યાય! આણુ પુત્ર જીવન! મનુષ્ય કંઈ આશા ઉપર જીવે? દરારો લાખો, કરોડો આત્મીનું જીવન આજ શ્રેણીનું છે પ્રત્યેક દેશમાં, દરેક જાતિમાં પ્રાચીન જુએ જુએ થોડી થણી બચિતઓ અને સરખા એના અપરાધ સિવાય આપણને બધાને આપણી સસ્કૃતિપર, આપણા ધર્મપર, આપણા સસ્કારપર, આપણા વેશવપર મર્વે છે! આ હે કશર્મ! આ શેમ! આ ધમડ!

ઇન્સાનના જીવણા અને આદમજીનની કોઇ દહજ નથી! અને અબ્દુલ્લાદને જીવે! અસગુબ અને ફુખી છે, ખાસ છે કાલા નીચોવી રહો છે કેવળ એ આશાએ કે વાને ફુન્કાએ અને વધવા ન દીધે સમાજના અવાચારોએ એના જીવનની તમામ શક્તિ અને આનંદોનું એની નજર રહામેજ ખૂન કર્યું એના મનોરથોને નિર્દયતાપૂર્વક નિષ્ફળ નજારી દીધા ત્યારે દવે એજ સમાજ એ ફુન્કા એજ જીવન-અવરથા એના પુત્રને જાજાની તક આપશે? કેટલું અબ્દુલ્લાહ અંતે ઇન્સાન છે જીવનની હોસાનોસી એના જીવનમાં વણાઇ ગયેથી છે પડતો આખડતો પથુ જીવે છે ધમ છે ખેશ લાડતો રહે સડન દરેકો રહે એક દિવસ તારો થોરો થશે તેના યનનનતા ચોવનમાં તેની અદમ્ય અભિવાજાઓની સિંહીમાં તુ પુન નવજીવન પ્રાપ્ત કરશે, એની કુવાનીની તાજગીમાં એના પ્રેમ અને સૌંદર્યની રંગીન

દારનાઓમાં ધર્મો લાસની ઉન્નત ભાવનાઓમાં તારો આદમ નીજને અવશ્ય ખોળી લેશે

બાદશીમાં આવનાનઓમાં એક નવપરિણીત યુવન પથુ હતું જે મધુ રંગની ગાળવા માટે અમ્મયુ હતું સરમગી અંતે ખૂનસૂતન ઉભય અખો દિવસ મરતા રહેતા હતા ક્ષિતિજ પર, પુષ્પો પર, ગોડ ડોર્સ પર આદની પર દેવદારના શુદ્ધોથી લઇને જંગલી ટટુઓ પર મરી રહ્યા છે ઓઝાઇનની માયા દની કે કે જન્મે એક રથપુ જોઇ નહા છે અને તેઓ નથી જાણતા કે વૈશવ નિશાસની ઇન્સાન પાછળ વારતવિશાળા ખૂન પથુ રહે છે

મે કહ્યું "કેસા તારી શુદ્ધિ કેશવે નથી! શું લગન કરવું પાપ છે? શાદી ચાલ છે, બાળકો જન્મે છે, એ રચનાથી ઇન્સાનોની સુદર વરતીમાં એક નરીન ધરતો વધારો થાય છે" ઓઝાઇન કદતો "ના લગન કરવું એ યુનો નથી રચનાતુ તરુ કારકુ છે, અને એ રચના થણાજ બદલી નબ્ત થામે છે કુદરત પોતાની જાળ પાથરે છે કોટનેજ તો તેણે પ્રપમા પરિમન, દરથુમાં કરતુરી સ્ત્રીઓમાં સૌંદર્ય વાપ્યુ અને ત્યારે કુદરતનો આશય પ્રથુ થાય છે ત્યારે પૂણ વિમગ્નાઇ જાય છે દરથુ ઇમાન થઇ જાય છે સ્ત્રીઓ દુઃખ થઇ જાય છે અને તમામ રચના તરી જાય છે જેવી રીતે તારે મહારા કાચથી કાચને ગણત તૂટી ગયો દનો તેમ' પેની ઓઝરીએ દસીને કહ્યું

ઓઝાઇન કહેવા લાગ્યો "સૌંદર્ય બિરછી નથી મને જગન અને એના સર્જકપર રહી રહીને એજ ગુસ્સો આવે છે કે બાખર આમ શ માટે?"

મે કહ્યું "કાણુ કહે છે કે આન નથી?

તમે સૌ દર્શન એકાદી રવરૂપે નિહાળો છો ?
 વ્હર પ્રત્યાધાનિ છો રૂપને સામુદાયિક રસરૂપમા
 ભાગો પુષ્પ હ મેશા હસે છે હરજીમા કરતુરી
 સદા સર્વદા મહેકતી ગહેમે સ્ત્રીઓનું લાવણ્ય”
 ઓશ્વાધનની આખો તાલચોળ ચમ મધ વળી
 વિચાર કરો કે સૌ દર્શ કાળનો એક માપ
 છે એની મારાનિક અસર છે જ્યાં સુધી
 કાળ ન આવે રૂપ કેવી રીતે મરી શકશે ? સ્ત્રી
 પોતાની પુત્રીમા, પુત્ર પોતી કળીમા, હજી
 પાતળી દુગીમા તે સૌ દર્શન ઝનક બુદ્ધિ છે

પહોડો પર ધનવેરી પટાઓ છવાયા લાગી
 પાદો કોમળ કરો વધતા વધતા અમારી સમીપ
 આવી પહોડયા અને અમાગા માનોને સ્પર્શના
 લાગ્યા કોમળ કોમળ હાથ ખસ ગુનમર્ગમા
 મને આજ વસ્તુ પ્રિય લાગે છે ઓશ્વાધન
 આ ફરચોમા તાનીન ચમ મથે

“અને અબજુનાદ પોતાના પુત્રમા”
 ઓશ્વાધને કટાક્ષમા કહ્યું

પછી સહસા મોની ઉંઘે “રાત્રાન કની વૃષ્ઠ
 થતી નથી જગતમા એકજ વસ્તુ અમર છે
 અને તે રાત્રાન મે એક સ્ત્રી સાથે પ્રેમ કર્યો
 તેણે મને તરછાદી દીધો મ મહારા પ્રેમના
 નશાને દીર્ઘકાળ સુધી તાજો રાખ્યો કિલ્લ
 એક દિવસ એવ દૃષ્ય યાદ મથે મે તેને
 જવાન રાખ્યા ધણો પ્રયાસ કર્યો કિલ્લ પ્રતિજ્ઞા
 તેના મુખ પર કસ્યનીઓ પડતી મધ અને
 એક દિવસ તે મરી ગઈ”

“અને તે સ્ત્રી”

“ક્યા હવે તેની મદને ખતર નથી હું
 તેનું મોહું જ્યાં નથી ચાલતો મારે વતન
 પાછા નથી જતુ વીરા વર્ષ પૂર્વે મે તેને
 જ્ઞેષ્ઠ હતી તે પિયારો પર બેસી એક મનદર
 ગીત ગાતી હતી” ઓશ્વાધનની પાપલો લગ્નજી

સહમા એક દિવસ ન જાણે ક્યાથી અને
 રીકન અને બિટિલ સનિકે આવી મઢયા
 અવિવેક કહેર અને ઉચ્ચન નર્તન છતાં તેઓ
 પ્રત્યે મને ધૂણા નગેતી, એમ પી આતુર આખો
 કોમળ વસ્તુ પી શોધમા હતી ભૂખ્યા હતા તરસ્યા
 હતા તેઓ પ્રેમ આહતા હતા એને ‘ફર્લેસ’નો
 ઝમાનખાન જે પ્રેમનો વેપાર કરતો હતો તેમને
 પૂરા પાડતો

રીન આ હતી

“વેલ, બેગર”

“વસ રત”

“ક્યા ખાટ છે ?”

“બધુ બરાબર છે ટગમુર્ગથી નવી મીસ
 સાદગા આવી છે કિલ્લ મોગ મેગર સાદખે
 તેને ટગમુર્ગના બગને ચાર નાગે અચૂક
 હાજર કરવાનું કહ્યું છે”

“તોહ મળ ફીક હે અમ ખુ સુના
 હમને અમ ખુ પહોચા કેશા”

“ધુ રડપી”

“ડોન્ટ બી સીની”

“કમ ઓન”

“You are very cheeky”

“shut up”

ઓશ્વાધન કહિયા લાગે હું સૈનિમને
 દ મેશા હમા આપી દઉ છું તે એક સ્ત્રીના
 શિયળ પર હાથ નાખે છે તો હઝારો સ્ત્રીઓના
 શિયળનું રક્ષણ પથુ કરે છે

ઓશ્વાધનના આ શબ્દો દશ મારા મનમા
 ગુજે છે ધણ કરીને તે વેળા બરમાથી
 આવેના એક હેકેદારે કહ્યું હતું ‘સાકમ રહેશ
 દો દવે શિયળ તે બીવલ એ તાવગાન તો
 ખતુ આગેગ્યા પછીજ યસે છે અરે આદમ !
 અમ બરમાથી તો લાગ્યા તો મહાન સાથે

આપુ કુટુંબ હતું. જો દત્તી જગન હોકરીઓ દત્તી નાના બાળકો દતા, બધ રસવામા મરી પગવાર્ધા મે મ્હારી સગી આખે મ્હારા જાણે અને સીને રેડીના એક કુટુંબ માટે તરતરવા ગીદા મ્હારી હોકરીઓને પેટી આમ હોતરવા માટે પોતાના શિવગને તે ખુદી સ્વક પા વેચતી જોઇ છે શિવગ મૂખ છે, વચાર છે તે ને શિવગની પવિત્રતા પર અદા નામે જ એ ખાધુ તાવગાન કે આપણુ તે પેટમા અવાજ પડવા પછી સુતે છે મહેરબાન સમજવાઈ'

ચોટીક દાજો એમને એમ બજતો રહો, ઓઘાધનના વદન પર જાણીય હવાઈ ગયુ કહેવા લાગ્યો યરાગ લાવો યરાગ યરાગ કોઈ કાળે વૃદ્ધ થતી નથી તે સત્ જગત રહે છે, કદી નિર્દય થતી નથી ક્યારે પણ પેળા આપતી નથી તે ઇન્સાનની જેમ અલિપ નથી અને નથીજ''

રૂઝઝ આકાશમા તારતઓ ચમગવા બારણ ને કોઝ હોદત રજની સપુરે પડમા આત્તી હોય તેમ નેના વિજ્ઞાનીના હીરાઓની કાર માણથી અમમળી ઉડી એતુ લાગતુ હતુ જાણે કાંઈએ બનદયાના પુણ્યેની તપ્તી વાવાવલુમા ઉછાળી ન હોય' પછી દાવે કો આયમછી દિશામાથી સંધ્યાની અંતિમ રેખાપર સન્નિહત મના ચદ્રમાએ રેખાવ દીધી તે જગત મારતા હેમિત મુખકાવાળા સાજાની જેમ નેજે પ્રથમ જગત પોતાના કરમા સુગદી ઉઠાવી હોય! ઓઘાઈન મહિસ પાન કરના લાગ્યો તેના નવનો નિલવણી થવા આકાશ નેવા નિર્મળ

સાત ન બારના રમમા એક રટેલીવન દક્ષ અને તેની પુત્રી મેગિયા રહેતી હતી મેરિયા આખો દિવસ પોતાના રમમા ખાનો વગાળી, સંધ્યા સમયે પોતાના પિતા સાથે બદાર કરવા જતી, વૃદ્ધ છટેલીવન આદિ પગ્ગીસ ત્રીસ

વરમથી રહેતો હતો, એની પુત્રકોડી નાની લાવએરી પજુ હતી જેમા માટે જામે જગમરી નાવેતો, બીલિસ વાનાંતો, પ્રેતોની કપાઓ અને એતુ બીજુ સાદિત્ય હતુ, ને સેનિડા અને લખેતાઓને આપે છે તેઓ પ્રાનકા લથમાથી જાડે પુરતો વાચવા પજુ લઈ જતા લુહા છટેલીવનને વોડીમરગી બનાવનાનો પળોજ ગોખ દોઝ જગમતા વાઙ્ગ્યોમાથી એટવી તો સુદર લાકડીઓ બનાવતો કે ગુપચર્ચની મા ઝીંગીમા તેડી ગણુના થતી પ્રવાસીમે મેલી કીમતે ખરીદીને પોતાના દેલ લઈ જતા મેરિયા ખાનો વગાડવામા પારગન હતી વિમદ પેલા ગુનમર્ગા પ્રાનકિત અંગ્રેજોના ધરે ખાતી શિખવવા જતી વિમદ શરૂ થવાજ પિતાપુત્રોને નજરકે કરવામા આવ્યા દત્ત પાઠાથી પેળે દિદના વનનીઓ છે એમ પૂરવાર કરવાથી હોડી મુકવામા આવ્યા દતા, હનામ તેમના પર કડા દેખરેખ રહેતી

[અપૂર્ણ

મુક્તિમ ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાજે- તામથી પોનાએના મુશાધરના સમક.

અમ કુર પુ ૧૨ કી ૮ ખ સદિન (નથી

• " " ૨-૩ " " (

• " " ૪-૫ " " પાચ આન

• " " ૬ " " પાચ આન

• " " ૭-૮ " " આઈ આન

દરેક કવિ અને કાવ્ય રસિ પાસે અ

સઅદ દેવેલ જોઈએ

પુષ્પ ૪ થી ૮ જેડી કીમત ૮ ખ સદિ

શ ૧-૨-૦ થવ છે તે કકત શ ૧-૦

મોડી મગાવો

ધી રાદર મેટાસ દાવર રાડ ગુરત

ટોયલેટસ શા માટે વાપરવા?

તે બીજી બહેર ખખરોમા

વાચી ખરીદતી વખતે

“હિંદુસ્તાન ટોયલેટસ”

માગે જેમાં દરેક તત્વો

સમાયેલાં છે

“હિંદુસ્તાન”

૧ મો. ૧

મોઢા તથા આમડી ઉપરના ખીત,
અથ, કાળાપ વીગેરે દુર કરી
સૌંદર્યવર્ધક પરબુ તરીકે
ઉત્તમ પુનઃનર ધમેન છે

સૌંદર્ય
વધારવા
માટે
“હિંદુસ્તાન”
ટોયલેટસ
વાપરો

“હિંદુસ્તાન”

કેકેલેટ હેર એપ્રેશ

વનસ્પતિ તેનગાથી તેપાર દરવાખા
આવે છે ખરી પડતા વાળને
અટકારવામા અને વાળને મુનાયમ
ખનાનગામા બી. હરિક છે

[દરેક શહેરોમાં મળે છે]

“હિંદુસ્તાન”

લેનડર ઓડીયનટાઇન
વાળને બચાવવા માટે
તેની સુવાસ આન દીન તમે છે

○ ખનાનગા ○

યુનીવર્સલ પરફ્યુમરી વર્ક્સ

૬૫, કામ્બોજર સ્ટ્રીટ, મુબઈ ૩

ફોન ૨૫૩૬૩

“નઝમે કુર્આન”

(અલિફ—લામ—મીમના છઠ્ઠા ફરજી)

કરો તૌમા ખુદાએ પાળી દરગાહો વાનામે
બહોત મદદો કરમ હૈં જાતે શાહિનશાહે વાનામે ।
યહો તુમ નન્મે અમ્મારાખી, સરકુમી કીએ જાઓ
બહોત તમ તુમ છાએ જાઓ, બહોત તક તુમ છાએ જાઓ ।
ચેલી બેહતર અમન નિકલા ખુદકે ઉપર આખિર,
કીસીમે હર બનગ હર જ ને નિમ્ના સુખર આખિર ।
તુમહો વોહ યે કે જમ તાયબ ન્હાએ અથે કરમ આયા,
કે વોહ તખ્તાય હે મદમત નિએ અપની બહમ આયા ।
કહા તુમને જમ અથે મુઆ કે હમ હમિજ ન માનેગે
યહા તક કે ખુદગે દેખને જાહિર, ન માનેગે ।
યે કેલોગી યમયક દેખતેકી દેખતે તુમમે,
ગીરી બર્કે મજમ ઝોર લે મર્ક ગિરતે દુએ તુમમે ।
મગર કિસ્મી કન્માને જમ જાનેગી આએ હૈં
મુમીયતમે કિમીયી દર્દમે બનેગી આએ હૈં ।
કે તુમ યે મીતકે મુદમે તુમહે જિદા કિયા હમને,
કરો તુમ મુમ નેઅમમમા યે મીમ બી કિયા હમને ।
કમકા અમ ઉઠા તાકે સાયા તુમપે હો નાએ
મતો સયવાખી નેઅમતમે તુમહાગ દર્દ ખો જાએ ।
તુમહે પામિયા ચીકે દી હૈં ઉનમે ખાઓ રગનનસ,
મહો આપમમે ઉનકતમે, રહો મિનગ મદઅનમે ।
મગર તુમ વોહ કે આખિર કુત્મ કરનેમે ન બાઝ આએ,
વોહ કુમ અંસા તુમહારી અપની જાનોકો સતા જાએ ।
વોહ ફિત્તી યાદ જખો જમ કહા થા યે, બ-આદન તુમ
કે ઉમ ગાઉ મે જાઓ ખાઓ ઉમસે બા-ફનાગન તુમ ।
જો દગવાજેને દાખિન હો તો ય મગદ કિએ જાઓ,
કરો હમ માગતે હૈં બખિશતો, બખિશત નિએ જાએ ।
ખતઅએ, દુમરી, બખિશતો, ખતી, હો ખતકે પતેલા
જિયાદા દેતે હૈં હમગી તો નેખી કરને વાયેમે ।
મગર અફમેમ કે જાનિમતે આખિર કુમ હી જના,
કહા જો ઉમસે કેહનેમે, ન વોહ કેહના કમી માના ।
બદનર બાત વોહ જાનિમ જમા નાપાક કરને યે
જો નેઅમત ઉનમે મિલનીથી ઉમીદો ખાક કરને યે ।
ઉતાગ જમ નિએ હમને અજામે આમમાની ફિર,
દન્દા જાનિમપે જો ફામિ બનેયે નાગદાની ફિર ।

(મર્ક હક “મજાક”ને રવાબન કે)

[૧ ૩ ૬ ખતમ]

દીઠારે રસૂલ (સપ૦)

[મરં દા સપાદકને માધિન છે]

(૮) દરજ્જા કંઈને કાખાની (૨ અ) ગિાપત કરી છે - જે કોઈ દરજ્જા મોં મુની વખત નીચે લખેતુ દાદ શરીફ આમ નિતેર વખત પામે તો હ અ બદ નવી તેો દીગર યમે વિમ્બર, નુસલી નબા, ખા અને કપડા પાઠ દોરાસ નેકમે અને જેની રીને દાદ દાકિમ, અનીર, કમનાને મજાત મીક અને કમમ પેના યાય છે તેનાર પો અને કમમથી પા નેકમે

અ-લાહુમ્મા મરહેઅલા મોદમ્મીન કુલ્લમા ઝકરુલ્લ ઝાકેટના વકુલમા અ-ક-લા અન ઝિકરેલિલ નાદિલ

(૯) નીચે લખે ત દાદ શરીફથી મોં પખુ દાદ શરીફ દમેશા મનનથી (અનિ વા નખ્યામા) પદતુ અને અને ની મુની વખતે પખુ પદતાન માતુ મળી પતા પદતા મુર્ધ નુર્ધ અ બદ નવી દીગર પા નવી યમે

(૧) અ-લાહુમ્મા મરહે અલા મોલ-મમીન કમા અમના અનોમ-લી અલેહે

(૨) અ-લાહુમ્મા મરહે અલા મોલ-મમીન કમા હોવા અ-મ-લોહ

(૩) અ-લાહુમ્મા મરહે અલા મોલ-મમીન કમા તલ્લિખો વ તદા લાહ

(૪) અ-લાહુમ્મા મરહે અલા નેયહેના

મોદમ્મીન વ અલા આલે નેયહેના મોદમ્મીન બેઅ-દ-દે કુલ્લે માહુમિલ્લા યા અદમહે મુજતાબા અના મુસ્તામુક બેવિઆલે જમાલેકા વ કમાલે કમ્બેકા યા મુલુલ્લાહ

(૧૦) દરજ્જા દમી અમરી (દગી) દગ મારી ગવા છે - જે માખમ દીગર મીમરને બનાવ અરેકો જામ પોતા માગે તેને નીચે લખેના દાદ શરીફને દમેશા કસરતથી પદતુ -

અલાહુમ્મા મરહે અલા મોદમ્મીન વ અલા આલેહી વ અમ્માબેહી વ અલ-હેદી વ અજરાહેદી વ જુરીધ્યેતેદી વ અલ્લે બેતેદી વ અમ્માબેહી વ અ-સા-હેદી વ અર્યાબેહી વ મલુખતેદી વ ઉમ્મતેદી વ અલેના માઅદુમ અનમાદના યા અર્ધમુબેદીન.

(૧૧) દરજ્જે (મત) ફરમાયુ છે કે-જે માખમને મારા દીઠાર કરવા ઇગરે દોવ તેને આમ. ખુશુ લગાડી, મિનાસખ મોનાના મીશ (જમણા) દાય ઉપર માયુ ગળી નીચે મનવ દુઆ પરી મુક નતુ -

અ-લાહુમ્મા ઇન્ની અમ્મલોકા બે-લાલે વમલેકલ કરીમે અતરાની વ બેવજહે નળીધ્યેકા મોદમ્મીન મલ્લ દલાહો અલેહે વમલ્લમ કીમનામી હાઝા

રૂઝવતન તોકરેખોહા ઝોની વ તોકરેહો
 બેહા કુર્ખતી વ તશરટો બેહા મદગી વ
 તલુક્કે બેહા રામલી વ તન્મઓ બેહા
 ઝોની વ ઝોના નખીયેહા મહલ લાહો
 ઝાનૈહે વ સલમ ચોમલ ગિયામતે
 કિંદ દરમતિલ બેલા વ તોકરેહો ઝોની
 વ ઝોના કિંદ હુન્યા વય આખેરતે
 ઝોરહમતેકા યા અહમરોહીમીન

પણા ખુઝુગોને દીન (રે અ) કરી ગયા
 ગયા છે કે મજરૂર દુઆ પદના પહેના જો
 જો એ રૂઝવત નહિન નમાઝ પડે અને તેમા
 પહેરી તેમજ ખીજ બને રૂઝવતમા સ એ
 ફોતેહા પઝી સરએ મુઝમ્મીન પઝી સલામ
 ફેરની એ નમાઝનો સલામ ઝૂર (મન)ને
 ખમ્મી મજરૂર દુઆ પદમા આવે તો ઈ
 અ ખુજ જ દી દીદાર નમીન થશે

“જુદા જુદા દરદ રાગીરુ વર્ણન”

રિવાયત ૧ હી-દુર્ મન્સુના કતાં
 હઝરત કઅમ (રહી)થી રિવાયત પ્રે છે કે -
 બ્યારે હન્નિ નાહ વ મયાએક (જેવઝ મુધી)
 ની આયન નાઝિન થઈ ત્યારે અમેએ બર્જ
 કરી કે યા રસનિ નાહ (સન) સલામ પટો
 ચાડવાની રીત અમેા નાહીએ છીએ પણ
 સવાત (હુજૂર સવ ઉપર દરદ મોકનતુ તે)
 મોકનવાની પણ કોઈ રીત હોતી જોઈએ !
 આપે (મન) ફરમાન્યુ બ્યારે તમે
 મહી ઉપર દરદ મોગે ત્યારે આ મુજબ
 કરો (પટો) —

“અહલાહુમ્મા સદયે અલા મોહ

મ્મદીન વ અવા આવે મોહમ્મદીન કમા
 મ વયતા અવા ઇબ્રાહીમા વ અલા
 આવે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ
 વ બારેક અવા મોહમ્મદીન કમા
 બારકતા અવા ઇબ્રાહીમા વ અવા આવે
 ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ”

મજરૂર મ્તીએ ઉપની રિવાયતો જુદી
 જુદી રીત અને જુદા જુદા રામ્દોમા લખેરી
 છે પણ તેનાથી તેજ રિવાયતો લખરાખ
 આવે છે કે જેમા દરદ રાગીરુના રામ્દો પણ
 જુદા જુદા છે

રિવાયત ૨ જી ખીજ રિવાયત હઝરત
 કઅમે અમામ (રહી)થી છે કે — અમેએ
 મજરૂર આયત માલગીને કચુ — યા અમ્મલિ વાહા
 (સન) અમ્મનામે અને અમેને આવડે છે
 આ (સલ) સલામની રીત બનાવે આપે
 (સન) ફરમાન્યુ કે આ મન્સુન કહે

અહલાહુમ્મા મ લે અવા મોહમ્મ
 દીન વ અવા આવે મોહમ્મદીન કમા
 સનૈતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આવે
 ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ વ
 બારેક અલા મોહમ્મદીન કમા બારકતા
 અવા ઇબ્રાહીમા વ અવા આવે ઇબ્રાહીમા
 ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ વહુમ અવા
 મોહમ્મદીન કમા રહેમતા અવા ઇબ્રાહીમા
 હન્નકા હમીદુમ મજીદ

વિશ્વતારક મુહમ્મદ (સ. અ. વ.)

નામ જગમા ખુદાનું ન લેતું કોઈ,
કાંડ પત્યને મઝબૂદ કહેતું કોઈ,
મગન સૂજની પૂજમા ગહેતું કોઈ,
પૂજતું માનતું પાણી વહેતું કોઈ,

કામ દેવળ થતું મનના આદેશ પર,
આધી એની ચડીતી અગ્નિ દેશ પર,

આનની ભાઈ ભાઈમા શરીર પણ,
વીર એના હતા એ હતું રીર પણ,
કોઈની કાઈ થાતી ન તોફાન પણ,
ક્યા હતી મમતા, મમતા અને ધીર પણ,

જગમા એકોર અધરા વ્યાખો હતો,
ને જહાલત તણો દોર શાંખો હતો
માગમારી અરે નિત પરસ્પર થતી,
ચોરી છૂટો અને ખુદામગડી હતી,
કોઈના ધરમા બાળા કદી જન્મતી,
મુલુવશ બાપના હાથથી થઈ જતી,

એવો યુગ, પણ હતો આજ મઆરમા,
ગ્યાપગ્યા હતા મર્વ તકગરમા
નિજ અનિયીને પણ જનની માગતા,
બાઈ મા બાપને કઈ ન ગણકાગ્યા,
નવ દયા પાત્રના દિવના મતકારતા,
જન લેતા અને વ્યર્થમા વારતા,

જનનું પ્રત્યેક જન જનની દુશ્મન હતું,
કોઈનું પણ ન કોઈથી ખુશ મન હતું
હેતુ ગળી ન પાડી અગાનત કોઈ,
રાખતું કઈ ખુદાથી ન નિશ્ચય કોઈ,
પ્રાણ કેરી ન લેખાતી કાગત કોઈ,
નિશ્ચ નતન થતી પૈદા આકત કોઈ

છળ કપડમાજ ગમતા હતા નત દિન,
વેગ વૃત્તિથી લડતા હતા નત દિન

ધડતા હાથે ખુદાને તે પત્ય ચકી,
પૂજ કરતા પડી તેની અતર ચકી,
માગતા મન તણી એજ ગહાર થગી,
પણ ન કહેતું કોઈ માયા પરગ ચકી,

સેકડો છુત હતા એક કમળા મહી,
ગૌ હતા એમની મગન પૂજન મહી

એના મજેગ કપગ જગતના કમી,
ખુદા ખુદાની ખુદાઈ ગઈ ખળખળી
બોલ કોઈ અમાનક જગે ઝળઝળી,
મર્વ સચ્ચેઅલાની સદા માખળી,

વિશ્વ તારક મુહમ્મદ પધાર્યા જગે
કુખ હગારક મુહમ્મદ પધાર્યા જગે

આગ્યા સસાગના માર્ગદર્શક મની,
મત્વતા મરુનિ કેગ સર્જક બની,
લોક કનાણુના માયા ચાહક બની,
જેમની વાણી જગ-બોધદાયક બની,

મજા ઉખડી પડ્યા દેવ તકરારના,
બી જગતભરમા રોપાયા સરકાગના

રહમતુલ આલમી થઈને આન્યા અહીં,
માર્ગ સીધા જગતને બતાવ્યા અહીં,
હડના આદેશ મૌને સુણાવ્યા અહીં,
નેડ સગર કઈ એના લાન્યા અહીં,

દીન ગ્રીમગતા નિરખી બેદીન મૌ,
ચર્ચ ગયા હને આનીને આધીન મૌ,

પાપ કર્મોનું મત્વ નિકલન થયું
ને પિગાએતુ ધરતીથી ખડન થયું,
સુ નુ સર્જન થયું કવિસર્જન થયું,
બે દિવોનું પ્રણયથી સચોટન થયું,

સૌના 'અસ્મિલ' થયા પ્રાણુ પાગ નખી,
જગન બનાવના કાગ્લે અમાગ નખી

“અસ્મિલ” ધોરાજી

તદન નવો સ્ટોક !

‘ઇંગ્લીશ તથા અમેરીકન

● પ્રીન્ટેડ વાયલ્સ

● લેડીઝ ડ્રેસ ફેબ્રીકસ

આવી ગયા છે

ખપી જવા અગાઉ તમારી જરૂરત પુરતું ખરીદી લેવા બહામણ છે

સાથેજ

લેઇટેસ્ટ ડીઝાઇન્સના

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

ટેક્સટાઇલ માક’ અને છાપેલા ભાવ સાથેના

આવી ગયા છે

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક—ખજાર : સુરત

“મુખથી સદા સલ્લેખલા થાએ”

મોહમ્મદ મુસ્તુફા પર જે કદી તનમન ફિદા થાએ,
જીવનનો હક અદા થાએ, મગજનો હક અદા થાએ ।
નિષદ મ્હારી ટથે સર્વે અને દૂર આપદા થાએ,
દયા દ્રષ્ટી તમારી ને મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ ।
અરે! જે નારના નાવિક મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ,
તો ખેરા પાગ ના થાએ । કહે છે કોણ ના થાએ ?
મને જીવંતને જીવંતો અરે બદલો મળી રે' કંઈ,
જીવનને અતકામે આપની ને કંઈ દયા થાએ
કે હું શોખથી મગ્ન દમગે આપને ચગળે,
ને કંઈ ઇન્સાનને ઇન્સાનના મગ્ન રવા થાએ ।
જીવન લાખો મરુ કુમાન એક એક મગ્ન પગ
મગ્ન ને આપને ચગળે મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ ।
મદાગે છે મને કંઈ તો તમારો એક સકારો છે,
તમારો આસગે બસ આમરો મારો મદા થાએ
એ મુજ હોતુ ન હોતુ પણ ન હોનાની બરામત છે,
થયો તો હું થયો લાગે તમારી ને દયા થાએ
તમાગ નામમા રાખી ખુદાએ છે મમીદાઈ,
દગ ને લા-દવા હોએ તો એની એ દવા થાએ ।
ગહે તો ગમ મને ક્યાવી બના મેહરાગના મુગ્નથી,
તમાગી છાન ને મુજ પગ મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ
જીવું તો એજ આગામા, મરું તો એજ આશા પગ
તમારા દર્ગે કંઈ મુજને મોહમ્મદ મુસ્તુફા થાએ
મનન હો તો મનન મુજને તમારી રમ્ય સરતથી,
ગટન હો તો ગટન મુખથી સદા સ ને અન્યા થાએ
ખીતુ શું નોંધએ મ્હારે હું હમનમા તમારો છું,
એ એરી મપતિ છે, મુશ્વ ના જેના અદા થાએ
“હુખીય” આવે તમાગ પાક રોઝ પગ મટી ગાએ,
ખુદા ચાહે તો કંઈ મમ્બૂલ એ દિલની દુઆ થાએ

સુરત]

મસ્ત-“હુખીય” સારોદી

...કંઈ તરફ?

રજાકાઝી

કાગી સાડીનાળી ડાઁ મુદરી પાનન સંગે રીંગે સંગે જતી હોય તેમ અધમરને લાઈને નિશા બાગી રતી હતી એની પાઞળ પાઞળ શ્વેત સાડીનાળી કોઈ દેરી કુમકુમ પગને પધારી રતી હતી એ હતી ઉઘા ઉઘા આવી અને નિશા ગા પહો ફાપ્યો, સમીરની મુદ્દ લહમિઆ માતાની પેઢે ખુચમરીને ગુનામી ઉઘા ફેફ, નશો વધારી રતી હતી ડનાય હુ સફાગો ખેરો ગર્વ ગયો કેમકે મ્હારે આજે કનેપ્ટર સાહેબને મળવા જવાનું હતું બાળકો નિશાજે દોડી નાચ છે તેમ, એ યેની લઈ હુ રેશન પ્રતિ દોડ્યો ટિકીટ મ્હારી અને કનાગમા દાખલ થઈ ગયો કનાસ એટલે રૂલનો મ્યાન નહિ દ્રેનનો કનાસ રૂલમા તો સાત કનામ છે પરંતુ દ્રેનમા નણજ પરંતુ રૂલના કલાસ કરતા દ્રેનના કનાસની શ્રેણી ઉંધી છે ત્યાં એમ્પી ત્રણ ઉંચો ગણાય અને દ્રેનમા છેલ્લામા છેલ્લો મ્લાસ તે થર્ડ કનાસ

અજનાણુ વધી રંધુ હતું પહેલું રેશન આનુ અને મ્હારી/આજુમાના એક શ્રીમાને આજનું 'મુનષ સમાચાર' ખરીદ્યું તીડના ટાળાના પેંડ ચાર જણા એ એક પેપર પર તૂટી પડ્યા વચાણુ, ચચાણુ, વગેરેનાણુ અને એક યેનીમા નાનામા નાની ગડી વાળી ગૂડી દેનાણુ હવે થઈ મૌખિક ચર્ચા જાપાન અને જર્મનથી શરૂ થયેલું એ પ્રકરણુ છેવટે અનાજની તાગી અને બગાળના બૂખમરા પર પહોંચ્યું

હું 'અપ્ટન સીક્રેટ' ત 'Worlds End' વચાનો વિદ્યુત પ્રચલન મી રજો હતો ત્યાં મ્હારી નજર એમએમ દ્રેન બદાગના દ્રવ્ય પર પડી મુવર્ણમય યાગી જેવો સ્વર્ધ કપિન દેહે ઉપર આરના મથતો હતો તે જોયું ત્યાં એમ દ્રવ્ય બીજું પણ જોયું એક તરત યાજના પમે પડેના એમ મુ હાને ગીમો ચૂથી મ્હા હતી, મુડું મલુખ્યતુ હતું કે પશુતુ તે તો ઉનાવળમા દેખાયું નહિ પરંતુ એની પના આનાના બધા મુદર વિચારોની જગા તૂટી ગઈ દિમાગમા એમજ વિચાર ઘર મી ખેરો 'ગીધ અને મુડું', 'મુડું અને ગીધ' ગીધ? કેવું બધાતક અને અપશુમનીયાળ પડી! મુડાને ચૂથવામાજ જેને મજા પડતી તેવું ધૂણાતક-ગીચ પ્રકૃતિતુ પડી

એ ગીધના દ્રવ્યમાથી મ્હારા વિચારો જગતપટ પર દોડ્યા જલો મનેમધ ગીધમાજ ઉપરાતા મ્હને દેખાયા મ્હારક કાન્કો, હિટ લર, ટેન્ને માનવ ગીરો

મીન જાપાન, હિંદુસ્તાન! ચરે! આખાય જગતમા માનવ ગીરો દરેક દેશની આમોહના એમને માફક આવે છે દરેક દરજ્જાનું મુડું તે ચૂથે છે

દ્રેન બીજા રેશનમા દાખલ થઈ ત્યારે મ્હારી તદ્દા તૂટી મ્હે જોયું કે ઘણી શેરવા નીચો એક ડમ્માની સાથે સાથે દોડવા નાગી દ્રેન ધોભનાજ નચરએ તકમીન-અ નાહો અકમર મની ધોનણુ મુજ નહી હુ ડમ્મામા ધીન જેવું રંગમન થઈ નુ હતું તેને જોના લાયો એમ સાકાણુ મણુની મીયાની ગુણુ જેવો માણુમ દેખાયો વામો ઝમ્મો મ્હે દી ગણુ લાન સાનિ બોર્ડ એક હાથમા તરતીહ અને બીજા હાથમા ચાદીની મુઠવાળી લાકડી એ હતા એની મહાનનાના એધાણુ કાળા ચળ કના કપાળ પર સજ્જાની નિશાની ખૂન ઝળખી રહી હતી એ હતા એક ધર્મગુરૂ મૌનાના

તેઓ ઉત્તરથી કે તરૂન મુગીદો આગળ વધી
તેમના હાથેને ચાટવા માડ્યા

“એ હઝન કોણ છે?” મહે એક માણ-
મને પૂછ્યું

તેઓ અંદાજ મૌલાના મૌલવી જનામ

ગાદ માદમ હિંદુસ્તાનની મદામ અક્તિ છે
અરે! હિંદુસ્તાન જહાગ પણ એના ધણા
મુરીદો કે અને જ્યારે તેમની પાઞ્ચ ઉતરેની
બે ખુરખાધારી સ્ત્રીઓ રિયે મહે પૂછ્યું તો
જણાવ્યું કે તે મુમઇની પ્રખ્યાત વેશ્યાઓ છે
અને સુનાહિત જીવનથી તૈમા કરીને મૌલાનાની
મુરીદ થઈ ગઇ છે હવે તે ગાદ માદમની સેવા
ચાકરીમાન પોતાનું જીવન વિનારી રહી છે કેરી
ખડમાગી સત્પત્તાન વેશ્યાઓ!

બીડ ઓડી થના હુ ઉતર્યો અને મેગન
જહાગ તીકજો ત્યા સુ જોડે હુ કે એ કાચે-
જીવનોને ગિલાવાળા અને ટાગાનાઓ વેરી
રાખ્યા હતા એક કહેતો હતો કે સાહેબ! મદાગ
રિલામા ચાનો? અને ખીને માડુમ! ટાગામા
ચાવો!

એ વિવાર્યાએ મનુષ્ય પ્રત્યેની લાગણી
દાખવના પોતાના મિત્રને કહ્યું “મનુષ્ય એએ
એવા ગિલામા એમનું હુ પમદ ન્હોતો નથી”

બોળા વિવાર્યાની નજરમા “પણની જગ્યાએ
ગાડીમા મનુષ્ય જોડવામા આવે એ માનવતાનું
હડદડતું અપમાન હતું” એટલે તેઓ ટાગામા
બેસી ગયા આ જોઇ બિચારો ગિલાવણો ઉઘાન
થઈ ગયો!

મહેને વાગ્યું મિચારો ગરીબ ગિલાવણો!
અરે! એને તો ગાય બળદ ચા મોકો અથવા
ટોષ મેમ સાહેબનો કુતરો ચડુ જોડતું હતું!
એ માણસ થઇ શા માટે જન્મ્યો? અને
મનુષ્ય તરીકે જન્મતું હતું તો હિંદુસ્તાનમા
કેમ જન્મ્યો? તે હિંદમા જ્યા પડ્યો પૂજ્ય

છે, જ્યા ગાયને રોટલા અને આખનાઓને
મિદાઈ ખરાડવવામા આવે છે, જ્યા ઝેરીના
મર્ષોને દૂધ પાનાના આવે છે, જ્યા કાગડાઓને
ચોખા ખનડાનું પુણ્ય મમજનામા આવે છે
અને જ્યા મડેને પર મનુષ્યના ગળો મઝળના
મળે છે પણ કોઈ પૂછતું નથી

હુ કોઈ તરફ વધી ગયો હતો માર્ગમા
એક ખાદીસરીઓનું ટોણું જોયું પૂજનાતપાણ
કે અજાણે હિંદુસ્તાનના તે મશહુર નેત્રનું ભાગણ
હતું (તે નેત્રનું નામ જાહેર કરવું યોગ્ય વેખતો
નથી) ત્યાથી એ લોકો ફરી ગયા હતા

મદમા મહેને સામર્થ્ય કે આતેજ મદાન
નેના છે કે જેમણે કોએમી શામતમાળમા જ્યારે
મુખર્ષ અને મુખર્ષ બહાગના મજદૂરો અને
ખેડૂનો પર ગોળીમાર કરામા આવ્યો ત્યારે
એમણે મનુષ્ય હિમાને અહિંસા લેખી હતી

હુ કોઈમા ગયો દિવાની અને ફાજલગી
કોઈ મને પામેજ આવેથી છે આ હમાનો
માનવ જીવનની સામુદાયિક વ્યવસ્થાના મૌલો
અમજના અજો છે

મદારે દોઢ વાગ્યા સુધી બહાગજ બેસતું
પડ્યું ત્યાર પછી પુનઃ થયો એ ઝોરીમા
દામ કરતા મદાગ એક મિત્રને હુ મળસા
ગાહતો હતો પરંતુ તે મિચારો નિરિતરો
જખનામા પડ્યો હતો એટલે હુ ફેરીમા ફરસા
લાગ્યો,

તે તમારી ઈજા “મુર્ખ-દેશ”ના મહે
વાલીઓના હામનું મમ જિત જોનાની હોય
તો જરૂર કોઈ નિયમ કોઈમા જગો ત્યા
નનનનના કોમો સાબળશને મળશે

એક વેપારીએ પોતાના એકના એક પુત્રને
એટલા માટે મારી નાખ્યો કે તે પુત્ર-પુત્રને
ત્રેમણ બનાવવા માગતો હતો અને તેને બે

વર્ણની મજા ચઢ એક શ્રીમતે પોતાની પતિનું ખૂન કરી નાખ્યું પરંતુ માફી ન મળવાથી નિર્દોષ ઠરાવી છોડી મૂકાયા બાંન્ધો એક નવામ સારેબે ઘણા ખેડુનોની જમીન જતે મરી લીધી કમક તેઓ પાક સાથે પાક્યો ન હોનાથી મેહસૂન બરી શક્તા ન હતા એક વાણિયો એટલા માટે ખુશ હતો કે તેણે પોતાના દેહદારનું ઘર દરરાજ કરાવવાની શરવાનગી મેળવી લીધી હતી કોઈ દેખાણે ચોરીનો નમ આવી રહ્યા હોય તો મ્યાક કરજોને કોઈ દેખાણે ખૂનની ધમાન રતી તો મ્યાક ઉઠવેથી કલમનો ઉપયોગ થતો હતો.

આ છે તે ક્રામાંઓ જે રોજવારી અને દિવાની માર્ટના મુય પર ભગવાઈ ગયા હતા.

મહારા મિત્ર સહિત હોટલમાં બેસે બેસે ચા પી ગયો હતો અહિંયાના વાતાવરણમાં પણ તેજ કરજ ચોરી અપરાધ સાક્ષી અને પુરાવા બનેલા હતા કોઈ દેખાણે પોનિસો તો ક્યાક વધીને ઉભા હતા અને કટલાજ શ્રીમતો તેઓનો આદર-સન્માન કરતા.

મહારા મિત્રે પણ કટલાક કસોતી વાન સભળાવી પરંતુ હું પિયારી રહ્યો હતો કે માર્ટનો ખરો અર્થ શું હશે? ન્યાય ક્યા પક્ષીનું નામ છે? તો સમજાયું કે કોર્ટ એક પ્રતન ખાતું છે અને કાનૂન તે જરો છે કે જેનાથી અસખ્ય પશુરૂપી માનવો કાપવામાં આવે છે અને ન્યાય ન્યાય મદને મહારા એક મિત્રનું મતલબ યાદ આપ્યું કે ન્યાય તે વેશ્યા છે કે જેને દરેક શ્રીમત કટલાક અમલ સુધી ખરીદી મરે છે.

જ્યારે હું પાછો ફરી ગયો હતો તો જોયું કે માર્ટના કપાઉડમાં એક વૃદ્ધ હોળા કટલાક

લીખોએ એક દબળાને પમડો હતો તેઓ ગરીબ દુબળાને મારવાની ધાક આપી આપેન પૈસાનું વ્યાજ માગી રહ્યા હતા.

સદમા તે વૃદ્ધ પર દ્રષ્ટિ પડી તેની જની કાળ પર બે ગીધો બેસેલા હતા ગીધો ગીધો માર્ટ કેમાં મુ સફ પોનિમ વધી ન વેપારી નસામ શીખો વગેરે બધા મહારી આખો આગળ ફરી રહ્યા હતા એક મરસા પોલ પશુને ઘેરી બેસેલા ગીધો તારપર જૂનના ગીધો ટ્રેનના અળખજાટથી ભયનીત બની ઉડતા ગીધો ચારે ચારે દિગામાં ગીધો ઉડી રહ્યા હતા વાણિયો નસામ મૌનના ખાદીનારી નેતા મીનમારે અને સમાના વસુખ દિગ્લર હુલકા ક્રા મ ટાળે ચીન જાપાનનું મુદ્દ બુખ્યા ગરીબો દેવાદાર દિવાનમાં મજૂર બે ત.

શમ પડ્યું હતું અને ગીધો ચારે બાજુ ઉડી રહ્યા હતા.

ટ્રેન ચિગળી વેગે જઈ રહી હતી હું તે જગ્યા રોકી રહ્યો હતો કે જ્યાં સવારે મહે ગીધો જોયા હતા હવે તો ના થાળનાની પાસે માત્ર હાડમ પડેલા હતા અને ગીધો ન હતા.

સૂર મદગતિએ અસ્તાચન તરફ જઈ રહ્યો હતો લાખ અને લાનમાંએ અમર ઝરાના અમર જળને સુન્ની નાખ્યું હતું ધોરી માર્ગે જવાને બદલે એક નિર્જન પગદડીએ જઈ રહ્યું હતું.

રહસ્યારે સૂર્યે જ્યાં ગીધ અને શમ નીલાન્યું હતું ત્યાં અધ્યાત્મને કશું નથી.

કાને જ્યારે સૂર્ય ઉગશે તો અધ્યાત્મ દર ચરો અને અહિંયા કશું નહિં હોય.

જગદાત્મા

મુળ લેખિકા

શ્રીમતિ કમળાદેવી

અનુવાદક

“મહાકવિ”

—અરમના સ્વામ મનોહર, હું મારા પ્રેમનું ગગાનળ આપના ચરણોમા અપણું
કર છું મારે તેને કબૂલ કરો

—મનમોહન! જ્યારે સમાર મીઠી હૃદયમા હૃદય છે ત્યારે એકાન્તની ઘડીઓ મારા શ્યામના
તારાથી માત્ર ગળું દમાવે છે, ત્યારે પ્રેમથી સનાતેનું હૃદય મને ખેંચેન કરી દે છે અને હું
તમાગ દર્શનના વિચારોમા છૂનને ભરોમો આપ્યા કર છું

—સુદરૂંડ ૩૫ આપની પ્રેમકથા મારા આશુ ડે આપના દર્શનના વિચારો મારા દિલમા
ચુટકીઓ લઈ ગયા છે

—મને આશા છે કે મારી આગાઓના દિવાઓ છુઝારા નહીં દ્યો

—સ્વામ મનોહર, દુન્યા આપના ઉપકારોને જૂની શકતી નથી તમો “પ્રેમ-શી” છો,
કાળજી આપે વિયોગીઓને ધૃત્યથી મેળવી આપ્યા છે અને મર્તિપુખ્તનું ખડન કર્યું છે

—અને હું આપના આ સત્ય વગ્દારને પણ યાદ રાખું છું કે આપે સ્ત્રીઓની લાજ
રાખી છે, અને તેમને જરાબરની મણી ઇજ્જત આપી

—મહામુદર, મારા મનની ચિંતા દૂર કરો વિઠ્ઠલમિની તેજ હવા ચાલી રહી છે અને
મારી આનાના દિવાઓ ગદગદ થઈ ગયા છે જોવી હું ઉદાસ છું મારો આત્મા આ નિર્મળ
શરીરનો ત્યાગ કરના ઈચ્છા રાખે છે, પણ હું આપનો પ્રેમ અને આપની કૃપાની આશાઓમા
મારી જિંદગીના દિવસો પચાડ કર છું

“ ધણીજ ખેંચેન છું મનમોહન! અરમના સ્વામમુદર! મને દર્શન આપો ”

—મહોનાનો અભિલાષી!—

(‘તુમકો મુમાઝ હો ઉચે મહલ ચે’-એ તર્ક)

મુન્ને મુહમ્મદ હો ખ્યારા હૃદયથી,

ચર્ચ જયે મહાઃ નિવામ મહીના

હા નિવાસ મહીના

તકષુ છું વિચ્છે કંઈ ચેન ન આવે,

જૂંચો હું ભટકુ કો’ ગદન જનાવે

મરણાતે મહારી દયાએ લાગ મહીના-ચર્ચ જયે

અરમના વામી હું સાનિંચ ચાહુ,

નિત્યે લહમાગ હું ગુણગાન ગાઉ,

હીજગનાસ્વામી! એપીડિતના આકા,

પૂરી કરો “અમુદ” જગ-આગ મહીના-ચર્ચ જયે

જૂન

અમુદ

“ભઈ, તમને ગુ થાય છે? હું તમને કોઈ રીતે મદદગાર થઈ શકું?” એમે કુખી માણસને પૂછી દરી

“હું વ્યાધિચગ્ન છું માનથી ચાની શમ્ભુ નથી ને તમે મને પેના ગામડા મુખી લઈ જશો તો તમારો અનહદ ઉપકાર થશે” યુવાને ગામડા તરફ આગળી ચીંધતા ઉત્તર પામ્યો

શીખ અથ ઉપથી નીચે ઉતર્યો અને માણુમને ઉપર ચઢાવ્યો શેષે ઘોડાની લગામ ખેંચી આગળ ચાલના માણુ

“જરા અહિ યોશો” દમયાર પગના દૂર ગયા પછી સવારે યાદ કરવાનો દેગ કરતા ક્યુ, “તમે મારા પાયરનાં ચર્મ જુની મયા હો મટેરબાની કરી જરા લાવી આપોને?”

અને શીખ જવા ચર્મને લેવા ગયા કે તરતજ મવારે ઘોડાને એક માગી દોડારી મક્રો શેષે પાછળ જોયું અને બેસા પ્રપચ મમજી ગયા સવાર એ પેરોજ માહમી વીર હતો ઘોડે દૂર ગયા પછી તેણે જૂમ પાડી ‘કેમ શીખ! આનહ છે તે? બસ, હવે પલુ પૈસાના મુલ્યે જ ઘોડો તમે ન્દોતા આપના તેને મે કદા પ્રપચથી મેળવ્યો?”

“ઘોડીક ક્ષુધુ નાર યોમ એકાદ રામ્દ તને કહી લઈ” શેષે ક્યુ

“બહુ માર, ત્યાગ ઉત્તા ઉમા કહો.” યુવાને જૂમ પાડી

“એકાદ રામ્દ” શીખ ફરીથી બોલ્યા “ને તું એક વચન આપે તો હું કદીપણ મારા ઘોડા માટે ચિન્ત્ય નહિ કર અને તારે માથે દોષારોપણ નહિ કર ને તને કોઈ કદાચ પૂત્ર કે તે આ ઘોડો કેમ મેળવો તો ખુદના મારે તું તારા પ્રપચ જોતીય નહિ અને તે મને કેવી રીતે છેતર્યો એ કોઈને કહીય નહિ નહિ તો હરનામના ઉજ્જળ નામ ઉપર એક કલક ચદશે એક મુસ્લિમ કન

અયોગ્ય કલ્પ કરતો નથી તારે આ કીર્તિ ઉપર પાણી ન ફેરવતુ જોઈએ”

ને કે યુવાન પેની ખૂનસરત સ્ત્રીના મોહપાશમાં ચક્ર્યૂર હતો છતાં મેખના ઉપરામ શમ્દોએ તેના ઉપર અદ્ભુત અમર કી તે ઘોડા ઉપથી નીચે ઉતર્યો

“તમે સચમ ક્યુ છે” ઘોડો મેખને સુપન કરતા તે બોલ્યો, “છરિનામ! ખુન તરીકે છત્તામને કલક લાગે એવું હું ક્યુજ નહિ કર”

કેહુ બહુ અદ્ભુત પરિવર્તન

* ‘The Golden Deals of I Lum નામક પુસ્તકના ‘The Desert Thief’નો સુધાત સહિત ભાવાનુવાદ

પુકપોના કપડા

માયન્ડીફીક

રીતે વેતરતા

અને સીવણ

શીખવા માટે

ફખત મળો યા

લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્ક્સ
અન્ડ ઇન્ડીક્ટ્યૂર

MURAD TAILORING WORKS

Try our Secret Good Fit for Scientific Cut, up-to-date Fitting & Modern style.

મો. એસ. જી મુરાદ

મુનારના ધામજી પાસે રોડેર

જન્મ

૧-૨-૪૪ મોહનદ કામળ પીપડી છોકરો-ફારૂક ૨-૨-૪૪ અહમદ બ્રાહ્મી મેદતર
છોકરી-આયશાબીબી ૩-૨-૪૪ મેયમીયા મોઝમીયા છોકરી-મરીફામેગમ ૪-૨-૪૪ અબ્દુલ
કાદર હાશિમ પીપડી છોકરી-ફત્તમીબીબી ૧૦-૨-૪૪ ઇસમાઈલ મોહમદ મોગ છોકરો-
મોહમદ મેયદ ૧૧-૨-૪૪ યુનુસ યુસુફ આબીબા છોકરો-યુસુફ ૧૮-૨-૪૪ ઇબ્રાહીમ બતુબાહ
છોકરો-અબ્દુલ-હીદ ૨૧-૨-૪૪ હુસેનખાન હાજખાન છોકરી-હાજખાન ૨૩-૨-૪૪ યુસુફ
મોહમદ મહની છોકરો-મોહમદ ૨૩-૨-૪૪ ઇબ્રાહીમ હાઉદ છોકરી-શરીફાબીબી ૨૩-૨-૪૪
હાશિમમીયા પીપડાહ ટોકરી-મીનાબીબી ૨૮-૨-૪૪ વલી ઇબ્રાહીમ ખાડીસાલા ડોકરી-
મુસલમીબી ૨૯-૨-૪૪ હમુદ અહમદ અનુ છોકરો-અંબુમ

મરણ

૧-૨-૪૪ આયશાબીબી અબ્દુલ-હીમ હાફ્મખાન છોકરી ઉ વ ૪૦ ૪-૨-૪૪ આશા-
બીબી મેખુમીયાની વિધવા ઉ વ ૮૫ ૫-૨-૪૪ બનેગખીબી શમશેરખાન મોહમદખાન ઉ
મા ૨ ૯-૨-૪૪ મોહમદ ઉમર ઇબ્રાહીમ મનસુર બમરસાલા ઉ મા ૧ દિવસ ૨૦
૧૩-૨-૪૪ સેયમી ઝીવાકહીન સંવદ નજમુદ્દીન ખાનમાહેમ બક્ષી ઉ વ ૬૨ ૧૫-૨-૪૪
ફાતમામેગમ મોતરી મેયદ અબ્દુલકાદર ઉ વ ૧૩ ૧૮-૨-૪૪ જુમેદાબીબી તે મોહમુદ મોહ
મદ મનસુરની છોકરી ઉ વ ૧ ૧૯-૨-૪૪ મારાબીબી તે ઇસમાઈલ મોહમદ મુન્શીની છોકરી
ઉ વ ૫ ૨૧-૨-૪૪ મોહમદ મોહમુદ મુગદ ઉ વ ૮ ૨૨-૨-૪૪ મુસલ મુનામ આલપાડી
ઉ વ ૬૫ ૨૫-૨-૪૪ ખેગમીબી તે મેખ મોહમદ મુસેનની ઇબ્રાહીમ ઉ વ ૨૪
૨૮-૨-૪૪ મરીયમખીબી તે ઇસમાઈલ ઇબ્રાહીમ બગ્યાની છોકરી ઉ વ ૫૦

—કળાધરો—

આશીત બરન,
સુનંદા દેવી,
બારતી દેવી,
નવાજ, નેમો વી,

કલકત્તાના કળાધાર
ન્યુ થીએટર્સમાં સર્જાયેલ
બંગાળના સુપ્રસિદ્ધ નવલકથાકાર
શ્રી શરદચંદ્ર ચટ્ટોપાધ્યાયે
જેનું કલેવર રચ્યું તે ચિત્ર સર્જનના
કુનેહખાજ શીલ્પી
નીતીન બોઝે

જેને જીવન આપ્યું તે
કાશીનાથ
ચાહુ છે સુરતના
કુપીટાલમાં —ફોન—
ખા, ૮૧ ને ૧૦૧

સુરત *** ન્યુ સુપર *** સુરત

પ્રેન ન બર—૧૪૭

શાલુ તેમજ આવતાં અનુપમ આકર્ષણો

તા. ૧૧-૩-૪૪ થી શરૂ થુનિવર્મલનું

જીએ રે પી ય ન ના ઇ ટ સફ

મુખ્ય કામ — પ્રખ્યાત દિન્દી ના સાથુ

ત્યાર પછી તુરતજમાં આવે છે.

શહેનશાહ અકબર

મુખ્ય કામ — કુમાર

અને

વનમાલા

કુરખાની

મુખ્ય કામ — દુર્ગા ખોડે,

ધર્મજીવાલ વામ તી,

કાગ યા અને ગોપ

સુરત *** મોતી ટોકીઝ *** સુરત

હલુ પછુ તમે ન લેયુ હોય તો

સહકુર્બ આનેજ લેવા ઉપડો

જયંત હસાઈનું બોધદાયક ચિત્ર

૧. ભ કત રા જ ૧

મુખ્ય કામ — સ્વ, પાગનીસ, કૌશલ્યા. દિક્ષીત,

મુખારક અને વાસંતી

પુ. ૫ મુઃઅંકે ૮ મે

એપ્રિલ

1488

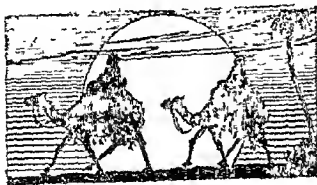

51

2

di

સુધી રહી જિને ના બાઈ છે ।
 ખિમ્માના પોરી ફાન એક પાઈ છે ।
 વેપારોત્તરી ફાન બચવાને માન,
 ફાની પાલાને મને રેખાઈ છે ।
 નિત જો પ્રજાતના લાજ અપત્રો,
 આપનો મુક ખરખર નાઈ છે ।
 આપનો વિલેખન છે કે પરી ?
 મી અતોળી - જોડલી અમણી ?
 આપની મન કમરેમ તો પાઈ છે દોન,
 તેમની મન બમ લીમતી સમજાઈ છે ।
 તીરેલી ખેમલાને બામતી—
 માન રીજી રૂપ તા લગાઈ છે ।
 ખાતલાની વીરોડે દરમન - જુલો,
 એ તરેલી તો એક નાઈ છે ।
 — દરમન આંદા ?

୩୩ • ସମ୍ପାଦନା

2014-2015

અ તુ ક મ શિલ્પકા.

વિષય મૂલ્ય	લેખકનું નામ	પૃષ્ઠ
લગ્નનામ કે (કાવ્ય)	દામલ કે.મ.	૨૧૫૫ ૧૫
માર્ગ-દર્શન	રજામત્રી	૩૫૫
આવાઝની દુન્યા	ભેક્ષા	૨૫
ગ્રીકો અને મહાગોચર	ત.વી	૩૦૦
ફતારા	મી. અમર	૩૨૨
પોત	વલ્લભરા	૫
નેર (મેનિટ)	"દર્શી"	૩૮
આકેશન	અલમ. પટન	૫૮
કસરત	ચમરૂ ખીખી	૧૭૬
ઈસ્લામ-પ્રવેશાઓ	'તામ'	૩૭૫
મખી	ઈમાઈલ દેમાઈ	૩૭૮
સમાનતાનો સાદ	દાશિન ટીમોત	૩૮૩
દીદારે રસલ	રિકાઈ-સામેરી	૩૮૩
રાદેર-શાદી, જન્મ અને મગજ		૨૬૬૫ ૩૭૫
વિનિતિ પત્ર		૨૬૬૫ ૪૫

વાહશીક લગ્નગમ . ૬૨૦૨૧ ૫ બર્મ ૩૧.૬ પરદેશ રી ૧૦ (૩૧ ૬૧) છુટક આ ૧ આના

લગ્નગમ પુરે યગની બળ બાળુના ચોક-
 રામા આપી છે, ખીનો અ ક પ્રમદ થાય ત્યા
 સુધીમ ને લગ્નગમ નદી મળે તો પી. પી
 યી નવા અ ક રાના થશે. રેપર ઉપર માનક
 ન બ દર્શી કાયા છે તે નાધી નાખી
 મનાઓડરે અથવા પત્રવ્યવહાર વખતે તે જ
 મખી અ ક નદિ મળવાની કપાઈ તારીખ ૨૫૫૫
 સુધીમા રિદના માકોએ કરવી
 સલામુ નીચે મુજબ —

VHSAHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road Surat

Printed by Maganlal Mangaldas Patel, at The Gangotri Printing Press
 Kanpith, Khand Bazar, Surat

Published by Asim Ahmed Esmail 'Vahshi' for Vahshi Sahitya Karyalaya
 Tower Road, Surat

પુ. ૫ : અંક ૮૦

માર્ગ-દર્શન

[એક પત્ર]

આદ્ય ધી

પત્ર મળ્યો, ઉત્તરમાં લખવાનું કે, બધા વગી પ્રેમશાહી
લખવાના ઉત્તરમાં જોઈ ન જગાડે ત્યાં સુધી કામળ મગાડવાનું ક્રિયા
લેખનનું કાર્ય કરતો નહિ, પણ લખીય નહિ થોડું પણ અથપૂર્ણ
લખજે.

કોઈએ જ્ઞાને પણ મળ્યા ન હોય તેના દુષ્કાંતી કપના માન
કરીને દુષ્કાંતી થતો નહિ.

એ ખામ વાદ મટે કે તારી પ્રતિભાની તમે આજ કંઈ
આવતી માને પણ નહીં પડવાની છે માટે અનુભવેલ પડનાઓ અને
પ્રમગોનો અથપ કર્યા કરજે, આગળ આવતા એવર અથપમાથી
પ્રતિભાપૂર્ણ ગ્યનામાં તેનો સૌથી વેલ ઉપયોગ થઈ શકે.

આજે તું કેટલાક સમાયોગકની પ્રતિભા ઉત્તમ લેખક ગણાય
પરતુ બલિષ્ઠમાં તારે વાચક જમતનું લખ દોરવાનું છે અને ચોગ્ય
માર્ગદર્શન પણ.

ત્વારે

એન્ડીન એખોવ

[ઉપાધ્યક્ષ - મગાડકી]

આવાજકી દુન્યા

સલગાનનાર 'એકાદ'

આજકાલ દિલ્હીમાં ઘણું ઘણું વધી રહ્યું છે ચલણનો ધુગાવો, જુદી જુદી ચોજાઓ, અને પરદેશી એક્ષપર્ટોની આપાત, દિલ્હીના હમદર્દોની પરદેશી જમાત, નવા નવા છાપા, નવા નવા ઓર્ડીનન્સો તે નવા નવા કાવત્રા એવો નિયમિત વધજીવ હવે ભીંગુ પથ્રું ઘણું ઘણું વધતું જાય છે ધાડ લૂટ, વનસાચિફી, બૂખ મગે, રોગચાળો, અવ્યવસ્થા, વાચનબૂખ, જનીય બૂખ, પ્રેમની ધીંગામસ્તી છેડાડ, અપહરણ, લેબલ, વિનાસ, સત્તા, બેટનજરાણુ, કેશન, પાઉં ડર, લીપસ્તીક પ્રેમના ગાયત્રો, એક્ટ્રેસોના ફોટા, બેકે, લીમા કપનીઓ દિલ્હી કપનીઓ, માનવત્રોના જ'સા, પરિપક્વો, સમારજો, વન પ્રવેશો, નડજો, બાપજો, સોસાયટીની દુકાનો, રેશનીંગના પત્રકો, માનારીઓ, નાચનારીઓ, પગદેશી વિપેક્ષકો, પગદેશી આપાત તથા આખાઓ વ્હીસક્રી, રોપતેટના માધનો, લડાઈના પોસ્ટરો છાપાના લગાજનો, નામતરીની જાહેર ખબરો, મુશાવરાઓ, છુટાકેડાઓ, કર વેરાઓ પ્રતિનિધો અને છેડકારાઓ સ્ત્રી રહ્યા છે ત્યાં આરકના માધનો, રહુવાના અમતો, ખાવાનું અનાજ, પહેરવાના કપડા, દવા ન્હેના થઈ કલામતી બેરકો, છાપણુ દદ, માનુષ્ય વય, જિમરની શાંતિ, તે મનની ધીરજ ઘટતી જાય છે! આ વધધટનું પરિણામ શું આવશે? તો એમરી જાણે કે બગવાન જાણે? બાળી

આપણે તો મિશ્રિતનું લખેતું અને કાપવાનું જાણેતું નાચી તેનો અમલ કરવા બધાએવા હ!

બોરીને બોર વેચી શકાય છે ' એની ખાતરી આપણી વડી ધારાસભાના લીગ-ગ્રે સના સંયોગે બેગા બજે કરી આપી છે એ ઉદાપોદને પ્રતાપેજ રેલ્વેનું બાકુ વધતું વધતું અટકી ગયું છે જેથી કામચલાઉ એકતાથી લીગ-ગ્રેએ બજેટને ઉડાન્યુ એરી કામચલાઉ નહિ પણ કામચલાઉ એકતા ધારાસભાની પ્લાન ન સાધી શકાય? પ્રજા રક્ષક લીડરને મહત્ત્વ આપે તો બધું થઈ શકે એમ છે! કમ્યુન અશય નથી? ખીજા લીડરને સદ્ગુણ પ્રાપ્ત થઈ હોય કે ન હોય પામુ છો એમ એન રોયને તો ક્યારની સદ્ગુણ સાપડી ગઈ છે! મજુરોમાં પ્રચાર કરવા અને કામચલાઉ જુગ્મમાં જળજી રાખવા એમને દર માસે ૧૩ દળગ રૂપિયા મળે છે! પછી એ નવી નવી ચોજનાઓ મળે બદલ ન શકે? રેલી કોંગ્રેસનિઓની ૧૦ દળગ રૂપિયાની ૧૫ વર્ષિય ચોજના સામે એમણે ચોજાની ૧૫ દળગ રૂપિયાની ૧૦ વર્ષિય ચોજના મોતીપેટ ધોળગે વળેલી મૂખી છે પેશઓ ઉચોગ હાલ દિલ્હીના ઉત્તર કરવા ચાલે છે. તો આ એવી જ ખીજાનણી હાથ દિલ્હી ઉદ્ધાર કરવાની ચોજના છે! દિલ્હી એક મત જ છે કે પાલેનો જવાબ પાલેથી! જવાબની

ઓએ આગમના મોગે એક બીજી કહેવત
ગી છે કે 'અચ્ચગો જવાબ અચ્ચરથી' ।
તેમ ડા. રોયે યોજનાને જવાબ યોજનાથી
વાળ્યો છે । જે અનેક કોઈના તરફથી ઓળખા
ઓત્રે એકાદ દુનગનો દુનમાયે મળી જાય તો
એવી મગસ યોજના વહેતી થૂંડ કે જાચનાગ
જાન જૂલી આગળથી આગળ કડી ખાપી
અને એવું ન થાય ત્યાંમુધી ઓગળા એક
અમેરિકાનું તણુ ચૂકરી દેવા એણે છ માંક
દિંદની આંધોની ઓલાદ સુધારવા મોકલ્યા છે
તેના જવાબ રૂપે અમેરિકાની ભેગાની ઓલાદ
સુધારવા આદીથી એટલાવ પાડા મેકનનાની
યોજના નિચાડી રાકાય । હાનડાનું ધી પ્રચલિત
થવા પછી દિંદમા યોજનાઓનો નોરો પડે
એમ નથી ।

જેમ કાલનો કચરો પૂત્તે ઉડગમા નખાય
'ડ, ધરનો કચરો પૂત્તે મુગિણિપારીકીની કચન
પેનીઓમા નખાય ને તેમ આખા હુશયનો
નીચરે વાળેતો ચૂકરીકેપ ચરકે પૂત્તે પેનજા-
હનના ઉડગમા નખવાની રૂઝવેટ દિમાવત
કરી રહ્યા છે । અગ્રે એ ઉડગની દુર્ગંધથી
બંધી રહ્યા છે, કે એ લેમની જૂલ છે । એ
કાન પૂનમાથીય મડીને અતે ખાતર યને
તો પેનેજાહનની ખેતી મારી થશેને જિયારાઓ
પેની નિયયથી અજાન અગ્રે ખાતરની મ્દર
વા નજરે એ લેના ધારે તો દિંદમા ઈમાન
ચળાજાણાએ પામેથી ખાતરનો કપયોગનીખી
શરૂ છે । "નારેલી મોર હા" તો કે "દાંતે દા
ખા" દારે દા"ની જેમ દિંદમા મુમત્તમાને
પણ પેનેજાહનના અગ્રેના સુરમા મુર પુગડી
નસા છે ને તે નુ ' અડા' બદલા તમે
'પેનેજાહનદીન' હરતો કે 'પેનેજાહનવન' કનવો
પણ નૈતિક કરનનો મનાવ છે નેતુ નુ ।

એક અમેરિકાનું હાપુ વરડી પેગીની જેમ
રૂઝવેટને શીખામણ આપી ગ્યું છે કે તો
"પેનેજાહનમા વધુ ચૂકરીઓને વમવા દેવાથી
રાણીશુ તો હીટલરનો નૈતિક વિનય અમેરિકાને
કેમ પાળવે ? ભયને અગ્રેનો બૌદ્ધિક પરાજય
થાય એમા એમને શુ ? 'હવ્યાહની દુકાન પર
નાનીના ફાતેલા' દેવામા રૂઝવેટને શુ વાધો
હોય ? બને અગ્રેએ થોડીક વધુ માનના
બનાવી એ ચૂકરીઓને પોતાના ધરોમા વમાવી
પોતે ખદાર એટલાં પર પડી રહી કે જગનના
ઝોડા નીચે ઇવન વિતારી જમતને કુરખાનીની
ખાના બતાવી દેવી નેહએ । "નેશ કન
ઝોડા દરિયાને કાલ ।" એવું ન કરવું જોઈએ ।

મળીપુગના મળના પરિતો મહા વિચક્ષણ
બને અગ્રે રૂઝવેટ બેગના છે મદદશાનિ
ખાટે તેમણે ત્રીજી રાખી કવવાની રાતને
મવાલ આપી છે મદદશાનિના નિનાગણુ ના
લગ્ન કરવું એ નવો નુરખો છે । હવે એ ત્રીજી
ચૂકરી કરવાથી મળીપુગનાથી જવાબીઓ ખાગી
જશે । આ તો ફીક નુખો કાચ લાગ્યો
માગમા કરતા આવના દુનમાને પાછા પાડે
હોય તો ઝટનું લગ્ન ફરી નાખવું જ જિયારા
હીટલર વારો છે તેથીજ મદદશામા મેગા
હારી ગ્લો છે । ગરીબના ધાણને એણે જમ
નીની ચરદદથી દુર ગમરા મેય તો ઝપડ
વન મી નાખીને મદદશાનિનું નિરામળ મન
ફાંતુલકે અને ગાયકવાડ નરેજો પણ
મદદશાનિના નિરામળ ખાટેજ એમ મ્દુર દશે ।
તો પછી ખીરીયાએ રાન વિકરત બીજા
લગ્ન કેમ ન કરે ? કમાનીવાના ગળ કેગા
પણ મેક્કીમા પડ્યા પડ્યા મદદશાનિના
નિરામળ ખાટે ઝપડ લગ્ન કરી નાખવું
જોઈએ તોપો, રોકોને દા મોજાતો ખચ કે ના

લગ્ન કરીને આશ્રત દૂર કરી દેવી એ કૃષ્ણી આસાન તરફીય છે ? પૂર્વ તે પૂર્વ ને પશ્ચિમ તે પશ્ચિમ છે ! ખરેખર યુદ્ધના ઇતિહાસમા મણીપુરના રાજવી અમર થયે !

‘૨૧મી માચના નિવેદનમા પહેલીજવાર ચર્ચાલિના બાણુમા શબ્દો ખૂબી ગયા હતા !’ ને એમણે મનમા રા જન્મનાદાસની યાદ કરી લીધી હોત તો શબ્દો ન ખૂરતા કહેવાય છે કે ચર્ચાલિના ચિરંતનો ધૂમપ્રસાદ અને એમનો વાણીપ્રવાહ કોઈ દિવસ અટક્યો નથી તે અટકે એમ પણ નથી ! તો પછી આમ કેમ થયું ? શુ લડનમા પણ હવે શુદ્ધ માખણને બદલે દાવડા ગયું છે ? કે કઈ બીજા વિચારોમા મગજ રોકાયું હશે ? હોય, રટેવીન અંત્રો ગાતો હોય એમ જણાતું નથી ! તે જેમ જેમ જર્મનીની નજીક આવતો જાય છે તેમ તેમ માયાબારે થતો જાય છે ! જુલોને મિત્રરાજ્યોને પૂછ્યા વિનાજ બોડોગીઓની પીઠ યાબ્દી નાખી, રૂઝવેટની શિખામણને ગજવામા ધાવી જાપાન સાથે નવા વહેપાગી કરાર કરી લીધા ! ને પોતાડની પ્રસૂતીની પીઠા તો હતીજ ? મિત્રોની કબાળમા કયે રથાને હાડકું આવીને અટક્યું છે તેજ સમજાતું નથી ! બાકા કી વેતેરા જેવો ધરતો ગોધો આખ ફાડવા તૈયાર થાય ને અમતવ્યુતન બહેરામાણુસની આગળ મિત્રતાનો સખ ફૂટે તેને હાડકા ચાવવા જેવું સમજે, કે ફાકે જેવું ‘નહિ ત્રણુમા ને તેરમા કે છપ્પનના મેળમા’ જેવું માનવ સરેખડું પણ ધાકડમટ્ટીથી ન દમાય ? એ તુ ? ત્વે તે વિજય તો નજીક આવતો જાય છે પણ આવા રોડા રસ્તામા આવે છે તેવું શુ ? ઇલાજ એવજ છે બાપ જી ને નિવેદનો પડતા મહી સુરોપમા બીજે

બોગ્યો જાગારી દેવો નહિતર જર્મન-જાપાની મદારીઓ તો આગામ જેવા કઈ મિત્રાડ કાઢવામાથીજ કાલમાજ કરો ?

ત્યે દેવી રાજ્યની પ્રજાએ ખુનીથી નાચવા જેવો દુક્રમ બહાર પડી ગયો છે ‘પોનિષ્ટન ડિપાર્ટમેન્ટ નારદત્તે વાઈસરોય તરફથી દિહના બધા રાજ્યોને દુક્રમ મળ્યો છે કે નેઓ બધાય પ્રજાના સુટેવા પ્રતિનિધિઓની ધાગસલાઓ ૧૯૪૪ની આખર સુધીમા પોતપોતાના રાજ્યમા કાયમ કરે અને એ પ્રજા સુટાયના નબ્યોમા થીજ’ દીસાનની પણ સુટાળી થાય તથા રાજવી રાજ્યની આરકમાથી ફક્ત પાચમો ભાગજ પોતાના ખર્ચ માટે લઈ શકે !’ વાત તો મોળામા પાળી છુટે એડી છે, પણ એ કાયદાના જીટ સામે દેવી રાજ્યો કાઢ્યા છજે તો ? કાયદો જુદી વસ્તુ છે અને કાયદાનો ફાયદો જાણવો એ જુદી વસ્તુ છે ! ભતકાળમા દેશી રાજ્યોના રોગીસયા કહ્યું અટપટમા ઓગળતર્યા નથી ? દેશી રાજ્યોમા તો એક નહિ પણ દગ્ગલરા વીગવાળાઓ બર્પો પડ્યા છે, તેમની આગીધુનીવાળી પાધડીઓથી પ્રભુ પનાદ મારે છે તોય સગમનો શુ હિન્નામ ?

શુજરાતના મગજ પ્રવૃત્તિના બીજ રોપાગ રાદેરતુ શુ શુ માહિત્ય મડળ વિનીત થયા પછી શુજગત અને બૃહદ શુજરાતના અનેક માહિત્ય રમિક મિત્રો તરફથી પુન તેને ઉભું કરવાના થતો, મદેશા તથા રમના સચંગ થયા દના પણ ભૂતકાળના અનુભવથી બમે છેક ધતાર્ક ગયા હોહ એક દાયકા વિની જતા મુધી સુપ રહ્યા રાદેગના શુ શુ માહિત્ય મડળના બારે ભોગોતુ બાન થોડાક જાગુમરોને હવુજ અને છે એ ભોગોને પ્રતાપે શુજગતમા

માને ગરબ ફરીથી રહી છે તેને વધુ વિક-
સાવવા અને મજલનો લેખ બને તેમ વધુ
ચિંતા કરના સુરતના યુવાન સાહિત્યકારો કે જે
પરબ તરફ ખૂબ આકર્ષાયા હોઈ તેમના અપૂર્વ
કેસાદ અને ગરબ પ્રેમના પ્રતાપે આને 'મહા
પુનરાત ગરબ મહાન' અપાઈ ગયું છે. પુત
માળના બોધપાત્રોને વિસ્મૃત કર્યા વગર વર્તમાન
મહાનની ન્યાયના કરી હોઈ, તેના કિન્નર
માવિની અત્યારે તો મારી આશા ગખાય છે
આવી વિરોધ કર્ષ લખુ તો 'વગર કોણ
વખાણે? તો કે વરની મા' જેવો આલેખ વહા-

સ્વાનો વારો આવે માટે આટલેથી ન થવી
ખુદ પામે પ્રાર્થના કરીશ કે ખુદા એને 'વધુ
ફળવતુ અને લેખવતુ કરે' આશા છે કે
સાહિત્ય પ્રેમીઓ અને વાચકો એના 'આમીન'નો
માદ પુરી અમલી સહકાર કરશે.

ધરત્રામી શિક્ષણ

જનાથ શીલાના મૌલવી અબ્દુલ્લેમ સાહેબ
સાહેબી સાહેબની તબીબત નામાતે દેવાથી
આ અકામી ધરત્રામી શિક્ષણના મકબૂલ
પૂણે આખી રાખ્યા નથી.

છપાય છે

શુ?

હજલ સસાટ નનાથ 'એકાદશ' સાહુજનો કાવ્ય મંથન

...રણકા...

જેનું નામ છે રીમ, વીમ વગમથી ગુજરાત અને જુદાં ગુજરાતને દસાવ
નાર એ હાસ્ય અને કથાના અખેડ કવિની મર્મરાખી વાચ્યેન તમારો
છુટકો છે પોંકેટ કાપરીની સાહજતુ એ કાવ્ય પુસ્તક તમારા ગર્જવામાં જેમ
સમાઈ ગયું, તેમ તમારા ગર્જાને પોષાણે પણ ખરું! છાપકામ શુ
થઈ ગયું છે

વહેલો તે પહેલો

અગાઉથી આલક થનારને ૧૨મી દસા કમીશન મળશે

મકાશક-શ્રી રાઉટર સ્ટોર્સ બુકસેલર્સ અને પબ્લીશર્સ
રાવરોડ ગેડ, સુરત.

❀ સ્વીકાર અને સમાલોચના ❀

હાલ સ્વ મંજિલ પ્રકાશક હરિદ્રા પુસ્તક કાલ્ય ટાવરરોડ મુલત મન્ય રૂા ૩) લેખક- 'એકાર' કારવાના વાચકો 'એકાર' સાહ્યની કનમથી અપરિચિત તો નથીજ હેન્યા એ દાયકાથી એમની કનમ ખૂન વેગથી હોડી મી છે દર સાન ટેકારામધ એમના પુસ્તકો બહા પડતા જાય છે હાલ સ્વ મંજિલ નામ પ્રમાણે ગ્રંથ ધગવતુ ૩૫૨ પુષ્ટ હાલ્ય પુસ્તક છે એમા હાલ્યરસના ૨૫૬ ૨૫૬ અકાર વેગો છે હેતુ પુર સરતુ માનિક હાલ્ય અને કાલ્ય એમા કમને પગને માનમ પડે છે કોને વખાણીએ અને કોને છોડી દ્યએ એન સમજ પડતી નથી ર પ્રસ્તાવનાથી મમાપત મુધી વાચકને જકડી રાખતુ એ ૨૫૦ પાનાતુ પુસ્તક હાલ્ય પુસ્તકોમા અતેરી ભાત પાડે એમ છે શિષ્ટ, હજ ને મિલ હાલ્યના મયોદ જીન લખાણુ મહિત, રસુ શીની સુદર મુશ્ય ને સર્પથી શ્રેઃ જકેટ નેમા ને વાચ્યા પછી વમા વસુન થયા છે ની ખાતરી કરતીજેન છોડે છે

શ્રેમ કન્યા લેખક અને પ્રકાશક ઉપર મુજબ કો રૂા ૨) કોષ્ટિણુ લેખકના એકી સાથે એ પુસ્તક પ્રકાશન પામે એ તેની કનમની સફળતાની નિશાની છે લદે બીજા લેખકો ગુન રાતે એકદર કહેતા હોય પણ 'એકાર'ની કનમની તો ગુજરાતે ભારી કદર કરી છે, એમના બા બાર પુસ્તકો ગુજરાતે અપનાવી લીધા છે અને તેમાંય ચાર પુસ્તકોની તો બાએ આગતિ થઈ ચૂકી છે મનકુર પુસ્તક હાલ્યપુર્ણ ત્રિઅકી રૂામા છે એ ત્રિઅકી હાલ્યપુસ્તક બીજા કોષ્ટિણુ પ્રકાશને ઉપદેશ આપ્યા વગર કવળ હાલ્યપુર્ણ નિરૂપણ કરે છે ૧૮૦ પાનાના એ પુસ્તકમાંથી વિવાર્ધાએ ઘણા છુટ્ટ પ્રવેશો બજવી શકે એમ છે ગુજરાતને હાલ્ય મમુદ કરવામા લેખક અને પ્રકાશક બને અભિનંદના

હકદાર દરે કે 'એકાર' માહ્યના પુસ્તકે મા 'કારવા'ના સુત વાચકોને બવામા કરવાની ન દોષ ?

મેમીનમ છુઃ મુમની કામિઆવાઃ ૫૦ બાઈ કનમ ત મ્પી નીકળતુ એ માનિક ક્રમા-ઈની કવિઓ અને વેખમેના મદકારથી ત્રિમે દિવમે સારી પ્રગતિ માધી રજુ છે તરી ક્રમાઈથી ગળન કોષ્ટિણુ જાતની ધાધન ધર ૫૨ વગર જાતિ મુધાગ અને માહિત્ય સેવાના ૫૨મા નીક રીઃ ધધી મ્પી છે આ નાકમેદ અમા નપાઈ 'આનુ' છે ગુજરાતની મપાદનકળા મમુદ થતી જાય છે તેનો પુગવો ના અપ આપી ન્પી છે જી અમદ પ્રાસતી રમ સાગર, સદર, ગુનકાર આરજુ કુતી, અમીર શ્રીમતિ કોદરા બશીર નામાલવી વગેના લેખો તથા મન્પો કીક ધ્યાન ખેચે છે પ્રામ મગિઃ ચિતો પણ યોગ્ય રથને ન્પી થયા કે

ઈસ્માઈલી અપાવેમહુ અક. એમે રગીન ફારો ચિતો અને સગીન લેખાતુ આ સુદર આનમન ગુજરાતની આગળ વધેની હરિમાઈથી જખાતતુ આ વેપર પોતાની જાતિના એક નિર્દેશ ને સ્વ-જ હર્પથ રમ છે ચિતો, કોમેને લેખાતી ૫૦જ છુટે હાથે ખર્મ કરનાર આ એક અડવાડિક છે કાલ્ય ને એતુ પીકમળ મજખૂત છે અમદ 'શયદા, ખડુભાઈ દેસાઈ તુરામ ધાના, નમીમ આરજુ, મસ્તરીક, લાખાની વગેના દેખો કાન્પો ઉપગન જગર, જ્ઞેશ, નાગનનિજાબી માહેરવ કાદીના ઉ. કાન્પોતુ ગુજરાતી બાલનિરૂપણ ખામ ધ્યાન ખેચે છે મપાદન પાછળ લેવાએડી મહેનત ખામ દેખાઈ આવે છે

તેજ ચિત. (મુખ્ય) માહિત્ય પરિક અક કી ૪ આના યુવાન કોનેટપનોના અ

માનકે થોડીક મુશ્કેલી સારી પ્રગતિ સાધી છે સાહિત્ય પરિષદના દૃઢ દત્તિકાસ જેવો આ અંક સાહિત્યની વાનગીથી મમુદ્દ થયો છે નિબંધો જેવી સુગંધા એમા નથી અને સાહિત્ય ચર્ચા હોવા ના કદાચના રંગ વાગી શકાય છે એ એનું આકર્ષણ ગણાય ત્રીજીઓની નહેનત બર આવી છે

ધી યગ મુસ્લિમ પટેલ એમાની-એમાન [મુબાઈનો] ૧૯૪૨-૪૩નો રિપોર્ટ ગ્રિયુ અથે મત્તો ભગ્ન હુમ્વાના કેળનામેના યુવાનોની આ નાનમ્મી છતા ઉપયોગી મરચા કોમના હાવતમદ વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તક પુરા પાડનાનું શુભ કાર્ય કરે છે સગ્યાના પ્રમુખ ઉપપ્રમખ, મેનેજર સભ્યો અને મેકેટ્ટીઓથી અમે પરિચિત હોઈ તેમની કાર્ય ધમન અને કોમની કેળવણીની હમદર્દીની ધરણ જેતા ધાર તો હજુ આ મરચાને વધુ વિશાળ પાયા પર મૂકી શકે એમ છે હુમ્મદામ ઉપરાન ગ્રાનવરશીષ રંગમ પછુ કપાડી વેસા વેદ્યએ જન વધુ મહેનત પટે ખરી મરચાની કાયસાની અભિનદનને પાત છે

ધી મેમણ એમયુકેન્ડાનસ એન્ડ વેલકેટર એમાયટી [કનકા]નો ૧૯૪૨-૪૩ નો રિપોર્ટ રિનુ અથે મત્તો ૧૦ સર્વિયા મા મરચા મક્રમ પગને કેળવણીના ક્ષેત્રમા પોતાનો કોમની કામે આપતી રહી છે ચાનુ વરમની કાર્યસાદી પાનુ ખુબ ઉપયોગી અને નમ્મી નાનમ્મી છે એ વહેપારી કોમ ધારે તે ખરી શકે છે એનું અન્તે હુદાદગણ રૂપ આ મરચા છે કેળવણીના મર્દેસીય વિકાસ માટે આ મરચા સાત પ્રયત્નો ખરી રહી છે

‘નવયુગના મહાજુ’ ‘યુવક’ સોસાયટી’ વગેરેનો સહય સ્વિકાર કરીએ છીએ મમાતોચના આપતે અકે

—ત્રી ‘કાંડવાં’

મહાગુજરાત ગઝલ મંડળ, સુરત

મરતના ગઝન પ્રેમીઓની એક મમા તા ૯-૪-૪૪ની માજના ક ૧-૦ વાગે મઝળની સ્થાપના કરવા માટે મગી હતી તેમા દિ-દુ-મુસ્લિમ ગોખીનો ભેગા થયા હતા અને મઝળની સ્થાપના માટેનો ફરાવ કરવામા આવ્યો હતો

ચુ દાએસા એમ ‘ધેદાગે’—

પ્રમખ-જનાન ‘મેકાગ’ ઉપપ્રમુખ-શ્રીયુત ખડેરાલ માનાજ પનાર અને દખરનાલ પીમાસના ખજાનચી-જનાન ‘વદલી’ અને મત્રીઓ જનાન ‘તાજ’, પૂનેમ શાદ અને નન્ત-દમ્મી ૧ વાર્ષિક ફી:—

મહાપક ૩૧ ૧૦, ઉનેન ૧૦,

સામાન્ય સખામદ ૨૧ ૩

ગુન્ગત અને જુદદ ગુન્ગતના ગઝન પ્રેમી કવિઓ અને ગમિકે કોષખુ જાતના પ્રેમી બેદખાન મિના અગાકચી શી બરી મમ્મ બની શકે છે

પન-વતદાર વી૦ માટેનું મગનામુ —

મત્રી, મહાગુજરાત ગઝન મઝળ

C/o. ‘કાંડવાં’ કાર્યાલય,

મારગ રોડ મુસ્ત.

મોસાના અલ્લમદ અશરફ શાદરી

મનાય જે બાદને તનામ અપાઈતે બાઈકુત
શુનાદ કરી ચુકેવી શરહ શુનાદ ફાજદારી કેમ વાચુ
પડે એવા શુનાદ વ્યવહારિક શુનાદ એવી ગીતે
કનીરા શુનાદોના મનો કરી ચુકેવી હોય અને
તે શુનાદોના સબબથી તેને તનાક મળી હોય
તો તેવી નાનાયમ ઔરત પોતાની છોકરી
(તનાક મળવા રખતે) તેની (ઉમર વગમ ટપી
ટાળના આમરે) હોય તો તે છોકરીને તે ઔરત
(તેની મા) ગમવા લાયક છે કે નહીં તેની મા
પોતાની પાસે રાખી શકે છે કે ને શરીઅતના
હુકમ મુજબ પ્રીતામોના હવાતા માયે લખી
જણાવશે.

જવાબ-પુઠેલી શુરતમા જણાવનાનું
છાકરાને સાત વર્ષ મુધી અને છાકરીને નવ
વર્ષ મુધીમા એ ગમવાનો હક ધરાવે છે અને
તેનો રીતસરનો ખરચ (જે વ્યાજબી હોય તે)
બાપે માસીક અથવા વાર્ષિક આપવો જોઈએ
પરંતુ સવાતમા લખેલી હકીકત મુજબ જે
બાઈ ખરાબ-બદચનણુ-ખરી રીતે હોય તો
બન્યાને મા પાસે રાખવા બાપ ના પડી શકે
છે એટલે કે બાપ પોતાની પરમરીશમા રાખે

સવાલ-એક ઔરતને તનાક અપાઈ તો
અપાએલ તનાકવાળી બાઈના બાઈએ જમાતમા
ફરીયાદ કરી કે અપાએન તનાક ગેરવાજી
છે એ ફરીયાદ અરજી ઉપરથી જમાને બંને
પક્ષને બોલાવ્યા અને એક પચ હજુ કર્કુ
અને બંને પક્ષને પચે પુછ્યું કે બોનો અમો

જે દાઈ કરીએ તે તમાર મજુર છે મને
પક્ષોએ પચ ઉપર બરામો રાખીને મ્હુ કે
જો અમારો કે મનો તમારે બને પક્ષોનો મનજુર
હોય તો આ પચાન આમા મઢીઓ પ્રે
અને સઢીઓ નહી કરો તો જમાતના
શુનેદમાર હ મો તો એવી રીતે બને
પક્ષોની અનાડથી તે ફેમના બાબત મઢીઓ
યેવી જાએજ કે બંને તેમા આપણી શરી
અતમા શુ હુકમ છે તે પ્રીતામોના હવાતા
સાથે લખી જણાવશે.

જનાબ શરીઅત મુજબ જમાતો કે મનો
કરવો જોઈએ શરીઅતના વિરુદ્ધ ફેસનો કરવો
દુરરત નથી બધા શુનેદમાર થશે કુઆન
શરીફમા અત્યાપાક ફરમાવે છે કે બ્યારે નોક
વચ્ચે તમો ટાંચ તરીકે પ્રિતવામા આવો તો
તે વેળા જે રખ અને મત વાત હોય તે
ઈન્માફથી કમના પ્રવા મીછ જમ્યાએ અના
પાક ફરમાવે છે કે કોઈ બીઠમા તમાગી રખે
મગડો પડે તો કુઆન શરીફ અને હદીમ
મગીફ મુજબ કમના કરા એટલે શરીઅતના
હુકમ મમાન અમત કરવું જોઈએ શરીઅત
વિરુદ્ધ મ્હુ માદને હક નથી

સવાલ-જો માદને તનામ દેવાઈતે બાઈના
વાલીએએ જમાતમા ફરીયાદ કરી કે અમારી
દીકરીમા એવા શુ એબો હતા જે તેના
ખાલીન્દે તેને તનામ આપી જે તનાક આપ
નારના વાલીઓને જમાત પુછે જે ઉપરથી
જમાને તનાક દેનારના વાલીને જમાને પુચ્છ
કે તમારા દીકરાએ પોતાની ઔરતને શા
દારેસર તનાક આપી તે કા હો જણાવો
તો તનાક દેનારના વાલીએ જમાતમા મ્હુ કે
બાઈને તનાક તો અપાઈ ગઈ જેથી અપાએ
તનાકવાળી બાઈના એમો જમાતમા ગેરના
એ હુ ઉચ્ચીત ધારતો નથી અને નાતની

દીક્રીના એમો નાતના બન જમાતના હું
જાગે મરી મરના નથી તે વાત સાબગીને
જમાતના આગેવાનોએ જુએ કે જો નહીં તે
જાગે જાગે નહીં તે તો જમાતના જુનેદગાર
જો એવી રીતે જમાતના આગેવાનો અપાએન
તનાકારાની માર્ગના એમો જાગે કુટુંબ કુટુંબ
પાડે તો તેમા (શરીઅતો) તો કુટુંબ છે અને
જુનેદગાર તો કુટુંબ છે અને એસ આગેવાનો
આગેવાન થયા હાથ છે કે નહીં તે મરીઅ
તના કુટુંબ મુજબ કીતાબોના લનાના સાથે
જમાતના લખના કૃપા કરશે.

જમાતના પુત્રની સુતમા તનાક આપવાના
મરદને છે ગ્રામણુ મુતમા મરદ પોતાની
ઔરત તના આપને તો તના પડી જમે
પરતુ લાચારીની હાલત મિસાબ ઔરતને
તના આપની ન જોઈએ નજીક કે લહીસ
શરીફમા આજુ છે કે અનાકપા ની નજીક
અજોર ઔરતમા હું મરમા અંતો નાગજીતુ
મમ તના આપની છ જ્યાં માલમ ધંધાજ
લાચાર થાય તના આપવા રીતના મુજબ
નથી તો તના આપી છે એ જમાતના
જુનેદગાર તો જુનેદગાર હુંજો નહીં જમાતને
અપાઓની રજામા તના અપાઓની પાછ
મિરે વાદનીવાન કરી ન જોઈએ અને જો
બાહ અજોર જુરી આન અનગતની હોય તો
આનગી રીતે તેની તપાસ અને તેદમી
કરમા આવે અને અગી રીતે સત્ત જણાય
તો તેની અનાદ એરતે સુધારણા કરી
જમાત હુજા જરૂરી છે પરતુ ના
શરીઅત વિરુદ્ધ અને પસોમારી એ હુજા
કમ તથા જુગી તોદમન મુકામા આવ નહીં
એ બાગમા જુગી જુગી કમ મરમા છે
યામતના દિવસે ને મેરા અર મન દાખીમીની
નામે દરેક વસ્તુના મરમા થના હ

અવાજ-જમાત આગળ તના આપે રી

ઔરતની એમો ન પોતાના કારણથી જમાત
આમળ ખુલાસો કરના ના પાડે અને તે
હુજાથી જમાત એવો જમા રે આગેવાન
તના એવાજની છે જોઈ તના જમા
મા (૧૫૦) દોડમે દે તરીકે ગ્રામણુ
કુટુંબ બંને અને તના દેનાગ માણુમ સના
વગર મુધી પોતાનુ ક્યાય પાણુ મગપણ ન
કરે અને જો તના દેનાગ એ મુદત દરમ્યાન
મગપણુ કરશે તો જમાતની જુનેદગાર હુંજો
એવો હુજા જમાત મરીને તે પ્રમાણે તવા
દેનાગને વર્તવાની ફરજ પાડે તો એવા જમા
એવા આપની શરીઅતમા જોઈ છે અને
એ પ્રમાણે થઈ શકે છે શરીઅતો તેમા તુ
કુટુંબ છે તે પ્રતામોના લનાના માથે જમા
લખી જણાવશે.

જમાત-તના આપના ને જમાતે મા
(૧૫૦) દેડ ક્યા ગને મરમા વર મુધી રીડ
શાદી નહીં કરી નહીં એ જમાતે શરીઅતના
વિરુદ્ધ છે મરદ બાજે જમાત તના મીલ
નિરાદ રી જમા તના જમાત તેને
શાદી મરમા રાખી નથી તો જમાતને શુ
દેડ કે તેને શાદી મરમા જ ?

જમાત-મરદનો મુતવરી ખિયાલત રે
છે તો તેને ખાતન કોવો જોઈએ નહીં
અને સુમરમાનો તેને બંને નહીં તો નજીકગાર
કરો કે નહીં ?

જમાત-મરદ કાપિજ વગર
મુતવરી (કુટુંબ) ખિયાલતકરી ને તો તેને
મોદજવાતમા અથવા આમ સુમરમાનો મરમા
જોદકરી હમારી રે માત્ર કરી તે મરમા
જોદકરી લાખુ કરેતો નથી અને તેજો જમા
ખિયાલત કરી હોય અને મુકમાન કુટુંબ
તે વસ્તુ મરમા આવે અગર તે એન

કરવામા મફત કરવામા આરશે તો બધા સખ્ત મુન્હેગાર થશે (ફતાવા તનખી હુલ હામેદીયહ)

સવાલ નાઉથ આફ્રીકામા એવો કાનૂન થયો છે કે ઇસ્લામી તરીકા મુજબ જે નિમહ થવા હોય તે નિકાહ પાઝા કોર્ટમા મેજિસ્ટ્રેટની મામે કાયદેમર થવા જોઇએ અને ન થવા હોય તો પહેલી વારના નિમહ ટ્રાઇમા ન થવા જોઇએ

જવાબ-નિમહમા ઇસ્લમ અને કમૂલ એ ગવાહો સહીત જરૂરી છે અને જ્યારે ઇસ્લામી તરીકા પ્રમાણે નિકાહ થઈ ગયા હોય અથવા થવાના હોય તો તે નિમહ કોર્ટમા મેજિસ્ટ્રેટની સામેજ થવા જોઇએ એ બીન જરૂરી વાત છે અને મુમલમાનો માટે ધણુજ મુસ્લિમ કામ છે કે મજહમે ઇસ્લામે એ બારામા એક પ્રકારની છુટછાટ આપેલી છે તેને બધ કમવામા આવે છે અને ઇસ્લામી કાનૂનમા એથી દખન અદામી થાય છે જો બલિયમમા એ નિકાહ વિષે વારસા વહેઅણી કામા અથવા બીજી ટાઈ પ્રકારનો અદેશો હોય તો અસની નિકાહની વણુ કોપીઓ તૈયાર કરવામા આવે જે ઉપર વકીલ-મરાહ-બીજા હાજર મજલિસના અમુક સભ્યોની સહીઓ હોય અને એક નકલ મરફને એક નકલ ઐગતને અને એક નકલ કોર્ટને આપવામા આવે એથી બલિયમની પૈદા થનારી મુસ્લિમો ધણી સહેતાધથી દૂર થઈ શકે અને એથી શરીઅતની આપેલી આઝાદી પણ સચ વાયવી રહે છે માટે મુસલમાનોએ ઉપના કાનૂનને સુધારવાની પુરતી મશિરા કરવી જોઇએ નહીતઃ એ પછી એક ઇસ્લામી મદનો ખીટાની દેવામા આરશે જેથી મુસલમાનો સગા ત્યા અગ્રામે ખુદાવદીના મુતહક બનશે

સવાલ-ખુતવાના સમય ઉપર કોઈ પણ

ઈબાહત થ શકે કે નહિ

જવાબ-જુમ્અહના દીરસે ખુમો થનો હોય ત્યારે ટાઈ પણ પ્રકારની વાત મે નહિ તેમજ નમાઝ પડે નહિ નકે મુપસાપ અદનથી ખુમો સાબમે

સવાલ-એ માબુમની પડતન ખાતી ઝમીન પર બીજા માણસે ઝાડ રોપી શકે છે? તેના ફળ ખરીદી ખાના હુકમ છે?

જવાબ-ઝમીનનો માનિક માત્ર હોય તો ઝાડ રોપી શકે છે નહિતઃ માનિક ઉખેડાવી શકે છે તેના ફળ મ્ત મેળવી અથવા ખરીદી ખાઈ શકે છે

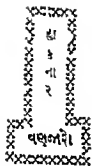
સવાલ-પોતાની માનુ દૂધ આનુ ન હોવાથી એક નાનો છોકરો પોતાની દાનિ તયા ફાઇનુ દૂધ પી શકે છે

જવાબ-છોકરો પોતાની દાદી અથવા કોઈનુ દૂધ પી શ- છે પરંતુ ફરી એ છોકરા કોઈ વેળા પણ ફાઈની છોકરી સાથે કે કાકાની છોકરી સાથે નિકાહ મરી શકે નહિ કારણુ કે ફાઈની ઔવાહ તથા દાદીની ઔનાહ એના દૂધ શરીક બાઈ ન્તેનો દરમે

સવાલ એક મસ્જિદમા ધર્મામ તથા મોઅ્મ ઝમીન મોમૂદ છે તે મસ્જિદમા એક નમાઝી કે જે કદી કદી વર્ષમા એક બે વાગ આવતા હશે મજકુર મસ્જિદમા માગીની રમ વગર તમ્બીર એટલે એકામત કહે છે તેને ના પાડવામા આવે છે છતા તેઓ માનતા નથી એવા માણસો માટે શુ હુકમ છે

જવાબ-જેઓ અગ્રાન મ્ત્રી હોય તેઓજ તમ્બીર (હકામત) કહેવી જોઇએ જે તે મોઅ્મઝમીન (બાગી) તકબીર વેળા માફિઝમ્ના કાગ્લે હાજર ન હોય તો બીજો ટાઈ પણ માણસ તકબીર કહી દે પરંતુ તેની દાઝરીમા તેની રન વિના અગ્રા ન હકામન બીજો માણસ કહે નહીં

પોઠ

ઉડ્યા તેવાનું મીંગારેટ સળગાવી જાળાયા હુમ્મ્યા જાળાયાથી નીકળ્યા તો દોડ્યા નજ પર પાણીની એક બે ડાહ્યક મો ઉપર મારી ન મારી ત્યા કપડા પહેરી દોડ્યા જાળરમા મોથી પહેલા એક હોટલામા હુમ્મ્યા 'હોડગ જલદીથી ચાલ હાર' કહી હોટલામાના આવેના પેપરો પર તરખ મારી ચારબથી અત મુધી અક્ષમ્મ વાળી લઈ "કુદર નથી" નહેતાની માથે છાપા મૂકી ચાલ પીવા માડી ચાલ પીના પીતા હોટલામાને ખીજી દૈનિક નગાવનાની જવામણ કડી દીધી ચાર આનાલુ મફત વાળીને એક આની ચાલની ચૂકવના જલા નીકળ્યા જારજે પોતાની ટાઈપના પાચ મિનરો મળ્યા તેમની માને વાચેલુ બધુ એકાથી નાખ્યુ વધુમા મુરોપ, રશિઆ જાપાનને હાલ વડે મુધી નાખી હિન્દની ખજા વેસ માડી પહેલા કોન્ગ્રેસીઓને બાડ્યા પછી મુસ્લિમ લીગ પર ટકોર કરી પાકિસ્તાનની તમ્હેલુમા નહાનકહુ ચેકચર આપી કાઢે આજનનો મુકામ હાન કયા છે અને તેઓ નુ કરી મળ્યા છે નો સવાલ પૂછ્યો અને એનો જવાબ કોઈ ન આપતા પોતે આપી દીધો નજીકની વાચવેગી ખૂલતા તેમા ધુરયા અને બેએક વધુ છાપા નેઈ કાઢ્યા ખીજીનુ યુગ્મગી દૈનિક ન હોરાનો અમ્મામ મહેન કરતા 'વહેમાતમ્મ' પકડયુ અને હોડયુ તે

'જન્મભૂમિ' લીધુ બે ત્રણ અઢવાડીયાના પાના ઉચલાની બેયા અને ત્રણ ચાર માસિકોનો રમ ચૂસી લીધો અને 'કુશુજ નથી' કહેતાની સાથે 'કારવા' પકડયુ 'ફતાના' બારીકાઈથી બેયા અને નવીજ ફિલમનો ફતો પૂજવાની પેરની દિમાગમા જોડવા માડી એટલામા ફગથી કોવાહલ જણાતા એને પણ પટ્ટી જાનતી તરખે ત્યા દોડ્યા અને સોડોના ટોળામા મુડી મારી હુમી ગયા જલદીથી મોટર નીચે કુનડ આવ્યાની વાત જાણી લીધી એટલે ડવાગો માગ્યા ખીગએને સમાચાર અપના દોડ્યા રોષ્ટર મમાચાર એજન્સીના ખજરપત્રી તરીકે ખીજી બેએક ગામમા ઘોળાઇ રહેલી વાતો પણ કાઢી અને રિવ્યુ કર્યુ બે ચાર આઠા પૂર્વ તમ્હ અને એકાદ ઉત્તર તરફનો મારી હા હા હી રી કરતા ઘર તમ્હ વળ્યા ઘેર જઈ ખાડુ અને ઉવવા સાથે આડા પડ્યા પણ ઉધ ન આવના એકાએક બેલા ખાંડે ઉભા થઈ ગયા સાને ડરી પડી હતી તે બેયા બરાબર બેઠને બધ કરી મૂકી દીધી બારી માથી મહોલાતુ નિગીજીયુ કર્યુ અને એ તાકવાથી થાકતા ખુમ્મીમા પડ્યા 'ઈકિલાલ' અને 'એલસાન'ના દીવાનો વાચવા માટે મેજ પરથી લીધો, ત્યા મેજની જગ્યા જલ્લવાતુ યાદ આવતા તે કામ ચારબયુ ચપનમા ખીલી ઠોકી અને જિન્નાહનો ફોટો વાકો વગી ગયો હતો તે નીચે કર્યો ફિમ્મુ એકાદ ગીત યાદ આવતા પહેના ગગથી ગાયુ અને પડી મીડી વગાડીને ગાયુ આર્મીમા મોડુ બેયા વાગ્યા અને મૂળના સફે વાળ તોડવા લાગ્યા, મિત્રને ત્યા જવાતુ યાદ આવતા ત્યા ગયા અને ત્યાથી મારોનાર મીનેમામા ગયા ત્યાથી પાંજ કર્યો મારજન ખાણીપીણુ અને ચૂઈ ગયા અને પાંજ

આવની ઝાને સનારે તે એન્જ ટાઈપિંગ છવન
ચક્ર આનુ હવુ

x x x

પત્રનો જવાબ પણ લખવાની જેમને
કુરમત નથી મળતી એના એક મુવાન
મિત્રની દિનચર્યા ઉપર મુજબ છે બનવા
જેમ છે તેમા એક બે વાત વધી ગઈ હોય યા
એક-બે લખવાની રહી ગઈ હોય પરંતુ એટલું
તો ખરૂં છે કે એમને કુરમત નથી જો કે
કમાવાની ભાગ્ય ન હોવાથી તોડો એમને
કુરસતીઆજ કહે છે પણ આપ જુઓ તો
ખગ કે એમને કુરસત છેજ ક્યા? એમની
ગરદન પગના વાળ ઘોડાની ફેરાળી જેવા
દેખાય છે છતાં તે મુડાવાની પણ એમને કુર
મત નથી, તુ કહે? ન મને કુરસત તો તેઓ
બિચારા પણ શુ કહે? મુરોપ, અમેરિકાના
જવાનોની મિસાય આપીને તમે એમ કહેવા
માગો છો કે અમારા મિત્ર એ વાતોથી અભણ
છે? ના, ના, તેઓ બહુ બળે છે, કૌમ મેવા,
દેશ પ્રેમ વગેરેની ચર્ચામા તમે એમને કનિ
પણ પહોંચી નહિ રાકો ઘણીએ સ્કીમો તેમના
દિમાગમા ભરી છે જે ૫૦ અમલ કરવાથી
કૌમ અને દેશનો ભેડા પાર થાય તેમ છે
પરંતુ તેઓ મિયાગને કુરમત યા કે તે
અમલમા લાવી શકે? વાચકો પાસે યોડી યોડી
કુરસત હોય તો એડી કરીને અમારા મિત્રને
મેકડની આપવા બનામજુ છે જરાથી કેમકે
એનું પણ ડેશનિંગ થયું તો તે અતીજ ગ્લી

x x x

‘ગુજરાતની ગઝનો’ નામનું પુસ્તક વિનાએ
તોઈ જવાનું મળ્યું છે એ ઉતાવળે જોતા
મારા મન પર જે છાપ પડી છે તે કઈક
આવી છે હવઝા માન પર જેમ ઉચી કોલી
ઠિતા માનનું લેમન માગી દેવામા આવે તેમ

અપાદક તર્જન સાહુ શ્રી કૃષ્ણનાન મો ઝવેરીનું
નામ હોવા જતા એમાની વસ્તુ પુસ્તકના નામને
નાર્થક કરતી નથી પ્રનાવનામા અપાદક પોતે
ગઝનની જે વ્યાખ્યા કરાવી છે એ પ્રમાણેજ
તોલીએ તો પણ કમાઈને બગમર ન ઉતરનારી
વાનગી એમા વંડુ છે અગાડીની પેનીના કવિ
ઓની માનમા માનખાતર વડુ ન ખોડીએ પણ
એનું તુ થાય કે જે કસ્તુ ઘડન જે અને મિચરે
ગઝનજ ન હોય તેને ગઝન-સમ્રાટમા શા નાટે
ચૂકનામા આવી હશે? અને તે પણ એક બે
નહિ પાનાના પાના ભરીને લાલિચની લાલની,
ભાવની અન પ્રામ રહીશ મધનોની ખામી
વાળી એ દુનિઓમા કેટલીક તો કિંદની ગીધી
મેરી જેની પણ છે એનું શુ?

શ્રી નાના ગુર્જર ગઝનકારોમાથી ધણા
ઓઝઓને જ એમા સ્થાન આપવામા આનુ
છે અને એક રીતે જોતા મુખમિા વમતા
ગઝનમગનેજ નોતર્યા છે, એનું કારણ શુ?
જે પુસ્તક નામ ‘ગુજરાતની ગઝનો’ હોય એમા
ગુજરાતના દરેક આરા ગઝનમગની કૃતિ હોવી
જોઈએજ નહિતર એ સપાદન અપર, પામજુ
અને પમપાની લેખાનુ જોઈએ વળી હાનના
જે ગઝનમગેની ગઝનો એમા લેનાર કે તેમાના
બેએક તો વિખ્યાત તમ્બડીઓ છે આખુ
ગુજરાત એમને ઓળખે છે કે તેઓ પરાયા
માન પર તામડધીના કુનાર શાધરે છે જતા
અપાદકે એમને શા દિમામે સ્થાન આપ્યું હશે?
તે અમનનું નથી જુદા ગુજરાતના ગઝન
કારોએ આ પુસ્તક ઉપર પોતપોતાના અભિપ્રાયો
બહેર કરી અપાદકનું લક્ષ્ય બેચરાની ખામ
જરૂર છે જો તેમ નહિ થાય તો આના પામજા
પ્રમથનો ગઝન પ્રદત્તિના અને ગઝનમગેના
આડખીડીપ, નર્મકપ નીવડને

x x x

ઉધાર આજેવી વિદેશી યાદ પહેરીને
‘વતન પ્રેમ’ના ગીત ગાતો શાધ્ય પોતે બને
કે કે પ્રગતને બનાવે છે એજ સમ
નવું નથી એટલીજ વાત હોત તો એ
બિચાગને જતો પશુ કગય પરતુ એક તરફ તો
એ મ્હાગ મિત્ર ‘મેકાગ’ને મુસવમાનીનો પાક
શીખવવા નીકળ્યો છે અને પોતે તો વતનથી
ખાકતે સો મો ઝડી નમન કરે કે મસલમાનો
તો ખુદ મિવાય કોઈને નમન કરતા નથી તો
એ વતનની ખાકને એકનાર નહિ પણ મો મો
વાર નમન કરનાર વિષે શું મનનવું ? અમને
કરી પડી નથી કે તે કોને કોને નમન કરે છે
અને જાણીએ છીએ કે એવા તો એ ધણાએ
નમસ્કાર કરી ચૂક્યો છે પરતુ અમારે મ્હેનાવું
એટલુંજ કે કે તુ પોતે જરા કંઈ બને પછી
ખીજાઓને બનાવવા નીકળે

અને શું કહેવું તે બાહુતી કાવ્ય દ્રાગસતુ
જેમા ગુનગની કવિઓ ન મળતા હિન્દી કવિ
ઓને ખેતી આણવા પડ્યા હતા મીનેમાના
એકટરો પામે કવિતાઓ ખોતમવી પડી હતી
અને શ્રોતાઓને પણ રીકજ છે વધુ
પ્રમાણમા ખોનાવી લખવા પડ્યા હતા આમ
જનાય કંઈ રમત જામી તો તે જ્યોતિ દ્ર
દેનાજ પ્રત્યે તેઓ ન હોત તો ? ત્યારે ક્યા
મયા પેલા જે ગાઇ કાવે ગુજરાત બરના શાકરોને
પોતાની મડળીમા લેખાની કૂટ્યા નહોતા સમાતા ?
કેમ ન આવ્યા એમના મજલ સમ્રાટો અને
મિલહસ્ત કવિઓ એમને લા ? શાયદ ? નહિ
તો નહિ ‘સગીર’ પણ નહિ, ‘નસીમ’ પણ
નહિ, ‘સાકી’ પણ નહિ અને જેમતુ નામ
આગળ ધરી બહુમા કુડતા હતા તે ‘ક્રિકિલ’ પણ
નહિ ? અને છત્રાઈની કવિમંડળ આખુલ નહિ ?
એવી કંઈ વાત હતી જે એમનાઓનેજ એમને ત્યા

આવના રોકતી હતી ? કાગલુ એજ હશેને કે
એ કોઈના થાય તેમ નથી હા, વતનના પણ
નહિ જુઓને એમની પકિતજ સૂચતી રહી
છે કે —

“હું જે વતનનો થાડ તો”

પણ બહલાઓ તમે ચાવજ શાના ? ચાનજ
શું કામ ? વતનના પણ નહિ અને કોઈના
પણ નહિ

x x x

માગ ઉપર ધણુ બાઈઓના પત્રો આવે
છે કે “અડવા” છે કોણ ? આ ખીના મે
‘અડવા’ને કોને નાખી છે અને તેમજો બાઈ
‘બેકાર’ની મજાકથી પોતેજ પોતાની કલમ વડે
જાહેરમા આવવાતું રીકણુ છે કદાચ આવતા
અકમા તેઓ પોતાના જીવનતુ એકાદ પ્રકરણ
મીતની કાઢે તો નવાઈ નહિ વાચકો અને
પૂછનાર મિત્રો એમની કતમે એમને વાચીને
ઓળખીજ જશે એ સિવાય વડુ એ ખામતમા
કંઈ લખવું ઉચિત નથી

x x x

આવના માનમા ગુનરાનમા ખેતણુ મુશા-
ધરા થાય એવી આગાહી એક જ્યોતિષ બાઈ
કરી ગયા છે એમા એક ખોતવડ, ખીને
સુગત વા આજુબાજુ અને રીજો મુંબઈમા
થાય તો નવાઈ નહિ માથે માથે એ મડળ
કાચમ થાય એવી પણ આગાહી મળી છે પણ
તે વિષે લખવું અત્યારે ઉચિત નાગતું નથી

x x x

ઉલટી સુલટી વાતો

“ નવચેતન ”ના હાથમા ને મૂળગત
અવનીઆ અક પણ કદી શકાય અને હાથાક
પણ કદી શકાય

* ભાઈ 'શયન'ને ત્યા શાદીમા છ, છ, સમ્રાટ એકલા થયા હતા તેમના એક તેઓ પોતેજ હતા ગઝન સમ્રાટ

* 'સગ વ ખિસ્તનો અથ તો 'પત્થર અને ઘટિ' યાવ છે પરંતુ હુદ્દામા એ નામના બે પુસ્તકો બહાર પડ્યા છે અને બન્નેમા ન તો પત્થર છે ન ઘટિ પણ અક્ષરો છે

* સુરતના રંગીનાકરિ 'અમીન આઝાદ' પોતાનું દીવાન બહાર પાડવાના છે અને એની પ્રસ્તાવના 'વહશી' સાહને લખવી શરૂ કરી છે

* મુજરાતના હાજી લકલક એટલે કે કાર્ટૂન કવિ 'આસી'એ ગઝન લખી હતી તે બૂલચી

પાન સાથે ચારી ગયા છે

* હમઝ નમ્રાટ 'બેકાગ ના રજુમનો રજુકાર રૂપીઆની પેઠે રજુકવાનો છે એ બાણી કોઠાના ગજુકાર હવે બોદા થઈ ગયા છે

* અમારા એક કવિ મિત્ર હમેશા પોતાના શેઅરોને પારીશ કર્યા કરે છે અને ખૂબ ચાલે કતા યાવ ત્યારેજ સમામા ચમકાવે છે આમ છતા તે જોનપુરી બાશાવરી થઈ જાય છે

મુજરાતનો એક નવજવાન ગઝનકાર મુમ થયો છે એનું નામ છે 'વહી', બાક્ય જિલ્લો રહીશ છે અને એ તરફજ ક્યાક હશે જેને બાળ મને તેણે વણમગને ખચર મરી

x x x

ને ?

[સોનેટ]

કારવા દિવ આરતો હુ હર મળમક ઉપરન,
આવતા ઝાડી બણીથી સર સામે દોડતો,
ઠામશે ખાતો અને કઈ ઝાડ સાથે ભેટતો
હાય કિસ્મત! હુ કદી પહોચી શક્યો ના તુજ કને
યાદ છે કેમે મરી તુ દ્રષ્ટિએ પડતી નહી
સર સામે દોડતો, તો આવી પાળ બોનતી,
બાવરો જ્યા હુ થતો ત્યા ગર્મમા તુ ડોલતી,
શી મજા એમા હતી! તુ છે મને જડની નહી
શી ખચર મુજને હરો તુ સ્વગની કો અપ્સરા!
રૂપ લઈ કો નામ કન્યા પૃથ્વી પર આવી હશે!
પૃથ્વીની લેવા ખચર ફરતી કોઈ દેવી હશે!
હોય! મુજને પા અગી-રસ મમ જીવનના આસરા!
ગીત તાર ઝિન્દગી સર પ્રેમ રસ પાતુ રહે
બાન પણ એ કોઈના કંઠે! સદા જાતુ રહે

'હુઝી' શહેરી

[૩૬૮]

આકેબત!

અહમદ મુહમ્મદભાઈ પટેલ
અ કલેશ્વરી

કાઝી સાહેબે તોરથી બૂમ પાડી, “જુમ્મન અય જુમ્મન! ચાલ ઉઠ, જલ્દી કર, નનાકનો વખત થાય તે અગાઉજ મ્હારે માટે પાણી ગરમ કરી નાખ, નાહીને મ્હારે મસ્જિદે, ફજરની નમાઝ પઢાવવાની છે”

ગમિના ચાર વાગ્યા હશે, ડિએમ્બગતો મહિનો, અંટવે ઠંડીનું તો પૂરુનું જ શું ?

જુમ્મન બિચારો તૂટીપૂટી માફડી પર એકવા પાથરનાના કમા પણુ માખન રિના, ઠંડીથી હુકવાનો પડ્યો હતો

મોડી ગત્રે કાઝી માહેમની પમચપીની મેવા મુથૂમા મ્પીને સત્તો, જરા આખ બિચાઈ ન મિચાઈ, ત્યાં તો ઠંડીનું લખલખુ અતુલખુ ને તેની ઉંધ ઉડી ગઈ તેણે કાઝી માહેમનો કઠોર સાદ સામળી જવાબ આપ્યો, “હા, હા” ને પાઠો પડખુ કેરડી ઝૂંકી ગયો

એમા કાઝી સાહેબે પોતાના અપમાન અને અવગણના, અવહેલના ને ઉપાનબ અનુભવ પછી, તો તેમના કોંધકપી જવાબામુખીનું પૂરુ વુજ શું ? ને તેમના ગુસ્સાના ધોધના વેગને રોકવાની હામ કોણ બીડી શકે ?

આટલું જાણે, કે એણુ હોય, તેમ સતેના જુમ્મનને ધડશુ લાત લગાવી દીધી

જુમ્મનની આખોએ સંછિને ફેરફાડી કગના અનુભવી આખોએ અધારા અનુભવ્યા ને તેનાથી કાગમી ચીસ, અતે પડાઈજ ગઈ વેદના અસલ હતી, તેમાથી પરિણમેરો આર્તનાદ પણુ તેટલોજ અમલ હતો

તોય, મિચારા જુમ્મને, કાઝી સાહેબ માટે પાણી ગરમ કરી, ગમિયારા કિંવા ચોકડીયા મૂકી દીધુ કાઝી સાહેબ નહાઈ ધોઈ મસ્જિદે

ચાલ્યા ગયા અહિં જુમ્મન નવા પ્રહારની વેદનાને ઉપગથી કકડતી ઠંડીથી હૈગન ઘઈ રહ્યો હતો તેની આખમા આસરે ઉઠાજો માર્યો, રડાણ એટલુ રડ્યો રડ્યા રિના એ ગમીમ બિચારો કરી પણુ શું શમ્તો હતો ? તેને આશ્વાસન આપનાર કોઈ ન હતુ

એની છાતીમા શુળ મોકાતા હતા, એના શરીરતા રોમે રોમમા કળતર થતુ હતુ, નિશ્ચેતન સમો જમીન પર ફમગાઈ પડ્યો, એનામા શક્તિ ન હતી, નિર્મળ તો હતોજ, ને તેમા હવે તો તેની પરાકાષ્ટા આવી ગઇ

ઠંડી-કાતિલ ઠંડીએ એની કમજોર છાતી પર પ્રબળ હલ્લો કર્યો, એને શ્વામોશ્વામમા પણુ પુષ્કળ તકનીક પડવા માડી

એની આખો આગળ તસવુર-દિવામ્બન પેડે, એનો જૂતકાળ-એનું બાળપણ-પર્ણ પરના ચવચિત્રની જેમ દ્રશ્યમાન થયો

કહે છે ને કે મૃત્યુ વેળા માણસની દ્રષ્ટિ સ્થાને તેના સમગ્ર નિવનનો ચિતાર તરતરે છે

જુમ્મનને પણુ માનાપ હતા, ઘરમાર હતા, મામાપતો પ્યાર યાદ આવ્યો પોતાની આદ્યત્વ વરચાગાજ પોતાને નિરાધાર મૂકી, આ નાશનત જગત પાર્થિવ જગતથી દુર સુદૂર અપાર્થિવ જગત કિવા મુફકે અદમમા કૂચ કરી ગયા

એના માનાપ ગરીબ ન હતા, જો કે બહુ માલદાર પણુ ન હતા, પણુ આબૂમાળૂમા નજદીકતુ કોઈ સચુ ન હતુ માત્ર પડોશમા કાઝી સાહેમજ રહેતા હતા

મુહલ્લા તેમજ ગામવાસીઓએ, જુમ્મનને અને જુમ્મનની મિશ્કત કાઝી સાહેબને સોંપી દીધા

કેનકે ઇમાનદાર, દીનદાર, પરહેજગાર અને

શરીર તરીકે કાઝી માહેમની મારી આગર કામી હતી પોને લોકોને નનીહત હતા કે “યતીમેના હક મમજને, યતીમેના માન દમાનો નહીં” ને પોતાની યતીમ પરારીના સમર્થનમાં જુમ્મનનો દાખવો રજુ કરતા, ત્યારે તેમને કેવા કુશિતા ખરનન ઇન્સાન સમજતા હતા ?

પણ અનુભવે બતાવ્યું કે એ મધજી દબજ દબ હતું, અન્યથા કશુંજ નહિ કાઝી માહેમે તેનું ઘર વેચી ખાધું તેનું રાયરચીયુ હજમ ને લગવ કર્યું ને તેને એક યુનામ, કુતરા કરતાય નીચ ગણતા તેની કને ખૂનજ નેહ કરાવતા, વૈતર દગવતા

આ આટલું છતા, ખેરવા માટે કપડા ખાવા માટે પેટ ભરીને અન્ન આપવા માટેય કાઝી સાહેબ તૈયાર ન હતા ને ઉપરથી પોતે જાણે કેટલો મોટો એહસાન કર્યો હોય એમ વારવાર તાના કરતા ને લતા પ્રહારને માલિ પ્રદાન કરનાનું પણ ચૂકતા નહીં

આ દિવાસ્વપ્ને તમનુરે-તેના હુ અને શતધા વધારી મૂક્યું, ને તે ઉદ્ધમરા ભરવા લાગ્યો એટલામા તો કાઝી સાહેબ નમાઝથી ફાગિમ થઈને આવ્યા તેમણે જોયું, તો જુમ્મન હજી પડેલોજ છે, ને તેમણે પોતાનું તાડવ વલ આરમ્બ્યું ને મકતમમા ચાલ્યાગયા કાઝી સાહેબ કમાત, કમામત ઉપરાત મુલાગીરીતુ કામ પણ કરતા હતા

જુમ્મનની પ્રકૃતિ અહીં ગમ્મિર રીને બમડી રહી હતી, કાઝી સાહેબ બયોરે ધરે આવ્યા નહિ, કેમકે તેમને તો હમ્મેશા કંઈને કંઈ દાવત મળીજ જતી તેમને જુમ્મનની ફિકર શાને હોય ?

બધા તેઓ જુમ્મનને ઇન્સાનજ ન હતા ગણતા એટલે જુમ્મનને હાથી પેટ ભર્યેજ છટકો રાત્રે કાઝી સાહેબ આવ્યા, આ વેળા કાઝી

સાહેબે જુમ્મનને પડેલોજ જોયો, એટલે તેમને હાથ લપાડી જોયું, તો તેનું શરીર ધખધખી ગયું હતું મારે પણ એજ દાવત દતી બીજો દિો પણ એજ દાવત રહી કાઝી સાહેબ કંઈજ ‘યાન ન આપતા, ઉપરથી બમડતા કે “દોમ કરે છે, ચાખડ કરે છે” ચોવે દિવસે જુમ્મનની ટિચિનિ વધુ ગમ્મિર બની ગઈ, ત્યારે કાઝી સાહેબ બમડ્યા, કે ‘કમમખત મનોય નથી કે મ્હારા પીઠો છટે’ ને ટિચે કાઝી સાહેબે જોયું, કે હવે એનો અતમળ નજ દીક છે, ત્યારે ધર્મોદા સોરપીટવમારી દવા મગાની દીરી !

જુમ્મન પર ન્યૂમોનિયાનો નખત હુમલો થયો હતો, માગવા યા દવાદરોનો અમના, એટલે મનેકુન મૌતને કારમો પળે પડનાની ધડી બ; દર ન હતીજ ની

પાચના દિને પાત કાગે જુમ્મનના છાનન-મજબુતુ તુમનયુદ્ધ થયું, પણ, હવાતનો સપૂર્ણ પરાજય થયો, ત્યારે મનેકુન મૌતનો રિજય થયો, ખુદાના દરમારમા ફતિયાદ કરનાને કાઝી સાહેબના દબના પદી ખોલના કૃચ કરી ગયો આ બાજુ કાઝી સાહેબે ફરી નમાઝ પના અગાઉ જુમ્મનને મૃત્યુ પામેનો જોયો

તેમણે એટલુંજ કહ્યું, કે “ગરીમ બિઆગ મરી ગયો !” એવામા ફરી નમાઝ માટે અજાન થઈ કાઝી સાહેબે તે સાબળી બમડ્યા, કે “મરનાર તો મરી ગયો જેવી અ’ નાબની મજ, એમા આપણો શો મારો ? માટે નમાઝ માટે જવું ન્દેહએ, મ્હારે ગા મારે મારી આખેબન બગાડવી ? ને તેઓ આડમન સુધા રવા ચાલ્યા ગયા !”

(જિ. ઉપરથી)

આજકાલ અમાર દેશના ધણા પેપરો અંગ્રેજી પેપરોની નમ્ય કમતા અમારી હિન્દુ-સ્તાની મહિલાઓને પણ જુદી જુદી રીતની કસરતની તાલીમ આપી રહ્યા છે એ ખબર નથી કે એ પેપરોના એડિટર માહેમોએ પોતે પોતાના ધર્મમાં એ પ્રયાને શરૂ કરી, એના કાયદા કે નુમ્માન વિષે કંઈ નિર્ણય હશે કે નહિ? ખુદા એ અંગ્રેજી પેપરોથી બચાવે

હું જેલ છું કે પત્ન્ય જેવા બુદ્ધિધાન દેશમાં એનું અનુકરણ ચર્ચિત્વ છે ત્યાં આની નુમ્માનધર્મ વાતોની નમ્ય મૌથી મોખરે છે ખેર હવે મળા વાત પર આવીએ! એ વાત મૌમાન્ય છે કે કસરત વધી અગત્યની અને કાયદાકાંડ વસ્તુ છે એ દુન્યા માણે છે લખવાવાળા લખી ગયા! ને મન્નારાળા કરે છે માત્ર એ પર કંઈ લખવું જુદી વાતને વાગવા ગળુ કરવા જેવું છે કેમકે મેં એ કસરતની તે રીતેભાથી ત્રેષપણુ ગીત અખત્યાર કરી નથી, જેને દુન્યાવાળા કમગતના નામે મબોધે છે, અને ન તો માગ બુઝુર્ગોએ મને એ કસરતની તાલીમ આપી જેને આજકાલ હિન્દુસ્તાનના પેપરોની માફત નવી રોચનીની સાહક જોનેને એડિટરો અને દેશનેયન માતા પિતા સિખી રહ્યા છે જેનું પરિણામ બદનામી, કિંદનત, અને ખાનદાનોમાં નકરતલુ કાળુ હોય છે મેં કમગત કરી કે અને કરી ગઈ છું અવહમદો નિ નાહ! હું તદુરત છું મારી બહેન કમગત કરે છે ને તદુરત છે, ને

સાથે સાથે પોતાના મોમાળમાં મન્નાદતમદ ને ખુશ નમીય મનાઈ રહી છે માણ, નાણ અને ખારિદના મિવાય તમામ મહોરવાવાળા મારી બહેનનું નામ અદમથી લે છે અને દુઆઓથી યાદ કરે છે એ શું છે? તેજ કમગતની ભગત છે જે મર્દમ વાવિદાએ શીખવી છે, જે પર હું મારી બહેન અને નાના ભાઈ બહેનો મૌને એ કાર્યમાં ઉત્સાહ પૂર્વક મડેલા જેલ છું તે શું છે? ટેનીસ કે બેડમિન્ટન છે? તથ્યાગમાણ કે બોક્સિંગ છે? ધોરેવારી કે તરવાની? અને ન તો પુરાની રીતોની કડબેક એ કમરત મારી નથી ત્યારે તમો કહેશો કે કડબેક નથી, એ નથી તે નથી, તો પછી તમારી કસરત કંઈ?

ઉર્દુવાળાઓએ તો કમગતને કડ બેકનું નામ આપ્યું છે અને જુદી જુદી રીતની પત્રિમી રમનોને પણ કસરતનું નામ આપવામાં આવ્યું છે, જે પૂર્વની બહેનો અને બાલકો માટે કાયદાકારક ગણવામાં આવે છે બ્યારે એ સૌ ગમનોમાથી કંઈજ નથી તો પછી તમારી કસરત કેની? હું મારી ખ્યારી બહેનોને બનારીશ ને બતાનીને આરા ગખીશ કે તેઓ પણ એ કસરતને કરતી રહેશે, જે કિદગી મુધી એમનો સાથ દેને ને મરણ પછી પણ તેમના કામમાં આવશે એ નવી ખરાબ હરમોતોને જે લગ્ન વિનાશક, પ્રતિષ્ઠા કાંડ છે ત્યાંથી દે તેની તમ્મ જોનું પણ ઉચ્ચીત ન લેખે હું મારી વાયનાગ બહેનોથી પૂછુ છું કે તમારા હમગઝ તમાગ હમદર્દ સાથી જેને તમારી તદુરતની સાથે તમારી ઇઝઝત અને શરાફતનો વિચાર હોય અને કિદગી મુધી તમારી મથે નબારી દેવાના સિસમ તમાશ મરણ પછી તમારે આડે આવે તે માઝ છે કે ને ફક્ત જવાનીની ઉન્નાત મુધી માથ દે? અને પોતાની સખીઓમાં બદનામીનું કાળુ હોય અને વદ અવગથામાં તકવીફવાગો સામિત થાય તે માઝ છે?

આપ મહેનો કરેગો કે સાચો હમ્મદ અને સાચી તેજ મીક છે કે જે ઇજ્જતની માથે ઝિદગી સુની નબારી લે તો પછી ખતાવો કે એ જુદી જુદી જાનની મમતા કે જેનું ખોટું નામ કસરત રખાયું છે એ અમારા શુ કામ આનશે ? તેની બનાઈ મમ જાની અમને કમત ધોકો આપવામા આવે છે હવે જરા એ ફેશનેબલ માળાપોને પૂછી જુઓ કે જેમની આખો નવી રોજનીની ચમકથી અથ ઘઈ ગઈ છે અને આ નાશા છપ્તા હરમતોને મોમાયગીની ઈજ્જત મમજાને નમજ્યા વગર અમ ગરીબ બે ઝમાનોને ફેશનની કુર્માનગાહ પર ભેટ ચગાવે તૈયાર કરી રવા છે શુ મહેંગાની ફરમાવી તેઓ એટલું જાતારી શકે છે ? એ રમતગમત અને મ્યાસુધી રમી શકાએ ડીએટ અને કેટની ઉમર સુધી એ અમારે માટે જાઈ છે ? ને અમારી સોસાયટી અમને આ કાર્ય કરતી કેટની ઉમર સુધી જોઈ શકે છે ? અથવા ધર ખાનાદારી તેમા અમને કેટની ઉમર સુધી એની બેકુદી વાતની ઇજ્જત આપી શકે છે ? હા ત આજે હુ રૂલમા તાલીમ લઈ રહી છુ અને કસરતના જાહને કમ્પાઉન્ડના તળાવમા અર્ધનગ્ન કપડા પહેરી દુબકાઓ લગાની ગ્લી છુ કેટની મરખી ઉમરની છોકરીઓ સાથે મેસી સુરીની અવાજથી ટાઈ પ્રેમી ગઝલ જેવી કે —

‘તુમહીને મુજકે પ્રેમ સિખાયા ‘સ વનકે નજરે હો’ માર જઈ રે’ પપીહા રે નેરે પિયાસે કહીયો ના’ ‘તુજ ખિદ મુજને ચેન ન પડે

નિજે જનકારી ગ્લી હોય અથવા કાઈ ટાઈ વખતે ઇન્ટરના જતમાઓના ડામાઓમા પાઈ પણ અદા કરતી હોય અથવા કે કોઈ ઓફિસર

લખપતિ કે મુશ્કેલ રૂલમા પધારે તો તેમની તાગીકમા મૂકના ડ્રમીઓ તરફથી એમદ લેક થર કે ના સબજાવી દડ ને મટેનીઓમા મારી અનાજ ને અતની તારીફ થાય અથવા ફેન્સી મજાનમા રોટાન પર ઉની ગ્લી મોદો વેચતી હાઈ તો મનાવો કે આ દુમાનગી મ્યા સુધી અમને ફાયદો પહોચાડી શકે છે ? ક્રામામા ગીનો ગાતુ ક્યા સુધી માથ આપવો ? કમત મૂનની ઝિંગી સુધી કે ન્યામ મમાઝિ ઝિદગી વિતાવા લાગીશ ત્યા સુધી પણ ? મારો ખ્યાલ છે કોઈ પહેલ એ કહેવા પર તૈયાર ન થશે કે મમાઝિ ઝિદગીમા પણ આ રમતગમત માથી થઈને રહેશે તો પછી એવી વ્યર્થ વાતોથી

સાચ-મની એક અદ્ભુત શોધ જેણે દુન્યાને આશ્ચર્યથી દગ કરી દીધી છે રોગને તિલસ્મી-(Regd) આ નેત નથી મને મનદુ છે જેની આશ્ચર્યમય અસરે તીખી (વેક) દુનિયામા અદ્ભુત ફાનિ ઉત્પન કરીને મોગ મોગ નામથી ન હજામાની અકાને ચછરમા નાખી દીધી છે આ દનાના ઉપયોગથી હ માસ જેટલા દુમા ગામામા પચ દઝાર કરત વધુ નિશ્ચ અને કબરને કાઠે પહેલેલા દર્દીઓએ નવજીવન પ્રાપ્ત કર્યું છે પુરવેન્દ્રીયની તમામ ખાખીઓ અને ખરાખીઓ જેમકે નામપણુ દુકા પણ સુસ્તી અને નામરદી વાગેરન દગ કરતા મોઝ અકસીગ અને અસરકા કે છે ને એક અદ્ભુતશોધના ઉપયોગથી એટલી લ નાઇ અને જાઈ થાન છે કે મનુષ્યની જીવિ દગ થઈ જાય છે એક દગદીને માઝે એકજ શીશી પૂગતી છે કીમત ૧ શીશીના રૂ. ૩) હિદ જહારના દવા મ ગાવનાઓએ નાની કિમત પોરટલ આર્ડરથી એડવાન્સ મોકની ઇન્ડો જીન્યુઈન કેમીકલ વર્કસ (૧૨૭) જીઆ મરિન્ડ દીલ્હી ન K S

બચવાની કેશિશ કેમ ન કરી શકાય કે જે આગળ કદી કામ ન આવી શકે! જે લાભ હાયક અને જિંદગી સુખી માથે દેવાળી અને મરણ પછી પણ કામ આપવાળી વાતોથી અટકાવતી હોય

ન્યાયપસંદ ખુદનો જરૂર મારો સાથ આપશે અને મારી કમરતને જોને હું દીન ને દુન્યા બને માટે યોગ્ય મમલ છું છું, પસંદગીની આખોએ જોરો ને કમતી રહેશે કે મારી કમરત મ્મિ છે? હું તરે છું ક્યા? રૂલના કમ્પાઉન્ડના તળાવમા? નહિ કેમકે સા ફક્ત બેચાર વર્ષજ તન્નાનું મળશે જો કે હું તરે છું ક્યા? પોતાના ધનના ગુમલખાનામા? મારા તળવાનું નામ આનંદ(શુભલ) છે સરકારી રીતે અને તે પણ શરીરવતના હુકમો પ્રમાણે પડાણી સાથે ન કે ૧૩૬૬ વિના ઋતુઓના આધારે હું ગેજ ગુમલ કરે છું, રેજ તરે છું, ક્યા? લાઈફ બોયની સાથે બમાળના અખાતમા? તાપી નદીમા? અગ્ની સમુદ્રમા? નહિ પરંતુ ખુદની પ્રિતમ સરીતામા તે લાઈફબોયની માથે કે જેનું નામ વખુતો લેરિયો છે મારી લગરની જાકીરનું નામ તમ્મીહું કે મવાગથી માગ ગુની પાય વખત મરી મરજ રાફ છે ને જિંદગી સુધી આનું રહેશે હું બેઠક કરું 'તુ ચુસ્ત બગજસ ખહેરીને, નહિ કે અર્ધનમ્ન મધને પોતાના સ્ફૂલ્ન કમ્પાઉન્ડમા પોતાની સહેલીઓની સાથે! પરંતુ પોતાના પરમા વરના નાના મોટાની આમે, ડર્બા રિના, હયામ-પાના મીતથી મારા અખાડાનું નામ જાયેનમાઝ છે, અને મારી કસરતનું નામ નમઝ છે હું એજ દોગને કમરતમા લાગેસ કરું છું પોતાની બગવરની અખીઓ સાથે નહિ, પરંતુ પોતાના નફસે અન્નાગથી મારી આ કમરતને જોના વાળો ખુદ છે જે નફસતી દરેક નાવની ફરોહ

પર દુન્યાના ગતમહાસમથી પીઝો છોડારીને છન્નામ આપવાસામે છે

મારી એ કસરતથી રૂલની વિવાર્થઓની અથવા માતર-પ્રેદિસર ખુગ નથી પરંતુ ખાન-દાનના ખાતદાન, મારા સાથી અહિઆ સુધી કે દરેક જોનાવાળો ને આમળવાવાળો ખુશ ને આનંદી છે ને મને મહાખતની નન્દોથી ગુએ છે

હું મારી એ વાતને અથવા મરજને અલ હમદો વિસ્વાહ છે'લા આમ સુખી કરતી રદોગ ક્રિસ્તીનો તે ભાગ સુધી કે જે વૃદ્ધાવધા કહેવાય છે કોઈની હિમત નથી કે મને એ કમરતથી અટકાવી શકે

હું એક વાતના કારણથી અવગતાની પામદ છું મારી અવગતાથી મારા માનિક હકીકી અને મિજાકી બને ખુશ છે હું એ વાતના કારણથી મમયની પામદ છું મારા મુદકાર્થમા સમયની પાખદીના કારણે કોઈ ખામી આવી શકતી નથી હું એ મારી ખારી કસરતના કારણથી સવારે જાગી ઉઠું છું અવારની બહાર ફેટલી સ્વચ્છતા અર્થે છે એ સમજનવાની કોઈ આવસ્થકતા નથી

યુવાન ખુદનો જાણે છે કે હું ખાવાનું ખુદ બનાવું છું મગીઓ વેતુ છું જેના વેલવાથી મારી બાણુઓને મીનાને તેજ ફાયદો મળે છે જે આજકાલની ફેશનેબલ ખુદનો મતગમતથી મેળવવા છટે છે, ને જેમા બર્થ બર્થ સાથે બર્થ સમય પણ બગાડે છે જેમકે ટેનીસના સાધનો ખરીદવા, કમ્પનની શી, અથવા કિસ્તીનો સામાન ખરીદવામા અથવા કલનમા કિસ્તીનું બાકુ આપી બાણુઓ અને સીનાતી કમરત કરામમા આવે છે ખુદ એ વાતથી બચાવે આ સૌ કાર્યમા જે બર્થ બર્થ થાય છે તે બર્થથી ખાનદાનનાજાઓના પેટ બગાય શું

નારી બહેનો એ માનસને તૈયાર છે કે અમાન મજબૂતી ને ગૃહમંત્રી કામથી આ ચાતુરમત ગમત કર્મ ચડીવાના અને ઈજ્જતને તદુગ્ગતીના નિગળન અને સુદાક્ષિ છે

દવે હુ બહેનો મમલ એ બને કમનો નુકર હુ ને તેઓ ખુ ઈસાફ કરી ને કે કહ રીત મારી છે

તેઓ વરસ પટેના આ રીતની તાલીમ આપવામાં આવી ને આજ મુખી મુરીદ છે ને પ્રાપ્ત મુખી એમા ફેરફાર થત મમે નદિ ઇન્માની ઈન્ગીના મેલ કામમા પલ્લુ નુમાન કામ માનિત ચર્ચાએ નદિ તેના કરવાથી પોનાની સોમાપરી ના મિત્રાય હુન્યા ખુશ થાય છે એ હમત પોતાના કરવાવાળને ક્યામતના દિસમે પલ્લુ માય આપી શકે છે એ કમનથી

ને બાળો પર અમર થાય છે તે નરી કમનોના કરવાથી પલ્લુ એજ બાળો પર અમર થાય છે

ફામખી મનીની નવી રોડનીની આમદ તા રીત ને જુરાનીની રિંગા મુખી પ્રમ આવે છે અને વૃદ્ધ અવસ્થામા પોનાના કુનાગને લોલીના આસુ ગાવે છે એ રીતમા હમત મુખારો થતો મન્ય છે ને થતો બહેનો નરી કમનોથી ને બાળો પર અમર થાય છે તે મારી કમત કરવાથી પલ્લુ એજ બાળો પર અમર થાય છે

હુ મારી બહેનોને ફરી રિતવુ હુ કે તેઓ ને મારી કમત પ્રમાણે ચાનગે તો તેમનુ બને જલ્દામા હાથરો થગે ખુદ મારી મુન્તિમ બહેનોને એ નરી દુધનની કમનોથી નવાવે ને મુખયે ચાનવાની બુદ્ધિ આપે આમીના આમીના

મફત! FREE મફત!! IREE મફત!!

શ્રી પુત્રપના ગુપ્ત મ બ ધ માટે અલેક્સ પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લોમીઓ

દરેક પરચિત નવજવાન માટે આ પુસ્તક વાચવુ બેદર જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી લગ્નપુર લેખો અમુલ્ય બેદની વાતો જ્ઞાનમા કહેવા લાખ શીખામનુ, એકાંતમા બેસી વાચવા લાખ વીગત જેની દરેક સ્ત્રી-પુરુષને જરૂર છે ને લાઇ પોનાના શહેર કે ગામના દસ ગુજરાતી જાણીતા ગૃહસ્થોના નામ અને પુર સીરનામુ કાગળની એક પાત્રુએ અમે છમા લખી મોકલશે તેમને રફ પાત્રુ આ પુસ્તક મફત મોકલવામા આવશે

ઇન્ડો જી-યુઇન કેમીકલ વર્કસ (રજીસ્ટર્ડ)

પોસ્ટ એડ્રીસ જુન્મા મસ્જિદ, દોલ્હો ના. K S

(પત્રવહેવાર અંગ્રેજીમા કરો)

ઈસ્લામ-પ્રભુતાઓ

હાઝરત

અનુવાદક
'તાજ' [મદ્રેડ]

ઈ સ ૧૬૦૫
થી
ઈ સ ૧૭૦૭

મુબરિદ અફે માની

(રિહા)

૦

૦

નાનપાણુ - હાઝરત મુબરિદ અફે માની (રિહા) ૨૬ જુન ઇ સ ૧૫૪૫ના સરહિદ મુકામે પૈદા થયા હતા આપણુ નામ ગેજ અહમદ હતુ 'અહમદીન'ના નામે આપ પ્રખ્યાત હતા કટલાકો 'અમુવમરકાને'ના નામથી મળોધતા, તેમજ 'ઈસ્લામ ગ્રમાની'ના ઉર્દૂવી આજખના આપના વાસિદ માદમ મખ્દુમ ગેજ અમ્દુલ અહમ હાઝરત ગેજ અમ્દુલ કુદુમ મજોહી ૥ મુઝીદ હતા ઉપનયન વિહાન પણ હતા ગેજ અહમદ મરહિદીએ પ્રથમ પોતાના વાનિ માદમ પામે વિશા પ્રાપ્ત કરી પછી ગીયાનકેષ ગયા ત્યા મૌતાના કમાય કામીરથી તર્કમાસ્તી તાલીમ લીધી, મૌતાના વાદ્ય કામીર પામેથી આમે દરીમની તાલીમ લીધી દરવીશ તાલીમ આપે કામી મેદગોન જહખશાનીથી લીધી એમનાથી 'તફરીરે વાહેરી', 'મોનકાને માદેગ', 'તફરીરે જેમારી', 'મઝીદ જુમાની' વિગેરની તાલીમ લીધી

સત્તર વરસની વયમા વિશા પ્રાપ્તી પછી પોતાના વાસિદ પામે આગ્યા ને ત્યા વિશારીઓને શિનજુ આપવા વાગ્યા કેનાક વરસ પછી અકતંગના ગયા ત્યા પલ રિતા અને શિનજુ મય ગર મ્યુ એમજી જીવન જતાત આરેખનાર વખે છે કે "આગ્યામા અમુવમર અને ફૂરી માયે કેટલીક ધાર્મિક બાતોના આપે ના રિશા મ્હો જેમા આપે હરનામની મયના સિધ્ધ કરી હતી અને

અમુવમરના કેટલાક આસિપોના મચોડ નામ વાગ્યા હતા "

અકુબગાદમા કેટલીક મુદન ધર્મ એવે એમના વાસિદ કે જેઓનો એમના પગ અથાગ પ્રેમ હતો આગ્યામા આગ્યા અને પોતાની માયે લઈ ગયા પણ ફરતા માર્ગમા યાજેશુ ૥ એક મુદરથ ગેજ મુસ્તાની પુત્રીથી આપની શાદી થઈ આ શાદી સબધથી આપને ધર્મીન સપતિ માપડી વતન આવ્યા પછી એ પુત્રમાથી આપે એક કમાગન બનારી અને એની પાસેજ એક મરિજ પલ બાતી આ વખતે આપ શરીઅતના મિધાતોમા પળાન કુશળ થઈ ગયા હતા માયે માયેજ તરીખના મિધાતો પણ પોતાના વાસિદ પામે શીખ્યા એમા આપના મુરિદ ખ્વાન બાકીમિનાદ માદમ હતા જેમને આપને નકશમદી પથથી તાલીમ આપી ખ્વાન માદેમની મદાયનાથી આપે તરીકનની અને મજિરો વચ્ચી જેમને મુકામે દેગત, મુકામે ફનાયે દમીખ અને ગરે મદર તેમજ મુકામે દમીખી ઘોડાન મમવગા વગરી આપની રિતા તેમજ દિમન અને આદિમ અ ધાતો ખ્વાન માદેમે પણ એક પતોમા હુસેખ પળાન રિનવથી કર્યો છે એક પતમા લખ્યુ છે કે "ગેજ અહમદ સરહિદી જે એક દમ્યનર અને મરિમોડ આસીમ ગળાના એમમા નમરોમા મ્હેસો પણ દ બાઅમગા ધયો હુ અહમ અહમ વાતો મે એમમામા લોઈ, એમનુ દાગન એ

દિવસના જેવું છે કે જેનાથી અંધ આનિએ પ્રકાશ પામી ચૂકયા છે ”

તત્ત્વદીપ્તિ:—હજરત બાકીમિસાહે દિજરી સન ૧૦૦૮માં શેખ અહમદને ખિનાફત અર્પણ કરી એ પછી આપે કેટલોક વખત એકાતવાસ ગાળ્યો ત્યારે ખ્વાજા સારેજે એ વાતનો ઉત્તરેખ કર્યો ત્યારે જમાળ વાળ્યો કે મુજદિદ અફે સાનીના પ્રમગે સામે હતા જેથી એકાતવાસ શરૂ કર્યો છે ”

મુજદિદીયતના સંબંધમાં આપો ૧૦ સ્પીડિય અન્વલ દિજરી સન ૧૦૧૦ એટલે ૭મી સપ્ટેમ્બર ૪ સ ૧૬૦૧ના દશિરો થયો વર્ષાનકાર લખે છે કે “કેયૂમિયતનો હોલો પણ આપને જોજ વર્ષે પ્રાપ્ત થયો તત્ત્વદીપ્તિ પહેના વગસમાં આપ બે વખત દિલ્લી ગયા, કે જેથી ખ્વાજા બાકીમિસાહે માહમની મુનાકાત યાવ ખ્વાજા સાહમ આપનો સત્કાર કરવા શહેર બહાર આવ્યા ને ઘણા માનપાન સાથે આપને ખાનકાદના લઈ ગયા અનેક વખત ખ્વાજા સાહમ આપને દાયગના અગ્રપદે બેસાડતા અને પોને પણ એ દાયરામાં પોતાના ખલીફા અને મુરીદો માથે આવી બેસના તેમજ કેટલાક મુરીદો અને ખલીફાએને આપ હજરત મુજદિદ અફેસાની (રહૅ) પાસે પોતાના માર્ગે ઉન્નિ માટે મોકલ્યા કેટલોક સમય દિલ્લીમાં રાતોપરે આપ્યા પછી પોને સરહિદ પાછા ફર્યા ખ્વાજા સાહેબના અનખર્ચા સત્કારથી તેમજ અગ્રપદે રજાના ઘણું ઉન્નય થઈ ગયું હતું કેટલાકો કહે છે કે તત્ત્વદીપ્તિ બીજાજ વન્ને મેયદ સત્તરેજહા અને ખાનઆઝમ આપના મુરીદ થયા એ પછી આપ રાતોપરે અર્થે ફરી દિલ્લી અને લાહોરમાં પધાર્યા ૨૫ જમા દીકન આખર દિજરી સન ૧૦૧૦માં હજરત

ખ્વાજા બાકી મિસાહે સાહમ વફાત પામ્યા જેથી આપ દિલ્લી પધાર્યા

કેટલાક લખે છે કે “તત્ત્વદીપ્તિ પાચમા વગે એટલે ૪ સ ૧૬૦૫માં ખાને ખાના, ખાનેઆઝમ, સંવદ સદરેજહા અને મુર્ગુઆખા કે જેઓ અકમરના દરમારીઓ હતા, આપના મુરીદ થયા આપે એમની આરજન પાદશાહને પણ કરેલાનું કે ‘તે ખુદાથી કરે’ તેઓએ એમનું ફરમાન પાદશાહને સબળાનું પરતુ તેની કંઈ અમર થઈ નહિ

ઇતિહાસિક પુસ્તકોથી ઉપરોક્ત હપાકન સિદ્ધ મંત્રી મુરકેય છે, પરતુ એ વાત તો નિ નરેદ છે કે અકબરી દરબારના આર અગી રાતો ઉત્તરેખ કરવામાં આવ્યો છે એમનો હજરત મુજદિદ માહેબથી ઘણોજ ધોડો સંબંધ

બંધ માસિક “માહગી”

ફક્ત ત્રણજી ટિપ્પસની અદર ‘મી નોહ’ ગોળીઓથી ચતુ થાય છે માસિક અક-મયુડી ડાઈપલુ ફરિયાદ માટે ફત્ત મળી દરા માથે ગેરદી પત્ર આપવામાં આવે છે કીમત ૧ ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દરા ફક્ત ત્રણજી દિવસ ખાઇ લેવાથી જ હંગી બરમા કદી મંઈ હતો નથી માસિક માત્ર કશુજ નુકસાન નહિ પેકટ રહેએ અજાનતેથી દરા સથ ગેરદી જ માકલવામાં આવે છે કીમત રા ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

હાં જોમ એચ ખાન,
૪૨ ચર્ચગેટ સ્ટ્રીટ, મોનજી ૧ સામે
કોટ, મુબઇ, ફેબ ૨૧૩૪૩

હતો એમના નામે આવે જે પત્રો લખ્યા હતા તે આજે પણ મીઠા છે જેમા ઈત્યામ પર કાયમ ગેરનાની અને એની ખીજ કેટલીક સૂચનાઓ કહેવી છે

આમગના નારિતપણાને નારા કરનામા વધુ પડતો બાગ તે અમીરોએ બન્નેઓ કે જેમને જલદાગીર પામે ગાદીએ ભેગતી સમયે વચન લીધું હતું કે 'તે હજવાન પ્રચારમેને અચ્છયાન આપશે' એ ઉમંગવોમા ગેષ્ઠ ફીફ ડીવા નસાન મુર્તુજાખાનના માટે ખામ લયેષ્ઠ હતો કાગળ કે જલદાગીરના ગત્યાભિપ્રેક્ષો તમામ કાર્યક્રમ એમનીજ મદાયનાથી થયો હતો શેખ ફીફ પર હજગત મુજદિફ માટેએ અનેક પત્રો લખ્યા છે જેમા ઈત્યામની મદાયના કરનાની આગે વાગવા સૂચના કરી છે એ પત્રોના મતથી એનુ અનુમાન કરી શકતા નથી કે એ જલદાગીરના ગાદીએ આવ્યા પછેના લખાવા હતા કે પછી? પરંતુ એ પત્રોથી એ યુગનો ધાર્મિક ઇનિદામ મુમત્તનામા ધણીજ સુમમતા થઈ પડે છે એમનો એક પર જલદાગીર ગાદીએ ભેગા ને દિમે અથવા તે પછી તરતજ આવે ખાચો હતો એમા હજગત મુજદિફ માટેએ લખે છે કે—“આજે ઈત્યામી મુમત્તનીની ઉન્નતિ અને ઈત્યામી મદેનનાદની તખ્તનીનીની ખુશ ખમરી જનનામા કાનો સુધી પહોંચી છે અને મુમત્તમાને એસા માદયાદની મદદ અને મદા પતાની ખામ આસપમતા છે શરીઅનની ઉન્નતિ અને બાઈચાગની એકતા માટે એવા બાદગાદોની કેદુમાઈ નરૂરી મમજ છે એમની મદાયના બનેને તે નીખિદ કે દાયથી દેવ ધણીજ અગમની છે ખામ્યાન પણ એજ દરેક છે કે આપને દરગમી મદાયકેના રાજામા લેસા માટે એને એ પ્રત્યુમા પ્રયત્નો કરતા પ્રેરે છે આપની મગમથી આશા ગણુ છુ કે આપ

ખુદાને તઆનાના ફજરથી હુ આપની નજર છુ આપને પ્રાર્થુ છુ કે આપથી જેટલી બને તેટલી નરીઅતની ઉન્નતિ અર્થે કોશિસ કરે”

એવીજ રીતે ખાને આગ્રમ પર પણ એક પર પાઠવી તેમા મુમત્તમાનોની કફાડી ગિયતિ અને હજનામની માગી દિશાતુ શખ્દ ગિય દોર્ણ છે અને એમા ઈત્યામની મગીનના અને શરીઅનના હુમ્મો પાળનાની ખામ તાબીદ કરી છે લખ્યુ છે કે—“આપ પ્રયત્નો કરો કે દેટલાક કાફિરોના ફક્રો મુમત્તમાનામા પ્રચીન થયા છે તે નાટ પામે ને મુન્નિમે એ ફક્ર અને મિદઅતથી બચતા ગટે આગના પાદગાદોના વખતમા ઈત્યામ ધર્મની સાથે નહેરમા શત્રુતા દાખવવામા આવતી હતી પરંતુ અત્યારે કહ નથી અગર કહક છે તો માત્ર અજાનતા છે મને બધ ગટે છે કે અદિ પણ હજવામની સાથે દુરમનાર થઈ ન જાય અને દરનામી ગામતોમા પાઠા મુમ્મો ગમ રવામા ન આવે”

બેખીદ જર સરે હમાને બેગ મી લગ્રમ

એવીજ રીતે પત્રો ખાનજલ્લન, મદે જલ્લન અને ખીજ અમીરોને પણ લખ્યા છે તેમા સ્પષ્ટ છે કે 'તે પોતાની તમામ રાકિન ઈલામની ઉન્નતિ અર્થે ખર્ચે' હજગત મુજદિફ અન્દ માની (૧૬૦) પોતાના મિદાનને ધણીજ ખૂમીની માથે આતેખના ખાને આગ્રમને લખે છે કે—‘દરગત ખામ (અમીદુસ્તા) માટેએ મટે છે કે ને હુ પીરી ફક્રે તો કોઈ પીગ દુન્યામા મૂરીદ ન પામશે પરંતુ મો ખીનુજ કામ આપસમા આવ્યુ છે જેથી મને પાશ્ચાદોના મન્મથા જલ્લન અને પોતાના આર્થિક મમ મરોથી પોતાના બનારવાતુ અને તેમની મદાયનાથી શરીઅન પ્રચાર કરવાતુ કાર્ય મોખ્ય છે (અર્થે)

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાયન્ટીફિક ઓધિસ (૨૭) આશ્વિનનક તેલની અસરકારક અસરથી લાભ ઉઠાવો ન માન બાધવાની જરૂર છે કે ન તો કપડું લપેટવાની અગત્ય, ન ફેદલા ઉઠવાની બીક છે લગાડતાની સાથે જ નસોમા પ્રવેશ થઇને ખેંચેન કરી દે છે માત્ર એકજ શીશીનો વપરાશ ચાહે મમે તે કારણે વામપણુ, સુસ્તી નપુસકતા ૬ છઠ્ઠા ન થવાની દત્તિ પેદા થઇ મધ હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોનાદ સુખ બનાવે છે ખાત્રીથી માત્રા કે આ તેલથી ઉત્તમ તેલ આ જગતના પટ ઉપર કમાય નહિ મમે આના વપરાશ પછી નસો અને પમગોમા નવ જીવન, વણી સખતાઇ ન સહન થવારી તેજ આની નમ છે જેને જાહેર કરતા સખતા આડ આવે છે આ તેલ બધી વાતો માટે અત્તમરીક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઓને દૂર કરી નકામામા નમમા થર્મ ગયેવાને થર્મ લેવા જોગ સાચો પુરુષ બનાવી દે છે કિ મત માત્ર બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ જુદુ આના વપરાશ પછી હ મેશન માટે પુરુષાતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઇ જાય છે તકુન ખીનજોખમકારક અને અનુક આનદ આપનાર છે કિ મત માત્ર બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ જુદુ.

હુખમે ઇશારત (૨૭) આ ગોળીઓ ભારે ટકાઉ છે ખાસ પ્રસંગે ઉપજતી લજ્જતથી બચાવી લે છે જલદી વીયરેખનનની ફરીયાદ કહાપી થતી નથી અબ્બીમાનીનું અબ્બીમાન પગ વારમા દૂર કરી તેને ગુલામ બનાવી લે છે કિ મત બાટલી એકના બે રૂપીઆ પોસ્ટેજ મ ગાયનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મ ગાયનારને પોસ્ટેજ માફ.

દાકુએ જીરયાનો એલ્ટીસામ (૨૭) આ જાદુખ અસર ધરાવનારી ટીકડીઓ દરેક પ્રકારના હડીના ધાતુસ્ત્રાવ અને સ્વપ્નમા જતી ધાતુના રોગને ખુાના રૂઝરથી દૂર કરે છે પેશાબથી પહોલા અથવા તે પછી આસતી સફેદી અને પાનળી ધાતુને ધગ બનાવી પુરુષાતનને બજાવાન બનાવે છે શરીરમા તાજગી અને બગ પેદા કરે છે અહેરોને લાનચોગ બનાવે છે થોડાક દિવસના વપરાશથી શરીર પર અસર કરી વીર્ધને ઘટ ને મજબૂત બનાવે છે અને નની ઘટ ધાતુ નવેસરથી પેદા કરે છે આના વપરાશ પછી ધાતુો લમતી તમામ ફરીયાદો જીવનભર માટે દૂર થઇ જાય છે હજારો ખીમારો પર અજબાવેલી દવા છે ૮૦ ટીકડીઓની શીશીની કિ મત રૂ. ૨, પોસ્ટેજ જુદુ આ દવા જીવેશનમા તોલવાને લાયક છે હજારો નિરાશ થએલાઓને આશાવત બનાવી દેવા એ આ દવાનો અદના અત્તમર છે દિ દની ખનાર પથુ આ દવા ભારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુસ્ત્રાવનો જડમુળથી નાશ કરવા માટે આ દવાની બરાબરીમા આવે એવી દવા હાજર કરસાની દિ દના દરેક દવાખાનાને અમારી ચેને જ છે જેડુ મન ચાહે ને અજમાયશ કરી લે

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ. ૨ પોસ્ટેજ જુદુ (દિલ્લીનું જગમશુગ કારખાનું)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જેન્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૨૭)

Phone 6920 જામે મસ્જીદ, પોસ્ટ ઓફીસની પાસે, દિલ્હી ન K S

== સ ખી ==

ધરિમાઈસ એમ. દેમાઈ

[મુરત.]

વર્તમાન યુગમા એક બનાવેતો તોટો નથી ગનીએ ગનીએ, ચોટે ચોટે અને શેરીએ શેરીએ એ વ્યાધી વ્યાપેતો છે સ્ત્રી પુરુષને, પુરુષ સ્ત્રીને, એકબીજાને અયોગતાની ખીણમા ધકેલે છે પ્રેમીઓથી નિગધારીની કંદેડી સ્થિતિમા ચૂકા એવી યુવતીઓના બનાવો કંઈ એવા નથી માથે માથે પુરુષની અણુભાવ, પ્રેમથી સિંચા એવી હૃદય-ક્યારીને, કાલિન દાતરડા પતી ફક્ત એકજ બેવફાઈના ઝાટકે ખતમ કરનારા સ્ત્રીઓની બેવફાઈના કિસ્સાઓ પાણુ છૂપા નથી અસ્તવ્ય એની બીતરમા કંઈ કંઈ ગૂઢ રહસ્ય છૂપાએલું હોયજ છે !

શ્રીના જીવનને અસ્પૃશી રીતે ઓળખનાર, એના મમાગમમા નિગતર વસનાર, કે પછી એનો હમેશા સહચાર કરનાર ઝાંઝપણુ ભક્ષિત શ્રીના જીવનને ઓળખી શકતી નથી કુદરતે એવી કંઈ ગદન ગદિત એ ॥ હૃદય બધાજાણુમા મંચિરી છે કે જે બંદાગથી કંઈ ને અદગથી કંઈ ઔગંજ દેખાર કર્યા કરતી હોય છે ?

વીણા કંઈ અગમ્ય પ્રકૃતીની સ્ત્રી હતી નીડર-સાહમિક અને ઉમંગી એણે એ નીડર તાલી ભરતીમા, એ સાહમના જ્યાબમા અને એ જમગના ઔદાયમા ફક્ત એકજ સપાટે એ પ્રેમીને ગોધી મદયો અને એની સુદર-આરમ સમી મૂર્તિને પોતાના હૃદયકુજમા પગ કરી આપ્યું

પ્રેમની વ્યાખ્યા શી દોષ શકે ? આપણે પ્રેમને શું કહી શકીએ ? પ્રભુને પ્રેમ કહીએ તો અનિચ્છાકની નજર કહેવાય ! પ્રેમ કેટલો દુકો શબ્દ ! પગલુ એની પાછળ બધાજ રહેતી વિમાળતા, બધકર આદરો અને મબીર પરિણામો એ શબ્દને કેવો ઉચે મૂકી શકે છે ? વીણાએ પણ પ્રેમ કર્યો એક યુવક માથે કે જે

યોડા સનયમાજ દગિયાપાગ મમાફરીએ ચરયો વર્તમાન યુવતિઓને દગિયાપાગના પ્રેમીઓ વિશેષ ગમે છે દરિયાપાગ જરુ એ માફમ છે માટે ? કે પરદેશના સમકારમા રગાએલો પ્રેમી વધુ રમિક નિવડતો હોય છે માટે ?

ફરફરતા રૂમાસે અને આસબીની આખે વીણાએ એને વિદાય દીધી એ રૂમાને ફરમાજ કપ્પુ-એ આસબો સર્વાજ કર્યા, બધા મુધી નજરપટ પરથી સ્ત્રીમર ન સરી ત્યા લાગી સ્ત્રીમર દોરાતી ચાલી ને આખરે એક કાળા ધાના જેવું કાછક દેખાયા બાદ અદ્યય થવા લાગી ફક્ત અદ્યય ન થયો હૃદયનો વયોપાત ને નિરહની વેદના ! અને સ્ત્રીમરનો પેનો પ્રેમી ખરેખર પ્રેમી હતો કે કોઈ વિચિત્ર પ્રકૃતિનો માનવ હતો ? ન મારથી પગ હતો કે મોઢ મદાન મયમ સેવવાનો પ્રયોગ આદરી બેઠેનો ધૂની યુવક હતો ! મારણુ ફક્ત મરેજ ઝળઝળીયાજ દેખાયા એની આખમા ! મક્કમપણુ-ગભીરતાથી ડગ ભરતા ભગતા એણે પોતાની બધીજ લાગણીઓને ખૂર નીચે દનાતી હતો એ દેખાયે . એ પગેય પહોંચ્યો

પ્રેમને ગાઠ અને મજબુત બનાવનારે ખીણુ શબ્દ તે પ્રેમ-પત્ર ! બને તમકથી ખૂબ ખૂબ લખાણુ હૃદયના-નિમગના અને ખુદિના ઉમર એમા દવસાતા કવચિત કાગળમા બને બેગી પગ પડના, અને ન્યારે દરિયાની ખુશનુમા-શીથી શીથી, તાઝગી બરેલી મુગમી વહેરીઓના વાતાવરણુમાથી નાહી મૂંઝાયા બને પ્રેમીઓના પ્રેમપત્રો આવના લાગે કિતમિલાટ, આનંદ અને રમ્યતાની એક મધુર સહેરી, બનેના જીવનને કોઈ ઔસેજક રંગે રંગી દેતી

શીખા ખરેખર વીણાજ હતી એનું મદ્ય હમેશા પ્રેમથી નીતરતુજ રહેતું દયા-માયા-

નેહ અને ઉદારતા એના જીવનના ગુણધર્મ
મુખ્યા હતા એણે જીવનના પ્રથમ પ્રેમ કર્યો-
પ્રિયતમ પરદેશી મદયો પરદેશી પ્રિયતમ બન્યો

ચીણુના મામાનિક બહેનાર જીવનના એ
ક્રમ એકમ બાળમયી હતી તે હયા જાશે
ચડમા ગુદર! એકમેકમા જોતજોત હરે માયે!
પરે માયે! હમા જુઓ ત્યા આજ બેનડી!

“પતિપત્નિ સામ્યા” વીણુ-ઉષા જતા હોય
ત્યારે કશયિત કોઈ રનીયો પુરુષ દીગ કરતો

“એમણે તો અદર અદર લગ્ન કર્યા છે
ભણ!” બીજા પુરુષનું સાન પહેલાથી લગારે
કતરે એવું નહોતું

‘સાદા જીવી તો યથા છે લગ્ન કરનાથી
પણ છંકાર!’ કોઈ વારા ઉમેનાર ધીમેથી
બીજા વારા ઉમેવાગને કહેતો

પરંતુ કદા શરીરના ૭૬ દામોદરન કહેતા
“એવો રામ-લક્ષ્મણની જોડ છે કોઈ એને
વિખૂટા ન પાડી શકે” ને આમ વીણુ-ઉષાની
મિત્રતાની પ્રગતિમા અઘરિએ પનામી રાત્રી નહીં

પરદેશથી વીણુના ધણા પત્રો આવતા
વીણા પણ બરીબગીને લખતી ચોકચોક લખતી
એની કનમ લગારે નમતુ તોને એવી નહતી

આને વીણુના પ્રેમીનો પત્ર આવ્યો ખૂબ
ખૂબ લાગ્યો અત્યંત પ્રેમના કટોરાથી ઉલમલ!
વીણુની બુદ્ધિ આખોની પહેલા પત્ર પર દોડતી
તે એકાએક વીણુ ચારડી પડી પત્ર એના
હાથમાંથી મગતો આવ્યો! દુનિયા બહુ પના
આચકા એ અનુભવના લાગી સમસ્ત બચતો
વટોળીઓ જાણે હમણાજ એને હુએડી-અદર
ઉચકા કોઈ મહાન ખીણમા ફેંકી દેશે કે
જેમાંથી એ નીકળીજ નહીં શકે એમ એને
અમણા યના લાગી શાયી? એણે પત્રમા શુ
વાચ્યું? એવો એ કયો ગદન પ્રશ્ન એમા હતો
? વીણુના મમસ્ત જીવનને હયમચાની બહાવતો

બનાવી દીધો? આખા પત્રમા પ્રેમની વૃન હતી
વીણાને પોતાના મમસ્ત દેહમા સમાવી કોઈ
ઉમગી સ્વપ્નાની એમા ગ્રાપી હતી વીણા
શીજ ગનિઓ કને પમાર થતી નથી એમનું
હોઈ પરંતુ એ ગનિઓ હમેતા ગનિઓ જ
નહે-દિવસો પણ રાત્રિઓ બની ગય ક નથી
એનું મન સતત ચેતીમે કયા વીણામા જ
રૂમેડુ ગે! આવી થેનગમગી પ્રભુ પાસે તાળાની
પળ એ પત્રમા હતી પરંતુ છેને લખ્યું હતું
‘વીણા! હવે હું આપીશ યોગાકળ વિવેચના
તે આપને લગ્ન કરી પાશ કશ્યુ! કેમ એમને
પ્રવી મત્રા પાને?’

પુરુષોનાં કપડા
માયન્ટીફીક
રીતે વેતરતા
અને બીવણ
શીખવા માટે
કપડા મળો યા
લખો

મુરદ ટેલરીંગ વર્ક્સ
એન્ડ ઇન્ટરીયર

MURAD TAILORING WORKS
Try our Secret Good Fit for
Scientific Cut, up-to-date
Fitting & Modern style.
મો એમ જ મુરદ
સુનાવણા મસ્જિદ પાસે રોડે.

જ્યમ 'લગ્ન' મળે એના દેહને હવનચાની
મૂક્યો તગત ના એની બાંહેધરી ઉપા એના
સ્મરણુતર પર મળવા હવના લગ્ન પછીનો
મગ્નમાગ સ્મરણુ પર મગ્નના લાગ્યો બાળ-
કાની લાખી લાગી હાડ વચ્ચે પોતાને ઉભેલી
એણે જોઈ 'બા' "બા"ની કશું કાઠીઆરીઓ
એના કંઈ અથડાના લાગી । પુરુષ-પ્રેમ-લગ્ન-
મમાગ મયરચીનુ-બાળબાળન, બા મધાની
પરપરા એના વિચારોને ધૂમાના લાગી હુ લગ્ન
કર ? ને મારી ઉપાતુ શુ ? ધડીબા માગ
ચિના એને ચેન નથી ? નથી બોલતી તો મક્યા
કરે છે ? તો શુ એ મારા વિષ્ણુ જનન ચિતારી
નગર ? ના ના હુ ઉપાને જીવકીશ । ક્યા એ
મારી જનન ઉપા છે મહાકાળે એને હુ ન ન
તગેકી શુ :

પાણીએ એ પત્ર ઉપાતે વચ્ચાએ

મગ્ધ મગ્ધ રૂપા આમૃતા મિદુઆ કૃપાની
પાપને ધરેલા અને તે ગાનપદ લાખી રૂપે
લીનીમા મોગ્ધ મયા એ રૂપે લીનીમા વીણાએ
મધ્ય મધ્ય વાચ્યુ-કર્મ મધ્યકાપ્યુ ! એને એમા
કર્મી ઉપાની દયામણી આહુત્ય કે પછી ઉપા-
વીણાની મિનતાનું કુલ પ્રેમ મગીતાં અચાનક
વીણા ઉપાને વળગી પડી તોફાની વટોળીયાની
જોમ ઉપાનું દહન દેવું સીંગી બહાર આપ્યું
અને આમૃતો રૂપયા-એ દત્તા રૂપ અખી-
પ્રેમના વધામણાના મોતી ! એમા દત્તા એક
ખીનના દેવાને ઝાળખવાની શક્તિ ! એમા
દત્ત પ્રમન-કર્મનું મદન બળ !

એ નેત્રે વીણા આડી પડી અમનના
દોષદોષ અને કુદમકુદ ક તા પ્રધા સિયારોની
માળા સાથે એને આડી પિંડ આડી મ
નિશ્ચયા એમને હયા નેમ પાળ્ય 'ભીને પમને
આવતો એમો પ્રેમી નેત્રેયો હસ મની દની.

પ્રેમી છનડને હૃદયે હમો હમો હા નનદી
આરી ખૂમ લેગેથી હમી ને વળી પાડી મડી
એણે પાનન પ્રમાયો-ની પાને વિનયવા કરે
નાગી “વીણા તુ જશે ? તે આ મુ મ્યું ?
એ વીણા ! અને કોણ આમરે મકે છે ? સીણા
ખરેખર તુ શુ પગલુને ? ને તેય તુ શુ ખ
દેશ જશે ? હુ તારી બાળપણની મખી મા
જાનુી બેનથી પશુ અપીક-વિરોધ-જીવિને મખી
તુ એક યોગ મમય પહેલાના પુરૂષ મિત્ર માયે
આરી જશે ? તારા હૃદયમા આફ કનુયે સ્થાન
નથી હિ હિ તારામા હૃદય જ નથી ક્યાથી
દેખ ? માગ માટે તને લાગણી રાતી ?
તારી કોણ યાદ ? એક બાળમખી બાળમખીને
મકા પુત્રપતી મોડ શોધતા હૃદયમા તીર નથી
ભામના ? વળોની મિત્રતા પર વૃદ્ધાઈની તથ્યા
અવાવતા હૃદય નથી કષ્ટ ?” આપતુ બોરી
ક્યાએ બીત માયે માયુ ટેકવુ બધ વૃદ્ધતા
દશે દિશામા ધોપના પાણી વહી નીચે તેમ
તેના હંધામાથી હમરો હીનકા એક સાથે
નીચળી પડવા એ કહેતી હતી “ વીણા અને
બચાર તારા મિત્ર માકે કોણ ?”

પંડી ધીમે ધીમે ડગ બસતો પ્રેમી આત્મા
 સીજાનું હૃદયને જાડી ઝાડના તામો-માં
 માથે ચાડના પવન લાગ્યો પ્રમદેશ આપ-મે
 એમ થકીમડ સીજાને લાગ્યું મુગ્ધાનિશ્ચિત
 લાગ્યુંતી મુઠા મુખ પર વારી મરે-ત મરોડ
 બચે જાનમે ક્ષી વીજાએ લાય ડેશ-મે-એ
 કોડી-દગ બાગી પણ દોશન જ નાનું, જાને
 ત્યારે ત્યાર-ત ચનપનાદ કાની વીજા કેને ક્ષી
 આગી પ્રેમી પાડી પડ્યો મને કે મને ક્ષી
 પગદ જાયે બાગચાની નિર્ધર દોશિત ક્ષી
 ક્ષી ત્યા તેો રિખગએવા રાજા જા આગી
 પ્રેમી આખજા આખ વામતી દની ક્ષી, પડ

પરસેનાના બિંદુઓ ચમકી રહ્યા હતા સાડીનેા પાલવ પાઞ્ચ ધસડાતો હતો એનાબને હસ્તમા ધગધગતા અગારા હતા એજે પ્રેમી તરફ જોયુ ગૌરવથી વીણા તરફ જોયુ એની ગરદનના મરોડ વધારે ઉઘ્ર બન્યો ને એ બોલી “હિ હિ વીણા! આવી મે તને છેક ન્હોતી ધારી! પુરુષની આવડી મોટી બૂખ તને લાગી હશે એવી મને લગારે જાણ ન હતી? પરંતુ મને પણ હૃદય છે, દિલ છે, અને તે પણ લાગણી અને ધર્મથી રંગાયેલું! એ તારા હોઠોને તારો પ્રેમી કહી પણ ચૂમી શકશે નહીં મારા દેખતા તો નહીં જ! એ હોઠને મારા હોઠે નાનપણથી ચૂમ્યા છે અને એકબીજામા એતપ્રોત યદ્ય ચૂમ્યા છે એને અપવિત્ર ન બતાવે! એને જેવા છે તેવાજ રહેવા દે! રહેવા દે છે કે નહીં? નથી માનતી તો સે આ ડામ? એને બાળી નાખીશ એની સુદરતાને ખાખમા મેળવી દર્શાવે” આટલું બોલતી ઉપા દોડતી આવી પળભરમા હમણા એજ વીણાના હોઠને હતા ન હતા કરી ચૂકશે વીણા ભાગવા ગઇ પણ બગાય શાનું? જલ્પ દર્શનિદ્રામાથી ઉઠી નહતો પ્રેમી! કે ન હતી ઉપા

“ફક્ત સ્વપ્ન”

એ વ્યાકુળ બની લમજે હાથ દર્શકલાકો સુધી એજે વિચાર્યા કાપુ શુ કરું? તું ડોની? મારી સખીની કે મારા પ્રેમીની?

મનમા મુઝાઈ રહેલા વિચારોએ કમીએ ઉત્તર ન આપ્યો

મન પૂજુ, “જીવનભર સૌદર્ય મે બહી માયે રાખી કૌભાર્ય સેવાશે?”

હૃદય કહેતુ, “ઉપા કોણ? આજે તુ પર સુસે, કાલે એ પરણશે પરણ્યા વગર કંઈ ચાલે?”

હૃદય-મન વચ્ચે પાડી ઝપાઝપી ચાનતી છેવટે મને નિર્ણય કર્યો ઉપા ને હુ બને જીવન ભર કૌભાર્ય સેવીશુ એ ઉડી કાગળ પેન્સીન લીધા તેના પ્રેમીને ફક્ત આટલું જ લખ્યું —

“મને તમાગ પર અનહદ પ્રેમ છે-લાગણી છે અને માન પણ છે સાથે સાથે તમને પણ મારા પર એટલે અધીક પ્રેમ-લાગણી અને માન છે પરંતુ અર્થોઆ એક એવી વ્યક્તિત્વ બને આપણા લગ્ન કરવા રોકી રાખે છે કે જે મારા પર તમારા જેટલો પ્રેમ છે તેથી પણ હળવે ગણે પ્રેમ-લાગણી અને માન ગણે છે આ વ્યક્તિ તો કોઇ નહીં પણ મારી નાનપણની સખી ઉપા”

અને આજે પણ વીણા-ઉપાની બેઠડી સુખથી જીવન વિતાવે છે અને રોરીના જલ્પ દર્શાવે કહે છે “ધણ જીવો સ્ત્રીઓમાના રામ લક્ષ્મણ”

ધી નેશનલ ડેઇરી કુંઠ

ચોકુબજાર-નવસારી બજાર

સૂરત

- ધી ● માખણ
- દૂધ ● દહી

જરણે મેળસેળ નિનાનુ, ચોકુબ

અન તાગુ ખરીદના માટે ફક્ત

એકજ દ્રાવણ રયો

જાતીય દેખરેખ-સ્વચ્છતા

—બ્રાહ્મકેને સ પૂર્ણ સંતોષ—

સમાનતાનો સાદ

(ગદ્યાધી ચાલુ)

એન્ડી હટેવીય (હટેવી રિગેલી) એરતુ પાટિયુ મદારી દીધુ અટકમા લેવાયા પછી એન્ડ રોરતુ નામ ઇતિહાસી રોર Allie Stor યર્ધ ગયુ. હપીકતમા એ ડોમાને મન્નમારમા રોરો દિવસપી નરોતી હું માનું પું કે ને ગુલમર્મ પર રીંછોતી હુકમત હાલમ થાય તો એન્ડ હટેવીયન પોતાની દુકાનનુ નામ "ગોલ રોર" કરી દેમે જગના મહાનુ થતા મેગિયાનો ધધો પછી બામ્પો અંગ્રેજોએ એમની આપેતો વ્યવ્હાર બધ ક્યો વેપાર પજુ મદ પછી મપો તેમની દયા કપરી યર્ધ પછી ફિરોમના નાના વેઈરર કમાનખાને આ દયા નિદાગી મેગિયા પર પોતાની ભજ પાથરી ફિંગુ એ મૂળ ન થયો કેલક મરીબો એમ એન્ડમા કમાના નથી મેગિયા પજુ તેઓમાથી દલી. કમાનખાન એ તેમ એને પોતાની ભજમા કમાના મંધેતો

દોરલનો મોટો બોરતી અન્દુલ્લાહ ને મદાજનોની કુનાનો ભાગ મદ પડયો હતો એક માગ એડન હતો, એનુ કોમળ હલ્લ હટેવીય પિતા પુરીની અરદમા એઈ બગઈ આવતુ તે એમની યથા શક્તિ મેવા કનો અન્દુલ્લાહ રિશ્દ મેનેજરને બબેગીને કમાનખાને પોતાનું વે વાતુ

મેગિય અને પમદ દલી મેરિયાનો મિલ નમર અમાર તેનું મુખ કમાઈ મીરપ, કમાની જેમ ખીરોગે મેદો, આખોતી નિર્દોશ, હરીગા કોમળ વગા, દોરોનુ મુખપુર દારપ ફિંગુ મેગિયનું મુખીય અને અમર લખુ વુ મદનો દને કે એ મુવતી અની

ધીર મમીરતા ત્યાની દે એ સાક્ષીક રિમનમા અચગતાની વિગ્ગી તપી હો એની નમેનસમા એક એરી મજુજીની આરી ભય કે જેથી એના અંગો ઉપામનુ પ્રત્યે અડ ભમત યર્ધ ભય એના હવનનુ વહેણ મધ દુધાની સરિતાની જેમ હોગો ઉગ્ગીની નરે પડે મેરિયા મેગિયા. મેગિયા એક દિવસ તે ખાનો વગાડવામા તલીન દલી આગથી ન રહેવાયુ મે કશુ.

ક્યા તો તુ નરી મૂર્ખ છે. મમાર છે, અગાન છે, અથવા .

"કહો દો કમ અટકી મયા "

અથવા તો તુ બીના વેલમા રારપુગીન છે materalon! ની ધૂન સમગાને આગ નેવા શુન્ય દિમાગના એશિયારામીનું અતર પજુ ધનગની હો છે અને એક તુ છે કે દોલાવપેલી ન્યોતની જેમ મદતર ગિયર યર્ધ મધ છે ફિંગુ યા મારે યા માલે? કોડો, દોડો, નાચો, નાચો, ત્યાસની કે તમરી વલિતુ અણ પ્રમાણું હવમની હો. તમાગ શરીરમા રવે રવા ખડા યર્ધ ભય એમ કોના મે તેમ હાય પડકીને ખાનો પર હાલી વર્ધ સ્દામેની ખુમી પર બેમાતા પૂખુ.

"આ મુદ સજાથી તાર ય મતન છે "

તે આરા મુખ પર દલી ૮૫વી આગ્ય મેગી તમે માવ નર્મ હો! જમની હો. મે કશુ આ મુસેજ દુ નેવા મદ પુ અને તારા મમીર્મ પ્રત્યે બારે અજમમે હો સાચેજ તું સી ની પત્રજીની મર્મ છે મુખપર મમીર્મના મમીને પેનની જમને

હુપાવે છે એહાં યુ રાસપુત્રીનાં

તે હહેવા લાગી જ્યારે મ્હારી વગે
પંડાયશો ત્યારે સમગ્રશે તમને

હું ત્હારાથી વધમા દમ વધ મોટા હુ
મે કહ્યું

મ્હારો આશય માનસિક વધથી હતો
સાચી વધ એજ હોય છે એમ તો કદાચ
તમે મ્હારાથી દશ વર્ષ મોઠા હશે કિંતુ તમાર
માનસ, તમારી બુદ્ધિ અને સમજ શક્તિ
કેવળ મરખીના એક નાના બચ્ચા જેટલી છે

એહાં ત્યારે હું એક બચ્ચુ છું અને તે
પણ મરખીનું ? મે સરોવ કહ્યું !

હા એક અપરિપક્વ અને કુમળી વધનું
બચ્ચુ એમ કહી તે હસી તેજ ગાઝીર્થ તેજ
નિષાદયુક્ત સ્મિત

આ વિગ્રહ સબધી તમારો શુ અભિપ્રાય
છે ? મે પૂછ્યું

તે તકુઈ ઉઠી જગ લગાઈ યુદ્ધ ધણીજ
બયાનક વસ્તુ છે હું એક સ્ત્રી છું મનમાનની
લાગણીને સમજી શકું છું આ સહાર આ
ધોર વિનાશ શા માટે ? કોના ખાતર ? મ્હારો
બાઈ હમણા યુદ્ધ કેદીઓની હાવણીમાં મગર
છે તેના તેનો સજ્જ થઇ ગયા

મે કહ્યું માફ કરજો એ હોળી તમારા
ગસિષ્ટો (મરમુખત્યારો)એજ મળગાઈ છે

તે મજા ઉઠી હું ગસિષ્ટ નથી ન તો
મારો બાઈ એ વાદમા નાનતો હતો મે મદી
પણ રાજકારણમાં રસ લીધો નથી કેટલેક
પક્ષમાં હું બાળી ન હતી ફેગીમને પમદ
કરતી નથી મ્હારા જન્મ પૂર્વે વસાઈના કરારો
પર સહીઓ થઈ ચૂકી હતી હું હિંદુસ્તાનમાં
હતી મુસોનીની પ્રત્યે મહેને રહેજે સહાનુભૂતિ
નથી એણે તો મ્હારો પ્યાનો શિખરવાનો
ધધો બધ કરી દીધો

તેની આખો છનકાઈ ગઇ તું કોઈ અમ
લદર મમકા બયાન નથી આપી રહી મે કહ્યું

તે બોલી મ્હારી માથે તો બધાન
પોલીસ અમનદાર જેવુંજ વર્તન દાખવે છે
મ્હારા માટે એ કોઈ નવી વાત નથી પરંતુ
ખરેજ એ હમારી જૂસ હતી અને ખુશીના
રાગ આવપતા ગ્લા Coneertia વગાડતા
ગ્લા અને રાજકારણમાં પ્રેરો રમ કે ભાગ
ન લીધો અને એમ ક્ષમિસ્ટોનો તેમનું ધાય
ક ન દીધું તેનો આમ રૂધાના લાગ્યો

મે તેની પીઠ પર લાય પરીવાળીને કહ્યું
ચાલો જવારો

આ કઈ છે ? અતિમ યુદ્ધ નથી જો
ખીળા વીમ પચ્ચીસ વરસ આપણે છતાં
રહેશું તો માનવતાનો, સરકૃતિનો, સપતિનો
ધોર સહાર કરતું એક ખીનું મુદ્ધ પણ જોડું
આ યુદ્ધથી પણ બયાનક જગ આ મુદ્ધ
મરમુખત્યારો નારા કરી નાખશે પરંતુ પૂન
અને પશ્ચિમના મદાન પ્રશ્નોનું નિરાકરણ ન
પ્રી શકશે ન તો આ દુન્યા તે સામ્યવાદી
વ્યવસ્થાનો પાયો નાખી શકશે જે વિના બખ,
જેમરી અગાનતા, અને નિર્ધનતાનો આ
પૃથ્વીપટ પરથી નિનારણ થતું અશક્ય છે
એટલે આવો જે તકનું વમત-ગીન
Monoglot શરૂ કરે જે ધકી આ છવનની
યાતનાઓ પ્રિયજનોની વિરોગની અનિચો
ધોડીક દાણો માટે જૂલી જવાય

મેગિયાએ અશ્રુઓ લોહી નાખ્યા અને
પ્યાનો વગાડ્યો લાગી

ફેરેરી ચાંદની પધગએવી હતી અને
ઓપ્રાઇન ગરીના બોજન પડી બાલકનીમા
બેસીને કલ્પનાની ધમાન્ટો નવી રથા હના હું
વિચારી ગ્લો હતો કે આ મરોવગી વચ્ચે
એક બન્ય અને મુદર મહેન હોય અને ચાદોનો

એક મોટા પ્યાનો અને મેરિયાનો પહેરવેશ
ગુલામના પુખ્તોનો હોય મેરિયા હોય અને
હુ બીજી બમ બીજી કોઈ ન હોય

મૂર્ખ કદાના લોકો બૂબે મરી રહ્યા છે
આટો ઉપવાનો ખરો વેચાર્ક ઝલો છે અને
સાદત રિયાદી ઝલા છે કે એક ચાલીનો
પ્યાનો મરોનની મ'યમા એક મહેન હોય આ
હોય તે હોય બમ બ્યારે જુઓ ત્યારે એજ
મુનીયત હોય છે આવા સુદર મરખા આરી
ગીને આટલા જાદી મરી વતય છે કિતુ
નન્માન આના રમખા જુએ છે જ ગા ગારે ?
મનુષ્ય એટલે શુ ? એના મર્જનનો હેતુ મો ?
એના છવનતુ 'મેય કયુ ? અખુલાદ પણ
ઈન્સાનજ છે ને ? અખુલાદમે પણ કદી
આરા સ્વખા નેચા હતા ? દહય પોતાના
પુત્ર માટે શત વિરક્ષ એવા મરખા જુએ છે ?
ઈન્માનને આરી મરખા સપ્તિ ધારીત રમ્ય
લાગે છે અને શા માટે તે એ સ્વખાએને
વાસ્તવિક મય નથી બતાવી લેતો ? મૂર્ખ, ચદ્ર,
પાશી અને હવાની જેમ, જે ધનતિ અને
તેનું તમાન ઉપખા પણ મખસ્ત માનવ
જાનનોન્માયેક ઈન્માન માટે માગપપ્પે વહેચાય
મય તો બધા મરખાએનો મખમમો શિશ
મહેલ બની જાય શા માટે ત્યારે ઈન્માન એમ
કરતો નથી ? એ મૂર્ખી કેમ છે ? સામુવાદી
કેમ નથી ? શુ ઈન્માનમા એટલીય જુદી
લી કે આટલી માદી અને સરળ વાતને
મખજ ને ?

ઓઆઈનિ સિટ્ટની રાજ ખખેગતા બોલ્યો,
હેનરીફનો પુત્ર મરી મયો છે

મે કયુ તેથી શુ ? એનહી મોટગા
કારોમાગ પગ નુ અનર થવાની છે ? શદગુનના
જશે પગ ફરો આપવા બધ થક જાને ?
રિય કારોમાગ ચર્બી નરો ?

ઓઆઈન બોલ્યો નદિ હુ એ રિયાર
કરતો હનો કે તે હેનરી ફાડેનો એકનો એક
પુત્ર હતો હેનરી ફાડ અમેરીકામા મરીનાદી
ઓહુ પ્રાતિક છે ત્યારે હુ એ રિયાઈ હુ કે
કરોશધિપતિ હેનરી ફાડ સુખી છે ? મુખી
હતો ? સુખી રહેતો ? આખિગ આ ધનના દગના
કેમ ? શા માટે ? એતુ કામજ શુ છે ? એનો
ઉપયોગ પણ શુ છે ? અગત્યતા પણ શુ ? કે
ત્યારે હેનરી ફાડ એક મિરકીટ અને નાટક
દૂધ પણ આખા દિવમમા દગમ મરી શકતો
નથી.

મે કયુ હેનરી ફાડ મદાન માણુમ છે
તે એટલો પશ્ચિમ ઉડાવે છે કે કઈ ખાઈ
મકતો નથી

ઓઆઈનિ કહેવા લાગ્યો માર્કન્ટ ઍવરેસ્ટ
પણ ધલો મોરો પદાર છે મદાનતા ઉમથમા
છે હેનરી ફાડમા પણ બો માર્કન્ટ ઍવરેસ્ટમા
પણ મિતુ હેનરી ફાડની મદાનતા કુત્રીમ છે
અપ્રાકૃતિક છે તેનું મરખ મુખી છે શોપણનું
માર્કન્ટ ઍવરેસ્ટનું આકર્ષણ એક નિર્દોષ
બાળા જેવું છે જે મેન ખરક સાથે રમે છે
તે અનત છે તે અમર છે,

ગાંરી ગારે તમારું દ્રષ્ટિનિદ શુ છે ? મે
પ્રથ કયો

ઓઆઈનિ બોલ્યો લાખા મળ મુખી કે
કાળા માણુમોને ધિક્કારનો ઝલો દહુ કદી
મદી મદારો ધિક્કાર જાગી હો છે અને
એમનો રમ પગદ નથી એમનું મકુચિત
માનમ અને આપકુમી પણ કે એમનામા
નિસારી જેવી પુર્વતા શિવાજ જેવી અધાર્ક
નિદાજી હુ અને વર્ષો લગી દબ્યીએને તો કે
ઈન્માન પણ ગણતો નહેતો ગાંધી કાળો માણુમ
છે તે કી પમુ ઓગએનો મિત થઈ શાને
નથી કેટલાક માણુમો તેને ઈન્ડીઅનીકી જેમ

● લોડીઝ ટ્રેસ ફેબરીકસ

એકજ સાવ અને ઓછા દરથી
ઉચ્ચી ક્વૉલિટીનાં

કા
પ
ડ

ખરીદવાની
અણીતી અને સરોસા

દુ
કા
ન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ
ચોક બજાર-સુરત.

● છાપેલા આવે દરેક માલ

● પાઠા રંગની પ્રીન્ટેડ વૉયલ્સ

નિર્દોષ મનને છે તુ એવી બ્રમણ નથી સેવતા
નું હજી પણ માનુ છું કે તે મ્મેત ચામડીની
પાખતો કદર શત્રુ છે

મે કહ્યું તે તો કેવળ એટલું જ ચાહે છે
કે હિંદુસ્તાનમાં માત્ર હિંદીઓની જ હુકુમત હોય

ઔપચારિક મસ્તક ધુણાવતા બોલ્યો બનના
ભોગ છે કે મહાગ નિચારે પૂર્વે અદ્યતી આવી ન
ન હોય અતે હું પણ ધોળી ચામડીની નસલથી
સખધ ગણુ છું

કિંતુ આ વખતે તેજે અમને અત્યંત મુશ્કેલ
પરિસ્થિતિમાં ચડી દીધા છે હિંદુસ્તાનમાં
એક દ્વારનળ બંધ થી ગયો છે, અને એ બાગ
કેડ અમને જાણીઓનો સામનો કરવામાં
અતગપર છે

પરામર એજ વખતે ખુશલનો અરાજ
મબળાયો અને અગ્રેજ ધોડેઆગ મૈનિકોનુ
એ મોડુ દળ બાદકની નીચેથી રૂપસાગ થયું
રાયક્રો પિત્તોયોથી મપૂર્ણ સત્ત આગળ બે
અગ્રેજ ખુશલ વગાડી ગયા હતા

એક દુકડી બાદકની નીચેથી પમાર થઈ
મે કહ્યું "અવિશ્રામમાંથી ગંગા જન્મે છે
એ મર્યા સામાન્ય વિષય છે"

અગ્રેજોને હિંદીઓ પર વિશ્વાસ નથી અને
હિંદીઓને અગ્રેજોની મદાનુભૂતિ અને નીતિ-
ગીતીમાં શુન્યમર્ગનો જ દાખલો હોય અહિયા
અશાંતિ કે ઝગડા જેવું કંઈ જ નથી છતાં અહિં
પણ એ લોખ દરરોજ ગરે આખા શહેરમાં
ચક્રર લગાવતા રહે છે રખેને કોઈ કોંગ્રેસી
બોમ નાખી દે!

સરકાર કેડ તરફથી પેતુ યુવાન યુગન
આવી રહ્યું હતું ચાદનીમાં સ્નાન કરતુ ઉમંગો
બર્ધુ વાતાવરણની રમ્યતા અને આનંદાદકતામાં

લીનતસ્વીન નીચથી માળે રહેતી મિલ બેઠમિ
લકેશાયરની રેલવાસી હતી અત્યંત ઉદામ
સંગેમાં પોતાના વતનનું એક ગ્રામ્ય ગીત ગાતી
હતી તેનો પ્રેમી શગપીની જેમ વાગવાર કંદી
ગ્યો હતો ડારલીંગ હું પણ લકેશાયરનો
રહેવાસી છું

રૂપેરી ચાદનીમાં કલ્લોલ કરતુ પેતુ યુગન
ત્યા પ્રેમ ગોષ્ઠી કરી ગ્યું હતું

મહામા નીચથી માળેથી નર્મના કદનો
અવાજ આવ્યો મ્હારે ઘરે જવું છે ડારલીંગ
માય ડીયર ડારલીંગ! મ્હને મ્હારા વતન
મોકળી દો

ઔપચારિક કહેવા લાગ્યો દન્ડાન હજુ મુધી
ભૌગોલિક પ્રેમથી આત્મા નથી થયો ગાંધી
હિંદુસ્તાની છે તેને દિંદ સાથે પ્રેમ છે આ
નર્સ લકેશાયરની છે એને લકેશાયરથી પ્રેમ
છે જો કે સત્ય તો છે કે શુભમર્ગના મુકામવામાં
લકેશાયર બિનકુલ તે માયુ ધુણાવીને ચપ
ચપ મયો

હિજરી સન ૧૩૬૩ના સાલની

ઇસ્લામી બળી સુહરમદી

તકવીમ ઉદ્દમાં

કીમત ટપાલ ખર્ચ સહિત રૂ. ૧)

—o—

મરિજો, મદ્રેસાઓ અને હીવારો

ઉપર ચોટાડવા માટે

ખુલામાં ઇસ્લામી બળી

સુહરમદી તકવીમ ઉદ્દમાં

કીમત ટપાલ ખર્ચ સહિત ત્રણ આના

આજેજ ઝાંડર લખી નાખો —

ધી રાંદેર રટોક - ટાવરરોડ, મુરત

નીચે નમ ધાગે પાડી પાડીને કઢી રહી હતી સીંચી બોયડું લોકશાસનના આડું પુ-
સીની બોય

અને ગાંધી પણ એજ ઘડે છે આશાને
હોડો પર રિમન ક્રમના કચ્છુ

એકાએક અનુસારનો પુન ગરીબ દાકરો
દાકરો દોડનો આસી ધોધગતે સાદે કહેના
લાગ્યો બામુછા! બામુછા! મ્હારા પિતાને
કઈ થઈ ગયું છે સાગ્ન તાગ્ન બેગી દુઝા
પી રહ્યા હતા એકાએક ખામવા લાગ્યા અને
પગી બેનાન થઈ ગયા અપ્પા! અપ્પા!
એમ ધણી બુમો મારી જતા કનુજ બોલના
નથી બામુછ તેઓ બોલના કેમ નથી? ચૂપ
કેમ થઈ ગયા? શું તેઓ હવે નજ બોલવાના
બામુછા!

હું વગળતી જેમ તેની ઓડીમા દોડી
ગયો, આહ! અનુસારનો આત્મા તેના કીચ્છ
અને ધસાય ગયોના દેહને હોડી ગયો હતો
આખોના રોળા ફાટી ગયા હતા નમ સ્વપ્નામા
રાચનો માત્ર આશાનો પાનર ઓડીને! ઓહ
કેટલી નિરાશા તરવની હતી તેની આખોમા!
એ સ્વપ્ના કઢી સાચા પડતા નથી

મેનેજર હાડ લગી ફાડી આપ્યો તેજે
અનુસાર કે માગ પ્રતિ આખ ઉઘડીને જોયું
સ ધા નહિ ગરીબને જોઈને સત્તાવાદી સ્વરે
બોલ્યા મેનેજર સાહેબ માટે ગરમ પાણી
ગરમ પાણી જોઈએ છે જલ્દી ટળમા પાણી
બરી છે

એટલું કહી તે ચાલ્યો ગયો

ગરીમે બાળપોથી ઝમીન પર મૂકી દઈ
બાળી ઉઘરી જતા જતા હેયુ પતોલી નાખે
એવા કહ્યા બધાં રહે મોં પો બામુછા! મ્હારા
પિતાને જગાડ્યો, હું મેનેજર સાહેબ માટે ગરમ
પાણી મૂકતો આવું

બામુના ખડમા લોકશાસનનાઓ પી પ્રેમ
કીડા આન હતી

અનુસાર આજે જેમ થયો? આસી
પૂર્ણિમાની નાગના મઠી મરીએ? પેલું યુવાન
યુગન બ્યારે છવનના આલસનો માણી ન્યુ
હવે આખોય પ્રદેશ જગતી પુષ્પોની મુગધથી
ગેડેડી નેલા હતો છવનને તાઝગી અર્પે એવા
ચથો અને મમ્મો? શું અનુસાર થોળ વર્તો
પછી ન મરી શક્યો તેન? કાચ તેનો પુત્ર
જાણી ગાળીને તેની કંથના સ્ટિને તેના રમ્મ
સ્વપ્નાઓને સાચા બનાવી શકના! અરે!
મનસાની આ ટેલી રીન છે કે માહેમ લોગ
માટે પાણીની બાળીઓ બરના બતા તેમણ
મ ધા વૈનર કઠી કઠીને, પોતાનું પુત્ર અને
પત્નેવો એક કઠીને આજ દશામા પગોક
સીધાની ગયો તે પોતાના ખેનરમા નાનમ્મ
બાગમા નાની મદખી મુપડીમા ન મરી શકતો
હતો? હું પુછુ છું કે આ કેવી કુટુંબી
છે? ની હૃદય હીનતા? તેને આવી ફુલ્લામા
મરનાનો શું હક હતો? અનાજના એક એક
દાણા માટે શરીર ઢાકવાના વજો માટે વનખા
માગના માગના, એડીઓ ધરી ધરીને, શા માટે
આવી રીને મરી ગયો? જગનમા આજે
આસા હજારો નહિ લાખો નહિ બંદે કરોડો
અનુસાર રાતદિવસ જેમ મરે છે? શા માટે
હવે છે? આ કવો તેમારો છે? આ કેવી
જુલ્મ?

નહનુસ બસાગાહ

હું અલી અના સે કહો બાલુવા
જેવા લેકચરો ગુજરાતીમા રા. ૧ા
પો માથે
રાહેનજત ઓડીસ લાવનગર.

અમદાવાદ : જે મુન્શીના બંધા મેન્જર માદમ
પાલી ખાતે છે મેન્જર દુઝી બગીચી રંગ
તનો જોન જોય એ મુન્શર બંધા મદદ
નોદ પૂનતીરાણા મદા રોમા, ખરખર્યા દાય
ખોડાણા અર્ધનબ બૂખે મગના ઉન્માન, જોત
શુ મગીને પખ તને માતેનો જવાય વાજના
નદિ આપુ ?

કિંઈમમાં એક શીખ અને તેની પુત્રમૃત
મ્મી જેઓ મુલમર્મ જેવા આગ્યા દર્શાવેઓનુ
રમમ્મ તાજુ થાપ છે તેઓ મુલમર્મ એટલા
મરે છાંડી મયા કે મુલમર્મમાં પર્વતો નિરાપ
મ્મીનુ કમર ન દન !

તેમના પાને ૧૧ ખડમાં એક મંદાની સ્ત્રી
 ૧૧૩ મુખ કરી કહેવા લાગી એ દેવિ અદિયા
 મુ જાતુ છે ? જ્યાં જુઓ ત્યાં એના પર્વ-
 તોજા અને કામીઆ એવા જુઠું કદ ન
 લાગુ જન પર્વતની અનન દારમાજા

गङ्गा-ज्योतिः ३३॥

આજ ૧૬ પેશાન ૪૨ વનરેગે (નિગત)
વર્ષાની આવી તેની આપે એક ગીત અઢેલી
પાદરી એ પદરી લાગ્યામાં જમાણ ધરેલા
ધરમગની નામની કનો તોય તેને એ રિયાઃ
કેરી ખાતે દત્તો કે કેવળ તે પાદરીજ દત્તો
હાથ ! તે વેપરી, નૈનિયા, ન કો અપદા મિત્રી
ગગ કેમ ન થયો ? તેની અસહાયતા દત્તી
તેની આંખે આ !

૨૬ મંત્રી પાંચના પુત્રો વનવાનમાં
જાણે છે તે સંજોગમાં દત્તે અને દિ-
શનની દોષ ઇલાસ એક મોહમંદાર મિત્ર ત્યા
પરચેલ પાત્રો દત્તે જુદો વચ્ચે પ્રવેશ
મુલકનીમમ એ વતે મંત્રીપૂત્રાચ્ચાત્ર ને

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

હતી કે તે મ્હારી જાતની આ મ્હને પૂ.વા કે
કદા વિનાન આવી બેનનો તમા મ્હને
આનામાંનો પણ ઉપયોગ કરે, જે જાતનીથી
યોરે નુ દનુ એક દિવસ ને ઉરોમાંને કનુ
વજીર માદન તમે મ્હારી પચાનની નિરપ
ખાયાઓ કે જાતનીનો ઉપયોગ કરી શકના
નથી !

કેમ કે તેને બેદર નાનક થતા પૂ પુ

કેમકે જામા નખારો પુન છે નાને ત્યાસથી
જામાય અવશ અદિ પપારે નદિ દુ આપને તેમ
આપના પાદની મિનને મગચીમા ઉચરી જાઁ ની
બુદ્ધા મગેલી કેસાને બચાવઁ હનરો મણુ છ'.

આયરેશન વગર હરનીયા
ચાને અંડવૃદ્ધિના દર્શાવ

અ. ૧૦૧મા અ. ૧-૩. ૩ પાણી પીવરી અથવા
 ઘોણ તેના પલાયની આયર્ષાશ્ક ૧૧
 આદિ ૨૫૨૨-નો ઉપદેશ કરે એમ
 તેટલી જુડી બીજાની કેમ ન થાય, એજ
 આયર્ષાશ્ક ૧૧૧ની ૧૧૧૦ કરી ૩૬ જુ
 કવકર બીજાની મરે જા એક અમાશ્ક
 ૧૫ છે જેના ઉપદેશથી પર્વતપદ્મા ખાત
 તરફ જાયર શાસ્ત્રી જ. એની અમલી
 થયત ૫૦ જાણી જલ પ એજાદન ૩૩
 પની ને જલજલ નાંધી સજ્જ ૧૧૧૦ મરે
 એક ઊડીનીની હી મન ૩૧ ૪-૮-૦ ૬
 અથ અમમ જલજલ મરે, ૧૮ જલની
 દાશક ૬૨૨૫૬ દિલ જલજલ ૧૫ મ ૩૧
 ૧ ૬ મે એ ૧૧૧ની જામન જલજલ એ ૧૫૬
 એ ૩૫ મ ૬૧૩૩

ਪੰਨਾ ੮੫੯੯ ਤੋਂ ੮੬੦੦ ਤੱਕ (੮੫)

પરંતુ તમે મ્હને ઓળખતા નથી તેણે ધુવાધુવા થતા કહ્યું અહિંના મોટા મોટા લાડ માહમો મ્હાગ ગાઢ મિત્રો છે, હું માછ પ્રવાન છું વાંધસિંચતો મેઢમાન પપુ રહી ચૂક્યો છું હું તમને જોલમા પૂરાની દર્શિ સમજે જા કોની માથે વાતો કરી ચલા છો ? મ્હારો પુત્ર જમાન મ્હોટરેડમા છે

એમાજ તમારી સનામતી છે જો આપ પણ સ્કૉટલેડ સીધાની જવડા મે રોપથી ડોળા કાઢી ઠામો દેખાડતા કહ્યું

અરે ! આ કોઈ સન્ન્યતા છે ? આવી રીતે મ્હાર કોઈ અપમાન કરે ? હું પેન્શન પર ઉતરેયો પ્રધાન છું મ્હારો પુત્ર સ્કૉટલેડમા છે

પાદરી તેને ઢસરડીને બહાર લઇ ગયો

આજિસ નબરના રૂમમા એક હિંદુસ્તાની તરણી રહેતી હતી નવી હતી, હેડ મિટ્રેસ હતી, વેશ્યા હતી કે પરણેલી હતી સમજાવું ન હતું તે કાણ હતી ? છતાંય તે એકનીજ આવી હતી અને એકનીજ આવી ગઈ

ઓશાહન કહેવા લાગ્યો અ ડોમરીને જોધને મ્હને મ્હારી પ્રેયસી યાદ આવી જાય છે આ કનીમાગી મધ્યાના રગમેરગી દ્રશ્યો નિહાળતી વખતે મ્હને તેની સાથે વાત કરવાની તક સાપડી હતી ઓશાહને પૂછ્યું શું તમે પૂર્વજન્મમા કોઇ આશીરવા કુટુંબમા જન્મ લીધો હતો ?

તે યુગ્તિ અત્યંત સગળતા પૂર્વક બોલી મ્હને યાદ નથી ! આહ ! શું બોળપણ હતું ! કેટલી મુગ્ધ કરનારી નિર્દોષતા હતી ! ઓશાહન ગળગળો યઈ ગયો કહેવા લાગ્યો ખરેખર એ તેજ છે મ્હને ધોધા આપવા માટે હિંદુસ્તાની યુવતીના રૂપમા આવી હતી થોડાક યુ દિવસ

રોમ્બી તો હું ખરી જઈશ મ્હાર બંધુ તત્વાજ નાથ પામશે મ્હને યાદ નથી હાથ હાડીકજ થયું કે થોડા દહાડા રડીને આની ગઈ

પ્રસમીરનો આન્હાદ મન્યાન્હ ! તીવળતા આપતો મદ અતીન મેરિયાની પુષ્પોની પાખડી જેની નાગ્ન નાગ્ન કરાગુનીઓ મેરિયા કહેવા લાગી તે પીકનીક તમને યાદ છે ? જ્યારે આપણે ફિરોઝપૂરના સરાવરમા માઠના પમ્પ વાની નિર્દુશ મેશિશ કરી હતી ?

મે કહ્યું ત્યાં તો મ્હને કેવળ અખરટના વૃક્ષોની હરિયાળા હારોજ સુદ્ધ લાગી હતી જ્યાં નાળાનું પાણી સ્થિર ઉચું હતું અને મધુરજનના વૃક્ષોની કાગો તેના પર ઝુડતી હતી

અને સુનારના પાદડાનો ગગ તો ન્મતજો હતો મેગિયાએ સ્વખરચ દશામા કહ્યું

બરાબર તમાગ હોઠ જેના મે મસ્તીમા કંઈ

બાળક છે ! મીઠું જોઇ કે પીગમી ગયા તમને તો પ્રેમ કરતા આગણ નથી મેગિયાએ મળીગણે સ્મિત વંદને કહ્યું કદાચ એટલા મારેજ તમે મને વધુ બાક રૂંક લાગો છો

થોડીક હાથો ગાઢ શાંતિ વ્યાપી ગઈ હું ગરદન ખજવાળતો રહ્યો મેગિયાએ શાંતિનો બગ કરતા કહ્યું યુદ્ધ પછી હું મ્હારા દેશ પાછી આવી જઈશ ત્યાંના માગ્યવાદી પક્ષમા જોડાઈને રાજદારી કાર્ય કરીશ માત્ર ખાતો વગાડવાથીજ કામ નહિ અને આ મળધુખી લાઈ બધ થાય પછી હમો મૌ મળીને શમ્ય તે તમામ કરી છુટશું કે યુદ્ધ પાછું ન મળજે રૂમ બગાડ છે ને ?

મ્હને પણ સાથે લઈ જશો ?

અવશ્ય ! તે પ્રફલિત થતા બોની લાંબા

ગડીમા અમારૂં ગામ છે ત્યાં અગુના રૂબો દાડમના વૃક્ષો અને ખેતગુના શેડે ગેડે લીંબુના ગમે છે ત્યાં મુખી તો મ્હારો બાઇ પણ આજાદ થઇ જશે પછી હમે ખેતી કરશું રેશ-મના કોટા એકદા કરશું અને અમારા પિતાજીને ઉચી કુર્મી પર ખેમાડી અમલ ઇટેલીયન શરામ પીરડાવશું અને કદી કદી કદી પણ જગ થયા દેશ નહિ

બીજા દિનમે મેરિયા અને તેના પિતાને પોલીસે અટક્યા લીલા તેમને સ્વરૂપ ધારા હેલજ પકડવામા આવે છે એમ કહેવામા આવ્યું મુદ્દ અને મુદ્દ છે અને આજે કયા ઇટેલીયનો સામ્યવાદી છે અને કયા ફાસિસ્ટ તે મમજનુ મુન્ડેવજ નહિ પરંતુ અશક્ત છે તે કે અમલ દારાને એમના પર શકા નહોતી છતાં માવચેતી ખાતર એમ કરવું જરૂરી હતું.

જતી વેળા મેરિયાના પિતાએ મ્હને એક ઇજામય લાકડી અમરણચિન્હ તરીકે આપી હતી

મેરિયાએ એક વિવાદ મુન મિતમદ કર્યું હું તમને શું આપું ? મર્યાના બન્યા ?

મે ખાનો પ્રવે આગળો ચિંધનાં કર્યું હું તમાગ મીમ્ય મુખે વસત ગીત મામળવા આડું 'હું મ્હારી અમલ બ્રદા છે કે વમત જરૂર આવશે

તે ખાનો પર વમત ગીત લનકારના લાગી વાનાવરણ તેના મનુર અને કર્ણપ્રિય સ્વરથી શુન્ધ લાગ્યું આખોમાથી અશુભિદુઓ ટપકતા દના ગીતના બર્ષા બર્ષા વાતાવરણમા મોકિય કવી પમીમા કશ્વોય કરવા લાગ્યા પુષ્પોથી લયમતી ડાંગીઓ કુનવા લાગી પવેઈ અનીલની શીનજ દેગીઓ માથે વલ્ય કરવા લાગ્યા ખુલ્લુનના ગીતો સ્ત્રીઓને હાથપૂલ

ખિલખિલાટ નિશ્ચિત જાગડોની નિરોપ મસ્તી વસત વસત .

મેરિયાની તિલાણુ ઉડાણુ માપતી આખોમાથી અશુભોના મોતી ખરી રહ્યા હતા

એક દિવસ ઇન્સાનની ઉજડી ગમેલ દુન્યામા એના ઉજ્જરક થએલ ઉદ્યાનમા વમતની હરિયાળી લીલીઠમ ઉદ્વાસ પ્રેરક પ્રાણપ્રેરક વસતતુ આગમન થશે જ આ ગીત કહી રહ્યું છે -

પોલીસ મેરિયા અને તેના પિતાને પકડીને લઈ ગઈ

હું બા'કનીમા સ્તમ્ભ અનિમેય નયને તેમને દષ્ટિ મર્યાદાથી પર થતા મુખી નીરખી રહ્યો

મુસ્લિમ-ગુજરાત સાહિત્ય મંડળ, રાંદેર તરફથી ચોક્કસના મુદ્દામના સમ્રદ.

કાવ્ય કેળવણી ૧૯૫૩ કી ૮ ખ સહિત (નથી)

" " " ૨-૩ " " (૧)

" " " ૪-૫ " " પાંચ આના

" " " ૬ " " પાંચ આના

" " " ૭-૮ " " આઠ આના

દરેક કવિ અને કાવ્ય રસિક પાસે આ સમ્રદ હોવોજ જોઈએ

પુષ્પ ૪ થી ૮ જેની કી મત ૮ ખ સહિત

શ ૨-૨૦ થાય છે તે ફક્ત શ ૧-૦૦

મેકલી મ માથે

ધી રાંદેર રોડર્સ . ટાવર રોડ - મુન્ડ.

હાસ્યરસના મશકર
લેખક શ્રી બેકારની
દક્ષિત રસ-ભાગી
હાસ્ય મંઝીલ
મુદ્રક કેપીઆ મલ
ગોરેનર હ આના વધુ

***

હાસ્યરસના
રસીલા
બે મુસ્તકો
આ ત્રણે મુનદા મુસ્તકોનો સેઠ કોઢી સાથે મ ગાનનારને
ફેરલ દે કેપીઆના ઘરબોડા પહોંચાવેના કસીશુ.

આગેનર લખો —

હાસ્યરસના
ખાનીલા કામચાલર શ્રી
બેકારની કલમે આગેઆવેન
પ્રેમ કન્યા
મુદ્રક બે કેપીઆ
ગોરેનર સાત આના વધુ

ફેલી મુસ્તકે હાસ્યખી બનાનનાર—
લીલાની અમળીનીતે હર હાસ્યનાર—
તલિયતની તાઝાનીતે તુફરતી રનાર—

શુ ?
મસાનાની શુરાતન
વધી સાહસાધ્યા

મુદ્રિયાત લેખક
લુહિમર્તની
લલન નાની શ્રી નાંચ રોતે-લીક
બોડ-વેચર રટોરીતો આગુ માલ
ખલ્દૂન મવાસ
ફે ચચાણી અગુ માલ
મુદ્રક ત્રણ કેપીઆ
ગોરેનર આઠ આના વધુ

શા હરિ હર મુસ્તકાલય
દાવર રોક, સુરત

બેકાર ફોન —
(૧) અમકલના ખા
શ્રી રા. અડી
(૨) રાનમની શામખા
ફો ૩૧ ત્રણ
(૩) હુ નામ હોહિ લો
ફો ૩૧ આવી
(૪) કલમ આલુક
ફો ૩૧ રોલ

દીદારે રસૂલ (સ-૧૦)

[સર્વ દેક સપાદકને સમર્પિત છે]

રિવાયત ૩૭-ત્રીજી રિવાયત હજરત
ઈબ્રાહીમ (નદી)થી છે જેના હજરતે (સવ)
હરમ વ્યુ છે કે “આ મુજબ પદો”

અલાહુમ્મા મલ્લેઅલા મોહમ્મદીન
અખ્દેરા વ રસૂલેકા વ અહલે ઈતેહી
કમા મલ્લેતા અલા ઇબ્રાહીમા વ આલે
ઈબ્રાહીમા ઇતિકા હમીદુમ મજીદ વ
ખાલેફઅલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે
ઈતેહી કમા ખાલફતા અલા ઇબ્રાહીમા
વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇતિકા હમીદુમ
મજીદ

રિવાયત ૪ થી ચોથી રિવાયત હજરત
અબ્દુલ્લાહ મિન મક્રહ (મદી)થી છે કે-
એમા હુઝૂરે (મવ) માત્ર આપનાર મન્દો
કલા છે —

અલાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહમ્મ
દીન કમા સલ્લેતા અલા ઇબ્રાહીમા વ
ખાલેફ અલા મોહમ્મદીન કમા ખાલફતા
અલા ઇબ્રાહીમા

રિવાયત ૫ મી-પાંચમી રિવાયત હજરત
કઅમ (મદી)થી છે જેના તેજ કહે છે કે-
એક માણસે હુઝૂર (સન)ને અર્જ કરી કે
‘હુઝૂર (મવ) મવામ મોમનવાનુ તો અમા
લીખ્યા છીએ, હર શરીફની રીત પણ રૂ-
માને” આપે (મવ) ખુ કે-આ મુજબ પદો

અલાહુમ્મા મલ્લેઅલા મોહમ્મદીન
વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્લેતા
અલા ઇબ્રાહીમા ઇતિકા હમીદુમ મજીદ
અલાહુમ્મા ખાલેફ અલા મોહમ્મદીન વ
અલા આલે મોહમ્મદીન કમા ખાલફતા
અલા ઇબ્રાહીમા ઇતિકા હમીદુમ મજીદ.

રિવાયત ‘કુ-કાઈ’ કાઈ રિવાયતમા નીચે
મુજબ પણ છે —

અલાહુમ્મા મલ્લેઅલા મોહમ્મદીન
વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્લેતા
અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા
ઇતિકા હમીદુમ મજીદ. અલાહુમ્મા
ખાલેફ અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે
મોહમ્મદીન કમા ખાલફતા અલા ઇબ્રા-
હીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇતિકા
હમીદુમ મજીદ

આ તેજ હર શરીફ છે કે જે નમાઝમા
હેના કથામા “અતાહવાન” પંત્રી પદમા
આવે છે, અને એને હરે ઇબ્રાહીમ (ન મ)
પણ કહેવામા આવે છે ફોમ્લા કહે છે કે —
જે ડાહ માણસ મોગદ ખાવ કે ‘હુ બસ
હરથી માફ હર પરીથ” તો તેને જેએ કે
મજકુર હર શરીફ પદે (મવમા બધા હર
ગરીફ કરતા આ હર શરીફ અફઝન છે) જેથી
કમ તોડનાર તરીકે ગુન્હેગાર થશે નહીં

મતલમ એ છે કે તેણે લીનેના સોગદ પૂરા થશે

જે માણસ મજદૂર દરદ શરીર સાથે હુઝૂર (મવ) ઉપર દર૦ પડે તે મર્યાદનો પૂરે પૂરો સવાળ મેળવશે

રિવાયત ૭ મી-એક જુવાન માણસે સહામાઓને (રીદ) નીચે મુજબ દરદ શરીર પડતા માન્ય છે —

અલ્લાહુમ્મા સલ્વેઅલા મોહમ્મદીન વ અલા અહલે ઈતેહી વ અલા અઝવા-જેહી વ ઝુર્રીઅતેહી કમા સલ્વૈતા અલા ઇબ્રાહીમા વ આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ વ ખારેક અલા મોહમ્મદીન વ અલા અહલે ઈતેહી વ અલા અઝવાજેહી વ ઝુર્રીઅતેહી કમા ખાલ્કતા અલા ઇબ્રાહીમા વ આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ.

કેટલીક રિવાયતોમાં મજદૂર દરદ શરીરમાં “અહલે જૈનેરી” એટલા શબ્દો વર્ણન કરવામાં આવ્યા નથી

રિવાયત ૮ મી-હઝરત અલી (રદી) થી રિવાયત છે કે -હુઝૂરે (સલ) ફરમાવ્યું છે કે -જે માણસ નેકીનો પૂરેપૂરો ખદ્યો લેવા માગે તેણે નીચે મુજબ પાઠુ જોઈએ

અલ્લા હુમ્મય અલ સલ્વાતકા વ રહમતકા અલા મોહમ્મદીન વ અઝવાજેહી વ ઝુર્રીઅતેહી વ ઉમ્માતિલ મુઅમેનીના કમા સલ્વૈતા અલા ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ.

રિવાયત ૯ મી-હઝરત ઇમામ શેઅઝ્ઝી (રદી) પોતાની લખેલ “કશ્શુદ ગમ્મા” નામની

મિત્રાળમાં લખે છે કે -હુઝૂરે (મવ) ફરમાવ્યું છે કે જે માણસ આ (નીચે લખેલ) દરદ શરીર પડે છે, તો ફરિસ્તાઓ એનો સવાળ હઝરોની મર્યામાં લખતા લખતા યાદી જાય છે જતા પણ પૂરેપૂરો સવાળ લખી શકતા નથી

જાહેરાતો અન્ના મોહમ્મદન સહ-હાદો અવૈહો વ સલૂમ

રિવાયત ૧૦ મી મજદૂર સાહેબે નીચે મુજબનું દરદ શરીર પણ હુઝૂર (મવ) થી નમ્ન કરેલું છે —

અલ્લાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહમ્મદે-નિન્ન ખીધીલ ઉમ્મી વ અવા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્વૈતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા વ ખાલ્ક અલા મોહમ્મદે નિન્ન ખીધીલ ઉમ્મી વ અવા આલે મોહમ્મદીન કમા ખાલ્કતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ અલ્લાહુમ્મા વ તરહહમો અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા તરહહમતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ અલ્લાહુમ્મા વ તહન્નન અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા તહન્નનતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ અલ્લાહુમ્મા વ સલ્લેમ અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્લેમતા અલા ઇબ્રાહીમા વ અલા આલે ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ

સંદેશ : મુસ્લિમ-શાહી. અને જન્મ-મરણ.

શાહી

- ૯-૩-૪૪ ઇસ્લાહ મોહ મદ મમુન-આવશા
બીબી મોહ મદ ગુલામ જીવાની
૧૦-૩-૪૪ મોહ મદ હિમાઇલ મોહ મદ યુસુફ-
મરીયમબીબી હિમાઇમ મોહ મદ યુસુફ
૧૦-૩-૪૪ હિમાઇમ ગુલામ હુસેન મુગમા-
હુમેદાબીબી મહમદ અહમદ મપેરીયા
૧૧-૩-૪૪ મોહ મદ કામલ યુસુફ મમાલકામ-
હલીમાબીબી હિમાઇમ અન્સાર કુટુબ
૧૨-૩-૪૪ ગુલામ મુતુકા રૂમ મદવ-
મરીનાબીબી શેખ રહેમત મદવ
૧૮-૩-૪૪ અહમદ હિમાઇલ મુનશી-ખદીજ
બીબી આરેફ અહમદ નાબુદા
૧૯-૪-૪૪ અમદુલ ખાતેફ અમદુલ કીમ
સંપ-કાતેમાબીબી મનેઝ દાહ ગુલામ

જન્મ

- ૧-૩-૪૪ મોહ મદ આજમ આરેફ-હોકરે યાકુબ
૧-૩-૪૪ યુસુફ આજમ પીપરડી-હોકરી
હનીદાબીબી
૧-૩-૪૪ હિમાઇલ ગુલામ મોહ મદ યુસુબી-
હોકરે યાકુબ
૧-૩-૪૪ અમદુલમદદ નમઝ કા હાદિમજી-
હોકરી મેમુના
૮-૩-૪૪ મોહ મદ યુસુફ મનમુઝ પેરીયાલા-
હોકરે યુસુફ
૮-૩-૪૪ મેયદ ગુલામ મુય અમદયા-
હોકરી ફરીદાબેગમ
૯-૩-૪૪ હિમાઇલ હિમાઇમ બામ-ગોમરો
મોહ મદ
૧૦-૩-૪૪ હિમાઇલ આહલગ્યા-હોકરી
સારાબીબી
૧૪-૩-૪૪ હિમાઇલબાહ દાહ કુરેલી-હોકરે
ગુલામનમી
૧૬-૩-૪૪ મોહ મદ પીરશાહ-હોકરી જામુબીબી
૧૧-૩-૪૪ મોહ મદ હાશિમ આબીયા-હોકરી
સારાબીબી
૧૧-૩-૪૪ મોહ મદ આજમ દુધા-હોકરે
અહમદ
૨૧-૩-૪૪ હિમાઇમ મોહ મદ માનેઝ અબુ-
હોકરે ઐયુમ
૨૨-૩-૪૪ મોહ મદ યુસુફ યુસુબી-હોકરે કાસમ
૨૩-૩-૪૪ અહમદ હિમાઇલ આગડીઆ-
હોકરી હુમેદા
૨૩-૩-૪૪ હાશમ આજમ પીપરડી-હોકરી
હાજગાબીબી

- ૨૫-૩-૪૪ અહમદ યુસુફ મમુ-લા-ગી
કાતેમાબીબી
૨૬-૩-૪૪ હાજ ગીદવાહ ડેમુબાહ-ગોમરી
આશાબીબી
૨૭-૩-૪૪ માલમ યુસુફ માલમ દાહ-ગોમરી
ઝહરબીબી
૨૮-૩-૪૪ મુલામમુય બતુમીયા શેખ-જમરી
મમુનબીબી

મરણ

- ૧-૩-૪૪ સીદી સુલતાન મીરી યાસીન
ઉ વ ૫૦
૨-૩-૪૪ રૂકયાબીબી હિમાઇલ હિમાઇમ
બપોરીયાની હોકરી ઉ મામ ૮
૧-૩-૪૪ આશાબીબી શેખ કામલ અમદુલ
મરીમી હોકરી ઉ વ ૨
૭-૩-૪૪ ખસી હિમાઇમ તમાગ ઉ વ ૭૫
૧-૩-૪૪ રહેમતબીબી અમર નહિ ઉ મા
૯-૩-૪૪ અમીનાબીબી આજમ બપોરીયાની
હોકરી ઉ વ ૧ નાસ ૩
૧૧-૩-૪૪ ખતીજાબીબી હાશમ ઇનુફ મદના
ની હોકરી ઉ વ ૨૦
૧૩-૩-૪૪ હનીદાબીબી શેખ બતુ નમ
જમાદાની હોકરી ઉ વ ૮
૧૬-૩-૪૪ આસાબીબી હાદિજ હિમાઇમ
ગુલામી હોકરી ઉ વ ૫૦
૨૦-૩-૪૪ હાશમ હિમાઇમ તમાગ ઉ વ ૦
૨૧-૩-૪૪ અમદુલ હશીમખાન મીયાખાન
ઉ વ ૨
૨૧-૩-૪૪ અસગરી અહમદ મુમુકાની હોકરી
ઉ વ ૧૧
૨૨-૩-૪૪ હાજ કાનુરાહ પીરશાહનો હોકગ
૨૩-૩-૪૪ યાકુબ મોહ મદ બપોરીયા ઉ વ ૧
૨૩-૩-૪૪ અમીરબીબી શેખ કીમ પીરબાહ
બગથીની નિશવા ઉ વ ૮૦
૨૩-૩-૪૪ મરીયમ બેગમ મેયદ મોહ મદ
મેયદ જનની હોકરી ઉ વ ૧
૨૫-૩-૪૪ મનેઝ અહમદ મનેઝ હુસેન ઉ વ ૪૫
૨૮-૩-૪૪ ખદીજાબીબી કામલ આજમ મના
હની હોકરી ઉ વ ૫
૧૮-૩-૪૪ મનેઝ અહમદ મનેઝ મોહ મદ
ઉ વ ૮૦
૨૬-૩-૪૪ હાદિજાબીબી સુનેમાન ધોગાની
હોકરી ઉ વ ૧૩
૨૬-૩-૪૪ હામેદ આજમ બેબીમ ઉ ૧, ૫૫

એમ, એમ. પી. આઈ. આઈ. —

વિનંતિ પત્ર

મદ્રસએ મોહમમદીઆ પીપરડીનાલા એ હંદ બોલુ એસ્ટેલી મેશન, શરિફ વિમાનની કાર્યવાહી સમિતીના સભાસદોની નુઝારીશ છે કે જ્યારથી બર્ખો લખાવીસેલા કબજામાં ગયું છે ત્યારથી આપના મદ્રસાની આયિક રિયની દિવસે દિવસે ધારી કહેવાની થઈ છે અને આજે બે વરસના બાળા પાળી તે તે એવી જાગૃતીના કાળમાં આવી પડી છે કે મદ્રસાના સંચાલકોને કઈ વખતે દાર્દરફુ અને દોલ્લ બધ કરવી પડે તેની શીઝર નદે છે મદ્રસા શ્રાયે બોલુ ન પબુ ચાલુ છે અને આપનામાંથી ધણકોએ એ બોલુ નો અને સ્વેચ્છે મદ્રસાનો લાભ ડેકાળ્યો છે આજે જ્યારે એ સરકારની મારી કહેવા રિયની થઈ છે ત્યારે આપના દેશની એક જ કૂર્ષ છે કે જમે તે બોલુ આપણે બનતુ કરી આપણી પુરાની સગા-કે સેના પ્રતાપે આપણે આજે આ દુવર દેશી રવા હોજે-એ ચાલુ રાખવાની કોશિશ કરવી

મદ્રસાના સચાલકો તરફથી અમને જાણ થઈ ગઈ છે કે મદ્રસાની દ્વારની અવક, જેમા નુરકા તરફથી મળતી માટ અને વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી સેવાતી કીમે તમારે કયાય છે, બાદ કરતા મદ્રસા અને મોડીન ચાલુ રાખવા માટે લગભગ રૂ. ૧૦,૦૦૦ ની ચાર્જિંગ ખાવ પડે છે

ઉપર જણાવ્યા મુજબ રજુના પત્ર પછી મદ્રસાની અવક સદર બધ થઈ છે અને જામે વરસ પુરી તે બને એવી કશકશર કરીને સંખી નુદરયો પાડેથી મ ૧ ૧ તબાવના નાખામાંથી દાર્દરફુ અને મોડીનના નિભાવ થયો છે પરંતુ દિવસે દિવસે દરે બે અમલનિત બનતું જાય છે

૧ ત્યારે આપણે આપના મદ્રસાને આવી કહેવા રિયનીમાં નજરે નજર નિદાણીએ અને તેને એકદમ બધ થતો આકાશમાં કોલેપ ન પ્રકારે મ દર ન થઈ શકીએ ૧ નુ આપને એટલા બધા ઉપકાર વિચાર્યો બની ગયા હોય ૧ શુ આજે એટલા બધા નિર્મોલક થઈ ગયા હોય કે આપને એને કોઈપણ રીતે કામ ન આવી રહીએ ૧ આપવા તે બધું આપને એમ કહે-કીને હોય કે આપના નાવૃષિમાં સમાન મદ્રસાના ન મનાવે આપ ની આજળ દાય સલામે અને ત્યાર પછી તમારો કુતરતની રમાથી ડીમે ૧ આપ ની વરસ માપવાને ૧ મ કરવા ઈન્કાર કરે છે, આપો તે ઈન્કાર બદલે કે ખુબ એમને એમ કરવાને વખત ન હોય

સમગ્ર બાબત મદ્રસાને છે કે જેમબન એના જુલગીથી (જન ૧૯૪૪ પહેલા) આપના આપના મદ્રસાની વ્હાર થાડુ મોઢો અને તન, મન અને ધારી રોટથી પબ બની શકે તેમની મદ કરવી હોઈએ

આપનામાંથી તમારે કેલ બોલુ છે કે તેની આખમાંથી આપના મદ્રસાની આવી દ્વારના સામગ્રી ૧ કુની વારા પડેની ન જાય

૨ મદ્રસાના રજુના વિદ્યાર્થીઓ આપ કદને અમારી રિયતી કે આપના કોઈકના સમાનમાંથી આપની રોટલીમાંથી અપે કાઢે ચા તે તમારી થયાગની પ્રવારે જે કાલ મે તે મ રવા શરૂ એ અમની જાણવા નાખે અને જનજેવામાં બતાવી આપે કે આપણુ મદ્રસાના રાતને પુરી ગયા નથી

મિત્રો! આ અગ્રીવ આપન બે હેતુથી કરવામાં આવી છે પહેલા ના આપનાથી લેવા બની નુરે તે આપણી પોતીથી આવકમાંથી મદીય દાગો આપના માટ અને બીજા આપના મિત્રમણમાંથી જેઓ મખાનન કરી મોકે એવી હાલતમાં હોય એમની પામેથી મદ્રસા ફંદ માટ અંગેનીએ નના નામથી ઉપગાળુ ક થ માટ

છેવડા ફરીથી આપ નવને વિનતી કરવામાં આવે છે ૧ આપના મદ્રસાના ફંદ માટ નુ કાલ બની ૧ કે તે બની ત્વરાને બેનુ કરવા અને યામ્ય રથને પડેચલુ કરવામાં આવે

૧ બનાકર ફરીગેલા હુમ બેસ ગાલિમ, તમાગાએ એટલે કનમ દેખને હુય

મદ્રસાએ મોહમમદીઆ, પીપરડીનાલા

હાઈ આઈ. એમ. પટેલ,

ઓ : બોલુ એમીગીએમન

મુબઈ આન્ધ

એમ નકરી

નોટ-હુબુ બકાર ઉપરવા નજા નેન નેકરી, એમ એમ પી બોલુ બાવ એમીગીએમન, શરિફ ન સગાને મોકલવા

નુરુમા "કાવ" નેશીકમા (મલ નાટ, મોદન ટોબીક પાસે) મદ્ર મોકલી મારો

મુ. મ. સુ. : ૧૯૪૪

મે.

૧૯૪૪

સમગ્રના હારે મને તે શુ શુય કોણ જાણે ?
લોકો ગણે છે તેવા હુ છુય કોણ જાણે !

મુજ પ્રેમની હકીકત તુજ રૂપની હકીકત,
એનુંય કોણ જાણે ! તેનુંય કોણ જાણે !

હુની નજર સરીખી નાખી ન એણે મુજપર,
ન મન્યો દત્તો મને હુ શુ શુય કોણ જાણે.

ન આહતી અસર છે, ન વાહતી અસર છે,
એનું નિગર બન્યું છે મેનુંય કોણ જાણે

અમને તો 'શોખ' કુન્યા લાગે છે જૂલ મરખી,
આકી ગલા તમે તો એનુંય કોણ જાણે

.. 'જેખચહલી' ..

કિમત સાગ આપો

તરી 'વહશી'

અનુક્રમણિકા

વિષય મૂલ્ય	વેબસાઇટ નામ	પૃષ્ઠ
૧. ગાંધી (મી.)	અખતરી	૧૮૮૪ ૧૩
૨. ગાંધી	૧૮	૨૫
૩. ગાંધી ચિંતન (કુશાલ)	ગો. અ. દીન	૨
(દદીમ)	"	૩૩
આસાજી દુન્યા	૧૮	૩૬
દી ગે મુન	વિશ્વ નાયેગી	૧૦૨
માદિય રાડી	તાજ	૧૦૧
મહાગુરુગન મજન મળ	મયા ૩	૧૦૦
વેદ	વજાગી	૧૦૭
ગીત અને મહાભારત	તરી	૧૧૦
ગેમુરો	ગીન ન	૧૧
આમા (મી.)	મજદુમ	૧૧૧
ગેનગીય	ખાંખામ	૧૧
કાન	નદ	૧૧૭
કાનમ ૧ ગાંધી	તા ૧	૧૧૮
ગંગા ૧ ૧ ૧	ગાંધી	૧૧૭
૨ ગાંધીના મળ	મગમ	૧૧૩
ધાતોન ગંગા	ગંગા નદ	૧૧૬
૧ ગાંધી ૧૧ ને ૧૫		ગાંધી ૧૫

વાર્ષિક લેનારમ ૧૯૮૩ ૫ જામી ગ ૬ ૫ રેશ રી ૧૦ (૨૮ ૧૧) છુટક આત આના.

વડાગર પુર થવાની ખબર ખામુના ચાક
 શમા આપી છે ખીતે અક મજદુ ચાવ ત્ય
 સુધીમ જે વગરમ નદી મળે તે વી પી
 થી નવા અક રવાના થશે. ગેવર ઉષ આ ૨
 ન મર દમેશા વખાય છે તે તાપી નામે
 મ ગીગારીર અથરા પુવવ્ય રહાર વખતે તે જગર
 હવે અક નદિ મગસાની કપાદ તાગીય રપગી
 સુધીમા વિદના માદગમે કરી
 સમ્મામુ નીચે મુજબ —

VHSAHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road Surat

Printed by Maganlal Menjallas Patel at The Sangotri Printing Press
 Kaspith, Khanl Bazar, Surat

Published by Azum Ahmed Esmail Vahshi for Vahshi Sahitya Karyalay
 Tower Road, Surat

પુ. ૫ અક દશે

“માનવ દર્દ”

અખૂટ ધનભંડારો આપીને પણ એ દેવ ! તે તો મને સદા અકિંચનજ રાખ્યો છે સરિતા તટે હોવા છતાં હું તો સદા તર્પાદિતજ રહ્યો છું અખૂટ અનભંડારો હોવા છતાં નારી કુધા શાત કરવા હું તેમથી અખનો એક દાણો પણ લઈ શકતો નથી

તારૂં સાનિધ્ય હોવા છતાં, કોણે જાણે આજે હું તારાથી કેટલેય દૂર છું પ્રત્યક્ષ હોવા છતાં હું તને જોઈ શકતો નથી તું મારી સમક્ષ અનેક સુમધૂર શબ્દો બોલે છે, કિંતુ તેમનો એક પણ શબ્દ હું સાંભળી શકતો નથી મારે તને ધણુય કહેવું છે, પરંતુ મારાથી એક પણ શબ્દ બોલાતો નથી તારા દર્શનની અસત આકાંક્ષા હોવા છતાં તારા મંદિર સુધી આવવાની મારામાં શક્તિ નથી

મારી પ્રત્યેક આરા નિરાશામાજ પરિણમે છે કપાયે સુખ કે દર્પ દેખાતું નથી સતત દુઃખ અને અશ્રુઓના દેખાવ છે માનવના પ્રત્યેક પ્રયત્નો નિર્દળતામાજ પરિણમે છે તેની પ્રત્યેક આરા નિરાશામાજ રૂપાતર થવાને સર્જન થયું હોય છે તેનું પ્રત્યેક હાસ્ય બાધિ અશ્રુઓના આગમનનો સંદેશો લાવનાર દ્વિત સમુદાય છે તેની ભાવનાઓ અને હિમિઓ મદ્ય કચડાવાનેજ સર્જાઈ હોય છે તેને જીવવાનો અધિકાર નથી ફક્ત તેને મૃતજીવનજ આપેતું હોય છે કે જેના દિવસો તે બવાતારે પૂગ કરે છે આવું જીવન ન જીવવામાજ તેનું શ્રેય છે

મારે તો તને એજ પ્રશ્ન છે કે એ દેવ ! આવી અનેક આરાકિતઓ પરજ માનવ સુખના પાયાઓ બધાયા હશે ? એવું સુખ તે અમને નજ આપ્યું હોત તો ?

‘કાન્દુ’

અદવાલ નગાવાનુ દરમાન

(૨૬૩) અને જે ડોઈ જરૂરી (ખાણતોમાજ) અરાહ અને તેન
રસૂલનો હુકમ માની લેયો તો તેઓ પણ તે લોકોની સા
જતતમા હશે જેઓ પર ખુદાપાકે ખાસ દૃષ્ટા કરી છે
એટલે નખીઓ, અને મિદિકો તથા શહીદો અને બુઝુગે
અને એ બહુ મારા સહવાત્રી છે (કુર્ચાન)

(૨૬૪) બેશખ ખુદાપાક આ વાત કહી પણ માફ કરશે નહિ કે તેન
સાથે કોઈને શરીક કરવામા આવે અને તેના સિવાય ચારે
તેને બક્ષી દેશે, અને જેણે ખુદાનો શરીક બનાવ્યો તો તે
(સત્ય) માર્ગ ભૂલીને બહુ દૂર જઈ પડ્યો (કુર્ચાન)

(૨૬૫) અમે દરેક વસ્તુને અદાજથી બનાવી છે અને અમાર કામ
તો માત્ર એક પળવાનુજ છે જાણે આખનો ઝપકારો અને
અમે તમારા જેવાઓને બરબાદ કર્યા છે તો કોઈ વિચારનાર છે ?
અને જે કંઈ તેમણે કયું છે તે સફેદ (તેમના) આમાંલ
નામાઓમા લખાયલુ છે (કુર્ચાન)

(૨૬૬) ડોઈ આફત દેશમા કે તમારી જાતોમા પહોચતી નથી પન્તુ
અમારા તેને પેદા કરવા પહેલાજ તે એક ક્રિતાબમા લખાયલી
છે, બેશક એ (કામ) અણહને મહેલ છે (એ વિષેની ખબર
આપી) એટલા માટે કે જે કંઈ તમારા હાથ ન આવ્યુ તેના
ઉપર દિલગીર ન થાઓ અને જે કંઈ તમને આપ્યુ તેના
ઉપર ઇતરાજ ન કરો, અને ખુદાપાક કોઈ ઇતિજાવાળા
અને ગર્વિષ્ટને દોસ્ત રાખતો નથી જેઓ કે પોતે કબુત્રી
કરે છે અને લોકોને પણ કબુત્રી શીખવે છે, પણ જે ડોઈ
મહો ફગવે તો ખુદાપાક પોતે બેખવા સ્તુત્ય છે (કુર્ચાન)

(૨૬૭) અને જે કંઈ આકાશોમા તથા જે કંઈ પૃથ્વીમા છે તે સહ
ખુદાનુજ છે તો તેણે પુરાઇખાળાઓને તેમની કરણીને બદલો
અને ભલાઈવા શાઓને ભલાઈથી બદલો આપવો જોઈએ (કુર્ચાન)

સ પાદક - મી૦ અબ્દુર્રહીમ -

રસૂલુલ્લાહ મલબુદુ ફરમાન

(૨૯૩) રસૂલુલ્લાહ સલ્લંએ ફરમાવ્યુ કે પ્રમાણિક અને માથો વેપારી કિયામતના દિવસે નખીઓ, મિદીકો, શહીદો અને સાલેહીનો સાથે હશે (તિર્મિઝી)

(૨૯૪) રસૂલુલ્લાહ મલબુદુ ફરમાવ્યુ કે માની ઉમ્મતમાથી જે માણસ એવી સ્થિતિમા મરણ પાગ્યો કે તે ખુદાને સાથે કોઇને ભાગ્યો મમજતો હતો તો એવો માણસ દોઝખમા દાખલ થશે અને જે એવી હાલતમા મરણ પાગ્યો કે તે ખુદાની સાથે કોઇને શરીક કરતો ન હતો તો એવો માણસ જન્નતમા દાખલ થશે (મુન્સિમ)

(૨૯૫) રસૂલુલ્લાહ સલ્લંએ ફરમાવ્યુ કે મોંગદ છે તેના, જેના હાથમા મારો પ્રાણ છે, કે તમો (એક વીળાને) સારા કામો કરવાનો હુકમ કરતા રહો અને ખુસ કામો કરવાથી રોકતા રહો, નહિ તો તજક છે કે અલ્લાહ તઆલા તમારા ઉપર અજાબ ઉતારે, ફરી જે તમો હજાર દુઆ કરશો તો પણ એક કબૂલ થશે નહિ (તિર્મિઝી)

(૨૯૬) રસૂલુલ્લાહ સલ્લંએ ફરમાવ્યુ કે જેણે પોતાના ઇસ્લામને ઠીક કરી લીધુ તે જે એક નેક્રી કરશે તો દસ લખવામા આવશે એવીજ રીતે દરેક નેક્રીને સાનસો સુધી વધાવવામા આવશે અને જો તેનાથી એક ગુનોહ થશે તો એજ લખવામા આવશે, એટલા સુધી કે તે ખુદાથી બર્ધમણે (એટલે મરણ પામે) (મહીઢેન)

(૨૯૭) રસૂલુલ્લાહ સલ્લંએ ફરમાવ્યુ કે ઓ અબ્દુ લાહ બિન અમર ! ત્યાજે દુગયારી લોકો ગ્હી બગે તેઓનો કરાર તથા અમાનત બગડી જશે અને તેઓમા કુટ પડશે અને તેઓ આવી રીતે થશે અને આપે (સલ્લં) પોતાના એક હાથની આગળથી પીજા હાથમા નાખી, ત્યારે શુ કરશે ? અબ્દુલ્લાહે કહ્યુ હુ શુ કરીશ યા રસૂલુલ્લાહ ! આપે ફરમાવ્યુ કે જેને તું સમજે કે આ કામ માત્ર છે તેને પકડ અને જેને ખુર નાણે તેને છોડ અને આમ પોતાની સ્થિતી પર લાગેલો રહીશ અને મામાન્ય લોકોને તેઓની હાલત પર છોડીશ (ખુખારી)

—સાદિક સાં રાહેગી

આવાજકી દુન્યા

સભાગાનનાર 'એમ' ૧

વડા પ્રધાનોની લડન ખાતેની પરિપક્વતા કોઈના પશુ વડા પ્રધાન ન હોય એવા સર દિરોઝખાન નૂન અને કાસ્મીરના મદારામજા હિંદના પ્રતિનિધિ તરીકે એસવાના હતા સર દિરોઝે તો પાર્લામેન્ટમાં બાણ્ય પશુ કરી નાખ્યું હતું કે 'રક્ત અને સગપણના દાવાઓ કરતા પશુ વધારે મજબૂત સબધ તે પ્રેમનો સબધ છે સ્વતંત્રતાનો સબધ છે, અને છેલ્લા એકસો વરસ દરમિયાન ગ્રેટ બ્રિટને હિંદમાં લોકશાહી સંસ્થાઓનો જે વિકાસ કર્યો છે તે લોકશાસનનો સબધ છે હિંદે સામ્રાજ્યમાં કેટલી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી છે તે હિંદ બહાર ધણું યોગ્ય નજી છે' અરનૂનના આ બાણ્યો કાસ્મીર નરેશો તથાસ્તુના અતુમોદનથી વધારી લીધું હતું અલગત હિંદના સામ્રાજ્ય સાથેના પ્રેમ સબધને કોઈ શેખીયો જુનીયેટ, શીરી-ફરદાદ કે લયના મજનુના પ્રેમ જેવો નયો ગાડપણનો પ્રેમ ન ધારી લે કૃષ્ણ અને રાધા જેવો એ નિર્મળ પ્રેમ છે જોનમુન એ કૃષ્ણ અને નર નૂન જેવા પ્રસાદો એ રાધાઓ ગણાય! અને તેમનો પ્રેમ એ બૌદ્ધિક નહિ પણ નૈતિક પ્રેમ આત્મિક પ્રેમ છે! કહેવાય છે કે પ્રેમમાં બોમ્બ હોય ત્યારે બહોં તો પ્રેમમાં પગાડ મજે છે પગાડ! બાકી હિંદે કેટકેટલી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી છે તે હિંદ તો નજીનું નથી અનગત ખિન્ના બધારીઓની વસાવળી ધણી લાખી છપાલી નય છે ને લોકશાહી મસ્યાઓનો વિકાસ તો

એટલો બધો થઈ ગયો છે કે એ સંસ્થાઓની આદરો કરતા પગ લાખા થઈ ગયા છે!

એ બધું ખરૂં પણ આપતા બધા ધમપ છાડા પછી પાછી ખમર આપી છે કે લડન ખાતેની વડા પ્રધાનોની પરિપક્વતા સરનૂન અને કાસ્મીર નરેશ દાબર નહિ રહે પણ સર્માન પોતે હિંદના પ્રતિનિધિ તરીકે દાબર રહેશે! આમ કેમ? શું સર્માસને પણ પેલા સીનેખાના એક્ટરો જેમ ડબન ગેલની જુમિમ બજાવવાનું મન થઈ ગયું? હા! એક્ટરોની ખોટ હોય તો આમ યાય પણ અહીં તો વિયુનના છને? અને મિચારા પેલા રીન તોરજો પાછા ફરેલા વરરાજાઓનું શું? એમની માત્ર ત્ય બહિત પગ શું ઠાકું પાછી રેડાય? એ બેદ તો નજી એના મિયા!

૦

વડોદરા રાજ્ય મુગિનમ કોન્ફરન્સનું ૭મું અધિવેશન ખોલસવડ ખાતે ભગરાની તડામાર તૈયારીઓ થઈ રહી છે સ્વાગત પ્રમુખ નરીકે ધારાસભ્ય જનામ અહમદ મોહમદ દાની શેખની વરણી મોઝમજ થઈ છે ખોમવડના મુવાત્રે કેળાયના અને ઉત્તમલી હોર્ડ સ્વાગતમાં પાછી પાની નદિજ કરે આજથીજ વર્તાતો અરબ્ય ઉત્સાહ કોન્ફરન્સને કામવાગ મીનેજ હોડરો સનુજ અને મીરીની જેવા સર્ગ કમર મનીતે ફરતા મત્રીઓ અને નાનાભાઈ ખોટ જેવા અતુભની કાયકરેનો ટેકો હોય ત્યાં મમની કચાસ શે

સભવે? કોન્ફરન્સના પ્રમુખ તરિકે વડોદરાના બાહોશ ધોગશાસ્ત્રી રસુલખાન એચ પંડતની પસંદગી થઈ છે, એમાય દોર્વદાદિ વપરાઈ છે કોન્ફરન્સમા કિંદના અત્રેડ વક્તા નનામ બહા દુર યારજમનુ બાપલુ એ કોન્ફરન્સની એક અગ્રણી યાદગાર રહેશે મનકુર કોન્ફરન્સ મેની તા ૨૭-૨૮ મીએ ભગશે અને તેની સાથે માયેજ તા ૨૯ મીએ ખોલસડ જીમખાનાના આમત્રણથી મહાયુજરાત મંત્રમ મડળને આજથે એક યુજગતી સુશાયરો પખ ખોખમે સુશાય-ગની વિગત આ અકમાજ ખીજી જગ્યાએ વાચી લેજો ને કોન્ફરન્સની મફળતમા મહકાર કરવા પ્રેક્ષક તરિકે પધારવા તકવીર લેજો અત્યારથીજ વધુ તો શુ લખીએ? 'લાડી ને પાડી નિવડે વખાણી'।

● મહિલા પરિપદે વિચારવા યોગ્ય પ્રશ્ન 'સ્વામ આનંદ' છેડમે છે સ્ત્રીજાને સા માટે ધરેણા પહેરાવવામા આવે છે તેના પર એમણે મહાન દિલ્લુપરીમય વિચાર પ્રવર્ણત કર્યો છે "સ્ત્રીની આત્મમદ્દા કરવાની મહિનમા પુરવને અવિશ્વાસ આવતા, એણે સ્ત્રી ઉપર નવ્ય નસ બધનો લાદવા માડ્યા એક ધાનુના મળિયાનુ કંડુ કરી સ્ત્રીના પગે બેડી પહેરાવી પણ બીજો પગ અડનો લાગવાથી તે પગમા પણ બેડી પહેરાવી, અને તેનુ નામ આશુપણુ ઠેરણુ પછી તો હાથે પણ કડા પહેરાવ્યા, તેનુ નામ બનેશ પાડયુ। આમ હાય પગ બાધતાય આ સકા જન્મ ત સ્ત્રીના મળામા હાસડી, કમરે કોટમેપાળા, બારડે બાબુબધ, આમ એક પછી એક બધન ધરેણુને નામે નાખ્યા અતે કાન અને નાક કોચીને વાળી પહેરાવી, પાગેલ પ્રાણીઓની જેમ સ્ત્રીને વસ કરવાની દિલ્લુ પુડમે-પૂર્ણ કરી।" એ બધા બધનોને સ્ત્રી ખૂનમુસલીના સાધન,

અગારની વસ્તુ મમજી મમળને મજી રાજ થઈ રહી-તેથીજ તો ના પુરુષોએ "સ્ત્રીની જુદિ પગની પાનીએ" ઠેરવી પણ હવે બહાગણીને મહિલા પતિપદની મહિયાઓ અગી છે, તે પોતાના આભુપણો ઉતારીને પુરુષોને પહેરાવે ત્યારેજ જપશે। વગસો સુધી સ્ત્રીને ધરેણાના બાર નીચે લાદી તેનો અદ્યો હવેજ પુરુષોને મળરો માગવાડી અને એની ખીજી સુશાય પ્રેમા ડોમોમા તો સ્ત્રી એટલે દાસતી આસતી બેકન મણાય છેને? ખાસ હાથે, પગે ને કોકે ઘડને અર્ધો મણુ કે પેણો મણુ સીનુ તો લલભેનુ હોખન। માગણી મામ બેસને કોટ ડેરે। બાધનામા આવે છે, તેનુ તો કહ આ ધરેણાના વિપથમા ચક્રિ હોય? હશે અને તે હોય પણ હવે મહિલાઓ યોડી છે જેથી ધરેણુને ફગાવી પુરુષો પર તેનુ બધન લાડીનેજ રહેશે। અનુ

● દિદ વરસેથી મુલાખીના ખાબોચીયામા ગોથા ખાઈ રહુ છે, હતા હજુ એની ખાનદાનીની મધ નાકમાથી જતી નથી એક તળપદી કહેનન છે ન, "ભડકી જાય પણ તડકી ન જાય।" તેન આજેય ધનજતની ખાતર હીડતામા ખાનાગઓની મપ્યા દિદમા કહ એટલી નથી આટઆટલી કેળસણી 'હતા અને આટઆટલા હાપા નીકળ્યા છતાં ખાન દાની' રિરેની હાપ લોકોના મગજમા ઉધીજ પડી છે પૈમા કાલસાથીજ 'ખાનદાની' જોખાઈ રહી છે, તે સામે 'પુરતકાવરે' ઠીક પ્રકાશ પાડયો છે 'ખાનદાની એટલે મોટરમા ફરુ, મચરથીરાની પગે ખેસતુ, રેડિયો સામજયો, ચાહના ખાતાઓ ફેરવા, સાલખીને ખોલવી ગખી-ના આ બધનો સરનાયો એટલે ખાનદાની ચક્રિ ખાનદાની કોઈ મગીખન હગમા પણ વસવાટ કરતી હોય છે ખાનદાની

મનમાં વસ્તી હોય સગ્રામની ફારમ માગુત હોય, માનવ સમઘની ખુરમીથી એ બેલતી હોય, તો એ ખરી ખાનદાની છે” એ બધું ખરું પણ ગરીબના ધરમાં વસ્તી ‘ખાનદાની’ વરસો સુધી આનમાં પડી રહેલી તત્વાતની જેમ કટાઈ નબ છે! ખાનદાનીને ત્યાં સુધી ધમીને ચમકાવીને હરતી ફરતી કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી સામાવાળાને ખમર શી રીતે પડે? અને મનની ખાનદાની બહાર આખોથી રી રીતે દેખી શકાય? ખાનદાનીના પાટિયા મગે લટકાવીને ફરવાના આ નહોરાતીયા યુગમાં આવી મુશીબાણી સલાહ કેણું માન્ય રાખશે? બધી સરકારોની ફારમ તો પદ-પાલકર ને સેલ્સરડરની ફારમમાં ક્યાંક દકાઈ ગઈ છે! કવિ દ્વંમને ખરું જ કહ્યું છે કે

“ખાનદાની તો ખૂબમાં જન્મ વની,
દામીઓ આને મળે છે નાઈને”

૨

અનમત ગુજરાતમાં મુશાયરો મેરઝો ગરમ થયો છે સુરત પછી હવે ખોતવડ મુકામે મહાગુજરાત મજલ મહળના આસરા હોળ અને ખોતવડ છમખાના આમતણુથી એક ઓલ ગુજરાત મુશાયરો નક્કી થયો છે ને તે પછી રાજપીપળામાં મુશાયરો ગાજતો થશે ને પછી ખાડો સુરતમાં રિક્તમરતાત્તિમાં મુશાયરો ગાજશે આમ ગુજરાતમાં મુશાયરાના મારયા તપી રહ્યા છે ત્યારે મુરોપના લડાઈના બધાંય મોરયા બજે રાદા રાદા થઈ ગયા છે સૌથી વધુ ધધુકતો રશિયા મોરઝો પણ હજેરીને રમાનીમાની સરહદે ફક્ત લીલા છાણની જેમ ધુધવાઈ રહ્યો જ ત્યારે છટાવીનો મોરઝો તો કેમનો દસવાઈ ગયો છે કમના આસામને

મેરઝો જરાતરા મળવળાઠ થાય છે ખરો! લડાઈથી ગાજવીજ સાથે શરૂ થનારા મિતરાઓના પેના બધું ગવાએના અને મૂળ ચવાએના બીજા મોરયાની તૈયારી રૂપે તો આ બધું વાતાવરણ શાત દેખાતું નથી? હરો, ચિન્હો તો બજે એવા દેખાય છે કે લડાઈ બજે અનત કાળ સુધી ચાનવાની ન હોય? પ્રાર્થનાથી બે લડાઈ દુકારી શમતી હોય તો હવે આપજે તો પ્રાર્થનાજ કર્યા કરવાની રહી કે ખુદા લડાઈને જતી દુકાવે કારણ કે જીદની ટાવવા મટિના ખોરાક વગેરે સાધનો પર દિન પ્રતિદિન પ્રતિબધો આવીજ રહ્યા છે! જે દોર દોર ખાનાને દોર પાસેર પર શુક્રાના દરવા પડે છે એનું સત્યાનારા ભય હીવર, મનોપ નથી ને રુનોય નથી! એ મગે નો લડાઈ ચબેને? “પેટની હાથ ખાની ન રાય!” એ કહેવત પણ હવે તો ખોગી રૂગવી દેખાય છે!

ધી નેશનલ ડેઈરી ક્લબ

ચોકબજાર—નવમાડી બજાર

સૂરત

● ધી ● માખા!

● દૂધ ● દહીં

જગથે બેળમેળ વિનાનું, મોડાનું

અને તાનું ખરીદના મટિ દુધ

એકજ દ્રાવન હોય

જાતીય દેખડેખ—સ્વચ્છતા

—માલુકોને સ પૂર્ણ મતોપ—

સાંપ ૧૯૨૫ ॥ મસા -
લેખક શ્રી. બેકારના
સંલિધ એન.સી.સી.

હાસિય મંડી

મુલ્ય - રૂપીઆ ત્રણ
ચોટર ૭ આ ૧૧ મહ

- ૫ -

હાસિય એન.સી.

એન.સી.

એન.સી.

આ ત્રણ ચુનકા પુસ્તકોના સેડ કોફી સાથે મંગાવવાને
ફક્ત ૬ રૂપીઆમાં લઈ શકાય છે. પછીથી ફરીથી.

આનંદેશ નવો -

પાલી ચુનકા હાસિયની બનાવનાર—
દીલની નમોનીત દર હાસિયના—
લખિયનાની નામોનીત નકરતલી રનાર—

હાસિય એન.સી.

પાલીના નામોનીત શ્રી

બેકારના કસમે આનંદેશ સાથે

એન.સી.

મુલ્ય એ રૂપીઆ

ચોટર ૭ આ ૧૧ મહ

પ

મવાનની ચુનકા
ભરી સાહસકથા

શુ. ૭

મવાન લેખ-

લુલિયની

નકાની શ્રી સાથે એન.સી.

એન.સી. એન.સી. એન.સી.

એન.સી. એન.સી.

એન.સી. એન.સી.

એન.સી. એન.સી.

એન.સી. એન.સી.

એન.સી. એન.સી.

શ્રી હાસિય એન.સી.

દા.વ.ર. શ્રી.ક. સુ.ર.લ.

બેકાર ફક્ત:-

(૧) આનંદેશ એન.સી.

(૨) એન.સી. એન.સી.

(૩) હાસિય એન.સી.

(૪) હાસિય એન.સી.

(૫) હાસિય એન.સી.

(૬) હાસિય એન.સી.

(૭) હાસિય એન.સી.

(૮) હાસિય એન.સી.

દીદારે રસૂલ (સૃષ્ટ)

[સર્વ દેક સપાદકને સ્વાધિન છે]

રિવાયત ૧૧મી-દરેકે તુનગજના, દરેકે મુસ્લિમ આસાન થવા હુઝૂરે (સન) બતાવેતુ છે ગમે તેવી સખતમા સખત મુસ્લિમ આસાન થવા તેમજ શરીઅત મુજબ દરેકે હલાલ કામ, હાજન વગેરે માટે એને કસરતથી પડવાથી ઇ અ બહુ જાલ્દી ઉમ્મેદ બર આવશે જુઝુ ગાંને દીન (રિહ)નું આક્રમણ છે અને એવા વખતમા એને પડવા માટે ભલામણ કરી ગયા છે

અલ્લાહુમ્મા સદલે અલા સેયદેના મોહમ્મદીન સલાતન તુનગજના બેહા મિન જમીઇલ અહવાલે વલ આફાતે વ તકલીફના બેહા જમીઅલ હાબલે વ તોતહહેરના બેહા મિન જમી ઇસ્સાથે આતે વ તફ્ફીના બેહા ઇન્દકા અમ્મલદદ રબલે વ તોબલ્લેગુના બેહા અકસલ ગાયાતે મિન જમીઇલ બેશતે ફિલ હયાતે વ બઅદલ મમાતે ઇન્નકા અલા કુલ્લે ગેઇન કદીર

મજ્હૂર દરેક શરીફ માટે ને કઈ લખ વ મા આવે તે કમતી કે એના શુ શુ ફાયદા વગેરે છે તે એને પડનાર ઇ અ બહુ જાલ્દી જોઇ શકશે કેટલાક જુઝુગાંને દીન (રિહ) કહી ગયા છે કે એને એક વખત પડવાથી હજાર વખત દરેક શરીફ પડવા જોડેના સવાન મહે છે
રિવાયત ૧૦મી-દરેકે કુલીએ નીચે મુજબ બનુ દરેક શરીફ હુઝૂર (સન) થી નકન કરેયુ છે

અલ્લાહુમ્મા સદલે અલા મોહમ્મદીન વ અહલે જેતેહી કમા મલ્લેતા અલા ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજ્હૂ અલ્લાહુમ્મા મલ્લે અલ્લેના મહઅહુમ અલ્લાહુમ્મા બારેક અલા મોહમ્મદીન વ અહલે જેતેહી કમા બારકતા અલા ઇબ્રાહીમા ઇન્નકા હમીદુમ મજ્હૂ અલ્લાહુમ્મા બારેક અલ્લેના મઅહુમ સલાતુલાહે વ સલાતુલ મુઅમેનીના અલા મોહમ્મદે-નીતખીયીલ ઉમ્મી અમ્સલામો અલ્લેના વ રહમતુલાહે વ બારકાતોહ

રિવાયત ૧૩મી-કેટલીક રિવાયતોમા માન નીચે મુજબ છે

અલ્લાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન

રિવાયત ૧૪મી-કેટલીક રિવાયતોમા નીચે મુજબ પણ છે

અલ્લાહુમ્મા સદલે અલા મોહમ્મદીન વ અલા આલે મોહમ્મદીન વ બારેક વ અલ્લેમ

રિવાયત ૧૫મી-કશનગમ્માના કર્ના લખે છે કે-એક માણમે હુઝૂર (સન) ને ૬૦૬ શરીફ પડવાની રીત પૂછી આપે (મન) કરમાવ્યુ કે-

અલ્લાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહમ્મદીન વ અન્નેવાદુલ મુકઅદલ મુકર્રના ઇન્દકા યામલ કેયામહૂ

અને ફરમાનુ કે - જે માણુમ આ દર પડમે તેને મારે મારી શકાઅત વાગિય થગે, એટલે તેના ગુન્હા વગેરની મારી અપાવની મારે શીરે વાગિય થગે (મનનમ એ કે કે પડનાગની શકાઅત નમુર (નન) કરમે અને જેની આપ (મવ) શકાઅત કરમે તે જનતમા દાખસ થગે)

નિવાયત ૧૬મી-અઃ નિવાયતમા આ મનમ પશુ કે

અહાહુમમા મન્વે અવા મોહમમદીન વ અલા આલે મોહમમદીન મવતન વડેનો લકા ગદવ વવે હુકકેલી અદાઅવ વ આઅનેહિલ વમીવતા વવ મઠામઠઠી વ અન્દતા

મજકુર નમ મરીફ પડના મારે પશુ મુર (મવ) ની શકાઅત મારિય થગે એમ "કશકુર ગમમા ના કર્ના નમે છે

રિવાયત ૧૬મી-મજકુર ગમમા ના માર્તે નીચે મુજમ નિવાયત નખી છે-જનામ મોહમમદ મહુલ્લાદએ (મન) નમાન્યુ કે મન્વે માણુમ પામે મન્કે (મેગા) દેનાને મન્કે પશુ ન ભાય અને તે છતા તે માણુમ મન્કાના મનામ મેળવવા માગતો હોય તો તેણે આ દરદ પડતુ જેથી તેને સદમનો મવામ મળગે

અહાહુમમા મન્વે અવા મોહમમદીન અપેટકા વ અલેકા વસન્વે અવલ મુઅમેનીના વલ મુઅમેનાતે વલ મુઅમે મીના વલ મુઅમેમાત

નિવાયત ૧૬મી-સદાય (રિદ) હમ્મત (મન)ની સેવામા ભેગ હવા તે વખત એક માણુમ આમો અને કશુ કે અસ્સલામો અલેકા યા અહલત વચ્ચને વલ કરામત હુમ્મે (મન) તે માણુમને હમ્મત અમમકર

મિરીક (ર) અને પોનારી વન્વે એસામથે તે માણુમની આની ઉઝમન તેમ મહામા (રિદ) બહુ દેન પામ્યા અને તેના મવા પછી હુમ્મે (મન)ને આ ઉઝમનો નમમ પૂરવો આપ (સન) ફરમાન્યુ કે એ માણુમ મારી કપન્વે દરદ મોમ્મે કે મન્વે અવ નીન મુલી ખીમ કોએ પશુ મોમ્ત્યુ નથી નડામા (રિદ)ના પૂનાથી આપે (મન) નમાન્યુ કે

અહાહુમમા મન્વે અલા મોહમમદીન વ અલાઆલે મોહમમદીન ફિલઅ વનીના વવ આખનીના વફિલ મેલાઈલ આ અલા એવા યોમિદનીન

રિવાયત ૧૬મી-દર મન્મુર ॥ માર્તે મન્કુર નમ ૧૮ની નિવાયતને નીચ મન્મ વમી છે-હુમ્મે (મવ) ફરમાન્યુ કે-આ માણુમ દરદના નવારમા એક દરદ પડે છે જેનો મવામ વખી મન્મના (નમ) અમને જેલ્યા તેને મને છે મન્વે પછી હુમ્મે (મવ) નીચે મુજમનુ દર મરીફ પડનાનુ -

અહાહુમમા મન્વે અવા મોહમમદે નિન્નખીચી અદદા મન નલા અલેહેમિન ખ કેકા, વ મન્વે અલા મોહમમદે નિલ ખીચી કમા યખગીવના અનનોસહી વ અલેહે, મન્વે અલા મોહમમદે નિન્ન ખીચી કમા અમનના અનનોસહી અલેહે

મજકુર મને નિવાયતમા જે પહેલી (નખ ૧૮ની) છે તે હમ્મત ધમામ મોઅરા (રદી)ની છે જેમણે કદાય કોઈ ખીન પનાવની હમીમ લખી હોય અને એમ મુજમ (નમ ૧૮ની) ખીન રિવાયતના વખનારે કોઈ ખીન પનાવનાની હમીમ લખી હશે એમ જણાય છે, કારણકે અને દરદ શરીફમા દરદના કે

[શીયુત રતિમાન નૃતીસાથ દિવાન સાદેલ એમ એ બી રીતના પ્રમુખપદ મદાયુજ્જ્વલ નગ્ન મરણના
પોખરણ પ્રથમ રિત મેલનમાથી રૂબ મલકે અને મરનાન (પૂર્વકી અને અત્ય કીર્તિભર)
રત્ન રરવામાં આવે છે — તા. ૧૧]

મન્ય દા તે નીતના માનાગને
જે જગાડે જુ નખા જુ માગને
નીત જુ તેને માગ જુ 'ગીર્તી',
જુ જુગારે જે ધરણના તાગને

આખડી વરેવા દ અશુધાગને
કર્ષે કરે દરણે દરણના બાગને
હાવુ ચિગાળ દો છગને 'ગીર્તી',
જુ કર્ષે મમજી હાનના માગને

જે ન જાગે વિષના વેવાગને,
એજ વેડે મરણના બાગને
જુ સહ તાગે બની જગમાં રડુ,
આરજુ છે એજ બમ 'અમકાગને

એમ જુ તમુગના કે તારને,
દયમચાવે મુગ દરણના હારે
છ દુન સખત અને પાકાનો રોમ
અન્ય જીભાગી નથી 'એકાગને

દાય જોડીને મુ કિંગાગને,
તાગને પગનનાથી તાગે
જિદીનો સા તુ નમગે 'કુમીમ'
જોખ નમગે જિદગીના માગને

ગુખની માથે નાથે દુખ દેના તે
કમ ખુતુ ને જી કિંગાગને
ત્યારે મેવાગે 'અગીર્તી' આગાગુ,
જે દસમથી જતગે તનગને

એજે હી આ મુદય મીનાગને!
છગ પાડી દોષા એક એક તાગને
જુ રજી જુ નાન માગે છે 'ધરૂ',
તેજી મો મજમા પ્રવ્યના મારને!

મેષ મમગે જુ પ્રમુખ આગાગને
છે દુન એની ખમ બીમાગને
દમજ હુગમ અનિ 'દરશી' કયા,
ના મુખાવો કે મુખી નનગને

જનમ મુસ્તિમ! તું પકડ તતવાગને,
પુન બળ દેખાડ તુ મમાગને
તુ બરે 'ખામોશ' ઉગ-તિખામ સા
જોખ છે તુ તાન પ બાગને

નિ મે રીડુ વારો! એજા યાગને
જે ન મદમગે જોડીના જપકાગને
જુ, મગન નદાગી, અને આ મમેતન,
'મુસા' જુની આખાગી છે 'એકાગને

મદન આપે કોમ જે વપા ને,
તે જખાડી સકગે જુ મરકાગને!
દોખી 'કીર્તી' એની? જુ થા
કે બના પકડ છે તુ અગાગને!

દાગોવા નેજાએ નમાગને
જોખ પુટે છે દરે તતવાગને
જુ 'આગી' કયાથી બનેના મગે,
ગાકે દુ દોષ ને તે મદારને

યાદ લાવી હું તમારા પ્યાગને,
વીળીના નેહ છું સમકાગને
મામળીને થાય શયણ આ સભા,
એવી તું 'શયણ' મગન લનમાગને

જે મદા વળગી ગયે નિધારને,
તેજાં જીવંતીના મારને
શુ કંઈ એવા છવનને હું 'હુણીય' ?
દેશ મથે જે વધારે બાગને.

કેમ હોડે તે સુગંધ હાગને,
છે દયા સુરા હૃદય પીમારને
ધૂળધાળી થઈ ગયું હરન બધું,
'લાલ' કા પાને પડ્યો તું નાગને.

પાદ ના કરશે જે ખાનદાગને,
ટુકડો એક આનખા ધરખારને
યાદ રાખો 'ગ્રાહ'ની આ વાનને,
આપનો ખા દુખ મીઠાલાગને

તું પુત્ર મારે જે તુમ હિંદાગને !
તો સર્વ દે સખના રાણાગને
કામ 'યુમુદ' તારે ધાર્યું છે જરો ?
વરનખા ગંજ કરે જે પારને !

બ્યારે બોલાતું હું હું દીવદારને,
આપના ઉત્તર નથી, પીમારને
શુભ નથી તુમને શુભાખીમા 'નકમ'
તે જાન, હચકે શુભાખી બારને !

એજાં દડી કરશે નયના નારને,
અણુઅણુને જે હૃદયના તારને
થઈશકે 'શિષ્ય'ની અગત્યથી જતો
બલમદો એ બનને સાગર તારને

હિં-વિપન બાગમા ફનારને,
મવમથી મીવી મગા મળનારને
આખડી શી આખડી સુવનાગને,
અણુ અણુને જે હૃદયના તારને
ગજેડ ઉપદી

કામ શુ મુગ દાથમા તનવાગને ?
ગ્રેમથી બધા છતરી દિવાગને ?
યા દુપર હો ધા પીળ આરી પડે,
મઈ માગે મઈના મણુગાગને
બળદેન મોડીયા

હાં પુત્ર તૈયા કર દયિવારને,
શીર્ષથી પડમગ દર પડકાગને
છે શુભાખી જમિરો પોવાહની,
આપ પાણી ખૂનતું તનવારને
'હસી'

ગત દી મળીને સુધ્યા દિનવારને,
ઉત્તમ સગવડથી મજ્યુ સીતારને,
ઉમદા મતોથી રીઝતું જેમી પ્રિયા,
દાખવે ના ક્યમ નયન અણુમારને
પવાર

અણુઅણુને પુદ આજે હિંદ દેરા હારને,
હોડ તું તારી દવે જુરી થઈ મીતાગને
અતરોની આહની સીતાર લખને દાથમા,
દકાર એવો કરે મણુખે ચીદીન તારને

તું કહેતું જાનતા મગનારને ?
હરખડી મબીર થઈ ફરનાગને !
તુમને હૃદયમત 'કાઈકા' ગેકે બલા ?
તારે માફ કાવે આ દકાગને ?

એક્ટ્રેસથી મઈ કરી જમ પ્યાગને,
ખોઈ ખોઈ આપડા ધગ્યાગને
'તાજ' રવના માતના મરખી ગયા,
રોજ ખાઈ છું સરેલી જાગને

મહાગુજરાત ગઝલ મંડળ, સુરત

કોઈ એવા મરસ સમયે આ મંડળનું મહાણ થયું છે કે એક નામના તો એને ખૂબ પ્રગતિ સાધી છે આશા તો ડઝનમંથી એમરોની હતી પણ એકાગ્રથી એમરો નોધાવ રહ્યા છે ગુજરાતીમાં 'ગઝલ' નામે છપાતા ચોકકા દૂર ચર્ચા સારી મઝનોના ઈર્શન થાય અને હિંદુ-મુસ્લિમ કાવ્યકારો ખરા દિવથી એક ચર્ચા એક બીજાની ઉણુપોને પરખી દૂર કરે તથા ગઝલની સાચા હૃદયથી સાધના કરે એજ ઉદ્દેશથી આ મંડળની સ્થાપના ચર્ચા છે

ગુજરાતમાં મુશાયરાનો શોખ ખૂબ ખૂબ વધી રહ્યો છે શોખડ તપી રહ્યું છે તે વેળા તેનો યોગ્ય ધાટ ધડી લેવાનો મંડળનો આશય છે આજના ઉત્સાહને સવરો માર્ગ દોરી ગઝલ પ્રવૃત્તિનો પાયો મજબુત કરી મુશાયરા દ્વારા ગઝલ પ્રવૃત્તિને ચિરંજીવ કરવાની શુભ ભાવના છ અને તે ફળતી જવાના સુચિન્દો પ્રમતી રહ્યા છે અત્યાર તો મુશાયરામાં મનારજીની તવોજ વધુ ફારી જાય છે પણ એ દ્વારા સામાન્ય જનતાને ગઝલની વડુને વધુ નિકટ લાવી ઉભિ મયતા અને ભાવના પ્રધાનતામાં રાચવી કરવી એ ઉત્તમ ધ્યેય છે સાદિય-મિસ્ત્રાના આજના હિત્તાહને ટકારી રાખવો એ ગઝલકારોના હાથમાં છે આજની પ્રશ્નમાથી દુવી જલ્દ એએ ભાવિને અધકારમય ન બનાવે તો કારે ગુજરાતને અજ્ઞાણમાં એમનો ફાગો નાનોસુનો નહિ હોય? અઠકલાપણુ ન આવી જાય એની દરેકે દરેકે સલાજ રાખવી મહી કાનણ કે આજનું નજીવુ જિત કારે મહાન ગાબડાનું રૂપ ધારણુ કરના આણુ વહાણુજ કળના અનતમાગરમાં વિનીન થાય! એ એતવણી પછી સાથેસાથ ખમેખના મેઝવીને જે એતદિનીથી આજે હિંદુ-મુસ્લિમ કવિઓ ગઝલની સાધના કરી રહ્યા છે તેજ એતદિનીથી પોતાની જવામદારી આ કરતા જાય અને મુશાયરાનો એક અનેઓ છતિહાસ બારિ ગુજરાત માટે સગજ જાય એજ અવ્યર્થના

અને હા! ત્યારેજ મંડળના પ્રમુખનું પ્રાર્થનિક મન્દ-વચન મંડળ થાય કે

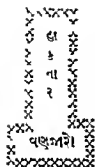
— કવિઓ —

‘નિરાશી વાદિત નિરાજા નુમન
અનોખા પુષ્પ અનોખું ઉપવન
વાગ્ય સમ સુન્દરિના ઉપડયા છે
યાવ મમાં અને જમનાનું મિલન ”

મંડળ સભાથી બીજી પણ યોદી ચોખમટ થતી ધરે આનિક મુશાયરામાં સ્થાનિક કવિઓ તો ભાગ લે પણ બહાગના કવિઓને એથી શો લાભ? હવેથી આનિક કે અઆનિક બધાય મુશાયરાની પકિતઓ પેપરોમાં જડેર થતી રહેશે જેના જેના કાન્યો આવશે તેમાથી પસંદ થએના કાન્યો પુસ્તકાકારે પ્રગટ થશે દર વર્ષે મુશાયરે એક પુસ્તક બહાર પડશે અને તે ફક્ત મંડળના સભ્યોનેજ ફી વપારો ધતર વાચમેને કીમત આપી ખરીદવાના રહેશે મહા ગુજરાત ગઝલ મંડળના મૂખપત્ર તરિફ ‘કારવા’ માનિક રહેશે સંપાદક

પોઠ

૦

કૃષિના કાર્યમાં મહેદ મગસાની કતાર વડી જતી હોય તેમ મારા અધકારવીન દિમાગના વિચારોની કતાર આવીને મરી જતી લાગે છે એ કતાગના બધા વિચાર કપી બગલાના પ્રતિબિંબો પડી પાડના અશક્ય છે ત્યાં કંઈક કંઈક રમરણમાં વળી ગએલા અરપો આના કે

કૃષિની ચળકાર મારતી પગલું અદરમા ગાલીજ નહિ એની આની ફાઉન્ટેન પેન જેવો તે હતો આમ ક્રના તેનો મોકો બારે હતો, મિત્રોએ તેને બનાવ્યો અને તે એક મામિકનો તત્તી બની બેસે એક લખન, એક શાહરની ઉન્નતિની પગકાપ્ટા એક ફરકરીઆલુ તત્તીપદ' બીખાગણુ રાણી બની એમે ક્રના તેના બીખા-રીવેડા ઢાકયા કેમ મ્હે તેણે 'પણ પોતાલુ અસલી પોન બતાવ્યુ મૂળમા શાહીજ નહિ એટલે એ પેનથી વધુ લખાયુ નહિ ગગમેગી બીજી શાહીઆ અને પેનથી તેણે મુકમવાના ફાફા માર્યા પણ તેલ વિનાના એ નરોથી ચિનાગ વધુ રાશની આપી શક્યો નાહ એ મજાકિમ, એ અપ્પુ, એ માગ, ગયા અને એ આની ફાઉન્ટેન પેન જાહેર ખમરો લખતી થઈ ગઈ તાદિત્ય, સાહિત્યની ડીંગો માગતો એ મિત્ર અને એના વિચારો કાળા વાદળામા લખાઈ જતા બગનાની પેડે પીલીન થઈ ગયા બાકી રહી ગયુ નામ અ ગાહવુ

x x x

વાડના રત્નો ક્રના મારે મૂકેલી ફરકીની પેડે એ ધણાના માર્ગમા આડે આવ્યો છતા કોઈને પણ અટકાવી શક્યો નહિ એના પાખામા દરેક વટેમાનુ ભરાયો પણ દરેક વળુ તેને કુદડી ફેંચીને આગળ વની ગયો અને એ ફરકા, જનાગુ દરેકનુ મો તાડતી રહી ગય તેને આડે આવવુ જ હતુ તો ચિચગતાનુ બળ મળવી શક્યો હોત પણ તે બળ તેનામા હતુ જ નહિ એટલે 'કાગવા' ની ગાહમા એ ફરકી બનીને આવ્યો અને 'કારવા'ના દરેક પથિએ તેને કુદડી ફેંચી પાછળ મૂકી દીધો હવે એ ફરકી બીચારી વિચારી મ્હી છે કે હાથ, દુ કોઈના રાહમા આડે ન આવી હોત

x x x

ભુત, ભવિષ્ય, અને વર્તમાન એકા માથે ચાલી રહ્યા હતા, આગળ ભૂત એની પાછળ વર્તમાન અને વર્તમાનના ખબાપર ભવિષ્ય બેસુ હતુ ચિનાગની પીછી મારી પાસે હોત તો હુ એક મુદર ચિત્ર દોરી તેનું નામ આપન 'ગિફાળ મિલન' પણ એ ત્રણેને ખમર ન હતી કે તેઓ મારી કસમે કપાઈ જશે તેઓ તો સીધા માદા ગામડીઆ હતા આગળ દાદો ચાનતો હતો અને એની પાછળ એ દાદાનો છોકરો પોતાના ઢોંગને લઈને ઝિવા આપ પોતાના નાના બાળકને ખને બેમાડી જતો હતો દાદો=મનકાળ, બાપ=વર્તમાનનળ બાળક=ભવિષ્યકાળ

x x x

ગઈ લેળા મે એક કુરમદીવા યુવાનુ રેખાચિત્ર દોયુ હતુ તે વાચકોને ધણુ જ ગમ્યુ છે એમ તત્તી સાહેબના કહેવાથી જાણુ છે એ કૃષિની પ્રેમકને આજે બીજુ રેખાચિત્ર દોરુ છુ જે એક મોટા કવિનુ છે—

'અબગદાર'ની વાત કરો છોને? હુ એમને મન્યો હતો ધણુજ હેતથી ભેટયા હતા મન

વિશે પણ મારો મન ધગવે છે પણ આપણાથી એમને કેમ કહેવાય કે ગઝન વિશે એકાદ વિવેચન લખો અને વિવેચનની વાત નીકળીજ નહીં છે તો ભેગાભેગી કહી દઈ છુ કે મારાથી સુદર એ વિશે કોઈ નહિ લખી શકે? શુ કહ્યું હું મન લખતો નથી? હા પણ તો ખરો પણ એ તો આત્મપ્રશસ્તિ થઈ જશે કેમકે મારો ગઝનકાંડ પણ કુજ છુ ને? હા જી સાદિલ પરિવદમા અમે ગયા હતા અને ત્યાં સુરિનમ લેખકોને થતા અન્યાય વિશે વાત પણ છેડેની પરવ હીનાવતી મુન્લીના કહેવાથી તે જતી કરી આપણામા પાણી છે તો પછી રોટલા રસવાની ફરિયાદ કરવાની તી જરૂર? હવે લખ્યુ લખ્યુ બેકાર અને રોખચણીએ પળીકતુ શુ? એ તો બારઆના ચિત્રોને વખોડે અને બીજા આધારણ ચિત્રોને વખોડે પણ તેથી બારઆની મહાનતા કઈ એકાદી થઈ ગણુશો? રાજોન અને 'જુકામ્હાને લોકો ન સમજે તેથી શુ? આતની નાન અમારીજ હ અમાગજ મચ્યો ચિનન અને મનન માટે વચાને ' કિસ્મીનીના કૃયા ૧૧ એ શુ બમ છે? કૃયા તો શેરડીના હોય ન્હોતો વળી કૃયા હોય? તસવુરી રંગ જાણાં છે કે એમજ?

હા બધા હા નાનાનારને પૂજ મળ્યો છુ અને મેલણીને પણ આપતી તે ધરના માણુમ ડ સુન્દરમનુ શુ? એ તો ડબોઈ મુસાવગના પ્રમુખ પણ બની ચૂક્યા હતા અને ઉમાસગ્ગને મુખેધમા ન્હોતો જોયા? ગઝનનુ બાન છે કઈ? અર ૧, ૭૫૫ પગ મૂક ત્યાં દર્ગા કપાળ પણ ટેમી શકતા નથી પણ નીક છે આપણને આમરનીનું ક્યા, પડી છે? માદનવણુ અને જ્યોતીન્દ્ર દેવેની વાત પૂડો છે? એ વાતમા નુ માન છે? કુધણીએ વાર મળ્યા છીએ અને

માયેજ આહ પીધી છે ગુજરનાની ગઝરો? વિશે બુડો હચકુ તો બીજી આત્મીની શિખર બદલી નાખુ, પરવ કુખ્યનાન મમને માફુ લાગે એનુ કમ થાય? ચપરીમા મસળી નાખુ તમારા પેના પણ એમના જેનુ કાણુ થાય!

આવી અને એવી બીજી ઘણી ઘણી વાનો ધરતા એક શાઈર મિત્ર ન તો હજી વિવેચન લખી સમ્યા છે ન નીકા ગઝન વિશે એકાદ સુદર નિમધ પણ લખી શક્યા નથી સમ્યા બદ હિન્દુ કરિ મિત્રો ધરાનત હોવા છતાં એમની દ્રષ્ટિમા ગઝનનુ સુદર રૂપ પણ બનાવી શક્યા નથી, મુશાયરામા ગઝન નામે છે દાદ મેળવે છે, અને દે છે અને મસ તેઓ ધારત તો ધણુએ નક્કર કામ કરી શકત એવી એમની સ્થિતિ છે છતાં તેઓ, વાતોમાથી નવરાજ નથી પાતા હજીએ વળી મળશુ ત્યારે તેઓ જુની સાતો નવેમગથી દોહરામો બને બમ

ઉઠના લગ્નમા ગધેડાં ગીતો ગાવા ગયા હતા અને ઉટે ગધેડાના સુરની અને ગધેડાએ ઉઠના સુદર રૂપની જે તારીફ કરી હતી એવીજ તારીફ લેખક મિનન મા જઈ આવેના પેના સાડીમા ચરી ખાતા મેત્રો કરી છે સાથે હર્ષો માથે કૃપાં સાથે ખાતુ સાથે સૂતા સાથે ગાયુ વગેરે

માથે દરવુ ફગ્ગુ અને ખાતુ ગાયુ થાય એ તો કઈક ઉમળકી જેનુ ચણુ લેખક મિનન પણ એવી ઉગડીઓ ઉગરડા માર રથપણુ છે શુ? અને સાથે ચૂતા નો શો અર્થ એ વધુ પડતી વારતવિકેતા જુગુપ્સા પદા કર છે

‘બહાએ દુરનકો મનસુખીયતકો કમ કરે
કે જુ હમાર નજરમા હિજબ ખાતા હય

x

x

x

“મહાશુભગત ગઝન મંડળ”ની સ્થાપના સુરતમાં થઈ ચૂકી છે અને એનો પહેલો મુશાયરો પણ સુરત ખાતે યજ્ઞ થયો છે. ગયા અકમા બે ત્રણ મુશાયરા થયાની જે વાત લખી હતી તેમાં આ મુશાયરાથી હું અત્યંત હતો મે જે મુશાયરાઓના ઉત્તરે મ્યો હનો તે તો હજી થયાનાજ કે જેમાં (૧) ખેનનક અને (૨) સુરત ખાતે (૩) રાજપીપળા ખાતે નક્કી છે ખેનનકના મુશાયરાની તારીખ તથા પ્રમુખ નક્કી થઈ ગયા છે, જનામ ‘અસર’ સામેરી એમ એ બી મી એ મુશાયરાના પ્રમુખ છે અને એવા પ્રમુખની પસંદગી કરવા બાબત અમે કાયવાહકોને ધન્યવાદ આપીએ છીએ ‘અસર’ સાહબ ગઝનના સારા અભ્યાસી હોઈ ઉદ્ગ ગઝનકાર તરિકે પણ ખ્યાલિ પામેના છે તેઓ પ્રમુખપદેથી ‘ગઝન-વિકાસ’ પર એક ઉત્તમ ભાષણ પણ આપનાના છે, અને તે નાટેની તેઓ ખતથી તૈયારી કરી રહ્યા છે, મારી મધુમા આવ્યુ છે ત્યા લગી હું કહી શકુ છું કે મહાશુભગતના લગભગ સઘળા ગઝનકારો ખેલનકમાં એકઠા થાં એવો પ્રબલ યર્થ રહ્યો કે અનન્યત પેની હું, બાવા, મગજ દાસની ટોળીને એમાં સ્થાન નથી, જેણે ગઝનની અને શાહરીની નાક કપાવી છે અને કપાવ્યે ગય છે

x x x

‘અડનાજી’ પોતાની આત્મકથા લખશે એવો ખુનામો મે ગયા અકમા કયો હતો પરતુ અડનાજીએ તે વાત હજી લગી ગણકારી નથી તેઓ કશામની મહ બોધ રહ્યા છે એમની માન્યતા મુજબ એવું કઈ બને, એવું કઈ બને, જેથી તેઓની પ્રેરણા એકાએક ઉભરાઈ

ગય અને તેઓ લખતાજ ચાયા ગય બોધ્યો ત્યારે એવું કે ક્યારે બને છે અને અડવાજી ત્યારે કનમ ચનાવે છે હાન તો તેઓ સાહિત્ય છોડીને ખેતીમાં પડ્યા છે એમ મહાન કનમ બાજ બિચારો કપાસની કમગીઓ ખોદે છે રે! શુભરાત!

x x x

ફતાવા

જનામ મી અહમદ અશરફ માં કાફિ યાવાડના પ્રવાસે ગયના હોનાથી આ અફે આપી મકાયા નથી

—: મુશાયરો :—

ખેલવડના છમખાનાના આમત્રણને માન આપી મહાશુભગત મજલ મંડળના આસર હાજ એક કવિ સમેલન (મુશાયરો) તા ૨૯ ૫-૪૪ના રોજ રા ૬ ૧૦ વાગે યોજનામાં આવ્યો છે જેમાં શુભરાતના હિંદુ-મુસ્લિમ મિત્રોને ભાગ લેવા આમત્રણ છે

પ્રમુખ

જ ‘અમર’ સામેરી એમ એ બી મી

— પકિત —

દિનમાં હતા ઉમંગો મારગ તરી જવાના

કાશિયા —તરી, મરી મરી વગેરે

રદીફ —જવાના

અને બાજ પછી કશા યાદ આવી

નકિયા —કશા, મગજ વગેરે

રદીફ —પાદ આવી

હવે રાજ કરવા દો

ખેવકૂફોને

હાશિમ દીમાલ

એ વેળા હું અને મ્હારો મિત્ર હમાનદીન જમનમા માર્ગે મળી ગયા હતા, મધ્યાહ્નનો સમય હતો સરત્ર ગાઢ નીગનતા પ્રમરી ગઈ હતી દ્રસ્ય એવું હતું જાણે સ્વપ્ન સંપ્તિ। માર્ગેથી ગાનીયા કિર પાદના ગુચ્છા અદિ તહી વેગવના પડ્યા હતા, પક્ષીઓ ડાગીઓ પર નિદ્રાધીન હતા કેટલાક બકરાઓ ચરી ગયા હતા તો કેટલાક વૃક્ષોના છાંયકામા આગમ મરી રહ્યા હતા આના સુનમાન વાતાવચ્ચમા તળાવનું જળ પણ નિદ્રાના ખોળામા મુક ન ગયું હોય એમ કિયર હતું એની નિકટમાજ એક ગોવાવણુ હાથ પગ માથુ ટેપી સુક ન્હી હતી

અમાગ નિગન ડગલ અપને એ સુતેન સુદરી સમીપ લઈ ગયા 'આ વન એ નિરવ-ગદ હતું એક મિપિત ગદ અને આ નાચવમથી કુમારી જમનની નાહ ની હતી એ ધણુ કરીને મો વર્ષી આહ નિદ્રાધીન હતી તેના અગ્નપટ ન સભળાય એની રીતે ચાનના શ્વામો, વૃક્ષગથાને એક અચિરત મનિ એન કુદબચોં મપ ઉત્પન્ન કરતી હતી અચિ ન્ત અણુયોમ વણુઅટમી વણુવેણી જાણે મનિના તહેતી વહેતી થયી ન મર્ન હોય અને એજ નિદ્રામા ગુમ થઈ રી ગઈ તાય

નિન્વના નિગન-વના અને જમનમા એની તરણી! અમે જ ને અર્ધપૂણ દ્રષ્ટિએ એકમીત્ત પ્રતિ નેત્રુ કદાચ એજ નિચ્ચા એકજ ક્ષણ એમી વખતે ક્ષમાગ અતરમા

કદબચો અને ઉભય આગળ વાના

પાસેજ એક બકડ જોરથી બડનડી ઉઠ્યું જે જે

તરણીએ ચમુઓ ઉધાડી દીધા જે અપ રિચિતોને નીજની મમીપ ઉમેના જોઇ સદ્ જા જેવી થઇ પોતાની વીખમવની કેશ-નટો દીક કરવા લાગી

પછી સરિમત બોની 'વહેજામથી પાણી પીવું છે'

'હા! વિચાર તો હમાનદીને કહ્યું તરણી સદસ્ય બોની, "વાર ત્યારે પી લ્યો, અમથી મ્હારી આખો ખીડાયની હતી, તળાવની પાળ પગ શીતજતા પણ ધણી હોય છે ને?'

તૃપા નહોતી લેખ પાણી પીવું પડ્યું બ્યારે અમે પાણી પી ચૂક્યા તો તરણીએ પૂચ્યું 'મ્થાથી આવો છો તમે?'

"અમે વિદેશી છીએ" હમાનદીને મર્ન બરી દ્રષ્ટિએ ચુવતી પ્રતિ નોંધને મ્થુ "અને દેશીઓએ પ્રદેશીઓની આગતાસ્વાગતા કંની નોંધએ"

'આહ બધાજ વિદેશી છે' ચુવતીએ સજતાપૂનક મ્થુ ઓહ! હમાનદીન કહેના લાગ્યો, "આ તો મ્ધ વિચિત્રજ વાનો મરે છે બામો અર્હિથી એ આપણા હાથમા આવે એન લાગતું નથી

ચુવતીએ એ વાચ્ય કોઈ પુસ્તકમા નહોતું વાચ્ય એમજ સમજના વિચાર્યો વિનાજ હદ પાગની નિર્દોરતા મેવકૂફીની હાનવમા ઉચ્ચારી દીધું હતું તે ચાના હાત શિક્ષિત હોત મમ જદાર હાત તો આમ જમનમા એની જમનઓ ચનસત! કિંતુ તં તો એ ખેદકૂદ નાદાન અધડ ગામડિયણુ છોમરી હતી અને એની મને પોતાના રક્ષણ માટે પોતાની ખેદકૂડી સિવાય બીજી મ્થુજ ન હતું અને અતે એ મૂર્ખતાએજ એનું રક્ષણ કયું એજ મૂખતા

એનું રક્ષણ કરતી હતી, એજ મૂર્ખતાને લઈ
કદી પણ એને એવી કંપના પણ ન યાદ કે
ઘાઈ પચિંદ આ જગનમા એના પ્રત્યે કુદૃષ્ટિએ
ભેદ શરૂ છે હતી તો મૂર્ખને ખીચારી! જે
તે સમજદાર હોત તો છોડો તમે સમાચાર
પત્રોમા એનું વર્ણન વાચી લીડુ હોત

મૂર્ખતાનુ એક સામાન્ય દ્રષ્ટાંત છે કિંતુ એનાથી પણ બેવડીના શુભો વિશિષ્ટતાઓ પ્રત્યક્ષ થઈ જાય છે એ લોકો શુભ ને જાત જાતના વિશેષોથી પુકારે છે નિર્દોષતા, અબળતા મૂર્ખતા કિંતુ હું તો એને બેવડીજ કહીશ

મેવકૂશીને લોકો ઘણીજ ખરાબ કહે છે ખરાબ સમજે છે, વિકારે છે, તેના પર હમે છે, એથી ઉદ્ધુ આજકાલ બુદ્ધિની પૂજા ચાપ છે બુદ્ધિ મહાન વસ્તુ છે, બુદ્ધિનુ જગતમા સામ્રાજ્ય ચારે છે, આ જગત પર પણ અને તે જગત પર ફલાણો માણસ મેવકૂશી દ પેલો મધેડો છે, તે ખૂર્ખ છે, જગતમા તેને કશુ ન સ્થાન ન મળતુ નોછમ્યે ફલાણો માણસ મહાબુદ્ધિશાળી છે યાની છે, નિહાન છે, તેના હાથમા હુન્પાનો રાજકારોનાર સોપી દો આ પ્રકારના ભેદભાવ આવુ વર્ગીકરણ મેવકૂશી અને બુદ્ધિશાળીની વચ્ચે નહી કરનામા આવ્યુ છે કે પ્રત્યેક ધનિસાન યાનીનો આસરો લેવાતુ હવિય સમજે

રાજનીતિમાં બુદ્ધિમાની હોય છે, કવિ મૂખ
હોય છે સમાજ ॥ ઝડિ પર ચાવનાર સમાજ
દાર હોય છે, પ્રેમી ગધેડો હોય છે, પોતાની
સમાજ શક્તિ પર મીસ ચાવનાર પૂજ્યપતિ
બુદ્ધિમાન હોય છે, કાળી મજુરી કમ્બાર મજુર
બેવંદૂશ નૃત્યશૃંગાર રેશમી વસ્ત્રો સજી નૃસ
કરનાર નર્તકી સમાજદાર, નિર્જન વનમાં બાકા
ધેડા ચાગનારી બરવાડણ અણસમાજી

રાત્રી અને અબણ !

શુદ્ધિશાળી હમેશા બેવકૂફની ઠેકડીજ કમને।
રહે છે

મુતમદી પ્રતિ પર, અધિવ્યસ્ત પ્રેમી પર, ધન
વાન મજ્જુર પર અરે શિક્ષિત ભરવ ડાણ પર
જ્ઞાની અને ખેડૂક !

કિંતુ હજી સુધી હું એ સમજી શક્યો નથી કે આમ શા માટે? બેવકૂફી પ્રત્યે ધૂણા કેમ? બેવકૂફીમાંથી જ તો જગતના સુદર હાસ્યનું અણ્ણ પ્રકરે છે, જે જગનના બેવકૂફીનું અસ્તિત્વજ ન હોય તો રૂપાણા લોઢાં હસશે કોની પર? દેખીતુંજ છે કે એઓ એટલા મૂર્ખ તો નથી જ કે પોતાની જાન પર હસે કારણ કે પોતાની જાત પર હસના માટે પશ્ચુ બેવકૂફીના તાવો હોવાજ નોંધએ બેનો બુદ્ધિમાનોમા સર્વથા અમર છે આનિ એનીની કાર્તિનો મર્મ પશ્ચુ તેની હાસ્યાપદ મૂખતા અને બેવકૂફી ભરેલી હરકતોમાજ છે તે સ્વયં હમતો નથી કિંતુ નીજની મર્મતાથી આખી દુન્યાને હસાવવા નિમને છે અને જે દુન્યામા ખિત ખિચાટ હાસ્ય ન રહે બીજા અર્થામા જે દુન્યામા બેવકૂફી ન રહે તો આ જગત એક હર્દી ગીતને બદલે શોક-ગીતમા પનટાઈ જશે, નિના-પાનપમા દેરસાઈ જશે બેવેનધ હાલની નવા, જગતના હર્દી માટે ખુશી માટે, સ્મિત માટે બેવકૂફીનું અસ્તિત્વ અનિવાર્ય છે

હાથ અને હૃદયના સિવાય સૌંદર્યનું ઉદગમ
સ્થાન બેવડૂનીજ છે. સ્ત્રીજોટી વધુ ખૂબસૂરત
હશે તેટલીજ બેવડૂ પણ બુદ્ધિ અને સૈલ્વ
હમેશા એકબીજાના વેરી નહા છે. સુદત વસ્તુ
કની જ્ઞાની નથી હોતી. ઉપાગી સ્ત્રી વરનની
ચાખની ચુનામની નિમત વેગની પાડી મીડી
માઠએ એમા મદિદા અશ પણ નેથો છે.
તે નુ મને એક માટે માનુ મુદ્દ પન પાડી

જય છે સૌદર્ય, ઉલ્લાસ, સ્મિત, સસતા, જગતની કોઈ પણ આકર્ષક વસ્તુઓ અકળ હોતીજ આમ છતાંય લોકો તો બુદ્ધિનો પીછો છોડતા નથી મૂર્ખ કહીના! કહેવા માગુ છું કે બુદ્ધિશાળી કહીના!

એ પ્રશ્નો તો તમે વારવાર માથાબાંધે હશે “બુદ્ધિ મહાન કે ભેસ” હું તો કહીશ કે ભેસજ પ્રત્યેક હાલનમા ભેસ બુદ્ધિથી મોટી હોય છે ભેસ દૂધ આપે છે, માખણ, છાગ, પનીર, તેના હાડકાઓમાંથી ખાતર, નીમણામાંથી ખટન અને ચાકુના હાથા તૈયાર થાય છે બેડા પણ એનાજ ચામડાના તો બને છે, એવું રૂપે રૂપે મનુષ્યને કાયદો પહેલાડે છે ત્યારે બુદ્ધિ? એણે શું કર્યું છે આજ પર્યંત મનુષ્ય માટે? ભોલ ભોલ એ નૃત્યગૃહમા નાચતી નર્તિકા! જ્યાં તે જગતમા જઈને તાગ સૌદર્યને પેવી ગોવારાજીની માનસિક ગિચરતા, નિડરતા અને બેનફૂરી સાથે સરખાવી તો ને! તેજ હાથે સમભર્ત જરો કે બુદ્ધિ મોટી છે કે ભેસ

ધનવાન હમેશા ગરીબ પર હસે છે બેનફૂર, અભણ! મહેન જુઓ હું મહારી બુદ્ધિથી આ લાખો મજૂરો પર શામન ચલાવું છું, આ કારખાનું ચલાવું છું, મહારી આવકનો આકડો લાખોથી પણ વધી જાય છે અને આ મજૂરને થોડાક મિઠા! કેમકે એ બેનફૂર છે ને એ પણ મહારી જેમ સમજદાર હોત તો એની આ હુદૈશા નજ થાત બુદ્ધિ દરેક હાલતમા શ્રેષ્ઠ છે

રૂઢિચુસ્ત સદાય પ્રેમીને ધિક્કારતો હોય છે મારે સ્ત્રી છે, બાળકો છે, મગા છે, જગતમા અમારી કીર્તિ છે, મજા પડી અગેમા સ્થાન છે અને તું? દ્રોહી, બડકતો, આમગ વિનાનો, બગસો અને મોની ધૂળ ખુદે છે, કચાદ

ત્રીકમ લઈ પહાડ ખોદે છે, કાચા પાયા પર મહેન ચણવા માગે છે, બેનફૂર રખડુ પ્રેમી! ન નિંદા તારી છે, ન સારી તારી, ન તને આ જગતમા આરામ મળે છે, ન પરશેકની ચિંતા આ પણ કોઈ જીવન છે?

રાજનીતિમાં હમેશા કવિ પર હસે છે હું કાચ કડ છું, એ કવિનાજ લલકારતો હોય છે હું જગતનો કોરોનાગ ચલાવનો હોઈ છું, એ સ્વપ્નામા ગમે છે હું ગગનચૂળી મહેલો ઉભા કરે છું, એ રજોના છાયાડા તળે પડ્યો રહે છે હું કૌમતુ ભાગ્ય પશુડ છું, એ પુત્રકોના પટો ઉવડાવે છે જાદુવ, નકામો, કહીના! બુદ્ધિશાળીઓની દલીલોનો જવાબ એ ખીચારા કને શું હશે? એ તો હરહાલતમા બેનફૂર છે, તે કેવળ એટલુંજ જાણે છે કે છન્સને સેકંડો વર્ષથી પોતાનું ભાગ્ય બુદ્ધિશાળીઓના હાથમા સુપરત કરી દીધું છે જિંદુ એ મહાતુભવોએ આજ સુધી માનવસુખ, ઉલ્લાસ અને સૌદર્યમા રહેજે વધારો ક્યો નથી વિદતા વધે છે, મમાનું વર્તુળ મકોચાતુ જાય છે અને નૃત્ય ગૃહોના વનુજ વિશાળ યના જાય છે વેશ્યાવાડા વધે છે, પ્રેમ નડી ગયો છે, દેશોમા સુહો જામે છે, કારખાનાઓમા હડતાળો પડે છે કેમકે પ્રત્યેક બુદ્ધિશાળી ધનવાન છપ્પે છે કે તેનું કારખાનું પ્રતિરૂપે વધુ ને વધુ નફો મેળવે, મજૂરોના લોહી અને પરસેવાથી શ્રમજીવીઓની સ્થિતિ દિવસે દિવસે બગડતી જાય છે બે કે એ જ્ઞાન એ મજૂરોને કાતિનું શિક્ષણ આપવા લાગે છે, એવીજ રીતે પ્રત્યેક બુદ્ધિમાન રાજનીતિજ એ છપ્પે છે કે તેની કૌમ પ્રગતિ કરે અને ડુન્યાની દરેક કૌમોને પાઠળ પાડી દે કિંતુ ધરતી એક છે અને એ પૃથ્વીપટની પણ ભૌગોલિક સીમાઓ છે એટલે એ બુદ્ધિ

ગુપ્તોમા જગ અને અધ્યાત્મિક ઉભી કરે છે અને પ્રત્યેક વર્ષે પચ્ચીમએ નવી પેઢી, આનંદ વશ, લોહી અને આગની શુધ્ધા પણ અસ્પૃશ્યતા દ્રષ્ટિગોચર થાય છે કેમકે દુન્યામા બુદ્ધિશાળી રાજનીતિજોતુ રાજ્ય ચાલે છે, કરિઓનુ નહિ ફેલિયુસ્તોનુ વર્ચસ્વ છે, પ્રેમીઓનુ નહિ નૃત્ય ગૃહોમા નાચતી નર્તિકાઓનો પ્રભાવ છે, ગોવા લણોનો નહિ સેકડો વર્ષે લગી માનવતાએ આ મહાનુભવો, જગીરદારો, મુડીપૂજકો સમા જનાકેદારો, વેસ્થાવાડામા ઉઠેરી લનનાઓની કાર્યદક્ષતાનો અનુભવ કયો છે ને હવે યોગ્ય દિવસો માટે મૂખ કવિઓ, બાદશા પ્રેમીઓ, ચીથરેલાન મનુરો અને અણમૂલ્ય ગોવાલસોની ગેવકુશીને સત્તામા સુત્રો સોપી એનોપ અનુભવ કરી સે તો વારો થુ છે ? એને શા માટે તક

ન અપાય સેકડો વર્ષથી આપસે અકલમદોની પગદડી પણ પ્રયાણ કરતા રહ્યા છીએ, એમો અનુસયા છીએ હવે યોગ્ય ક્ષત્રો માટે મેર ફૂલીની છાયામા વિશાનિ લગ્નએ તો ખોલુ થુ ? ગધેડા કહાની અર્થ !

માએન મ્હાડ સચન મદનર મખતાબયુ છે કિંતુ કદી કદી તો માએન આમા પોમરે છે કે અકનમદીનુ અસ્તિત્વ ખૂચી નાખવામા આવે કિંતુ પાંડે બચરી મોળી હુકુ છુ કેમકે દુન્યામા મહાન મહાન બુદ્ધિશાળીઓનુ મન છે અને ।

કાશ ! દુન્યાનો પ્રત્યેક મનુષ્ય મેરફૂર હોન

મફત ! FREE મફત !! FREE મફત !!

ત્રી પુરૂષના ગુપ્ત સ જ ધ માટે અલોક પુસ્તક
(A useful guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને ધણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લોખંડો

દરેક પરચિત નવજવાન માટે આ પુસ્તક વાચતુ બેદદ જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી ભરપુર લેખો અમુલ્ય બેદની વાતો જાનમા મહેલ લાવક શીખામણ, અમાતમા બેસી વાચવા લાવક વીચન જેની દરેક ત્રી-પુરૂષન જરૂર છે જે બાહ પાતાના સંદેરકે મામના દસ ગુપ્તતાથી વધુની ગૂઢચેતા નામ અને પુરૂ મીરનામુ કાજગતી એક ખાતુએ આ જીમા કાપી મોકલશે તેમને ૨૬ પાનાનુ આ પુસ્તક મફત મામલવામા આવતી

ઇન્ડો જી.યુઇન કેમીકલ વર્ક્સ (૧૯૨૮)

પોસ્ટ બોરીસ જુમ્મા મરિમદ, દીલ્હો ના. J S

(પત્રવહેવાર અંગેજીમા કરો)

આશા

સુખ મિયાએ અને દૈવનની ગે છે આશા,
વિશ્વમા કેળવે ઇચ્છતની રહે છે આશા,
જાને જાએ છે મગર આશ નથી જાતી કંઈ,
બાદ મૃત્યુ અરે જન્મતની ગે છે આશા

ગઝલ

સતોપ સુખ મજા ક્યા ? દિવમા કરાર ક્યા છે,
છવુ તો શુ હુ છવુ જીવનમા સાર ક્યા છે ?
કુખ મુક્ત થઈ જવાની આશાથી દિલ લગાવ્યુ,
પણ કેન પ્રેમમાએ પરવરદિગાર ક્યા છે ?
એ પ્રેમ કેરી, ખરતી કાહિદ નથી રે મસ્તી,
કઈ બાન એનુ તુજને ગાડા ગમાર ક્યા છે ?
જગ જનની રીત એ છે સદશુણને વિસરી જઈ,
તેશે પ્રથમ કે તુજમા દુર્ગુણ લગાર ક્યા છે ?
ગાએ તુ પ્યાર—ગીતો પણ પ્યારના પ્રચારક,
આને બતાવ મુજને માયો એ પ્યાર ક્યા છે ?
એક હો તો હુ બતાવુ ક્યા ક્યા તને માણુ ?
તુજ પ્રેન દાગોનો મુજ દિલમા શુમાર ક્યા છે ?
મયનો નશો નથી કે ક્ષણમા જતો રહે જે,
આ પ્રમનો નગો છે એનો ઉતાર ક્યા છે ?
લેવા વિચાર નેમા ઈન્સાનના અમલ છે,
સાન અમલ હો ક્યાથી સારા મિચાર ક્યા છે ?
એ લેગ, એ તબીબત, એ આશ, એ ઉમરો,
દિલ ક્યા ? એ પ્રેમ ક્યા ? એ જીવન બહાર ક્યા છે ?
વાણીમા છે સદુની નર્તનમા ના નિમે છે,
એ 'યા-કે' છે "મઝલૂમ" તુજમાન પ્યાર ક્યા છે ?

ટોલસ્ટોય

અનુવાદક
“આમોરા” કૃતિયાણી

આ એક એવા માણસની વાત છે કે, જેણે પોતાના જીવનનો વિશેષ ભાગ શિક્ષણ-પ્રચારમા ખર્ચા નાખ્યો તેની ધારણા હતી કે, દુન્યામા કોઈ માણસ ઉત્તિ સાધી શકે છે અને માણે મનુષ્ય બની શકે છે, તે કેવળ શિવજી દ્વારાજ

ટોલસ્ટોયે રૂસના એક નાના ગામમા જન્મ લીધો. તે હજી નાનોજ હતો, ને તેના પિતા આ જગતથી વિદાય પામ્યા અને તે મિત્રાગનું કોઈ સંબાળનાઈ રહ્યું નહિ. પરંતુ જેનાથી ખુબ પોતે દાર્ઢ કામ સેવા છાંડે છે, તેના માટે દરેક પ્રકારનો માર્ગ મોકળો કરી દે છે એટલે ટોલસ્ટોયને તેના મિત્રાએ મોકળા મોકળા દીધા. જ્યાં તેણે જર્મની અને રૂશી શિક્ષક પામે બહુતુ શરૂ કર્યું પરંતુ ત્યાં તેને કેળવણી અગતર ન મળી, તેથી તેને સેનીનગ્રાડ મોકળી દેવામા આવ્યો. અહીં તેણે ધણી મહેનતથી બહુતુ શરૂ કર્યું અને વીમ નક્કસની ઉમરમા શિક્ષણ પુરું કરીને પોતાના બાઈ જે કોન્સસમા લશ્કરી અફમર હતો, તેની પામે ચાલ્યો ગયો. જ્યાં તે પણ લશ્કરમા જોડાઈ ગયો તે આવ્યો દિવસ મહેનત કરતો અને સાંજે સારા લેખકોના પુસ્તકો વાચતો. જેનું પરિણામ એ નિષ્ક્રમ્ય કે, તેણે પણ એક પુત્રક લખ્યું જેમા સુંદર વનુઓ જોડે નિરરકાર પ્રાર્થિત કર્યો

૨૫ વરસ સુધી ટોલસ્ટોય કોન્સસમા રહ્યો અને ત્યાં પોતાનો અભ્યાસ વધારતો રહ્યો કિમિયાના યુદ્ધમા તેને ચુડીને મોખનામા આવ્યો તેજ સ્થળે તેને લેમો લખવાનો શોખ ઉત્પન્ન થયો, અને તેણે ધણા માત્ર સાગ પુસ્તકો લખ્યા જે વડે તેને ધણી પ્રમિદિ

મળી, અને તેની ગણના સારા નાનીઓમા થવા લાગી ૧૮૫૭મા ટોલસ્ટોય જર્મની ગયો અને ૧૮૬૧ મા તેણે ખેડૂતોને જનમ કર્યો અને એની રીતે તે ગરીબોને જમીનદારો તથા અગીરોના બળાત્કારથી બચાવા ૩૪ વરસની વયમા તેણે એક દકીમની પુત્રી નેડે લગ્ન કર્યા અને તેજ યુગમા એક-પુત્રક “વિમલ અને શાન્તિ” નામનું લખ્યું આ પુત્રક ધણી પ્રમિદિ પામ્યું મોટા મોટા નાનિઓ તેનો આભાર માનવા લાગ્યા અને રૂશી લોકો તેના પગ મર્વ કરવા લાગ્યા રૂમની દુકુમત તે મમયમા ધણી ઝાંનિમ હતી જે માણસો તેને ખગમ કરેતા હતા, તેને દેશનિકાન કરવામા આવતા હતા, અથવા તેને મારી નાખવામા આવતા હતા ટોલસ્ટોય મિત્રાગ મરીમો અને મનદ્વરોના હમદ હતો એથી તેને કેટલી વેળા આપસિ જોતી મામે થતુ પડ્યુ હતુ પરંતુ તે હિમ્મત હાર્યો નહિ તેણે તેજ સમયમા એક ગ્રંથ લખ્યો જેમા દેશની હુદાશા વણવેની લેનુ છેલ્લ પુસ્તક “સાવનાની કુન્નત” નામી ક્રમા હતુ તેના આ પુસ્તકોનું એ પરિણામ આવ્યુ કે, આજે રૂમ પગ આઝાદીનો પગ રૂકી ગ્યો છે ૧૮૧૦મા રૂમનો આ તેજરી દિપક ઓરસાઈ ગયો ટોલસ્ટોયને પોતાના દેશ પ્રત્યે ધણો પ્રેમ હતો અને તે એના માટે એટલું બહુ ઇચ્છતો કે, જાણે માતા પોતાના બાળમના માટે છાંડે છે ટોલસ્ટોય કર્તવ્યપાનક, શૂરવીર અને ખતીરો પુરૂષ હતો

નહુજીવ બલાગાહ

હ અલી અ ના સેકટો બહુવા જેવા લેકચરો ગુજરાતીમા રૂ. ૧૫૫ પો સાથે રાહુનગત ઓફીમ ભાનનગર.

ચિંગારી

પગદીઓ

પ્રેમ દિપીકા યદિ તારી જલે, એમ તો એવા હનરો થઈ ગયા,
 દિવ્યતાના તેજ ભરનારી જલે એક ઝીકા સમ હતાના વહી ગયા
 સાખ દિપક એક દિપકથી થશે, જેમની પગદીઓ દેખાય છે,
 છે જરૂરત એક ચિંગારી જલે એજ મજિલની દીશાઓ કહી ગયા

પુષ્પ x કટક

પ્રેમ

કટકો નોઈ ગ્હો છે કા રી ? પુરતકે કરમા ધરી યાકયો હવે,
 ફુલ યા ! સુગન્ધ હૃદયમા સે ભરી વન અને ઉપવન ફરી યાકયો હવે
 પુષ્પ તો કટક મદો શોભી રહ્યા, પ્રેમમા છે સાર સધળા ધર્મનો,
 ઉપવને ઉપવન મદો બેયુ ફરી કલ્પના માગર તરી યાકયો હવે

સુરભિ

માનવતા

ને જગે જનમ્યા જશે સધળા ભરી, મુખ મદો પશુ દિવ તરે ખેચાઈ છુ,
 ફલ માયે કટકો જશે ખરી એમના ચરણો મદો હુ જાઈ છુ.
 દામ કટકના ન ભંવળો મગર, કાણુ છે ? કઈ માનતા ? જોતો નથી,
 ફૂલની સુરભિ જશે કીર્તિ વરી એની માનવતા યકી અભાઈ છુ

અનુભવ

ને ન કહેવુ જોઈએ—કહેવાય છે
 ને ન પૂછવુ જોઈએ—પૂછાય છે
 છે મવાસો કેટલા એવા ‘સહુર’
 ને અનુભવથી ફક્ત સમજાય છે
 ‘મહુર.’

● લેડીઝ ટ્રેસ ફેબરીકસ

● સ્ટાલ ટ્રેસ—શરટીંગ્સ

એકજ ભાવ અને ઓછા દરથી
ઉચ્ચી ક્વૉલિટીના

કા
પ
ડ

ખરીદવાની
ભાણીતી અને બરોસાખાત

દુ
કા
ન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક બજાર—સુરત

● છાપેલા વાવે દરેક માલ

● પાકા રંગની પ્રીન્ટેડ વૉચલ્સ

ઈસ્લામ-પ્રણેતાએ

હામરેત

ઈ મ ૧૬૦૫

થી

મુજરિદ અફે સાની

અનુવાદ
'તાજ' [૧૦૦]

ઈ મ ૧૭૦૭

(૨૬૦)

હામરેત મુજરિદ અફે માની પણ ઉપરોક્ત દાખલા નિયમ પાળનારા હતા એમણે પોતાના યુગના અમીર ઉમરાવોને પોતાની માન્યતા મુજબ પોતાના બનારી દીધા હતા તે એમની મારફત પ્રયત્નો કર્યા હતા કે એ સમયના પાદશાહ પણ હરનામની ઉન્નતિના પ્રયત્ન આદરે.

અમરના નામિકપણથી એ વાત સાફ તરી આવે છે કે હમેશા મુસનમાનો એના પ્રત્યે ધૂણા કરતા તે દરેકે પોતાની હિમત અને શક્તિ પ્રમાણે એની વિરુદ્ધતા કરી હતી કાઝી મુહમ્મદ યમદી (રેહ) મુઆનીન મુલક (રેહ) અને ખ્યાલ ગાહ મન્સૂરે પણ પોતાના એ પ્રયત્નોમા પોતાની ત્તા પણ અર્પી દીધી ખાનઆઝમે અમરના કુરિયારોની ઘણીજ વિરુદ્ધતા કરી એ ઉપરાંત એ વાત પણ સ્પષ્ટ છે કે અકબરી યુગની અનિયમિતતાનો અત આણુવાનો ખરી રીતે એ ઉમરાવોએ ભાગ ભજવ્યો હતો કે જેમણે જહાંગીરના ગાદીએ આન્યાના મમયે તેનાથી એ વચન લીધું હતું કે “એ ઇસ્લામી પ્રચારકોને હમેશા માનભરી દ્રષ્ટિથી નિહાળશે.” ન્યાયથી મ્દીએ તો એ યુગના ધાર્મિક દત્તિદામ પર દટિ મ્દતા તે યુમુર્ગો અને તે માનનીય ઉમરાવોને કદી પણ ન ભૂલીશું પરંતુ એનાથી હામરેત મુજરિદ સાહેબના કાર્યની અગત્યના કે મદદવતા મ્દી જોડી થતી નથી હામરેત મુજરિદ મુમનમાન ઉમરાવોને મરિયામની ઉન્નતિ અને મિતના અર્થે જે દોરવાલી આપી

ગ્લા હતા એનું અ પગાન ઉપરોક્ત દાખલા એથી ઘણે વર્ગ પાદશાહને મન્દો મન્વાની જે પ્રથા જહાંગીરે શરૂ કરી હતી આપે એની વિરુદ્ધતા કરી હતી એટલુંજ નહિ પરંતુ એ માટે આપે જેન પણ ભોગરી તેમજ બનેક આપત્તિઓ ઉઠાવી અને બીજાએને માટે શુભ દાખલો બેસાડ્યો પોતાના અસખ્ય ખરીફા એની મદદથી હિદમતમા પોતાના રિયારોને દેલાવરા તેમજ હિદમા ઇસ્લામને એક નાગ્નુક સમયમાથી બચારી લેવાનો આપે અધ્યામ પ્રયામ કર્યો એટલુંજ નહિ પરંતુ ઇસ્લામના પાયાને સગીનના અર્પા

અકબરના નામિકપણની વિરુદ્ધતા ઉપરાંત શેખ મુજરિદ (રેહ)એ શીઅહ પથના સિદ્ધાંતોની પણ વિરુદ્ધતા કરી એ સમયે ઇરાનમા શીઅહ ધર્મ પ્રચરીત હતો ઇગિનથી કેટલાક ઇસ્તાધરતા યોગ આ સમયે હિદ આરી ગ્લા હતા શીઅહ પથના સિદ્ધાંતો માટે મુજી મુમ સમાનો જે ટીકાઓ કરે છે એ ઉપરાંત આ સમયના ઓસિયાઓની પણ એજ માન્યતા હતી કે એક નમા પથના આરબથી કીમમાં ભિન્નતા અને વિરુદ્ધતાના હાર ખુદા યર્ષાગો, જે બલિષ્ઠમા તુકમાનકાગક નીવડશે. જેથી તેમણે પણ શીઅહ પથના સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધતા મ્દી શેખ મુજરિદ (રેહ)એ એ બામનમાં ‘નદુ રવારિજ’ નામનો એક ગિમાલો માહેલ ઉદમાઓના મ્દેશથી આલેખ્યો જેમા આપે ખુદ્દ એ સમ્પ્રદાયના ફાકિલ, દલીલ અને બનિ

દામણી નિદ્રા થયા નાના મનુષ્યના પાંચ વાગ્યા એ સામન પાંચ વાગ્યા રિદનાથી રિદના દર્શાવી નીચે પથની માન્યતા આપે પ્રચાર થયે છે એ જોઈ ના રીતે આમિકાન અને તેના નાથીએના રીતે વાત થાયે દતો

જે ના ૧૯૯૪માં વ્યાપ્તિ આપતી મનુષ્યના કામિકાને અને નાના થઈ ગયા તે આપના મુદ્દિ દિદખરમા તો નુ પાળ દિલની જાણ પાળ પાળેવી થયા ત્યાર આપ એ પોતાના વિદ્યામુ ખરીફા મનીષ્ટીનને જાણીના નેનપમા નાનોપદેશ માટે મોકલ્યા સૈન્યના અને માળમેને પોતાની મુજબ વર્તતા કયા એની ખચર જાણીના વજીર આમિકા આનને પડી તેને એ વાત રચતી આતી નહિ

‘મુશાવીરે હમ્મામ’ પાનુ ૫૧ અને ‘તજ કિરે ઉરમાએ દિદ’ પાનુ ૧૧ જુઓ

હજરત મુજદિદની મેદખૂનીના કારણે માટે જાણીના નહમ્મમ વર્ણન સામે, કે “તુજકે જાણીના” મા એલો એ પ્રમગો નવિસ્તાગ માન્ય છે પાનુ હજરત મુજદિદ નાદમના નમ્મમા એને જેવી દદ બનાવામા આપે દતો ને એ જુદી ખચરાથી પ્રેમ દહજત મુજદિદના નમ્મમા એમની વચ્ચે વચ્ચે થઈ એમની એમની કામા નકોચ ગમ્યો નહિ જેથી એ વર્ણન અત્યંત રાજના જન પુ નથી જે નાહુએ એના મતનુ નવિસ્તાગ સાચત માની ને નમ્મમા દાય તમને ‘તુજ-જાણીરી ના નમ્મમાદખની એથી નમ્મમારીન પ્રમ પા સાચુ

હજ ન મનુષ્ય નામની મેદખૂની એ જાણીના એતુ કાય ક ન જાની તને ના પાળ પાળ નવિસ્તાગ થઈ ગ મની નથી

જેથી તે જ જાણીના પામ શિમયન કરી કે ‘મ દિદ મા એ મુશા, ખજાદાએ મુજદીયતનો ગયો કયો છે, અને દહારો આદમી એના એ ગેળામા દાખન થયા છે, અને અને કમગમે પમ તેમા નામિય થયા છે બની રહે કે એતના એ પ્રમગો આ કામનથી નાનો નમ્મા પદાવ એવી બાની નહ કે જેથી જાણીના ન દિદના મુશાના મારફત હજ ત મુજદિદ (દિદ) મા જોડા થા

કેરના પ્રમગોમા આવેએ કે કે દહજ ત મુજદિદને એનારાનુ માળુ એ દતુ ને ના નામિયમેએ રાતેતલાદ જાણીનાથી શિમયન કરી દતી - ‘મન દિદના એક મેષ અદમદ પાનને દહજત મિદી (ર અ) થી પાળ ઉચ્ચતરે મમજ છે” જેથી આપને રચત જોડાવા દતો

પાનુ ન્યાય તો એ કહે છે કે એ પ્રમજુને ઉચ્ચ કન્યામા આવે કે દહજત મુજદિદ માદેમને જાણીને એટલા માટે તોડામા ન દતો કે તેને હમ્મામના ધાર્મિક મદાપરપોની દહજત ન દતી બદકે એ આમજણુ એક મુજદિદ દિદ પાળ અથવા જાણીને પોતાના ધાર્મિકાનો મદલ આપરા ના આપુ હમે એને પદોમા ને ઉચ્ચ કરી ને કપ ને રીમ કરી કે એ પા દહજત અચરિત મનના મુનમજાએ પાળ વિગત કયો છે એટલુજ નહિ પાળ દહજ ન મુજદિદ નાહુએ પાળ અનમ્મ પદોમા એ માનમનુ વિરણુ ર્ધ કે જેના ૨૫૧ નામ ૧૯૭ નીચ પ્રત)

એન પાળ નમજાય છે કે અને જાણીના પાળ હજરત મુજદિદ (રેહ) મા અનુયાયી થા ગયો દતો અને તુજકે જાણીની મા એ અચર એમની નામ માન નાની જેવી ગમે આપ સામે જેષ થો ક મેદખૂની પ્રમગો કરી

મારે આપ આ વા તો પાઠ મારે પુછ્યું
થ તમે પોતાની જાતે હજી ન મિલી ન
અ)થી પણ ઉચ્ચતર નમજને છો?

મારે જિત્તર આપો ૬ માર અમે ૧૪
નવજીવી (૨ આ) ૨૦ નવજીવી આપીયા ખરીબ કે
જ ત મિલી (૨ આ) ૨૦ ઉચ્ચતર નમજતા
નથી તો પછી અમારી સી નિમાત કે અમે
પોતાને એમની જાતથી ઉચ્ચતર વેળીએ?

પાઠશાહે મ્હુ કે તમારો મમતમ શુ કહે
છે? આપે મ્હુ કે 'મમતમ એવ કહે છે
જે ઉસ્તાદ અને પીગે મુશિદે બતા શુ છે
એમા મુશ્કે અને અરજે મુશ્કમતમા ને મર્જીન
છે એ અરજ પળવારનોજ છે

પાઠશાહે પૂછ્યું "એ કેવી રીતે?

આપે કહ્યું- એવી રીતે કે જેવી રીતે તમે
કાઈ માણસને પોતાની પાસે તેડી મગવત કરો
તો એવી એ વાત તો સિદ્ધ થાય છે કે એ
માણસ સાત હજારી અને પાંચ હજારીના દોઢ
વટારી ચૂંથે છે અને પળવારની મસનત
પછી એ પોતાને અમથ રથાને આવી જશે
એવીજ રીતે રથાત પાઠ થયેથી આપણે એ
ન મરી મળીએ - તે માણસ હવે સાત હજારી ૧૧
હોયી આમજી મૂખી મથે જે ગાંધી ઉમ્મનિ
પણ એસા ૧ પ્રગળી છે પળવાર પછી અમે

મગમગ એ વગ્ન બાદ બહા પીગ રો છે -
એ નિવેશમા મેષ અહમ મરહી (ગેહ)ને
જે પોતાની હુમન મ નામા [એસે પેતાની
ક્રિત્રન વધારવામા અને ન્યા હામિન પ્રવામા]
અને લેખને પોતાને માનવાને તેમજ નકામી
વાતો કરવાના કાણે થોડા દિનમ મુ'ની નામ
મિખવાની જગમા ગમવામા આવ્યા હતા
પોતાની જાતે ૧૧ પોતાની કાઠી મમમા
ના વા ૧ પોતાન નમ ૧ હમ ગપિયા ખમ

પચ પોતાના અસન રથાને નાની નાનીગે
ગીએ

[અગ્રણ]

મારે આપ્યા તેમને અન ૧ રી કે એ ગતવાની
અને મજા અમનમા માગ મારે દિદાયત અને
ઈશારાપ હતી

એના ત્રણ વગ્ન પછી બહા પીગ પોતાની
વગ્નમાના મર્જીનમા લો ૩ - હમેશના
ગિજાન પ્રમાણે ૬૦ વર્ષ પોતાને મોના અને
મીજ કિમતી સીજેમા તોળી ગરીમેને પેન્શન
આપવાકરમા મુ એમાથી મેષ અહમદ મરહીની
(રેહ)ને મે હમગ રપિયા આપવામા આવ્યા

પુઝપોનાં કપડા

સાયન્ટીફીક

રીતે વેતરતાં

અને સીવણુ

શીખવા મારે

ડબડ મળો વા

લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્કસ
એન્ડ ઇન્સ્ટીટ્યૂટ

MURAD TAILORING WORKS

Try our secret Good Fit for Scientific Cut, up-to date Fitting & Modern style.

મો એમ જી મુગદ
ચુનારવાસ મરહીદ પાસે રહેર.

“નઝમે કુર્આન”

(અલિફ—લામ—મીમના સાનના કુર્આ)

તુમહારે વાગ્દે મુઆ બાહે પાનીયી ચાલતકો
 મહા હમને કે માગ અપા અમા પતથગી સરતકો
 તો કહકો હમમ બેદ નિમ્ને દ માગ ત હક અમે
 કમાઈત બગ્કે તાબ્આદમે કમા નિ બ ડા યે ચરમે
 હરેકને અપને અપને ઘાટકો પેહ નાન કો દેખા,
 તો યે મમજા કે હમને દિય હખીન બનકર દેખા
 હહા હમને કે તુમ ખાઓ પીઓ અદનાહકી રોઝી,
 ન અબ તુમકો જિગર કાઢી ન અબ તુમકો જિગર સોઝી.
 ન ફિરના તુમ ઝખી પર અમ ફિનાદી માનકો લેકર
 અઝળકર ફૂજમે અપની ધમઢી આનકો લેકર
 વોદ દિનબી વાદ ગખો સલમે જમ દરગુઝરનેયે,
 જો ફી આલાથી ઉસકો ઊળકો અદના પે મરતેયે
 બહોત બે સજ હેકર હઝરતે મસાસે યે કેહના,
 મનો મતરામે એકહી તરહકે ખાને પે કયા રેહના
 હમારે વાસ્તે માગો ખુાસે તા નિકાને વોહ
 ઝમીમે ઉમનેવાની સાગ બાહકા પતા દે વોહ
 જહા હો—કાઝી—યેઉ—ઓર મસર—ઓર ખાઝકી યીઝે
 બ તમ્મે નફસે અગમાગ યે દિરસો આઝકી યીઝે
 કહા તુમ મ્યા બદન દેતે હો નાકિમ યીઝકો ઇસ્મે,
 એનક હમિ યીઝકે મમિલ હૈ વોદ બેહતર હૈ વોદ ગિરસે
 બસ લિનકો તુમ કિસી નેમી જગે ઉમ શેહરમે બકર,
 તનમ કો વોહ તુમહારી યીઝ લો અપને બનો ચાકર
 મુહી મારી ગઈ દિન પગ ફકીરી ઓર જિલ્લન બી,
 મગમ અત્તાહકા આપા ગઈ વોહ ખાસ હઝમન બી
 યે સમ કુછ હમિ દિએ થા કુફ હર આપનપે ધરતે યે,
 ખુ કિ ખાસ નખીયોકો વોદ નાહકે કરત કરતે યે
 યે મમ કુછ હસ નિએ થા હુકમસે મુદ દેર દેતે યે,
 હુદ્દા અત્તાહસે બાહિર નિકલમર સાસ લેને યે

[સવ હક ‘મત્રાક’ને રવાયિન]

(ખતમ)

—::: વફાદારીનાં મૂલ્ય ! :::—

૪૫૦

● “શાગર” [જેનપુર] ●

વિદ્યાર્થી છાત્રો નોંધી મોટો આનંદ પરીચાના પામ થયું ને છે એ વિષયે જીવનનો નામો લેવા એ મુક્તપણે લૂટે છે વર્ષ દરમિયાન મેળવેલું જ્ઞાન ત્રણ કલાકમાં એટલી નાખવા માટે ઉદ્ધાત્વેલા પરિશ્રમે પડી જાય પરીક્ષા પૂરી થાય જે એ દિવસ વિદ્યાર્થીઓ 'Day of Freedom-આત્મક દિન' ને નામે ઓળખે છે, કાગળ દે આમાન્ય રીતે બધા વિદ્યાર્થીઓ પરીચાની જગતજામથી છટકા હોવાથી મુક્ત અને મોજા કરે છે જ્યારે પરિજીવનના દિવસને મજા થનાર વિદ્યાર્થીઓ 'Day of Enjoyment' ને નામે મળોડે છે એ દિવસનો આનંદ માત્ર પામ થનાર વિદ્યાર્થીઓ માટે મર્યાદિત હોય છે આ આનંદની બગીચા વર્ગ ચડે છે અને અભ્યાસરૂમ નિયમિત અને છે ત્યાંથી મુક્તિ મેળવે છે

આ શહેરની દાકઝૂનના નરા ત્રાપન થનાર અતિ ઉત્સાહથી નરો વર્ગ, નવર મહેરા નિહાળતા દત્તા ન્યાયે જુના વિદ્યાર્થીઓ ઉદ્ધામિત બાને બેઠા દત્તા ઘટ વાગ્યો મૌ ગનગનના દયા અને ધડમ્તા દિવ વર્ષ વર્ગના બેઠા, શિક્ષક આપ્યા એટલે બધા માતાયે દત્તા થયા કૃશિક દાયત્વે હથારો કર્યો એટલે બધા બેઠા વર્ગની શરૂઆતમાં શિક્ષક નરા આગવુંકે ઉપર ટાપ પાડવા બહુ ગાબીર્ય જાળવે છે અને જલ્દી એક બેઠા છે

વિષય મુજબ શિક્ષકે નાપામ તીવ્રતાગ એને આશ્ચર્ય અને પનાર ધર્મ આવેવાને આનંદના બ મહેરાનું જુ ગાબીય જાળવી નાખીને નવા નાથે નવર આ રંગેના મુક

શિક્ષકના અને આનંદના જાળવવાની નીખામણ આપી પડી માટેમ ઉઠ્યા, મોજા ટોપી મીંધી કરી, ચોખ્ખા પગના બરી બોડ પામે ગયા અને પુસ્તકના નામ લખાયા

“આજે નિનિદા છે મોમસારે બધાની પામે પુસ્તકો દોરા નેહ એ મોમસારે વર્ગ નિયમિત આનુ થયો” એમ પ્રથમ વિષય મમ મમાખ કરી આટેમ બદલ ગયા મબીર ઉધી નાખતા વાતાવરણથી મધક દનોઆદ થયેના વિદ્યાર્થીઓ ઉપર મક્કિતનું મોજુ ફરી વણુ

૪૮ વાગ્યો મૌ ઉત્સાહથી ડગ બગતા મુકરું ગયા

x x x

મૌ વર્ગનો દાયમ એટલોજ ઉમગથી, લગભગ દોરો ધગમા દાખન થયો એના અમ-ઉપાગ હર્ષધેલા બન્યા દત્તા એની આગે દર્ગમા નાખતી દત્તી એમ બાણુ કોટ, બીજા બાણુ ટોપી તો નેહા વાક મેધી એ એમ-ગીમા આરી બેઠા

મમમ આપ્યો ત્યારે એની મા નહેલી મનમ કમુનાથી માની રાટ નેનો બેઠા એજે પટાજાણી માડીને મમમ, નરી દત્તની પાન-લીઓ, રેમન ખુગી ઉઠ્યા પડીયા, મુદર મિત્રો, ધોતી કે પાવનમા મજા મીડન રૂલના શિક્ષકને બદલે, કોટ પાટનુન ધારી શિક્ષકો નગેરુ મ્મિક વર્ષન મનમા મોડી ગણુ

‘દમજા મા આવે ને દનજા મુક મા એલી મજા થયે એલી મજા થયે’ મનમ પુષ્કિન આવે રિચા કરી રંગો દત્તો ત્યા મા આરી

માતો જાન ધન । । ચાલેનો જના
માથળી ધીની રૂઝવાળી કલવથી પ મેસો
૧૧૧ મા મોતી

આતી મરા ૧૧ ।

‘હા ના ૧૧ ન સાલ ૧૧૧ ૧૧૧
આતી મામરી ના ની ની મા ની
દમન આ ૧૧ ૧૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
૧૧ મા ૧૧ ૧૧

મમન ની રિય ચ રા આ રમન
એ ૧૧ રિયારો ક આદ - કમ મો ન ને જુગી
દિગએ વયા મા માગે માગે ક્રેન દુખ
કપારે કેર એજે પોતાની જનને રત્ર મેસો
પાગમ દાન પાની મી આસો વિમ મજુરી
મી અર્ધા ગન મુરી દગણા દગી મે નિશદ
ચલાવે છ મેલ રિમ એલે મ્હુ નથી ક
આપ મર્ધુ મ્હાગી મર્ધુ

‘જ્યારે પુણુ છુ મા આપ ક કેમ પુર
ચાપ કે ના બમ એ જ જવામ આપે છ
નાર મી ચિતા રાસમ પડી વુ અરણ્યને
ક આરામ મીશ તને પરણુવુ તારો નુખી
મસાન બેઠે એજ મારી એક આશા છે મમમ ।

નિશામ નાખી મમમ ઉચો ફળીમા આતો
દાગી એમે રિયા રસદ અરિગત ચાન મ્હો
આતી પ્રલિન મોષવાળીમા મદી એ નેણુ કદી
રિાવતનો એક મન નથી કન્યાસો આ
કીર ના જુલા આ મા આવા તા મા રસ
તપ ત્યા મી રીત જુગનન ચાની રા ૧૧
૧૧ દિનન રત્ર મી ચનાવ ઠ સા માગે
આ મનુ દગન માક મ ન ૧૧ માગે
માગે ૧૧૧ પિતા ૧૧ ૧૧૧ ૧૧ ૧૧
ચરા ત્યા મી ૧૧ મની આશા ને રૂઝન
ગધાર ૧૧ ૧૧ એતો રૂઝ ૧૧

પતી બ ક સે માનુ નીચુ ખી ૧૧
૧૧ આમ ૧૧ ગીરી ૧૧ કળીસામા આમી

નન ૧૧ માગસ ના સે પડી ને અચમ
નિચ ૧ મા સો ૧૧ એમ સે સો મમ
મેન ૧

હુ હુ ૧૧૧

દુ ના ૧૧ વેગી મા

મને ૧૧ ૧૧ ૧૧ એ તો

૧૧૧ છે

નન જોવાને વુજ વરેન મદી ન મા
માગ મન્યામ નથી મ્હો દુ નોખી મોતી
સ રા નસમ નિાવ નન મ્હો

ના બર્ધુ હુ બખા ૧ તદી
કમ મી ૧

૧૧ વરનો થયો મા મજુરી કે ૧
દીખ નજે એ મા મી નહિ બને

નહિ મેશ જોટતો આગળ અપાસુ કરીશ
એટલે નાન ઠ મારી મોમી પશુ મજે
આ ૧૧ ૧૧ નાવિ મુખ મોગ ને મસમ ૧

૧૧ બખે સારી મોમી મજે અથરા નાજ
ધન કમાઈ રાકે એમ કઈ થોડુ કે ૧૧ નાપે
મેરીક બનેશા એને એમુએગે એશા ફરે છ
જોની આર્થિં રિયનિ લાગી મે ૧ ને બખી મે
હાઈ જતની રી અને ૧૧ અચ આપજો
પાપી આપશુ ૧

એતી વુ સા નાગે ચિતા મે કેર એ તો
થત નો બ નાપી ફાન ૧૧ ના એ અમ ઠ ૧

મે ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ નાગી પેર નખી
સાની ૧ રિયારી ૧ એડી કેમ ૧ બમ
૧ માક મ રે મા ૧૧ રિનામરિન ને ૧
નાની નાગી ૧ નહિ વળી નીને એચા
વર્ધિય ચરાવ આગથી ને રપત કડીએ
ના એમદ ૧૧ મા રીમ થઈ જાયા ૧ મસમ
૧૧૧ દની એડી દની ૧ ૧ ૧ ૧ ૧

નાએ મનનાથી ના પાડી નમન પણ
અચળ હતો અને દેવ માનુ દમ ખગડતુ
હતુ એને થતુ, 'હું એમણે કોમ ન આપી
નહી મે રાનો હતો ત્યાગ રિતા મનજી પાગ્યા
ત્યાગી આન મુની નાઝ પોરખ કરતી
આવે ઠ મો મુખી તોસા બધુ હસતે
મોદે રેદે છે શુ હજીયે હું એ નિહાળતો
ગુ ? ધરતો નિર્મલ ભાગ વહન કંવાની મારી
કન્ન નથી ન ર શિમણ એ પ્રયત્ને આ નથી
પધારી શન્તે'

જમતા અને જમ્યા પછી, મેસતા અને
મુતા કાસમે માને સમજાવાનુ ચાતુ રાખ્યુ
સાને કાસમ માના ખોળામા માયુ મુકી અર્ધ
ખીંચી આપે પડ્યો હતો જનેતાના ખોળામા
પરમ માતિ અને સખ મસાગનુ સુખ ઝાલુ
નથી અનુભવતુ ?

• 'મા'

'શુ એટા ?

'હવે તો સમ્રતિ આપ'

'આ તારી હં છે કાસમ'

'હં તો હં છું રાજી થઈને મ્મ આપ'

'તારી ધિજી'

મસમ માને મનારી ગકવાથી આનદ
પાન્યો માના ખોળામા એ વધુ આડો યત્ને
પડ્યો

મા નિમ્ત્રા એમને એમ બેઠા રહ્યા દીસા
જને બદેરી મળી પ્રતિમા જેવી ના મિચારેલી
તકામા પડી હતી મસમ એમન એમ હતી
ગથો સય કિતિજમા ન્યો સ યત્ના એ
નિનીન થયા, અરનિ પન્ જની નાળીનુ સામાન્ય
ન્યાપુ ત્યાર માએ ઉવી દીસા પ્રકાશ થો

કામમને જગાડી ના પુર બનેએ વાણ
નું અને સુપચાપ મિથિયા નમિ રહેસા નાની

આ શરૂની પ્રગા મોગ ભાગને મર્મની
નાથે ન્યાપારી સમધ હતો બર્મો નગતા રજા
માણમો અદો બારી રખા વેરા રોજગાર
મધ થયો બીજે મધે વેરા રિચ થતા રસ
બય વળી સર્વન પતિરિચિત્ત એટલીજ વિયમ
હતી એટલે અદો બર્મથી પાઠા ફરેલ વેપારી
વર્ણે સ્વાભાવિક ગીતે પોતાની મુકી સદા પાઠળ
રોડી આદી, સોનુ, ખાડ, તેન વગેરેનો ધૂમ
સમે ચાલવા લાગ્યો જુદા જુદા બગરો અરિન
તમા આ યા, પ્રગતો મોટા ભાગ વાવદાના
વેપાર સાથે એક યા બીજી રીતે, સીરો કે
પરોક્ષ રીતે સબધ ધરાવતો થયો સામાન્ય
રીતે બીજે વેપાર નિ સત્વ બન્યો અને સામાન્ય
વસ્તુઓનો મને થયા વાગ્યો

લગાડ થીમતોને માટે અનેક રીતે ધન
સચ્ચ કરવાની શ્રેઠ તક છે સોધે ભાવે ખરી
રેલો માલ દિન પ્રતિદિન યથતા ભાવે ત્રણ કે
ચાર ગણા નાણા ઉત્પન્ કરી આપે બ્યારે
ગરીબ અને સામાન્ય રર્ગને આથી ખૂમ
ગોષ્ઠ પડે

મોઘવારી, વાવદાનો વેપાર, નિમસબધી
એમ ત્રિવિધ હાડમારીને બીધે સામાન્ય વેપાર
તર્યો હતો એટલે કાસમને સતત પ્રયત્ન જતા
તોમરી મળી ન હતી કામમ લગભગ નિગરા
યઇ બેરો હતો, ત્યા એ જાણે ચાદી બગરમા
દનારી કરવાનુ મચ્યનુ નિરાશાના યોર અધ
કામમા, ધાગોપ આકાશમા વીજળી એકાએક
પ્રકાશ વેરે એમ આશાનુ કિરણ ફૂટ્યુ કાસમે
બીજે દિવસે ત્યા જઇ પ્રયત્ન કરનાતુ નહી મ્મ
માએ તે રાત્રે વિશેષ દુઆ માની

વળને દિસમે કાસમ ચાદી બગરમા ગયો
જેમ તેમ કરી એમેલીએશના મ ની તુની
પગરો એજ જવામ વાથો

'નાની મા' તારે મન્ન જની પડગે

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાથ-ટીટીક ઓપ્પડ (૧૭) આલ્પજનન તેની અસરકારક અસરથી લાભ ઉઠાવે ન પાને બાધવાની જરૂર કે કે ન તો કપડું ન પેગવાની અગત્ય ન થતી ઉકવાની બીક છે. લગ્નનાની સાથ જ નસોમા પ્રવેશ થઈને ખેડેને કરી દે છે માન ઓછા શીશીને વપરાશ આડે ગમ તે કારણે માખપણ, મુસતી, નપુસકતા કે કમ્પેક્ષ ન થવાની મતિ પેદા થઈ ગઈ હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોતાદ સમ બનાવે છે ખાવાથી માને કે આ તેવથી ઉત્તમ તત્ત આ જગનના પદ ઉપર કયાય નહિ મશે આના વપરાશ પછી નમા અને પાંચોમા નન છવન, ઘણી સખનાઈ ન નહન થવાની તેજ આવી જાય છે જેને જાગેર કરતા સખપતા આડ આવે છે આ તેન બધા માના માટે ચમત્કારિક છે દરેક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઆને દૂર કરી નખમાયા નખમા યર્ષ ગયેવાને ગર્વ લેવા જ્ઞેગ સાચો પુરુષ બનાવી દે છે કિમત માત્ર બે રૂપીઆ પોરટેજ જુદુ આના વપરાશ પછી હમેશાન માટે પુરુષાતનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઈ જાય છે તદ્દન ખીનજેખમમારક અને અચુક આનંદ આનાર છે કિમત માત્ર બે રૂપીઆ પોરટેજ જુદુ

હુબ્બે ધંશરત (૨૭) આ ગાળાઓ બારે ટમકે છે ખાસ પ્રસંગે ઉપગતી લગ્નગથી બચાવી મે છે જલદી વીર્યખતનની ફરીવાદ કઢાવી ચતી નથી અલીમાનીનું અલીમાન પગ વારમા દર કરી તેને ગુનામ બનાવી લે છે કિમત બારહી એમના બે રૂપીઆ પોરેજ મગાવનારને શીર છે બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોરેજ માફ.

દાકુએ છરયાનો એકલીલામ (રજી) આ જુદુષ અસર ધગવનારી રીકડીઓ દરેક પ્રકારના હાથીયા ધાતુઆવ અને સ્વપતમા જાતી ધાતુના રોગને ખુદાના રૂઝપથી દૂર કરે છે પેશાબથી પહેલા અથવા તે પછી આસતી સેફી અને પાનળી ધાતુને ધમ આનાવી મુશ્કાવનાને જળાન બનાવે છે શરીરમા તાજગી અને બળ પેદા કરે છે અહોરાને લાલચોળ બનાવે છે થોળક દિવસના વપરાશથી શરીર પર અસર કરી વીર્યને ઘટ ને મજબૂત બનાવે છે અને ૧૫૧ વટ ધાતુ નવેસરથી પેદા કરે છે આના વપરાશ પછી ધાતુને લગતી તમામ ફરીયાદો છત્તનહર માટે દુર થઇ જાય છે હાલરે બીમારો પર અજમાવે લી દવા છે ૮૦ રીકડીઓની લીસીની કિમત રૂ ૨ પારેજ જુદુ ના દવા જવરાનમા તોલવાને લાયક છે હાલમા નિરાશ થએલાગોને આસાવત નાની દવા એ આ દવાનો અદના સમકાર છે દિલની નાર પશુ આ દવા ભારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુઆવનો જજમુગથી નાશ કરવા માટે આ દવાની બરાબરીમા આવે એવી દવા નાજી કરવાની દિદના દરેક દવાખાનાને અમારી એને જ છે જેનું મન ચાહે ને અજમાવશ કરી લે

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના ૩૧ ૨ પોસ્ટેજ વ્લુડુ (દિલીપ જગમજગુ ૭૨ખાતુ)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જોન્થુઆઈન કેસિકલ વર્કસ (૨૯)

Phone 6920 જામે મરજુદ, પોસ્ટ ગ્રાફીસની પાસે, રિલ્લી ન K S

ત્યારે સભા મળશે ત્યારે ગળુ ફરીશ મને નથી લાગતુ તામ જેવડાને સન્ધ્યા મળુરી આપે, અને પ્રવેશ શી તુ બરી ગણીશ ?

નિષ્ફળતાનો એમ ધા વધુ પાખી કાકમ ખાડો ફૂટો હતો ત્યા મત્રીએ પાગ બોનાન્થો બોલ્યો,

એમ મમ મળે એમ છે

કામમના હૃદયમા આશાના આગુ ફૂટયા પૂર્યુ, 'શુ સાહેન ?'

'એક સામકન સ્લવનાગની તરુ છે ગે યનેથી તાર લઈ આવવાનું પહેકે રૂપિયા મળશે રિચાર છે ? સાર્કિય કૃતિંથી અને ઝડપથી ચનનતા આવડી જોગે'

આ રહેરમા ટેવીફાન કે દૂધકેનની મગવડ નહોતી એટલે રોશન મારફન ગનકેટ, મુગડ, જમનગર વગેરેથી 'ટેવીક્રામ સર્મિતિ પ્રબધ સદા બળ લી ફેટીન મોગી પેદીઓએ કયો હતો એથી વધીયાતોને નાગે લાલ હતો પેદી પણ સદા બનતી કરણુ એથી પાચ મિનિટમા બહાર ગામના મનગની કખ (Favour) જાણી શકાતી'.

'સામકિત દાકતા તો બગમ આરડે છે પણ સાને જવામ આપીશ' કાસમે ઘડીક રિચાર કરી જવામ આપ્યો.

'હીક માને જવામ આપી જરો'

'બહુ સાર'

ઘેર આની કામમે માને વાન ફરી બાએ ચોક્ખી વાન મુણાવના ક્યુ 'ના રે દીંગા' આપણે એરી નોકરી નથી જોઈતી. એટલેનો ગતો હોય ખરામ છે દાકમ બાગી નામે એટલે છે પણ કેટલે !'

'એ તો માટેના જવામ બીજો કયા નોકરી મને છે ? આજ એક મહીતો થવા આવ્યો'

કાસમે ક્યુ

'એરી નોકરી આપણે નથી કરવી અલ્લ હને મળુત હશે તે થશે આ નોકરી ન માગી બનરમા એ સાર્કિયસણા મેગ બે તણુ ને પડડે છે પોતાને એ વાગે છે એરી માગમાર સાર્કિય ચવાવના કોક દિ' છુડ પરિણામ આવે'

માનીવાન માચી હતી માર્કિય દાકનાગ એતે રોઠ તરફથી સ્વચ્છતા હતી કે 'ગમે એમ થાય પણ તાર વહેરો પહોચાડવો અકરમાન થાય તો પણ નબ લખાની ચાલ્યા આવતુ પછી અમે પતાવી લેશુ' અને થુ પણ એમજ માર્કિલ દાકનારા વધારીથી એ આગા જાન તોડીને પાળતા એટલુ જ નદિ પણ પોતાના પચીસ ત્રીન સાથીઓમાં આગળ પહોચ્યા સપર્ષી કરતા દરેગજ અકરમાત થતા પ્રત્ય પોમર પડતી પણ દેશી ગાન્યમા તો બહુ ચાને ખૂમ પેસા દઈ પિડિતોને મૂગા ફરી દેતા પેલીમ પણ આખમીચણુ કરતી

કામમ આ દટીકત જાણુતો દતો છતા પોતાના નિશ્ચય માધી ગમે એમ માને મનનવી રાક્યો માને જરો નોકરી માટે મમનિ આપી આવ્યો બીન દિવમથી નોકરી શરૂ થઈ

* * *

એક મામ વીની મયો અમીમ આકાશના મેળુ ધુમ્મટમા લટકેતો મુમ્ન પમની મખમીનો ચદમા વમુધગ પટ પર અમી મિન્જો પાથરી ગયો હતો ચેત માસ ચારી ગયો હતો દિવમ બનતી અન્નિ જષ્ટિને વિસગવતો દીઠ વાધુ વાહ ગયો હતો સહેવાળીઓના રોગે રોગા ગામ બહારના મેદાન કે બગીચામાથી દવા ખર્ચ ધગબણી પાડા ફરી રવા દના લગમમ અચ્ચાગેનો મમમ દતો કામમ બનગમાથી છૂટો થઇ ઘર તરફ આતી ગયો હતો આજે

એવું હૃદય યતનન યતનન નાચતુ હતુ
એની નોકરીને આજ મહીનો પૂરો થયો હતો
એના ખિન્સાના પદર રૂપાયા હતા આ એની
પ્રથમ કમાણી હતી પ્રથમ કમાણી કેના દેવા
ઉત્તાહ ઉમગયી નથી બગી દેતી ?

મા દરોજ એની વાટ જોતી બેસતી.
આજ પણ એ ફળીમા ખાટના પર પડી પડી
સ્વચ્છ-નિરખ આકાશમા નિહરતા નિશાનાથને
નિહાણી નહી હતી કામને બ્યારે એના હાથમા
પદર રૂપિયા મૂક્યા ત્યારે એ પણ હર્ષધેવી
બની ગઈ મિનુ પોતાની લાગણી શન્દો દાગ
વ્યક્ત કરી શકી નહિ ઘણી વખતે લાગણીના
આવશના આપણે, બાણી શન્દો દાગ વ્યક્ત
કર્તા કરતા મુખમાવથી વિગેય પ્રગટ કરીએ છીએ,

‘કાસમ !’ ધડીક વાર પછી મા બોલી
શુ છે મા ?’

‘કાતે અગ્રો મણુ ધડ લઈ આવજો’

કાસમને આશ્વય લાગ્યુ પણ એણે આશ્વય
ભાવ દનારી કહ્યું સાર મા, લગ્ન આરીય
ફેટાયે વર્ષ થયા જેણે ધડનો દાણો
મોઢામા નહોતો મૂક્યો, એ માને પુત્રની
પ્રથમ આવક ધડ પરીદાની ઈચ્છા થઈ
આવી ગરીબોને મન ધડ એ મોજસોખની
વસ્તુ ગણાય છે

બીજો દિવસે માએ લાપસી બનારી સાક
પણ સાર ૧૩

* * *

એ વાતને ત્રણ ચાર મામ વીતી ગય
કાસમનો રેંઠ કાસમથી રાંછ રહેતો કારણ કે
કાસમથી ભાગ્યે જ અકરમાન થતા અને એ
રીતે અકરમાન થતા જતા રેંઠના પૈસા મચ્યા
હતા એ માસથી એનો પગાર વધીને વીસ

થયો હતો ધનનો નિર્મલ મુખેથી આવતો
કાસમે માનુ કામ લગભગ બધ કરાવી નાખ્યુ
હવે આ દીકરો બને કરકમરથી રહેતા બને
મહીને દહાડે પગારમાથી કંઈક બચાવતા
પણ ખન

કામન શરે જમીને ફુકાને જતો હતો ત્યા
માએ કહ્યુ

કામન

છ મા ?

‘આ ધર બાપણે ખાતી કરતુ પાગે
રોતે આ મકાન પાડી પાકુ બધાવતુ છે’

‘તો હવે ? ક્યાક જોતુ પડે ને ?’

‘એક જગ્યાએ જોઈ આવી છુ તને યે

સાથ-સની એક અદ્ભુત શોધ
જેણે દુપાને આશ્વય થોદગ કરી દીવી છે
રોગને તિલસ્મી-(Kegud) આ તેલ નથી,
બલે જાદુ છે જેની આશ્વયગરક અસરે
તીખી (વેલ) દુનિયામા અદ્ભુત કાન
ઉત્પન્ન કરીને મોલ માન નામથી : હાથમાની
અક્ષતન અક્ષ મ ખી દીધી છે આ
દના । ઉપયોગથી છે મામ જેટલું હું
ગામમા પામ દગાર કરતા મુનિસ બન
કબ ને કાઠે પહોંચેલા દર્શિયાએ નવજીવન
પ્રાપ્ત કર્યું છે પુણે દીધી તમામ ખામીઓ
અને ખનમીઓ જેમકે ૧ માપણું દુગા
પણ મુરતી અને નામની વાગે ૧ દુ-
કરન ૨) અકરીંગ અને અસરમા ક હ ને
એક અદનારીવાન ઉપયોગથી એટલી સ ગાઇ
અને જાઈ યા છે કે મનુષ્યની ભાઈ
દમ થઇ જાય છે એક દરદીને માં એજ
શીશી ૫ તી છે કોમન ૨ કીસોના ૨. ૩)
કિંદ બદાગના દવા મ આપ । એએ દવા ।
કિ મન પોરેલસ આરેયા એકાન્સ એકવવી
કાંડો છુચુઈન કેમીકલ વકસ (૧૭)
જુમમા મરિજદ દીદહી ન ૫ ૬

સગરડ બર્ણુ યજ પડશે

‘ક્યા’

‘ચાદી બળગતી પાઝળ ઉજ્જડ પરમા’

‘બાકું કેટલુ ડે ?’

‘તણુ રૂપીયા છે, પણ મગન આનાથી
સાર છે’

‘માઝ થયુ સરામે મગનુ લઈ આની
સામાન ફેરવી નાખશુ વાર, હુ દુકાને નડું છુ’

‘યહ્યો આવજો હો બેટા !’ માએ નિત્ય
નિયમ મુજબ રિવાજ વાક્ય ઉચ્ચાર્યું

દુકાને જઈ, સાઈકલ લઈ કામન ગીરો
ગ્રેશને ગયો ત્યાં એની દુકાનનાજ નણુ ચાર
બેઠા હતા આ બધા ગ્રેશને બેમતા, અને
વાગ ફૂટી તાર દેના એક એક જતો કસમ
ચોડીકાર એડો ત્યાં માસ્તરે બમ પાડી, ‘હસન
દામનની પેઠી’

કામન દોડી પગથીડિયુ લઈ આવ્યો

કોનો વારો છે, ? એણે પૂછ્યું

‘મારો’ એક ડોકરો બોલ્યો અને તાર
લઈ ઉઠ્યો

‘આજ તો થાગ પગ ભાગી પેડ છે નણુ’
જતા જતા ડોકરાએ ઉમેર્યું

‘એહ, લાવ હુ લઈ નડું’ કામને ક્યુ
કામન ઘણીવાર આમ મદદ કરતો બધા અને
અલસત ચાલતા

ચોડી આનાકાની પછી ડોકરાએ તાર
આપ્યો કાસમ તરત સાઈકલ લઈ પચે પડ્યો
પથરાળા રસ્તા ઉપર થઈ સાઈકલ ઝડપે ચાલી
રહી હતી મેરની રાતતા અધકાર ને સાઈકલના
દીવાનો-એની ગનિથી ઉચો ચતો પ્રકાર બેસતો
જતો હતો તણુ મહવિનો પથ પાત્ર મિનિટમા
કાપી કાસમ ગામના પ્રવેશો બગરતી બીડના
સાઈકલની ગતિ કઈક ધીમી પડી કાસમ

સાઈકલ ચલાવવામા પ્રીણુ થઈ ગયો હતો
લોક સમુદભાવી સર્પની જેમ માઈકલ સરકાવતો
એ ચાર રસ્તા આગળ આની પહોંચ્યો

ઘણી વખતે એવું અણધાર્યું કઈક બની
જાય જે કે જેનો સમર ન હોય

કામન એકાએક ‘ઓ, મા’ ચીસ સહીત
ક્યાનો ક્યા ઉડી પડ્યો સાઈકલના ફૂરચા ઉડી
ગયા સાઈકલના અકસ્માતથી એક માણસને
બચાવવા જતા, કામન પોતે બાળુની દિશા
માથી ઝડપે ચાલી આવતી મોટરનો ભોગ
થઈ પડ્યો

માણસોનુ ટોણુ ભેથુ થયુ મે તણુ
સજ્જને મળી એને ઉપાડ્યો એક ટાંગામા
નાખી એને હોસ્પીટલે લઈ ગયા એના પગ
ઉપર યઈને મોટર પસાર થઈ હતી પઠાડાને
લીધે માથામા ગબીર ઈર્મ થઈ હતી

ડોકટર ધા ધોઈ ગ્લો હતો કાસમ ધીમે
ધીમે શુદ્ધિમા આવ્યો આખ બોલી પ્રથમ
પ્રથ એ જ કર્યો, ‘તાર ? તાર ક્યા ? હે બાઈ
તમે કાણુ છો ? તાર ક્યા ?’

પછી એને કઈક યાદ આવ્યું એણે
ખિસ્સા તરફ હાથ વાળના યત્ન કર્યો પણ
અગડન હતો પામે ઉભેના એક જણને એણે
વિનંતિ કરી, ‘બાઈ, માગ ખિસ્સામાથી તાર
કદીને પહોંચાડી આવો ને !’

ડોકટરે એને આશ્વાસન આપી શાત કર્યો
તાર કાદી એક માણસને દેના મોકલ્યો કાસ
મના ઘરનુ સરનામુ પૂછી ચૂપચાપ સહ રહેવા
આજ્ઞા કરી કાસમ શાન પડ્યો રહ્યો એ
ધીમે ધીમે બાન બોઈ રહ્યો હતો

ડોકટર, કંપાઉન્ડર, નર્સ સૌ ઉપચારમા
પ્રવૃત્ત થયા

* * *

“રાજકીય દ્રષ્ટિકોણો”

વિશ્વમા ની પાછો પુકાર-વટોળ ઉઠશે કે છે કેઈ એવો કાનૂન, જે અમમ જગતને કેઈ સુદ તરફ જતા અટકાવી શકે? એના પ્રત્યુત્તરમાં પર્વમાન વિશ્વના રાજકીય દ્રષ્ટિકોણો રજુ કરી શકાય છે, પરંતુ સત્તામા ધનિકનામી પ્રુજગમ્યે જના કોમો અને રાજ્યોના પાયા હવમચાવી મુખ્યા છે, ત્યા રાજકીય મતનો અને માન્યતાઓની શેનગ-ચ પથ પદ્ધતિ સુધી છે. દાખલા તરીકે ‘રશીયા’ને લો એની જુમી પર કાર્લ માર્ક્સની ફિક્સરી અને ‘સેનીન’ના ફિયાલમ્ ઉત્માહનો દીપક પ્રકાશિત હતો! અને એનાજ પ્રકાશમાં ‘અર્થ વ્યવસ્થા’ને સામ્યવાદી સચામાં હાજરાનો પ્રયામ થઈ રહ્યો હતો, પરંતુ ૧૯૪૦માં બ્યારે ‘ફિગ-ગમનો’ મહા ઉપાત બાલીકના પુર્વ મિનારા સાથે ટકરવા લાગ્યો ત્યારે ‘કોમરેક રશીયને’ ‘હિટલર’ સાથે મિત્ર ગાઠ માંડી બીધી! એમ છતાં કે અગ્નિ અને પાગીમાં અધિ થાય તો આશ્ચર્યની વાત નથી, પણ સામ્યવાદ અને નાઝીવાદમાં એનોજ ફક છે જેટલો બ્રાહ્મણ અને કમાઈમાં દેઈ શકે હા પરંતુ ‘સ્ટાલિન’ પર સામ્યનિક નો અને બારી કાળના બચકર પર્લમાનુ બૂન રસાર હતુ, એમ્મે તે નાઝીવા નરફ પણ સહકારનો હાથ લગાવના તત્પર થયો! નાઝીવાદે તેના હાથ પર સુનેનુ સુમન કર્યું, યા તેને લગાના નસતરથી નજમી મુ, એ પ્રશ્ન અનગ છે, પરંતુ ઉદારૂત નિત્ર-ગાઠ ઉપરથી સમજી શકાય છે કે સામ્યવાદ કાળ-ઘટનાઓના સામનો કરી શકતો નથી, એ ઉપરાંત રશીયા પોનેડની લૂખા પણ સહકારી થયુ અને ફિન્લેન્ડના ગળા ઉપર પણ અનજર હુનાસુ! એ કૃત્ય પણ ‘સામ્યવાદ’ના સિદ્ધાંત પ્રત્યક્ષ હતુ, સામ્યવાદીઓની માન્યતા આ છે- કે કોઈ દેશ પર કન્નને કરવાને બદલે ત્યાની

પ્રજાને સામ્યવાદી પર્વિર્વનને પાત બનાવી દેવામાં આવે, કારણ કે જે પર્વિર્વન બહારની બીજી સમિતિઓથી પ્રગળ થશે, તે કાયમી બનશે નહિ, તે બ્રાહ્મ શક્તિ વિનાય થનાની સાથેજ ઇકિનામી વાત વગર પણ ન થઈ જશે! એ માન્યતા ત્રતા ‘પોનેન્ડ’ અને ફિન્લેન્ડને સામ્યવાદી શક્તિઓના નિશાન બનાવવામાં આવ્યા એવી અપૂર્ણ અને નિર્મળ માન્યતાઓથી સમજી શકાય છે કે સામ્યવાદી મિહનો સમયની પટાની મનિનો સામનો કરી શકતા નથી એટલે સુદ પરી પ્રથમ પ્રમુખનિત્રમ એટલુ બધુ યાકી ગયુ હશે કે તે કોઈ જગતધરી સ્વિકારવાને પાત રહેશેજ નહિ, અને જે એ કામ માટે તત્પર થશે તો પણ સદર્જ અનુમતેથી જાહેર છે કે તે માન્યતા ઓની દૃષ્ટિએ એટલી પ્રમળ થશેજ નહિ કે સુદ પરીની શાન્તિને જાળવી શકે

નાઝીવાદનો અર્થ

ત્યાર પરી ‘નાઝીવાદ’ અને ‘દાલિસ્ટવાદ’ને લો એ બનં અજવળો ગુનન પુરોપની ‘અમમ પુત્રીઓ’ કે જે આજે અમમ જગતને પોતાની ન્મ-શો પક’ ‘લાવવાના તમાસાજી મનારી સુધી છે! પરંતુ નાઝીવાદ યા દેમિસ્ટવાદ માન્યતાની દ્રષ્ટિએ જીવત કે? યા ‘સામ્યવાદ’ની જેમ સે રાનિક જીવનથી દૂર હની સુક્યો છે? એ પ્રશ્ન પર્ વિચાર કરાવી જરૂર છે નાઝીવાદી ચળવળ કેવળ જમન કોમની ઉન્નની ખાતર અસિલતમાં આવી છે, એમ્મે એની સુન્યા નસની વિગિજ્તા પર અવરમિત છે પરંતુ એ નસી વિશિષ્ટતાજ આરબથી આજ સુધી લગાઇઓની કારણબૂન થની આવી છે! એટલે નાઝીવાદ પણ જગત-ગાન્તિનો સાચો રક્ષક થઈ શકતો નથી કારણ કે જે કોમ તેના નસીર્વના ગુનને પુરશે નહિ તેને જીવની રહેવાની

આત્મા મળશેજ નહિ, માટે મ્હાય નાઝીનાદ ગણસેવકમાથી છુવતા મ્હવી નીકળશે તો પણ એજ કહેવું પડશે કે એ ચળવળ મેં ધાર્તિક ભુવોની ભોગ બની સુકી છે જેમકે નાઝીનાદનો મુળમૂલ મિંધાન આ છે કે “જર્મનીની જે જે જમીન ગત મહાયુદ્ધ વખતે અન્યોના હાથમા આવી સુકી છે તેને ફરીવાર જર્મનીના કમ્પ્રામા લવમા આવે” અને એજ હેતુમર જર્મનોએ મુધ્ધનો આગમ કર્યો હતો, પરંતુ જ્યારે નાઝીઓને સફળતા મળતી અછ ત્યારે તેઓ એ સિંધાનને પણ બુરી ગયા! અને દેશે છુવવાને પોતાનો ધ્યેય દગ્ગી લીધો જેમકે આજે યુરોપના તે દેશે પણ જર્મનોના કમ્પ્રામા છે, જ્યા જર્મન ગ્રૈમ યા જર્મન સમકારની કલપના સુધ્યા પહેચી નહોતી! ડાનરની સામુદ્રધુનીથી લઈ કાળા સમુદ્રની અતિમ હદ સંધી નાઝીઓની સત્તા વ્યાપક છે! એ કાર્યનીનીથી જાહેર છે કે નાઝીનાદ માન્યતાની દ્રષ્ટિએ અત્યુ પામ્યો છે, માટે તે પણ અસ્થિત શાન્ત-યુગની દોરવણીનો બા- ઉહાવવા-પાત્ર રહ્યો નથી.

“લોકશામનવાદનું વાંચુંનિતન”

રહ્યો ક્ષમિગ્નાદ તો એના વર્ણનની જરૂર નથી વર્તમાન યુદ્ધથી સામિત થઈ સુક્યુ છે કે એ ચળવળ પોતાની જાહેન નાઝીવદી ચળવળની રહાય વિના ઉભી ગઈ શકતીજ નથી! અને જે ચળવળ એટલી નિનળ હોય તે જગત શાન્તિનું રક્ષણ કઈ રીતે થઈ શકશે?

હવે લોકશાસનનાદ તરફ આવો, એ ચળવળ બેશક લોકમતને મતોષ આપી શકે છે પરંતુ ‘પાશ્ચાન્ય લોકશાસનવાદ’ના વાણી વર્તનમા આકાશ પાનાગોના પ્રભેદ છે એટલે એ ‘વાદ’ પણ માન્યતાની દ્રષ્ટિએ એક સમસ્યા બનીને રહી ગયો છે! હાખના તરીકે

પાશ્ચાત્ય લોકશાસનનાદ પ્રોપેગેન્ડાનું ટોલ પીગપીટીને પુકારી ગયો કે કે વિશ્વભરની કૌમોને અતત લોકશામિન ગમ્ય અપેનામા આપશે, કાષ્ઠપણ કૌમોને દેવગ નિર્ભળ અને પ્રમોગ હોવાના અપરાધને લઈ સુવામ કે પશ્ચાતિ ગમ્પામા આપશે નહિ! એ દવો વખતવમા લાખો પ્રશ્નોઓને પાત છે પરંતુ બારી પરિસ્થિતિનું માપ વર્તમાન યુગની ગતિ ઉપગ્થી કદી શકાય છે, જે કૌમો આજે લોકશાસિત રાજ્યોના કમ્પ્રામા છે તેમને અતત કરવામા કેમ નથી આવતી? એ ઉપરથી સામિત થાય છે કે “જમહુવીયત” પણ એ પાત્ર નથી કે મુદ્દ પછીના બારી શાન્ત-યુગને મુધ્ધ અને અશાન્તિથી બચાવી શકે!

“આવો હવે ધર્મ તરફ આવીએ”

સહુ હકીકતોથી સામિત થાય છે કે લક્ષ્યએ માત્ર રાષ્ટ્રો અને રાજ્યોનેજ ધ્વનિકાખના ખીમામા દાખ્યા નથી, બલકે ગમ્પકીય માન્યતાઓ અને દ્રષ્ટિકોણોને પણ નૈઋતને આરે ઉતારી દીધા છે! હવે મુદ્ધથી યાકેલી અને કટાણી કૌમોને ફરીવાર નિચારવું પડશે કે મુદ્ધના પુનઃ-વતનને કઈ રીતે રોકવામા આવે? વિશ્વ-શાન્તિ કઈ રીતે જળવાઈ રહે? અને એ કામ કઈશક્તિની આવશ્યકતા છે? રાજકીય દ્રષ્ટિકોણો અને મતઓ તો મળ્યુ વશ થઈજ સુક્યા છે, હવે ધર્મ પ્રતિ દ્રષ્ટિપાન મીએ, અસારે જગનમા રાજ્ય કુતી કૌમો ત્રણ ધર્મો સાથે સબધ ધરાવે છે (૧) ઈસાઈધ્યત, (૨) બુદ્ધમત (૩) હિન્દુમત

હવે નિચાર કે વો જોઇએ કે એ ધર્મોમાથી કયો ધર્મ એવો છે જે માનવતાના અતરપટને અશાન્તિના બાણોથી બચાવી શકે છે? સહીથી પ્રથમ ‘ઈસાઈધ્યત’ પર નજર કરો. હમરત હસ્યા અનહિમગ્યાનો વરસામ શાન્તિ અને સલામતીનો સદેશ લઈને આવ્યા હતા આપે ઈજ્જલની

(માનવિયની) ગુનામયી મહેશ પગેઆડશે કે "એ
કોઈ માણસ આપણા એક કોશ પ્રદેશ પર
તમાનો આરે તો તેના જગતમાં આપણે મીઠો
માન પણ ધરી દેશે નેહએ પરંતુ એ શાન્તિ-
વ્યવસ્થા મહેશને કે જે 'ઈનાઈલિયન'નો મૂળભૂત
નિદાન છે ક્યા મુખી માનવતામાં આપણે
એનો પ્રયત્નર માનવ મનાઈની ગુનામીના
કા બોને પુકો નહિ બ કે વર્તમાન-પુદ કોટ-
નગર નામે યુરોપના મધ્યમાં સરેશ 'હમા
ધ્યોજ કહેવાય છે પન્નુ આજે તેઓ દમ ત
મરોહ (અર્થ)ના અધિસાની રિનમયીને ક્યામુખી
સમજે છે એનો જગતમાં આપણની પ્રગત
નથી દને મી' કહી શકે છે 'ઈનાઈલિયન'ની
માનવતાઓનું શિખળ 'યુદ્ધ બદર નિકા મયુ
નથી' માટે પુદ પડીના યુગમાં દરિદ્રાચ્ચનો
પણ જગત-શાન્તિની રક્ષક બનાવી શકાતી
નથી કામણ કે તે નૈદાનિક રીતેજ ખતમ થઇ
મુખી છે।

દને 'યુદ્ધમય' પર નગર કોશ ભાષાન
'પુદ્ધિમય નુ' હાનિતાદક છે પન્નુ પુદ્ધ
સાદબને કોદેશ છે કે તમે મરેની કીડીના
ઉપર ખજ પગ મુકાને પાત્ર થઇ રાખ્ય નથી।
પરંતુ મિલકત પુદ્ધમયનું માનવ પ્રતિનિધિ જગત
આજે હન્માની લઈને પણ કોશરે નાગી રહો
છે। માટે 'યુદ્ધમય' પણ માર્યા કનિએ ખતમ
થઈ મુકા છે અને એક મુતપ્રાપ માનવતા
હવેના મનુ રોને શાન્તિની રીતેજ કઈ રીતે
આપણી શક છે।

“આત્મ ગરિષ્ઠિયાનુ કલિકેશનુ”

સમાજની સ્ત્રીની પર પરમરથી નાનિવ
થયુ કે હમાઈલિય અને પુદ્ધમયનું નોતુ પણ
દર દરમિયાન રહેવપમજ છે। એ બને નૈર
હાવામી ધર્મો ઉપાન એક રીતે ધર્મ પણ
છે। તે ને કે રદાલીયત (આમવા)ના અનુભવ
નથી પરંતુ જગતમાં જગતમાં આમવદથી

પણ રીતે વિચારવાન મમજે છે। એ ધર્મો
યુરોપની પાંખામાં 'ઈન્દરનેશનલીસમ'
કહે છે। એ ધર્મના ઉદામરેની મસાલ આ છે
કે એક “આત્મ ગરિષ્ઠિ મેન્ય” બનાવવામાં
આજે જે પ્રત્યેક સારારતખોર અને શાન્તિના
બમ કે નાગ કોમન માયુ કયાતી દે। અને
એ નૈય બોગોનિક તથા તાલૂક મર્થાદાઓથી
આત્મ દશે એજે તેની મળી મહાપણ
કીમતે મટે 'કૌમી દા'ના કાલુપ બની
શકશે નહિ।

એ રકીમ તાજમીય કનિએ એક દસ મુખી
બાજની છે 'લીંગ એક્ષ નેશન'ની નિષ્પણના
અને કેકનેતીતુ સૌથી મદા। માન આ છે
કે તે નૈય (જગ) શમિઓથી રમિવ હતી।
તેની રદાને રિષીયી દે। પિડીન એની રીતિયાને
પુત્ર રીતે રક્ષમ રમોજી ગમે, તેની ધરડી
મોમા ધે-તાન નુ એક મિનુ રમ મામ
થા રામુ નહિ। જગતને મીતની રમતનાના
પરનો તાનને તાનનો કી નાખ્યો પરંતુ
'લીમ એક્ષ નેશન' પશ્ચિમ સુની સામગ્રી
રિતિ કનિએ રીતે રાજી નહિ। મુકેની રીતિ
મજમૂક મર્થો સાચાર 'આવાન્યા ને શુ રામ
બનાવી રીતિ પન્નુ રીમ પમન રામની પ્રેર
રેનીમ ની મણી તથા પડી રીતર વે મોના
કારોને રીતે નાખ્યા, અતઃ એજ કનિએ એ
“નમ-મય ના જગમન મ પુરેપ દત્તા પ નુ
રહો પડી મુ થયુ તે। જગતમાં આપણી રદાને
છ એ 'શાયના કેવલ ને સખામરો 'દાન-
અને કિન' આમી વ પા અને બાજીના
મરથો મુદ્ધ ક્ષેત્રથી માને દર દરની રિતિ
પરમપના મમાચરોની નદ નેના રવા। એજે
આત્મ ગરિષ્ઠિ મેન્યની જરૂર છે કે 'લીમ
એક્ષ નેશન' તેની સદાપથી જગત શાન્તિનુ
રક્ષણ કરી શકે।

રાંદેર : મુસ્લિમ-શાહી, અને જન્મ-મરણ,

શાહી

- ૧૬-૪-૪૪ હાસિમ યુસુફ ખપોરીયા-સારામીખી હાસિમ યુસુફ બરમા
  - ૧૬-૪-૪૪ કાસિમ ગુનામ હુસેન હુ-મરીયમખીખી કાસિમ હયાલીમ પટેલ
  - ૨૦-૪-૮૪ અમદુલ્લાહખાન કરીમખાન ખીરખાન કાઝયા-રમુયખીખી અનેક ગુનામ રહેમાન
  - ૨૦-૪-૪૪ અમદુલકરીમ મોહમદ કાસિમ પટેલ-ઝેનબખીખી કાસિમ હયાલીમ પટેલ
  - ૨૩-૪-૪૪ અમદુર્રહેમાન માતેહ કાસિમ પટેલ-ઝેનબખીખી મોહમદ કાસિમ પટેલ
  - ૨૮-૪-૪૪ યાકુબ હમિદખાન હમદાકજી કાકા-આબેગાખીખી હસમાઈત અમુન કામ
- જન્મ
- ૩-૪-૪૪ અહમદ મોહમદ શલામ દેવાની-ઠાકરી અમમાખીખી
  - ૫-૪-૪૪ કાઝી મોહમદ આરેફ-ઠાકરી આરેફ
  - ૮-૪-૪૪ અમદુર્રહેમાન મુસોબાન હાસિયા-ઠાકરી અનુબ
  - ૮-૪-૪૪ અહમદ મોહમદ જુના-ઠાકરી હયાલીમ
  - ૧૧-૪-૪૪ રસુલ મોહમદ-ઠાકરી સાખીર
  - ૧૨-૪-૪૪ અહમદ કાસિમ હુય-ઠાકરી બીનકીસનાન
  - ૧૩-૪-૪૪ અહમદ ગોરાખા-ઠાકરી હસિમાઈત
  - ૧૫-૪-૪૪ ગુનામ મોહમદ હયાલીમ હામમ-ઠાકરી માહમુદ હુસેન
  - ૧૭-૪-૪૪ અનેકહુસેન અનેક રસુલ-ઠાકરી ગુનામ મોહમદ
  - ૧૯-૪-૪૪ અહમદ ગોરા ગુનામ મોહમદ હમુફ હુપની-ઠાકરી ગુનામ મોહમદ
  - ૨૧-૪-૪૪ હસિફ ગુનામ હુસેન મુસલી-ઠાકરી જુબેદાનીખી,
  - ૨૫-૪-૪૪ કામ મેહમુબ રોખ મુનીર-ઠાકરી ફાતમાખીખી
  - ૨૫-૪-૪૪ હસમાઈત હયાલીમ અસારફ-ઠાકરી હયાલીમ
  - ૨૫-૪-૪૪ મોહમદ કાનુ-ઠાકરી મરીયમખીખી
  - ૨૭-૪-૪૪ અમદુલકાદર અદલી હાફીજ-ઠાકરી ફાતમાખીખી
  - ૨૭-૪-૪૪ અમદુર્રહેમાન બનુમાઈ કાષીયા-ઠાકરી અમદુલકાદર
  - ૨૯-૪-૪૪ મી ઝા ગુનામ મુન્નુશમેગ રસુલમેગ-ઠાકરી સારામીખી
  - ૩૦-૪-૪૪ હમમાઈત હમુફ મનમુર ખેતીના-ઠાકરી મે (૧) અમુમર (૨) મોહમદ ઉમર
- મરણ
- ૨-૮-૪૪ આઈશાખીખી કાસિમ અહમદ મનમુરની હાકરી ઉ વ ૧-૮ માસ
  - ૫-૪-૪૪ ફરીદાબેગમ તે મૈયદ મુન સીદની હાકરી ઉ વ ૩
  - ૮-૪-૪૪ બીખીખાનુ તે હુસેન વનીની ધણીયાળી ઉ વ ૩૮
  - ૧૦-૪-૪૪ હસીસ હમમાઈત હસામજી કાકા ઉ વ ૧૧
  - ૧૨-૪-૪૪ ખદીબખીખી તે અહમદ કાનન ખીચનાની હાકરી ઉ વ ૬૨
  - ૨૨-૪-૪૪ મોહમદ ગુલામખાન ઉ વ ૭૦
  - ૨૨-૪-૪૪ બાનુ અહમદખા ખાટની ઉ વ ૪
  - ૨૬-૪-૪૪ ગુલામ મોહમદ અનેક હુસેન ઉ દિ ૧૦

71-15-5

9386

ખોપરીજ નથી

(ધાનજીની યાદગાર)

ગ ઝ લ

હૃદયમાં દેના દાગોની ગણતરી નથી,
ક્યો છે પ્રેમ મેં ત્રિગણીઓ કરીજ નથી!
મિલનનો વાયળે તેઓ કરી ગયા કિન્તુ,
અન તો દત્ત રિના એની ખાપરીજ નથી
મુગલા મરને અજાન મત સુ મનને!

મીઠા અપર એ ચીઠા નાપરીજ નથી

◆ દ- મધા એ સ હરમ નુધાગાના પામે! ◆
તમારી દુધની મળે દહા ખરીજ નથી!

પાખુયમાં પ્રાણુનખા ભાગ કાળ કિન્તુ ધુ
પત્તુ નેક તે કાનિય મને કરીજ નથી

ગદા મને છે, મગન-મગ મગ કા અનાયામક

સુ મુગ મળેવની આરો દહા કરીજ નથી

મને વિમાગતા રિમગી મધો તે પોતાને,

કહે કે કેમ અજમ તેની ખોપરીજ નથી

'કુલીમ' એમ લખે ચિત્ત ક્યા છે દનાને

ને 'ગેખચલી'ને પ્રગમ અલી વરીજ નથી

'કુલીમ'-'ગેખચલી'

પ્ર પ્ર પ્ર અ ક ૧૦મો

વ્રુન ૧૯૪૪

કિમત માત્ર આના

તરી વહુશી

અનુક્રમણિકા.

વિવેચન મૂલ્ય	લેખકનું નામ	
ગોપાની નદી (કવિ)	‘કીર્તિ’-જયગીરી	૫૧૧/૧૨
યશ્વંત્ર મિસ્ત્રી ગિરી (કવિ)	શ્રી આચાર્ય	૪૨૧
ક્રિષ્નામી ગિરી (કવિ)	શ્રી અ. નંદી	૪૨૧
ગાંધીજીના ન્યા	‘ગોપા’	૪૨૩
પ્રેમ	વલ્લભરા	૪૨૩
ગાંધીજીના મહાવરો	તરી	૪૨૩
મન્યુ ૧૯૮	તાજ	૪૨૩
ગોપાની મન (૫૧૦)	નિશા-આચાર્ય	૪૨૩
કન્યા	નો અસર	૪૨૩
ગોપાની કન્યા મહારામ	રાજ	૪૨૩
કન્યાની યા (કવિ)	‘કન્યા’	૪૨૩
આમા ૧૯	૦/૧	૪૨૩
પ્રેમનું પુન	ગાંધીજી	૪૨૩
ગાંધીજી	મિત્રમન	૪૨૩
કન્યા-પ્રેમજી	‘ગાંધી’	૪૨૩
ગાંધીજી અને ગાંધીજી	ગાંધી	૪૨૩
ગાંધીજી	ગાંધી	૪૨૩
ગાંધીજી	ગાંધી	૪૨૩

વાર્ષિક લેખનમંડળ. કિ. રા. ૫ અર્થ ૧૬ પાટલ રી ૧૦ (૩૧ ૧૯) પુસ્તક ગ્રંથ ગાંધી

વર્ષગ્રંથ પુસ્તક ગાંધીજીના ગ્રંથો
 તમા આપી છે મીઠો અર્થ પ્રગટ થાય તો
 સુધીય ગ્રંથ ગાંધીજીના ગ્રંથો મળે તો વી ૧૦
 રી ૧૦ અર્થ ગાંધીજીના ગ્રંથો ૨૫૧ ૬૫૦ ગ્રંથો
 ન ૧૯ મંદરા ન્યાય છે તે નાંધી રાજો
 મનીઓડર ગાંધીજી ૫૨૫૧ ૧૯૧૨ ગાંધીજી
 ગાંધીજી ૧૯૧૨ ગાંધીજી ૧૯૧૨ ગાંધીજી
 ગાંધીજી ૧૯૧૨ ગાંધીજી ૧૯૧૨ ગાંધીજી
 ગાંધીજી ૧૯૧૨ ગાંધીજી ૧૯૧૨ ગાંધીજી

VAHSHI SAHITYA KARYALAYA Tower Road Surat

Printed by Mangal Mangal Das, at The Mangal Printing Press
 Kanpith, Kh. and Bazar, Surat

Published by Azim Ahmed Feroz Vahshi for Vahshi Sahitya Karyalaya
 Tower Road Surat

પુ. ૬ : અક ૧૦મો

યક બચક મિજલી ગિરી ખામેશ મેહફિલ હો ગઈ

નજ નનાખ મો મેહફી મેહફીદમન સાં 'ખામેશ' મ હજાહાપુરી

હો ગઈ વીગ મેરે નાસોડી મેહફિલ હો ગઈ,

મુખ્હમ ખામેશ નાંચે હસ્તીયે ફિલ હો ગઈ

જિસ તરફકો હો ગઈ મખ્લુક મિસ્મિલ હો ગઈ,

કિસ કદર તેરી નજર સફફા કાનિલ હો ગઈ

ઐસી ટપા જૈ દાસ્તાને ગમમે શામિલ હો ગઈ,

બાતે મેહફિલ હો ગઈ, બે રહે મેહફિલ હો ગઈ

ઈમ તરફકો કુલ અદાકારી તેરે જાંવોડી થી,

હર નજર એહયે નજરકો ઝંખે મેહફિલ હો ગઈ

ચેહ રાખે ગમ તેરે દરે ઇસ્કક ઓખાઝ યા,

તો લક્કો ખૂન્દ ટપકી આખસે ફિલ હો ગઈ

હર ઘેર તુકાતે ગમ હર લખ્લ બેમે ઇન્તેરામ,

જિન્દગી અખ જિન્દગી દેહને કે કાબિલ હો ગઈ

ચે હવાયે ઝોફ મન્જિન ચે હળા ઇના મુઝે,

મુઝમે કામે દૂર પીછે મેરી મન્જિલ હો ગઈ

હર નજર મન્તાલ ગર હૈ, હર અદા ફીરાન ગર,

હોશકી કુન્યા હલાકે હુન્ને કાલિલ હો ગઈ

અમ મેરા ઝોફે તલખ મહસૂર ખામેશ દર નહીં,

અમ બયાગા દર બયાગા પુરખતે દિલ હો ગઈ

હોળા જિકે યા ઓ તૂ ઝોફે તલખ રસખર બના,

દેખ લેના ફિર યે, મન્જિલ તેરી મન્જિલ હો ગઈ

ઈન્કે દેહરે હુન્ન સમઝૂ યા નીજ ઇન્કે,

બે નજર મુઝ પળી ગારતમારે ફિલ હો ગઈ

તૂર પર ચે ઇસ્તેમારે દીદમ પાયા જવાબ,

યક બચક મિજલી ગિરી ખામેશ મેહફિલ હો ગઈ

દેખના 'આઝાદ' કહી ફિર ન ચે દેહને લગે,

મર ગિ। તૂમે મઝલસે સારી મેહફિલ હો ગઈ

૬

કુર્આન

અલ્લાહ તઆલાનું ફરમાન

રહા

મી

શિ

ક્ષ

ણ

(૨૯૮) આકાશો અને પૃથ્વીનું રાજ્ય તેનું છે, તેનું છવાડે છે અને મૃત્યુ આપે છે, અને તે દરેક વસ્તુ પર શક્તિમાન છે તેનું સહી પહેલો અને મહી છેલો અને (પોતાની કુદ-રતથી સર્વ પર) બહાર અને (પોતાની જાતથી) 'કુપો' છે, અને તે સઘળું બહુનાર છે

* * * *

(૨૯૯) જે કંઈ (વરસાદનું પાણી) પૃથ્વીમા દાખલ થાય છે અને જે કંઈ (લીલોતરી) તેમાંથી નીકળે છે તથા જે કંઈ આડા થાય ઉતરે છે અને જે કંઈ તે તરફ ચડે છે તે સહને બંધે છે, અને તમે ગમે ત્યાં હો તે તમારી સાથેજ છે અને જે કંઈ તમે કરો છો તેને ખુદાપાક જોઈ રહ્યો છે આકાશો અને પૃથ્વીનું રાજ્ય તેનું છે, અને ખુદાપાકની તરફજ સહ કામ રહું કરવામા આવે છે

* * * *

(૩૦૦) શું ઇમાનવાળાઓ માટે એ સમય નથી આવ્યો? કે તેમના અત કરણ ખુદાની યાદથી અને જે માયુ હીન ઉતર્યું છે તેથી નરમ થાય અને તે લોકોના જેવા ન થાય જેમને પ્રથમ કિતાબ મળી હતી ફરી તેમના ઉપર લાગે કાળ વીતી ગયો તો તેમના દિલ સજાત થઈ ગયા, અને તેઓ માના ઘણાજના ના ફરમાન છે

* * * *

(૩૦૧) ખેશક જે લોકો ખેરાત કરનાર છે અને જે સ્ત્રીઓ ખેરાત કરનારી છે તથા ખુદાપાકને જાલી રીતે (ખરા અત કરણે) કરજ તરીકે ધીરે છે તેમને ગમણું આપવામા આવશે અને તેમને માટે ઇજ્જતનો ખદલો છે

સ પાઠક - મોં અહુરહીમ -

રસૂલુલ્લાહ મલબુતુ' ફરમાન

(૨૯૮) રસૂલુલ્લાહ મલબુતુ' ફરમાવ્યુ કે જે માણુમ અલ્લાહને માટે દોમત રાખે અલ્લાહને માટે દુસ્મની રાખે અલ્લાહને માટે (માલ) ખર્ચ કરે અને અલ્લાહને માટે ખર્ચ કરવાથી ખાજ રહે એવા માણુસે પોતાનુ ઇમાન સંપૂર્ણ કરી લીધુ. (અબૂ દાઉદ)

(૨૯૯) રસૂલુલ્લાહ મલબુતુ' ફરમાવ્યુ કે જ્યાં સુધી મારી ઉમ્મત પણ આગલા લોકોની રીત રસમને વેત વેત અને હાથ હાથ સરખુ કળવા લાગશે નહિ, ત્યાં સુધી કિયામત કાયમ થશે નહિ લોકોએ અરજ કરી કે યા રસૂલુલ્લાહ! શુ લોકો મશ્વુસી અને નસારા જેવા થઈ જશે? તો આપે (સલ્વ) ફરમાવ્યુ કે તેઓ સિવાય ખીબા ઝાણુ છે? એટલે તેઓ તેમનેજ ડગલે ને પગલે આવશે (બુખારી)

(૩૦૦) રસૂલુલ્લાહ મલબુતુ' ફરમાવ્યુ કે જે માણુમ ત્રણ પુત્રીઓની અથવા ત્રણ બહેનોની અથવા બે પુત્રીઓની પરવરિશ કરે અને તેમને કેળવણી આપે અને મારો વિવેક શીખાડે પછી તેમને પરણાવી દે તો એવો માણુમ જન્મતી થશે. (અબૂદાઉદ)

(૩૦૧) રસૂલુલ્લાહ મલબુતુ' ફરમાવ્યુ કે કોઈ વિધવા સ્ત્રી તથા રક જનની હાજત પૂરી કરનાર તે માણુસ મરખો છે જે ખુદાના માર્ગમા જિહાદ કરતો હોય અથવા તે માણુસ જેવો છે જે આખો દિવસ રોઝો રાખતો હોય અને આખી રાત નમાઝ પઢતો હોય (અબૂદાઉદ)

—સાદિક સા. રાંદેરી

ઇ
સ્લા
મી
શિ
ક્ષ
ણ

આવાઝકી દુન્યા

સંભાગનાર 'બેક -

પ્રગતિશીલ વાચકો!

પ્રગતિશીલ વાચકો અને પોતાની માનુષ્યા ન જાણતા હોય પણ અંગ્રેજ સારી રીતે વાગી કે બોલી જાણતા હોય છે. તમો તેઓની દુઃખાન્યતા હોય કે આદર્શ સાહિત્ય અંગ્રેજ માન પ્રગતિ થાય છે દેશી સાહિત્ય એટલે નરોત્તર ઉતરે છે. અને તેથી દેશી સાહિત્યને જોતાજ તેમના નાકમાં એક પ્રકારની ગંધ ધુમી જાય છે. એ જોતાના ચહેરાની રેખા અને રમજ દેખા દિલ્લસ્તાની હોય છે એ સિવાય એમની રહેણીપણી ને વિચાર વર્તન યુરોપથી ઉછીના આણેના હોય છે. એવા પ્રગતિશીલો અને બાઝાના વરમા રહેતા હોય છતા રેડીયો વસાની શરૂ છે ને રાજ સીનેમા ન જોવા જાય તો એને ઉધળ ન આવે! મનન કે સીનેમા એ પ્રગતિશીલોને ઉધળાની દવા છે. અફિળીયાએને અફિલ વગર ચારી શરૂ તો પ્રગતિશીલોને સીનેમા વગર ચારે! રાજ મવા ગમા ઉઘીને હાથે દળમત કરી એ ધેના પહેલા આદ પીરી ધેરથી નીકળીને સીધાજ લાવજેરીની બજાર કા ડી એકાદ કેટલી ઘણુ ફેરવી જવુ, મિટીંગોમાં રાજ દાજરી આપી અને મિત્રોમાં તે દિવસના ઘણાની યા અગતી તમે જોએરી ફિલ્મની વિવેચનની તમે વાત કરી અને તે વેળા હાથમાં માર્ક દળજ અંગ્રેજ પુસ્તક કે મેગેઝીન તો હાથજ! પ્રગતિ શીન તે ગણાય છે કે જેને કમારાની ફિકરજ દેખી ન હોય યા તો કમારાજ આવડતું ન હોય!

પ્રગતિશીલો અને આનંદ પ્રાપ્તિ પ્રત્યેથી અગત્ય હોય છતા પોતાને પોનિમિકમમાં ખાસ પ્રવિણ ને પારગન માને છે! સીનેમા મ્હારોની સાત સાત પેગોને ઇનિહાજ એમને મોટે હોય છે. પ્રગતિશીલ યુવતિઓ સીનેમાના પુરુ એક્ટરોના અને પ્રગતિશીલ યુવકો સીનેમાની એક્ટ્રેસોના મેગ પોતાના રૂમમાં ટામરામાં કે ખિસ્સામાં નખરામાં અભિમાન સમજે છે! પ્રગતિશીલ યુવકની નિશાની એ હોય છે કે તે તમે ઉધ કરતા ઉઘગળને રહારો મૂળે વધુ દનજો થઈ ગયો હોય છે! પ્રગતિશીલ યુવક પ્રસંગ મળતા એક વખતે નેશનાલિસ્ટ, મધ્ય નિષ્ઠ સોશીયાલિસ્ટ, પલ નરી શરૂ છે! તેની ઘણી અને વર્તમાન નર્મ નાજીપણ તથા છે જો તે પુરુ હોય તો દીરા જોવા દેખાસા વત્ત કરે છે ને જો હોય તો દીરામન જેની દેખાસા વપત કરે છે! આ દેશમાં ઘણાખરા પ્રગતિશીલોની હાનન ધોનીના જ્ઞાન જેવી થતી જોવામાં આવે છે કાનજ કે ધગી જાનવોમાં તે ધગા કે ધાગના રહેના નથી!

રોહરો રાજ્ય મુ કોન્ટ્રેન્સ

વગરના મરિનઓ હવે એમ રેજ પ જમા થઈ ગયા છે તો! અપટ પુગસાર પ આ તેની માનથી મેલ દની જવાન નસમ ચાનનજ સાદેમ તથા મોનાના જમાનમિયાની તશરીફ આવી ન થાયથી મનાક મેદમાનો નિગમ થા ગયા હતા, અને થોડી વેન નિયરોની

જાનના કોઈ એ આપ્યું હતી તેમ કહી શકાય
મન્ય એમને ઉચ્ચાત્મક પદ્યુ કે, ને કેનામના
જોડા ને જોડલા જુદા કરી નાખ્યા કે મુશા
યનામ સૌથી સફળ એમનું લાપલ હતું અને
તેના પછી સફળતામાં કોઈએ સર પુર્યા હોય
તો તે 'શયદા', 'અમીન', 'ધાયદ', 'ગની',
'તાજ', 'અમકાર', 'મજનમ', 'માગર', 'મીસ્તી',
'મુશા બના', 'મજાક', 'શાદ' 'રત', 'આસી',
'સામિન', 'વંદુ' 'ગમ્બુ દરે', 'પસાર', 'અસર',
વગેરેના વિવિધ ગી એસરગર કાવ્યો હતા,
ખુદનો પાડ માતો કે મજાવગે સફળ થયો,
અને મજાની ધાધવ કરારસાની ઈશ્વરો મન
માને મનમાજ નાજગી ગી ગઈ મદામુજરાત
ગમન મડળના માય મહારથી સાયેરી સાદગ
મજળનાતો સેદરો પોતાના શિર મોલાસીને
ગમ્યા, ને સીની તથા 'મા'ની મનન
ને લાગી

લાવ બાધો

ન્યાયે નામકર મરગર કે કાલગા કા
માનસા માડ્યુ છે તા પછી નીનેની માનન
પાલ એલે કાઠુ મારુજ ગુરુ ! અનાન
ભાર માધ્યા કાપડા ભાવ બાધા, જામતે
ને ખાડ જોળના ભાર બાધા તો હજુ હજ
મતના ભાવ કેમ બધાતા નથી ? થોડામીઓ
ને નિાઓના ભાર કેમ મધાતા નથી ?
સ્તેનના પોટરાના ભાવ કેમ મધાતા નથી ?
કે તેની મીપટોના ભાવ કેમ મધાતા નથી ?
ગી અને કાળના ભાર કેમ મધાતા નથી ?
દુકાળ અને બુખમનની વિપુલતા જા મતાનના
થઈ હેવા દુગાસા ભાર કેમ બધાતા નથી ?
બળ, લેમ, રૂધ ને રીના ભાવ કેમ બધાતા
થી ? કોતરીના ભાર માધ્યા તો લગ્નો ને
દુગહેડાના ભાર કેમ મધાતા નથી ? મરમ

કિન્નના ભાવ કેમ બધાતા નથી ? નાય
સ્વના ભાવ કેમ બધાતા થી ? રડીયોના
ભાવ બધાયા છે પણ રડીયો પના મધાતા
ભાવ કેમ બધાતા નથી ? દવાના ભાવ બધાયા
છે પણ દાકતરોના ભાર કેમ મધાતા થી ?
વકીનોના ભાર કેમ બધાતા થી ? ગેના
ભાર બધાય છે પણ દનાનોના ભાર કેમ
બધાતા નથી ? ગામના ભાર મધ્યક પા
દેડસાના ભાર કેમ બધાતા નથી ? પેપરના
ભાર બધાય છે પણ એડીશના ભાવ કેમ
બધાતા નથી ? કાગળ, મના । તાનીના ભાવ
બધાય છે, પણ લેખના ભાવ કેમ બધાતા
નથી ? એને વીમા કપનીનો ભાર બધાય
છે, સિનેરી ને પિરમાના ભાર બધાય છે,
પણ ચોર કાઢ ધાડપાડુ ને પિન્સા કાન
ઓના કેમ ભાર મધાતા થી ? ફિઓના ભાર
બધાય છે, પણ એકરો ને એકરોના ભાર
ભાર બધાતા નથી ? બળગ માગેનાના
મનર વગેરે બળરેના ભાર મધાય છે, પના
જુડુ મુરી દુલતા મનના પ્રેમના બળરના
ભાર બધાયા નથી ? આસ આસ તો ધબધ
માથો હજુ બાધાના બાધા છે

જાણીતા મિત્ર લેખક મી એડવડે થોમ્સ
નમે છે કે “કિન્નની માયક પર્વતિ નિ મા
દાખન કવચથી તુમસાન થયુ કે એથી વળી
તા મા મોટા સ્થાપિત હિનો કિમા થયા કે, અને
તેની મામાન્ય માનવના પ્રચલિત ચલ છે -
મનના નિયમે પમાએ જુ બેનુ એમા
કલ ખોડુ નધા ” તા ખરી છે આપાની
મન એરીઓમા ફરિયાદીઓ ને માસીપુ તાઓ,
સાદીઓ ને પ્રતિવગેઓ મધરને ખાવે નખી
કે ખુલો કાન નાનગ ગરી ! એકુ જુદો દોરે
રાખે છે કે ઉચિત થા ખુ ! તો નગ-એરીના
કપાકડમા મગને એસાની પણ નિમત કરી
જાઓ થી

૨ વજ્રવરો
૨૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦

આપણે તો ઘણા ય ઇચ્છીએ કે ચુપચુપ ગદીએ પરતુ એવું શક્ય કયા છે? તસ્તીરો પગુ ભોરે કે એથી ન્યા દુન્યામા ગદીને બોલ્યા મિત્રાય ચૂપ રહેતુ એ અતિ વિષ્ નર્મ છે "૥ બોલ્યામા નર શુશુ કે" એવી કહાન છે બગી પગતુ માથે માથે "ભોરે તે ૥ ભોગ વેચાય" એવી ન્દેનન પગુ છેને? તે કે ભોગ વેચ્યા માટે માનકુજ પડે એ કઈ જરૂરી નથી બોગ માન હોય અને વેચ ૥૦ મુદ્દ હોય તો વગર ભોરે પણ ને વેચાલ નાથ કે આમ છનાથ બે નુ તો પડેજ કે એ નિર્નિવાદ છે ગદીને ગદીની સાથે લઈ દોડી ગીતે આપણુ બોનકુજ પડે છે આપણે ચાગીએ તો પણ અને ન સ્વીકો તો પણ

બોનકુ પડે' એનો અર્થ? ઝગડુ પડે એનો પણ થાય છે પણ તેથી ઝગડ્યા સહજ બોનકુ પડે કે એમ નથી ઝગડો ન થાય તે માત્ર માનકુ જરૂરી થઈ પડે કે કેટલાક માણસો મિત્રાઈ વિનાજ ભોરે છે અને કેટલાક માણસો મિત્રાઈ વિનાજ નથી આવતા જરૂરે મેલ્યા વિનાજ મિત્રાઈ કે આ મિત્રાઈ કયા બગી 'મડુ બોલ્યા' ને હોશિયાર મણુરાની ગીન નામુ' નહિ થાય ત્યા બગી મૌન રહેરા ન્યા બોનકાને / કસમ વેખાતુ રહેાનુ છે ન્યાજો તો બોલે ઠહિનને મેલે છે, મિત્રાઈ મેદ કે, સોર વગેરે વાતો ન બોનકા રો બોસાય છે અને એ બસા કામુ રેલ કે અન બો / મોતુ યા ચૂપ રહેતુ નધુ

પણ બચગાને પોતાના બોનેના બોસી ' જેટલુ મહન કરતુ પડે છે તેટલુ ચૂપ રહે નાગને ગાડન કરતુ પણ થી એમ નથી ચૂપ ન્યાગ તો કેટલીક વાન વિના વાગે દોષિત હી અથ કે કોઈ માણસ નાચી ભેમને નમાગી માથે અથડાય અને તમે નામે મા / સજ / હાન તેમ પગુ જેસા ગાી ર્તે ભાન ચૂપ નધુ એનો અથ દુવાઈ જતુ નધો થાય કે, અને એકાદ વેળા એતુ અપમા / તમે ગળી પણ નર પગતુ એ / અપમા / ૥૦ થાય ૥૦ તમે મુહાનતા કારણ કરો એ ચા નિયુગમ. તો કાવગપલજ વખાણે મુઝે મોટે એમ માન કરતુ એ ધિષ્કાર પાર છે ચૂપ ગદીને ચનારી લેતુ એવે દાણે દોષિત દુસા બનાવ કે આનની કાલે એ ચૂપકીદી જાલ્ય લોકો 'વન્યાસ નાદ આપે પગતુ હાસી દુએ

હાનચી વાત વગે એસા બચીનબોનકુ એપલ યાવસપલ છે બનના ભેગ છે બોલ્યા થીન માન નરતી અટકી જાય / ચૂપ ગદી મગોમાર નડવા ચપ્પા કરતા 'તડ ને ડડ મોનકુ ન માટુ

હાનકુ જાવા સિસાય બાને વાનની મન લમ પામ્યા સિસાય વચમા બોરી પડાન બ્યમિ જલુ અટપગી પગિસ્થિતિ હબી કેર કે એનન નહિ તે ચૂપ રહેનાગબોને પજુ બોલ્યા માઝ લાચાગ બનાવી મૂકે છે દ્રેનમા એમ વેળા એમ દિન્દુ મિત્ર ક્ષતિદામતી રામે કડી ગ્યા દતા "અમર બાન્સાદ ધજો ન્યારી દતો પગતુ એનો આજ જલગીગુ ર્તેન રીમ / દતુ" એવી વાન માનતી દતી એ માબગી દ તો ચુપન દતો પગતુ નરા રેશનથી એમ મુન્ની મીત્રે લાગતા મીઆનાઈ ન્યામા નરા પસાઈ દ્રી કપડી અને હાન પણ કપડી પેલા દનિદામોત્યા (૧) દિન્દુબાએ કડીને અમથગને નદામીગનો દીન્દો દતો એ માબગી પેના મીમાનાઈ બોન્યા અ મર ચીન નદા

ગીગળી માન તો નેગ મુદ ૧ તું તેરે માણીરી
ગી. મા માનગી પેસ દિન્દુ મિન પપ્પ
જગ ૧૧૧૩ થરા અને નહિ કહેસાનાજ આ
ત્યા મારે મગ્નિયાન મોનતુ પડતુ ગોમને
ગોમની બૂન મમગ્નિય આ તાન ત્યાગીજ
ગાટની વાન આગી ન હોન તો શુ આન એ
દરે જગજ સમજ નહે છે

કેટલાકોને મોનસાની એમની મંડી ખુજની
હોય કે કે તેઓ દરેક સાતમા વપકો મારે છે
ગમે ત્યા હિના થઈને બચડા મા વનકાન
માટે ૭ વાન માગજ ને નહિ જેની પના
મી મિરામ કેડીઓની જે બમતા નહે કે અને
એમજ પેતાની આગડન વધરી જેને છે
મોનસા અને મામળસાની ખુજની કલામ સાઈ
રોમા પણ બારે હોય છે દોહમના ખુજામા
દેનના કામામા મીતિમાના થીએરમા અરે જના
નહે ત્યા એ હજરત મોનન આ હય મીને
આરબ દરે કે અને નવન પ નેજાર સબ
જાતા આ મા જન કે જના તેમની અને
આ નાગનો નરી

આ ખડુ કાલ વૃષ મેનના તા નિન ૧૩
ઓડુ મોનનાજ અને ખપ પુગુ માનના
ગી. પેમાન કે તે મોઠો ગાંધી રાષ્ટ્ર છે બ
મખ નાખનાર કુનાં ૧૩ ખપપનુ મોનનાર
તો ૧ તો ૧ મિયાસ ને કે કુનાં મન મે
આ ૧ કમ એમ આપી ૧ મમમ માનગો
૧૩ આ મોરો એમડુ કુ ને આખ મએ
અને મો એકજ બનાવ છે નવન ૬ જમમ
બુરો ૧ તે પત્ર એમજાણ મોના ગમસ નેડુ
માના તે સી મનાડ નારન મા આમ જા તો
નાના સુપ રી ગમન નરી તોડુ મંનતુ
પણ તેમો પાનરે તમ નથી તેઓ ૧૩૪
તેનજો મોનસામાથી જે નાચાની દરેકે અને
પત્રી એમડુ ખાઈને સુપ નહે

+ + +

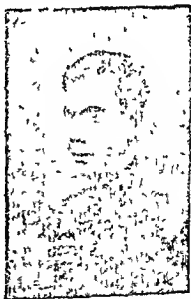
આમજ ૧૬૧ માંડ ૧ તા પમે અટકા
આરી લચડીકુ ખાલો પડરા સી તારીમ
હના ત્યા કાઢી નીકળી પડી એ માડી ૧
કના મયાત્યા પાત્રી નીકળી મહ આ પ
હીને મજાગસામા પડયા ત્યા માડી તો પડી
ગત લોકોએ હમસ માખુ જના મઈ ૧
નથી માની પાત્રી પડી હતી ત્યા ૧ પ
નાખુ આમનેમ નેડુ તો ન ૩ ન મેમ
ધટે ત્યા મેસી જનાયુ ૧ પગ હને શુ થાય
મકેય થરા લાગ્યો તેને સારી પરલાય ૬
દર કમી થએની રાખી ૧ ના મટન ૧૩
પર હાય દેરી મેથો અન સામા પરથી લા
હાથે ૧ આજો મ કા પર મ ઠો દુગ્ધ દાગ
મી ત્યા નામની વારી મારી એમામ ૧
ગેક જક આરી નેથી આ જા મેલા મીનર
૧ કા પર દુગ્ધ તો નકળી મીનરી માયો ૫
અ હુયુ મી નાક સાદ મ મી ૧
૧૦૨૧ ૧૬૩ને નેસ લાખ્યા ૧ ૧૬ પ્ર ૧
તો બનલુ અને આ પ મ સા મા
માળા મદયા કાનના આગળી ૧ ખી ને
દનાથી અને પ્રીરસામાથી નાસગી નરી ૧
માનના માડયા મીરી બાનના તે ૧
હતર એમે ૧ તો પાજ હિમા થઈ મયા અ
અદુકા બેમ નરી પાલ પના ૧ માળી ૧૦
વદ નરી તો નેનથી નરકામ નરી ૧૦
માડી આ કુમારી નેમી માળીનો ધો ૧
અ ૧ પામ ૧ ૫૦ આ ૧ આમોનીવા ૧
મયા રમની ૧ તો મી આ મોનસા ૧
મોમારી આડનો રોત ૧ મીને નાનીતી ની
૧૬૦ નાગરો રોને ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
અત્રે મીમા તુની ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
અને મોનસા હિના થરા મના રો તોડુ
મામજ નરી મયા નાગર બાલમા ૧૩
ગજા ૧ નાગ એમનુ ૧ મીનર ૧
(નાનુસધાન માગિન ૩૭૭)

ખોલનડનો અનોખો મુગાવરો

અતેતા ૩૧-૫-૮૧ના રોજ ખૂબ છાપાને ચમકેલે સરેલો જ વરડનો મુગાવરો એ સુર રાત જતાખ - 'અમર' સાથેરી એમ એ બી ડી ૫ પ્રમુખપર મળનાથી પાઠ કતરો છે એ મુગાવરને અનોખો નામ આપવાનું પ્રયત્ન એ છે કે એને ખૂબ ડોળાએના વાતા વરણ વચ્ચેથી પસાર થયું પડ્યું હતું એ 'અમર' જેના દરેક વિદાન અને અનુભવી શાસ્ત્રિ પ્રમુખ તરિકે ન હોત તો મુગાવરનું નાવ સદિમત્તામત કિનારે પહોંચવું મુશ્કેલ હતું સુરતના એક 'હઝને' મુગાવરની બાબતમાં 'વધુ પડતો અમ' લઈને તમા મુખઈના એ પનકાર મિત્રે વધુ પડતી 'જવાબદારી' ઉઠાવી લઈને મુગાવરનું વાતાવરણ ડોળા નાખ્યું હતું, પણ છેક છેલ્લી ધડીએ 'અમર', 'સીરલી' અને 'માનુજી'ની મહેનત બર આવી, અને પહેલેથી છેલ્લે સુધી મુગાવરને સફળ બનાવવા મદાનુસ્સાર ગઝલ મહાળના પ્રમુખ જતાખ 'એકાર' સાદમે સદમાર આપ્યો બાકી રિશીઓએ તો ચોખ્ખા ધડકા પુત કાઢના જેણ રનાનો આદિથી અત મુધી પ્રયત્ન કર્યોજ હતો' પણ એ પ્રયત્નોનો બાકો અતે ટૂંકીજ ગયોલ્લે પ્રમુખ ધ્યાનેથી એવું ઇતિહાસિક બાણ્ય નહુ થયું કે તેણે રૂબ અને કથીરની, ઘણું અને કામગીરી, નુજગતન નમજીય પાડી દીધી પ્રમુખ ૫ અગેડ થો અપર બાણ્યમા કે જે 'એલડી મોનર', 'ખિનાન 'નારામ' વગેરે આપ - ૧મા પ્રમા થય રોજિયાન - ૧૧ અબાને અત્રે પ્રમા ક્યું નથી પાડ્યું અત્ર એક તના નામે - ૧૧ જતાખ નામર' માહેબને અમિનદન અર્પાએદીએ કે સુર નાની મુગાવરના ઇતિહાસમાં અમનું બાણ્ય અમર ગુના નમન્યુ કે મુજરાન એમની પામેથી ગઝનના નિયમ કુપન પબ્લુ એસજ એકાદ બીજા બાણ્યની આગા ગામ તો તે અગથાને નદિજ ગામુલ્ય નમે ફગીથી જોન વડ હમખાના ૧૧ આગ્ય હેમ, મદાનુસ્સાર ગઝલ મહાળના અદમરથી મફલ થએલા એ મુગાવરના મઝા મચાલત બદ જતાખ 'અમર' માદબને મુગાવરની પેશ કરીએ ડીએ અને માથ નાથે 'મીન્ટી' અને 'સાનુજી' ને પણ અમિનદન પાડીએ ડીએ

—તવી

મહાગુજરાતની મુશાવરા પ્રવૃત્તિનું ખાસ પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતી ગરબા મહાગુજરાત ગઝલ મંડળના સહધારથી જનાય 'અસર' સાહમના પ્રમુખશાને જે મુશાવરા ખોલવા આતે યોગ્યો હતો તેમા સુગત, પામેદ જેતપુર બાવનગર ભરૂચ તળપીપળા, વહવા, રાદેગ કોર, ડોનાઈ નવસારી, મીયામામ, સખેડા, વડોદરા, મુમઈ વગેરે અને સ્થળોથી ગઝલધારે મહાગુજરાત ગઝલ મંડળના સહધારને દીપાવવા આ યા હતા મુશાવરામા નીચે પ્રમાણે બે પદ્ધતિઓ અપાઈ હતી, પથ્થુ સમયની તગીને લીધે ગમે તે એક પકિત પર ગઝલ ગ્લુ કરવાનું પ્રમુખ સાહય તરફથી ફરમાન થયુ હતુ અને જે હાથ લાગી તે ગઝલોના મતના તથા મંત્રા ગ્લુ કરવામા આન્યા છે

[સપાદક—'તાજ']

(૧) 'દિનમા હતા ઉમગો સાગર તરી જવાના'

ના હિંદીઓ કદી પથ્થુ કરથી ડરી જવાના
લાખો હશે બહેને તોયે ભરી જવાના
'અમકારે' શુવ જગમા નિસ્વાર્થ જો જીવનને
ધરના તો શુ પરામા ના વિખરી જવાના

ખોનીને વારે વાર તેઓ ફરી જવાના
વાનોમા આવી આવી લાખો મગી જવાના
તે પારથી ઓ 'સાખિર' સદેશ કો ન લા યુ
લિલમા ગ્યા ઉમગો સાગર તરી જવાના

નયનોથી તીર છોડી એ તો ફરી જવાના
એ તીર મુજ હૃદયની શમિત હરી જવાના
જુલો તુ લિલ ભરીને પરસાવ કિંદળી ભર,
એ હરકનોથી 'મુસા'ના કે ડરી જવાના

ઉપવન મહો જે ખીરે આખર ખરી જવાના,
લિલમા છે આજ કોને દિનથી સરી જવાના
'કાચિદ' કદમને ચુમુ એકાગ્ર બતાવી દે
તે આવશે ફરીને ? કે આની ફરી જવાના

ભગ્યા છે ટાડ મુજને કંઈ કંઈ ફરી જવાના
અખર થવાને કાજે ઝટપટ મરી જવાના

—'આહ' રગરગ

ધરવીનુ ધૈર્ય તુ છે, શુનુ શીય તુ છે
હુ મા તુ હિ તુ હિ છે તુ મા હરી જવાના
નગરે 'પનાર' પેજે ધધાની હાકમાગી
ધીમતા જણાય ધધા ખીસા ભરી જવાના

સીધી કળાને ખીચડી ખાના નહી મળે તો
શુ ખા શાએગી પરા શાએર ફરી જવાના
નાહક ધમક કરે છે હો 'શાહ' છ તમે પથ્થુ
લાખો મરી ગયા ને લાખો મરી જવાના

રાયે જગત મહો શુ અનાન અધ માનવ
આયા અને ઉમગો તાગ મરી જવાના
આ કાળ અજરોને કાપી શક ન શક
'ધડિ' બધાજ સપના તગ સરી જવાના

તારા હરો વિચારો ને છેતરી જવાના
તો તો અમોય અનુ કંઈ વેતરી જવાના
જીવે છે ગ, 'ગની' તુ, જીવે ખુદ જીવે
ફરમન ગુવે છે સ્વપ્ના તાગ મરી જવાના

એના મનુષ્યો પથ્થુ છે, રાપતાનના અપુરા
બાકી રથા જે કામે પુરા કરી જવાના
લિલી 'મજાકે' શીને, દિનમા મગક રેલગે
દિનમા મજાક રહીને સાગર તરી જવાના

તીરે કમાનમાંથી ને સગસગી જવાના,
ફરશનના કાળગંગા પછી યરયરી જવાના
ટાળે ટળેના કોથી 'ભાતી' ચિરાગ? કેળો,
જેનું કંઈ છે તેનું ભાતુ ભરી જવાના

નીલ રંગ મધુર સ્વપ્નો આંખર મરી જવાના,
ખીલ ચતાય તાગ પળમાં ખરી જવાના
ખેરાક છે હવાનો જીવન મહી 'રમણ'ને,
ફિલમાં ધડે ઉમંગો સાગર તરી જવાના

આમતણે તો આખ્યા ને જનમાં ગયા પછી,
જમવાને બંદને ચાડી કંઠોતરી જવાના
ઓહિસના કામથી જો ફુરમદ મળે કદી તો,
માથુ કેગ ધમ્નુ પાણી ભરી જવાના
—'હુડમત' આજી

ગન મસન થઈ જીવન આ, પૂર કરી જવાના,
મિદુ પ્લંડી કુળીને સિંધુ તરી જવાના
'દ્યાપલ' તુ આવવા દે, શત્રુ ચડી છે આવે,
આરે જીવ્યા 'હતા' કે હિંદી મરી જવાના

જો દોષ કોડ દિલના સેવા કરી જવાના,
પ્રદ્યાવ ઉન્મા અરમા પહેતા મરી જવાના
'મૂસા'ની આ ગઝલને ગાવન ગળે સમજતાં,
ખાણો છે, તારા દિવને યાયવ કરી જવાના

યૌવન ને રૂપ કેરા, છે ગર્વ ને તમેને,
રહેશે નહિ સદાએ પૂર ઓસરી જવાના
—'અપાહ'

મસ્તી નિહાળી દુન્યા પાગલ કહે જતા પછી,
સુણતાજ આહ મારી લોકો કરી જવાના
'ખેલસ' મળી ન મુજને દુન્યામાં પ્રેમ કીસ્તી,
દિવમાં હતા ઉમંગો સાગર તરી જવાના

નેકી બદી એ શબ્દો છે આંખરી જવાના,
આખ્યા બધ મુવી ખાવી કરી જવાના
'યુસુફ' તમેને રિનવે એ કાલ્દાઓ કાળા,
છોડો અમીરો ગઠો જીવતા મરી જવાના

પ્યાડ મને છે બધન, બધન ને પ્યારનું છે,
'બધન' અમર કરીને મુકિત પરી જવાના
—'નઈમ'

ઉપન છે આ કનનનું ના મીમનો મીમાડો,
કે દગ્તા ફરતા ઢોરો આની ચરી જવાના
મુસ્તથી છે દુઆયા દુખ મમુદ્ર અદર,
આરે 'વક્ર' ન જાણે પાર ઉતરી જવાના
તૌફાનમાં છે નૌકા ને ફર છે કિનારો,
કેળેમાં પડી નખીનો માગર તરી જવાના
—'દકાત'

ઉગડયો ચમન ખુશીનો ફલો ખરી જવાના,
આ જિંદગીના રવખા એમજ સરી જવાના
—'અમી'

કાયમ નથી જવાની, જવાની તો જવાની,
આને ખીચેલ પુષ્પો કાને ખરી જવાના
—'સાનુ'

એ આજ આવી થરને પાવન કરી જવાના,
જો ! વિરહ રાત તારા દિવસ ફરી જવાના
પેદા થઈ દુઆમાં પછી ગર્વની સદાઓ,
આખ્યા 'અમસર' તમારા દિવસ મરી જવાના

ચમકાર વીજળીના, આજી નથી ચમકતા,
તારા ને આજ ચમક્યા, કાંચે ખરી જવાના
ખેડુત ખેડ ખેડી મહેનત કરી પકાવે,
પરદેશના પરાણા નહત કરી જવાના,
—ગળેન્દ્ર

ખેતરને કિલ્લા તો ગોરા મરી જવાના,
તો ઇડીયાના ખચ્ચર ભૂખે મરી જવાના
ડોખા બને પડી રે 'એકાર' એ જખનખા
અવમાનીઓ તો સ્વર્ગે બસ મચરી જવાના

+ +
મનકુસ છે એ ધણો કરગો ન કોઈ થાયો,
કરો ને શાઓરી તે ભૂખે મરી જવાના

—'તાજ' ગદેર

(૨) 'મને આજ પાંડી કઝા' યાદ આવી'

કરો તાર જલદી મગીલાના ઉપર,
મને આજ પાંડી કઝા યાદ આવી

—'તૂકાન'

+ +
ખતા બચારે મારી ખુદ યાદ આવી,
અજસ યાદળી શી હામા યાદ આવી
ખુદ તોખા ટૂંકોની એ હાડમારી,
કે ધર યાદ આસુ ન બા યાદ આવી

—'સાગર'

+ +
પટા બ્યા નિહાળી મુરા યાદ આવી,
હવનને હવનની મગા યાદ આવી
તમારા નવનખા નિહાણુ મુ આસુ
હુ મે' બખ દિનની કયા યાદ આવી'

—'સીરલી'

+ +
મરખને ત્રિવનની મગા યાદ આવી
જલ્લા યાદ આવી રશ યાદ આવી
'ફડી' બાજ દિલમા હો છે તરગો,
પ્રનયની નિરવ મ બદા યાદ આવી

+ +
ન કળપુગમા રીંગા યાદ આવી
ફક્ત નાચવાની કયા યાદ આવી
સનેપાનમા કેળ મપડાઓ 'આમી'
પગીયોની એને કયા યાદ આવી

ન તમને અમારી વરા યાદ આવી
અહીં તો તમારી સદા યાદ આવી,
એ ત્રાસિમ તને કે દી' 'મજલુમ'ની પથ
સહનમીયતા, નમના યાદ આવી'

+ +
જરા યાદની યાદ મગિા નો લુઓ
કે એ યાદ મીધા વિના યાદ આવી

—'નમીમ' ગોદગ

+ +
અમાનીની બચા આપદા યાદ આવી
મને ભૂત ગમ મુરા યાદ આવી
'અમીન' એમ કહેતો હતો હ અમર છુ,
મને આજ એની મગા યાદ આવી

+ +
પરાધીનતાની બચા યાદ આવી ।
શુભાગોને સ્વતંત્રતા યાદ આવી ।
રની મગ ફમ એમની યાદ 'આગિક'
મધુ એ બુધાવી ગયા યાદ આવી

+ +
હવન જીર મિનન મનની યાદમાથી
મને એની અસ્પૃશ્યતા યાદ આવી
મરીને બિચારો છુઓ બાજ 'આગિક'
કાતેલ એની વશ યાદ આવી

મહાગુજરાત ગઝલ

મહળ સુરત

વારિશી સહાયક મ ૨૦, કિતેન્ક
ર ૧૦, મામાન્ય ર ૩

જહારગામથી અમામદ થરા મન્દિરા
મધુઓએ નાણા ખજાનથી નાગે
મોઝનસ મદેનગની મન્દી

—'તાજ

મી

દીદારે રસૂલ (મન૦)

૭

[સર્વ દેક સપાદકને રાખિન છે]

દરેક ગરીબ અમલ્યાન તરીકે

(૧) દરેક કામ શરૂ કરવા પહેલા - બિસ્મિલ્લાહ હિરુમાનિરૈહીમ વ સલ્લ-લ્લાહુ અલા સૈપહેના મોહમ્મદીન. પદવાથી તે કામમાં ખુશપાક અગ્રત આપજે તેમજ તે કામ આમાનીથી થઈ જશે

(૨) જ્યારે પણ કોઈ મેદફિત-મગલિસ વગેરેમાં જવું થાય ત્યારે નબર ૧ મુજબ પદનું અગર મિઝમિલાહ પરી કોઈ પણ દરેકગીફ પદનું અને જ્યારે મેદફિત-મગલિસ જરખાસ્ત થાય ત્યારે માન દરેક તરીફ પદનું એ મુજબ કરવાથી ખુશપાક એક ફરિયાતને મુખરર કરે છે જે ફરિયાતો બધા માણસોને ગીમત કંસથી તેમજ બીજા ખુશ કામોથી બચાવે

(૩) દરેક પ્રકારીમ (ગિનાયત ન ૧ મો લખેવ) - દીનો દુન્યાના દરેક દરેક (શરીઅન મુજબ દલાવ) કામો માટે, દરેક દરેક મુઘિન આમન થવા, ધધા મેજગામમાં અગ્રત થવા, રિક્ક-રોઝીમાં વધારો થવા, ખુશપાકથી દસ્તે ગેમથી મદદ મેળવવા, દુશ્મનો પર ગાલિમ થવા, મુકદ્દામાં ફતેકયાન થવા, ફેદાથી છુટા થવા, વગેરે વગેરે દરેક કામ માટે તેમજ દરેક દરેક હાજત માટે અકમી છે પદનારે પોતાના નામના અ-દ-દ કાદી દરોજ કોઈ નક્કી કરેલ પાઠ માફ જરૂરિયાતે અને નક્કી કરેલ વખતે પાઠઝૂ કિતારાખ એમી પદનું પદની વખત લોવાન અથવા અગમતી આનુ ગખવી તેમજ પદના પહેલા એ ગમઅન નફિન પદી તેનો સવાબ

હુમ્મ (મન૦) તથા આપ (મન૦) ની આપ ઔનાદ અને હઝરત ઇબ્રાહીમ (અ મ) તથા તેમ (અ સ) ની આપ ઔનાદને બખ્તી દર્દ મજદુર અમન શરૂ કરવો એ મુજબ કામ પૂર થાય તેટલા દિવસ અગર ૪૦ દિવસ પદનું ઈ અ કામ પૂર થશે અથવા તો ખુશપાક તેનો કોઈ સાંગે બચે બને જહાનના આપને

(૪) દરેક જુનનના (ગિનાયત ન ૧૨મા લખેવ) ઉપર લખ્યા મુજબ અને ગીતે પદવાથી મજદુર જે દરેક કામ માટે એ પણ અકમી છે એના નમ કરો મરામ માન હુમ્મ (મન૦) ને અને આપ (મન૦)ની આપ ઔવાદ અને પોતાના પીઠ મુરિદ હોય તો તેઓ અને જે ખાનદનમાં મુગીદ હોય તેના બધા ખુદુગોને બખગવો

(૫) અલ્લાહુમ્મા કલમ લસના એ રખે ઇન્નહમ સનામ વલા મઆકા એલાહુન અઆ નક્ર અના ખરેના વલા મઆકા ગખો ફાતુકો જી રોખીયેકા અન્તા ગખોના કમા નફુકો ન ફૌકા માયનુવ કાએતના અઅઓના અન તેમરી અલા મોહમ્મદીન વ અતોરેયતી બરાઅતી

આ દરેક ગરીફનો અમન પણ ન ૩-૪ મુજબના દરેક દરેક કામ માટે તેના લખેવ રીન મુજબ થા છે

(૬) અલ્લાહુમ્મા મલે અલા મોહ-મદે નિજીખીલીહ ઉમ્મીયે કમા અમનના

અનનોમદલી અર્થે, વ મલ્લે અવા
મોહમ્મદે નિન્નખીયે કમા યમ્મખીયના
અયો સલા અર્થે, વ મલ્લે અવા
મોહમ્મદે નિન્નખીયે બેઅ-દ-દે મન્સૂ
અર્થે, વ મલ્લે અવા મોહમ્મદે નિન્ન
ખીયે બેઅ-દ-દે મદલમ યોમલ્લે અર્થે,
વ મલ્લે અલા મોહમ્મદે નિન્નખીયે
કમા યોમલા અર્થે

મગ્નૂર દર શરીફ મમતથી પગથી
દરે તે કામ-દરે અમન અને દુઆ ખુલ
પામ બહુ જલ્દી કમૂન કરે છે દરે આકત-
બતા-મુગીનન વગેરેથી ખુલાખ બહુ જલ્દી
ઠાડવી એવી ચીજોથી બચાવના નખે છે
ચોર, દગ, ખુરા માણસો વગેરેથી ખુલાખ
બચાવે છે દિવની દરેક દરેક હુમ્મી અને
દરેક દરેક હાજત ખુલાખ બહુ જલ્દી પૂરી
કરે છે, એ ઉપગન ખીમ અને કાયલઓ
ખુલાખ તરફથી મગે છે અને અમુક અમુક
હુતુગોને દીન (રેક)ના કહેવા મુજબ હુજર
(મન)ના દીવાર નમીમ થાય છે

(૭) અહ્લાહુમ્મા મલ્લે અવા મોહ
મ્મદે નિન્ન ખીયીલ હુમ્મીયીત્તાહેરિ
અઝકીયી સલા તથો હલ્લો બેહલ
અકહો વ યાકમ્મો બેહલ કબો સલાતન
તકુનો લકા રિદવ વલે હબેહી અદાઅન
વ અલા આલેહી વ સહબેહી વ બારેક
વ મદલમ

મગ્નૂર દર શરીફ મારે દરરન મદખૂલે
સુન્દાની સંપદ અમુલકાદિન જાનાની (ગદ)
દરમાવે છે કે-એને હમેશા મસરતથી પગથી
હુજૂર (મન)ના જે બેગુમાર અને મહાન એક

માનો આપણી કપર છે તેનો બ મો આ દર
શરીફ થઈ જાય છે એ ઉપગન પગનાં નિ
રોધન થઈ તેમા ખુલાખનું નો પેા થાય છે,
સમિતો ફરાલ થાય છે, તેની દરેક દરેક હાજત
અને હુમ્મીયો ખુલાખ પૂરી કરે છે તેને કેદનો
મોહમ્મદન દગ નહીં, તેના દરેક રત્ને ગમ
દિગ વગેરે ખુલાખ દર કી દગી ખુલીમા
ગખને જાતે એ ઉપગન અને કાયલ ઓ મગમે
ને અમન કરાવી હી અ ખુ-મ-ખુ જાહેર
થતા મગે

(૮) અહ્લાહુમ્મા મલ્લે અલા મોહ-
મ્મદીન કિલ ઓવતીના વ મલ્લે અલા
મોહમ્મદીન કિલ આબેગીના વ મલ્લે
અલા મોહમ્મદીન કિલખીયીના, વ મલ્લે
અલા મોહમ્મદીન કિલ સુન્દીના, વ
મલ્લે અલા મોહમ્મદીન કિલ મૂલખીલ
અ અલા એલા યોમિદીન અહ્લાહુમ્મા
આઅતે મોહમ્મદેનિલ વમીવના વલ
કદીલતા વમરેકા વદદગ્ગતરફીઅના
વઅઅહો મકુમમ મહમૂ । અહ્લાહુમ્મા
આમન્તો બે મોહમ્મદીવ વલમ અ-ર હુ
ફલા તહબેમની ફિલ હયાતે કેઅથ ત-ફ
વજુકની મહમ્મદાહુ વ તવકકની અલા
મિલ્લેહી વમ્મની મિન હોદેહી ખગખમ
મગીઅન શાફેઅનહનીઅન લા અઝમઓ
અઅઅહુ અખન હલ્લદા અલા કુલે
મેહન કદીર અહ્લાહુમ્મા ખલેગ ફહા
મોહમ્મદીવ વ આલેહી મિન્ના તહીથ
તવ વ સલામા. અહ્લાહુમ્મા કમા આન-
ન્તોબેહી વ લમ અ-ર-હુ ફલા તહબેમની
ફિલ જાનતે ફઅથતહુ (અપૂર્ણ)

મૌવાના અહમદ અસમ્દ રાદેની

૦

સવાલ - કશ્તાનમા જનાઝો લઈ જતી વેળા, જનાઝાના માથરાળા થોકો દુન્યરી વાત ચીત ન કરે એટલા માટે ક્યેમએ તૈયમા ધીમે પડવુ અફઝન કે પુઝરીને પડવુ ? કેટલીક જગ્યાએ એવો રિવાજ છે કે જનાઝા આગળ પુઝરી કરેમા શરીફ પડવામા આવે છે એ વિશે તુ હુમ છે ?

જવાબ - જનાઝા સાથે આગળ આવી ક્યેમએ તૈયમા જોર જોરથી પડવુ મદદ અને ગિલાજી ચીજ છે ક્યેમએ તૈયમા જનાઝા માથે જનાર લોકો ધીમે ધીમે પડે એન અફઝન અને મુન્નડમ છે હુઆન શરીફમા અસાદ પાઠ ફરમાવે છે કે, "તમારા પગરદિગારની પદ તસજુ કિતમા આજી અને ધીમી અનજે કરો, અને એજ મુન્નમ ફિક્ક હનરીની માનેમગ કિતામ દુરે મુખ્તાગ તથા મેઅતા મસા હયમા છે

સવાલ - અરિઆ એક ફિરંગ છે જેઓ મ્યેમએ તૈયમા "લાઈલાદ ઇસ્વાહ મોડમમ" યા મુન્નવાન" પડે છે અને સહી ક્યેમો પનાર પર પીકા કરે છે માટે સગી હદીસોથી તુ સામિત છે ? અને ગનત પદનાર શુન્હેગાર થને કે કેમ, અને તેઓની ઔરતો નિકાહમા રહેશે કે કેમ ?

જવાબ - ક્યેમએ તૈયમા સહી હદીસો તેમ ફિક્ક હનરીની માતેમર કિતાઓમા આ મુન્નમ છે "લાઈલાદ ઇસ્વાહ મોડમમદુસ્સન હાહ" સનાયમા દર્શાવેલ મુન્નમ ન પડવુ જોઈએ જાણીયુઝીને ગનત પડજો તો મખન શુન્હેગાર વશે એથી ઔરત નિકાહમાથી નીકળી જતી થી પગતુ અમાગ લખ્યા મુન્નમ કરેમા તૈયમા સગીહ રીતે યાદ કરી પડવુ જોઈએ અગી પદનાગ પર દીખ કરરી જહાવન અને

શુન્નતુ કામ છે

સવાલ - અનાહ પાક મિવાય બીજા કોઝને દન જગ્યાએ હાજર નાકર સમજવુ કેમ છે ?

જવાબ - અનાહતઆલા હર જગ્યાએ હાજર નાકર રહે છે બધાઓની ખુની અને છુપી બની વાતોથી વાકેફગાર છે ખુદાપાક સિનાય બીજા કોઝને હાજરનાકર રહેવાની રાકિત નથી, તેમજ એવે ખોટા અજોદો પણ ન ગણવેા જોઈએ સગહે ફિક્કે અકમર, મુલા અની કરી તથા શાહ ફરિદાક સાહેબની મેઅતા મમાઈનમા એનીજ રીતે મોખૂદ છે, કે ગય ફદનાદને હાજરનાકર ન સમજવુ જોઈએ, ભવે તે નમી હોય કે વધી હોય

સવાલ - અત્રે એવો રિવાજ છે કે બ્યારે દુલ્હો નિમહ માટે સમગના ઘરે આવે છે તો ઘરમા દાખન થયા પહેલા ઔરતના સગારોહી માવી કોઈ ઔરત દુલ્હાના આનસા પર બે પગ થઈ મરેા અથવા એખા નિસાર કરે છે અને ફાજાના માથા પર ફેરરી ફેકી દેવામા આવે છે એ કામ વિશે શુ હુકમ છે ?

જવાબ - એતુ ધર્મોગ કરતુ જાઝિ નથી ચારે મજહબમા એતો સખ્ત નથી બેપરદા થતુ સખ્ત શુનાહતુ કામ છે એથી અગીદો બગડે છે, એમા રસમ અને રિવાજથી બચતુ મુસલમાન માટે જરૂરી છે હા, કોઝને ખયરાત કરી હોય અથવા ખુદાપાકનો શુક્રિયા અદા કરવો હોય તો એવા રિવાજ અને બેપરદગી વખર સાચી નિયત કરી કોઈ પણ મખયે શુન્નિયા અદા કરી શકે છે પરતુ સમાતમા દર્શાવેલ મુન્નમ કરતુ ન જોઈએ

સવાલ - દુલ્હને કૂલતો મેહરશ નિમહ વખતે બાધસમા આવે છે, તેમજ સોનાની સેકરાની મખન હોય છે અને ફાહનવાળાઓ એવી માનતાઓ માને છે એમ કરતુ જાઝિ છે કે નહિ ?

જવાબ - એવી માનત માનતી અને કૂલતો મહેરો બાધવો જાઝિ નથી કારણ કે એ કામ

શિક્ષિત આદત છે, અને હિંદુઓની મુશામેલત થાય છે માટે એમ કરતું સખત ગુનોહ છે હદીસ શરીફમા છે કે જે માણસ જે કૌમની મુશામેલત કરશે, તેના હથ તેઓની સાથે થશે વળી સોનાનો મેહરો ખાધવો હરામ છે કુલનો હાર પહેરવો નામઝિ છે, તેમજ કુલનો ગુનહતો પકડી શકે છે એમા એ ઇસરાફ ન થવો જોઇએ કિમતી હાર તેમજ ગુનહતા બનાવના ઇસરાફ અને કરાહતથી ખાતી નથી અન્નાહ પાક કુર્આન શરીફમા ફરમાવે છે કે 'અથિત ઇમરાફ કરનારાઓને અન્નાહ દોસ્ત ગણતો નથી' ખીજી જગ્યાએ છે કે 'ઇસરાફ કરનારાઓ સૈતાનના બાઇ છે માટે મુસનમાનોએ એવા રસ્મોરિવાજ તણ હઈ માહગી અખત્યાર મરી જોઇએ કારણ કે મઝહબી ઇતિમ આમાની અને સાહગી રીખવે છે તક'નુફ અને ઇસરાફ તેમજ રસ્મોરિવાજને મના કરે છે

સવાલ-નિકાહ વેળા ઇમ્તિમ અને કમૂનના શબ્દો ત્રણ વાર હોદગરના થુ જરૂરી છે?

જવાબ-ઇમ્તિમ અને કમૂનના શબ્દો ત્રણ વાર હોદરાવરા જરૂરી નથી, માત્ર એક વાર ઇમ્તિમ અને કમૂન કરાનાથી નિમ્મહ થા વગર બી કુન સહી થઇ જાય છે

સવાલ-નિકાહ વેળા ઇતિમ અને કમૂન કેના દરબો પાએ મલેમા અને ઇમાને મુફ પન ઇમાને મુમ્તય અત્તવહયાત હુઆએ તુન પગાનુ જરૂરી છે?

જવાબ-મુસલમાનોને એ સર્વે પગાનુ કાઇ જરૂરી નથી માત્ર ઇતિમ, મુમ્તય કરાવતુ જરૂરી છે અને એ ગાહોતો હાજર હોતુ હાઝમી છે સવાનમા હર્ગવેતી હકીમન મહામએ કિરામ અને આહમમએ મુસ્તહેદીનના મુ તારક સમયમા ન હતી એ તો માન જમીન મુશા એએ રસ્મ જરૂરી કરી છે ઇતિમ અને કમૂલ વગર નિકાહ દુસ્ત થના નથી, માટે ઇતિમ કમૂન પગાનુ જરૂરી છે

સવાલ-નિકાહ પગા જતી વેળા ગામમા જે મુઝર્મીનો મજાઝ હોય છે ત્યા જઇ નારીયેન ફોડવામા આવે છે અને એ રસ્મ અફા કર્યા પિતા નિકાહ પદાનમામા આનના નથી એને એ જરૂરી વાત સમજે ઈ, એ રિયે શુ કુકમ ઈ?

જવાબ-મુઝર્મીને દીનના મજારો ઉપર જઇ સુગત તરીકા મુજમ ફાનેલા ખાતી કરવી જાઝ છે એને કોઈ મના મરતુ નથી પરતુ નિકાહ વેળાજ જતુ જરૂરી સમજતુ મોતી જહાલત છે કોઈ પણ વખતે જઈ ફાતેલા પગી શકે છે પરતુ મુઝર્મીના મજારને સુખન મરતુ કે તનાફ મરવો અને મુઝર્મીની કબજ ઘેઈ પાણી પીવુ જાઝ નથી એથી મુમનમાનોને અખીદો બમરે છે મઝ પણ માગ વતી કે મુઝર્મી અથવા માખાપના હાથને સુમતુ જાઝ છે કમને બોસો આપવો દુસ્ત નથી તેમજ ખાનએ કામા મિત્રાય ખીજી મોઈની કમનો તનાફ કરવો જાઝ નથી નારીયેન ફોડવુ પણ દુસ્ત નથી એમા હિંદુઓથી મળતાપડ થાય છે કાફિરો મૂર્નિઓ તથા ખુતો પર તારીયેન અદાવે છે બ્યારે અમે મુઝર્મીની કોરો ઉપર આવે અમન કરીએ તો ખુતમરફતી અને અમાગમા શુ ફર્ક બાકી રહે છે? સહીદ હગીમમા કે ક લખને (સ અ) ફરમાયુ કે યા અન્નાહ, મારી કમો ખુત બનાવશે મા કે મોકો તેની જમાન કરે ખીજી હદીમમા છે કે, યા અન્નાહ મારી કમને મેનામાદ બનાવશે મા કે લોદો હા અથવા આજમાનના ચાતુ હસે માફક મારી કમ સાથે વતીન મરે બ્યારે આપે (મ અ) પોનાની મ્ય શરીફ માયે આતુ નર્તન કરવાથી બેઝારી જાહેર કરી ઈ, તો મોગમા મોગ વતી કે મુઝર્મીની કમર માયે આસા દુ થો કરા કેરી રીતે જાઝ થઇ રાકે? એ એક ખુતી માન છે અને મુઝર્મીને દીન પાડુ એસા મોયથી નાત્રાઝ અને નાખુરા છે

એક અમેરીકનના સહવાસમાં

પ્રેમ "શાન્ત"

૭

મિત્રેશા! મધ્યમ વર્ગની બી બુઝીઓ સ્ત્રી પ્રેમની ચીમર હતી પારસણો ને ધરતી સ્ત્રીઓ વચ્ચે પ્રાથમિક મેકકે રિસે વાગે પડે પડી તો નુ પુગુ? બીઓનો અમરો! બોજીઓ વેરીઓ ગુજરાતી બોનતી પબ્લી મોશાકમા વાળીયજો પપુ હતી બેમ માટે રણાય ઉભા હતા એક અન્નપ્પા રિદેગી મુદ્દમ અમારી નજર ઉભા હતા તેને જ્યા રી આપી અને મ્હે આ ગી બાનત છે? મે મન્નમા કહ્યુ લમ્કરીઓ માટે મ્હેજ આનદ માટે બીઓનુ એ કારમ છે!

મીગાર-મેમ મારી તરફ ધરી શુદ્ધ અમે રીકન (U S A) બીડી હતી બાકસ-દીરામન્નપપ્પુ ત્યાની હતી મે મ્હુ નથી પીતો વાનચીત દરમ્યાન બહુ સરારી જણાયો દેવી ગાય! તથા વાર્તા તરફ સમજણ દર્શાવી મ્હે કે એ રેમ પ્રમગ છે એમા એનો નામ અતગચપ છે ખરે ને?

રિચામ મમ્મે અમેજો ચાન નીધી તેજે ાગી ચાન માની દેવી ને તો ચાપ ઝટ ગગમની ગયો ટાકરી વાળી સારે તેજે માત્ર એ ઘુર પીયા હતા પણ ચાપ પડતી મુકી એ મોઝ પદ વીસ મીની આ પીતા લે છે ફિ ન બાદ કરના મયા તેલે કહ્યુ 'ઈન્ડીસાન પ્રથમ બદર તેજે બેયુ પણ લો! રિચામુ ન જણાયા એક માણમ મન્યો

તે મ્હેજ અમેજો જણ્યો હતો અને Houses પાઠની ગની તરફ લઈ જરા ઈન્જો હતો મેની ગદી આપ્તેથી હુ ન આપ્તેયો એ ના દાયે પડે ટાનીઓ હતી દસાપાને સાથી સાસુ વિગેરે અપાવી તેને

મે રાના મરી દીરો 'It is no Good, you understand' (એ દીક નહિ મમન્ના?) આ વાક્ય દુકા દુકા અતર તે ભાગ્યુદિક મોનતો 'You have got to keep clean દરેક જણે સ્વચ્છ ને મુનડ રોવુ જરૂરી કે મન્નતા સર્વત્ર બાદર પામે છે મ્હાય બુમ્યા હશે તો જમવાનુ પણ મળી જાય તો રી મળી જાય સારા મિત્રો પણ સાપડે લેટલમા ઉધાર ઓરડી મો!

Cleanliness is next to Godliness મન્નતા અને ઈશ્વરપણુ નિષ્ટ રહે છે ધોળા અને કાળા વચ્ચે આ મુદ્દા પર અતરાય નહે છે પહેલો વર્ગ બીજો વગ અને પછાત વર્ગ એમ લોભના વર્ગ એ રીતે પડી જાય છે

સ્તામા એક મે બીખારી બેયા મગમ શા માટે પ્રમથ નહિ મરતી હાય? મે કહ્યુ લમભમ સાહ લાખથી ન્હુ આ દેશમા એમની મજૂરી છે અમેરીકામા એમના માટે અનગ મ્થળ કે જ્યા ખાના રહેવાની મગમ છે મગમતા જણાય તો પોનીસ પકડીને ત્યા મૂની આવે છે અહીં તો ટુટપાય ઉપર સમ રહે છે વગાર હોતાજ નથી!

ત્યાના ચનણુની રિગત—મેન્ટ Cent, નીકેન Nickel=પાય સેન્ટ, ડિઅમ ડાયમન્ડ સેન્ટ પા ડાનર, અગધો અને ડાનર ડાનર ફિ=આપણા રા સના તથા આનરે ચાપ હજમત-દમ સેન્ટ, હાનમા પદ હશે ચાપ-નીમલ

નામ મિત્રેશ=રપ સેન્ટથી જુ ચાર ડોલર મકાન બાહુ-એક રમ છ થી માત ડાન

અહનાડિક

આખું મકાન-પાત્રીશ પીગતાનીશ ડોનર મકાનના બોયલગીયા લાકડા ને રંગીનકામ વાળા હોય છે આગ શિયાળામાં વધુ લાગે છે મોટા રટવ (Stove)થી ઓરડા ગરમ થઈ જાય છે પછર વીસ મીનીટમાં કાણુમાં લઈવે છે

જમીન સરકારી માનીકીની રહે છે આન મકાન વેચાણુ મળી શકે છે તેણે પોતે એક મકાનનો હપ્તો £ ૧૦૦૦ આપેન છ બી ૧ ચાર હમ્બર ડોનર આપ્યા બાદ સપ્તેણુ માનિક બી શકે તેની સ્ત્રી વલિવટ કરે છે ત્યા શાતિ (Peace) બાદ ત્યાજ વમરા મરી રહેશ એમ તેણે જાણ્યું

અમેરીકામાં જરા Britain-પ્રુદિ હોય તો આનદવી કમાઈ શકે પરચુણુ મીને Max Up-મેળવીને વેચો-દવા વિગેરે તો માંગો વિનતા જેઈ ખરીદી નમે

Race રેમની મીકીટ ખરીદો ન Limit નમીબ હોય તો હમ્બરો કમાઈ દવા ધાંડી મુડી માથી નાનમ્ડી હોટલ માટે તો વર્ દહાડે દરારોન મુડી થઈ જાય નાના વિદ્યાર્થીઓ પણુ શાળા ॥ વખત બાદ બેચાર કલાક બાદ રોટલમાં ૫ ૧ કરી અહવાડીયે છ સાત ડોનર કમાઈ સારી રકમ જમા કરે છે ધણા નોકરો તો માન Tips-બક્ષિશ માટેજ રમર પગારે ને કરી કરતા હોય છે ધણી રમ્મ મેળવે છે Tip-બક્ષિશની પ્રમાથી તમેતને તુરત સમસ Service મળે કે Tip ન આગે તો બીજી વાર મોકુ પાન વ્યાયે

અહીં તણુ માથુમેને રોજ કાનુ ખર્ચ આવે? મે કધુ અત્યારે શ પાયમાં મધ્યમ વર્ણનું કામ ચાને એમ મારી સ્ત્રીને અહીં તત્વી છ માસ આનદથી રહીશ અમેરીકામાં એક ટક જમણુના બે તણુ ડોલર થઈ જાય

અમેરીકામાં વડુ ભાગ કોરી પીનાગ છે

હોલ્સમા કોરી માથે બીરકાગ વિગેરે લ્યો તો ચાર્જ પડે અમુક ચાપ પીએ છે કુધ વગરની

મવામાંથી દરિયા કાઢે પાછા ફરતા રાત્રિ પડી મઈ હતી પછી બેકમેની નવી ચોપાની સુધી ચાલતા આન્યા મકાનોની સુરેખ હાગ અને સુદર રોશની જેઈ તે ૩૭-તમે અગ્ને ન્ટાઈન (Argentine-South America) બાબત જાણતા હશે ત્યા પડ આ ધાટ ॥ મકાનો છે પણુ આ રમના આગ ફેલાવે છે ન્યુયોર્કના સીધા ઉચા મકાનોની આગ તુરત કાણુમાં લઈ શકાય

સ્વેજ થામ વાગ્યો હતો એટલે મસતી રાહ જોતા બેચ પર મેમ સરનામાંની આપ રે કરી એજે સીગાર સળગાવી

અધાગ દરિયા તન્ક ધૂમાળ ફેકતા કહે આમાં ગેઈ આપરાન મે ખરા કે? મે મ્યુ ધણાય ફિરમા બને છે નીગારની બે ૬૫ લીધી અને બો થો પ્રેમના અપાધાન હશે! મૃદગ્યાજમની જવાનદારી નમ ત્યા વગર બાબીશ લાગણીમાં દેશાઈ હામિષ આવેશમાં આપધાત કરી બેસે! બના પેસા કમારા વિના પર ચલે? ધર ને સ્ત્રી બાળકો પેસા રિ ॥ નજે ખરા? સ્ત્રી પ્રેમ મસતી-સવ પેસા વિના શીકુ લાગે

હીક છે પણુ અહીં કમાણી બેકારી-એ પ્રત્યો છે મોટી કામદાર-સકકનો કામર પાથ નાર મિચરા કાની ઝોછી મજુરી પામે છે તેરો વાન આગળ ચનાવી અમેરીકન કામદારને ધર જેઈએ માખણુ મુરખ્ખો (Butter & Jam) વિગેરે મુખ્ય જરૂરીયાતો મુજબ મજુરી મળે છ ત્યારે અહીં એક કુટુંબ ચોખા (Rice)થી ચનાવી લે!

મમય વહેવા સાથે બસ (Bus) તો ન જ આવવી કે? અમેરીકામાં પછર મીનીટન કેટલા દૂર ટીકગી મવા હોઈએ જુગર્મની

(Underground) ટૂન તથા ઉપરની વાદ. 1
એવારની પુષ્કળ મગવડ છે

મનુ બાબત જાણવું ત્રણ મનુ છે.
મીવાળામા સગદી વડુ પડે છે નાનુસોને જાણુ
સ્પર્તિ (Active) ગમવી પડે છે એકમ
આવડુ પડે, યોડી ફાણુ ઉઘા મેડા તો દરી
જાઓ બગડ પડે ત્યારે હોવ જુદ વરસી છે
બન્ડ આગળના મારે (Snout Melting)
ત્યારે રનરના શુ (Shoe) બોડા ખોરવા
પડે છે નહિતર લપમી જમાવ

વાત કરતા કરતા મેટ્રો-નિર્મમા પસાર દરી
દુકમે રસ્તો શર કર્યો દુખની જાન મારા પમ
નીએ આની ને હુ લપસ્યો આસરો લેરા
જતા એજે અને નીધી તો લીધો પથ તો પડેલા
મારો હાથ લેલાની ખીલી-રાળા વાદ પર પડેલાઓ
ને દશેગીમા ખીલી બગળા લાગી કદે કે
"યોકા પેતાની મગરદથી વધુ મનજતા હોય
તો જાનના હાલ યોગ્ય મગે નાખે તો કેટલું
ના" "પીડી તો કીક નહુ બોગીનદર નજીક
રેસ્ટોગમાથી આયોદ્ધીન ચોપડડુ એ બાઈ
બહાર ઉઠા દતા ત્યા કાઢ ઝિસ્તી બાઈ માગ્યો
(Beggar) હાથ લખાઓ- "God Bless
you" -તોજે ખીમામાથી પરુરણુ કાઢી યોડા
મીમા દેતા તેલ્લિને કહુ "God Blessed
you by creating you, but who
donna's you bless yourself?" (જુદાએ
તમને પૈદા દરી એદમાન તો કર્યો, પણ તમે
શા માટે તમારો જન્મ મદુન નથી દરતા?) 111

આર્થિક મિહાન મગજનતા વાન કરી
પૈમા કમાવવા અને ધન્યતાથી ગેડા A man
Always Higher, નિરતર ઉન્નતિની
બાનના મેરો નીચ ખ્યામ (Low Mental-
ity) યજગા રહેલુ તમારા નિરો મમાજ
ક મમદમા મગજા-સમોવડીયા ક્યારે થઈ
ચકા? જ્યારે પૈમા કમાઈ તેમના ધોગ્જો આવો
Then only you can be equal,
you and I and I? ત્યારે મરખા થઈ

નના-મમ-મા 1

"મારે પેતાને મકાન ન્યુયોર્કમા ખરીદવુ
છે પાચ છ હજાર હેલર કીમત છે અમુક
રમ આપી છે બાડુ મારી સ્ત્રી ઉધગારે છ
તેમી પોતે પણ ધધો કરી કમાધ વે છે

ગત વધતી હતી છુટા પડતા મમથે મે
પુણુ "તમારો આટલો અતુભવ કેમ થયો?"
કહે કે પદર વર્ષથી દુન્યા ડેડુ છુ (See
Vornale) વિધવિધ લોકોના સમર્થના આઓ
છુ તેમજ સાથે વસવાટ દર્શો છ, "દુન્યામા
પાચ વસુ ને તેનો ઉપયોગ નદરી છે" પાચ
આગળા બતાવતા કહુ "અમ્મન, આખ, કાન,
મગાનને બ્લેજાર છાનન સુખી જીવનની આરી છે"

પાડેથી કે લગો મારો પથુ હોય, અમુક
કકાસ પણ મતો હોય પછાપ સાતિથી છુ દરી
મુનગતા હોય છે તમે અમારે ત્યા ભેમથ
આવો અને અમે તમારે ત્યા આરીએ પાડેરી
મબધ ન ગમે તો સૌ મીના ધમમા લાળા મોગ
પન સબધ જાળવે તો મથે નહિતર કાઢ નહિ

"પમ બાબત ખાસ પ્રતિનધ તો નથી
પન It depends Mutually અગસપરસ
લાગણીની વાત છે મારે સમજુ સ્ત્રી છે
કાનેજ તેજીને મુખર્ષ બાબત પન અખ્યો
ખીમા પનમા તમારી વિગત દર્શાવીય બન્ડ
આનદ રસો અમેરીકા પહેડી પન અવમ્ય
લખીય મે દહુ "હિંદ તમારી સ્ત્રી સાથે આવો
ત્યારે મને જરૂર વાદ દગ્ગે" સાહેમજી મલામ
Good Night-111

અધારા ઉતરતા હતા એના નિરામરથાન
તગ્ગ ચાલતો થયો એની ફેશ-ટેટ, દાઢ ચાટ-
કાળા ચરમા સુષકતા અને અતુમરણીય સિદ્ધનો
બહુજ મજ્જિમા જગાઈ મથા ખાસ તો
"Keep Clean" -"સ્વચ્છ-સુધા" -તો
દુન્યામા સર્વજ ધનિજત જગવારોએ મિહાન
ધણીજ પમદ પાયો

● લેડીઝ ડ્રેસ ડ્રેબરીકસ

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

એકજ બાવ અને બોણ દરથી
ઉર્થી ક્વૉલિટીનાં

કા
પ
ડ

ખરીદવાની
ભણ્ણીતી અને બરોમાપાત્ર

હ
કા
ન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક બજાર—સુરત

● પાકા રંગની પ્રિન્ટેડ વૉચલ્સ

● બાપેલા બાવે દરેક માલ

“ ઈકબાલની યાદ ”

અજામ શહેરત હતી એની ગઝમની શા ! આલમમા !

કગની એ ગયો મહુને કવનતુ જાન આલમમા !

તમી એ અજા પણ એતુ સમજણ મહુને રસાવે છે !

યયાના માદના પણ એ મના' મનના ! આલમમા !

પતોલા પુત જાનતના એ લાડીના કપન રાયદા !

હતા જર્મન અમેરીકન અને જાપાન આલમમા !

તો શીશુશી મહા શાની નિદન વડના હતો માયો !

રિમન વાણી તણા એએ ફરાવ્યા પાન આલમમા !

હવન માણુ છવી જેએ હવનને એ ગયો છવી !

ગયો મુખી એ મસ્લિમ કાલ પાકિસ્તા ! આલમમા !

૨૨

ગાંતાખા બાઈથી કરને અતેરી બાઈના ભગતો !

હજુ ગુજુ રહ્યા એ કપનાના ગાન આલમમા !

મકપ, રમત અમર, મુયન, તકપ મજન અને ટોયન !

કગાયા નિલ કાનમા એ સકુના જાન આલમમા !

ભગી તી બાઈના જનવત ઉજવળ દેશને કરવા !

નતન-ગીતો તણા કીધા અમૃલા દાન આલમમા !

હજમતુ પુન પાછને કરનમા પ્રાણુ પુર્વા છે !

અમર એ થઈ ગયા “ઈકબાલ”ના અહેસાન આલમમા !

અર્ધા અગાડ દીએ શમ્દે-શમ્દોમા બર્ધા તણખા !

શ્રદી એના કવન પર મહુ યયા કુરખાન આલમમા !

રુકુ છુ એ પગે “ઈન્મત” સમરણ એ વાતતુ યાતા !

મયા શાની રહ્યા મહાગ સમા અજાન આલમમા !

—“ઈન્મત”

આ માફો ન

લેખક — “ઈન્ડિયન” પોરાજીવી

(૧)

પીજીનામા પુરાએલા પોપટ સમુ જીવન
જીવની ગિચાગી અજાણ હવે તો ધરતી આર
દિવાનોથી વાતો કરી, કરી ખૂમન કરાળી હતી
જેથી રાત્રિએ ધરે આવેના એના પનિને પોતાની
હૃદય-અથા કહેના કથુ

‘હવે તો બહુજ મુઝાઉ છું, દિવસ પગાર
કમ્વો ભારે પડે છે’

“દુકાનના કાર્યથી જરાએ નિજતી પ્રાપ્ત
મની નથી, નહીંતર દિવસના એકાદ વારે
ધરે આવી જીવન તો પછી તારી મુઝવણ
રહે નહીં’

‘એટલેજ તો કહું છું કે એકાદ આમાફોન
લઈ આવો કે જેથી કમ રાત્રિ રહે ને સુખે
દિવસ પસાર થાય

સાર છે સનારે તપાસ કરીશ’

‘તપાસ શું ? લઈ આનીગ એમ કહો !

‘પણ આ ગામમા સાઝ આમાફોન મળશે
કે કેમ ? એ એક પ્રશ્ન છે એટલેજ તો કહું
છું કે તપાસ કરીશ’

‘આવી રાતો તો આજ છ મનીનાથી
દીને ઉઠાવો હો અમં દિવસ આખા એકના
રહીને મુઝાઉ મગી જરાએ અથી નમેને નું
આખમા આસ લાઈ અજાણે કથુ

‘અરે, તું મરી નર તો પછી માગ મા
લાત થય, હું તો દુખી મઈ ગપડી અડ
માટ મરવાનું નામ મા બે’

“બમ કમો ને, આમ બતાવી, હોડી, નિહો
જવાબ આપો, નહીંતર પગી હું આપણા
પાડોસી સુતાનમાછને કહી આમાફોન મગાવી
લઈશ, સમજવા ?”

“એવું ના કમતી સનારે તપાસ કરી તને
આમાફોન નહીં આપીશ”

“સાર છે જોડે શું મરારે, નહીંતર પછી
મારેજ પ્રબધ કરવો પડશે”

એટલું કહી શ્રીમતિ ખીજ કામમા મુથાયા
ને પતિરાજ વિચાર કરના બેઠા રવા

અમડી જાય પણ દમડી ન જાય આની
બાવનાના પોષક આરિકના મળે આમાફોન જેની
એક કુલ્લક વસ્તુને ખાતર હો-બસો કપીઆ
વેડી નાખવાની વાન કાઢ રીતેજ નોતી
જીવરતી આર એટલેજ રોજ વાયદા આપી આ
વાતને ઉઠાવી ફેનો, પણ હવે તો પતિની
પ્રમળ ઉમ્મતા ઉન્મત રિથનિએ પહોચી હતી,
જેથી હવે આમાફોન લીધા વિના આની શકશે
નહિ, એવું વિચારી આગિંદ સવારે એક જીવમ
આમાફોન લઈ નેવાનો નહીં નિર્ધાર કર્યો

[૨]

માઈ નાર આમાફોન હોય તોન જતાવો”
સવારે ગામના આમાફોન માગની દુકાને આવીને
આગિંદે કથુ

જે નાઝ આમાફોન આ ગામમા કોણ
તેર જોડે આવો તો મગાવી આપુ ?”
દુકાનદાર કથુ

આરિફને થયું કે મને બચસાવવાથી જગએ મમય સાપડતો હતી, ને શ્રીમતિ કોઈ ગીતે આ હક મૂકે એમ નથી ખાટે એનો અતજ લાવી દઉં, આ કલ્પનાને મનસ્વરૂપ આપતા દુકાનદારને એક એપ્ટ પ્રકારનું આમોદન મગાવવાનો એડર્ડ આપી તેણે દુકાન ભણી પગ ઉપાડ્યા

[૩]

“સુલ્તાનભાઈ, અમારે એક નામ કરી આપજો કે ?”

“કરોને, અજીજા બહેન, એકુ તે કયું કામ છે ?”

“એક માફ આમોદન જોઈએ છે, કયાથી મગાવી આપશો કે ?”

“અરે બહેન, એના તે શું ? જરૂર મગાવી આપું ?”

“તો, તો, સુ તાનબાઈ, તમારે મદદ ઉપકાર ”

વિવહળ બનેન અજીજા એના પતિ આરિફની વાતોને હજી અસમ્યક્ માની, આમોદન મેળવના ઉત્સુક બની હતી

[૪]

અનેક દિવસ અને ગનિઓ વહી ગઈ, છતાં ને આખો આમોદનને નેવા તલસતી હતી તે તલમતીજ રહી

મિઠા અનિચ્છાએ પણ રોજ રાત્રિએ આરિફ પાસે અજીજા આમોદનની વાત કાઢી એનું સમગ્ર કલવતી વ્યક્તિ બનેલ પત્નિની અનુપ્ત જાગૃત્તીને મત્વર શાન્તન આપનાના બાવે બાન શુન્ય થઈ એક દિવસ આરિફે મુગધતા આડતીયાનેએ આગ્રહપૂર્વક સાડ આમોદા. પાઠવાનું લખી નાખ્યું

પુરુષાર્થ અર્થે પ્રવાસ ખેડી ગૂંહેને અજીજાનો

ભાઈ જ દિવસ અજીજાને સા આપ્યો હતો બે દિવસની રોકાણ દરમિયાન એણે બહેનની અતજ વેદના ગણી લીધી હતી જેથી જતા જતા બહેનને શાન્તનન આપતા કહ્યું “બહેન, હવે અહીં આવવાનું થતા હું જરૂર એક સદર આમોદન લખજ આપીશ હો”

અજીજા ભાઈને હાઈ ઉપડતી ગાડીને મોન બાવે જોઈ રહી, આમની ગાડી ધરથી દૂર ગઈ ને પાત્રી અજીજા વિચારોમા ખોનાઈ

[૫]

એનાજી જીવનની યાતનાઓને સહેતી, ને આમોદનની પ્રતિકાષા ખુરતી અજીજાનું હૈયું મગઈ આત્મ જેથી રડી પડી

“અરે પણ તું આમ રહે છે શાને ?” આરિફે પૂછ્યું

“દિવસ આખો કલાક ગઈ છું, હવે તો જીવ ક્યાએ લાગતો નથી, આવા જીવન કરતા તો મોત આવે તો સાર

“આમોદન આવી જતા બધું હીક થઈ ગયું, અતજમા ઉલ્લાસ ઉપગિયત થઈ જશે ને દિવસએ નીકળી જશે, આમા રહે છે શા કાળ ?”

“પણ હવે તો એની વાતોનેએ ધણી દિવસ વહી ગયા, હજી ક્યાં કઈ ઠેકાણું છે” “દુકાનદારને મગાવવાનો એડર્ડ આપ્યો અને આડતીયાને મોકલવા લખ્યું છે ને ?”

“રહેવા દોને, કોણ મગાવવાને, ને કોણ મોકલવાને નવર ખેડું છે જ્યાં બધાને પોત પોતાની પડી હોય સા આપણું કોણ સાબળે ?” આસ જીવકાળી આખે અજીજાએ કહ્યું

“એમ છે, તો લે હવે તો મવારે સિધ્ધા આમોદન કુ ને જ રિપોઝીટના રૂપીઆ પહેલેથી મોકલી તને બે ચાર દિવસમાજ આમોદન । દસન કરાવી દઉં

પતિને વિશ્વાસપૂર્વક આશ્વાસન દઈ
આંકિ નિદ્રાની થયો

[૧]

ખૂન હતાવળ હોય ત્યારે મોડુ થાય,
ઈન્દ્ર હોય તેથી નિરૂદ્ધ બને, આશા હોય ત્યા
નિરાશાન દ્રષ્ટિગોચર થાય આવું બન્યા કેમ
યુ હતો ?

આરિષ્ટ અને અનુક્રાંતી આપણી પ્રતિષ્ઠા
છતા તેઓને હજી આમોદાન પ્રાપ્ત નહોતું થતું
એ એક અનન્યમ જેવી પાત હતી છેવટે
એકે આરિષ્ટ આમોદાન કા ને પછી લખી નાખ્યું
હવે છતા એનોએ જવાબ નહોતો કેટલી
રિઝમયા ! !

આજે અસ્વસ્થ શરીરને નરો આંકિ
દુકાનના કાપોથી પરસારી થા તરુ જરાની
તૈયારી કરી રહ્યો હતો, ત્યા આમોદાનનો વપારી
આવી ચડ્યો

“જેઠ, આપનું આમોદાન આવી ગયું છે
મોટલી આવું ?”

“નહીં, હમણા રહેના હો, સસારે મગારી
લઈશું”

આરિષ્ટની લમીઆત અસ્વસ્થ હોવાને
કારણે દુકા જવામ આપી દુમનલ ને જતો
કર્યો ને આ ખુશ ખમર આપવા પોતે ઉત્સાહ
માથે ત્વરાથી ઘર પ્રત્યે ઉપડ્યો

ઘર પાસે આવીને જુએ છતા આમોદાનની
રેકર્ડનો અવાજ રાખી નહોતો હતો

“હલે જો મહાબળ ન હજી કય હોવા
યુ હમકો ન દુખાએ”

“અરે, આ આમોદાન ક્યારી ?”

“મારા બાઈ લઈ આ થા તે” જરના
ઉમળકા સાથે અશ્રુઓએ ડ્યું

“તે ગજમ કર્યો !” ઉઘ અવાજે આરિષ્ટ
હજી

“કા ? તમે બનાવના એકે મે મગાશું”

“અહીં આમોદાનના વેપારીને ત્યા મોડર
આપ્યો હતો તેને ત્યાએ આવી ગયું છે ને
સસારે તે આપણી જાતી પર મુખી જશે

આ વાર્તાલાપ થાય છે ત્યા મેઘએ બારણા
પર મોરારા માર્યા આરિષ્ટે જાનજી કરાડ્યું
નાયેજ દાથમા પકટેલી આખા ની પેગી મારે
રમ્યા પ્રવેશ કરી, મુન્તાનબા મે ડ્યું —

‘લ્યો, અશ્રુઓ બહેન આપે મગાશું હતું
તે આમોદાન’

પતિ-પતિ ગુન ન-ન-ભાર નેતા નથા
મો ! બાને આમોદાનના દાથમારી પેગી લઈ
બાજુ પર મુખી

હીમ, બહેન નેઈ બને આમોદાન “
જામી મવાજે દુમનથી રૂપીઆ લઈ લઈશ”
મુન્તાન જતો રહ્યો

‘આ તું બાડ્યું છે ? એકના બે રાજી
આમોદાન મોહ

“આમોદાન” થા બહાગથી કેલએ મુખ
પાડી, આરિષ્ટ હોડ્યો ઘર બહાર જુએ છે તો
માડીમાથી સામાન ઉનારતો એનો બાઈ દેખાયો
પણ એના સામા સાથે આ બુગમું અને
આમોદાન શા માટે ? કુતુહલતાથી આરિષ્ટે
બાઈને પૂછી લીધું

“આ આમોદાન”

‘આપના મારે ! આપના મુન્તાન આડ
તીયાએ આપ્યું છે, કે નમચારા સાથે મોક
લના નખું હતું તે આપ ? આમોદાન બાઈએ
કહ્યું આમોદાન બાઈ મુખીની આટો મારના
આરિષ્ટને ત્યા જનાર હતો તેની આડનીયાને
ખમર પડી જતા એને આ સપેનર મોખું હતું
જના આમોદાન બાઈની લામગી હોવા

માટે પતિ રાત્રિ વચ્ચે પ્રત્યોત્તરી ન જામી,
પણ જાને જણના હંધામા વિચારોનો વટોગ

ખૂબજ પ્રગળ ગતિથી ચક્રનો લઈ વુલવાઈ
ગતો હતો,

[૭]

બીજા દિવસે આગિને એનો બાઈદુખને
આગ્યા ટપાલ આવી ગઈ હતી, કિત્તેક હૃદયે
આગિ ટપાલ લેવાડીને જોઈ ગયો જેમા
મુ મળી આનેનો આગાદાન કા નો એક કાર્ડ હતો
ગાહેબ,

આપના એડર મુજબનુ આગાદાન રેવે
પરમનથી રાના કુચેલ છે, જેની સ્ત્રીક ને
આગીના આ રપના 'સીય માયે વી પી
કી મોકલેલ છે, તે છોડાવી વપકન કરશે

આપના વિશ્વાસ
આગાદાન કા

આગિની કદપના મુજાઈ ગઈ, આટલો
આગાદાનને મુ કગવા આગરને ખાનર લીધા
વીનાએ છુટકો નથી, હવે મુ ?

આગિને વિચારવરત જોઈ એના બાઈએ
હસા પૂગ્યુ

“મુ મુજાઈ ગયા છો ભાઈ ?”

“આ એમના બંદો પાચ આગાદાન આવી
પડ્યા છે, એનુ મુ કગવુ એ વિચાર મુ”
આગિ વિસ્તૃત વાત કરી, જે માન્યો એના
બાઈએ કંઈયુ

“અરે, એમા મુઝનણ શી, ને વિચાર શો ?
આગાદાન લાવીને મુકો દુકાને, તમારા જેના
માદક બાની ચદસે ને મઈ જશે”

આગિ એક કડો ત્રાસ લીધો, એના
કપાળ પર પ્રભેદા મ્વેત બિન્દુઓ ચમકી ગયા.

° સફત! FREE મફત!! FREE મફત!!

સ્ટ્રી પુરૂપના ગુપ્ત સ અંધ માટે અલોક પુસ્તક

(A useful Guide for Husband & Wife)

દંપતિનું રસજીવન

ધણી અને દાણીઆણી માટે એક ઉપયોગી લેખીએ.

દરેક પશ્ચિત નવજનન માટે આ પુસ્તક વાચ્યુ બેદન જરૂરી છે ગુપ્ત વાતોથી
બા પુરૂ લેખો આમુ'ય બેલી વાળે કાનમા કહેલા લાવક શીઆમબ, એકાતમા બેરી
વા રગ લાવક સીમન જેની દંડ સ્ત્રી-પુરૂપને જરૂર છે જે લાઈ પોનાના રહેર કે મામના
મ ગુપ્તવાળી વાણીના ગૃહરથો મા નામ અને પુરૂ સીરનામુ રાગગતી એક બાણીએ અગ્રે-
છમા લખી મોકલયે તેમને રક પાનાલુ આ પુસ્તક મફત મોકલવામા આવશે

મંડો જી-મુઝન કેમીકલ વર્કસ (૨૭૨૮૬)

પોસ્ટ બોરીસ જીમા મસ્તિદ, દીલ્હી ના K S

(પરવહેનાર અગ્રેજીમા કો)

પ્રેમનું ખૂન

મૂળ લેખક શ્રી કિશનચંદ્ર એમ એ
અનુવાદક 'રજાકાઝી'

ત્યારે હું બાળક હતો મા-બાપ મરી ગયા હતા એટલે દાદાને ત્યાં રહેતો દાદા ગામેની હતા અને પરમણુના શ્રીમત ઝમીનદારોમાના એક હતા હજીય દિનમાં તે જદ હમીની યાદ બાકી છે અને હજીય તે શરીરને ધૂળથી શકે છે લામો અને ભગવદાર દેહ ગોળ મૂકો રઆમદાર આમો અવાજમાં સિંહની ગજના સારાસ કે એવા કે જેમને જેતા બધા લાગે જેમની સામે બોનવા જતા હોઈ બધ થઈ બધ આજકાલ એના માણુમો ઓઠા નજરે પડે છે મહેને બરાબર મામરે છે કે બ્યાર તેઓ મહેને ધમકાવતા તો હું પાછાની ૧૬ કપી ઉડતો ડરાનવા ઉપરાત તેઓ કઈકદી ઓઠમાં રત્નનો પથુ ઉપયોગ કરતા જમન (અમારો નાકર) વચ્ચે પડી ડોહાવતો ન હોત તો આજ સુધીમાં તો ક્યારનો પગમાં સિંધાઈ ચૂક્યો હોત પણ અત્યારે ૧ તો જમનમિયા છે ન દાદા તેમો ગયા હું મહી ગયો છું હું પણ જઈશ કમ- ન્યા વિશ્વ નાવાવવાનો અથ જાકુ થાય છે બસ જન

હું ત્રીજા ધોન પુના હતો નવન દદા કેડાની બેળા રમવા દેતા ન હતા અને અમારુ ધર ગામના નાકે એક ટેકરી પર હતુ દાદા રાતના બરીજુ ચલાવતા તો કદી હુકાનો દમ ખાતતા અને કદી તો કડુ પીધા વગરજ સુઈ જતા

આપણા મોઝા ધરમાં જે જ નોકરો એમ વૃષ્ઠ નોકરડી કે જેનો પીતો પયગઝ અડુદર ચહેા મહેન પર તાલી ચૂરોતી પર બાનાક માલે અકસર તો તે મનોમન વનો મ્વી કરતી અન કદી મ્વી તો પોતાના બધા દાનોનુ નર્શન કરતા એવી રીતે હમની કે મહેન શરીરના જેરવા ઉના થઈ જતા રાત અખામા તે દાનો અને દાતના મ્કા નર્ણી નયતો મ્કો તાકતા દ્રષ્ટિગે ચગ થતા અને હું મોખને પધારીમા મ્કો થઈ જતો ત્યારે જમન પાત બની સાવન આપનો અને હું પગુ કપી સુઈ જતો

પિના તો હજી મ્કારો જ મ થાય તે પહેના સ્વર્ગે નીધા-યા હતા અન ત્યારે ૨ પહેના ધોરણમાં આ પા ત્યાર માતાના વાત્મ અને પથુ ગુમારી બેસે હજી પથુ મ્કાડ હલ્ય મ્કારી માને ફૂટે છે તેમની યા કલપપગમાં ટે મ્કિનુ તેમનો ચહેરો ઓળખાતો નથી ધ પિતાર પ્રયત્ને કરતા છતા કલ્પનામાં આરનો નથી સમ પું નથી નેઓ હતા કેવા ? માન કેમન અને મુવાળા હાથે તથા તે રત્નને કે જેથી મ્કે દૂધ પીન હતુ એવુજ માદ ? ૧૬ અવસ્થ મા પથુ હું તેની સૌરભ અનુનરી રજી હું અને એજ સૌરભના પ્રતાપે ગમે ત્યા મ્કારી માતાને ઓળખી શકીશ હજી પર વિવ થાય છે કે ફરી એક ન્હાનકડુ જૂનકડ મની ને રત્નને વગગી રહ કડી વિચિત્ર કે પના

પરતુ તે દિવસેમ નાનપિનાની ન્યૂનિ ૧ હતી ધરમાં નિર્નતા અને નિમિ ના છનપવી હતી ઓરડી વિશાળ ૧૨ ઓ મગાગી એટલા ઉચા મ્કો મ મશરી વાતે કડી રજા હોય અને હમણા તૂરી પડશે આ બાનાક નિરવનાના નિગમો ૧૫ ૫ ૫ અધરિચિત્ર નાગનો

ધનથી થોડે ૨ ચરિતા મ્કો ૧૧૧ ચડી હતી તેની એમ બાગુથી રહેતી મગિત બીજી બાગુએ શીજુ ઉડાડતી બો જાખના મોલીઓની

વર્ષા વધવતી કુન્તી ઉગ્રાતી રીચે ખીણુ પ્રતિ
જઈ રહી હતી કેઈ કાળમા આ પરાચથી
ચતુ હશે, પરંતુ મહાગ દાનને તેમના ઘર પામે
પરનચકી હોય અને ગરીબ ખેત અને ગરીબ
ગર સા આગે દળાવના આવી અગે દળાવવા
આનના સ્ત્રીઓ સાથે હમી મજાક કરે એ માન્ય ન
હત એટલે પરનચકી વેરાન પડી હતી અને હવે
તેની આરેટોર રંગીના અદ્ભુત બના હોડા કુમી
નીકળ્યા હતા ન્યા મોગાના પુખ્તો વ્યાઢળ
પ્રખાતા હતા તે હજુ સુધી એનો નિર્ણય કરી
શક્યા ન હતા મહાદુ ગુ કગીગેર કેઈ તેને
તેઈ પછુ શકતુ ન હતુ જો તે કેઈ બામ
અથવા મરણુના પાળ પુત્રતા મુગધ ઉડા
વતા કોત તો ખીણુ સાત હતી એટલેજ તો તે
મુદ્દ કુમાન્કાની પો આકૂળ પ્રખાતા હતા કે
જોને જોનાર કેઈ ન હય રોજ સન્ના સમયે
શીણુ દાવતા પા પિત જોનો રોનો તે વેળા
જગ મધ કિન્ધોને મેચી હતુ અનિન લક્ષ્મી
હોવેગમા કૂનો મુખન પ્રતી આખા નિવમના
યાકલ પાકેન પ મીચો તે કમીઓને હાવેતમા
ભેગી પડતા એ કમીઓનાથી મગીરી મુગધ
હતી જે એ પખીઓને મગી કરી નિદ્રાવિન
ગી રેરી હુ હાવળા ધામ પર આડો પડી
રિસાતુ જળ અને પખીઓનો કનન માલળનો
સગિના મોં દેડમ કુદકા નારના અને કાકિ-કાકિ
કરતા આ રે. મીન એ વગેની પ્રેગમીના
પાનાર મુગી ઉડા પીના મહત મન્ય મના પી
તેની બી નાજ સુજિતો મહને ઘણીસાર
જન્મ તાથી ઉમરી પધારી પર મુસાડી દેનો
નસારે મનો ત્યાર જાણ કે દરા પર નહિ
સ્થાપીમા છુ ન જળા છ ન મોગ ના પુખ્તો
ન દડક છે, ન મુદ્દ પખીઓ, મન તેજ
બવાન ધનની નીચ આ નસારો અને ઘના
રના સુધી નયનો છે કની મદી હુ પરનચકીથી

આમ નીચી પવર્ત પન્ના જુના તે જર્જરિન
મદિત્તી પછુ આગળ વધીને તે શિખર પ-
પરોચી જતો જે મામ બહાર નાજાની પશ્ચિમ
દિગતે આવેતુ હતુ અહિયા જાણે પર્વતનો
નાજા સાથે સમય થાય છે નિખરો હતા અને
તેની મેઘો શીટ ઉચાઈથી પછીતુ એક એક
મીધુ ટપમ્તુ હતુ એ જગ મધ અને મુનાનુ
મિથળુ હતુ જેથી ધરતી ત્રીધાણુ અને આ
પુખ્તના અકારોમા દરવાય મઠ હતી જ્યાથી
પાણી ટપમ્તુ હતુ તે શિખરને હાય અડાડો
તો મામુની પેડે સુવળુ અને લપમચુ દેખાતુ
લીરનો રગ લીનો પીગો અને જમુડો હતો
અર્ધ એ મુદ્દ હતી કે જેમા આરેટોર મિદર
લપેડી દીધુ હતુ, અહિ પ્રત્યે જતુ નિદ્રાધીન

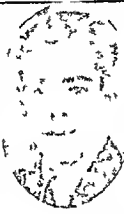
સાયન્મની એક અદ્ભુત રોધ
જેણે દુન્યાને આશ્ચર્ય થાદગ કરી દીધી છે
રોગને તિવરમી-(Raghu) આ તેલ નથી
ન કે જાદુ છે જેની આશ્ચર્યકારક અસરે
તીખી (વેદ) દુનિયામા અદ્ભુત ક્રાંતિ
ઉપજાવીને મોગ મોગ નામથી હામીમાની
અકનને ચક્રમા નાખી દીધી છે આ
દવાના ઉપોગથી ૭ માસ જેટલા દુન
મામામા પાચ દર્જા કરતા વધુ નિતાસ અત
કમન મોં પહેલેલા દર્જોએ નવજીવન
પ્રાપ્ત કર્યુ છે પુરુષેન્દ્રીયની તમામ ખામીઓ
અને ખસખીઓ જેમકે રકાપણુ દુન
પછુ સુસ્તી અત નામરદી પાગેરન દુર
કરતા માટે અકસીગ અત અમરકારક ન તે
એક અકવારીવાના ઉપોગથી એટલી લ માઇ
અને જાડાઈ થાય છે કે મનુષ્યની સુદ્ધિ
દમ થઇ જાય છે એક દરદીન માટે એક
મીગી પૂતી છે મીમન રીશીના ન છે
દિદ બહારના દવા મ માનનાઓએ દવા પી
કિમત પોરટલ આડેથી એડવાન્સ મોકતની
કંડો છુ મુધન કેમીકવ વર્કસ (૧૯)
જુમા મરિજદ દીદ્દી ન K S

અન્યથામા પડેલા દેખાતા હતા

અદિના મહાગ માથી પવનવની-દેવ
પણી-અને પત્યરામી શુદ્ધ ન્ના ઘરે ગમતુ
ન હતુ અને વર બપોર મનુષ્યના દર્શન થતા
કુર્વેજ હતા એ જાણાતુ । હતુ કે બાળ
તનાજેની છુટકા પડી ત્યા જાય એ શુ
ઝોમના ઘરોમા પણ આવીજ શાનિ અને નીર
તા હશે ?

એ દિવસની સાત મનાથી
માઝાઅગિયાન વાગ્યાશુધીગિખરોપગનામાથીઓ
સાને રમતો ન્થા એ સમયે કાઠના પ્રત્યેખવા,
રાસતુ પ્રત્યેન તણખતુ અને પ્રત્યેન જગતી
તીકા એમીમના ગદ્યમ્પરાના થ જાય
અને જગનના તેમ તીજના નરતા ન મો
સ્કુર કહે છે કે આજ ૧૧૧ માસ મો
કદી માનમ્પા ન લેખ જતુ ૧૧૧ માસ થય
ચાય ન મો અને જે આનમ મરી વર
પડેઓને જુની જાઅ છીએ ન એ ૥ ગધી
દિવસપ્પ લાખમગ્ગ અને કિતલી મ્પાગ્યા
હોય છ કારા આપણુ એતુ રમરણ રા ૥
શક્યા રોત અને જેવી સુદર રીતે આપ
આમલ્યુ જેની રીતે આમપણુમા જતુ તેની
રીતે તેનીજ લ્યેના વિચિત્રતા નાન રાનના
મજિન જગતગા સ્પષ્ટ રીતે પગટ મરી નકાએ
તો નનન જીવનમા પરિવર્તન થમ નાય આ
જગન ફરસાન જા એની અમના, એની
તિમિરત્વ, એ ૥ માર એતા અજ્ઞાનના અથે
સ્નાથ, હથ, સીદ્ય ૧૦ પ્રામા પગાય
જાય મશા પ્રત્યેન માન આ આપણુની
મ્પા યાદ રાખી એ ૥ રોમાન્સ અને મસ્તીમર્થો
હનની મ્પાનીતે ન વિમર કે જે એણે જળના
મ્પા શુવાન મીપા ૥ અમેનીની સ્ત્રીમળાયની
કીચી, ધામ પર મેમના તીડના ખિનખિ ૥

બર્થો સિમનથી અને વાયુમા વિચરતા પાનખના
છેલા પાદડાથી માનમી હતી એમ તો દેડકા
હથ પણ ફેડ-ફાડ કરે ૭ દહ્ય ધામ પ
તીક કીકા કરે કે પ્રથમની જગમ મોગરાના
ફલ હમી ગ્થા છે પડાડ પ ની જગ મ્પકે
૭ કિતુ માનવમર્જા બરિર બની માર કે વાચ
ચોષગય ગમ છે અને નિમા ૧૦ આવાન નાની
ચૂક્યો છે તે હવે તેપર મો ૭ અંધિગવી
એ છે અને ગત વિમ ગ્થા મે કે કિતુ તે
કમ મે કે ૭ એના મા ૭ એ ૭ બૂતકળના
સાથીઓ આવે રોન કો ૭ જા નાચુને
નથી તેના જીવનમા ન્યા મેદતુ કે લેતુ છે

પુરુષોના કપડા
માયન્ડીકીક
રીતે વેનગતા
અને ચીનણ
શીખરા મા
કગડ મળેલા
લાઓ

મુરદ ટલરીંગ વર્કસ
એન્ડ કન્સ્ટ્રીક્શન

MURAD TAILORING WORKS
Try our Secret Good Fit for
Scientific Cut up to-date
Fitting & Modern style.
ગ્રા એમ છ મુરદ
ચ ૥ ૧૨૧૩ મરિ ૬ ૥ ૧૨૧૩

તેના નયનોમા ક્યા હુ ખા અશુભો છે તેના આત્મામા ક્યા શોકનું વિષ-ગળ છે કિતુ હવે તે આધારો યદ ચૂક્યો છે અને અધ અશુભો જે ભવાનક મરના જીએ છે તેને વસ્તવિકતા બનાવી દે છે

જો કે હવે હુ જુદુ યદ અશુભો હુ આખી ગત પથારી પર જોડે મેં જળખા કાઢ્યા કડ હુ અને નિશ્ચેનન જેવો પડ્યો મહુ છુ કોઈ મહારી સભાળ લે એમ પણ કિન્તો નથી મરતું પણ નથી એવા મારે કે નિવનજી આમશને નિહાળનામા હજી પણ જીવનનો આનંદ મળે છે, ચળકતા વાદળો વિદ્યાળીને જીવન રહેવાને કિલ ચાહે છે મરણ સથા પર પડવા છતા જીવન રહેવાને કિલ કેમ થાય છે ? એ લાલચા અને માર્યનું કુદ્ગમ રચન સુ છે ? કિતુ આખી વચે પણ ? આખી વિભાવના છતા ? જાન જીવન હજીવે ડો મિતિગતી પેટે મહારી કુન્યાથી વિદ્ય ધર્મ રજી છે

હજીવે તે રનિવારના દિસે મહારી નમ્રિતિ પટ પચી બુસાતા નથી કે, ન્યારે અગિયાર વાગેલી માર વાગ્યા મુધી ગિખારે પર માથીએ સંદન મમનો મચો હતો અને ન્યારે જૂખ નસલ યદ પડી તો મહુ મહયરોને કહ્યુ હુ હવે મેર જાઉં છુ ખવાનું મધાહુ હમે ખાછળી પનગીને ફરી આશીસ આગર ઈન્જા યદ તો મહને યાદ છે કે તે વેળા તીડ મહારી મરડરી પ્રતા જોતુ હુ તો ધાસના તથુખવા પર માયના માયના મહારો ખોરાક ખાઈ લઉં છુ મધો હન્યા હતા જાહે કંઈ નહો હોય કે અમે તા ખવુ ખાતાજ નથી પનનના હિરણુ પણ ખાત્યુ આ પવન નહને ખોગડ પૂરા પાડે છે અને તમે છો કે અમને અગ્નિ પર જીએ જો, મે તોકરો રાખો છો, મોડામા મત મતની

સુમધ હડાવો છો અને ફરી ખાવુ ખાવ ખાખ ખાખ જોડકારો મરો છો 'વાહ બાઈ તમારી ગત પણ અનેરી છે, તમે પોનાને આમાર કરતા વધુ સુસ્કાગિક, પ્રગતિશીલ અને નિરાંતી સમજે છો અમને તો તમારી બુદ્ધિ પર શક થાય કે મત્ય માનજે કે ખરેખર મહે તે મમથે આ મંડી વાનો મહારા મિત્રોવી સાબળી હતી પણ હવે નહિ હવે તો તે મિત્રો કોઈ પણ પ્રકારનો વાર્તાલાપ કરતા નથી કેમકે હુ કોઈ છુ

જૂખ કકડીને લાગી હતી એટલે હુ લાથી ઉતારને ઉનાળો ચાલી નીકળ્યો ઉતારળમા માર્ગ બૂલી મપો અને ધાથી નીચે ઉતરવાને બદને ઉપરની તરફ જઈ ચડ્યો આ એક અજન જગ્યા હતી નિર્જન, પથ્થરવાળી બૂમિ, ચોતરફ લાલ લાલ કાકડા પથરાયલા દેખાતા હતા સૂર્ય પ્રખર પછે તપી રહ્યો હતો અને કયાય ખાળીનું નિશા સુદા ન હતુ, હતુ માત્ર એક મીમમનુ પ્રલ વે જેના યડનાથીજ મે ફાટાયએવા હતા અને એ મે થડો એના લાગતા હતા ન જાણે મે આદમી જમનીથી ઉડી જવાની તૈયારીમા નેમ હોય અચમો તો એ થાય છે કે મહારા દિમાગમા એ જુદને જોઈને મહને આદમીઓની કપના કેમ આની ?

(અપૂર્ણ)

નહજીલ બહાગાહુ

હ. શાલી જાના એકડો જાણવા
એવા લેકચરો ગુજરાતીમા ૩ ૧૧
પો સાથે

રાહુનજાત એફીસ; લાવનગર.

ચાચના !

આફતો શિર પર હવે નિન અવનવી ગય છે,
ને દુખોથી શ્યામ પણ મારો અંગે ! કધાય છે
દિન બહુ મિલભા વ્યથાઓ જોઈને મનરાય છે,
ગુજ વિના જઈને કશું મ્યા ? એજ ૧૧ સમગ્રાય છે

નષ્ટ મારી કર સન્તત આપદાઓ યા ખુદ
દુર્દશા મારી નિદાળી કર દુપાઓ યા ખુદ

એક બ્યા સાધુ છું ત્યાં તો તે વૂઠી ગય છે
કોણ જાણે કોણ મારી હાથ લૂટી ગય છે,
હાથથી વ્યાકુળ દિન તડગીને છૂટી ગય છે,
મારી ધીરજ મારી હિમ્મત હાથ ખૂટી ગય છે,

સાબળી સે કોણ સાબળજ ક્યાં મુજ દુખ ભરી,
માત અતરની ખુદ તુ યાતનાઓ સે હરી

તુ ચહે તો રૂકને પણ મથ પજનગમા કરે,
ને મદાની ઝોલીઓને નાથો મવહરથી ભરે,
તુ ચહે તો નાથ મારી દુખની હમણા તરે,
માત એક તારા હરારે બાન્ધ પુન માર કરે,

હૂણાને તારનારો તુજ તારણુદાર છે
હે ! જગનદાતા જગત કેરો તુ પાપનદાર છે

બોમ અવળી માત આનીને દણ છે ને જરી,
ભાગ્ય એ સાથે મિનમ કરવા બગે છે ને જરી
આમ અતરમા નિગરામી બગે છે ને જરી,
ઉચ્ચ આડો મારા દિનથી નીમ્ને છે ને જરી

મમકરે છે આફતો પર આફતો જોઈને નિ
યર્ષ મધુ છે આન બુદ્ધ બાનને જોઈને દિન

એ તુ હું ને પડી છે આપણા બેશુમાર,
 હું ખની હું આગના શિર પર છે ધાગ્યો બેશુમાર
 શુ થયું કવચિત કની મે બે ખતાઓ બેશુમાર,
 હું નથી કરતો ? તુ પાપી પર કૃપાઓ બેશુમાર,

૧ કૃપાળુથી કૃપાની આશ કરી વ્યર્થ છે ?

શુ ક્ષમા ધરથી ક્ષમાની આશ ધરવી વ્યર્થ છે ?

હું ખયડી ભરપૂર જગમા મારૂ જીવન કેમ છે ?
 ચર્ક ગયું નિ મારી આરાઓનું મદદન કેમ છે ?
 મારૂ પોતાનું અરે ! મુજ બાગ્ય દુરમન કેમ છે ?
 રક્તવર્ણા કાળના મુજ પ્રભે લોચન કેમ છે ?

હે ! કૃપાનિધિ કૃપા કર મુજ દશા જોઈ હવે,

તુજ નિના સુણનાર ક્યા છે યાચના કોઈ હવે

મુજ વ્યથાઓ તુ હરી લે તુજમા એ તાકાત છે,
 મારા દિનની દુર્દશાથી તુ નિસશય જ્ઞાન છે,
 એક રંગે છે ત્યાં તો ખીજ હાથ તત્પર ધાત છે,
 કોને ખતનાયુ શુ મારા દિવમા ઝંઝાયાન છે

• બાગ્ય સ્ત્રમે માનની મળખૂર છે મળખૂર છે,
 પણ મદદ કરી નિગવારોની તુજ દરૂર છે

સન વ્યાપ્ત છે નિશ્ચ તુ સર્વ શક્તિમાન છે,
 કહ અજબ છે તારી કુદત ને અજબ તુજ જ્ઞાન છે,
 રહમ કર હે ! ગદન કર્તા નામ પણ રહમાન છે,
 તુ તો જાણે જેજ મારા દિવમા ન તુકાન છે,

જોશ પર તારી કૃપા બે આજ આવી નય તો,

પાર મારી નાવ આ હું આ સાગરેથી ધાય તો

કર “મુહમ્મદ ના વર્માચારી” કૃપા મુજ પર ખુદા
 મુસ્લિમો ‘મુસ્લિમ કુમા’ના વાગ્તે સૌ હર ખુદા,
 ફાતેમા જોહરા”ના લીને હો મદદ સત્વર ખુદા,
 ફર હું આ ‘શખ્સ’ અને “શખ્સી” કાળે કર ખુદા

શિખ વિનાઓથી “બિસ્મિલ”ને હવે આજાદ કર,

ને મિસ્લાના હું ખી દિનને અરે ! આજાદ કર.

“બિસ્મિલ” ધોરાજવી

આ જાહેરાત તમારી આશા પૂરી પાડશે

સાયન્ડીક્રીક ઓધુવ (૨૭) આખંડનક તેવ ॥ અસરકારક અસરથી વાન ઉઠાવે ન પાન બાધવાની જરૂર છે કે ન તો કપડુ નિષેવવાની અગત્ય, ન ફેફસા ઉઠાવી બીક છે લગાડતાની સાથે જ નસોમા પ્રવેશ થઈ જાયે ॥ મરી દે છે માત્ર અકબ્જ શીશીનો વપનાશ ચાહે ગમે તે કારણે વાકાપણ, સુરતી નપુસકના ક છંદા ન થવાની યુતિ પેદા થઈ ગત હોય તો તે દૂર કરી શરીરને કુદન ને પોના સમ જનાવે છે ખાનાથી માને કે આ તેવથી ઉત્તમ તેલ આ જગનના પદ ઉપર કથાય નહિ મળે આના વપનાશ પછી તો અન પરા મા ૧૨ જીવન, ધણી સખતાઈ, ન સદન થવારી તેજ આવી જાય છે જેને જાહેર ન તો સખતા આડ આવે છે આ તેલ અધી વાતો માટે અમરગીક છે નરક વય ને દરેક મોસમમા વાપરી શકાય છે તે તમામ ખામીઓને દૂર કરી ૧૫મા પા નકામા થઈ ગયેવાને મર્વ ના જ્ઞેમ સાચે પુરુષ બનાવી દે છે કિ મન માત્ર બે રૂપીયા પોસ્ટેજ જુદુ આના વપનાશ પછી દરેકશન માટે પુરુષાનનને લગતી તમામ ફરિયાદો દૂર થઈ જાય છે તદ્દન નીનજ્ઞાપમમારક અને અચુક આનંદ આપનાર છે કિ મત માત્ર બે રૂપીયા • પોસ્ટેજ જુદુ

હુખો ઇશરત (૨૭) આ ઝોમીઓ ભારે ટકાઉ છે ખાસ પ્રસંગ ઉપજતી સલમથી બચાવી લે છે જલદી વીધંખનનની ફરીયાદ ધણી થતી નથી અનીમાનીનું અનીમાન થય વારમા દૂર કરી તેને શુભમ જનારી કે છે કિ મન ખાટલી એકતા બે રૂપીયા, પોસ્ટેજ મગાનનારને શીર છે. બે દવાઓ સાથે મગાવનારને પોસ્ટેજ માફ.

દાકુએ જીવ્યાનો ઓહુતીલામ (૨૭) આ જાદુખ અસર ધરાવનારી ગાંઠીગો દરેક પ્રકાર ॥ હીના ધાતુઆર અને નાનમ જતી ધાતુના રોગન પ્રુદાના રૂઝનથી દૂર કરે છે પેશાનથી પહેલા અથવા તે પછી આવતી મફેરી અને પાનથી ધાતુને ધ જનાગ પુરુષાનન ॥ બખનાન બનાવે છે શરીરમા તાજગી અન બગ પદા કરે છે અલેશને લાનગોમ બનાવે છે યોગ્ય દિનમના વપનાશથી શરીર પર અસર કરી રીયને થઈ ને મળજી ॥ ભાવે છે અને નર્વ થઈ ધાતુ નવેસરથી પદા કરે છે આના વપનાશ પછી ધાતુન સરતી તમામ કમીયારો જીવનભર માટે દૂર થઈ જાય છે હજારો બીમાગ પર બજાગાવેલી દવા ૮૦ ટીકડીઓ શીશીની કિ મત રૂ ૨ પોસ્ટેજ જુદુ આ દવા જીવેશમા ભેનવવાને લાયક છે દમન ॥ નિનાશ થએલાઓને આશાવત બનાવી દેમા એ આ દવાનો અદભૂત અત્તમર છે દિલ્લી જાહેર પબ આ દવા ભારે પ્રખ્યાતી પામી ચુકી છે ધાતુઆરનો જરકમુશથી નાશ પાવા માટે આ દવાની બગમગીમા આવે બવા દવા દાખ્ખ કરવાની દિલ્લા દરમ દવાખાનાને અમારે રોન જ છે જેનું મન ચાહે તે અગમ્યા ॥ મરી ન

૮૦ ટીકડીઓની શીશીના રૂ ૨ પોસ્ટેજ જુદુ (દિલ્લીનું મગ રૂ ૫ ખાતુ)

UNDER SUPERVISION OF UNANI TIBBI BOARD

ઈન્ડો જેન્યુઆઈન કેમિકલ વર્કસ (૨૭)

Phone 6920 બગેમરજી, પોરટ ઓફીસની પાસે, દિલ્લી ન K S

અનુવાદક
 'તાજ' [નરેગ]
 ઈ મ ૧૬૦૫
 ઈ મ ૧૭૦૭

મુજદિદ અન્કે સાની
 (૧૬૦)

ગાથાથી છે
 આતુ

પ્રેમથી જે એ જગતમાંથી પાછાવે તે કદાચ તમને ન થઈ હોય. આજે પાછાવે તે કદાચ કે "એમનું આશિર્વાદ તો જુઓ કે તમે જનનાથ હો છતાં પણ એવો દુઃખાગ્નિ નિરાશ મુજબ આપને મળશે ન કર્યો" પાછાવે તે આ નામ તો ધર્મના કોઈ અર્થો અને તત્ત્વના મુખ્ય કોઈ કે "એમને આશીર્વાદ નિરાશ કે દરી હો"

કહેવાય છે કે શરદાનાં ને દરમિયાન રોષનાં અનુયાયી દનો એમનાં પ્રમાણમાં આપણે પહેલાં જાનનાં અને પછી અન્કે દનાં મળે તેને એમની પાસે રોષની પ્રેમથી ગાંધી - "અનિમિત્તે મરણે તર્જવન પદનાથે ગાંધી તદ્દત્ત ગાંધી બની અને કહેતા દના કે તમને ને જ કે મુલામતના વખતે પદનાથને મળનાં હશે હું એ સાનની ખાતરી આપુ છું કે પાદ નાથની વતથી તમને કોઈ પ્રમાણની દાની પેદાશ મળે"

દરમિયાન મુજદિદ રમ જનીવરની પોતાના સખાઓની ને દરમિયાન હાથી છે તે જાણી રમ છે આપ આપણે છે કે જે પત્રો પર રીક્ષ કરવામાં આવી છે એ પત્રો નેમણે પોતાના મુજદિદે આપણા દના કામને કે સુધી લેવાને એવો અર્થ નિયમ છે કે મુજદિદે ને આદિમ ઉત્તરી સારે જે તે ખરી હોય એવી પોતાના પીરની સામે રમણીને નહેર કની આપે છે એવી પેતે પણ હાથે છે કે-એ વાત અને ખીજ વાતો જે આ અરજમાં વળેલી છે તે એ બનાવોમાંથી છે જે પોતાના પીરને હાથી છે અને ખચીન જે એવી જગત છે કે જે બનાવો નહેર થાય છે, તે સ્વામી હો અથવા ખચીન હોય વિના મહેલે પોતાના પીરને નહેર કરે છે

પણ હમણાં મુજદિદે એ જગતની ગિલાન સમસને મુજદિદે સમજનાવતા આપે જવામ દીરો 'અશીમન તેને કહેનામાં આવે છે કે જે ખુ નિરાય ખીજ કોઈને મળશે ન કરે"

આપ સમગ્રમ એ વરમ મુખી ગ્રામીય મા કે નજા એ પછી કહેવાય છે કે પાછાવે જતીને વિષે નેમણે ને અનિમિત્તે એવું કે પોતાની ખીજારીનું મુખ કામને દરમિયાન એમ જાનનાં ને એમની છે અને સારા થતા માટે દાનની દુઆની ખામ અપરચકતા છે કે પાછાવે આપને કિરામાંથી પાછા તેજામાં અને મારી માંગી અને દરમિયાન નુકસાન મુજબ જગતમાં રાગીઅતના એકમણે પ્રચલીત ન્યાં 'તરકિએ ઉશ્મણે દિદ'માં એ વિષે ઉમેર્યું કોઈ છે કે "તથા વર્ષે મુખી સેખ આદ્ય કેદમાં ગયા એ પછી જહાગીરે એ શરતે એમને મુક્ત કર્યા કે તેઓ રાગી સમજની સાથે રહે"

પાદનાથની ખીજારીના ઉદ્દેશ્ય હાલરત મુજદિદના અનેક છવન ચરિત્રોમાં છે માત્ર 'તુઝકે જહાગીરી'ના વાચનથી એ વાત સિદ્ધ થતી નથી પરંતુ એ વાત પછીજ રહસ્ય છે કે જે અકલબે દરમિયાન મુજદિદે કેદખાનામાંથી મુખી મળી તેજ અવાગીમાં કેદમાં પ્રસંગે એવા બન્યા છે જેનાથી પાછાવે તે પછીજ એ વર્ષે, ને સ્વમાયિક છે કે જહાગીર એ પોતાને હાલરત મુજદિદની બદલુઆની અસર સમજાવે હોય 'તુઝકે જહાગીરી'માં હાલરત સાહેબની મુક્તિનું વર્ણ છે ત્યાં આ પહેલાના એ ત્રણ પ્રમણ આલેખાયા છે

એ પત્રી કટલાક વસ્ત્રો બાદ આપ પદ
શાહના મૈત્ર્ય તાપે નશા અને વ્યા વ્યા જતા
ત્યા ત્યા લાગેને કાપણાએ પહોચાડતા રહ્યા
પત્રી નમ કમ્પા નાનદેવ જતા ત્યા

આપની વહાન ૨૮ સપ્ટેમ્બર દિવસની મન
૧૦૩૪ એવે ૧૦ મી ડીસેમ્બર ૧૯૨૪મા
લર્નિંગ મકામે થઈ ત્યાજ આપને દફન ક સામા
આન્યા સફરની રજા એ ૨૮મી તારીખે ધણીગર
ધામધૂમધી આપનો કમ થય છે

ધાર્મિક એવાઓ — અમે ૧૫૨ કડી
ગયા છીએ કે આકબરના નાસ્તિકપણાનો અન
લાવવામા તે યુગના મુસલમાન અમીરો
પ્રયાસા ખાસ કરીને હતા એ નમુનમાન
અમીરો દમરન મુસ્લિમ સાદુગની પ્રેરણાઓ
પ્રેરણા હતા માત્ર દમરન મુસ્લિમ મદેશ
પ્રયત્નોથી કેવળ અમીર રોજ તેમજ દાર્શિનાના
વિચારો અચળીત થયા ન હતા એ એમજ આન
જનના અને આપિમે તેમજ મુસ્લિમોના વિચારોની
પણ શુદ્ધિ કરી હતી એ શાત નિ નરેદ છે કે
આકબરી યુગની ધાર્મિક અભ્યુદયની વિશ્લેષ
જેમજે મસ્લક વાળુ અને સરીખન નમનની
ગવચેતન યાકિન દમરન મુસ્લિમ બાળેખની
અધ્યાય મનારે અબ્દારી હતી

દમરન મુસ્લિમ મદેશની એક ખામ
સ્થિતિથી મેવા એ હતી કે આપ નસ-પુરની
પ્રથા નવેમ પી છા મરી કે જે દિવસની
સ્વરૂપમા રાજીવનની ૧ મર દત્તી દિવસનાન
ચરઆવની ૮ મર ન ૫૨ નમનુદેશો એવા
એવ મદેશો હતો ૧ ૫૩મી તારીખા અ બ
મુશી કેમને એ રાતને અવર ન હતા કે કો
૫૪માદ અવ થયા ૫૪ કોમનુપ્ય દમરની
અ નેથી લખ વાની રહે એવી રજામા

દસ્તામની ગોળી મેરી મેવા તો એ હતી કે
એવી ધરેડો વેગવાન ખાસી દે કે જે પ્રજા
લીકાથી સ્વનત દોષ દમરન મુસ્લિમ સાહેબે
એમ કમ્પા કે દિવસા મરદર અને પ્રતીન
પથોને ત્યાગી એક મેવા પથોને અપ બ કમે
કે જેનુ અનુક બ એ ગરીબના ગનુગમ
કન્વા સમાન હત એ માર્ગ નકમચ રીયા
પથોને ૪ જેતો નારબ એ યુગમા થયે

કહેવાય છે કે એ પથથી નમામ મુન્વાદ
અનને નમરી ૧૫૨ ન્યા છે એમા પિદ
અનથી ૫ દમ કે શાનુ સુરાનુ છે કે મદાખને
કિરામ તે રીતીનિતી પ્રમાણે વર્તે શાનુ રચનુ છે
૧ એ મનના પ્રમ જે રિંદ ખાજાન પ્રાર્થન ઓ
અને આવી મનન એવી રીતે કરુ કે ધોળી
મને તે વધુ સામવાયક થાય એ વાત ખામ
મખમા ગખસામા આરી ૧ ઠી કે જે હ વિયા
૫૫ ૫૬મી કમાલીપન અને નમુરન ખારી
પણ તાલીમ આપવામા અદત્તી દરી અમા
મિદરાકી કરતાની જરૂર હતી ૧ હતી ન
તો એમ કિંક ભિપ મદદરી મત છે ન તો
વાળુન માથે સમાખ કે વાની ન તો કોમા પર
રેખની કરવાની ૧ તો મિમાક નથી નાર
અવરથી, ન તો અીએ બેની કન્વા ૧ ન તો
માથા મરદો કરવાની, કે રીંદ મુકારાકી, ૧
તો મનનેની કે વાની, ન તે તોળી રમુરી કે
અનપ દમરો કોમા કે વાની ન તે મરીદાને
પીરેશી દમરો ૧ કરવા ૧ તો મુસ્લિ
નીઓએ પોતાના પીરારથી એવદની કે રાકી
છા આવી ૧

(૫૫૫)

રૂપમતી અને બાઝબહાદુર

મહાકવિ જોશી

૧

બાઝબહાદુર માણસનો નવજવાન બાદશાહ હતો તે ધણેજ ખૂબસૂરત, બહાદુર તેમજ ગગગાળીનો (ગાયન) ધણેજ શોખીન હતો તેના દરબારમાં નાચનારીઓની ખેડ ન હતી છતાં તેવું કિંવ દમેશા ઉદાસ ગેરુ જેથી તેના દબારીયા ફરજે ક્યુ "વરહાપાદ" નાચ દમેશા એમ કુત્સા રહે છે ?

દારણુ એજ કે ને હતું મુઠ્ઠી માં મન ગત કરે તેરી નારા નિનતી બાગીદાર મને મળી નથી "

ફરજે રાણી માનારીઓ બનારી તેના ખાસ રિવાજને માટે પશુ ક્યુ ત્યારે બાદશાહે ક્યુ કે "ના મમજ, તે માના વાપક નથી ન માન જેરીજ માનારી, ખૂબસૂરત અને મા દિન ખુશ કરવાર કેલુ ક્યુ"

એક દિવસે ગિફાર માટે રિમાવા નાચ નીકળ્યો હુઝુની પગાડે એમના નીકળી જતા નાગપુરના મીમાટે આસી ચડ્યો તો ત્યાં જુએ છે કે એક અર્વાચીન દરશી કે ન મા જેરી પુવતી માથે પાણીની ગાગર ભરીને એકવી જતા એમ, જેતાજ મખપી નીકળી ગયું "હુઝુની ફેરી" બસ એજ માઈ તન-મન અને ધન જે કાંઈ ગણ તે એજ છે જેહ તે ખરો કે એ મજુ કે ન આ બાગુ ધોડેસ્વારને આવતો જેમ તે ધણીજ મમગઈ ગઈ હતી કારણકે તે એકવી હતી તેની મરે બહેનપણીઓ તેને નદીમાં એકવી નદાતી છોડીને ચાવી મઠ હતી જેથી તે એકવી નહાઈને પાણી ભરી ધેગ જતી હતી એમદમ એવી હતી "કેણ, મોગલ ?"

માઝમહાદુર-મખ પામીશ નહીં, રમણી !
હું તો પરદેશી માણસ છું રસતો બૂની મપો છું તેણીને જરા ભરામો પડ્યો જેથી આખો ઉગી કરી તેને પહેલા જોપો, આખો ચાર ઘઈ પાણી નીચું નિહાળી જોવા લાગી અને ક્યુ 'મુ' નાચ હુમેદાર છે ? શેકમદા હો કે કેલુ દાઈમ ડો ?"

બાઝમહાદુર-નાં હું એમાનો ડોઈ નરી ફન રસતો બૂલો મુસાફર છું

રમણી-શ તન્યા ડો ? પાણી પીવું છે ?

બાઝમહાદુર-હા, પીવું તો હા (મનમાં)

આહ ! એજ તે રમણી કે જેને મેં અપનામાં જેઈ હતી આ ને ન તાં કે ને જા વમઝ આ સાજ (વાઝા) નમામ હા કેટલી ખૂબ સગત કેટલી મુદ્દ ? અને મટી જોણી !

રમણી-એ પાણી

બાઝમહાદુર-કેટલા નાચુક હાથ ! હા, આ હાથ નો કોઈ નાદશાદના મફલમાજ શામે ન એના કપર મદમતના ચુમનની મેલગે વને, અને આ નાચુક આગળ તો એજ માટ કે કે મોઢ દિવના વાઝાન ને ડોડે અને નેના જોશ પેદા કરે

આ સામળનાજ રમણીના દિનમાં ગાઝ બહાદુર માટે મદમ્મત પેદા થઈ અને તેની તરતો સામળવાપી ધણેજ આલદ મત્યો ને તેજે ક્યુ "મમ, પાણી પીરો કે પછી કાનોજ બનારના આવડે કે ?"

માઝમહાદુર-હા, હું તો બૂલીજ મપો ? તાન પાણી તો ફન મળાની તમ્મ ખુશાની ને કે ન કે દિવની ?

રમણી-ત્યાર નું પાણી નહીં પીએ ન્યા હવે મને વાર થાય છે જવા દો, શું ના ફેરો ડો ? હું ન જાઉં ?

બાઝ બહાદુર-હું નથી કહી શમતો કે તમે જાવ કેરી રીતે કે હજી મારી આખો તો તમારા ઉપને જેઈ કહી થઈ નથી ? હું કેટલીક મુદ્દનથી, જે અચુટી નનુ ઉપર દીરાનો થયો હતો તે આજે નગરે જેવાની મળી છે ! શું તમે જમો ? હું મારું દિન ચીંગી બનાવી શકું કે આપના માટે મારા નિવા નજ્યા છે કે નહીં ? શું નારાજ થાઓ છો એક પરદેશીથી કે જે તમારા કદમ્માન છે ?

રમણી-હું નાચ નથી થતી, મને આપનો પુરો ભરોમો છે

બાઝ બહાદુર-શ હું આપનું નામ પુછી શકું છું ?

રમણી-રૂપમતી !

માર માથે રહેતી જેવી તેમને પોત ૥ પડે
જેવાની ટેવ પડેલી હતી

જે મગધ મુખી આમિન દેશ પોતાની
કિતલિના પગથીઆ ચડી જ્યો હતો, ત્યામુધી
અરેખગ આ પ્રાર્થનાલય તરફથી મોકેના દિગેમા
તેજ પ્રભાવ અને માન દત્તુ જે દેવતુ જોએ
ત્યાની કુમારિકાઓની પશુ તેજ ગિયતિ હતી
જે તેમના નામથી જાણાય છે પરતુ જ્યારે
• આમિનની કનિષ્ઠી છેલ્લી ટોને પડેલી મધ્ધ
જ્યારે સમૃદ્ધિની મપૂર્ણતામા નધારે કરવાને
અનધારગર રહ્યો નહિ જ્યારે દીવને અવશઆગમ
અને અવશઆગમે નિની કપગ પોતાની પૂરીપૂરી
અમર ગ્યાપી દીરી ત્યારે અરીદુ અને અરીદુના
પ્રાયનાયવની પ્રખ્યાતી પળ પોતાનો અથ
ખલતતા લાગી ધીમેરીમે આ પવિત્ર ધામ
નામ છુકે આ પ્રમ મનાનુ રચાન નર
રહી ગયુ

તે અમીરો જે પદુમા માન અંગના માટે
આનના હના કે પોતની દાનન યનારા ૥
આસ્તા ૥ કપર નાખીને અતિમ મુકિત પ્રાપ્ત
કરે હવે પણ આતે છે પ તુ નામ અનસજ
માટે કે કદાચ કાઈ કપરની નજ તેમના
હાથમાં દીવન અને અમીરોને રીમ ૥ માટે
મુકી મન્ય અદિ હી દલીના નામ નગરા ૥
પૂત બધાવત હતી જેથી અહિના મુદિન
એક એક મકાન ત્યા કુલારી ખજાઓ નંદની
હતી દર વખતે મહા નવપુરાનોપી બ ૬
૧૪૨ પડતુ હતુ

આમિન હી મુનિના પગલોના િમા ન હતો,
પરતુ અરીદુ પ્રાર્થનાલય માથ મજધ
ધરાવતી ત્યાના િમાજ રમ રહી માતી
૬ હતી દેસના તપુદેશ પ જેનના
કપર નજ પસગી ગિયતિ નાપેલી હતી,
મોરા મો ૬ રન સાથે નિવાહ ગચન
નિકાજો મમતાર નગાહા બગાડીને દિવાને

પોતાના પ્રે આકર્ષણમા નેરે અને મકાન
ધર્મિ રહ્યો હતો

જે યુગમા અમારી આ વાતા રક યાથ
છે અરીદુ પ્રાર્થનાલય પોતાના ૬૪૬-આક
ર્ષજને તા મપૂર્ણતાની ટોમે પગેલી ગયુ
હતુ અને ત્યાની બધી કુમારિકાઓમા મરાન્દા
પોતાના રૂપ લાવજ્ય અને પોતા ૥ નાજ અદા
જો કારણે અલત જન્મક ધરાવતી હતી તે
એ અમીરોના આ ૥ હતી માતપિતા મરી
મુકા હતા આ ૬ મરી નાશમિદકત મરા દા
અને એની નદા ૥ ખડનને માટે મુકી મરા
હતા તેની નદાની ખડન પાતાના ૬૬ કાકા પાસે
નંદુ પનક કુર્વ નમો મરાન્દા પા ૬ વર્તની
અનમ મેનાગરની પ્રતિના વરને અરીદુના
પ્રાર્થના ૬વના આરી રહી

ઓપરશન વગર હરનીયા અને અ ઉવૃદ્ધિનો દર્લાન

અહીં આ આનમુ ૬ પાથી ઉતરી આવ્યુ
હોય તેના જાતમા હી આપર્ષકારક હવા
સાદિક ઉપરદુનો ઉપધાગ કરો મધ
તેટલી જુની ખામારી કેમ ન હોય, એકજ
આવાજમા કાપી પાવો રહી દે હે આ
અથક જીમારી માટે આ અથ અથ કારક
હવા છે જેના ઉપધાગથી પસેવાદારા ખરાખ
તરો નદાર ૥ કશી અડ એની અસની
લાલ ૫૦ આરી જનક છે ઓપરશન કર
વાની તે ૬૪૨૦ નથી અ પૂજી કાપતા માટે
અક રીરીની છી મત રા ૬-૮-૦ પો
અર્થ અસમ જવાન માટે, ૧૩ આનાની
દાગર માલસવી દિદ બધારના હવા મ આ
વન ૬એએ હવાની શ મત ૬૪૬ એકરથી
એકવાન્ય માલસની

ઈન્ડો રુનુધન કેમીકલ વર્કસ (૧૭)

જુમા મરિજ પાસે, દીલ્લી K ૬

મગન્દાના સૌદ્યમા તે મધ્ય આન્યેણા જે કુદગત અર્પણ કરી શકે છે, અપૂર્ણપમે મૌલુદ હતા આ કારણે પ્રાચનાચયતી બધી કુમાગિકાઓ તેને ધર્મ્યાની નમ્રે જોતી હતી એ તે આશ્ચર્યકાર નથી જ તેણી મપ્રમાણ ઉચાર્મ, સુકાળ શરીર અને સુદર અચયે ધગવની પાળા હતી તેના લામા લામા કાળા કેશ કનાપ તેની. મ્હોટી મન્ન સ્થામ ચતુઓ! અ તેના સુદર શરીરની નનીંગ કિનારામા મનુષ્ય ॥ કામળ વિચારે પણ કામવામ થઈ મન્ના નથી આ હતી મગન્દાના સૌદ્યની ખાસ વિશેષતાઓ જેને માત્ર અરીદ્ર નહિ, બન્ડ દેશનો દરક નગીન સ્વભાવનો નરપુવાન મગી પેડે ભણુનો હતો મરાન્કા મ્પાળી હોવા સાથેજ મળા અને સ્વમાની પલુ એટલી બધી હતી કે કોકો તેની મામે આપણને પણ કપતા બાળ અળતા હતા નવાસ એ મૌદર્વની મળા ફા પેતાની મરમ્ય નિગાહ ૧ ૭૧૧ જનની ન મુક પ્રાગ મોદય નાચ તની આનન્કિ રૂપનારુપ પણ અપૂર્ણપમે ધગવની હતી તેણી મળી પ્રચલિત સ્વધાઓની તાના અને અનન્કા બાપાઓની શાધિગ હતી તે ન િ પાનાનુ મુન્મત ન ન બેમી જતી બન પોતાની માનુ અચુરીઓ ધરે તેના નારેને અજુઝળાનની તે નામળનાગઓ કાર મહાસીની હાન અચી નહી તે પાચ તેણી જાડ ૧ બરે ગાસા સાનની તે પોમ એવુ આનુનરા નાનવાસ નાજી સૂરેનો દવતા શમાગ મગન્દાના સા અને મરાન્કાના સાગ વડે જમન જોયે પોતાનો મુઅન્કિઓ દેખડી ન્યો છે ને મળુની હતી કે દુન્યા તેણીને માટે નડી ન્દી ૬ તેને જાન હતુ કે આપુ જમન માગ પ્રયે આશ્ચર્ય વ્યુ છે તેને ખાત્રી હતી કે પુલના જઇઓ તેની નિગાહના ક્રમીઓ છે તે એક પળ

માટે પણ કોઇના દિવના આ નાહન નવન થસા દેતી ન હતી કે પોતાની કરણ કથની પ્રદક્ષિત કરી તડ તે વોકોને હસા નિશ્ચાઓ નાખતા જેની હતી અને ખુગ થતી તે નાપુવાતેને પોતાના પ્રાણ અપણુ કરતા મામળની હતી અને આનદિન થતી હજારકન એ છે કે તેને પોતાના સૌદ્યનો ધમડ હતો મ્હોટો મગી હતો ને પોતાને ચ્થાને એક દ્રદેવી અરેપ પોતાની કાન્તિના મન્નામા ૫૦ મરત અને મન્ન હતી

એ સમય એરીજ મિતે મિતી ગયો, એવે મુખી કે મરાન્કાએ પોતાની વયના અદાન્ના ર્ફના એક વધુ કયામતખેઝ પગનુ નાડ્યુ અરીદ્રના અતરના હવે એટલી પળુ ગુન્તમગ ૧ હતી કે તે ન્દામા ન્દાની હાવન પોતાના

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર ‘મી નેલ’ ગોળાઓથી આનુ થાય છે મારિક અડ અજુની કાષ્ઠપિણુ હરિયાદ માટે રજા મળા દસ સાથે ગેરીટ પત્ર આપવામા આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ રૂ ૧૦

—ગર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“સાહુત” દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ સેવાયી છઠ્ઠી બરમા કરી ગમે રહેતો નથી માસિક આનુ કરાજ મુકસાન નહિ, ડૉક્ટર વેદોએ અજમાવેલી દસ સાથે ગેરીટ પત્ર ચોકસવામા આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ રૂ ૧૦

ડૉ એમ. એચ. ખાન,
૪૨ અર્ચબેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની મામે
૧૮, મુખ, ફોન ૨૧૩૪૩

અમાની રાત્રે, જેથી ઇચ્છિતો વેત્તા ચોટા હોય
અને મગન્દાની આ નિર્દયતાઓ પ્રેમની દુન્યાના
દેખીને, મરાન્દા પાસે બંદો રેરાતે તેવાર ચર્ચ
ગયો ઇચ્છના દેવતાનો નિશ્ચય અટલ હોય છે,
જેથી આ વિચારના ઉદ્ભવતાજ તેજે શુરસે
યજ્ઞને પોતાનો તીર મરાન્દાના દિલમાં દાખિન
કરીજ લીધો. અરીફના પ્રાયનાલયમાં એવો
દસ્તર હતો કે આલોકિયામાં એક દિવસ પ્રાય
નાથી પગારીને કેટલાક સન્માની-સાધુ સહેરમાં
પ્રાર્થનાનયના અર્થે માટે ફૂડ બેજી કરવાને
નીકળી જતા અને ગહેરના ખાલદારો પાસેથી
અસુક રકમ બેગી કરીને પાઝ ફરતા એ
દિવસ મરાન્દા પોતાના મગનમાં એકરી મેળે
કાષ્ઠક ગયુગણી રહી હતી કે એક માપુ (રાદિખ)ના
આવવાની તેને ખબર મળી તેણી ઠાલવાના
આવવાનું કારણ નમજી ગઈ ગયો તેને આ
ખેલાવી લીધો તે એક રાપુવાન દિવસ દવા
તે હાથમાં દાખિલ થયા હતા, જેથી મગ દાએ
તેને ધારીને જોયો તો તેના દિલમાં એકાએક એક
પ્રકારની અમી જણાઈ અને ચહેરાનો રમખાંડાવા
સાથે રાદિખ પાને આવ્યા અને નમ્ર નીચી
કરીને પોતાના સવાનો પાલન મગન્દા આગળ
ધર્મો પગ મરાન્દાએ વિનય કર્યો એટલો
વિલય કે રાદિખે પોતાની નમ્ર હાલી તેણીને
એકવાર જોઈ અને જોતાજ સગાઈને મરદન
જુકાવી લીધી આ મરોના મેળાએ મરાન્દાના
દિલ ઉપર એક નિશ્ચય જખમ કર્યો જેનાથી
મેકરાર યજ્ઞને તેણીએ પોતાના ચહેરા ઉપર
ઝડપથી નિમન નાખી લીધો અને પોતાનો
દાય સામે કરીને એ સોનાનો મિજો તો
આપ્યો જો કે તેણી પોતાનું દિલ એનાથી
પરવાજા ને અમથે નહિનની ઝોળીમાં નાખી
ચૂકી હતી વ્યારે કે અદર આનના જ નેર
પોતાનો પાલન મગન્દા આગળ પાથર્યો હતો

તે તો અવગત લાઇને આપ્યો ગયો પ તુ
મગન્દા વાળી રંગ અ મોશ પનમ કપડ પડી
રહી તે મરાન્દા, જેણે આજમુખી મગની
દસ્તી એટલીજ અમજ રાખી હતી કે તે જોએ
માટે બેકરાર થાન અને ફના થઈ ગય તે
મરાન્દા, જે મરદોના કુખ આ દદ પ નાન
મદ મદ દસ્તી દેનજ કાળીથી રિંગેલ અ નો
સમજતી હતી તે મગન્દા, જે પુરણોની, નમ
હર્મિઓને પોતાના ધમડ અને અમાનની સામે
પામાન થતી નેત્રો ખુલ થવાને દેનાએવી
હતી તેજ મગન્દા આ સમથે મેકરાર આ
વ્યાકુળ પન હતી અને આ વિચારે કષી પણ
રી હતી તે પોતાની નિશ્ચ પામાનતા કરવામા
ન આવે / છરકો દેવતા તેને નેહ રહ્યો હતો
અને દી રહ્યો હતો

(અપૂર્ણ)

ધી નેશનલ ડેઈરી ક્લબ

ચોકબજાર—નવન કી બ તો

મૂલ

● ધી ● માખા

● દૂધ ● દહી

જરાયે બેળસેળ વિાનુ, ચોડખુ

અ તાજુ ખરી વા માટે ફક્ત

એમજ દ્રાવન ચો

જાતીય દેખરેખ—નવચળા

—માહુકોને સ પૂર્ણ મતોપ—

નેહિમ મતાનુ નહિ એટલે બની ગયા થોડી વાર નર્મદની પેરે લમણે આગળી ટેકરી ક્ષ્મિ વિચારતા રમ્યા અને થાક આનના મન્ને દામે તાળી પાડી લેખા થરા માડયુ પણ મળા વિખરાઇ ગઈ હતી એટલે બોનરાને બાંને ચાવના માડયુ

મલાઓમા ચાળી વેળા લગતી ખુબીઓ-
તાળા છન્સાનો મારી ચાડેડે ચમ્યા છે મિત્રો
તેમને મનારે જ મલાઓનો તેમના પર દમે
કે એમના વિષે યુ મમજતુ તે મર્લ મમજ
નતુ નથી ગતા એ 'એક ટાઈપ'ના આદ-
મીઓ મનામા નરૂર આવે કે જ

વધુ લખે તેનુ વધુ ગપાય અને વધુ ગપાય
તેજ વધુ વચાય અને વધુ વચાય તેજ સાચ
કના મનાઓમા વધુ તગાએ ને કે એનો ના
માન્ય નિયમ તો નથી કે વધુ લખ તે વધુ
ખ્યાલિ પામે યા વધુ મમજ લખે ગતા એટલુ
તો કે જે કે થોડુ ગતા નંમજ લખનાની
જગ આપણે ત્યા રાખી ઓડી છે કાગળ કે
સાચકાનો મોટો મર્મ શુ લખુ છે તેજ સાચે
જ એ નમ્યુ કે તેની ઝાઝી દગ્ગા ગમવા
ત્યા અને તે પણ કુસનનો ટાઈમ રીતવરા
આન વચાય કે અભ્યાસ અથવા મનન
માટે લખના લખાન ઓજા દોષ કે

વચાય અને છપાવની વચ્ચે એક મોટી
દીવાન દની છે એ દીવાન તરીકે યા
પ્રમન તરીકે ઓળખાય છે તમાર લખાણ
મારદા છે માટે છપાવેજ એવુ નક્કી નથી
પરતુ તરીકે મદારાવની જાણ દોષ તો નીચ
લખાય પણ પ્રાગજ એટલે લેખકની દાતવ
એટલે જેની અને તરીકે પ્રમણની દાતવ

કાયરેજગ જેની છે તે જેને અમકાવે તેજ
ચમન જન ઓડી દોષ ગતા આગળ ગાની
જકે ખામ લેખ બની શક વચે એટલે
તાત્પર્ય એજ કે વેળો છપાવીને આગળ આનુ
દોષ તો તરીઓની મુનાકાતો કંગ નેમના
વખાણ ચાતુ મળો તેમને મર્ન તરીકે પણ
ત્રીમરો યોડે યોડે દિવમે ઓકિમમા જર્નકેક
કાગમેવાનુ પગા ગણે જગથી તરીની નજગમા
તમે આનગ પામગા અને પડી તો યતો
પ્રયનો વડે તમે પેપગમા ખાસ ધ્યાન મેળવીજ
લેજ તરીઓમા પણ અપવાદ તો કેજ ગતાય
કોર્લ તરી ઓ પર ના કહેવાની દિમત તો
નહિજ કે એક ન એક દિન તમારો લેખ
જાને જગ નવા લેખકોએ આ નુમો આન-
માવના નેજો કે

+ + +

‘અનુસંધાન માર્ગ ચક્ર’ આ રેખા પે
ઓનગાથને આપરામા આનુ તે આનગમા
ધારી ચર્ચાઓ નમ્ની છે બીજુ મમે તે હો
પરતુ ગપા નસમા કોઈ માલિયકારે નેમ
દાખનુ નથી એમ શુર્જ માલિય મળા
માનની લાગે છે એ ચક્ર મુરિતમ લખકોને
પાય મળી શક કે નહિ તેનો જવાબ મળા
તગ્થી “હા જગ” એવેજ મળવાની
પરતુ અદ્યોસ કે અજેને દિનિઓને મનાન્ય
આપરા યોગ્ય મમજે તે પહેલા એ મળા
મુલિઓને ચક્ર મેળવવા યોગ્ય માને એમ
મને તો લાગતુ નથી પંડો તો કોણ જાણે

+ + +

ખોલવડ વિષે:— :—મારે પણ કંઈ કહેવું છે

ખોલવડનો મુશાયરો થઈ ગયો, પણ રજુ નેના પડતા વાતાવરણમાંથી સમ્યા નથી રિંગેથીઓને જેટલો કાલ્પ લગડવો હોય, તેટલો લગડાડા તર આપવામાં આવી હતી ગુન્ગત અને કામિયાદમાંથી અનેક કૃતિ મિત્રોના પત્ર આવ્યા કેટ ‘તમે કેમ ઈધ મુશાયરો વિ લખતા નથી?’ રિંગેથીઓ તો મન કાવે, તેમ લખતા ન હતા હતા” એ ચોકોને જેટલી વગળા મળી હોય, તેટલી કાલ્પા દેને પછીના મે ખરી વસ્તુ ગુન્ગતને મનમનસાનો નિશ્ચય કયો હતો એટલે એક નિરામલ્ય વ્યક્તિ તરિકે લ ખુલાસો કરે છુ કે ‘વતન’માં મદમદ ઉરમાનના નમે જે કંઈ (સખવામાં નહિ પણ) લખાવામાં આવ્યું છે, અને ‘વેળી’માં મારી હુપર જે કાલ્પ લગડામાં આવ્યો છે, એ પૂર મદનોજ પ્રતાપ છે મહાશુભસત મજન મડળની વધતી જતી કૃતિ ન માળી શકાયથી, કેટલાકોએ મને તેમ ધૂળ ઉરાડવા માંડી છે, પણ એમ કયોઓ આંકી કરાયી દેન અટકાવી નથી.

“અમુક શામરોને ખોલવાજ નહિ દેવામાં આરે એનું જાહેર કરા, છતાં કેમ ખોલવા દીધા?” એ મળથી જણાવવાનું કે મને તે રીતેય મોટે માળીને આમ નહો મેળવીને આરેના મહેમાનોય મહેમાન તો ખરાજરને? આમને આરેના માળખીયાતની પણ બેઠેજરની વીજરની, ત્યારે આ તો (માન ન માન મે તેમ જેવા) મહેમાન દતા જનામ ‘અમર’, મી ‘મનુજ’ તથા ખોલવડના ખીજત મુદ્દયોની વિનવિને મા. આખીને, અને માળની મિત્રતતો વિચાર મીને રસમાને બેઠેય મે તેમને ખોલવા દીધા કે ‘બરે વિચાર આવ્યા છે તો ખોલો હે’ ‘નહિજ બહિષ્કારને કમવ કરવા જેટલી કમિઓની મોંઘી જલુમતિ મારી પામે હતીજ વળી મુશાયરના પ્રમુખ જ ‘અમર’ માયેરી મામ્મ મરી મી સનુજ, નેડીયા મી મી ‘મીગી’, કો ના અગત પ્રમુખ જ હાદીગે, અગત સભ્ય ના’તારે, મદમદ હુસુદ વગેરે અપાવગા. ખાત્ર કાર્યમરેજ મહાશુભસત મજલ મડળના સભ્યો હોય, ત્યા માર કરાપણ નુ હોય અને છુ ઈધ પગેના જક તો માન એ મિત્રોનેજ મોપનુ પડે એમ હતુ અટકેજ તેમને ખોલવા દીધા હતા હિન.

વળી મુશાયરના માનતા પ્રમુખ મારેવા બાલજમાન એનું હતુ કે લાગરાળાઓ મારે તો તાપી તરી વિચાર થીજુ કનુ જેનાજ ન હતુ. હતા મોખળીને જેઓ બેગી ગલા મયનતને નામે દળીને મા પાવાના બયે મેડી ગયા તેમને શુ કહેવું? એ વિચાર અખાલ્લ તો ગયા હતાજ નેથી બોલીને તનત ના. ‘એકાગ નાવાળીપ્રહાર કીનવા જેટલી તો ધીરજ પણ ન રાખી શકના’ તલેના વહેલા, વિતા મોળીને તાપી તરફ લાગ્યા, પણ તાપી પાળી અંતે જણાયુ હોય મેડેને કમિયો પુનઃ કિતાબના થવા હમે, પણ મેણુ નામે ખામાનનારમાંથી નાતવન મળના અ વિચાર માંડી રાખ્યો હોય? આખી મુશાયરોને મદા ગુન્ગત મજન મડળના મદમરનીજ મદ્દલ થયેર દનો એ પ્રમુખ તથા અગત પ્રમુખના બાલજની દરમોને જગતુ દનોજ આપમાંથી દેમર મયેરી મધાલી ગીઓ બરે ગુન્ગત. માલિય નાતાવળમાં મધ દલાવનો પ્રવન ને પણ ગુન્ગતના દેલ્લ અંદિસરે મનમ દે

—એકાગ

પ્રમુખ, મન ગુન્ગત મજલ મડળ, મુરત.

(૩૦૨) રસૂલુલ્લાહ મલબુ એ કરમાવ્યુ કે જેભે આ શબ્દો કહ્યા
 કે ‘અહ્લાહના પરવરદિગાર હોવા પર અને ઇસ્લામના તીન
 હોવા પર અને મુહમ્મદના રસૂલ હોવા પર હુ રાજી છું”
 તો એવા માણસ મારે જતન વાજબિ વધ ગમ (અબૂદાઉદ)

રસૂલ

મી

(૩૦૩) રસૂલુલ્લાહ સબ એ કરમાવ્યુ કે તમારામાનો કોઈ મુમલમાન
 થઈ શકતો નથી જ્યાં સુધી કે હુ તેને પોતાના બાપ,
 બચ્ચાઓ અને મર્વ લોકો કરતા વધુ પ્રિય ન હોઈ (નસાઈ)

શિ

(૩૦૪) રસૂલુલ્લાહ મલબુ એ કરમાવ્યુ કે જ્યાં કોઈ સ્થળે યુનોહ
 કબ્રામા આવે અને હાજર માણસ તેને બુદ્ધ સમજે તો તે
 ગાએમ મરણો છે અને જે માણસ ગાએમ હોય અને
 સાલખીને ખુશ થાય તો તે હાજર મમાન છે (અબૂદાઉદ)

ક્ષ

પુ

(૩૦૫) રસૂલુલ્લાહ મલબુ એ કરમાવ્યુ કે ઘણા મોટા નિહાદ આ
 છે કે કોઈ ઇન્સાફની વાત અલિમ બાદગાહની માને ગહે
 વાસા આવે (તિર્મીઝી)

(૩૦૬) રસૂલુલ્લાહ મલબુ એ કરમાવ્યુ કે બાપનું પોતાના પુત્રને
 કોઈ પરતુ બક્ષિશ આપના કગતા વધુ શ્રેષ્ઠ મારી કેળવણી
 અને વિવેક શીખાડવું છે (તિર્મીઝી)

—સાદિક માં રહેતી

આવાજકી દુન્યા

સભાગાનનાર 'એકાર'

૬

મગજમાય ન સમાય એવી વાત !

ધણી વગરની બ્રહ્મચારીણી (સાદી) મૈરીઓ કે મૈરી વગરના બ્રહ્મચારી (સાદા) પુરુષો જોવા કે જાણવા છે ! અનાજ વગરની ખાતી કાપીઓ, પાત્રી વગરના ખાટલા, પાણી વગરના સુધા ફૂવા માનવીના વાસ વિનાના ખાતીખમ બુતિયા ધરો મુઠ્ઠા વિનાના ખાતી મચ્છરાનો એકાદી યન્મ વિનાના ખાતી વીએંગે દર્દી વિનાની સુતી દોઝિપટ્ટો, ટોંગે વિનાની ખાતી પાત્ર રાખોડો, પાણી વગરના ખાતી ટોકાઓ સુધિ વગરના ખાતી બેઝઓ માખ વિનાના ખાતી સોફા કે પનજો છાંપરા વિનાના ખાતી થોઈડ વાઓ નવન વિનાના ખાતી જતામઓ આરકો વિનાના છાપાઓ થોડા વિનાના ખાતી તમે લાઓ મોટર વિનાના ખાતી મરજો પિતા વિનાના સતાનો વિદ્યાર્થી વિનાની ખાતી નિરાંગો માન વિનાની ખાતી દુકાનો, પા વિનાના ખાલી પરમિડીયાઓ જ્ઞાન વિનાના પ્રેક્ષકો, પક્ષ વિનાના નેતાઓ મૈરી વિનાના જ્ઞાનખાતાઓ, કૃષ્ણ વિનાના ગાયે કરમણુ વિનાના ખેતરો, દસ વિનાના ખાતી આરકાઓ દહી વિનાના દાનના અગ્નિન વિનાના વખો, હથિસા વિનાના મેનિંગે પાટી કે ટોપી વિનાના મત્તમે મુર વિનાના મન્દા અજાજ વિનાની ખાતી ફાડતીઓ અન્ધણુ વિનાના ખાતી ચૂસાઓ, પૈમા વિનાના કન્ઝના રણુ જેવા સદ્ગમ ખિરમાઓ જેડમ વિનાના ખા

ઓગીયાઓ, શાહી વિનાના ખડિયા કે ફાફનન પેનો ચોપડા વિનાના વિદ્યાર્થીઓ, ફક્તર વિનાના પ્રધાનો, અસ્તરા વિનાના હન્દમો, ન્યાય વિનાના ન્યાયાધિશો, દેશ વિનાની મૈરીઓ ટિકિટ વિનાના પેમેન્ટો કે નાટ્ય સિનેમાના પ્રેક્ષકો, સ્ટુડિઓ વિનાની ફિલ્મ કંપનીઓ અદ્દા વિનાના ભક્તો ચોપડા વિનાના રહેવાગીઓ ગુઝુગી વિનાના મગીઓ, પર આઝ મગરના કટપાથ પર મુનાનુ માનવીઓ નળિયા વિનાના ગપનઓ, કે મામા વિનાના મગજો નમાત્રી વગરની મન્નિદો, ભક્ત વિનાના મદીશે જોના વિનાની મ્યાઓ પ્રેક્ષકો વિનાની મળાઓ એક વિનાની આનકો કે મોરશે બરસા વિનાના થેગઓ વગર મગની જ્ઞતો દળ કે બગ વિનાના પ્રિમાનો પુસ્તકો વિનાની લાયકરીઓ રામો વિનાના ફાનમે પાણી વિનાની પરમે વામ વિનાના ખીટો જા વિનાના રજો મધવો વિનાના કુભારો જહાજ વિનાના દગિયાઓ તખના વિનાના ઉસ્તાદો મળો વિનાના મરેયાઓ રામના વિનાના સુતાદો, જળ વિનાના માગીઓ કે પામ્થીઓ તણુસ કે મન્ન વિનાના ભગનીકો મોટર વિનાના શેરીઓ ભગ્યાની વિનાની ગોસ્ટીઓ બાબુ વિનાના ધરો, પુણા વિનાના બજામે તાપો વિનાની ટુકો પુકા વિનાના પુસ્તક દાગળ કે ટિપ્પણુ વિનાની કવિતાઓ લનાર વિનાની માનો મેચીંગ વિનાના

છપ્પાનાઓ, ટેડાડ રિનાના ગામો, પાંડી રિનાના પીરો, ઝમ્મા રિનાના મોલીઓ, પમ્-પાઉડર કે વિપરીત રિનાની એક્ટ્રો, તમડા રિનાના ચોગીઓ, ન્કની રિનાના માંડુઓ, જ્વાલી રિનાના ઓગ્મો, અનમ રિનાના ગજેરીઓ, જેવા છે પણ ક્યાસ રિનાની રિનાના વિભાનો જેવા નથી ન એ વાત પણ મગજમાં અમાલી નથી. હુ મનીમ પુતળી ઓની વાર્તામાની ગામજામની ઉપલુખટોલી મપના યોડા ઉપરથી તો એ જર્મન માયટિ-રોએ પ્રેમણા લીધી નથી.

કાગળનાં કરતૂત !

કાગળના નસા ધાગ અગે હવે શુ થયે તેમ કે સી શનુ નથી ? જતા અંદરુ નરો મિચારી લનય છે કે, એકના કાગળ નિયમન અને અનનના કારણેજ આપણને પ્રાચિન યુધમા ધમ્લાજા જલુ પડશે જે સી રીતે મચનન મન ાગપણની ક્યા પુનમ્મા વાગીને પ્રે તેમ મચેનના પ્રેકમચે પુસ્તકો ત્રાયો બતાવશે, વિદ્યાર્થીઓ મામતે તે કી નહિત વાલપહા ! કાગળ કે વિદ્યાર્થીઓને વાચનાના પુનમજ બનનમા નહિ મજે તો માબગીનેજ મતોય વાનવો ન્હોતે ?

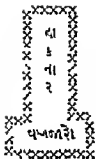
જે સી રીતે ઉચીએ પુરુષને લોગપત્ર લખ્યે હતો તેમ હવે પ્રેમીઓ કાગળના અમાલે બાજપન, તમાનપન, અને અમરમરી યાને તનપની બાવાના કહીએ તો આનુસ પાળના, નળના પાળનો, ને તમાકના પાળનો પ્રેમપત્રો લખવામા ઉપયોગ કરના ! તો જ્યામધ તહે પાગીઓ જેમ વેદો તાડના પડો પર લખાયા હતા તેમ ચોપડા તાડના પડો પર લખજે, ને ટુક વહેપારીઓ પુન બંતિ હામ નખરાન ચાનુ કરી દેશે !

મોગી મોગી ઓકિનો, પેલીઓ, મેડો, વીમા મપનીઓ મગેના નનાર્મી ટુટથી સ્વે પેનનો ઉપયોગ પ્રતા થઈ જશે, અને પેપર વાળાઓ તો મગજને અમાલે રીતેમાના પડીયા જેવા પાડીયા હાથે ગીતરીને કે વિશાળમા રાખે છે એના એકાદ ઝડા મેડ મેડ પર તાજા મમાચા લખીને શહેરમા તથા ગામેગામ ફેરવશે અને તેનુ લાજમ પોલીસો જેમ સામુદાયિક દડ અમુક ગામ પર નાખે છે તેમ સામુદાયિક વાયન દડ શહેર અને ગામડાઓ ઉપર નાખીને પેપરવાળાઓ નતો નસુલ કરી લેશે !

નરનિમ, નરલકથા, નસુમ કથા, કવિતા રોર લખનામજોતો અને ઝાપ મારાચાનો તો મગજના અમાલે ને નસા નિયનણુને નરશે છે મગજ જેમી જતા પ્રમગમે જેમ ગામ ડામા રામનીનાઓ અને નાની નાની નાટમ મપનીઓ ફરે છે તેમ પોતાના લેખકો અને ટ્રાન્સલેની કપનીઓ લઈને ગામેગામ ફરે, અને દાડી પીગલી ચોકોને એમ્મા કુમી ચારણોની જેમ લેખકો પાસે વાર્તા મકાવે અને કરિઓ પામે કરિતા મરતાવે, જો તેમની વાણીમા જાડુ હમ તો આપેઆપ લોકો તેમનુ ચોખા, દાળ, જુવાન, બાગરી, વેગણા વગેરેથી સ્વાગત કરશે ! પણ આના વાટા જે નાધા આપશે એક તો રેશનિંગનો અને બીજો એ મિચારા ક્વમ ચ્વામીઓ ક્લમથી જે પ્રમાન બતાવે છે તે સામીથી નએ મતાની ગફ ! એટલે કે લેખક અને મિ વગ તો આ ૧૫ મપમથી મરે નહિ તો માફ તો પડશેજ !

સાચનખૂમ ઉપડાચી વાયકો નસા પુસ્તક ને અમાલે મદેનત માસજગા, ગજરામાડ દવામણ જેઠેવા જેવા પુગણા પુસ્તકે વાચીને (અનુસધાન જુઓ વાનુ ૪૯૦)

પોઠ

‘ગીધા ચગણુ’માં ત્રી મન્દીએ એક પ્રસંગ નોધ કરી છે જેમાં તેઓ લખે છે કે અમદાવાદમાં કરિ ન્હાનાવાન અને વચ્ચમખાઈ વચ્ચે આગી પડી મામતો એટલે મુધી પહોંચ્યો કે કિચીએ વચ્ચમખાઈને પડમર કર્યો કે “આવી જા, હૃદય મુદ્દ કરીએ આન નથી કરીને.”

વચ્ચમખાઈએ એવો જવાબ આપ્યો કે - “મારે જગા નક્કી નથી કરવી, જ્યાં છે ને જ્યાં તું સામે મળશે ત્યાં ઠોકીશ.” પછીથી કવિ ન્હાનાવાન, વચ્ચમખાઈ પટેલ સામે ગયા કે નહિ તે નોધ્યું નથી.

જોનાસ મુશાયરાની યાદગીરી તરીકે જે વાન મારા કિમામવાળી પહેરનરેની બદાવ વાનના મધી રહી છે તે પણ એવીજ છે એક મુશાયરાએ ‘કારવા સખથી જગતે જ્યાન ઉપાડી ત્યાં તો મિરાદ એમરે’ તો એવો તો ચોખ્ખોય જગત આપ્યો કે તે મિચારો મગજ થઈ ગયો પટેલના જગત માં હોય કે એની તે મન ત્યારજ મમજ પડી એને એ મામત્યા પડી તે જીજ્ઞાસાને લગતે નહાનાના હોવી તમે નાગી છટાનુ શોડી રહ્યો અને નાગી પણ છટ્યો જે જે મુશાયરાને તેજી આન લીધો કે -

“જેવું હુમ્મ ઓર લાખો પાયે,
ઘરેકે જુધુ ઘરકો આપે.”

અતિ મન રિજર્ને મુઠુ કે “ગણના કિઓ એક ગીતના હાથના હાથ નાખી ફરે છે” જે કે મારી ધાગણ તો એવી છે કે

સ્વગના પણ શાતરો મુનાયમે મોડી એક જીજ્ઞાસા પર મોટ કરી અમદાવાદ તોરા તોડએ કેમકે આ હુન્નામાં હુ જોડે હુ ઓ વાચ્યોએ પણ જોયુજ દરેક “આન મને મનિ તો લડાઈ થાય નહી” જેવો દિનામ વાગે છે અલગત શાશિના આપરો િનાળા હોય કે તેમ એમના આ બુદ્ધો પણ જુનાજ હોય કે જેથી તેમની લડાઈ આકાશ મા નીચામાં થવાને જદને મગજ પર થાય છે અને તે પણ આપુ જગત મડી જુ તોથી નહિ પણ નેઓ આ જીવનને અખડ મુદ્દ નરી માને કે તેથી જગત શાત હોય કે તો પણ તેઓ લડે કે અને અશાન હોય કે ત્યારે પણ જગત જે માટે લડે છે તે માટે કવિએને લડવાનું ન હોય તેમની તો હુન્નાજ જુદી અને લડવાનું કાગણુ પણ જુદું એમની પ્રતિ મમજી મુઠેલ ત્યાં તેમના અગમનું કાગણુ મમજનું તો આતિ મુરકેલ

જોનાસમાં પણ તેમનો મોડલો તરીકે હતો કયાકે કનાકે પેતર મલ્લાઈ કોઈ મ્હે “એ સોરી કરીઆ વખાનમાં ન નેરો” “એ લોમને મોટુજ ન આપો” સૌથી બાર રચના મિગદર મેકાર તો પેની મડળી તો એમનું નામ સામગી લપાતી ફરે છતાં મોમે દનગીરી મુઠે નહિ, આરે વડી એસા જે નકદાનદને પણ નમન કરે અને અર્દા આવી. પણ મલામ બરે મગાયન થયો ત્યારે પણ અને તે અગાધથી પણ તુ રાલના કે ન પ્રેક્ષકે મલાયી સુગ અરેલી પેરી નરેલી મરીઓ પણ અને પ્રમુખે તો મુન્દમજુન તઓતો એ માન ન મળાઈ દીર્ઘી દત્તી સખામાં ‘શનમ શરમ’ના પોમરા અલ રદા છતાં ‘નતી ‘મદન’ ઉસ્માન અો તે મા નાપરો હુમરા હોય્યા નમ નેતી મેરલ મ્યાનની ન હોવી પર મારી દત્તી. મુશાયરા મામજી હોનમાં મદની આમજ મન ‘મદમદ ઉસ્માન’ જેટલો મન કસે તેવો એકો મા તે મિચારો ત્યારે.

દુન્યો તે દમણા શુ હશે ! પણ હુ જુઓ ત્યારે
તો એ જાન્યોજ ક્યા દત્તો ? ખોલવડના મુગા
પગની પેદાસ તરીકે એ પણ ખાસ નોકનીમ
ગીજ ગણાવી નેકરશે !

ખોલવડના મુગાપગની બીજી મુજી આ
ગાઠ આ એક રોચર

“એ રીટથી પરતને ઉત્તર કરી જવાના,
વાદલના નીરમાં જઈથી મરી જવાના.”

મગવાની આજમે છંદી મહેરો એક સાધર
પોતાની ખાસ ઉચ્ચાર ગીતી બધારે આ
મેચર મબખારી રહ્યો હતો ત્યારે સૌને ખૂબ
મજા પડી હતી અને શેફાકોમાના કેટલાક નો
હજીય તેના એ ઉચ્ચારની નજર કરી ખૂબ ચાલ
છે થતા દશે ખેંચ એ સાધર પોતાને આ
જ્યામી જોયે છે તેથીજ તેને પૂજાવતુ મન
ચાલ છે કે બાઈ આ રોચરો અર્થ શુ ?
માન્યુ કે ક્રિતામા લંડુ ખમી સખર્વિતાની
જરૂર નથી પરંતુ તેનો અર્થ એ નથી કે
કપનામા ન એમ તેની કપના પણ સાધરીમા
જુમકી દેશમાં આને ‘કપનાનો પ્રયોગ ધણુ
ચાહરાખ ક્યો છે પરંતુ ‘વાદળના નીર’ની
વાતમાં હજી એક જ પ્રયત્ન નો વાદળ અને
વાદળા એ જુદી વસ્તુ કે વાદળા ન હોય
ત્યારે ધણુ વાદળ દિશા આકાશ તો હાથ ડેચ
આ દિશાએ નેતા વાળમા નીજ ક્યા કદ
તેઓ ત્યાં દુખીને મરી શખર જાનેમને દુખી
મ રાતો નોખ કે તે આપણુ જવા ને મેનપ
લિ એમને તેઓ વાળગયા જાને દુખી મર
વાનો કિંગ્ડમ મરે એ માસા જોમ ક જાણુ દને
મરેકી એ રો કે જે તેઓ વાળગયા દુખી
મરવા માડ રા પોરોએ કેલી રીતે માન્યુ કે
એવોખેનવી તેઓ ત્યાં પુરોએ મરુ જાવારે
પૂજની પરિસ્થિતિમા એકુ કાજલ એકરખેન

તેમને મળોજ ક્યાથી ? વળી તેઓ પમે-
સાઈ પારો-એટલા અર્થની જેગવાઈ કે
એમ કતાપ ધારે કે તેઓ ત્યાં પહેગી ગયા
તો તેઓ દુખની જેના પોતાનુ માનુ કઈ
દિશામાં મળશે ? કેમ- વાદળા તેમના દુખના
કેદને પોતામા કીડી મળવા અગત્ય છે કેમકે
તેઓ પ્રસાદી રૂપે નથી પણ વગલા વાયુ રૂપે
છે આવી હાલતમા હાથ કરીને તેઓ જેના
દુખના માટે જુસકો મારે તેના જમીન પર
આવી રહેશે અને એમ થતા તેમનુ માનુ કે
જેમાથી આસ તરંગો છૂટે છે તેના દુખમા
હકી નરો સાઈની નજરે આવે માન્યુ
દ્રષ્ટિએ પણ આકાશ-વાદળનો ઘાટ લંબા પાલ-
ખાવા જેવો છે એટલે કે તેમા નીર તો શુ
કહજ વસ્તુ રહી જમી નથી એમ નેતા પણ
એ જાઈને વાદળ મધરે કે કેમ એ એક
મસત ધમ પડે છે આમ દરેક દ્રષ્ટિકાણથી
નેતા વાદળમા જાને તેના નીરમા દુખના પી
તેમની આશા અને કપના માન નિષ્કલ અને
એનામ લાને છે અનમત વાળગાના નીરમા
દુખી મરી જ રાનો હજી એક પ્રયોગ જાણુ છે
અને નુ ધાર છુ કે તેમના જિભામા તેમ
વસ્તુ તે વેળા મળી રહી હશે એ પ્રયોગ આમ
હોલ મરે - વાળગુ મા રહેશનુ નીર જુદી
પર પડે છે અને તેનાવી ખાગોલીયા બગલ
કે અને એસા એમ મુદ વાળગા નીરની
ખમએના ખાગોલીયામાજ તેઓ દુખી મરવાના
દને એવજ હવ તો તેમની કપનાની ખામ
શહ દેવી રો દેખ- તેમને દુખુ છે જમીન
પર અને મળવાનુ છે આસમાન પર પણ
એમ મ-સથી એક મસતર તો કાપનાજ રહેશની
નજ તે ધનનુ ધનનુ રહેશે અને આમી
સાવ નો એ જ કે પનાને લગલ કરી નસલી
સા એમના હાથમા નથી નદિતર પતન

થાયજી માં માટે? કમી જગતમાં કુલી મર
તથી કદિ કોણે ઉન્નતિ આપી કે? ઉન્નતિ
સાધનાર! કુલી મરવા! ન હોય? કુલી નો
તે મરે જોનાથી ઉન્નત થાય! હો! આ
એ બાધ કુલી મરનામાં ઉન્નતિ માટે
તો એમના એ ઉન્નત અને પતન વિશે શુ
મનજન? એ ગમે તેમ હો પણ આ પશુજન
રો તેમના એ શેઠરતુ આપુ હાથુ વિરલ્ય
કરના બન તેઓ 'તનખા નહિજ ઝગરે
એમ આશા છે-કયા કડી?

હમશેની મેલી વચ્ચે જમને ગાડીમાંથી
હમશેની કાઢી મજુએ મુદ્દ સન્માન કયુ હતુ
ત્યાં તો જવાનુ નામ નથી નેરાવુ એરા એ
રાખી બીર એનીને ખોનરડ આવરા બન
પોતાનો ખિરો કમતા ખોનરડમાં રેખાયા હતા
પરંતુ એમની શાહીમાં મશુ તત્ત નિતુ એટલે
એમને જતાજ મ્હુ છુ

આ બંધી વાતો તો મશાયરો થતો હતો
તે વેળાની મુતાયરો થઈ ગયા પછી પેષ
રોમાં એ વિશે જો આનુ છે તે નોખુજ છે
બેએ પેરોના તનીઓને તો મે ૧ પાના
બીને ખોનરડમાં મડોતુ મોનાયુ તેનો બલો
રાગરા કલમથી ઓડી નાખ્યુ છે એમાં વડ
મિષ્ટ વિશદર એમના વોડા ટિવા પગખાની
પેષપરેસી કાગેસી કદાબી છે પેષનો લેખ
નહિ તો 'મેષા ૧૧ વેડાજ એમ ૧૧ પેષરમાં
સ્થાન પામે કે એમ વેડા તો એ વેડા
નમી ૧૧ રેખાન બામ અડન છ તો એમ
પશુ મ્હેના હતા ૧ એ તો ૧ એ તની દરબ
મી નરા માગનો હતો પશુ મા પો નહિ ગોલે
એ ૧ પોતાના નખાણમાં વેડા કલાત્યા મળામાં
મ્હુ હિ ને વોડા હપરજ જેની ન ૧૧ જમે
એ તનીની નમિતની દા મી થો!

મદમદ હિમાન ને જમાનનાર પેષરે
'મદમ' હિમાન નો જવાન હાપવાની નૈતિક
દિમત અને તનીનુ તારથપણુનુ બ્યનહાગિ
પ્રમાણિકપણ મનાયુ નથી કેમકે એમ કરવા
જતા મદમદ હિમાનની કનડી હાડી જવાનો
નય હતો જો મ્હુ તો 'મદમદ હિમાનના
લખાણથી પણ હાડી ગઈ છે કેમકે જુદ ને
આનુ કરના જતા અને શેષમાં દિમાગ ગુમા
વના તેજ પોતાની મનથી પોતે તની કે એમ
મામિત કરી આપ્યુ છે

જાનતે મ્હુ કદિ ખુજલી થઈ આવે છે
અને એ ખુજલીથી તે કુતારૂદ કરી મૂકે છે
મદમદ હિમાન પગ એ જાનની કુહાડુદની
મખૂક છે અને હવે નો ખોનરડો મશાયરો
ખતમ થતાજ ખતમ થઈ ગયેની વ્યક્તિ છે,
એટલે એને જતી કરી થો

એક શોક સમાચાર

ગપની જુનનો દિવસ દિના મુનમનો
મારો કમનગીય મને તેમય ખામ દેની
રેટમાં વસ્તા મુનમનો માટે તો પજોજ
કમનગીય વિરા પુનાર થયો છ કારણ કે એ
દિવસે ૨૦ મ નીમના રમખ નરાગ વારવગ
મહાદુર દાર્કેઈન થરાવી એકાએક જન્મત
નશીન થયા ન (ઇલા) દિંદના મુમવમાનોને
એ અખેડ રત્નાઓ અર્ધ નામની બીડરની
ગોટ મેટ્રો નમો નુધી માનશે એ મુક્તાનો
માઝી હતો વાળીનો સીંગ હતો માથે નારે
મોવનુ પાળી મનાનુ મય રમી અમ સીસાર
પણ હતોજ મરત્ત માવમિતકત દેનના મામે
મૈમની ખાતર કુના કરનાગ એ સીંગ વીડ ન
નામ દિંદના હતિહામમાં અમર રેટો ૪૧
રગની બન યુરા સીમા થએનુ એ આનના
મેમ ૧૧ કુડ સી નો મિતો અને સમસ્ત મુનિયમ
સીમ આર કુખને વિરલ્ય છે ખુદા મરદમ
જનનુન ફિરદોમ અર્પે અને તેમના મુદ સીમાને
સંપ્રેદ જમીન નાતા કરે આમીન

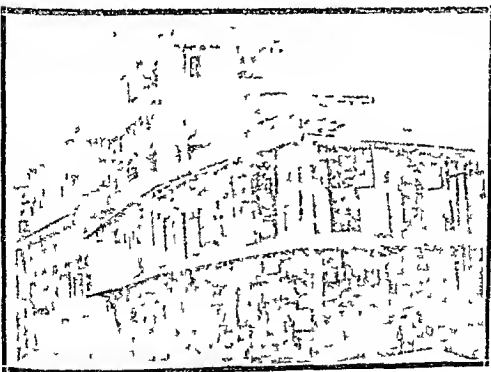
ગુજરાતના મુસ્લિમોની એક આદર્શ કેળવણીની સંસ્થા

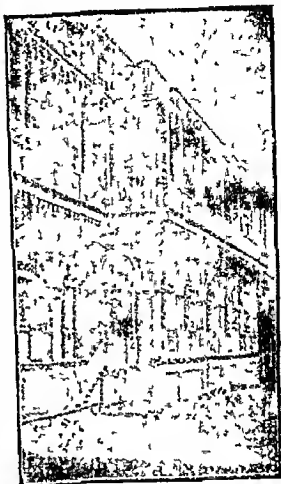
ખર્ચાના પતન પછી ભારે આર્થિક
સંકટમાં મુકાઈ છે.

ઓફીસ અને કુઆર્ન
કલાસ.

મગ કામીમ રહેમતુ નાહ મગે ગામ ડીમ મગિન એ ત્યુશનન લખગના
પ્રમુખચાનેવી અને ૧૯૦૮ની મુઘ ખાતેની રેડ રેશા સુજગતના મેમબી નિ શુદ્ધ્યાને
તે મગથાની એક મુનામત તેના કારેર માનવર આધુ હતુ તે મગેના એમ મેમ
પીપગીનાના રાદક બ અને રાદકથી મગગના મુઘિમો બાગે / અમલકા હમે રકૂબ અને
મગેની ગાનાના થમા પડી સો ૧૪૨ મુસી મ નામ દરેક નાના મીર શુનમ

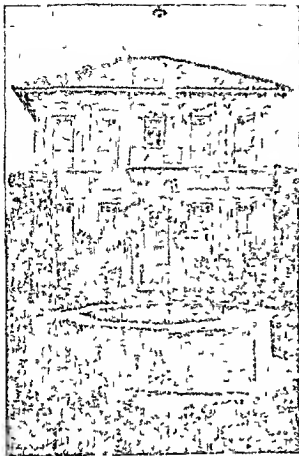

વિશ્વાર્થીઓએ તેનો વાન લીધો છે એવા-અ. ૧. ૧૧ મુજબ અને માર્ ૧૫ મંત્ર ૧૧ મંત્ર ૧૧
 તેમને આપણી પત્ની નાદાલી પીપરડી ૧૧ મંત્ર ૧૧ ૧૧ મંત્ર ૧૧ (૧૧)
 ખાતે ૧૧ પોતા ૧૧ નાનક આપ માટે ત્યાં લીધો. કુળ ગોળ (અને ૧૧ ૧૧ની ક્રિમ
 પ્રમાણે) આશરે ૩ માસમાં સખતી
 ક્રીમ ૧૧ દત્તા અને તેની સારક
 -સા ૧૧ (મો ૧૧૪૦-૧૧ પ્રમાણે)
 ગીઆ માસને દમગની દત્તી
 તેમથી મધો અથ પૂરો થઈ રહેનો
 લાલકુનમા ગામના વિશ્વાર્થી મો શ્રી
 આ ૧૧ બાણના તથા નાં સરમરના
 ના ૧૧ ખાતા તરફથી રૂપ માટેની
 આન મળતી અને તેમથી મળાથે
 અર્થન પરગી ૧૧૧૧ ૧૧૧ રૂપ
 પોતા ૧૧ મકાન સારાની નીચે ૧૧
 બાગમાં મનામો આ ઉપરના માટે
 હોટેલ ૧૧૧૧ વિશ્વાર્થીઓની મળ્યા
 દીનપરદીન બધતી જતી હોતથી
 ૧૧ ૧૧ લાલ બાગના કાગળીપડી
 શેઠ ૧૧ વાડી નામે ઓળખાતી વાડી
 અગ્રીમમાં આવી બધા પાગી દત્તા
 ઉપર ૧૧૧૧ મનમત માટેની પો ૧૧
 રાગ ૧૧ માયેની હોટેલ મધ્ય ૧૧
 શરૂ ૧૧૧૧ આવી મળ મળતે
 લાલકુનના ઉપયોગ માટે ૧૧ રાખ ૧૧
 ૧૧ ૧૧ થો સો ૧૧ ૧૧ રા
 આનમાં નથી રહેતે ૧૧ ૧૧
 ૧૧/૧૦ ૧૧ આ ૧૧ માનમત ૧૧ ૧૧

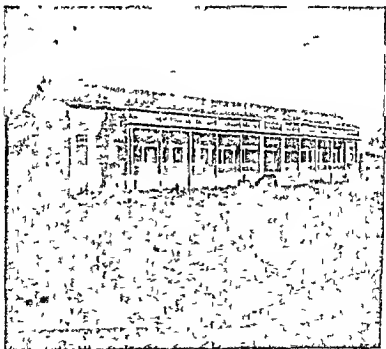
લાલકુન બિટીંગ (પરિમ ૧૧)

૧ અને તેના ઉપર છત્રીક શ્રી ગ વિના કોમો પુગ પ્રમાણ માળ દત્તા આ ગોમો પ્રમાણ
 માથે લીજી ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ લીજી મના ૧૧ પોતા ૧૧ આપ
 સદત ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ પરિવર્તનથી મર્થમર્થો સખત મુજબ ૧૧ ૧૧
 ગયા ૧૧૧૧ પરિવર્તે પામ આવી મત દત્તી એ તન્દ મર્યાતી આર્થિક મુજબ ૧૧ અને
 બીજી તન્દ વિશ્વાર્થીઓ મન ૧૧ માન માટે આખા વર્તી મળેન ગુમારી મો ગો ૧૧૧૧૧૧
 ગીમી ની તે રત્નો અભાસકમ પુરા ૧૧ આપવામાં ૧૧ માટે મો ગો ૧૧૧૧૧૧
 મેરિટ ૧૧ ૧૧૧૧ માટે મો અને રા આક્રમ આરે બામ આ (નાન મ. ૧) હોટેલ માટે
 હોટેલ ધાયા અને સરથા ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ પુન આપતા માટે ૧૧ અને
 ૧૧૧૧ નો અભાસકમ આ રીતે પુરા થતા પામ્યો નો અભાસકમ ને જુન ૧૧/૧૧ થી
 શરૂ થનાર દત્તો તે માટે શુ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧

હોટેલ ભિક્ષક અને કુમારિ દલામ.

આપણી
મળે ત્યાં મુની
આ સંસ્થાને
૯ સાડા માટે
ના પ્રગતિ કરે
તે દરજ્જા પામ
તે પોતાની
કીર્તિ મેળા
આપણા મા
ર્થ કરતાં આને
કેડ તો જ
ગ મુજબત
આ સંસ્થા પ્રત્યે
પ્રતિનિધિ
ના મળેલા
આ દિશામાં
મહા નથી
કન્યા માગતા
એ માત્ર
માટે અમે
સંપાદન નથી

ઈન્દ્રભલિય પીપરી હોટેલ બિલ્ડિંગ.

આફ્રીન પાનેના રફલ ગોડ
મોજ, (આપના વિદ્યાર્થીઓ)
મોવડ-કેડર તથા મુજબત કાદિ
પાસના શાક-દિવ પેપરી મોજો
એ ૬૬ આડામ પાને ૫૩ મી
હોટેલ અને મુલ ચાતુ મળા
૭૫ મોજી પિતી મી તેમના
મળ-મિત્રો અને પ્રયામથી
આજ મુંબી તેમની તન્દ નવી
મન્યા પોતાની અત્ર ન કરી
ટકાવી રાખતા સમય નીકડી કે
સને ૧૯૫૩ સંધીમાં આ મન્યાએ
પોતાની અત્ર આપણા વીર
કાદની સામે હાથ ફેલાવ્યો તથી
મુજબતના દેકે છતાં તથા
વર્ષો ત્યાં શિખાય પામી આને
લગ્ય ઓહાઓ ભાગી રહ્યા છે
આ મરયાથી ભાગ્યે-૧ કાદિ મુજ
રાતી-મુસ્લિમ અમલક દને જે
મળી વસ્તુદાદર્યો પોતાનો મળી
હાથ આ સંસ્થા તન્દ લ માને
અને અમોની પોતાની સંસ્થા

જોલવડના મુશાયરાની સફળતા

[જોલવડના મુશાયરાના ગ્વાયત પ્રમુખ ૧૪૦ મોહમ્મદ હસમીએ મહા ગુજરાત નજલ મહમ્મદ પ્રમુખ ૧૪૦ 'મેકાર' સાહેબ પરનો પત્ર જે અંગે પ્રકાશન અર્થે મળ્યો છે જે કેળીવ નાથ & મીકાનો મોહતાજ ન દોઈ વાચકને એ વાતની ખાતરી કરાવવા અર્થે જ બંને પ્રવૃત્ત કરીએ છીએ કે બીજાઓ પૂર્વગ્રહથી પ્રેરાઈ નમે તેવું લખતા હોય પણ જોલવડનો મુશાયરો મહા ગુજરાત નજલ મહમ્મદના સહકારથીજ સફળ થયો છે જે લાઇને મૂળપત્રની ખાતરી કરી હોય તે મહમ્મદી આંશીએ આવી જાની ગમે છે—તબી]

૭

જોલવડ ઈસ્લામ હમખાના

જોલવડ [ગમેરા મોટ] તા ૧-૬-૪૪

જનાબ 'મેકાર' સાહેબ તથા મજ્યો,

મ ગુ ગઝલ મહમ્મ, મુરત,

મલામ ખાદ, મને જો લખતા ઘણો આનંદ થાય છે કે વડોદરા ગમ્ય સુન્દિમ કોન્દર-મની જોલવડ મુકામે મળેલી સાતમી બેઠક વેળા જોલવડ ઈસ્લામ હમખાનાએ ગુજરાતી મુશાયરા જોલવવા માટે આપનો તથા આપના મહમ્મદના મહકામ માગેલો તે મુજબ આપે તથા આપના મહા ગુજરાત ગઝલ મહમ્મ જોલવડ પધારીને મહકામ આપી મુશાયરાને જે સફળતા બખ્શી છે તે માટે હું આપનો તેમ મહમ્મદના મજ્યોનો અત્યંત આભારી છું

માથેજ આપ તથા આપના મહમ્મદના મહકાર ન મજ્યો હોત તો મુશાયરાનું થવું એ ન થવા બરાબરજ હતું

છેવટ હું ફરી આપનો આભાર માની વિરમુ છું

હું છું આપનો

M I Safoor

જોલવડ ઈસ્લામ હમખાનાના

સ્વાગત સેક્રેટરી.

इतिवत्

મોળા અદ્ભુત અસદ મરે

મથાનુ-૬નાંને ધરીક પદવાનો મળી
ગ્રીક નદ ઇ પન્ન નદ પન્નારિ મગન નામન
પન્ન ઇ અગ્રી કુમાન ઇ નાદ પન્ન વિમગદવ
પન્ની નો અગ્રી દાનમથા મુ ઇકુ ?

જવાબ-કાનિ નામે ત્યા મૂળી ધાન
 ભરે દિ. ધાન ત્યા મૂળી કુઆરો મજર
 જેટલુ પગી ધાન તેમનુ પડે ધાન જવાણી
 કે રિમ જમાય થઈ જવાણી નિવારન બધ
 મરી જવી નનીઅન પર ભોજ પડેતો દાણ તો
 જોડી દાણના જાળવણી નિવારન જની
 નાદિ કુઆરો સગી પડુ ગાળા માળી
 જમાવન જે જાને જે જમાવન થોડી દનેશ
 નમી જો ને વધુ આજુબ આજે થતો મનાવ
 થાય છે

મવાલ-કુઆને કીરી માડ પગે
તરુમા કયે પદા ! મદ પારની વધ
પગલે છે અને તરુમા તાલે પોડ પદાલ છે
નરે આજમ મ છે !

જાવાબ-ફાર્મી મહુદ મદુ પાતુ પવ
પાતુ માઠે સલાનુ મામ ૪ ગિન ત જુમા
માઠે પાતુ જનુદા એદતર છે બહે તે માઠુ
પાતામા આવે માઠે ત જુમા સદીન પતી
શકતા દો તો તરજુમા નાથે પ તા ૬ જાથી
ફન્નાઈ પિતારી અત નવદામે ખુલાદી જાજુ
વામા નાવ એજ તપુ અફઝદ અને લાન
મરફ છે એથી ખદાના કુ નવન પિતમની
નજાતની પેદા થમે

સાધાન-પ્રસાદ વર્ણના ધરુભને મન
રમતી તેજીને ગ્યાપે ૭ ઝે રિહે ૩૩ વ્યવહાર

જાણ-અને ગરીબ તથા નીચ દર
 નોખા ખાપ અને તારખા કાની કાનામો રો
 ધણી નખા વાદિ અને અગાધ વનુવરાના
 આ પો છે અને રોગાગાખા બેનકનીનું કાખ
 છે મારે એથી બચવુ પણ જરૂરી છે કુચં
 અને રહીમખા છે આપ અને તેના પૂરેપૂરો
 રી બીનખોને આપો તેમજ બીનખોની
 પૂરેપૂરો ખાપ અને તારખા ભણ રો, નદિ તે
 ધ ણી આ રી અને તજાની થો

સાવિત્રી-કોઈ બાબતની ખાતરી નહીં
માનવ કંઈ કે કંઈ વાત નહીં કોઈની ?

જાણી-ખાણી નથી રાજ્ય દેવ તો
ખાણી નથી રાજ્ય દેવ તો
ખાણી નથી રાજ્ય દેવ તો
ખાણી નથી રાજ્ય દેવ તો
ખાણી નથી રાજ્ય દેવ તો

સમાવેશકારી કે એકીનું ખ્યાલ મળેલ
એકતાગિને સમાવેશકારી જાણી જાણી
જાણી છે

જાણના-જાણના નાનાથી મજીયા શોધ-
તાનેને મલિક જનારી ખરડાવુ દુઝન છે
જેમ જાણના મેઘ તાજા અનજ ખાલિક
જાણની આપણ દુઝન છે નેની-કો કોને તે
પ્રેમાનુ ખાનુ ને કુપડુ વગેરે અનજ ખાલિક
જાણની આપણ જાણના છે

મરાઠી-મ મ્મે રિત પ્રદેશ વિશે
આપનું જાગી છે કે આમળ પાઠ્ય પથ
નર્મી મરૂ છે।

જવાબ-હિના દિવસે મતા ની નમાઝ પડી આ દરની નમાઝ પહેલાં મસ્જિદે દિનાર અગ્ર મસ્જિદે ૧૬ નાજત ૭ અને ૧૬થી આમશ ૩ દરના પડી પણ આપવાથી અહીં થઈ લઈ જનના મુશ્કેલી આલ દેવાના વધારે નાની કમી દેવાએ નહીં

મવાવુ-૨ વાદ માસના ૭ મેઝા ગણવા
 જે મજૂર છે, તે એક સાથે ૬ રાખવા
 એક એક ન્યે ઈના ધ્યાન દિતમથીજ ૧૫૫
 વડી છે. ' ૧

જવાબ-આખાએ ત્યાંના માસમા એકી સાથે અથવા હેરફેરથી રાખવા નામંજિ છે અને એ છ રોજાનો ઘણોજ સવાળાદીમ સરીકમા ખયાન કરનામા આવ્યો છે વાંચી ઈશ્વીજ ગખવા જોઈએ અને લાગનાગટ રાખવા જોઈએ એમ જરૂરી નથી કેઈ પણ રીતે મનિા દર મ્યાન છ રોજા પૂરા કરવા જોઈએ એનો મત્તમ આખી ઉમર ગેઝા ગખવા બરાબર છે

સવાલ-રોજામા લોનાનનો ધુમાડો વામનાય તો રોજા રહેશે કે કેમ ?

જવાબ-રોજાની દાલતમા ઇસ્લામીક ગળણી ખુલ્લો લોગાન બાળી રોજાદારે ધુમાડો લેવો જોઈએ નહિ પણ ગઈ શખ્સ બાળતો હોય અને મોથિતો ધુમાડો રોજાદારના નાકમા નળ એથી રોજામા વાયો બારનો નથી સવાલ-મૈયતને દફન કરતી વેળા કબર

પર અજાન આપવામા આવે છે તે વિશે શુ હુમ છે ?

જવાબ-કબર પર અજાન આપવી ચારે મજલમથી સામિત નથી માટે મુતનના નિરૂદ્ધ અમારા તરફથી કેઈ નમિન રસમ કાઢવી ન જોઈએ મૈયતને દફન કર્યા પછી કબરને સીંગને અવિદ્ય લામ નીમ, મુકલેદુન મુધી પદવુ અને પમની પાસે આમનર રસુલો, મુએ બકરહનો આખીરી કફુઅ પદવો તેમજ મૈયતની માળિન કાઢી માટે દુઆએ મગફિરત વરની એ મિરાય આળીગ કદમ પર ફાતેહા પદવા અથવા જના જાતી નમાઝ બાદ ફાતેહા પાવા, તેમજ મૈયતને દફન કર્યા બાદ તેના ઘરે બધાયે બેગા મળી ફાતેહા પદવા માખિત નથી જનાજાતી નમાઝ ખુદ દુઆ છે તેમજ દફન કર્યા પછી મૈયતને ઘરે બેગા ઘણ ફાતેહા પદવો ફિક્કદની માતેમર નિતાય દુરે મુખ્તારમા મમરૂદ તદ્દરીખી લખ્ખુ છે

માહે રમદાન શરીફમાં તિલાવત કરવા માટે

અમ્મી [ખલોક] અને લીથોની છપાઈના, તબ્જીમા સાથે અને તબ્જીમા વિનાના

કુઆન શ૦ - હિમાઈલ શ૦ - પંજસૂરહ શ૦

ખરીદવા પહેલા અમારા ટોર્સની એકજ

મુલાકાત આપને સતોપ આપશે

ધી રાં દે ર - સ્ટોર્સ

તાજિરાને કુલખ

રાવર રોડ

સુરત.

(અનુમધાન પાના ૪૭૮ થી ચાલુ)

સતોત્ર પદ્મશેઠા બાડા ચિદ્રીઓ દસ્તાવેજને,
રૂલ રેખાતેશતો, ધારાધોગો વગેરે હવે કામળને
અબાને તાકપત્રો કે શિનારેખો તરિકેતાનાના
પતરા કે પત્થર પર કોતરાશેઠા ઠાપખાનાવાળા
સુકરીડરો, કપોત્રીડરો અને પેપરવાળાઓને
સશક્ત હશે તો યુદ્ધ મોરચા પર જશે ને
અશક્ત હશે તો પાંજરાપોળેઆ દાખન થશે.
કોઠાનીઓને અબાવે લોકો મોગમોદ આપત્રો
આપશે કાતો પરિરિચિત સુધરતા સુધી લગ્નો
અનુજ મુલતની રાખશેઠા ને પતંગતા મોખીનો
તારા ગધીને વખત રિતારશે.

મગળ નિયત્રણની આ બધી દાડમારી
ઓતી માથે માથે એક સુખી જાણુ પણ છે
કામળનો વપરાશ ૫૦ ટકા ૪૦૫ મકનક્રમે
વડશે અને જેથી નાનીઓને ૫૦ ટકા નો
રાહત મળશે આકી ગઈ કાનસુધી નો જમીન
મહેસૂલ મુનિસીપલ ટેક્સ કે ઇન્ડમટેક્સ કરતાય
છોકરાઓનો મોપડાનો ટેક્સ વાનીઓને બારે
પડી જતો હતોઠા નાના નાના જાળકોની પીડ
પર એક ગધેકુ પણ નારે એટલા મોપડા ને
નોટખૂડોનો બાર શિખરે લાલતા તે એછો
થશેઠા તેમજ સાહિત્યને નામે લોકોના મસ્તકમા
હલોતો કચરો પણ મધક અસે ગ્વોડો યશેનેઠા
બને આથી થોડાક દિવસ જાન ચર અમરો,
જેથી બેળ દુખળ મરતા મસ્તકને પણ
આરામ મળશે અને લોકોને શરીર રિમમને
ચામ્ય મળશેઠા અમુ

પાનમા લેના જેવું

હિદી વહેપારીઓના મગનગા ૧૬૫
કોઠા મગ આ વાત દેખાવતા નામીએ છીએ કે
પ્રથમ તારી કપોત્રીનો ગાય કાગી પત્રીથી
ગમે તેમ દીરે રાખવાથી ગ્રાહકને ગમે તેવા
માન કબજેડાથી, સામગ્ર સરનામે આપણા

વહેપારોજ નુકસાન થાય છે, ત્યારે ગોરા રો
પારીઓ એકધારે માન કાઢી પોતાની એકધારી
પ્રગતિ અને તે પણ ટ્રી ગજમની પ્રગતિ
નથિ છે કે આપણા કોઠીયા જેના દિમોમોના
તો એ વાત પણ ન અમાય જરા નીચેનું
એક કલંદરબુજ વામી બુલોને ખાતરી કરી લ્યા
મકાનપુગમા એમ ત્રિપીસ કોઠીયા ફેરપોરે
શન નામે કપની છે જેની ધારીવાન બારી
મની નર્થિવરડ ટેનરી વગેરે મગ કાપડ અને
ચામડાની મોરો કે જેલો ૧૮૫૩ મા મકત
૧ અમર ૮ કરોડ ૩૫ લાખ રૂપિયા તો નકો
મ્યો છે એમાથી ૧ મ્યોડ ૨૫ લાખ રૂપિયા
તો એ કપનીએ દાખમરેલ બર્થો કે અને
બાગીચોમાં ૨૫ ટા ૧૦ હરોડ ૪ મોરો
કે એક લાખ ૧૦ ધરોડા ને ૨૫ લાખ
નકા અપાયો છે એ કપની રાખનાં મોનમેન
પત્રને મગ રિસે એ લાખ કરીયા નો મર
ખમરતા આપે ૬ આ કપનીએ એના મગ
કામતો અદામ નીકળી શકશે એના મુગમના
મા આપણી દેવી કપનીઓ તો કયા મગ
લો ને કયા આમા તેની, મ્યા રૂપિયા ને મ્યા
અપીર ૧ દેરીજ મગાય ૧ એ કપનીઓની
પ્રમત્તિનું મગલ લપરે દશારી દીધું છે આપણી
વહેપારી કપનીઓએ મેરી જમિને લાની કે તો
જરર એમની દરીકામા મગી રોઠા નું
આપણને એક માથું ૧ એમને બે માથા છે
કેટલાકો દીકીયન બનાવતા માતથી મુગધરને
છે, એનું નકલ નું છે? એ લોકો મોરો પણ
મારો માન આપવાની મરિજા મેવે છે ત્યારે
આપણે મો મામ્યા દામ લેતા છતા પોતી મી
માલ પહેમરન મીજ લેનમા નહીએ છીએ
પહેલા હિદી વહેપારીઓ પોતાની મેરી મનો
દશાને જમી નામે, અને આની કપનીઓની
હરોજમા લેનરતાની હાંમન કરે પછીજ ટ્રી
છીયાની વાતો કરે.

તે જરાય વાતે મગીનાન! તો માણે માની
વધએ કે તે મગીનાન-૧ કે

મહે આમળી વડે ચીંધતા બનાવ્યું કે 'પેન
છે અમારૂં ઘર ખીજામા થઈને જતી પેની
પગલડી અમારૂં ઘર મુખી પડોને કે , મહારા
પાકાની સાથે મુઠું છુ

દાદા સાથે! દાદા સાથે નહીં છા?

મહે કહ્યું હા! મામાપ મરી પ નાર્થા છ
એટલે દાદા સાથે નહીં છુ

તે મહેરા લાગ્યો - મહારી મા પલ્લુ મરી
ગઈ છે એમ મહેતા તેની આખ બીની થઈ

મહે તેને છાની સગ્ગો દબારી ને આ
આસન આપતા કહ્યું હુ તો છુ ને? આપણે
ભેળા મરીશુ

તે વ્યગ્રમા દરથો અને કહેવા લાગ્યો
તમારે ત્યાં આનના નથી ચાહતો , તો ચાહિ
માજ નીકા એમ કહેતાની સાથે તે મહારી
ગોભાથી અ સ્થ થઈ ગયો , વ્યાકુળ થયો
પગલુ મહેને બરાબર ચાલે કે નહીં એ નમ્રમ
બ થોજા હતો એનું બરું સ્વરૂપ તે વેળા ન
મમગમ્યુ પણ પાળાથી સમગમ્યુ તે અદસ્થ
થઈ ગયું એ કોઈ નનામની વાત ન હતી
રોજના છવાતા હવનમા પગાય માણમા એના
મગે છે કે જે હવાગીને આપણી પામે આવે
છે અને હવાગીને આવા જાય છે અગ્નરમા
પરનપટ્ટી પર નાગર મરે ઘણા એવા
મિત્રો મન્યા હ કે જે આન્યા અને ગયા એ
મિત્રાય એમના રિત વડુ કહા યા નથી દા!
તો એ એમ પ્રયામવડુ માનવ બાળ હવુ પણ
એ બાળક અને આ વનમા! એમનું અગ્નરુ
આ દા બેઠે છે? કમે મરી સમગમ્યુ નહતુ

ધેર પહોવીને મદ દાને પૂછી જોયુ

વાતગીન વેળા અમન અને પેની મરી મો
મરી પમુ હા તર હતી તેઓ અપચાપ મહારી
વાત માનળના નવા મધ દઈ મો પુ નદિ
મદો મપ દતો ૧ ના જ ૧ મા મે એ પજુ
ન મન્ય

થોડીવર પડી દા! માયા એ મ ગકત
તે મ્યા નત ૧

મહે મ્ય પેની જાડીમા લાય દાકરાના
નવામે ગીમમના મપતી નહીં બાળી મએત
આત્રમના થડમા

બનેતું મદા મહુવાની સાથે દાતાના મુખ
માથી એમ લીમગ રીમ નીમગી પડી અને
તેઓ મેનાન થઈ ગયા જરામન બધથી મપરા
લા થો અને મરી મોમગી દમરા લગી બધ
મદ દારથ!

એજ રાત મેનાન અમથામાજ દાદા મરી
મ્યા છુટી મોમરડી પમન થઈ ગઈ હુ
મામનો માતિ મંદા જરામન મે મહારી
મદયર પલ્લુ મરી મરી તે મહારી રિતિ નિચિત
ગીને જોતો એમ નિમન તો પૂરુ ૧
માએજ તમે તે બાળકને મેતુ હતુ ને કુ
દા તમારા વિચાર દોષ તો તમને બનાવુ
એમ માન મના અમે એ દિવસ ત્યા પહોવીને
ગયા આ વેળા ત્યા ન તો મધ નત્ય હતુ ન
ખીજા કની ધમાન ને વાગવાર પાઠાઓના
ગુચ્છન મવી ફરીને મેયુ પરતુ કદબ
ન રવે ન પડયુ માત્ર એક આમડાના ના
કબ્બો એમ તંદુ જમીન પર પડયો હતો અને
ખીજુ મડુ હતુ તેમનુ તેમ ન હતુ

આ જોષ જરામનુ મો હિતરી મડુ / તે
મહુવા ના થો પે-આના

ધણા વર્ગી પછી જ્યારે કે હું જ્ઞાન થઈ
હતો મને એ બેદ મળી આવ્યો -
। દાદાનો તે ગામની એક કુમારિક માથે
મબધ હતો પરંતુ મ્હારા દાદા વહેમી
બીડ દત્તા તે કુમારિક ગભવતી બની,
એ વળુ મારા માટે ગામ બહાર આવ્યા
જ્યારે તેઓ ગામમાં પાઠા આવ્યા તો
મળી કે તેમની પ્રિયતમા નહીંકમા માતા
કોઈએ તેમને ચલાવ્યા કે એ ગામ
નથી એ દિવસ અપોરના ટાંપે બને
એ તેજ માર્ગ પર આવતી હતી ત્યારે
અને મ્હાન દાદાએ આવેશમાં આવી
તે કુમારિકાનું ખૂન ક્યુ તેઓ ગામની
જર્મીદાર દત્તા, આબડદાર દત્તા, એટલે
પણ માર્ગની એમના નિહાળે હોઈ કમ્મ-
પણુ દિવસ ન આવી તે પ્રેમદેવ ધાવ
તેજ પુન હતો જે પેલી કુમારિકાને
નરવાનો હતો અને જે મ્હને મલ્યો હતો
જેણે મ્હારા દાદાને આ આશ્વાસની ના
હતી પેલી કુમારિકા તે પેલી ખુદી નો
પુત્રી હતી મ્હ એટલા માટે બાળી
હતુ કે તે બાળખીબ જીવ સ્મ-જી
બુમાર્ક જાય

હારિયાળા ખાણુ તે દિવસથી વેરાન
ગઈ હતી ત્યા ધાસ નુહા હિમતુ ન બડ
ના શિખરથી હાથને મેદાનના હેજલા ખુણા
પગડીને તે બાગ પિત્રકુલ સુધે બની
હતો કેવી વિચિત્ર સાત છે ધણા ચોંટા
આ વાત પર વિશ્વાસ નથી કરતા જ્યારે
તેમને આ કથા સમજાવતુ હુ ત્યારે તેઓ
મ્હાર દીના નવન લેખાવે છે હું ગાળક
અને તે જાડ તીચે સુધ ગયો હોઈશ
એવુ એવુ સ્વપ્ન આવ્યુ હતો એમ
ધારે છે

પરંતુ તે અંતુ પણ હોય તો પણ મ્હે
તો તેને વાસ્તવમાં બાળ્યુ છે નમ અત્યની પેરે
હું મારી આખો પર વિશ્વાસ નમ ન કર,
મ્હે ત્યા ને આળક સિવાય બીજા મેદાને ન
જોયા દત્તા, દત્તા કરનારને પણ નહિ અને
પ્રેમિતને પણ નહિ, ન બજાર બાળ્યુ બુ
ન બળતુ ટક્ક નિચાડે કે તે પ્રેમનો
દેવતાજ દગે જેણે મ્હારી ગાંધી મનમાં આવી
મ્હારા દાદાના મમ પર પ્રેમનુ તીર માર્યું
હતુ જે એની સાદીરૂપ હતુ અત્યારે પણ
જ્યારે કે મ્હ દાદા મરી પરવાણા છે અમાગ
માથી લાખો કરોડો માણુઓ એવા હ કે જેઓ
ગત દિવસ પ્રેમની દત્તા કરે જે કોઈ આમ
જનની તીચે, માર્ક સોફા પર, કોઈ ગાજમહેનમાં
તેઓ પોતાના પ્રેમનુ ખૂન કરે અને એ
નથી સમજતા કે એનુ ખૂન કરે ન નહ કોઈ
એવી દગિયાળી શિક્ષાને અરબ્ય બનાવી દેઈ,
કોઈ નિર્દોષ મ્યામતા મદૂણા બાળમને એકલો
અટ્ટો નડતો મૂકે કે અને પછી તેમ
પોતાનુ જીવન કકશ બની જાય છે અને તેઓ
એ નથી સમજતા કે અત્યન આશ્વાસની ગઈ
શા માટે કે મ્હારા મમ સુમાર્ક જાય છે?
વેગની કેમ વધી જાય છે? વાતાવરણ ગા
માટે ગમગીન બને કે? એ લોકો કદુજ
સમજતા નથી જગત સમજી જમના નવી
આધણા મુસાફરોની પેરે અવ્યતી નિર્નય
ગાહ પર આસ્થાન કરે છે તે રાહ જે રાહનુ
છેવટનુ બિદુ મ્હારા દાદાનુ પર છે (સમાપ્ત)

● લેડીઝ ટ્રુસ ફેબરીકસ

● સુટીંગ્સ—શરટીંગ્સ

એકજ વાવ અને એછા દરથી
ઉચ્ચ ક્યાલિટીના

કા
પ
ડ

ખરીદવાની
ભણ્ણીતી અને સરોમાપાત્ર

ફ
કા
ન

‘ગીવ એન્ડ ટેક’ સ્ટોર્સ

ચોક બનાર-સુરત

● પાકા રંગની પ્રીન્ટેડ વૉયલ્સ

● હાથેલા આવે દરેક માલ

પોર્વોત્ય સંસ્કૃતિનું પરિણામ

(અનુસાર -ઈમાગાર્થ ઈમ્પ્રાહીમ કાવી)

[નોંધ-નુવિવમ દિન્-ગા નુવિખ્યાત, અથા મત્તન પાકર વચ્ચે "મન્-કરિત" આદ્યમી તાલી નાથના રીક ખાનનો અનુવાદ અનુસાર]

દિન્-ગાનમા, દિન્-ગાની મેમોમા, અને દિન્-ગાનના દિન્-ગો તમા મન્નિમોમા, 'પાશ્ચાત્ય-કાતા'ની નરમરિટોની મન્નિ અનિ તમાન ગનિએ પ્રમટી રીટી અને પ્રથે મિશિન પુ. નુ 'હુદય-પાત્ર' તેના દારમાસા અને 'ખિન્-ગોથી નિર્મર ધર્મ'નું છે. વ્યા એ અમિતઓએ પશુ ફિંગી ગિમણુ-વ્યવસ્થાનો નામ લીસા હશે, તેમજ જેમણે ડોને-જેના સિદ્ધા નાનાનનુ તથા "મધુકત ગિલ્લુ" ॥ 'લવ' આકૃષ્ટ નદસમમા શ્યામ લીસા હશે લા એ અપમા. બરૂપૂ સરકૃતિ પડત્રવાની રેગ માટે સાયેજ ચાની આવશે. રેના ના પુરક, આયુષ્કિત્તમી અધ્યામકમ જાણે, જન હરનામી બનવાળા પ્રેક્ષિતરેના હાથ નીચે મેળાવ, નીતેમા અને નુલગુહોમા ભાગ લ મિભમ મેગેમીમા, તથા ગેનભપૂર નાવેરોનુ અનવામ્ન રૂટે, તેના અજેગોના પોતાની મરૂતિ તથા પ્રણાનિનઓ પન્ મતુ' રીટી, પોતાની હરલામી વિગિહ્તના માને મભામી રહે એ રેગ અત્રમ્ય છે.

અગ્રેજ ગિમણુ અને ફિંગી સરૂતિએ આપણા વિદ્યાર્થીઓ તથા વિદ્યાર્થીનીઓ માટે સાનાનગુ કપન્ન કર્યું છે, તેની માગણી-ગા છે કે તેમને પોતાની પુરાણી પ્રયાગો તથા પશુનિકાઓ, તેમજ પોતાના ધર્મ અને નીતિ અગિન્-ચાની ગમ આવસા લાગે. એથી ઉંડુ તે મદગ અને ગિતભાવને ગર્વપ્રદ મમજે જે

માનના, અને રી-નના ॥ અમતોનપૂન મામાનો માટે કરણ અમજ છે' અગ્રેજ યનિસર્મિગીઓમા સ્તનના અને મેશા ખિયાનીના નનથી જે પ્રમટની નન મરૂતિ નનની રીટી, તે ॥ રેવાઓને આપા 'નમરિમ-પરસ્ત' મિસ 'પાશ્ચાત્ય-પૂર' તથા 'અનુગ્નવા કી રાના થી' કાન્થુ ૮ 'અનુગ્નવા તેઓ' છે, જેઓ અનુગ્નુ અને અનુમગ્નુમા પ્રમાણિતપણુનો પરિચય કરાવે અને 'મગ્ગમ-પરસ્તી'ના પોતાને વખાણ મગિત કરે. તે શાગિદને તમે નુ હશેગો ને કુન્નાડના કુપરેનમાથી "મન્-ગમાન હેડિ-ગો"ને લીમગી જાય, અતે તેની જુનાને પોતાનો 'માર્મ-દીપક' બનાવે. કુન્નાદે 'અફ' અને 'અટક' એસ નેમગિક નિયમોની શોધ કરી વિશ્વની અચિર વ્યવસ્થાને મમજવાનો પ્રધાન ર્યો, ત્યારે શાગિદે 'લપરિ-લગાનીને શાગિ દોંગો હક અફા કર્યો. ઉસ્તાદે જન્નના ગુપ્ત બગેમી શોધ કરવા, તથા તેને માનજનિ લાભાર્થે વન્ક કરના માટે જન મરોમટ પ્રયત્નો

નહુજુ અસાગાહ

હ અલી અના મેરો નાણુવા
જેવા લેકચેગે ગુન્ગાતીના રા. ૧૥
પો માથે
રાહેનમન એડીસ; ભાવનગર.

ધર્મ, પણ શાંતિ આ ચંદ્ર નાજ ગમે કે નય ગયન ન જનમાઓમા કામ લઈ અને ગ્રાઓ પોરાસો મામાન પ્રાપ્ત કરી અને જમ' તથા આ મનોગ'ના જાતુઓ મુદ્દાનો રિનાશ કરી નાખે! પ' રાજ દેગોએ રહેડેડી છડન અને પ્રગટીય પ્રગોની બુન્દાદ પગ નથી નથી શોધોલુ 'નરમગન' વનાનુ! અને પૂવ તથા પશ્ચિમનુ અત્તર તત્ત્વ દુકારી નાખ્યુ! પણ એ પાશ્વર્ય રંગના ગ્રસીયાઓની આ સિનાય કર્મ પણ થઇ રાન્યુ નહિ કે જાઓની આ રને જનારી દેખી! પોતાની શરમને હાપરે ચગારી દીધી! જનીય જરનિ થાતો તથા વગીય આનર બારો ને મગેગીને રાગનખિયાન બની બેલા! એ "આદર્શ" રિા'યો" માટે ધડિઆળોએ પુગ્રો બના રના હરામ! છત્રીના નપા મા થોમકુ નાગુ લગ્નદરપદા સોલમા નજુ પાડુ અપમાન જનક! ઝડીની તથા તેની જવાબી જેસ મના વરી કુક અને મેધનિતી! પગુ તત્ત્વ-તત્ત્વથી ઉન્નસિન થુ દ્રઝ! સીતમાગ્રકામા દા જી આપની વાજિમ! પ્રમ-નમાઓમા હ નપવા અને જગરપણાં પરિચય કગરવો નાજિમ! એમ છતાં એ મુતો અન મારાને મગરિય ન અનુકરણ નથી પુરોપના પરરના પ્રેમ મુર્ખતા દિદિ તો અમાનતા દ્વેષમા તો મ્દઈ પજુ મનોમય હોંસ નેમએ નદિ!

૧૯૧-૫૬૨

અફસોસ આ રાતનેક રાત્રે નાપચા નરપુત્ર પા ૧૯૧ મઠૃતિ ના રાત્રીના કમ ને પણ અફસોસ આ રાતનો / કે તેમજ એ 'પરમ્નાગી' અને 'પ્રાની' તો પુરો દક અદ્ય મ્દો નહિ! અગ પુરેપે 'ધર્મ' અને નીનિ તો નેદ પ્રીને આગેદરમેતો મગા ધાન્ય મ્દો

તો તેઓ મારે રિ નરપાન નથી' કાન! તેનાજ અપુતોએ દિમાનર પરાની મોંથી ઉચી મેરે ચપ્પા ચપ્પા પોનાલા ના માઓ જગદના રગતાઓના વ્દન પ્રી નાખ્યા! અને 'ની' (નાર્ડન) નીનુ મળ મેધના મેધના મગરમન્જો માત્રો નતી ગવા! ને તેઓ મેદનન ની જકાડી, તથા અનેક નામ જનીનો આપ્યા પડી તેના પનિજુમેથી લાભ કલે તો તે તેમની ગન્મમિક્ક દર છે પગુ 'પૂર્વ'ના આ મુસોતો કે જેમની આગમીમા વિદ્યા થી 'ગોમ રોજ ના માન પ- 'કામ મુખી લાડી નથી (ગા) રમ ની નીનિ રમ અને દવાને હાપરે મળી મનમા ચુનર્ય ઉઘાડા તથા ના ડી થરની પોતાની નિર્નજના તેમજ આદમવાન પ્રા. મનાતો છ હ છ!

કેવરાએના ઝાકન અને ડાંગીઓની 'ઉન્નત-નિન નાની એ' નાનાં એ જુ. વાગી બાપની ને માનસા જે 'દેલમર' પતમા પ્રગટ થઈ પોના ની મળથી નેતુ રિન ન

એક દિવસ મારી મપુનીએ મો ગા મીજા આપી મા રાત્રી ગદા માગ નાય થને આપ બેસા પધાગી જે રામ્દો નાભમી દુ ગત્ત્વ ની મયો અને મુનમી મો રો કે તુ પે. થના ડી માથેન મુ પામી રોન તો નાર થાન આમ ના ની મો મ રમ ને ત પુરીએ વગામ આપો - આગીના મેગાથી બેસ મરી નામી નથી ને તમ મ્દારે બાર (અચ) રાદ કરી રામ્તા ન હોય તો દુ દમણા વેચી ચારી જરિ એનુ ડી ને પોનાના મમા ચારી મદુ ની પુન્નમ એકન પ્રસ નામી એ નેપ મારી બદ્ધિ મ્દો મારી મ,

મે આજીવી માયે નુ ક જવજો નાચો, જે
ચાહો તે કરા પણ આમ નહારીને મા ના
ન કપાવો, મે મુક્તિ મેળવરા ઈચ્છુ કે એ।
લગ્ન કરી દઉં, વ્યારે તેજે સાબળુ તો પોતાની
માતાને ચાહીયા સુધી જી નાખ્યુ કે 'તે
તમારે લગ્ન કરવા હાય તો જે 'અમરો ચાહો
તેને મુગી લીજો। પણ તે લગ્ન કરવા હાય
તો તમારે તખ્તીર હાવતાની તલ વજરત નથી
હુ મારો નાચી પોતે નાચી નહા।'।

“ઈસ્લામની રચનાત્મક શક્તિ”

આ એક આત્મચરિત્રુજીની હિન્દુ બાળાનો
“અતત્ત-રિચા”નો નમનો છે, પરંતુ હિન્દુ
અને હિન્દુ છે, એક તરફ એનો ધર્મ એમવા
કાગો છે કે નીચ વણુના હિન્દુ માયે અડતા
વારજ અર્ષરત ઘણ ગાય છો! બીજી તરફ
એમો પાને છે કે ખુદના અસ્તિત્વનો ઈન્કાર
પણ તેને હિન્દુ ધર્મગાથી કરી કરી નમ્નો
નથી। એક એની મેમ કે જે ખુદના ત્યાગ
કરીને પણ પોતાની મોમાયગતુ અગ બની
એ તે મ્હાય પોતાની સમૃતિનો ત્યાગ કરી।
પાશ્ચાત્ય મત્તનિની શિખર જની વ્દય, તો કર્ન
આકાર્યની વાન થી, પરંતુ ‘ઈસ્લામ’ સોચ
વગી નથી, તે એક આપી છતાં વ્યવસ્થા છે,
એક આચળ અને અટલ નિયમ છે, તથા દીન
અંતે દુન્યાનો મુદ અને સુદ કાયકમ છે, તેના
આણુ છત્રામો સમકારો માટે દાંત્રમ્યાન નથી,
તેની દ્રષ્ટિએ એક મુસલમાનને તે વખતે મુમલ
નાર કહેરામા આરજો, વ્યારે કે તેનુ ફિત
અને દિમાગ મજબૂતી હોય, તે પી નિચાસગળી
અને દ્રષ્ટિકોણુ ઈસ્લામી હોય, તેના પર
મદાબૂતો પર ઈસ્લામનુ વર્ચસ્વ હોય, અને
તેના એવી ક્રિપાદક અને ગત્તુત્તક શક્તિઓ
હોય કે તે મત્તનિના મુબ તલેતે દુન્યામી

મગમા રંગી મંડો અને પ્રત્યેક રિંગો-
મમિતુ વહુણ પટ્ટારીને પોતાને સામયિક
વહાણો મુવમિતન પચી મનામની સાથે
પાત લઈ ગય।

પરંતુ આપને માલગીને આશ્ચર્ય થને કે
કે એજ મુમિમો આજે પ્રવાય માયે
તણુપા અને દરેક તુમલ માયે હુદસા માટે
તૈયાર છે। અને આપણા માર્ન-મર્નકો સુદ્ધા
તે મુમરાહીયા ફનાએવા છે જે આપણી નામ
દિ મુન્યાદ માટે કાવનામેતો હુ-મ મગને છે।

(નર્ણ)

પુરુષોના કપડા
માયન્ટીકીટ
રીતે વેતરતા
અને સીવણ
શીખવા માટે
કબજ મળેલા
લખો

મુરાદ ટેલરીંગ વર્કસ
એન્ડ મન્સ્ટીટ્રેટ

MURAD TAILORING
WORKS

Try our Secret Good Fit for
Scientific Cut, up-to-date
Fitting & Modern style

મો એચ જી મુરાદ
મુદારાયા મરિદ પાસે રહેર,

સૌંદર્ય જ્વાળા

મના પી ચ ન
તાર ન્ય સાવેલ ખજીલી સાહુમ

મનાંદા એક ચિતા અો મોથમા પડેની હતી કે તેની મેનિમ આરી પડેની પોનાની માનિમને નિયમ વિદ્ધ ચિતાચરત અને સુગત દેખીને આશ્ચર્ય મા પડી મરી કેમકે તેના છવનમા આ પહેલોજ પ્રસંગ હતો કે તેને મનાંદો-જેની જિનગી જે માન આગ અને આનંદ હતી આરી મીને દુખી દેખી હાથ તેણે વાડી વાગ વડુ લેઈ કે કાચ મરા દા કાદ જેને પગુ જારે તે ઈમે કાઈ પણ સનગીત કરી હિં ત્યારે તેણે પોતેજ પૂચ્છ મનાંદાએ મગદલની પોતાનો એકદરે હમોજ બનાવવાનો રૂપ ન મીને મુખ આ નવો ગદિય જે આજે મારી પાસે આ પો હતે ત્યારે આદિ આઓ છે મે તો આ પહના એને મદી જોયો । હતો । સેરિકાગે જાન આપ્યો આ નદિ અને આપ્યાને હજુ માત્ર એજ અજવડિલ થયુ છે એ ક્યારેશિયાનો શાદખાદો છે જે એક સખત આનાતથી દુખી થદ અન આ પો આ પે છે અને પોનાની આખી જિન્દગી અગીદના રાચનાનય । મે વધુ કરી દીધી કે મગદલ એ વિગમથ થઈ પૂ જુ આખી જિ મી આશ્રા છે તે તો હજુ યુવા છે । તે આજાન સુ છે મરિક મોની એન નામ હેરન કે એક જાળા માથ તે પ્રમ કરત હતો પરતુ આજાના આરે જે એક સ્વાર્ધા અો ન ની માલમ છે તે નના મગા માત્ર આરે તેનું નામ નેદી દીડુ હતું મમે કય રાત્રિ માના નખતો તેજ માનિક બનનાર હતો હજુ અને તે આજા વચ્ચે ધમી મદમન હતી જેથી કનય મી મી મી રેતા હના અો પોનાની હાનન હપર અફમોમ મના હના આ ખમર મીમે થીમે હજુના પિતા અો તેના

હા બા મુધી પડે ની મહ અો તેમનો ની ન ખસાના મનુમા થસ વાગ્યા દેર ના બ ને દડનને મારી નાખવાને મનાંદા મા આ પખ મુન્દર મ્થા મેન રાનતા - કાદે તે ન પ્રિયારી વાલી વ્યાખ્ય થઈ દસામા કરી ચોરનો વ નેના ઉર્પન ના ન ના આ પો અો હુમમો તેને મોગી માન ના મરાને માગી મના મનેમે એક પ્રસંગી તે ત કરી પસાર થયો તેમે હજુનો નેમે અન નો કાલીનો પોનાને થકે લત મોજ વ્યાગ ધાગ દિવમો પડી તે તા હુમન થઈ મોજ ત્યાર તેો પોતા ની પ્રિયમમને મરિમાર દખાકન સખી મોમી તેનાથી તે ખચગી રખી થ તે બીમાર થઈ મરી અો યોગ દિવમે ના । જાન શરમુ થઈ મ દડનને વ્યાગે પોના ની પ્રિય મા મુ મ નમવાન મારસ તો તે અગીદ આરે આ પો છે અો પેતાની આખી જિ દી મમામના મદિરદી મેસા માટે વકર કરી દીધી કે

મનાંદાએ એ માનગીને કે કે તે હજુન નુજ રજુન મુ અો માનગીવ મનિકની હતી મે મન્ય સસાન મ ની કાચ મરિમને રાકા હપ ન થઈ વળ વરી ન સા જ પખ પગી મગ હતી નો મગ નાના દી માલિયા ઈમે પખ બા થઈ મરા દના જેવી દને વાત માનમે મોમ જા નદિ

(૨)

માગદા મનાંદા નકાન શેરમા હમ અો નકુમથી બ થઈ હતુ હતુ અ ને પોતાની માગેની જુગા અો માનેન નાથી માને મેજાજ ખાલી ની હતી પ તુ આરે તે કમ્પ મુરત હતી તનો અગે જર નથી રિદ મગી જણાતો હતો મોએ આ અનુ

અવ્યુ અને ધીમે ધીમે પોતેના કાલ સમજીને
ચાલતા થયા મગનદા પોતે એવી રીતે જાણી
ધરાવતી થતી થઈ, કેમકે હવે તેના વિચારો
માન તે નાથના ગદિયની આંખે આંખ
કરી મળ્યા હતા કાંઈ પણ કાનમાં મન લાગતું
નથી હૃદયની સૂત, તેનો ખુમમૂત સહેરો,
તેનું મર્મના ઉપ અને મોથી વિશેષ તેની ના-
થનાની, આ હતી તે મૈ વાતો જે આ મધ્યે
મગનદાના દિવસ પર કબજો જમાવતી હતી
હતી હવે તેને માટે કોઈ પણ વસ્તુમાં લક્ષ્ય
નહતી, જે હતી તે માત્ર હૃદયના આંધેનની
સાતમાં તે કદીક પોતાને મનામત પણ
કમળી કે હુ, જે જગતની મહાનથી મહાન
શક્તિને નામના એ પનમગના પોતાની સાથે
દાર અને આગાહિત બાંધી શકે હુ એમ બુદ્ધિ
દાનના બિખારી સાથે ના માટે પ્રેમ કર
પરંતુ તેનું દિવસ વળી પ કુ તેને મનમગના
સાથનું ક હૃદય તો શાકી મગનાથી જે દાનની
દાનન ઉપની એના મુગુળોનો અદાજા કરે
નહોતી બૂધ હ એમ દિવસના તે ગમે તેવો
લેખ, પરંતુ એક સ્વામ અને શાન્ત મગ
નુર નામગાએલા રામ નામના તેવાથી તે બધામ
માત્ર પ્રાપ્ત કરી નામ છે, જેની એક
મુદર અને મહાન નામના કાલગાળી
આના નામના નામ નામ મગના આ પણ
વિચારના લાગતી કે ત્યારે તેજો આખી ત્ર્ય
નામના મહિ માટે મર્ષણ કરી રાહી છે,
સાંને તે રી રીને તમ માટે ત્યાગ નામના
પરંતુ અદિ પણ મગનાનો તે જેના લેખો
અમળા અદાજથી તેને તમા બધી અને રીસા
મનારી મુદર છે કાંઈક નમનારી હોત અને
મગના ખુશ થઈ જતી કે મહામહી રીતે તો
વરુ કરનું અને એવન નામે મેરુ એકજ
પરંતુ જે જુલાનીની બાંધની આખો કી રી

વાનની નિમારથી બચાવી એવન મગની
બધી રાત્ર માટે જે એના પ્રતા કે તેને નામની
મગનાની પ્રત્યાજા અને બાંધનાનો નામ
ન આપના આને કી મગના આ વિચાર
ની કે ત્યારે તેજો એના પાતળની મદમગના
પોતાને માટે આખી દુન્યાના આ દેશ દગમ રી
લીસા કે, નો તે પ્રતા એના પર નામી ન થાય,
પરંતુ ને આ વિચારના આનાના નિર્મી
આમ દર્ષણ પ્રત્યે જેતી અને મર્મથી નામ
મધ જતી તે સર્મળી કે હુ મેતને હતાનો
નિચય કર અને નિષ્ફળ રહુ, અમળા ને
મગ તેના પવિત્ર મહી, તેનું નામુલ મદમગ
બચાવ સહી, પરંતુ અમળા જે કે હુ એના
તમા પ્રમળી નિમારથી નેમને, માગ દાના
તેને મેરનાને દેનારી દહ અને તે મગના
થ ને પોતાનું મરતમ ક મુમરી દે આની
ગીતના વિચારે તેની આગળના આનદને તમા
કા માહના હતા, પરંતુ તેને પોતાના ઉપર
પોતાના નરીના એમ એમ આપર ઉપર
પરંતુ વિચાર તો અને નિષ્ફળ ના
પમ કાલનું તેને દેખાતું ન હતું તે મનની
હતી કે તેને માટે મુદ્દાની તામથી નથી
મથો તો નિમારના તીરથી કેમ રીને ના
બચાવી શકે ને માગ મુગના છરી ન
લુધ ન થયો તો માગે બાંધ નુ તાર, આ નામ
મતાર શબ્દમાર તો તેને મો ના કેમના
દિ જે માટે બહુપ મોદર અને, દારપ,
મારી નામના કમળગી રમા પણ મગના આની
રામ તો પમ મારી પુમની અને આ મારી
ગોમતની મુમીઓ આ વગેર નામના તો ન
ખુ રામના (અર દેના) રાય તો પમ મદન
કરી શકે દિ તેને પણ એના માટે
આગળ માનપૂર્વ મનના નામકુન પડે
આની રીને મગનાએ નીચ દેનને પગડ

કરવાનો કદ નિયમ કરી બીધા અને એ વિચારે
હવે તે દરરોજ મદિરે જવા લાગી

હવે તે દરરોજ પ્રાચનાનયમા જતી અને
કાંઈને કાંઈ રીતે હૈરનને નેઈ બેતી ગરીબ
દેશને એટલીએ ખખર ન હતી કે તે કેવી
રીતે અભણપણે મરાઠાને ઝખ્ખી કરી ગયો
છે અને મરાઠા પોતાના અખમતો છલાવર કર
વામાં વિલબ ચતો દેખીને એટલી બધી બેતામ
થઈ સ્ત્રી છ

(૩)

ચાર માસ વિતી ગયા છતાં તેને કાંઈ
મિલાપની તકનીક મળી આવી નહિ, એ
મિલાપ કે તેણીએ હૈરનની પાસે એક પત્ર
રવાના કર્યો અને તેમાં પોતાના દર્દે મહમ્મ
તની ગરનાન દર્શાવી —

અય હૈરન શહિબ! તું એટલો બોલ
બાગ્યશાહી છે કે વર્તમાન સમયની એક
અત્યંત સુદર, માલદાર અને નમ્રપ્રકાર બાબૂન
તારથી મહમ્મત કરે છે તે પોતાની સૈદ્ધર્ષની
નતાએ દુન્યાની બધી સંસ્તનને ખરીદી
શકે છે—તારા ઉપરથી આવરવાને તૈયાર છે
તું તું એ દીવાનીને સ્વીકારી શકે છે ?

આ લખાણ જાણે એણે એક ત્રોલ
માણસ તરફથી મોકલાયું હતું જ્યારે હૈરનને
આ પત્ર મળ્યો ત્યારે તે થણેજ હૈરન યથો કે
આવા અજબજા રમણે તે કંઈ બાબૂન છે, જે
આટલી બધી વર્ષો વરમાવીને મને આજારી
બનાવવા માહે છે પરંતુ તેણે કાંઈએ શોધ
કરી નહિ પણ વાતીને સુષ થઈ ગયો જ્યારે
મરાઠાને કેટલાએ દિવસો વાટ જોતાં બીતી
ગયા અને કોઈ પણ પ્રત્યુત્તર મળ્યો નહિ ત્યારે
તેણીએ બેતામ થઈને બીજે પત્ર મોકલાવ્યો —

તે મારા પત્રનો જવાબ આપ્યો નહિ
હવે તું ફરીથી લખુ છું કે જેણે પહેલો પત્ર
તારી પાસે મોકલ્યો હતો, તે હજુ છું અને
મનેજ તારી સાથે આટલો બધો પ્રેમ છે તું
તારી લાચારીએ જાલ છું પરંતુ મને બનાવ
કે અતે આ પ્રાર્થનાનયમા છેલ્લે શું ? ખુલ્લી
પૂરી ખૂન વિશાળ છે હું તારી સાથે, તરે
રથગે આવવા માટે તૈયાર છું માગ ઉપર
રહમ કર અને આ બુલાનીથી, જેની લગ્નનોથી
કું હમણાં સુધી એખખર છું, હવે વધુ સમય
વચિન ન રાખ કેમકે એનો નિશો જે તારી
સરત જોઈ જોઈને સર્પના વિષની પેઢે ચડે
જાય છે અને દીવાની બનાવી રથો છે હું
મજબૂર છું અને કંઈ તારની નથી કે ક્યારે
બેકાબૂ થઈને તારા ચણામાં દગી પડીય શું
તું તે લગથે મને ઠોકરાવશે ? ને કાંઈ તું
મારી રસવાઈ પછી કરી શકે છે કેમ ?
રમવાઈ પહેના તેને કરી નાથે

હૈરને આ પત્ર પછી વાન્યો અને ખામોશ
થઈ ગયો એણે જવાબ આપ્યો નહિ છતાં તે
ફિકરમદ નહર હતો કે ખુદા જાણે તે કંઈ
બાબૂન છે અને પોતે તેણીની વ્યાકુળતાને કેવી
રીતે દૂર કરી શકે છે ? કેટલો મમય
એવીજ રીતે પસાર થઈ ગયો મગ દાની બેક
શરીઓ હવે બધાને જણાવવા લાગી હતી
તેણે મોકાની માથે મળતુમળતુ છોડી દીધું હતું

સૂકા માથે લીકું

જેણે શા કાજ આ તારવ રચાયા,
અરે નિદાન દોરિત મૌ મરાયા
જેણે છે લાય સૂકા સાથ લીન
નયન જાણે કાઝાની હીનનાયા

‘આસિદ્’

‘તેની સગીન સખા સુની પડી હતી તેના બધા આનન્દ-મોહનનહના કામો રદ થયા હતા એટલે સુધી કે અરીફમા આ આમ-ખમર પ્રમરી ગાઇ હતી કે મગન્દા કોઈ ખાસ બીઆ ગીઆ પડેવી છે જેને તે કાઢતે પણ જણાવર ચાહતી નથી

બપોરે મગન્દાએ જોઇ લીધું કે હૈરન એની પ્રેમ ઉર્મિઓની કદ્દ કરવાને માટે તૈયાર નથી થતો, ત્યારે તેણે પોતાની દૈવતને સજ્જતા મેળવવા ઉપયોગ કરવા માડ્યો, અત્યત કીમતી ભેટો હૈરન પાસે મોકલવા માડી, હવે હૈરન જવાબ આપવાને લાચાર થઈ ગયો કેવટે તેણે આપેન ભેટો પાછી ફેરવતા આ પ્રમાણે લખી મોકલ્યું —

“હે માનવતી માનુ! આ ભેટો મારે શું કામની છે? તે સખમ જેણે દુન્યાની ભૂમિતીથી કમગી જાહેને એક એકાત ખૂલો-પ્રાર્થનાલયનો માન એક સુનમાન ખૂલો-પોતાને માટે આખું જગત ફેરવી વીધું હોય તે તારી આ દૈવતને લાંબને શું કરશે? હું આ દેખીને ખુશ થાઉં છું કે તું દૈવતમદ છે હું આ જાણીને આનન્દિન થાઉં છું કે તું સમસ્ત અને લાયક છે હું આ નિચારથી પણ સતોષ લઉં છું કે ખુદાએ તને સૌદર્થની દૈવતથી પણ જરૂર માનામાલ કરી હશે જેથી એની વ્યક્તિ મારે, જેના ઉપર ખુદા આટલો બધો મહેર આા છે જેને પોતાના ધનઆમ અને ઇકગમથી આટલું બધું આપી રાખ્યું છે, હું મારી બધી દુઆઓ ગુજારી ફર્જ સમજી છું અને એના મદવામા મારી આગવી મિનતી હ કે તું મને મારી હાયત ઉપરજ ગહેવા દે મને ધૂળ ઉપરથી ઉઠાડીને કોઈ ઉચ્ચ આસન ઉપર બેસાડનાના પ્રયત્નો ન કરે હું એ હાય

કદ નથી હું ગરીબ છું અને લાચાર બિખારી છું અને નાદાર મને પડ્યો ગેવા દે મને મારી પાછી જિન્દગી એમજ એડીઓ રમડી રગડીને ગુજારી લેવા દે મારી ગરીબાઈ અને લાચારી, મારી નિરાધારતા અને નાદારી કુદકારો છે તે પાપોનો જેના વડે હું માન આત્માને ફલકિત નેહું છું મદાય માગ હૈદયમા ગુજારશ હોત કે હું તને દેખી શકત મારી આખો બધ થઈ ગઈ ન હોત કે હું તારી તસ્વીર તે ઉપર અકિત કરી શકત હાય એક લાચાર ઉપર દયા કર, એક મજબૂરને મદદ કર તેને માટે બુતકાળની હસરતો છુ એહી છે કે તે વર્તમાન અને ભવિષ્ય વિશે આરમ્બજો નકબાએલી રાખીને તેને પણ નિગરાઓમા પનગતી જુએ

હું તારી મુદત મેટો પાડી મોખુ છું એ તો તારાજ સુદર શરીરે મોખે એરી છે. તારી કીમતી ભેટો હું તારી પામેજા પગ નર છું, મને તારી જિન્દગી માનથી વિશેષ નમતી હ ”

બપોરે આ પત્ર મગન્દાની પામે પહોંચ્યો, તે રાહિબની લખાણ શૈલી જોઈને વધારે દીવાની થઈ ગઈ તેણીએ પ્રતિજ્ઞા લીધી કે જ્યાં સુધી એની પવિત્રતા અને સાદુલને કલકિત ન કરી લઈશ, એનથી બેમીશ નહિ (અપૂર્ણ)

અમરૂપા ખમ્પર

ન જાણે કેટલું તુજને ધગલું,
ને પાણી જેમ મોણિત ઇટકાયું,
જીરન ધરમી દીધા લાખો છનાયે,
હજી ના કળા તુજ ખમ્પર બરાધુ

‘આસિદ્’

ઈસ્લામ-પ્રભુતાઓ

હાજરત

અનુવાક
[તાજી નદી]

ઈ મ ૧૬૦૫
થી
ઈ મ ૧૭૦૭

મુબદ્દિ અન્કે માની

(૧૬૦)

મુબદ્દિ અન્કે માની
આત

એ ઉપગત આપે તરીકતના ખરા પથનો નીમાર કયો ને એ વેગરાનળતા થે એટલુજ નહિ પરંતુ તરીકતની સરખામણીમા શરીઅતની સહનતા મુદ્દ સમજાવી આપી સાચુ મળ્યુ છે કે આપ ધર્મને સત્કની તારીમથી અગ્ર નેખતા હતા ને સુદામાએ કિરામને તમામ ઔતિયાઓથી ઉચ્ચતર માનતા હતા. આપ કહેતા હતા કે “અમરો શરીઅતને આધીન છીએ ન કે શરીઅત અમરો.” નવી મરેતા હતા ‘કે કેટલાક અર્થ હુવેશો ને’ અને આશ્ચર્ય વાપ છે કે તેઓ કેવી રીતે શરીઅતના પુકરો તોળાવી દિગત કરતા હતા એ સમજી શકાતુ નથી શરીઅત એવી ધીજ છે કે જો હાજરત હસા (અ સ) અને હઝર મુસા (અ સ) પણ અમાગ પેગમ્બર સાદમની પાછળ જનમ્યા હોત તા ખચીત તેઓ પણ શરીઅતના પાગલ હોત.

ત્યારે આપે જોતુ કે મુશીઓના આચળ શરીઅતની વિરુદ્ધ છે એનુ કેનાડો કહેતા તાજા ત્યારે આપે પથો ના. એ તાજ સિફ મગી કે અમારૂ પ્રાયેક કાર્ય શરીઅત મુજબ કે (જેમકે મળ્યુ મુનુનીન અ મન્ના કેનાડો કોન અને વાલુન વતૂ ની માનનાઓ) અતકાગિતા મતાબોગો કટવીક વાતો કે જે શરીઅતની વિરુદ્ધ ‘જ ત આતુ મખી છે આપે સુચન કર્યુ છે કે એ વાતો અનુકળ્ય મન્ના થોચ નથી

શરી વાત તો એ કે પસ એ સાતમે તરીકત છુઝગી હતા જેમણે શરીઅતની તગદારી કરી કેનાડો વિખનારી નસલો એના ઉદાણ અબ્બાસ પગી આપે એમણી શરીઅત એ તરીકત ની મિન્નતા મટારી દીવી અને હાલતુતલદમ માદમ અખનારન અખિયારના અતમા નખે છે કે તે વિખ વાદી મસના કે ન રાજા વપધી આલિયા ના શરીઓમા ગાયા આના હતા જેમકે એ મિન્નતાને દુર નરી જોવી તેઓ આલિયા એ શરીઓની નન્ન ચૂતલના હત તરિકે નખી મમપ આપ વજૂદના મસનારો શાન્દીમ ના કયો વણધી એમા અનિગો નો સુધીનો નજરો કપડો પતાવી નાખો.

આરે ‘વલુન વજૂ ની માનના મોની ચાખ્યાઓ કરી એ વલુન ના નિયમ ઉમે કગી મુસનમાન શરીયા નો ઉતમ મોના જવડાઓના અત આખો આપતુ મન્ના હતુ કે ‘વલુન વજૂ તો મમમ સાવિક તકોન પ્રાયમિક સમુખમા દરિગોચર થાય કે, આ જે માનુસ એધી પન ઉચ્ચત ન્યા પાન તો વજૂન ૧૬૦ ન મુખમ દરિગોચર થાય છે

શરીઅતની હીમાયન નો દા વણી ઉપગત આપે એમ બિલત એ પણ દુ મી કે એ જમાનામા મિઆ ધમ છગામા સન નવાત હતા દિ મા પણ જકેનગાદ વડાગી ની નુરે

નગર મયેકા પુરજામાં પણ ગિઆ હમી પાદ-
ગાદનો વચીઝ પણ રિઆ દમો, ને ક્યા લા
શિઆ માન્યતાઓ પ્રચલીત થઈ ગઈ હતી
ક્યારે ઈગનમાં ગિઆ માન્યતાઓ પ્રચલિત
થઈ ગઈ ત્યારે ધાર્મિક બિન્નતાને કાળજી દેરા
બરમા કેવેરે જનજાઓ થવા લાગ્યા ને સુન્ની
હિન્દુઓ પર જુદામાં થવા લાગ્યા એમ મુજબીદ
સાહેબે એ બંધને લાગવાના પ્રયત્નો આદર્યા
અને 'રહે રવાદીઝ' નામે એક માસિક પત્ર
ગઠ કર્યું જેમાં પત્રો દ્વારા એ નવા પંથની
વિરુદ્ધતા કરી અને પોતે પણ ક્યા જતા કે
પોતાના ખનીફા કે મુજિદો પણ ક્યા જતા
એ પંથની માન્યતાઓની વિરુદ્ધતા કરતા
જહાગીર પર નુજ્જહાનનું ધણેજ વચન હતું
અને આસિદ્ધખાનની ધણી સામવગ હતી છતા
પણ ગિઆ ધર્મ વિદેશ દેશી ન નસ્યો

શરીઅતનું સજીવન થવું નકર-
ખ દીયા પથનો આરભ — શરીઅત અને
તરીકતની સમાનતા અને ગિઆ પંથની વિરુ-
દ્ધતા હિખત હજમત મુજબીદ સાહેબે જે
અગત્યનું કાર્ય કર્યું તે એ હતું કે અકમળના
નાસ્તિકપણાનો ઉત્કેદ કર્યો અકમર, અખુન-
ફત્તન અને ફૂજીની અસરથી કેટલાક લોકો એ
વાત માનતા થઈ ગયા હતા કે તોહિદને માનવા
માટે નિસાહતની જરૂર નથી નખુલતના જુદા-
પણા વિષે કેટલાક પુસ્તકો પણ લખ્યા આપે
એમના એ નાસ્તિકપણાની વિરુદ્ધતા કરી અને
એ લોકોથી એ વિષે વિવાદ પણ કર્યો ઉપરાંત
'અસમાતુલ નખુલત'ના નામથી એક પુસ્તકીકા
લખી જેમાં અખુન ફત્તન અને જીમ્મ નાગિત-
કોના દહેરીયા વિચારોનો જરૂરખાતો જનમ
આપ્યો અને ગમુતે કરીમની નખુલતને અકરી
દલીલ અને પ્રાચીન પાખવાઓથી સિદ્ધ કરી
આપી

એ તે જમાનો હતો કે ક્યારે હિન્દુઓ
અને મઝાહીઓ એકત્રિજામાં ભેગી રહેનામાજ
સનામતી સમજતા હતા એવા મમયમાં આપે
જહાગીરને સમજો ન કરવાની કૃષ્ણતા મતાવી
અને કેદખાનાની મુમીનતા વેળા જોડલુગ નહિ
પરંતુ પોતાની દિમત અને શરીઅતની પામ-
દીથી મોખવ રાહોની સામે દામ બીટી મગી-
અતના વિરુદ્ધ દુકમોનું ઉધધન કર્યું આપની
એ વાતથી લોકોમાં વીરતા આવી અને જેઓ
મમયને સમજ દખાષ બેઠા હતા તેમનામાં પશુ
નત આલ્યા અને શરીઅતના દુકમો વિદુઆ-
નમાં કરી સજીવ થવા

(અપૂર્ણ)

બંધ માસિક “માંદગી”

ફક્ત ત્રણજ દિવસની અદર ‘શ્રી નેહ’
ગોળીઓથી માત્ર થાપ છે માસિક અડ-
ચણી કાઈપણ ક્રિયાદ માટે રજા મળે.
દરા સાથે ગેરદી પત્ર આપવામાં આવે છે
કીમત રૂ ૫-૮-૦ પરદેશ શી ૧૦

— ગાર્ભ રહેતો અટકાવવા:—

“રાહુત” દવા ફક્ત ત્રણજ દિવસ ખાઈ
લેવાથી જ દગી ભગમાં કરી ગર્ભ ગરૂતો નથી
સમિક આતુ કરુજ દુકસાન નહિ યંકટર
વેદોએ અજમાવેલી દવા સાથે ગેરદી પત્ર
મોકલવામાં આવે છે કીમત રૂ ૫-૮-૦
પરદેશ શી ૧૦

ડૉ એસ એચ. ખાન,
૪૨ ચર્ચજેટ સ્ટ્રીટ, મોનજીની સામે
કોટ, મુંબઈ, ફોન ૨૧૩૪૩

પત્થર

‘ગાફિર’ એમ એ

કહેરાય છે કે જ્યારે માથુસનુ હૃદય દ્યા કે પ્રેમથી ખાલી થઇ જાય છે ત્યારે માનવી પત્થર થઇ જાય છે એજ માનવીમા જ્યારે અનિર્મિતનું પ્રમાણ વધે છે, એની કામગીરી લાગ પામે જ્યારે બધા કરતાંમા કે વાલ જાય છે ત્યારે કદાચ તે હીરા બની જતો હશે ચળકારથી દીપી ઉઠતો માણસ! જગતને એક ધણી ખરામ આત્મ પડી ગઈ હોય એમ લાગે છે બાજી માથુસે હરહ મેન બપાદબ કરવી એમ જગત માગે છે, પુરો માથુસ જો સારો થવા મથે તે જગતને ધણીવાર ગમતુ નથી એમા કોણ બ્રૂન કરે છે તે હજી સુધી નહીં થયુ નથી

સરયુ, ધરતી ઉપર પડી ગએન અવાત સુદરતાનુ આસુ, ઊવનની પેને પાર લખાતી કવિતાનુ સ્વરૂપ, એક વેળા દાઝી ગઈ એની સુદરતા ઉપર ડાઘા પડી ગયા એને નાચુ કે એ હવે મૃતને નહિં ગમશે માનવી પોતાના કપડા અગર શરીર ઉપર પડતા ડાઘા પ્રત્યે નોટતો કાળજી રાખે છે તેનાથી અધી કાળજી જો એના હૃદય અને વિચારો ઉપર પડતા અનેક ડાઘા પ્રત્યે રાખે તો આપણા બધાના ઊવન પનપાંખ જાય શરીર અને ઘર અવરુ ગપવા રહાને કોઈને કરી ફરીવાર હોય શકે નહિ, એના કપડા અને ગદા ધરમા રહેનાર માનવી સ્વચ્છતા સમજ શકતો નથી એવુ પણ કાંઈ જરૂરી નથી એનામા કદાચ તે પત્તી મદ હોય તે બનવા જોગ છે

સરયુ બહુ સુદર કપડા નોતી પહેદતી એનુ ધર પણ કાંઈ બહુ સુદર નોતુ માત્ર સ્ત્રી તરીકે એ બહુજ સ્વચ્છ અને બહુજ

સુદર હતી, એની એક એક ભાવના શુદ્ધ હતી, એનો એક એક વિચાર એના હૃદયમા નરમતા મેળવ્યા પછીજ જગત સામે મુકાતો મામ કે શરૂઆત લાગતી આગો ધણીકવાર સુદર વસ્તુ એો બાણી નાખી ત્યા બધુજ નકાસુ જેવુ કરી નાખે છે ધણીવાર ગદી વસ્તુએને માણી ત્યા સુદર વસ્તુએના મૂળ નાખી જાય જ સન્ધુ જે આમથી દાઝી ગઈ હતી તે આ! ‘ધરતી આગ’ હતી એના સુદર તરીર ઉપર એ અગ્નિ ફરી મથો હતો નો એ! હૃદય ઉપર આઝી અસર કરી મથો હતો પણ જે આગ એના હૃદયમા ન સોંપી લાગી હતી, જે આગે સરયુને સુદર ત્યા બનાવી હતી તે આગ હજી તેવી ને તેનીજ રીતે બન્યા કરતી હતી જગતમા લાગતી બીજી આગ પેટે આ અગ્નિ બીજાને બાળતી ન હતી એ તો માણવી હતી કેવલ સરયુને, અને તવીજ નુ એને કથા કરતો “સરયુ ત્હારી આગમાંથી મૃતને એકાદ ચીન્નારી આપ ”

જવાનમા એ કહેતી ‘માઝ ચારે તો ચિન્નારીની જગ્યાએ તમને હું અગાર આપુ મ્હારી જિગર બાતરાને લઈ તમે સુ કરો?’

મે એને જવા ન આપ્યો કે એ જાતરાથી હું મ્હારી જાતને ખાક બનાવી મૂકીશ અને પછી એ ખાકમાંથી નરી સૃષ્ટિનુ સર્જન કરીશ જગતો પડકાર કરીશ ત્હા જગતને એમના ખરા રસાનનુ જ્ઞાન કરાવીશ.

દાઝી ગએલ સરયુ ધણી દિનસા પડી મને મળવા આવી હુ મ્હારા કામમા હતો એટલે મ્હારાથી જગત બેતરકારી જેવુ થઇ ગયુ સરયુ શુન્સે થઇ ઉઠી, અને ચારી મઠ સાજના હું એને મળવા ગયો એણે મને આવકાર આપ્યો અર્હાતહોની વાતચીત પાંખી એ બોલી-‘કુમનબાઈ, સીમાનથી મ્હારા એક મિત્રે મ્હાન ઉપર એક બો મોકલી છે તે હુ તમને બતાવુ’ એટલુ બોલી એ બીજા રમમા

‘મધ અને એક હાથીદાત ॥ સુદર જેવા બોલને લઇ આવી ગે એ બોલ ઉવાડયો અદરથી સદેહ દુધ જેવા સગે મરમન્તા એક નાના જેવા પત્થર ઉપર મરચુની છળી દોગવામા આવી હતી અને નીચે લખાયુ હતુ “પત્થર અને દિલ.” ગે મરચુને પૂછ્યુ “એના થેલા જેવા મિત્રની મિત્રનામા તને શુ મળે છે વાડ ? મને તો તમારા એ મિત્ર અર્ધા પાગન જેવા લાગે છે નહિ વાડ ?”

સરથુ બોલી “સુદર પત્થરમા તો કદરો માનવી પણ દુદર દેખાય છે, આને તો જમત આપુ એક સુદર પત્થર જેવુ યદ ગયુ છે એમા સઘળુજ સુદર દેખાય છે તમે પણુ-દુ પણ પત્થરોથી બનેલા આનીશાન દમાન્તોમાથી માનવતાના જે પ્રતિબિંબ પડે છે તે પણુ આને તો સુદર જેવા લાગે છે સૌથી મ સ વરતુ તો એજ છે કે પત્થર જેવા

દિનમાથી પ્રેમની ધારા નહે-પત્થર જેવા માનવી અમૃત જગજુનુ મૂળ બને”

‘સરથુ, પત્થરની મૃત નથી એટલેજ એ મને સુદર દેખાય કે એની મ્હારી માન્યતા શુ’ લ્યારે બોલી છે ?” મે સમ્યુને પૂછ્યુ ‘ના, એથી ઉંદુ તમે પત્થર છે, બુદ્ધ સુદર, બુદ્ધ ચક્રચકિત, એટલેજ મ્હારી છળી તમને સુદર દેખાય છે” મને ઝરા ટોકા કરવાનુ મન થયુ એટલે મે પૂછ્યુ “કદરો ભગવાન તેથીજ પત્થરમા કોન-તાય છે વળી સુદર મ દિર અને સુદર મરિજદો પણુ સુદર પત્થરોથી બને છે નહિ ના ?” “ના, એમ નથી કદરપા માનવીએ સુદર પત્થરનો આમરે લઇ પોતાને સુદર દેખાડવાનો પ્રયત્ન માત્ર કર્યો છે”

નિચારેએ ઘડી મરેલ રાનેક ચિત્રોનુ મળ કદમ એકાદ પત્થરમા નહિ હોય ? પત્થરજ જમતની મહાન વસ્તુ નહિ હોય’

કત્યં

દદ, મમ, રગ સગ રાખુ છુ,
દખ્યુ ઉગમા ઉગમ રાખુ છુ,
બઝમમા હુ જતો નથી “નિસ્મિલ”
ગાઉ છુ ત્યારે રગ રાખુ છુ

રૂબાઇઓ

મુજ દદ ભર્યા ગીત સુણુ કોને,
વ્યા ખુદ હુ રહુ છુ ત્યા હસાનુ કોને,
હે દદ, વ્યથા, આપદા, ચિતા ને ધમરા,
એમા હુ સભાર કે જુલાનુ કોને.

મિલન

આવે છે મને યાદ તમાર એ મિલન,
આલમથી ધણુ સાર ને ખ્યા એ મિલન,
કઇ અતે થયો ગાત હુ એથી “નિસ્મિલ”
કરનાર છે જીવનને આકાશ એ મિલન

સજન ચોર

કોણે કહ્યુ ? સૌદર્ય સજન ચોર નથી,
મન ચોરી કહે છે કે દુ મન ચોર નથી
પ્રાપ્તિ છે તે નિબ્રાણુ હૃદયને “નિસ્મિલ”
ને હાથ કહે છે હુ કદન ચોર નથી
“નિસ્મિલ” ચોરાજની

એગણીસમી સદીના પહેલા દશમની એક
મુખ્ય મંથાએ ઉદેપુરના રાજાના પાસે એક
અરખામાં રાજાના કૃષ્ણાક્રમાગી કાઠીની ત્રિવિધ
કન્ની જેવી હતી અસ્તાવળ જાતી આગળ
વધેતો રવિ પોતાના મોતેની કિંગ્ડોથી અરખામાં
મેરેલી ગાજકન્યાના અતિમ મૌલમાં ગદિ
દરવા નિર્ધારક પ્રથમ તો મરી રહ્યો હતો પરંતુ
ગદિ સુવસ્તુને ઢોળીને અગત્ય હતી નથી તમ
વૃત્તિએજ અર્પેલા કૃષ્ણાના સોન્દર્યને સમીપ
આપતુસીની કરીએ અગત્ય નોની લગભગ
તેજ મમ્મે એક દામી દ્વારા આવતી ન થાય
કૃષ્ણા તેને જોતાજ નનકાઈ બન ગઈઆપતી
હતી પોતાના ખડખડા ચાલી ગઈ

કેમ દા. ની શા સમાપ્તિ ૭

इषी ! आनना सुभाया? ए

પણ કહતો ખરી કે મેં જા મમાચાર દે?

तेषु पुत्रा गताः सन्ति । तेषु पुत्राः १० ।
तेषु पुत्रा गताः सन्ति । तेषु पुत्राः १० ।

વિનાશ લગમગ નથી થઈ ચૂક્યા ૪ રાજ
 કુમારી ન્યા મમાયાર માબળી મનમાને મનમાન
 પાતાના બાગ્યને ધન્યસદ દેવા લાગી સહેલી
 એમા પણ આનંદનુ વાતાવરણ પ્રદિપ્ત થઈ
 ગયુ પરંતુ એ હતુના ૫ રાજકન્યાને મ્યા
 ખમર હતી કે તે ભીના બાગ્યમા વિષાતાએ
 કાઈ ચિચિત્ત ૬ રાજ માના હશે કુદરતની લીના
 ન્યારી છે તેના બગેચ કાઠ કમી શમુ નથી
 યોડામ્મ દિવેમા ભૂધપુરના ગગ્ગ ભીખરીહનું
 અમોગે મૃત્યુ થયુ બો રૂપ્યાણી અભિનાસ
 એની તમારત સ્ત્રીમનોદેવ અધ મહી

જગુન નાં ચોમા ઉદ્દેપુનું સુખ્ય કુદુમ
 ઉચુ મળાય છે અને તે દેખતી કન્યા મેળ
 વરામા બીજા જગુન મળતો । પોતન મા ।
 મખરે છે વગી । ૮૦ યા કૃષ્ણાકુમારી અપ્રિનમ
 નાત્ય અને નવખ્યમરી હતી તે મનદાના
 તેગીના જેટલું માં પ બાંજેજ કાઢને મ પુ
 દશે બર ચૌવનમા મહાવતી કૃષ્ણા જેટલી
 નર્મીંગ સુદર અને ચપલ હતી તેની ૮ નં
 ગુણી હરનાથ તીરામના સંવિચરી નમજી
 અને કાલી પશુ હતી તે પિના આ મધા ગુણોના
 સુમેળને લાખને જયક તે રાત જગતૂર્મીદિ
 ઉદ્દેપુનના રાણાશ્રી પામ સારના તે પિના હાથની
 માગણી કે તો હતો

(2)

भवान्मते कृष्ण! पानाना अउभा जेभी
 पानाना लावि वि। मियाग सागरभा गोया
 भाष्ट रही दती नीमबाहिन भरण पछी दछ
 मर्ग तेता लाय लाय स वनते निज्य शयें
 नोतो अ / मयये नेजीना व्रमाण रित्तो उदे
 पु ना मढाराष्टा नीखे त्या प्रवेश म्यो मढाराष्टी
 पक्ष नाथेष्ट दता म ने त्या न्यारी मेध
 कृष्ण! मे भातपितानु आगनु म्पु

આને જયપુરથી રૂપાંતર માંડ આપ્યું
છે અને મેં તે વિવાદને તમામ માન્ય કરી
લીધા છે તમારી એના ની મનાદ બા
રણાએ મદાની પ્રત્યે પ્રશ્ન કર્યો

જેવી આપની ઈચ્છા પરતુ બીમમાંદ
પછી નેષ્ઠપુ ની ગાદીએ મૌનમાંદ આચો
અને તે કદાચ પોતાને પરતો હમ્મર ગણાવો
તોર રામમાં મમ તારા

તેથીજ નો ૯ ઉપાજ્ઞ મંત્રે જગત
 મદિ માથેની રાત્ર મનરા નૈયાર થયો છુ
 ૬૩ જૌનસીદ્ધિ માગુ ગ્યાનુ નથી એમને
 માઝ છ નદિ તે!

સભો ગણસાન '૬ મના'યત ધારેનુ ૨ ।
યત નથી ખરેખર

‘લાલે જે તમાય લેખ, કરી મિલ્યા ન તે થાશે’
ઉપરનો વાર્તાનાપ આવતોન હતો ત્યા
એક ક્ષણે આવી ગણાને નમસ્કાર થયા,
અને એક પત્ર તેમના હાથના મૂકી ચાલી
અર્ધ પત્રમા તેકર હજુ જેની રમ દમણ
કરમા આવી હતી

“મહારાણાશ્રી પ્રણામ,
કૃષ્ણકુમારીના હાથની માગણી કરાનો
પ્રથમ દરક મારો છે માટે તે મને મળતુ
તોષકે”
તોષપુર

લી મૌનસીદ
પત્ર રાચનાર ગણાને રજાત થયો
મહારાણી પત્ર ધણા મુઝાયા કૃષ્ણ પોતાના
ભાગ્યને દોષ દેતી એક બાણ ઉદાસ રહે,
આતા નિનગાના ઝોના ખાલી બેગી હતી

(૩)

થોડાજ દિવસોમા તેરપુર અને જયપુર
નચ્ચે એજ કાળે બધુકરુ યુદ્ધ થયુ હજારોના
યોગી રેડાયા, અને બન્ને રાજ્યોને બારે નુક
માનો મરદાસત કરા પડ્યા

(૪)

ઉદેપુરના મહારાણાનો કન્યા બાળકો
હતો મન્દારો અને ઉમરાવો બેગ હતા અજિ
તસીદ નામના મરદાસે ઉમા થઈ નાણા પ્રત્યે
નમસ્કાર કરી કહ્યુ —

“મહારાણાશ્રીથી અમલુ તો નહિજ હો
તે મન્દારકન્યા માટે કનસ જન્મ્યો છે તેમા
જયપુર અને તોષપુર જેવા મજપુત રાજ્યોની
તો ઘણીજ ખુશાગી થઈ છે આજે દેશનુ ભાવિ
નરપુત્રોના બાહુબળ ઉપર આવલણી રહ્યુ છે
જેથી રેડવાક રાજ્યો આપણને એ કમશને
માવડે મીટારના વાગવા વીવળી રગી
રહ્યા છે

અનિતર્મહની આ ગોળગોળ વાનમા

રાણુને કાઈ ચોખ્ખી મમજ ન પડી તેથી
સણાએ પૂછ્યુ, ‘તો આપણે આમા નુ કરી
શનીએ પ્રીએ વાઝ ?’ અનિતર્મહિ નણાણુ
“નજરમારી કૃષ્ણના રૂમનો અત આણના’

મહારાણા અનિતર્મહના આ કુર અને
નિચ નમ્દો સામગી ધડીબર અસાદ થઈ
મત્ર આવેન તેમનો કોષાગિન પ્રાગી ઉઠ્યો
એક પ્રેમાળ પિતાને પોતાની મહામુની અને
મોરેગી તદીની માટે આરાશમ્દો અને આરા
દિચનગ દૃષ્ટની વાત સામગીને પ્રેમા આવાત
થયો હો એ પ્રશ્ન મહાદેવ નાચકો પગજ છોડવો
ઉચ્ચિત છે રાણાને આ વાત લેશ માત્ર પણ
મત્રે ન કનગી પણ ખીછ તન્દ આખી જગ
પુત કોમનો સસવ હતો, પરદેલીઓ આ
મગાનો ‘કુટથી લાભ લઈ રહ્યા હતા અમીગ
આ નામનો રાજદારી મુતમદી આ દૃષ્ટને વડ
તે આખી રહ્યો હતો આવા ચારે તન્કના
મિચારેથી રાણા એ દૃષ્ટ માટે સાદ છન્મગ
પણ ન કરી શક્યા,

(૫)

ઉદેપુરના રાજમહાસયમા આજે મવન
ઉમનીનતા પ્રસરી રહી હતી મોડન, આગ,
દાસ, દામીઓ અધાજ કોઈ ભયાનક ઉપાન
ચનાનો હોય તેમ ભયમિત દેખાતાહતા નાજકન્યા
કૃષ્ણકુમારી આ મમયે પોતાના ખડમા નિશ્ચિત
પણે બેગી હતી તેગીને નોતી અવગ રે આજે
નુ થનાનુ છે ? તેણી નોતી જણુની કે યોડીજ
પગોમા માઝ લગન કોઈની માથે થઈ જશે
અને તે અનત લગન હશે જ્યા મુહમ્મદાશ કે
મગમનુ નામ નિશાન પણ નહિ હોય જ્યારે
મહાલયની એક એક અમિતે ખમર હતી કે
આજે ઉદેપુરના એ રાજમહાસયમા એક એરી
ધટના અનસાની છે કે જેની વાદ માત્ર હજારે

વં પછી પણ જગતના મહાદીઓને મેનીના
નામ સારસને બસ થશે

મદારાજાની બેન મદામાઈએ આ મમમે
રાજકન્યાના ખડમા પ્રવેશ મ્યો કુખ્યા બની
યઈ અને પોતાની ફામનો સાકાગ કયો

બેરા કુખ્યા, આગે દુ તારી રિખાઈત
અને દેશમકિતને મસોગીએ ચાલવા આની છુ
દુ બાણુ 'તુ કે તુ એક વીર પિતાની મુખુતી
છે બેગ દુ પુત્રુ તેનો જાણ આપ આદ
બાઈએ પ્રપચ જળ પાથરી

"સુગોયી પુછો ફાઈમિ કુખ્યાએ જાણ
ભાળ્યો

"શુ તને તારા પિતાની, તારા દેશની,
અને સમસ્ત રાજપુત કૌમતી આગર બ્દાની
છે? મદામાઈએ પ્રશ્ન કર્યો

માતા! કઈ હનમાય રજપુત કન્યા
એની હમે કે જોને પોતાના દેશની પોતાના
પિતાની, અને પોતાની જ કૌમતી આગર પ્રાણ
કરના પાણુ અધિક ખારી નહિ હોય?" કુખ્યા
અસત સ્વરૂપમા પ્રગી નીકળી

મન્ય છે બેગ, તારી માતાની કુખને તે
રીપાવી છે કહે ત્યારે એ ત્રણેની પ્રતિજ્ઞાને
જળની રાખવા તુ કેટલુ બનિદાન આપી
શકે છે? મદામાઈએ વધુ પ્રપચ રચ્યો

"માગ સર્વસ્વનુ બનિદાન આપના મુરી
તુ પછી પાની નહિ કડ માના! કુખ્યાએ
ધ્મનર કયો

મેમ કુખ્યા! એમ માત તારી ખાતર
ગજપુતો માહોમાહે પ્રધાઈ મરે કં જાવપર
અને નેવપુ વન્નેના વિખવાને તુ મારી
ગીને જાલે છ રજપુતોની શક્તિ વપર આગે
આખા દેશનુ બારી આન મી ન્હુ છે આપણા
આતરિક કનકો મિત્રાસ નારે તારી મુદમળ
દેહનો અત આણુસા ને,એ એમ બીજા
મધળા રાજપુત રાજ્યોની ભનામણ છે કુખ્યા
તુ પોતે સમજદાર અને ડાની કે તને ફારે
તેમ કર મદામાઈએ બિની વાત મ્દી નાખી
કુખ્યાએ તો'તુજ ધાર્યુ કે માગે એક કિવતે
આમ કન્તુ પડમે કુખ્યા થોડીસાર મૌન રવી
પણુ મદામાઈએ એની સામે કાતિનુ મ્દેશની
ખારી મૂકી તેનીને વિચાર મરવાની પણ
તમ ન આ રી દુખ્યા ઉપગક્રપગી તણુ ખા
લીઆ પી મર્ફ

"તારા બાવ્યમનનાની સાથેજ પરણવાનુ
લખ્યુ હતુ" આ તે વીરમ્ના કુખ્યાકુમારીના
અંતિમ રામ્દો આગે પણુ લેધના તાગ મળ્યુ
જણાની મૂડે છે (સપ્તમુ)

છઃ ઘી છઃ માખણ છઃ દૂધ છઃ દહીં છઃ

ચોકધુ અને તાણુ જરાયે લોખંડે બિનાનુ
મદદન ખાડીવા માટે ફેકર એકજ દ્રાવલ હયો ફેકર

● સ્વચ્છતા

● માહકેને સપૂર્ણ સતોષ

● જાતિય દખરેખ.

ધી નશનલ ડેઈરી કુા ચોખમનગર
મૂરત

મપાદક 'તાજ'

[વિદ્યાર્થી આલિસ્ય મડળના આમરા હેડળ
મળ ગુરરાત મગલ મડળના મહકાચી તા
૧૮-૬-૪૪ ના રોજ મિત્રા દોનમા શ્રીયુત
બ્યોલિન્દ્ર દેવે એમ એ ના પ્રમુખપદે એક
ભવ્ય મુગાયગે ચોળયો હતો એ મુશાયગ્યા
પકિત ઉપગજ ને કાચો લખાયા હતા તેમાની
આમુક ટડિકાઓ અત્રે ગ્લુ કરવામા આવે ૫]

હોય ગમ લાખો ભયે એ ગમતો મુજને ગમ નથી,
આપ શ્વાસે શ્વાસમા છો એ ખુશી કઈ કમ નથી
પ્રાણની પરવા તછને પ્રાણ મુકો દારમા,
ત્રેમ કરવો હોય તો 'ગાયદા' વધુ જોખમ નથી

હિદીઓના દાન આને શ્વાનથી કે કમ નથી,
ને રીતે શ્વે છે શ્વન એતો એને ગમ નથી
જોઈ લેતો ગમ લાવીનેજ રે'શે એક દિન,
છોને આને શાહી 'અમકાર'ની ધરખમ નથી

હું ચાહું આખો અમીની અન્ય કાઈ ગમ નથી,
હું ન જાણું જિદગી દુર્ગમ ગ્લી-દુર્ગમ નથી !
કોઈ ને દરદમ નથી તો શ્વામ મારો છે નસીમ,
શ્વામમા હનના દન છે, શ્વામ ન દમદમ નથી

આવે લુટે લુટનારા દિદમા કે કમ નથી,
છે પ્રભુની એ દયા કે હિદીઓમા કે કમ નથી
એટલો મમ્મ છુ ન મારી ખુનીમા એ 'કુરીમ',
જનતો પણ જાણે મારી દ્રષ્ટિએ મકકમ નથી

તે દિવસ આ'યા બવા ને આજ એ આલમ નથી,
કોઈ કોઈને તો ભાઈ ભાઈનોય ગમ નથી
દિમ-અતી સવા આને ભગઈ છે 'મઝાદ',
નામ ગેગન થઈ ગ્લુ છે કેવડ વિક્રમ નથી

હન અમાર બહેલી બૂલથી કે કમ નથી,
નિહા વમજો મિતમની રાળથી કે કમ નથી
માપથી લાવી દુડી ના માનગે કે 'પવાર',
આઝાદ ગ્લો દેશ, એ તાલીમનું મયખમ નથી

યાદ દિનની જિદગી છે, એ ને કે નાયમ નથી,
મોન આવે તો બનેને આજ એતો ગમ નથી
—'એખમ'

ન દિનાનો એટલે પરતમતાનો ગમ નથી,
વશદિમા અમો પણ કોઈનાથી કમ નથી
જે મનમની કાણ મિત્રોમા જાને 'ધન્વતરી',
તુમ મજબમા કો મનમના નામ પર માતમ નથી

ઉર-નિવાની છોડવું મુજ ઉર-સદન ઉત્તમ નથી,
તારા વસના યોગ્ય એ જેવું કોઈ આશ્રમ નથી
ઉરતમગાઓ કદી 'ખિસ્મિલ' ન ઉરથી થઈ જુદી,
ક્રમકે સ્થાવર છે એ મારી મતા જગમ નથી

તું અને હું એક છીએ, એ વિશે કે જમ નથી,
માન્યતા જમનીજ નેવી, આપણો એ કમ નથી
મત્સ્યથી ડરવુજ શાને ? મત્સ્યના મારી શકે,
જન્મદાતા ધમજ 'ઈન્દુ' સામ્રાજો ધમ નથી

બારમુ, આતીમમ કો ખાપનું કરતો નથી,
ગાદીઓમા પણ હવે તો પાનતી પડમ નથી
—'આતિશ'

ગમ મગખા દિદમા મીર જાદુને કે કમ નથી,
દેશને દેશો જો એ યોગને નાનમ નથી,
—'અમરિંદ'

જોર પગ છે બને દડી પ્રેમની પડખ નથી
આપણા પીડમીયાથી આજ પચોત્તમ નથી
નગી કે જોનાની 'ચારામી' રાત્રી મોઘુ મ્હન
માઝ મગાના નથી તે છરાતમા દમ નથી

જો મ. પ્યેદ્દાર્મ પગ જોરે ગતા ન આચરે,
પી એ સાનીતાવા પગ વાનમાં કે દમ નથી
—'મખા' દરે

જ છે નિયમા રતનની સપતિ એ કમ નથી,
કે નથી મુજ પામ તો કે એનો મુજને ગમ નથી
યા તે મરશે ખચીત જોઈને તુજને અથ 'હુખીઅ',
જો હતી આજે કરે ? એના જેવા દમ નથી

હો ન મહિ બાતમા તો જાતમા કે દમ થયો,
વૃણ છે એ દાળ જેમા લેલ પગુ ? દમ નથી
—'વદા'

ધર્મના એ ગદકો પણ યર્ધ ગયા છે બદકો,
રક્ષકો મારી નગરમા બદકોથી કમ નથી
—'નઈમ'

નામ 'રોશન' એમનુ મારા મરણથી ઘે મયુ,
એટલે તો એમને મારા મજલુતો ગમ નથી

કમ છે આનક પણ સિલીકે બાળકો કે કમ નથી
પ્રાણ કે' છે કે અમારી કપાનિ ધરખમ નથી
ચોખ્શો 'હુદમત' તમે ના ચિહ્ન એસા જોઈને
શા મીના એનગાળા કે કઈ ચિત્તબમ નથી

બેના દર્શન છે બપેબધ એમનો એમ નથી,
એમ, જે એને કરે નુ એવો કે સગમ નથી
નામ તો રોશન છે તેમકુ રિશ્તમરમા સીરતી
આજ કે છરાત જગમા વી તે રિકમ નથી

રાગ નથી રાખી નથી, એ રાહને બેગમ નથી,
બે-ગમ નથી કે દિ-તેતી ? ને કે ગમ નથી
— બચ્ચાવ' મોનિયા

મુજને એનો ગમ નથી ? ના મુજ દમદમ નથી
ગમ તો છે તો ગમ કે કે ગમની મુજને ગમ નથી
જેની આપો પીગી ?, તેનો બધું પીગી મુજે,
આપણો પાગને ગાગો નુ 'મુમા' ગમ નથી

મુજ વિચારો મુજ વિચાર કે બા કેતમ નથી
એમ તો મ્મ છુ મધાથી આપણી કે દમ નથી
નાન માગરને કિનારે કે દમ બાળા 'અચીન'
માનવને તો મને તોનાન નુ એગમ નથી

મિત્ર તારી મિત્રતા પગુ દુઃખનોથી કમ નથી,
મુજ વધા સુણતા કહે છે સાતમા કે દમ નથી
દિન સમી પૂછ પ્રાણમા બોલ ના બેમે 'ગની'
તુ બેતો પ્રેમી છે તુજને કઈ અગમની ગમ નથી

આજ હિદીઓને કપાયે નિય સકી બેકમ નથી,
સ્વામ વણી છે જરા કઈ એકીકેટમા કમ નથી
તડ ને કડ, બર્ષા પુણ્યને કે તુ ઉધાડા ચોકમા,
કયાય પછુ 'બેકાર' તાના પેતગ મોઘમ નથી

શાણુ લખતે એકતા મનોપ એને ના થતો
ધન ઉપગમ માગતો મે વેપ કે કે યમ નથી
—'મોનિન્દ' દરે

દેસ માવે દુદગાળો બાઝ આજે મમ નથી,
બુખરો, દુખળ છે આરોગરાને મમ નથી
ત્યાગી કે દેશન હવે જો હિદના યુદ્ધ તમે,
એમને આ પૂર છે કમાન મ્મ પનિમ નથી
—'તાજ'